

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

30 ΧΡΟΝΙΑ

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

1 9 9 0 — 2 0 2 0

30 ΧΡΟΝΙΑ
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών
1990-2020

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

30 ΧΡΟΝΙΑ

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών
1990-2020

Διάρθρωση Ύλης - Επιμέλεια Σύνταξης
Αλεξία Αλτουβά – Ιωάννα Ρεμεδιάκη

ΑΘΗΝΑ 2023

Σχεδιασμός Εξωφύλλου
Λεωνίδας Οικονόμου

Διάρθρωση Ύλης - Επιμέλεια Σύνταξης
Αλεξία Αλτουβά – Ιωάννα Ρεμεδιάκη

Σχεδιασμός έκδοσης
ΚΑΠΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ
Παπαρηγοπούλου 3 | 121 32 | Περιστέρι | Αττική
210 57 61 586 & 210 68 59 273 | info@kapaekdotiki.gr
www.kapaekdotiki.gr

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σημείωμα επιμελητριών	11
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ	13
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΗΣ – ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ – ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ	29
Ιστορικό της Ίδρυσης	31
Σκοποί και Στόχοι	35
Πολιτική Ποιότητας	39
Πρόεδροι Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (1990-2020)	41
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ	43
Προπτυχιακές Σπουδές	45
Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών	45
Ακαδημαϊκή Φυσιογνωμία και Προσανατολισμός	45
Στοχοθεσία του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών	48
Αναμόρφωση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών Τ.Θ.Σ.: «Ελληνικό και Ευρωπαϊκό Θέατρο: Θεωρία και Πράξη» (2003-2008)	50
Δομή του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών	62
Προσφερόμενα Μαθήματα Π.Π.Σ. (2010-2020)	64
Πρόγραμμα Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας	85
Πρακτική Άσκηση Φοιτητών	87
Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών	87
Μάθημα Πρακτικής Άσκησης	87
Πρόγραμμα Κινητικότητας Φοιτητών Erasmus+	93
Μεταπτυχιακές Σπουδές	94
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών	94
Ακαδημαϊκή Φυσιογνωμία και Προσανατολισμός	94
Δομή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών	97
Προσφερόμενα Μαθήματα Π.Μ.Σ. (2010-2020)	99
Διδακτορικές Σπουδές	109
Μεταδιδακτορική Έρευνα	117
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	121
Ίδρυτές	123
Διδακτικό και Ερευνητικό Προσωπικό	133
Μέλη Δ.Ε.Π. που υπηρέτησαν στο Τ.Θ.Σ.	189
Μέλη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.)	201
Μέλη Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.)	201
Ομότιμοι Καθηγητές	212
Εξωτερικοί Συνεργάτες	242
Ακαδημαϊκοί Υπότροφοι Ε.Σ.Π.Α.	242

Επιστημονικοί Συνεργάτες Π.Δ. 407/80	242
Αποσπασμένοι από την Α/βάθμια και Β/θμια Εκπαίδευση	242
Μέλη Δ.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. άλλων Τμημάτων	303
Διοικητικό Προσωπικό	307
ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ	315
Επίτιμοι Διδάκτορες Τ.Θ.Σ.	316
Αλέξης Σολομός	317
Ιάκωβος Καμπανέλλης	334
Ζυλ Ντασσέν	353
Μάριος Πλωρίτης	373
Κώστας Πασχάλης	395
Ελένη Χατζηαργύρη	404
Marvin Carlson	411
Κώστας Γεωργουσόπουλος	426
Λυκούργος Καλλέργης	433
Peter Stein	446
Διονύσης Φωτόπουλος	446
Oliver Taplin	464
Edith Hall	482
Δημήτρης Μαυρίκιος	509
Επίτιμος Καθηγητής Ε.Κ.Π.Α.	526
Βάλτερ Πούχνερ	526
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	541
Εκδόσεις	542
Παράβασις	543
Μεμονωμένες Εκδόσεις	565
Τόμοι Πρακτικών	577
Συνέδρια – Συμπόσια – Ημερίδες	588
Διοργάνωση του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών	589
Διοργάνωση του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών σε συνεργασία με άλλους φορείς	598
Ερευνητικά Προγράμματα	605
Πρόγραμμα «Αριστεία»	606
Πρόγραμμα «Πυθαγόρας»	613
Πρόγραμμα «Καποδίστριας»	618
Ερευνητικά Εργαστήρια	621
Εργαστήριο Αρχαίου Δράματος και Θεατρολογικής Έρευνας	622
Εργαστήριο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Νεοελληνικού Θεάτρου	626
Εργαστήριο «Θέατρο, Φιλοσοφία και Εκπαίδευση»	631
Εργαστήριο Ιστορίας του Βιβλίου	633
Ερευνητικά Έργα και Συνεργασίες	636

Δημόσιες εκδηλώσεις	639
Πανηγυρικοί λόγοι	640
Ανοιχτές συζητήσεις	641
Διαλέξεις και Ομιλίες	646
Εκπομπές στο ραδιόφωνο	649
Εκθέσεις	650
Έλληνες Σκηνογράφοι – Ενδυματολόγοι και Αρχαίο Δράμα	651
Χορός και Θέατρο	655
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:	657
Παραστάσεις	657
1990–1999	658
2000–2009	661
2010–2020	664
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ:	673
Σεμινάρια – Εργαστήρια	673
Συναντήσεις – Συζητήσεις – Ομιλίες	673
Παρακολούθηση Παραστάσεων	673
Ξεναγήσεις σε Εκθέσεις και Αρχαιολογικούς Χώρους	673
1990–1999	674
2000–2010	675
2010–2011	678
2011–2012	679
2012–2013	679
2013–2014	681
2014–2015	682
2015–2016	685
2016–2017	688
2017–2018	695
2018–2019	703
2019–2020	713
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΩΝ – Π.Ε.ΣΥ.Θ.	720

Σημείωμα επιμελητριών

Με μεγάλη χαρά και συγκίνηση αναλάβαμε από κοινού την επιμέλεια του τόμου για τα 30 χρόνια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., έχοντας επίγνωση των απαιτήσεων αλλά και της σημασίας μιας τέτοιας εργασίας για τη δυναμική και την ενότητα του Τμήματος. Η συγκέντρωση του υλικού αποδείχτηκε εξαιρετικά σύνθετη, καθώς έπρεπε να καλυφθεί το διδακτικό και ερευνητικό έργο, αλλά και η προσφορά του Τμήματός μας στην κοινωνία σε βάθος χρόνου, που συμπεριλαμβάνει το πέρασμα ανάμεσα σε δύο αιώνες και το ξεκίνημα μιας καινούργιας χιλιετίας με νέα ζητούμενα και στόχους, τους οποίους το Τμήμα όφειλε – όπως και έκανε – να αφουγκραστεί και να ακολουθήσει.

Το περιεχόμενο του τόμου αποκαλύπτει τις πολλές και ποικίλες οδούς, τις οποίες διήλθε μέσα στις τρεις αυτές δεκαετίες, προκειμένου να υπηρετήσει τις αρχές και τους στόχους του. Καταγράφοντάς τες, οδηγηθήκαμε και εμείς σε μια μικρή αναδρομή στη δική μας διαδρομή των 30 αυτών χρόνων, καθώς μεγάλο μέρος τους το διανύσαμε μέσα στους χώρους του, ως φοιτήτριες αρχικά και ως μέλη του διδακτικού προσωπικού στη συνέχεια, κοντά σε καθηγητές και συμφοιτητές που μας διαμόρφωσαν ως επιστήμονες και ανθρώπους, αλλά και κοντά στους φοιτητές μας, οι οποίοι μας συμπληρώνουν δημιουργώντας δεσμούς που θα μείνουν στον χρόνο, όπως συμβαίνει με όλο το ανθρώπινο δυναμικό της σχολής.

Η λεπτομέρεια από τη γέννηση του Διονύσου που κοσμεί το εξώφυλλο, καθώς βγαίνει από τον μηρό του Δία και τον δέχεται η θεά του τοκετού Ειλείθια, αποτελεί τρόπον τινά πρόσληψη του θεού του θεάτρου. Ο παρών τόμος για τα 30 χρόνια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. αποτελεί καταγραφή μιας ακόμη πρόσληψης αυτού του θαυμαστού γεγονότος που ονομάζεται θέατρο, η οποία μακάρι να συνεχίσει με την ίδια γόνιμη ορμή. Αισθανόμενες την τιμή να είμαστε μέρος αυτής της διαδρομής, ευχόμαστε στο Τμήμα να συνεχίσει την ανοδική του πορεία και την υψηλή ακαδημαϊκή και κοινωνική του προσφορά, ώστε ο επόμενος δεκαετής εορτασμός να είναι λαμπρότερος και απαιτητικότερος στην καταγραφή του.

Οι επιμελήτριες
Αλεξία Αλτουβά, Ιωάννα Ρεμεδιάκη

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ
Επίτιμος Καθηγητής Ε.Κ.Π.Α.
Ιδρυτής Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. γιορτάζει τα τριάντα χρόνια της ύπαρξής του. Ένα Τμήμα που τίμησε τον θεσμό στον οποίο ανήκει και καίρει ευρύτερης εκτίμησης εντός και εκτός των ακαδημαϊκών κύκλων· έβγαλε άλλωστε τρεις ακαδημαϊκούς κι έναν επίτιμο καθηγητή. Ως συνιδρυτής του, που ήταν υπεύθυνος για τον σχεδιασμό και την οργάνωση των θεατρικών σπουδών, επιθυμώ να υπενθυμίσω, τι έγγραφα στον εορτασμό των δέκα χρόνων του το 2000, και συνυπέγραψε ο αείμνηστος Σπύρος Ευαγγελάτος ως αντιπρόεδρος· η αναγωγή στην αρχή, εκεί που κατοικεί η ποίηση, όπως λέει ο ποιητής, είναι πάντα χρήσιμη, γιατί χωρίς παρελθόν δεν υπάρχει και μέλλον.

Στιγμές απολογισμού, στιγμές ευθύνης μπροστά στον χρόνο. Ένα τρίπτυχο δραστηριοτήτων: έρευνα – διδασκαλία – διοίκηση· η προώθηση των γνώσεων και η ενημέρωση για τα επιτεύγματα της θεατρικής επιστήμης. Ελλάδα – Ευρώπη – παγκοσμιότητα. Στο κέντρο πάντα το θέατρο. Οι σχέσεις με τα θεατρικά ιδρύματα και τους ανθρώπους του θεάτρου, τους συγγραφείς, μεταφραστές, σκηνοθέτες, ηθοποιούς, αλλά και τους θεατές. Πηγή και εστία θεατρικής μόρφωσης για όλους. Ανέβασμα του ποιοτικού επιπέδου – του κοινού και των συντελεστών. Σύζευξη επιστήμης και τέχνης. Από τη σιωπή των βιβλιοθηκών στην πολυκοσμία των παραστάσεων· από τη λάμψη της δημοσιότητας στη σκόνη των αρχείων πάλι. Ευθουσιασμός και πίστη. Μια μικρή αφοσιωμένη οικογένεια...

Στην εποχή των αποστάσεων και των πολλαπλών εγκλεισμών, της πάνδημης μοναχικότητας και του πολλαπλού αναστοχασμού το θέατρο και η επιστήμη του συνειδητοποιούν καλύτερα, πως μια παράσταση είναι εμπράγματη επικοινωνία, όχι τεχνητή και μονομερής. Το απρόοπτο να μας βρίσκει πάντα έτοιμους να αντιδράσουμε.

Σπολλάτη στο νεογνό που ενηλικιώθηκε, και τα έργα το περιμένουν.

ΙΩΣΗΦ ΒΙΒΙΛΑΚΗΣ

Πρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.

Επειτα από αναβολές και καθυστερήσεις λόγω της πανδημίας έφτασε η στιγμή να γιορτάσουμε τα 30 χρόνια του Τμήματος. Είναι μια πραγματική ευκαιρία να στοχαστούμε όλα τα μέλη της κοινότητάς μας για το παρελθόν και να μοιραστούμε ελπίδες για τη μελλοντική προοπτική των θεατρικών σπουδών στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο της Αθήνας.

30 χρόνια πριν, κάποιοι συγκεκριμένοι άνθρωποι πίστεψαν ότι η επιστημονική γνώση και σπουδή για την τέχνη του θεάτρου δεν είναι πολυτέλεια για τον τόπο αλλά μια βαθιά ανάγκη. Ένας από αυτούς είναι ο τότε Πρύτανης, καθηγητής Μιχάλης Σταθόπουλος. Του οφείλουμε πολλά γιατί είναι ο άνθρωπος που μας βάπτισε στο Πανεπιστήμιο και μας έχει στηρίξει στην πορεία μας. Και η πίστη αυτή από όνειρο έγινε πραγματικότητα με τη λειτουργία του Τμήματός μας στη Φιλοσοφική Σχολή. Οι αγαπημένοι δάσκαλοι και καθηγητές μας, ο αείμνηστος Σπύρος Α. Ευαγγελάτος και ο αειθαλής Βάλτερ Πούχνερ περιέβαλαν με πολλή φροντίδα το Τμήμα, έθεσαν τα πνευματικά θεμέλια για να μεγαλώσει και να φθάσει στη θέση που βρίσκεται σήμερα. Όλοι οι διδάσκοντες, οι εξωτερικοί συνεργάτες και το διοικητικό προσωπικό έχουν δώσει τον καλύτερο εαυτό τους τις δεκαετίες που πέρασαν, ώστε σήμερα να μπορούμε να είμαστε περήφανοι για τις επιτυχίες της κοινότητάς μας: νέες ανακαλύψεις δραμάτων, πλήθος εκδόσεων βιβλίων, συνέδρια, αφιερώματα, συνέργειες και κοινωνικοί εταίροι, θεατρική μόρφωση, μια πληθώρα εμπειριών και αναμνήσεων που δίνουν ελπίδα για το μέλλον.

Τα τελευταία 30 χρόνια έχουν αποφοιτήσει 1677 θεατρολόγοι και όλοι αυτοί οι συνάδελφοι από την πρώτη γενιά της δεκαετίας του 1990 μέχρι πρόσφατα, έχουν συμβάλει αποφασιστικά στον θεατρικό χάρτη της χώρας με τη συμμετοχή τους σε πλήθος παραστάσεων και παραγωγών, με τη διδασκαλία σε δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση, με τη στελέχωση κορυφαίων θεατρικών και ευρύτερα πολιτιστικών οργανισμών, ειδησεογραφικών και ενημερωτικών μέσων και δικτύων. Οι απόφοιτοί μας με τη βαθιά παιδεία που έχουν λάβει και το πλήθος των γνώσεων, των υλικών και των εργαλείων που έχουν αποκτήσει είναι εκείνοι στους οποίους οφείλουμε την εδραίωση του καινοφανούς, κάποτε, επαγγέλματος του θεατρολόγου.

Σήμερα το Τμήμα μας πρωτοπορεί καθώς ανταποκρίνεται στις προκλήσεις που τίθενται στο διαρκώς μεταβαλλόμενο παγκόσμιο πλαίσιο, εντάσσοντας στο Πρόγραμμα Σπουδών νέα μαθήματα που συνδέουν γνωστικά αντικείμενα με την κοινωνία, αναπτύσσουν ιδιαίτερες πολυδιάστατες δεξιότητες, ενώ αυτή τη στιγμή το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών είναι περιζήτητο λόγω των τριών ειδিকেύσεων που προσφέρει και της υψηλής ποιότητας των σπουδών του.

Τις νέες προοπτικές που ανοίγονται στο Τμήμα μας είναι ανάγκη να τις δούμε με μια στρατηγική που θα ενσωματώσει τις εμπειρίες και τις γνώσεις

των αποφοίτων και, μέσα από τη διαδικασία της συνεχόμενης αξιολόγησης, θα καταφέρει να ανταποκριθεί στις προκλήσεις του μέλλοντος συνδέοντας τις σπουδές με την αγορά εργασίας, την επιστήμη του θεάτρου με εφαρμογές για το κοινό καλό, αλλά και αναδεικνύοντας την κεφαλαιώδη σημασία του θεάτρου και του δράματος για την εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες αλλά και σε χώρους ιδιαίτερης μέριμνας, όπως φυλακές, νοσοκομεία και γενικότερα θεραπευτικές και κοινωνικές δομές. Σκοπός μας: το Τμήμα να γίνει περισσότερο διεθνές, να εστιάσει στην ανθρωπιστική αποστολή του, και να γίνει ακόμη περισσότερο δημιουργικό.

Εμείς, όσοι εργαζόμαστε στο Τμήμα, έχουμε την ευθύνη να κάνουμε, όσα κάνουμε στην έρευνα, στη διδασκαλία και στη διοίκηση, ακόμη καλύτερα. Να προσπαθούμε να γίνουμε ακόμη περισσότερο συμπεριληπτικοί, να ευνοούμε την αλλαγή για το καλύτερο, να είμαστε ειλικρινείς, να καλλιεργούμε τη συνεργασία σε όλα τα επίπεδα. Η πρόσφατη πανδημία μάς έδειξε την αλήθεια και την ανάγκη της συνύπαρξης, του να είμαστε μαζί.

Ως μέλη της πανεπιστημιακής οικογένειας μέσα από τον ιδιαίτερο προσανατολισμό μας οφείλουμε να συνεχίσουμε να αναλύουμε κείμενα, να μελετούμε την ιστορία και τη θεωρία του δράματος, να φέρνουμε κοντά θεωρία και πράξη, κείμενο και ανθρώπινο σώμα, να πειραματιζόμαστε με σκηνικές δράσεις και επιτελέσεις και βεβαίως να βλέπουμε το θέατρο ως ένα όλον. Οι θεατρικές σπουδές οφείλουν να είναι συνεπείς σε μια αποστολή που δεν εξαντλείται σε συσσώρευση γνώσεων ή σε εφόδια και δεξιότητες για επαγγελματική αποκατάσταση. Τώρα που το Τμήμα έχει πλέον ενηλικιωθεί, όσοι είμαστε μέλη του έχουμε την ευθύνη να συνεχίσουμε να αφηγούμαστε ιστορίες, να αναζητούμε την Τέχνη, να στοχαζόμαστε για τον εαυτό μας, να αναρωτιόμαστε για τα μεγάλα ζητήματα του κόσμου και του θεάτρου, να κινητοποιούμε ευαισθησίες και να δημιουργούμε νοήματα ζωής για το κοινό καλό.

ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ
τ. Πρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.
Χαιρετισμός – Σύντομος Απολογισμός

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών γιορτάζει τα 30 χρόνια από την ίδρυσή του με τη διοργάνωση ενός σημαντικού συνεδρίου με θέμα “Ελληνική Επανάσταση και Θέατρο” συνεορτάζοντας τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση και τιμώντας τους ομότιμους καθηγητές Νάσο Βαγενά και Άννα Ταμπάκη για το έργο και την προσφορά τους στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, και παράλληλα εκδίδει τον παρόντα επετειακό τόμο με τα πεπραγμένα της τριακονταετίας του Τμήματος.

Έχει προηγηθεί η έκδοση δύο προηγούμενων τόμων, η πρώτη το 2000 για τα πρώτα δέκα χρόνια με έναν πλούσιο τόμο 436 σελίδων μεγάλου μεγέθους με επιμέλεια από την υπογράφουσα, όπου αποτυπώθηκαν η αρχή και η ανοδική πορεία του νεοσύστατου Τμήματος κατά την πρώτη δεκαετία (1990-2000) από την ίδρυσή του και το 2010 ενός δεύτερου περιεκτικού τόμου 389 σελίδων, επίσης μεγάλου μεγέθους, για τα είκοσι χρόνια του (1990-2010) με επιμέλεια της συναδέλφου καθηγήτριας Κωνσταντίνας Γεωργακάκη.

Στον τωρινό τόμο περιλαμβάνονται οι δράσεις του Τμήματος τριάντα χρόνια από την ίδρυσή του, περιεκτικά αυτές των δύο πρώτων δεκαετιών 1990-2000, 2000-2010 και αναλυτικότερα αυτές της πρόσφατα διανυθείσας δεκαετίας 2010-2020, με επιμέλεια της επίκουρης καθηγήτριας Αλεξίας Αλτουβά και της λέκτορος Ιωάννας Ρεμεδιάκη.

Σκοπός της έκδοσης αυτής είναι η αποτύπωση των πεπραγμένων του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, ώστε να αποτελέσουν τεκμήριο της συμβολής του στην ιστορία των Θεατρικών Σπουδών στην ελληνική πανεπιστημιακή εκπαίδευση και ειδικότερα στο πλαίσιο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, στην εξέλιξη της Θεατρολογικής Επιστήμης στον ελληνικό χώρο, και όχι μόνο, και στην ιστορία της εκπαίδευσης των ελληνικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Καταγράφεται και παρουσιάζεται όλη η δραστηριότητα του Τμήματος α) διδακτική, β) ερευνητική, γ) επιστημονική, δ) καλλιτεχνική, ε) κοινωνική και στ) επαγγελματική.

Α. Διδακτικό Έργο Προπτυχιακές Σπουδές

Όσον αφορά τις προπτυχιακές σπουδές παρουσιάζεται ο προσανατολισμός του προγράμματος σπουδών ως προς τους τρεις διακριτούς άξονές του τον εκπαιδευτικό, τον επιστημονικό και τον επαγγελματικό με τα προσφερόμενα μαθήματα στα επιστημονικά γνωστικά πεδία α) της ιστορίας και δραματολογίας του ελληνικού και παγκόσμιου θεάτρου, β) της θεωρίας και φιλοσοφίας του θεάτρου και του δράματος, γ) της ανάλυσης της παράστασης: θεωρίας και σκηνικής πράξης, δ) της παιδαγωγικής και διδακτικής του θεάτρου, ε) των

άλλων επιστημών και τεχνών (λογοτεχνίας, ιστορίας του πολιτισμού, ιστορίας της τέχνης, κινηματογράφου, μουσικής, κ.ά.).

Ο ενδιαφερόμενος μελετητής μπορεί να παρακολουθήσει την εξέλιξη του προγράμματος σπουδών με τις ενδιάμεσες αναμορφώσεις του από την πρώτη μεγάλη αναμόρφωση 2003-2008 (Πρόγραμμα Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. με τίτλο “Ελληνικό και Ευρωπαϊκό Θέατρο: Θεωρία και Πράξη με επιστημονική υπεύθυνη την καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη) με την εισαγωγή νέων μαθημάτων στις θεματικές ενότητες “Τέχνες και πολιτισμός”, “Γυναίκα και θέατρο”, “Θεατρική μετάφραση”, συνοδευόμενων από κύκλο εξειδικευμένων εργαστηρίων, στη σκηνοθεσία, σκηνογραφία, ενδυματολογία, υποκριτική και αγωγή του λόγου, στην κινησιολογία - χορό και χορογραφία, καθώς και στο θέατρο στην εκπαίδευση, μέχρι τις δύο πρόσφατες αναμορφώσεις 2019 και 2020 με τη δημιουργία ενός πλούσιου προγράμματος προσφερόμενων 95 μαθημάτων, 43 υποχρεωτικών και 52 επιλεγόμενων: α) 65 μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, β) 28 μαθημάτων γενικών γνώσεων, γ) 31 μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων, δ) 26 εργαστηριακών μαθημάτων, ε) 8 μαθημάτων παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας, στ) 3 μαθημάτων υπόβαθρου.

Πρόγραμμα Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας

Από το 2013 (με βάση τον Νόμο 1486/2013) πραγματοποιήθηκε νέα αναμόρφωση του Π.Π.Σ. με την καθιέρωση «Προγράμματος Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας» που προετοιμάζει κατάλληλα τους θεατρολόγους οι οποίοι επιθυμούν να εργασθούν στην εκπαίδευση. Ο/Η ενδιαφερόμενος/η φοιτητής/τρια υποχρεούται να παρακολουθήσει τουλάχιστον οκτώ (8) μαθήματα παιδαγωγικού χαρακτήρα, τα οποία κατανέμονται σε τρεις θεματικές ενότητες α) θέματα μάθησης και διδασκαλίας, β) θέματα εκπαίδευσης και αγωγής και γ) ειδική διδακτική και άσκηση διδακτικής του θεάτρου στα σχολεία.

Η επιτυχής ολοκλήρωση του ειδικού αυτού προαιρετικού προγράμματος οδηγεί στο Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας που επιτρέπει στους αποφοίτους του Τμήματος να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς επιλογής εκπαιδευτικών ή σε άλλες θέσεις όπου απαιτούνται πιστοποιημένα προσόντα εκπαιδευτικού.

Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης προπτυχιακών φοιτητών

Η Πρακτική Άσκηση έχει ως κύριο σκοπό την ερευνητική και επαγγελματική εξοικείωση των φοιτητών με το γνωστικό αντικείμενο των σπουδών τους σε χώρους επαγγελματικής δραστηριότητας θεατρολόγων. Από το έτος 2013-2014 η Πρακτική Άσκηση αποτελεί υποχρεωτικό μάθημα για τη λήψη του πτυχίου.

Το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης άρχισε να λειτουργεί από τα ακαδημαϊκά έτη 1997/1998 (με υπεύθυνη την καθηγήτρια Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου), αρχικά πιλοτικά σε συνεργασία με λίγους φορείς και ακολούθησε η συστηματική λειτουργία του από τα έτη 1998 (1999-2000/2001 με υπεύθυνη την καθηγήτρια Λίλα Μαράκα, τα έτη 2002-2006, 2006-2008, 2008-2009

με υπεύθυνη την καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη, τα έτη 2009-2015 με υπεύθυνη την αναπληρώτρια καθηγήτρια Γωγώ Βαρζελιώτη και τα έτη 2015-2020 με υπεύθυνη την επίκουρη καθηγήτρια Αλεξία Αλτουβά, εμπλουτιζόμενο κάθε χρόνο και με νέους φορείς υλοποίησης του προγράμματος (κρατικές σκηνές, ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και ιδιωτικά θέατρα, οργανισμούς και εταιρείες πολιτιστικών δραστηριοτήτων, πνευματικά κέντρα, σωματεία, ερευνητικά κέντρα και επιστημονικούς φορείς, σχολεία όλων των βαθμίδων, δημιουργικά εργαστήρια, κοινωφελή ιδρύματα κ.ά.).

Η αποτελεσματικότητά του είναι αδιαμφισβήτητη, όπως αποδεικνύει το μεγάλο ποσοστό επαγγελματικής απορρόφησης των αποφοίτων μας στους χώρους της πρακτικής άσκησης τους.

Πρόγραμμα Κινητικότητας Φοιτητών Erasmus

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ενθαρρύνει την κινητικότητα των φοιτητών μέσω της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα Erasmus. Από το 1996/1997 μέχρι και το 2019/2020 έχει συνάψει διμερείς συμβάσεις με 15 ευρωπαϊκά πανεπιστήμια: Γαλλία (Université de la Sorbonne Nouvelle – Paris III, Université Paul Valéry Montpellier III, Université Toulouse-Jean Jaurès, Université de Lille), Γερμανία (Freie Universität Berlin), Ιρλανδία (Trinity College Dublin), Ιταλία (Università degli studi di Torino, Università IUAV di Venezia), Ισπανία (Universidad de Almeria), Τσεχία (Masarykova Universita v Brne, Charles University in Prague), Πορτογαλία (Universidade de Coimbra), Πολωνία (Uniwersytet Wroclawski), Ρουμανία (Babes-Bolyai Cluj-Napoca), Βουλγαρία (University of Plovdiv «Paisii Hilendarski»), ενισχύοντας την κινητικότητα τόσο των φοιτητών όσο και του διδακτικού προσωπικού του.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Από το 1995-1997 που άρχισε να λειτουργεί το πρώτο Π.Μ.Σ. του Τμήματος με διευθυντή τον καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ στην αρχή υπό μη καθιερωμένη δομή μέχρι και το 2020 υλοποιήθηκαν πέντε Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών ως εξής:

1)	1997/8-2003/4	“Το ελληνικό θέατρο από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας: Θεωρία και παράσταση”
	1997-1998	Διευθύντρια: Χρύσα Μαλτέζου
	1998-2004	Διευθυντής: Άγγελος Δεληβορριάς
2)	2004-2007	“Θέατρο: Θεωρία και πράξη: Ιστορία και παρόν”
		Διευθυντής: Βάλτερ Πούχνερ
3)	2007-2014	“Παγκόσμιο θέατρο: Πράξη - Δραματουργία - Θεωρία”
	2007-2009	Διευθυντής: Σάββας Γώγος
	2009-2014	Διευθύντρια: Άννα Ταμπάκη

4)	2014-2018	“Από το κείμενο στη σκηνή: Το ελληνικό θέατρο σε διάλογο με το παγκόσμιο”
	2014-2016	Διευθυντής: Ιωσήφ Βιβιλάκης
	2016-2018	Διευθύντρια: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου
5)	2018-2020	“Ελληνικό και παγκόσμιο θέατρο: Δραματουργία Παράσταση και Εκπαίδευση”
		Διευθύντρια: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου

Όλα τα Π.Μ.Σ. είχαν ως πυρήνα τους μαθήματα για το νεοελληνικό, το αρχαίο και το παγκόσμιο θέατρο, την εκδοτική κειμένων και τη μεθοδολογία της έρευνας, τη θεωρία του θεάτρου και του δράματος, την ανάλυση της παράστασης και το σύγχρονο θέατρο, καθώς και πρωτοπορίες του θεάτρου, και είχαν πάντα διάρκεια 4 εξάμηνα με υποχρεωτική την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας.

Στο διάστημα των ετών από το παλαιότερο Π.Μ.Σ. στα νεότερα πραγματοποιήθηκαν αλλαγές και βελτιώσεις, καθώς και οργανωτική βελτίωση της δομής και λειτουργίας του με την παράλληλη λειτουργία ειδικής γραμματείας του Π.Μ.Σ.

Το πρόσφατο Π.Μ.Σ. που λειτουργεί από το 2018/19 διαφέρει από τα προηγούμενα σε δύο βασικά σημεία: α) στην καθιέρωση δύο διακριτών κατευθύνσεων στις μεταπτυχιακές σπουδές: (α) τη Δραματουργία και Παράσταση (β) τη Διδακτική του Θεάτρου και β) στην εισαγωγή πρακτικών καλλιτεχνικών μαθημάτων πέρα από το πλούσιο πρόγραμμα θεωρητικών μαθημάτων.

Στο πλαίσιο λειτουργίας του Π.Μ.Σ. έχει ενταχθεί και λειτουργεί το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης Αρχαίου Ελληνικού Δράματος που ιδρύθηκε το 1997 με πρωτοβουλία του καθηγητή Πλάτωνα Μαυρομούστακου, του καθηγητή Όλιβερ Τάπλιν από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και του καθηγητή Βάλτερ Πούκνερ, με στόχο την επαναπροσέγγιση του αρχαίου ελληνικού δράματος, ανανέωση της διδασκαλίας του και μελέτη της αναβίωσης του στις σύγχρονες σκηνές.

Το Δίκτυο έχει συνεργαστεί με 20 πανεπιστήμια ευρωπαϊκών χωρών και παράλληλα έχει αναπτύξει συνεργασίες με ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια της Αμερικής, ενώ έχει διοργανώσει σειρά θερινών μαθημάτων για Έλληνες και ξένους φοιτητές.

Διδακτορικές Σπουδές

Από το 1990 μέχρι και το 2020 έχουν εκπονηθεί συνολικά 44 διδακτορικές διατριβές, οι περισσότερες των οποίων αποτελούν πλέον έργα αναφοράς στη βιβλιογραφία της ελληνικής Θεατρολογίας.

Τα θέματα των διδακτορικών διατριβών που έχουν διαχρονικά ανατεθεί, διακρίνονται για την πρωτοτυπία τους αλλά και για τη μεγάλη χρονική έκταση τού προς μελέτη αντικειμένου τους, με στόχο την κάλυψη μεγάλων ερευνητικών κενών στον τομέα της ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου, της πρόσληψης του αρχαίου θεάτρου, της ελληνικής και παγκόσμιας δραματουργίας,

της σκηνοθεσίας, της σκηνογραφίας – ενδυματολογίας αλλά και της σύγχρονης τεχνολογίας στο θέατρο. Οι διδάκτορες του Τμήματος έχουν στελεχωσει ως καθηγητές και επιστημονικοί συνεργάτες τμήματα ελληνικών και ξένων Α.Ε.Ι., καθώς και ερευνητικά κέντρα, επίσης καλλιτεχνικούς και πολιτιστικούς φορείς και την εκπαίδευση, ενώ οι υποψήφιοι διδάκτορες ανέρχονταν το 2020 στον αριθμό των 52 νέων επιστημόνων που έχουν αναλάβει να μελετήσουν ιδιαίτερα πρωτότυπα θέματα .

Μεταδιδακτορικές Σπουδές

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών προσφέρει επίσης τη δυνατότητα εκπόνησης μεταδιδακτορικής έρευνας σε κατόχους διδακτορικού διπλώματος από Α.Ε.Ι. εσωτερικού ή εξωτερικού αναγνωρισμένου από το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. Την επίβλεψη αναλαμβάνει μέλος Δ.Ε.Π.

Μέχρι σήμερα έχουν ολοκληρωθεί 8 μεταδιδακτορικές έρευνες, ενώ άλλες 10 βρίσκονται σε εξέλιξη.

Έχει εκπονηθεί Κανονισμός Μεταδιδακτορικής Έρευνας από την καθηγήτρια Κυριακή Πετράκου, ο οποίος επικαιροποιήθηκε από την ίδια το 2019.

Β. Ερευνητικό Έργο

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών παρουσιάζει εντυπωσιακή ερευνητική δραστηριότητα από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα χάρη στην ενεργό ερευνητική δραστηριότητα των μελών Δ.Ε.Π., τόσο με την ανάληψη ατομικών όσο και συλλογικών ερευνητικών προγραμμάτων. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καθώς επίσης οι υποψήφιοι διδάκτορες και οι διδάκτορες του Τμήματος είχαν και έχουν πάντα ενεργή και πολύ αποτελεσματική συμμετοχή στα ερευνητικά αυτά προγράμματα:

- Πρόγραμμα “Καποδίστριας” (1990-2010)

Την πρώτη δεκαετία της λειτουργίας του το Τμήμα συμμετείχε στο Πρόγραμμα “Καποδίστριας” του Πανεπιστημίου Αθηνών, μέσω του Ε.Λ.Κ.Ε. που χρηματοδότησε 23 ατομικά ερευνητικά έργα μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος.

- Πρόγραμμα “Πυθαγόρας Ι” (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Ι) (2003-2007)

Συλλογικό πρόγραμμα με αντικείμενο “Βιβλιογραφία της Ελληνικής Θεατρολογίας 1900-2005: Πηγές και επιστημονικές μελέτες” (Επιστημονικός υπεύθυνος: Βάλτερ Πούχνερ).

- Πρόγραμμα “Πυθαγόρας Ι” (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Ι) (2003-2007)

Συλλογικό πρόγραμμα με αντικείμενο “Παραστασιογραφία και τεκμηρίωση των παραστάσεων αρχαίου ελληνικού δράματος στην Ελλάδα - Ψηφιοποίηση σχετικού οπτικοακουστικού υλικού” (Επιστημονικός υπεύθυνος: Πλάτων Μαυρομούστακος).

- Πρόγραμμα “Πυθαγόρας ΙΙ” (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ)

Συλλογικό πρόγραμμα με αντικείμενο τη Βάση δεδομένων αρχαίου θεάτρου “Σεμέλι” (Επιστημονικός υπεύθυνος: Σάββας Γώγος).

- Πρόγραμμα “Κοινωνία της Πληροφορίας” Γ Κ.Π.Σ. (2006-2008)

Συλλογικό πρόγραμμα του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών

του Πανεπιστημίου Αθηνών με αντικείμενο την ψηφιοποίηση συλλογών του Ε.Κ.Π.Α. Συμμετοχή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών στο ανωτέρω πρόγραμμα με αντικείμενο την ψηφιοποίηση της συλλογής των θεατρικών προγραμμάτων της βιβλιοθήκης του (Συντονίστρια έργου: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου).

- Πρόγραμμα “Θαλής” για την αριστεία στην έρευνα (2012-2015)

Συλλογικό πρόγραμμα με αντικείμενο “Χρυσαλλίς: Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις στη διαμόρφωση του εθνικού χαρακτήρα στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα” (Επιστημονική υπεύθυνη: Άννα Ταμπάκη).

- “Πειραματική εφαρμογή της Θεατρικής Αγωγής στο Γυμνάσιο” (2018-2020)

Ερευνητικό πρόγραμμα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας. Στόχος του προγράμματος η διάχυση των αισθητικών δράσεων και προσεγγίσεων σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα του σχολικού προγράμματος του Γυμνασίου μέσω της Θεατρικής Αγωγής, προκειμένου να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που μπορεί να προσφέρει η τέχνη του θεάτρου στον εμπλουτισμό της μαθησιακής διαδικασίας.

Ερευνητικά Εργαστήρια

Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στην ενίσχυση του ερευνητικού προφίλ του Τμήματος το οποίο αποφάσισε την ίδρυση τριών (3) νέων Ερευνητικών Εργαστηρίων ως ακολούθως (ΦΕΚ, τεύχος Β΄, αρ. 2134/7-7-2019):

- Εργαστήριο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Νεοελληνικού Θεάτρου
- Εργαστήριο “Θέατρο, Φιλοσοφία και Εκπαίδευση”
- Εργαστήριο Ιστορίας του Βιβλίου

Παράλληλα λήφθηκε μέριμνα για την επικαιροποίηση της λειτουργίας του Εργαστηρίου Αρχαίου Δράματος και Θεατρολογικής Έρευνας (ΦΕΚ ίδρυσης, τεύχος Β΄, αρ. 1493/10-10-2003) με την εκπόνηση νέου εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του (ΦΕΚ, τεύχος Β΄, αρ. 4467/9-12-2019).

Εκλογές Διευθυντών Εργαστηρίων

Στις 2 Δεκεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκαν οι εκλογές για την εκλογή των Διευθυντών των Εργαστηρίων του Τμήματος. Εξελέγησαν ως Διευθυντές (ΦΕΚ, τεύχος Υ.Ο.Δ.Δ., αρ. 89/7-2-2020) οι:

- Καθηγητής Πλάτων Μαυρομούστακος, Διευθυντής του Εργαστηρίου Αρχαίου Δράματος και Θεατρολογικής Έρευνας,
- Καθηγητής Γιώργος Π. Πεφάνης, Διευθυντής του Εργαστηρίου «Θέατρο, Φιλοσοφία και Εκπαίδευση»,
- Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Άννα Καρακατσούλη, Διευθύντρια του Εργαστηρίου Ιστορίας και Βιβλίου,
- Επίκουρη Καθηγήτρια Αλεξία Αλτουβά, Διευθύντρια του Εργαστηρίου Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Νεοελληνικού Θεάτρου.

Βάσεις Δεδομένων

Στα πλαίσια της ερευνητικής δραστηριότητας του Τμήματος έχουν οργανω-

Θεί οι παρακάτω βάσεις δεδομένων:

- Βάση δεδομένων “Chrysalis.eu”, που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Αριστεία 1. 2012 - 2015 - Θαλής: «Πολιτισμικές διαμεσο-λαβήσεις και διαμόρφωση του ‘εθνικού χαρακτήρα’ στον περιοδικό Τύπο του 19ου αιώνα (Χρυσάλλης)»/ “Cultural transfer and national character in 19th century Greek periodicals (Chrysallis)”, με επιστημονική υπεύθυνη την ομότιμη καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη.
- Βάση δεδομένων arcnet-database.net και αντίστοιχη ιστοσελίδα (<http://ancient-drama.net/>), που έχει δημιουργηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος «Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης των Παραστάσεων του Αρχαίου Δράματος»/“European Network of Research and Documentation of Performances of Ancient Greek Drama, (Arc-Net)” με επιστημονικό υπεύθυνο τον καθηγητή Πλάτωνα Μαυρομούστακο.
- Βάση δεδομένων «Έρευνα και σύνταξη βιβλιογραφίας της Ελληνικής Θεατρολογίας 1900-2005: Πηγές και επιστημονικές μελέτες» που δημιουργήθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2004-2008 στο πλαίσιο του αντίστοιχου ερευνητικού προγράμματος (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ – ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ), που διηύθυνε ο επίτιμος καθηγητής Βάλτερ Πούχνερ. Μετά την αφυπηρέτησή του, την εποπτεία της βάσης δεδομένων ανέλαβε η καθηγήτρια Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, που ανήκε στην τριμελή κεντρική επιτροπή εποπτείας του ανωτέρου ερευνητικού προγράμματος. Πρόσφατα το πρόγραμμα επεκτάθηκε περαιτέρω στο αντικείμενο «Θέατρο στην εκπαίδευση και Θέατρο για παιδιά» που υλοποιείται από το μέλος Ε.ΔΙ.Π. Ίλια Λακίδου.
- Βάση δεδομένων «Αρχαίο Θέατρο: Σεμέλη» (<https://semele.theatre.uoa.gr>), που δημιουργήθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 στο πλαίσιο του αντίστοιχου ερευνητικού προγράμματος (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ – ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ), που διηύθυνε ο καθηγητής Σάββας Γώγος. Μετά την αφυπηρέτησή του, την εποπτεία της βάσης δεδομένων και της ιστοσελίδας ανέλαβε η αναπληρώτρια καθηγήτρια Αικατερίνη Διαμαντάκου που ανήκε στην κεντρική τριμελή επιτροπή εποπτείας του ανωτέρω ερευνητικού προγράμματος.
- Βάση δεδομένων θεατρικών προγραμμάτων. Η συλλογή θεατρικών προγραμμάτων του Τμήματος που αριθμεί περισσότερα από 5.000 τεκμήρια έχει αρχίσει να καταχωρίζεται τμηματικά στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη «Πέργαμος» με τη συνδρομή μεταπτυχιακών φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών (βλ. pergamos.lib.uoa.gr). Την τριετία 2017-2020 συνεχίστηκε η τροφοδότηση της ανωτέρω βάσης με τη συνδρομή των μελών Ε.ΔΙ.Π. Λίλυσ Αλεξιάδου, Μιχαέλας Αντωνίου και Ίλιας Λακίδου, καθώς και της αποσπασμένης μουσικολόγου Μαγδαληνής Καλοπονά.

Συγκρότηση Βιβλιοθήκης Τμήματος

Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής, ερευνητικής και επιστημονικής δράσης του, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ανέλαβε την ευθύνη δημιουργίας και οργάνωσης Βιβλιοθήκης από ίδιους πόρους από την ετήσια επιχορήγηση του Ε.Κ.Π.Α. και τα τελευταία χρόνια από πόρους των διδάκτρων του Π.Μ.Σ., εμπλουτίζο-

μενης επίσης από δωρεές ιδιωτών και ιδιωτικούς φορείς. Η Βιβλιοθήκη που οργανώθηκε άρτια σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών από τις άξιες βιβλιοθηκονόμους Δήμητρα Μάρκου και Ελένη Τσομπάνη λειτούργησε από το 1991 μέχρι το Σεπτέμβριο του 2018, οπότε όλο το υλικό της (16.650 τόμοι, 161 τίτλοι περιοδικών, εξοπλισμός σε έπιπλα και ηλεκτρονικά μηχανήματα) παραχωρήθηκε και ενσωματώθηκε στην Κεντρική Βιβλιοθήκη της Φιλοσοφικής Σχολής. Επιμέρους συλλογές που είχαν συγκροτηθεί από άλλο υλικό και δωρεές στη διάρκεια της λειτουργίας της, παρέμειναν στο Τμήμα και εντάχθηκαν στο Εργαστήριο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Νεοελληνικού Θεάτρου.

Γ. Επιστημονικό Έργο

Στη διάρκεια των 30 χρόνων το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών έχει αναπτύξει, εκτός από την ερευνητική και άλλη περαιτέρω επιστημονική δραστηριότητα με τη:

α) διοργάνωση μεγάλου αριθμού (51) συνεδρίων, συμποσίων και ημερίδων με μεγάλη επιτυχία. Ας σημειωθεί ότι διοργάνωσε το Α Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο με θέμα «Το ελληνικό θέατρο από τον 17ο στον 20ό αιώνα» (17-20 Δεκ. 1998), το Β Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο με θέμα «Σχέσεις του νεοελληνικού θεάτρου με το ευρωπαϊκό» (18-21 Απρ. 2002) καθώς και το Ε Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο με θέμα «Θέατρο και δημοκρατία» (5-8 Νοεμ. 2014). Επίσης το Α Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Θέατρο και Θεατρικές Σπουδές στο κατώφλι του 21ου αιώνα/ Theatre Studies in the 21st century/ Théâtre et Etudes Théâtrales au seuil du XXème siècle» (28 Σεπτ.-1 Οκτ. 2005) με 16 εισηγητές από τα σημαντικότερα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Επίσης το Επετειακό Συνέδριο για τα 20 χρόνια από την ίδρυση του Τμήματος με θέμα «Από τη χώρα των κειμένων στο βασίλειο της σκηνής» (28-30 Ιαν. 2011), το Επιστημονικό Συμπόσιο «Ελληνικότητα και ετερότητα» σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (14-17 Μαΐου 2015), καθώς και το Επετειακό Συνέδριο για τα 20 χρόνια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με θέμα «Πηγές της έρευνας» (27-29 Απρ. 2017), για να μνημονεύσουμε τα συνέδρια που συγκέντρωσαν εντυπωσιακό αριθμό ομιλητών και συνέδρων, χωρίς ουδόλως να παραγνωρίζεται η αξία και η σημασία των συμποσίων και των ημερίδων που έδωσαν τη δυνατότητα εμβάθυνσης στη θεματική τους,

β) διοργάνωση δύο μεγάλων εκθέσεων υπό την επιμέλεια της καθηγήτριας Ελένης Φεσσά-Εμμανουήλ, (1) «Ελληνες σκηνογράφοι – ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα» (31 Μαρτίου – 30 Απριλίου 1999) στο κτήριο Κωστή Παλαμά και (2) «Χορός και θέατρο» (19 Ιαν. 2004 – 15 Φεβρ. 2004) στο Κέντρο Τεχνών του Δήμου Αθηναίων.

Και οι δύο ανωτέρω εκθέσεις στις οποίες έλαβε μέρος μεγάλος αριθμός φοιτητών αποτέλεσαν πολιτιστικό γεγονός για την Αθήνα και για τη χώρα μας με τις περιοδείες που ακολούθησαν και συνοδεύτηκαν από εντυπωσιακούς ογκώδεις καταλόγους που αποτελούν διαχρονικά βιβλία αναφοράς για το υλικό και την πλούσια τεκμηρίωσή τους,

γ) με την υλοποίηση εκτενούς εκδοτικού προγράμματος που περιλαμβάνει

νει: (1) την έκδοση ετήσιας επιστημονικής επετηρίδας του Τμήματος «*Παράβασις*» από το 1995 έως και το 2020. Από το 2014 κάθε τόμος χωρίζεται σε δύο επιμέρους τόμους έναν ξενόγλωσσο και έναν ελληνόγλωσσο. Μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί συνολικά 21 τόμοι και 9 τόμοι ως παραρτήματα της «*Παράβασις*» (βοηθήματα – μελετήματα), (2) εκδόσεις των πρακτικών των συνεδρίων. Μέχρι το 2020 έχουν εκδοθεί 22 τόμοι πρακτικών, ενός ακόμη συνεδρίου «Πηγές της έρευνας» που εκδόθηκε το 2021 και τρεις που βρίσκονται υπό έκδοση.

Λόγω της μεγάλης συμμετοχής ομιλητών στα συνέδρια του Τμήματος τα πρακτικά τους αποτελούν βασικά *corpora* της βιβλιογραφίας της Ελληνικής Θεατρολογίας, περιλαμβάνοντας εισηγήσεις σχεδόν όλων των Ελλήνων θεατρολόγων, παλαιότερων και νεότερων οι οποίοι καταθέτουν το απόσταγμα της συμβολής τους στην ανάπτυξη της ελληνικής Θεατρολογίας, (3) έκδοση δέκα (10) τόμων μεμονωμένων εκδόσεων πλούσιας θεματολογίας, βιβλία ογκώδη που έχουν αφήσει το στίγμα τους.

δ) με τη διοργάνωση σειράς διαλέξεων.

Δ. Καλλιτεχνικό Έργο

Με τη διοργάνωση παραστάσεων, εργαστηρίων ποικίλων εκδηλώσεων, σεμιναρίων με προσκλήσεις διακεκριμένων καλλιτεχνών, επισκέψεις εκπαιδευτικού χαρακτήρα και παρακολούθηση επαγγελματικών παραστάσεων και γενικότερα του σύγχρονου καλλιτεχνικού γίγνεσθαι στη χώρα μας και όχι μόνο. Ο μεγάλος αριθμός τους δεν επιτρέπει την εδώ συνοπτική παρουσίαση του υλικού αυτού.

Ε. Κοινωνικό Έργο

Με τη διοργάνωση παραστάσεων σε ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες και με εθελοντικό διδακτικό και καλλιτεχνικό έργο σε Μ.Κ.Ο., σε φιλανθρωπικούς και κοινωνικούς φορείς. Ενδεικτικά αναφέρουμε το νοσοκομείο κρατουμένων «Άγιος Παύλος», των φυλακών Κορυδαλλού, γηροκομεία και δομές προσφύγων, καθώς και ειδικές δράσεις λόγω της πανδημίας (π.χ. ηχογράφηση παραμυθιών για μικρά παιδιά κ.ά.).

Στ. Επαγγελματικό έργο

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών από την αρχή στήριξε την επαγγελματική – συνδικαλιστική οργάνωση των αποφοίτων του Τμήματος από τους οποίους ιδρύθηκε το 1995 ο Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Θεατρολόγων (Π.Ε.ΣΥ.Θ.) με κύριο μέλημα την κατοχύρωση των επαγγελματικών τους δικαιωμάτων και την εδραίωση του νέου επαγγέλματος του θεατρολόγου τόσο στον χώρο της εκπαίδευσης, όσο και στον χώρο του θεατρικού και πολιτιστικού γίγνεσθαι.

Μετά την κατοχύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων θεατρολόγων (Π.Δ. αρ. 125, ΦΕΚ τεύχος Α', αρ. 111/6-4-2000) και την καθιέρωση το 2001 του κλάδου εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ32 Θεατρικών Σπουδών), το ΥΠ.Ε.Π.Θ. αποφασίζει μετά από συνεχείς παρεμβάσεις του Τμήματος και ιδίως της υπογράφουσας, τη δημιουργία νέων θέσεων

για τους ΠΕ32 στο διαγωνισμό του ΑΣΕΠ το 2008, με τον οποίο διορίστηκαν οι πρώτοι 60 θεατρολόγοι στη δημόσια εκπαίδευση, γεγονός που οδήγησε στη θεσμοθέτηση για πρώτη φορά μόνιμων θέσεων θεατρολόγων στη δημόσια εκπαίδευση και στην αναβάθμιση προσλήψεων του ετήσιου μεγάλου αριθμού θεατρολόγων από το status των ωρομισθίων στο status των αναπληρωτών.

Το Τμήμα στήριξε επίσης τον Π.Ε.ΣΥ.Θ. στις δίκαιες διεκδικήσεις του έναντι των Ανώτερων Δημόσιων και Ιδιωτικών Σχολών Καλλιτεχνικής Εκπαίδευσης, καθώς και στη δημιουργία νέων θέσεων στον διαγωνισμό του ΑΣΕΠ το 2021 με τον οποίο διορίστηκαν 171 νέοι θεατρολόγοι στη δημόσια εκπαίδευση, εκ των οποίων οι 58 είναι απόφοιτοι του Τμήματός μας.

Προσωπικό

Όλη η ανωτέρω δημιουργικότητα, η δυναμική παρουσία του διδακτικού προσωπικού Τμήματος στο επιστημονικό γίγνεσθαι, η συνεχής προσφορά του στον επιστημονικό και κοινωνικό χώρο με την προβολή της ελληνικής θεατρικής κληρονομιάς από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, το πλούσιο συγγραφικό και εκδοτικό έργο τους, η εντυπωσιακή καλλιτεχνική δραστηριότητα τόσο στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών όσο και εκτός αυτού, οφείλεται στην άσκηση και συνεχή προσπάθεια συνολικά 32 μελών Δ.Ε.Π. και τριών Ε.ΔΙ.Π. τα τελευταία χρόνια και πρόσφατα μιας Ε.Ε.Π., που έχουν συνεπικουρηθεί στο έργο τους συνολικά από 32 ακόμη εξωτερικούς συνεργάτες, στη διάρκεια των 30 χρόνων, σημαντικούς επιστήμονες και γνωστούς καλλιτέχνες (ηθοποιούς σκηνοθέτες, σκηνογράφους, χορογράφους και λοιπούς καλλιτέχνες).

Οι δύο ιδρυτές του Τμήματος, ο επίτιμος καθηγητής Βάλτερ Πούχνερ και ο ακαδημαϊκός αείμνηστος Σπύρος Α. Ευαγγελάτος με το ήθος και το προσωπικό τους παράδειγμα μακριά από παλαιές καθηγητικές συμπεριφορές, οι ίδιοι δύο πληθωρικές προσωπικότητες, δημιούργησαν μία ευρύχωρη αγκαλιά, όπου περιφρουρώντας με σοφία την ισορροπία των καλών διαπροσωπικών σχέσεων όλων των συνοικούντων, προσέφεραν αφειδώλευτα χώρο για την προσωπική πορεία του καθενός και της καθεμιάς μας, ώστε να γίνουμε παραγωγικοί για δικό μας όφελος αλλά και προς όφελος του κοινού μας σπιτιού, του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Με θέσεις, αντιθέσεις, συνθέσεις, συνεργασίες αλλά και μοναχικές πορείες ο σκοπός έχει επιτευχθεί.

Κυρίες και Κύριοι,

Έγιναν πολλά τα χρόνια που πέρασαν και θα γίνουν περισσότερα τα χρόνια που θα ακολουθήσουν με την ανανέωση του ανθρώπινου δυναμικού με νέους διδάσκοντες, εργατικούς, δυναμικούς, με φρέσκες ιδέες, ζωντάνια και δύναμη οι οποίοι με τη συνδρομή του πάντα πρόθυμου διοικητικού προσωπικού έχουν πολλά να προσφέρουν.

Ας είμαστε όλοι καλά. Χρόνια μας πολλά.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Ιστορικό της Ίδρυσης

Οι πρώτες επαφές για την ίδρυση Τμήματος Θεατρικών Σπουδών στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών έγιναν το 1988 ανάμεσα στον τότε πρύτανη καθηγητή Μιχάλη Σταθόπουλο και τον μετέπειτα πρόεδρο του Τμήματος καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, τότε καθηγητή Θεατρολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Του ανατέθηκε η διατύπωση της επιστημονικής επιχειρηματολογίας για την ανάγκη ίδρυσης τέτοιου Τμήματος και η συγκρότηση και η επεξεργασία του πρώτου σχεδίου προγράμματος σπουδών. Το Τμήμα ιδρύθηκε μαζί με το Τμήμα Μουσικών Σπουδών και το Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, και έδωσε στο Πανεπιστήμιο μια ισχυρή ώθηση προς την καλλιέργεια των Τεχνών, όπως άλλωστε το ορίζει και το Σύνταγμα. Λίγο αργότερα ιδρύθηκαν παρόμοια τμήματα στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, στη Σχολή Καλών Τεχνών, στο Πανεπιστήμιο των Πατρών, στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών και στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, στη Σχολή Καλών Τεχνών του Ναυπλίου.

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ιδρύθηκε το 1989, και από το ακαδημαϊκό έτος 1990, με την εισαγωγή των πρώτων φοιτητών του, άρχισε να λειτουργεί ως ανεξάρτητο τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ο ιδρυτικός νόμος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών δημοσιεύτηκε ως προεδρικό διάταγμα αρ. 527 στην Εφημερίδα Κυβερνήσεως Φ.Ε.Κ. 223/6.10.1989 και όριζε τα εξής:

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 527

Ίδρυση Τμήματος Θεατρικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1) Τις διατάξεις:

α) Του άρθρου 24 παρ. 2, 50 παρ. 6 και 6 παρ. 6 του Ν. 1260/1982 «για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» (Α'67), όπως το τελευταίο άρθρο συμπληρώθηκε με το άρθρο 48 παρ. 1 του Ν. 1404/1983 «Δομή και λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» (Α'173).

β) Του άρθρου 70 παρ. 12 του Ν. 1566/1985 «Δομή και λειτουργία της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» και άλλες διατάξεις.

2) Της απόφασης Υ 774/17.7.1989 του Πρωθυπουργού «Ορισμός αρμοδιοτήτων στην Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Άννα Ψαρούδα-Μπενάκη» (Β'547).

3) Τη γνώμη της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αθηνών (συνεδρίαση: 12.2.1987).

- 4) Τη γνώμη του Συμβουλίου Ανωτάτης Παιδείας (συνεδρίαση 11η/13.7.1987).
- 5) Τις 459/1989 και 645/1989 γνωμοδοτήσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Ίδρυση

- 1) Ίδρύεται στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Τμήμα Θεατρικών Σπουδών.
- 2) Η έναρξη λειτουργίας και η εισαγωγή των πρώτων φοιτητών ορίζεται από το ακαδημαϊκό έτος, για το οποίο καθορίζεται για πρώτη φορά αριθμός εισακτέων. Το ακαδημαϊκό αυτό έτος καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μετά από γνώμη της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αθηνών στην οποία τεκμηριώνεται ότι πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την έναρξη της λειτουργίας του τμήματος.
- 3) Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών διέπεται ως προς την οργάνωση, τη διοίκηση, τη λειτουργία, τον κανονισμό σπουδών και το προσωπικό από τις διατάξεις του Ν. 1268/1982, όπως ισχύουν.

Η διοίκηση του Τμήματος βρισκόταν, τα πρώτα χρόνια ως την αυτονόμησή του, στα χέρια Προσωρινής Διοικούσας Επιτροπής, την οποία διηύθυνε ο πρύτανης καθηγητής Μιχάλης Σταθόπουλος, κι αργότερα ο διάδοχός του, καθηγητής Πέτρος Γέμτος, και στην οποία ανήκαν ο εκάστοτε Κοσμήτορας της Φιλοσοφικής Σχολής και επιλεγμένοι καθηγητές από τα Τμήματα Φιλολογίας, Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής, Ξένων Γλωσσών, από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης κ.λπ., καθώς και οι δύο καθηγητές θεατρολογίας που υπηρετούσαν ήδη στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, ο Σπύρος Α. Ευαγγελάτος στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, και ο Βάλτερ Πούχνερ στο Φιλολογικό Τμήμα. Σε αλληπάλληλες συνεδριάσεις χαρακτήθηκαν οι βασικοί προσανατολισμοί, λύθηκαν οργανωτικά, διοικητικά και οικονομικά προβλήματα και τέθηκαν τα θεμέλια για μια διδασκαλία υψηλών προδιαγραφών, καθώς και για τη συγκρότηση βιβλιοθήκης του σπουδαστηρίου κ.λπ.

Στις πρώτες ουσιαστικές επιλογές ανήκουν οι εξής: 1) το Τμήμα να ανήκει στη Φιλοσοφική Σχολή και να στεγάζεται στον ίδιο χώρο, γιατί αυτός είναι ο φυσικός γνωσιολογικός του χώρος· δέχεται από τη Φιλοσοφική Σχολή αλλά και προσφέρει μαθήματα σε τμήματά της και δικτυώνεται κατ' αυτόν τον τρόπο στο ευρύ πεδίο των ανθρωπιστικών σπουδών. Άλλωστε το πρόγραμμα σπουδών προσβλέπει σε μια τέτοιου είδους ευρύτερη ουμανιστική μόρφωση, καθώς και στη διδασκαλία μαθήματος «θεάτρου» στη Μέση Εκπαίδευση· και 2) να μην ακολουθήσει το παράδειγμα των drama departments των αγγλοσαξωνικών χωρών με μεικτό ημιπρακτικό-ημιθεωρητικό χαρακτήρα, αλλά το γαλλογερμανικό μοντέλο τέτοιων σπουδών, που περιορίζεται κυρίως στην ιστορία και θεωρία του θεάτρου, γιατί α) η πρακτική εκπαίδευση ηθοποιών, σκηνοθετών και σκηνογράφων ήταν απαγορευτική με τους αριθμούς εισακτέων

που είχε ορίσει το Υπουργείο Παιδείας (60 στην αρχή ανά έτος, σήμερα 80), και β) για την πρακτική εκπαίδευση υπάρχουν επίσης σοβαρές Δραματικές Σχολές, όπου μπορούν να φοιτήσουν οι ενδιαφερόμενοι, ενώ το ζητούμενο ήταν και είναι η συνολικότερη Θεατρική Παιδεία· έτσι δόθηκε το βάρος στην ιστορία και τη θεωρία του θεάτρου, του παγκόσμιου, ευρωπαϊκού ελληνικού και νεοελληνικού, χωρίς να παραμεληθούν παρεμφερή γνωστικά πεδία όπως η μουσική και η τέχνη, η φιλολογία και η γλωσσολογία, καθώς και αρκετά εισαγωγικά μαθήματα στην πρακτική του θεάτρου.

Σκοποί και Στόχοι

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ανωτέρω Προεδρικού Διατάγματος, σκοπός και στόχος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών είναι:

- α) να προάγει την επιστήμη του θεάτρου,
- β) να καλλιεργεί την τέχνη στον τόπο μας με την ταυτόχρονη διατήρηση, εκμετάλλευση, προώθηση και προβολή της πλούσιας κληρονομιάς μας,
- γ) να διαδίδει τη γνώση με τη συστηματική μελέτη και έρευνα στο πεδίο του θεάτρου,
- δ) να παρέχει στους πτυχιούχους του τα απαραίτητα εφόδια που εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για την επιστημονική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία,
- ε) να καταρτίζει κατάλληλα εκπαιδευμένο διδακτικό προσωπικό για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της εκπαίδευσης και άλλων τομέων της πολιτιστικής ζωής.

Σύμφωνα με τους παραπάνω στόχους, η σκοπιμότητα και η δραστηριότητα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών κινήθηκε εξ αρχής και εξακολουθεί να κινείται σε τρία επίπεδα: 1) την έρευνα, 2) τη διδασκαλία και 3) την κοινωνική προσφορά.

Θεατρική Έρευνα

Η θεατρική έρευνα στην Ελλάδα, έχει να παρουσιάσει σημαντικές κατακτήσεις τις τελευταίες δεκαετίες: συγγραφή πλήθους μονογραφιών και ειδικών μελετών, εκπόνηση μεγάλου αριθμού διδακτορικών διατριβών και ολοκλήρωση ερευνητικών προγραμμάτων τεκμηρίωσης με αντικείμενο τη βιβλιογραφία και την παραστασιογραφία του νεοελληνικού θεάτρου.

Ωστόσο υπάρχουν ακόμα κενά, κυρίως στον τομέα της ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου και της νεοελληνικής δραματολογίας, αλλά και της θεωρίας του ελληνικού θεάτρου από την εποχή της Κρητικής Αναγέννησης έως σήμερα.

Στόχος του Τ.Θ.Σ. είναι να συμβάλλει μέσα από την έρευνα στην κάλυψη σημαντικών κενών όπως:

- μιας πλήρους και έγκυρης Ιστορίας του Νεοελληνικού Θεάτρου,
- ενός ολοκληρωμένου εγχειριδίου ελληνικής και παγκόσμιας Δραματολογίας,
- μιας Ιστορίας του Ελληνικού Δράματος από τον 13ο αιώνα ως σήμερα,
- ενός εγχειριδίου του ελληνικού Λαϊκού Θεάτρου από τα δρώμενα ως την ηθογραφία,
- της έκδοσης βασικών πηγών για την ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου

(ταξιδιωτικά, αρθρογραφία στον Τύπο, αρχειακές πηγές κ.λπ.),

- της κριτικής φιλολογικής έκδοσης βασικών δραματικών έργων της νεοελληνικής δραματολογίας,
- μιας πλήρους παρουσίασης της αναβίωσης του Αρχαίου Δράματος στην Ελλάδα και στην Ευρώπη,
- μιας ανάλυσης των θεωρητικών προσεγγίσεων στο νεοελληνικό θέατρο (κυρίως στους προλόγους των δραματικών έργων),

Στους στόχους περιλαμβάνεται η έμφαση στη συστηματική παρακολούθηση των ερευνητικών, μεθοδολογικών και θεωρητικών επιτευγμάτων της Θεατρολογίας στον διεθνή χώρο, καθώς και στη συστηματική διερεύνηση του ελληνικού θεατρικού κοινού κ.λπ.

Διδασκαλία

Η θεσμοθέτηση θεατρικής παιδείας σε πανεπιστημιακό επίπεδο έχει άμεσο αντίκτυπο στη μέση εκπαίδευση, στο προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο των πανεπιστημιακών σπουδών, αλλά και στον εξωπανεπιστημιακό χώρο. Το μεγάλο ενδιαφέρον πολλών θεατρολόγων για την ανάληψη επιστημονικών εργασιών στον χώρο του ελληνικού θεάτρου καθρεφτίζει μια γενικότερη ευαισθητοποίηση για το γνωστικό αυτό αντικείμενο. Το διδακτικό προσωπικό με την παροχή στέρεων γνώσεων αποβλέπει στη συγκρότηση ενός επιστημονικού δυναμικού που θα καλύψει μελλοντικά τα ερευνητικά κενά της ελληνικής Θεατρολογίας. Τα μαθήματα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών είναι, κατ' αρχήν, προσιτά σε όλους τους φοιτητές του Πανεπιστημίου, αλλά και με τη μορφή της ελεύθερης φοίτησης για όλους τους ενδιαφερόμενους του ευρύτερου θεατρικού χώρου (ηθοποιούς, σκηνοθέτες, αποφοίτους δραματικών σχολών, θεατράνθρωπους, θεατρόφιλους κ.λπ.). Με τη μορφή συνδιδασκαλίας παρέχονται μαθήματα και σε άλλα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής.

Κοινωνική Προσφορά

Στο επίπεδο της κοινωνικής προσφοράς, η θεσμοθέτηση θεατρικών σπουδών στο πανεπιστήμιο επηρεάζει ευμενώς, έμμεσα ή και άμεσα, τη θεατρική ζωή της χώρας, τόσο από την πλευρά των παραγωγών όσο και από αυτή των θεατών. Με την αυξανόμενη θεατρική μόρφωση σταθεροποιούνται και τα αξιοκρατικά μέτρα και σταθμά, και μετριάζονται τα φαινόμενα πρόσκαιρου ενθουσιασμού, πνευματικής μόδας, ξενολατρίας και ξενοφοβίας. Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών συμβάλλει στην προβολή της εθνικής θεατρικής κληρονομιάς από την αρχαιότητα έως σήμερα, στο εξωτερικό και στο εσωτερικό, με συνέδρια, επιστημονικές ανταλλαγές και επαφές με άλλα θεατρολογικά κέντρα, έκδοση επιστημονικού περιοδικού και τρέχουσας σχολιασμένης βιβλιογραφίας, εκθέσεις, διαλέξεις· διαδίδει σε δημόσια μαθήματα τα νεότερα πορίσματα της σχετικής έρευνας, συνεργάζεται με επιστημονικούς και καλλιτεχνικούς φορείς και άλλους συναφείς οργανισμούς για την προώθηση ερευνητικών στόχων, επιδιώκει την αύξηση των ερευνητικών υποτροφιών για θεατρικές σπουδές στο εσωτερικό και στο εξωτερικό (του Ι.Κ.Υ. και άλλων κλη-

ροδοτημάτων), συγκροτεί μια σύγχρονη θεατρική βιβλιοθήκη καθώς και ένα αρχείο διαφανειών και video-ταινιών, παρέχει επιστημονικές πληροφορίες για τους ενδιαφερομένους και θα συμβάλει με κάθε τρόπο στην επιμόρφωση των πρακτικών του θεάτρου.

Επιδίωξη όλου του προσωπικού του, των μελών Δ.Ε.Π., των μελών Ε.ΔΙ.Π. και του διοικητικού προσωπικού είναι η συνεχής βελτίωση του διδακτικού και ερευνητικού έργου, καθώς και των προσφερόμενων υπηρεσιών προς εξυπηρέτηση της φοιτητικής κοινότητας και στα τέσσερα προσφερόμενα επίπεδα εκπαίδευσης: α) προπτυχιακές σπουδές, β) μεταπτυχιακές σπουδές, γ) διδακτορικές σπουδές και δ) μεταδιδακτορική έρευνα, με βασικούς πυλώνες την αριστεία στην εκπαίδευση και την έρευνα, την προαγωγή της γνώσης και την καινοτομία στην έρευνα, καθώς και τη συνεχή προσφορά στον πολιτισμό και την κοινωνία.

Πολιτική Ποιότητας

Το Τμήμα εφαρμόζει την πολιτική ποιότητας, η οποία είναι απόλυτα συνδεδεμένη με το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του Ε.Κ.Π.Α., και με τη νομοθεσία της ελληνικής πολιτείας περί ζητημάτων εκπαίδευσης.

Μέσα από την υιοθέτηση, ανασκόπηση, επανασχεδιασμό και επαναπροσδιορισμό της πολιτικής ποιότητας, το Τμήμα, όντας το πρώτο χρονολογικά ιδρυθέν Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της χώρας μας, δεσμεύεται να επιτύχει υψηλότερες επιδόσεις, εκπαιδύοντας άρτια τους νέους θεατρολόγους για την εκπλήρωση της αποστολής τους σε όλους τους κλάδους δραστηριοποίησής τους (στην εκπαίδευση, στο θέατρο, στις τέχνες, στον πολιτισμό κ.α.), συμβάλλοντας έτσι στην πορεία ανάπτυξης της χώρας μας στο ευρύτερο πολιτιστικό, πνευματικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό γίγνεσθαι.

Για τη διασφάλιση και συνεχή βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του Τμήματος, καθώς και για την αποτελεσματική λειτουργία και απόδοση των παρεχόμενων υπηρεσιών του, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών συμμορφώνεται με τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 72.2 του Νόμου 4009/2011.

Οι βασικοί άξονες πάνω στους οποίους δομείται η πολιτική διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητας του Τμήματος και οι οποίοι συνδέονται και αποτελούν μέρος της στρατηγικής του Ε.Κ.Π.Α. είναι οι εξής:

1. Η συνεχής αναμόρφωση και βελτίωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Π.Π.Σ.) του Τμήματος.
2. Η ενίσχυση της φοιτητοκεντρικής μάθησης στον σχεδιασμό του Π.Π.Σ.
3. Η βελτίωση της απόδοσης και της επίδοσης των φοιτητών του Τμήματος.
4. Η μείωση του ποσοστού των φοιτητών που εγκαταλείπουν ή αργούν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους.
5. Η ενίσχυση του πολυεπίπεδου ερευνητικού έργου στο Τμήμα.
6. Η παραγωγή σημαντικής επίδρασης άρθρων σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά καθώς και σε συλλογικούς τόμους και πρακτικά συνεδρίων με κριτές.
7. Η συνεχής βελτίωση των συνθηκών εργασίας του διδακτικού, ερευνητικού, καθώς και διοικητικού και άλλου προσωπικού του Τμήματος.
8. Η συμβολή στην επίλυση προβλημάτων υποδομής (π.χ. κτηριακών προβλημάτων).
9. Η ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των Τμημάτων / των Σχολών του Ε.Κ.Π.Α. σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών.
10. Η ενίσχυση των προγραμμάτων διακρατικής συνεργασίας που προβλέπουν την κινητικότητα φοιτητών και διδακτικού προσωπικού.

11. Η ενίσχυση συνεργασιών με άλλα ιδρύματα του εξωτερικού και του εσωτερικού, η διάχυση και η ενίσχυση ερευνητικών έργων και ευρύτερων συνεργειών, καθώς επίσης και η βελτίωση της παραγωγής ερευνητικού έργου.
12. Η ανάπτυξη της εξωστρέφειας του Τμήματος.
13. Η προσέλκυση μελών Δ.Ε.Π. υψηλού επιπέδου από την Ελλάδα και το εξωτερικό.
14. Η συμβολή του Τμήματος στην επιδιωκόμενη συνεργασία του Ε.Κ.Π.Α. με τους συντάκτες των πινάκων παγκόσμιας κατάταξης Πανεπιστημίων για την καλύτερη προβολή της ποιότητας του Τμήματος και γενικότερα του Ιδρύματος διεθνώς.
15. Η επίλυση προβλημάτων που αφορούν την υλοποίηση του διοικητικού έργου.
16. Η συμβολή του Τμήματος στην επιδιωκόμενη εφαρμογή μέτρων μείωσης των ρύπων και της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης που προκαλεί το Πανεπιστήμιο λόγω της λειτουργίας του.
17. Η δημιουργία νέων, ιδίως διακλαδικών ή και δι-ιδρυματικών Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών.
18. Η αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης (συμμετοχή σε διεθνή προγράμματα, αυτοχρηματοδοτούμενα προγράμματα σπουδών, χορηγίες/δωρεές).
19. Η βελτίωση της οργάνωσης και παροχής προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης.
20. Η συμβολή του Τμήματος στην πολιτική του Ε.Κ.Π.Α. για συνεχή οργάνωση και υλοποίηση δραστηριοτήτων άμεσης και έμμεσης υποστήριξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.
21. Η αξιοποίηση του δικτύου αποφοίτων του Τμήματος, στο πλαίσιο του δικτύου αποφοίτων του Ε.Κ.Π.Α., στην υπηρεσία των ακαδημαϊκών και κοινωνικών στόχων του.

Πρόεδροι Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (1990-2020)

1991 – 1997
Βάλτερ Πούχνερ

1997 – 1999
Σπύρος Α. Ευαγγελάτος

1999 – 2001
Βάλτερ Πούχνερ

2001 – 2003
Σπύρος Α. Ευαγγελάτος

2003 – 2005
Βάλτερ Πούχνερ

2005 – 2007
Σπύρος Α. Ευαγγελάτος

2007 – 2009
Βάλτερ Πούχνερ

2009 – 2011
Νάσος Βαγενάς

2011 – 2015
Πλάτων Μαυρομούστακος

2015 – 2017
Άννα Ταμπάκη

2017 – 2020
Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ

Προπτυχιακές Σπουδές

Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

Ακαδημαϊκή Φυσιογνωμία και Προσανατολισμός

Ο προσανατολισμός του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος (Π.Π.Σ.) είναι εκπαιδευτικός, επιστημονικός και επαγγελματικός, και η ακαδημαϊκή φυσιογνωμία του έχει συγκροτηθεί με τη σταδιακή στελέχωσή του από διδακτικό προσωπικό, το οποίο ανταποκρίνεται πλήρως στους σκοπούς και στους στόχους της ίδρυσής του.

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών έχει διεθνή προσανατολισμό, κατ' εξοχήν ευρωπαϊκό, με επίκεντρο τα ελληνικά φαινόμενα. Τα κύρια επιστημονικά αντικείμενα στα οποία εστιάζει τη διδασκαλία και την έρευνά του είναι: α) η ιστορία και η δραματολογία του ελληνικού και του παγκόσμιου θεάτρου, β) η θεωρία και η φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος, γ) η ανάλυση της παράστασης: θεωρία και σκηνική πράξη, δ) η παιδαγωγική και διδακτική του θεάτρου, ε) άλλες επιστήμες και τέχνες (λογοτεχνία, ιστορία, μουσική, ιστορία της Τέχνης, κινηματογράφος, κ.Α.). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ιστορία του ευρωπαϊκού θεάτρου από την αρχαιότητα έως σήμερα, ιδίως του ελληνικού –αρχαίου, νεότερου και σύγχρονου θεάτρου.

Παράλληλα, το πρόγραμμά του εμπλουτίζεται με σειρά μαθημάτων που αφορούν στη σκηνική πράξη: μάθημα σκηνοθεσίας, υποκριτικής - αυτοσχεδιασμού, σκηνογραφίας, ενδυματολογίας (θεωρία και πράξη) κ.Α.· περιλαμβάνει επίσης μαθήματα κινηματογράφου και μουσικού θεάτρου, τα οποία ενισχύουν την επαφή των φοιτητών με το σύγχρονο θεατρικό γίνεσθαι.

Έμφαση δίνεται στη φοιτητοκεντρική μάθηση, διδασκαλία και αξιολόγηση, με απώτερο στόχο:

- την ενίσχυση του μαθησιακού ενδιαφέροντος και τη βελτιστοποίηση της διδακτικής διαδικασίας, ώστε να υπάρχει θετική και βιωματική ανταπόκριση των φοιτητών/τριών στους στόχους του εκάστοτε μαθήματος,
- την ενίσχυση της δημιουργικότητας, της αυτενέργειας, της αίσθησης αυτονομίας των φοιτητών/τριών,
- τον σεβασμό της προσωπικότητας και της διαφορετικότητας των φοιτητών/τριών και την ενίσχυσή τους, ώστε να προσαρμόζουν τις σπουδές τους στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους,
- την ενίσχυση της διάδρασης και του σεβασμού μεταξύ διδασκόντων - διδασκομένων,
- την ενίσχυση των μαθησιακών σχέσεων και του σεβασμού μεταξύ των φοιτητών/τριών
- τον σεβασμό και τη διαχείριση των φοιτητικών προβλημάτων, παραπό-

νων και ενστάσεων.

Οι πρακτικές που εφαρμόζονται για την επίτευξη των παραπάνω στόχων περιλαμβάνουν:

- διαφορετικούς τρόπους διεξαγωγής των μαθημάτων και ποικιλία μαθησιακών εργαλείων,
- σωστή αναλογία διδασκόντων – διδασκομένων και επομένως δυνατότητα επιστημονικού διαλόγου, βιωματικής σχέσης και εξατομικευμένης παρακολούθησης της ανάπτυξης των φοιτητών,
- ελευθερία των φοιτητών να επιλέξουν μεταξύ ενός μεγάλου αριθμού επιλεγόμενων μαθημάτων, το οποίο επιτρέπει την προσαρμογή του Προγράμματος Σπουδών στα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις των φοιτητών,
- ελευθερία επιλογής του θέματος και του επιβλέποντος του «Σεμιναρίου» (πτυχιακή εργασία),
- δυνατότητα επιλογής του Προγράμματος Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας (Π.Π.Δ.Ε.),
- ευρεία χρήση της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) για την υποστήριξη της διδασκαλίας και της αξιολόγησης, την επικοινωνία με τους φοιτητές και τη μαθησιακή επικοινωνία των φοιτητών μεταξύ τους,
- διαθεσιμότητα συνεργασίας και επικοινωνίας των διδασκόντων (ώρες γραφείου, ηλεκτρονική επικοινωνία, ηλεκτρονική τάξη),
- υποστήριξη εκ μέρους των Ακαδημαϊκών Συμβούλων Σπουδών, και του Ακαδημαϊκού Συμβούλου Σπουδών για φοιτητές/τριες ΑΜΕΑ,
- δυνατότητα διατύπωσης από τους/τις φοιτητές/τριες και διαχείρισης από τους διδάσκοντες παραπόνων και ενστάσεων,
- διαφάνεια, συνοχή και συνέπεια στα κριτήρια και τις μεθόδους αξιολόγησης των φοιτητών/τριών,
- πολλοί, διαφορετικοί και συνδυαστικοί τρόποι αξιολόγησης της φοιτητικής επίδοσης,
- ενίσχυση της κριτικής αντιμετώπισης των αντικειμένων και καταπολέμηση της στείρας απομνημόνευσης στη διάρκεια των παραδόσεων και στις εξετάσεις,
- στήριξη των ικανοτήτων, δεξιοτήτων και γνώσεων των φοιτητών, υπό το πρίσμα της ολόπλευρης προσωπικότητας και ανάπτυξής τους, δημόσια παρουσίαση των επιστημονικών - θεατρολογικών εργασιών και ασκήσεων, καθώς και των καλλιτεχνικών δρωμένων/εργασιών των φοιτητών, η οποία επιτρέπει δημόσιες κρίσεις και αξιολογήσεις μεταξύ των φοιτητών και εκ μέρους του διδάσκοντος,
- αξιολόγηση των μαθημάτων από τους φοιτητές στο τέλος κάθε εξαμήνου, με τη δυνατότητα καταγραφής «ελεύθερων σχολίων»,
- τακτική (αυτό-)αξιολόγηση, από μέρους των διδασκόντων και συνολικά του Τμήματος, ως προς τους τρόπους παράδοσης και την ανταπόκριση των φοιτητών/τριών.

Επίσης, για την εξασφάλιση της επαγγελματικής απορρόφησης των αποφοίτων του Τμήματος στον χώρο της εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, μεταλυκειακή κ.Α.), το Π.Π.Σ. εμπλουτίζεται με μαθήματα θεατρικής αγωγής και διδακτικής του θεάτρου, καθώς και με αριθμό γενικών παιδαγωγικών μαθημάτων που προσφέρονται στους φοιτητές του Τμήματος από άλλα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής. Τέλος, το Π.Π.Σ. συμπληρώνεται με μαθήματα γενικών γνώσεων (ιστορίας και θεωρίας της Λογοτεχνίας, Ιστορίας Τέχνης, Ιστορίας του Πολιτισμού) που διδάσκουν μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, αλλά και με μεγάλο αριθμό μαθημάτων ελεύθερης επιλογής που καλύπτουν ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων τόσο όσον αφορά το αντικείμενο του θεάτρου, τα οποία προσφέρονται από διδάσκοντες του Τμήματος και από εξωτερικούς συνεργάτες, όσο και μαθημάτων άλλων επιστημονικών πεδίων που παρέχουν διδάσκοντες από άλλα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής και του Ε.Κ.Π.Α. (Τμήμα Φιλολογίας, Ψυχολογίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Τμήμα Πληροφορικής και Επικοινωνιών κ.Α.).

Το διδακτικό προσωπικό του Τμήματος συγκροτείται από δεκαέξι (16) μέλη Δ.Ε.Π., 1 μέλος Ε.Ε.Π. και 3 μέλη Ε.Δ.Ι.Π. (όλοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος) και είναι άριστα καταρτισμένο για τη διεξαγωγή υψηλού επιπέδου διδασκαλίας και έρευνας.

Το Π.Π.Σ. στην παρούσα φάση δεν παρέχει ειδικότητες. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα, χειμερινό και εαρινό, και οι συνολικές σπουδές διαρκούν οκτώ εξάμηνα. Με την τελευταία Αναμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών (Απόφαση 10ης Συνέλευσης του έτους 2019-2020, 14 Ιουλίου 2020) αποφασίστηκε μείωση των υποχρεωτικών μαθημάτων για τη λήψη του πτυχίου σε 41 και παράλληλα αύξηση των μαθημάτων επιλογής σε 14. Συνολικά για τη λήψη του πτυχίου απαιτούνται 55 μαθήματα. Στα υποχρεωτικά μαθήματα εντάσσονται επίσης η πρακτική άσκηση και το σεμινάριο για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας. Στη διάρκεια των ετών, με την εκλογή νέων μελών Δ.Ε.Π., το Τμήμα προέβαινε σε αναμόρφωση μικρής κλίμακας του Προγράμματος του Π.Π.Σ., εμπλουτίζοντας το με νέα κάθε φορά μαθήματα, αυξάνοντας τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής και τα εργαστηριακά μαθήματα. Ενισχύθηκε η εξ αποστάσεως διδασκαλία μέσω της ηλεκτρονικής τάξης e-class, καθώς και μέσω άλλων διαδικτυακών εφαρμογών, που λόγω της πανδημίας χρησιμοποιήθηκαν εντατικά και σε μεγάλη έκταση κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2019-2020, αξιοποιώντας αποτελεσματικά τις νέες τεχνολογίες. Τέλος, από το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 καθιερώθηκε ο θεσμός του Ακαδημαϊκού Συμβούλου, με σκοπό τη συνεχή καθοδήγηση των φοιτητών στη διάρκεια των σπουδών τους και την υποστήριξή τους σε περιπτώσεις αντιμετώπισης προβλημάτων κατά τη φοίτησή τους, με απώτερο στόχο τον περιορισμό του αριθμού των λιμναζόντων φοιτητών.

Στοχοθεσία του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Η στρατηγική του Π.Π.Σ. είναι προσανατολισμένη στη συνέχιση της παράδοσης που έχει να διακρίνεται, στην Ελλάδα και διεθνώς, στα πεδία της εκπαίδευσης, της έρευνας και του πολιτισμού. Ακολουθεί γενικές αρχές που διέπουν τη στρατηγική του Ε.Κ.Π.Α. και την εμπλουτίζουν με στοιχεία που απορρέουν από τη διακριτή ακαδημαϊκή φυσιογνωμία του Τμήματος. Ειδικότερα, στους στρατηγικούς στόχους περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

1. Ενίσχυση του ρόλου του Τμήματος στην ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα, μέσω της αξιοποίησης συλλογικών και ατομικών ακαδημαϊκών επιτευγμάτων.
2. Διατήρηση του υψηλού διδακτικού επιπέδου και συνεχής προσαρμογή του Π.Π.Σ. στις σύγχρονες απαιτήσεις της επιστήμης, σε σύνδεση και με τις ανάγκες της κοινωνίας.
3. Διατήρηση του υψηλού ακαδημαϊκού επιπέδου των νυν υπηρετούντων καθηγητών αλλά και προσέλκυση νέων, αναγνωρισμένου επιστημονικού κύρους καθηγητών, από την Ελλάδα και το εξωτερικό.
4. Περαιτέρω ανάπτυξη των διδακτικών συνεργασιών με εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Ελλάδα και διεθνώς, στο πλαίσιο προγραμμάτων κινητικότητας διδασκόντων και φοιτητών.
5. Προώθηση της έρευνας στα επιστημονικά πεδία που καλλιεργεί το Τμήμα.
6. Περαιτέρω ανάπτυξη των ερευνητικών συνεργασιών στην Ελλάδα και διεθνώς, με αναγνωρισμένα Ιδρύματα και Οργανισμούς.
7. Προσέλκυση φοιτητών υψηλού επιπέδου.
8. Μέριμνα για την κατοχύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων του Τμήματος.
9. Επιδίωξη οι απόφοιτοι του Τμήματος να χαίρουν ακαδημαϊκής και επαγγελματικής αναγνώρισης, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.
10. Υποστήριξη της κοινωνικής και πολιτιστικής συνύπαρξης και συνοχής.
11. Συμβολή στη διατήρηση και βελτίωση της διεθνούς αναγνώρισης του Τμήματος στους παγκόσμιους καταλόγους κατάταξης συναφών πανεπιστημιακών Τμημάτων.
12. Ενίσχυση των σχέσεων του Τμήματος με την κοινωνία.
13. Δημοσιότητα και προβολή των επιτευγμάτων και του έργου (ακαδημαϊκού, ερευνητικού, κοινωνικού, πολιτιστικού) που συντελείται στο Τμήμα προς τη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά και προς την κοινωνία και την Πολιτεία, με στόχο την ανάδειξη της σημαντικής, πολυδιάστατης προσφοράς του Τμήματος, στο πλαίσιο της προσφοράς του Ε.Κ.Π.Α.

Το Π.Π.Σ. του Τμήματος προσφέρει στους αποφοίτους του τα εφόδια για την απασχόλησή τους:

- στην εκπαίδευση, δημόσια και ιδιωτική, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, μεταλυκειακή κ.Α., για τη διδασκαλία της θεατρικής αγωγής και μαθημάτων του θεάτρου,
- σε Σχολές Καλλιτεχνικής Εκπαίδευσης (Καλλιτεχνικά και Μουσικά

- σχολεία, δραματικές σχολές, Ι.Ε.Κ. κ.Α.), για τη διδασκαλία της θεατρικής αγωγής και μαθημάτων του θεάτρου,
- σε θεατρικούς οργανισμούς (κρατικά θέατρα, ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., θιάσους κ.Α., για την κατάρτιση του δραματολόγιου, τη σύνταξη θεατρικών προγραμμάτων, καθώς και την οργάνωση και προβολή όλων των σχετικών καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων τους,
 - στους ανωτέρω φορείς, οι απόφοιτοι μπορούν να απασχοληθούν επίσης ως καλλιτεχνικοί διευθυντές, υπεύθυνοι παραγωγής, βοηθοί σκηνοθέτη κ.Α.,
 - σε ελληνικά και ξένα Φεστιβάλ και πολιτιστικούς φορείς (δημόσιους ή ιδιωτικούς), για την προβολή της πολιτιστικής δραστηριότητας,
 - σε εκδοτικούς οίκους, για την επιμέλεια έκδοσης θεατρικών και πολιτιστικών εκδόσεων, έντυπων και ηλεκτρονικών,
 - σε έντυπα και ηλεκτρονικά Μ.Μ.Ε., για θέματα θεατρικής κριτικής και γενικά δημοσιογραφικής εργασίας καλλιτεχνικού περιεχομένου,
 - σε αρχεία, μουσεία κ.α., ως ερευνητές της ιστορίας και θεωρίας του θεάτρου, και άλλων θεμάτων θεατρολογικού ενδιαφέροντος,
 - σε εταιρείες που ασχολούνται με την ψυχαγωγία παιδιών και εφήβων, ως εμπνευστές θεατρικού παιχνιδιού,

Το Τμήμα στοχεύει στη διατήρηση και ενίσχυση της ποιότητας του Π.Π.Σ., αλλά και στον εμπλουτισμό του με νέα γνωστικά πεδία, που θα προσφέρουν στους φοιτητές του επιπλέον επιστημονικές και επαγγελματικές προοπτικές.

Αναμόρφωση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών Τ.Θ.Σ.: «Ελληνικό και Ευρωπαϊκό Θέατρο: Θεωρία και Πράξη» (2003-2008)

Επιστημονική Υπεύθυνη: Καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη

Αρχικός εγκεκριμένος προϋπολογισμός: 196.000,00 € από το Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και 63.500,00 € από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.). Το Πρόγραμμα Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ. άρχισε να εφαρμόζεται από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2003-2004 και οι δράσεις του όφειλαν να ολοκληρωθούν κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006. Επέκταση Προγράμματος Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών (Χρονική διάρκεια: 1η Ιαν. 2007 – 31 Αυγ. 2008). Προϋπολογισμός: 63.500,00 €.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Πρόγραμμα Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ. έθεσε τους εξής στόχους και αιτήματα, όπως διατυπώθηκαν μετά από μακρά επεξεργασία και ανταλλαγή απόψεων με τα μέλη Δ.Ε.Π. και τους φοιτητές:

1. την αναπροσαρμογή – αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό του προγράμματος σπουδών, με απώτερο στόχο την πιλοτική διάρθρωση δύο βασικών κατευθύνσεων:

α. της θεωρητικής – θεατρολογικής και της εισαγωγής, με την ενίσχυση του σεμιναριακού χαρακτήρα των μαθημάτων, στην επιστήμη του θεάτρου, προβάλλοντας τη χρησιμότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης,

β. της εφαρμοσμένης δραματολογίας και της μύησης στην τέχνη του θεάματος, καθώς και την ανάλυση και οργάνωση μιας θεατρικής παράστασης, μέσα από έναν κύκλο εξειδικευμένων εργαστηρίων (σκηνοθεσία, σκηνογραφία, υποκριτική, κ.λπ.).

- Ο βασικός αυτός στόχος ως προς την πιλοτική αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών επετεύχθη κυρίως με την εισαγωγή νέων μαθημάτων, που είτε προσέφεραν τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος (σε μικρότερο ποσοστό), είτε πραγματοποιήθηκαν από ειδικούς επιστήμονες και διακεκριμένους καλλιτέχνες με ανάθεση του Π.Δ. 407.

2. τη βαθμιαία οργάνωση των μαθημάτων, σεμιναρίων και εργαστηρίων σε συνεκτικούς και ολοκληρωμένους κύκλους μαθημάτων, με τρόπο ώστε να αναπτυχθούν μέσα από τη συλλογικότητα οι δεξιότητες των φοιτητών.

3. τη σταδιακή εξοικείωση των φοιτητών με τις νέες τεχνολογίες. Ο στόχος αυτός επετεύχθη με την εισαγωγή και διδασκαλία από εξειδικευμένο προσωπικό

ειδικών μαθημάτων πληροφορικής, με τη δημιουργία και λειτουργία εξοπλισμένων χώρων, την επέκταση των θέσεων χρηστών Η/Υ και την έναρξη χρήσης και βαθμιαίας επέκτασης ηλεκτρονικών εποπτικών μέσων στη διδασκαλία.

- Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες: εισαγωγή μαθημάτων πληροφορικής στο πρόγραμμα σπουδών και καθιέρωσή τους ως κατ' επιλογήν υποχρεωτικά ώστε να ωφεληθεί το σύνολο των φοιτητών, δημιουργία εργαστηρίου πληροφορικής, επέκταση των θέσεων Η/Υ στη βιβλιοθήκη, εκσυγχρονισμός των εποπτικών μέσων στη διδασκαλία. Όλοι πλέον οι καθηγητές του Τμήματος χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά εποπτικά μέσα στη διδασκαλία τους και έχουν ήδη εφαρμόσει την online εκπαίδευση (με τη βοήθεια της ηλεκτρονικής τάξης / e-class).

4. την ανάπτυξη της ιστοσελίδας του Τ.Θ.Σ., τον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών της γραμματείας του Τμήματος, την ανάπτυξη πυλών ανά θεματική κατηγορία, την πιλοτική προσαρμογή ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού και την ενίσχυση του θεσμού της πολλαπλής βιβλιογραφίας για τη μαθησιακή πράξη, με την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που προσφέρει το διαδίκτυο.

- Καταβλήθηκαν συντονισμένες προσπάθειες ώστε να αναπτυχθεί η ιστοσελίδα του Τ.Θ.Σ. (η οποία αναρτήθηκε με τη νέα της καλαίσθητη μορφή πειραματικά τον Απρίλιο του 2006 και βρίσκεται σε στάδιο συνεχούς εμπλουτισμού και τακτής ενημέρωσης), και να παρέχεται η δυνατότητα ηλεκτρονικής ενημέρωσης στους φοιτητές (ανάρτηση προγράμματος μαθημάτων και Οδηγού Σπουδών, προγράμματος εξεταστικής, βιβλιογραφίας, εκδηλώσεων, κ.Α.) και πρόσβασης σε υπηρεσίες Web.

5. την πρόσκληση ειδικών επιστημόνων και καλλιτεχνών εγνωσμένου κύρους και τη διοργάνωση ειδικών κύκλων διαλέξεων, Ημερίδων, ειδικών θεματικών Συμποσίων και Συνεδρίων.

- Κατά την περίοδο λειτουργίας του Προγράμματος Αναμόρφωσης και με την υποστήριξή του, διοργανώθηκε πλειάδα καλλιτεχνικών και επιστημονικών γεγονότων στο Τ.Θ.Σ., πανελληνίων και διεθνών (με κορύφωση το Α Διεθνές Συνέδριο «Θέατρο και Θεατρικές Σπουδές στο κατώφλι του 21ου αιώνα / First International Conference Theatre and Theatre Studies in the 21st Century / Premier Congrès International Théâtre et études théâtrales au seuil du 21ème siècle», με την παρουσία εξεχόντων μελετητών της διεθνούς θεατρολογικής οικογένειας), στα οποία συμμετείχαν ενεργά προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές.

ΠΑΚΕΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι θετικές επιπτώσεις που προέκυψαν από την αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών υπήρξαν πολλαπλές: διδακτικές, ερευνητικές και εκπαιδευτικές.

Παρατίθενται οι δράσεις, (Πακέτα Εργασίας – Π.Ε.) και οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν (Χρονική Διάρκεια: 9/2003 – 8/2008):

ΠΕ.1: «Αναπροσαρμογή – αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών» / Πιλοτική διάρθρωση θεωρητικής – θεατρολογικής κατεύθυνσης:

- Εισαγωγή στην επιστήμη του θεάτρου, με ενίσχυση του σεμιναριακού χαρακτήρα των μαθημάτων. Έμφαση στη χρησιμότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης (σύγκλιση μεθοδολογιών και κλάδων), με στόχο την ολική και σφαιρική απεικόνιση του θεατρικού φαινομένου.
- Έμφαση στη μεθοδολογία της έρευνας, στους τρόπους προσπέλασης των πηγών και συνάμα στην κατανόηση και ερμηνεία του σύνθετου πολιτισμικού πεδίου της μελετώμενης ιστορικής περιόδου. Πλαισίωση των μαθημάτων κορμού, για παράδειγμα της ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου, της ιστορίας του ευρωπαϊκού θεάτρου από σεμινάρια - εργαστήρια, στα οποία μέσα από ποικίλα ντοκουμέντα - τεκμήρια επιχειρήθηκε η ανασύνθεση της κοινωνικής, πνευματικής και καλλιτεχνικής πραγματικότητας της κάθε εποχής.
- Η πιλοτική εφαρμογή των σεμιναρίων - εργαστηρίων, κυρίως στα μαθήματα κορμού της ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου Α, Β, και Γ, που καλύπτουν την περίοδο από την Κρητική Αναγέννηση ως το τέλος του 19ου αι. (διδ. Άννα Ταμπάκη, Χρυσόθεμις Σταματοπούλου - Βασιλάκου), καθώς και στην ιστορία του ευρωπαϊκού θεάτρου, κυρίως στο μεσαιωνικό θέατρο (διδ. Ιωσήφ Βιβιλάκης) είχε πολύ θετικά αποτελέσματα και οι φοιτητές ανταποκρίθηκαν και έδειξαν ζωηρό ενδιαφέρον.
- Βαθμιαία διεύρυνση του προγράμματος σπουδών με ομάδες μαθημάτων που αφορούν στο παγκόσμιο θέατρο (π.χ. σύγχρονο αμερικάνικο θέατρο, θέατρο της Ασίας και της Άπω Ανατολής). Αυτό έγινε εφικτό σε μεγάλο βαθμό, όπως προκύπτει και από τους Οδηγούς Σπουδών, με μαθήματα επιλογής (προσφορά μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος και εξωτερικών συνεργατών).
- Ως μακροπρόθεσμος στόχος τέθηκε η οργάνωση των μαθημάτων, σεμιναρίων και εργαστηρίων, με τρόπο ώστε να αποβληθεί η παθητικότητα και να αναπτυχθούν επαρκώς, μέσα από τη συλλογικότητα, οι δεξιότητες των ασκουμένων: ομαδικότητα στην έρευνα, κριτική ικανότητα, δυνατότητα επιλογής, δημιουργικότητα και αυτενέργεια των φοιτητών.
- Στα πρώτα τέσσερα εξάμηνα (Α - Δ) των σπουδών, επιδιώχθηκε να συμπληρωθεί η μαθησιακή διαδικασία με επισκέψεις - ξεναγήσεις (ή και ολιγόωρα φροντιστηριακά μαθήματα) σε μουσεία, σε ερευνητικά ιδρύματα, σε κρατικούς ή μη πολιτιστικούς και θεατρικούς οργανισμούς, σε βιβλιοθήκες και σε μη κρατικούς πολιτιστικούς φορείς και θεατρικούς οργανισμούς.

Νέα Μαθήματα

Α. Θεματική ενότητα: «Τέχνες και πολιτισμός». Προτεινόμενα μαθήματα (ως επιλεγόμενα): Ιστορία όπερας, Κύκλος μαθημάτων για τα Μ.Μ.Ε. (τύπος, τηλε-

όραση, ραδιόφωνο, κινηματογράφος), Παγκόσμιο Θέατρο.

Β. Θεματική ενότητα: «Γυναίκα και κινηματογράφος». Προτεινόμενα μαθήματα (ως επιλεγόμενα): Ελληνίδες δραματουργοί, Η εικόνα της γυναίκας μέσα στα θεατρικά κείμενα.

Γ. Θεματική ενότητα: «Θεατρική μετάφραση». Προτεινόμενα μαθήματα (ως επιλεγόμενα): Ιστορία της μετάφρασης με έμφαση στη θεατρική μετάφραση, Επισκόπηση των μεταφραστικών θεωριών.

Δ. Θεματική ενότητα: «Σεμινάριο - Εργαστήριο α. Θεατρολογική Έρευνα και Βιβλιογραφία, β. Επεξεργασία και Έκδοση Κειμένων» (Εκμάθηση του τρόπου προετοιμασίας και έκδοσης κειμένων, φιλολογική και εκδοτική επιμέλεια).

Για να μην επιβαρυνθεί περαιτέρω το πρόγραμμα σπουδών, το Σεμινάριο - Εργαστήριο εντάχθηκε στο πλαίσιο του υποχρεωτικού μαθήματος «Μεθοδολογία της έρευνας», σε συμφωνία με τη διδάσκουσα (Χρυσόθεμη Σταματοπούλου-Βασιλάκου), με μεγάλη ανταπόκριση των φοιτητών.

ΠΕ.2: «Αναπροσαρμογή – αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών» / Πιλοτική διάρθρωση κατεύθυνσης Εφαρμοσμένης Δραματολογίας:

- Εφαρμοσμένη Δραματολογία και μύηση στην τέχνη του θεάματος, όπως και στην ανάλυση και οργάνωση μιας θεατρικής παράστασης, μέσα από έναν κύκλο εξειδικευμένων εργαστηρίων (σκηνοθεσία, σκηνογραφία, υποκριτική, κ.λπ.). Ιδιαίτερη θέση ενείχαν ζωτικοί τομείς για την ενίσχυση της θεατρικής παιδείας στον τόπο μας, όπως το θέατρο στην εκπαίδευση, η διαχείριση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, η δημιουργική γραφή και η άσκηση στην πρακτική της θεατρικής μετάφρασης.

Κύκλος εξειδικευμένων εργαστηρίων:

Α. Ενότητα: Σκηνοθεσία, Σκηνογραφία - Ενδυματολογία, Υποκριτική και Αγωγή λόγου, Κινησιολογία / Χορός – Χορογραφία.

Β. Ενότητα: Θέατρο και εκπαίδευση, Διαχείριση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, Δημιουργική θεατρική γραφή, Θεατρική μετάφραση, Προφορική Ιστορία – Αφηγήσεις Ζωής.

- Τα μαθήματα αυτά εντάχθηκαν ως επιλογές στο πρόγραμμα σπουδών και η ανταπόκριση των φοιτητών υπήρξε στις περισσότερες περιπτώσεις ενθουσιώδης. Για την εισαγωγή των μαθημάτων στο πρόγραμμα σπουδών και τη διδασκαλία τους, βλ. αναλυτικά τον σχετικό πίνακα που ακολουθεί.

Θέατρο και Εκπαίδευση

Παράδειγμα Εφαρμογής (αναλυτική περιγραφή μιας δράσης):

Η εισαγωγή του θεάτρου στην εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί επιτακτική ανάγκη της εποχής. Η διδασκαλία του μαθήματος, για να αποφύγει τους συνεχείς μονολόγους του διδάσκοντος, οφείλει να αναζητήσει νέους τρόπους

προσέγγισης των μαθητών. Η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών σ' αυτό το σημείο βοηθά τον μαθητή να έλθει σε επαφή με ηχητικά και οπτικά τεκμήρια, όχι μόνο του θεάτρου αλλά και της κοινωνίας στην οποία αυτό καλλιτεργείται. Έτσι σχηματίζει μια ολοκληρωμένη άποψη για τις καλλιτεχνικές τάσεις που επικράτησαν στο πέρασμα του χρόνου και αποκτά μια πλήρη θεατρική εμπειρία, ενώ παράλληλα εξοικειώνεται με το θεατρικό φαινόμενο και την ιστορική του διαδρομή και πρακτική.

Περιγραφή: Σε συνεργασία με το πρόγραμμα «Μελίνα - εκπαίδευση και πολιτισμός» είναι δυνατόν να παραχθεί εκπαιδευτικό υλικό με θέματα, όπως το CD-ROM: *Δημόδωρος: μια μέρα στο αρχαίο θέατρο* (ενδεικτική αναφορά):

- Μια μέρα στο θέατρο Αθηνών το 1840 (ανάκτορα, αθηναϊκή κοινωνία λίγο μετά την ανεξαρτησία, αυτόχθονες - ετερόχθονες, ελληνικό θέατρο - ιταλικό μελόδραμα).
- Μια μέρα στα θέατρα της Αθήνας το 1895 (ανάκτορα, διεύρυνση συνόρων, κοινωνικές ομάδες, ελληνικό θέατρο, γαλλικό θέατρο, ιταλικό θέατρο στην ελληνική πρωτεύουσα, νέες τάσεις: Επιθεώρηση, Κωμειδύλλιο, σχολικές παραστάσεις).

Και στις δύο περιπτώσεις υπάρχουν παιχνίδια όπως:

- Στη διαδρομή για το θέατρο Αθηνών χάθηκε το εισιτήριο της παράστασης: αναζήτησέ το. Η πορεία περιλαμβάνει τα σημαντικότερα κτήρια της εποχής με σύντομες αναφορές.
- Τοποθέτησε τα θέατρα στο χάρτη της πρωτεύουσας (Θέατρο Αθηνών, Δημοτικό Θέατρο, Παριλίτσια Θέατρα).

Παράλληλα είναι δυνατόν να δημιουργηθούν καρτέλες με πρόσωπα του πολιτικού και καλλιτεχνικού βίου της εποχής (Οθώνας, Μακρυγιάννης, Θ. Ορφανίδης, R. Basso, Κ. Κυριακού Αριστίας, εκπρόσωποι των αυτοχθόνων και των ετεροχθόνων για το 1840, Γεώργιος Α, Δ. Κορομηλάς, Α. Ρίζος Ραγκαβής, κ.λπ.), τα οποία αποτελούν τη βάση για αυτοσχεδιασμό ή για σύντομα θεατρικά κείμενα μέσα στη σχολική τάξη.

Τα θέματα που αναφέρονται είναι ενδεικτικά, ενώ μπορεί να υπάρχει υλικό και από το σύγχρονο θέατρο. Οι φοιτητές επιχειρούν να συγκεντρώσουν στοιχεία, να προτείνουν άλλες δραστηριότητες, να θέσουν σε εφαρμογή πιλοτικά με ομάδες μαθητών το πληροφοριακό υλικό και στη συνέχεια, με βάση τα συμπεράσματα που θα προκύψουν, να προχωρήσουν στην τελική εφαρμογή. Η δράση εντάχθηκε στο πρόγραμμα σπουδών για το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 (διδ. Κωνσταντίνα Γεωργακάκη).

ΠΕ.3: Πιλοτική ολοκληρωμένη δράση: Διεπιστημονικό – Διαπανεπιστημιακό Εργαστήριο «Όταν οι Τέχνες συνεργάζονται» (Οργάνωση-Παραγωγή θεατρικής παράστασης):

Με στόχο την ολοκλήρωση μιας θεατρικής παράστασης, σε όλη την κλίμακα των αναγκών της ποικίλης και σύνθετης αυτής δραστηριότητας συμμετέχουν

«πυρήνες» φοιτητών που έρχονται σε δημιουργική και μαθησιακή επαφή μεταξύ τους και διδάσκοντες από σχετικά Τμήματα ή Πανεπιστήμια, καθώς και καλλιτέχνες. Οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται τη σημασία του εγχειρήματος, μαθαίνουν τις παράπλευρες ανάγκες του αντικειμένου και υλοποιούν μια σύνθετη και ολοκληρωμένη δημιουργία.

Κατά την ετήσια (ακαδημαϊκή) διάρκεια του προγράμματος ακολουθούνται τρεις φάσεις:

α. θεωρητική - αναλυτική. Εδώ οι μετέχοντες διδάσκονται τη θεωρητική πλευρά του σύνθετου θέματος. Σύμφωνα προς το επιλεγόμενο έργο, αναγκαία είναι η ιστορική, κοινωνική και αισθητική του ανάλυση.

β. θεωρία της πρακτικής των τεχνών που πρόκειται να «συνεργαστούν» για να υλοποιήσουν τον συγκεκριμένο στόχο.

γ. πρακτική εφαρμογή - σύνθεση των επιλεγόμενων ιδεών - προτάσεων: Η επιλογή της κεντρικής αισθητικής απόδοσης του θέματος από σκηνης - Η πρακτική εφαρμογή - Η σκηνική υλοποίηση ως το τελικό στάδιο - Βιντεοσκόπηση των φάσεων εκτέλεσης και της τελικής παράστασης.

Η πιλοτική αυτή δραστηριότητα εντάχθηκε στο πρόγραμμα σπουδών με το μάθημα Θεατρική Αγωγή Α και Θεατρική Αγωγή Β. Επετεύχθη ο στόχος της σφαιρικής προσέγγισης ενός θεατρικού έργου και οργανώθηκαν παραστάσεις με τη συμμετοχή των φοιτητών: ακαδ. έτος 2004-2005: *Ο Βασιλικός* του Αντ. Μάτεση· ακαδ. έτος 2005-2006 (Ιούλ. 2006): *Ερωφίλη* του Γ. Χορτάση (Αμφιθέατρο της Θεολογικής Σχολής)· ακαδ. έτος 2006-2007 (Ιούλ. 2007): *Τρωάδες* του Ευριπίδη (Αula της Φιλοσοφικής Σχολής)· ακαδ. έτος 2007-2008 (Ιούλ. 2008): *Φορουνάτος* του Μ. Αντ. Φώσκολου (Αula της Φιλοσοφικής Σχολής). Η ανταπόκριση των φοιτητών υπήρξε μεγάλη (το μάθημα παρακολούθησαν κάθε φορά περισσότεροι από 40 φοιτητές, ενίοτε δε, ξεπέρασαν και τους 60, και το τελικό αποτέλεσμα της δημόσιας παράστασης κρίθηκε ικανοποιητικό.

Στο μάθημα προσκλήθηκαν ως ομιλητές διακεκριμένες προσωπικότητες από τον χώρο της διδακτικής και της πρακτικής του θεάτρου (Ξένια Καλογεροπούλου, Άλκηστις Κοντογιάννη, Άθως Δανέλλης, Εύα Κοταμανίδου, Σταμάτης Κραουνάκης, κ.Α.) και οργανώθηκαν βιωματικά εργαστήρια για τις τέχνες του θεάματος: κουκλοθέατρο, παραμύθι, σκηνική μουσική.

Επίσης, στο πλαίσιο του μαθήματος πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικά ταξίδια/ παρεμβάσεις σε σχολεία της περιφέρειας:

α. 12 με 14 Απριλίου 2006, εκπαιδευτική παρέμβαση σε ειδικό σχολείο στη Σάμο, και:

β. 2 με 6 Μαΐου 2006, εκπαιδευτική παρέμβαση στο ακριτικό νησί της Ασυπάλαιας. Η παρέμβαση ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση ανοιχτών παραστάσεων στην τοπική κοινωνία. Συνεργάστηκαν προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τ.Θ.Σ. και ομάδες μαθητών με διάφορες μεθόδους προσέγγισης.

Τα Π.Ε. 1, 2 και 3 έχουν συνάφεια και συμπληρωματικότητα, καθώς αποτελούν τμήματα της διαδικασίας αναμόρφωσης του Π.Π.Σ.

Αναλυτικά, από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004, προσφέρθηκαν τα εξής νέα μαθήματα:

Ακαδημαϊκό έτος 2003-2004

Χειμερινό εξάμηνο & Εαρινό εξάμηνο
Εισαγωγή στην πληροφορική / Γ. Γυφτοδήμος

Ακαδημαϊκό έτος 2004-2005

Χειμερινό εξάμηνο
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό
Εισαγωγή στην πληροφορική / Γ. Γυφτοδήμος
Επιλεγόμενα
Υποκριτική και αγωγή του λόγου / Λ. Τασοπούλου
Εισαγωγή στα μουσικοθεατρικά ιδιώματα (όπερα, οπερέτα, μιούζικαλ) /
Μ. Ι. Αλεξιάδης
Πολιτισμική διαχείριση και νέες τεχνολογίες / Κ. Πατέλη
Θέατρο στην εκπαίδευση – Μια μέρα στο θέατρο Μπούκουρα /
Κ. Γεωργακάκη
Όταν οι τέχνες συνεργάζονται / Ευ. Στιβανάκη
Σύγχρονο αμερικάνικο θέατρο / Ν. Μιχαλά
Η συμβολή της σκηνογραφίας στη θεατρική πράξη Α – Σαίξπηρ, *Μάκβεθ* /
Λ. Χρυσικοπούλου

Εαρινό εξάμηνο
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό
Εφαρμογή της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες /
Γ. Γυφτοδήμος
Επιλεγόμενα
Σεμινάριο – Προφορική ιστορία και αφηγήσεις ζωής /
Πλ. Μαυρομούστακος (συντ.)
Κινησιολογία και ιστορία χορού / Β. Μπαρμπούση
Σεμινάριο επιλογής – Δημιουργική θεατρική γραφή /
Πλ. Μαυρομούστακος (συντ.)
Όπερα και μουσικό θέατρο στον 20ό αιώνα / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Ζητήματα μετάφρασης του σύγχρονου ευρωπαϊκού θεάτρου /
Χ. Μπακονικόλα
Γυναίκες δραματουργοί στο νεοελληνικό θέατρο / Β. Πούχνερ
Σύγχρονο αμερικάνικο θέατρο – Μπομπ Ουΐλσον / Ν. Μιχαλά
Η συμβολή της σκηνογραφίας στη θεατρική πράξη Β – Σαίξπηρ,
Βασιλιάς Ληρ / Λ. Χρυσικοπούλου

Ακαδημαϊκό έτος 2005-2006

Χειμερινό εξάμηνο

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά

Εισαγωγή στην πληροφορική / Γ. Γυφτοδήμος

Θεατρική Αγωγή Α (Όταν οι τέχνες συνεργάζονται) / Ι. Βιβιλάκης -

Ευ. Στιβανάκη

Επιλεγόμενα

Εισαγωγή στα μουσικοθεατρικά ιδιώματα / Μ. Ι. Αλεξιάδης

Σεμινάριο επιλογής - Προφορική ιστορία και αφηγήσεις ζωής /

Α. Καρακατσούλη (συντ.)

Σκηνογραφία-Ενδυματολογία: Φ. Γ. Λόρκα, *Το σπίτι της Μπερνάρντα Άλμπα* /

Λ. Χρυσικοπούλου

Το θέατρο του παραλόγου / Ν. Μιχαλά

Εαρινό εξάμηνο

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά

Εφαρμογή της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες / Γ. Γυφτοδήμος

Θεατρική Αγωγή Β (Όταν οι τέχνες συνεργάζονται) / Ι. Βιβιλάκης -

Ευ. Στιβανάκη

Επιλεγόμενα

Υποκριτική και αγωγή του λόγου / Λ. Κονιόρδου

Κινησιολογία και ιστορία χορού / Β. Μπαρμπούση

Ιστορία της ελληνικής όπερας / Μ. Ι. Αλεξιάδης

Σεμινάριο επιλογής - Δημιουργική θεατρική γραφή / Α. Καρακατσούλη (συντ.)

Σκηνογραφία - Ενδυματολογία: Φ. Γ. Λόρκα, *Γέρμα* / Λ. Χρυσικοπούλου

Θέατρο της Ανατολής - Κινέζικη όπερα / Ν. Μιχαλά

Ακαδημαϊκό έτος 2006-2007

Χειμερινό εξάμηνο

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά

Εισαγωγή στην πληροφορική / Γ. Γυφτοδήμος

Θεατρική Αγωγή Α (Όταν οι τέχνες συνεργάζονται) / Ι. Βιβιλάκης -

Ευ. Στιβανάκη

Επιλεγόμενα

Σεμινάριο επιλογής - Εργαστήριο: Προφορική ιστορία και αφηγήσεις ζωής /

Πλ. Μαυρομούστακος (συντ.)

Φουτουρισμός - Ντανταϊσμός στο θέατρο / Ν. Μιχαλά

Σκηνογραφία - Ενδυματολογία: Μολιέρου, *Ο Φιλάργυρος* / Λ. Χρυσικοπούλου

Εαρινό εξάμηνο

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά

Εισαγωγή της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα

στη θεατρολογία / Γρ. Ιωαννίδης
Θεατρική Αγωγή Β (Όταν οι τέχνες συνεργάζονται) / Ι. Βιβιλάκης –
Ευ. Στιβανάκη
Επιλεγόμενα
Υποκριτική – Αυτοσχεδιασμός / Κ. Αρβανιτάκης
Σκηνοθεσία / Γ. Μιχαηλίδης
Όπερα και μουσικό θέατρο στον 20ό αιώνα / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Σεμινάριο επιλογής (εργαστήριο) – Δημιουργική θεατρική γραφή /
Πλ. Μαυρομούστακος (συντ.)
Κινησιολογία και ιστορία χορού / Β. Μπαρμπούση
Ο σουρεαλισμός στο θέατρο / Ν. Μιχαλά
Σκηνογραφία-Ενδυματολογία, Μολιέρου, Ζωρζ Νταντέν / Λ. Χρυσικοπούλου
Θεατρική μετάφραση (εργαστήριο) / Χ. Μπακονικόλα

Ακαδημαϊκό έτος 2007-2008

Χειμερινό εξάμηνο

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά

Εισαγωγή στην πληροφορική / Γ. Γυφτοδήμος
Θεατρική Αγωγή Α (Όταν οι τέχνες συνεργάζονται) / Ευ. Στιβανάκη -
Α. Μουζενίδου – Μ. Ι. Αλεξιάδης

Επιλεγόμενα

Σεμινάριο επιλογής – Εργαστήριο: Προφορική ιστορία και αφηγήσεις ζωής /
Πλ. Μαυρομούστακος (συντ.)
Samuel Beckett / Ν. Μιχαλά
Σκηνογραφία-Ενδυματολογία Α / Λ. Χρυσικοπούλου

Εαρινό εξάμηνο

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά

Εισαγωγή της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα
στη θεατρολογία / Γρ. Ιωαννίδης
Θεατρική Αγωγή Β (Όταν οι τέχνες συνεργάζονται) / Ευ. Στιβανάκη –
Α. Μουζενίδου - Μ. Ι. Αλεξιάδης

Επιλεγόμενα

Υποκριτική – Αυτοσχεδιασμός / Κ. Αρβανιτάκης
Σκηνοθεσία / Γ. Μιχαηλίδης
Σκηνογραφία - Ενδυματολογία Β / Λ. Χρυσικοπούλου
Η μαριονέτα στο σύγχρονο θέατρο / Ν. Μιχαλά
Σεμινάριο επιλογής (εργαστήριο) – Δημιουργική θεατρική γραφή /
Πλ. Μαυρομούστακος (συντ.)
Κινησιολογία, ιστορία χορού, στοιχεία χορογραφίας / Σ. Σπυράτου
Θεατρική μετάφραση (εργαστήριο) / Χ. Μπακονικόλα

ΠΕ. 4: Εξοικείωση με νέες τεχνολογίες - Μαθήματα πληροφορικής:

Ο στόχος επετεύχθη με τις εξής δράσεις:

α. με την παροχή ειδικών μαθημάτων πληροφορικής (επεξεργασίας κειμένου, δημιουργίας αρχείου, βάσεων δεδομένων, εισόδου στο διαδίκτυο και χρήσης). Τα μαθήματα πληροφορικής έχουν πλέον ενταχθεί στο Πρόγραμμα Σπουδών του Τ.Θ.Σ. ως κατ' επιλογήν υποχρεωτικά, και θα παρέχονται εφεξής στους φοιτητές. Δόθηκε έμφαση στην εξειδίκευση σε σχέση με το γνωστικό αντικείμενο σπουδών του Τμήματος, με το μάθημα: Εισαγωγή της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα στη θεατρολογία, που προσέφερε το μέλος Δ.Ε.Π. του Τ.Θ.Σ. Γρ. Ιωαννίδης.

β. με τη δημιουργία εξοπλισμένων χώρων, αίθουσας πολυμέσων (εργαστηρίου) και θέσεων χρηστών Η/Υ. Οι περιορισμένες αριθμητικά θέσεις χρήσης του διαδικτύου που λειτουργούσαν στη Βιβλιοθήκη του Τ.Θ.Σ. πολλαπλασιάστηκαν με την έναρξη λειτουργίας του Εργαστηρίου Πληροφορικής του Τμήματος. Η παράδοση των νέων εξοπλισμένων χώρων διδασκαλίας του Τμήματος στον 9ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (το 2006) συνέβαλε αποτελεσματικά στην περαιτέρω εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες, ιδίως στην περίοδο επέκτασης του Προγράμματος Αναμόρφωσης.

γ. με την έναρξη χρήσης και βαθμιαίας επέκτασης ηλεκτρονικών εποπτικών μέσων στην διδασκαλία. Οι στόχοι έχουν πλέον επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό, με τη δημιουργία του εξοπλισμένου εργαστηρίου Η/Υ και δυο νέων εξοπλισμένων χώρων (της αίθουσας πολυμέσων και της αίθουσας συνεδριάσεων/διαλέξεων), που διατίθενται στη διδασκαλία. Αρνητικό στοιχείο παραμένει, ωστόσο, η έλλειψη ειδικού τεχνικού προσωπικού υποστήριξης (Ε.Τ.Ε.Π.), ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη και σταθερή λειτουργία του Εργαστηρίου Πληροφορικής.

ΠΕ. 5: Ανάπτυξη ιστοσελίδας, πυλών ανά θεματική κατηγορία, προσαρμογή ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού:

Α. Παράδειγμα Ανάπτυξης Ηλεκτρονικού Εκπαιδευτικού Υλικού

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Το θέατρο της Αρχαιότητας (διδ. Σάββας Γώγος), το εκπαιδευτικό και ερευνητικό υλικό εμπλουτίστηκε με:

α. τη σχετική βιβλιογραφία σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή,

β. αρχείο διαφανειών (DIATHEK) με θέματα από θεατρικά κτήρια, σκηνικά, ενδύματα, που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις δραματικές παραστάσεις καθώς και υλικό (διαφάνειες), από εκθέσεις και εκδόσεις με αντικείμενο τη σκηνογραφία, τη θεατρική αρχιτεκτονική και την ενδυματολογία,

γ. ηλεκτρονικό αρχείο με φιλολογικές αναφορές, ιστορικές και προφορικές μαρτυρίες και λοιπές πληροφορίες, που έχουν σχέση με το περιεχόμενο του μαθήματος,

δ. μόνιμο οπτικοακουστικό εξοπλισμό.

Η δράση ενισχύθηκε στο αρχικό στάδιο από το πρόγραμμα αναμόρφωσης και συνεχίστηκε μέσω του ερευνητικού προγράμματος «Πυθαγόρας II».

Β. Παράδειγμα Ανάπτυξης Ηλεκτρονικού Εκπαιδευτικού Υλικού

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Σκηνογραφία, Θεατρική Αρχιτεκτονική και Ενδυματολογία (διδ. Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ) το εκπαιδευτικό και ερευνητικό υλικό εμπλουτίστηκε με:

- α. τη σχετική βιβλιογραφία σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή,
- β. αρχείο διαφανειών (DIATHEK) με θέματα από θεατρικά κτήρια, σκηνικά, ενδύματα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις δραματικές παραστάσεις καθώς και υλικό (διαφάνειες) από εκθέσεις και εκδόσεις με αντικείμενο τη σκηνογραφία, τη θεατρική αρχιτεκτονική και την ενδυματολογία,
- γ. ηλεκτρονικό αρχείο με φιλολογικές αναφορές, ιστορικές και προφορικές μαρτυρίες και λοιπές πληροφορίες που έχουν σχέση με το περιεχόμενο του μαθήματος,
- δ. μόνιμο οπτικοακουστικό εξοπλισμό.

Η δράση ξεκίνησε με την επέκταση του Προγράμματος Αναμόρφωσης (2007-2008) και προχώρησε με τη δημιουργία βάσης δεδομένων.

Και στις δύο περιπτώσεις (Α και Β) δραστηριοποιήθηκαν φοιτητές του Τ.Θ.Σ. (προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί), για την επεξεργασία και ψηφιοποίηση του υλικού.

ΠΕ. 6: Μετακινήσεις – Πρόσκληση επιστημόνων – Διαλέξεις, Ημερίδες, Συμπόσια:

Το τμήμα αυτό περιελάμβανε την πρόσκληση ειδικών επιστημόνων και καλλιτεχνών - δημιουργών εγνωσμένου κύρους (Ελλήνων και αλλοδαπών), για τη διοργάνωση ειδικών κύκλων διαλέξεων, ημερίδων, ειδικών θεματικών συμποσίων και συνεδρίων.

Μέσα από τη στρατηγική της επικοινωνίας και της διακίνησης των ιδεών, στην οποία καλείται να εμπλακεί και ο φοιτητής, μυείται στους κανόνες του επιστημονικού διαλόγου και αναπτύσσει νέα ενδιαφέροντα.

Α. Κατά τη διάρκεια λειτουργίας του Προγράμματος Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών πραγματοποιήθηκαν με την υποστήριξη του επιστημονικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, στις οποίες συμμετείχαν ενεργά προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τ.Θ.Σ.

Β. Προσκλήθηκαν ειδικοί επιστήμονες και καλλιτέχνες - δημιουργοί εγνωσμένου κύρους (Ελληνες και αλλοδαποί)

Γ. Εκπαιδευτική συνεργασία του Τ.Θ.Σ. με πανεπιστήμια των Η.Π.Α.

ΠΕ.7: Σχεδιασμός και υλοποίηση προγράμματος δημοσιότητας και υποστήριξης Π.Π.Σ.:

Στο πλαίσιο της δημοσιότητας και υποστήριξης του Προγράμματος Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών, δίνοντας έμφαση στη σωστή ενημέρωση των φοιτητών του Τμήματος και στην καθιέρωση διαλόγου, διοργανώθηκαν συναντήσεις με τους πρωτοετείς φοιτητές κατά την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους, και παρουσίαση-συζήτηση των προοπτικών του Προγράμματος αναμόρφωσης. Αναλυτική

παρουσίαση υπάρχει στον Οδηγό Σπουδών και στην ιστοσελίδα του Τ.Θ.Σ.

ΠΕ.8: Αξιολόγηση του αναμορφωμένου Π.Π.Σ.:

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος προβλεπόταν αξιολόγηση των δράσεων (επιλογή εμπειρογνομόνων και καθορισμός της διαδικασίας αξιολόγησης, ιεράρχηση των δεικτών αξιολόγησης και συσχέτιση με ποιοτικά κριτήρια, καταγραφή των αποτελεσμάτων του Προγράμματος Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών και δημιουργία στατιστικών δεδομένων) και η δυνατότητα επαναπροσδιορισμού τους. Για τις αξιολογήσεις του Προγράμματος Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών καταρτίστηκαν ερωτηματολόγια, με βάση ανάλογα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιούνται σε άλλα ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια (Γερμανία, Ολλανδία, Σουηδία), τα οποία, κατάλληλα προσαρμοσμένα, είχαν παλαιότερα χρησιμοποιηθεί στο Τ.Θ.Σ. τόσο για την αξιολόγηση του μεταπτυχιακού του προγράμματος (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Ι) όσο και για την αξιολόγηση του προγράμματος θερινών μαθημάτων, που πραγματοποιούνται από το «Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης των Παραστάσεων του Αρχαίου Δράματος» στην Επίδαυρο. Τα ερωτηματολόγια των αξιολογήσεων, που διανεμήθηκαν στους φοιτητές του προπτυχιακού κύκλου σπουδών, προσαρμόστηκαν και διαμορφώθηκαν στις ειδικές του απαιτήσεις από την Επιτροπή Αναμόρφωσης του Προγράμματος Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών.

Το Πρόγραμμα Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος ήρθε να καλύψει πάγια αιτήματα των φοιτητών και, πρωτίστως, των διδασκόντων, τα οποία τους είχαν διεξοδικά απασχολήσει κατά το παρελθόν. Η πιλοτική εφαρμογή των νέων μαθημάτων έδωσε ικανοποιητικά αποτελέσματα. Οι υψηλοί αριθμοί φοιτητών και η ζωηρή τους ανταπόκριση στα μαθήματα της σκηνοθεσίας, της υποκριτικής, της σκηνογραφίας - ενδυματολογίας και της θεατρικής αγωγής, αποδεικνύουν την ευστοχία των επιλογών. Μαθήματα σεμιναριακού - εργαστηριακού επιπέδου, όπως η δημιουργική θεατρική γραφή, η θεατρική μετάφραση ή η προφορική ιστορία και οι αφηγήσεις ζωής (ανθρώπων του θεάτρου), δεν ήταν δυνατόν εξ ορισμού να απευθυνθούν σε μεγάλους αριθμούς φοιτητών, προσήλκυσαν όμως ένα σταθερό και ενθουσιώδες ακροατήριο. Η εισαγωγή μαθημάτων πληροφορικής δεν προσήλκυσε ιδιαίτερος τους φοιτητές στο καθαρά γενικό θεωρητικό της πλαίσιο· αντιθέτως, το εξειδικευμένο μάθημα των εφαρμογών στις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα στη θεατρολογία είχε, σε συνδυασμό με τη χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής του Τμήματος (στους νέους χώρους που εξοπλίστηκαν χάρις στο Πρόγραμμα Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών), αξιόλογο ποσοτικά ακροατήριο.

Μεγάλο επίτευγμα για ένα μικρό και σχετικά νεαρό τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής υπήρξε ασφαλώς ο εκσυγχρονισμός της διδασκαλίας με τον εξοπλισμό που προσέφερε το Πρόγραμμα Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών (63.500,00 €).

Οι επιστημονικές και άλλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες, οι οποίες

υποστηρίχθηκαν από το Πρόγραμμα αναμόρφωσης, ωφέλησαν πολλαπλά τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, οι οποίοι μετείχαν ενεργά μέσω αυτού σε ποικίλους τομείς οργάνωσης, ψηφιοποίησης υλικού, προετοιμασίας σεμιναρίων, εκθέσεων, υποστήριξης συμποσίων, κ.λπ. Οι διαλέξεις στο πλαίσιο των μαθημάτων, οι προσκλήσεις μελετητών, συγγραφέων, μεταφραστών και καλλιτεχνών, οι διοργανώσεις εκπαιδευτικών επισκέψεων, η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, μέσα από τη συμμετοχή των φοιτητών σε συνέδρια, τους έδωσε εναύσματα και εμπειρίες, τις οποίες μπορούν να αξιοποιήσουν στο μέλλον.

Δομή του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Το Π.Π.Σ. στη παρούσα φάση δεν παρέχει εξειδίκευση. Τα μαθήματά του χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες: μαθήματα κορμού και μαθήματα ελεύθερης επιλογής. Από άποψη περιεχομένου χωρίζονται σε μαθήματα Υπόβαθρου, Γενικών Γνώσεων, μαθήματα Επιστημονικής Περιοχής και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων / Εργαστηριακά. Προσφέρονται δε ελεύθερα στους φοιτητές, καταναεμημένα ανά εξάμηνο, χωρίς προαπαιτούμενα.

Στα μαθήματα ελεύθερης επιλογής εντάσσεται επίσης μια ξεχωριστή ομάδα μαθημάτων ελεύθερης επιλογής, για την Παιδαγωγική και Διδακτική επάρκεια των φοιτητών που επιθυμούν να εργαστούν στην εκπαίδευση. Τα μαθήματα αυτά προσφέρονται τόσο από διδάσκοντες του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών όσο και από διδάσκοντες άλλων Τμημάτων.

Το πλήθος των υποχρεωτικών και επιλεγόμενων μαθημάτων, με το πλούσιο εύρος των επιμέρους αντικειμένων της Θεατρολογικής Επιστήμης (θεωρητικά μαθήματα και μαθήματα σκηνικής πράξης), μαζί με μαθήματα από πεδία άλλων ανθρωπιστικών επιστημών που διδάσκονται είτε από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος είτε από μέλη Δ.Ε.Π. άλλων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής, συγκροτούν τη γνωστική και επιστημονική εμβέλεια του Π.Π.Σ. και παρέχουν τη δυνατότητα στους φοιτητές να διαμορφώσουν το δικό τους πρόγραμμα, σύμφωνα με τα προσωπικά ενδιαφέροντα και τις κλίσεις τους.

Οι φοιτητές μπορούν επίσης να παρακολουθήσουν περισσότερα επιλεγόμενα μαθήματα από όσα απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου τους. Για την έκδοση του πτυχίου τους, οι φοιτητές είναι εκείνοι που αποφασίζουν, με δήλωσή τους στη Γραμματεία του Τμήματος, ποια επιλεγόμενα μαθήματα επιθυμούν να προσμετρηθούν για τη γενική βαθμολογία του πτυχίου τους. Όσα από τα μαθήματα αυτά δεν περιληφθούν στο πτυχίο τους, καταγράφονται στο Diploma Supplement, το οποίο συνοδεύει το πτυχίο τους και αποτελεί χρήσιμο αποδεικτικό έγγραφο για την περαιτέρω επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Τα μαθήματα του Π.Π.Σ. του Τμήματος είναι δυνατόν να παρακολουθήσουν και φοιτητές άλλων Τμημάτων, φοιτητές Erasmus, καθώς και ελεύθεροι ακροατές, που δεν διαθέτουν την ιδιότητα του φοιτητή. Όσον αφορά τους τελευταίους, εγγράφονται στη Γραμματεία, λαμβάνουν ταυτότητα ακροατή και βεβαίωση εγγραφής, αλλά δεν συμμετέχουν στις εξετάσεις.

Ως προς τις πηγές που χρησιμοποιούνται για την ενσωμάτωση των νέων γνώσεων στο Π.Π.Σ., σε κύρια θέση βρίσκεται η επιστημονική έρευνα επί των γνωστικών αντικειμένων, που το τμήμα καλλιεργεί. Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος αξιοποιούν την προσωπική τους έρευνα αλλά και τις διεθνείς ερευνητικές εξελίξεις, στις οποίες συχνά συμμετέχουν είτε ως μέλη διεθνών ερευνητικών ομάδων είτε διά της συστηματικής παρακολούθησης, μέσα από τη βιβλιογραφία και την επικοινωνία με ομότεχνους συναδέλφους.

Παράλληλα, το Τμήμα ενημερώνεται για τα τεκταινόμενα στον ευρύτερο επιστημονικό και καλλιτεχνικό χώρο αλλά και για τις νέες κοινωνικές πραγματικότητες και τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα και διεθνώς. Ως πηγές και πάλι χρησιμοποιούνται η σχετική βιβλιογραφία, τα πορίσματα επιστημονικών εκδηλώσεων και η γνώμη επιστημονικών, επαγγελματικών και κοινωνικών φορέων, όπως και των αποφοίτων του Τμήματος.

Απόρροια αυτών είναι, μεταξύ άλλων, η διεύρυνση των γνωστικών αντικειμένων, η ενσωμάτωση νέων επιστημονικών και καλλιτεχνικών απόψεων, η χρήση νέων τεχνολογιών και η καθιέρωση της υποχρεωτικής πρακτικής άσκησης σε διάφορους φορείς για τη λήψη του πτυχίου.

Προσφερόμενα Μαθήματα Π.Π.Σ. (2010-2020)¹

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2010 – 2011

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Α / Γ. Βαρζελιώτη
Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Β & Γ / Α. Ταμπάκη
Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Δ / Γρ. Ιωαννίδης
Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου / Β. Πούχνερ
Αρχαία ελληνικά Α / Α. Κουμιώτου
Αρχαία ελληνικά Β / Χ. Φάκας
Το θέατρο της αρχαιότητας Α, Β, Γ, Δ / Κ. Διαμαντάκου
Το θέατρο της αρχαιότητας Ε / Γ. Βαρζελιώτη
Το θέατρο της αρχαιότητας ΣΤ / Γρ. Ιωαννίδης
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α / Ι. Βιβιλάκης
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Β, Γ, Δ / Κ. Γεωργακάκη
Ευρωπαϊκή Δραματολογία Α / Σ. Φελοπούλου
Ευρωπαϊκή δραματολογία Β / Α. Ταμπάκη
Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ & Δ / Σ. Φελοπούλου
Ιστορία Τέχνης Α & Β / Μ. Στεφανίδης
Ιστορία και πολιτισμός της νεότερης Ευρώπης (1492-1789) / Α. Καρακατσούλη
Ιστορία και πολιτισμός της σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945) /
Α. Καρακατσούλη
Λατινικά / Σ. Γεωργακοπούλου
Εισαγωγή στη μεθοδολογία της θεατρολογικής έρευνας /
Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Θεωρία και φιλοσοφία του δράματος Α & Β / Γ. Π. Πεφάνης
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Α / Γρ. Ιωαννίδης
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Β /
Ευ. Στιβανάκη
Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία
Α & Β / Μ. Στεφανίδης
Εισαγωγή στη θεατρική πράξη Α & Β / Σ. Α. Ευαγγελάτος
Θεωρία του θεάτρου και του δράματος Α & Β / Γ. Π. Πεφάνης
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Α & Β / Ν. Βαγενάς
Εισαγωγή στη γλωσσολογία / Γ. Μαρκόπουλος
Ψυχολογία / Α. Ράλλη
Εισαγωγή στα είδη του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης

1. Για τα αναλυτικά ετήσια Προγράμματα Σπουδών των ετών 1990-2010, βλ. στους τόμους: *Δέκα χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών: 1900-2000*. Διάρθρωση ύλης – Επιμέλεια σύνταξης: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου. Αθήνα: Ergo, 2001 και *20 Χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών*. Διάρθρωση ύλης – Επιμέλεια σύνταξης: Κωνσταντίνα Γεωργακάκη, Αθήνα: Ergo, 2010.

Παιδαγωγική / Μ. Δασκολιά
Σεμινάριο / Μέλη Δ.Ε.Π.

ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Θεατρική αγωγή Α & Β / Ευ. Στιβανάκη – Μ. Ι. Αλεξιάδης – Ι. Βιβιλάκης
Εισαγωγή στην ιστορία του κινηματογράφου Α & Β: θεωρία και πράξη /
Ευ. Στεφανή
Εισαγωγή στην πληροφορική / Δ. Μαρτάκος
Ευρωπαϊκό μεταπολεμικό θέατρο / Γρ. Ιωαννίδης

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Σκηνογραφία – Ενδυματολογία Α & Β / Λ. Χρυσικοπούλου
Σκηνοθεσία Α & Β / Γ. Μιχαηλίδης
Υποκριτική: αυτοσχεδιασμός / Ν. Διαμαντής
Το θέατρο του Samuel Beckett / Ν. Μιχαλά
Η σκηνοθεσία στον κινηματογράφο / Ευ. Στεφανή
Το θέατρο στα χρόνια του Όθωνα / Κ. Γεωργακάκη
Ζητήματα φύλου στο θέατρο του Σαίξπηρ / Ξ. Γεωργοπούλου
Έλληνες ηθοποιοί: 19ος – 20ός αιώνας / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Το θέατρο του Ζαν Ζενέ / Σ. Φελοπούλου
Φουτουρισμός - Ντανταϊσμός - Σουρεαλισμός στο θέατρο / Ν. Μιχαλά
Κωμωδία και κοινωνία στην Αναγέννηση / Γ. Βαρζελιώτη
Μορφές αφήγησης στον κινηματογράφο / Ευ. Στεφανή
Μορφές του μονολόγου στην ελληνική δραματουργία / Β. Πούχνερ
Ιστορία της αποικιοκρατίας 19ος – 20ός αιώνας / Α. Καρακατσούλη
Όπερα και μουσικό θέατρο στον 20ό αιώνα / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Το θείο δράμα στη σκηνή και στην οθόνη του 20ού αιώνα / Ι. Βιβιλάκης
Ελισαβετιανό και Ιακωβιανό θέατρο / Ξ. Γεωργοπούλου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2011 - 2012

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το Ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Α / Γ. Βαρζελιώτη
Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Β / Α. Ταμπάκη
Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Γ / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Δ / Κ. Πετράκου
Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου Ε / Γρ. Ιωαννίδης
Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου / Γ. Π. Πεφάνης
Αρχαία ελληνικά Α / Α. Κουμιώτου
Αρχαία ελληνικά Β / Χ. Φάκας

Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α / Ι. Βιβιλάκης
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Β & Γ / Κ. Γεωργακάκη
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Δ / Κ. Πετράκου
Το θέατρο αρχαιότητας Α, Β, Γ, Δ / Κ. Διαμαντάκου
Το θέατρο της αρχαιότητας Ε & ΣΤ / Γ. Βαρζελιώτη
Ευρωπαϊκή Δραματολογία Α / Ξ. Γεωργοπούλου
Ευρωπαϊκή δραματολογία Β / Α. Ταμπάκη
Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ / Σ. Φελοπούλου
Ευρωπαϊκή δραματολογία Δ / Κ. Γεωργακάκη
Ιστορία Τέχνης Α & Β / Μ. Στεφανίδης
Ιστορία και πολιτισμός της νεότερης Ευρώπης (1492-1789) / Α. Καρακατσούλη
Ιστορία και πολιτισμός της σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945) /
Α. Καρακατσούλη
Λατινικά / Μ. Βουτσίνου-Κικίλια
Εισαγωγή στη μεθοδολογία της θεατρολογικής έρευνας /
Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Α /
Πλ. Μαυρομούστακος
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Β /
Ευ. Στιβανάκη
Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Α & Β /
Μ. Στεφανίδης
Εισαγωγή στην διδακτική της θεατρικής πράξης Α & Β / Ευ. Στιβανάκη
Θεωρία του θεάτρου και του δράματος Α & Β / Γ. Π. Πεφάνης
Θεωρία της λογοτεχνίας Α & Β / Ν. Βαγενάς
Εισαγωγή στη γλωσσολογία / Χ. Χαραλαμπάκης
Φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
Ψυχολογία / Α. Ράλλη
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Α & Β / Ν. Βαγενάς
Εισαγωγή στα είδη του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Παιδαγωγική / Μ. Δασκολιά
Σεμινάριο / Μέλη Δ.Ε.Π.

ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Θεατρική Αγωγή Α & Β / Ευ. Στιβανάκη – Μ. Ι. Αλεξιάδης
Εισαγωγή στην ιστορία του κινηματογράφου Α & Β: θεωρία και πράξη /
Ευ. Στεφανή
Εισαγωγή στην πληροφορική / Δ. Μαρτάκος
Ευρωπαϊκό μεταπολεμικό θέατρο / Γρ. Ιωαννίδης

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Σκηνογραφία - Ενδυματολογία Α & Β / Λ. Χρυσικοπούλου – Ηλ. Γραμματικός
 Σκηνοθεσία Α & Β / Ν. Διαμαντής – Γ. Μιχαηλίδης
 Υποκριτική - Αυτοσχεδιασμός / Θ. Πάνου
 Οι Μεταμορφώσεις του Δον Ζουάν στον 20ό και 21ο αιώνα / Ν. Μιχαλά
 Το θέατρο στα χρόνια του Όθωνα (1833-1862) / Κ. Γεωργακάκη
 Ζητήματα φύλου στο θέατρο του Σαίξπηρ / Ξ. Γεωργοπούλου
 Μολιέρος: παράδοση και ανανέωση του κωμικού / Α. Ταμπάκη
 Αισθητικά και ιδεολογικά ρεύματα στο νεοελληνικό θέατρο του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα / Κ. Πετράκου
 Θεωρητικά κείμενα για το θέατρο / Σ. Φελοπούλου
 Το θεατρικό πρόγραμμα / Ι. Βιβιλάκης
 Φύλο και σεξουαλικότητα στον κινηματογράφο / Ευ. Στεφανή
 Έλληνες ηθοποιοί: 19ος-20ός αιώνας / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
 Η Μαριονέτα και σύγχρονοι σκηνοθέτες / Ν. Μιχαλά
 Κωμωδία και κοινωνία στην Αναγέννηση / Γ. Βαρζελιώτη
 Ιστορία της αποικιοκρατίας 19ος-20ός αιώνας / Α. Καρακατσούλη – Α. Λιάκος
 Όπερα και μουσικό θέατρο στον 20ό αιώνα / Μ. Ι. Αλεξιάδης
 Ελισαβετιανό και Ιακωβιανό θέατρο / Ξ. Γεωργοπούλου
 Το θέατρο του ισπανικού χρυσού αιώνα / Ξ. Γεωργοπούλου
 Νεώτερη και σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου / Α. Καρακατσούλη
 Το Ντοκιμαντέρ και ο κινηματογράφος της παρατήρησης / Ευ. Στεφανή
 Ανιχνεύοντας το Αύριο: Απόπειρες της σύγχρονης ελληνικής σκηνής / Γρ. Ιωαννίδης
 Μπέρτολι Μπρεχτ – Θεωρία και παράσταση – Σεμινάριο / Πλ. Μαυρομούστακος

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2012 - 2013

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Α / Γ. Βαρζελιώτη
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Β / Α. Ταμπάκη
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Γ / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Δ / Πλ. Μαυρομούστακος
 Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου Ε / Γρ. Ιωαννίδης
 Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου / Β. Πούχνερ
 Αρχαία ελληνικά Α / Ι. Κωνσταντάκος
 Αρχαία ελληνικά Β / Χ. Φάκας
 Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α / Ι. Βιβιλάκης
 Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Β & Γ / Κ. Γεωργακάκη

Ιστορία ευρωπαϊκού θέατρου Δ / Κ. Πετράκου
Το θέατρο αρχαιότητας Α, Β, Γ, Δ / Κ. Διαμαντάκου
Το θέατρο της αρχαιότητας Ε / Γ. Βαρζελιώτη
Το θέατρο της αρχαιότητας ΣΤ / Πλ. Μαυρομούστακος
Ευρωπαϊκή Δραματολογία Α / Κ. Πετράκου
Ευρωπαϊκή δραματολογία Β / Α. Αλτουβά
Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ & Δ / Σ. Φελοπούλου
Ιστορία Τέχνης Α & Β / Μ. Στεφανίδης
Ιστορία και πολιτισμός της νεότερης Ευρώπης (1492-1789) / Α. Καρακατσούλη
Ιστορία και πολιτισμός της σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945) /
Α. Καρακατσούλη
Πρακτική Άσκηση / Γ. Βαρζελιώτη
Εισαγωγή στη μεθοδολογία της θεατρολογικής έρευνας /
Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Α /
Πλ. Μαυρομούστακος
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Β / Ευ. Στιβανάκη
Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Α & Β /
Μ. Στεφανίδης
Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Α & Β / Ευ. Στιβανάκη
Θεωρία του θεάτρου και του δράματος Α / Β. Πούχνερ
Θεωρία του θεάτρου και του δράματος Β / Σ. Φελοπούλου
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Α / Α. Χρυσογέλου-Κατοή – Γ. Ξούριας
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Β / Μ. Ρώτα – Α. Αγάθος
Εισαγωγή στη γλωσσολογία / Χ. Χαραλαμπίκης
Φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος / Γρ. Ιωαννίδης
Ψυχολογία / Η. Μπεζεβέγκης
Εισαγωγή στα είδη του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Παιδαγωγική / Μ. Δασκολιά
Σεμινάριο / Μέλη Δ.Ε.Π.

ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Θεατρική Αγωγή Α & Β / Ευ. Στιβανάκη
Εισαγωγή στην ιστορία του κινηματογράφου Α & Β: θεωρία και πράξη /
Ευ. Στεφανή
Εισαγωγή στην πληροφορική / Δ. Μαρτάκος
Ευρωπαϊκό μεταπολεμικό θέατρο / Γρ. Ιωαννίδης

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Πρωτοποριακό αμερικάνικο θέατρο: Η δεκαετία του '60 / Σ. Φελοπούλου –
Ν. Μιχαλά
Σκηνογραφία - Ενδυματολογία Α & Β / Μ. Στεφανίδης – Η. Γραμματικός

Σκηνοθεσία Α & Β / Γρ. Ιωαννίδης – Ν. Διαμαντής
 Έλληνες ηθοποιοί 19ος-20ός αιώνας / Α. Αλτουβά
 Η Επιθεώρηση στις αρχές του 20ού αιώνα / Κ. Γεωργακάκη
 Μολιέρος: παράδοση και ανανέωση του κωμικού / Α. Ταμπάκη
 Erasmus Α & Β, Contemporary Greece: History, Arts and Letters /
 Α. Μόζερ – Πλ. Μαυρομούστακος – Μ. Ι. Αλεξιάδης – Α. Καρακατσούλη –
 Ευ. Στεφανή – Μ. Στεφανίδης
 Θεωρητικά κείμενα για το θέατρο / Σ. Φελοπούλου
 Το θείο δράμα στη σκηνή και την οθόνη του 20ού αιώνα / Ι. Βιβιλάκης
 Υποκριτική - Αυτοσχεδιασμός / Πλ. Μαυρομούστακος – Θ. Πάνου
 Το θέατρο του ελληνισμού της Διασποράς / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
 Σκηνοθετικές τάσεις στο σύγχρονο αμερικάνικο θέατρο (1970-2010) /
 Σ. Φελοπούλου – Ν. Μιχαλά
 Carlo Goldoni: Κείμενα και παραστάσεις / Γ. Βαρζελιώτη
 Το θεατρικό πρόγραμμα / Ι. Βιβιλάκης
 Λατινική γλώσσα και λογοτεχνία / Σ. Γεωργακοπούλου
 Το ιστορικό δράμα τον 20ό αιώνα / Κ. Γεωργακάκη
 Νεώτερη και σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου / Α. Καρακατσούλη
 Η τέχνη της πληροφόρησης στο θεατρικό έργο / Β. Πούχνερ
 Η προφορική ιστορία στη σκηνή. Αφηγήσεις προσφύγων από την Καππαδοκία /
 Ι. Βιβιλάκης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2013 - 2014

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Α / Γ. Βαρζελιώτη
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Β / Α. Ταμπάκη
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Γ / Κ. Πετράκου
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Δ / Γρ. Ιωαννίδης
 Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου Ε / Γρ. Ιωαννίδης
 Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α / Ι. Βιβιλάκης
 Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Β, Γ, Δ / Κ. Γεωργακάκη
 Ευρωπαϊκή δραματολογία Α & Β / Α. Αλτουβά
 Ευρωπαϊκή δραματολογία Γ & Δ / Σ. Φελοπούλου
 Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου / Β. Πούχνερ
 Αρχαία ελληνικά Α / Ι. Κωνσταντάκος
 Το θέατρο της αρχαιότητας Α, Β, Γ, Δ / Κ. Διαμαντάκου
 Το θέατρο της αρχαιότητας Ε / Γ. Βαρζελιώτη
 Το θέατρο της αρχαιότητας ΣΤ / Πλ. Μαυρομούστακος
 Ιστορία Τέχνης Α & Β / Μ. Στεφανίδης
 Ιστορία και πολιτισμός της νεότερης Ευρώπης (1492-1789) / Α. Καρακατσούλη
 Ιστορία και πολιτισμός της σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945) /

A. Καρακατσούλη
Πρακτική άσκηση / Κ. Γεωργακάκη
Εισαγωγή στη μεθοδολογία της θεατρολογικής έρευνας /
Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας A / A. Χρυσογέλου-Κατοή
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας B / Μ. Ρώτα – Α. Αγάθος
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας A /
Πλ. Μαυρομούστακος
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας B / Α. Αλτουβά
Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία A & B /
Μ. Στεφανίδης
Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης A & B / Ευ. Στιβανάκη
Θεωρία του θεάτρου και του δράματος A & B / Γ. Π. Πεφάνης
Φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή A & B / Ευ. Στιβανάκη – Μ. Ι. Αλεξιάδης –
Ι. Βιβιλάκης
Εισαγωγή στην ιστορία του κινηματογράφου A & B: θεωρία και πράξη /
Ευ. Στεφανή
Ιστορία του σύγχρονου ευρωπαϊκού και αμερικανικού θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης
Θεωρία της λογοτεχνίας / Α. Τζούμα
Εισαγωγή στα είδη του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Σεμινάριο / Μέλη Δ.Ε.Π.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Ψυχολογία / Α. Ράλλη
Εισαγωγή στην πληροφορική / Δ. Μαρτάκος
Παιδαγωγική / Μ. Δασκολιά
Εισαγωγή στη γλωσσολογία / Χ. Χαραλαμπάκης
Το θέατρο του Ζαν Ζενέ / Σ. Φελοπούλου
Το θέατρο στην Κίνα / Σ. Φελοπούλου – Ν. Μιχαλά
Σκηνογραφία - Ενδυματολογία A & B / Μ. Στεφανίδης – Η. Γραμματικός
Σκηνοθεσία A & B / Γρ. Ιωαννίδης – Ν. Διαμαντής
Πόλη και κινηματογράφος / Ευ. Στεφανή – Α. Πούπου
Υποκριτική - Αυτοσχεδιασμός / Πλ. Μαυρομούστακος – Θ. Πάνου
Η Επιθεώρηση στις αρχές του 20ού αιώνα / Κ. Γεωργακάκη
Erasmus A & B, Contemporary Greece: History, Arts and Letters /
Πλ. Μαυρομούστακος – Μ. Ι. Αλεξιάδης – Α. Καρακατσούλη
Θεωρητικά κείμενα για το θέατρο / Σ. Φελοπούλου
Μορφές της σκηνικής επικοινωνίας στη νεοελληνική δραματουργία /
Β. Πούχνερ
Θέατρο Σκιών / Ι. Βιβιλάκης
Όπερα και μουσικό θέατρο στον 20ό αι. / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Θέατρο και θεατρικά δρώμενα στον φουτουρισμό, ντανταϊσμό και σουρεαλισμό /

Σ. Φελοπούλου – Ν. Μιχαλά
 Λατινική γλώσσα και λογοτεχνία / Δ. Μπενέτος
 Νεώτερη και σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου / Α. Καρακατσούλη

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2014 - 2015

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Α / Γ. Βαρζελιώτη
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Β / Α. Ταμπάκη
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Γ / Κ. Πετράκου
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Δ / Πλ. Μαυρομούστακος
 Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου Ε / Γρ. Ιωαννίδης
 Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α / Ι. Βιβιλάκης
 Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Β / Κ. Γεωργακάκη
 Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Γ & Δ / Κ. Πετράκου
 Ευρωπαϊκή δραματολογία Α & Β / Α. Αλτουβά
 Ευρωπαϊκή δραματολογία Γ & Δ / Σ. Φελοπούλου
 Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου / Ι. Ρεμεδιάκη
 Αρχαία ελληνικά Α / Ι. Κωνσταντάκος
 Το θέατρο της αρχαιότητας Α, Β, Γ, Δ / Κ. Διαμαντάκου
 Το θέατρο της αρχαιότητας Ε / Ι. Ρεμεδιάκη
 Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Α & Β / Ευ. Στιβανάκη – Μ. Ι. Αλεξιάδης
 Ιστορία Τέχνης Α / Μ. Στεφανίδης
 Ιστορία και πολιτισμός της νεότερης Ευρώπης (1492-1789) /
 Α. Καρακατσούλη
 Ιστορία και πολιτισμός της σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945) /
 Α. Καρακατσούλη
 Πρακτική Άσκηση / Γ. Βαρζελιώτη – Κ. Γεωργακάκη
 Εισαγωγή στη μεθοδολογία της θεατρολογικής έρευνας /
 Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
 Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Α / Α. Χρυσογέλου-Κατσή – Γ. Ξούριας
 Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Β / Μ. Ρώτα – Θ. Αγάθος
 Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Α /
 Πλ. Μαυρομούστακος
 Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Β / Α. Αλτουβά
 Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Α /
 Μ. Στεφανίδης
 Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Α & Β / Ευ. Στιβανάκη
 Θεωρία του θεάτρου και του δράματος Α & Β / Γ. Π. Πεφάνης
 Φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
 Ιστορία του κινηματογράφου Α : θεωρία και πράξη / Γ. Π. Πεφάνης –
 Ειρ. Σταματοπούλου

Ιστορία του κινηματογράφου Β: θεωρία και πράξη / Ευ. Στεφανή
Ιστορία του σύγχρονου ευρωπαϊκού και αμερικανικού θεάτρου /
Σ. Φελοπούλου
Θεωρία της λογοτεχνίας / Α. Τζούμα
Εισαγωγή στα είδη του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Σεμινάριο / Μέλη Δ.Ε.Π.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εισαγωγή στην ψυχολογία / Α. Ράλλη
Εισαγωγή στην πληροφορική / Δ. Μαρτάκος
Εισαγωγή στη γλωσσολογία / Χ. Χαραλαμπίκης
Λατινική γλώσσα και λογοτεχνία / Δ. Μπενέτος
Αρχαία ελληνικά Β / Ι. Κωνσταντάκος
Έλληνες ηθοποιοί 19ος-20ός αιώνας / Α. Αλτουβά
Samuel Beckett - Σάμιουελ Μπέκετ / Σ. Φελοπούλου – Ν. Μιχαλά
Σκηνογραφία-Ενδυματολογία Α & Β / Μ. Στεφανίδης – Η. Γραμματικός
Σκηνοθεσία Α & Β / Γρ. Ιωαννίδης – Ν. Διαμαντής
Υποκριτική-Αυτοσχεδιασμός / Πλ. Μαυρομούστακος – Θ. Πάνου
Η Επιθεώρηση στις αρχές του 20ού αιώνα / Κ. Γεωργακάκη
Erasmus A & B, Contemporary Greece: History, Arts and Letters /
Πλ. Μαυρομούστακος – Μ. Ι. Αλεξιάδης – Α. Καρακατσούλη – Θ. Αγάθος –
Κ. Κεφαλέα – Α. Μόζερ – Μ. Στεφανίδης
Η τέχνη του Καραγκιόζη / Ι. Βιβιλάκης
Θέατρο και πολιτική στην Ελλάδα (1950-1960) / Κ. Γεωργακάκη
Ένας θίασος. Δημιουργούμε έναν θίασο / Ευ. Στιβανάκη
Τοπική ιστορία θεάτρου / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Άγνωστα δραματικά κείμενα / Ι. Βιβιλάκης
Το νεοελληνικό θέατρο στην κρίσιμη καμπή: Από τον Καζαντζάκη στον
Καμπανέλλη / Κ. Πετράκου
Carlo Goldoni: Κείμενα και παραστάσεις / Γ. Βαρζελιώτη
Η μαριονέτα στο σύγχρονο θέατρο / Σ. Φελοπούλου – Ν. Μιχαλά
Όπερα και μουσικό θέατρο στον 20ό αι. / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Νεότερη και σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου / Α. Καρακατσούλη

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΠΡΟΣΟΜΕΝΟΥ

Ειδική αγωγή / Α. Γενά
Κοινωνική ψυχολογία Ι / Α. Παπαστυλιανού – Αικ. Γκαρή
Ψυχολογία δυσκολιών μάθησης / Φ. Πολυχρόνη
Θεωρία και πράξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης / Χ. Παρθένης
Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση / Ι. Βιβιλάκης
Εφαρμογές κοινωνικής ψυχολογίας στην εκπαίδευση / Α. Παπαστυλιανού

Σχολική ψυχολογία / Χ. Χατζηχρήστου
 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης / Χρ. Νόβα-Καλτσούνη
 Κοινωνική ψυχολογία ΙΙ / Α. Παπαστυλιανού – Αικ. Γκαρή
 Ο θεατρολόγος-εμπυκωτής. Διδακτική άσκηση στο σχολείο / Ι. Βιβιλάκης
 Παιδαγωγική / Μ. Δασκολιά
 Παιδαγωγική ψυχολογία / Φ. Αντωνίου
 Σύγχρονες θεωρίες μάθησης / Ζ. Σμυρναίου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2015 – 2016

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Α / Γ. Βαρζελιώτη
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Β / Α. Ταμπάκη
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Γ / Κ. Πετράκου
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Δ / Γρ. Ιωαννίδης
 Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου Ε / Γρ. Ιωαννίδης
 Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α / Ι. Βιβιλάκης
 Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Β & Δ / Κ. Γεωργακάκη
 Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Γ / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
 Ευρωπαϊκή δραματολογία Α & Β / Α. Αλτουβά
 Ευρωπαϊκή δραματολογία Γ & Δ / Σ. Φελοπούλου
 Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης
 Αρχαία ελληνικά Α / Ι. Κωνσταντάκος
 Το θέατρο της αρχαιότητας Α, Β, Γ, Δ / Κ. Διαμαντάκου
 Το θέατρο της αρχαιότητας Ε / Γ. Βαρζελιώτη
 Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Α & Β / Ευ. Στιβανάκη
 Ιστορία Τέχνης Α & Β / Μ. Στεφανίδης
 Ιστορία και πολιτισμός της νεότερης Ευρώπης (1492-1789) /
 Α. Καρακατσούλη
 Ιστορία και πολιτισμός της σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945) /
 Α. Καρακατσούλη
 Πρακτική Άσκηση / Γ. Βαρζελιώτη
 Εισαγωγή στη μεθοδολογία της θεατρολογικής έρευνας /
 Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
 Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Α / Α. Χρυσογέλου-Κατοή – Γ. Ξούριας
 Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Β / Μ. Ρώτα – Θ. Αγάθος
 Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Α /
 Πλ. Μαυρομούστακος
 Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Β / Α. Αλτουβά
 Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Α & Β /
 Μ. Στεφανίδης
 Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Α & Β / Ευ. Στιβανάκη

Θεωρία του θεάτρου και του δράματος A & B / Γ. Π. Πεφάνης
Φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
Ιστορία του κινηματογράφου A & B: θεωρία και πράξη / Ευ. Στεφανή
Ιστορία του σύγχρονου ευρωπαϊκού και αμερικανικού θεάτρου /
Γρ. Ιωαννίδης
Θεωρία της λογοτεχνίας / Π. Καρπούζου
Εισαγωγή στα είδη του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Σεμινάριο / Μέλη Δ.Ε.Π.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Jean Racine (Ρακίνας): Τεχνίτης της ψυχολογικής τραγωδίας / Α. Ταμπάκη
Το θέατρο του Μικρασιατικού Ελληνισμού /
Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Εισαγωγή στο αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό θέατρο / Κ. Πετράκου
Θέατρο και πολιτική στην Ελλάδα 1950-1960 / Κ. Γεωργακάκη
Ένας θίασος. Δημιουργούμε ένα θίασο A & B / Ευ. Στιβανάκη
Η επιθεώρηση στον 20ό αιώνα / Κ. Γεωργακάκη
Νεώτερη και σύγχρονη ιστορία του βιβλίου / Α. Καρακατσούλη
Έλληνες ηθοποιοί 19ος -20ός αιώνας / Α. Αλτουβά
Εργαστήριο δημιουργικής γραφής / Πλ. Μαυρομούστακος – Α. Δήμου –
Α. Φλουράκης
Erasmus A & B: Contemporary Greece: History, Arts and Letters /
Πλ. Μαυρομούστακος (συντ.)
Σκηνογραφία – Ενδυματολογία A & B / Μ. Στεφανίδης – Η. Γραμματικός
Σκηνοθεσία A / Γρ. Ιωαννίδης – Ν. Διαμαντής
Σκηνοθεσία B / Μ. Ι. Αλεξιάδης – Ν. Διαμαντής
Ζητήματα φύλου στον Σαίξπηρ / Γ. Βαρζελιώτη – Ξ. Γεωργοπούλου
Ζητήματα ετερότητας / Γ. Βαρζελιώτη – Ξ. Γεωργοπούλου
Εισαγωγή στη δραματοθεραπεία / Κ. Διαμαντάκου – Σ. Κρασανάκης
Εισαγωγή στη γλωσσολογία / Γ. Μαρκόπουλος
Εισαγωγή στην ψυχολογία / Α. Ράλλη
Τοπική ιστορία θεάτρου / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Καραγκιόζης και λαϊκός πολιτισμός / Ι. Βιβιλάκης
Ντοκιμαντέρ: Θεωρία και πράξη / Ευ. Στεφανή
Το θέατρο του Ζαν Ζενέ (Jean Genet) / Σ. Φελοπούλου
Ιστορία της Αποικιοκρατίας 19ος - 20ός αιώνας / Α. Καρακατσούλη
Carlo Goldoni: Κείμενα και παραστάσεις / Γ. Βαρζελιώτη
Υποκριτική – Αυτοσχεδιασμός / Γρ. Ιωαννίδης – Θ. Πάνου
Λατινική φιλολογία και μεσαιωνική / Δ. Μπενέτος
Αρχαία Ελληνικά – Κωμωδία / Ι. Κωνσταντάκος – Χρ. Φάκας
Εισαγωγή στην πληροφορική

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Ειδική αγωγή / Α. Γενά
Κοινωνική ψυχολογία Ι / Α. Παπαστυλιανού – Αικ. Γκαρή
Ψυχολογία δυσκολιών μάθησης / Π. Δημητροπούλου – Ε. Περτέση
Θεωρία και πράξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης / Χ. Παρθένης
Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση / Ι. Βιβιλάκης
Ψυχολογία της επικοινωνίας / Α. Παπαστυλιανού
Σχολική ψυχολογία / Χ. Χατζηχρήστου
Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης / Α. Παπακωνσταντίνου
Κοινωνική ψυχολογία ΙΙ / Α. Παπαστυλιανού
Ο θεατρολόγος-εμπυκωτής. Διδακτική άσκηση στο σχολείο / Ι. Βιβιλάκης
Παιδαγωγική / Μ. Δασκολιά
Παιδαγωγική ψυχολογία / Φ. Αντωνίου
Σύγχρονες θεωρίες μάθησης / Ζ. Σμυρναίου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2016 - 2017

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Α / Γ. Βαρζελιώτη
Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Β / Α. Ταμπάκη
Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Γ & Δ / Κ. Πετράκου
Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου Ε / Γρ. Ιωαννίδης
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α / Ι. Βιβιλάκης
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Β / Γ. Βαρζελιώτη
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Γ / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Δ / Κ. Γεωργακάκη
Ευρωπαϊκή δραματολογία Α / Κ. Γεωργακάκη
Ευρωπαϊκή δραματολογία Β / Α. Αλτουβά
Ευρωπαϊκή δραματολογία Γ / Σ. Φελοπούλου
Ευρωπαϊκή δραματολογία Δ / Κ. Πετράκου
Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης
Αρχαίο ελληνικό δράμα / Χ. Φάκας
Το θέατρο της αρχαιότητας Α, Γ, Δ / Κ. Διαμαντάκου
Το θέατρο της αρχαιότητας Β, Ε, ΣΤ / Ι. Ρεμεδιάκη
Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Α / Ευ. Στιβανάκη – Μ. Αντωνίου –
Μ. Σπυροπούλου
Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Β / Ευ. Στιβανάκη – Μ. Ι. Αλεξιάδης –
Μ. Αντωνίου – Μ. Σπυροπούλου
Ιστορία Τέχνης Α & Β / Μ. Στεφανίδης
Ιστορία και πολιτισμός της νεότερης Ευρώπης (1492-1789) /

A. Καρακατσούλη
Ιστορία και πολιτισμός της σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945) /
A. Καρακατσούλη
Πρακτική άσκηση / A. Αλτουβά
Εισαγωγή στη μεθοδολογία της θεατρολογικής έρευνας / A. Μαυρολέων
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας A / A. Χρυσογέλου-Κατοχή – Γ. Ξούριας
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας B / Μ. Ρώτα – A. Αγάθος
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας A & B /
A. Αλτουβά
Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία A & B /
Μ. Στεφανίδης
Εισαγωγή στην διδακτική της θεατρικής πράξης A & B /
Ευ. Στιβανάκη – Μ. Σπυροπούλου
Θεωρία του θεάτρου και του δράματος A & B / Γ. Πεφάνης
Φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
Ιστορία του κινηματογράφου A & B: θεωρία και πράξη / Ευ. Στεφανή
Ιστορία του σύγχρονου ευρωπαϊκού και αμερικανικού θεάτρου /
Γρ. Ιωαννίδης
Θεωρία της λογοτεχνίας / A. Τζούμα
Εισαγωγή στα είδη του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Σεμινάριο / Μέλη Δ.Ε.Π.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Μολιέρος: παράδοση και ανανέωση του κωμικού / A. Ταμπάκη
Εργαστήριο θεατρικής μετάφρασης – διασκευής / A. Ταμπάκη –
Στρ. Πασχάλης
Το θέατρο του Μικρασιατικού Ελληνισμού /
Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Εισαγωγή στο αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό θέατρο / Κ. Πετράκου
Ένας θίασος. Δημιουργούμε ένα θίασο / Ευ. Στιβανάκη – Μ. Αντωνίου
Η επιθεώρηση στον 20ό αιώνα / Κ. Γεωργακάκη
Φύλο και σεξουαλικότητα στον κινηματογράφο / Ευ. Στεφανή
Νεώτερη και σύγχρονη ιστορία του βιβλίου / A. Καρακατσούλη
Αμερικάνικο πρωτοποριακό θέατρο / Σ. Φελοπούλου – Ν. Μιχαλά
Ζητήματα φύλου στον Σαίξπηρ / Ξ. Γεωργοπούλου
Εισαγωγή στη δραματοθεραπεία / Σ. Κρασανάκης
Erasmus A & B: Contemporary Greece: History, Arts and Letters /
A. Καρακατσούλη (συντ.)
Σκηνογραφία – Ενδυματολογία A & B / Ε. Δουνδουλάκη
Σκηνοθεσία A & B / Ν. Διαμαντής
Εισαγωγή στον ελληνικό κινηματογράφο / A. Πούπου
Μουσική για το θέατρο / A. Ζάχου
Θεατρικές παραδόσεις της Ανατολής / Μ. Μέργου

Εισαγωγή στη Γλωσσολογία / Γ. Μαρκόπουλος
 Τοπική ιστορία θεάτρου / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
 Ένας θίασος. Δημιουργούμε ένα θίασο Β / Ευ. Στιβανάκη – Μ. Αντωνίου
 Αρχαία και θέατρο τον 20ό αιώνα / Κ. Γεωργακάκη
 Ο κινηματογράφος της παρατήρησης στην πράξη – εργαστηριακό /
 Ευ. Στεφανή
 Ιστορία της Αποικιοκρατίας: 19ος - 20ός αιώνες / Α. Καρακατσούλη
 Carlo Goldoni: Κείμενα και παραστάσεις / Γ. Βαρζελιώτη
 Υποκριτική – Αυτοσχεδιασμός / Θ. Πάνου
 Σαίξπηρ: ζητήματα ετερότητας / Ξ. Γεωργοπούλου
 Λατινική φιλολογία και μεσαιωνική / Δ. Μπενέτος
 Αρχαίοι Έλληνες κωμωδιογράφοι / Ι. Κωνσταντάκος
 Εισαγωγή στην πληροφορική / Α. Πινό
 Πρόσληψη σκανδιναβικού θεάτρου / Μ. Σεχοπούλου
 Σύγχρονες σκηνοθετικές προσεγγίσεις / Ευ. Προύσαλη
 Κοινωνιολογία του θεάτρου – Εφαρμοσμένο θέατρο / Κ. Διακουμοπούλου
 Θέατρο και εκδοτική πολιτική / Δ. Κονδυλάκη
 Εισαγωγή στην ψυχολογία / Σπ. Τάνταρος

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
 ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΡΚΕΙΑΣ**

Ειδική αγωγή / Α. Γενά
 Κοινωνική ψυχολογία Ι / Α. Παπαστυλιανού
 Ψυχολογία των μαθησιακών δυσκολιών / Π. Δημητροπούλου – Ε. Περέτση
 Θεωρία και πράξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης / Χ. Παρθένης
 Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση / Ι. Βιβιλάκης
 Ψυχολογία της επικοινωνίας / Α. Παπαστυλιανού
 Σχολική ψυχολογία / Χ. Χατζηχρήστου
 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης / Α. Παπακωνσταντίνου
 Κοινωνική ψυχολογία ΙΙ / Α. Παπαστυλιανού
 Ο θεατρολόγος-εμπυκωτής. Διδακτική άσκηση στο σχολείο / Ι. Βιβιλάκης
 Παιδαγωγική / Μ. Δασκολιά
 Παιδαγωγική ψυχολογία / Φ. Αντωνίου
 Σύγχρονες θεωρίες μάθησης / Ζ. Σμυρναίου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2017 - 2018

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Α / Γ. Βαρζελιώτη
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Β / Α. Ταμπάκη
 Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Γ & Δ / Κ. Πετράκου

Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου Ε / Γρ. Ιωαννίδης
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α / Ι. Βιβιλάκης
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Β / Γ. Βαρζελιώτη
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Γ / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Δ / Κ. Πετράκου
Ευρωπαϊκή δραματολογία Α / Γ. Βαρζελιώτη
Ευρωπαϊκή δραματολογία Β, Γ, Δ / Σ. Φελοπούλου
Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης
Αρχαία ελληνικά Α / Χ. Φάκας
Το θέατρο της αρχαιότητας Α, Γ, Δ / Κ. Διαμαντάκου
Το θέατρο της αρχαιότητας Β & Ε / Ι. Ρεμεδιάκη
Το θέατρο της αρχαιότητας ΣΤ / Πλ. Μαυρομούστακος
Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Α / Μ. Ι. Αλεξιάδης – Ι. Βιβιλάκης – Ι. Λακίδου
Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Β / Ευ. Στιβανάκη – Μ. Ι. Αλεξιάδης
Ιστορία Τέχνης Α & Β / Μ. Στεφανίδης
Ιστορία και πολιτισμός της νεότερης Ευρώπης (1492-1789) /
Α. Καρακατσούλη
Ιστορία και πολιτισμός της σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945) /
Α. Καρακατσούλη
Πρακτική άσκηση / Α. Αλτουβά
Εισαγωγή στη μεθοδολογία της θεατρολογικής έρευνας /
Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Α / Γ. Ξούριας
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Β / Μ. Ρώτα – Θ. Αγάθος
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Α /
Πλ. Μαυρομούστακος
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Β / Α. Αλτουβά
Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Α & Β /
Μ. Στεφανίδης
Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Α / Ι. Ρεμεδιάκη
Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Β / Ευ. Στιβανάκη
Θεωρία του θεάτρου και του δράματος Α & Β / Γ. Π. Πεφάνης
Φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
Ιστορία του κινηματογράφου Α & Β: θεωρία και πράξη / Ευ. Στεφανή
Ιστορία του σύγχρονου ευρωπαϊκού και αμερικανικού θεάτρου /
Γρ. Ιωαννίδης
Θεωρία της λογοτεχνίας / Α. Τζούμα
Εισαγωγή στα είδη του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Σεμινάριο / Μέλη Δ.Ε.Π.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εργαστήριο θεατρικής μετάφρασης-διασκευής / Α. Ταμπάκη – Στρ. Πασχάλης
Το θέατρο του Μικρασιατικού Ελληνισμού /

Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
 Εισαγωγή στο αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό θέατρο / Κ. Πετράκου
 Ένας θίασος. Δημιουργούμε ένα θίασο Α / Γρ. Ιωαννίδης – Κ. Καπελώνης
 Ένας θίασος. Δημιουργούμε ένα θίασο Β / Ευ. Στιβανάκη
 Νεώτερη και σύγχρονη ιστορία του βιβλίου / Α. Καρακατσούλη
 Erasmus A & B: Contemporary Greece: History, Arts and Letters /
 Α. Καρακατσούλη (συντ.)
 Σκηνογραφία – Ενδυματολογία Α & Β / Μ. Στεφανίδης – Ε. Δουνδουλάκη
 Σκηνοθεσία Α & Β / Γρ. Ιωαννίδης – Ν. Διαμαντής
 Ζητήματα φύλου στον Σαίξπηρ / Σ. Φελοπούλου – Ξ. Γεωργοπούλου
 Εισαγωγή στη δραματοθεραπεία / Κ. Διαμαντάκου – Σ. Κρασανάκης
 Εισαγωγή στη γλωσσολογία / Α. Μόξερ
 Εισαγωγή στον ελληνικό κινηματογράφο / Ευ. Στεφανή – Α. Πούπου
 Διαπολιτισμικές θεατρικές πρακτικές – επίδραση των παραδοσιακών θεατρι-
 κών μορφών της Ανατολής στη σύγχρονη σκηνοθεσία / Μ. Μέργου
 Νεώτερη και σύγχρονη ιστορία του βιβλίου / Α. Καρακατσούλη
 Σύγχρονες σκηνοθετικές προσεγγίσεις / Ευ. Προύσαλη
 Τοπική ιστορία θεάτρου / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
 Κωμωδία και κοινωνία στην Αναγέννηση / Γ. Βαρζελιώτη
 Υποκριτική - Αυτοσχεδιασμός / Ι. Βιβιλάκης – Στ. Γουλιώτη
 Ζητήματα ετερότητας στον Σαίξπηρ / Σ. Φελοπούλου – Ξ. Γεωργοπούλου
 Λατινική φιλολογία – Μεσαιωνική / Δ. Μπενέτος
 Εισαγωγή στην πληροφορική / Α. Πινό
 Δραματολογία του σκανδιναβικού θεάτρου / Μ. Σεχοπούλου
 Κοινωνιολογία του θεάτρου – Εφαρμοσμένο θέατρο / Κ. Διακουμοπούλου
 Ιστορία της Αποικιοκρατίας: 19ος – 20ός αι. / Α. Καρακατσούλη
 Εισαγωγή στην ψυχολογία / Σπ. Τάνταρος
 Όπερα και μουσικό θέατρο στον 20ό αιώνα / Μ. Ι. Αλεξιάδης

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΡΚΕΙΑΣ

Ειδική αγωγή / Α. Γενά
 Κοινωνική ψυχολογία Ι / Α. Γκαρή
 Ψυχολογία των μαθησιακών δυσκολιών / Φ. Πολυχρόνη
 Θεωρία και πράξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης / Χ. Παρθένης
 Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση / Ι. Βιβιλάκης
 Ψυχολογία της επικοινωνίας / Α. Παπαστυλιανού
 Σχολική ψυχολογία / Χ. Χατζηχρήστου
 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης / Α. Παπακωνσταντίνου
 Κοινωνική ψυχολογία ΙΙ / Α. Παπαστυλιανού
 Ο θεατρολόγος-εμπυκωτής. Διδακτική άσκηση στο σχολείο / Ι. Βιβιλάκης
 Παιδαγωγική / Μ. Δασκολιά
 Παιδαγωγική ψυχολογία / Φ. Αντωνίου

Σύγχρονες θεωρίες μάθησης / Ζ. Σμυρναίου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2018 - 2019

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Α & Β / Α. Ταμπάκη
Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Γ & Δ / Κ. Πετράκου
Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου Ε / Γρ. Ιωαννίδης
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α / Ι. Βιβιλάκης
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Β / Γ. Βαρζελιώτη
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Γ & Δ / Κ. Γεωργακάκη
Ευρωπαϊκή δραματολογία Α / Ξ. Γεωργοπούλου
Ευρωπαϊκή δραματολογία Β / Α. Αλτουβά
Ευρωπαϊκή δραματολογία Γ & Δ / Σ. Φελοπούλου – Κ. Γεωργακάκη
Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης
Δραματική ποίηση (Αρχαία ελληνικά Α) / Ν. Καναβού
Το θέατρο της αρχαιότητας Α, Γ, Δ / Κ. Διαμαντάκου
Το θέατρο της αρχαιότητας Β, Ε, ΣΤ / Ι. Ρεμεδιάκη
Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Α & Β / Ευ. Στιβανάκη
Ιστορία Τέχνης Α & Β / Μ. Στεφανίδης
Ιστορία και πολιτισμός της νεότερης Ευρώπης (1492-1789) /
Α. Καρακατσούλη
Ιστορία και πολιτισμός της σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945) /
Α. Καρακατσούλη
Πρακτική Άσκηση / Θ. Αλεξιάδου
Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Α & Β / Ευ. Στιβανάκη
Εισαγωγή στη μεθοδολογία της θεατρολογικής έρευνας /
Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Α & Β / Θ. Αλεξιάδου
Θεωρία της λογοτεχνίας / Θ. Αλεξιάδου
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Α /
Πλ. Μαυρομούστακος
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Β / Α. Αλτουβά
Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Α /
Μ. Στεφανίδης
Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Β /
Ι. Λακίδου
Θεωρία του θεάτρου και του δράματος Α & Β / Γ. Π. Πεφάνης
Φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
Ιστορία του κινηματογράφου Α & Β: θεωρία και πράξη / Ευ. Στεφανή
Ιστορία του σύγχρονου ευρωπαϊκού και αμερικανικού θεάτρου /
Γρ. Ιωαννίδης

Εισαγωγή στα είδη του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Σεμινάριο / Μέλη Δ.Ε.Π.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ένας θίασος – δημιουργούμε έναν θίασο Α & Β / Ευ. Στιβανάκη
Το θέατρο του Μικρασιατικού Ελληνισμού /
Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Η επιθεώρηση στον 20ό αιώνα / Κ. Γεωργακάκη
Erasmus A & B: Contemporary Greece: History, Arts and Letters /
Πλ. Μαυρομούστακος (συντ.)
Σκηνοθεσία Α & Β / Γρ. Ιωαννίδης
Εισαγωγή στη δραματοθεραπεία / Κ. Διαμαντάκου – Σ. Κρασνάκης
Εισαγωγή στη γλωσσολογία / Δ. Γούτσος
Υποκριτική Α & Β / Μ. Αντωνίου
Σύγχρονες σκηνοθετικές προσεγγίσεις Α & Β / Μ. Αντωνίου
Ενδυμασία και θέατρο / Ι. Λακίδου
Παιδαγωγική και διδακτική του θεάτρου Α & Β / Κλ. Φανουράκη
Μουσική και ήχος για το θέατρο / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Από το αρχαίο δράμα στη σύγχρονη σκηνή / Λ. Παπαδόπουλος
Σκηνογραφία (Σκηνικά και σκηνικά αντικείμενα) / Ε. Δουνδουλάκη
Ενδυματολογία (Κουστούμια και μάσκες) / Ε. Δουνδουλάκη
Ιστορία του Εθνικού Θεάτρου / Π. Μιχαλόπουλος
Ζητήματα ετερότητας στον Σαίξπηρ / Ξ. Γεωργοπούλου
Carlo Goldoni: κείμενα και παραστάσεις / Γ. Βαρζελιώτη
Εισαγωγή στην πληροφορική / Α. Πινό
Όπερα και μουσικό θέατρο στον 20ό αιώνα / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Ζητήματα φύλου στον Σαίξπηρ / Ξ. Γεωργοπούλου
Λατινική φιλολογία – Μεσαιωνική / Δ. Μπενέτος
Δραματική μονολογικότητα και θεατρικοί μονόλογοι / Λ. Παπαδόπουλος
Θέατρο και πολιτική / Π. Μιχαλόπουλος
Νεοελληνικός Διαφωτισμός, νεωτερικότητα και μεταφράσεις: ιδέες,
λογοτεχνία, θέατρο / Α. Ταμπάκη

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΡΚΕΙΑΣ

Ειδική αγωγή / Α. Γενά
Κοινωνική ψυχολογία Ι / Α. Παπαστυλιανού
Ψυχολογία των μαθησιακών δυσκολιών / Φ. Πολυχρόνη
Θεωρία και πράξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης / Χ. Παρθένης
Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση / Ι. Βιβιλάκης – Ι. Λακίδου
Ψυχολογία της επικοινωνίας / Α. Παπαστυλιανού
Σχολική ψυχολογία / Χ. Χατζηχρήστου

Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης / Α. Παπακωνσταντίνου
Κοινωνική ψυχολογία II / Αικ. Γκαρή
Ο θεατρολόγος-εμπυκωτής. Διδακτική άσκηση στο σχολείο / Ι. Βιβιλάκης –
Ι. Λακίδου
Παιδαγωγική / Μ. Δασκολιά
Παιδαγωγική ψυχολογία / Φ. Αντωνίου
Σύγχρονες θεωρίες μάθησης / Ζ. Σμυρναίου
Εξελικτική ψυχολογία – Αναπτυξιακή ψυχολογία / Β. Νικολοπούλου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2019 - 2020

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Α / Γ. Βαρζελιώτη
Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Β & Γ / Α. Αλτουβά
Το ελληνικό θέατρο νεωτέρων χρόνων Δ / Κ. Γεωργακάκη
Το ελληνικό θέατρο των νεότερων χρόνων Ε / Γρ. Ιωαννίδης
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α & Β / Γ. Βαρζελιώτη
Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Γ & Δ / Κ. Γεωργακάκη
Ευρωπαϊκή δραματολογία Α / Ξ. Γεωργοπούλου
Ευρωπαϊκή δραματολογία Β, Γ, Δ / Σ. Φελοπούλου
Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης
Δραματική ποίηση (Αρχαία ελληνικά Α) / Ε. Τσιτσιανοπούλου
Το θέατρο της αρχαιότητας Α & Γ / Κ. Διαμαντάκου
Το θέατρο της αρχαιότητας Β, Δ, Ε / Ι. Ρεμεδιάκη
Το θέατρο της αρχαιότητας ΣΤ / Πλ. Μαυρομούστακος
Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Α / Ευ. Στιβανάκη – Κ. Καπελώνης
Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Β / Ευ. Στιβανάκη
Αρχαία ελληνική μνημειακή ζωγραφική (Ιστορία Τέχνης Α) / Δ. Πλάντζος
Ιστορία και πολιτισμός της νεότερης Ευρώπης (1492-1789) /
Α. Καρακατσούλη
Ιστορία και πολιτισμός της σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945) /
Α. Καρακατσούλη
Πρακτική άσκηση / Α. Αλτουβά
Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Α & Β / Ευ. Στιβανάκη –
Κ. Καπελώνης
Εισαγωγή στη μεθοδολογία της θεατρολογικής έρευνας /
Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου
Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας Α & Β / Θ. Αλεξιάδου
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και σκηνοθεσίας Α /
Πλ. Μαυρομούστακος
Εισαγωγή στην ιστορία της υποκριτικής και της σκηνοθεσίας Β / Α. Αλτουβά
Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Α /

I. Λακίδου

Θεωρία του θεάτρου και του δράματος A & B / Γ. Π. Πεφάνης

Φιλοσοφία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης

Ιστορία του κινηματογράφου A / Α. Πούπου

Ιστορία του σύγχρονου ευρωπαϊκού και αμερικανικού θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης

Θεωρία της λογοτεχνίας / Θ. Αλεξιάδου

Εισαγωγή στα είδη του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης

Σεμινάριο / Μέλη Δ.Ε.Π.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ένας θίασος. Δημιουργούμε ένα θίασο A & B / Ευ. Στιβανάκη

Το θεατρικό πρόγραμμα / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου

Η Επιθεώρηση στον 20ό αιώνα / Κ. Γεωργακάκη

Erasmus A & B: Contemporary Greece: History, Arts and Letters /

Πλ. Μαυρομούστακος (συντ.)

Σκηνοθεσία A & B / Γρ. Ιωαννίδης – Ν. Διαμαντής

Εισαγωγή στη δραματοθεραπεία / Κ. Διαμαντάκου - Σ. Κρασανάκης

Σύγχρονες σκηνοθετικές προσεγγίσεις A / Μ. Αντωνίου

Σύγχρονες σκηνοθετικές προσεγγίσεις B (Το Θέατρο του Ήλιου) /

Μ. Αντωνίου

Υποκριτική A & B / Μ. Αντωνίου

Όπερα και μουσικό θέατρο στον 20ό αι. / Μ. Ι. Αλεξιάδης

Ζητήματα ετερότητας στη νεοελληνική λογοτεχνία / Θ. Αλεξιάδου

Από το αρχαίο δράμα στη σύγχρονη σκηνή / Λ. Παπαδόπουλος

Σκηνογραφία (Σκηνικός χώρος) / Ε. Δουνδουλάκη

Σκηνοθετικά ρεύματα στο Εθνικό Θέατρο / Π. Μιχαλόπουλος

Θεατρική παραγωγή / Π. Μιχαλόπουλος

Σύγχρονη δραματοουργία / Σ. Φελοπούλου

Νεώτερη και σύγχρονη ιστορία του βιβλίου / Α. Καρακατσούλη

Εργαστήριο δημιουργικής γραφής / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου –

Α. Φλουράκης

Ο Σαίξπηρ στη σκηνή και στην οθόνη / Ξ. Γεωργοπούλου

Ζητήματα φύλου στο θέατρο του Σαίξπηρ / Ξ. Γεωργοπούλου

Δραματική μονολογικότητα και θεατρικοί μονόλογοι / Λ. Παπαδόπουλος

Ενδυματολογία (Κοστούμια και Μάσκες) / Ε. Δουνδουλάκη

Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία B /

Ε. Δουνδουλάκη

Δραματοποίηση / Λ. Παπαδόπουλος

Θέατρο και πολιτική / Π. Μιχαλόπουλος

Ενδυμασία και θέατρο / Ι. Λακίδου

Σύγχρονες σκηνοθετικές προσεγγίσεις στην αναγεννησιακή δραματοουργία /

Γ. Βαρζελιώτη

Ιστορία της Αποικιοκρατίας: 19ος-20ός αι. / Α. Καρακατσούλη

Θέατρο και ιστορία: Σκηνικές δράσεις για το 1821 / Α. Καρακατσούλη – Κλ. Φανουράκη – Μ. Αντωνίου – Λ. Παπαδόπουλος
Ιστορία της Τέχνης Β / Δ. Παυλόπουλος
Εισαγωγή στη γλωσσολογία / Αθ. Γιάνναρης
Εισαγωγή στο ντοκιμαντέρ / Ευ. Στεφανή
Σχολική ψυχολογία / Χ. Χατζηχρήστου
Κοινωνική ψυχολογία Ι / Αν. Παπαστυλιανού
Κοινωνική ψυχολογία ΙΙ / Αικ. Γκαρή
Ειδική αγωγή / Α. Γενά
Διαπολιτισμική αγωγή: Επιστημολογικές παραδοχές και εκπαιδευτική πράξη / Χ. Παρθένης
Λατινική φιλολογία – Μεσαιωνική / Δ. Μπενέτος
Αναπτυξιακή ψυχολογία / Β. Νικολοπούλου
Παιδαγωγική / Μ. Δασκολιά
Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης / Α. Παπακωνσταντίνου
Σύγχρονες θεωρίες μάθησης / Ζ. Σμυρναίου
Παιδαγωγική ψυχολογία / Φ. Αντωνίου
Ζητήματα ετερότητας στον κινηματογράφο / Ευ. Στεφανή
Μουσική, χορός και πολιτική / Μ. Παπαπαύλου
Εθνογραφικός κινηματογράφος και ντοκιμαντέρ / Ν. Πουλάκης
Εισαγωγή στην πληροφορική / Α. Πινό

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση / Ι. Λακίδου
Παιδαγωγική και διδακτική του θεάτρου / Κλ. Φανουράκη
Ο θεατρολόγος-εμπυκωτής. Διδακτική άσκηση στο σχολείο / Ι. Λακίδου
Θέατρο και ψηφιακές τεχνολογίες στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση / Κλ. Φανουράκη

Πρόγραμμα Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας

Με βάση τον Νόμο 1486/2013 (άρθρο 36, παρ. 22, εδάφιο ε), από το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 πραγματοποιήθηκε νέα αναμόρφωση του Π.Π.Σ. με την καθιέρωση του «Προγράμματος Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας» (Π.Π.Δ.Ε.), που εγκρίθηκε με την υπ' αρ. 1536/Δ2 διαπιστωτική απόφαση του Υπουργείου Παιδείας (βλ. ΦΕΚ 82/19 τεύχος Α, αρ. 82/19 Ιανουαρίου 2015).

Το Π.Π.Δ.Ε. απευθύνεται στους φοιτητές - μελλοντικούς θεατρολόγους, οι οποίοι επιθυμούν να εργαστούν στην Εκπαίδευση. Η επιτυχής ολοκλήρωση του ειδικού αυτού προγράμματος οδηγεί στην απόκτηση του Πιστοποιητικού Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας, το οποίο, μαζί με το Πτυχίο του Τμήματος, επιτρέπει τη συμμετοχή σε διαγωνισμό επιλογής εκπαιδευτικών ή σε άλλη θέση που απαιτεί πιστοποιημένα προσόντα εκπαιδευτικού. Βλ. σχετικά: https://www.theatre.uoa.gr/spoydes/proptychiakes_spoyses/paidagogiki_kai_didaktiki_eparkeia/

Διάρθρωση του Π.Π.Δ.Ε. και προδιαγραφές

Για να αποκτήσει κάποιος την παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια θα πρέπει να έχει παρακολουθήσει 8 τουλάχιστον μαθήματα παιδαγωγικού χαρακτήρα, τα οποία κατανέμονται στις τρεις θεματικές περιοχές που προβλέπονται από τον νόμο: 1: Θέματα μάθησης και διδασκαλίας, 2: Θέματα εκπαίδευσης και αγωγής, 3: Ειδική διδακτική και άσκηση διδακτικής θεάτρου στα σχολεία.

Πίνακας Μαθημάτων

ΘΕΜΑΤΑ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
Υποχρεωτικό μάθημα: Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Α
Υποχρεωτικό μάθημα: Εισαγωγή στη θεατρική αγωγή Β
Υποχρεωτικό μάθημα: Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Α
Υποχρεωτικό μάθημα: Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Β
ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ
Μάθημα κατ' επιλογήν υποχρεωτικό: Παιδαγωγική και διδακτική του θεάτρου
Μάθημα κατ' επιλογήν υποχρεωτικό: Θέατρο και ψηφιακές τεχνολογίες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ
Μάθημα κατ' επιλογήν υποχρεωτικό: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση
Μάθημα κατ' επιλογήν υποχρεωτικό: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής. Διδακτική άσκηση στο σχολείο.

Άσκηση Διδακτικής του Θεάτρου στο Σχολείο

Μετά από πρόταση των Ραλλείων Προτύπων Πειραματικών Σχολείων αρχικά, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών σύναψε Συμφωνία Συνεργασίας στους τομείς της πρακτικής άσκησης των φοιτητών του Τμήματος, της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, της εκπαιδευτικής έρευνας πεδίου στο επίπεδο του σχολείου και της υποστήριξης των ομίλων θεάτρου που λειτουργούν στο σχολείο.

Σκοπός του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών είναι η σύσταση ενός δικτύου εκπαιδευτικών κοινοτήτων όπου οι φοιτητές, με την υποστήριξη μέλους Δ.Ε.Π., θα ασκούνται στην ειδική διδακτική του μαθήματος του θεάτρου στην εκπαίδευση, με σκοπό:

- την εξοικείωση των ασκούμενων σε πραγματικές συνθήκες διδασκαλίας του θεάτρου στην εκπαίδευση,
- την εφαρμογή της θεωρίας και των εργαστηριακών ομαδικών ασκήσεων σε σχολικό περιβάλλον,
- τη συστηματική παρακολούθηση των μαθημάτων,
- τον σχεδιασμό μαθημάτων και την καθοδηγούμενη δειγματική διδασκαλία,
- τη συζήτηση και τον στοχασμό με τον διδάσκοντα εκπαιδευτικό,
- την αυτοαξιολόγηση και ανάπτυξη επαγγελματικής συνείδησης,
- την κατανόηση του ρόλου του εκπαιδευτικού-εμπυχωτή.

Επιπλέον, οι ειδικευόμενοι στο Π.Π.Δ.Ε. του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών μέχρι το ακαδ. έτος 2018-2019 υποχρεούνταν να επιλέξουν 2 μαθήματα, από μια «τράπεζα μαθημάτων» που προσφέρονταν από το Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας (Φ.Π.Ψ.) της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το ακαδ. έτος 2019-2020 τα μαθήματα αυτά αντικαταστάθηκαν στο πρόγραμμα σπουδών από τα μαθήματα της κατηγορίας Θεμάτων Εκπαίδευσης και Αγωγής.

Συνοψίζοντας, οι φοιτητές του Τμήματος που εισήχθησαν από το ακαδ. έτος 2013-2014 και εξής, και επιθυμούν να αποκτήσουν με το πέρας των σπουδών τους και την πιστοποίηση της παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας, εξετάζονται στα ανωτέρω μαθήματα από τις 3 θεματικές περιοχές που υπάρχουν στον κορμό του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών, και συμπληρώνουν τον αριθμό των 8 μαθημάτων που είναι απαραίτητα για την παροχή της πιστοποίησης της παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α.

Πρακτική Άσκηση Φοιτητών

Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών

Μάθημα Πρακτικής Άσκησης

Ως απόρροια της φύσης των σπουδών και του προσανατολισμού του Τ.Θ.Σ., η Πρακτική Άσκηση υλοποιείται σε συνεργασία με επιστημονικούς και πολιτιστικούς φορείς/εργοδότες που ανήκουν στο δημόσιο, στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, στον ιδιωτικό τομέα καθώς και στην τοπική αυτοδιοίκηση. Οι συμμετέχοντες φοιτητές απασχολούνται σε φορείς και σε τομείς του γνωστικού τους αντικείμενου, αποκτώντας επαγγελματική εμπειρία και εξοικείωση με τον παραγωγικό χώρο γενικότερα, προκειμένου να ανταποκριθούν ευκολότερα, μετά τη λήψη του πτυχίου τους, στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Από το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014 η Πρακτική Άσκηση είναι υποχρεωτικό μάθημα για τη λήψη πτυχίου.

Η Πρακτική Άσκηση έχει ως απώτερο στόχο την ερευνητική και επαγγελματική εξοικείωση των φοιτητών με το γνωστικό τους αντικείμενο σε χώρους της επαγγελματικής δραστηριότητας των θεατρολόγων (θέατρα, εκπαιδευτικά ιδρύματα, ερευνητικά ιδρύματα, πολιτιστικούς φορείς κ.Α.).

Άμεσοι στόχοι της Πρακτικής Άσκησης είναι:

1. Η ανάδειξη των δεξιοτήτων των ασκούμενων σε ποικίλους τομείς, ανάλογα με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και την κλίση τους.
2. Η σύνδεσή τους με τον εργασιακό χώρο και η δυνητική παραμονή τους σε αυτόν, μετά το πέρας της άσκησης.
3. Η συνεργασία με ένα ευρύ φάσμα φορέων και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ενδεικτικά, δίνεται η δυνατότητα στους ασκούμενους φοιτητές να απασχοληθούν:

α. στον χώρο του θεάτρου, στα εξής αντικείμενα: βοηθός σκηνοθέτη, βοηθός φροντιστή σκηνης, βοηθός τεχνικού (ήχου, οπτικοακουστικών μέσων, φώτων), συμμετοχή σε δραματουργική επεξεργασία κειμένου, παρακολούθηση προβών, παρακολούθηση audition, συμμετοχή στην επιμέλεια του προγράμματος,

β. σε αρχεία ή βιβλιοθήκες, στα εξής αντικείμενα: οργάνωση αρχείου θεατρικών τεκμηρίων (προγράμματα, φωτογραφίες, κριτικές, αποκόμματα), αποδελτίωση, στοιχειοθέτηση παραστασιολογικών στοιχείων,

γ. σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς, στα εξής αντικείμενα: συνδιδασκαλία βασικών στοιχείων θεατρολογίας, συνδιδασκαλία άλλων μαθημάτων με τη βοήθεια θεατρικού παιχνιδιού, οργάνωση σχολικής θεατρικής παράστασης, δραματοποίηση κειμένου / ποιήματος / τραγουδιού, συντονισμός θεατρικού παιχνιδιού με απλές ασκήσεις, συντονισμός θεατρικού παιχνιδιού με αφορμή ένα έργο τέχνης / παραμύθι κ.Α., συντονισμός θεατρικού παιχνιδιού με αφορμή ένα κείμενο

δημιουργημένο από τους συμμετέχοντες, συμμετοχή σε οργάνωση εργαστηρίων (μάσκας, κούκλας, σκηνικών), κουκλοθέατρο / Θέατρο Σκιών,
 δ. στην οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και Φεστιβάλ,
 ε. σε μουσεία ή μουσειακούς χώρους,
 στ. στον χώρο των Μ.Μ.Ε. και του Διαδικτύου, στα εξής αντικείμενα: πολιτιστικό ρεπορτάζ, σύνταξη μικρών άρθρων, σύνταξη δελτίων τύπου, και:
 ζ. στον χώρο των εκδόσεων, κυρίως στην επιμέλεια θεατρικών εντύπων.

Πρακτική Άσκηση σε Σχολεία – Πρόγραμμα Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιλογής «Ο θεατρολόγος εμπυχωτής: Διδακτική άσκηση στο σχολείο», κάθε φοιτητής/τρια υποχρεωτικά πραγματοποιεί πρακτική άσκηση στη διδακτική, εντός του σχολικού περιβάλλοντος, διάρκειας τουλάχιστον 40 ωρών. Σε αυτό το διάστημα παρακολουθεί ενεργά διδασκαλίες του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας ή της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κρατώντας ημερολόγιο, μέσω του οποίου καταγράφει τη διδασκαλία του εκάστοτε θεατρολόγου - εκπαιδευτικού, ενώ πραγματοποιεί και δύο διδασκαλίες, μία συνδιδασκαλία μαζί με ένα συμφοιτητή ή συμφοιτήτριά του κατά την α φάση των πρώτων 20 ωρών και μία δεύτερη, αυτοδύναμη διδασκαλία, κατά την β φάση, με την οποία ολοκληρώνεται το υποχρεωτικό πρόγραμμα παρακολουθήσεων στο σχολείο.

Το μάθημα εντάσσεται στο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας, είναι υποχρεωτικό για τη λήψη του Πιστοποιητικού Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας και προσφέρεται στους φοιτητές - μελλοντικούς θεατρολόγους, οι οποίοι επιθυμούν να εργαστούν στην εκπαίδευση. Η επιτυχής ολοκλήρωση του Προγράμματος οδηγεί στην απόκτηση Πιστοποιητικού, το οποίο μαζί με το Πτυχίο του Τμήματος επιτρέπει τη συμμετοχή σε διαγωνισμό επιλογής εκπαιδευτικών ή σε άλλη θέση, για την οποία απαιτούνται πιστοποιημένα προσόντα εκπαιδευτικού.

Πρακτική Άσκηση – Πρόγραμμα «Διάπλασις»

Στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης, καθώς και άλλων μαθημάτων του Π.Π.Σ., το Τ.Θ.Σ. από το 2019 συμμετέχει στο διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα «Διάπλασις», που υλοποιείται με πρωτοβουλία του τηλεοπτικού καναλιού της Βουλής των Ελλήνων, με στόχο τη δημιουργική πρακτική άσκηση τελειόφοιτων Α.Ε.Ι. από Τμήματα Κινηματογράφου, Οπτικοακουστικών, Θεατρικών και Μουσικών Σπουδών, Επικοινωνίας & Μ.Μ.Ε., Γραφιστικής και Αρχιτεκτονικής, και τη δημιουργία σειράς ντοκιμαντέρ μικρού μήκους, με νεανική ματιά και αισθητική, για την προβολή τους στο Κανάλι της Βουλής, στην εκπομπή «Φοιτητιβίσματα».

Ιστορικό Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης

Το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης (Π.Π.Α.) άρχισε να λειτουργεί κατά τα ακαδημαϊκά έτη 1997/1998, 1998/1999 και 2000/2001, με διαδοχικές επιστημονικές υπευθύνους τις καθηγήτριες Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου και Λίλα Μαράκα και με αξιόλογο και αρκετά εκτεταμένο δίκτυο φορέων υποδοχής, που κάλυπτε κρατικούς και δημόσιους Οργανισμούς, ιδιωτικά ιδρύματα και πολιτιστικούς φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως: Εθνικό Θέατρο, Εθνική Λυρική Σκηνή, Κέντρο Μελέτης και Έρευνας του Ελληνικού θεάτρου (Θεατρικό Μουσείο), Μουσείο Μπενάκη, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Ε.Λ.Ι.Α.), Οργανισμός Μεγάλου Μουσικής, Ίδρυμα Γιάννη Τσαρούχη, Αμφι-Θέατρο, ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρούμελης, κ.Α. Σε μικρό μάλιστα ποσοστό κατέστη δυνατή και η απορρόφηση ασκουμένων στον αντίστοιχο εργασιακό χώρο.

Π.Π.Α. 2002-2006

Επιστ. Υπεύθυνη: καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη. Στο πλαίσιο του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II εγκρίθηκε το Π.Π.Α. που υπέβαλε το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών για την περίοδο από 1 Οκτ. 2002 έως 31 Δεκ. 2005, με χρηματοδότηση που ανήλθε σε 29.500 €. Η υλοποίηση πραγματοποιήθηκε σε τρεις φάσεις. Στην Α φάση συμμετείχαν 28 φοιτήτριες και 2 φοιτητές, στη Β 47 φοιτήτριες και 3 φοιτητές, ενώ στη Γ συμμετείχαν 32 φοιτήτριες και 1 φοιτητής. Το σύνολο των ασκουμένων φοιτητών έφθασε τους 113.

Ενδεικτικοί φορείς απασχόλησης: Ανοικτό Θέατρο, Αμφι-Θέατρο, 1ο Γυμνάσιο Κορωπίου, Δημοτικοί Παιδικοί Σταθμοί Δήμου Αθηναίων, Δημοτικοί Παιδικοί Σταθμοί Δήμου Ζωγράφου, ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ιωαννίνων, ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρούμελης, ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρήτης, Εθνική Λυρική Σκηνή, Εθνικό Θέατρο, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών), Ελληνικό Κέντρο Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, Ελληνικό Κέντρο της Διεθνούς Ένωσης Κούκλας UNIMA-ΕΛΛΑΣ, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Ε.Λ.Ι.Α.), Εταιρία Θεάτρου Θεατρική Διαδρομή, Εταιρία Θεάτρου Παίκτες, Εφημερίδα *Ημερησία*, Εφημερίδα *Τα Νέα*, Θεατρικός Όμιλος Σχεδία, Θέατρο ΑΜΟΡΕ, Θέατρο Αργώ, Θέατρο Μαύρη Σφαίρα, Θέατρο Οξύμωρο, Θέατρο Πορεία, Θέατρο Ροές, Θέατρο Σχεδία, Θέατρο Τέχνης – Κάρολος Κουν, Θέατρο Τζένη Καρέζη, Ιστορικό και Παλαιογραφικό Αρχείο του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης (Μ.Ι.Ε.Τ.), Κέντρο Έρευνας και Πρακτικών Εφαρμογών του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος – ΔΕΣΜΟΙ, Κέντρο Μελέτης και Έρευνας του Ελληνικού Θεάτρου (Θεατρικό Μουσείο), Κουκλοθέατρο Ayusaya, Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, Μουσείο Μπενάκη, Νέα Σκηνή Τέχνης (Θέατρο Ν. Κόσμου), Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων, Παιδικό Μουσείο, Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Θεατρολόγων (Π.Ε.Σ.Υ.Θ.), Πολιτιστικό Κέντρο – Δημοτική Βιβλιοθήκη Δήμου Ηλιούπολης, Σπαθάρειο Μουσείο, Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.

Π.Π.Α. 2006-2008

Επιστ. Υπεύθυνη: καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη. Για την περίοδο από 1 Ιαν. 2006 έως 31 Δεκ. 2007 εγκρίθηκε νέο Π.Π.Α. (στο πλαίσιο του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ), με ύψος αρχικής χρηματοδότησης 40.000 €. Το πρόγραμμα παρατάθηκε έως τις 31 Αυγ. 2008 και η συνολική του χρηματοδότηση ανήλθε σε 54.151,51 €. Απασχολήθηκαν 3 φοιτητές και φοιτήτριες.

Ενδεικτικοί φορείς απασχόλησης: Αμφι-Θέατρο, Ανακατωσούρες, C.L. Productions, Δέσμη Εκδοτική Α.Ε., Δημιουργικό Εργαστήρι, Διαδρομές Πολιτισμού, Δραματική Σχολή Αθηναϊκή Σκηνή, Εθνική Λυρική Σκηνή, Εθνικό Θέατρο, Ελληνικό Κέντρο Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, Ένωση Ελλήνων Θεατρικών & Μουσικών Κριτικών, Εταιρεία Θεάτρου Παίκτες, Εταιρεία Τηλεοπτικών Παραγωγών, Θέατρο Αερόπλοιο - Τόπος Αλλού, Θέατρο Αμιράλ, Θέατρο Βαφείο, Θέατρο Δημήτρης Ποταμίτης, Θέατρο Διθύραμβος, Θέατρο Έναστρον, Θέατρο Εντροπία, Θέατρο Κιβωτός, Θέατρο Περοκέ, Θέατρο Πορεία, Θέατρο Στοά, Θέατρο Τέχνης, Θέατρο της Άνοιξης, Θέατρο της Οδού Κυκλάδων, Θέατρο Τριανόν, Καλλιτεχνικό Γυμνάσιο - Λύκειο Γέρακα Αττικής, Κοπερατίβα Τέχνης, Μ.Ε.Σ.Ο. – Γιορτή της Μουσικής, Νοητή Γραμμή, Ομάδα Ηλακάτη, Πνευματικό και Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Αγίου Στεφάνου, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Βύρωνα, Σχολή Δραματικής Τέχνης Μαίρη Βογιατζή-Τράγκα, Σχολή Χίλλ, Theseum Ensemble, Τοπική εφημερίδα Αρμένων Αποκορώνου Χανίων *Ελευθερούπολις*.

Π.Π.Α. 2008-2009

Επιστ. Υπεύθυνη: καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη. Το Πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ και 32 φοιτητές ολοκλήρωσαν την πρακτική τους άσκηση κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009.

Ενδεικτικοί φορείς απασχόλησης: Αμφι-Θέατρο, 17ο Γυμνάσιο Αθηνών, 4ο Δημοτικό Σχολείο Χολαργού, Δημοτικό Θέατρο Νέας Ιωνίας, Εθνική Λυρική Σκηνή, Εθνικό Θέατρο, Ευρωπαϊδεία, Θέατρο Άλεκτον, Θ.Ο.Κ. (Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου), Θέατρο Βρετανία, Θέατρο επί Κολωνώ, Θέατρο Ιλίσια - Ντενίση, Θέατρο Μεταξουργείο, Θέατρο Πορεία, Θέατρο της Άνοιξης, Κέντρο Μελέτης και Έρευνας του Ελληνικού θεάτρου (Θεατρικό Μουσείο), Κέντρο Νεότητας του Ιερού Ναού Αγίας Βαρβάρας Παλαιού Φαλήρου, Κουκλοθέατρο Ayusaya, Μουσικό Σχολείο Ρεθύμνου, Μουσικό Φεστιβάλ Postbloo, Πολυχώρος Βίος, Σχολή Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου.

Π.Π.Α. 2009-2015

Επιστ. Υπεύθυνη: επίκουρη καθηγήτρια Γωγώ Βαρζελιώτη. Το Πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος «Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση» (ΕΣΠΑ 2007-2013). Για την περίοδο 2010-2012 εγκρίθηκε το ποσό των 73.022,37 € και για την περίοδο 2012-2014 το ποσό των 13.920 €. Το πρόγραμμα παρατάθηκε μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 2015. Συνολικά ολοκλήρωσαν την πρακτική τους άσκηση 178 φοιτητές/τριες.

Ενδεικτικοί φορείς απασχόλησης: Θέατρο Νάμα - Επί Κολωνώ, Δεσμοί,

Θέατρο Δημήτρη Ποταμίτη, Εθνική Λυρική Σκηνή, Διεθνές Ινστιτούτο Θεάτρου, Δόλιχος – Θέατρο Πορεία, Ομάδα Πausίλυπον, Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση, Θέατρο Versus, Studio Μαυρομιχάλη, Θέατρο Νέου Κόσμου, Σχολή Σταυράκου, Θέατρο Εξώστης, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Θέατρο Eliart, Εταιρεία Λυκόφως, Θέατρο Αυλαία, Κολέγιο Ψυχικού, Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Θέατρο Γιώργου Αρμένη, Εθνικό Θέατρο, Θέατρο Χυτήριο, Θέατρο Τόπος Αλλού, Αμφι-Θέατρο, American Community Schools Of Athens, Από Μηχανής Θέατρο, Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, Θέατρο Αλκμήνη, Θέατρο Σημείο, Δήμος Πειραιά.

Π.Π.Α. 2015-2020

Επιστ. Υπεύθυνη: επίκουρη καθηγήτρια Αλεξία Αλτουβα. Το Πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ) (ΕΣΠΑ 2014-2020). Για την περίοδο 2015-2018 εγκρίθηκε το ποσό των 28.240,00 € και για την περίοδο 2018-2020 το ποσό των 53.560,00 €. Συνολικά ολοκλήρωσαν την πρακτική τους άσκηση 102 φοιτητές/τριες μέχρι το 2019, ενώ για το έτος 2019-2020 εγκρίθηκαν επιπλέον 73 θέσεις πρακτικής άσκησης.

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών προχώρησε στη σύνταξη ειδικού ερωτηματολογίου για τις επιδόσεις των φοιτητών του στους χώρους υλοποίησης της Πρακτικής Άσκησης τους, σε συνεργασία με τους συνεργαζόμενους φορείς - εργοδότες. Όλη τη σχετική διαδικασία (σύνταξη του ερωτηματολογίου, επικοινωνία με τους συνεργαζόμενους φορείς και επεξεργασία των στοιχείων) ανέλαβε η επιστημονική υπεύθυνη, επίκουρη καθηγήτρια Α. Αλτουβα.

Ενδεικτικοί φορείς απασχόλησης: Θέατρο Τέχνης, Action Aid Hellas, Θέατρο Πόρτα, Θεατρική Ομάδα ΘΕ.ΑΜ.Α, Θέατρο 104, Εταιρεία Παραγωγής Avalon Productions, Ίδρυμα Θεοχαράκη, Ομάδα Θεάτρου Νοητή Γραμμή, Θεατρικό Φεστιβάλ Αναλόγιο, Εκδόσεις Κέδρος, Εκδόσεις Απάρις, Bijoux De Kant, Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, Θέατρο Οδού Κυκλάδων – Λευτέρης Βογιατζής, Θέατρο του Νέου Κόσμου, Studio Μαυρομιχάλη, Εταιρεία Παραγωγής Stefi Films, Ελληνογαλλική Σχολή Jeanne D'Arc, Λεόντειο Λύκειο Νέας Σμύρνης, Λεόντειο Λύκειο Πατησίων, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Vault Theatre Plus, Δραματική Σχολή Βεάκη, Δραματική Σχολή Αγίας Βαρβάρας – Ιάκωβου Καμπανέλλη, Κέντρο Πολιτισμού Έρευνας και Τεκμηρίωσης Τράπεζας της Ελλάδος, Εθνική Λυρική Σκηνή, Θέατρο Βαφείο, Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, Ελληνικό Φεστιβάλ Α.Ε., Κιβωτός του Κόσμου, Εθνικό Θέατρο.

Προσφορά του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης

Το Τ.Θ.Σ. στηρίζει το Π.Π.Α., καθώς το θέατρο, ως νεοσύστατο σχετικά αντικείμενο σπουδών έχει, εκτός από τη θεωρητική πλευρά, στην οποία κυρίως στοχεύει η επιστημονική κατάρτιση των φοιτητών, και την πλευρά της πρακτικής εφαρμογής, σε μεγαλύτερο βαθμό από άλλα αντικείμενα και προγράμ-

ματα σπουδών θεωρητικής κατεύθυνσης. Η πρακτική αυτή πλευρά, την οποία το Τμήμα δεν είναι ακόμη σε θέση να υποστηρίξει πλήρως, αποτελεί μια από τις βασικές παραμέτρους και προϋποθέσεις για την επαγγελματική απορροφή των πτυχιούχων του.

Το Π.Π.Α. παρέχει πολύτιμη επαγγελματική εμπειρία στους ασκούμενους και επαφή με την αγορά εργασίας, σε ικανοποιητικό και φιλικό πλαίσιο. Οι ασκούμενοι έχουν μεγάλες δυνατότητες επιλογής του είδους της πρακτικής εφαρμογής, που θα ταίριαζε καλύτερα με τις ιδιαίτερες κλίσεις τους και τις δεξιότητες που έχουν αποκτήσει παράλληλα με τις πανεπιστημιακές τους σπουδές (μουσική, χορό, τραγούδι, γλωσσομάθεια, σπουδές σε δραματική σχολή, κ.λπ.). Έχουν τη δυνατότητα να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους τόσο στον χώρο της επιστημονικής έρευνας (κυρίως ταξινόμηση ιστορικού αρχειακού υλικού) όσο και στον χώρο της καλλιτεχνικής δημιουργίας (βοηθός σκηνοθέτη, σύμβουλος ρεπερτορίου, συντονιστής παράστασης, κ.λπ.). Τους προσφέρεται επίσης η δυνατότητα να εξερευνήσουν και άλλους χώρους: τον ευρύτερο τομέα του πολιτισμού, την εργασία σε εξειδικευμένα μουσεία, τη συντονιστική πολιτιστική δουλειά σε φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την απασχόλησή τους όχι μόνον στην Αθήνα αλλά και στην περιφέρεια, αφού το Π.Π.Α. επιχειρεί να καλλιεργήσει και το στοιχείο της εντοπιότητας, και παροτρύνει τους μετέχοντες φοιτητές να συνεργαστούν με φορείς του τόπου καταγωγής τους.

Ανταπόκριση των φορέων: Η ανταπόκριση των φορέων-εργοδοτών είναι σε υψηλό ποσοστό πολύ θετική. Η συνεργασία, τόσο με τους ακαδημαϊκούς υπεύθυνους όσο και με τον ασκούμενο φοιτητή, είναι κατά κανόνα αρμονική και αποφέρει πολύ καλά αποτελέσματα. Συνήθως οι φορείς επιζητούν τη συνέχεια της συνεργασίας και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, ζητούν και επί πλέον άτομα για να συνεργαστούν μαζί τους.

Αποτελέσματα: Με βάση τις εντυπώσεις των επιστ. υπευθύνων που παρακολουθούν στενά την υλοποίηση όλων των φάσεων του Προγράμματος (όπως τις επαφές, τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων και τις διεξοδικές συζητήσεις με τους φορείς - εργοδότες καθώς και με τους ασκούμενους φοιτητές) και από τα γραπτά κείμενα αξιολόγησης, προκύπτει ότι το Π.Π.Α. είναι επιτυχές στο σύνολό του.

Το Πρόγραμμα συνεχίζει να λειτουργεί μέσα σε κλίμα αμοιβαίας συνεργασίας. Οι φορείς εκδηλώνουν συνεχές ενδιαφέρον και σχεδόν όλοι επιζητούν να συνεχιστεί η συνεργασία με το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών. Οι ασκούμενοι αναγνωρίζουν από την πλευρά τους την ευκαιρία που είχαν να εισαχθούν και να αποκτήσουν εμπειρία στον εργασιακό (επιστημονικό / καλλιτεχνικό / πολιτιστικό) χώρο.

Πρόγραμμα Κινητικότητας Φοιτητών Erasmus+

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. ενθαρρύνει την κινητικότητα των φοιτητών μέσω της συμμετοχής του στο πρόγραμμα Erasmus+. Από το ακαδ. έτος 1996-1997 έως σήμερα έχει συνάψει διμερείς συμφωνίες με πανεπιστήμια στη Γαλλία (Université de la Sorbonne Nouvelle – Paris III, Université Paul Valéry Montpellier III, Université Toulouse-Jean Jaurès, Université de Lille), τη Γερμανία (Freie Universität Berlin), την Ιρλανδία (Trinity College Dublin), την Ιταλία (Università degli studi di Torino, Università IUAV di Venezia), την Ισπανία (Universidad de Almeria), την Τσεχία (Masarykova Universita v Brne, Charles University in Prague), την Πορτογαλία (Universidade de Coimbra), την Πολωνία (Uniwersytet Wroclawski), τη Ρουμανία (Babes-Bolyai Cluj-Napoca) και τη Βουλγαρία (University of Plovdiv «Paisii Hilendarski»).

Οι φοιτητές/τριες ενημερώνονται για το πρόγραμμα Erasmus+ από τον Οδηγό Σπουδών και την ιστοσελίδα του Τμήματος, όπου και αναρτάται κάθε χρόνο η σχετική εγκύκλιος που αποστέλλεται από τον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Διεθνών Σχέσεων, καθώς και από την ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.interel.uoa.gr/erasmus/sm.html>, όπου παρέχονται όλες οι σχετικές πληροφορίες. Οι ενδιαφερόμενοι φοιτητές υποβάλλουν φάκελο υποψηφιότητας και επιλέγονται ύστερα από μοριοδότηση, τα κριτήρια της οποίας ορίζονται κεντρικά από το Ε.Κ.Π.Α.

Οι εισερχόμενοι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν το σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του Τμήματος και άλλων Τμημάτων, προκειμένου να συμπληρώσουν τον απαραίτητο αριθμό ECTS. Επίσης, με πρωτοβουλία του Τμήματος παρέχεται μάθημα που πραγματοποιείται στην αγγλική γλώσσα, από διδάσκοντες καθηγητές του Τμήματος αλλά και άλλων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής, και καλύπτει ευρύ γνωστικό πεδίο στον τομέα των ανθρωπιστικών σπουδών.

Μεταπτυχιακές Σπουδές

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Ακαδημαϊκή Φυσιογνωμία και Προσανατολισμός

Τρία χρόνια μετά την ίδρυσή του, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών προχώρησε στην οργάνωση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, που κατάρτισε η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης του Τμήματος στη συνεδρίαση της 10ης Φεβρουαρίου 1993, και την οποία ενέκρινε η Σύγκλητος Ειδικής Σύνθεσης στη συνεδρίαση αρ. 14, στις 17 Ιουνίου 1993. Το αντικείμενο και οι σκοποί του Προγράμματος ορίστηκαν ως εξής: α) προώθηση και ενιατικοποίηση των θεατρικών σπουδών, οι οποίες έως τότε δεν υπήρχαν στην Ελλάδα, με επίκεντρο την ιστορία και θεωρία του ελληνικού θεάτρου, β) προώθηση της επιστημονικής έρευνας με τη σύνταξη άρθρων, διδακτορικών διατριβών και μονογραφιών, την έκδοση κειμένων, τη συγκρότηση ειδικής βιβλιογραφίας, κ.Α., γ) κατάρτιση ειδικευμένων στελεχών για τα τρία πανεπιστημιακά θεατρολογικά τμήματα που λειτουργούσαν τότε στη χώρα, δ) καλλιέργεια της θεατρικής μόρφωσης, που πρέπει να πλαισιώνει την έντονη θεατρική δραστηριότητα της χώρας και αποτελεί προϋπόθεση αυτής, ε) ανταπόκριση στο έντονο κοινωνικό ενδιαφέρον για το θεατρικό φαινόμενο γενικότερα και, στ) διερεύνηση και προβολή της ελληνικής θεατρικής κληρονομιάς.

Στην αρχική φάση λειτουργίας του το Πρόγραμμα δεν προσέφερε σεμιναριακά μαθήματα και η φοίτηση στηριζόταν αποκλειστικά στην εκπόνηση εργασιών. Με δεδομένο ότι την εποχή αυτή η ελληνική Θεατρολογία ήταν ακόμη στα σπάργανα, τα θέματα των ερευνητικών - φροντιστηριακών εργασιών που αναθέτονταν στους φοιτητές ήταν μικρές διδακτορικές διατριβές, με μεγάλο χρονολογικό εύρος.

Τον Ιούνιο του 1997, στο πλαίσιο της ενέργειας «Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών» (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.), το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών υπέβαλε στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων πρόταση για την αναμόρφωση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, η οποία και εγκρίθηκε. Η πρόταση αναμόρφωσης είχε γενικό τίτλο «Το Ελληνικό θέατρο από την αρχαιότητα έως σήμερα: Θεωρία και παράσταση», και πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Λειτουργήσε από το ακαδημαϊκό έτος 1998-1999 έως και το 2003-2004. Ο νέος Κανονισμός Σπουδών εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Ι, η οικονομική στήριξη του οποίου έδωσε τη δυνατότητα εμπλουτισμού του Π.Μ.Σ. με μεγάλο αριθμό σεμιναρίων στα οποία δίδαξαν, εκτός από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, πολλοί Έλληνες και ξένοι επιστήμονες, διευρύνοντας έτσι τους ορίζοντες και τα ερευνητικά ενδιαφέροντα των συμμετασχόντων φοιτητών. Το πρόγραμμα αυτό ολοκληρώθηκε το 2003-2004.

Μετά τη λήξη του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Ι, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών υπέβαλε αίτημα τροποποίησης του Π.Μ.Σ., με γενικό τίτλο «Θέατρο: Θεωρία και Πράξη – Ιστορία και Παρόν». Η διάρκειά του ήταν τριετής: 2004-2005 έως 2006-2007. Το επόμενο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (2007-2014) είχε τίτλο: «Παγκόσμιο Θέατρο: Πράξη – Δραματουργία – Θεωρία», ενώ το 2014-2018 άρχισε η λειτουργία νέου Π.Μ.Σ. με τίτλο: «Από το κείμενο στη σκηνή: Το ελληνικό θέατρο σε διάλογο με το παγκόσμιο».

Το 2018 (Φ.Ε.Κ., Τεύχος Β 3278/08.08.2018) ιδρύθηκε το νέο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεκαετούς διάρκειας (2018-2027/28), με τίτλο «Ελληνικό και Παγκόσμιο Θέατρο: Δραματουργία, Παράσταση, Εκπαίδευση» («Greek and World Theatre: Drama, Performance, Education»), και την εξής σύσταση:

Όργανα του Π.Μ.Σ.:

- 1) Διευθύντρια: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Καθηγήτρια
- 2) Αναπληρωτής Διευθυντής: Γεώργιος Π. Πεφάνης, Καθηγητής

Συντονιστική επιτροπή του Π.Μ.Σ.:

- 1) Μηνάς Ι. Αλεξιάδης, Καθηγητής
 - 2) Καίτη Διαμαντάκου-Αγάθου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 - 3) Γρηγόρης Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής
- Αναπληρωματικό Μέλος: Ευανθία Στιβανάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Αντικείμενο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος είναι τόσο η εμβάθυνση σε γνωστικές περιοχές της Θεατρολογίας όσο και η εκπαίδευση και κατάρτιση επιστημόνων θεατρολόγων στην ιστορία και θεωρία του θεάτρου, και στις σύγχρονες εξελίξεις της σκηνικής πράξης και της διδακτικής του θεάτρου στην εκπαίδευση. Αυτό επιτυγχάνεται με την παρακολούθηση μεταπτυχιακών μαθημάτων, ειδικών εργαστηρίων και μεταπτυχιακών εργασιών ειδίκευσης.

Ειδικότερα, σκοπός του Π.Μ.Σ. «Ελληνικό και Παγκόσμιο Θέατρο: Δραματουργία, Παράσταση, Εκπαίδευση / Greek and World Theatre: Drama, Performance, Education» είναι η εκπαίδευση επιστημόνων στην επιστήμη της Θεατρολογίας και στις σύγχρονες εφαρμογές της, η δημιουργία κατάλληλης ανθρώπινης υποδομής που θα υποστηρίζει τη συμμετοχή της χώρας στις διεθνείς εξελίξεις της επιστήμης, η υποστήριξη της έρευνας και η σύνδεσή της με τη σκηνική πρακτική, τους πολιτιστικούς φορείς, την αγορά εργασίας, τον χώρο της εκπαίδευσης και τη διδακτική του θεάτρου, η μελέτη της εφαρμογής των νέων τεχνολογιών στο θέατρο και η συνεχής ενημέρωση στις νέες εξελίξεις του κλάδου. Το παρόν Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ανταποκρίνεται στις ανάγκες ανάπτυξης της έρευνας στις παραπάνω επιστημονικές περιοχές, που αποτελούν τη βάση πολιτιστικών παρεμβάσεων αιχμής στον τομέα του θεάτρου και βασικές προτεραιότητες για την προαγωγή της θεατρικής παιδείας στην Ελλάδα.

Στόχοι του Π.Μ.Σ. είναι α) η προώθηση των θεατρικών σπουδών, με επίκεντρο την ιστορία και θεωρία του ευρωπαϊκού και του παγκοσμίου θεάτρου από

την αρχαιότητα έως σήμερα, β) η συστηματοποίηση των ερευνητικών αναζητήσεων και προβληματισμών γύρω από τη θεατρική δραστηριότητα στην Ελλάδα σε πανεπιστημιακό επίπεδο, και η ανταπόκριση στο εκπαιδευτικό και ευρύτερο κοινωνικό ενδιαφέρον για τις θεατρικές σπουδές, γ) η μελέτη και έρευνα πάνω στη διδακτική του θεάτρου στην Εκπαίδευση, δ) η παροχή εξειδικευμένων γνώσεων και η κατάκτηση ειδικών ερευνητικών δεξιοτήτων στη θεατρική εκπαίδευση, και ε) η συμπλήρωση των προπτυχιακών σπουδών και η προετοιμασία και επιλογή των υποψηφίων για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.

Το Π.Μ.Σ. οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με δύο ειδικεύσεις:

- Δραματουργία και Παράσταση και
- Διδακτική του Θεάτρου

Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α.

Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του Α κύκλου σπουδών Τμημάτων Θεατρικών Σπουδών, Θεάτρου, Φιλοσοφικών Σχολών και άλλων Τμημάτων συναφούς γνωστικού αντικειμένου των Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π., ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και απόφοιτοι άλλων Τμημάτων Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων της αλλοδαπής. Για πτυχιούχους άλλων ισότιμων σχολών εισηγείται σχετικά η Συντονιστική Επιτροπή στη Συνέλευση, η οποία και αποφασίζει.

Γίνονται επίσης δεκτοί ως υπεράριθμοι, υπότροφοι και μέλη των κατηγοριών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.ΤΕ.Π., σύμφωνα με την παρ. 8 του άρ. 34 του Ν.4485/17.

Το Π.Μ.Σ. δέχεται έως 30 φοιτητές/τριες ανά ακαδημαϊκό έτος και έως 15 φοιτητές ανά ειδίκευση, και προγραμματίζεται να απασχολεί 20 συνολικά διδάσκοντες/ουσες, σε ποσοστό τουλάχιστον 60% από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α. και 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της αλλοδαπής, βάσει των κατηγοριών διδασκόντων/ουσών που αναφέρονται αναλυτικά στο άρθρο 10. Αυτό αντιστοιχεί σε 1,5 φοιτητή/τρια ανά διδάσκοντα/ουσα.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στο Π.Μ.Σ. του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών είναι περίπου 30 ανά έτος, σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου 120 προπτυχιακών φοιτητών/τριών ανά έτος και του αριθμού διδασκόντων/ουσών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α.

Οι σπουδές για την απόκτηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Μ.Σ. «Ελληνικό και Παγκόσμιο Θέατρο: Δραματουργία, Παράσταση, Εκπαίδευση» ορίζονται σε δύο ακαδημαϊκά έτη, δηλαδή σε 4 εξάμηνα για το πρόγραμμα πλήρους φοίτησης, εκ των οποίων τα τρία είναι διδακτικά εξάμηνα, με την παρακολούθηση κοινών μαθημάτων και μαθημάτων ειδίκευσης, εργαστηρίων, σεμιναρίων και κάθε άλλου είδους εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ., και το τέταρτο διατίθεται για την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας. Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών ορίζεται στα 4 ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Δομή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Το Π.Μ.Σ. διαρκεί 4 εξάμηνα και κάθε εξάμηνο σπουδών περιλαμβάνει 13 πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας. Στο διάστημα αυτό κατανέμονται τα μαθήματα και οι ερευνητικές δραστηριότητες. Το πρώτο εξάμηνο περιλαμβάνει μαθήματα κοινά για τις δύο ειδικεύσεις, ενώ στο δεύτερο και τρίτο εξάμηνο, παράλληλα με τα κοινά μαθήματα, διδάσκονται τα μαθήματα ειδικεύσεων. Τα μαθήματα ειδικεύσεων περιλαμβάνουν μαθήματα υποχρεωτικά και μαθήματα επιλογής, που είναι διαφορετικά για κάθε ειδίκευση.

Το πρόγραμμα υλοποιείται με πρότυπες μορφές εκπαίδευσης, που μπορούν να συνδυάζουν: α) μαθήματα και εργαστήρια, η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική και β) πρότυπες (ηλεκτρονικές) διαδικασίες εκπαίδευσης/μάθησης από απόσταση. Στα διά ζώσης μαθήματα αναπτύσσονται θεωρητικοί προβληματισμοί, διασαφηνίζονται έννοιες, προωθείται η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και η συνεργατική μάθηση και υλοποιείται μέρος της αξιολόγησης των επιμέρους μαθημάτων, ενώ με τις διαδικασίες ηλεκτρονικής μάθησης εξασφαλίζεται η διαρκής συμμετοχή, η σύγχρονη και ασύγχρονη διαρκής επικοινωνία μεταξύ διδασκόντων/ουσών και φοιτητών/τριών, καθώς και πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό και τη βιβλιογραφία, και αναλυτικότερη αξιολόγηση.

Η γλώσσα διδασκαλίας των μαθημάτων είναι η ελληνική. Για να διευκολυνθεί η διεθνοποίηση του Προγράμματος (π.χ. με πρόσκληση ξένων διδασκόντων), μέρος των μαθημάτων μπορεί να διδάσκεται και σε άλλες γλώσσες.

Εξετάσεις και αξιολόγηση

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει 26 ώρες διδασκαλίας ανά μάθημα και τρεις εβδομάδες εξετάσεων. Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργαστηρίων κ.λπ. είναι υποχρεωτική.

Για την απόκτηση Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών κάθε φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του Π.Μ.Σ., και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι 120 ECTS.

Το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να είναι εξειδικευμένο, συναφές προς την ειδίκευση, ερευνητικού χαρακτήρα και πρωτότυπο. Οι εργασίες μπορεί να συνοδεύονται από οπτικοακουστικό υλικό. Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι η ελληνική. Για τις περιπτώσεις δίγλωσσων φοιτητών/τριών, μπορεί, κατ'εξαιρεση, να είναι η αγγλική ή η γαλλική.

Για την εύρυθμη λειτουργία του Π.Μ.Σ., το Τμήμα διαθέτει αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα και εργαστήρια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπως και εξοπλισμένες με υλικοτεχνική υποδομή αίθουσες (αίθουσα Πολυμέσων, αίθουσα Συνεδριάσεων, βιβλιοθήκη, εργαστήριο πληροφορικής). Για την υλοποίηση ειδικών εργαστηριακών μαθημάτων πραγματοποιούνται

μαθήματα και σε συνεργαζόμενα θέατρα, ερευνητικούς φορείς και εκπαιδευτικούς οργανισμούς, σχολεία, αρχεία και βιβλιοθήκες, με τα οποία θα αναπτύσσονται κοινές εκπαιδευτικές δράσεις με ανταλλαγές ερευνητικού, διδακτικού και καλλιτεχνικού προσωπικού, και προσφερόμενα μαθήματα επιλογής.

Προσφερόμενα Μαθήματα Π.Μ.Σ. (2010-2020)¹

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (2010-2014) «Παγκόσμιο Θέατρο: Πράξη – Δραματουργία – Θεωρία»

(2009-2014)

Διευθύντρια Π.Μ.Σ.: Άννα Ταμπάκη

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2010-2011

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Εκδοτική κειμένων / Γ. Βαρζελιώτη

Μεθοδολογία / Κ. Γεωργακάκη

Ανάλυση παράστασης / Πλ. Μαυρομούστακος

Σύγχρονο θέατρο και πρωτοπορίες του θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης

Β εξάμηνο

Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη / Α. Ταμπάκη

Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του / Κ. Διαμαντάκου

Γ εξάμηνο

Παγκόσμιο θέατρο / Λ. Μαράκα

Νεοελληνικό θέατρο / Β. Πούχνερ

Θεωρία θεάτρου και δράματος / Γ. Π. Πεφάνης

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Η λογοτεχνία στη σκηνή / Ευ. Στιβανάκη

Β εξάμηνο

Προβλήματα νεοελληνικής μετρικής / Ν. Βαγενάς

Γ εξάμηνο

Εισαγωγή στη θεωρία της όπερας και του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης

1. Για τους τίτλους των μαθημάτων έως το ακαδημαϊκό έτος 2010 βλ. Κ. Γεωργακάκη (επιμ.), *Είκοσι χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, 1990-2010*, Αθήνα: Τμήμα Θεατρικών Σπουδών 2010, σ. 42-47.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2011-2012

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Εκδοτική κειμένων / Γ. Βαρζελιώτη

Μεθοδολογία / Κ. Γεωργακάκη

Ανάλυση παράστασης / Πλ. Μαυρομούστακος

Σύγχρονο θέατρο και πρωτοπορίες του θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης

Β εξάμηνο

Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη / Α. Ταμπάκη

Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του / Σ. Α. Ευαγγελάτος

Γ εξάμηνο

Παγκόσμιο θέατρο / Κ. Πετράκου

Νεοελληνικό θέατρο / Χ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου

Θεωρία θεάτρου και δράματος / Γ. Π. Πεφάνης

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Εισαγωγή στη θεωρία της όπερας και του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης

Β εξάμηνο

Μολιέρος / Πλ. Μαυρομούστακος

Γ εξάμηνο

Σκηνοθετώντας Σαίξπηρ και Μπρεχτ. Με αφορμή τον *Άμλετ* και τη *Ζωή του*

Γαλιλαίου / Σ. Α. Ευαγγελάτος

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2012-2013

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Εκδοτική κειμένων / Γ. Βαρζελιώτη

Μεθοδολογία / Κ. Γεωργακάκη

Ανάλυση παράστασης / Πλ. Μαυρομούστακος

Σύγχρονο θέατρο και πρωτοπορίες του θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης

Β εξάμηνο

Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη / Α. Ταμπάκη – Κ. Διαμαντάκου

Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του / Σ. Α. Ευαγγελάτος

Γ εξάμηνο

Παγκόσμιο θέατρο / Κ. Πετράκου

Νεοελληνικό θέατρο / Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου – Α. Αλτουβά

Θεωρία θεάτρου και δράματος / Β. Πούχνερ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Ο περιοδικός Τύπος (19ος-20ός αι.) και η συμβολή του στη θεατρολογική έρευνα / Χ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου

Β εξάμηνο

Ο κόσμος του θεάματος στο έργο του Φεντερίκο Φελίνι / Ευ. Στεφανή

Γ εξάμηνο

Στοιχεία της αισθητικής του 20ού αιώνα. Οι τέχνες της εικόνας και το θέατρο / Μ. Στεφανίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2013-2014

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Εκδοτική κειμένων / Γ. Βαρζελιώτη

Ανάλυση παράστασης / Πλ. Μαυρομούστακος

Σύγχρονο θέατρο και πρωτοπορίες του θεάτρου / Γρ. Ιωαννίδης

Β εξάμηνο

Μεθοδολογία / Α. Αλτουβά

Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη / Α. Ταμπάκη

Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του / Ι. Ρεμεδιάκη

Γ εξάμηνο

Παγκόσμιο θέατρο / Σ. Φελοπούλου

Ζητήματα νεοελληνικού θεάτρου / Πλ. Μαυρομούστακος

Θεωρία θεάτρου και δράματος / Γ. Π. Πεφάνης

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Εισαγωγή στη θεωρία της όπερας και του μουσικού θεάτρου / Μ. Ι. Αλεξιάδης

Β εξάμηνο

Προβλήματα νεοελληνικής μετρικής / Ν. Βαγενάς

Γ εξάμηνο

Το αρχαίο δράμα από το κείμενο στη σκηνή: Μορφώματα και μεταλλάξεις του χόρου και του Χορού / Κ. Διαμαντάκου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (2014-2018)

«Από το κείμενο στη σκηνή.
Το ελληνικό θέατρο σε διάλογο με το παγκόσμιο»

(2014-2016)

Διευθυντής: Ιωσήφ Βιβιλάκης

(2016-2018)

Διευθύντρια: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2014-2015

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Μεθοδολογία της έρευνας – Εκδοτική κειμένων / Γ. Βαρζελιώτη

Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του: Η έμφυλη ετερότητα στο αρχαίο θέατρο και στις σύγχρονες παραστάσεις του / Κ. Διαμαντάκου

Ανάλυση παράστασης / Πλ. Μαυρομούστακος

Β εξάμηνο

Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη / Α. Ταμπάκη

Ζητήματα νεοελληνικού θεάτρου: Η σφυρηλάτηση της εθνικής ταυτότητας μέσα από το νεοελληνικό θέατρο και δράμα του 19ου και 20ού αιώνα /

Α. Βασιλείου

Γ εξάμηνο

Σύγχρονο θέατρο και πρωτοπορίες του θεάτρου / Πλ. Μαυρομούστακος

Θεωρία θεάτρου και δράματος / Γ. Π. Πεφάνης

Εργαστήριο δραματολογικών και σκηνικών πρακτικών / Πλ. Μαυρομούστακος

Παγκόσμιο θέατρο: από το δραματικό και το μεταδραματικό (μέσω του Επικού) στο θέατρο των αρχών του 21ου αι. / Σ. Φελοπούλου

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Empty Spaces: Theatre and Phenomenology / L. Dospinescu

Η Ισιδώρα Ντάνκαν και το φαντασιακό της αρχαίας Ελλάδας / C. Schenck

Ιστορία και δράση των θιάσων στο ελληνικό θέατρο (19ος – 20ός αι.) / Α. Αλτουβά

Β εξάμηνο

Όπερα και αρχαιοελληνικό δράμα / Μ. Ι. Αλεξιάδης

Το σύγχρονο ελληνικό ποιητικό θέατρο / Κ. Πετράκου

Γ εξάμηνο

Η ελληνική κωμωδιογραφία από τον 19ο στον 20ό αι. / Α. Βασιλείου

Δράμα του σώματος. Performance - Happenings - Θέατρο - Performativity / Μ. Στεφανίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2015-2016

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Μεθοδολογία της έρευνας – Εκδοτική κειμένων / Γ. Βαρζελιώτη
Ανάλυση παράστασης / Πλ. Μαυρομούστακος

Β εξάμηνο

Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του / Σ. Α. Ευαγγελάτος

Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη / Α. Ταμπάκη

Ζητήματα νεοελληνικού θεάτρου / Α. Βασιλείου

Γ εξάμηνο

Σύγχρονο θέατρο και πρωτοπορίες του θεάτρου / Κ. Αρφαρά

Θεωρία θεάτρου και δράματος: «Τρέφομαι με τον θάνατο». Το τραπέζι στις
θεατρικές και στις φιλοσοφικές σκηνές / Γ. Π. Πεφάνης

Ζητήματα παγκόσμιου θεάτρου / Σ. Φελοπούλου

Εργαστήριο δραματολογικών και σκηνικών πρακτικών / Πλ. Μαυρομούστακος

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Α εξάμηνο

4+1 συναντήσεις για το σύγχρονο ελληνικό θέατρο / Γρ. Ιωαννίδης

Το δράμα του σώματος / Μ. Στεφανίδης

Theatre in Canada / Canadian Theatre – Current Trends in Czech Theatre:
Tradition and Modernity / M. Psenicka

Β εξάμηνο

Όπερα και αρχαιοελληνικό δράμα / Μ. Ι. Αλεξιάδης

Αριθμολογία και νεοελληνική ποίηση / Α. Σαμουήλ

Γ εξάμηνο

Από το μεταμοντέρνο και τον εννοιολογικό χορό στον 21ο αι. /

Σ. Τσιντζιλώνη

Performance theory, reception and audience research / H. Schoenmakers

Όψεις της ευρωπαϊκής και αμερικανικής πρωτοπορίας στο ελληνικό θέατρο
του Μεσοπολέμου / Α. Βασιλείου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2016-2017

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Μεθοδολογία της έρευνας – Εκδοτική κειμένων / Γ. Βαρζελιώτη
Ανάλυση παράστασης / Γρ. Ιωαννίδης

Β εξάμηνο

Το αρχαίο θέατρο / Κ. Διαμαντάκου
Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη / Α. Ταμπάκη
Ζητήματα νεοελληνικού θεάτρου: Μεταπολεμικό και σύγχρονο θέατρο /
Κ. Πετράκου
Γ εξάμηνο
Σύγχρονο θέατρο: Το μεταποικιακό θέατρο / Λ. Ρόζη
Θεωρία θεάτρου και δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
Εργαστήριο δραματολογικών και σκηνικών πρακτικών / Ευ. Στιβανάκη
Ζητήματα παγκόσμιου θεάτρου / Σ. Φελοπούλου
Αρχαίο θέατρο / Ι. Ρεμεδιάκη

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Α εξάμηνο
Το αμερικανικό θέατρο και η απήχισή του στην ελληνική σκηνή των πρώτων
μεταπολεμικών δεκαετιών / Α. Βασιλείου
Το δράμα του σώματος / Μ. Στεφανίδης
Η ανανέωση του δράματος στην Ελλάδα τον 19ο αι. μέσω του κωμειδουλίου
και του δραματικού ειδυλλίου / Ρ. Γρηγορίου
Β εξάμηνο
Όπερα και αρχαιοελληνικό δράμα / Μ. Ι. Αλεξιάδης
Προβλήματα νεοελληνικής μετρικής / Ν. Βαγενάς
Γ εξάμηνο
Έμφυλες αναγνώσεις στην κινηματογραφική αφήγηση / Ι. Αθανασάτου
Από το μεταμοντέρνο και τον εννοιολογικό χορό στον 21ο αι. / Σ. Τσιντζιλώνη

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2017-2018

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο
Μεθοδολογία της έρευνας – Εκδοτική κειμένων / Α. Αλτουβά
Ανάλυση παράστασης / Λ. Παπαδόπουλος
Β εξάμηνο
Το αρχαίο θέατρο / Ι. Ρεμεδιάκη
Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη / Α. Ταμπάκη – Δ. Κονδυλάκη
Ζητήματα νεοελληνικού θεάτρου: Μεταπολεμικό και σύγχρονο θέατρο /
Κ. Πετράκου
Γ εξάμηνο
Σύγχρονο θέατρο: Το μεταποικιακό θέατρο / Λ. Ρόζη
Θεωρία θεάτρου και δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
Εργαστήριο δραματολογικών και σκηνικών πρακτικών / Γρ. Ιωαννίδης
Ζητήματα παγκόσμιου θεάτρου / Σ. Φελοπούλου

Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη / Α. Ταμπάκη

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Α εξάμηνο

Το αμερικανικό θέατρο και η απήχισή του στην ελληνική σκηνή των πρώτων μεταπολεμικών δεκαετιών / Α. Βασιλείου

Ευρωπαϊκή οπερέτα και αρχαιοελληνικοί μύθοι / Μ. Ι. Αλεξιάδης

Διδακτική του θεάτρου / Κλ. Φανουράκη

Β εξάμηνο

Κινηματογράφος και πολιτική φιλοσοφία / Α. Bielskis

Ο μοντερνισμός στην ελληνική σκηνοθεσία / Π. Μιχαλόπουλος

Γ εξάμηνο

Θέατρο και Ιστορία: Η ελληνική σκηνή σε περιόδους κρίσης (1936-1949) /

Π. Μιχαλόπουλος

Λειτουργία του μύθου και αισθητική θεωρία στην τέχνη της Νεωτερικότητας /

Μ. Στεφανίδης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (2018-2020)

«Ελληνικό και Παγκόσμιο Θέατρο: Δραματοουργία, Παράσταση, Εκπαίδευση»

«Greek and World Theatre: Drama, Performance, Education»

(2018-2020)

Διευθύντρια: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου

I. ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΔΡΑΜΑΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

A εξάμηνο

Μεθοδολογία της έρευνας / Χ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου

Ζητήματα αρχαίου θεάτρου / Ι. Ρεμεδιάκη

Ζητήματα νεοελληνικού θεάτρου / Κ. Πετράκου

Ζητήματα παγκόσμιου θεάτρου / Ξ. Γεωργοπούλου

Φιλοσοφία και θεωρία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης

B εξάμηνο

Ανάλυση παράστασης / Γρ. Ιωαννίδης

Σύγχρονο θέατρο και πρωτοπορίες / Ι. Ανδρεάδη

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

B εξάμηνο

Το τραγούδι στο δραματικό και το μουσικό θέατρο (όπερα, οπερέτα, μιούζικαλ) /

Μ. Ι. Αλεξιάδης

Θεατρική παραγωγή / Π. Μιχαλόπουλος

II. ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

A εξάμηνο

Μεθοδολογία της έρευνας / Χ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου

Ζητήματα αρχαίου θεάτρου / Ι. Ρεμεδιάκη

Ζητήματα νεοελληνικού θεάτρου / Κ. Πετράκου

Ζητήματα παγκοσμίου θεάτρου / Ξ. Γεωργοπούλου

Φιλοσοφία και θεωρία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης

B εξάμηνο

Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη / Κλ. Φανουράκη

Ανάλυση παράστασης / Γρ. Ιωαννίδης

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Β εξάμηνο

Εφαρμοσμένο θέατρο / Κ. Διακουμοπούλου
Χορός και εικαστικά / Κ. Σαβράμη – Α. Παρούση

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ Π.Μ.Σ. Β ΕΤΟΥΣ

«Από το κείμενο στη σκηνή. Το ελληνικό θέατρο σε διάλογο με το παγκόσμιο»

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Σύγχρονο θέατρο: Το δράμα του σώματος / Μ. Στεφανίδης
Θεωρία θεάτρου και δράματος / Γ. Π. Πεφάνης
Εργαστήριο δραματολογικών και σκηνικών πρακτικών / Πλ. Μαυρομούστακος
Ζητήματα παγκόσμιου θεάτρου / Μ. Σεχοπούλου
Το θέατρο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση / Κλ. Φανουράκη
Ειδικά θέματα σκηνογραφίας – ενδυματολογίας (Ελλάδα 20ός αι.) /
Ε. Δουνδουλάκη

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2019-2020

Ι. ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΔΡΑΜΑΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Μεθοδολογία της έρευνας / Α. Αλτουβά – Θ. Βέρδης
Ζητήματα αρχαίου θεάτρου / Ι. Ρεμεδιάκη
Ζητήματα νεοελληνικού θεάτρου / Κ. Πετράκου
Ζητήματα παγκοσμίου θεάτρου / Ξ. Γεωργοπούλου
Φιλοσοφία και θεωρία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης

Β εξάμηνο

Ανάλυση παράστασης / Πλ. Μαυρομούστακος
Σύγχρονο θέατρο και πρωτοπορίες / Γρ. Ιωαννίδης

Γ εξάμηνο

Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη / Α. Ταμπάκη – Δ. Κονδυλάκη
Δραματοποίηση / Σ. Πασχάλης

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Β εξάμηνο

Εργαστήριο δραματολογίας / Ειρ. Μουντράκη
Εργαστήριο σκηνικής πράξης / Κ. Φιλίππου

Γ εξάμηνο

Παραστατικές τέχνες και νέα μέσα: Μεταμορφώσεις και προοπτικές /

Α. Πούλου

Χορός, κίνηση: θεωρία και πράξη / Σ. Τζιντζιλώνη

II. ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Α εξάμηνο

Μεθοδολογία της έρευνας / Α. Αλτουβά – Θ. Βέρδης

Ζητήματα αρχαίου θεάτρου / Ι. Ρεμεδιάκη

Ζητήματα νεοελληνικού θεάτρου / Κ. Πετράκου

Ζητήματα παγκοσμίου θεάτρου / Ξ. Γεωργοπούλου

Φιλοσοφία και θεωρία του θεάτρου και του δράματος / Γ. Π. Πεφάνης

Β εξάμηνο

Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη / Κλ. Φανουράκη

Ανάλυση παράστασης / Γρ. Ιωαννίδης

Γ εξάμηνο

Το θέατρο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση / Κλ. Φανουράκη

Δραματοποίηση / Στρ. Πασχάλης

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Β εξάμηνο

Κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση / Α. Παρούση

Εφαρμοσμένο θέατρο / Κ. Διακουμοπούλου

Γ εξάμηνο

Εφαρμογές της κοινωνικής παιδαγωγικής και του θεάτρου στην εκπαίδευση /

Μ. Κουκουνάρας Λιάγκης – Κλ. Φανουράκη

Θέατρο και ψηφιακές τεχνολογίες στην εκπαίδευση /

Β. Ζακόπουλος – Κλ. Φανουράκη

Διδακτορικές Σπουδές

Η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής συνιστά πρωτότυπη ερευνητική συμβολή στις θεατρικές σπουδές και οφείλει να οδηγεί σε συμπεράσματα αξιόλογα για την επιστήμη του θεάτρου. Με την ολοκλήρωση της διατριβής απονέμεται στον υποψήφιο ο ύψιστος ακαδημαϊκός τίτλος σπουδών, το διδακτορικό δίπλωμα.

Από το 2018 εφαρμόζεται νέος κανονισμός Διδακτορικών Σπουδών, ο οποίος έχει ως εξής:

**ΝΕΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
(Αριθ. Αποφ. 597/1-2-2018)**

Γενικές Αρχές

Οι Διδακτορικές Σπουδές του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών οργανώνονται και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4485/2017 και του εν γένει θεσμικού πλαισίου, όπως κάθε φορά ισχύει. Αποσκοπούν στην προαγωγή της πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας και οδηγούν στην απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος (Δ.Δ.), το οποίο πιστοποιεί την εκπόνηση πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας και την ουσιαστική συνεισφορά του/της κατόχου του στην εξέλιξη της γνώσης στον επιστημονικό κλάδο των Θεατρικών Σπουδών, συμπεριλαμβανομένων των Παραστατικών Τεχνών.

Δικαίωμα υποβολής αίτησης για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής έχει ο/η κάτοχος Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) Θεατρικών Σπουδών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή αναγνωρισμένου ως ισότιμου της αλλοδαπής ή ενιαίου και αδιάσπαστου τίτλου σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου του άρθρου 46 του Ν. 4485/17.

Οι κάτοχοι πτυχίων ή/και μεταπτυχιακών τίτλων Ανθρωπιστικών Επιστημών έχουν τη δυνατότητα υποβολής αίτησης και η Συνέλευση του Τμήματος θα λαμβάνει ειδική απόφαση για την αποδοχή τους.

Οι κάτοχοι πτυχίων ή/και μεταπτυχιακών τίτλων από άλλους επιστημονικούς κλάδους, με αποδεδειγμένη σχέση με το θέατρο (π.χ. κάτοχοι πτυχίου Δραματικής Σχολής) ή με αποδεδειγμένη επαγγελματική καλλιτεχνική δραστηριότητα, μπορούν να αιτηθούν και κατ' εξαίρεση γίνονται δεκτοί μετά από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Σε ειδικές περιπτώσεις, όπου ο/η υποψήφιος/α διαθέτει αναγνωρισμένο επιστημονικό ή καλλιτεχνικό έργο υψηλού κύρους, δύναται να γίνει αιτιολογημένα δεκτός, με απόφαση Συνέλευσης του Τμήματος, ως υποψήφιος διδάκτορας και μη κάτοχος Δ.Μ.Σ.

Η ελάχιστη χρονική διάρκεια για την απόκτηση του Διδακτορικού Διπλώματος είναι 3 πλήρη ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Η μέγιστη χρονική διάρκεια είναι 5 πλήρη ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής.

Η διδακτορική διατριβή συντάσσεται σε γλώσσα που αποφασίζει η Συνέλευση του Τμήματος, η οποία λαμβάνει υπόψη τη γλώσσα συγγραφής που έχει προτείνει ο υποψήφιος διδάκτορας στην αίτησή του.

Εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής

Ο υποψήφιος/α διδάκτορας είναι υποχρεωμένος/η να οριστικοποιήσει το θέμα της διδακτορικής διατριβής του/της μετά την πάροδο δύο ετών από την αποδοχή του/της από το Τμήμα. Σε περίπτωση αδυναμίας υλοποίησης του προτεινόμενου θέματος λόγω εύρους αυτού, έλλειψης επαρκών στοιχείων, κάλυψης του θέματος από άλλον ερευνητή στο ενδιαμέσο διάστημα ή για κάποιον άλλον λόγο που πρέπει να παρουσιαστεί σαφώς αιτιολογημένος στη Συνέλευση του Τμήματος, με τη σύμφωνη γνώμη του/της επιβλέποντος/ουσας το θέμα της διατριβής δύναται να μετατραπεί. Εάν αυτό αλλάξει πλήρως, η χρονική διάρκεια εκπόνησης της διατριβής δύναται να παραταθεί με μέγιστο χρόνο παράτασης τα 2 έτη.

Κρίση Διδακτορικής Διατριβής

Μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής της διδακτορικής διατριβής, η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή δέχεται ή απορρίπτει αίτηση του/της υποψηφίου/ας για τη δημόσια υποστήριξη και την αξιολόγησή της. Η Επιτροπή μπορεί ακόμη να ζητήσει από τον/την υποψήφιο/α διδάκτορα να βελτιώσει τμήματα της εργασίας ή να την επεξεργαστεί εκ νέου και να την υποβάλει, αφού έχει κάνει τις απαραίτητες διορθώσεις, μέσα σε καθορισμένο χρονικό πλαίσιο.

Αν η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή αποδεχτεί την αίτηση του/της υποψηφίου/ας, συντάσσει αναλυτική Εισηγητική Έκθεση και την υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος, ζητώντας τον ορισμό Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής (άρθ. 41, παρ. 1, Ν. 4485/17). Στην Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή μετέχουν τα μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, καθώς και 4 επιπλέον μέλη, που πληρούν τα θεσπισμένα κριτήρια: σύμφωνα με το εδάφιο 2 του άρθρου 39 του Ν. 4485/2017, τα μέλη της Επταμελούς Επιτροπής αποτελούνται από μέλη Δ.Ε.Π. Α βαθμίδας, Αναπληρωτές και Επίκουρους από το οικείο ή άλλο Α.Ε.Ι. ή Καθηγητές αναγνωρισμένων ως ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, ή Ερευνητές των βαθμίδων Α, Β ή Γ από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών ή από αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή ινστιτούτα της αλλοδαπής, που έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με την υπό κρίση διδακτορική διατριβή. Ένα εκ των μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής είναι μέλος Δ.Ε.Π. από τις τρεις πρώτες βαθμίδες του οικείου Τμήματος, και ως εκ τούτου στην Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή

ένα εκ των μελών πρέπει να ανήκει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών.

Όλα τα μέλη της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με αυτήν, στην οποία ο υποψήφιος διδάκτορας εκπόνησε τη διατριβή του.

Εντός χρονικού διαστήματος όχι μικρότερου των 20 ημερών και όχι μεγαλύτερου των 50 ημερών από τον ορισμό της Επταμελούς Επιτροπής γίνεται δημόσια υποστήριξη της διατριβής. Η παρουσίαση του αντικειμένου της διατριβής από τον/την υποψήφιο/α είναι προφορική και δεν πρέπει να διαρκεί περισσότερο από 30 λεπτά. Κατόπιν τούτου, τα μέλη της Επταμελούς Επιτροπής τοποθετούνται επί της υπό κρίση διατριβής και υποβάλλουν ερωτήσεις στον/στην υποψήφιο/α. Η διαδικασία είναι ανοιχτή στην πανεπιστημιακή κοινότητα και γίνεται στην ελληνική γλώσσα ή στη γλώσσα συγγραφής της διατριβής. Τη συζήτηση διευθύνει ένα μέλος της Επιτροπής που ορίζεται από την ίδια. Στη συνέχεια, η Εξεταστική Επιτροπή συνεδριάζει χωρίς την παρουσία τρίτων, κρίνει την εργασία ως προς την ποιότητα, την πληρότητα, την πρωτότυπη σκέψη και τη συμβολή της στην επιστήμη, και με βάση αυτά τα κριτήρια την εγκρίνει με πλειοψηφία τουλάχιστον 5 μελών και αξιολογεί τη διδακτορική διατριβή με τους βαθμούς ΚΑΛΩΣ, ΛΙΑΝ ΚΑΛΩΣ ή ΑΡΙΣΤΑ.

Διδάκτορες Τ.Θ.Σ. (1990-2020)

- Αλτουβά Αλεξία, «Το φαινόμενο του γυναικείου βεντετισμού στην Ελλάδα του 19ου αιώνα»
- Βαρζελιώτη Γεωργία, «Κρητική κωμωδία και καθημερινή ζωή στη βενετοκρατούμενη Κρήτη: σχέσεις σκηνης – κοινωνίας»
- Βιβιάκης Ιωσήφ, «Η θεατρική ορολογία στους Πατέρες της εκκλησίας: Συμβολή στη μελέτη της σχέσεως εκκλησίας και θεάτρου»
- Γεωργακάκη Ελευθερία, «Η πρόσληψη του Ευριπίδη στον ελληνικό χώρο τον 19ο αιώνα: Εκδοτική, μεταφραστική και θεατρική δραστηριότητα»
- Γεωργακάκη Κωνσταντίνα, «Η θεατρική πολιτική κατά την οθωνική περίοδο»
- Γεωργίου Ελένη, «Οι σκηνοθεσίες των έργων του Luigi Pirandello στην ελληνική σκηνή, από το Β Παγκόσμιο έως το τέλος του 20ού αιώνα»
- Γεωργοπούλου Βαρβάρα, «Η θεατρική κριτική στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου»
- Γουλή Ελένη, «Ο Φώτος Πολίτης και το ελληνικό θέατρο»
- Δεκούλου-Μελισσαροπούλου Αικατερίνη, «Η θεατρική κίνηση στον Πύργο της Ηλείας κατά τον 19ο και 20ό αιώνα (1860-1944)»
- Δεμέστιχα Αικατερίνη, «Η θεατρική ζωή στην Αθήνα την εποχή του Γεωργίου Α: Οι παραστάσεις (1864-1900)»
- Δημοπούλου Αφροδίτη, «Η πρόσληψη των Άγγλων θεατρικών συγγραφέων του 20ού αιώνα στην Ελλάδα: 1945-2000»
- Δήμου Μιχαήλ, «Η θεατρική κίνηση στην Ερμούπολη Σύρου από την ίδρυση του θεάτρου “Απόλλων” μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα (1861-1904)»
- Δουνδουλάκη Ελένη, «Η σκηνογραφία και η ενδυματολογία στην Εθνική

- Λυρική Σκηνή 1944-1974. Τριάντα χρόνια ιστορία και όψη»
 Ζάχου Αγγελική, «Το πρόβλημα της μουσικής στις σύγχρονες ελληνικές παραστάσεις αρχαίου δράματος»
 Ηλιάδη Μαρία, «Ο Αναστάσιος Απέργης και ο ελληνικός θίασος “Αριστοφάνης”»
 Ιωαννίδης Γρηγόρης, «Η πρόσληψη του ξένου δραματολογίου και οι επιδράσεις του στη διαμόρφωση του ελληνικού θεάτρου μετά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο»
 Κέκκου-Δεμερτζή Μαρία, «Το Βυζάντιο στο θέατρο του 19ου αιώνα: Ζητήματα ιδεολογίας και μορφής»
 Κονομή Μαρία, «Η όψη των *Τρωάδων* στη σύγχρονη σκηνή. Η συμβολή των Ελλήνων σκηνογράφων και ενδυματολόγων»
 Κουλάνδρου Στέλλα, «Οι Έλληνες τραγικοί στη σύγχρονη γαλλική δραματουργία»
 Κουρμουλάκης Κωνσταντίνος, «Θέατρα και θεατρικοί επιχειρηματίες κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου. Η περίπτωση του Ανδρέα Μακέδου»
 Λακίδου Αγλαΐα, «Η συμβολή του Σπύρου Βασιλείου στο θέατρο και το σκηνικό ύφος της γενιάς του '30»
 Luciani Cristiano, «Γκιοστρες στην ελληνική και ιταλική λογοτεχνία από τον Μεσαίωνα έως το Μπαρόκ (14ος-17ος αιώνας)»
 Μαγουλιώτης Απόστολος, «Ιστορία του νεοελληνικού κουκλοθέατρου (Φασουλής)»
 Μαντέλη Βασιλική, «Η απόδοση των *Αχαρνέων* στη νεοελληνική σκηνή. Μετάφραση και παράσταση»
 Μιχαλόπουλος Παναγιώτης, «Το Εθνικό Θέατρο 1940-1950. Οι όροι της θεατρικής παραγωγής και το σκηνοθετικό ζήτημα»
 Μουντράκη Ειρήνη, «Η πρόσληψη του Carlo Goldoni στην Ελλάδα»
 Μπογκντάνοβιτς Ιρένα (Irena Bogdanović), «Το θέατρο της Αναγέννησης και του Μπαρόκ στη Βαλκανική Χερσόνησο και στα νησιά της»
 Μπρεντάνου Αικατερίνη, «Η θεατρική ζωή του Πειραιά (από την πρώτη παράσταση έως το 1922)»
 Μυλωνά Τερέζα, «Το θεατρικό έργο του Γρηγόριου Ξενόπουλου»
 Νεοφύτου-Γεωργίου Σταματία, «Το τερατώδες στην ευρωπαϊκή δραματουργία του 20ού αιώνα»
 Παλαιολόγου Χριστίνα, «Παραμυθιακά στοιχεία και μοτίβα στη νεοελληνική δραματουργία του 20ού αιώνα»
 Παναγιωτοπούλου Μαρία, «Το θεατρικό έργο του Παύλου Νιρβάνα»
 Πετράκου Κυριακή, «Οι δραματικοί διαγωνισμοί στην Αθήνα: 1870-1925»
 Πεζοπούλου Γιούλη, «Το ελληνικό θέατρο στην Κωνσταντινούπολη (1900-1922)»
 Πούλου Αγγελική, «Η σκηνοθεσία της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας στην ψηφιακή εποχή»
 Ρεμεδιάκη Ιωάννα, «Οι μεταφράσεις της *Αυτιγόνης* στη νεοελληνική σκηνή (1850-2000)»
 Σειραγάκης Μανώλης, «Το ελαφρό μουσικό θέατρο στη μεσοπολεμική Αθήνα (1922-1940)»
 Σεχοπούλου Μαρία, «Η πρόσληψη του Αύγουστου Στρίντμπεργκ στην Ελλάδα. Μεταφράσεις – παραστάσεις»
 Σταματογιαννάκη Κωνσταντίνα, «Ο Θεόδωρος Ν. Συναδινός και η παρουσία

- του στο ελληνικό θέατρο»
 Στιβανάκη Ευανθία, «Θεατρική δραστηριότητα και ζωή στην Πάτρα (1828-1900)»
 Σωτήρχου Παναγιώτα, «Το θέμα της μετανάστευσης και του εκπατρισμού στη
 νεοελληνική δραματουργία. Ρεπερτόριο κρατικών θεάτρων Ελλάδας και
 Κύπρου: 1932-1994»
 Τιμπλαλέξη Ελένη, «Αναλογικά και ψηφιακά παιχνίδια ρόλων: η μαθησιακή
 και θεατρική διάσταση»
 Χαμάλη Μαρία, «Eugene O' Neill, Tennessee Williams, Arthur Miller και η
 ελληνική σκηνή: Από την πρώτη εμφάνιση στην καθιέρωση (1931-1965)»
 Χασάπη-Χριστοδούλου Ευσεβία, «Η ελληνική μυθολογία στο νεοελληνικό
 δράμα: Από την εποχή του Κρητικού θεάτρου ως το τέλος του 20ού αιώνα»

Υποψήφιοι Διδάκτορες

- Αλεξανδρή Ιωάννα, «Ο λόγος των πραγμάτων. Οι λειτουργίες και οι σημασίες
 των σκηνικών αντικειμένων στη νεοελληνική δραματουργία της δεκα-
 ετίας του 1990» (Τριμελής Επιτροπή (στο εξής: Τ.Ε.): Γ. Π. Πεφάνης,
 Β. Πούχνερ, Ε. Πυροβολάκης)
 Αλεξιάδου Σοφία, «Θέατρο και φως: Ιστορία και πρωταγωνιστές του θεατρικού
 φωτισμού στην Ελλάδα» (Τ.Ε.: Α. Ταμπάκη, Ε. Ντεκώ, Π. Μαρτινίδης)
 Αλεφαντινού Ελένη, «Η καλλιέργεια της δημιουργικότητας μέσω της θεατρικής
 αγωγής με τη χρήση του κωμικού στοιχείου: Μια πειραματική έρευνα σε
 μαθητές δημοτικού» (Τ.Ε.: Κ. Διαμαντάκου, Ευ. Στιβανάκη, Α. Τσιάρας)
 Αναγνώστου Ουρανία, «Σκηνές και γεύματα: Η βρώση, η πόση και οι βροτοί
 στο ελληνικό θέατρο (1950-2016)», (Τ.Ε.: Γ. Π. Πεφάνης, Κ. Διαμαντά-
 κου, Σ. Φελοπούλου)
 Ασημακόπουλος Δημήτριος, «Ιερείς και μάντις στο αρχαίο δράμα: Η τραγική
 αποτύπωση της επίγειας εκπροσώπησης του θεού» (Τ.Ε.: Κ. Διαμαντάκου,
 Ι. Βιβιλάκης, Μ. Γιόση)
 Αττία Μαρίζα, «Η εταιρική μορφή στους εταιρικούς θιάσους της ελληνικής
 σκηνής: Η ιστορία και η δράση του Ο.Ε.Θ. – Σ.Ε.Η.» (Τ.Ε.: Α. Αλτουβά,
 Γ. Π. Πεφάνης, Γρ. Ιωαννίδης)
 Βαμβούκος Αλέξανδρος, «Ο Jean Genet στην ελληνική σκηνή (1968-2018):
 Παραστάσεις, σκηνοθεσίες, μεταφράσεις» (Τ.Ε.: Γρ. Ιωαννίδης, Α. Ταμπάκη,
 Πλ. Μαυρομούστακος)
 Βασιλείου Αγγελική, «Ο θεσμός των δραματικών σχολών στην Ελλάδα. Ιστορία
 και προοπτικές» (Τ.Ε.: Γρ. Ιωαννίδης, Πλ. Μαυρομούστακος, Β. Αρδίττης)
 Βασιλείου Ήβη, «Εργοβιογραφική παρουσίαση και ερμηνευτική προσέγγιση
 του έργου του ηθοποιού Λευτέρη Βογιατζή» (Τ.Ε.: Α. Ταμπάκη, Σ. Φελο-
 πούλου, Κ. Διαμαντάκου)
 Βλαχάκη Σοφία, «Το συγγραφικό δίδυμο στην ελληνική μεταπολεμική
 φαρσοκωμωδία: η περίπτωση Πολύβιου Βασιλειάδη - Νίκου Τσιφόρου»
 (Τ.Ε.: Γρ. Ιωαννίδης, Κ. Γεωργακάκη, Πλ. Μαυρομούστακος)

- Βουτζουράκη Αλεξάνδρα, «Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος ως θεατρικός κριτικός» (Τ.Ε.: Γ. Π. Πεφάνης, Κ. Πετράκου, Θ. Αγάθος)
- Γαλίτης Χρήστος, «Κλίσεις, συγκλίσεις και αποκλίσεις της μουσικοποίησης της θεατρικής πράξης στην εποχή του μεταδραματικού θεάτρου» (Τ.Ε.: Πλ. Μαυρομούστακος, Β. Λαλιώτη, Γρ. Ιωαννίδης)
- Γεωργιάδου Χριστιάννα, «Γαλλικοί θίασοι στην Αθήνα τον 19ο αιώνα», (Τ.Ε.: Κ. Γεωργακάκη, Μ. Αλεξιάδης, Γ. Βαρζελιώτη)
- Γλυκιώτη Ολυμπία – Ιωάννα, «Η κρίση της αναπαράστασης στη σύγχρονη σκηνή: Το θέατρο του Θεόδωρου Τερζόπουλου» (Τ.Ε.: Πλ. Μαυρομούστακος, Γρ. Ιωαννίδης, Γ. Σαμπατακάκης)
- Γριτσοπούλου Φωτεινή, «Ο χορός στην Επιθεώρηση από το 1950 έως και το τέλος του αιώνα. Ο χορός όπως εξελίσσεται στην επιθεώρηση μέσα από την καταγραφή και μελέτη του αρχείου του Φ. Μεταξόπουλου» (Τ.Ε.: Κ. Γεωργακάκη, Γ. Βαρζελιώτη, Κ. Σαβράμη)
- Δαμασκηνός Εμμανουήλ-Ηλίας, «Οι σκηνοθεσίες αρχαίας ελληνικής τραγωδίας από τον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο (1940-2017)» (Τ.Ε.: Κ. Διαμαντάκου, Ευ. Στιβανάκη, Α. Μαρίνης)
- Δαρλάση Αγγελική, «Δημιουργική συγγραφή θεατρικού κειμένου στο “Μεταδραματικό” Θέατρο: Η εικόνα, το montage και η νέα αφηγηματικότητα ως δραματουργικά στοιχεία» (Τ.Ε.: Α. Ταμπάκη, Γ. Π. Πεφάνης, Κλ. Φανουράκη)
- Δεληπέτρου Ευδοκία, «Σκηνικοί μηχανισμοί της ταυτότητας. Οι εκφάνσεις της ελληνικότητας στη σκηνή: Το παράδειγμα του Εθνικού Θεάτρου» (Τ.Ε.: Πλ. Μαυρομούστακος, Γρ. Ιωαννίδης, Ευ. Στιβανάκη)
- Θεοδοσίου Αθηνά, «Ψυχοπαιδαγωγικές παρεμβάσεις δημιουργικής τέχνης σε παιδιά και εφήβους με ψυχικά και κοινωνικά προβλήματα» (Τ.Ε.: Ι. Βιβιλάκης, Ευ. Στιβανάκη, Αικ. Παπανικολάου)
- Θέου Ιωάννα, «Ευριπίδης και Σαίξπηρ: Η εξουσία και οι μηχανισμοί της» (Τ.Ε.: Κ. Διαμαντάκου, Ξ. Γεωργοπούλου, Β. Μαρκίδου)
- Καμηλάρη Ελένη, «Το θέατρο στο ραδιόφωνο από το 1953 ως το 1967: Στρατηγικές διασκευής θεατρικών έργων στο Ε.Ι.Ρ.» (Τ.Ε.: Β. Πούχνερ, Πλ. Μαυρομούστακος, Γ. Π. Πεφάνης)
- Κάππας Ιωάννης, «Ο θεατρικός περιοδικός Τύπος στην Ελλάδα: Από τον 19ο στον 20ό αιώνα» (Τ.Ε.: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Α. Αλτουβά, Α. Καρακατσούλη)
- Καραγιάννη Κερασία-Χριστίνα, «Η πρόσληψη του Λόρκα στην Ελλάδα: το μεταφραστικό εγχείρημα» (Τ.Ε.: Α. Ταμπάκη, Σ. Φελοπούλου, Γρ. Ιωαννίδης)
- Καραγιαννοπούλου Κλεάνθη, «Οι ελλαδικοί θίασοι στην Κύπρο (1878-1959)» (Τ.Ε.: Πλ. Μαυρομούστακος, Λ. Μαράκα, Χ. Μπακονικόλα)
- Καραντζάς Μενέλαος, «Τα σωζόμενα σπαράγματα των αρχαίων ελληνικών τραγωδιών και οι δυνατότητες χρήσης τους σε σύγχρονες θεατρικές παραστάσεις» (Τ.Ε.: Κ. Διαμαντάκου, Γ. Σαμπατακάκης, Α. Κωνσταντινίδης)
- Καρασαββίδης Κωνσταντίνος, «Θεατρικοί / θεατρόμορφοι διάλογοι στον ελληνικό Τύπο: Συμβολή στη θεατρική σάτιρα (1875-1922)» (Τ.Ε.: Χρ. Σταμα-

- τοπούλου-Βασιλάκου, Κ. Γεωργακάκη, Α. Ταμπάκη)
- Κασιώτη Ηρώ, «Ο ηθοποιός Ευάγγελος Παντόπουλος και η συνεισφορά του στο νεοελληνικό θέατρο του 19ου αιώνα» (Τ.Ε.: Λ. Μαράκα, Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Κ. Γεωργακάκη)
- Κατσού Αγγαΐα-Ναταλία, «Το φάντασμα στο σύγχρονο ελληνικό θέατρο: Από την κειμενική στην παραστατική αποτύπωση» (Τ.Ε.: Γ. Π. Πεφάνης, Κ. Διαμαντάκου, Σ. Φελοπούλου)
- Καφειζοπούλου Ιφιγένεια, «Η θεωρητική σκέψη και δραματουργία του Nikolai Evreinov» (Τ.Ε.: Γ. Π. Πεφάνης, Σ. Φελοπούλου, Ο. Αλεξανδροπούλου)
- Κοσμόπουλος Βασίλειος, «Το ελληνικό θεατρικό έργο στον ελληνικό κινηματογράφο» (Τ.Ε.: Ευ. Στεφανή, Β. Πούχνερ, Γ. Π. Πεφάνης)
- Κοτσολάκος Κυριάκος, «Κ. Π. Καβάφης: Θεατρική γλώσσα, έκφραση και σκηνοθεσία» (Τ.Ε.: Ευ. Στιβανάκη, Α. Ταμπάκη, Θ. Αγάθος)
- Κουτσιλαίου Ελένη, «Οι σκηνικές προσεγγίσεις του Άμλετ (τέλη 20ού-αρχές 21ου αιώνα) στην Ευρώπη και η εικόνα του Δυτικού πολιτισμού» (Τ.Ε.: Πλ. Μαυρομούστακος, Α. Καρακατσούλη, Γ. Βαρζελιώτη)
- Κυριακού Κωνσταντίνος, «Βίος και εργογραφία του Χρύσανθου Βοσταντζόγλου (Μποστ): Ιδεολογικές και αισθητικές συνιστώσες ανάλυσης της γνωστής και άγνωστης θεατρικής του πορείας» (Τ.Ε.: Γρ. Ιωαννίδης, Κ. Γεωργακάκη, Μ. Στεφανίδης)
- Κωνσταντινίδου-Γκοδίμη Εριφύλη, «Το Δημοτικό Θέατρο Αθηνών στα πλαίσια της πολιτιστικής πολιτικής του Δήμου Αθηναίων» (Τ.Ε.: Ευ. Στιβανάκη, Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Κ. Πετράκου)
- Λαμπροπούλου Ελένη, «Η θεατρική αγωγή ως μέσο προσέγγισης και κατανόησης της λογοτεχνίας στην προσχολική εκπαίδευση» (Τ.Ε.: Κλ. Φανουράκη, Τζ. Καλογήρου, Θ. Αγάθος)
- Λατανιώτη Ελένη, «Το θέατρο για παιδιά και ενήλικες με αναπηρία στην Ελλάδα» (Τ.Ε.: Κλ. Φανουράκη, Ι. Βιβιλάκης, Θ. Βέρδης)
- Μανωλέα-Πιτσιώρη Αικατερίνη, «Η Μικρασιατική Καταστροφή στο νεοελληνικό θέατρο του 20ού αιώνα» (Τ.Ε.: Πλ. Μαυρομούστακος, Β. Πούχνερ, Γ. Π. Πεφάνης)
- Μοσχοχωρίτου Όλγα, «Εκδόσεις ελληνικών θεατρικών έργων κατά την περίοδο 1940-1967» (Τ.Ε.: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Β. Πούχνερ, Γρ. Ιωαννίδης)
- Ντούγια Ελπίδα, «Το ελληνικό θέατρο στην Κωνσταντινούπολη από το 1922 μέχρι σήμερα» (Τ.Ε.: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Γρ. Ιωαννίδης, Α. Αλτουβά)
- Παλληκάρη Ολυμπία, «Η ιστορία του θεάτρου της Θεσσαλονίκης από την πρώτη εμφάνισή του μέχρι το 1916» (Τ.Ε.: Πλ. Μαυρομούστακος, Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Ν. Παπανδρέου)
- Παπαδημητρίου Ρωξάνη, «Μαρία Κάλλας και αρχαιοελληνικό δράμα» (Τ.Ε.: Μ. Ι. Αλεξιάδης, Πλ. Μαυρομούστακος, Κ. Διαμαντάκου)
- Παπαζαφειροπούλου Όλγα, «Το θέατρο των Ελλήνων μεταναστών στην Αυστραλία: Οι απαρχές» (Τ.Ε.: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Β. Πούχνερ, Κ. Γεωργακάκη)

- Ρουμπάνη Ελένη, «Θέσεις και αντιθέσεις στον μετεμφυλιακό θεατρικό λόγο. Ο αναστοχασμός για τη δημοκρατία» (Τ.Ε.: Πλ. Μαυρομούστακος, Γ. Βαρζελιώτη, Μ. Πεχλιβάνος)
- Σακελλαροπούλου Ισμήνη, «Ο κώδικας του σώματος στην Αρχαία κωμωδία» (Τ.Ε.: Κ. Διαμαντάκου, Μ. Στεφανίδης, Α. Μαρίνης)
- Σαραντίδη Πασχαλίνα-Αθηνά, «Η εξέλιξη της χρήσης του χορού στη μπαρόκ όπερα. Από τον αναμορφωτή του είδους Apostolo Zenò (1669-1750) μέχρι και τον Ranieri di Calzabigi (1714-1795)» (Τ.Ε.: Α. Ταμπάκη, Πλ. Μαυρομούστακος, Μ. Ι. Αλεξιάδης)
- Σίμου Ξένια, «Η διδασκαλία του θεάτρου στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ένα παράδειγμα προσέγγισης για το Λύκειο» (Τ.Ε.: Ευ. Στιβανάκη, Ι. Βιβιλάκης, Κλ. Φανουράκη)
- Σολδάτου Μαριαλένη, «Φιλοξενία και ξеноφοβία: Η αναπαράσταση του ξένου στην αθηναϊκή σκηνή του 21ου αιώνα» (Τ.Ε.: Γ. Π. Πεφάνης, Σ. Φελοπούλου, Γ. Κακολύρης)
- Σφηκοπούλου Θωμαΐς, «Νικόλαος Χάγερ-Μπουφίδης: Η ζωή και το έργο του. (1899-1950)» (Τ.Ε.: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Κ. Πετράκου, Ε. Γαραντούδης)
- Τσαμπούκος Νικόλαος, «Η Εργασία ως θέ(α)μα στην αθηναϊκή θεατρική σκηνή κατά την πρώτη εικοσαετία του 21ου αιώνα» (Τ.Ε.: Γ. Π. Πεφάνης, Γρ. Ιωαννίδης, Ν. Παναγιωτόπουλος)
- Χατζηγεωργίου Παυλίνα, «Πολιτικές ανάγνωσης και κοινωνική ιστορία του βιβλίου στην Ελλάδα (1992-2012). Η περίπτωση του ΕΚΕΒΙ» (Τ.Ε.: Α. Καρακατσούλη, Α. Λιάκος, Μ. Πεχλιβάνος)
- Χοτζάκογλου Ανθούλα, «Το ελληνικό θέατρο σκιών στην Κύπρο (στη Σμύρνη και την Κωνσταντινούπολη)» (Τ.Ε.: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Ι. Βιβιλάκης, Ευ. Στιβανάκη)
- Ψυχή Αικατερίνη, «Η πρόσληψη του σατυρικού δράματος στο νεοελληνικό θέατρο: ο “τυπικός” *Κύκλωπας* και η “άτυπη” *Άλκησις*» (Τ.Ε.: Κ. Διαμαντάκου, Α. Μαρκαντωνάτος, Α. Μαρίνης)

Μεταδιδακτορική Έρευνα

Η εκπόνηση μεταδιδακτορικής έρευνας διέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία και τις κείμενες διατάξεις, και παρέχει εξειδίκευση στα γνωστικά πεδία του Τμήματος αλλά και σε συγγενή πεδία. Αποβλέπει στη δημιουργία υψηλής ποιότητας επιστημονικής έρευνας και στην ενίσχυση επιστημόνων ικανών να συμβάλουν στην πρόοδο της επιστημονικής έρευνας και των σχετικών εφαρμογών που απορρέουν από αυτήν.

Αποτελεί για το Τμήμα ειδικά, αλλά και για το Πανεπιστήμιο γενικά, πηγή ακαδημαϊκού κύρους και διάκρισης, και συμβάλλει στην ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση της ερευνητικής διαδικασίας.

Η μεταδιδακτορική έρευνα υπάγεται στις δράσεις ανωτάτων σπουδών, με στόχο την ενίσχυση της επιστημονικής δραστηριότητας υψηλού επιπέδου και πρέπει να έχει ως αντικείμενο, όπως και η διδακτορικού επιπέδου αντίστοιχη έρευνα, σχετικό με το αντικείμενο σπουδών του Τ.Θ.Σ., δηλαδή το θέατρο πρωτίτως και ακολούθως όλες τις τέχνες του θεάματος (μουσικό θέατρο, επιτελέσεις, κινηματογράφος, χορός, τηλεόραση κ.λπ.), τη λογοτεχνία και εν γένει τον πνευματικό πολιτισμό και τις εκφάνσεις του, σε συνάφεια με το θέατρο.

Η μεταδιδακτορική έρευνα πρέπει να είναι πρωτότυπη και να αποτελεί συμβολή στην επιστημονική γνώση.

Η μεταδιδακτορική έρευνα, επίσης, δεν οδηγεί σε τίτλο σπουδών αλλά δίνεται επίσημη βεβαίωση της επιτυχούς εκπόνησης και ολοκλήρωσής της, υπογεγραμμένη από τον/την επόπτη-καθηγητή/τρια, τον/την διευθυντή/τρια μεταπτυχιακών σπουδών και τον/την πρόεδρο του Τ.Θ.Σ.

Η διάρκεια της μεταδιδακτορικής έρευνας ορίζεται από 1 έως 3 χρόνια, ανάλογα με τις απαιτήσεις του θέματος αλλά και τις εκάστοτε ειδικές συνθήκες.

Μεταδιδακτορικοί Φοιτητές

Α. Φοιτητές που έχουν ολοκληρώσει την μεταδιδακτορική τους έρευνα:

Γεωργίου Ελένη, «Δραματικός χώρος και σκηνογραφία: Οι εκδοχές του φανταστικού, του ονείρου, του τρομακτικού και της φθοράς και η αποτύπωσή τους στην ελληνική σκηνογραφία στα έργα των Μπέκετ, Ιονέσκο, Καμύ, Σάρτρ και Πίντερ» (Επιβλέπων: Πλ. Μαυρομούστακος)

Διακουμοπούλου Αικατερίνη: «Έλληνες ηθοποιοί της Διασποράς: 1900-1922» (Επιβλέπουσα: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου)

Μέργου Μαρίνα-Ζωή-Αφένδρα, «Τα τελετουργικά θέατρα της Ανατολής και η επίδρασή τους στις σύγχρονες σκηνοθετικές πρακτικές» (Επιβλέπουσα: Α. Ταμπάκη)

Μπογδάνοβιτς Ιρένα (Irena Bogdanović), «Τα αρχαία μοτίβα στην αναγεννησιακή και μπαρόκ θεατρική παραγωγή της νοτιοανατολικής Ευρώπης» (Επιβλέπων: Β. Πούχνερ)

- Παλαιολόγου Χριστίνα, «Η παρουσία του παιδικού θεάτρου στον ελληνικό περιοδικό Τύπο από τον 19ο αιώνα έως το 1922» (Επιβλέπουσα: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου)
- Προύσαλη Εύη, «Ο νευροφυσιολογικός μηχανισμός της μίμησης και της πρόσληψης της θεατρικής επιτέλεσης / performance από τον θεατή. Προς μια νευροβιολογική θεώρηση του θεατρικού φαινομένου» (Επιβλέπων: Γ. Π. Πεφάνης, Ημερομηνία ολοκλήρωσης: Ιούλ. 2019)
- Σωτήρχου Παναγιώτα, «Ενσωμάτωση – αφομοίωση – αποκλεισμός: Η δραματοποίηση των όψεων της μεταναστευτικής εμπειρίας στη νεοελληνική δραματουργία του 21ου αιώνα» (Επιβλέπων: Πλ. Μαυρομούστακος)
- Τιμπλαλέξη Ελένη, «Ψηφιακά μέσα και θέατρο» (Επιβλέπουσα: Ευ. Στιβανάκη)

Β. Ενεργοί μεταδιδακτορικοί φοιτητές

- Αντωνίου Μιχαέλα, «Ο ηθοποιός Δημήτρης Καταλειφός και το έργο του» (Επιβλέπων: Γ. Π. Πεφάνης)
- Δεληκωνσταντινίδου Αικατερίνη, «Ψηφιακό θέατρο και αγγλικός γραμματισμός στην εκπαίδευση ενηλίκων» (Επιβλέπουσα: Κλ. Φανουράκη)
- Ζιώγας Νικόλαος, «Θεωρία και πράξη της τραγωδίας στα θεολογικά γραπτά, στο φυσικό δίκαιο και στη φαινομενολογία του πνεύματος του Hegel. Ζητήματα αποκατάστασης και ερμηνείας των *Χορηφόρων* του Αισχύλου» (Επιβλέπων: Γ. Π. Πεφάνης)
- Καρρά Αικατερίνη, «Αρχείο-Θεατρική Βιβλιοθήκη Κώστα Παπαγεωργίου του Αθηναίου στην ΕΒΕ» (Επιβλέπουσα: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου)
- Κοσμοπούλου Δέσποινα, «Wajdi Mouawad: Ο δημιουργός (δραματουργός – σκηνοθέτης) απέναντι στην αρχαία ελληνική τραγωδία» (Επιβλέπουσα: Κ. Διαμαντάκου)
- Κωνσταντινίδης Νεκτάριος-Γεώργιος, «Το γαλλόφωνο θέατρο στην ελληνική σκηνή του 21ου αιώνα» (Επιβλέπουσα: Κ. Πετράκου)
- Μπαϊρακτάρη Μαρία, «Οι τραγωδίες του Αισχύλου στη σύγχρονη γαλλική γλώσσα κατά τη δραματουργική και σκηνοθετική επεξεργασία τους από τον Olivier Py: *L'Orestie, Les Sept contre Thèbes, Les Suppliantes, Les Perses, Prométhée enchaîné*» (Επιβλέπουσα: Κ. Διαμαντάκου)
- Μπούρας Κωνσταντίνος Β., «Ποίηση και θέατρο: το δραματικό στοιχείο στην νεοελληνική ποίηση στα χρόνια της πρόσφατης κρίσης (2008-2019)» (Επιβλέπουσα: Κ. Διαμαντάκου)
- Μπουσιοπούλου Ευθαλία, «Φιλοσοφικές αντιλήψεις στο θεατρικό έργο του Παύλου Μάτεσι» (Επιβλέπων: Γ. Π. Πεφάνης)
- Νικολακοπούλου Ευτυχία, «Θεατρικές παραστάσεις του Μολιέρου στη Σύρο τον 19ο αιώνα» (Επιβλέπων: Πλ. Μαυρομούστακος)
- Πετρίτση Έλενα, «Πνευματικές μορφές και επιρροές: η βρετανική παρουσία στην εκδοτική δραστηριότητα στην Ελλάδα (1945-1960)» (Επιβλέπουσα: Α. Καρακατσούλη)

Τσεφάλα Ελένη, «Ελληνική μεταναστευτική δραματουργία (ελληνόφωνη και αγγλόφωνη) στη μεταπολεμική Αυστραλία (1962-2010)» (Επιβλέπουσα: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου)

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ιδρυτές

Βάλτερ Πούχνερ

Επίτιμος Καθηγητής Ε.Κ.Π.Α., Ομότιμος Καθηγητής Τ.Θ.Σ.

†Σπύρος Α. Ευαγγελάτος (1940-2017)

Ακαδημαϊκός, Ομότιμος Καθηγητής Τ.Θ.Σ.

Βάλτερ Πούχνερ

Συνιδρυτής Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

Επίτιμος Καθηγητής Ε.Κ.Π.Α.

Ομότιμος Καθηγητής

Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

Ο Βάλτερ Πούχνερ γεννήθηκε στη Βιέννη το 1947. Σπούδασε Επιστήμη του Θεάτρου (Θεατρολογία) στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης και το 1972 απέκτησε τον τίτλο του Διδάκτορα της Φιλοσοφικής Σχολής, με μια εργασία για το Νεοελληνικό Θέατρο Σκιών. Το 1977 ανακηρύχθηκε Υφηγητής, στο ίδιο Πανεπιστήμιο, με μια Διατριβή για την Γέννηση του Θεάτρου στον Ελληνικό Λαϊκό Πολιτισμό. Από το 1975, οπότε νυμφεύτηκε την μετέπειτα Καθηγήτρια Παιδιατρικής - Νεογνολογίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Αριάδνη Μαλαμίτση, εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Ελλάδα, όπου εισήγαγε για πρώτη φορά την επιστήμη της Θεατρολογίας ως ξεχωριστό πανεπιστημιακό μάθημα.

Δίδαξε επί δώδεκα χρόνια Ιστορία Θεάτρου στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης. Από το 1989 δίδαξε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στην αρχή στο Τμήμα Φιλολογίας και από το 1991 στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, το οποίο οργάνωσε εξ αρχής και του οποίου διατέλεσε για περισσότερο από δύο δεκαετίες Πρόεδρος ή Αντιπρόεδρος. Παράλληλα, εξακολουθούσε να διδάσκει Θεατρολογία στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης από το 1977 ως το 2006. Έχει μετακληθεί πάρα πολλές φορές ως Επισκέπτης Καθηγητής σε Ευρωπαϊκά και Αμερικανικά Πανεπιστήμια, μεταξύ των οποίων στα: Harvard, Oxford, Cambridge, NY City University, Freie Universität Berlin, Hamburg, Sorbonne-Paris, München, Freiburg, Amsterdam, Göttingen, Bern, Sapienza Roma, Tor Vergata Roma, Princeton, California State University, London κ.ά. Το 1985/86 ήταν για τρία εξάμηνα διορισμένος Καθηγητής της Ευρωπαϊκής Εθνολογίας στο Πανεπιστήμιο του Graz της Αυστρίας, το 1988 για ένα εξάμηνο στο ίδιο γνωστικό αντικείμενο στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης, ενώ το 1996 υπηρέτησε ως καθηγητής στο Ινστιτούτο Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών, επίσης στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης.

Έχει δημοσιεύσει 125 βιβλία (100 στα ελληνικά, 25 στα γερμανικά και αγγλικά) και περίπου 500 μελετήματα στα ελληνικά, γερμανικά, αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά, σε 228 επιστημονικά περιοδικά για θέματα της ιστορίας του ελληνικού και βαλκανικού θεάτρου, της συγκριτικής λαογραφίας, των

βυζαντινών και νεοελληνικών σπουδών εν γένει, καθώς και της θεωρίας του θεάτρου και του δράματος. Δημοσίευσε πάνω από 1000 βιβλιοκρισίες και βιβλιοπαρουσιάσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει περισσότερες από 200 ανακοινώσεις (στα ελληνικά, αγγλικά, γερμανικά, ιταλικά) σε διεθνή και ελληνικά συνέδρια, κι έχει δώσει περισσότερες από 200 διαλέξεις ή σειρές διαλέξεων σε διάφορες γλώσσες.

Είναι από το 1995 κύριος εκδότης (editor-in-chief) του θεατρολογικού περιοδικού *Παράβασις*, του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., διευθυντής της «Θεατρικής Βιβλιοθήκης» του Ιδρύματος Κώστα και Ελένης Ουράνη και, από το 2002, διευθυντής της σειράς “Text and Documents of the Early Modern Greek Theatre” της Ακαδημίας Αθηνών. Είναι μέλος πολλών editorial boards επιστημονικών περιοδικών στην Ελλάδα και την αλλοδαπή, καθώς και μόνιμος βιβλιοκριτής σε μια σειρά επιστημονικών περιοδικών για την Ελλάδα και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Έχει εκδώσει στα ελληνικά και άλλες γλώσσες (γερμανικά, αγγλικά) τόμους μελετημάτων για τη θεατρολογία του βαλκανικού χώρου και της Μεσογείου (2006/7), για τη συγκριτική λαογραφία της Βαλκανικής (2009), την ελληνική λογοτεχνία από τον Ηρώнда έως τον Ελύτη (2012), μονογραφίες για το θέατρο σκιών (2014) και για το θρησκευτικό θέατρο στον Αιγαιοπελαγίτικο χώρο την εποχή της Αντιμεταρρύθμισης. Επίσης, μόνος του ή σε συνεργασία με άλλους, έχει εκδώσει σε κριτικές ή φιλολογικές εκδόσεις, μεγάλο αριθμό ανέκδοτων δραματικών και θεατρικών κειμένων από τον 17ο έως τον 19ο αιώνα, συμπεριλαμβανομένου του μεσαιωνικού *Κύκλου των Παθών* της Κύπρου σε κριτική έκδοση το 2006 στα αγγλικά. Συνέγραψε μονογραφίες για γυναίκες δραματουργούς την εποχή της Ελληνικής Επανάστασης, για τον Παναγιώτη Σούτσο, τον Γεώργιο Βιζυηνό, τον Κωστή Παλαμά, τον Κωνσταντίνο Χρηστομάνο, τον Ιάκωβο Καμπανέλλη (1000 σελίδες σε μεγάλο σχήμα), τη Μαργαρίτα Λυμπεράκη, τον Παύλο Μάτεσι, τον Βασίλη Ζιώγα, και εκτενή άρθρα για τον Γρηγόριο Ξενοπούλο, τον Σπύρο Μελά, τον νεαρό Καζαντζάκη κι άλλους. Το 2006 εκδόθηκε από το ΜΙΕΤ το δίτομο έργο του *Αυθολογία νεοελληνικής δραματολογίας*. Το 2011 εξέδωσε στα αγγλικά μια βιβλιογραφία ξενόγλωσσων μελετημάτων για τον ελληνικό λαϊκό πολιτισμό (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά) με 7.800 λήμματα. Συνέγραψε επίσης μια μονογραφία για τη θεωρία του θεάτρου (2010), μία εισαγωγή στην Επιστήμη του Θεάτρου (2011) και μια σύνοψη για τις προοπτικές της Θεατρολογίας στον 21ο αιώνα (2014). Τα τελευταία χρόνια δημοσίευσε στα γερμανικά μια συγκριτική τριλογία (1500 σελίδες) για τη λογοτεχνία και το λαϊκό πολιτισμό στα Βαλκάνια (2015-17). Το 2019 εξέδωσε μια μονογραφία του για τον *Ερωτόκριτο*, ενώ προσεχώς θα δει το φως της δημοσιότητας ένας τόμος για τα 1000 χρόνια θεάτρου σκιών στην ανατολική Μεσόγειο, καθώς και η κριτική έκδοση δύο τραγωδιών στα αρχαία ελληνικά από τις αρχές του 18ου αιώνα. Ένα από τα τελευταία του βιβλία έχει τον τίτλο *Greek Theatre between Antiquity and Independence*, Cambridge University Press 2017. Την ίδια χρονιά ολοκληρώθηκε και η 14τομη σειρά μελετημάτων για την ελληνική και συγκριτική Λαογραφία (2007-2017). Το

2018 παρουσίασε στη Βιέννη, σε έναν συγκεντρωτικό τόμο, 40 μελετήματα για το θέατρο στην Ελλάδα και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη (στις τέσσερις βασικές γλώσσες της Ευρώπης, σελ. 726) και το 2020 άλλον τόμο (με τίτλο *Theatrologia*), με 12 μελετήματα στα γερμανικά. Το 2020 κυκλοφόρησε και μονογραφία που προορίζεται για τις επετειακές εκδηλώσεις για το 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση: *Το 1821 και το θέατρο* (σελ. 526). Επίσης, από το 2015 εξέδωσε 14 ποιητικές συλλογές στα ελληνικά.

Είναι κριτής (Reviewer) σε μεγάλο αριθμό διεθνών επιστημονικών περιοδικών, συμπεριλαμβανομένων και σχετικών με την Ελλάδα και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Έχει περισσότερες από 200 θετικές για το έργο του βιβλιοκρισίες σε διεθνή περιοδικά, και περισσότερες από 10.000 αναφορές (citations) του δημοσιευμένου επιστημονικού του έργου σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά (μη υπολογιζομένων των αυτό-αναφορών).

Αφυπηρέτησε από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών το 2014.

Είναι “Distinguished International Scientist invited to nominate candidates in Modern Greek Studies at the Universities of Cambridge and Harvard/Mass”.

Τα έτη 1996-7, 1999-2000, 2003-4 διετέλεσε Γενικός Συντονιστής Κριτικών Επιτροπών για τα Διεθνή Θεατρικά Βραβεία του Ιδρύματος Ωνάση.

Το 2002 ονομάστηκε “Senior Fellow of the Onassis Foundation in America”.

Το 1994 εξελέγη Αντεπιστέλλον Μέλος της Αυστριακής Ακαδημίας Επιστημών.

Το 1996 βραβεύθηκε από την Ακαδημία Αθηνών.

Το 2001 παρασημοφορήθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Αυστρίας με τον “Αυστριακό Σταυρό Τιμής για την Επιστήμη και την Τέχνη”.

Το 2018 ανακηρύχθηκε Επίτιμος Καθηγητής του Ε.Κ.Π.Α. για την προβολή των ελληνικών σπουδών στο εξωτερικό.

Το 2019 ανακηρύχθηκε Επίτιμος Διδάκτωρ του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας στη Σχολή Κλασικών & Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης για την προσφορά του στην επιστήμη.

ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ (ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΔΕΚΑ ΕΤΩΝ)

Τοπία ψυχής και μύθοι πολιτείας. Το θεατρικό σύμπαν του Ιάκωβου Καμπανέλλη, Παπαζήσης, Αθήνα 2010, σελ. XVIII+961 (4^ο), 124 εικ.

Ιστορική Λαογραφία. Η διαχρονικότητα των φαινομένων, Αρμός, Αθήνα 2010 (Λαογραφία 4), σελ. 750.

Κοινωνιολογική Λαογραφία. Ρόλοι – συμπεριφορές – αισθήματα, Αρμός, Αθήνα 2010 (Λαογραφία 5), σελ. 422.

Θεωρητικά θεάτρου. Κριτικές παρατηρήσεις στις θεωρίες του θεατρικού φαινομένου. Η σημειωτική μέθοδος – Η ανθρωπολογική μέθοδος – Η φαινομενολογική μέθοδος, Παπαζήσης, Αθήνα 2010, σελ. 623.

Τόποι και τρόποι του δράματος. Δέκα θεατρολογικά μελετήματα, Αιγόκερως, Αθήνα 2011, σελ. 206.

Greek Folk Culture. A Bibliography of Literature in English, French, German, and Italian on Greek Folk Culture in Greece, Cyprus, Asia Minor (before

- 1922) and the Diaspora (up to 2000), Athens 2011 (Laographia. Supplement 15), σελ. 732.
- Μια Εισαγωγή στην Επιστήμη του Θεάτρου*, Παπαζήσης, Αθήνα 2011, σελ. 319.
- Δοκίμια λαογραφικής θεωρίας*, Gutenberg, Αθήνα 2011, σελ. 374.
- Παραμυθολογικές μελέτες Α. Η ξεχασμένη νύφη. Από την ιταλική Αναγέννηση στο ελληνικό λαϊκό παραμύθι*, Αρμός, Αθήνα 2011 (Λαογραφία 6), σελ. 470.
- Von Herodas zu Elytis. Studien zur griechischen Literaturtradition seit der Spätantike*, Wien / Köln / Weimar 2011, σελ. 522.
- Παραμυθολογικές μελέτες Β. Μυθολογικά και άλλα θέματα*, Αρμός, Αθήνα 2012 (Λαογραφία 7), σελ. 227.
- Hellenophones Theater im Osmanischen Reich (1600-1923). Zur Geschichte und Geographie einer geduldeten Tätigkeit*, LIT Verlag, Berlin / Wien 2012, σελ. 235, 23 εικ.
- Μελέτες για το ελληνικό δημοτικό τραγούδι*, Αρμός, Αθήνα 2013 (Λαογραφία 8), σελ. 542.
- (μαζί με την Ιρ. Μπογκνιάνοβιτς), *Ελληνικό Θέατρο στην Οδησό 1814-1914. Άγνωστα στοιχεία για ελληνικές παραστάσεις στην πόλη της Φιλικής Εταιρίας και τις Παρευξείνιες Χώρες από ρωσικές και ελληνικές εφημερίδες της Οδησού*, Αθήνα 2013 (Παράβασις, παράρτημα: Μελετήματα 9), σελ. 274.
- Εθνογλωσσολογικές μελέτες. Μορφολογίες – σημασίες – ετυμολογίες*, Αρμός, Αθήνα 2013 (Λαογραφία 9) σελ. 209.
- Das neugriechische Schattentheater Karagiozis*, Wien 2014 (Don Juan Archiv Wien, Ottomania 4), σελ. 264, 39 εικ.
- Εφαρμοσμένη Λαογραφία. Ο λαϊκός πολιτισμός σε επιστήμες και τέχνες*, Αρμός, Αθήνα 2014 (Λαογραφία 10) σελ. 569.
- Δοκίμια για τη λαογραφική θεωρία και τη φιλοσοφία του πολιτισμού*, Ηρόδοτος, Αθήνα 2014, σελ. 388.
- Η Επιστήμη του Θεάτρου στον 21ο αιώνα. Σύντομος απολογισμός και σκέψεις για τις προοπτικές*, Αθήνα 2014, σελ. 134.
- Θρησκευτική Λαογραφία Α. Ο Λάζαρος στην ορθόδοξη παράδοση και τον λαϊκό πολιτισμό της Βαλκανικής*, Αρμός, Αθήνα 2015 (Λαογραφία 11), σελ. 386.
- Ανεπίδοτα και αναπάντητα. Δέκα θεατρολογικά μελετήματα*, Παπαζήσης, Αθήνα 2015, σελ. 292.
- Μελέτες για το θέατρο σκιών στη Μεσόγειο και τα Βαλκάνια*. Επιμέλεια: Μ. Μορφακίδης, Π. Παπαδοπούλου, Centro de Estudios Bizantinos, Neogriegos y Chipriotas, Granada 2015 (Βιβλιοθήκη του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών 2), σελ. 652. e-book www.centrodeestudiosbnch.com/gr/pagina/604
- Die Literaturen Südosteuropas, 15. bis frühes 20. Jahrhundert*, Wien / Köln / Weimar 2015, σελ. 308.
- Θρησκευτική Λαογραφία Β. Ο Ιούδας στην ορθόδοξη παράδοση και τον λαϊκό πολιτισμό της Βαλκανικής*, Αρμός, Αθήνα 2015 (Λαογραφία 12), σελ. 476.
- Κερκίδες και διαζώματα. Μελέτες για το αρχαίο θέατρο και την πρόσληψή του*, Ηρόδοτος, Αθήνα 2016, σελ. 618.

- Die Folklore Südosteuropas. Eine komparative Übersicht*, Wien / Köln / Weimar 2016, σελ. 486, 10 εικ.
- Θεατρολογική Λαογραφία Α. Τα δρώμενα της Ελλάδας και της Βαλκανικής. Από το μαγικοθρησκευτικό έθιμο στη λαϊκή διασκέδαση, Αρμός, Αθήνα 2016 (Λαογραφία 13), σελ. 482, χάρτες.
- Performanz und Imagination in der Oralkultur Südosteuropas*, Wien / Köln / Weimar 2017, σελ. 592, 16 εικ., 2 χάρτες.
- Θεατρολογική Λαογραφία Β. Το παραδοσιακό λαϊκό θέατρο στην Ελλάδα και τη Βαλκανική. Οι πρώτες μορφές του θεάτρου, Αρμός, Αθήνα 2017 (Λαογραφία 14), σελ. 406.
- Greek Theatre between Antiquity and Independence. A History of Reinvention from the Third Century BC to 1830*, Cambridge University Press, Cambridge 2017, σελ. XIX+355.
- Με θέα το θέατρο. Ιστορικές, συγκριτικές και αναστοχαστικές μελέτες, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2018, σελ. 380.
- Ο κόμπος και το νήμα. Στα δίχτυα της ιστορικής αναζήτησης. Μελέτες για το θέατρο και τη λογοτεχνία, Ηρόδοτος, Αθήνα 2018, σελ. 298 (Theatrológica IV).
- Ausgewählte Studien zur Theaterwissenschaft Griechenlands und Südosteuropas*, Wien 2018 (Don Juan Archiv Wien, Ottomania vol. 7), σελ. 726, εικ.
- Θέματα συγκριτικής λαογραφίας. Ελλάδα και Βαλκάνια, Ανατολική Μεσόγειος και Εύξεινος Πόντος, εκδ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2018, σελ. 431.
- Θέσεις και διαθέσεις. Μελέτες για τη θεωρία της σκηνικής τέχνης και την ιστορία της κοινωνικής απήχρησής της, Ηρόδοτος, Αθήνα 2019, σελ. 270 (Theatrológica X).
- Σφαλιτά επροπάτου και τυφλά... Μυητική αφήγηση και δραματική ποίηση στον Ερωτόκριτο, Αρμός, Αθήνα 2019, σελ. 336.
- Theatrológica. Kleine Schriften zur Bühnenkunst und Theatergeschichte*, Hollitzer Verlag, Wien 2020, σελ. 253.
- Το 1821 και το θέατρο. Από την μυθοποίηση στην απομυθοποίηση, εκδόσεις ΟΤΑΝ, Αθήνα 2020, σελ. 526.
- 14 ποιητικές συλλογές στα ελληνικά.

†Σπύρος Α. Ευαγγελάτος
(1940-2017)

*Συνιδρυτής Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
Ακαδημαϊκός
Ομότιμος Καθηγητής*

Ιδρυτής του Αμφι-Θεάτρου (1975). Γεννήθηκε στην Αθήνα και καταγόταν από γνωστή καλλιτεχνική οικογένεια. Απόφοιτος της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου. Πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και διδάκτωρ της ίδιας Σχολής. Σπούδασε θεατρολογία στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης, με υποτροφία του ιδρύματος Woursell, και παρακολούθησε τη θεατρική πράξη στη Γερμανία, Αυστρία, Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία. Επί ένα χρόνο παρέμεινε στο Λονδίνο για έρευνες, με υποτροφία του Βρετανικού Συμβουλίου.

Για πρώτη φορά σκηνοθέτησε επαγγελματικά 21 ετών. Από τότε, πραγματοποίησε πάνω από 200 σκηνοθεσίες στα ελληνικά κρατικά θέατρα, στα Φεστιβάλ Αθηνών, Επιδαύρου, και σε όλα τα γνωστά ελληνικά φεστιβάλ, σε ιδιωτικούς αθηναϊκούς θιάσους και στο εξωτερικό (Βιέννη, Ζυρίχη, Ζάλτσμπουργκ, Κάσσελ, Λουκέρνη, Πρίνστον-Η.Π.Α., Μαδρίτη κ.α.). Έχει σκηνοθετήσει έργα των: Αισχύλου, Σοφοκλή, Ευριπίδη, Αριστοφάνη, Μενάνδρου, Σενέκα, Σαίξπηρ, Γουέμπστερ, Λόπε ντε Βέγκα, Καλντερόν, Μολιέρου, Τσικαμάτσου, Γκολντόνι, Γκαίτε, Σίλλερ, Μπύχνερ, Ίψεν, Στρίντμπεργκ, Τσέχωφ, Γκόρκι, Πιραντέλλο, Μπρεχτ, Σένχερ, Λόρκα, Τ. Ουίλλιαμς, Ιονέσκο, Ντε Φιλίππο, Ντύρρενματ, Μρόζεκ, Κόχουτ, Χάντκε, Στρατιέβ κ.ά., καθώς και πολλά παλαιά και λιγότερα σύγχρονα νεοελληνικά έργα. Έχει ανεβάσει όπερες των: Μότσαρτ, Ροσσίνι, Ντονιτσέτι, Μπελλίνι, Μπετόβεν, Τομά, Βάγκνερ, Βέρντι, Γιόχαν Στράους, Όφφενμπαχ, Μπιζέ, Σαιν Σανς, Μουσόργκσκυ, Ρίμοκι-Κόρσακοφ, Πουτσίνι, Ρίχαρντ Στράους, Στραβίνσκυ, Μενότι, Νταλαπικόλα, Σοστακόβιτς, Καλομοίρη, Θεοδωράκη, Κούκου, Μπαλτά.

Έχει γράψει πολλά επιστημονικά μελετήματα, κυρίως σε θέματα του κρητικού και του επανησιακού θεάτρου. Έχει μεταφράσει έργα των: Ευριπίδη, Αριστοφάνη, Σαίξπηρ, Λόπε ντε Βέγκα, Γκαίτε, Σίλλερ, Λόρδου Βύρωνα, Μπύχνερ, Ίψεν, Στρίντμπεργκ, Μπρεχτ, Κόχουτ κ.ά.

Από το 1977 ως το 1980 διετέλεσε Γενικός Διευθυντής του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος και από το 1984 ως το 1987 της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Το 1989 εκλέγεται Καθηγητής στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπι-

στημίου Αθηνών. Το 1991 εκλέγεται Καθηγητής του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 1992 έως το 1996 Πρόεδρος του Ελληνικού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου (Ι.Τ.Ι.). Από το 1997 έως το 1999, από το 2001 έως το 2003, και από το Σεπτέμβριο του 2005 έως το 2007 πάλι Πρόεδρος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 1999 μέχρι το 2006 Πρόεδρος της Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

Το 1974 του απονέμεται το βραβείο «Καρλ Σκράουπ» του Λαϊκού Θεάτρου της Βιέννης για την καλύτερη σκηνοθεσία της χρονιάς. Το 1988 του απονέμεται το βραβείο αρχαίου δράματος του Δήμου Αθηναίων «Κάρολος Κουν», για τη διδασκαλία της *Ορέστειας*. Το 1995 ο Πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας του απένειμε το παράσημο “Cavaliere Ufficiale” για την προβολή του ιταλικού πολιτισμού στην Ελλάδα. Το 1996 του απονέμεται το βραβείο σκηνοθεσίας της Εταιρείας Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων για τη *Θεοφανώ* και το 1997 το βραβείο «Φώτος Πολίτης» του Θεατρικού Μουσείου για το *Πένθος ταυριάζει στην Ηλέκτρα* και τον *Ιωνα*. Το 1999 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας του απονέμει το παράσημο του Ταξίαρχη του Φοίνικος. Το 2001 το Πανεπιστήμιο Αθηνών εξέδωσε προς τιμήν του τον συλλογικό τόμο *Δάφνη*. Τον Δεκέμβριο του 2001 τον βραβεύει η Ακαδημία Αθηνών με το Αργυρό Μετάλλιο της. Το 2004 ο Πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας του απονέμει το ανώτερο παράσημο “Ordine della Stella Solidariet  Italiana-Cavaliere (III Classe)” για την προσφορά του στη σύσφιγξη των ελληνο-ιταλικών πολιτιστικών σχέσεων.

Το 2016 το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών διοργανώνει επιστημονικό συνέδριο αφιερωμένο στο έργο του και την ίδια χρόνια του απονέμεται το Βραβείο Κριτικών Θεάτρου και Χορού 2016 σε θεατρολογικό σύγγραμμα της τελευταίας πενταετίας, για την κριτική έκδοση του *Αμύντα*. Το 2005 εκλέγεται τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Το 2011 εκλέγεται Αντιπρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών για το έτος 2012 και Πρόεδρός της για το 2013. Ο *Αμύντας* του Γεωργίου Μόρμωρη ήταν η τελευταία παράσταση που σκηνοθέτησε (Ηρώδειο, Ιούλιος 2016).

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ιστορία του Θεάτρου εν Κεφαλληνία (1600-1900), Διατριβή επί διδακτορία, Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών - Φιλοσοφική Σχολή, Βιβλιοθήκη Σοφίας Ν. Σαριπόλου [5], Εν Αθήναις 1970, σελ. 263, πίν. 19.

Δ. Κ. Βυζάντιος, *Η Βαβυλωνία* (α και β έκδοση). Επιμέλεια: Σ. Α. Ευαγγελάτος, Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη - ΘΕ 20 (Διευθυντής: Άλκης Αγγέλου), Ερμής, Αθήνα 1972, σελ. μ + 160.

Προς την αλήθεια για τον Βιτσέντζο Κορνάρο. Ποιος ήταν ο ποιητής του Ερωτόκριτου (;), Σειρά Φιλολογικών Μελετημάτων [1], Κάκτος, Αθήνα 1985, σελ. 183, πίν. 30.

Και πάλι για τον Ερωτόκριτο. Προσπάθεια προσδιορισμού του ποιητή του, Καστανιώτης, Αθήνα 1989, σελ. 51.

Πέτρος Κατσαΐτης, *Ιφιγένεια [εν Ληξουρίω]*. Επιμέλεια (Διασκευή κειμένου, Εισαγωγή, Ανέκδοτα Έγγραφα, Περιγραφή Σκηνοθεσίας): Σ. Α. Ευαγγελάτος. Σκίτσα: Γιώργος Πάτσας, Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη - ΘΕ 60,

- (Διευθυντής: Άλκης Αγγέλου), Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα 1995, σελ. 243, πίν. 9, φωτ. 8.
- Από τη θεωρία στη σύγχρονη σκηνή και στην ορχήστρα της Επιδαύρου*, Ergo, Αθήνα 2004, σελ. 164.
- Λήδα Τασοπούλου ...προς ύστατον φως...* Αφήγηση Σ. Α. Ευαγγελάτος, Ergo, Αθήνα 2012, σελ. 254.
- Γεώργιος Μόρμορης, *Αμύντας του Τάσσου*, Κριτική έκδοση. Εισαγωγή, σχόλια και γλωσσάριο: Σ. Α. Ευαγγελάτος, Βυζαντινή και Νεοελληνική Βιβλιοθήκη, αρ. 12, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2012, σελ. 230.
- Τζώριτζης Χορτιάτης (περ. 1555-1601/1607), ο πρώτος Νεοέλληνας Δραματουργός*. Επιστημονική επιμέλεια: Π. Μιχαλόπουλος, Χρ. Μαντζουράνη, Πραγματεΐαι της Ακαδημίας Αθηνών, τόμος 77, Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα 2021, σελ. 277.

Διδακτικό και Ερευνητικό Προσωπικό

- Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Καθηγήτρια, Θεατρολογία – Ιστορία και Βιβλιογραφία του Νεοελληνικού Θεάτρου
- Ιωσήφ Βιβιλάκης, Καθηγητής, Θεατρολογία – Ιστορία του Θρησκευτικού Θεάτρου του Μεσαίωνα και των Νεότερων Χρόνων
- Κωνσταντίνα Γεωργακάκη, Καθηγήτρια, Θεατρολογία – Ιστορία του Ελληνικού Θεάτρου με ιδιαίτερη έμφαση στην Ιστορία του Θεάτρου των Αθηνών (19ος – 20ός αιώνας)
- Πλάτων Μαυρομούστακος, Καθηγητής, Θεατρολογία – Ιστορία του Θεάτρου του 20ού αιώνα
- Γιώργος Π. Πεφάνης, Καθηγητής, Θεατρολογία – Φιλοσοφία και Θεωρία του Θεάτρου και του Δράματος
- Ευανθία Στιβανάκη, Καθηγήτρια, Θεατρολογία – Ιστορία του Ελληνικού Θεάτρου με ιδιαίτερη έμφαση στο Θέατρο της Περιφέρειας
- Γεωργία Βαρζελιώτη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Θεατρολογία – Ιστορία του Ελληνικού Θεάτρου του 16ου – 17ου αιώνα
- Αικατερίνη (Καίτη) Διαμαντάκου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Θεατρολογία – Θεωρία και Θεατρολογική Ανάλυση της Αρχαίας Δραματουργίας με έμφαση στην Αρχαία Κωμωδία
- Γρηγόρης Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Θεατρολογία – Ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου με ιδιαίτερη έμφαση στην Ανάλυση Ρεπερτορίου
- Άννα Καρακατσούλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Ιστορία και Πολιτισμός της Ευρώπης και της Ελλάδας των Νεότερων Χρόνων
- Μάνος Στεφανίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Ιστορία της Τέχνης της Ευρώπης και της Ελλάδας με ιδιαίτερη έμφαση στον 19ο και 20ό αιώνα
- Σοφία Φελοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Θεατρολογία – Ευρωπαϊκή Δραματολογία των Νεότερων Χρόνων
- Αλεξία Αλτουβά, Επίκουρη Καθηγήτρια, Θεατρολογία – Ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου με έμφαση στην Υποκριτική (19ος – 20ός αιώνας)
- Ξένια Γεωργοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια, Θεατρολογία – Αγγλόφωνο Θέατρο (15ος – 18ος αιώνας)
- Παναγιώτης Μιχαλόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής, Θεατρολογία – Ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου, με έμφαση στη Σκηνοθεσία: Θεωρία και Πράξη
- Κλειώ Φανουράκη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Θεατρολογία – Διδακτική του Θεάτρου: Θεωρία και Πράξη
- Ιωάννα Ρεμεδιάκη, Μόνιμη Λέκτορας, Θεατρολογία – Αρχαίο Θέατρο: Ιστορία και Παράσταση

**Χρυσόθεμις
Σταματοπούλου-Βασιλάκου**
*Πρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
(από 2017 έως 2020)*
Καθηγήτρια
*Θεατρολογία - Ιστορία και Βιβλιογραφία
του Νεοελληνικού Θεάτρου*

Καθηγήτρια Θεατρολογίας-Ιστορίας και Βιβλιογραφίας του Νεοελληνικού Θεάτρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (2017-2020) και Διευθύντρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (2016-2020). Ίδρυσε το πρώτο Π.Μ.Σ. ειδίκευσης (2018) με δύο κατευθύνσεις: α) Δράμα και Παράσταση και β) Διδακτική του Θεάτρου, καθώς και τρία νέα ερευνητικά εργαστήρια: α) Εργαστήριο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Νεοελληνικού Θεάτρου, β) Εργαστήριο «Θέατρο, Φιλοσοφία και Εκπαίδευση» και γ) Εργαστήριο Ιστορίας του Βιβλίου.

Απόφοιτος της Ελληνογαλλικής Σχολής Καλογραιών «Saint-Joseph» (1970). Πτυχιούχος του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας (1974), καθώς και του Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1976). Έχει επίσης πραγματοποιήσει βιβλιοθηκονομικές και αρχειακές σπουδές στο Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τ.Ε.Ι. Αθηνών (1984) και μεταπτυχιακές σπουδές στην Επιστήμη της Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης στο Département des Sciences de l'Information et de la Communication (INFODOC) de la Faculté de Philosophie et des Lettres Université Libre de Bruxelles (ULB). Το 1991 αναγορεύτηκε διδάκτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα «Το ελληνικό θέατρο στην Κωνσταντινούπολη το 19ο αιώνα» (915 σ., βαθμός «Άριστα»). Υπήρξε επίσης υπότροφος του Ι.Κ.Υ. και του προγράμματος ERASMUS.

Έχει εργαστεί στο Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ως άμισθη ερευνήτρια, 1975-1979), σε βιβλιοθήκες (Βιβλιοθήκη του Δήμου Αθηναίων, 1977-1984, ως Έφορος Βιβλιοθήκης, και Βιβλιοθήκη της Τράπεζας της Ελλάδος, 1984-1987) και ως καθηγήτρια στο Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας του Τ.Ε.Ι. Αθηνών (μόνιμη 1987-1995, με σύμβαση έργου 1995-2000). Από το 1995 υπηρετεί ως μέλος Δ.Ε.Π. στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών. Αντικείμενα του επιστημονικού της ενδιαφέροντος αποτελούν:

- Η ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου τον 19ο και 20ό αιώνα

- Το ελληνικό θέατρο στην Κωνσταντινούπολη και τη Μικρά Ασία (19ος και 20ός αι.).
- Το θέατρο του Ελληνισμού της Διασποράς
- Οι Έλληνες ηθοποιοί (19ος-20ός αιώνας): Ιστορία και βιογραφία τους
- Η ελληνική κωμωδιογραφία τον 19ο αιώνα
- Η αναζήτηση και ανάδειξη άγνωστων θεατρικών κειμένων
- Η θεατρική βιβλιογραφία και τεκμηρίωση

Έχει εκδώσει και επιμεληθεί 15 αυτοτελείς τόμους, ενώ περισσότερες από 80 επιστημονικές εργασίες της έχουν δημοσιευτεί σε πρακτικά συνεδρίων, επιτηρίδες και επιστημονικά περιοδικά στην Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς και σε συλλογικούς τόμους. Είχε επίσης αναλάβει τον συντονισμό και την εποπτεία 5 εκδόσεων που πραγματοποίησε το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου στο διάστημα 2006-2009, μεταξύ των οποίων και της *Επιστημονικής Επιθεώρησης Τεχνών του Θεάματος*, επιτηρίδας του ανωτέρω Τμήματος που εκδόθηκε το 2009.

Για τη συμβολή της στη μελέτη της ιστορίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού έχει τιμηθεί από τον Νέο Κύκλο Κωνσταντινουπολιτών, την Εστία Νέας Σμύρνης, καθώς και από μικρασιατικούς συλλόγους.

Έχει επίσης συμμετάσχει με ανακοινώσεις της σε μεγάλο αριθμό επιστημονικών συνεδρίων, καθώς και στη διοργάνωσή τους, και έχει δώσει διαλέξεις σε επιστημονικούς και πολιτιστικούς φορείς.

Έχει επίσης αναλάβει και ολοκληρώσει, ως επικεφαλής, 7 ερευνητικά προγράμματα: α) Σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας μονόπρακτων έργων του 19ου αιώνα, β) Σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας μονόπρακτων έργων του 20ού αιώνα, γ) Η δράση του Σωματείου Ελλήνων Ηθοποιών: 1917-1997, δ) Το ελληνικό θέατρο στα παράλια της Μ. Ασίας μέχρι το 1922, με ιδιαίτερη έμφαση στη Σμύρνη, ε) Αρχείο Ραλλούς Μάνου, στ) Σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας θεατρικών έργων: 1900-1940, ζ) Οι Έλληνες ηθοποιοί και το συγγραφικό τους έργο: 19ος-20ός αιώνας.

Επίσης έχει συμμετάσχει σε τρία ερευνητικά προγράμματα ως μέλος Τριμελών Επιστημονικών Επιτροπών: α) Πρόγραμμα «Πυθαγόρας Ι»: Σύνταξη βιβλιογραφίας της Ελληνικής Θεατρολογίας 1900-2005: Πηγές και επιστημονικές μελέτες (2003-2007), β) Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας»: Αρχειοθέτηση, ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση του αρχειακού υλικού του Εθνικού Θεάτρου (2006-2008) (βλ. <http://www.n-t.gr/el/archive/>) και γ) Πρόγραμμα «Χρυσάλλης: Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις στη διαμόρφωση του εθνικού χαρακτήρα στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα» (2012-2015) (Επιστημονική Υπεύθυνη: Α. Ταμπάκη) και ως Επιστημονική Υπεύθυνη του υποέργου με θέμα «Η πρόσληψη των δραματουργικών ειδών (συγγραφείς, ιδεολογικά και αισθητικά ρεύματα, θεωρία του δράματος): Κατάταξη και μελέτη των ειδών (ποιητικό θέατρο, θέατρο πρόζας, λυρικό θέατρο)», το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος «Θαλής: Αριστεία στην Έρευνα» (βλ. https://www.theatre.uoa.gr/ereyna/ereynitika_programmata/chrysallis/).

Τα αποτελέσματα των ερευνών της έχουν τύχει ευρείας αποδοχής από

Έλληνες και ξένους μελετητές, όπως μαρτυρεί ο μεγάλος αριθμός ετεροαναφορών στο επιστημονικό έργο της (βλ. ιστοσελίδα του Τμήματος).

Έχει διδάξει από το 1995 και επί σειρά ετών στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών και έχει εποπτεύσει μεγάλο αριθμό μεταπτυχιακών και διπλωματικών εργασιών, καθώς και διδακτορικών διατριβών στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Πάντειο, Χαροκόπειο, Κρήτης και Πελοποννήσου. Έχει επίσης διδάξει ως Καθηγήτρια-Σύμβουλος (Σ.Ε.Π.) το μάθημα «Νεοελληνικό Θέατρο (1600-1940) - Κινηματογράφος» (ΕΛΠ 44) στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.) (2012-2020).

Διετέλεσε Διευθύντρια της Βιβλιοθήκης του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (1995-2018) και μέλος του Εφορευτικού Συμβουλίου της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής (2006-2018). Υπό την εποπτεία της έχει αναλάβει την οργάνωση του αρχείου αποκομμάτων τύπου με θεατρικές κριτικές, καθώς και την ψηφιοποίηση της συλλογής των θεατρικών προγραμμάτων του Τμήματος (βλ. <http://pergamos.lib.uoa.gr>).

Τέλος, έχει διατελέσει μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2004-2009), μέλος του Δ.Σ. του Εθνικού Οπτικοακουστικού Αρχείου (ΕΟΑ, <http://www.avarchive.gr>) (2005-2010), Αναπληρώτρια Πρόεδρος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (2011-2013 & 2015-2017), καθώς επίσης πρόεδρος και μέλος γνωμοδοτικών επιτροπών του ΥΠ.Ε.Π.Θ., του ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α. και του ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. Κύπρου, και έχει αναπτύξει ποικίλο διοικητικό έργο, τόσο στο πλαίσιο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών όσο και στους φορείς με τους οποίους έχει συνεργαστεί.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Το ελληνικό θέατρο στην Κωνσταντινούπολη το 19ο αι. Τόμ. Α: *Ιστορία, δραματολόγιο, θίασοι, ηθοποιοί, θέατρα*, Νέος Κύκλος Κωνσταντινουπολιτών, Αθήνα 1994, σελ. 455.

Το ελληνικό θέατρο στην Κωνσταντινούπολη τον 19ο αιώνα. Τόμ. Β: *Παραστάσεις*, Νέος Κύκλος Κωνσταντινουπολιτών, Αθήνα 1996, σελ. 572.

Σωματείο Ελλήνων Ηθοποιών. Ογδόντα χρόνια 1917-1997: Ιστορική αναδρομή από ομάδα θεατρολόγων. Έρευνα-εποπτεία-συντονισμός Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, «Σοφίας Μέλαθρον» Κ. και Π. Σμπίλιας, Αθήνα 1999, σελ. 619. (4^ο).

Κωνσταντινουπολίτικα θεατρικά προγράμματα: 1876-1900: Συμβολή στη βιβλιογράφηση θεατρικών μονόφυλλων του 19ου αιώνα, Ε.Λ.Ι.Α., Αθήνα 1999, σελ. 218.

(σε συνεργασία με ομάδα θεατρολόγων) *Αρχείο Παλλούς Μάνου: Η ζωή και το έργο της*, Έφεσος, Αθήνα 2005, σελ. 568. (4^ο).

Το θέατρο στην «καθ' ημάς» Ανατολή: Κωνσταντινούπολη-Σμύρνη: Οκτώ μελετήματα, Πολύτροπον (Σειρά: Δράμα και Δρώμενα), Αθήνα 2006, σελ. 462 (Α Βραβείο

- Εστίας Νέας Σμύρνης, 2006). (2^η ανατύπωση: Πολύτροπον, Αθήνα 2010).
- Βασίλης Μεσολογγίτης, *ο λογοτέχνης, ο ηθοποιός, ο συνδικαλιστής: Η ζωή και το έργο του*, Παπαζήσης (Σειρά: Μεγάλοι Θεατρικοί Τόποι), Αθήνα 2010, σελ. 588. (4^ο).
- Ελληνική Βιβλιογραφία Θεατρικών Έργων Διαλόγων και Μονολόγων: 1900-1940*. Επιμέλεια Π. Βραχιώτης. Πρόλογος Β. Πούχνερ, Ίδρυμα Κώστα & Ελένης Ουράνη (Σειρά: Θεατρική Βιβλιοθήκη αρ.11 / Γενική Φιλολογική Εποπτεία Β. Πούχνερ), Αθήνα 2020, 2 τόμοι (σελ. 1760).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

- Μανουήλ Ιω. Γεδεών, *Αποσημειώματα χρονογράφου, Μνεία των προ εμού, Πατρι-αρχαϊκά εφημερίδες, Ιστορία των του Χριστού πενήτων: Ευρετήρια*. Επιμέλεια: Δ. Πικραμένου-Βάρφη, Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών / ΕΙΕ, Αθήνα 1979, σελ. 130. (ΚΝΕ/ΕΙΕ, αρ. 24).
- Βάλτερ Πούχνερ, *Η πρόσληψη της γαλλικής δραματουργίας στο νεοελληνικό θέατρο: 17ος-20ός αιώνας: Μία πρώτη σφαιρική προσέγγιση*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1999, σελ. 219.
- Δέκα χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών: 1900-2000*. Διάρθρωση ύλης-Επιμέλεια σύνταξης Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Ε.Κ.Π.Α., Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Ergo, Αθήνα 2001, σελ. 436. (4^ο).
- Βάλτερ Πούχνερ, *Νεοελληνικό θέατρο (1600-1940) - Κινηματογράφος*. Τόμος Α: *Το Νεότερο Θέατρο μέχρι τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο*. Κριτική ανάγνωση Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), Πάτρα 2002, σελ. 417.
- Επιστημονικές επιμορφωτικές διαλέξεις ακαδημαϊκού έτους 2004-2005*. Επιμέλεια Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σχολή Καλών Τεχνών, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Ναύπλιο 2006, σελ. 227.
- Το θέατρο στην Εκπαίδευση: Θεωρία και πράξη: Πρακτικά επιστημονικών ημερίδων*. Επιμέλεια Α. Τσιάρας, Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σχολή Καλών Τεχνών, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Παπαζήσης, Αθήνα 2007, σελ. 255.
- Βάλτερ Πούχνερ, «Σύντομη αναλυτική βιβλιογραφία του ελληνικού θεάτρου σκιών (1977-2007) με συμπληρώσεις για τα προηγούμενα έτη». Επιμέλεια Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου. *Παράβασις*, τόμ. 9, 2009, σσ. 425-497.
- Ελένη Χαλκούση: Η ζωή και το έργο της*. Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας, Αθήνα, 9 Δεκ. 2013. Πνευματικό Κέντρο Κωνσταντινουπολιτών. Διοργάνωση: Μορφωτικός Σύνδεσμος Μακροχωρίου Κωνσταντινουπόλεως, «Το Έβδομον του Βυζαντίου» (υπό έκδοση).

Ιωσήφ Βιβιλάκης

*Πρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
(από 2020 έως 2022)*

Καθηγητής

*Θεατρολογία – Ιστορία του Θρησκευτικού
Θεάτρου του Μεσαίωνα
και των Νεότερων Χρόνων*

Καθηγητής του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Αναπληρωτής πρόεδρος του Τμήματος (2017-2019) και Διευθυντής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (2014-2016).

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Πτυχιούχος της Θεολογικής Σχολής και του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1996 απέκτησε τον τίτλο του διδάκτορα του ιδίου Πανεπιστημίου με την εργασία *Η θεατρική ορολογία στους Πατέρες της Εκκλησίας. Συμβολή στη μελέτη της σχέσεως Εκκλησίας και Θεάτρου*. Το έτος 2007-8 του απονεμήθηκε ερευνητική υποτροφία από το πανεπιστήμιο του Princeton (Stanley J. Seeger Visiting Research Fellow). Έχει επιμεληθεί πολλούς επιστημονικών τόμους, όπως: *Φώτης Κόντογλους εν εικόνη διαπορευόμενος*, Ακρίτας, Αθήνα 1995, *Δάφνη. Τιμητικός τόμος για τον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο* (2001), *Στέφανος. Τιμητική προσφορά στον Βάλτερ Πούχνερ* (2007) και σειρές θεατρικών προγραμμάτων (Αμφι-Θέατρο, Θέατρο οδού Κεφαλληνίας, Θέατρο Πορεία).

Έχει διευθύνει τις εκδηλώσεις πολιτισμού «Τεχνών επίσκεψις» που πραγματοποιήθηκαν υπό την εποπτεία του Πρύτανη καθηγ. Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη στο Παλαιό Πανεπιστήμιο της Πλάκας (2001-2003). Αρθρογραφεί στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο και έχει συνεργαστεί με την εφημερίδα *Καθημερινή* γράφοντας βιβλιοκριτική. Τακτικός συνεργάτης του λογοτεχνικού περιοδικού *Φρέαρ*. Διετέλεσε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Θεάτρου (2015-2016).

Έχει διδάξει τα μαθήματα: Ιστορία Ευρωπαϊκού Θεάτρου Α: Από τον Μεσαίωνα στην Αναγέννηση, Θεατρική Αγωγή (σε συνεργασία με την αναπλ. καθηγήτρια Ευανθία Στιβανάκη και τον καθηγητή Μηνά Ι. Αλεξιάδη), Το θεατρικό πρόγραμμα, Η τέχνη του Καραγκιόζη και ειδικά μαθήματα για το θέατρο σκιών (σε συνεργασία με τον Καραγκιοζοπαίκτη Άθω Δανέλλη), επιλεγόμενα μαθήματα και σεμινάρια με θεματική από το θρησκευτικό θέατρο και την πρόσληψη του μεσαιωνικού θεάτρου στη νεώτερη εποχή, καθώς και τα μαθήματα: Ιστορική και Φιλολογική προσέγγιση των θεατρικών πηγών,

Εκδοτική κειμένων και μαθήματα σχετικά με τη διδακτική του θεάτρου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.

Έχει σχεδιάσει το Πρόγραμμα Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. και διδάσκει από το 2014 τα ειδικά μαθήματα: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση και Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (από το 2018 σε συνεργασία με το μέλος Ε.ΔΙ.Π. Έλια Λακίδου).

Ίδρυτής της επιστημονικής και καλλιτεχνικής ομάδας «Οθόνιον», η οποία δημιουργήθηκε στο Πανεπιστήμιο αλλά σύντομα ανοίχτηκε στην πόλη της Αθήνας με παραστάσεις θεάτρου σκιών στον δρόμο, σε σχολεία και στις φυλακές. Έχει γράψει το δραμάτιον *Ο Καραγκιόζης νεκροθάπτης* (2017) και το ιερό δράμα *Φιλοθέη η Αρχοντοπούλα των Αθηνών* (2019), που παρουσιάστηκαν στην Αθήνα και έλαβαν εξαιρετικές κριτικές. Είναι μέλος και επιστημονικός συνεργάτης της ομάδας «Δρόμος με δέντρα» (Baumstrasse) της Μάρθας Φριντζήλα.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Η θεατρική ορολογία στους Πατέρες της Εκκλησίας. Συμβολή στη μελέτη της σχέσεως Εκκλησίας και θεάτρου (διατρ.), Ε.Κ.Π.Α., Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Αθήνα 1996 (δακτυλ.).

Μ. Καραγάτση, *Κριτική Θεάτρου, 1946-1960*. Πρόλογος Κ. Γεωργουσόπουλος. Εισαγωγή – Επιμέλεια: Ι. Βιβιλάκης, έκδοση Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα 1999.

Θεατρική αναπαράσταση στο Βυζάντιο και στη Δύση στη σειρά: «Το Βυζάντιο και οι ξένοι Β» [4], Υπεύθυνες: Β. Δεληβοριά-Κουταβά, Α. Κόλια-Δερμιτζάκη, έκδοση Ίδρυμα Γουλιανδρή-Χορν, Αθήνα 2003.

Μολιέρου, *Οι κατεργαριές του Σκαπέν*. Μετάφραση Φώτη Κόντογλου. Επιμέλεια Ι. Βιβιλάκης, Εισαγωγή: Ι. Βιβιλάκης – Ιφ. Μποτουροπούλου, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2004.

Για το Ιερό και το Δράμα. Θεατρολογικές προσεγγίσεις. Πρόλογος: Β. Πούχνερ, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2004.

Κωμωδία ήτοι Έργα και καμώματα του μαρού ψευδασκητού Αυξεντίου του εν τω Καιρλίω και των ασεβεστάτων και αθέων εκείνου μαθητών οπαδών και διδασκάλων ή Αυξεντιανός μετανοημένος (1752). Φιλολογική έκδοση, Εισαγωγή, Σχόλια, Γλωσσάριο. Ερευνητικό Πρόγραμμα: Το ελληνικό θέατρο στην εποχή του Μεσαίωνα, της Αναγέννησης και της Τουρκοκρατίας [5], Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα 2010.

Το κήρυγμα ως performance. Εκκλησιαστική ρητορική και θεατρική τέχνη μετά το Βυζάντιο, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2013.

Στην τελευταία του εργασία *Το κήρυγμα ως performance* (εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2013), με παραδείγματα από κορυφαίους ιεροκήρυκες της μεταβυζαντινής γραμματείας, αναζητά τις παραστασιακές αξίες του κήρυγματος, τη σύνθεση των ακροατηρίων, την αλληλεπίδραση της σύναξης με τον ομιλητή και τους τρόπους επικοινωνίας με μία τέχνη κατ' εξοχήν προφορική και σωματική. Το βιβλίο έχει διακριθεί με το Βραβείο Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής 2013-14 της Ένωσης Ελλήνων Θεατρικών & Μουσικών Κριτικών.

Κωνσταντζίνα Γεωργακάκη

Καθηγήτρια

*Θεατρολογία – Ιστορία του Ελληνικού
Θεάτρου με ιδιαίτερη έμφαση στην Ιστορία
του Θεάτρου των Αθηνών 19ος-20ός αιώνας*

Γεννήθηκε στον Πειραιά. Απόφοιτος της Ελληνο-Γαλλικής Σχολής «Jeanne d'Arc», πτυχιούχος του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α. (1982) και διδάκτορας του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του ιδίου Πανεπιστημίου με θέμα διατριβής: «Η θεατρική πολιτική κατά την οθωνική περίοδο» (1997). Κατά την περίοδο 1984-2001 εργάστηκε ως φιλόλογος στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Από το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002 διδάσκει στο Τ.Θ.Σ., όπου υπηρετεί μέχρι σήμερα στη βαθμίδα του καθηγητή.

Το εκπαιδευτικό και ερευνητικό της έργο, οι επιστημονικές ανακοινώσεις και δημοσιεύσεις της εστιάζονται στο ελληνικό θέατρο του 19ου και 20ού αιώνα, στην υποδοχή ξένων θιάσων από το ελληνικό κοινό καθώς και στις σχέσεις θεάτρου και πολιτικής. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 συμμετέχει με ανακοινώσεις της σε συνέδρια και δημοσιεύει άρθρα της σε επιστημονικά περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων.

Είναι υπεύθυνη του προγράμματος Erasmus+ για τις ανταλλαγές με τα Πανεπιστήμια Paul Valéry-Montpellier III (2004-2020) και Babes-Bolyai της Cluj-Napoca (2020-2021). Είναι, επίσης, μέλος του Εφορευτικού Συμβουλίου της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής (2018 -2020).

Συνεργάστηκε με την ομάδα του Φώτου Λαμπρινού στη σειρά *Χούντα είναι. Θα περάσει;* που προβλήθηκε από την NET το 2012.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Βίος και πολιτεία μιας γηραιάς κυρίας. Επιθεώρηση και Δικτατορία (1967-1974), Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 2015.

1894-2014: Η εφήμερη γοητεία της επιθεώρησης, Εκδόσεις Polaris, Αθήνα 2013.

Οδηγός Νεοελληνικής Δραματολογίας σε συνεργασία με τον καθηγητή Β. Πούχνερ, Ergo, Αθήνα 2009.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

20 Χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Ergo, Αθήνα 2010.

(σε συνεργασία με την Εύα Στεφανή), *Της Αγνής: υστερόγραφο*, Τ.Θ.Σ. /

Ε.Κ.Π.Α., Ergo, Αθήνα 2008.

Πρακτικά Β Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου. Σχέσεις του Νεοελληνικού Θεάτρου με το Ευρωπαϊκό, Τ.Θ.Σ. / Ε.Κ.Π.Α., Ergo, Αθήνα 2004.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

«*Les sorcières de Smyrne sur la scène contemporaine*», *STUDIA UBB DRAMATICA*, LXV, 1, 2020, σσ. 173-187.

«Ο θίασος της Alice Reine στο θέατρο Φαλήρου. Η γαλλική “Αναγέννηση” στη φαληρική Σκηνή», *Opera and the Greek World during the Nineteenth Century*, Ionian University-Department of Music-Hellenic Music Research Lab / Corfu Philharmonic Society, Corfu 2019, σσ. 42-59.

«Μια ανανεωτική πρόταση για τη διεύθυνση των κρατικών σκηνών. Ο Σπύρος Α. Ευαγγελάτος στο τιμόνι του Κ.Θ.Β.Ε.», Γ. Βαρζελιώτη, Πλ. Μαυρομούστακος (επιμ.), *Σκηνή και Αμφι-Θέατρο, Αφιέρωμα στον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο*, Πρακτικά συνεδρίου, Τ.Θ.Σ. / Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2018, σσ. 337-351.

«Politique théâtrale ou politique sociale? C’est là la question. Les subventions sous le règne du roi Othon», R. Carvais, C. Glineur (επιμ.), *L’État en scènes. Théâtres, opéras, salles de spectacle du XVIIe au XIXe siècle. Aspects historiques, politiques et juridiques*, Lextenso, Amiens 2018, σσ. 373-384.

«*Τα Αλαλούμια* (1982): μια “αντι.Κ.Υ.βερνητική” τηλεοπτική πρόταση», Β. Βαμβακάς – Γ. Πασχαλίδης (επιμ.), *50 χρόνια ελληνική τηλεόραση*, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2018, σσ. 361-375.

«Σπονδυλωτά θεάματα της Μεταπολίτευσης: “Παίζοντας” με την ιστορική μνήμη», Αλ. Αλτουβά, Κ. Διαμαντάκου (επιμ.), *Πρακτικά Ε Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου: Θέατρο και Δημοκρατία*, Τ.Θ.Σ. / Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2018, σσ. 251-266.

«La présence de Roger Planchon au Festival International du Spectacle à Athènes», Πλ. Μαυρομούστακος, Σ. Φελοπούλου (επιμ.), *Σχέσεις Ελλάδας-Γαλλίας: Το θέατρο από το 1960 μέχρι σήμερα*, Πρακτικά συνεδρίου, Τ.Θ.Σ. / Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2017, σσ. 139-145.

«Labiche sur la scène du Théâtre National de Grèce», Ol. Bara, V. Heyraud, J-C. Yon (επιμ.), *Les mondes de Labiche*, Presses Sorbonne Nouvelle, Paris 2017, σσ. 191-199.

«Manger sur la scène grecque contemporaine: le cas de Vanghèlis Hadziyannidis», *Cahiers balkaniques*, hors-série 2016, σσ. 77-85.

«Η ρεαλιστική ματιά του βουλευάρτου στη στροφή του αιώνα. Η περίπτωση του Alfred Carpus», Αντ. Γλυτζουρή, Κ. Γεωργιάδη, Μ. Μαυρογένη (επιμ.), *Η πρώτη υποδοχή του Ρεαλισμού και του Νατουραλισμού στο ελληνικό θέατρο*, Ι.Τ.Ε. / Ι.Μ.Ε., Ρέθυμνο 2016, σσ. 28-47.

«Monstre sacré ou comédien indifférent? Harry Baur sur la scène athénienne», Μ. Litsardaki, Μ. Makropoulou, Κ. Exarchou (επιμ.), *Les Mots en spectacle, Mélanges en l’honneur d’Aphrodite Sivetidou*, Garnier, Paris 2016, σσ. 99-109.

Πλάτων Μαυρομούστακος

Πρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
(από 2011 έως 2015)

Καθηγητής

Θεατρολογία – Ιστορία του Θεάτρου
του 20ού αιώνα

Καθηγητής στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου διδάσκει από το 1991. Πρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (2011-2015).

Γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου. Απόφοιτος Σχολής Μωραΐτη, Πρότυπου Λυκείου Αθηνών (1976) - Πτυχιούχος Νομικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α. (1981) - Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Θεατρικών Σπουδών (DEA) στο Institut d'Études Théâtrales, Université de La Sorbonne Nouvelle - Paris III (1982) – Διδάκτωρ του Institut d'Études Théâtrales, Université de La Sorbonne Nouvelle - Paris III (1987- Επιβλέπων: Bernard Dort, Συνεπιβλέπων: Στάθης Δαμιανάκος) – Υπότροφος του Ι.Κ.Υ. (1984-1987).

Ερευνητικός Εταίρος (Research Fellow) του *International Research Center / Interweaving Performance Cultures* (IRC/IPC) στο Freie Universität Berlin.

Ιππότης του Τάγματος του Ακαδημαϊκού Φοίνικα της Γαλλικής Δημοκρατίας (Chevalier de l'Ordre des Palmes Académiques).

Ιδρυτικό μέλος (1997) *Ευρωπαϊκού Δικτύου Έρευνας και Τεκμηρίωσης Παραστάσεων Αρχαίου Ελληνικού Δράματος* [Arc-Net]. Συντονιστής Εντατικού Προγράμματος Θερινών Μαθημάτων του Δικτύου (Επίδαυρος - Λαύριο 2002-2015).

Μέλος επιστημονικού συμβουλίου περιοδικών εκδόσεων με κριτές: *Journal of Greek Media & Culture - Biblos, Revista da Faculdade de Letras*, Universidade de Coimbra.

Διευθυντής Εργαστηρίου Αρχαίου Δράματος και Θεατρολογικών Ερευνών στο Τ.Θ.Σ. / Ε.Κ.Π.Α. (2019).

Έχει προσκληθεί για διδασκαλία ή για διαλέξεις από Πανεπιστήμια της Ευρώπης (Οξφόρδη, Παρίσι, Βερολίνο, Δουβλίνο, Ελσίνκι, Κοϊμπρα, Πράγα, Μπρνο, Παβία, Λευκωσία), Αμερικής (Brown, Harvard, Princeton, Emory, Yale, New School, CUNY, Stockton) και Αυστραλίας (Σίδνεϊ, Μελβούρνη), με υποτροφία ή χρηματοδότηση διαφόρων ιδρυμάτων (J. Paul Getty Center, Κοινωφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, Stanley Seeger Visiting Research Scholarship, Goethe Institut, Freie Universität Berlin).

Έχει εκδώσει αυτοτελώς, έχει επιμεληθεί μόνος ή σε συνεργασία, περισσότερους από 20 τόμους βιβλίων και ακαδημαϊκών εκδόσεων. Έχει δημοσιεύσει αυτοτελώς περί τα 350 άρθρα στα ελληνικά, γαλλικά, αγγλικά, γερμανικά, ιταλικά, για διάφορα θέματα ιστορίας του ελληνικού και ευρωπαϊκού θεάτρου, σε αυτόνομες εκδόσεις και θεατρολογικά περιοδικά με κριτές, καθώς και σε πρακτικά συνεδρίων. Έχει διευθύνει έρευνες για ζητήματα δραματουργίας, σκηνικής πρακτικής, ιστορίας του θεάτρου, παραστάσεων μελοδράματος και αρχαίου δράματος κατά τους νεότερους χρόνους στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Διετέλεσε επιστημονικός συνεργάτης του Θεατρικού Μουσείου (1988-1991).

Μεταφραστής και δραματουργός σε δημόσια, περιφερειακά και επικορηγούμενα θέατρα (Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν, Εθνικό Θέατρο, Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας, Θέατρο της Άνοιξης, Θέατρο Σημείο, κ.α.), συνεργάτης πολιτιστικών διοργανώσεων (Φεστιβάλ Πάτρας, Πειραιά, Τρίπολης) και τηλεοπτικών θεατρικών παραγωγών (ΕΡΤ1-Studio ΑΤΑ), μέλος επιτροπών του Υπουργείου Πολιτισμού (Επιτροπή Επικορηγήσεων Ελευθέρου Θεάτρου – 1988-1995, κ.α.), διοικητικών συμβουλίων πολιτιστικών οργανισμών (Κέντρο Μουσικού Θεάτρου Βόλου, Πολιτιστική Ολυμπιάδα, Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα), αξιολογητής ευρωπαϊκών προγραμμάτων για τον πολιτισμό (Καλειδοσκόπιο, Culture 2000).

Διατηρούσε στήλη κριτικής στην *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία* (1996-1999).

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ένα θαμπό χειρόγραφο. Παρουσίαση ανέκδοτων κειμένων του Γιάννη Σιδέρη. Ο Β Τόμος της Ιστορίας του Νέου Ελληνικού Θεάτρου, Καστανιώτης, Αθήνα 1994.

Μολιέρος. Χρονολόγιο Jean Baptiste Poquelin (1622-1673), Επικαιρότητα, Αθήνα 2002.

Το θέατρο στην Ελλάδα 1940-2000. Μια επισκόπηση, Καστανιώτης, Αθήνα 2005. - 4^η έκδοση: 2012.

Αντί κριτικής, Καστανιώτης, Αθήνα 2006.

Σχεδιάσματα Ανάγνωσης, Καστανιώτης, Αθήνα 2006.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Γιάννης Σιδέρης, *Ιστορία του Νέου Ελληνικού Θεάτρου, 1794-1944*, εκδ. Καστανιώτης – Μουσείο και Κέντρο Μελέτης Ελληνικού Θεάτρου. Τόμοι: Α: 1990, σελ. 335 – Β/1: 1999, σελ. 296 – Β/2: 2000, σελ. 312 – Β/3: 2010, σελ. 283.

Το Θέατρο στο Σχολείο, Έκδοση των Πανελλήνιων Αγώνων Μαθητικού Θεάτρου, Αθήνα 1994, σελ. 119.

Παράβασις, Επιστημονικό Δελτίο Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., Τόμος 1, 1995, σελ. 354 – Τόμος 2: 1997, σελ. 385.

Παραστάσεις Αρχαίου Ελληνικού Δράματος στην Ευρώπη κατά τους Νεότερους Χρόνους, Τρίγλωσση έκδοση, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1999, σελ. 190.

Η σκηνοθετική προσέγγιση του αρχαίου ελληνικού δράματος από τον Κάρολο

Κουν, ΚΕΠΕΑΕΔ «Δεσμοί», Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν, Καστανιώτης, Αθήνα 2000, σελ. 70.

Κάρολος Κουν. *Οι Παραστάσεις*, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, σελ. 490.
Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2013, σελ. 178.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Γιώργος Σεβαστίκογλου, *Πράξις*, «Σκέψη, Χρόνος και Δημιουργοί» (Διεύθ. Θανάσης Θ. Νιάρκος), Καστανιώτης, Αθήνα 1992, σελ. 148.

Πλ. Μαυρομούστακος, Κ. Σταματογιαννάκη-Κουτσουμπού, *Λέων Φραντζής. Φωτογραφίες ελλήνων ηθοποιών 1937-1946*, Ε.Λ.Ι.Α., Αθήνα 2003, σελ. 80.

Μ. Δημόπουλος, Μπ. Ακτσόγλου, Χρ. Γαλανοπούλου, Πλ. Μαυρομούστακος, *Σινεμυθολογία. Οι ελληνικοί μύθοι στον Παγκόσμιο Κινηματογράφο*. Πολιτιστική Ολυμπιάδα, 2003, σελ. 342.

Μ. Broze, L. Couloubaritsis, A. Hypsilanti, P. Mavromoustakos, D. Viviers, *Le Mythe d'Hélène*, Editions Ousia, Bruxelles 2005, σελ. 295.

Πλ. Μαυρομούστακος, Σ. Φελοπούλου, *Σχέσεις Ελλάδας – Γαλλίας: Το Θέατρο από το 1960 μέχρι σήμερα / Relations France-Grèce : Le théâtre des années 1960 à nos jours*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. – Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδας, Αθήνα 2016, σελ. 273.

Γ. Βαρζελιώτη, Πλ. Μαυρομούστακος, *Σκηνή και Αμφιθέατρο. Αφιέρωμα στον Σπύρο Α. Ευαγγελίτο*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2018, σελ. 362.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

Περιοδικό *Εκκύκλημα* (1983-1990) – Μέλος Συντακτικής επιτροπής.

Παξινού – Μινωτής Μίμησις πράξεως σπουδαίας και τελείας, Μ.Ι.Ε.Τ., 1997.

J. S. Sinistera, *Ay Carmela! Ελεγγεία ενός εμφυλίου πολέμου*, Θέατρο της Άνοιξης, 1996, σελ. 82.

Διεύθυνση δίγλωσσης έκδοσης *Απάντων Μολιέρου*, εκδ. Επικαιρότητα, 2002:
Α. *Η Ζήλεια του Μουντζούρη*. Μετάφραση Μ. Θεοδωροπούλου, Παραστασιογραφία Μ. Ηλιάδη, σελ. 105.

Β. *Ο Ιπτάμενος Γιατρός*. Μετάφραση Μ. Θεοδωροπούλου, Παραστασιογραφία Μ. Ηλιάδη, σελ. 95.

Γ. *Ο Απερίγραπτος*. Μετάφραση Σ. Διονυσοπούλου, Παραστασιογραφία Μ. Ηλιάδη, σελ. 301.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

E. Fischer-Lichte, *Θέατρο και Μεταμόρφωση. Προς μια νέα αισθητική του επιτελεστικού*. Μετάφραση Ν. Σιουζουλή, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2013, σελ. 431.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

(με τη συνεργασία μελών Arc-Net), *Intensive Course on the Study and Performance of Ancient Greek Drama*, 2005 (σελ. 127), 2006 (σελ. 128),

- 2007 (σελ. 197).
 (με τη συνεργασία μελών Arc-Net), *Exploring European Identities / Ideologies by Means of (Re)Presentations of Ancient Greek Drama*, 2008 (σελ. 217), 2009 (σελ. 185), 2010 (σελ. 185).
 (σε συνεργασία με Ά. Καρακατσούλη και Ά. Πούπου), *Dynamics and Metamorphoses of Classics as Performative Events: Between Celebration and Communication*, Ergo, 2011, σελ. 312.
 (σε συνεργασία με Γ. Βαρζελιώτη), *Challenging Limits: Performance of ancient Drama, controversies and debates*, Ακαδημία Πλάτωνος, 2013, (σελ. 202), 2014 (σελ. 275), 2015 (σελ. 275).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ (ΕΠΙΛΟΓΗ: 2015-2020)

- «Introduction Historique Générale», Ol. Descotes (dir.), *D'Aventures en Miracles. Panorama des écritures théâtrales de la Grèce moderne*, L'espace d'un instant, Paris 2015, σσ. 11-22.
 «Το ελληνικό θέατρο στην αυγή του 21ου αιώνα: μια διαδρομή από τη συλλογικότητα στην εσωτερικότητα», Greek Play Project (2015) [<http://www.greek-theatre.gr/public/gr/greekplay/index/reviewview/45>]
 «Ανάμεσα στην κλασική φιλολογία και τις θεατρικές σπουδές: η απόσταση που ενώνει», περιοδικό *Σύγχρονα Θέματα*, Περίοδος Β, Χρόνος 37ος (2015), Τεύχος 128-129, σσ. 139-142.
 «Ideological Parameters in Reactions to Performances of Ancient Greek Drama at the End of the Twentieth Century», Pl. Mavromoustakos, G. Varzelioti (eds.), *Challenging Limits: Performance of ancient Drama, controversies and debates*, Ακαδημία Πλάτωνος, 2013, σσ. 169-203.
 «Le théâtre en Grèce dans les années 1960 et 1970 : un printemps court, une nuit longue et la promesse de la liberté», Πλ. Μαυρομούστακος, Σ. Φελοπούλου (επιμ.), *Σχέσεις Ελλάδας – Γαλλίας: Το Θέατρο από το 1960 μέχρι σήμερα / Relations France-Grèce : Le théâtre des années 1960 à nos jours*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. – Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδας, Αθήνα 2016, σσ. 45-50.
 «Koun, Skalioras, Molière: une rencontre qui n'a pas eu lieu», Πλ. Μαυρομούστακος, Σ. Φελοπούλου (επιμ.): *Σχέσεις Ελλάδας – Γαλλίας: Το Θέατρο από το 1960 μέχρι σήμερα / Relations France-Grèce : Le théâtre des années 1960 à nos jours*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. – Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδας, Αθήνα 2016, σσ. 159-161.
 «Ανα(συ)σκευάζοντας τη βιβλιοθήκη των Φέρμορ στην Καρδαμύλη», *Πάτρικ Λη Φέρμορ. Και το ταξίδι συνεχίζεται, Patrick Leigh Fermor. The Journey Continues*, Διεύθυνση Έκδοσης Μ. Διαμάντη, Περιοδικό *Μουσείο Μπενάκη*, 9^ο Παράρτημα, 2017, σσ. 245-259.
 «Théâtre en plein air et le Groupe de théâtre antique de la Sorbonne: Les Perses à Épidaure», L. Arnoux-Farnoux, P. Kosmadaki (dir.), *Le double voyage : Paris-Athènes (1919-1939) «Mondes Méditerranéens et Balkaniques»* N° 12, École Française d'Athènes, 2018, σσ. 293-300.

- «Εθνικό Θέατρο 1974-2014: Πρώτες σημειώσεις για μια αντιφατική πορεία από τη Μεταπολίτευση ως την Κρίση», Αλ. Αλτουβά – Κ. Διαμαντάκου (επιμ.), *Θέατρο και Δημοκρατία. Πρακτικά Ε Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου, Με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, αφιερωμένο στον Βάλτερ Πούχνερ, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών*, τόμ. Β, Αθήνα 2018, σσ. 103-111.
- «From the play to the event: Delineating phenomena of theatrical activity in Greece at the turn of the twenty-first century», *The Historical Review / La Revue Historique*, [S.l.], v. 16, σσ. 15-34, apr. 2020 [<https://ejournals.e-publishing.ekt.gr/index.php/historicalReview/article/view/22832>]

Γιώργος Π. Πεφάνης

Αντιπρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
(από 2020 έως σήμερα)

Καθηγητής

Θεατρολογία – Φιλοσοφία και Θεωρία
του Θεάτρου και του Δράματος

Ο Γιώργος Π. Πεφάνης είναι Καθηγητής Φιλοσοφίας και Θεωρίας του Θεάτρου και του Δράματος στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κριτικός θεάτρου στο *CNN-Greece* και αρθρογραφεί στην εφημερίδα *Το Βήμα*. Είναι σύμβουλος καθηγητής και συντονιστής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών: «Ελληνικός Πολιτισμός»), όπου έχει διδάξει ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου και κινηματογράφου από το 2008 έως το 2020 και στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών: «Στοιχεία Θεωρίας Θεάτρου»), από το 2011 έως το 2013. Διευθύνει το Εργαστήριο «Θέατρο, Φιλοσοφία και Εκπαίδευση» στο Τ.Θ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α.

Επί σειρά ετών υπήρξε επιστημονικός συνεργάτης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, σύμβουλος δραματολογίου στο Εθνικό Θέατρο (1998-2000) και επιστημονικός συνεργάτης στο Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών (2000-2003), όπου είχε εκλεγεί ερευνητής (2003). Από το 1998 μέχρι το 2006 δίδαξε ιστορία και θεωρία του νεοελληνικού θεάτρου στον μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών του Φιλολογικού Τμήματος «Τομέας Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Διετέλεσε αναπληρωτής διευθυντής του Π.Μ.Σ. του Τ.Θ.Σ. την περίοδο 2018-2020, επιμελητής έκδοσης της *Παραβάσεως*, του Επιστημονικού Δελτίου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, από το 2003 μέχρι το 2013, σύμβουλος δραματουργίας του θεατρικού οργανισμού «Ithakart» (Los Angeles, USA) και μέλος της ερευνητικής ομάδας *JE 2487* (Université Paul Valéry, Montpellier, France). Είναι μέλος της *Société des Études Néohelléniques (SEN) des Néo-Hellénistes des Universités Francophones* (Paris, France), της International Association of Aesthetics, του Ελληνικού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, της Ελληνικής και της Διεθνούς Ένωσης Κριτικών Θεάτρου και Παραστατικών Τεχνών, της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας, της Ελληνικής Εταιρείας Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας κ.ά. Διετέλεσε διευθυντής των εκδοτικών σειρών για το θέατρο: «Θεατρική βιβλιοθήκη» των εκδόσεων «Δίαυλος», (3 τίτλοι βιβλίων) και «Δράμα και δρώμενα»

των εκδόσεων «Πολύτροπον», (6 τίτλοι βιβλίων). Διευθύνει τη σειρά «Θεατρικοί τόποι» και «Μεγάλοι θεατρικοί τόποι» των εκδόσεων «Παπαζήσης», (μέχρι τώρα 37 τίτλοι βιβλίων συνολικά).

Έχει δημοσιεύσει 183 επιστημονικές μελέτες σε ελληνικά και ξένα περιοδικά, 283 κριτικές θεάτρου στον περιοδικό (έντυπο και ηλεκτρονικό) τύπο, 72 άρθρα και 62 βιβλιοκρισίες σε εφημερίδες και περιοδικά. Το έργο του συγκεντρώνει έως τώρα πάνω από 1100 ετεροαναφορές. Έχει συμμετάσχει ως εισηγητής σε 85 επιστημονικά συνέδρια και έχει δώσει 45 διαλέξεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Είναι συγγραφέας είκοσι δύο βιβλίων γύρω από το θέατρο, τη λογοτεχνία και τη φιλοσοφία, μίας ποιητικής συλλογής και δύο μεταφράσεων. Το βιβλίο του *Το βασίλειο της Ευγένας*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2005, απέσπασε την Τιμητική Διάκριση Θεατρολογικού Συγγράμματος της Ένωσης Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών Ελλάδας (2006). Ετοιμάζει για το προσεχές μέλλον τις *Σκηνές της Θεωρίας IV*, έναν συλλογικό τόμο (με την Κλειώ Φανουράκη) για το εφαρμοσμένο θέατρο, τον δεύτερο τόμο των κριτικών θεάτρου και μία συλλογή μελετημάτων του για τον Ιάκωβο Καμπανέλλη.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Το Θεατρικό. Σκιαγράφηση μιας Φαινομενολογικής Θεατρολογίας, Δωδώνη, Αθήνα 1991.

Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της διασκέδασης. Το νεομπαρόκ και το τέλος της ιστορίας, Πρίσμα, Αθήνα 1992.

Ο Arçène Lourin και ο γιατρός Shepard. Το αλφάβητο του αστυνομικού μυθιστορήματος, Fragmenta, Θεσσαλονίκη 1996.

Jean-Paul Sartre. Τέσσερα Μελετήματα για το Έργο και τη Φιλοσοφία του, Αιγόκερως, Αθήνα 1996.

Το Θέατρο και τα Σύμβολα. Διαδικασίες συμβόλισης του δραματικού λόγου, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1999 (δεύτερη έκδοση, Παπαζήσης, Αθήνα 2012).

Ιάκωβος Καμπανέλλης. Ανικνεύσεις και προσεγγίσεις στο θεατρικό του έργο, Κέδρος, Αθήνα 2000.

Θέματα του Μεταπολεμικού και Σύγχρονου Ελληνικού Θεάτρου, Κέδρος, Αθήνα 2001.

Trends in the Greek Theatre on the Expiration of the 20th Century, International Theatre Institute, Athens 2001.

Τοπία της Δραματικής Γραφής, Δεκαπέντε μελετήματα για το ελληνικό θέατρο, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα 2003.

Επί σκηνής. Κριτικές θεάτρου 1994-2004, Ergo, Αθήνα 2004.

Το Βασίλειο της Ευγένας. Λογοτεχνικά διακείμενα και ανθρωπολογικά περιεχόμενα στην Ευγένια του Θεοδώρου Μοντοσελέζε, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2005.

Κείμενα και νοήματα. Μελέτες και δοκίμια για το θέατρο, Σοκόλης, Αθήνα 2005.

Σκηνές της θεωρίας. Ανοιχτά πεδία στη θεωρία και την κριτική του θεάτρου, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.

- (επιμέλεια συλλογικού τόμου), *Nulla Dies Sine Linea. Προσεγγίσεις στο έργο του Γρηγορίου Ξενόπουλου*, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα 2007.
- Η άμμος του κειμένου. Αισθητικά και δραματολογικά θέματα στο ελληνικό θέατρο*, Παπαζήσης, Αθήνα 2008.
- Το χαμόγελο του σαλιμπάγκου. Δοκίμια και άρθρα*, Αιγόκερως, Αθήνα 2009.
- Περιπέτειες της αναπαράστασης. Σκηνές της θεωρίας II*, Παπαζήσης, Αθήνα 2013.
- Φαντάσματα του θεάτρου. Σκηνές της θεωρίας III*, Παπαζήσης, Αθήνα 2013.
- (επιμέλεια συλλογικού τόμου), *Η λάμψη του χρήματος στη νεοελληνική λογοτεχνία. Από την Κρητική Αναγέννηση στην αυγή του 21ου αιώνα*, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα 2014.
- Θιασώτες και φιλόσοφοι. Σκιαγράφηση μιας θεατροφιλοσοφίας*, Παπαζήσης, Αθήνα 2016.
- Θεατρικά Bestiaria. Θεατρικές και φιλοσοφικές σκηνές της ζωικότητας*, Παπαζήσης, Αθήνα 2018.
- (επιμέλεια συλλογικού τόμου), *Η φιλοσοφία επί σκηνής. Θεατροφιλοσοφικές εστιάσεις*, Παπαζήσης, Αθήνα 2019.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

- «Le Théâtre de Kostas Mourselas. Le Désir et la Rationalisation», *Bulletin de liaison Néohellénique* 17, Institut National des Langues et Civilisations Orientales, Paris 2000, σσ. 103-110.
- «Le Théâtre à Athènes sous l'Occupation», *Bulletin de liaison Néo-hellénique* 17, Institut National des Langues et Civilisations Orientales, Paris 2000, σσ. 111-120.
- «Le caractère social du théâtre d'après Helias Voutiéridis», *Revue des Etudes Néohelléniques* 1 (2005), σσ. 149-159.
- «Le critique et la scène. Quelques remarques sur la fonction de la critique du théâtre moderne en Grèce», *Annuaire Théâtral* 48 (2010), σσ. 57-66.
- «Sujets, rôles et identités. Pensée théâtrale et identité genrée dans le contexte néo-hellénique contemporain», *Masculin Féminin dans la langue, la littérature et l'art grecs modernes*, Actes du XXIe Colloque International des Néo-Hellénistes des Universités Francophones: Institut d'Études Transtextuelles et Transculturelles (IETT), Université Jean Moulin Lyon III, Lyon 2011, σσ. 139-148.
- «Η λογική των συμβάντων στο μεταμοντέρνο θέατρο», *Estudios Neogriegos. Revista Científica de la Sociedad Hispanica de Estudios Neogriegos* no 14, 2011-2012, σσ. 533-547.
- «Les carrefours dans la théorie de l'histoire et du théâtre», *Annuaire Théâtral* 41 (2007), σσ. 174-186.
- «The Greek Emigrant Experience between 1945 and 1980 in the Plays of Petros Markaris and Loula Anagnostaki», *Journal of Modern Greek Studies* vol. 25, no 2 (2007), σσ. 213-224.
- «Mythe et utopie dans le théâtre grec contemporain», *Siècle 21. Littérature*

- & *société* 17 (2010), σσ. 9-12.
- «Sur la présence du mythe grec ancien dans la dramaturgie grecque moderne», *Revue des Études Néohelléniques* N.S. 6 (2010), σσ. 121-133.
- «Les chemins de mémoire dans la dramaturgie grecque contemporaine», *Annuaire Théâtral* 48 (2010), σσ. 21-30.
- «“L’anima in strada”. Il festival internazionale del teatro di strada ad Atene (ISTFEST)», *Culture Teatrali* 23 (2014), σσ. 126-131.
- «Philosophy and Theatre: Cornelius Castoriadis on the Imaginary Structure of Meaning in Theatre and Performance», Vr. Karalis (ed.), *Cornelius Castoriadis and Radical Democracy*, Brill, Leiden-Boston 2014, σσ. 117-136.
- (με τους Δ. Μακρή, Γ. Βαρδή, Β. Γκολφινόπουλο, Γ. Μιαούλη), «Theatrical Text Interpretation. Towards a Computer mediated scenography», J. Petri (ed.), *Performing Cultures*, Wydawnictwo Libron – Filip Lohner and Institute of Philosophy of Jagiellonian University, Krakow 2015, σσ. 107-118.
- «Scènes et repas. La performance du repas et de la mort chez Rodrigo García et Vassilis Ziogas», *Cahiers balkaniques* [En ligne], Hors-série | 2016, σσ. 17-27.
- «Philosophie du théâtre / les scènes de la philosophie. Esquisse d’une relation multidimensionnelle», M. Litsardaki, M. Makropoulou, K. Exarchou (dir.), *Les Mots en spectacle. Mélanges en l’honneur d’Aphrodite Sivetidou*, Clasiques Garnier, Paris 2016, σσ. 165-182.
- «Performative and moral issues in the theatrical metaphor», *Itinera* 13 (2017), σσ. 93-108.
- «Mapping Contemporary Greek Dramaturgy: 2000-2016», γενική εισαγωγή στον τόμο *The Oberon Anthology of Contemporary Greek Plays*, Oberon Books, London 2017, σσ. 7-27.
- «Is the ‘Animal-Event’ Possible? Animal Precariousness and Moral Indeterminacy in Performance», *New Theatre Quarterly (NTQ)* 34:2 (2018), σσ. 176-185.

Ευανθία Στιβανάκη

Καθηγήτρια

*Θεατρολογία – Ιστορία του Ελληνικού
Θεάτρου με ιδιαίτερη έμφαση
στο Θέατρο της Περιφέρειας*

Γεννήθηκε στην Πάτρα. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Τμήμα Φιλοσοφίας Ψυχολογίας, και αποφοίτησε το 1979. Μεταπτυχιακά στο ίδιο Τμήμα υπό τον Ε. Μουτσόπουλο, με θέμα «Χώρος και Χρόνος στη φιλοσοφική διάνοξη» (1983). Ως υπότροφος του Ι.Κ.Υ. (1989) εκπόνησε διδακτορική διατριβή Θεατρολογίας με θέμα *Θεατρική ζωή, κίνηση και δραστηριότητα στην Πάτρα από την απελευθέρωσή της έως και το 1900* στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, με επιβλέποντα τον καθηγητή Β. Πούχνερ και τους καθηγητές Σ. Ευαγγελάτο και Δ. Σπάθη. Έλαβε το διδακτορικό της δίπλωμα με βαθμό «Άριστα» (1997).

Το 1983 διορίστηκε στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως φιλόλογος και αργότερα ως γυμνασιάρχης. Από το 1994 έως το 2000 ορίστηκε υπεύθυνη των πολιτιστικών προγραμμάτων της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Αχαΐας. Δίδαξε στο Πανεπιστήμιο Πατρών (Π.Δ. 407 / 80) στα Τμήματα Νηπιαγωγών και Δασκάλων του Πανεπιστημίου Πατρών, με διδακτικά αντικείμενα: Θέατρο και Σχολείο και Διδακτική της θεατρικής πράξης, από το 1995 έως το 2000. Δίδαξε στο Διδακκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών «Ευάγγελος Παπανούτσος» το αντικείμενο: Η θεατρική πράξη στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Τον Ιανουάριο του 2001 εκλέχτηκε λέκτορας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και το 2006 επίκουρη καθηγήτρια. Στο Τ.Θ.Σ διδάσκει το μάθημα Θεατρική Αγωγή (Α και Β) και επίσης δίδαξε το μάθημα Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας. Ταυτόχρονα διδάσκει στο Μεταπτυχιακό Τμήμα και συμμετέχει στις δραστηριότητες του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Έχει διδάξει σε ξένα πανεπιστήμια και ξένους φοιτητές: Université de Lausanne (2002 και 2009), τη θεατρική ομάδα των φοιτητών του Princeton, εργαστήρια και σεμινάρια σχετικά με το Αρχαίο δράμα καθώς και τα αντικείμενα: Δραματολογία και Ιστορία θεάτρου σε δραματικές σχολές.

Έχει γράψει τα βιβλία: *Θεατρική ζωή, κίνηση και δραστηριότητα στην Πάτρα – από την απελευθέρωση της πόλης, 1828 έως το 1904*, εκδ. Περί Τεχνών, 2001, Πάτρα (διδακτ. διατριβή) και *Στα ίχνη της θεατρικής περιπέ-*

τειας, εκδ. Ergo, 2009. Συμμετείχε επίσης στους συλλογικούς τόμους *Πάτρα* (πανηγυρικός τόμος για την Πάτρα – πολιτιστική πρωτεύουσα 2006), *Στέφανος* (πανηγυρικός τόμος για τον Β. Πούχνερ), *Γλύπτες και γλυπτική στην Πάτρα, Πάτρα, Μεσογειακοί Αγώνες*, κ.α. Αρθρογραφεί σε σχετικά με τον πολιτισμό και το θέατρο περιοδικά και εκδόσεις.

Έχει γράψει θεατρικά έργα και έχει υπογράψει θεατρικές διασκευές σε διηγήματα και μυθιστορήματα, τα οποία έχουν παρουσιαστεί από σκηνής: *Ο Μαυρογιώργης*, έργο της ίδιας (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, 1986), *Η Καλλιπάτειρα στο φως της Ολυμπίας*, έργο της ίδιας (Μεσαιωνικό κάστρο Πάτρας, αρχαίο στάδιο Ρόδου, Αρχαία Ολυμπία και σε υπαίθρια και κλειστά θέατρα ανά την Ελλάδα, 2002-2004), *Ψυχολογία Συριανού συζύγου* του Ε. Ροΐδη, θεατρική διασκευή της ίδιας (Θέατρο Αγορά, θέατρο Απόλλων ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας και αλλού ανά την Ελλάδα, 1997), *Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη Λόγος. Ο Άνδρας και ο Έρωτας*, διασκευή της ίδιας επτά διηγημάτων του Α. Παπαδιαμάντη (θέατρο Αγορά, Σκιάθος, Αθήνα, Θεσσαλονίκη και αλλού ανά την Ελλάδα, 1996), *Χαίρε Λουΐζα*, διασκευή της ίδιας του μυθιστορήματος *Θα υπογράψω Λουί* της Ρέας Γαλανάκη (θέατρο Αγορά Πάτρας, θέατρο Απόλλων - Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας, 1998), *Τα Εφήμερα*, διασκευή της ίδιας επτά διηγημάτων του Ροΐδη (Αθήνα, Αντιθέατρο, Αγγέλων Βήμα 2006), *Οι δουλάρες*, σύνθεση κειμένων με τον Ι. Βιβιλάκη, μουσικοθεατρική παράσταση του Σ. Κραουνάκη (Αθήνα – Αθηναΐς, 2007), *Οι πανουργίες της Φλουρούς – Η Άσχημη Αδελφή*, διασκευή της ίδιας από το ομώνυμο διήγημα του Δ. Βικέλα (Θίασος Βήματα της Ε. Γερασιμίδου – καλοκαίρι 2009, φεστιβάλ ανά την Ελλάδα και θέατρο Αγορά Πάτρας, 2010).

Πολιτισμικά και θεατρικά δραστηριοποιείται από τα φοιτητικά της χρόνια. Συμμετείχε στο θεατρικό τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών (1976-1978). Πρωτοστάτησε στη δημιουργία και λειτουργία του Καλλιτεχνικού Εργαστηρίου του Δήμου Πατρέων, πρωτοπόρου ατελιέ Τεχνών στο οποίο υπήρξε πρόεδρος της διοίκησής του (1978 - 1987). Πρωτοστάτησε στην οικοδόμηση, ίδρυση και λειτουργία του υπαίθριου Λαϊκού Δημοτικού Θεάτρου της Πάτρας. Υπήρξε καλλιτεχνική έφορος του Πνευματικού και Καλλιτεχνικού Κέντρου του Δήμου της Πάτρας (1983 - 1987). Ιδρυτικό μέλος της Εταιρείας Θεάτρου και Τέχνης – Πάτρα, καλλιτεχνική σύμβουλος από το 1987 έως σήμερα, πρωτοστάτησε στην οικοδόμηση, δημιουργία και λειτουργία του Θεάτρου Αγορά της Πάτρας (χειμερινό θέατρο που λειτουργεί από το 1990 έως σήμερα) και είναι ο σκηνοθέτης των παραστάσεων της. Επίσης έχει σκηνοθετήσει σε πολλούς επαγγελματικούς θιάσους των Αθηνών. Από το 1978 έως σήμερα, συμμετέχει σε διοικητικά συμβούλια και επιτροπές πολλών θεσμικών φορέων σχετικών με την Εκπαίδευση, τον πολιτισμό και το θέατρο. Ενδεικτικά: Δήμος Πατρέων (Επιτροπή Παιδείας, ΔΕ.Π.Α.Π., Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας, Αγώνες Θεάτρου Σκιών, Πατρινό Καρναβάλι, κ.α.). Νομαρχία Αχαΐας (Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού, Δ. Σ Δικτύου Μεσογειακών Πόλεων, ΥΠ.Ε.Π.Θ., Πρόεδρος Επιτροπής Αξιολόγησης Ολυμπιακής Παιδείας, Καλλιτεχνικοί Μαθητικοί Αγώνες Θεάτρου κ.α.), επιτροπές αξιολόγησης: Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ. – Δραματολογία), Ίδρυμα Αλ. Α. Ωνάση, Ίδρυμα Παπαδάκη, Α.Σ.Ε.Π. κ.λπ. Συμμετέχει

επίσης σε Δ.Σ. ανεξάρτητων φορέων και ως καλλιτεχνικός σύμβουλος δημοτικών και ιδιωτικών φορέων. Υπήρξε εκ των συγγραφέων των φακέλων υποψηφιότητας της Πάτρας ως «Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, 2006» και του «Πάτρα – υποψήφια πόλη των Μεσογειακών Αγώνων, 2009». Έχει λάβει μέρος σε πλήθος συνεδρίων, ημερίδων, σεμιναρίων, θεατρικών εργαστηρίων, διαλέξεων, παρουσιάσεων κ.λπ. Έχει σκηνοθετήσει περί τα 50 θεατρικά έργα σε ποικίλες σκηνές, με επαγγελματικούς και ερασιτεχνικούς θιάσους. Έχει βραβευθεί και τιμηθεί κατ' επανάληψη από πολιτιστικούς και καλλιτεχνικούς φορείς για την προσφορά της στην Τέχνη και τον Πολιτισμό.

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ, 1976-1978:

Συμμετοχή στο έργο *Ο κύκλος με την κίμωλία* του Μπ. Μπρεχτ (Ηρώδειο, περιοδεία σε όλη την Ελλάδα, Βραβείο γυναικείου ρόλου στο Α Φεστιβάλ Ιθάκης, 1976). Σκηνοθεσία του έργου *Απταλος Γ* του Κ. Βάρναλη (Ηρώδειο, Ίριδα, περιοδείες, βραβείο παράστασης συνόλου). *Οι Μαντατοφόρες* του Γ. Ρίτσου (Σπόρτινγκ, περιοδείες).

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΑΣ 1978-1987:

Καραγκιόζικα του Β. Ρώτα (Πάνθεον, Θέατρο Απόλλων), *Όνειρο καλοκαιρινής νύκτας* του Ου. Σαίξπηρ (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, Θέατρο Απόλλων και ανά την Ελλάδα), *Όρνιθες* του Αριστοφάνη (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, Θέατρο Απόλλων και ανά την Ελλάδα), *Ο καλός άνθρωπος του Σετσουάν* του Μπ. Μπρεχτ (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, Θέατρο Απόλλων και ανά την Ελλάδα), *Ισαβέλλα, τρεις παραμυθίες και ένας παραμυθός* – του Ντάριο Φο (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, Θέατρο Απόλλων και ανά την Ελλάδα), *Ματζουράνα στο κατώφλι, γάιδαρος στα κεραμίδια* του Γ. Αρμένη (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, Θέατρο Απόλλων και ανά την Ελλάδα, Α Βραβείο σκηνοθεσίας και παράστασης συνόλου Φεστιβάλ Κορίνθου), *Ο Μαυρογιώργης*, έργο της ίδιας για τον Καραϊσκάκη (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, Θέατρο Απόλλων και ανά την Ελλάδα), *Η Ιστορία του Αλή Ρέντζο* του Π. Μάρκαρη (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, Θέατρο Απόλλων και ανά την Ελλάδα), *Θάψτε τους νεκρούς* του Ι. Σόου (Λαϊκό Δημοτικό Θέατρο Πάτρας), *Μόνο του σπανού τα γένια*, επιθεώρηση (Λαϊκό Δημοτικό Θέατρο Πάτρας), *Ο καλός στρατιώτης Σβέικ* του Σ. Πατατζί (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, Θέατρο Απόλλων και ανά την Ελλάδα), *Κιλλελέρ και Μικρασιατικά* (χοροδράματα) - (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, Θέατρο Απόλλων και ανά την Ελλάδα), *Δον Κιχώτης* του Θερβάντες, *Ειρήνη* του Αριστοφάνη (παιδικό θέατρο), (Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας, Θέατρο Απόλλων και ανά την Ελλάδα).

ΘΕΑΤΡΟ ΑΓΟΡΑ 1987-2010:

Η δικτατορία της συνείδησης του Μ. Σατρώφ, *Η Βενετία σώθηκε* του Τ. Ότγουέι, *Ο Σίββε Μπάντζι χάθηκε* του Α. Φούγκαρτ, *Δυο γυναίκες κορυφής* του Ρ. Μ. Ντόναλντ, *Τρωάδες* του Ευριπίδη, *Ο Βασιλικός* του Α. Μάτεση, *Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη Λόγος, ο Άνδρας και ο Έρως*, θεατρική διασκευή της ίδιας, *Η Βαβυλωνία* του Δ. Βυζάντιου, *Χαίρε Λουίζα*, θεατρική διασκευή της ίδιας από

το μυθιστόρημα της Ρ. Γαλανάκη *Θα υπογράψω Λουί, Ψυχολογία Συριανού συζύγου* από το διήγημα του Εμμανουήλ Ροΐδη, *Η Καλλιπάτειρα στο φως της Ολυμπίας* (με την Αλεξάνδρα Λαδικού) – έργο της ίδιας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, *Οι πανουργίες της Φλουρούς- Η Άσχημη αδελφή*, έργο της ίδιας από το ομώνυμο διήγημα του Δ. Βικέλα.

ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ – ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟΛΛΩΝ:

Ο Γενικός γραμματέας του Η. Καπετανάκη, *Η Αυλή των θαυμάτων* του Ι. Καμπανέλλη, *Ο Βασιλικός* του Α. Μάτση, *Ιφιγένεια εν Ταύροις* του Ευριπίδη, (Αρχαιολογικός χώρος Επικούρειου Απόλλωνα Βάσσης), *Το πανηγύρι* του Δ. Κεχαΐδη.

ΔΗΜΟΣ ΒΡΑΧΝΑΪΚΩΝ – ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΕΙΟ

ΚΑΙ ΑΙΘΡΙΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ:

Ο Μανδραγόρας του Ν. Μακιαβέλι, *Ο Γενικός γραμματέας* του Η. Καπετανάκη, *Ο Φιάκας* του Δ. Μισιτζή, *Το Φιόρε του Λεβάντε* του Γ. Ξενοπούλου, *Οι Γερμανοί ξανάρχονται και Η θεία από το Σικάγο* του Α. Σακελλάριου, *Η Καλλιπάτειρα στο φως της Ολυμπίας*, έργο της ίδιας, *Υπάρχει και φιλότιμο* του Α. Σακελλάριου, *Η Λυσοισράτη* του Αριστοφάνη (Α Βραβείο διασκευής, 26ο Φεστιβάλ Καρδίτσας 2008), *Ο Μπακαλόγατος των αδερφών Γιαννακόπουλων*, *Η τύχη της Μαρούλας των Κορομηλά - Κόκκου*, *Η βεγγέρα* του Η. Καπετανάκη.

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ:

Ο αφροσύνης των ανόμων, μουσικοθεατρική παράσταση για το Ρωμανό το Μελωδό (Στοά του βιβλίου με την Α. Συνοδινού και τον Χ. Αηδονίδη), *Τα Εφήμερα*, θεατρική διασκευή 7 διηγημάτων του Ε. Ροΐδη (θίασος Τελεία, Αντιθέατρο, Αγγέλων Βήμα), *Οι πονηριές της Φλουρούς – Η Άσχημη αδελφή*, έργο της ίδιας (θίασος Βήματα).

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ, ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Παρήγαγε και σκηνοθέτησε δέκα ραδιοφωνικές εκπομπές στην ΕΡΑ με θέμα την Ιστορία της Αχαΐας. Σκηνοθέτησε 25 τηλεοπτικά ντοκιμαντέρ πολιτισμικού χαρακτήρα σε δύο σειρές: Α. *Η πόλη και η εποχή*, Β. *Γυναίκες έφυμνεν*, και έγραψε το σενάριο της ταινίας *Ένα δελφίσι στη Μεσόγειο* - ταινία για την υποψηφιότητα της Πάτρας στους Μεσογειακούς Αγώνες 2009.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Α Βραβείο Δήμου Πατρέων για την προσφορά της στον πολιτισμό και την τέχνη της πόλης και της περιφέρειας (2002), Α Βραβείο Εταιρείας Αχαϊκών Μελετών για το συγγραφικό της έργο (2006), Α Βραβείο του Inner Wheel International Club: «Στην πιστή θεραπευτική Τέχνης» για την προσφορά της στην Τέχνη (1998), Βραβείο γυναικείου ρόλου Φεστιβάλ Ιθάκης για τον *Κύκλο με την κλωλιά*, Μπ. Μπρέχι (1976), Α Βραβείο σκηνοθεσίας Φεστιβάλ Κορίνθου για το *Ματζουράνα στο κατώφλι... γάιδαρος στα κεραμίδια*, Γ. Αρμένη (1983), Α

Βραβείο παράστασης συνόλου για τον *Άπταλο Γ, Κ. Βάρναλη* Φεστιβάλ Ιθάκης (1978), Α Βραβείο για τη διασκευή της *Λυσισφάτης*, Αριστοφάνη Φεστιβάλ Καρδίτσας (2007) και βραβεία - τιμητικές διακρίσεις από τους Δήμους Καλαβρύτων, Διστόμου, Ρόδου, Τρίπολης, Καρδίτσας, Πύργου, Ερμούπολης, Σκιάθου, Ανδρίτσαινας, Λευκάδος, Σύμης κ.λπ.

Γωώ Βαρζελιώτη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Θεατρολογία – Ιστορία του Ελληνικού

Θεάτρου του 16ου - 17ου αιώνα

Απόφοιτος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (υποτροφία Ιδρύματος Παπαδάκη) και του Μεταπτυχιακού Προγράμματος του ίδιου Τμήματος (υποτροφίες επίδοσης από το Ι.Κ.Υ. και το Ιαπωνικό Ίδρυμα Sassakawa). Με υποτροφία της Ακαδημίας Αθηνών συνέχισε τις σπουδές της στο Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας, για την εκπόνηση διδακτορικής εργασίας. Τη διατριβή της, με τίτλο *Κρητική κωμωδία και καθημερινή ζωή: σχέση σκηνικής εικόνας και κοινωνίας στο βενετοκρατούμενο Χάνδακα*, υποστήριξε στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών το 2006 (έκδ. 2011, σε επεξεργασμένη μορφή, από το Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας).

Στο πλαίσιο της υποτροφίας της στη Βενετία (1999-2002), διεξήγε έρευνες στα αρχεία και τις βιβλιοθήκες της πόλης, και συμμετείχε στις εργασίες καταλογογράφησης και ταξινόμησης του Παλαιού Αρχείου του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας. Στη συνέχεια, πραγματοποίησε ερευνητικές αποστολές στο Βατικανό, στο αρχείο της Propaganda Fede, για το πρόγραμμα της Ακαδημίας Αθηνών «Το ελληνικό θέατρο και δράμα στην εποχή του Μεσαίωνα, της Αναγέννησης και της Τουρκοκρατίας» (2002, 2003), εργάστηκε στο Κέντρο Ερεύνης Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού της Ακαδημίας Αθηνών ως συνεργάτις στο ερευνητικό πρόγραμμα «Ελληνική Επανάσταση και συγκρότηση του ελληνικού κράτους επί τη βάσει αρχείων του 18ου και του 19ου αιώνα» (2004-2009) και συμμετείχε σε ερευνητικό πρόγραμμα του Πολιτιστικού Ιδρύματος του Ομίλου Πειραιώς σχετικά με τον ελληνισμό της Αιγύπτου (2008). Από το 2012 μέχρι το 2015, συμμετείχε στο ερευνητικό πρόγραμμα με τίτλο «Θαλής – Ε.Κ.Π.Α. – Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και διαμόρφωση του “Εθνικού χαρακτήρα” στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα (Χρυσσαλλίς)», ως μέλος της 2ης ερευνητικής ομάδας, με αντικείμενο «Η πρόσληψη των δραματουργικών ειδών (συγγραφείς, ιδεολογικά και αισθητικά ρεύματα, θεωρία του δράματος), ποιητικό θέατρο, θέατρο πρόζας και λυρικό θέατρο». Είναι, επίσης, μέλος του *Ευρωπαϊκού Δικτύου Έρευνας και Τεκμηρίωσης Παραστάσεων Αρχαίου Ελληνικού Δράματος*, με ενεργό

συμμετοχή στη διοργάνωση των θερινών μαθημάτων και των ετήσιων επιστημονικών συναντήσεων του Δικτύου. Είναι μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού *Artes Renascentes*, *semestrale dell'associazione internazionale «Artes Renascentes»*.

Έχει συμμετάσχει σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια, έχει δημοσιεύσει εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά και τόμους, και έχει διδάξει σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά σεμινάρια καθώς επίσης στο Charles University της Πράγας (Μάιος 2018, στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+). Έχει επιμεληθεί επιστημονικούς τόμους και Πρακτικά Συνεδρίων, και από το 2013 είναι επιμελήτρια του Επιστημονικού Περιοδικού του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., *Παράβασις*. Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα συμπεριλαμβάνονται η διερεύνηση της ιστορίας του θεάτρου στις βενετοκρατούμενες και φραγκοκρατούμενες περιοχές του ελληνικού χώρου (Κρήτη, Επτάνησα, Αιγαίο Πέλαγος, 16ος-18ος αι.) και η αρχειακή της τεκμηρίωση, η μελέτη και πρόσληψη των θεατρικών κειμένων της εποχής και η συνεξέτασή τους με τη σύγχρονή τους ευρωπαϊκή δραματουργία, το θέατρο στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης και μέχρι τον 18ο αι., η μελέτη όψεων της κοινωνίας και του πολιτισμού στις λατινοκρατούμενες περιοχές του ελληνικού χώρου και ο συσχετισμός τους με τα θεατρικά κείμενα, η καθημερινή ζωή στη βενετοκρατούμενη Κρήτη, η έκδοση πηγών κ.ά.

Υπηρετεί στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών στη βαθμίδα του λέκτορα από το 2009, στη βαθμίδα του επίκουρου καθηγητή από το 2014, και στη βαθμίδα του μόνιμου επίκουρου καθηγητή από το 2018, και διδάσκει στο Προπτυχιακό και στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών. Από το 2009 έως το 2016 ήταν επιστημονική υπεύθυνος του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης φοιτητών του Τμήματος, και το 2016-2017 και το χειμερινό εξάμηνο του 2017-2018, ακαδημαϊκή υπεύθυνος του προγράμματος Erasmus+.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κρητική κωμωδία και καθημερινή ζωή: σχέση σκηνικής εικόνας και κοινωνίας στο βενετοκρατούμενο Χάνδακα, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, *Θωμάς Φλαγγίνης* 5, Αθήνα-Βενετία 2011.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

(μαζί με Πλ. Μαυρομούστακο), *Σκηνή και Αμφιθέατρο. Αφιέρωμα στον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο. Πρακτικά Θεατρολογικού Συνεδρίου, Αθήνα, 7-9 Μαρτίου 2016*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 2018.

Επιμέλεια του δίτομου Επιστημονικού Περιοδικού του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. *Παράβασις*, τόμ. 16/1 και 16/2, 2018.

Επιμέλεια του δίτομου Επιστημονικού Περιοδικού του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. *Παράβασις*, τόμ. 15/1 και 15/2, 2017.

Επιμέλεια του δίτομου Επιστημονικού Περιοδικού του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. *Παράβασις*, τόμ. 14/1 και 14/2, 2016.

- Επιμέλεια του δίτομου Επιστημονικού Περιοδικού του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. *Παράβασις*, τόμ. 13/1 και 13/2, 2015.
- Επιμέλεια του Επιστημονικού Περιοδικού του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. *Παράβασις*, τόμ. 12/1 και 12/2, 2014.
- Από τη χώρα των κειμένων στο βασίλειο της σκηνης. Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου. Αθήνα, 26-30 Ιανουαρίου 2011*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., 2014.
- (μαζί με τον Κ. Γ. Τσικνάκη), *Γαληνοτάτη. Τιμή στη Χρύσα Μαλιέζου*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2013.
- (μαζί με την Αγγ. Πανοπούλου), *De Veneciis ad Mothonomam. Έλληνες και Βενετοί στη Μεθώνη τα χρόνια της Βενετοκρατίας* (Πρακτικά διεθνούς επιστημονικής συνάντησης, Μεθώνη, 19-20 Μαρτίου 2010), Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, *Συνέδρια* 15, Αθήνα-Βενετία 2012.
- (μαζί με την Α. Καρακατσούλη), *Παράβασις: Ευρετήριο, τόμοι 1-9*, εκδ. Ergo, Αθήνα 2010.
- Επιμέλεια του βιβλίου του Β. Πούχνερ «*Παλαιά και Νέα Διαθήκη*». *Ανώνυμο κρητικό ποίημα. Σχόλια και Παρατηρήσεις*, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, *Βιβλιοθήκη* 28, Βενετία 2009.
- Chr. Maltezos, G. Varzelioti (επιμ.), *Oltre lamorte. Testamenti di Grecie Veneziani redatti a Venezia o in territorio greco-veneziano nei sec. XIV-XVIII (Atti dell' incontro scientifico, Venezia, 22-23 gennaio 2007)*, Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Postbizantini, *Convegna* 11, Venezia 2008.
- Επιμέλεια του βιβλίου του Α. Vincent, *Memories of seventeenth-century Crete. L'occio (Time of Leisure) by Zuanne Papadopoli*, Hellenic Institute of Byzantine and Post-Byzantine Studies in Venice, *Graecolatinitas Nostra, Sources* 8, Venice 2007.

Αικατερίνη (Καίτη) Διαμαντάκου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

*Θεατρολογία – Θεωρία και Θεατρολογική
Ανάλυση της Αρχαίας Δραματουργίας
με έμφαση στην Αρχαία Κωμωδία*

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, με γνωστικό αντικείμενο «Θεατρολογία – Θεωρία και θεατρολογική ανάλυση της αρχαίας δραματουργίας, με έμφαση στην Αρχαία Κωμωδία», στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., στο διδακτικό δυναμικό του οποίου ανήκει από τις αρχές του 2005, όταν διορίστηκε στη βαθμίδα του Λέκτορα. Αριστούχος απόφοιτος του Τμήματος Φιλολογίας (με ειδίκευση στην Κλασική Φιλολογία) και του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., αναγορεύτηκε διδάκτορας της Φιλοσοφικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α. το 1998, με θέμα διατριβής: *Η σημειολογία του χώρου και του χρόνου στο θέατρο του Αριστοφάνη* και βαθμό ομοφώνως «Άριστα». Υπήρξε υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών για την επίδοση στις προπτυχιακές σπουδές, επίσης υπότροφος του Ι.Κ.Υ. για την πραγματοποίηση μεταπτυχιακών σπουδών στην Ελλάδα στον τομέα «Κλασική Φιλολογία» και υπότροφος της Διεύθυνσης Ειδικών Προγραμμάτων Διεθνών Υποτροφιών του Ι.Κ.Υ. Ως αποσπασμένη φιλόλογος στη Γαλλία, (2000/2001-2002/2003) δίδαξε ελληνική γλώσσα, λογοτεχνία και πολιτισμό στο Πανεπιστήμιο Université Stendhal – Grenoble 3, UFR de Langues, littératures et civilisations étrangères.

Στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. διδάσκει, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, μαθήματα που εμπίπτουν στο γνωστικό αντικείμενο: Το Θέατρο της Αρχαιότητας και Ζητήματα Αρχαίου Θεάτρου, αντίστοιχα. Έχει επίσης διδάξει στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Ε.Κ.Π.Α. και, ως επισκέπτρια καθηγήτρια, στο Πρόγραμμα Master «Pratiques et Pédagogie des Arts de la Scène» του Πανεπιστημίου Charles-de-Gaulle Lille 3, UFR Arts et Culture. Έχει συνεργαστεί με το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (Π.Μ.Σ. «Θεατρικές Σπουδές») στη συγγραφή Οδηγών Μελέτης και έχει δώσει, διά ζώσης ή εξ αποστάσεως, σεμιναριακές διαλέξεις στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, στο Τμήμα Φιλολογίας Ε.Κ.Π.Α., στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών, στο Θερινό Σχολείο Αρχαίου Ελληνικού Δράματος (Ακαδημία Πλάτωνος), στο Κέντρο Σημειολογίας του Θεάτρου, στο Ελληνικό Κέντρο Εκπαίδευσης και Έρευνας HERC κ.α. Συμμετείχε στη

Δράση «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών» και οι σημειώσεις δύο προπτυχιακών μαθημάτων της είναι ελεύθερα επισκέψιμες μέσω της ιδρυματικής πλατφόρμας opencourses.uoa.gr. Είναι επιβλέπουσα σε οκτώ εν εξελίξει διδακτορικές διατριβές (μία έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς), υπήρξε επιβλέπουσα σε δεκαέξι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες, μέλος σε τέσσερις επιτροπές υποστήριξης διατριβών σε Πανεπιστήμια της Γαλλίας και σε επτά τριμελείς επιτροπές επίβλεψης διπλωματικών εργασιών στο Α.Π.ΚΥ., ήταν και είναι μέλος σε δεκατρείς τριμελείς επιτροπές επίβλεψης διατριβών στην Ελλάδα, υπήρξε μέλος σε δεκαπέντε επταμελείς επιτροπές υποστήριξης διατριβών και επιβλέπουσα σε περισσότερες από εκατό πτυχιακές εργασίες (Σεμινάριο).

Συμμετείχε ως μέλος Δ.Ε.Π. στην ερευνητική ομάδα του «Προγράμματος Δημιουργίας Βάσης Δεδομένων Αρχαίου Θεάτρου» (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ - ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ). Ως συντελεστής συμμετείχε στο πρόγραμμα «Η εξέλιξη της νεοελληνικής δραματουργίας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» και στο διεπιστημονικό και διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα «Theatrum Mundi», με φορέα και στις δύο περιπτώσεις το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Ε.Κ.Π.Α. Υπήρξε υπεύθυνη του ερευνητικού έργου «Οι μεταμορφώσεις της αρχαίας ελληνικής δραματουργίας στη νεοελληνική δραματουργία της περιόδου 1974-2009» (Ε.Λ.Κ.Ε. / ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ) και είναι Συνεργάτης του ερευνητικού «Εργαστηρίου Τεκμηρίωσης Πολιτιστικής και Ιστορικής Κληρονομιάς» (Ιόνιο Πανεπιστήμιο – Τμήμα Αρχαιολογίας και Βιβλιοθηκονομίας). Στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών ανταλλαγών με την Κίνα, συμμετείχε στη μεγάλη ελληνο-κινεζική ακαδημαϊκή συνάντηση «China-Greek Classical Civilization Summit Forum», που συνδιοργάνωσαν οι φορείς Institute of Qi Culture, Shandong University of Technology και Φιλοσοφική Σχολή Ε.Κ.Π.Α. Συμμετείχε ως τακτικό μέλος σε έξι Επιτροπές Αξιολόγησης υποψηφίων σε θέσεις Δ.Ε.Π., σε τρεις από τις οποίες υπήρξε μέλος της Τριμελούς Εισηγητικής Επιτροπής. Έχει συμμετάσχει ως εξωτερικός κριτής σε πολλές ομότιμες αξιολογήσεις άρθρων που έχουν υποβληθεί σε περιοδικά της Ελλάδας και του εξωτερικού, και σε υποβληθείσες ερευνητικές προτάσεις σε διαφορετικούς ακαδημαϊκούς φορείς. Στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών έχει αναλάβει κατά καιρούς πολλές και διαφορετικές διοικητικές αρμοδιότητες: Μέλος της Ομάδας Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος (ΟΜ.Ε.Α.), Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, Μέλος της Επιτροπής Κατατακτηρίων Εξετάσεων, Υπεύθυνη Οικονομικών, Μέλος Οργανωτικών Επιτροπών σε συνέδρια του Τμήματος, κ.ά.

Το εκπαιδευτικό, ερευνητικό και συγγραφικό έργο της εστιάζει στο αρχαίο δράμα και θέατρο στην κλασική και μετακλασική εποχή, καθώς και στην πρόσληψη του αρχαίου δράματος από τη θεατρική σκηνή, τη δραματουργία και τις άλλες τέχνες στους νεότερους χρόνους. Σ' αυτό το πεδίο κινούνται οι επιστημονικές δημοσιεύσεις της, οι επιστημονικές ανακοινώσεις της σε συνέδρια της Ελλάδας και του εξωτερικού, καθώς και το ευρύτερης δημόσιας απήχησης θεατρολογικό έργο της.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Περί τραγωδίας και τρυγωδίας. Οκτώ ερμηνευτικές διαδρομές στο τραγικό και το κωμικό θέατρο, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007 (υποψήφιο σε βραχεία λίστα για το Βραβείο Θεατρολογικού Δοκιμίου από την Ένωση Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών, 2007).

Στην αρχαία κωμική ενδοχώρα. Εισαγωγή στη σημειολογία του χώρου και του χρόνου στο θέατρο του Αριστοφάνη. Πρόλογος: Pascal Thierry, Ινστιτούτο του Βιβλίου - Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2007 (Βραβείο Θεατρολογικού Δοκιμίου από την Ένωση Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών, 2008).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

(μαζί με την Ά. Κωνσταντίνου και τον Λ. Γαλάζη): *Το Θέατρο στη νεότερη και σύγχρονη Κύπρο. Πρακτικά Συνεδρίου*, Ηρόδοτος, Αθήνα 2020.

(μαζί με την Αλ. Αλτουβά): *Θέατρο και Δημοκρατία. Πρακτικά Ε Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου, αφιερωμένου στον Βάλτερ Πούχνερ*, 2 τόμοι, Τ.Θ.Σ. / Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2018.

Τάσος Λιγνάδης, *Κριτικές Θεάτρου. Νεοελληνική δραματουργία (1975-1989)*, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα 2015 (σύνταξη, επιμέλεια, ευρετηριασμός και εισαγωγικό κείμενο: «Κριτικός αποθησαυρισμός 1975-1989», σσ. 9-43).

Τάσος Λιγνάδης, *Κριτικές Θεάτρου. Αρχαίο Δράμα (1975-1989)*, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα 2013 (σύνταξη, επιμέλεια, ευρετηριασμός, εισαγωγικό κείμενο: «Μικρή εισαγωγή σ' ένα μεγάλο κριτικό έργο», σσ. 7-61).

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ & ΕΠΙΤΕΛΙΑΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ

«Προ-πλατωνικές και μετα-ευριπίδειες συνηχήσεις: το άντρο της *Ελένης* και το σπήλαιο της *Πολιτείας*», Γ. Π. Πεφάνης (επιμ.), *Η φιλοσοφία της σκηνης. Θεατροφιλοσοφικές εστιάσεις*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, σσ. 109-131.

«Les Cassandres de la crise. Le paradigme de l'œuvre dramatique de Dimitris Dimitriadis», M. Litsardaki, M. Makropoulou, K. Exarchou (dirs), *Les mots en spectacle, Mélanges en l'honneur d'Aphrodite Sivetidou*, Garnier, Paris 2016, σσ. 45-61.

«Οψεις του πλούτου και του *Πλούτου* στην ελληνική κωμωδιογραφία του 19ου αιώνα», Γ. Π. Πεφάνης (επιμ.), *Η λάμψη του χρήματος στη νεοελληνική λογοτεχνία. Από την Κρητική Αναγέννηση στην αυγή του 21ου αιώνα*, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα 2014, σσ. 312-331.

«Η γυναικεία παρουσία στο μικρόκοσμο της Αρχαίας Κωμωδίας», Θ. Παππάς, Ανδ. Μαρκαντωνάτος (επιμ.), *Αττική Κωμωδία: Πρόσωπα και προσεγγίσεις*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2011, σσ. 631-671.

«Η επιβίωση και αναβίωση του Αριστοφάνη με όχημα τον *Πλούτο*», Ιωσήφ Βιβιλάκης (επιμ.), *Στέφανος. Τιμητική προσφορά στον Βάλτερ Πούχνερ*, Εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2007, σσ. 423-432.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΤΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ – ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΛΗΜΜΑΤΩΝ
«Αριστοφάνης», «Ίλαροτραγωδία», «Κωμωδία», «Παράβασις», «Παρωδία», Σ. Γώγος,
Κ. Πετράκου, *Λεξικό του αρχαίου θεάτρου. Όροι – έννοιες – πρόσωπα*,
Εκδόσεις Μίλητος, Αθήνα 2012, σσ. 52-62, 168-169, 190-204, 254-259,
265-269.

Αναλυτικότερα, οι δημοσιεύσεις της (σε επιστημονικά περιοδικά, πρακτικά
συνεδρίων, άλλες θεατρολογικές εκδόσεις), στις ιστοσελίδες:
https://www.theatre.uoa.gr/anthropino_dynamiko/meli_dep/diamantakou_aikaterini_kaiti/ και <https://uoa.academia.edu/KaitiDiamantakou>

Γρηγόρης Ιωαννίδης

Αναπληρωτής Καθηγητής

Θεατρολογία – Ιστορία του Νεοελληνικού

*Θεάτρου με ιδιαίτερη έμφαση στην Ανάλυση
Ρεπερτορίου*

Ο Γρηγόρης Ιωαννίδης είναι Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, διπλωματούχος του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Η/Υ του Ε.Μ.Π. και πτυχιούχος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, με Μεταπτυχιακές σπουδές στη Φιλοσοφία των Επιστημών (King's College, London) και τη Θεατρολογία. Διδάκτωρ του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών με διδακτορικό για το *Ξένο ρεπερτόριο και τη συμβολή του στη διαμόρφωση του σύγχρονου ελληνικού θεάτρου*. Τα ενδιαφέροντα του περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη νεότερη και σύγχρονη ελληνική δραματολογία, το ξένο ρεπερτόριο, τη δημιουργική γραφή και τη χρήση νέων τεχνολογιών στη θεατρολογία.

Έχει κατά καιρούς συνεργαστεί ως σύμβουλος με όλους τους θεσμικούς θεατρικούς φορείς της χώρας και έχει επανειλημμένως διδάξει σε θεατρικά σεμινάρια, εργαστήρια και συναντήσεις, όπως και στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου. Έχει συνεργαστεί στην επιμέλεια και οργάνωση κεντρικών εκθέσεων για το θέατρο και την ιστορία του. Είναι συγγραφέας μονογραφιών για το ελληνικό και ξένο ρεπερτόριο του ελληνικού θεάτρου, καθώς και σημαντικού αριθμού δημοσιεύσεων σε επιστημονικά περιοδικά. Υπήρξε στο παρελθόν ο θεατρικός κριτικός του *Αντί* και της *Ελευθεροτυπίας*, ενώ από το 2011 μέχρι σήμερα κρατά τη στήλη της κριτικής στην *Εφημερίδα των Συντακτών*.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ξένοι συγγραφείς στο ελληνικό θέατρο (1945-1967), Μέρος Α: Από τη μεριά των θιάσων, εκδόσεις Ηρόδοτος (Theatrológica Edenda Curat Walter Puchner), Αθήνα 2014, σελ. 670.

Ξένοι συγγραφείς στο ελληνικό θέατρο (1945-1967), Μέρος Β: Από τη μεριά της δραματολογίας, εκδόσεις Ηρόδοτος (Theatrológica Edenda Curat Walter Puchner), Αθήνα 2018, σελ. 364.

Από την Πληροφορία στη Γνώση: Η εφαρμογή των βάσεων δεδομένων στη μακροσκοπική έρευνα και ανάλυση του θεατρικού ρεπερτορίου, εκδόσεις Ηρόδοτος (Theatrológica Edenda Curat Walter Puchner), Αθήνα 2018, σελ. 250.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

- «Ο Καραγκιόζης στην τρίτη διάσταση. Απόπειρες μεταφοράς του θεάτρου σκιών από τον μπερντέ στο πάλκο του σύγχρονου ελληνικού θεάτρου», Μ. Μορφακίδης, Π. Παπαδοπούλου (επιμ.), *Ελληνικό θέατρο σκιών - Άυλη πολιτιστική κληρονομιά*, σειρά: «Βιβλιοθήκη του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών», ν. 3, Κέντρο Βυζαντινών, Νεοελληνικών και Κυπριακών Σπουδών, Γρανάδα 2016, σσ. 275-293.
- «Le théâtre grec en période transitoire», En guise d'introduction: les deux axes de constitution du théâtre grec contemporain», Κ. Arfara (coord.), «Transitions contemporaines en Grèce et dans les Balkans», *Théâtre/ Public*, Octobre 2016, n° 222, σσ. 73-80.
- «New young theatre for a new generation», Young Theatre in Greece at the beginnings of the new century», Συμμετοχή στο 19th ASSITEJ World Congress 2017, Cape Town 16th-27th May 2017.
- «Ο προσδιορισμός της Ιθαγένειας στο ελληνικό θέατρο της δεκαετίας του '70», ανακοίνωση στο ΣΤ Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο με θέμα «Θέατρο και ετερότητα: θεωρία, δραματουργία και θεατρική πρακτική», που οργάνωσε το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Ναύπλιο, 17-19 Μαΐου 2017.
- «Το πλατύ ποτάμι. Αμφίδρομες πλεύσεις από τον πεζό στο σκηνικό λόγο», εισήγηση στην Ημερίδα της Ένωσης Κριτικών Θεάτρου και Παραστατικών Τεχνών και του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου με θέμα «Λογοτεχνία και θέατρο: δρόμοι και αδιέξοδα», Πειραιώς 260, Αίθ. Β, 27 Ιουνίου 2017.
- «Ο Στρίντμπεργκ με τα μάτια των νέων δημιουργών του ελληνικού θεάτρου: απόπειρες και προτάσεις», Ανακοίνωση στη Διεθνή Ημερίδα με τίτλο: «Ο Αύγουστος Στρίντμπεργκ και το σύγχρονο θέατρο», Αμφιθέατρο Ιωάννης Δρακόπουλος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 20 Οκτωβρίου 2017.
- «Σεβασμός του κλασικού έργου (σε μοντέρνα γραμμή) και όχι στείρος θαυμασμός»: Η προσέγγιση του κλασικού ξένου ρεπερτορίου από τον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο. Η περίπτωση του «Φάουστ», Γ. Βαρζελιώτη, Πλ. Μαυρομούστακος (επιμ.), *Σκηνή και Αμφιθέατρο. Αφιέρωμα στον Σπύρο Ευαγγελάτο. Πρακτικά συνεδρίου*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., 7-9 Μαρτίου 2016, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2018, σσ. 275-286.
- «Το 'θέατρο-ντοκουμέντο' και οι σχέσεις του με το πρωτοποριακό ρεύμα της μεταπολεμικής ελληνικής σκηνής», Αλ. Αλτουβά, Κ. Διαμαντάκου (επιμ.), *Θέατρο και Δημοκρατία. Πρακτικά Ε Πανελλήνιου Θεατρολογικού Συνεδρίου, αφιερωμένου στον Βάλτερ Πούχνερ*, τόμ. Α, Τ.Θ.Σ. / Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2018, σσ. 563-577.
- «Τα πολλαπλά πρόσωπα του Τεννεσσή Ουίλλιαμς. Μια ιδιαίτερη περίπτωση πρόσληψης στο ελληνικό θέατρο», Ανακοίνωση στην Ημερίδα με τίτλο «Επανερμηνεύοντας τον Τένεσι Ουίλλιαμς: Σκηνοθετικές προσεγγίσεις», στον Τεχνικό χώρο της ΕΘΑΑ, 11 Μαρτίου 2018.
- «Theatre in the 11th dimension»; Notions of Modern Physics in Contemporary

- Greek Theatre», Ανακοίνωση στο «3rd International Conference on Science and Literature», Paris, France 2nd to 4th July 2018 (Commission on Science & Literature International Union for History and Philosophy of Science / Division for History of Science and Technology).
- «Ο Αλέξης Σολομός και το 'Προσκήνιο', Ανακοίνωση στο Θεατρολογικό Συνέδριο «Αλέξης Σολομός ο ευπατρίδης Μύστης του Πνεύματος», Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστήμιο Αθηνών, Εθνικό Θέατρο, Αίθουσα Εκδηλώσεων του Εθνικού Θεάτρου, Αθήνα 17 Δεκεμβρίου 2018.
- «Θεατρική πρωτοπορία στην Ελλάδα του 21ου αιώνα», Εισήγηση στην Ημερίδα της Ένωσης Κριτικών Θεάτρου και Παραστατικών Τεχνών και του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, με θέμα «Θεατρική πρωτοπορία στην Ελλάδα του 21ου αιώνα» Πειραιώς 260, 20 Ιουνίου 2018.
- Συμμετοχή στο πλαίσιο του αφιερώματος του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά «Η Δυναμική του Ελληνικού Λόγου στο Θέατρο» σε τράπεζες συζήτησης με ανθρώπους του θεάτρου, της θεατρικής κριτικής και των θεατρικών σπουδών, 4 Ιουνίου 2018.
- «Η συνάντηση του Λευτέρη Βογιατζή με τον κόσμο της Sarah Kane», Ά. Ταμπάκη, Αλ. Αλτουβά (επιμ.), *Ο σκηνοθέτης, ο ηθοποιός Λευτέρης Βογιατζής. Μελέτες και μαρτυρίες για το έργο του*, Κάπα εκδοτική, Αθήνα 2020, σσ. 256-268.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

- «Το θέατρο της Ρούλας Γεωργακοπούλου» - «Το θέατρο της Γλυκερίας Μπασδέκη», Συμμετοχή στο The Greek Play Project, με κείμενα για το θεατρικό έργο της Γλυκερίας Μπασδέκη και της Ρούλας Γεωργακοπούλου [<http://www.greek-theatre.gr/public>].
- «Με φρενήρεις ρυθμούς...», Απολογισμός της θεατρικής χρονιάς 2016-2017», *Επίλογος 2017, Ετήσια Πολιτιστική Επιθεώρηση*, Αθήνα Δεκ. 2017, σσ. 77-111.
- «Το θέατρο της συνείδησης», Δ. Κονδυλάκη (επιμ.), *Βυρσοδεψείο: Ένα θέατρο στα χρόνια της κρίσης = Vyrsodepseio: A Theatre in Times of Crisis*. Μετάφραση Κωνσταντίνος Τζήκας, Νεφέλη, Αθήνα 2018, σσ. 52-56.
- 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου 1997-2017*. Επιμέλεια: Κοραλία Σωτηριάδου, Νέα Σκηνή Τέχνης - Θέατρο του Νέου Κόσμου, Αθήνα 2018, σελ. 272.
- «Η Λούλα Αναγνωστάκη στο Χθες και στο Αύριο», Κατάλογος της Έκθεσης «Δωμάτια μνήμης, περιπλάνηση στον κόσμο της Λούλας Αναγνωστάκη» του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου 2018, εκδ. Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, σσ. 25-27.
- «Σκέψεις για την ιθαγένεια του ελληνικού θεατρικού λόγου», *Η Δυναμική του Ελληνικού Λόγου στο Θέατρο*, Επετειακή Έκδοση, Εαρινό Φεστιβάλ, Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, 2018, σσ. 46-52.
- «Επιστροφή στο αστικό θέατρο. Ένας απολογισμός του θεατρικού χειμώνα 2017-2018», *Ετήσια Πολιτιστική Επιθεώρηση*, Αθήνα Δεκ. 2018, σσ. 61-106.

Άννα Καρακατσούλη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Ιστορία και Πολιτισμός της Ευρώπης
και της Ελλάδας των Νεότερων Χρόνων

Απόφοιτος του Τμήματος Ιστορίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1989). Πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές με ειδίκευση στην Ευρωπαϊκή Ιστορία στο Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου και εκπόνησε τη διδακτορική της διατριβή στην Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales στο Παρίσι με θέμα *La Revue des Deux Mondes de 1920 à 1940: Une revue française devant l'étranger* (1995). Παράλληλα με τις διδακτορικές σπουδές της, ολοκλήρωσε τον πρώτο κύκλο σπουδών Ρωσικής Γλώσσας και Πολιτισμού στο Institut National des Langues et Civilisations Orientales στο Παρίσι (INALCO) και εργάστηκε ως Εμπειρογνώμων στον Τομέα Πολιτισμού της UNESCO, υπεύθυνη για την ιστορική και εικονογραφική τεκμηρίωση της νέας, αναθεωρημένης έκδοσης της *Ιστορίας της Ανθρωπότητας*. Διετέλεσε Υποδιευθύντρια του Κοινωφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης και Υπεύθυνη Έργου Σχεδιασμού και Προγραμματισμού στη Γενική Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων του Οργανισμού «Αθήνα 2004».

Το 2016 εξελέγη στη βαθμίδα της Αναπληρώτριας Καθηγήτριας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (όπου υπηρετεί από το 2003) με γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία και Πολιτισμός της Ευρώπης και της Ελλάδας των Νεωτέρων Χρόνων». Είναι Διευθύντρια του Εργαστηρίου για την Ιστορία του Βιβλίου (2020). Διδάσκει τα μαθήματα: Ιστορία και Πολιτισμός της Νεώτερης Ευρώπης (1492-1789), Ιστορία και Πολιτισμός της Σύγχρονης Ευρώπης (1789-1945), Ιστορία της Αποικιοκρατίας, 19ος-20ός αι., Νεώτερη και Σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου και Θέατρο και Ιστορία: Σκηνικές δράσεις για το 1821. Έχει διδάξει ως Επισκέπτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου και στο Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης (Μ.Ι.Θ.Ε.) του Ε.Κ.Π.Α. Ασχολείται με ζητήματα της διακίνησης των ιδεών και της ιστορίας των επαναστάσεων στον ευρωπαϊκό χώρο, την άνοδο της Ακροδεξιάς και τη σχέση της τελευταίας με την Ιστορία, πτυχές της ευρωπαϊκής Αποικιοκρατίας καθώς και με την Ιστορία του βιβλίου.

Είναι μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Ιδρύματος Κρατικών Υποτρο-

φιών (Ι.Κ.Υ.) και της Επιτροπής Κρατικών Βραβείων Μετάφρασης. Είναι επίσης μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Ε.Κ.Π.Α. για τον Επίσημο Εορτασμό των 200 Χρόνων από την Επανάσταση του 1821 καθώς και της αντίστοιχης Επιτροπής του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού, για τη διοργάνωση εκδηλώσεων εκτός Ελλάδας για την επέτειο του 1821. Συμμετείχε, τέλος, στην Ομάδα Εργασίας για το Βιβλίο του Υπουργείου Πολιτισμού (2015-2016) και στην Επιτροπή Κρατικών Βραβείων Λογοτεχνίας (2011-2013, 2013-2015). Συντονίζει την Ομάδα για το Βιβλίο της Φιλοσοφικής Σχολής (Ε.Κ.Π.Α.), «Σελιδοδείκτες», και την περιοδική ηλεκτρονική έκδοση: Άνω-Κάτω Τελεία: Σημεία για το βιβλίο και την ανάγνωση [https://bhl.theatre.uoa.gr/draseis_gia_to_biblio_to_periodiko_ano_kato_teleia/]

Το 2018 της απονεμήθηκε το «International Award for Excellence for Volume 16 of *The International Journal of the Book*» για το άρθρο της “Could the Digital Option Work for a Book Market under Stress? The Case of Greek Publishers” (*The International Journal of the Book*, vol. 16, issue 1-2, 2018).

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«*Μαχητές της Ελευθερίας*» και 1821: *Η Ελληνική Επανάσταση στη διεθνή της διάσταση*, Πεδίο, 2016.

Στη χώρα των βιβλίων: Η εκδοτική ιστορία του Βιβλιοπωλείου της Εστίας, 1885-2010, Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων, 2011.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

J. B. Thompson, *Οι Έμποροι της κουλτούρας: Η εκδοτική βιομηχανία του εικοστού πρώτου αιώνα*, Πεδίο, 2017.

Ph. Levine (επιμ.), *Φύλο και Αυτοκρατορία*, Πεδίο, 2016.

J. M. Condorcet, *Σχεδιάγραμμα για έναν ιστορικό πίνακα των προόδων του ανθρώπινου πνεύματος*, Πόλις, 2006.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

«Alt-Histories, ή Όπου η Παναγία των Παρισίων συναντά τους Βίκινγκς», *Συνάντηση Ευρωπαϊκής Ιστορίας και Ιστοριογραφίας Τοπικό, Διεθνικό, Παγκόσμιο: Μετασχηματισμοί, νέα πεδία και ερωτήματα στην ευρωπαϊκή ιστοριογραφία*, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 1-2 Νοεμβρίου 2019.

«The Liberal International in the Greek War of Independence», Προσκεκλημένη ομιλήτρια στον κύκλο διαλέξεων για το 1821 του Πανεπιστημίου της Βιέννης, Institut für Byzantinistik und Neogräzistik, Βιέννη, 15 Οκτωβρίου 2019.

«The Rise of Far-Right Publishing in Greece since 1974», *The Seventeenth International Conference on Books, Publishing & Libraries*, Γρανάδα, 5 Ιουλίου 2019.

«‘Endangered Sovereignty’: The Historical References of Far-Right Rhetoric in Greece», *26th International Conference of Europeanists*, Μαδρίτη,

20-22 Ιουνίου 2019.

- «Από τον Κλέωνα Ραγκαβή στον Παύλο Μάτεσι: Το θέατρο στις Εκδόσεις της Εστίας», Επιστημονικό Συνέδριο *Το ελληνικό θεατρικό έντυπο από τον 19ο στον 21ο αιώνα*, Τ.Θ.Σ. Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα, 17-19 Ιανουαρίου 2019.
- «Ψηφιακά συγγράμματα – Μια «επανάσταση» που δεν είναι...», Δαρδανός Γ. (επιμ.), *Σελίδες στην οθόνη ή σε χαρτί (το μέλλον της ανάγνωσης)*, 2η έκδοση συμπληρωμένη, Εκδόσεις Gutenberg, 2019, σσ. 355-368.
- «Έρευνητές όλου του κόσμου ενωθείτε»: Το σύστημα των επιστημονικών δημοσιεύσεων σε κρίση», *Σύγχρονα Θέματα*, Οκτ. 2018 - Μαρ. 2019, τχ. 143-144, σσ. 153-158.
- «La Guerre de l'Indépendance Grecque en tant que lutte anticoloniale: La pensée radicale de l'abbé Dominique de Pradt», *Conférence Internationale De l'Europe ottomane aux nations balkaniques : les Lumières en question*, Institut Français d'Athènes - Ecole Française d'Athènes - Πάντειο Πανεπιστήμιο, 23-26 Μαΐου 2018.
- «Ο Γιαννάκης και η Μαρούλα (Το ζαχαρένιο σπίτι), με ωραιότατες πολύχρωμες εικόνες: Η εκδοτική παρουσία των αδελφών Grimm στην Ελλάδα», *Θέματα Ιστορίας της Εκπαίδευσης*, 2015-2016, τχ. 13-14, σσ. 79-100.
- «L'élite intellectuelle et ses revues: Rédaction et lectorat de la Revue des Deux Mondes et de la Nea Estia en Grèce pendant les années trente», *Cahiers balkaniques*, Numéro hors-série : « Les élites grecques, XVIIIe-XXe siècles : Identités, modes d'action, représentations », 2015, Publications Langues O', σσ. 13-23.
- «Φιλέλληνες και Ελληνική Επανάσταση: Η διεθνική διάσταση», Ν. Αναστασόπουλος, Ά. Β. Μανδουλαρά, Γ. Β. Νικολάου, Λ. Φλιτούρης (επιμ.), *Όψεις του φιλελληνισμού στην παγκόσμια ιστοριογραφία. Το ενδιαφέρον για την Ελλάδα και τους Έλληνες από το 1821 έως σήμερα*, Ηρόδοτος, 2014, σσ. 135-157.
- «Τράπεζες και βιομηχανική ανάπτυξη στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου: Ο Γιούγκερμαν του Μ. Καραγάτση», Γ. Π. Πεφάνης (επιμ.), *Η λάμψη του χρήματος στη νεοελληνική λογοτεχνία*, Ίδρυμα Κώστα & Ελένης Ουράνη, Ακαδημία Αθηνών, 2014, σσ. 606-619.

Μάνος Στεφανίδης

*Αναπληρωτής Καθηγητής,
Ιστορία της Τέχνης της Ευρώπης
και της Ελλάδας με ιδιαίτερη
έμφαση στον 19ο και 20ό αιώνα*

Γεννήθηκε στο Πειραιά το 1954. Αποφοίτησε από την Ιωνίδειο Πρότυπο Σχολή. Σπούδασε ιστορία και αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Επί 25 χρόνια ήταν επιμελητής της Εθνικής Πινακοθήκης.

Είναι διδάκτορας του Α.Π.Θ. Μετεκπαιδεύτηκε στο Kunstmuseum του Düsseldorf και στο Smithsonian Institution της Washington DC. Το 1984, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων “Αθήνα, πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης”, διοργάνωσε την πολυθεματική έκθεση *Ζωγραφικός Χώρος – Θεατρικότητα* στο Μέγαρο Κουλούρα -Μουσείο Μπενάκη.

Από το 2004 διδάσκει Ιστορία της Τέχνης στη Φιλοσοφική Αθηνών, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών. Τον Δεκέμβριο του 2014 εξελέγη παμψηφεί αναπληρωτής καθηγητής στο Ε.Κ.Π.Α. Τον Απρίλιο - Μάιο του 2015 δίδαξε ως επισκέπτης καθηγητής στο Freie Universität του Βερολίνου. Τον Φεβρουάριο του 2020 δίδαξε ως επισκέπτης καθηγητής στο Stanford University, Η.Π.Α.

Υπήρξε επί σειράν ετών αρθρογράφος και επιφυλλιδογράφος στην *Καθημερινή*, *Το ΒΗΜΑ*, την *Ελευθεροτυπία*, το *Έθνος*, την *Αυγή*, τον *Ελεύθερο Τύπο*, τα περιοδικά *Ζυγός*, *Αντί*, *Ρεύματα* κ.ά. Σήμερα γράφει την ιστοσελίδα manosstefanidis.blogspot.com.

Συνεργάζεται με τα λογοτεχνικά περιοδικά *Το Δέντρο*, *Μαυδραγόρας*, *Παρέμβαση Κοζάνης*, *Νέο Επίπεδο*, *(δέ)κατα*, *Νέα Ευθύνη*, *Άρδην*, κ.ά.

Το 1990 ήταν ο κομισάριος της Ελλάδας στη Biennale Βενετίας. Από το 1985 είναι μέλος της Α.Ι.Σ.Α. Οργάνωσε και διηύθυνε το παράρτημα της Εθνικής Πινακοθήκης στη Κέρκυρα (1990-1995). Το 2005 εξελέγη μέλος της Εταιρείας Συγγραφέων.

Έχει διδάξει σε μεταπτυχιακά σεμινάρια του Καποδιστριακού, του Ιονίου, του Παντείου Πανεπιστημίου κ.α. Έχει διοργανώσει πολυάριθμες εικαστικές εκθέσεις στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Κέρκυρα, Λευκωσία, Λάρνακα, Λονδίνο, Νέα Υόρκη, Βρυξέλλες, Τόκυο, Nimes, Nice, κ.α.

Το 2013 οργάνωσε και παρουσίασε στο Μουσείο Μπενάκη την αναδρομική έκθεση του ζωγράφου-σκηνογράφου-σκηνοθέτη Κυριάκου Κατζουράκη. Την περίοδο από τον Οκτώβριο 2014 έως τον Μάρτιο 2015 παρουσίασε στο

Μουσείο Βορρέ, σε συνεργασία με τον Άγγελο Παπαδημητρίου, την έκθεση *Ιστορία – Ειρωνεία*. Το καλοκαίρι του 2019 παρουσίασε την έκθεση *Ρέκβιεμ για μια πατρίδα*; Γλυπτική εγκατάσταση του Θόδωρου Παπαγιάννη στο Γυαλί Τζαμί των Χανίων. Τον Νοέμβριο της ίδιας χρονιάς ψηφίστηκε ως ο καλύτερος curator της Art Thessaloniki 4 για την έκθεση *Picasso-Jankulowsky*. Τον Δεκέμβριο της ίδιας χρονιάς απέσπασε το πρώτο βραβείο που θέσπισε η Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών για τη συγγραφή θεατρικού έργου με το συμβολικό δράμα *Ο Τετραήμερος*.

Τον Μάρτιο του 2020 παρουσίασε την έκθεση και τον συλλογικό τόμο *Έρωσ καλός – 21 +21 δημιουργοί για τον Έρωτα* στη γκαλερί Εικαστικός Κύκλος και στον εκδοτικό οίκο University Studio Press, Θεσσαλονίκη.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

- Αλφαβητάριο μικρών ερώτων*, Ποιήματα, εκδ. Πλους, Κέρκυρα 1995.
Τεμένη της Θράκης, Εισαγωγή στην τέχνη του Ισλάμ, εκδ. Μίλητος, 2002.
Ελένη από χαρτί, μυθιστόρημα, Ελληνικά Γράμματα, 2003.
Ο Πολιτισμός στην Εποχή της Μελαγχολίας, εκδ. Αντι-Πολύτυπο, 2004.
Μικρή Πινακοθήκη, Πρόσωπα, κρίσεις και αξίες της νεοελληνικής τέχνης, Καστανιώτης, ²2005.
Γυάλινο Μάτι, Κείμενα για τον τηλε-πολιτισμό και την αισθητική της ένδειας, Φιλιππούτης, 2006.
Μια Ιστορία της Ζωγραφικής, από το Βυζάντιο στην Αναγέννηση και από τους Ιμπρεσιονιστές στον Πικάσο, Καστανιώτης, ⁵2007.
Εισαγωγή στην Ελληνική Γλυπτική από την αρχαιότητα ως σήμερα, Φιλιππούτης, ³2007.
Γενέθλιον, Βλάσης Κανιάρης, Μουσείο Μπενάκη, 2008-2009.
Ελληνομουσείον: Επτά αιώνες ελληνικής ζωγραφικής, 2^η έκδοση συμπληρωμένη σε 10 τόμους, Εφημερίδα *Ελεύθερος Τύπος*, 2009.
Ο χρόνος. Οι άνθρωποι. Οι ιστορίες τους, Μουσείο Μπενάκη, 2010.
Ήμερος ή Η εκδίκηση της Σελήνης, Ποιήματα και πεζά, Μίλητος, 2012.
Θόδωρος Παπαγιάννης, Τα Φαντάσματά μου, Μουσείο Μπενάκη, 2012.
Κ. Κατζουράκης. Έργα 1963-2013. Ζωγραφική, Θέατρο, Κινηματογράφος, εκδ. Μίλητος, Μουσείο Μπενάκη, Πινακοθήκη Γρηγοριάδη, 2013.
Ιστορία – Ειρωνεία, Η τέχνη της Μεταπολίτευσης, Μουσείο Βορρέ, 2014.
Τραγούδια για το Πένθος, εκδ. Καστανιώτη, 2015.
Εξ ουρανού, Το Άγιον Όρος από τα νέφη, Οδοιπορικό, εκδ. Τέχνης Οίστρος, 2016.
Αλφαβητάριο μικρών ερώτων, 24 μικρά τραγούδια για το Α και το Ω του Έρωτα, με σχέδια του Μιχάλη Μανουσάκη, εκδ. Τέχνης Οίστρος, 2017.
Ο μοιραίος Αλέξης, ημερολόγιο απωλειών 2014-2017, δοκιμή ενός πορτραίτου, Εναλλακτικές Εκδόσεις, 2017.
Ιδιοφυία και τρέλα, Van Gogh - Χαλεπάς, εκδ. Λάβρυς, 2017.
Το Σώμα. Ο Έρωτας, Κική Δημουλά, Μάνος Στεφανίδης, εκδ. Τέχνης Οίστρος, 2017.
Από τον Άλιμο με θέα, Η Νεοελληνική ζωγραφική από τον Γύζη στον Μόραλη, Δήμος Αλίμου, 2018.

- Τρεις συλλέκτες, τρεις εποχές*, Πινακοθήκη Βογιατζόγλου, 2018.
Κυριάκος Καϊζουράκης, Αναφορά στην Γκουέρνικα, Δημοτική Πινακοθήκη
Λάρισας – Μουσείο Γ. Ι. Κατσίγρα, Μ.Ι.Ε.Τ., 2019.
Unexpected dialogue – Picasso & Jankulovski – Ceramics and Paintings, ed.
OSTEN, Skopje, N. Macedonia 2019.

Σοφία Φελοπούλου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Θεατρολογία – Ευρωπαϊκή Δραματολογία
των Νεότερων Χρόνων

Η αναπληρώτρια καθηγήτρια Σοφία Φελοπούλου είναι πτυχιούχος του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Α.Π.Θ. και διδάκτορας του ιδίου Τμήματος και Πανεπιστημίου, με θέμα διατριβής «Le théâtre dans le théâtre dans la dramaturgie française du XXe siècle» (<http://phdtheses.ekt.gr/eadd/handle/10442/13523>). Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν στη νεότερη και σύγχρονη ευρωπαϊκή δραματολογία και τα σύγχρονα ρεύματα, στη θεωρία και την αισθητική του θεάτρου, στη σχέση κειμένου και σκηνης, καθώς και στο σύγχρονο ελληνικό θέατρο και τη σύγκρισή του με το ευρωπαϊκό.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Μεταμορφώσεις και ανανεώσεις της ευρωπαϊκής δραματουργίας. Από τον 18ο στον 21ο αιώνα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

(μαζί με τον Πλ. Μαυρομούστακο), *Σχέσεις Ελλάδας – Γαλλίας: Το θέατρο από το 1960 μέχρι σήμερα*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2017.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ & ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

«L'adaptation au théâtre : les emprunts qui créent l'originalité scénique», *Παράβασις*, τόμ. 14/1 (2016), σσ. 9-22.

«Manger dans le théâtre néo-hellénique», στο *Manger en Grèce*, INALCO/ *Cahiers balkaniques*, Numéro hors-série 2016, Presses de l'Inalco, Paris 2016, σσ. 62-75. [En ligne], *Cahiers balkaniques*, Hors-série | 2016, mis en ligne le 07 mars 2016, consulté le 22 mars 2016. URL : <http://ceb.revues.org/6162>; DOI : 10.4000/ceb.6162, σσ. 62-75. Έντυπα και Ηλεκτρονικά Πρακτικά του 24^{ου} διεπιστημονικού συνεδρίου Νεοελληνιστών γαλλόφωνων πανεπιστημίων με θέμα *Manger en Grèce* (Στρασβούργο, 27-29 Μαΐου 2015).

- «Les “espaces autres” de Foucault dans *Le Balcon* de Jean Genet », στο: *Les mots en spectacle. Mélanges en l'honneur d'A. Sivetidou*, Classiques Garnier, Paris 2016, σσ. 85-97.
- «Στρίντιμπεργκ vs Στρίντιμπεργκ», ανακοίνωση στη διεθνή ημερίδα *Ο Αύγουστος Στρίντιμπεργκ και το σύγχρονο θέατρο*, που οργάνωσε το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. σε συνεργασία με τη Σουηδική Πρεσβεία και το Σουηδικό Ινστιτούτο στην Αθήνα, στο πλαίσιο των 180 χρόνων λειτουργίας της Φιλοσοφικής Σχολής και του Ε.Κ.Π.Α. (Αθήνα, 20 Οκτωβρίου 2017).
- «Εαυτότητα και ετερότητα στον Στρίντιμπεργκ και τον Μπέκετ», ανακοίνωση στο ΣΤ πανελλήνιο θεατρολογικό συνέδριο *Θέατρο και ετερότητα: θεωρία, δραματουργία, θεατρική πρακτική*, που οργάνωσε το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (Ναύπλιο, 17-20 Μαΐου 2017).
- «Η νεωτερικότητα στον Τσέχωφ», ανακοίνωση στην ημερίδα *Ο Άντον Πάβλοβιτς Τσέχωφ και εμείς*, που συνδιοργάνωσαν τα τμήματα Θεατρικών Σπουδών και Ρωσικής Γλώσσας και φιλολογίας και Σλαβικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. (Φιλοσοφική Σχολή, 1 Μαρτίου 2017).
- «Σωσμένοι ή εγκλωβισμένοι; Ο κοινωνικός προβληματισμός στον Έντουαρντ Μποντ», *Μαυδραγόρας*, τχ. 56 (Ιούνιος 2017), σσ. 130-131.
- «Το θέατρο για τον Δαμιανό Κωνσταντινίδη», *Θεατρογραφίες*, τχ. 22 (2017), σσ. 134-137.
- «Les nouvelles écritures françaises sur la scène grecque», Πλ. Μαυρομούστακος, Σ. Φελοπούλου (επιμ.), *Σχέσεις Ελλάδας – Γαλλίας: Το θέατρο από το 1960 μέχρι σήμερα*, Τ.Θ.Σ. / Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2017, σσ. 211-218. Πρακτικά του συνεδρίου που συνδιοργάνωσαν το Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος και το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. (8-10 Μαΐου 2014).
- «Le dialogue diderotien avec Aristote et Platon », Au. Lehmann (dir.), *Diderot et l'Antiquité classique*, Classiques Garnier, Παρίσι 2018, σσ. 163-175. Πρακτικά του διεθνούς, διεπιστημονικού και επετειακού συνεδρίου *Diderot et l'Antiquité classique*, Université de Haute-Alsace / Mulhouse (4-5 Οκτωβρίου 2013).
- «Ο Δημήτρης Δημητριάδης του *Insensio*», Κ. Εξάρκου (επιμ.), *Δημήτρης Δημητριάδης: Παραβιάζοντας τα όρια*, Σαιξπηρικό, Θεσσαλονίκη 2018, σσ. 235-254. Πρακτικά της επιστημονικής διημερίδας *Δημήτρης Δημητριάδης: Παραβιάζοντας τα όρια*, που οργάνωσε το Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Α.Π.Θ. (Θεσσαλονίκη, 26-27 Μαΐου 2016).
- «Το πολιτικό στοιχείο στις νέες γραφές. Το παράδειγμα του Χάρολντ Πίντερ και της Σάρα Κέην», Αλ. Αλτουβά, Κ. Διαμαντάκου (επιμ.), *Θέατρο και Δημοκρατία, Πρακτικά του Ε Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου* (Αθήνα, 5-8 Νοεμβρίου 2014), αφιερωμένου στον Βάλτερ Πούχνερ, με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, τόμ. Β, Τ.Θ.Σ. / Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2018, σσ. 713-719.

Αλεξία Αλτουβά
Επίκουρη Καθηγήτρια
Θεατρολογία – Ιστορία
του Νεοελληνικού Θεάτρου
με έμφαση στην Υποκριτική
(19ος – 20ός αιώνας)

Απόφοιτος της Σχολής Μοναχών Ουρσουλινών (1992), πραγματοποίησε τις σπουδές της στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών ολοκληρώνοντας τον προπτυχιακό κύκλο σπουδών ως υπότροφος του κληροδοτήματος Παπαδάκη (1997), ενώ στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών της μαθήτευσε μεταξύ άλλων κοντά σε διεθνούς φήμης ακαδημαϊκούς επιστήμονες, όπως οι Antony Molho, Egert Pöhlmann, Alfred Vincent, Άννα Ταμπάκη, Νάσος Βαγενάς και Oliver Taplin (2001).

Το 2008 έλαβε από το ίδιο Τμήμα τον τίτλο του Διδάκτορα με Άριστα παμψηφεί. Η διατριβή της με τίτλο: «Το φαινόμενο του γυναικείου βενετισμού τον 19ο αιώνα στην Ελλάδα» και με επιβλέποντες τον αείμνηστο Ακαδημαϊκό Σπύρο Α. Ευαγγελάτο, τον Επίτιμο Καθηγητή του Ε.Κ.Π.Α. Βάλτερ Πούχνερ και τη νυν Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Καθηγήτρια Χρυσοθέμιδα Σταματοπούλου-Βασιλάκου, χρηματοδοτήθηκε από το Ερευνητικό Πρόγραμμα Υποτροφιών Ηράκλειτος και κυκλοφόρησε στη συνέχεια από τις εκδόσεις Ηρόδοτος (2014).

Από το 2012 υπηρετεί στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών ως μέλος Δ.Ε.Π., αρχικά στη βαθμίδα του Λέκτορα όπου εκλέχτηκε, και από το 2017 μέχρι σήμερα στη βαθμίδα του Επίκουρου, διδάσκοντας στον προπτυχιακό και μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών. Έχει επίσης διδάξει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2008-2009). Πρόσφατα ανέλαβε, μετά από εκλογή, τη διεύθυνση του νεοσύστατου Εργαστηρίου Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Νεοελληνικού Θεάτρου. Είναι επίσης επιστημονική υπεύθυνη του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης.

Έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα ως μέλος ερευνητικής ομάδας και επιστημονική συνεργάτις. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στα πεδία της Ιστορίας του Νεοελληνικού Θεάτρου στον 19ο και 20ό αι., της Ιστορίας και Θεωρίας της Υποκριτικής και της Ιστορίας Ευρωπαϊκού Θεάτρου και Δράματος. Έχει επιμεληθεί τόμους με πρακτικά συνεδρίων. Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις της σε επιστημονικές ημερίδες και διεθνή συνέδρια, που οργάνωσαν κορυφαίοι ευρωπαϊκοί επιστημονικοί φορείς, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, σε Παρίσι, Μιλάνο, Λουντ, Βαρσοβία, κ.α. Άρθρα

της έχουν δημοσιευθεί σε πρακτικά συνεδρίων, επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους στην ελληνική, αγγλική και γαλλική γλώσσα.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Το φαινόμενο του γυναικείου βενετισμού στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα, Ηρόδοτος, Αθήνα 2014, σελ. 680.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Πρακτικά επετειακού συνεδρίου για τα 20 χρόνια προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών: Πηγές της έρευνας στη σύγχρονη ελληνική θεατρολογία, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Αθήνα 2021, σελ. 736.

(μαζί με την Ά. Ταμπάκη), *Ο σκηνοθέτης, ο ηθοποιός Λευτέρης Βογιατζής. Μελέτες και μαρτυρίες για το έργο του*, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2020, σελ. 381.

(μαζί με την Κ. Διαμαντάκου), *Πρακτικά Ε Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου: Θέατρο και Δημοκρατία, Με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, αφιερωμένο στον Βάλτερ Πούκνερ*. Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Αθήνα 2018. Α τόμος, 860 σελ. και Β τόμος, 832 σελ.

(μαζί με τη Μ. Σεχοπούλου), *Παγκόσμιο θέατρο: Πράξη – Δραματοουργία – Θεωρία. Επιστημονική Συνάντηση αφιερωμένη στα 300 χρόνια από τη γέννηση του Denis Diderot*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Αθήνα 2017, σελ. 718.

(μαζί με την Ά. Ταμπάκη), *Μετάφραση και περιοδικός τύπος στον 19ο αιώνα. Πρακτικά*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Αθήνα 2016, σελ. 224.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

(μαζί με τις Ά. Ταμπάκη και Μ. Σπυριδοπούλου), *Ιστορία και Δραματολογία του Ευρωπαϊκού θεάτρου. Από την Αναγέννηση στον 18ο αιώνα*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Αθήνα 2015, σελ. 402.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

«Το προσωπικό αρχείο του Γεωργίου Μπούρλου (1899-1974): Οι πηγές», *Πρακτικά επετειακού συνεδρίου για τα 20 χρόνια προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών: Πηγές της έρευνας στη σύγχρονη ελληνική θεατρολογία*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Αθήνα 2021, σσ. 233-244.

«Παραστάσεις απαγγελίας Ομηρικού έπους και απήχηση στον πνευματικό κόσμο της Ευρώπης στις παραμονές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1938-1939)», Β. Σαμπατακάκης (επιμ.), *Πρακτικά Στ Ευρωπαϊκού Συνεδρίου Νεοελληνικών Σπουδών (Λουντ, 4-7 Οκτωβρίου 2018): Ο ελληνικός κόσμος σε περιόδους κρίσης και ανάκαμψης*, τόμ. Ε, ΕΕΝΣ, Αθήνα 2020, σσ. 373-391.

«Μαθήματα υποκριτικής μέσω του περιοδικού Τύπου του Μεσοπολέμου», ανακοίνωση στο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα: *Το ελληνικό θεατρικό έντυπο από τον 19ο στον 21ο αιώνα*, που διοργάνωσε το Τ.Θ.Σ. – Ε.Κ.Π.Α.

- (Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών, Αμφιθέατρο «Άλκης Αργυριάδης», 17-19 Ιανουαρίου 2019).
- «Απόψεις σχετικά με την Υποκριτική Τέχνη στο Ελληνικό Θέατρο του 19ου αιώνα (1870-1899)», *Φιλολογικό Περιοδικό Παρνασσός*, τόμ. ΝΕ [(2013-2014) 2018], σσ. 7-29.
- «Το Αμφι-θέατρο ως πυρήνας υποδοχής, διαμόρφωσης κι ανάδειξης νέων ηθοποιών», Γ. Βαρζελιώτη, Πλ. Μαυρομούστακος (επιμ.), *Σκηνή και Αμφιθέατρο – Αφιέρωμα στον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο. Πρακτικά Συνεδρίου (Αθήνα, 7-9 Μαρτίου 2016)*, Αθήνα 2018, σσ. 305-314.
- «Εταιρικοί θίασοι: Ένας δημοκρατικός θεατρικός θεσμός στα χρόνια της Μεταπολίτευσης», Αλ. Αλτουβά, Κ. Διαμαντάκου (επιμ.), *Πρακτικά Ε Πανελλήνιου Θεατρολογικού Συνεδρίου: Θέατρο και Δημοκρατία, με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, αφιερωμένου στον Βάλτερ Πούχνερ (Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών, 5-8 Νοεμβρίου 2014)*, Α τόμ., Αθήνα 2018, σσ. 91-104.
- «Ο ηθοποιός ως ραψωδός: το εγχείρημα του Γεωργίου Μπούρλου να φέρει στο επίκεντρο της δραματικής τέχνης το Ομηρικό έπος», ανακοίνωση στο ΣΤ Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο με θέμα «Θέατρο και ετερότητα: θεωρία, δραματουργία, θεατρική πρακτική», που διοργάνωσε το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (Ναύπλιο, 17-20 Μαΐου 2017).
- «A conflict over bipartionalism in both the theatrical and the political stage of Greece in 19th c.», ανακοίνωση στο 6th International Conference of the European Society for Periodical Research (ESPRit) με θέμα “Conflict in the Periodical Press” (IULM, Μιλάνο, 28-30 Ιουνίου 2017).
- «Γυναικείες μορφές στο δραματουργικό έργο του Τσέχωφ και ερμηνευτικές προσεγγίσεις στην ελληνική σκηνή», ανακοίνωση στην Επιστημονική Ημερίδα που διοργάνωσαν τα Τμήματα Ρωσικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Σλαβικών Σπουδών και Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. με θέμα «Ο Άντον Πάβλοβιτς Τσέχωφ και εμείς» (Αθήνα, Aula Φιλοσοφικής Σχολής, 1η Μαρτίου 2017).
- «Staging romantic characters in Greek theatre of the 19th century», ανακοίνωση στο Διεθνές Συνέδριο με θέμα “Romanticism: A point of Contention, Past and Present” που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο της Βαρσοβίας (The Faculty of “Artes Liberales” and Faculty of Polish Studies) σε συνεργασία με την Πολωνική Εταιρεία για την μελέτη του Ευρωπαϊκού Ρομαντισμού (Polish Society for the Study of European Romanticism) (Βαρσοβία, 10-11 Οκτωβρίου 2017).
- «Διονύσιος Ταβουλάρης και Ευαγγελία Παρασκευοπούλου: τακτικές βεντετισμού από δύο επανήσιους πρωταγωνιστές του 19ου αιώνα», Δ. Κονιδάρης (επιμ.), *Ι Διεθνές Πανιώνιο Συνέδριο (Κέρκυρα, 30 Απριλίου - 4 Μαΐου 2014). Τα πρακτικά: IV. Φιλοσοφία - Αρχαιολογία - Αρχαιογνωσία - Αρχιτεκτονική - Θέατρο*, Κέρκυρα 2017 [*Κερκυραϊκά Χρονικά*, περ. Β, τόμ. ΙΑ (2017)], σσ. 723-734.

Ξένια Γεωργοπούλου

Επίκουρη Καθηγήτρια

Θεατρολογία –

Αγγλόφωνο Θέατρο 15ος-18ος αιώνας

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1973. Είναι αριστούχος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, κάτοχος Master of Arts in Contemporary Practice of Shakespearean Theatre (University of Essex) και Master of Philosophy in English Literature (The Shakespeare Institute, University of Birmingham), και Διδάκτωρ Αγγλικής Φιλολογίας (Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης). Επίσης πραγματοποίησε μεταδιδακτορική έρευνα στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών.

Έχει διδάξει, εκτός από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών, στο πρόγραμμα «Ακαδημία Πλάτωνος» του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και σε κρατικές και ιδιωτικές δραματικές σχολές. Έχει επίσης συμμετάσχει σε διάφορα ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Έχει δημοσιεύσει τρία βιβλία, δεκάδες άρθρα, καθώς και κριτικές βιβλίου και θεάτρου σε συλλογικά έργα και περιοδικά, κι έχει συμμετάσχει σε δεκάδες συνέδρια, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Ασχολείται κυρίως με τον Σαίξπηρ και το θέατρο της Αναγέννησης, και ειδικότερα με θέματα όπως τα φύλα και η ετερότητα, οι σαιξπηρικές διασκευές και οι σαιξπηρικές αναφορές στη σύγχρονη λαϊκή κουλτούρα.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ο Σαίξπηρ οριζοντίως και καθέτως, Αιγόκερως, Αθήνα 2019.

The Body as Text in Shakespeare's Plays. The Fashioning of the Sexes, Edwin Mellen, Lewiston 2011.

Ζητήματα φύλου στο θέατρο του Σαίξπηρ και της Αναγέννησης, Παπαζήσης, Αθήνα 2010.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

- «World's Exile: Play-death and Rebirth in *Romeo and Juliet* and *The Winter's Tale*», Kr. Kujawińska Courtney (ed.), *On Page and Stage: Shakespeare in Polish and World Culture*, Universitas, Kraków 2000, σσ. 247-258.
- «Aristotle and Beyond: Making and Breaking the Rules of Drama», *Skepsis*, XVI.i-ii (2005), σσ. 208-214.
- «What's in a name?»: Linguistic Games with Shakespeare's Names or How to Communicate Shakespeare on Film», L. Ruiz Miyares, Al. Muñoz Alvarado, C. Álvarez Moreno (eds.), *Actas-II, X Simposio Internacional de Comunicación Social, Centro de Lingüística Aplicada, Santiago de Cuba 2007*, σσ. 1199-1203.
- «Ξαναγράφοντας τον Σαίξπηρ: Διασκευές και διορθώσεις», *Φουαγιέ*, τχ. 16 (Μάιος-Ιούνιος 2007), σσ. 65-70.
- «The Pairing of the Shrew: Shakespeare's Shrews as Defenders of his Wronged Heroines», *Στέφανος: Τιμητική προσφορά στον Βάλτερ Πούχνερ, Παράβασις, Μελετήματα [5]*, επιμ. Ιωσήφ Βιβιλάκης, Ergo, Αθήνα, 2007, σσ. 317-323.
- «Parting 'totally sucks': Filming *Romeo and Juliet* for Generation X», *Gramma 15 (Shakespeare Worldwide and the Idea of an Audience) 2007*, σσ. 211-226.
- «Πρωτότυπα κι αντίγραφα: Η τέχνη της προσωπογραφίας στον Σαίξπηρ», *Celestia 1* (Νοέμβριος 2008), σσ. 99-104.
- «Who is't can read a woman?»: Reading the Female Body in Shakespeare's *The Winter's Tale*», Z. Detsi-Diamanti, K. Kitsi-Mitakou, Ef. Yiannopoulou (eds.) *Bodies, Theories, Cultures in the Post-millennial Era*, University Studio Press, Thessaloniki 2009, σσ. 17-29.
- «Ο τυφλός και ο βλέπων έρωτας στον Σαίξπηρ», *Celestia 2* (Απρίλιος 2009), σσ. 134-140.
- «Σαίξπηρ: Ο μεγάλος αμφισβητίας του γάμου», εισαγωγικό κείμενο στο: Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, *Όπως σας αρέσει*, μτφρ. Σ. Στρούμπος, Θέατρο, 1, Αλφειός, Αθήνα 2010, σσ. 143-164.
- «The Marriage of Cultures in Shakespeare: Miscegenation or Peacemaking?», W. Keping (ed.), *Dialogue among Cultures: Peace, Justice and Harmony (Proceedings of ISUD 8th World Congress)*, Foreign Languages Press, Beijing 2012, σσ. 235-246.
- «Shakespeare's Magic Mirror: The Work of Raia Mouzenidou», Kr. Kujawińska Courtney, Iz. Penier, K. Kwapisz-Williams (eds.), «No other but a woman's reason.»: *Women on Shakespeare. Towards Commemorating the 450th Anniversary of Shakespeare's Birth*, Peter Lang, Frankfurt am Mein 2013, σσ. 173-180.
- «Λέγε με Ιουλιέτα: Από τη χώρα του Σαίξπηρ στο βασίλειο της Ράιας Μουζενίδου», Γ. Κ. Βαρζελιώτη (επιμ.), *Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου: Από τη χώρα των κειμένων στο βασίλειο της σκηνης (Αθήνα, 26-30 Ιανουαρίου 2011)*, Τ.Θ.Σ. / Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2014, σσ. 269-275.
- «Απ' τα δουκάτα της Πόρσια στα τσεκίνια της Πουλισέννας: Γυναίκες και χρήμα στην κωμωδία της Αναγέννησης», Γ. Π. Πεφάνης (επιμ.), *Η λάμψη του*

χρήματος στη νεοελληνική λογοτεχνία: Από την Κρητική Αναγέννηση στην αυγή του 21ου αιώνα, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα 2014, σσ. 234-246.

- «Ένα μανιφέστο για την πολιτική διάσταση της ετερότητας – Από τον σαιξπήρειο Thomas More στην σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα», Α-Ι. Δ. Μεταξάς (επιμ.), *Πολιτική επιστήμη: Διακλαδική και συγχρονική διερεύνηση της πολιτικής πράξης*, τ. ΙΙ. *Πολιτική Ψυχολογία. Προκαθορισμοί και Επικαθορισμοί της Πολιτικής Συμπεριφοράς*, Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2016, σσ. 135-151.
- «Food and Identity in Shakespeare's Plays», E. Parpalā (ed.), *Signs of Identity. Literary Constructs and Discursive Practices*, Cambridge Scholars, Newcastle upon Tyne 2017, σσ. 66-80.
- «The Price of Difference: Shakespeare's Variety of Bullying», Kr. Kujawińskas Courtney, Grz. Zinkiewicz (eds.), *Shakespeare: His Infinite Variety*, Łódź University Press, Łódź 2017, σσ. 45-68.
- «Shakespeare and Modern Greek Politics», *Cahiers Élisabéthains* XX(X) (2018), σσ. 1-18.

Παναγιώτης Μιχαλόπουλος

Επίκουρος Καθηγητής

Θεατρολογία – Ιστορία του Νεοελληνικού

Θεάτρου, με έμφαση

στη Σκηνοθεσία: Θεωρία και Πράξη

Πτυχιούχος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και αριστούχος απόφοιτος του διετούς Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του ίδιου Τμήματος. Αναγορεύτηκε διδάκτωρ του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών με τη διατριβή «Το Εθνικό Θέατρο 1940-1950. Οι όροι της θεατρικής παραγωγής και το σκηνοθετικό ζήτημα» (Άριστα με διάκριση). Για τις μεταπτυχιακές σπουδές του έλαβε υποτροφία επίδοσης από το Ι.Κ.Υ. και από το Ίδρυμα Sasakawa της Ιαπωνίας.

Έχει διδάξει στα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, καθώς και σε ιδιωτικές δραματικές σχολές, ενώ έχει εργαστεί σε ερευνητικό πρόγραμμα της Ακαδημίας Αθηνών με θέμα τη ζωή και τη δραματουργία του Τζώρτζη Χορτάση (τέλη 16ου-αρχές 17ου αιώνα). Το ερευνητικό, διδακτικό και συγγραφικό έργο του εστιάζεται κυρίως στην ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου, στην ιστορία της σκηνοθεσίας, στις σχέσεις θεάτρου και πολιτικής και στις επιπτώσεις των ιστορικών γεγονότων στη σκηνική πράξη. Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια, ημερίδες και διημερίδες, έχει πραγματοποιήσει ομιλίες σε στρογγυλές τράπεζες και σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές, και έχει δημοσιεύσει μελέτες του σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και πρακτικά συνεδρίων.

Ως θεατρολόγος - δραματολόγος έχει συνεργαστεί με διάφορους αθηναϊκούς θιάσους και ΔΗ.Π.Ε.ΘΕ. Συστηματική και πολυετής υπήρξε η συνεργασία του ιδίως με το Αμφι-Θέατρο του Σπύρου Α. Ευαγγελάτου και με τη Θεατρική Εταιρία Πράξη – Θέατρο Οδού Κεφαλληνίας. Έχει σχεδιάσει και επιμεληθεί περισσότερα από 30 έντυπα θεατρικά προγράμματα, σε πολλά από τα οποία έχει δημοσιεύσει εργοβιογραφικά σημειώματα, χρονολόγια, παραστασιογραφίες και μεταφράσεις θεωρητικών κειμένων, ενώ έχει πραγματοποιήσει την επιμέλεια έκδοσης περισσότερων από 60 θεατρικών έργων του ελληνικού και του παγκόσμιου δραματολογίου, καθώς επίσης μελετών, λευκωμάτων και συλλογικών τόμων.

Στο θέατρο και την όπερα εργάστηκε επαγγελματικά επί σειρά ετών ως βοηθός του σκηνοθέτη Σπύρου Α. Ευαγγελάτου (Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου, Εθνικό Θέατρο, Εθνική Λυρική Σκηνή, Αμφι-Θέατρο, Θεατρικός Οργανισμός Ακροπόλ, Θέατρο Badminton κ.ά.), σε δεκάδες παραγωγές ενός ευρέος δραματολογίου (έργα των Σοφοκλή, Ευριπίδη, Αριστοφάνη, Σαίξπηρ, Λόπε ντε Βέγκα, Γκαίτε, Γκόγκολ, Πιραντέλλο, Α. Μάτεση κ.ά., όπερες των Μασνέ, Μενότι, Ουόλτον). Έχει επίσης εργαστεί για οκτώ χρόνια ως σκηνοθέτης και υπεύθυνος της θεατρικής ομάδας των φοιτητών του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου, σκηνοθετώντας έργα των Σαίξπηρ, Τσέχοφ, Βέντεκιντ, Ιονέσκο, Καμπιπέλλη, Π. Μάτεσι κ.ά.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 υπηρετεί στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή, με γνωστικό αντικείμενο «Θεατρολογία – Ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου, με έμφαση στη σκηνοθεσία: θεωρία και πράξη». Από το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 διδάσκει νεοελληνικό θέατρο και κινηματογράφο στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (προπτυχιακό πρόγραμμα: «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό»).

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Το Εθνικό Θέατρο στη δεκαετία 1940-1950. Οι διοικήσεις, το καλλιτεχνικό έργο και η θέση του σκηνοθέτη. Προλογικό σημείωμα Στ. Λιβαθινός, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2018.

30 χρόνια «Πράξη». Θέατρο Οδού Κεφαλληνίας 1987-2017, Π. Μιχαλόπουλος (επιστημονική επιμέλεια), εισαγωγικά κείμενα Δ. Ν. Μαρωνίτης, Ε. Βαροπούλου, Δ. Καγγελάρη, Π. Μιχαλόπουλος, Έκδοση της Θεατρικής Εταιρείας «Πράξη», Αθήνα 2016.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

«Οι διοικητικοί μετασχηματισμοί, η μισθολογική κλίμακα και η καλλιτεχνική ιεραρχία στο Εθνικό Θέατρο της Κατοχής», Ε.-Α. Δελβερούδη, Ν. Ποταμιάνος (επιμ.), *Δουλεύοντας στον χώρο του θεάματος. Θέατρο και κινηματογράφος στην Ελλάδα, 19ος-20ός αιώνας*, Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας του Δικτύου για την Ιστορία της Εργασίας και του Εργατικού Κινήματος, Αθήνα 10 Νοεμβρίου 2017, Εκδόσεις Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο 2020, σσ. 101-112.

«Απόηχοι του Εμφυλίου Πολέμου στο Εθνικό Θέατρο (1946-1949)», Αλ. Αλτουβά, Κ. Διαμαντάκου (επιμ.), *Θέατρο και Δημοκρατία. Με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας*, Πρακτικά Ε Πανελλήνιου Θεατρολογικού Συνεδρίου, αφιερωμένου στον καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ (Αθήνα 5-8 Νοεμβρίου 2014), Β τόμ., Αθήνα 2018, σσ. 131-138.

«Επιτρέποντες από το Αμφι-Θέατρο: ένας πολύχρωμος πίνακας. Συμβολή στη μελέτη του σκηνοθετικού έργου του Σπύρου Α. Ευαγγελάτου», Γ. Βαρζελιώτη, Πλ. Μαυρομούστακος (επιμ.), *Σκηνή και Αμφιθέατρο. Αφιέρωμα στον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο*, Πρακτικά Συνεδρίου (Αθήνα 7-9 Μαρτίου 2016), Αθήνα 2018, σσ. 99-110.

- «Η κατοχική περίοδος του Εθνικού Θεάτρου (1941-1944)», Αλ. Αλτουβά, Μ. Σεχοπούλου (επιμ.), *Παγκόσμιο Θέατρο: Πράξη – Δραματοουργία – Θεωρία, Πρακτικά Επιστημονικής Συνάντησης αφιερωμένης στα 300 χρόνια από τη γέννηση του Denis Diderot (Αθήνα 21-23 Νοεμβρίου 2013)*. Προλογικό σημείωμα – χαιρετισμός Α. Ταμπάκη, Αθήνα 2017, σσ. 125-134.
- «Τρεις δεκαετίες “Πράξη”: ανιχνεύοντας μια πορεία», Π. Μιχαλόπουλος (επιμ.), *30 χρόνια «Πράξη». Θέατρο Οδού Κεφαλληνίας 1987-2017*. Εισαγωγικά κείμενα Δ. Ν. Μαρωνίτης, Ε. Βαροπούλου, Δ. Καγγελάρη, Π. Μιχαλόπουλος, Έκδοση της Θεατρικής Εταιρείας «Πράξη», Αθήνα 2016, σσ. 18-19.
- «Τάσεις εκσυγχρονισμού στο Εθνικό Θέατρο μετά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο (1945-1946)», Γ. Κ. Βαρζελιώτη (επιμ.), *Από τη χώρα των κειμένων στο βασίλειο της σκηνής, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου στο πλαίσιο του εορτασμού: 20 χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Αθήνα 26-30 Ιανουαρίου 2011)*, Αθήνα 2014, σσ. 229-239.
- «Ο Αμύντας του Γεωργίου Μόρμορη και το πρότυπό του», *Παράβασις*, Επιστημονικό Δελτίο Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών, τόμος 4, Ergo, Αθήνα 2002, σσ. 253-271.

Κλειώ Φανουράκη

Επίκουρη καθηγήτρια

Θεατρολογία – Διδακτική

του Θεάτρου: Θεωρία και Πράξη

Αριστούχος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, κάτοχος Διπλώματος Υποκριτικής Τέχνης από τη Δραματική Σχολή Θεμέλιο, Μεταπτυχιακού Διπλώματος από το Πανεπιστήμιο του Hull της Αγγλίας (Master of Arts in Theatre and Contemporary Practice) και Διδακτορικού Διπλώματος από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών (με άριστα παμψηφεί) στον τομέα της θεατρολογίας και του θεάτρου/δράματος στην Εκπαίδευση. Αριστούχος του Τμήματος Κινηματογράφου του Πανεπιστημίου του Greenwich της Αγγλίας, σε συνεργασία με το New York College της Αθήνας.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2018 υπηρετεί στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή, με γνωστικό αντικείμενο «Θεατρολογία- διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη». Έχει διδάξει, με τη σύμβαση Π.Δ 407/80, τα μαθήματα της Διδακτικής του Θεάτρου για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών (2007-2016), στο πλαίσιο των οποίων ανέλαβε και την πρακτική άσκηση των φοιτητών στα σχολεία. Από το 2015 είναι Μέλος Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου, όπου έχει διδάξει για τρία έτη στην Ενότητα «Θεατρική Αγωγή», στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος «Θεατρικές Σπουδές», έχει επιβλέψει κι έχει συμμετάσχει ως μέλος επιτροπής αξιολόγησης σε μεταπτυχιακές διατριβές στο πεδίο της θεατρικής αγωγής.

Το εκπαιδευτικό και ερευνητικό της έργο, οι επιστημονικές ανακοινώσεις και δημοσιεύσεις της εστιάζονται στο πεδίο του θεάτρου/δράματος, στην εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών στη θεατρολογία και τη διδακτική του θεάτρου, στη διδασκαλία της γλώσσας και των ξένων γλωσσών μέσω του θεάτρου, στη διαπολιτισμική εκπαίδευση μέσω της συνέργειας των παραστατικών τεχνών, στη διδασκαλία και σκηνοθεσία του σύγχρονου θεάτρου και κινηματογράφου κ.ά. Άρθρα και ανακοινώσεις της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων.

Το συγγραφικό και σκηνοθετικό της έργο εστιάζεται στο θέατρο και στον

κινηματογράφο για παιδιά και ενήλικες. Έχει γράψει και σκηνοθετήσει τις μικρού μήκους ταινίες *Φτου! Ξελευθερία για όλους* (2010), *Μήδεια* (2012), την μεγάλου μήκους ταινία *Ξα μου* (2016) και μουσικοθεατρικές παραστάσεις για παιδιά και ενήλικες. Έχει λάβει μέρος ως ηθοποιός σε μουσικοθεατρικές παραστάσεις και ταινίες, και έχει εργαστεί στον τομέα της έρευνας και της παραγωγής για ντοκιμαντέρ, ταινίες, θεατρικές παραστάσεις και δρώμενα. Έχει δημιουργήσει φεστιβάλ και διαδραστικά εκπαιδευτικά προγράμματα με άξονα το θέατρο στην κοινότητα, τις τέχνες και τον πολιτισμό.

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

Το θέατρο στην εκπαίδευση με τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών. Στοιχεία διδακτικής μεθοδολογίας, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2016.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Η διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων μέσω της θεατρικής αγωγής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα 2010.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

- «Πλάθοντας ένα ρόλο»: Προγράμματα Σπουδών Θεάτρου για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση», *Έρκυνα*, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών - Επιστημονικών Θεμάτων, Τεύχος 19ο, Αθήνα 2020, σσ. 117-114.
- «Γνώσεις κλειδιά του Edgar Morin για την παιδεία του μέλλοντος μέσα από το θέατρο/δράμα στην εκπαίδευση, Γ. Π. Πεφάνης (επιμ.), *Η Φιλοσοφία επί Σκηνης. Θεατροφιλοσοφικές εστιάσεις*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, σσ. 679-699.
- «E-Antigone through Drama Education with the use of Digital Technologies», *Παράβασις*, τόμ. 15, τχ. 1 (2017), σσ. 83-93.
- «Η *Μήδεια* του Ευριπίδη μέσα από σύγχρονες κινηματογραφικές και θεατρικές προσεγγίσεις για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση», Σ. Παπαδόπουλος (επιμ.), *Τέχνη και Πολιτισμός στο Σχολείο του 21ου αιώνα [Ηλεκτρονικά πρακτικά επιστημονικής διημερίδας, Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α., Πρόγραμμα Θαλής, 13-14 Ιουνίου 2015]*, Αθήνα Ιούν. 2016, σσ. 143-148.
- «Προσεγγίζοντας τη Δραματική Ποίηση μέσα από το Θέατρο/Δράμα στην Εκπαίδευση», στην ψηφιακή έκδοση: *Το αρχαίο δράμα στο σχολείο του 21ου αιώνα. 1ο Διεθνές Forum με θέμα «Το Αρχαίο Δράμα στην Εκπαίδευση: σκέψεις-θέσεις-αντιθέσεις»*, Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης, 1ος δίσκος / DVD-ROM., Αθήνα 2015.
- «Το θέατρο/δράμα και η ψηφιακή τέχνη στην εκπαίδευση», Σ. Παπαδόπουλος (επιμ.), *Θέατρο και θεατρικές τεχνικές στην αγωγή και στην εκπαίδευση [Ηλεκτρονικά πρακτικά του 2ου Forum Νέων Επιστημόνων 2014 – Πρόγραμμα Θαλής, Ε.Κ.Π.Α., Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης (Αθήνα, 21-23 Νοεμβρίου 2014)]*, Αθήνα 2015, σσ. 384-392.

- «Contemporary approaches to Ancient Greek Drama: The Paradigm of Maria Hors», περ. *Choros International Dance Journal*, τ. 2 (Spring 2013), σσ. 70-80.
- «Ακροβάτης στο χρόνο. Ο σύγχρονος ρόλος του Ηθοποιού - Performer», Αντ. Γλυτζουρής, Κ. Γεωργιάδη (επιμ.), *Παράδοση και εκσυγχρονισμός στο Νεοελληνικό θέατρο. Από τις απαρχές ως τη μεταπολεμική εποχή, Πρακτικά Γ Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2010, σσ. 293-301.
- «Διδάσκοντας τον Καζαντζάκη στην Κρήτη. Μια διαθεματική και διακειμενική διδακτική προσέγγιση», στην ψηφιακή έκδοση: *Ο Νίκος Καζαντζάκης και ο Κρητικός Πολιτισμός. Επιστημονικό συνέδριο 50 χρόνια από το θάνατό του. Ηράκλειο-Μυρτιά 20-30 Σεπτεμβρίου 2007*. Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη [2010], 1ος δίσκος / DVD-ROM.
- «Altering Student's Motivation in Ancient and Modern Greek Classes through Theatre Education», Β. Boufoy-Bastick, *The International Handbook of Cultures of Teacher Education. Comparative International Issues in Curriculum and Pedagogy*, Strasbourg (France) 2011: Analytrics, Κεφ. 19, σσ. 407- 428.
- «Προσεγγίζοντας τον Νίκο Καζαντζάκη μέσα από τεχνικές της δραματοποίησης», *Φιλολόγος*, 131 (2008), σσ. 115-122.
- «Η ποίηση του Διονυσίου Σολωμού στο Γυμνάσιο: Μια διδακτική προσέγγιση μέσα από τις τεχνικές της δραματοποίησης», *Διάλογος*, 18-19 (2008), σσ. 313-324.
- «Performing Athens», Μπ. Γιαννούλη, Ν. Γκόβας, Αν. Μερκούρη (επιμ.), *Το θέατρο στην εκπαίδευση. Δημιουργώντας νέους ρόλους στον 21ο αιώνα Πρακτικά της πέμπτης διεθνούς συνδιάσκεψης για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Αθήνα Μάρτιος 2006*, Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Αθήνα 2006, σσ. 154-158.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

- *Αφιέρωμα στον Δημήτρη Μαυρίκιο* (2019)
- *Ξα μου* (2016)
- *Αποκριά στη Σκύρο* (2015)
- *Ηλιαχτίδα Ομάδα Αγάπης* (2013)
- *Μήδεια* (2012)
- *Ζουμπούλι* (2012)
- *Φτου! Ξελευθερία για όλους* (2010)

ΘΕΑΤΡΟ

- *Η Νεράιδα Πραλίνα και το Μαγικό Φουντούκι* (2011-2013)
- *Μην κοιμηθείς Φεγγάρι μου* (2009)
- *Αρόδου* (Διασκευή, 2009)
- *En Face* (2008)

ΘΕΑΤΡΟ ΜΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ

- Ομάδα Amusic Freeater: *Θεσμοφοριάζουσες*, Αριστοφάνη (2011, 2013)
- *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας*, Ου. Σαίξπηρ (2012)
- *Μονόλογοι από τη Γάζα* (2011)
- *Εβραία*, Μπ. Μπρεχτ (2010)
- *Πρόταση γάμου*, Α. Τσέχωφ (2010)
- *Η Ελένη στην Κρήτη: Μια βιογραφία της Ωραίας Ελένης μέσα από έργα Κρητιών ποιητών* (2007)
- *Νύχτωσε χωρίς Φεγγάρι* (2007)
- *Η Σερενάτα για το Κανταδοχώρι*, Μ. Θεοδωράκη (2006)

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ & ΔΡΩΜΕΝΑ ΜΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΤΟΥ Τ.Θ.Σ. Ε.Κ.Π.Α.

- *Το Λάθος του Σαμαράκη από το θέατρο στον κινηματογράφο*, Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, Έναρξη Έτους Σαμαράκη (2020)
- *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας*, Ου. Σαίξπηρ (Aula 2019)
- *Φωνές από κόμα και μάρμαρο*, Φεστιβάλ «Κοινωνώ», Τήνος 2019, σε σκηνοθετική επιμέλεια Κλ. Φανουράκη και Μ. Αντωνίου.

Ιωάννα Ρεμεδιάκη
Μόνιμη Λέκτορας
Θεατρολογία – Αρχαίο Θέατρο:
Ιστορία και Παράσταση

Πτυχιούχος κλασικής φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και απόφοιτος του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., όπου υποστήριξε τη διδακτορική της διατριβή με θέμα: «Οι μεταφράσεις της *Αντιγόνης* του Σοφοκλή στη νεοελληνική σκηνή (1850-2000)». Έχει επίσης πτυχίο Υποκριτικής από τη Δραματική Σχολή Αρχή (2000). Το 2014 διορίστηκε ως Λέκτορας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., με γνωστικό αντικείμενο: Θεατρολογία - Αρχαίο Θέατρο: Ιστορία και Παράσταση.

Δίδαξε Αρχαίο Θέατρο (ιστορία και πρόσληψη) στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (Ναύπλιο, 2007-10), στο Τμήμα Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Αγρίνιο, 2007-09) και στο Εθνικό Θέατρο (2009-13). Έχει γράψει και σκηνοθετήσει τα έργα *Το τραπέζι*, *Εκκοκαφή κενού*, *Χώρος Άμλετ*, *Γλυκιά Οφηλία*, *Ιερά Οδός 2* στην Αθήνα, τη Ρώμη, το Βερολίνο, το Ναύπλιο και την Ιεράπετρα, σε θέατρα, δημόσιους χώρους και συλλογικότητες, ενώ έχει πραγματοποιήσει σειρά σεμιναρίων υποκριτικής και θεατρολογίας.

Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται στην ενδογλωσσική μετάφραση, στην πολιτική διάσταση της αρχαιοελληνικής τραγωδίας, στην σύνδεση θεωρίας και πράξης του αρχαίου δράματος και στην κοινωνική διάσταση του θεάτρου.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Εταιρεία Θεάτρου Μνήμη – Θέατρο Κυδωνία. Είκοσι χρόνια θέατρο στα Χανιά (2000-2020), εκδ. Εταιρεία Θεάτρου Μνήμη-Θέατρο Κυδωνία (υπό έκδοση).

ΕΠΙΜΕΛΕΙΕΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

(σε συνεργασία με την Ελ. Παπαδοπούλου) *Γλώσσα Ψυχής Άγγελος. Αφιέρωμα στην Ελευθερία Γιακουμάκη*, εκδ. Σήμα, Αθήνα 2010.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

«Αντιγόνη / Αθήνα: Μεταφράζοντας τον 21ο αιώνα», *Επιστημονική Επετηρίς*

- της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, τ. ΜΔ (2013-2020), Αθήνα 2020, σσ. 441-456.
- «Η μετάφραση της *Αντιγόνης* στη νέα ΣΚΗΝΗ. Μια κοινή ματιά», Α. Ταμπάκη, Αλ. Αλτουβά (επιμ.), *Ο σκηνοθέτης, ο ηθοποιός Λευτέρης Βογιατζής. Μελέτες και μαρτυρίες για το έργο του*, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2020, σσ. 142-155.
- «Ο δραματουργός Μιχάλης Βιρβιδάκης και το θέατρο 'Κυδωνία'», *Parabasis / Παράβασις* 16 (2018), σσ. 49-72. https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/16_2_tomos.pdf
- «Αγγελίες πολέμου. Αγγελιαφόρος και iPad», Αλ. Αλτουβά, Κ. Διαμαντάκου (επιμ.), *Πρακτικά Ε Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου Θέατρο και Δημοκρατία. Με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, αφιερωμένο στον Βάλτερ Πούχνερ*. Αθήνα, 5-8 Νοεμβρίου 2014, τόμ. Β, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2018, σσ. 431-438. https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/16_PRAKTIKA_PUCHNER_B_TOMOS_OPT.pdf
- “Intralingual Translation into Modern Greek”, G. K. Giannakis (ed.), *Encyclopedia of Ancient Greek Language and Linguistics*, Brill Online, 2014 (λήμμα). https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopedia-of-ancient-greek-language-and-linguistics/*-COM_00000193
- «Η πρώτη παράσταση της *Αντιγόνης* στην Ελλάδα και τη Γερμανία. Μεταφραστικές και άλλες σχέσεις», *Πρακτικά Β Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου. Επιστημονικό Δελτίο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών Παράβασις. Παράρτημα/Μελετήματα 3*, εκδ. Ergo, Αθήνα 2004, σσ. 155-161.
- «Οι προφορικές μαρτυρίες στη θεατρολογική έρευνα: μεθοδολογία και πειραματική εφαρμογή», *Phasis. Greek and Roman Studies*, vol. 2-3 (2000), Tbilisi State University, σσ. 351-358.

Μέλη Δ.Ε.Π. που υπηρέτησαν στο Τ.Θ.Σ.

Μηνάς Ι. Αλεξιάδης

Καθηγητής, Ιστορία του Μουσικού Θεάτρου με έμφαση στην Όπερα
(Μέλος Δ.Ε.Π. στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών την περίοδο: 2004-2020)

Εύα Στεφανή

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Ιστορία και Θεωρία του Κινηματογράφου
(Μέλος Δ.Ε.Π. στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών την περίοδο: 2003-2019)

†Αγνή Μουζενίδου

Επίκουρη Καθηγήτρια (1951-2007)

Μηνάς Ι. Αλεξιάδης

Καθηγητής

Ιστορία του Μουσικού Θεάτρου
με έμφαση στην Όπερα

Καθηγητής στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών μέχρι το 2020, όπου δίδαξε Μουσικό Θέατρο / Όπερα και σκηνική μουσική. Σπούδασε πιάνο με την Μαρίκα Παπαϊωάννου και τον Γεώργιο Πλάτωνα, θεωρητικά και σύνθεση μουσικής με τον Γιάννη Ιωαννίδη. Στην συνέχεια, με υποτροφία της Γερμανικής Κρατικής Υπηρεσίας Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (D.A.A.D) σπούδασε σύνθεση με καθηγητή τον Guenther Becker στο Πανεπιστήμιο Robert Schumann του Ντύσελντορφ και αποφοίτησε με διάκριση (διπλωματική μουσικολογική εργασία: *Ανάλυση του ορατορίου «Νενικήκαμεν» του Θόδωρου Αυτωνίου*). Είναι επίσης πτυχιούχος της Νομικής Σχολής και διδάκτωρ μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (διατριβή: *Η όπερα του Ernst Krenek Jonny spielt auf και οι επιδράσεις της τζαζ στη λόγια ευρωπαϊκή μουσική κατά την δεκαετία του 1920*).

Ως πιανίστας ασχολήθηκε αρχικά με την τζαζ και τον αυτοσχεδιασμό, με συμμετοχές σε πολλές συναυλίες και φεστιβάλ, μεταξύ αυτών σε όλα τα Διεθνή Φεστιβάλ PRAXIS (1980-1988). Έχει επίσης εμφανιστεί σε κοινές συναυλίες με διάσημους μουσικούς της τζαζ: Dizzy Gillespie (Αθήνα, 1979), Chick Corea (Αθήνα, 1980) Pharoah Sanders (Θεσσαλονίκη, 1986), Joe Zawinul Syndicate (Κούριον Λεμεσσού, 1999) κ.ά. Από το 1984 οι περισσότερες συνθέσεις του έχουν γραφτεί μετά από παραγγελίες και αναθέσεις φορέων: Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Alte Oper Frankfurt, BBC Scottish Symphony Orchestra, Εθνική Λυρική Σκηνή, Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, Ορχήστρα των Χρωμάτων, Αθήνα - Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 1985, Ελληνική Ραδιοφωνία (ΕΡΑ 1 & 3, Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα / Μουσικά Σύνολα ΕΡΤ), Ελληνικό Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής, Φεστιβάλ Πάτρας, Φεστιβάλ Ηρακλείου Κρήτης, Συμφωνική Ορχήστρα Πάζαρτζικ, Φιλαρμονική Δωματίου Καρλορούης, Melos Brass, διάφοροι σολίστες, σύνολα μουσικής δωματίου, Ινστιτούτο Goethe, Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, Ταινιοθήκη της Ελλάδος κ.ά. Έργα του έχουν παρουσιαστεί στην Ελλάδα, σε όλες τις Σκανδιναβικές χώρες, Κύπρο, Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Τσεχία, Βουλγαρία, Ισραήλ, Ιαπωνία, Κίνα, Ιταλία, Πολωνία, Αίγυπτο, Μαρόκο, Ελβετία, Αυστραλία, Η.Π.Α., Καναδά,

έχουν βραβευθεί σε διαγωνισμούς, έχουν δισκογραφηθεί σε 25 συνολικά δίσκους βινυλίου και CD σε Ελλάδα, Ιταλία, Ιαπωνία, Γερμανία, Αγγλία και έχουν μεταδοθεί από ραδιοφωνίες και τηλεοπτικά δίκτυα διεθνώς.

Έχει συνθέσει μουσική συμφωνική, δωματίου, ηλεκτρονική, όπερες και μουσικοθεατρικά έργα, μουσική για μπαλέτο, μουσική για το θέατρο (Θέατρο Έρευνας, Θέατρο του Νέου Κόσμου, Θέατρο Το Τρένο στο Ρουφ από το 1997), μουσική για τον κινηματογράφο (Τ. Παπαγιαννίδη *Θεσσαλονίκη- Τρεις Άνεμοι*, 1997), Μ. Μακρή *Στου Τοίχο* (Βραβείο Μουσικής Διεθνούς Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας, 2003), *Στεγνό Καθάρισμα* (2005), *Το Ταμένο* (2002), ταινία που το 2003 επελέγη ως υποψήφια για τον Χρυσό Φοίνικα του Φεστιβάλ Καννών και *Το Πατάρι* (2011, σκηνοθ: Μ. Νικολακάκης). Από το 2014, με ανάθεση από την Ταινιοθήκη της Ελλάδος, δύο ελληνικές βωβές κινηματογραφικές ταινίες [*Οι περιπέτειες του Βιλλάρ* του Ζοζέφ Χεπ (1924) και *Ο Μάγος της Αθήνας* του Αχιλλέα Μαδρά (1931)] προβάλλονται στην Ελλάδα και το εξωτερικό με ενσωματωμένη δική του πρωτότυπη μουσική.

Το 1992, μετά από ανάθεση του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, διασκεύασε και ενορχήστρωσε την όπερα των Brecht – Weill *Άνοδος και Πτώση της πόλης Mahagonny*, για ορχηστρικό σύνολο δωματίου (στο μέγεθος της διανομής του *Mahagonny Songspiel*).

Το 2004 ανέλαβε την καλλιτεχνική επιμέλεια και μουσική διεύθυνση της μουσικοθεατρικής παράστασης Charisma – The Symmetry of Harmony (παραγωγή: Θεατρική Εταιρία Αξάνα) που διοργανώθηκε στο πλαίσιο των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας.

Το 1994 η όπερά του *Viva la Vida - Frida Kahlo* (πρώτο παγκοσμίως μουσικό / θεατρικό έργο για την Μεξικανή ζωγράφο Φρίντα Κάλο) εγκαινίασε στην Alte Oper Frankfurt το εκεί Διεθνές Φεστιβάλ για τα 1200 χρόνια της πόλης, μετά από παραγγελία των δύο αυτών φορέων. Το 1996 παρουσιάστηκε από την Εθνική Λυρική Σκηνή σε νέα παραγωγή. Το 2009-2010 παρουσιάστηκε στο Θέατρο Το Τρένο στο Ρουφ η όπερα- μιούζικαλ *Η Αρπαγή της Ηνωμένης Ευρώπης*, σε δικό του ποιητικό κείμενο και μουσική.

Το 2014 συνέθεσε τη μουσική για τη μουσικοθεατρική παράσταση *Ο Γύρος του Κόσμου σε 80 μέρες*, η οποία θεωρείται ως η πιο επιτυχημένη παραγωγή στη διαδρομή του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών (ΜΜΑ, τρεις καλλιτεχνικές περίοδοι, 415 παραστάσεις, 2014-2017).

ΜΟΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΕΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΑΝΑΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

1991: *Κοντσέρτο για τρομπέτα και ορχήστρα*. Ορχήστρα δωματίου Alea III Βοστώνης. Σολίστ: Σωκράτης Άνθης, Διεύθυνση: Θόδωρος Αντωνίου.

1994: *Διάχρωμον*. Κοντσέρτο για σοπράνο σαξόφωνο, πιάνο και έγχορδα. Ελληνικό Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής. Σολίστ: Θόδωρος Κερκέζος.

1996: *Συνακρόαση*. Σολίστ: Markus Stockhausen / τρομπέτα, Arild Andersen / κοντραμπάσο, David Lynch / φλάουτο, σαξόφωνο.

- 1997: *Δωρικό Κοντσέρτο* για Ορχήστρα Εγχόρδων. Καμεράτα – Ορχήστρα Φίλων της Μουσικής. Διεύθυνση: Θόδωρος Αντωνίου.
- 1997: *Αθανασία: Παραλλαγές σε ένα θέμα του Μάνου Χατζιδάκι*. Κοντσέρτο για δύο κιθάρες, σύνολο νυκτών εγχόρδων και μεγάλη ορχήστρα. Παραγγελία της Ορχήστρας των Χρωμάτων.
- 1995: *Ελεγείον 3*. Δημήτρης Βράσκος / βιολί, Νέλλη Σεμιτέκολο / πιάνο, Εκπαιδευτικά προγράμματα Ο.Μ.Μ.Α.
- 2003: *Μέσα σε φύλλα*. Ποίηση: Θανάσης Κωσταβάρας, τραγούδι: Βασίλης Γιοδάκης. Μουσικοθεατρική παράσταση *Θέλετε δένδρο' ανθήσετε, θέλετε μαραθείτε*.
- 2007: *Τρία αρχαϊκά σχέδια*. Iwona Glinka / φλάουτο, Γιώργος Φαρούγγιας / φαγκότο. Μουσικές του 20ού και 21ου αιώνα, Ελληνικό Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής.
- 2008: *Ragtime Concertino*, για μεγάλη συμφωνική ορχήστρα. Παραγγελία της Ορχήστρας των Χρωμάτων.
- 2009: *Τρία αποσπάσματα από την όπερα Το μυστικό των ποταμών*. Για τρεις αντρικές φωνές και ορχήστρα δωματίου, σε κείμενο του συνθέτη (Μ.Μ.Α., 29 Μαρτίου 2009).
- 2012: «Με αφορμή τον Μπρεχτ... Ηχοχρωματική νοσταλγία». Δυο βωβές ταινίες: *Άνθρωποι την Κυριακή* του Robert Siodmak και *Τα μυστήρια ενός κουρείου* των Bertolt Brecht και Erich Engel. Πρωτότυπη σύνθεση: πιάνο, Live ηλεκτρονική μουσική (7 Μαρτίου 2012).
- 2012: Πρώτη παρουσίαση του *Ragtime Ballet* για ενόργανο σύνολο (3 Μαΐου 2012).
- 2014: «Μηνάς Ι. Αλεξιάδης: Come-Back Project». Στο πλαίσιο του διεθνούς φεστιβάλ “Jazz Big Day” (31 Μαΐου 2014). Πρωτότυπες μουσικές συνθέσεις και διασκευές.
- 2014-2017: Σύνθεση πρωτότυπης μουσικής και ηχητικός σχεδιασμός για τη μουσικοθεατρική multimedia παράσταση του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών *Ο Γύρος του Κόσμου σε 80 μέρες*.

Σε συνεργασία με το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, το Ινστιτούτο Goethe, το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, την Ταινιοθήκη της Ελλάδος, το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, το Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκυμαντέρ Καλαμάτας, το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας και την Ορχήστρα των Χρωμάτων, ο Μ. Ι. Αλεξιάδης έχει συνθέσει και αυτοσχεδιάσει μουσική για την παρουσίαση πολλών βωβών ταινιών του διεθνούς ρεπερτορίου.

Το 1984 συνέθεσε τη μουσική για την τελετή εγκαινίων του Πολυτεχνείου του Ντύσσελτορφ. Έχει μεταξύ άλλων αντιπροσωπεύσει τη Μουσική Ακαδημία του Ντύσσελτορφ στην Rubin Academy του Τελ-Αβίβ (1985), την Ένωση Ελλήνων Μουσουργών (διδασκαλία σεμιναρίων σύνθεσης), στο Τμήμα Μουσικολογίας του Πανεπιστημίου του Ανατολικού Βερολίνου και του Πανεπιστημίου της Λειψίας (1988) και την Ελληνική Ραδιοφωνία: στο Ευρωπαϊκό Forum Νέων Συνθετών (Βρυξέλλες, 1983,) στην ευρωπαϊκή μουσική διοργάνωση Βορράς – Νότος (ΕΡΤ 1991 & 2000) και στο Βαλκανικό Forum Μουσικής το 1999. Το

2000 αντιπροσώπευσε την Ελλάδα στην EXPO του Αννοβέρου με συνθέσεις του για μπαλέτο, ενώ το 2003 αντιπροσώπευσε την Ελλάδα στο 3ο Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ Τζαζ (Τεχνόπολις Δήμου Αθηναίων). Το 2014- 2018 συνέθεσε τη μουσική έναρξης των διοργανώσεων του Διεθνούς Νεανικού Φεστιβάλ Αρχαίου Δράματος στην Αρχαία Μεσσήνη, όπου δίδαξε σεμινάρια με θέμα την μουσική για το αρχαίο δράμα και τις αρχαιότητες όπερες.

Από το 1988 έως το 1995 ήταν Διευθυντής του Κλασσικού Ωδείου, από το 1992 έως το 1996 διευθυντής του Δημοτικού Ωδείου και του Τομέα Μουσικής του Δήμου Καλαμάτας, από το 1996 ως το 2004 καλλιτεχνικός διευθυντής Ωδείων Φίλιππος Νάκας (Πειραιά, Κηφισιάς και Γλυφάδας). Από το 1988 έως το 1995 ήταν παραγωγός και παρουσιαστής των ραδιοφωνικών εκπομπών: Οι μεγάλοι πιανίστες της τζαζ, Σύγχρονοι Γερμανοί συνθέτες, Η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ., Σύγχρονη Μουσική, Νέα Τονικότητα - Νεορομαντισμός - Νέα Απλότητα, στο 1ο και το 3ο Πρόγραμμα της Ε.Ρ.Α.

Από το 2000 έως το 2004 δίδαξε στη Θεσσαλονίκη: στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (2000-2001 και 2003-2004) και στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου (2001-2003). Το 2005 – 2015 δίδαξε στα εντατικά σεμινάρια του Ευρωπαϊκού Δικτύου Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Αρχαίου Δράματος στην Επίδαυρο. Έχει συμμετάσχει με εισηγήσεις του σε πανελλήνια και διεθνή μουσικολογικά και θεατρολογικά συνέδρια και σεμινάρια, άρθρα και μελέτες του έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά, σε πρακτικά συνεδρίων σε μουσικολογικές, θεατρολογικές και άλλες επιστημονικές εκδόσεις στην Ελλάδα και τη Γερμανία. Μονογραφίες: *Η Ιστορία του Στρατιώτη - Μορφή, περιεχόμενο και ανάλυση της μουσικής του Igor Stravinsky* (2003), *Ο μαγικός αυλός του Ορφέα: 10 μελέτηματα για την όπερα και το μουσικό θέατρο* (2010), και «Μπέρτολτ Μπρεχτ – Κουρτ Βάιλ, Όπερα της Πεντάρας και Μαχαγκόννυ: Μουσικοθεατρικές όψεις μιας τέχνης μαγικής» (2020).

Από το 1984 είναι μέλος της γερμανικής εταιρείας πνευματικής ιδιοκτησίας GEMA. Από το 1989 έως το 2014 μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και Αντιπρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών. Από το 2002 έως το 2006 μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και Γενικός Γραμματέας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Από το 2015 τακτικό μέλος και ιδρυτικό μέλος της ομάδας όπερας της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας (Ε.Μ.Ε.).

Συνθέσεις του έχουν εκδοθεί από τις μουσικές εκδόσεις Trevco Music Publishing (Η.Π.Α), Panas (Παπαρηγορίου – Νάκας) και «Κ.Ε.Μ / Κέντρο Ελληνικής Μουσικής». Κείμενα και μονογραφίες του, μεταξύ άλλων από τις Εκδόσεις Παπαζήση, Νήσος, Φίλιππος Νάκας, και Peter Lang – International Academic Publishers (Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Brussels, New York, Oxford, Wien).

Εύα Στεφανή
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Ιστορία και Θεωρία του Κινηματογράφου

Η Εύα Στεφανή γεννήθηκε στις Η.Π.Α. το 1964. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (1981-1987). Το 1988, με υποτροφία του Γαλλικού Ινστιτούτου, πραγματοποίησε τρίμηνο stage στην Ecole VARAN στο Παρίσι, με ειδίκευση στο ντοκιμαντέρ. Στη συνέχεια, έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Θεωρία του κινηματογράφου στο New York University (MA) και, με υποτροφία από το NYU, παρακολούθησε το ετήσιο πρόγραμμα στο Εθνογραφικό Ντοκιμαντέρ (Certificate in Ethnographic Film) στο ίδιο πανεπιστήμιο (1989-1991). Το 1991 έλαβε υποτροφία του Βρετανικού Συμβουλίου και πραγματοποίησε τριετές μεταπτυχιακό πρόγραμμα σε σκηνοθεσία κινηματογράφου με ειδίκευση στο ντοκιμαντέρ, στην Εθνική Σχολή Κινηματογράφου της Βρετανίας (National Film and Television School) (Diploma in Documentary film). Το 1997 αναγορεύτηκε διδάκτορας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Τίτλος διατριβής: *Οι αναπαραστάσεις της Ελλάδας στις εθνογραφικές ταινίες ξένων δημιουργών (1960-1980)*.

Στο διάστημα 1998-1999, σε συνδιδασκαλία με την καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου, δίδαξε επί δύο εξάμηνα το μάθημα: Εισαγωγή στην ανάλυση της εικόνας. Η εικόνα του Άλλου στον κινηματογράφο, στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Τομέα Μ.Ν.Ε.Σ του τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Από το 2000 μέχρι το 2001 δίδαξε επί δυο εξάμηνα τα μαθήματα: Σεμινάριο Οπτικής Ανθρωπολογίας, Ανθρωπολογία της κοινωνικής παρέκκλισης, Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου.

Το 2004 και το 2005 δίδαξε σε δύο διεθνή σεμινάρια πρακτικής κατεύθυνσης: Writing for documentary στο διεθνές σεμινάριο ντοκιμαντέρ του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ντοκιμαντέρ (EDN) στη Θεσσαλονίκη και Writing for documentary2 στο διεθνές σεμινάριο ντοκιμαντέρ του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ντοκιμαντέρ (EDN), Bardonecchia, στο Τορίνο. Το 2005, στο πλαίσιο Εκπαιδευτικών σεμιναρίων του Μουσείου Φρυσίρα, δίδαξε σειρά δέκα σεμιναρίων

με τίτλο: Κινηματογραφικά κινήματα από τον σουρεαλισμό στο Νέο Γερμανικό Κινηματογράφο. Στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών έχει διδάξει τα εξής μαθήματα: Εισαγωγή στον Κινηματογράφο Ι και ΙΙ, Ο Φόβος στον Κινηματογράφο, Εισαγωγή στο Νέο Ελληνικό Κινηματογράφο, Η αναπαράσταση του Αρχαίου Δράματος στον κινηματογράφο (μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών), Η αναπαράσταση του Άλλου στον Κινηματογράφο, Η αναπαράσταση των δύο φύλων στον Κινηματογράφο.

Το 2003 εκλέχτηκε στη βαθμίδα του Λέκτορα στο τμήμα Θεατρικών Σπουδών και το 2008 στη θέση του Επίκουρου Καθηγητή.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ντοκιμαντέρ. Το παιχνίδι της Παρατήρησης, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2016.
10 κείμενα για το ντοκιμαντέρ, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2007.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

- «Ντοκιμαντέρ», *Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια. Θέατρο Κινηματογράφος. Μουσική. Χορός*. Τόμος 28, Εκδοτική Αθηνών, 1999.
- «Η Ιδεολογική Κατασκευή της Περιφέρειας από τον Κινηματογράφο», *Τα Υβρίδια της Παγκοσμιοποίησης. Η μαζική κουλτούρα στην Περιφέρεια*, εκδόσεις futura/a-station, Αθήνα 2001.
- «Το κίνημα της Nouvelle Vague», *Camera-Style* 4-5, Μάιος-Αύγουστος 2002.
- «Το ζήτημα της εθνικής ταυτότητας στο έργο του Χίτσκοκ *Ο λάθος Άνθρωπος* ("The Wrong Man")», *Camera-Style* 6, 2002.
- «Φτου Ξελευθερία», στον τιμητικό τόμο αφιέρωμα *Νίκος Παναγιωτόπουλος*, 43ο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, Αιγόκερως, Αθήνα 2003.
- «Σημείωμα για τον άτακτο κινηματογράφο του Αλέξη Δαμιανού», στον τιμητικό τόμο/αφιέρωμα *Αλέξης Δαμιανός*, στο πλαίσιο του 45ου Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, Αιγόκερως, Αθήνα 2004.
- «Η Ελλάδα ως παιδότοπος: Κινηματογράφος και εθνικά στερεότυπα», *Νέα Προοπτική*, 13 Μαρτίου 2004.
- «Κινηματογραφώντας τη ζωή των ναυτικών», *Προσεχώς* (Εκδοση της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης) 15, Καλοκαίρι 2004.
- «Κινούμενη εικόνα και Ολυμπιακοί», *Κράμα*, τεύχος 17, Αύγουστος 2004.
- «Γυναικεία σεξουαλικότητα και φυλακή στον ελληνικό εμπορικό κινηματογράφο: Το παράδειγμα της *Στεφανίας*», Α. Κουκουτσάκη (επιμ.), *Εικόνες Φυλακής*, Πατάκης, Αθήνα 2006.
- «Η μετανάστευση δεν σώζει τις ταινίες», στο συλλογικό τόμο *Σε ξένο τόπο: Η μετανάστευση στον ελληνικό κινηματογράφο 1956-2006*, Αιγόκερως, Αθήνα 2006.
- «*Σιωπηλός Μάρτις* του Άλφρεντ Χίτσκοκ: Μία τηλεοπτική ανάγνωση», *Στέφανος. Τιμητικός Τόμος για τον καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ*, Ergo, Αθήνα 2007.
- «*Το προξενείο της Άννας*: Οικογένεια και Επιθυμία», Φ. Τομαή (επιμ.), *Ιστορία και Πολιτική στο έργο του Παντελή Βούλγαρη*, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- «Περί του Ανοίκειου: Το φρουδικό unheimlich στο έργο του Alfred Hitchcock,

Παράβασις, τομ. 8, 2008.

«Representing a woman's memory in the film *Moirolloi*», U. Meurer, M. E. Mitsou, M. Oikonomou (eds.), *Perseus' Schild. Griechische Frauenbilder im Film*, Ars una Neuried, Μόναχο 2008.

«Το εθνογραφικό ντοκιμαντέρ ως τεκμήριο: οι αναπαραστάσεις της Ελλάδας στις ταινίες ξένων δημιουργών (1960-1980)», *Η κινηματογραφική Εικόνα ως Τεκμήριο: διερεύνηση της οπτικοακουστικής καταγραφής της πραγματικότητας*, Παπαζήσης (υπό έκδοση).

Από το 2005 διευθύνει την σειρά «Κινηματογραφικές Σπουδές» στις Εκδόσεις Πατάκη. Έχει επιμεληθεί τέσσερα βιβλία της σειράς:

A. *Εισαγωγή στη θεωρία του κινηματογράφου* του R. Stam, μτφρ. Κ. Κακλαμάνη, επιμέλεια Ευ. Στεφανή, Πατάκης, Αθήνα 2006,

B. *Σκηνοθετώντας τον ηθοποιό* της J. Weston, μτφρ. Ν. Λερός, επιμ. Ευ. Στεφανή, Πατάκης, Αθήνα 2007,

Γ. *Masterclass: Μαθήματα Σκηνοθεσίας από τους σημαντικότερους σύγχρονους κινηματογραφιστές*, μτφρ. Αλκ. Τσέγκου, επιμ. Ευ. Στεφανή, Πατάκης, Αθήνα 2008,

Δ. *Εισαγωγή στις κινηματογραφικές σπουδές. Κριτικές προσεγγίσεις* των J. Hill, P. Church Gibson, μτφρ. Κ. Βασιλείου, Χρ. Κασσιμάτη, επιμ. Ευ. Στεφανή, Ειρ. Πυρπάσου, Πατάκης, Αθήνα 2009.

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΕΣ

Λουόμενοι (2008), *Τι ώρα είναι;* (2007), *Το Κουτί* (2004) *Αβραάμ και Ιάκωβος* (2002), *Ακρόπολις* (2001), *Η Άδεια* (2001), *Εγερτήριο* (2001), *Κλειστοί Χώροι*, Σειρά 8 ημίωρων επεισοδίων για τη NET, σκηνοθεσία/ παραγωγή (1998), *Letters from Albatross* (1995), *Αθήναι* (1995), *Πασχάλης* (1993), *Μοιρολόι* (1991), *La vie en vert* (1989), *Ρείθρα* (1987). Στο διάστημα 1995-1997 σκηνοθέτησε ντοκιμαντέρ για την εκπομπή της ΕΡΤ «Παρασκήνιο» (*Επισκέψεις στον Ε. Χ. Γουατά, Η Μαρίκα, Διηγήματα* κ.ά.). Οι ταινίες της έχουν προβληθεί σε πολυάριθμα διεθνή φεστιβάλ.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

1995 Κρατικό βραβείο ποιότητας ταινίας μικρού μήκους και διάκριση από το Ε.Κ.Κ. για την ταινία *Αθήναι*.

1996 Α βραβείο ντοκιμαντέρ στο Φεστιβάλ Δράμας και διάκριση από το Ε.Κ.Κ. για την ταινία *Letters from Albatross*.

2000 Τιμητική διάκριση από την Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών για την ταινία *Η Άδεια*.

2001 Γ βραβείο Ντοκιμαντέρ στο φεστιβάλ See Docs, Ντουμπρόβνικ για την ταινία *Ακρόπολις*.

2004 Α βραβείο Ντοκιμαντέρ στο φεστιβάλ «Cinema du Réel», Παρίσι και Α βραβείο ντοκιμαντέρ μικρού μήκους στο φεστιβάλ «Εικόνες του 21ου Αιώνα», Θεσσαλονίκη, για την ταινία *Το Κουτί*.

2007 Α βραβείο Ντοκιμαντέρ για την ταινία *Τι ώρα είναι* στο φεστιβάλ Παρά-
ξενη Οθόνη, Θεσσαλονίκη και Α βραβείο Ντοκιμαντέρ μικρού μήκους
στο Α Φεστιβάλ Μεσογειακού Ντοκιμαντέρ, Χαλκίδα.

2009 Βραβείο Διεθνούς Ένωσης Κριτικών Fipresci, Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ
Εικόνες του 21ου αιώνα, Θεσσαλονίκη για το ντοκιμαντέρ *Λουόμενοι*.

†Αγνή Μουζενίδου
(1951-2007)
Επίκουρη Καθηγήτρια

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1951 και τελείωσε τις εγκύκλιες σπουδές της στη Γερμανική Σχολή Αθηνών.

Σπούδασε Υποκριτική στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου (1969-1972) και Θεατρολογία στο Παρίσι, στο Ινστιτούτο Θεατρικών Σπουδών (1975-1979) του Πανεπιστημίου Sorbonne Nouvelle – Paris III, όπου και υποστήριξε τη διδακτορική της διατριβή με θέμα: *Strehler, Brook, Stein, trois metteurs en scène pour aujourd' hui: Essai de confrontation*.

Έχει βραβευτεί με το έπαθλο Μαρίκα Κοτοπούλη – Λιλή Λουριώτη (1972) και υπήρξε υπότροφος εξωτερικού του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (1975-1978).

Συμμετείχε ως ηθοποιός σε 14 παραγωγές του κλασικού και σύγχρονου ρεπερτορίου του Εθνικού Θεάτρου (αρχαίο ελληνικό, νεοελληνικό και ξένο ρεπερτόριο) στην Κεντρική του Σκηνή, στη Νέα Σκηνή και στα αρχαία θέατρα της Επιδαύρου, της Δωδώνης, καθώς και στο Ηρώδειο. Συμμετείχε επίσης σε περιοδείες, σε θέατρα του εξωτερικού. Εργάστηκε και ως βοηθός σκηνοθέτη στο Άρμα Θέσπιδος στην Αθήνα και στο Θεατρικό Τμήμα του California State University στο Σακραμέντο της Καλιφόρνιας.

Τον Σεπτέμβριο του 1992 εξελέγη Λέκτορας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και τον Ιούνιο του 1999 Επίκουρη Καθηγήτρια στο ίδιο Τμήμα.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

«Το αρχείο Κώστα Μαυρομαμάτη. Παρουσίαση ανέκδοτου αρχειακού υλικού για το θίασο των Ενωμένων Καλλιτεχνών», *Δάφνη. Τιμητικός τόμος για τον Σπύρο Ευαγγελάτο*, Ergo, Αθήνα 2001, σσ. 201-214.

«Ο θίασος των Ενωμένων Καλλιτεχνών», *Πρακτικά Α Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου*, Ergo, Αθήνα 2002, σσ. 311-323.

«Σκηνική προσέγγιση του Σαίξπηρ στα Κρατικά Θέατρα: Το Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας», *Πρακτικά Β Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου*, Ergo Αθήνα 2003, σσ. 375-391.

«Η σκηνική αντιμετώπιση του χορού σε παραστάσεις Αρχαίου Δράματος στην

- Ελλάδα (1945-1980). Χορογραφία και χορογράφοι: μια πρώτη προσέγγιση», Ε. Φεσσά-Εμμανουήλ (επιμ.), *Χορός και Θέατρο. Από τη Ντάυκαν στις νέες χορευτικές ομάδες*, Έφεσος, Αθήνα 2004, σσ. 85-104.
- «Ο Θεατρικός καλλιτεχνικός οργανισμός “Αυλαία” (1945-1946)», *Ζητήματα Ιστορίας του Νεοελληνικού Θεάτρου. Μελέτες αφιερωμένες στον Δημήτρη Σπάθη*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2007, σσ. 317-334.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

- Συνεργασία με το Atelier Pratiques Théâtrales d’ Aujourd’hui – Groupe de Recherches Théâtrales et Musicologiques του Centre National de la Recherche Scientifique.
- Υπεύθυνη οργάνωσης της πρώτης ελληνικής συμμετοχής στην 7η Διεθνή Τριετία θεατρικών βιβλίων και περιοδικών στο Νόβι Σαντ της Γιουγκοσλαβίας, και συντάκτρια του δίγλωσσου βιβλιογραφικού οδηγού ελληνικών θεατρικών εκδόσεων.
- Εισηγήτρια δραματολογίου / αναγνώστρια στο Εθνικό Θέατρο και επιλογή και επιμέλεια ύλης, κειμένων και φωτογραφικού υλικού για προγράμματα του Εθνικού Θεάτρου.
- Επιλογή και επιμέλεια ύλης σε προγράμματα για το Αμφι-Θέατρο του Σ. Α. Ευαγγελάτου.
- Κατάρτιση ελληνικής παραστασιογραφίας για προγράμματα του Εθνικού Θεάτρου και του Αμφι-Θεάτρου.
- Μέλος της Συντακτικής Επιτροπής στο περιοδικό *Εκκύκλημα* και στην περιοδική έκδοση Θ του Σωματείου Ελλήνων Ηθοποιών.
- Συμμετοχή σε ερευνητική ομάδα με αντικείμενο την καταγραφή των παραστάσεων αρχαίου ελληνικού δράματος στη νεότερη εποχή σε συνεργασία με τις εκδόσεις Επικαιρότητα (τομίδα της σειράς «Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο»).
- Συγκέντρωση και επιλογή φωτογραφικού υλικού από το αρχείο Τάκη Μουζενίδη για την τεκμηρίωση της έκθεσης και του καταλόγου – βιβλίου *Έλληνες σκηνογράφοι και ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα*, υπό την εποπτεία της Ελένης Φεσσά-Εμμανουήλ.
- Καταγραφή της ελληνικής βιβλιογραφίας για την υποκριτική τέχνη και τους ηθοποιούς στον 20ό αιώνα.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ / ΗΜΕΡΙΔΕΣ

- «Η σκηνική αντιμετώπιση του χορού σε παραστάσεις αρχαίου δράματος του Εθνικού Θεάτρου», ανακοίνωση στο Σεμινάριο: *Συμμετοχή του ηθοποιού στο χορό του αρχαίου δράματος: Κίνηση και λόγος* (Μάρτ. 1986).
- «Στρέλερ και Στάν: Οδοιπορικό από τη φαντασία στην πραγματικότητα», ανακοίνωση στο Διήμερο Θεατρολογίας και Σημειολογίας του Θεάτρου με θέμα: *Φαντασία και πραγματικότητα στο θέατρο* (Ιαν. 1991).
- «Ο θίασος των Ενωμένων Καλλιτεχνών», ανακοίνωση στο Α Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο: *Το ελληνικό θέατρο από τον 17ο στον 20ό αιώνα* (Δεκ. 1998).

Συμμετοχή στη διοργάνωση της ημερίδας του Τ.Θ.Σ.: *Έλληνες σκηνογράφοι και ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα* (Μάρτ. 1999).

«Προσέγγιση του ελληνικού ρεπερτορίου από τον Σωκράτη Καραντινό στις Κρατικές Σκηνές», ανακοίνωση στην Ημερίδα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών για την Συμβολή του Σωκράτη Καραντινού στο νεοελληνικό θέατρο (Αθήνα, 18.2.2002).

«Julius Caesar in Greece: three diverging interpretations (1932, 1945 and 1978)», στο: *Performance Seminar* του Διεθνούς Συνεδρίου Shakespeare and European Politics (Utrecht 4-10.12.2003).

«Χορογραφία και Σκηνοθεσία σε παραστάσεις αρχαίου δράματος: Αναζητήσεις, εμμονές, προσπάθειες ανανέωσης», ανακοίνωση στη Δημερίδα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών με θέμα: *Χορός και Θέατρο. Κλασικός χορός-Χορός στο Θέατρο-Χοροθέατρο* (Αθήνα, 18 & 19.2.2004).

«Σκηνικές προσεγγίσεις σε έργα του Μπέκετ από το Θέατρο Τέχνης και τα Κρατικά Θέατρα», ανακοίνωση στην Ημερίδα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών: *Σύγχρονες προσεγγίσεις στο έργο του Μπέκετ* (Αθήνα, 11.3.2004).

ΛΟΙΠΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Άρθρα και μελέτες σχετικά με την ιστορία της σκηνοθεσίας, την ανάλυση παράστασης, την Εκπαίδευση του ηθοποιού και την ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου σε εφημερίδες, περιοδικά και ειδικές εκδόσεις.

Μεταφράσεις άρθρων θεατρολογικού περιεχομένου από την αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα.

Επιμέλεια της σελίδας θεάτρου στην πρωινή καθημερινή εφημερίδα *Αναγνώστης*. Δημοσιογραφικές παρουσιάσεις θεατρικού περιεχομένου.

Μέλος της προκριματικής επιτροπής Αττικής των Δ Πανελλήνιων Αγώνων Μαθητικού Θεάτρου (διοργάνωση από τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία και το Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν).

Μέλος της πρωτοβάθμιας επιτροπής κρίσεως του Διεθνούς Θεατρικού Διαγωνισμού του Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης.

Μέλος της επιτροπής εξετάσεων του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών στην ειδικότητα: Θεατρικές Σπουδές.

Μέλος της επιτροπής εξετάσεων των κληροδοτημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών για υποτροφίες σε φοιτητές προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών.

Μέλος του Σωματείου Ελλήνων Ηθοποιών, του Ελληνικού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, του Μουσείου και Κέντρου Μελέτης του Ελληνικού Θεάτρου.

Μέλη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.)

Μέλη Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.)

ΜΕΛΟΣ Ε.Ε.Π.

Κατερίνα Καρρά, Θεατρολογία - Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου,
με έμφαση στην κωμωδία του 20ού αιώνα

ΜΕΛΗ Ε.ΔΙ.Π.

Θεοδούλη (Λίλυ) Αλεξιάδου, Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και
Θεωρία Λογοτεχνίας με έμφαση σε Ζητήματα Ετερότητας

Μιχαέλα Αντωνίου, Θεατρολογία – Υποκριτική: Θεωρία και Πράξη

Αγλαΐα (Ιλία) Λακίδου, Θεατρολογία – Ιστορία Νεοελληνικού Θεάτρου
με έμφαση σε Ζητήματα Όψης

Κατερίνα Καρρά

Ε.Ε.Π.

Θεατρολογία - Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου, με έμφαση στην κωμωδία του 20ού αιώνα

Γεννήθηκε στη Γερμανία και μεγάλωσε στη Θεσσαλονίκη. Απόφοιτος του Τμήματος Θεάτρου Α.Π.Θ. (υποτροφία Εργατικής Εστίας), του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας Α.Π.Θ. (υποτροφία Erasmus, Ελεύθερο Πανεπιστήμιο Βερολίνου), της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Διδάκτωρ Θεατρολογίας του Τμήματος Θεάτρου Α.Π.Θ. (υποτροφία Ι.Κ.Υ.).

Υπηρέτησε από το 2001 ως εκπαιδευτικός Ελληνικής Φιλολογίας και Θεατρικών Σπουδών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Με αυτήν την ιδιότητα, συνέγραψε το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Ιστορία Θεάτρου της Β και Γ Λυκείου για τα Καλλιτεχνικά Σχολεία (ΙΕΠ 2015), συμμετείχε σε επιμόρφωση πτυχιούχων Θεατρικών Σπουδών, συντόνισε θεατροπαιδαγωγικά εργαστήρια για εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες, υλοποίησε πολιτιστικά προγράμματα και σκηνοθέτησε μαθητικές θεατρικές παραστάσεις.

Δίδαξε στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών (2016-2019) τα μαθήματα: Η ελληνική κωμωδιογραφία στον 20ό αιώνα (τρία εξάμηνα), Προβλήματα και μέθοδοι ιστοριογραφίας του νεοελληνικού θεάτρου (δύο εξάμηνα), Το θέατρο του Ιάκωβου Καμπανέλλη (ένα εξάμηνο). Με ενέργειές της παραχωρήθηκε στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών τμήμα των αρχείων Αλέκου Λιδωρίκη και Αλέκου Σακελλάριου για ψηφιοποίηση, περιγραφή και τεκμηρίωση.

Συνεργάστηκε με τη νέα ΣΚΗΝΗ του Λευτέρη Βογιατζή (2000-2002) ως υπεύθυνη παραγωγής και διοίκησης, καθώς και ως επιμελήτρια ύλης σε προγράμματα και έντυπο υλικό του θιάσου, και με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος (1997-1999) ως θεατρολόγος – δραματολόγος στο Τμήμα Εκδόσεων και Δημοσίων Σχέσεων και στο Τμήμα Καλλιτεχνικού Έργου και Δραματολογίου.

Έχει παρουσιάσει ανακοινώσεις σε ημερίδες και συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έχει πραγματοποιήσει δημοσιεύσεις σε πρακτικά συνεδρίων, περιοδικά, καθώς και σε θεατρικά προγράμματα. Έχει πραγματοποιήσει διαλέξεις στο πλαίσιο Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών. Μεταφράσεις θεατρολογικών και φιλολογικών κειμένων της έχουν δημοσιευτεί σε προγράμματα θιάσων καθώς και σε αυτόνομες εκδόσεις.

Ξένες γλώσσες: Αγγλικά, Γερμανικά, Γαλλικά.

Μεταδιδακτορική έρευνα: Το «Αρχείο – Θεατρική Βιβλιοθήκη του Κώστα Παπαγεωργίου του Αθηναίου στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, Ε.Κ.Π.Α., 2019-2020 (σε εξέλιξη).

Κύρια επιστημονικά ενδιαφέροντα: Ιστορία Θεάτρου (Δραματολογία – Παραστασιολογία). Τα τρέχοντα επιστημονικά της ενδιαφέροντα αφορούν στην ελληνική κωμωδία στον 20ό αιώνα και στις πηγές, προβλήματα και μεθόδους ιστοριογραφίας του νεοελληνικού θεάτρου.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

- «Λουκής Ακρίτας: Ένας Κύπριος στην Αθήνα της Κατοχής», στο Α. Κωνσταντίνου, Κ. Διαμαντάκου, Λ. Γαλάζης (επιμ.) *Το θέατρο στη Νεότερη και στη Σύγχρονη Κύπρο*. Πρακτικά του Α Θεατρολογικού Συνεδρίου Κύπρου, Ηρόδοτος / Θεατρικό Μουσείο Κύπρου, Αθήνα 2020, σσ. 113-122.
- «Πηγές της ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου: Το “Αρχείο – Θεατρική Βιβλιοθήκη του Κώστα Παπαγεωργίου του Αθηναίου” στην Ε.Β.Ε. Εισαγωγικό κείμενο και πίνακες χειρογράφων», *Σκηνή*, αρ. 10 (2018).
- «Πλάθοντας έναν ρόλο”: Δραματικές Σχολές και Θεατρική Εκπαίδευση στην Αθήνα της Κατοχής», στο Βασίλειος Σαμπατακάκης (επιμ.), *Πρακτικά ΣΤ Ευρωπαϊκού Συνεδρίου Νεοελληνικών Σπουδών (Λουντ, 4-7 Οκτωβρίου 2018): Ο ελληνικός κόσμος σε περιόδους κρίσης και ανάκαμψης*, τόμ. Ε, Ε.Ε.Ν.Σ., Αθήνα 2020, σσ. 53-76.
- «Δημοκρατία σε κρίση: ο πολιτικός στις νεοελληνικές κωμωδίες. Από το έργο του Σπύρου Μελά *Ο Μπαμπάς εκπαιδεύεται*, στο έργο του Δημήτρη Ψαθά *Φον Δημητράκης*», στο Α. Αλτουβά, Κ. Διαμαντάκου (επιμ.), *Θέατρο και Δημοκρατία*, Πρακτικά του Ε Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου Ergo, Αθήνα 2018, σσ. 661-668.
- «Η κωμωδιογραφία της περιόδου 1936-1944 ως πεδίο μελέτης πολιτιστικών μεταβολών», στο Κ. Δημάδης (επιμ.), *Συνέχειες, ασυνέχειες, ρήξεις στον ελληνικό κόσμο (1202-2014): οικονομία, κοινωνία, ιστορία, λογοτεχνία*, τόμ. Δ, Πρακτικά του Ε Ευρωπαϊκού Συνεδρίου Νεοελληνικών Σπουδών, Ε.Ε.Ν.Σ., Αθήνα 2015, σσ. 105-114.
- «Η θεατρική κριτική στην Αθήνα του 20ού αιώνα. Η περίπτωση του Κωνσταντίνου Χρηστομάνου», στο *Νεοελληνική Λογοτεχνία και κριτική. Από τον Διαφωτισμό έως σήμερα*, Πρακτικά της ΙΓ Διεθνούς Επιστημονικής Συνάντησης στη μνήμη του Παναγιώτη Μουλλά, Σοκόλης, Αθήνα 2014, σσ. 284-287.
- «Αναζητώντας την ανανέωση της ελληνικής κωμωδιογραφίας: *Το ρόδο του Ισπαχάν* του Αλέκου Σακελλάριου (1937)», στο Γ. Βαρζελιώτη (επιμ.), *Από τη χώρα των κειμένων στο βασίλειο της σκηνης*, Πρακτικά του επιστημονικού συνεδρίου για τα 20 χρόνια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ergo, Αθήνα 2013, σσ. 247-252.

Θεοδούλη (Λίλυ) Αλεξιάδου

Ε.ΔΙ.Π.

Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας
και Θεωρία Λογοτεχνίας
με έμφαση σε Ζητήματα Ετερότητας

Γεννήθηκε στον Βόλο και αποφοίτησε με άριστα από το Πρότυπο Κλασσικό Λύκειο Βόλου. Σπούδασε στο τμήμα Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και πήρε πτυχίο με ειδίκευση Μεσαιωνικής και Νεότερης Ελληνικής Φιλολογίας (1988). Απέκτησε Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (D.E.A., 1992) από το Πανεπιστήμιο Paris-IV-Sorbonne, με θέμα: *L'évolution poétique dans l'œuvre de Titos Patrikios*. Υποστήριξε Διδακτορική διατριβή (Thèse de troisième cycle, 2003) στο Πανεπιστήμιο Paris-IV-Sorbonne, με επιβλέποντα τον καθηγητή Guy Saunier και με θέμα: *La notion de l'autre dans la poésie grecque contemporaine. Première génération poétique d'après-guerre* (Très honorable, avec félicitations du jury en unanimité). [<https://www.theses.fr/2003PA040038>]

Το 1996-97 εργάστηκε ως Enseignante Vacataire στο Εθνικό Κέντρο Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Γαλλίας και ως Chargée de Cours στο Université Inter-Ages de Créteil. Το 1998-1999 εργάστηκε ως Διορθώτρια της ελληνικής γλώσσας για την Ευρωπαϊκή Ένωση στη Γαλλία. Από το 1999 έως το 2016 υπηρέτησε ως μόνιμος εκπαιδευτικός τεταρτοβάθμιας Εκπαίδευσης, κλάδου Φιλολόγων. Από το 2006 έως το 2015 συμμετείχε στην επιμόρφωση των φιλολόγων. Συμμετέχει έως σήμερα σε επιστημονικές επιτροπές του Υ.ΠΑΙ.Θ., του Τ.Θ.Σ., του Ι.Ε.Π. και της ΠΑ.Π.Ε.ΔΕ.

Κατά την περίοδο 2004-09 δίδαξε στη βαθμίδα του Λέκτορα Π.Δ. 407 στο τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών το μάθημα: Μεταπολεμική ποίηση και το 2008-09 δίδαξε στη βαθμίδα του Λέκτορα Π.Δ. 407 στα τμήματα Φιλολογίας και Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου τα μαθήματα: Μεταπολεμική Ελληνική Λογοτεχνία (ποίηση και πεζογραφία) και Νέα Ελληνική Γραμματεία και Θεωρία της Λογοτεχνίας. Από τη Β Αθηναϊκή Σχολή έως τη Γενιά του '30. Το 2012-14 ανέλαβε Mentoring - Εποπτεία πρακτικής άσκησης του Τομέα Παιδαγωγικής, του τμήματος Φ.Π.Ψ. Ε.Κ.Π.Α.

Το 2017 εξελέγη Ε.ΔΙ.Π. στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., με γνωστικό αντικείμενο: Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και Θεωρία Λογο-

τεχνίας με έμφαση σε Ζητήματα Ετερότητας. Διδάσκει τα μαθήματα: Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α, Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β, Θεωρία Λογοτεχνίας και Ζητήματα Ετερότητας στη Νεοελληνική Λογοτεχνία. Οι δημοσιεύσεις και τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν σε ζητήματα ετερότητας στη λογοτεχνία, στη θεωρία και τη διδακτική της λογοτεχνίας, στις σχέσεις φιλοσοφίας και λογοτεχνίας κ.ά.

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ (ΕΠΙΛΟΓΗ):

- «Για τη Λογοτεχνία στη Γ Λυκείου: ανοιχτά ζητήματα και επισημάνσεις», *ΕΡΚΥΝΑ, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών-Επιστημονικών Θεμάτων, Πρακτικά Συνεδρίου: Προγράμματα Σπουδών σε έναν κόσμο που συνεχώς αλλάζει*, τχ. 18 (2020), σσ. 23-33.
- «Θνητότητα και αποπραγματοποίηση στον Τόκο του Δημήτρη Δημητριάδη», στον συλλογικό τόμο *Η φιλοσοφία επί σκηνής. Θεατροφιλοσοφικές εστιάζσεις*. Επιμέλεια: Γ. Π. Πεφάνης, Εκδόσεις Παπαζήση / «Θεατρικοί Τόποι», Αθήνα 2019, σσ. 313-334.
- «“Ένας απέδω και άλλος απέκει”»: Η μνημο-ποιητική της νοσταλγίας στο έργο του Νίκου Κατσάλιδα», 4^ο Συνέδριο των Νεοελληνιστών των Βαλκανικών Χωρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή, 22-24/11/2019.
- «Δίχως Θεό του Άγγελου Τερζάκη: Τα άπειρα ενδεχόμενα της αλήθειας και του εαυτού», *Επιστημονική Ημερίδα Άγγελος Τερζάκης. Αγωνίων και άγρυπνος*, Τ.Θ.Σ. Ε.Κ.Π.Α., Αίθουσα Εκδηλώσεων Εθνικού Θεάτρου, 13/5/2019.
- «Ο Έμπορος της Βενετίας και ο Σάυλωκ. Οι αναγνώσεις του Άγγελου Τερζάκη μέσα από τα προγράμματα των παραστάσεων του Εθνικού Θεάτρου», *Επιστημονικό Συνέδριο Το ελληνικό θεατρικό έντυπο από τον 19ο στον 21ο αιώνα*, Τ.Θ.Σ. Ε.Κ.Π.Α., Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών, 17-19/1/2019.
- «Les innovations émergentes du grec moderne et l'écriture créative dans l'enseignement professionnel secondaire: à la recherche d'une interaction», *Symposium: Les études grecques modernes en Grèce et en Europe: disciplines, institutions, interactions*, Université INALCO, Pôle des langues et civilisations, σε συνεργασία με την Π. Μπίστα και τον Θ. Κόκκινο, Παρίσι, 16-18/3/2018.
- «Les poètes à l'auberge européenne. La génération des années 1930», στον συλλογικό τόμο *Nous avons rêvé la Grèce. Représentations et idéalizations de l'héritage hellénique*, Polychronopoulou O., Treuil R. (éd.), Éditions de la Mae, Παρίσι 2016, σσ. 131-148.

Μιχαέλα Αντωνίου

Ε.ΔΙ.Π.

Θεατρολογία – Υποκριτική:

Θεωρία και Πράξη

Γεννήθηκε στον Πειραιά και μεγάλωσε στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Απόφοιτος της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου και αριστούχος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. Με το πέρας των προπτυχιακών σπουδών της έλαβε υποτροφία από το Ι.Κ.Υ για μεταπτυχιακές σπουδές. Εκπόνησε τη μεταπτυχιακή της διατριβή στο Goldsmiths, University of London, με θέμα: *The Théâtre du Soleil: a community's establishment of a new theatrical language*. Στο ίδιο πανεπιστήμιο εκπόνησε και τη διδακτορική διατριβή της, με τίτλο: *Acting Tragedy in Twentieth-Century Greece: The Case of Electra by Sophocles* και επιβλέποντες την καθηγήτρια Maria Shevtsova, τον καθηγητή David Wiles και την καθηγήτρια Olga Taxidou.

Έχει διδάξει στο Drama Department του Goldsmiths, University of London και στο Τμήμα Θεατρικών του Ε.Κ.Π.Α., όπου και υπηρετεί από το 2018 ως μέλος Ε.ΔΙ.Π. και διδάσκει τα μαθήματα: Υποκριτική και Σύγχρονες Σκηνοθετικές Προσεγγίσεις.

Τα ερευνητικά και επιστημονικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην Ιστορία, τη Θεωρία και την Πράξη της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας στον 20ό και στον 21ο αιώνα, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο διεθνές θεατρικό πεδίο. Έχει επιμεληθεί λευκώματα και προγράμματα παραστάσεων. Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια, επιστημονικές ημερίδες και συμπόσια σημαντικών επιστημονικών φορέων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, σε Λουντι, Λονδίνο, Πράγα, Βαλέτα, κ.α. Έχει συμμετάσχει με κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους και άρθρα της έχουν δημοσιευθεί σε πρακτικά συνεδρίων και σε περιοδικά. Συμμετέχει σε ευρωπαϊκά και ερευνητικά προγράμματα για την υποκριτική και τις τεχνικές αυτοσχεδιασμού.

Ως ηθοποιός έχει εργαστεί στο θέατρο, τον κινηματογράφο και την τηλεόραση και έχει συνεργαστεί με σκηνοθέτες όπως οι Σπύρος Α. Ευαγγελάτος, Γιώργος Μιχαηλίδης, Αντώνης Αντωνίου κ.ά. Έχει δώσει τη φωνή της σε μεταγλωττισμένες σειρές και ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά σπικάζ.

Ως σκηνοθέτης, έχει συνεργαστεί με το Φεστιβάλ Αναλόγιο, το Φεστιβάλ Δήμων Βύρωνα και Δάφνης-Υμηττού, το Art Theatre του Λονδίνου κ.ά.

Είναι μέλος της Θεατρικής Σκηνης, όπου συνεργάζεται ως ηθοποιός, δραματολόγος και σκηνοθέτης.

Έχει γράψει το θεατρικό έργο *Χωρίς τίτλο λόγω αμνησίας*, που παρουσιάστηκε τη χειμερινή περίοδο 2009-2010 από το θίασο Ανέμη σε συνεργασία με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας, στην Αθήνα και την Πάτρα. Έχει εκδώσει δύο μυθιστορήματα: *Η Μαργαρίτα και η θάλασσα*, Εκδόσεις mamaya, 2017 και: *Η Μαργαρίτα και τα Ηλιοτρόπια*, Εκδόσεις mamaya, 2015.

Έχει μεταφράσει για το θέατρο:

Παραλλαγές πάπιας του Ντέιβιντ Μάμετ, 2019-2020

Ο θάνατος και η κόρη του Άριελ Ντόρφμαν, 2018-2019

Το σπίτι μας του Ντέιβιντ Στόρεϋ, 2007-2008.

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Αφιέρωμα στον Γιώργο Μιχαηλίδη, Φεστιβάλ Δήμων Βύρωνα, Δάφνης-Υμητού, 2019.

“Notes on a part. Stanislavski’s influences as detected on Dimitris Kataleifos’s *theatrical notebooks* on David Mamet’s plays”, *Stanislavski Studies*, (αναμενόμενη η έντυπη έκδοση – διαδικτυακή δημοσίευση 24 Ιανουαρίου 2020) <https://doi.org/10.1080/20567790.2020.1719615>

“Konstantin Stanislavski and his “system” as inspiration and guide for Karolos Koun’s Theatro Technis [Arts Theatre] of Athens”, *Stanislavski Studies*, 6 (2018), σσ. 125-137 <https://doi.org/10.1080/20567790.2018.1501855>

“Aristophanes’ *The Birds* under the auspice of the Onassis Cultural Centre at the Epidaurus Festival, 2016”, *New Theatre Quarterly*, 39, August 2018, σσ. 272-282.

«Η *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή από το Εθνικό Θέατρο στην εκπνοή του εικοστού αιώνα», *Παράβασις*, τόμ. 15/2 (2017), σσ. 127-142.

“Performing Ancient Greek Tragedy in Twentieth-Century Greece: Dimitris Rontiris and Karolos Koun”, *New Theatre Quarterly*, 33, February 2017, σσ. 31-46.

Αγλαΐα (Ιλία) Λακίδου

Ε.Δι.Π.

Θεατρολογία – Ιστορία Νεοελληνικού

Θεάτρου με έμφαση σε Ζητήματα Όψης

Γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε θεατρολογία στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (Πτυχίο : 1995, Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: 2000 -ως υπότροφος του Ι.Κ.Υ.). Διδάκτορας του ίδιου τμήματος με τη διατριβή: Η συμβολή του Σπύρου Βασιλείου στο θέατρο και το σκηνικό ύφος της γενιάς του '30 (2008).

Εργάστηκε για τη συγκρότηση του αρχείου του ζωγράφου Σπύρου Βασιλείου και για τη σύσταση και λειτουργία του μουσείου *Atelier Σπύρου Βασιλείου*, όπου ήταν υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και επιμελήτρια της μόνιμης συλλογής και των περιοδικών εκθέσεων (2003-2006, σε συνεργασία με την ιστορικό της Τέχνης Δρ. Άννυ Μάλαμα). Το 2011 σχεδίασε και επιμελήθηκε την έκθεση: Ο Σπύρος Βασιλείου και το θέατρο, στο Μουσείο Μπενάκη -κτήριο της οδού Πειραιώς

Στην ιδιωτική άτυπη εκπαίδευση δίδαξε σε θεατρικά σεμινάρια ενηλίκων (1999-2002) και ήταν υπεύθυνη του παιδικού θεατρικού εργαστηρίου Παραμυθοϊστορίες (2000-2004). Έχει διδάξει Θεατρική Αγωγή στη δημόσια πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση από το 1997 έως το 2017 (Μόνιμη εκπαιδευτικός ΠΕ91.01 από το 2009).

Υπηρέτησε με πενταετή θητεία στα Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά του Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου πραγματοποίησε πλήθος καινοτόμων δράσεων και ευρωπαϊκών προγραμμάτων, και ήταν υπεύθυνη του Ομίλου Σκηνογραφίας – Σκηνοθεσίας. Με τους μαθητές της, μικρούς και μεγάλους, έχει παρουσιάσει περισσότερες από 100 παραστάσεις, και έχει επιμεληθεί ντοκιμαντέρ και μικροφίλμ.

Έχει συντάξει το νέο πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα Θεατρολογία στα Καλλιτεχνικά Γυμνάσια (ΦΕΚ 166/τ.Β/1-2-2016). <https://goo.gl/YTXXGL>

Στο επαγγελματικό θέατρο έχει εργαστεί ως υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων και επιμελήτρια θεατρικών προγραμμάτων. Έχει εργαστεί επίσης ως επιμελήτρια εκδόσεων.

Έχει διδάξει (με σύμβαση Π.Δ. 407/80) στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών τα μαθήματα: Διδακτική του θεάτρου και των παρα-

στασικών τεχνών (2003), Παιδαγωγική Κατάρτιση IV: Διδακτική του θεάτρου – πρακτική (2004), Σκηνογραφία και ενδυματολογία στους νεότερους χρόνους (2007), Ιστορία και θεωρία της διαμόρφωσης του θεατρικού χώρου (2007), Σκηνογραφικά ρεύματα στην σύγχρονη ελληνική σκηνή (2008), Σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία στους νεότερους χρόνους (2009), και στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου το μάθημα: Ιστορία του Ευρωπαϊκού Θεάτρου Α: Μεσαίωνας και Αναγέννηση (2007 και 2009).

Στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. από το ακαδημαϊκό έτος 2017-18 έχει διδάξει τα μαθήματα: Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Α και Β και: Ενδυμασία και Θέατρο, ενώ σε συνεργασία με τον καθηγητή Ι. Βιβιλάκη τα μαθήματα: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση και Ο θεατρολόγος - εμπυκωτής: Διδακτική άσκηση στο σχολείο και, σε συνεργασία με τους Ι. Βιβιλάκη και Μ. Ι. Αλεξιάδη το μάθημα: Θεατρική Αγωγή Α.

Συμμετείχε στο ερευνητικό πρόγραμμα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών *Ελληνική θεατρολογική βιβλιογραφία 1900-2005*. (2004-2008). Επίσης έχει αναλάβει την ολοκλήρωση του ερευνητικού προγράμματος μέσα από το πρόγραμμα: *Συνέχεια, ολοκλήρωση και δημοσίευση του ερευνητικού προγράμματος: (Πυθαγόρας 1) «Έρευνα και σύνταξη Βιβλιογραφίας της Ελληνικής Θεατρολογίας (1900-2005/16)» με έμφαση στις ενότητες Γ5α. Θέατρο στην εκπαίδευση, Γ5β. Θέατρο για παιδιά.*

Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις της σε ημερίδες και συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ann Surgers, *Σταθμοί της σκηνογραφίας του δυτικού θεάτρου*, Εκδόσεις Αιγόκερως, Αθήνα 2014 (Εισαγωγή, μετάφραση, επίμετρο: «Η σκηνογραφία του νεοελληνικού θεάτρου», σσ. 237-314).

Ο Σπύρος Βασιλείου και το θέατρο, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2011.

Atelier Σπύρου Βασιλείου – Οδηγός Μουσείου. Έκδοση Atelier Σπύρου Βασιλείου, 2004. (Επιστημονική επιμέλεια σε συνεργασία με την ιστορικό της Τέχνης Άννυ Μάλαμα).

Σπύρος Βασιλείου, *Με το πινέλο, το καλέμι και τη γραφίδα*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2002 [«Σκέψη, χρόνος & δημιουργοί»] (Επιμέλεια - εισαγωγή - σχόλια).

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

«Σχολικά κτήρια και προγράμματα σπουδών: μία σχέση εξάρτησης σε αδιέξοδο», *ΕΡΚΥΝΑ: Επιθεώρηση εκπαιδευτικών – επιστημονικών θεμάτων ΠΑ.ΠΕ.ΔΕ.* 17 (2020), Πρακτικά Συνεδρίου 2019 (Α μέρος), σσ. 67-74.

«Ο σχολικός θεατρικός χώρος ως πεδίο ανάδειξης και διάχυσης της πολιτιστικής δράσης του σχολείου: πραγματικότητα και προοπτικές», στο Γ. Παπαδημητρίου, Χρ. Κωσταρής (επιμ.), *4^ο Παυελλήνιο Συνέδριο «Εκπαί-*

- δευση στον 21ο αιώνα: σχολείο και πολιτισμός», ΕΚΕΔΙΣΥ, Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος, Κολλέγιο Αθηνών, 10-12/05/2019, Πρακτικά Συνεδρίου, τόμ. Β, σσ. 514-525.*
- “Theatrical Satire and Dictatorship: The Case of the «Elefthero Teatro» and the Show ...και συ χτενίζεσαι, Summer 1973”, *Parabasis*, vol. 16/1, Department of Theatre Studies, Athens 2018, σσ. 57-85.
- «Η κρατική ιδεολογία και το ελληνικό θέατρο τη δεκαετία του 1950: Η ηθογραφία ως εθνική καλλιτεχνική τάση», στο: Α. Αλτουβά, Κ. Διαμαντάκου (επιμ.), *Θέατρο και Δημοκρατία: Πρακτικά Ε Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου, με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας. Αφιερωμένο στον Βάλτερ Πούκνερ, 5-8/11/2014*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Αθήνα 2018, σσ. 15-24.
- «Δημιουργώντας ένα ιστορικό ντοκιμαντέρ μέσα στο σχολείο: “διά των τεχνών” προσέγγιση της Ελληνικής Επανάστασης (θέατρο, κινηματογράφος, μουσική, ζωγραφική, χορός)», στα Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής: *Τέχνη και Εκπαίδευση: διδακτικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις στο Σχολείο του 21ου αιώνα*, (Αθήνα, 2-4/10/2015), σσ. 79-90, στο: http://www.iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/B_Kyklos/Tehnes/2016/Praktika_Synedriou/Aithoysa_Horou/II_Moysiki_theatro_kinimatografos_sto_syghrono_sholeio.pdf.
- «Κάπου ή “Πουθενά”; Αναζητώντας τον εθνικό σκηνικό χώρο της νεοελληνικής σκηνογραφίας», στο: Α. Αλτουβά, Μ. Σεχοπούλου (επιμ.), *Παγκόσμιο θέατρο: Πράξη – Δραματοουργία – Θεωρία: Πρακτικά Επιστημονικής Συνάντησης αφιερωμένης στα 300 χρόνια από τη γέννηση του Denis Diderot*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών / Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Αθήνα 2017, σσ. 453-466.
- «Ο Αριστοφάνης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Απόπειρες διδασκαλίας της αρχαίας κωμωδίας στα Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά», στο Στ. Γρόσδος (επιμ.), *Προγράμματα Σπουδών – Σχολικά εγχειρίδια: Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον. Πρακτικά Συνεδρίου*, (β τόμος). Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του Ε.Κ.Ε.ΔΙ.Σ.Υ.-Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος – Pierce Αμερικάνικο Κολλέγιο Ελλάδος, Αθήνα 2016, σσ. 360-366.
- Πρόγραμμα Σπουδών «Θέατρο-Κινηματογράφος/Θεατρολογία» για τα Καλλιτεχνικά Γυμνάσια στο πλαίσιο του έργου του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής «Νέο Σχολείο (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών», ΦΕΚ 166/Β/1-2-2016, Υπουργική Απόφαση 7888/Δ2.
- «Η σκηνογραφία και ο ηθοποιός: ανίχνευση των όρων και των ορίων αλληλεπίδρασης την εποχή του μοντερνισμού», στο Γρ. Ιωαννίδης (επιμ.), *Ο ηθοποιός και η τέχνη της υποκριτικής: θεωρία και πράξη, ιστορία και παρόν – Πρακτικά επιστημονικής διημερίδας*, Εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2011, σσ. 287-298.
- «Το Μαλλιαροπούλειο και η θεατρική ζωή στην Τρίπολη τη δεκαετία του ’30. Μία πρώτη προσέγγιση», στο Γ. Καρακατσιάνης (επιμ.), *Νότια Πελοπόννησος 1935-1950*, Αλφειός / Σύνδεσμος Φιλολόγων Μεσσηνίας, Αθήνα 2009, σσ. 261-301.

«Painters as Designers on the Greek Stage from the Inter-war Era to the '50s: a Quest for Modernisation or Nationalisation of the Local Theatre Aesthetics?», *Inferno: Journal of Art History XII*, University of St Andrews, vol. 2007-08, pp. 67-76.

Ομότιμοι Καθηγητές

Νάσος Βαγενάς

Σάββας Γώγος

†Άγγελος Δεληβοριάς, Ακαδημαϊκός

†Σπύρος Α. Ευαγγελάτος, Ακαδημαϊκός

Χρύσα Μαλτέζου, Ακαδημαϊκός

Λίλα Μαράκα

Χαρά Μπακονικόλα

Κυριακή Πετράκου

Βάλτερ Πούχνερ

†Δημήτρης Σπάθης

Άννα Ταμπάκη

Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ

Νάσος Βαγενάς

Πρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

(από 2009 έως 2011)

Ομότιμος Καθηγητής

Ο Νάσος Βαγενάς γεννήθηκε στη Δράμα το 1945. Το 1960 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε φιλολογία στα πανεπιστήμια Αθηνών (1963-1968), Ρώμης (1970-1972), Έσσεξ (1972-1973) και Καίμπριτζ (1974-1979), όπου εκπόνησε διδακτορική διατριβή με θέμα την ποίηση και την ποιητική του Σεφέρη. Δημοσίευσε δώδεκα ποιητικά βιβλία, ένα βιβλίο με πεζά και έντεκα βιβλία κριτικής της λογοτεχνίας. Καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης (1980-1991), καθηγητής της Θεωρίας και Κριτικής της Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (1992-2012), σήμερα ομότιμος. Έλαβε τα Κρατικά Βραβεία Δοκιμίου-Μελέτης (1995) και Ποίησης (2005), το Βραβείο Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών (2013), καθώς και τα διεθνή βραβεία ποίησης Circe Sabaudia (2006, Sabaudia, Ιταλία), Attiglio Bertolucci (2006, Parma, Ιταλία), Branko Radičević (2007, Βελιγράδι, Σερβία) και Laudomia Bonanni (2013, L'Aquila, Ιταλία).

ΠΟΙΗΣΗ

Πεδίου Άρεως, Διογένης, 1974 / Γνώση, 1982.

Βιογραφία, Κέδρος, 1976.

Τα γόνατα της Ρωξάνης, Κέδρος, 1981.

Ο λαβύρινθος της σιωπής, Κέδρος, 1982.

Περιπλάνηση ενός μη ταξιδιώτη, Κέδρος, 1986.

Η πτώση του υπάμενου, Στιγμή, 1989.

Βάρβαρες ωδές, Κέδρος, 1992.

Η πτώση του υπάμενου β, Παρουσία, 1997.

Σκοτεινές μπαλλάντες και άλλα ποιήματα, Κέδρος, 2001.

Στέφανος, Κέδρος, 2004.

Στη νήσο των Μακάρων, Κέδρος, 2010.

Βιογραφία. Ποιήματα 1974-2014, Κέδρος, 2015.

Πανωραία, Κέδρος, 2016.

ΠΕΖΑ

Η συντεχνία, Κέδρος, 1976 / *Στιγμή*, 1987.

ΔΟΚΙΜΙΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ

Ο ποιητής και ο χορευτής, Κέδρος, 1979.

Η εσθήτα της θεάς, Στιγμή, 1988.

Ποίηση και μετάφραση, Στιγμή, 1989, β έκδ. επαυξ. 2004.

Η εφωνική γλώσσα, Στιγμή, 1994.

Σημειώσεις από το τέλος του αιώνα, Κέδρος, 1999.

Μεταμοντερνισμός και λογοτεχνία, Πόλις, 2002, β έκδ. επαυξ. 2012.

Η παραμόρφωση του Καρυωιάκη, Ίνδικτος 2005, β έκδ. επαυξ. Μικρή Άρκτος, 2015.

Κινούμενος στόχος, Πόλις, 2011

Γκινόστρα: Κείμενα κριτικής διαμάχης, Μικρή Άρκτος, 2012.

Σημειώσεις από την αρχή του αιώνα, Πόλις, 2013.

Η λογοτεχνία στο τετράγωνο: Σημειώσεις για τη γραφή του Χ. Λ. Μπόρχες, Πόλις, 2020.

Σάββας Γώγος
Ομότιμος Καθηγητής

Γεννήθηκε στους Ευζώνους το 1943. Σπούδασε Κλασική Αρχαιολογία και Αρχαία Ιστορία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Βιέννης, όπου ανακηρύχθηκε διδάκτορας το 1981. Η διδακτορική του εργασία έχει τίτλο: *Ionische Bühnenarchitektur auf griechischen Vasen* (Ιωνική σκηνική αρχιτεκτονική στην ελληνική αγγειογραφία), με επιβλέποντες καθηγητές τους Dr. Wilhelm Alzinger, Dr. Hermann Vetters και Dr. Ernst Kirsten. Το 1987 εκλέγεται λέκτορας Κλασικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης. Το 1992 εκλέγεται ομόφωνα υφηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας του ίδιου Πανεπιστημίου. Το 1998 εκλέγεται μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών ως αναπληρωτής καθηγητής, με γνωστικό αντικείμενο: Θεατρολογία - θέατρο της αρχαιότητας με ιδιαίτερη έμφαση στα στοιχεία της όψεως. Είναι επίσης αντεπιστέλλον μέλος του Αυστριακού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου και μέλος του Γερμανικού Συνδέσμου Αρχαιολόγων.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ – ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ

Το 1976 συμμετέχει στην ανασκαφή του Camuntum (Αυστρία). Από το 1977 μέχρι το 1988 συμμετέχει ανελλιπώς στις ανασκαφές του Αυστριακού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου στην Αιγείρα της Αχαΐας. Το 1982-1988 έχει την αποκλειστική ευθύνη και το δικαίωμα μελέτης του αρχαίου θεάτρου της πόλης και των γύρω ναών. Το 1993 συμμετέχει στην ανασκαφή του Ινστιτούτου Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Βιέννης στην Αρχαία Πλευρώνα Αιτωλοακαρνανίας. Παράλληλα με τη διεύθυνση της ανασκαφής και την εγκατάσταση τριγωνομετρικού δικτύου στο κεντρικό τμήμα της αρχαίας πόλης, το ιδιόμορφο μικρό θέατρο αποτελεί το ειδικό αντικείμενο μελέτης του.

ΑΝΑΘΕΣΗ ΕΙΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το 1983, κατόπιν εισήγησης του καθηγητή Δρ. Wilhelm Alzinger, το Αυστριακό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο του αναθέτει, με χρηματοδότηση του Ταμείου Προώθησης Επιστημονικών Ερευνών (F.W.F) του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών της Αυστρίας, τη μελέτη και δημοσίευση του αρχαίου θεάτρου της

Αιγείρας. Η εργασία αυτή, με τίτλο: *Das Theater von Aigeira. Ein Beitrag zum antiken Theaterbau* [Το θέατρο της Αιγείρας και η συμβολή του στην αρχαία θεατρική αρχιτεκτονική], αποτέλεσε το θέμα της υπηγεσίας του. Το 1990 το Τοπικό Συμβούλιο Νοτιοδυτικής Ελλάδος με την υπ' αριθ. 1/9-2-90 πράξη του, χορηγεί κατόπιν αιτήσεώς του άδεια μελέτης και δημοσίευσης του θεάτρου των Οινιαδών Αιτωλοακαρνανίας, σε συνεργασία με τον προϊστάμενο της ΣΤ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Λάζαρο Κολώνα. Ακολουθεί η έγκριση του ΥΠ.ΠΟ. (Υπουργείο Πολιτισμού). Η έρευνα αυτή περιλαμβάνει την αρχαιολογική και αρχιτεκτονική παρουσίαση της υπάρχουσας κατάστασης, καθώς και την αναπαράσταση και χρονολόγηση των οικοδομικών φάσεων του θεατρικού οικοδομήματος. Η τριετής επιτόπια έρευνα και μελέτη (1990-1993), που χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών της Αυστρίας, ολοκληρώθηκε και βρίσκεται ήδη στο στάδιο της συγγραφής της. Το 1996 το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (Κ.Α.Σ.) χορηγεί στον υπηγητή του Πανεπιστημίου Βιέννης Δρ. Σάββα Γώγο και στον προϊστάμενο της ΣΤ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων κ. Λάζαρο Κολώνα, άδεια μελέτης και δημοσίευσης των αρχαίων θεάτρων της Αιτωλοακαρνανίας Οινιάδες, Μακύνεια, Καλυδών, Στράτος και Αμφιλοχικό Άργος. Στην Καλυδών και το Αμφιλοχικό Άργος η μελέτη των θεάτρων προϋποθέτει συστηματικές ανασκαφικές εργασίες.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Das Theater von Aigeira: Ein Beitrag zum antiken Theaterbau. Sonderschriften, Band 21, 1992, 144 p., 189 Abb., 67 Tai.

(με τον Κώστα Γεωργουσόπουλο) *Επίδαυρος: Το αρχαίο θέατρο - Οι παραστάσεις*, Μίλητος, Αθήνα, 2002, σελ. 452.

Το αρχαίο θέατρο των Οινιαδών, Μίλητος, Αθήνα 2003, σελ. 260, 55 εικ., 24 σخ.

Το αρχαίο θέατρο του Διονύσου, Μίλητος, Αθήνα 2005, σελ. 261.

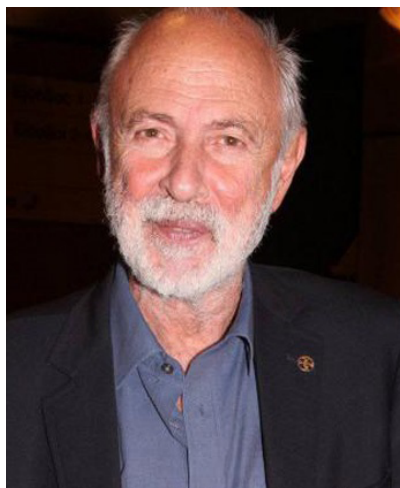
Τα Αρχαία Ωδεία της Αθήνας, Παπαζήσης, Αθήνα 2008, σελ. 161.

Das Dionysos Theater von Athen. Architektonische Gestalt und Funktion. Phoibos Verlag, Wien 2008.

Das Antike Theater von Oiniadai. Phoibos Verlag, Wien 2009.

Das Theater von Epidaurus. Mit einem Beitrag zur Akustik des Theaters von Georgios Kampourakis. Phoibos-Verlag, Wien 2011.

(με την Κυριακή Πετράκου) *Λεξικό του αρχαίου θεάτρου. Όροι – έννοιες – πρόσωπα*, Μίλητος, Αθήνα 2012.

† Άγγελος Δεληβορριάς
(1937-2018)
Ακαδημαϊκός
Ομότιμος Καθηγητής

Ο Άγγελος Δεληβορριάς γεννήθηκε στην Αθήνα το 1937. Σπούδασε Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης στα Πανεπιστήμια της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας. Στο διάστημα αυτό υπηρέτησε ως επιστημονικός βοηθός στις ανασκαφές της Θρακικής Στρώμης με τον καθηγητή Γιώργο Μπακαλάκη, της Ακαδημίας του Πλάτωνος με τον Φοίβο Σταυρόπουλο, στις ανασκαφές και στο Μουσείο της Ακροπόλεως με τον Γιάννη Μηλιάδη, στις ανασκαφές της Βραυρώνας με τον Γιάννη Παπαδημητρίου και στην Εθνική Πινακοθήκη με τον Μαρίνο Καλλιγιά. Το 1964 ξεκίνησε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Freiburg/Breisgau με καθηγητή τον Walter Herwig Schuchhardt και το 1965, μετά από επιτυχή διαγωνισμό, διορίστηκε στην Ελληνική Αρχαιολογική Υπηρεσία. Υπηρέτησε αρχικά στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας υπό την καθοδήγηση του Χρήστου και της Σέμνης Καρούζου, και αργότερα ως Επιμελητής στις Εφορείες Αρχαιοτήτων Αχαΐας και Αρκαδίας-Λακωνίας, με έδρες αντίστοιχα τα Μουσεία των Πατρών και της Σπάρτης.

Το 1969, με την υποτροφία της Alexander von Humboldt Stiftung, άρχισε τη μελέτη της διδακτορικής του διατριβής στο Πανεπιστήμιο του Tübingen, την οποία και ολοκλήρωσε το 1972, με καθηγητές τους Ulrich Hausmann και Werner Fuchs. Κατά το διάστημα 1972-1973 συνέχισε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης και στην Ecole Pratique des Hautes Etudes με καθηγητές τους Jean Marcadé και Rolland Martin. Από το 1973 διεύθυνε το Μουσείο Μπενάκη, τη ριζική ανάπλαση του οποίου ανέλαβε και ολοκλήρωσε τον Ιούνιο του 2000, οπότε και πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια των νέων εκθεσιακών του χώρων.

Το 1977 μελέτησε επί δίμηνο στο Λονδίνο ως προσκεκλημένος του British Council και το 1979 συνέχισε τις έρευνές του στο Μόναχο, χάρη στην υποστήριξη της Kommission für Alte Geschichte und Epigraphik. Τον επόμενο χρόνο επισκέφθηκε τις συλλογές ελληνικών αρχαιοτήτων στα μουσειακά κέντρα των Η.Π.Α. ως προσκεκλημένος της Αμερικανικής Κυβέρνησης. Το 1983, ως υπότροφος του Ιδρύματος Fulbright, εργάστηκε στο Institute for Advanced Study του Princeton / New Jersey, ενώ το 1986 και το 1993 βρέθηκε ως

υπότροφος του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου στο Βερολίνο. Από τον Φεβρουάριο μέχρι τον Απρίλιο του 1988 συνέχισε την ερευνητική του εργασία και πάλι στο Princeton, και από τον Οκτώβριο μέχρι τον Δεκέμβριο του 1989 στο J. Paul Getty Museum του Malibu, ως επίσημος προσκεκλημένος μελετητής. Το 1992 εξελέγη τακτικός καθηγητής στην Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου δίδαξε Ιστορία της Τέχνης ως το 2005.

Ως προσκεκλημένος είχε δώσει διαλέξεις και είχε συμμετάσχει σε συνέδρια πολλών επιστημονικών και μουσειακών κέντρων της Ευρώπης και της Αμερικής: στο Institute of Fine Arts της Νέας Υόρκης, στα Πανεπιστήμια του Αμβούργου, του Wurzburg και του Oslo, του Princeton, της Φιλαδέλφειας, του Bryn Mawr και του Madison/Wisconsin, στο J. Paul Getty Museum του Malibu, στη National Gallery of Art της Ουάσινγκτον, στο Cleveland Museum of Art, στη Γλυπτοθήκη του Μονάχου και στο Λούβρο, στην Academia dei Lincei, στο Pergamon museum του Βερολίνου, στα Μουσεία Μπενάκη και Γουλανδρή, στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη και στην Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών, στη Θεσσαλονίκη και αλλού. Το συγγραφικό του έργο καλύπτει ζητήματα Κλασικής Αρχαιολογίας, Ιστορίας της Τέχνης, Μουσειολογίας και παραδοσιακού πολιτισμού. Κείμενά του έχουν δημοσιευθεί στις περιοδικές επιστημονικές εκδόσεις AD, AAA, BCH, Antike Plastik, AM, AntK, StäddelJb, MÉFRA, σε πρακτικά συνεδρίων, εγκυκλοπαιδείες, λεξικά, τιμητικά αφιερώματα και συλλογικά έργα.

Υπήρξε μέλος του Συνδέσμου Γερμανών Αρχαιολόγων και του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου, της Τιμητικής Επιτροπής του American Foundation for Greek Language and Culture, του Δ.Σ. του Οργανισμού Ανέγερσης Νέου Μουσείου Ακρόπολης, της επιτροπής Τέχνης και Πολιτισμού της Βουλής των Ελλήνων, του Conseil d'Orientation de l'Institut Français d'Athènes και τακτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών (Academia Europaea). Το 1996 τιμήθηκε από το International Biographical Centre με τον τίτλο International Man of the Year 1995-1996, το 1999 με τη διάκριση του Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres από τη γαλλική κυβέρνηση, το 2000 με τον Ταξίαρχη του Τάγματος του Φοίνικος από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας και με το Αργυρό Μετάλλιο της Ακαδημίας Αθηνών. Το 2006 τιμήθηκε από το περιοδικό *Επίλογος* και το 2008 με το παράσημο Ordine della Stella della Solidarieta Italiana και την διάκριση Xenia 2008. Ήταν επίτιμος διδάκτωρ των Πανεπιστημίων του Αιγαίου (2005), της Θεσσαλονίκης (2016) και της Θράκης (2016) και μέλος της Academia Scientiarum et Artium Europae (1991), της Academia Europaea (1992) και της Academia Nazionale dei Lincei (2015). Το 2016 εξελέγη τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών στην έδρα Αρχαιολογίας – Μουσειολογίας. Απεβίωσε στις 24 Απριλίου 2018.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ο ελληνικός πολιτισμός της προεπαναστατικής περιόδου ως βασικός συντελεστής του αγώνα της ανεξαρτησίας, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2021, σελ. 96.

Η ζωοφόρος του Παρθενώνα, Μέλισσα, Αθήνα 2004, σελ. 192.

Greece at the Benaki Museum, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2004.

- The Parthenon frieze: problems, challenges, interpretations*, Μέλισσα, Αθήνα 2004, σελ. 192.
- Πάρεργα. Άκαιρα, ανεπίκαιρα, επικαιρικά*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2003, σελ. 262.
- Η Ελλάδα του μουσείου Μπενάκη*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2002.
- Νίκος Εγγονόπουλος ο βυζαντινός. Σαράντα μία αυγοτέμπερες, επτά σχέδια, είκοσι ποιήματα και μια σινική μελάνη σε χαρτί*, Αθήνα 2001, σελ. 79.
- Οδηγός του Μουσείου Μπενάκη*, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2000, σελ. 221 [και σε αγγλική έκδοση: *A Guide to the Benaki Museum*].
- Η Ελλάδα του Μουσείου Μπενάκη*, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 1997, σελ. 662 [και σε αγγλική έκδοση: *Greece at the Benaki Museum*].
- Greece and the Sea: Catalogue of the Exhibition Organized By the Greek Ministry of Culture, the Benaki Museum, the National Foundation De Nieuwe Kerk, Amsterdam, in Honour of Amsterdam Cultural Capital of Europe*, The Greek Ministry of Culture/The Benaki Museum, Athens 1987.
- Ελληνικά παραδοσιακά κοσμήματα*, Μέλισσα, Αθήνα 1980, σελ. 56 [και σε αγγλική έκδοση: *Greek Traditional Jewelry*].

Χρύσα Μαλτέζου
Ακαδημαϊκός
Ομότιμη Καθηγήτρια

Γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου. Πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και διδάκτωρ του ίδιου Πανεπιστημίου. Εκπαιδεύτηκε στο Πανεπιστήμιο Μεσογειακών Σπουδών του Aix-en-Provence. Διπλωματούχος του Corso di Perfezionamento του Πανεπιστημίου της Πάντοβας και της Scuola di Paleografia, Archivistica e Diplomatica των Κρατικών Αρχείων της Βενετίας. Ερευνήτρια και στη συνέχεια Διευθύντρια του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Καθηγήτρια στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, και στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ομότιμη καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών. Διευθύντρια του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας. Το 2012 εξελέγη τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

Είναι μέλος πολλών ελληνικών και ξένων επιστημονικών συλλόγων και εταιρειών, ξένος εταίρος του Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti (Βενετία) και της Deputazione di Storia Patria per le Venezie, αντεπιστέλλον μέλος του Ateneo Veneto και του Istituto Siciliano di Studi Bizantini e Neoellenici "Bruno Lavagnini", επίτιμο μέλος της Ρωσικής Ένωσης Μεσαιωνολόγων (Associetas Russorum Medii Aevi).

Το επιστημονικό της έργο αναφέρεται στην ιστορία του νέου ελληνισμού και επικεντρώνεται στις σχέσεις του νέου ελληνισμού με τη Δύση, καθώς και στις αρχαιακές, παλαιογραφικές και διπλωματικές έρευνες. Διακρίσεις: Χρυσός Σταυρός του Τάγματος Τιμής (Προεδρία Ελληνικής Δημοκρατίας). Βραβείο Dante Aligheri (Πανεπιστήμιο της Bologna, sede di Ravenna, Facoltà di Conservazione dei Beni Culturali).

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Βενετική παρουσία στα Κύθηρα, Αρχαιακές μαρτυρίες, Εταιρεία Κυθηραϊκών Μελετών, Αθήνα 1991, σελ. 330.

Η Βενετία των Ελλήνων / Venice of the Greeks, εκδ. Μίλητος, Αθήνα 1998, σελ. 482.

- Χαρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Βενετίας*, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βενετία 2000.
- Από την Κύπρο στη Βενετία: Κύπριοι στη Γαληνοτάτη μετά την τουρκική κατάκτηση του νησιού*, Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου, Λευκωσία 2003, σελ. 56.
- Άννα Παλαιολογίνα Νοταρά. Μια τραγική μορφή ανάμεσα στον βυζαντινό και τον νέο ελληνικό κόσμο*, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βενετία 2005.
- Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Οδηγός του Αρχείου*, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βενετία-Αθήνα 2008, σελ. 410.
- Βενετοκρατούμενη Ελλάδα. Προσεγγίζοντας την ιστορία της*, τόμ. Α - Β. Επισημονική διεύθυνση: Χρύσα Μαλιτζου, επιμ. κειμένων: Δ. Βλάσση, Α. Τζαβάρα, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Αθήνα-Βενετία 2010, σελ. 1051.
- Σχέσεις της Μονής Πάτμου με τον δυτικό κόσμο. Αρχαιακές αποδείξεις (13ος-18ος αι.)*, τόμ. Α - Β, Ακαδημία Αθηνών, Αθήναι 2017, σελ. 304.

Αγγελική Μαράκα
Ομότιμη Καθηγήτρια

Γεννήθηκε στις 14 Μαΐου 1941 στην Αθήνα και τελείωσε τις εγκύκλιες σπουδές στο Αρσάκειο (Ψυχικού). Σπούδασε γερμανική Φιλολογία (Νεώτερη και Αρχαιότερη), Θεατρολογία και Κλασική Αρχαιολογία στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο (Freie Universität) του τότε Δυτικού Βερολίνου, όπου εκπόνησε διδακτορική διατριβή στη Θεατρολογία με θέμα από την περιοχή του επαγγελματικού θεάτρου της Γερμανίας του 17ου αι. (Μπαρόκ). Έχει εργαστεί ως δημοσιογράφος τόσο στον ημερήσιο Τύπο, όσο και στο Ραδιόφωνο, με εκπομπές δραματολογικού περιεχομένου. Από το 1981 έως το 1989 υπηρέτησε ως μέλος Δ.Ε.Π. στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με γνωστικό αντικείμενο: Νεώτερη Γερμανική Λογοτεχνία και Πολιτισμός (Γερμανικό Θέατρο). Το 1996 διορίστηκε στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με γνωστικό αντικείμενο: Θεατρολογία – Ευρωπαϊκή Δραματολογία των νεώτερων χρόνων, 16ος – 20ός αι., από όπου αφυπηρέτησε το 2008. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στα πεδία: Ευρωπαϊκή και ελληνική δραματολογία των νεώτερων χρόνων, κυρίως του 20ού αιώνα, και συναφή συγκριτολογικά ζητήματα, πρόσληψη της ευρωπαϊκής δραματουργίας στον ελληνικό χώρο κ.λπ., με έμφαση στην ελληνική θεατρική Επιθεώρηση και τη σύγχρονη γερμανόφωνη δραματική παραγωγή.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κάφκα, Μπύχνερ, Βάις. Δοκίμια, Διογένης, Αθήνα 1977.

(σε συνεργασία με τον Θόδωρο Χατζηπανταζή), *Η Αθηναϊκή Επιθεώρηση*, Ερμής, Αθήνα 1977, τόμ. Α2 και Α3.

Εντέν Χόρβατ, Διογένης, Αθήνα 1983.

Μαξ Φρις. Τα θεατρικά, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1987.

Ελληνική Θεατρική Επιθεώρηση 1894–1926. Τέσσερα κείμενα, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000, τόμ. Α και Β.

Θέατρο και Δράμα. Μελετήματα για τη γερμανόφωνη δραματολογία, Πολύτροπον, Αθήνα 2005.

Δράμα και Παράσταση. Μελετήματα για το Νεοελληνικό Θέατρο, Πολύτροπον, Αθήνα 2006.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

- «Παρουσία και υποδοχή του δραματικού έργου του Φρειδερίκου Σίλλερ στη νεώτερη ελληνική Σκηνή – Η είσοδος: *Ραδιουργία και Έρως*, Αθήνα 1857», *Πρακτικά του Β Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου, Παράβασις, Παράρτημα, Μελετήματα* [3], Ergo, Αθήνα 2004, σσ. 93-107.
- «Dialogue, Monologue, Narration: Le langage dramatique de Heiner Müller», *Le verbe et la scène. Travaux sur la littérature et le théâtre en l'honneur de Zoé Samara*, Éditions Champion, Paris 2005, σσ. 293-316.
- «Το παραμύθι ως πολιτική Παραβολή. Το *Παραμύθι χωρίς όνομα* από την Πηνελόπη Δέλτα στον Ιάκωβο Καμπανέλλη», *Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου προς τιμήν του Ιάκωβου Καμπανέλλη*, Πάτρα 2006, σσ. 63-86.
- «Η μετάφραση των *Ληστών* του Σίλλερ για την ελληνική Σκηνή του 19ου αιώνα», *Στέφανος, Τιμητικός Τόμος για τον Βάλτερ Πούνερ*, Παράβασις, Παράρτημα, Μελετήματα [5], Ergo, Αθήνα 2007, σσ. 751-763.
- «Ο εισηγμένος μοντερνισμός του Σπύρου Μελά και το ελληνικό έργο στο ρεπερτόριο της “Ελευθέρας Σκηνής”», *Πρακτικά του Γ Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2010, σσ. 317-325.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

- «Νησιώτες του Αιγαίου στο νεοελληνικό Θέατρο. Η εξέλιξη της μορφής από την πρώιμη Κωμωδία μετ’ Ασμαίων στο Αθηναϊκό Κωμειδύλλιο», *Επιστημονική Επετηρίς της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών*, τόμ. ΛΔ (2002), σσ. 505-565.
- «French Classicism in the 19th century Greek Dramatic Theory», *Neohelicon, Acta Comparationis Literarum Universarum, Akadémiai Kiadó Budapest*, τόμ. XXXI / 2, Dordrecht – Boston – London 2004, σσ. 109-120.
- «Επανάσταση: Ιστορία και Προοπτική στην *Εντολή* του Χάινερ Μύλλερ», *Παρουσία*, τόμ. ΙΕ-ΙΣΤ (2001-2003), x.x. [2005], σσ. 383-395.
- «Ο Θ. Δ. Φραγκόπουλος και τα επτανησιακής θεματικής θεατρικά του έργα», *Επιστημονική Επετηρίς της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών*, τόμ. ΛΣΤ (2005), σσ. 451-469.
- «Η ελληνική θεατρική Επιθεώρηση ως πολιτικό θέατρο», *Παράβασις*, τόμ. 6 (2005), σσ. 107-121.
- «Ο χορός στην ελληνική θεατρική Επιθεώρηση: Συστατικό, δομικό και λειτουργικό στοιχείο του επιθεωρησιακού θεατρικού θεάματος», *Παράβασις*, τόμ. 7 (2006), σσ. 79-88.
- «Η υποδοχή του Βίκτορος Ουγκώ από το νεοελληνικό θέατρο στα μέσα του 19ου αιώνα», *Παράβασις*, τόμ. 8 (2008), σσ. 153-189.

Χαρά Μπακονικόλα
Ομότιμη Καθηγήτρια

Η Χαρά Μπακονικόλα γεννήθηκε στο Βόλο, το 1948. Είναι πτυχιούχος της Κλασικής Φιλολογίας και της Γαλλικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Κρατικός διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Σορβόνης και Ομότιμη Καθηγήτρια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ασχολείται με τη θεωρία του δράματος, τη φιλοσοφία της τραγωδίας, το θέατρο στην εκπαίδευση και το σύγχρονο ευρωπαϊκό θέατρο. Έχει γράψει βιβλία για την ελληνική τραγωδία, για το νεότερο και σύγχρονο θέατρο, ευρωπαϊκό και ελληνικό, για τη θεατρική δραστηριότητα στο σχολείο, και έχει μεταφράσει από τη γαλλική έργα θεατρικά, θεατρολογικά και φιλοσοφικά.

Έχει πραγματοποιήσει εκπαιδευτικά και ερευνητικά ταξίδια σε Γαλλία, Βέλγιο, Ισπανία, Πολωνία, Τυνησία, Αλγερία. Έχει διατελέσει μέλος Δ.Ε.Π. (βοηθός, λέκτωρ, επίκουρη καθηγήτρια) του Τομέα Φιλοσοφίας, στο τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής (1975-1992) του Πανεπιστημίου Αθηνών, μέλος Δ.Ε.Π. (επίκουρη, αναπληρώτρια, τακτική καθηγήτρια) του τμήματος Θεατρικών Σπουδών (1992-2010) του Πανεπιστημίου Αθηνών, πρόεδρος του Ελληνικού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, μέλος του Δ.Σ. του Εθνικού Θεάτρου, Καθηγήτρια στις δραματικές σχολές Αρχή και Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου, μέλος, επί πολλά συναπτά έτη, της θεατρικής επιτροπής της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς και εισηγήτρια του πιλοτικού προγράμματος για την προώθηση των νεαρών πτυχιούχων του Τ.Θ.Σ. στα σχολεία (στο πλαίσιο της θεατρικής εκπαίδευσης), ιδρύτρια της αστικής, μη κερδοσκοπικής εταιρείας Κάνθαρος, μέλος του Ελληνικού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, γραμματέας του Ολυμπιακού Κέντρου Φιλοσοφίας και Παιδείας, μέλος κριτικής επιτροπής Βραβείου «Κοτοπούλη», πρόεδρος της Γνωμοδοτικής Επιτροπής του Εθνικού Κέντρου Θεάτρου και Χορού, επιβλέπουσα ή μέλος συμβουλευτικής επιτροπής διδακτορικών διατριβών στο Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών, στον τομέα Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής και στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Επίσης, μέλος εκλεκτορικών σωμάτων (για πλήρωση θέσεων

θεατρολογίας) στο Ε.Κ.Π.Α., στο Πάντειο, στη Θεσσαλονίκη, στην Πάτρα, στην Αλεξανδρούπολη, στα Χανιά, στον Βόλο.

Έχει συμμετάσχει (με ανακοίνωση) σε επιστημονικά συνέδρια της Ελλάδας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο, Βόλος, Ναύπλιο, Σάμος, Ζάκυνθος, Τρίπολη, Ολυμπία, Πύργος, Σύμη, Θήβα) και του εξωτερικού (Γαλλία, Κύπρος, Ισπανία, Βουλγαρία, Σερβία, Ισραήλ, Μάλτα). Έχει διδάξει σε σεμινάρια για τη θεατρική εκπαίδευση στο σχολείο (Αθήνα, Λευκωσία), καθώς και για το ερασιτεχνικό θέατρο (Αθήνα, Σάμος, Νάξος, Λέρος). Έχει διδάξει φιλοσοφία της τραγωδίας, ως επισκέπτρια καθηγήτρια, στο Πανεπιστήμιο της Τύνιδας (Τυνησία). Έχει δώσει διαλέξεις εντός Ελλάδας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο, Βόλος, Λεχαινά, Σέρρες, Κοζάνη, Μεσολόγγι, Σάμος, Ικαρία, Νάξος, Κόρινθος, Χίος, Χανιά, Σκύρος, Αργίνο) και σε πόλεις του Εξωτερικού (Λευκωσία, Βαρσοβία, Αλγέρι). Έχει συμμετάσχει σε πρόγραμμα της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης με σχολιασμό αρχαίων δραμάτων (*Τρωάδες, Ιφιγένεια η εν Ταύροις, Λυσιστράτη*), και σε ντοκιμαντέρ για τον Αλέξη Σεβαστάκη. Έχει τιμηθεί για την προσφορά της στο θέατρο από τον δήμο Νέας Ιωνίας Βόλου (2005).

Έχει σκηνοθετήσει (συνεργαζόμενη με φοιτητές και με νέους ηθοποιούς) έργα του θεάτρου του παραλόγου (Ιονέσκο, Μπέκετ) του vaudeville (Ντυβερνούα, Μωραί), μονόπρακτα του Τσέχωφ και του Κρετς, σύγχρονα ελληνικά έργα (Καμπανέλλη, Τακόπουλο, Μητροπούλου, Τρέζου), θεματικώς ανθολογημένα αποσπάσματα τραγωδιών κ.ά., που παρουσιάστηκαν στην Αθήνα (Φούρνος, Θεατρική Σκηνή, Δημοτικό Θέατρο Αμαρουσίου, Αγγέλων Βήμα) και στην επαρχία (Πυθαγόρειο, Χαλκίδα, Σκύρος, Πύργος, Λεχαινά και αλλού).

Πολλά μελετήματά της έχουν δημοσιευθεί σε πρακτικά συνεδρίων, περιοδικά και συλλογικά έργα της Ελλάδας και του εξωτερικού (Κύπρος, Γαλλία, Βέλγιο, Σερβία, Καναδάς).

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

L'absurde dans le théâtre d'Euripide, Université de Lille, 1986 και Ε.Κ.Π.Α., 1993.

Το τραγικό, η τραγωδία και ο φιλόσοφος, Καρδαμίτσας, Αθήνα 1989.

Φιλοσοφία και δραματολογία (Από το «Είναι και το Μηδέν» στο θέατρο του J.-P. Sartre), Βιβλιογονία, Αθήνα 1990.

Οπτικές και προοπτικές του δράματος, Σμίλη, Αθήνα 1991.

Miguel de Unamuno, Καρδαμίτσας, Αθήνα 1993.

Klitos Ioannides, PEN, Nicosia 1993.

Το ελληνοτρόπως κοσμοπολιτικό θέατρο του Πάρι Τακόπουλου και το «Πάρτυ Μαγιού» (στην ελληνική και στην αγγλική), Πολιτικά Θέματα, Αθήνα 1994 (2η 1995).

Στιγμές της ελληνικής τραγωδίας, 2 τόμοι, Καρδαμίτσας, τραγωδίας (2 τόμοι), Καρδαμίτσας, Αθήνα 1995 (2η: 2004).

Το τραγικό, η τραγωδία και ο φιλόσοφος στον 20ό αιώνα, Καρδαμίτσας, Αθήνα 1997.

Η βία της εξουσίας, Έκδοση της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, Αθήνα 1997.

- Θέματα και πρόσωπα του σύγχρονου δράματος*, Πατάκης, Αθήνα 1998.
Η τέχνη του θεάτρου, Γ.Γ.Ν.Γ., Αθήνα 1998.
Η Ε.Ο.Κ.Α. στη θεατρική λογοτεχνία της Κύπρου, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου, Αθήνα 1999.
Κανόνες και εξαιρέσεις, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.
Σε αγαπημένους (ποίηση), Όμβρος, Αθήνα 2000.
Η σχολική θεατρική δημιουργία, Γ.Γ.Ν.Γ., Αθήνα 2002.
Πτυχές του ευρωπαϊκού δράματος, Επτάλοφος, Αθήνα 2003.
Τραγωδία και γλώσσα, Καρδαμίτσας, Αθήνα 2008.
Κάτοπτρα του χρόνου, Αιγόκερως, Αθήνα 2010.
Το δαχτυλίδι της άμμου (παραμύθι), Αθήνα 2011.
Τα βότσαλα και η φωτιά (παραμύθι), Αθήνα 2012.
Σε μείζονα και ελάσσονα, Αιγόκερως, Αθήνα 2020.
Παράθυρο στη Δύση (ποίηση), Αιγόκερως, Αθήνα 2020.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Εκδόσεις μεταφράσεων, από τη γαλλική γλώσσα στην ελληνική, έργων φιλοσοφικών και θεατρολογικών:

- Henri Gouhier, *Το θέατρο και η ύπαρξη*, Καρδαμίτσας, Αθήνα 1991.
Max Scheler, *Η θέση του ανθρώπου στον κόσμο*, Ροές, Αθήνα 2001.
Jean Starobinski, *Πορτραίτο του καλλιτέχνη ως σαλτιμπάγκου*, Εξάντας, Αθήνα 1991.
Pierre-Aimé Touchard, *Διόνυσος. Απολογία υπέρ του θεάτρου*, Εκδόσεις του εικοστού πρώτου, Αθήνα 1991.
Emile Zola, *Κείμενα για την κριτική και το θέατρο*, Εκδόσεις του εικοστού πρώτου, Αθήνα 1991.
M. Valsa, *Το νεοελληνικό θέατρο από το 1453 έως το 1900*, Ειρμός, Αθήνα 1994.
Luc Ferry, *Homo aestheticus, Η επινόηση της καλαισθησίας στη δημοκρατική εποχή*, Ευρυδίκη, Αθήνα 2011.

Εκδόσεις μεταφράσεων θεατρικών έργων από τη γαλλική:

- M. Maurey, H. Duvernois, E. Labiche, M. Maeterlinck, M. de Ghelderode, F. Crommelynck

Μεταφράσεις θεατρικών έργων που έχουν γίνει επαγγελματικές παραστάσεις:

- Eduardo Manet (Κούβα), *Στο Μαντράς, τη νύχτα εκείνη...*
Eugène Labiche (Γαλλία), *Στάση Σαμπωντέ*
Slavomir Mrozek (Πολωνία, από τη γαλλική γλώσσα), *Το συμβόλαιο*
Maurice Maeterlinck (Βέλγιο), *Οι τυφλοί*
Maurice Maeterlinck, *Berniquel*
Eric Westphal (Γαλλία), *Εσύ και τα σύννεφά σου*

Κυριακή Πετράκου
Ομότιμη Καθηγήτρια

Η Κυριακή Πετράκου είναι ομότιμη καθηγήτρια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο οποίο προσλήφθηκε ως λέκτορας το 1997. Είναι διδάκτορας του ίδιου τμήματος (1996). Θέμα της διατριβής της ήταν: Οι δραματικοί διαγωνισμοί στην Αθήνα (1870-1925) -βαθμός «άριστα». Αντικείμενο του ειδικού επιστημονικού της ενδιαφέροντος είναι το νεοελληνικό θέατρο, από τα μέσα του 19ου αιώνα μέχρι σήμερα. Έχει διδάξει νεοελληνικό θέατρο στα πανεπιστήμια της Βιέννης και της Σιλεσίας. Έχει συμμετάσχει σε περίπου 60 συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έχει εκδώσει 8 βιβλία και περίπου 120 άρθρα της δοκιμιακού και (κυρίως) ερευνητικού χαρακτήρα έχουν δημοσιευτεί σε συλλογικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά της Ελλάδας και του εξωτερικού.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Οι θεατρικοί διαγωνισμοί, 1870-1925, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1999.

Θεατρολογικά Miscellanea, Δίαυλος, Αθήνα 2004.

Η απήχηση του νεοελληνικού θεάτρου στο εξωτερικό. Μεταφράσεις-παραστάσεις, Παράβασις – Μελετήματα [4], Επιστημονικό Δελτίο Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών - Ergo, Αθήνα 2005.

(με την Άννα Καρακατσούλη), *Research into Modern Greek Theatre (1995-2005). Summaries of the Academic Publications of the Department of Theatre Studies in the University of Athens*, Department of Theatre Studies – Ergo Publications, Athens 2005.

Ο Καζαντζάκης και το θέατρο, Μίλητος, Αθήνα 2005.

Θεατρικές (σ)τάσεις και πορείες. Δεκαέξι θεατρολογικά μελετήματα, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.

(με τον Διονύση Ν. Μουσιμούτη), *Ο Σταθάτειος διαγωνισμός της Εταιρείας Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων, Παράβασις – Μελετήματα* [6], Επιστημονικό Δελτίο Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών – Ergo, Αθήνα 2008.

(με τον Σάββα Γώγο), *Λεξικό του αρχαίου θεάτρου. Όροι – έννοιες – πρόσωπα*,

Μίλητος, 2012.

Σχήματα και εικόνες από τον ρομαντισμό στον μεταμοντερνισμό - Δεκαέξι μελετήματα για το νεοελληνικό θέατρο, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2015.

Ο Θεοτοκάς του θεάτρου. Έργα, Θεωρία και κριτική, Δράση, Μίλητος, 2017.

Αφήγημα και αφηγήσεις. Έρευνα και ανάλυση στο νεοελληνικό θέατρο, Αιγόκερως, Αθήνα 2018.

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

«Το πρώτο (;) θεατρικό έργο του Φώτου Πολίτη (*Ο Βρυκόλακας*)», *Παράβασις*, τόμ. 3 (2000), σσ. 221-256 (εισαγωγή-κείμενο).

(σε συνεργασία με τη Βαρβάρα Γεωργοπούλου), «*Περιο ευγενικός*: Το πρώτο θεατρικό έργο της Γαλάτειας Καζαντζάκη», *Παράβασις*, τόμ. 4 (2002), σσ. 221-252 (εισαγωγή-κείμενο).

«Ο υπαρξισμός στο μεταπολεμικό ελληνικό θέατρο», στον τόμο *Σχέσεις του νεοελληνικού θεάτρου με το ευρωπαϊκό, Πρακτικά Β Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Ergo, Αθήνα 2004, σσ. 393-410 και στον τόμο *Θεατρολογικά Miscellanea, Διάυλος*, Αθήνα 2004, σσ. 217-254.

«*Τ' αποπαίδια της μοίρας*: το πρώτο θεατρικό έργο του Βασίλη Ρώτα», *Παράβασις*, τόμ. 5 (2004), σσ. 125-226 (εισαγωγή-κείμενο).

«Η σύγχρονη τραγωδία και το ιστορικό δράμα ως πεδίο ιδεολογικών και πολιτικών υποδηλώσεων στο νεοελληνικό θέατρο», στον τόμο A. Chatzisavas (ed.) *Ιστορία και Λογοτεχνία – Histoire et Littérature. Ο διϊσμός στη νεοελληνική λογοτεχνία - Le double dans la littérature Néo-Hellénique*, Praxandre, Besançon, France, Avril 2006, σσ. 101-121.

«*Μια έκλειψη ηλίου*: ένα σενάριο του Νίκου Καζαντζάκη», στον τόμο Ν. Παπανδρέου, Ε. Βαφειάδη (επιμ.), *Ζητήματα ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου. Μελέτες αφιερωμένες στον Δημήτρη Σπάθη*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2007, σσ. 275-292.

«Η εμφάνιση του φεμινισμού στο νεοελληνικό θέατρο», στον τόμο Κ. Α. Δημάδης (επιμ.), *Ο ελληνικός κόσμος ανάμεσα στην εποχή του Διαφωτισμού και στον εικοστό αιώνα, Πρακτικά Γ Ευρωπαϊκού Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Νεοελληνικών Σπουδών, Βουκουρέστι, 2-4 Ιουνίου 2006. Ελληνικά Γράμματα*, Αθήνα 2007, τόμ. Γ, σσ. 169-178.

“Drama Competitions in Greece from 1851 to 1950”, *Journal of Modern Greek Studies*, The John Hopkins University Press, vol. 25, No 2, October 2007, σσ. 225-242.

† Δημήτρης Σπάθης
(1925-2014)
Ομότιμος Καθηγητής

Γεννήθηκε στο Κάιρο το 1925. Τελείωσε το Γυμνάσιο της Αμπετείου Σχολής το 1942. Στη συνέχεια (1942-1944) φοίτησε στο Γαλλικό Λύκειο του Καΐρου. Από τον Ιούνιο του 1944 ως το τέλος του 1945 υπηρέτησε στο Βασιλικό Ναυτικό, πρώτα στη Μέση Ανατολή και κατόπιν στην Ελλάδα κατά την Απελευθέρωση. Αποστρατεύτηκε και γύρισε στην Αίγυπτο (1946-1948), αλλά οι περιπέτειες του Εμφυλίου τον οδήγησαν στο Βίτσι και στο Γράμμο, στις γραμμές του ΔΣΕ, το 1948-1949, και στην συνέχεια στη Σοβιετική Ένωση, στην Τασκένδη. Από το 1950 ως το 1955 σπούδασε στη Σχολή θεατρολογίας του Κρατικού Θεατρικού Ινστιτούτου. Καλό σχολείο πρακτικής ήταν εκεί και το Θεατρικό Συγκρότημα των Πολιτικών Προσφύγων, που είχε επικεφαλής τον Αντώνη Γιαννίδη και τον Γιώργο Σεβαστίκογλου, και στο οποίο ο φοιτητής της θεατρολογίας είχε αναλάβει όλες τις πρακτικές δουλειές. Ολοκλήρωσε τη φοίτησή του στη Σχολή της Τασκένδης το 1955 και στη συνέχεια έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Μόσχα, στο Ινστιτούτο Ιστορίας των Τεχνών, της Ακαδημίας Επιστημών της Ε.Σ.Σ.Δ. Το 1959 υποστήριξε τη διδακτορική του διατριβή με θέμα τη διαμόρφωση του ρεαλισμού στο νεοελληνικό δράμα (τέλη 19ου - αρχές 20ού αι.). Εργάστηκε έως επιστημονικός ερευνητής στο ίδιο Ινστιτούτο, αρχικά στο Τμήμα Ιστορίας του Θεάτρου (1958-1960) και κατόπιν στο Τμήμα Σύγχρονης Ευρωπαϊκής Τέχνης (1961-1965).

Τον Ιούνιο του 1965 επέστρεψε στην Ελλάδα, όπου συνεργάστηκε με το περιοδικό *Επιθεώρηση Τέχνης* ως θεατρικός κριτικός και μέλος της συντακτικής Επιτροπής, έως τον μαύρο Απρίλη του 1967. Συμμετείχε επίσης στις δραστηριότητες του Κέντρου Μαρξιστικών Ερευνών, που μόλις είχε ιδρυθεί. Από τον Μάιο του 1967 έως τον Αύγουστο του 1974 έζησε αυτοεξόριστος στο Παρίσι. Εκεί παρακολούθησε τα μαθήματα Κοινωνιολογίας της Τέχνης του Pierre Francastel στην Ecole Pratique des Hautes Etudes (1967-1970), εργάστηκε σε έρευνες της UNESCO πάνω σε θέματα πολιτιστικής ανάπτυξης και συνεργάστηκε με τον εκδοτικό οίκο Robert για τη σύνταξη λεημάτων της ομώνυμης εγκυκλοπαίδειας. Από το 1970 έως το 1974 συμμετείχε ενεργά στις εργασίες του σεμιναρίου του Κ. Θ. Δημαρά στο Νεοελληνικό Ινστιτούτο

της Σορβόνης. Παράλληλα, ύστερα από πρόσκληση του Denis Bablet, Διευθυντή ερευνών στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικής Έρευνας (C.N.R.S.), πήρε μέρος στην ομάδα εργασίας του θεατρικού τμήματος, με θέμα την έρευνα για τα πρωτοποριακά ρεύματα στο ευρωπαϊκό θέατρο του μεσοπολέμου. Μετά τη δεύτερη επιστροφή του στην Ελλάδα, τον Νοέμβριο του 1974, δίδαξε Ιστορία Θεάτρου σε τρεις Δραματικές Σχολές: του Λαϊκού Πειραματικού Θεάτρου (1975-1978), του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος (1976-1979) και του Θεάτρου Τέχνης (1981-1984).

Πολύ αργά, μόλις το 1983, αρχίζει η θητεία του στο Πανεπιστήμιο. Πρώτα με σύμβαση (ειδικός επιστήμονας) στα Τμήματα Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1983-1984) και του Πανεπιστημίου Κρήτης (1984-1986), στη συνέχεια ως αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Φιλολογίας του Α.Π.Θ. (1986-1991)· τέλος ως καθηγητής στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (1991-1993), του οποίου υπήρξε ομότιμος καθηγητής. Ο Δημήτρης Σπάθης απεβίωσε 29 Δεκεμβρίου του 2014.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ

Το επιστημονικό του έργο εκτείνεται σε ολόκληρη την ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου, από την Κρητική Αναγέννηση έως τις μέρες του Θεάτρου Τέχνης. Ξεχωριστό κομμάτι αυτής της παραγωγής αποτελούν οι εργασίες που γράφονται στη ρωσική γλώσσα και συνδέονται θεματικά με το υλικό της διδακτορικής του διατριβής. Αναφέρονται κυρίως σε συγγραφείς και γεγονότα που σημαδεύουν τη στροφή προς τον ρεαλισμό στο μεταίχμιο του 19ου και 20ού αι., και φιλοξενούνται στα επιστημονικά έντυπα του Ινστιτούτου Ιστορίας των Τεχνών, σε εκλαϊκευτικές εκδόσεις (*Θεατρική Εγκυκλοπαίδεια*, *Σύντομη Λογοτεχνική Εγκυκλοπαίδεια* κ.ά.). Από αυτά ξεχωρίζει μια έκδοση με έξι έργα του Ξενοπούλου στα ρωσικά, σε έναν τόμο με δική του επιμέλεια, εισαγωγή και σχόλια το 1962. Την ίδια περίοδο δημοσιεύει σύντομα άρθρα στα έντυπα των Ελλήνων πολιτικών προσφύγων και βιβλιοκρισίες στην *Επιθεώρηση Τέχνης* (1965-1967).

Ένας νέος θεματικός κύκλος εγκαινιάζεται στο έργο του, την περίοδο της παραμονής του στο Παρίσι μετά το 1970, με τη συμμετοχή του στο σεμινάριο του Κ. Θ. Δημαρά στη Σορβόνη. Εδώ αρχίζει η έρευνα για τις πρώτες θεατρικές μεταφράσεις στις τελευταίες δεκαετίες του 18ου αι., για τα φαινόμενα και τις διεργασίες που προετοιμάζουν τη θεατρική δραστηριότητα στην Οδησό, στις παραδουνάβιες ηγεμονίες και αργότερα, μετά το 1830, στο ανεξάρτητο κράτος. Τμηματικά, τα πορίσματα της έρευνας για τις πρώτες θεατρικές μεταφράσεις, για τις παραστάσεις στην Οδησό (ο *Φιλοκλήτης* του Σοφοκλή το 1818) κ.α. παρουσιάζονται από τις σελίδες του περ. *Ο Ερανοστής* από το 1974, και θα κυκλοφορήσουν σε τόμο το 1986 (*Ο Διαφωτισμός και το Νεοελληνικό θέατρο*). Στην προέκταση αυτής της σειράς τοποθετούνται οι μελέτες για τον *Βασιλικό* του Αντ. Μάτση (1989), για το έργο του Δημ. Βερναρδάκη (1986) κ.ά.

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι μελέτες για τη νεοελληνική κωμωδιογραφία: δύο άρθρα για το έργο του Μ. Χουρμούζη (1979 και 1982), για την

κωμωδία του Α. Ρ. Ραγκαβή *Του Κουτρούλη ο γάμος* το 1984, για τη συμβολή του Ηλία Καπετανάκη (1989), για τον συγγραφέα και τις ιδιαιτερότητες της κωμωδίας *Των γερόντων το μάθημα* (1996). Σε ξεχωριστή θέση αξίζει να τοποθετηθεί η μελέτη «Φαναριώτικη κοινωνία και σάτιρα» που συνοδεύει την έκδοση της κωμωδίας του Γ. Ν. Σούτσου *Αλεξανδροβόδας ο ασυνείδητος* (1995).

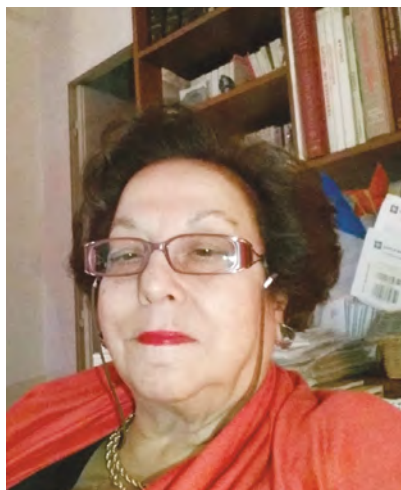
Καινούργια στοιχεία προσφέρουν οι εργασίες του για τη θεατρική δραστηριότητα τον 19ο αιώνα: στην Αθήνα το 1836-1837, στην Ερμούπολη λίγο νωρίτερα, για τη συμμετοχή των επανήσιων ηθοποιών στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας της ελληνικής σκηνής (Αντ. Μανούσος κ.ά.), για το εκτόπισμα που διεκδικεί το μελόδραμα στο ρεπερτόριο των θιάσων του 19ου αι. (2001). Οι μελέτες για την παρουσία του Γκολντόνι (1983) και του Τσέχοφ (1989) στη νεοελληνική σκηνή συμπληρώνουν τη διερεύνηση της σχέσης του νεοελληνικού με το ευρωπαϊκό θέατρο.

Τη σχέση αυτή επεξεργάζονται και οι μελέτες του Σπάθη οι αφιερωμένες στο Κρητικό θέατρο («Χορτάτης, Τζιράντι και Ευριπίδης», 2001) και το Επτανησιακό («Ο Επτανησιακός κρίκος» στο περ. *Πόρφυρας*, 2005).

Ξεχωριστή θέση στο ερευνητικό έργο του Δ. Σπάθη έχει το θέμα της καθιέρωσης της σκηνοθεσίας στο ελληνικό θέατρο του 20ού αιώνα, με τις μελέτες για τον Θωμά Οικονόμου, τον Κωνσταντίνο Χρηστομάνο, τον Δημήτρη Ροντήρη, τον Κάρολο Κουν, τον Γιώργο Σεβαστίκογλου, δημοσιευμένες από το 1999 και μετά, και πιο πρόσφατα η ανακοίνωση για τον Γιαννούλη Σαραντίδη.

Μια σύντομη συνολική ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου έχει δημοσιευθεί στον τόμο *Ελλάδα - Ιστορία - Πολιτισμός* στις εκδόσεις Μαλλιάρη, το 1983. Ακολούθησε μια συνοπτική συνολική ιστορία για το νεοελληνικό θέατρο του 19ου αιώνα στην *Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια* τόμ. 28 της Εκδοτικής Αθηνών (1999), και τα κεφάλαια για το θέατρο στους τόμ. 2, 4, 5, 6, 7 και 9 της *Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα (2003).

Διάσπαρτα βιογραφικά σημειώματα, για Έλληνες και ξένους καλλιτέχνες του θεάτρου έχουν δημοσιευτεί στο *Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό* της Εκδοτικής Αθηνών, βιβλιοκρισίες στο περ. *Ιστορικά*, σύντομα άρθρα και σχόλια στο περ. *Ο Πολίτης* και σε άλλα έντυπα.

Άννα Ταμπάκη

Πρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

(από 2015 έως 2017)

Ομότιμη Καθηγήτρια

Γεννήθηκε στον Πειραιά. Απόφοιτος της Ελληνο-Γαλλικής Σχολής «Jeanne d'Arc», πτυχιούχος Ελληνικής και Γαλλικής Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών, συνέχισε, ως υπότροφος της Γαλλικής Κυβερνήσεως, μεταπτυχιακές σπουδές σε γαλλικά πανεπιστήμια (Université de Clermont II, νυν Université Blaise Pascal, Université Paris Sorbonne-Paris IV) και εξειδικεύθηκε στους τομείς της γαλλικής, συγκριτικής, και νεοελληνικής φιλολογίας. Υπήρξε μαθήτρια του Κ. Θ. Δημαρά στο Νεοελληνικό Ινστιτούτο της Σορβόνης. Έτυχε επίσης υποτροφίας από το Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης. Είναι διδάκτωρ της École des Hautes Études en Sciences Sociales (Παρίσι). Υπήρξε Ερευνήτρια στο Κέντρο (σήμερα Τμήμα) Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (1980-2000), όπου συμμετείχε σε πολλά ερευνητικά προγράμματα και σε διακρατικές συνεργασίες. Από το 2000 διατηρεί την ιδιότητα του Φιλοξενούμενου Ερευνητή και για την χρονική περίοδο 1997-2012 ήταν επιστημονική υπεύθυνη (Ε.Υ.) του ερευνητικού έργου: Νεοελληνικές Μεταφράσεις. Είναι ιδρυτικό μέλος του Σεμιναρίου Συγκριτικής Γραμματολογίας και Ιστορίας των Ιδεών (2000), το οποίο απορροφήθηκε βαθμιαία στον Τομέα Γραμματολογίας του νυν Τμήματος Νεοελληνικών Ερευνών.

Δίδαξε ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου (1995-2000) στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Το 1999 εξελέγη αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. και το 2004 καθηγήτρια στο ίδιο Τμήμα, όπου δίδαξε ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου, ευρωπαϊκή δραματολογία και, σε μεταπτυχιακό επίπεδο, θεατρική μετάφραση (θεωρία και πράξη). Ανέλαβε πολλά διοικητικά και άλλα καθήκοντα: για το χρονικό διάστημα 2001-2009 υπήρξε Ε.Υ. του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II) και για το χρονικό διάστημα 2002-2008 Ε.Υ. του Προγράμματος Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II). Από το 2007 ήταν μέλος της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ. και από το φθινόπωρο του 2009 ως τον Σεπτέμβριο του 2014 είχε τη διεύθυνσή του. Διετέλεσε Πρόεδρος του Τμήματος την περίοδο 2015 - 2017.

Έχει συνεργαστεί με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) ως κριτική

αναγνώστρια στην πρώτη έκδοση της *Ιστορίας της Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας* (2 τ.), και από το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 συνεργάζεται ως καθηγήτρια - σύμβουλος στην ΕΛΠ44: Νεοελληνικό θέατρο (1600-1940) – Κινηματογράφος. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019, εκτός από καθηγήτρια - σύμβουλος στην ενότητα: Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, ΕΛΠ44 Ιστορία νεοελληνικού θεάτρου και κινηματογράφου, υπήρξε συντονίστρια στην ενότητα ΔΓΡ64 Εργαστήριο Θεατρικής γραφής – σεναρίου (κινηματογραφικού – τηλεοπτικού) του μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών (χειμερινό εξάμηνο).

Υπήρξε επιστημ. υπεύθυνη δυο ερευνητικών προγραμμάτων ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ:

I. 2012-2015 (ΘΑΛΗΣ): διαπανεπιστημιακό / διατμηματικό ερευνητικό πρόγραμμα με ακρωνύμιο «Χρυσάλλης/Chrysallis», «Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και διαμόρφωση του ‘εθνικού χαρακτήρα’ στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα»/ “Cultural transfer and ‘national character’ in nineteenth century Greek periodicals” (https://www.theatre.uoa.gr/ereyna/ereynitika_programmata/chrysallis/).

II. 2014-2015 («ΑΡΙΣΤΕΙΑ II», ΕΣΠΑ):. ελληνο-ιταλικό ερευνητικό πρόγραμμα με ακρωνύμιο «ARCH»: ARCH - Αρχαική έρευνα και πολιτιστική κληρονομιά: Το θεατρικό αρχείο της Societas Raffaello Sanzio / Archival Research and Cultural Heritage: The Theatre Archive of Societas Raffaello Sanzio.

Στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος Καποδίστριας (χρηματοδότηση από τον ΕΛΚΕ), έχει αναλάβει και φέρει εις πέρας αρκετά ερευνητικά έργα.

Είναι επιστημονικός σύμβουλος στο πρόγραμμα «Πολιτισμικοί διαμεσολαβητές ανάμεσα στην Ελλάδα, τη Γαλλία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες (1830-1974)» / «Médiateurs culturels entre la Grèce, la France et autres pays européens (1830-1974)». Φορείς συνεργασίας: Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών ΕΙΕ, École Française d’Athènes (Γαλλική Σχολή Αθηνών).

Από το 2003 ως την Άνοιξη του 2009, υπήρξε μέλος της Προσωρινής Γενικής Συνέλευσης του Τ.Θ.Σ. (Σχολή Καλών Τεχνών, Ναύπλιο) του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Μεταξύ άλλων συμμετείχε, με απόφαση της Δ.Ε., στην επιτροπή επεξεργασίας εσωτερικού κανονισμού του Παν/μίου Πελοποννήσου και αξιολόγησης του Τ.Θ.Σ.

Ασχολείται με θέματα συγκριτικής φιλολογίας, με έμφαση στην ιστορία των ιδεών, στη μελέτη του μεταφραστικού φαινομένου και ειδικότερα στη συγκριτική δραματολογία και την ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου, με έμφαση στον 18ο και 19ο αιώνα. Τα τελευταία χρόνια, τα μελετητικά της ενδιαφέροντα αγκαλιάζουν και τον 20ό, με επίκεντρο ζητήματα πρόσληψης και θεατρικής μετάφρασης.

Έχει δώσει διαλέξεις και σεμινάρια σε επιστημονικούς φορείς και πανεπιστήμια του εσωτερικού και του εξωτερικού (περίπου 80), έχει συμμετάσχει σε πολυάριθμα διεθνή Συνέδρια (γύρω στα 130), έχει διοργανώσει ειδικές θεματικές συνεδρίες, Στρογγυλά Τραπέζια και διεθνή Συμπόσια και Συνέδρια. Έχει συμμετάσχει στο πρόγραμμα ανταλλαγών του Ε.Ι.Ε. με το CNRS της Γαλλίας και έχει συνεργαστεί σε διεθνή επιστημονικά δίκτυα όπως της

European Science Foundation (ESF) και της Association Internationale de Littérature comparée (AILC/ICLA). Μέλος πολλών επιστημονικών Εταιρειών (σε αρκετές απ' αυτές έχει διατελέσει και μέλος του Δ.Σ.): μεταξύ άλλων του Ομίλου Μελέτης Ελληνικού Διαφωτισμού, της Ελληνικής Επιτροπής Σπουδών Νοτιο-ανατολικής Ευρώπης, της Ελληνικής Εταιρείας Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Ι. Μονογραφίες (ενδεικτικά)

(σε συνεργασία με τη Ρωξάνη Αργυροπούλου, *Τα Ελληνικά προεπαναστατικά περιοδικά. Ευρετήριο Γ «Ειδήσεις διά τα ανατολικά μέρη», 1811, «Ελληνικός Τηλέγραφος», 1812-1836, «Φιλολογικός Τηλέγραφος», 1817-1821, Κέντρον Νεοελληνικών Ερευνών Ε.Ι.Ε., Αθήνα 1983 (<http://files.ekt.gr/n010270.pdf>).*

Ο Μολιέρος στη φαναριώτικη παιδεία. Τρεις χειρόγραφες μεταφράσεις, «Τετράδια Εργασίας 14», Κ.Ν.Ε. / Ε.Ι.Ε., Αθήνα 1988.

(εκδ.) Δημοσθένης Μισιτζής, *Ο Φιάκας - Ο Δούξ της Βλακείας*. Εισαγωγή-επιμέλεια: Άννα Ταμπάκη, Δωδώνη, σειρά «Νεοελληνική Θεατρική Βιβλιοθήκη», Αθήνα 1992.

Η Νεοελληνική Δραματουργία και οι δυτικές της επιδράσεις (18ος-19ος αι). Μια συγκριτική προσέγγιση, εκδ. Αφοί Τολίδη, σειρά «Θεατρική Έρευνα 2», Αθήνα 1993 (Ergo, Αθήνα 2002).

Νέος Ανάχαρσις. Εισαγωγή - Επιμέλεια - Σχόλια: Άννα Ταμπάκη, Βουλή των Ελλήνων, σειρά «Ρήγα Βελεστινλή Άπαντα τα Σωζόμενα», τόμος Δ, Αθήνα, 1η έκδ. 2000 (2003).

Ηθικός Τρίπους. Εισαγωγή [και Γλωσσάριο]: Άννα Ταμπάκη, Φιλολογική Επιμέλεια: Ines Di Salvo, Βουλή των Ελλήνων, <σειρά «Ρήγα Βελεστινλή Άπαντα τα Σωζόμενα»>, τόμος Γ, Αθήνα, 1η έκδ. 2000 (2003).

Le théâtre néohellénique. Genèse et formation. Ses composantes sociales, idéologiques et esthétiques, Diffusion Septentrion, Presses Universitaires, Thèse à la carte, Λίλλη 2001.

(σε συνεργασία με τη Στέση Αθήνη), (εκδ.), *Μετάφραση και διαπολιτισμικές σχέσεις / Translation and Intercultural Relations*. [Πρακτικά] Β Διεθνές Συνέδριο Ταυτότητα και Ετερότητα στη Λογοτεχνία, 18ος-20ός αι. / [Proceedings] Second International Congress Identity and Alterity in Literature, 18th-20th c., τόμος Γ, Δόμος, Αθήνα 2001.

(σε συνεργασία με τη Δέσποινα Προβατά), (επιμ.), *Βίκτωρ Ουγκώ (1802-1885). Ο ρομαντικός συγγραφέας, ο οραματιστής στοχαστής, ο φιλέλληνας. 200 χρόνια από τη γέννησή του*, σειρά «Επιστήμης Κοινωνία». Ειδικές Μορφωτικές Εκδηλώσεις, Ε.Ι.Ε., Αθήνα 2002.

Περί νεοελληνικού Διαφωτισμού. Ρεύματα ιδεών και δίαυλοι επικοινωνίας με τη δυτική σκέψη, Εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2004.

(σε συνεργασία με τον Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη), *Greek Romanian Relations. Interculturalism and National Identity / Relations Gréco-roumaines*.

- Interculturalité et identité nationale*, Κ.Ν.Ε./Ε.Ι.Ε., Αθήνα 2004.
- Το Νεοελληνικό θέατρο (18ος-19ος αι.). *Ερμηνευτικές προσεγγίσεις*, Δίαυλος, Αθήνα 2005.
- (εκδ.), *Tendances actuelles de la Littérature comparée dans le Sud-Est de l'Europe / Contemporary Trends of Comparative Literature in South-Eastern Europe*. «Τετράδια εργασίας 29», Séminaire de Littérature Comparée et d' Histoire des Idées / Seminar on Comparative Literature and History of Ideas, Institut de Recherches Néohelléniques, Fondation Nationale de la Recherche Scientifique, Αθήνα 2006.
- (σε συνεργασία με τον Γιώργο Κεχαγιόγλου), *Μιχαήλ Τσερβάντες, Ο επιτήδειος ευγενής του Κισότης της Μάντσας. Η πρώτη γνωστή ελληνική μετάφραση έργου του Cervantes (τρίτη δεκαετία του 18ου αιώνα;)*. Σειρά Πηγές της Νεοελληνικής Γραμματείας και Ιστορίας -1, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών 99, Αθήνα 2007.
- Ζητήματα συγκριτικής γραμματολογίας και ιστορίας των ιδεών. Εννέα μελέτες*, Εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2008.
- (σε συνεργασία με τον Βάλτερ Πούχνερ, *First International Conference Theatre and Theatre Studies in the 21st Century (Athens, 28 September – 1 October 2005). Proceedings / Premier Congrès International Théâtre et études théâtrales au seuil du XXIème siècle (Athènes, 28 septembre – 1er octobre 2005)*, Actes. Ergo, Athens 2010.
- (σε συνεργασία με τον Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη), *Greek Bulgarian Relations in the Age of National Identity Formation / Relations Gréco-bulgares à l'ère de la formation des identités nationales*, INR/NHRF, Athens 2010.
- Despre Pluminismul neolen. Curențe de idei și canale de comunicare cu gândirea occidentală*. Μετάφραση Elena Lazăr, Editura Omonia, Βουκουρέστι 2015, σελ. 214 [Μετάφραση του βιβλίου *Περί νεοελληνικού Διαφωτισμού. Ρεύματα ιδεών και δίαυλοι επικοινωνίας με τη δυτική σκέψη*, Αθήνα 2004].
- (εκδ.), *Συνάντηση Νέων Ερευνητών. Ο ελληνικός περιοδικός τύπος του 19ου αιώνα. Ερευνητικά ζητήματα - Πορίσματα της έρευνας. Πρακτικά*. Επιμέλεια: Α. Ταμπάκη, Μ. Σεχοπούλου, Αθήνα 2015.
- Άννα Ταμπάκη, Μαρία Σπυριδοπούλου, Αλεξία Αλτουβά, *Ιστορία και Δραματολογία του Ευρωπαϊκού Θεάτρου. Από την Αναγέννηση στον 18ο αιώνα*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Αθήνα 2015. <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/2928>
- (εκδ.), *Επιστημονικό Συμπόσιο Μετάφραση και περιοδικός τύπος στον 19ο αιώνα. Πρακτικά*. Επιμέλεια: Α. Ταμπάκη, Α. Αλτουβά, Αθήνα 2016.
- (εκδ.), *Ελληνικότητα και ετερότητα: Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και 'εθνικός χαρακτήρας' στον 19ο αιώνα. Πρακτικά Συμποσίου*. Επιμέλεια: Α. Ταμπάκη, Ου. Πολυκανδριώτη, Αθήνα 2016, τόμ. Α (https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/8alis_xrysallis/ellinikotita_kai_eterotita_A.pdf), τόμ. Β. (<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/>

[ekdoseis/8alis_xrysallis/ellinikotita_kai_eterotita_B.pdf](#)). (Συνεργασία με το Ι.Ι.Ε. του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και με επιχορήγηση από το Εργαστήριο Αριστείας LABEX TransferS =ENS [École Normale Supérieure] που διευθύνει ο Michel Espagne).

Επιστημονική Συνάντηση αφιερωμένη στα 300 χρόνια από τη γέννηση του Denis Diderot. Παγκόσμιο Θέατρο: Πράξη – Δραματοουργία – Θεωρία. ΠΡΑΚΤΙΚΑ. Επιμέλεια: Α. Αλτουβά, Μ. Σεχοπούλου. Προλογικό Σημείωμα - Χαιρετισμός: Α. Ταμπάκη, Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2017 (https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/PAGKOSMIO_THEATRO_praktika_.pdf).

Ιστορία και θεωρία της μετάφρασης, 18ος αιώνας - Ο Διαφωτισμός, Εκδόσεις Καλλιγράφος, Αθήνα 2018.

Ρακίνας, Φαίδρα, Μετάφραση: Στρατής Πασχάλης. Εισαγωγή: Α. Ταμπάκη, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2019.

(σε συνεργασία με την Αλεξία Αλτουβά), *Ο σκηνοθέτης, ο ηθοποιός Λευτέρης Βογιατζής. Μελέτες και μαρτυρίες για το έργο του. Επιμέλεια: Α. Ταμπάκη, Αλεξία Αλτουβά, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα, 2020.*

Ο Αύγουστος Στρίντμπεργκ και το σύγχρονο θέατρο. Προλογικό σημείωμα: Α. Ταμπάκη, Μ. Σεχοπούλου. Επιμέλεια: Μ. Σεχοπούλου, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα, 2020.

II. Αρθρογραφία – Συλλογικοί τόμοι

(Επιλογή πρόσφατων, κυρίως ξενόγλωσσων μελετών)

«Il polittico delle traduzioni di Rigas nell’ambito dell’Illuminismo neogreco», *Rigas Fereos. La rivoluzione, la Grecia, i Balcani*, a cura di Lucia Marcheselli Loukas, Lint, Trieste 1999, σσ. 82-95.

«A propos d’une ‘typologie’ de la presse périodique de langue grecque à l’ère des Lumières», *Opinion* édité par Peter-Eckhard Knabe, *Concepts & Symboles du Dix-huitième Siècle Européen / Concepts & Symbols of the Eighteenth Century in Europe*, Berlin Verlag Arno Spitz GmbH, 2000, σσ. 81-90.

«Rhigas Vélestinlis entre les Lumières et le Romantisme», *Actes du Colloque International «Rhigas Vélestinlis (1757-1798) intellectuel et combattant de la Liberté» (Paris, Palais de l’UNESCO, 12-13 décembre 1998)*, UNESCO/Éditions Desmos, Παρίσι 2002, σσ. 41-49.

«Les Lumières néo-helléniques. Un essai de définition et de périodisation», *The Enlightenment in Europe, Les Lumières en Europe, Aufklärung in Europa. Unity and Diversity, Unité et Diversité, Einheit und Vielfalt*. Edited by / édité par / hrsg. von Werner Schneiders avec l’introduction générale de Roland Mortier, [European Science Foundation] *Concepts et Symboles du Dix-huitième Siècle Européen, Concepts and Symbols of the Eighteenth Century in Europe*, BWV • Berliner Wissenschafts - Verlag, 2003, σσ. 45-56.

«Du théâtre philosophique au drame national: étude du lexique politique à

- l'ère des révolutions. Le cas grec», στον τόμο *From republican polity to national community. Reconsiderations of Enlightenment political thought*, edited by Paschalis M. Kitromilides, SVEC 2003:09, Voltaire Foundation, Oxford 2003, σσ. 62-85.
- “The Long Century of the Enlightenment and the Revival of Greek Theater”, *Journal of Modern Greek Studies* [Modern Greek Theater. A special issue edited by Str. E. Constantinidis and W. Puchner], 25(2007)2, σσ. 285-299 [The John Hopkins University Press 2007].
- «Adamance Coray comme critique littéraire et philologue», στον τόμο *Adamantios Korais and the European Enlightenment*, edited by P. M. Kitromilides, SVEC, 2010, σσ. 151-183.
- «La réception de Rousseau en Grèce (fin du XVIIIème-premières décennies du XIXème s.)», *Études Balkaniques*, αφιέρωμα «Études dix-huitiémistes dans les Balkans: Lectures de Rousseau aux XIXe et XXe siècles». Volume dirigé par Raia Zaimova, XLIX(2013), σσ. 41-50.
- «Une voix féminine creusant le silence des préjugés sociaux. La noble zantiote Élisabeth Moutzan-Martinengou face à l'ère des Lumières», *Le Temps des femmes - Textes mémoriels des Lumières*, éd. A. Coudreuse, C. Seth, Classiques Garnier 2014, pp. 251-270.
- «'Lectures' de Rousseau au XIXe siècle grec. Ses conceptions sur l'éducation, la civilisation et les arts», *Mythes • Symboles • Réalités. Mélanges en l'honneur de Georges Fréris*. Sous la direction de Graziella-Foteini Castellanou, Éditions REO, 2015, σσ. 521-531.
- «Zav Κοκτώ: ένας ρηξικέλευθος ποιητής-δραματουργός», *Νέα Εστία*, τόμ. 183, τχ. 1879, Δεκέμβριος 2018, σσ. 785-795.
- «Εκφάνσεις της φιλοσοφικής σκέψης του Διαφωτισμού: η περίπτωση του Jean-Jacques Rousseau και οι απόψεις του για τα θεάματα», στο *Η Φιλοσοφία επί σκηνης. Θεατροφιλοσοφικές εσιτιάσεις*, Επιμέλεια Γ. Π. Πεφάνης, σειρά «Θεατρικοί Τόποι» Εκδόσεις Παπαζήση, 2019, σσ. 429-459.
- «Le dialogue de la culture grecque avec le répertoire classique français à la charnière du xxe et du xxie siècle : le rôle de la traduction», *Études Balkaniques* 2019/1 n° 23, [Numéro thématique: «Traductions et traducteurs dans les Balkans, XVIIIe-XXIe siècle »], pp. 299-319. Article disponible en ligne à l'adresse : <https://www.cairn.info/revue-etudes-balkaniques-cahiers-pierre-belon-2019-1-page-299.htm>

III. Μεταφράσεις

- Μετάφραση του «Περί πηγών. Συζήτηση του Jean Starobinski με τον Frédéric Wandelère», Επίμετρο στο Jean Starobinski, *Ο Ρουσσώ απαντά στον Βολταίρο. Ο Λόγος περί επιστημών και Τεχνών / Rousseau répond à Voltaire. Le Discours sur les Sciences et les Arts*, Ετήσια διάλεξη Κ. Θ. Δημαρά 2001, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών Ε.Ι.Ε., Αθήνα 2002, σσ. 157-235.
- Michel Delon, *Ο Διαφωτισμός και η σημασία των διαβαθμίσεων / Les Lumières ou le sens des gradations*. Συζήτηση του Michel Delon και του Πασχάλη

Μ. Κιτρομηλίδη με τον Βασίλη Μουρδουκούτα. / Annexe. Entretien de Michel Delon et de Paschalis M. Kitromilidès avec Vassilis Mourdoukoutas. Ετήσια Διάλεξη Κ. Θ. Δημαρά, 2003, Κ.Ν.Ε./Ε.Ι.Ε., Αθήνα 2004.
Claude Lauriol, *Ο Βολταίρος και η υπόθεση Καλάς. Από την ιστορία στον μύθο / Voltaire et l'affaire Calas. De l'histoire au mythe*. Μετάφραση Α. Ταμπάκη. Ετήσια Διάλεξη Κ. Θ. Δημαρά, 2005, Κ.Ν.Ε./Ε.Ι.Ε., Αθήνα 2006.

IV. Συνεργασία με Εγκυκλοπαίδειες (επιλογή)

Encyclopedia of Greece and the Hellenic Tradition – Fitzroy Dearborn Publishers:

1. Essay “Κ. Τ. Dimaras”, *Encyclopedia of Greece and the Hellenic Tradition*. Editor Graham Speake, Volume I, A-K, Fitzroy Dearborn Publishers, London-Chicago 2000, σσ. 478-481.
2. Essay “Enlightenment”, *Encyclopedia of Greece and the Hellenic Tradition*, ό.π., σσ. 547-551.

Encyclopedia of the Enlightenment, Oxford University Press:

Essay “Greece”, *Encyclopedia of the Enlightenment*, Alan Charles Kors Editor in Chief, Volume 2, Oxford University Press, 2003, σσ. 157-160.

Encyclopedia of Romantic Nationalism in Europe [ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια, Amsterdam]:

1. Essay “Theatre in Greece: Romantic poetics and national history”, *Encyclopedia of Romantic Nationalism in Europe*, edited by Joep Leerssen (electronic version; Amsterdam: Study Platform on Interlocking Nationalisms, www.romanticnationalism.net).
2. Essay “Vernardakis, Dīmītrios”, *Encyclopedia of Romantic Nationalism in Europe*, edited by Joep Leerssen (electronic version; Amsterdam: Study Platform on Interlocking Nationalisms, www.romanticnationalism.net).
3. Essay “Zambelios, Iōannīs”, *Encyclopedia of Romantic Nationalism in Europe*, edited by Joep Leerssen (electronic version; Amsterdam: Study Platform on Interlocking Nationalisms, www.romanticnationalism.net).

[Έντυπη έκδοση] *Encyclopedia of Romantic Nationalism in Europe*, edited by Joep Leerssen with the assistance of Anne Hilde van Baal† and Jan Rock, Amsterdam University Press, 2018.

Volume I, pp. 469-470: *Orfanidis Theodoros*, pp. 576-577: *Vernardakis Dimitrios*, p. 596: *Zambelios Ioannis*.

Volume II, pp. 1037-1039: [Greek] *Drama in Greece: Romantic poetics and national history*.

Για την πλήρη εργογραφία της περιόδου 1976 - 2020, βλ.

https://www.academia.edu/37700749/%CE%86%CE%BD%CE%BD%CE%B1_%CE%A4%CE%B1%CE%BC%CF%80%CE%AC%CE%BA%CE%B7_%CE%95%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1_1976_2020

Ελένη Φεσσά – Εμμανουήλ
Ομότιμη Καθηγήτρια

Η Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ είναι απόφοιτος της Σχολής Αρχιτεκτόνων-Μηχανικών του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου (1967) και διδάκτωρ αρχιτεκτών της ίδιας Σχολής (1990). Ως τακτική καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, έχει διδάξει ιστορία της θεατρικής αρχιτεκτονικής και σκηνογραφίας από το 1994 έως το 2010. Διετέλεσε επίσης μέλος της Προσωρινής Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου στο Ναύπλιο.

Από το 1980 ασχολείται συστηματικά με την ιστορία της ελληνικής αρχιτεκτονικής του 20ού αιώνα και από το 2004 είναι άμισθη επιστημονική σύμβουλος του Γραφείου Αρχιτεκτονικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών. Περισσότερες από 100 ερευνητικές και θεωρητικές μελέτες της είναι δημοσιευμένες σε ελληνικά και ξένα επιστημονικά περιοδικά, σε πρακτικά συνεδρίων, σε εγκυκλοπαίδειες και σε συλλογικούς τόμους. Έχει συγγράψει και επιμεληθεί επιστημονικά 11 επιστημονικές μονογραφίες, από τις οποίες τα *Δοκίμια για τη νέα ελληνική αρχιτεκτονική* τιμήθηκαν με έπαινο της Διεθνούς Ακαδημίας Αρχιτεκτονικής σε διαγωνισμό που διοργανώθηκε στο πλαίσιο της 10ης Διεθνούς Τριενάλε Αρχιτεκτονικής (Σόφια, 2003).

Το 1991 διετέλεσε αναπληρωτής Επίτροπος της Ελλάδας στην 5η Διεθνή Έκθεση Αρχιτεκτονικής στην Μπιενάλε της Βενετίας και υπεύθυνη για την έκθεση με τίτλο «Νέα Δημόσια Κτίρια των Δ. και Σ. Αντωνάκη, Ν. Βαλομάκη και Α. Τομπάζη».

Το 2002 επιμελήθηκε επιστημονικά και συνέταξε, σε συνεργασία με την αρχιτέκτονα Τίνα Καραπιπέρη, τα κείμενα της ελληνικής συμμετοχής στο CD-ROM με τίτλο «Η ανακάλυψη της σύγχρονης αρχιτεκτονικής στο Παρίσι, το Λονδίνο και την Αθήνα. Εικονικές και πραγματικές διαδρομές», το οποίο πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Culture 2000 από τη γαλλική εταιρία ARVHA, την αγγλική εταιρία ATAP και την ελληνική Εταιρία Αρχιτεκτονικών και Πολεοδομικών Μελετών «Ομάδα 80» – Σωτήρης Παπαδόπουλος (www.culture2000.tee.gr).

Από το 2005 συμμετέχει στο διαβαλκανικό ερευνητικό πρόγραμμα «Κορυ-

φαία έργα της Σύγχρονης Βαλκανικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας», ως συντονίστρια της ελληνικής ομάδας.

Επιμελήθηκε επιστημονικά τις περιοδεύουσες εκθέσεις «Έλληνες Σκηνογράφοι-Ενδυματολόγοι και Αρχαίο Δράμα» (1999, συνδιοργάνωση Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών και Υπουργείου Πολιτισμού-ΥΠ.ΠΟ.) και «Χορός και Θέατρο. Από την Ντάνκαν στις νέες χορευτικές ομάδες» (2004, συνδιοργάνωση Τ.Θ.Σ. του Πανεπιστημίου Αθηνών και Πολιτισμικού Οργανισμού Δήμου Αθηναίων). Οι δύο αυτές εκθέσεις βασίστηκαν σε οκταετή έρευνα 140 προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδαστών του Τ.Θ.Σ. του Πανεπιστημίου Αθηνών υπό την καθοδήγηση της επιμελήτριας και, στο πλαίσιο τους, εκδόθηκαν δύο βιβλία από την επιμελήτρια, η οποία υπήρξε και η βασική τους συγγραφέας. Πρόκειται για τα βιβλία *Έλληνες Σκηνογράφοι-Ενδυματολόγοι και Αρχαίο Δράμα* (Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών-ΥΠ.ΠΟ., 1999) και *Χορός και Θέατρο. Από την Ντάνκαν στις νέες χορευτικές ομάδες* (Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών - Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, 2004).

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Η αρχιτεκτονική του νεοελληνικού θεάτρου: 1720-1940, 2 τόμοι, έκδοση με χορηγία του Ιδρύματος Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου και του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών, Αθήνα 1994, σελ. 694. Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 1995.

(επιστημονική επιμέλεια) *Ελληνική Αρχιτεκτονική Εταιρεία, Αρχιτέκτονες του 20ού αιώνα. Μέλη της Εταιρείας*, Εκδόσεις «Ποταμός», Αθήνα 2009, σελ. 520.

Δίγλωσσες εκδόσεις (στα ελληνικά και αγγλικά):

Ιδεολογική κρίση της Νέας Ελληνικής Αρχιτεκτονικής (1827/1940)/ Ideological And Cultural Issues In The Architecture Of Modern Greece 1827/1940, Αθήνα 1987.

Κίρια για δημόσια χρήση στη νεότερη Ελλάδα, 1827-1993, εκδ. Παπασωτηρίου, Αθήνα 1993.

Δοκίμια για τη νέα ελληνική αρχιτεκτονική / Essais On Neohellenic Architecture, έκδοση με χορηγία του Ιδρύματος Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου, Αθήνα 2001.

(σε συνεργασία με τον Εμμανουήλ Β. Μαρμαρά), *Δώδεκα Έλληνες Αρχιτέκτονες του Μεσοπολέμου / Twelve Greek Architects Of The Interwar Period*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2005.

(σε συνεργασία με την Ελισάβετ Σακελλαρίου-Herzog) *Περικλής Σακελλάριος, Αρχιτέκτων / An Architect's vision P.A. Sakellarios*, Εκδόσεις «Ποταμός», Αθήνα 2006.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

«Η εκδοτική, εκθεσιακή, εκπαιδευτική και 'ρητορική' έκρηξη της δεκαετίας του '90», *Επίλογος '99*, Γαλαίος, Αθήνα 2000, σσ. 498-499.

«Η στάση μας απέναντι στη μοντέρνα αρχιτεκτονική κληρονομιά», *Περίτεχνο*,

- τχ. 5, 2000, σσ. 173-176.
- «Η διατήρηση και η μόδα της κακοποίησης μοντέρνων κτηρίων», *Η προστασία των κτηρίων του προπολεμικού μοντερνισμού στην Αθήνα*, (Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας 16.10.1998), ΥΠ.ΠΟ. - Α Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, Αθήνα 2000, σσ. 71-78.
- «Το νέο υπαίθριο θέατρο στο πολιτιστικό πάρκο Δήμου Καρδαμύλων της Χίου (1997-2001)», *Δάφνη (τιμητικός τόμος για τον Σπύρο Ευαγγελάτο)*, επιμ. Ι. Βιβιλάκης, Παράρτημα - Μελετήματα 1 της Παράβασης (Επιστημονικού Δελτίου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών), Ergo, Αθήνα 2001, σσ. 393-399.
- «Τα πρώτα θέατρα του Βόλου», *εν Βόλω (περιοδική έκδοση Δημοτικού Κέντρου Ιστορίας Βόλου)*, Καλοκαίρι 2001, σσ. 12-15.
- «Εθνική Λυρική Σκηνή. 65 χρόνια χωρίς εστία», στο ημερολόγιο του 2004 με τίτλο *Οι Όπερες του Κόσμου*, Λιβάνης, Αθήνα Δεκ. 2003.
- «Η χορογραφία στο Αρχαίο Δράμα. Η προσφορά της Εύας Palmer-Σικελιανού», *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 93, Δεκέμβριος 2004, σσ. 23-29.
- “Aris Konstantinidis I Njegova Filozofija Arhitekture” («Ο Άρης Κωνσταντινίδης και η αρχιτεκτονική του φιλοσοφία»), Milos R. Perovic (ed.), *Istorija Moderne Arhitekture. Antologija tekstova*, Knjiga 3. Tradicija modernizma I drugi modernizam (Ιστορία της Μοντέρνας Αρχιτεκτονικής. Ανθολογία Κειμένων. 3ος τόμος), έκδοση Αρχιτεκτονικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Βελιγραδίου, Beograd 2005, σσ. 513-519.
- «Η ιστορική και διαχρονική αξία του χοροθεατρικού έργου της Ραλλούς Μάνου», στον τόμο *Αρχείο Ραλλούς Μάνου. Η ζωή και το έργο της*. Επιμέλεια: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Έφεσος, Αθήνα 2005, σσ. 52-67.
- «Κινηματοθέατρα και κινηματογράφοι της μεσοπολεμικής Αθήνας με αρχιτεκτονική υπογραφή. Παρελθόν, παρόν και μέλλον», στον τόμο *Στέφανος. Τιμητική προσφορά στον Βάλτερ Πούχνερ*. Επιμέλεια: Ι. Βιβιλάκη, Ergo, Αθήνα 2007, σσ. 1309-1322.
- “Eva Palmer-Sikelianos. Her Contribution to the Choreography and Set-Costume Design of the Ancient Tragedy”, στα *Πρακτικά του Α Διεθνούς Συνεδρίου «Θέατρο και Θεατρικές Σπουδές στο κατώφλι του 21ου αιώνα»*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Ergo, Αθήνα 2010, σσ. 277-287.
- «Δημοτικόν Θέατρον Πειραιώς”. Το σημαντικότερο αρχιτεκτόνημα της νεότερης Ελλάδας», στο *Ο Πειραιάς και το Δημοτικό Θέατρο, Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικής Συνάντησης*, εκδ. Τσαμαντάκη, Πειραιάς 2008, σσ. 61-69.

Εξωτερικοί Συνεργάτες

Ακαδημαϊκοί Υπότροφοι Ε.Σ.Π.Α.
Επιστημονικοί Συνεργάτες Π.Δ. 407/80
Αποσπασμένοι από την Α/βάθμια
και Β/θμια Εκπαίδευση

Κωνσταντίνος Αρβανιτάκης
Σκηνοθέτης, Μεταφραστής

Ελένη Βαροπούλου
Θεατρολόγος Μεταφράστρια, Κριτικός

Στεφανία Γουλιώτη
Ηθοποιός

Ηλίας Γραμματικός
Αρχιτέκτονας, Σκηνογράφος

Άθως Δανέλλης
Καραγκιοζοπαίκτης

Άκης Δήμου
Συγγραφέας

Κατερίνα Διακουμοπούλου
Δρ. Θεατρολογίας

Νίκος Διαμαντής
Σκηνοθέτης

Ελένη Δουνδουλάκη
Δρ. Θεατρολογίας, Σκηνογράφος

Κατερίνα Ευαγγελάτου
Σκηνοθέτρια, Διευθύντρια Φεστιβάλ Αθηνών

Αγγελική Ζάχου
Δρ. Θεατρολογίας

Μαγδαληνή Καλοπανά
Δρ. Μουσικολογίας

Κωστής Καπελώνης
Σκηνοθέτης, Διευθυντής Δραματικής Σχολής Θεάτρου Τέχνης

Emmanuelle Moser-Καραγιάννη
Νεοελληνίστρια

Δήμητρα Κονδυλάκη
Θεωρητικός θεάτρου, Σκηνοθέτρια, Μεταφράστρια

Λυδία Κονιόρδου
Ηθοποιός

Βασίλης Κοσμόπουλος
Θεατρολόγος, Σκηνοθέτης

Στέλιος Κρασανάκης
Ψυχίατρος, Δραματοθεραπευτής, Σκηνοθέτης

Άννα Μαυρολέων
Δρ. Θεατρολογίας

Μαρίνα Μέργου
Δρ. Θεατρολογίας, Σκηνοθέτρια

† Γιώργος Μιχαηλίδης
Σκηνοθέτης

Θέμις Πάνου
Ηθοποιός

Λεωνίδας Παπαδόπουλος
Δρ. Θεατρολογίας, Σκηνοθέτης

Ιωάννα Παπαντωνίου
Σκηνογράφος, Ενδυματολόγος

Στρατής Πασχάλης
Ποιητής, Μεταφραστής

Άννα Πούπου
Δρ. Κινηματογραφικών Σπουδών

Εύη Προύσαλη
Δρ. Θεατρολογίας, Κριτικός

Μαρία Σεχοπούλου
Δρ. Θεατρολογίας

Σοφία Σπυράτου
Χορογράφος, Σκηνοθέτης

Μαρία Ανδρ. Σπυροπούλου
Φιλολόγος, Θεατρολόγος

† Λήδα Τασοπούλου
Ηθοποιός, Σκηνοθέτρια

Ανδρέας Φλουράκης
Συγγραφέας

Νίκη-Ελευθερία Χαλκιάδακη-Μιχαλά
Φιλολόγος, Θεατρολόγος

Λαλούλα Χρυσικοπούλου
Σκηνογράφος

Κωνσταντίνος Αρβανιτάκης
Σκηνοθέτης - Μεταφραστής

Είναι διπλωματούχος σολίστ του Ωδείου Αθηνών στο φλάουτο (εξαιρετική διάκριση) και πτυχιούχος της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου (έπαθλο Λιλής Λουριώτη), της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (κλασική φιλολογία), του New York University (κινηματογράφος) και του University of California (Master of Fine Arts στη σκηνοθεσία θεάτρου). Εμφανίστηκε σε τρεις παραστάσεις του Εθνικού Θεάτρου προτού φύγει με υποτροφίες των ιδρυμάτων Ωνάση και Λεβέντη για τις Η.Π.Α. Εκεί, παράλληλα με τις επίσημες σπουδές του, παρακολούθησε για ένα χρόνο τις τάξεις του Actors Studio και δούλεψε για δύο περιόδους εντατικά με τον J. Grotowski. Με χορηγία του ιδρύματος D.W. Waddell προσλήφθηκε ως μαθητευόμενος καλλιτεχνικός διευθυντής στο κρατικό θέατρο της πολιτείας της Arizona.

Στη συνέχεια κράτησε τη θέση του μόνιμου σκηνοθέτη στο Playwright' Theatre του Derek Walcott στη Βοστώνη, σκηνοθετώντας παράλληλα στο American Repertory Theatre και στο Πανεπιστήμιο Harvard. Έχει πάνω από τριάντα παραγωγές στο ενεργητικό του σε διάφορες πολιτείες της Αμερικής, ανάμεσα στις οποίες συγκαταλέγονται δικές του μεταφράσεις ή διασκευές κειμένων των Σοφοκλή, Ευριπίδη, Brecht, Mishima, Beckett, Cocteau, Lorca, Genet, Pinter, Rimbaud, Müller, Poe, Yourcenar, καθώς και έργα πολλών νέων Αμερικανών συγγραφέων. Στον ελληνικό χώρο σκηνοθέτησε, σε δικές του διασκευές και μεταφράσεις, τα έργα: *Το Τέλος του Οίκου των Άσερ* και *Ολόκληρος ο Σαίξπηρ σε μια ώρα* για το Θέατρο του Νότου, *Ιστορίες αιδοίου* στο θέατρο Αυλωνίτη και *Ο καβαλάρης του χιονιού* για τη Θεσσαλονίκη / Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης. Σε δικές του μεταφράσεις τα: *Πώς έμαθα να οδηγώ* για το Απλό Θέατρο, *Η κατάρα της Ίρμα Βεπ* στο Ήβη, *Η Ψευδαισθηση* και *Αχαρνής* για το Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου, *Ένα καινούργιο κόκκινο* στο Πόρτα, *Proof* στο Μουσούρη και *Το καλό της χώρας μας* στον Τεχνοχώρο υπό Σκιάν. Με την Κάτια Δανδουλάκη το *Υπηρέτης δύο αφεντάδων*, για τον Θ.Ο.Κ. πάλι τα *Αμερικάνικος Βούβαλος* και *Βαβυλωνία*, στο θέατρο Αποθήκη το *Σεσουάρ για δολοφόνους* και στο Από Μηχανής τους *Σιδεράδες*.

Ελένη Βαροπούλου

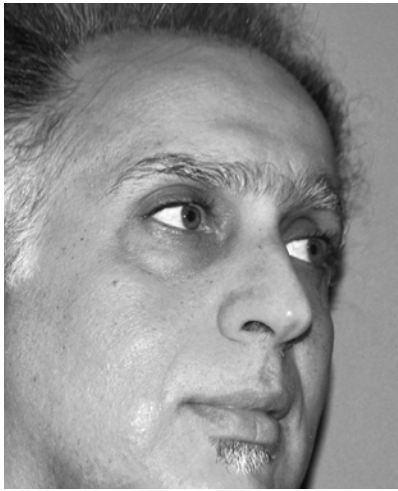
Θεατρολόγος, Μεταφράστρια, Κριτικός

Σπουδές: Νομικά (Αθήνα), Θεατρολογία, Σημειολογία και ΜΜΕ (Παρίσι). Από το 1974 εργάστηκε ως κριτικός θεάτρου (*Αυγή*, *Πρωινή Ελευθεροτυπία*, *Μεσημβρινή*, *Βήμα*). Σήμερα είναι επιφυλλιδογράφος στο *Βήμα*. Μετέφρασε κείμενα των Χ. Μύλλερ (εκδ. Άγρα), Β. Μπένγιαμιν, Χ. Μπροχ, Μπ. Μπρεχτ, Γ. Β. Γκαίτε, Αισχύλου και Ευριπίδη. Από τις εκδόσεις Άγρα κυκλοφόρησε επίσης ο τόμος *Το ζωντανό θέατρο – Δοκίμιο για τη σύγχρονη σκηνή*. Η γερμανική έκδοση αυτού του τόμου έγινε στο Βερολίνο από τον εκδοτικό οίκο Theater der Zeit, με τον οποίο συνεργάζεται και σε άλλες εκδόσεις. Δίδαξε θεατρολογία στα Πανεπιστήμια Αθήνας, Πάτρας, Θεσσαλονίκης, στη Φρανκφούρτη και στο Βερολίνο. Δημιούργησε και διεύθυνε το Φεστιβάλ Άργους (1992-1997) και διευθύνει καλλιτεχνικά τη Θερινή Ακαδημία του Εθνικού Θεάτρου από το 2000. Είναι Ειδική Σύμβουλος του γνωμοδοτικού συμβουλίου στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Διετέλεσε Πρόεδρος του Ελληνικού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου (1984-1992). Ως κριτικός τέχνης επιμελήθηκε σειρά εικαστικών εκθέσεων από το 1980 έως σήμερα.

Στεφανία Γουλιώτη
Ηθοποιός

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου το 2004 και στη Δραματική Σχολή του Piccolo Teatro di Milano. Έχει συνεργαστεί, μεταξύ άλλων, με τους σκηνοθέτες Πέτερ Στάιν, Σερένα Σινιγκάλια, Ρόμπερτ Κάρσεν, Λευτέρη Βογιατζή, Γιάννη Χουβαρδά, Μιχαήλ Μαρμαρινό, Νίκο Καραθάνο, Κατερίνα Ευαγγελάτου, Λυδία Κονιόρδου, Κωνσταντίνο Ρήγο, Δημήτρη Λιγνάδη, Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο, Έκτορα Λυγίζο, Tomaz Pandur, Στάθη Λιβαθινό. Έχει ενσαρκώσει πρωταγωνιστικούς ρόλους, στα έργα *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή, *Τρισεύγενη* του Κωστή Παλαμά, *ο Καλός Άνθρωπος του Σετσουάν* του Μπρεχτ και πολλούς άλλους, σε σημαντικά θέατρα όπως το Εθνικό Θέατρο, η Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση, η Επίδαυρος, το Εθνικό Θέατρο της Κίνας, το Piccolo Teatro di Milano. Έχει τιμηθεί με τα βραβεία Μελίνα Μερκούρη και Κάρολος Κουν για την ερμηνεία της στην *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή (σκην. Π. Στάιν), καθώς και με το β βραβείο γυναικείας ερμηνείας στα Βραβεία Κοινού του περιοδικού *Αθηνόραμα* για τον *Καλό Άνθρωπο του Σετσουάν* (σκην. Κ. Ευαγγελάτου). Στον κινηματογράφο έχει πρωταγωνιστήσει σε πέντε ταινίες και έχει τιμηθεί με το βραβείο γυναικείας ερμηνείας στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, για την ταινία *J.A.C.E.* του Μενέλαου Καραμαγγιώλη. Από το 2009 διδάσκει το μάθημα της υποκριτικής σε σχολές όπως το Ωδείο Αθηνών, Γιώργος Αρμένης κ.α.

Ηλίας Γραμματικός
Αρχιτέκτονας – Σκηνογράφος

Σπούδασε Αρχιτεκτονική στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ. (1989-1994), Θεατρολογία στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. (2006-2010), Κοινωνική Ανθρωπολογία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (2014-2018) και Εξειδικευμένη Αρχιτεκτονική – Σκηνογραφία – Μουσειογραφία στο Μεταπτυχιακό Τμήμα Σκηνογραφίας της Αρχιτεκτονικής Σχολής Clermont-Ferrand (C.E.A.A.S, 1995-1997). Εκπρόσθετα διδάσκει διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ. στη μεθοριακή θεματική περιοχή της Θεωρίας της Αρχιτεκτονικής, της Θεωρίας του Δράματος και της Σκηνογραφίας (2010).

Ως αρχιτέκτονας με ειδίκευση στην εφήμερη αρχιτεκτονική, τη σκηνογραφία και τη μουσειογραφία, έχει εργαστεί στην Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ολυμπίας για την επανέκθεση του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ολυμπίας και την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου (2000-2001). Από το 2002 έως σήμερα εργάζεται στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής. Έχει προεδρεύσει στα Συμβούλια Αρχιτεκτονικής Π.Ε Νήσων Αργολοσαρωνικού (2012-2015), Π.Ε. Πειραιά (2015-2017) και Π.Ε. Κεντρικού Τομέα Αθηνών (2017-2019), και έχει συμμετάσχει ως μέλος, αναπληρωτής πρόεδρος και πρόεδρος στα συμβούλια Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων των Περιφερικών Ενοτήτων Δυτικού Τομέα Αθηνών, Νότιου Τομέα Αθηνών, Νήσων Αργολοσαρωνικού και Δυτικής Αττικής (2015-2020). Έχει διδάξει ως εξωτερικός συνεργάτης αρχιτεκτονική σύνθεση και θεωρία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ. (1988-2011), και συγκεκριμένα τα μαθήματα: Ο σχεδιασμός μέσα από ένα παιχνίδι αποσταθεροποίησης και αποδιάρθρωσης, Εισαγωγή στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, Θεωρίες της Αποδόμησης του Χώρου και του Φύλου.

Ως σκηνογράφος-ενδυματολόγος έχει σχεδιάσει το εικαστικό μέρος (σκηνικά - κοστούμια) όλων των παραστάσεων της Ομάδας Θεάτρου 0 Rhesus + (2000-2008), της Ομάδας Τέχνης Ασυλία (2010-2020) και των ταινιών *Κοινός Λόγος* (2013) και *Κατ' εικόνα - καθ' ομοίωση* (2014). Έχει συνεργαστεί με τις ομάδες θεάτρου ANIMA (2005), ΒΙΔΩΜΑ (2012-2013) και *la strada* (2016-2018), καθώς και με τα Θεατρικά Εργαστήρια των Δήμων Ζωγράφου και Πύργου. Έχει διδάξει ως εξωτερικός συνεργάτης στο Τμήμα Θεατρικών Σπου-

δών του Ε.Κ.Π.Α. τα μαθήματα: Σκηνογραφία Ενδυματολογία Α και Σκηνογραφία Ενδυματολογία Β (2011-2016). Οργάνωσε την επίσημη συμμετοχή του Τμήματος με τίτλο: Translation, from the drama text to the text of set and costume designing, στην έκθεση Prague Quadrennial of design and space 2015.

Έχει γράψει τα θεατρικά έργα: *Ο λάκκος που μένει* (2007), *Ένα μαχαίρι μεταξύ ουρανού και θάλασσας* (2009), *Το τελευταίο ρούχο* (2010) και *Μην κλείσεις το τηλέφωνο* (2019), καθώς και το σενάριο της ταινίας *Κατ' εικόνα - καθ' ομοίωση* (2013).

Ως σκηνοθέτης έχει υπογράψει τη σκηνοθεσία των παραστάσεων: *Ο λάκκος που μένει* (2008), *Ένα μαχαίρι μεταξύ ουρανού και θάλασσας* (2010), *Ο λόγος που μένει, γυναικείες μαρτυρίες από τον «Κοινό Λόγο» της Έλλης Παπαδημητρίου* (2013), *Το τελευταίο ρούχο* (2017) και *Μην κλείσεις το τηλέφωνο* (2020) καθώς και το σενάριο της ταινίας *Κατ' εικόνα - καθ' ομοίωση* (2013).

Έχει συμμετάσχει με εισήγηση σε επτά συνέδρια, έξι στο εσωτερικό και ένα στο εξωτερικό, καθώς και σε έξι αρχιτεκτονικές και σκηνογραφικές εκδηλώσεις. Έχει λάβει μέρος σε τέσσερις αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, δύο εκ των οποίων ήταν διεθνείς.

Έχουν δημοσιευτεί τέσσερις εργασίες του σε πρακτικά συνεδρίων-βιβλία, δύο άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά, δύο άρθρα σε επαγγελματικά περιοδικά, τέσσερα άρθρα σε καταλόγους αρχιτεκτονικών και σκηνογραφικών εκθέσεων και τρία σε καταλόγους θεατρικών έργων. Επίσης έχει συντάξει δεκαπέντε αρχιτεκτονικές μελέτες, τέσσερις ομαδικές και έντεκα ατομικές.

Άθως Δανέλλης
Καραγκιοζοπαίκτης

Σε πολύ μικρή ηλικία γνώρισε και αγάπησε τον Καραγκιόζη δίπλα σε παλιούς δασκάλους της τέχνης του Θεάτρου Σκιών. Σπούδασε δημοσιογραφία στην Αγγλία.

Με τον Αθηναϊκό Θίασο Σκιών του, έχει λάβει μέρος σε πολλά φεστιβάλ στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Αμερική, Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία κ.α.).

Το 1998 ίδρυσε το Αρχείο Ελληνικού Θεάτρου Σκιών, με σκοπό την αποκατάσταση και αξιοποίηση των θεατρικών κειμένων και ιστορικών στοιχείων του ελληνικού Καραγκιόζη. Από το 2007 ως το 2010 συνεργάστηκε με το Εθνικό Θέατρο, παρουσιάζοντας εβδομαδιαίες παραστάσεις Θεάτρου Σκιών στο θέατρο Rex. Από το 1988 έως σήμερα παρουσιάζει σειρές ραδιοφωνικών εκπομπών (*Πίσω από τον μπερντέ, Πού να είναι άραγε ο Καραγκιόζης, Ράδιο-Καραγκιόζης, Στη γειτονιά του Καραγκιόζη*), με θέματα από την Ιστορία και την Τέχνη του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών. Από το 2014 βρίσκεται δίπλα στον καθηγητή Ι. Βιβιλάκη, στο μάθημα του Θεάτρου Σκιών στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 1989 διατηρεί μόνιμες σκηνές, όπου παρουσιάζει παλαιά έργα από το ευρύτατο ρεπερτόριο του κλασικού Ελληνικού Θεάτρου Σκιών καθώς και δικές του πρωτότυπες δημιουργίες, κρατώντας ζωντανή αυτή την τόσο σημαντική λαϊκή θεατρική παράδοση.

Το 2016 ίδρυσε με τον Γιάννη Παπαδόπουλο (Γιουβάν) το Θέατρο Σκιών Κρήτης.

Άκης Δήμου
Θεατρικός Συγγραφέας

Γεννήθηκε στην Αμαλιάδα. Αποφοίτησε από τη Νομική Σχολή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στην ίδια Σχολή ολοκλήρωσε στη συνέχεια το μεταπτυχιακό του, με αντικείμενο το Ποινικό Δίκαιο και την Εγκληματολογία. Πρωτοπαρουσιάστηκε στο θέατρο το 1995 με τον μονόλογο: *...και Ιουλιέττα*. Έργα του (πρωτότυπα και διασκευές) έχουν ανέβει σε δημόσια και ιδιωτικά θέατρα. Έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ισπανικά, πορτογαλικά, ιταλικά και ρουμανικά, και έχουν παρουσιαστεί στην Αγγλία, τη Γαλλία, την Γερμανία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, το Βέλγιο και τη Ρουμανία. Ζει στη Θεσσαλονίκη.

Κατερίνα Διακουμοπούλου
Δρ. Θεατρολογίας

Η Κατερίνα Διακουμοπούλου είναι Θεατρολόγος. Σπούδασε στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου στη συνέχεια πραγματοποίησε και μεταπτυχιακές σπουδές. Το 2007 έλαβε το Διδακτορικό της από το Τμήμα Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου με θέμα: Το ελληνικό θέατρο στη Νέα Υόρκη από τα τέλη του 19ου αι. έως το 1940. Έχει εκπονήσει μεταδιδακτορική έρευνα στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. έχοντας λάβει μεταδιδακτορική υποτροφία από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, Τμήμα Υποτροφιών μεταπτυχιακών σπουδών εσωτερικού (2009-2010).

Έχει δημοσιεύσει είκοσι επιστημονικά θεατρολογικά άρθρα, κυρίως για το Νεοελληνικό Θέατρο, με έμφαση το Θέατρο της Διασποράς (ενδεικτικά: “The Greek theatre in the United States: Since the end of the 19th century until the 21st century”, *Hellenic Studies*, vol. 16, no. 2, Sept. 2008, pp. 125-142, “The Greek-American Theatre was born in Chicago”, *Παράβασις*, τόμ. Special Issue: Theatre and the City, Επιμ. Γωγώ Βαρζελιώτη, 2014, σσ. 93-102). Έχει συμμετάσχει σε δεκαεννέα επιστημονικά συνέδρια (ενδεικτικά: Chicago: Theater Capital of America. Past, Present, Future. International theater symposium, Theatre Department of Columbia College, Chicago, Ill., May 18-21, 2011· Δ Ευρωπαϊκό Συνέδριο Νεοελληνικών Σπουδών *Ταυτότητες στον ελληνικό κόσμο: Από το 1204 έως σήμερα*. Γρανάδα, Ισπανία, 9-12/9/2010).

Ως ερευνήτρια έχει συμπράξει σε τρία ερευνητικά προγράμματα: α) Επιστημονική Συνεργάτης στο Ερευνητικό Πρόγραμμα «Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και διαμόρφωση του Εθνικού Χαρακτήρα στον περιοδικό τύπο του 19ου αι.», «Χρυσάλλης / Chrysallis» (Επιστημονική υπεύθυνη: καθ. Ά. Ταμπάκη), που χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα «ΘΑΛΗΣ: Αριστεία για την έρευνα» (2012-2015), β) Επιστημονική Συνεργάτης στο Ερευνητικό Πρόγραμμα «Ελληνική Βιβλιογραφία Θεατρικών Έργων, Διαλόγων και Μονολόγων: 1900-1940» (Επιστημονική Υπεύθυνη: καθ. Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου), με αντικείμενο τη συγκέντρωση βιβλιογραφικού υλικού. Το αποτέλεσμα της ανωτέρω έρευνας έχει περιληφθεί στην έκδοση: Χρυσόθεμις Σταματοπού-

λου-Βασιλάκου *Ελληνική Βιβλιογραφία Θεατρικών Έργων Διαλόγων και Μονολόγων: 1900-1940*. Επιμέλεια Π. Βραχιώτης. Πρόλογος Βάλτερ Πούχνερ. Αθήνα: Ίδρυμα Κώστα & Ελένης Ουράνη (Σειρά: Θεατρική Βιβλιοθήκη αρ.11/Γενική Φιλολογική Εποπτεία Β. Πούχνερ), 2020. 2 τόμοι (1760 σ.), γ) Επιστημονικός Συνεργάτης στο έργο: «Ελληνικό και Ευρωπαϊκό Θέατρο: Θεωρία και πράξη 2003-2008». Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Π ΜΕΤΡΟ 2.2.2.α, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Επιτροπή Ερευνών-ΕΛΚΕ (2007) Αναμόρφωση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, 2003-2008 (Επιστημονική Υπεύθυνη: καθ. Α. Ταμπάκη).

Έχει εργαστεί ως συμβασιούχος διδάσκουσα στην Ανώτατη Εκπαίδευση για τριάντα δύο εξάμηνα (ενδεικτικά: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.) διδάσκοντας θεατρολογικά μαθήματα.

Ως θεατρικός συγγραφέας έχει λάβει Γ Κρατικό Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου Θεατρικού Συγγραφέα του Υπουργείου Πολιτισμού το 2007 και τον Έπαινο για το θεατρικό της έργο *Έως την πύλη του Φόρου* από την Ελληνική Εθνική Επιτροπή της UNESCO το 2009. Τέλος, ήταν διευθύντρια παραγωγής σε περισσότερες από εβδομήντα ελληνικές και ξένες παραστάσεις θεάτρου και χορού.

Τον Ιούλιο του 2020 εκλέχθηκε Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Νίκος Διαμαντής
Σκηνοθέτης

Ο Νίκος Διαμαντής γεννήθηκε στον Πειραιά. Σπούδασε θέατρο στην Θεσσαλονίκη, στην Επιθεώρηση Δραματικής Τέχνης. Το 1985 ίδρυσε το Θέατρο Σημείο. Έχει σκηνοθετήσει και έχει παρουσιάσει σύγχρονους συγγραφείς, Έλληνες και ξένους, πολλούς από αυτούς για πρώτη φορά στην Ελλάδα· έχει επίσης αναθέσει καινούργια έργα σε σημαντικούς Έλληνες συγγραφείς (Χάινερ Μύλλερ, Μπερνάρ Μαρί Κολτές, Λουντιμίλλα Πετροσέφσκαγια, Βασίλης Ζιώγας, Παύλος Μάτεσις, Γιαννης Χρυσούλης, κ.ά.).

Διδάσκει σκηνοθεσία και υποκριτική στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., από το 2010 μέχρι σήμερα. Έχει διδάξει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών, από το 2000 μέχρι το 2002. Έχει διδάξει επίσης σκηνοθεσία και υποκριτική στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, από το 2005 μέχρι το 2009.

Είναι πρόεδρος της επιτροπής θεατρικών βραβείων Δόκιμων Συγγραφέων του Υπουργείου Πολιτισμού τα τελευταία έξι χρόνια. Έχει διατελέσει διευθυντής στην δραματική σχολή του Εμπρός. Έχει διδάξει και διδάσκει υποκριτική σε πολλές Δραματικές σχολές και στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Έχει διευθύνει το Εργαστήρι Θεατρικής Γραφής που έγινε για πρώτη φορά σε κρατικό θέατρο, στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος.

Έχει συμμετάσχει σε διάφορα διεθνή συνέδρια και Φεστιβάλ εκπροσωπώντας την Ελλάδα κατόπιν επιλογής του ΥΠ.ΠΟ., από το 1987 μέχρι σήμερα. Έχει διδάξει σε πολλά σεμινάρια διεθνή και ελληνικά, υποκριτική και σκηνοθεσία.

Έχει συμμετάσχει σε επιτροπές του Υπουργείου Πολιτισμού για το σύγχρονο ελληνικό έργο και για την θεατρική παιδεία. Έχει συμμετάσχει στην επιτροπή του Υπουργείου Πολιτισμού για τις εισαγωγικές εξετάσεις δραματικών σχολών. Έχει διατελέσει πρόεδρος της επιτροπής των πανελλήνιων πτυχιακών, καθώς και των εισαγωγικών εξετάσεων των δραματικών σχολών. Έχει διατελέσει πρόεδρος της επιτροπής θεατρικών βραβείων νέων συγγραφέων του Υπουργείου Πολιτισμού.

Από τον Φεβρουάριο 2015 μέχρι και τις αρχές Φεβρουαρίου του 2020, για πέντε συναπτά έτη, διατέλεσε Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Δημοτικού

Θεάτρου Πειραιά, το οποίο κατά την διάρκεια αυτών των πέντε ετών βρέθηκε στην πρώτη γραμμή της καλλιτεχνικής δημιουργίας, λειτουργώντας σαν ένα σημαντικό πολιτιστικός οργανισμός.

Με άξονα τον συμμετοχικό ουμανισμό και το τρίπτυχο καλλιτεχνική - κοινωνική και εκπαιδευτική λειτουργία, κατάφερε να δημιουργήσει ένα μοντέλο πολιτιστικού οργανισμού που θεωρήθηκε σαν case study. Δημιούργησε και διηύθυνε, από το 2017, το πρωτοποριακό Άνοιγμα στην πόλη, με θεματικές όπως: Γεφυρώνοντας τις διαφορετικότητες, Άτλας, Ανθρωπότητες, όπου σε συνεργασία με φορείς της πόλης του ευρύτερου Πειραιά αλλά και νέους καλλιτέχνες, παρουσίασε με ιδιαίτερη επιτυχία τα τρία τελευταία χρόνια παραστάσεις από την Ναυπηγοεπισκευαστική Περάματος, μέχρι το λιμάνι του Πειραιά, από ταράτσες σπιτιών μέχρι διαβάσεις πεζών, συνεργαζόμενος με την Εθνική Βιβλιοθήκη, την Εθνική Τράπεζα, το Φεστιβάλ Αθηνών, και προωθώντας σταθερά νέους καλλιτέχνες με έντονο καλλιτεχνικό στίγμα.

Η παραπάνω δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε παράλληλα με παρουσίαση παραστάσεων όπως: ο *Φάουσι* και ο *Βούτσεκ* από την Κατερίνα Ευαγγελάτου, *Καλιγούλας* του Καμύ με τον Γιάννη Στάνκογλου, *Γλάρος* του Τσέχωφ από τον Γιάννη Χουβαρδά, *Θείος Βάνιας* με τον Γιώργο Κιμούλη, *Ηλίθιος* του Ντοστογιέφσκι σε σκηνοθεσία Ν. Διαμαντή, *Ένα τραμ με το όνομα πόθος* από τον Μιχαήλ Μαρμαρινό με την Μαρία Ναυπλιώτου, *Μάκβεθ* σε συμπαραγωγή με το Εθνικό Θέατρο, και πολλές άλλες παραγωγές με έργα των Δημήτρη Δημητριάδη, Λένας Κιτσοπούλου, Γιάννη Μαυριτσάκη κ.ά.

Συνεργάστηκε με το Εθνικό Θέατρο, με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, με την Εθνική Λυρική Σκηνή καθώς επίσης με σημαντικούς οργανισμούς όπως το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, η Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, το Ίδρυμα Λάτση, η Εθνική Τράπεζα, το Γαλλικό Ινστιτούτο, η Ε.Ρ.Τ., η Εθνική Βιβλιοθήκη, ο Δήμος Αθηναίων, κ.ά.

Ως καλλιτεχνικός διευθυντής του Δημοτικού Θεάτρου, χειρίστηκε καλλιτεχνικά αλλά και διοικητικά και οικονομικά, προγράμματα ΕΣΠΑ που αφορούν στον μοναδικό χαρακτήρα του Δημοτικού Θεάτρου, εκπαιδευτικά προγράμματα πάνω στο Ελληνικό έργο καθώς και στην τραγωδία.

Δημιούργησε προγράμματα με μετανάστες, ιστορικούς περιπάτους σε τοπόσημα της πόλης, με ποιητές μέσα σε λεωφορεία και σε ανοιχτούς χώρους, δράσεις σε βιβλιοπωλεία, θεατρική ομάδα με άτομα στο φάσμα του αυτισμού και πολλά άλλα, παρεμβαίνοντας για πρώτη φορά και κινητοποιώντας ένα ευρύτατο κοινό στην πόλη του Πειραιά αλλά και ευρύτερα.

Ελένη Δουνδουλάκη
Δρ. Θεατρολογίας-Σκηνογράφος

Η Ελένη Δουνδουλάκη γεννήθηκε στην Αθήνα. Αποφοίτησε από το Κολλέγιο Αθηνών. Είναι Θεατρολόγος, αριστούχος διδάκτωρ και αριστούχος απόφοιτος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και κάτοχος δύο σχετικών μεταπτυχιακών τίτλων, από το Τμήμα Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και από το Τ.Θ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. Επίσης είναι Σύμβουλος Πολιτιστικής Πολιτικής και Διαχείρισης, κάτοχος δύο σχετικών μεταπτυχιακών τίτλων: MA in European Cultural Policy and Administration από το University of Warwick και MSc in Culture and Society από το London School of Economics and Political Science – LSE.

Ξεκίνησε να εργάζεται στο χώρο του πολιτισμού ήδη από τα φοιτητικά της χρόνια, ενώ το 2002 πραγματοποίησε την πρακτική της άσκηση στην Πολιτιστική Ολυμπιάδα Αθήνα 2000-2004. Από το 2005 και έπειτα εργάζεται στο χώρο ως θεατρολόγος, σκηνογράφος και παραγωγός. Στα χρόνια αυτά έχει συνεργαστεί με τα Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, το Κ.Θ.Β.Ε., τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρούμελης και Βέροιας, την Ε.Ρ.Τ. Α.Ε., το Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν, το Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης, καθώς και με άλλα καλλιτεχνικά σχήματα και πολιτιστικούς οργανισμούς.

Από το 2010 ως το 2014 διατέλεσε καλλιτεχνική διευθύντρια του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρούμελης, στο οποίο, πέρα από το καλλιτεχνικό και διοικητικό της έργο, υπέγραψε και την επετειακή έκδοση *30 χρόνια ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρούμελης 1984-2014*.

Από το 2014 έχει έντονη ακαδημαϊκή παρουσία με συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια και ημερίδες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ενώ παράλληλα αρθρογραφεί πάνω σε θέματα θεατρολογίας και πολιτιστικής διαχείρισης.

Υπήρξε διδάσκουσα στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. και επίσης Σύμβουλος επί Καλλιτεχνικών Θεμάτων του Ιδρύματος Μιχάλης Κακογιάννης.

Είναι εκλεγμένη πρόεδρος του Ελληνικού Συλλόγου Αποφοίτων LSE.

Από το 2006 ως το 2014, παράλληλα με την επαγγελματική της δραστηριότητα, ασχολήθηκε ενεργά με την Τοπική Αυτοδιοίκηση Α βαθμού. Διατέλεσε Δημοτική Σύμβουλος και Αντιδήμαρχος του Δήμου Ψυχικού, καθώς και

Δημοτική Σύμβουλος και Εντεταλμένη Σύμβουλος Πολιτισμού του Δήμου Φιλοθέης-Ψυχικού. Κατά τα χρόνια αυτά ενεργοποιήθηκε και στα συλλογικά όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. και Π.Ε.Δ.Α.). Το 2019 εξελέγη Περιφερειακή Σύμβουλος Αττικής στην Περιφερειακή Ενότητα Βορείου Τομέα Αθηνών και ορίστηκε Αντιπεριφερειάρχης Πολιτισμού.

Κατερίνα Ευαγγελάτου

Σκηνοθέτης

Καλλιτεχνική Διευθύντρια

του Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου

Γεννήθηκε στην Αθήνα και κατάγεται από γνωστή καλλιτεχνική οικογένεια. Αριστούχος της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου, με παράλληλες σπουδές Μουσικής στο Ελληνικό Ωδείο. Μεταπτυχιακά σπούδασε Σκηνοθεσία στο Λονδίνο με Υποτροφία Ωνάση (κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου με Διάκριση [Distinction] στη Σκηνοθεσία Θεάτρου από το Middlesex University) και τη Μόσχα (Κρατική Ακαδημία Θεατρικής Τέχνης GITIS). Σπούδασε επίσης Φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, σπουδή που άφησε στη μέση για να αφοσιωθεί στο θέατρο. Μιλάει αγγλικά, γαλλικά και ρώσικα.

Είναι μέλος της Εταιρείας Σπουδών της Σχολής Μωραΐτη και της Επιτροπής Υποτροφιών Μινωτή-Παξινού του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης.

Πρωτοεμφανίστηκε ως σκηνοθέτης το 2006 στην Πειραματική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου (*Άσκηση Φαντασίας - Τρίτη Εντολή*), ενώ την ίδια χρονιά ίδρυσε και διηύθυνε στο Αμφι-Θέατρο Σπύρου Α. Ευαγγελάτου την σκηνή Είσοδος Κινδύνου, όπου παρουσίασε τρεις παραστάσεις σε πανελλήνια πρώτη παρουσίαση (*Ερωτευμένη Νεκρή, Η Λέσχη της Αυτοκτονίας, Εκδίκηση*).

Μέσα σε λίγα χρόνια σκηνοθέτησε πάνω από 20 μεγάλες παραγωγές (πρόζα και όπερα) σε κορυφαίους θεατρικούς οργανισμούς της Ελλάδας και του εξωτερικού (Γερμανία, Ρωσία). Ενδεικτικά: Εθνικό Θέατρο, Φεστιβάλ Αθηνών, Επίδαυρος, Στέγη, Εθνική Λυρική Σκηνή, Κέντρο Πολιτισμού-ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, Κρατική Όπερα της Περγαμώνας, Κρατικό Θέατρο του Άουγκσμπουργκ-Γερμανία.

Ασχολείται επίσης συστηματικά με την θεατρική εκπαίδευση, με επίκεντρο το Αρχαίο Δράμα, ενώ έχει κληθεί να δώσει μαθήματα και διαλέξεις γύρω από το Θέατρο στην Ελλάδα (Πανεπιστήμιο Αθηνών -Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Δραματική Σχολή Εθνικού Θεάτρου, Δραματική Σχολή Ωδείου Αθηνών, Αμερικάνικο Κολλέγιο κ.ά.) και στο εξωτερικό (Αμερική, Ρωσία, Ιράν κ.α.). Πρόσφατα ήταν προσκεκλημένη του New York University, του μεγαλύτερου Πανεπιστημίου της Αμερικής, όπου δίδαξε Αρχαίο Δράμα σε φοιτητές διαφόρων τμημάτων του. Το 2018 διηύθυνε το Διεθνές Εργαστήριο Αρχαίου Δράματος του Εθνικού Θεάτρου στους Δελφούς.

Βραβεία: Τον Δεκέμβριο του 2009 τιμήθηκε από την Ένωση Θεατρικών

και Μουσικών Κριτικών με το Βραβείο Νέου Δημιουργού. Τον Σεπτέμβριο του 2011 τιμήθηκε με το Έπαθλο «Ελευθερία Σαπουντζή» για τις σκηνοθεσίες της κατά την διετία 2009-2011.

Η παράσταση όπερας *Τα παραμύθια του Χόφμαν* (Κρατική Όπερα της Περμ στη Ρωσία-2015) ήταν υποψήφια για 9 βραβεία Χρυσή Μάσκα, τα σημαντικότερα βραβεία στο ρωσόφωνο θέατρο, μεταξύ των οποίων Καλύτερης Παράστασης Όπερας και Καλύτερου Σκηνοθέτη.

Διορίστηκε Καλλιτεχνική Διευθύντρια του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου για την τριετία 2019-2022.

Αγγελική Ζάχου
Δρ. Θεατρολογίας

Η Αγγελική Ζάχου γεννήθηκε στην Επίδαυρο. Σπούδασε μουσική (πτυχιούχος πιάνου) και θεατρολογία στο τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., όπου και απέκτησε τον τίτλο της διδάκτορος (2010) με την διατριβή της πάνω στο θέμα: *Η Τραγωδία στη σύγχρονη σκηνή και το 'πρόβλημα της μουσικής'*, σχετικά με το οποίο έχει κάνει εισηγήσεις σε επιστημονικά συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Έχει συμβάλει στις εργασίες του *Ευρωπαϊκού Δικτύου Έρευνας και Τεκμηρίωσης παραστάσεων αρχαίου δράματος*, σε πρόγραμμα ψηφιοποίησης παραστάσεων αρχαίου δράματος του Μουσείου Μπενάκη, καθώς και σε ερευνητικό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Αθηνών με αντικείμενο την τεκμηρίωση παραστάσεων αρχαίου δράματος.

Έχει εργαστεί ως βοηθός σκηνοθέτη σε επαγγελματικές παραστάσεις, και ως καθηγήτρια μουσικής. Από το 2008 εργάζεται ως καθηγήτρια θεατρικής αγωγής στα Αρσάκεια-Τοσίτσεια Σχολεία Εκάλης.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 δίδαξε το μάθημα: Μουσική για το Θέατρο, ως Ακαδημαϊκή Υπότροφος στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου: Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού, στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Μαγδαληνή Καλοπανά

Μουσικολόγος – Εκπαιδευτικός Οργανίσια

Αριστούχος κάτοχος Ενιαίου Τίτλου Μουσικών Σπουδών Μεταπτυχιακού Επιπέδου (υπότροφος Α. Παπαδάκη) και Διδάκτωρ Μουσικολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (2009, υπότροφος Ι.Κ.Υ.), έχει διατελέσει Μουσικολόγος στη Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη» του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών (1996-1997), ραδιοφωνικός παραγωγός στο Γ Πρόγραμμα (1998-2001), Σύμβουλος Πολιτιστικών Θεμάτων της Γενικής Γραμματείας Ολυμπιακών Αγώνων (2001-2003) και Σύμβουλος Μουσικολόγος της 6ης Biennale Νέων Δημιουργών Ευρώπης και Μεσογείου (2003). Το 2019 επιλέχτηκε ως Σύμβουλος Μουσικής του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής και το 2020 ως Εκπαιδευτική στα νέα Προγράμματα Σπουδών. Από το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 συνεπικουρεί στη διδασκαλία μαθημάτων του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Αθηνών (Εισαγωγή στη Θεατρική Αγωγή, Θίασος). Είναι ιδρυτικό μέλος της Συντακτικής και Επιστημονικής Επιτροπής της περιοδικής έκδοσης *Πολυφωνία* (2002) και του Συλλόγου Φίλων Δημήτρη Δραγατάκη (2003), καθώς και μέλος της Διεθνούς Μουσικολογικής Εταιρείας, IMS (2016).

Ως υπεύθυνη μουσικολόγος του αρχείου Δ. Δραγατάκη έχει πραγματοποιήσει πλήθος ανακοινώσεων σε Διεθνή συνέδρια (Βελιγράδι, Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Leuven, Κέρκυρα, Βουδαπέστη κ.α.) και έχει δημοσιεύσει άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά, φωτίζοντας πτυχές της ζωής και αναδεικνύοντας τις αλληλεπιδράσεις της μουσικής του (βλ. οχ. <https://en-uoa-gr.academia.edu/MagdaliniKalopana>). Η πολυετής έρευνά της για τον συνθέτη αποτυπώνεται στην πρόσφατη έκδοση: Καλοπανά, Μαγδαληνή. *Συστηματικός και Βιο-βιβλιογραφικός Κατάλογος Έργων Δημήτρη Δραγατάκη*, Φ. Νάκας, Αθήνα 2019.

Εκπαιδευτικός με εικοσαετή πείρα στη δημόσια εκπαίδευση και επιμορφώτρια ενηλίκων (eTwinning, ΙΕΚ), υπήρξε επιμελήτρια ύλης της έκδοσης *Μουσική σε Πρώτη Βαθμίδα* (τεύχη 12-13, 14). Η εργασία της στα καινοτόμα και συνεργατικά ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα αποτυπώνεται στην έκδοση Kalopana, M. *Canzoni Europee Infantili*, Atene 2017. Η πρώτη της δισκογραφική δουλειά ως οργανίσια, *Laudi Duecentesche*, αναμένεται στις αρχές του 2021 από τη δισκογραφική εταιρεία IRIDA Classical.

Κωστής Καπελώνης

*Ηθοποιός – Σκηνοθέτης, Διευθυντής της
Δραματικής Σχολής του Θεάτρου Τέχνης*

Ο Κωστής Καπελώνης γεννήθηκε στο Ρέθυμνο το 1952. Σπούδασε Μαθηματικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (αποφοίτησε το 1976) και Θέατρο στη Δραματική Σχολή του Θεάτρου Τέχνης Καρόλου Κουν (αποφοίτησε το 1981). Έχει εργαστεί, ως επί το πλείστον, στο Θέατρο Τέχνης ως ηθοποιός, σκηνοθέτης, σχεδιαστής φωτισμών κ.ά.

Το 1998 έγινε καλλιτεχνικός διευθυντής του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρήτης. Το 2000-2001 υπηρέτησε στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, ως σκηνοθέτης, σύμβουλος της καλλιτεχνικής διεύθυνσης και καθηγητής της δραματικής σχολής. Το 2002 ίδρυσε τον θίασο Θ όπως Θέατρο, με τον οποίο ανέβασε τρεις παραστάσεις.

Ως ηθοποιός έλαβε μέρος, από το 1979, σε 45 και πλέον παραστάσεις του Θεάτρου Τέχνης (σε σκηνοθεσίες των Καρόλου Κουν, Γιώργου Λαζάνη, Μίμη Κουγιουμτζή, Διαγόρα Χρονόπουλου). Παράλληλα, ήταν βοηθός σε πολλές παραστάσεις των Γ. Λαζάνη και Μ. Κουγιουμτζή.

Έχει σκηνοθετήσει 55 παραστάσεις (στο Θέατρο Τέχνης και αλλού), σε έργα των: Σαίξπηρ, Τσέχωφ, Ίψεν, Στρίντμπεργκ, Λόρκα, Ιονέσκο, Μπέκετ, Μίλλερ, Κοκτώ, Μπέρνχαρντ, Ρεζά, Μαγιόργκα, Χέλμαν, Σουρή, Βιζυηνού, Παπαδιαμάντη, Ξενόπουλου, Αναγνωστάκη, Σεβαστίκογλου, Μέντη, Μπουλώτη, Βέλτσου, Φλουράκη κ.ά. Διασκεύασε για το θέατρο αφηγηματικά ή θεατρικά κείμενα, για παραστάσεις που σκηνοθέτησε: *Τρικυμία του Ου. Σαίξπηρ*, *Το Αμάρτημα της Μητρός μου* του Γ. Βιζυηνού, *Παραμύθι από Χαρτί* (βραβείο δραματουργίας Κ. Κουν, 2003), *Ο Λιόντας*, *Όλιβερ Τουίστ*, *Η Ζωή είναι Ωραία* (από Διηγήματα του Α. Τσέχωφ) κ.ά.

Από το 1981 διδάσκει σε δραματικές σχολές, σε σεμινάρια υποκριτικής κ.α. (Θέατρο Τέχνης, Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, Ιασμος, Δήλος, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α.).

Έχει γράψει και εκδώσει, από το 1997, ποιήματα με φωτογραφίες, ένα δοκίμιο, μία νουβέλα, το φωτογραφικό λεύκωμα *Επίδαιρος 1985-1998*.

Έχει εκθέσει φωτογραφίες, στίχοι του έγιναν τραγούδια από τον Σταύρο Σιόλα, έχει συμμετάσχει στην ταινία μικρού μήκους *Νειλώ* του Τάσου Μπουλμέτη (1979), σε θέατρο στο ραδιόφωνο, και σε σειρές στην τηλεόραση.

Emmanuelle Moser-Καραγιάννη
Νεοελληνίστρια

Γεννήθηκε στη Νίκαια της Γαλλίας. Σπούδασε Νεοελληνική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης (Paris IV-Sorbonne), όπου ανακηρύχθηκε διδάκτορας το 1995. Στο ίδιο πανεπιστήμιο έλαβε την Habilitation à Diriger des Recherches το 1999.

Σπούδασε επίσης Γερμανική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο της Νίκαιας (Nice - Sophia Antipolis - Maîtrise: 1988, βραβείο του Στρασβούργου 1988), Αγγλική Φιλολογία (D.E.U.G: 1985), Γαλλικά για Ξένους (Licence F.L.E.: 1990) και Κλασική Φιλολογία (DUEH: 1994), στο ίδιο πανεπιστήμιο.

Έχει επίσης παρακολουθήσει: σεμινάριο ιταλικής γλώσσας και πολιτισμού στο Πανεπιστήμιο για Ξένους της Perugia το 1982, σεμινάριο μετάφρασης – διερμηνείας στα πλαίσια του O.F.A.J. (Office Franco - Allemand pour la Jeunesse) και του D.A.A.D. (Deutscher Akademischer Austauschdienst) στο Limburg an der Lahn το 1983, σεμινάριο αγγλικής γλώσσας και πολιτισμού στην Οξφόρδη (Wadham College) το 1985, σεμινάριο ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού στο I.M.X.A. στη Θεσσαλονίκη το 1988, και έχει συμμετάσχει σε γαλλο - γερμανική ανταλλαγή (Σεπτ. 1983 και Απρ. 1984 -Nice-Darmstadt) και στα États Généraux de la Francophonie sous le patronage du Ministre de la Francophonie, Paris 1989.

Από την 1η Σεπτεμβρίου 1999 είναι μέλος, ως νεοελληνίστρια, της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής Αθηνών.

Συμμετείχε στην οργάνωση του Συνεδρίου του C.R.A.N. (Centre de Recherches Autrichiennes de Nice) (9-10 Δεκ. 1989). Ανέλαβε τη δημιουργία της Ερευνητικής Ομάδας Claude Fauriel για τα ελληνικά δημοτικά τραγούδια στη Σορβόνη (Paris IV), καθώς και τις εργασίες των μεταπτυχιακών φοιτητών για την αρχειοθέτηση των τραγουδιών (Οκτ. 1993 – Σεπτ. 1997).

Ανέλαβε τη γραμματεία, για την έκδοση των τόμων II, III και IV, του περιοδικού *Revue des Études Néohelleniques*, που διεύθυνε ο καθηγητής G. Saunier (Ιαν. 1995 - Σεπτ. 1997).

Οργάνωσε στη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών την Επιστημονική Συνάντηση «Εβραίοι σε ισλαμική γη και στα Βαλκάνια: 19ος-20ός αιώνας

μέχρι την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ» (2-4 Απρ. 2000).

Έχει διδάξει ξένες γλώσσες (γερμανικά, αγγλικά και ιταλικά) στη μέση εκπαίδευση και σε φροντιστήρια, γαλλικά για ξένους στο Καλοκαιρινό Πανεπιστήμιο της Νίκαιας, όπως και γαλλικά για φιλόλογους ξένων γλωσσών στο Πανεπιστήμιο Paris XII, Créteil - Val de Marne το 1997.

Έχει επίσης διδάξει νεοελληνική φιλολογία σε διάφορα μεταπτυχιακά σεμινάρια: του καθ. Γ. Κεχαγιόγλου στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (1993), του καθ. G. Saunier στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης, Paris IV-Sorbonne (1993), του καθ. E. Καφωμένου στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (1995) και του καθ. F. Porlin στο Πανεπιστήμιο Paris I Panthéon-Sorbonne (1997).

Στο πλαίσιο του προγράμματος: Προσφορά σταδιοδρομίας στους ελληνόφωνους του εξωτερικού, φιλοξενήθηκε για έρευνα στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου έχει διδάξει στο πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών: Εισαγωγή στην προφορική λογοτεχνία (χειμερινό εξάμηνο 1999), Εισαγωγή στο ελληνικό δημοτικό τραγούδι (εαρινό εξάμηνο 1999) και, στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: Εισαγωγή στη μελέτη του ελληνικού δημοτικού τραγουδιού (εαρινό εξάμηνο 2000).

Σήμερα διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Βόννης (Rheinische Friedrich Wilhelms Universität Bonn) και στο πανεπιστήμιο Paris IV-Sorbonne.

Δήμητρα Κονδυλάκη

Θεωρητικός θεάτρου

Δραματουργός - Μεταφράστρια

Η θεωρητικός θεάτρου, δραματουργός, μεταφράστρια, curator, η Δήμητρα Κονδυλάκη σπούδασε Επικοινωνία και ΜΜΕ στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, θέατρο στο Ινστιτούτο Θεατρικών Σπουδών του Παρισιού (DEA, Censier Paris III) και Συγκριτική Λογοτεχνία στη Σορβόνη (Doctorat, PARIS IV), με υποτροφία του Ι.Κ.Υ. Έχει διδάξει κλασική και σύγχρονη δραματολογία, θέατρο και θεωρία των Μέσων, πολιτική θεατρικών εκδόσεων, εκδοτικές πρακτικές και θεατρική μετάφραση σε πτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, στα Τμήματα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, του Πανεπιστημίου Πατρών, του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Δημιουργικής Γραφής του Ε.Α.Π.

Άρθρα της και δοκίμια πάνω στο σύγχρονο θέατρο έχουν δημοσιευτεί τόσο σε βιβλία και συλλογικούς τόμους (*Les Solitaires Intempestifs*, *Espaces 34*, *Théâtrales*, *Oberon*) όσο και σε ακαδημαϊκά περιοδικά και άλλες περιοδικές εκδόσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (*Les Cahiers de la Comédie-Française*, *Théâtre/Public*, *Ποίηση*, *Θέματα λογοτεχνίας*, *Αντί*, *Γράμμα / Gramma*, *Passages de Paris*). Το βιβλίο της: *Ο θεατρικός Δημήτρης Δημητριάδης. Εξερευνώντας τη δυνατότητα του αναπάντεχου*, Νεφέλη 2015, ήταν υποψήφιο ως καλύτερο θεατρολογικό σύγγραμμα 2016 της Ένωσης Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών.

Είναι υπεύθυνη του Εργαστηρίου Θεατρικής Μετάφρασης του Γαλλικού Ινστιτούτου, στο πλαίσιο του οποίου έχει επιμεληθεί μεγάλο αριθμό μεταφράσεων γαλλικών έργων που κυκλοφόρησαν στα ελληνικά για πρώτη φορά (Εκδόσεις Άγρα), ενώ διευθύνει επίσης τη θεατρική σειρά των Εκδόσεων Νεφέλη, όπου φιλοξενήθηκαν ανέκδοτα έργα των Μαίτερλινκ, Ολιβιέ Πυ, Δημητριάδη, Μαυριτσάκη. Έχει μεταφράσει μεταξύ άλλων Μαρίνα Τοβετάγεβα, Μωρίς Μαίτερλινκ, Ζαν Ζενέ, Μισέλ Βιναβέρ, Μινιανά, Αλφρέ ντε Μυσσέ, Ζωρζ Φεντώ, Εζέν Ιονέσκο και, στα γαλλικά, Δημήτρη Δημητριάδη, Γιάννη Μαυριτσάκη, Έλενα Πέγκα κ.ά.

Υπεύθυνη του Τμήματος Εκδόσεων του Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου και καλλιτεχνική σύμβουλος για το σύγχρονο ελληνικό θέατρο ως το 2019, η

Κονδυλάκη έχει διατελέσει αντιπρόεδρος της επιτροπής επιχορηγήσεων του Υπουργείου Πολιτισμού (2011-2012), μέλος της ομάδας εργασίας για την αναδιάρθρωση των θεατρικών επιχορηγήσεων (2010) και της επιτροπής εμπειρογνομόνων για την επιδότηση εκδόσεων γάλλων συγγραφέων στην Ελλάδα (Γαλλική Πρεσβεία, 2011-2013).

Μέλος της SACD (Société d'auteurs et de compositeurs dramatiques) και της ελληνικής επιτροπής της Maison Antoine Vitez, έχει επίσης σκηνοθετήσει για το θέατρο τα έργα: *Μάτση Χατζηλαζάρου*, *Σβήσε το πρόσωπό μου και ξαναρχίζουμε* (2012-2013) και *Σόνιετσκο* της Μαρίνα Τσβετάγεβα (Θέατρο Φούρνος 2006). Γενική επιμελήτρια της έκθεσης *Δωμάτια Μνήμης. Περιπλάνηση στον κόσμο της Λούλας Αναγνωσιάκη*, που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου 2018 (Πειραιώς 260 Α).

Image: Olaf Kosinsky (kosinsky.eu)
Licence: CC BY-SA 3.0-de

Λυδία Κονιόρδου Ηθοποιός

Η Λυδία Κονιόρδου γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε Αγγλική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αποφοίτησε από τη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου και παράλληλα με την υποκριτική σπούδασε μουσική και χορό. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος του Θεάτρου της Άνοιξης (1977), ενώ συνεργάστηκε με το Εθνικό Θέατρο σε έργα των Ε. Ιονέσκο, Πλαύτου, Δ. Ρώμα και έπαιξε την Αντιγόνη στις *Φοίνισσες* του Ευριπίδη, σε σκηνοθεσία Αλέξη Μινωτή (1977-1978). Από το 1978 έως το 1987 ήταν μόνιμο μέλος του Θεάτρου Τέχνης του Καρόλου Κουν και έπαιξε ρόλους σε έργα του ελληνικού και ξένου ρεπερτορίου, σε σκηνοθεσία Καρόλου Κουν, Γιώργου Λαζάνη και Μίμη Κουγιουμτζή. Πήρε μέρος ως Κορυφαία του Χορού σε πολλά έργα του αρχαίου δράματος, ενώ έπαιξε την Αθηνά στις *Ευμενίδες* και την Κλυταιμνήστρα στην *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή και στον *Αγαμέμνονα* του Αισχύλου.

Έχει συνεργαστεί επίσης με την νέα Σκηνή του Λευτέρη Βογιατζή, τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Λάρισας (*Ηλέκτρα* και *Ιφιγένεια εν Ταύροις* του Ευριπίδη, *Χοηφόροι* του Αισχύλου) και Βόλου, με το Θέατρο Πολιτεία (*Φόνισσα* του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη) και με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πατρών (*Μήδεια* σε σκηνοθεσία του Ανατόλι Βασίλιεφ, 2008).

Ως σκηνοθέτης έχει ανεβάσει τόσο σύγχρονα έργα όσο και κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας στο Εθνικό Θέατρο (*Ηλέκτρα*, *Άλκηστις*, *Ίων*, *Πέρσες*) στα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Λάρισας, Πάτρας και Βόλου (*Άλκηστις*), στη Λυρική Σκηνή Αθηνών και στα Πανεπιστήμια της Νέας Υόρκης (*Cassandra* της Christa Wolf), του Μπίνγκαμπτον (*Ηλέκτρα*, *Άλκηστις*), της Οξφόρδης (*Swallow Song / Το τραγούδι του χελιδονιού*) και στο Μουσείο Γκέτι.

Κατά την περίοδο 1993-1998 διηύθυνε το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βόλου και το Κέντρο Μουσικού Θεάτρου Βόλου. Επίσης, την περίοδο 2007-2009 είχε αναλάβει την καλλιτεχνική διεύθυνση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας. Από το 1997 είναι Διευθύνουσα Σύμβουλος του Κέντρου Έρευνας και Πρακτικών Εφαρμογών του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος - ΔΕΣΜΟΙ.

Έχει διδάξει υποκριτική σε ιδιωτικές σχολές και στις δραματικές σχολές του Εθνικού Θεάτρου και του Ωδείου Αθηνών. Επίσης έχει διδάξει στο Τμήμα

Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Τμήμα Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. Έχει δώσει πολλές διαλέξεις και έχει πραγματοποιήσει σεμινάρια στο αρχαίο δράμα σε πολλές πόλεις του κόσμου (Στοκχόλμη, Νέα Υόρκη, Λος Άντζελες, Νέο Δελχί, Τόκιο, Γιοχάνεσμπουργκ, κ.α.).

Της έχουν απονεμηθεί τα βραβεία: Λ. Λουριώτη, Μαρίκα Κοτοπούλη, Κάρολος Κουν για την προσφορά της στο αρχαίο Ελληνικό δράμα, και το Βραβείο Κριτικών για την παράσταση *Ιων* του Ευριπίδη.

Το 2004 πήρε μέρος στην τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Παπαϊωάννου. Το καλοκαίρι του 2008 έπαιξε για πρώτη φορά την *Μήδεια* του Ευριπίδη με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας.

Το καλοκαίρι του 2009 στο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Λάρισας ενσάρκωσε τον διπλό ρόλο Ηλέκτρας - Κλυταιμνήστρας στις *Χοηφόρες* του Αισχύλου, σε σκηνοθεσία Κώστα Τσιάνου, με συμπρωταγωνιστή τον Νίκο Ψαρρά στον ρόλο του Ορέστη.

Στις 5 Νοεμβρίου 2016 ορίστηκε να αντικαταστήσει τον Αριστείδη Μπαλτά ως υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού στην κυβέρνηση του Αλέξη Τσίπρα. Το 2018 ανέλαβε Πρόεδρος του Κέντρου Πολιτισμού του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος.

Βασίλης Κοσμόπουλος
Θεατρολόγος – Σκηνοθέτης

Ο Βασίλης Κοσμόπουλος είναι σκηνοθέτης-παραγωγός. Η επαγγελματική, εκπαιδευτική και ερευνητική του δραστηριότητα διακρίνεται για την πολυδιάστατη ενασχόληση του με τον κινηματογράφο και εν γένει τις οπτικο-ακουστικές τέχνες. Το σκηνοθετικό του έργο περιλαμβάνει δουλειές στο χώρο της μυθοπλασίας (*Ο Φωτογράφος των Τρικάλων*, 2005) και του ντοκιμαντέρ (*Γιάννης Μηλιάδης*, 2016 και *Πέτρος Κόκκαλης*, 2017), ενώ πειραματίζεται διαρκώς και με άλλες φόρμες οπτικοακουστικής αφήγησης, όπως οι κινηματογραφικές και πολυμεσικές εγκαταστάσεις (*Επίκαιρα Πατρών: ο λαβύρινθος με τις εικόνες*, Πάτρα - Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, 2006).

Αποφοίτησε από τη Σχολή Κινηματογράφου Τηλεόρασης Λ. Σταυράκου και από το τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου ολοκλήρωσε και τις μεταπτυχιακές του σπουδές με υποτροφία του Ι.Κ.Υ.. Είναι υποψήφιος διδάκτορας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και απόφοιτος του διεθνούς κύκλου επαγγελματικής κατάρτισης για την ανάπτυξη σχεδίων ντοκιμαντέρ Documentary Campus Masterschool (2006). Ειδικεύτηκε επίσης στη σκηνοθεσία, στην Ακαδημία Κινηματογράφου και Τηλεόρασης Μονάχου (HFF), ως επισκέπτης φοιτητής με υποτροφία του Ε.Κ.Κ., και αργότερα στην Ποιοτική Δημοσιογραφία και Νέες Τεχνολογίες (Q.J.N.T./DUK).

Δίδαξε σκηνοθεσία στο Τμήμα Κινηματογράφου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και οπτικοακουστική αφήγηση σε μεταπτυχιακά και προπτυχιακά προγράμματα. Υπήρξε επιμορφωτής του τομέα Οπτικοακουστικών Τεχνών του προγράμματος Μελίνα – Εκπαίδευση και Πολιτισμός. Συγχρόνως, εργάστηκε ως επιστημονικός συνεργάτης στο Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, στο έργο: Ψηφιακό Αρχείο Ελληνικού Κινηματογράφου (Ε.Κ.Κ.) και στο ερευνητικό πρόγραμμα: Σχεδιάζοντας το Μουσείο της Πόλης του Βόλου (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας).

Τον Φεβρουάριο του 2017 επιλέχθηκε, ύστερα από ανοικτή προκήρυξη, Διευθυντής Ανάπτυξης και Παραγωγής του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου, ενώ από το Νοέμβριο του ίδιου έτους εκτελούσε παράλληλα τα καθήκοντα του Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή.

Στέλιος Κρασανάκης
Ψυχίατρος – Δραματοθεραπευτής
Σκηνοθέτης

Ο Στέλιος Κρασανάκης σπούδασε Ιατρική στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και ειδικεύτηκε στην ψυχιατρική. Παράλληλα εκπαιδεύτηκε στο θέατρο, στην Επιθεώρηση Δραματικής Τέχνης με τη Ρούλα Πατεράκη. Αργότερα ακολούθησε σπουδές Δραματοθεραπείας στο English Institute of Dramatherapy και στο NYU.

Υπήρξε διευθυντής στο πρόγραμμα απεξάρτησης ΘΗΣΕΑΣ για 24 χρόνια μέχρι το 2016. Καλλιτεχνικός διευθυντής και συνιδρυτής του Φεστιβάλ Νάξου (2001).

Μέλος του ΔΣ της Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρείας (Ε.Ψ.Ε.) και Πρόεδρος του κλάδου Τέχνη και Ψυχιατρική. Ιδρυτής του Ινστιτούτου Δραματοθεραπείας ΑΙΩΝ, που παρέχει εκπαίδευση, έρευνα και θεραπεία (1994). Ιδρυτικό μέλος και πρόεδρος του 1ου ΔΣ (1989) της Ένωσης Δραματοθεραπευτών και Παιγνιοθεραπευτών Ελλάδας (Ε.Δ.Π.Ε.). Ιδρυτικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου (2013) του European Federation of Dramatherapy (EFD) και της World Alliance of Dramatherapy (Wadth-2017). Μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών.

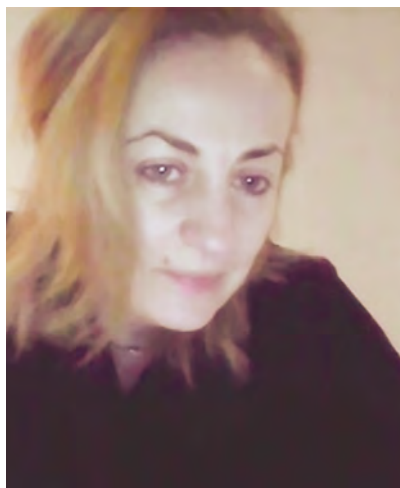
Διδάσκων στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου από το 2015. Έχει επίσης διδάξει στα μεταπτυχιακά προγράμματα του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου και του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Έχει συμμετάσχει με εισηγήσεις και εργαστήρια σε περισσότερα από 100 συνέδρια και έχει τιμηθεί με το διεθνές βραβείο ΕΑΤΙ: Participant of the year (2001).

Έχει σκηνοθετήσει 23 θεατρικές παραστάσεις με έργα των: Δ. Δημητριάδη, S. Beckett, C. Churchill, Θ. Γρηγοριάδη, Ι. Καμπανέλλη, G. Büchner, C. Claudel, Γ. Χειμωνά, Tom Stoppard, Leonid Andreyev κ.α.

Άρθρα του έχουν δημοσιευτεί σε πολλά επιστημονικά περιοδικά και βιβλία, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έχει επιμεληθεί την έκδοση αρκετών βιβλίων που αφορούν τη Δραματοθεραπεία στη χώρα μας, στις εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα και Παρισιάνου.

Εργάζεται ως ψυχίατρος, δραματοθεραπευτής, πανεπιστημιακός διδάσκων και σκηνοθέτης.

Άννα Μαυρολέων
Δρ. Θεατρολογίας

Πτυχιούχος Κοινωνιολογίας, Διδάκτορας Επικοινωνίας Μέσων και Πολιτισμού Θεατρολογικής κατεύθυνσης του Παντείου Πανεπιστημίου. Επιστημονικά πεδία: Ζητήματα Πρόσληψης Αρχαίου Θεάτρου, Μεθοδολογία της Θεατρολογικής Έρευνας, Κοινωνιολογία Θεάτρου, Πολιτιστική διαχείριση, Επικοινωνία και Τουριστική Αξιοποίηση.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ:

Η Έρευνα στο Θέατρο - Ζητήματα Μεθοδολογίας, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2010.
Περί Αναβίωσης, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2016.

Συνεργάστηκε με το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου της Αθήνας στην διδασκαλία (Π.Δ. 407) του μαθήματος Μεθοδολογίας της Έρευνας το εαρινό εξάμηνο του 2017 και του 2018. Έχει διδάξει επί σειρά ετών στο Τμήμα Επικοινωνίας Μέσων & Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου τα μαθήματα: Ιστορία θεάτρου και Θεατρικό Αναλόγιο (1992-2004 & 2008), στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου) και στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα Θέατρο και Κοινωνία (2019-2020) του ίδιου τμήματος, τα μαθήματα: Μεθοδολογία της έρευνας (2009-2013), Σκηνοθετικά Ρεύματα: Θεωρία & εφαρμογές (2012), Σκηνοθετικές Προσεγγίσεις Αρχαίου Δράματος (2007), Ζητήματα Πρόσληψης Αρχαίου Δράματος (2006-2010), Νεοελληνικό Θέατρο (2020). Έχει διδάξει στα προγράμματα: Ακαδημία Πλάτωνος (Αισθητική ως ζητούμενο δημιουργίας) και Κωστής Παλαμάς (Πολιτισμός και τουριστική αξιοποίηση – Θέατρο και Επικοινωνία) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου. Μέλος Σ.Ε.Π. στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, στο πρόγραμμα Ελληνικός Πολιτισμός και στην ενότητα: Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο (2017-2020). Διδάσκουσα στο πρόγραμμα E-learning (Ε.Κ.Π.Α.) στο πρόγραμμα: Τουριστική προβολή, επικοινωνία και δραστηριότητα: πολιτιστικά δρώμενα, φεστιβάλ, αναβιώσεις και καινοτόμες καλλιτεχνικές δράσεις (2016-2020). Από το 1993 έως και το 2011 εργαζόταν στο Κέντρο Μελέτης και Έρευνας του Ελληνικού Θεάτρου, ως υπεύθυνη της ψηφιακής βάσης του θεατρολογικού αρχείου.

Μέλος της συγγραφικής επιστημονικής ομάδας του βιβλίου *Στα ίχνη του Διονύσου – Παραστάσεις Αρχαίας Τραγωδίας στην Ελλάδα 1867-2000*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2005.

Το 2012 διακρίθηκε με το δεύτερο βραβείο θεατρικής γραφής στο διαγωνισμό που οργάνωσε η Θεατρική Επιχείρηση Λεμεσού (ΕΘΑΛ) στην μνήμη του μεταφραστή Κωστή Κολώτα με το έργο: *Η ιστορία δεν μας αγάπησε. Κυριάκος*, το οποίο παραστάθηκε στην σκηνή της ΕΘΑΛ τον Απρίλιο 2013. Το καλοκαίρι του 2014 παραστάθηκε στα πλαίσια του διαδημοτικού Φεστιβάλ Αττικής το έργο της: *Η Υπόσχεση* (δραματουργική επεξεργασία της παραλογής *Του Νεκρού αδερφού*), από το θεατρικό εργαστήρι Εν δράσει του δήμου Ταύρου - Μοσχάτου. Το 2015 εργάστηκε ως σύμβουλος δραματουργίας στην παράσταση *Ηλέκτρα - τελευταίο αίμα*, σε σκηνοθεσία Κ. Ντέλλα στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών, και το 2019 στην παράσταση *Skivala* της θεατρικής Ομάδας Εννέα. Το 2019 βραβεύτηκε στο πλαίσιο του φεστιβάλ Διοτίμου για την σύνθεση κειμένων στο έργο *Ο τελευταίος πόλεμος*.

Μαρίνα Μέργου
Δρ. Θεατρολογίας

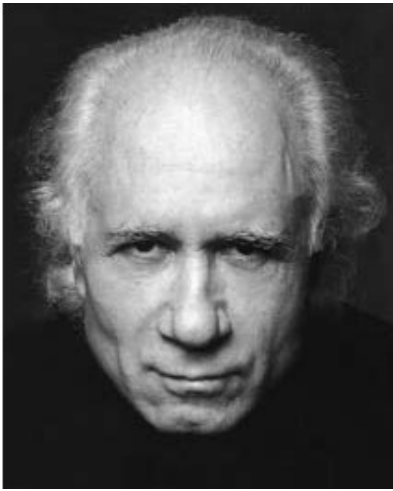
Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1979. Πτυχιούχος Θεατρολογίας του University of North London και κάτοχος μεταπτυχιακών τίτλων MA στη Θεωρία και Πρακτική της Παράστασης, από το πανεπιστήμιο Queen Mary University of London, και MFA στη Σκηνοθεσία Θεάτρου, από το Middlesex University, με υποτροφία από το βρετανικό πανεπιστήμιο. Είναι αριστούχος διδάκτωρ του Παντείου Πανεπιστημίου. Έχει εκπαιδευτεί στα παραδοσιακά θέατρα Κόν, Λακόν Λέκ και Νάνγκ Γιάι της Ταϊλάνδης, στο Θέατρο Πατραβάδι της Μπανγκόκ, καθώς και στις τεχνικές σωματικού θεάτρου στη σχολή του Desmond Jones στο Λονδίνο. Έχει συμμετάσχει σε βιωματικά εργαστήρια εκπαίδευσης ινδικού παραδοσιακού χοροθεάτρου Κατακάλι με τον Karunakaran Nair στο Ινστιτούτο Γκροτόφσκι της Πολωνίας, και ινδονησιακού παραδοσιακού θεάτρου με μάσκες Τοπένγκ με την Margaret Coldiron και τη Made Pujawati Hobar στο κέντρο παραστατικών τεχνών A4M. Έχει επίσης παρακολουθήσει τα εντατικά σεμινάρια με ειδίκευση στην τεχνική του Μέγιερχολντ στην Ακαδημία Δραματικής Τέχνης της Μόσχας GITIS. Έκανε επιτόπια έρευνα στα παραδοσιακά θέατρα της Μαλαισίας στην Εθνική Ακαδημία Τέχνης, Πολιτισμού και Πολιτισμικής Κληρονομιάς ASWARA στην Κουάλα Λουμπούρ το 2009, στα πλαίσια της οποίας σκηνοθέτησε και παρουσίασε τη διαπολιτισμική παράσταση *Μήδεια*, χρησιμοποιώντας τεχνικές από τα παραδοσιακά χοροθέατρα της Μαλαισίας Μαγιόνγκ και Ραντάι.

Δίδαξε τα μαθήματα: Μη δυτικές θεατρικές παραδόσεις (2007-2009, 2017-2018/Εαρινό εξάμηνο), Αγγλόφωνο θέατρο, γλώσσα και ορολογία (2007-2008) στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, το μάθημα: Μουσική Παράσταση (2008-2009) στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και τα μαθήματα: Θεατρικές Παραδόσεις της Ανατολής (2016-2017) και Διαπολιτισμικές Θεατρικές Πρακτικές. Η επίδραση των ασιατικών μορφών τέχνης στη σύγχρονη σκηνοθεσία (2017-2018/Χειμερινό εξάμηνο) στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, στα πλαίσια του προγράμματος ΕΣΠΑ για νέους διδάκτορες. Έχει εργαστεί ως σκηνοθέτης, βοηθός σκηνοθέτη και θεατρολόγος στην Ελλάδα και

στο εξωτερικό, κι έχει συμμετάσχει με έργα της σε διεθνή φεστιβάλ θεάτρου. Το Νοέμβριο του 2018 ανέλαβε την καλλιτεχνική διεύθυνση του Θεάτρου Χαλκίδας και του 3^{ου} Bio-Mechanical που έλαβε χώρα στο Θέατρο Αυλιδείας Αρτέμιδος από τις 30 Ιουνίου έως 31 Ιουλίου 2019.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ / ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

- «Ο Κήπος της Εδέμ. Τελετουργικές θεατρικές πρακτικές και αυτοβιογραφικές τεχνικές performance για τη δημιουργία μιας διαπολιτισμικής παράστασης από μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης», στο Επιστημονικό συνέδριο «Οι Τέχνες στο ελληνικό σχολείο, Φιλοσοφική Σχολή Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα: Παρόν Και Μέλλον» (Οκτώβριος 2018), υπό έκδοση στα πρακτικά του επιστημονικού συνεδρίου.
- «Όψεις της ετερότητας στο απαγορευμένο γυναικείο τελετουργικό χοροθέατρο Μαγιόνγκ της Μαλαισίας», στο ΣΤ Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο, «Θέατρο και Ετερότητα, Θεωρία, Δραματουργία και Θεατρική Πράξη», (Ναύπλιο, Μάιος 2017), υπό έκδοση στα πρακτικά του επιστημονικού συνεδρίου.
- «Εικόνες μεταναστριών και προσφύγων στη σύγχρονη ελληνική γυναικεία δραματουργία», Τ. Καράογλου, Ν. Αλιφέρης (επιμ.), *Πρακτικά του Β θεατρολογικού συνεδρίου του Π.Ε.ΣΥ.Θ. αφιερωμένου στον Δημήτρη Σπάθη: «Μετανάστες και πρόσφυγες στη σύγχρονη δραματουργία και τη σκηνική πράξη»*, εκδόσεις Ευρασία, Αθήνα 2021, σσ. 305-316.
- «Η αόρατη ιστορία της γυναικείας δραματουργίας στην Ελλάδα. Πορτρέτα δραματουργών του 19ου και 20ού αιώνα», Α. Αλτουβά, Μ. Σεχοπούλου (επιμ.), *Πρακτικά της επιστημονικής συνάντησης Ε.Κ.Π.Α. «Παγκόσμιο Θέατρο: Πράξη – Δραματουργία – Θεωρία»*, ΤΘΣ / ΕΚΠΑ, Αθήνα, 2017, σσ. 527-545.
- «Δραματικές τεχνικές στη διδασκαλία γλωσσικών μαθημάτων για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και των διακρίσεων στο σχολικό περιβάλλον», Μ. Αργυρίου, Π. Καμπύλης (επιμ.), *Τέχνες και Εκπαίδευση. Δημιουργικοί τρόποι εκμάθησης των γλωσσών. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου. Τόμος Α: Κείμενα Θεωρητικού και Ερευνητικού Ενδιαφέροντος (Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, 6 - 8 Μαΐου)*, Ε.Κ.Π.Α. – ΕΕΜΑΠΕ, Αθήνα 2011, σσ. 169-174.

†Γιώργος Μιχαηλίδης
(1938-2018)
Σκηνοθέτης

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1938. Σπούδασε αρχιτεκτονική στο Γκρατς της Αυστρίας και υποκριτική στη δραματική σχολή του Εθνικού Θεάτρου. Το 1965 δημιούργησε το Θέατρο Νέας Ιωνίας, στην ομώνυμη συνοικία της Αθήνας, που υπήρξε το πρώτο λαϊκό περιφερειακό θέατρο στην Ελλάδα. Λειτουργήσε μόνο για δύο χρόνια, γιατί το έκλεισε η δικτατορία των συνταγματαρχών το 1967. Στο Θέατρο Νέας Ιωνίας ανέβασε τα έργα: *Έξω από την πόρτα* του Μπόρχερτ, *Ορέστης* του Ευριπίδη, *η Αυλή των θαυμάτων* του Καμπανέλλη, *Η τελετή του Μάτεσι*, *Η επιστροφή του ευεργέτη* του Γκούφα, *Ο κομιστής ειδήσεων* του Ανδρεόπουλου.

Το 1972, μέσα στη δικτατορία, δημιουργεί το πρώτο Ανοιχτό Θέατρο στην Κυψέλη και παράλληλα εκδίδει το περιοδικό *Ανοιχτό Θέατρο*, μηνιαία επιθεώρηση πολιτικού θεάτρου. Ανέβασε τα έργα: *Βούτσεκ* του Μπύχνερ, *Κυριακάτικος Περίπατος* του Μισέλ, *Μπερτόλδος* του Σκούρτη, *Ιστορίες από το δάσος της Βιέννης* του Χόρβαρτ, *Η δίκη των έξι* και *Η μάχη της Αθήνας* του Γιώργου Μιχαηλίδη, *Τρωαδίτισσες* του Ευριπίδη.

Το 1975 διακόπτεται η λειτουργία του Ανοιχτού Θεάτρου. Στα εννέα χρόνια που μεσολαμβάνουν ως τη δημιουργία του δεύτερου Ανοιχτού Θεάτρου, συνεργάζεται με τα κρατικά θέατρα και ανεβάζει με το Εθνικό Θέατρο τα έργα: *Αμεδαίος* του Ιονέσκο, *Βυσσινόκηπος* του Τσέχωφ, *Ηλέκτρα* του Ευριπίδη, *Μαρία Στιούαρτ* του Σίλερ, *Οιδίπους Τύραννος* του Σοφοκλή, *Στοιχειωμένο Σπίτι* του Πλαύτου. Στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος ανέβασε τα έργα: *Εχθροί* του Γκόρκι, *Σχολείο Γυναικών* του Μολιέρου, *Φουέντε Οβεχούνα* του Βέγκα, *Ικέτιδες* του Αισχύλου.

Το 1984 αρχίζει η λειτουργία του δεύτερου Ανοιχτού Θεάτρου. Ανέβασε τα έργα: *Πολύ κακό για το τίποτα* (1984-1985) του Σαίξπηρ, *Κουρέας της Σεβίλλης* και οι *Γάμοι του Φίγκαρο* (1985-1986) του Μπωμαρσαί, *Κρίμα που είναι πόρνη* (1986-1987) του Φόρντ, *Τρικυμία* (1987-1988) του Σαίξπηρ, *Πελεκάνος* και *Τα Δεσμά* (1987-1988) του Στρίνμπεργκ, *Λούλου* (1988-1989) του Βέντεκιντ, *Τρεις αδερφές* (1989-1990) του Τσέχωφ, *Βάτραχοι* (Φεστιβάλ Επιδαύρου 1990) του Αριστοφάνη, *Αυθή* (1990-1991) του Αντρέγιεφ, *Η Αθήνα μετά τη*

βροχή (1990-1991) του Γιώργου Μιχαηλίδη, *Αμλει* (1991-1992) του Σαίξπηρ, *Γαλάζιο Πουλί* (1991-1992) του Μαίτερλινκ, *Μοναχικός Δρόμος* (1992-1993) του Σνίτολερ, *Ορέστεια* (1993-1994) του Αισχύλου, *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας* του Σαίξπηρ, *Το κρήμα* (1994-1995) του Α. Γιαλαμά, *Ο κύκλος με την κλωλιά* (1994-1995) του Μπρεχτ, *Ειρήνη* (1994-1995) του Αριστοφάνη, *Το ξύπνημα της άνοιξης* (1995-1996) του Βέντεκιντ, *Κουαρτέτο* 1995-1996 του Χ. Μύλλερ, *Πλατόνωφ* (1996-1997) του Τσέχωφ, *Προς Ελευσίνα* (1997-1998) του Μάτεση, *Μετά την πρόβα και Τελευταία Κραυγή* του Μπέργκμαν, *Αχαρνείς* (Καλοκαίρι 1998) του Αριστοφάνη, *Λούλου* (1998-1999) του Βέντεκιντ, *Στη χώρα Ιφεν* (1998-1999) του Καμπανέλλη, *Η μάνα κουράγιο και τα παιδιά της* (1999-2000) του Μπρέχτ, *Βίβα Ασπασία και Η τελευταία πράξη* (2000-2001) του Καμπανέλλη, *Η κυρία με το σκυλάκι* (2001-2002) του Τσέχωφ, *Ορέστεια* (2002-2003) του Αισχύλου, *Βίκτωρ ή τα παιδιά στην εξουσία* (2003-2004) του Βιτράκ, *Η ζωή είναι ωραία* (2005) του Τσέχωφ, και μονόπρακτα με γενικό τίτλο *Μπλε Μελαγχολία* (2007) των Μάνου Ελευθερίου, Μάρως Δούκα, Μένη Κουμανταρέα, *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας* (2007) του Σαίξπηρ, *Ο Θείος Βάνιας* (2008) του Τσέχωφ, *Όταν ο Σκαρίμπας κήρυξε τον πόλεμο στη Χαλκίδα* (2008) του Σολδάτου και *Αμφιβολία* (2009) του Τζ. Π. Σάνλευ.

Στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας 2001-2004 σκηνοθέτησε στο Μέγαρο Μουσικής τη *Λυσοισιράτη* του Μίκη Θεοδωράκη και στο Ηρώδειο το έργο του Ιάκωβου Καμπανέλλη *Μία Κωμωδία*.

Επίσης, σκηνοθέτησε στην Πειραματική Σκηνή της Λυρικής Σκηνής *Το Φάρο* του Π. Μ. Ντίβις (2004) και με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος το *Τέλος Καλό Όλα Καλά* του Σαίξπηρ (2005) και την *Ιφιγένεια εν Ταύροις* του Ευριπίδη (Φεστιβάλ Επιδαύρου 2006).

Έχει εκδώσει τη μελέτη *Νέοι Έλληνες Θεατρικοί Συγγραφείς* και τα μυθιστορήματα: *Πέτρος Δαρζέντας*, *Φίλμ Νουάρ*, *Πύλη*, *Τα φονικά*, *Λάμδα* και την τριλογία *Της Επανάστασης*, *Της Μοναξιάς* και *Της Λαγνείας: Μύηση*, *Λαβύρινθος* και *Έξοδος* (βιβλίο πρώτο).

Θέμης Πάνου
Ηθοποιός

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1960. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και της Δραματικής Σχολής Ε. Χατζίκου. Είναι μέλος του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου και του Σωματείου Ελλήνων Ηθοποιών, καθώς και της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Κινηματογράφου.

Έχει αναλάβει πρωταγωνιστικούς και σημαντικούς ρόλους σε έργα των: Αισχύλου, Σοφοκλή, Ευριπίδη, Αριστοφάνη, Σαίξπηρ, Μπέν Τζόνσον, Μολιέρου, Μαριβώ, Γκολντόνι, Μπέκετ, Ίψεν, Πούσκιν, Ντοστογιέφσκι, Γκαίτε, Ντάριο Φό, Γκόρκυ, Μπρέχτ, Βάϊς, Λόρκα, Καπετανάκη, Καρύδη, Μάτεση, Δημητριάδη και άλλων, συμμετέχοντας στα μεγάλα ελληνικά φεστιβάλ (Επίδαυρος, Ηρώδειο, Φιλίππων, Δίον).

Συνεργάστηκε με τους περισσότερους Έλληνες σκηνοθέτες: Μινωτής, Κόκκος, Κονιόρδου, Λεοντάρης, Μόσχος, Μαγκανάρη, Λιβαθηνός, Παπαβασιλείου, Χουβαρδός, Λυμπεροπούλου, Μοσχόπουλος, Μαρμαρινός, Κοντούρη, Χατζάκης, Τσιάνος, Νικολαΐδης, Τουφεξής, Φασουλής, Λαζόπουλος, Χατζόπουλος, Κακογιάννης, Αντύπας, Κακλέας, Μιλιβόγιεβιτς, Θεοδώρου, Μαστοράκης, Αμπαζής, Τζαμαργιάς κ.ά. Στο πλαίσιο της συνεργασίας του με το Εθνικό Θέατρο πήρε μέρος στις διεθνείς περιόδους που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 2000 – 2003 (Ευρώπη, Αμερική, Αυστραλία, Ασία).

Έπαιξε στις ταινίες *Crack in time*, *Νοτιάς* (βραβείο Β ανδρικού ρόλου Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου) και *Πολίτικη κουζίνα* του Τ. Μπουλμέτη, *Μπλε βασίλισσα* του Α. Σιψίδη, *Diγ* του Γ. Τσιλιφώνη, *Lines* του Β. Μαζωμένου, *Miss Violence* του Α. Αβρανά (βραβείο Coppa Volpi Καλύτερου Ηθοποιού Φεστιβάλ Βενετίας και Α ανδρικού ρόλου Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου), *Το πέταγμα του κύκνου* του Ν. Τζήμα, *Μια νύχτα μαζί* της Ε. Ασρινάκη (διάκριση καλύτερης ανδρικής ερμηνείας στο 32ο Φεστιβάλ Δράμας), *Ιλλουστρασιόν* του Δ. Χαριτόπουλου, *Λίστα Γάμου* του Π. Πορτοκαλάκη, *Delivery*, «*Βαρέθηκα να σκοτώνω τους αγαπητικούς σου και Αυτή η νύχτα μένει* του Ν. Παναγιωτόπουλου, *Μια υπέροχη μέρα* του Ν. Μαυροειδή, *Μπραζιλέρο* του Σ. Γκορίτσα, *Οι άντρες δε κλαίνε* και *Απ' του Χάρου τα δόντια* του Κ. Χατζημικαϊλίδη, *Μαύρο*

γάλα του Ν. Τριανταφυλλίδη, *Γλυκιά πατρίδα* του Μ. Κακογιάννη, *Ερμηνεία* του Δ. Σπύρου, *Λούφα και παραλλαγή* του Ν. Περάκη, *Γυρισμός* του Μ. Κοσμίδη.

Έχει εκδώσει τις συλλογές διηγημάτων: *Παραθερισταί με ελαφρά αισθήματα* (εκδ. Άγρα, 2019), *Vita Brevis - ιστορίες για αχρείους* σε σκίτσα Θ. Δήμου (εκδ. Καστανιώτη, 2013), *Αιφνιδίως* (εκδ. Ροδακίό, 2000), καθώς και ποιήματα στα περιοδικά *Κινστέρνα* και *Να ένα μήλο*.

Δίδαξε υποκριτική στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και στις Δραματικές σχολές του Δήμου Αγ. Βαρβάρας, του Δήμου Πετρούπολης και του Γ. Αρμένη.

Λεωνίδας Παπαδόπουλος
Δρ. Θεατρολογίας – Σκηνοθέτης

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Διδάκτωρ του τμήματος Κλασικών Σπουδών του King's College University of London. Αντικείμενο της έρευνας, η οποία πραγματοποιήθηκε με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση και του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών, είναι το: Ταξίδια στη Θάλασσα στην Αρχαία Ελληνική Τραγωδία, με υπεύθυνη καθηγήτρια την Edith Hall. Αριστούχος απόφοιτος του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος του τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Σπούδασε υποκριτική στη Δραματική Σχολή του Σύγχρονου Θεάτρου Αθήνας Γιώργου Κιμούλη. Δίδαξε Ιστορία Θεάτρου στο Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου και Ανάλυση Παράστασης στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α.

Από το 2018 διδάσκει ως εντεταλμένος διδάσκων το μάθημα της Σκηνοθεσίας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. Την περίοδο 2016-2018 συμμετείχε ως δραματολόγος στο Project Ιστορίας: Συνέβη στην Ελλάδα, που πραγματοποιήθηκε στο Εθνικό Θέατρο σε σκηνοθεσία Νίκου Χατζόπουλου. Συνεργάζεται επίσης ως θεατρολόγος με το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά στο Φεστιβάλ Νεοελληνικού Έργου με τίτλο: Η δυναμική του ελληνικού λόγου στο θέατρο (2017-2020), ενώ παράλληλα συμμετέχει στην τριμελή ερευνητική ομάδα με θέμα: Το φιλμ νουάρ στην Ελλάδα, με ακαδημαϊκή υπεύθυνη την αναπληρώτρια καθηγήτρια Εύα Στεφανή (2020-2021). Από το 2008 μέχρι το 2017 ήταν μέλος της ελληνικής ερευνητικής ομάδας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Έρευνας και Τεκμηρίωσης των Παραστάσεων του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος.

Έχει αναλάβει, μεταξύ άλλων, τη δραματουργική επεξεργασία σε παραστάσεις αρχαίου δράματος (*Αγαμέμνων*, *Beton 7*, Σκηνοθεσία Πέρης Μιχαηλίδης, 2012 - *Αγαμέμνων*, ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κοζάνης, Σκηνοθεσία Νικαίτη Κοντούρη, 2013 - *Πέρσες*, Κ.Θ.Β.Ε., Σκηνοθεσία Νικαίτη Κοντούρη, 2014). Παράλληλα ασχολείται με τη μετάφραση και τη διασκευή διηγημάτων για το θέατρο. Έχει σκηνοθετήσει τις παραστάσεις: *Άθαρτοι Νεκροί* (διασκευή στο θεατρικό έργο του Irwin Shaw *Θάψτε τους νεκρούς*), *Μικρασία*, (συμπαραγωγή Κ.Θ.Β.Ε.-Ομάδας Γέφυρα), *Χορεύοντας στην Ομίχλη* της Amanda Wittington, *Μικρός*

Έγιολφ του Henrik Ibsen, *Τέλος του παιχνιδιού* του Samuel Becket, *Sex Cells* της Anna Longaretti, *Κοντραμπάσο* του Patrick Suskind, *La Cocinera* του Eduardo Machado, *Σοφία* του Ignacio Garcia May, *Donna Abbandonata* ή *πολύ με σεναχωρήσατε κύριε Γιώργο μου* της Γλυκερίας Μπασδέκη, *Κτίριο* της Πένυς Φυλακτάκη, *Σημάδια στην Ομίχλη* του Stephen Sachs.

Ιωάννα Παπαντωνίου
Σκηνογράφος – Ενδυματολόγος

Η Ιωάννα Παπαντωνίου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1936. Σπούδασε σκηνογραφία και ενδυματολογία στο Wimbledon School of Art στο Λονδίνο (1967-70).

Παρουσίασε την πρώτη της σκηνογραφική δουλειά το 1971 στο έργο *Ο Κοριός* του Μαγιακόφσκι, με το Προσκήνιο του Αλέξη Σολωμού. Στη συνέχεια έκανε σκηνικά και κοστούμια κυρίως για το Θέατρο Τέχνης του Καρόλου Κουν και τον Θίασο Μινωτή-Παζινού, αλλά και για κρατικά θέατρα και άλλους ελεύθερους θιάσους. Υπήρξε συνεργάτης του Michael Eliot στο Royal Exchange Theatre της Αγγλίας.

Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την επιτοπία έρευνα στο ένδυμα και στο χορό στο Λύκειο των Ελληνίδων Αθηνών, στο διάστημα 1956-66. Δημοσίευσε βιβλία και άρθρα με θέμα τις ελληνικές τοπικές φορεσιές και τη μόδα. Το 1974 ίδρυσε το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα, που έχει αναπτύξει αξιόλογη δραστηριότητα και τιμήθηκε το 1981 με το European Museum of the Year Main Award (EMYA). Το 1981 βραβεύτηκε και η ίδια από την Ακαδημία Αθηνών για την προσφορά της στην επιστήμη και στο θέατρο, και το 1987 της απονεμήθηκε το Κρατικό Βραβείο για την ενδυματολογική της εργασία στην ταινία του Φώτου Λαμπρινού *Δοξόμπος*.

Σήμερα είναι υπεύθυνη του Εθνικού Αρχείου Φορεσιάς που ίδρυσε η Μελίνα Μερκούρη. Δίδαξε Ιστορία Ενδυματολογίας και Σκηνογραφίας στα Τμήματα Θεατρολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, του Πανεπιστημίου Πατρών και του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Το 2000 της απενεμήθη από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ο Χρυσός Σταυρός του Φοίνικος.

Πρόσφατα ίδρυσε την Ελληνική Εταιρεία Ενδυμασιολογίας, ως προέκταση του Εθνικού Αρχείου Ελληνικής Παραδοσιακής Ενδυμασίας, με στόχο τη δημιουργία ενός Ινστιτούτου Ενδύματος και Μουσείου Μόδας.

Το 2004 τιμήθηκε από το Κέντρο Μελέτης και Έρευνας του Ελληνικού Θεάτρου – Θεατρικό Μουσείο με το έπαθλο Πάνος Αραβαντινός, για τη συνολική προσφορά της στο θέατρο και τη σκηνογραφία.

Τον Οκτώβριο του 2008 ανακηρύχθηκε επίτιμη διδάκτορας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Το 2013 η European Museum Academy (AMA) της απένειμε την πρώτη νέα διάκριση που θέσπισε, τη Lifetime Achievement Award.

Στρατής Πασχάλης
Ποιητής – Μεταφραστής

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες και Δημόσιο Δίκαιο στη Νομική Αθηνών. Δημοσίευσε δέκα ποιητικές συλλογές (οι πιο πρόσφατες: *Εποχή Παραδείσου*, 2008 και *Τα εικονίσματα*, 2013), έναν τόμο με δοκίμια (*Ποίηση σε μικρόψυχους καιρούς*, 2017), ένα μυθιστόρημα (*Ο άνθρωπος του λεωφορείου*), ανθολογίες ποίησης και πεζογραφίας (Μ. Καραγάτσης, *Ιστορίες αμαρτίας και αγιοσύνης*· Α. Παπαδιαμάντης, *Σκοτεινά Παραμύθια*· Όταν οι άγγελοι περπατούν, ανθολογία πεζού ποιήματος, κ.ά.), ένα παιδικό έμμετρο παραμύθι (*Τ' ασημένιο ρομποτάκι με το κόκκινο φωτάκι*) και πολλές μεταφράσεις (*Ρεμπώ, Εκλάμψεις, Το μεθυσμένο καράβι, Λωτρεαμόν, Μαλυτορόρ, Μπερνάρ Νοέλ, Περαστικός απ' τον Άθω*, κ.ά.).

Το 2019 το σύνολο των ποιημάτων του κυκλοφόρησε σε δεύτερη έκδοση συμπληρωμένη με τίτλο: *Στίχοι ενός Άλλου*. Τη δεκαετία 2000-2010 ήταν σταθερός συνεργάτης τους Εθνικού Θεάτρου. Μετέφρασε για τη σκηνή πάνω από τριάντα έργα. Ανάμεσά τους : Ευριπίδη *Μήδεια, Ιππόλυτος, Ορέστης* (για την Επίδαυρο), Σαίξπηρ *Αγάπης Αγώνας Άγονος, Ρακίνα Φαίδρα, Ανδρομάχη, Βερενίκη*, Εδμόνδου Ροστάν *Οι Ρομαντικοί, Συρανό*, Πωλ Κλωντέλ *Ο Κλήρος του Μεσημεριού, Το ατλαζένιο γοβάκι*, Κούσνερ-Κορνείγ *Φρεναπάτη*, Πήτερ Σάφφερ *Το δώρο της Μέδουσας*, Ευγένιου Λαμπίς *Οι Τ(ρεισ)ευτυχισμένοι*, Terrence McNally *Master Class* κ.ά.

Έγραψε κείμενα για παιδικές θεατρικές παραστάσεις (*Οι τρεις Βασιλοπούλες που λιώναν τα γοβάκια τους, Θησέας και Αριάδνη στο νησί των ταύρων, Τρωικός Πόλεμος*) και διασκεύασε λογοτεχνικά έργα για το θέατρο (*Φόνισσα* του Παπαδιαμάντη, *Τρελλαντώνης* της Πηνελόπης Δέλτα, *Η Παναγία των Παρισίων* του Β. Ουγκώ, *Η Μεγάλη Χίμαιρα* και *Γιούγκερμαν* του Καραγάτση, *Οι Αθώοι* του Μπροχ, *Δον Κιχώτης* του Θερβάντες, *Οδύσσεια* του Ομήρου).

Έγραψε επίσης κείμενα για τη σκηνή σε παραστάσεις-αφιερώματα (*Μελίνα, Όπου και να ταξιδέψω η Ελλάδα, Τσιτσάνης, Σερσέ λα φαμ*), ενώ με δική του δραματουργία και επιμέλεια έγιναν παραστάσεις βασισμένες σε ποιήματα (*Αυτό που δεν τελειώνει Ι, Δόξα κοινή από την οδό των Φιλελλήνων*). Για την ποίηση και τις μεταφράσεις του έχει τιμηθεί με: το Βραβείο Ουράνη της Ακαδημίας

Αθηνών, το Κρατικό Βραβείο Μετάφρασης, το Βραβείο Ποίησης του περιοδικού *Διαβάζω* (δύο φορές), το Βραβείο Θεατρικής Μετάφρασης Μάριος Πλωρίτης, καθώς και με το βραβείο μεταφρασμένης ποίησης Άρης Αλεξάνδρου. Ποιήματα και βιβλία του έχουν μεταφραστεί σε ξένες γλώσσες. Το 2016 του απονεμήθηκε από τη Γαλλική κυβέρνηση το παράσημο του Ιππότη των Γραμμάτων και των Τεχνών.

Άννα Πούπου

Δρ. Κινηματογραφικών Σπουδών

Η Άννα Πούπου είναι διδάκτωρ κινηματογραφικών σπουδών από το πανεπιστήμιο Paris 3 – Sorbonne Nouvelle. Έχει πτυχίο και μεταπτυχιακό στη θεατρολογία από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. και DEA στις κινηματογραφικές σπουδές από το Paris 3. Το διδακτορικό και οι μεταπτυχιακές σπουδές στη Γαλλία εκπονήθηκαν με υποτροφία του Ι.Κ.Υ. (2002-2007). Έχει παρακολουθήσει μαθήματα σύγχρονης λογοτεχνίας στο πανεπιστήμιο Paris XII, Ρωσικής γλώσσας στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μόσχας, μετάφρασης στο Κέντρο Λογοτεχνικής Μετάφρασης του Γαλλικού Ινστιτούτου, αστικής γεωγραφίας στην EHESS στα πλαίσια του DEA και Videography στη SAE Creative Media Institute.

Από το 2008 έως σήμερα έχει διδάξει μαθήματα ιστορίας και θεωρίας κινηματογράφου στο Τμήμα Κινηματογράφου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. Από το 2014 διδάσκει στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, στην ενότητα: Νεοελληνικό θέατρο και κινηματογράφος. Από το 2014 επίσης, διδάσκει στο πρόγραμμα: Κινηματογράφος: Ιστορία, πρακτικές και βασικές αρχές σκηνοθεσίας, Κέντρο Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης E-learning του Ε.Κ.Π.Α..

Από το 2016 έως το 2019 συμμετείχε ως ερευνήτρια στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα: I-Media Cities: E-Environments for Research on Cities and the Media (Horizon 2020, ΕΜΜΕ Ε.Κ.Π.Α.). Από τον Απρίλιο του 2020 διεξάγει μεταδιδακτορική έρευνα ως υπότροφος του ερευνητικού προγράμματος: Το φιλμ νουάρ στην Ελλάδα: πρόσληψη, αφομοίωση και επιδράσεις ενός αμερικάνικου είδους, από την μεταπολεμική περίοδο έως σήμερα, που χρηματοδοτείται από το ΕΔΒΜ ΕΣΠΑ (Ε.Κ.Π.Α.).

Είναι μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού *Filmicon Journal of Greek Film Studies* και έχει εργαστεί στον συντονισμό προγράμματος της Ταινιοθήκης της Ελλάδος. Κείμενά της που αφορούν την ιστορία και θεωρία του κινηματογράφου έχουν δημοσιευτεί σε συλλογικούς τόμους, πρακτικά

συνεδρίων, διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά (*Théorème, Journal of the Hellenic Diaspora, Παράβασις, Filmicon Journal of Greek Film Studies, Modern Greek Studies – Australia & New Zealand, Ουτοπία* κ.α.).

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Anna Roupou, Nikitas Fessas, Maria Chalkou (eds.), *A Darker Greece: Greek Film Noir*, Edinburgh University Press, Edinburgh (υπό έκδοση).

Αφροδίτη Νικολαΐδου, Άννα Πούπου (επιμ.), *Η χαμένη λεωφόρος του ελληνικού σινεμά, 1960-1990*, Νεφέλη, Αθήνα 2019.

Afroditi Nikolaidou, Anna Roupou, Maria Chalkou (eds.), *Old Games, New Rules: Rethinking Genre in Greek Cinema, from the 70s to the present. Special Issue, Filmicon Journal of Greek Film Studies*, No 4, December 2017.

Ανδρονίκη Διαλέτη, Γιώργος Πλακωτός, Άννα Πούπου, *Ιστορία της Βενετίας και της Βενετικής Αυτοκρατορίας (11ος – 18ος αιώνας). Κοινωνία, οικονομία, πολιτισμός*. Ηλεκτρονικό σύγγραμμα μέσω της δράσης «Κάλλιππος – Ελληνικά Ηλεκτρονικά Ακαδημαϊκά Συγγράμματα και Βοηθήματα», Αθήνα 2016.

Κινηματογράφος: Ιστορία, πρακτικές και βασικές αρχές σκηνοθεσίας, Κέντρο Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης - E-Learning, Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 2015.

Anna Roupou, Afroditi Nikolaidou, Eirini Sifaki (eds.), *Athens: World Film Locations*, Intellect Books / University of Chicago Press, Bristol & Chicago 2014.

Ειρήνη Σηφάκη, Άννα Πούπου, Αφροδίτη Νικολαΐδου (επιμ.), *Πόλη και κινηματογράφος: θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις*, Νήσος, Αθήνα 2011.

Εύη Προύσαλη

Δρ. Θεατρολογίας, Κριτικός Θεάτρου

Η Εύη Προύσαλη διδάσκει Ερευνητική Μεθοδολογία στην Τέχνη, στο Τμήμα Εικαστικών Τεχνών της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών (2020) και Παραστατικές Τέχνες: Θεωρία κι Εφαρμογές, στο Τμήμα Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2019-2020). Έχει εκπονήσει μεταδιδακτορική έρευνα με τίτλο: Παραστατικές Τέχνες, Σύγχρονες Θεωρίες της Επιτέλεσης/Performance και Θεωρίες Πρόσληψης από τον Θεατή. Ένα πεδίο σύγκλισης των γνωσιακών επιστημών, της Νευροαισθητικής και της Φιλοσοφίας, στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Ε.Κ.Π.Α. (2019). Είναι διδάκτορας του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών (2010, τίτλος διδακτορικής διατριβής: Η Ιδεολογική και Αισθητική λειτουργία του Θανάτου στη Νεοελληνική Σκηνή: Η περίπτωση του συγγραφέα Βασίλη Ζιώγα), πτυχιούχος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. (1998), πτυχιούχος Χημείας του Πανεπιστημίου Πατρών (μεταπτυχιακή έρευνα στο Ινστιτούτο Παστέρ, Αθήνα, 1997). Έχει διδάξει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών (Ε.Κ.Π.Α., 2017-2018) και στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Ακαδημία Πλάτωνος (Ε.Κ.Π.Α., 2014-2015). Έχει συμμετάσχει με εισηγήσεις σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια και ημερίδες, ενδεικτικά: Γ, Ε και ΣΤ Πανελλήνια Θεατρολογικά Συνέδρια (2008, 2014, 2017)· XXIII Παγκόσμιο Συνέδριο Φιλοσοφίας, Ε.Κ.Π.Α. (2013)· 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωσιακής Επιστήμης (2018)· 15th International Conference on the Arts in Society, NUI Galway, Ireland (2020) κ.ά. Έχει δημοσιεύσει επιστημονικά άρθρα σε ελληνικά και διεθνή περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων.

Συμμετείχε με άρθρα της στους συλλογικούς τόμους: *Φιλοσοφικές Πρόβες και Θεατρικές Δοκιμές: Θεατροφιλοσοφικές Μελέτες*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2019, και: *Η Μεταμυθοπλασία ως Αφηγηματικός τρόπος και η Κριτική του Μεταμοντερνισμού*, Εκδόσεις Βιβλιόραμα, Αθήνα, Ιούνιος 2018. Έχει συγγράψει το βιβλίο *Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό στο μάθημα της Ιστορίας Θεάτρου για τα Καλλιτεχνικά Λύκεια – Β, Γ, Τάξεις* (Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2015) και την ενότητα «Ιστορία Θεάτρου του 19ου και 20ού αιώνα» στο *Ιστορία του Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου*, Γ Ενιαίου Λυκείου, Γενικής Παιδείας, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα, 2000.

Έχει επιμεληθεί τα βιβλία *Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης* (συλλογικό), *Σύγχρονοι Ορίζοντες*, 2004 και *Τα Προσφυγικά Σπίτια της Νίκαιας* (συλλογικό), Λιβάνης, Αθήνα, 2002.

Συνεργάστηκε ως σύμβουλος δραματουργίας σε θεατρικές παραστάσεις στην Αθήνα, ενδεικτικά: *Intimate Bridges* στο διεθνές Project INTIMATE BRIDGES (<https://intimatebridges.eu/home/>) στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για τις Παραστατικές Τέχνες, Creative Europe 2019-2020· *Λήθη* (2019)· *Humanismus* (2017)· *Στρατηγικές Επιβίωσης* (2015) κ.ά. Σκηνοθέτησε θεατρικές παραστάσεις σε Δημόσια Ι.Ε.Κ., σε Δήμους της Αττικής (2010-2017) και σε δραματικές σχολές.

Έχει συνεργαστεί ως κριτικός θεάτρου από 2000 έως σήμερα με έντυπα (*Athens Voice*, *Το Ποντίκι*, *Οδός Πανός*, *Real News*) και ηλεκτρονικά μέσα (*The Press Project*). Είναι μέλος της Ελληνικής Ένωσης Κριτικών Θεάτρου και Παραστατικών Τεχνών (2003), της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας (2010), της Ελληνικής Γνωσιακής Εταιρείας (2017) και Γενική Γραμματέας του Ε.Κ.Δ.Ι.Θ. (Ελληνικό Κέντρο του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου) (2019). Διετέλεσε επίσης μέλος των κριτικών επιτροπών του ΥΠ.ΠΟ.Α. για του δόκιμους Έλληνες συγγραφείς και των Βραβείων Κουν του Δήμου Αθηναίων. Επιφυλλίδες και θεατρολογικά κείμενά της έχουν δημοσιευτεί στις εφημερίδες *ΑΥΓΗ*, *Καθημερινή*, *Ελευθεροτυπία*, καθώς και στον ετήσιο τόμο του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου. Εργάστηκε στην Ε.Ρ.Τ. ως μεταφράστρια σε ντοκιμαντέρ τέχνης.

Στο επίκεντρο των ενδιαφερόντων της είναι η διεπιστημονική προσέγγιση των Σύγχρονων Παραστατικών Τεχνών, η Γενετική της Τέχνης, η Ανθρωπολογία και Κοινωνιολογία της Τέχνης, η Τέχνη και Ψυχανάλυση, η Γνωσιακή προσέγγιση και Πρόσληψη των Παραστατικών Τεχνών.

Μαρία Σεχοπούλου
Δρ. Θεατρολογίας

Πτυχιούχος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου ολοκλήρωσε με άριστα το διετές μεταπτυχιακό πρόγραμμα, και όπου εκπόνησε κατόπιν τη διδακτορική της διατριβή με τίτλο: Η πρόσληψη του Αύγουστου Στρίντμπεργκ στην Ελλάδα. Μεταφράσεις – παραστάσεις, για την οποία έλαβε Άριστα με διάκριση. Για την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής έλαβε την υποτροφία Sasakawa, ενώ για τις μεταπτυχιακές σπουδές υποτροφία επίδοσης του I.K.Y.

Έχει διδάξει σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών, ενώ στο ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 διδάσκει στα μεταπτυχιακά προγράμματα των Τμημάτων Θεατρικών Σπουδών Αθηνών και Ναυπλίου. Συμμετείχε ως μεταδιδακτορικός υπότροφος στο ερευνητικό πρόγραμμα: Η βιογραφία ως πηγή της θεατρικής ιστορίας: βιογραφίες ελλήνων και ξένων ηθοποιών στον ελληνικό και παροικιακό περιοδικό Τύπο από το 19ο αιώνα ως τη Μικρασιατική Καταστροφή. Συμβολή στην ιστορία της υποκριτικής (Θ.Ι.Σ.Β.Υ.), του τομέα Θεατρολογίας του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών – Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, καθώς και ως επιστημονικός συνεργάτης στο διαπανεπιστημιακό / διατμηματικό ερευνητικό πρόγραμμα Χρυσαλλίς / Chrysallis: Πολιτισμική μεταφορά και «εθνικός χαρακτήρας» στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα.

Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε ελληνικά (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ρέθυμνο) και διεθνή (Ελσίνκι, Στοκχόλμη, Λουντ) επιστημονικά συνέδρια και συμπόσια, διημερίδες και ημερίδες, σε στρογγυλές τράπεζες βιβλιοπαρουσιάσεων κ.ά. ενώ, ύστερα από πρόσκληση του Μουσείου Στρίντμπεργκ στη Στοκχόλμη, έδωσε ωριαία διάλεξη τον Οκτώβριο του 2018 με θέμα την παρουσία του Στρίντμπεργκ στα ελληνικά γράμματα και το ελληνικό θέατρο. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε πρακτικά συνεδρίων, ημερίδων, επιστημονικών περιοδικών και συλλογικών τόμων. Έχει επίσης επιμεληθεί πρακτικά συνεδρίων, έχει συμμετάσχει στη διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων και έχει υπογράψει επιστημονικές και φιλολογικές επιμέλειες. Επίσης έχει γράψει εισαγωγές και επίμετρα σε βιβλία, θεατρολογικά κείμενα και χρονολόγια σε θεατρικά προγράμματα, ενώ έχει συνεργαστεί ως δραματολόγος με θιάσους.

Εργάστηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών επί σειρά ετών (2003-2014), καθώς και στο Μουσείο Μπενάκη, ως επιστημονικός συνεργάτης στην τεκμηρίωση του αρχείου παραστατικών τεχνών, στο πλαίσιο του έργου: Ψηφιακή τεκμηρίωση και ανάδειξη συλλογών και αρχείων του Μουσείου Μπενάκη (2005-2006). Συμμετείχε στην οργανωτική επιτροπή του πανεπιστημιακού προγράμματος των εντατικών δεκαπενθήμερων καλοκαιρινών μαθημάτων στην Επίδαυρο με τίτλο: Intensive course on the study and performance of Ancient Greek Drama, καθώς και στην οργανωτική επιτροπή όλων των δραστηριοτήτων του European network of Research and Documentation of Performances of Ancient Greek Drama, που συμπεριελάμβανε τη διεξαγωγή ετήσιων απολογιστικών συναντήσεων (Annual meetings) και συναντήσεων της ευρωπαϊκής διοργανωτικής επιτροπής του Δικτύου (Coordination committee meetings) σε Ελλάδα και εξωτερικό (2004-2010).

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Μαρία Σεχοπούλου (επιμ.), *Ο Αύγουστος Σπρίντμπεργκ και το σύγχρονο θέατρο*, Πρακτικά Διεθνούς Ημερίδας που πραγματοποιήθηκε σε συνδιοργάνωση του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., της Σουηδικής πρεσβείας της Ελλάδας, του Σουηδικού Ινστιτούτου της Αθήνας και της Ελληνικής πρεσβείας στη Σουηδία (Αθήνα, 20 Οκτωβρίου 2018), Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2020.

Βάνια Παπανικολάου, Μαρία Σεχοπούλου, Κωνσταντίνα Γεωργιάδη (επιμ.), *Αυθολόγιο Βιογραφιών Ελλήνων Ηθοποιών*, στο πλαίσιο του χρηματοδοτούμενου ερευνητικού προγράμματος με τίτλο: «Η βιογραφία ως πηγή της θεατρικής ιστορίας: βιογραφίες Ελλήνων και ξένων ηθοποιών στον ελληνικό και παροικιακό περιοδικό Τύπο από τον 19ο αιώνα ως τη Μικρασιατική Καταστροφή. Συμβολή στην ιστορία της υποκριτικής (Θ.ΙΣ.Β.Υ.)», Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, Ρέθυμνο 2020.

Αλεξία Αλτουβά, Μαρία Σεχοπούλου (επιμ.), *Παγκόσμιο Θέατρο: Πράξη – Δραματοουργία – Θεωρία. Πρακτικά Επιστημονικής Συνάντησης αφιερωμένης στα 300 χρόνια από τη γέννηση του Denis Diderot*, (Αθήνα, 21-23 Νοεμβρίου 2013, Κτήριο «Κωστής Παλαμάς»), Προλογικό σημείωμα – Χαιρετισμός Α. Ταμπάκη, Αθήνα 2017.

Άννα Ταμπάκη, Μαρία Σεχοπούλου (επιμ.), *Ο ελληνικός περιοδικός τύπος του 19ου αιώνα: ερευνητικά ζητήματα – πορίσματα της έρευνας*, Πρακτικά συνάντησης εργασίας νέων ερευνητών (Αθήνα, 9 Φεβρουαρίου 2015), Αθήνα 2015.

Σοφία Σπυράτου
Χορογράφος – Σκηνοθέτις

Η Σοφία Σπυράτου είναι χορογράφος και σκηνοθέτρια. Το 1989 ίδρυσε το Χοροθέατρο Ροές και έκτοτε έχει ανεβάσει 20 πρωτότυπα έργα, με τα οποία έχει περιοδεύσει σε φεστιβάλ στην Ελλάδα και σε όλον τον κόσμο: Νέα Υόρκη, Μόντε Κάρλο, Σεούλ, Παρίσι, Λουξεμβούργο, Λεμεσό, Κριμαία, Οδησό (σε συνεργασία με το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού), Άγκυρα, Τίρανα, Στρόμνιτσα, Μπίτολα, Σκόπια, Σ. Λιούις, Κωνσταντινούπολη, Φεστιβάλ της Οχρίδας, Φεστιβάλ Womad, Πάφο στα πλαίσια της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας.

Από τις αρχές της δεκαετίας του '80 έχει συνθέσει χορογραφίες, μεταξύ άλλων, για το Εθνικό Θέατρο, το Θέατρο Τέχνης, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, την Εθνική Λυρική Σκηνή και το Φεστιβάλ Επιδαύρου. Έχει χορογραφήσει 20 τραγωδίες και κωμωδίες.

Το 2003 σκηνοθέτησε και επιμελήθηκε καλλιτεχνικά τη Σύνοδο για την Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που πραγματοποιήθηκε στη Στοά του Αττάλου.

Το 2004 διετέλεσε καλλιτεχνική σύμβουλος του Δήμου Αθηναίων για την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων. Επίσης, είχε την καλλιτεχνική διεύθυνση και σκηνοθεσία στην τελετή υποδοχής της Ολυμπιακής Φλόγας στο Παναθηναϊκό Στάδιο και ανέλαβε τη χορογραφία για την τελετή αφής της Φλόγας για τους Παραολυμπιακούς αγώνες, στο ναό του Ηφαίστου.

Το 2005 εκπροσώπησε την Ελλάδα στην EXPO της Ιαπωνίας. Επίσης το 2005, σε συνεργασία με το Υπουργείο Τουρισμού, είχε την καλλιτεχνική επιμέλεια της Παγκόσμιας Ημέρας Τουρισμού στο Σούνιο.

Το 2006 επιμελήθηκε καλλιτεχνικά, σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, το Διεθνές Ιατρικό Συνέδριο στη Ρόδο, ενώ το 2008 και το 2009 σχεδίασε το πρόγραμμα και σκηνοθέτησε το Διεθνές Φεστιβάλ Πρέσπεια. Επίσης, το 2009 χορογράφησε και σκηνοθέτησε την τελετή έναρξης των Διεθνών Παιδικών Αγώνων, στο Παναθηναϊκό Στάδιο.

Τον Φεβρουάριο του 2008 χορογράφησε την παράσταση των Tiger Lillies *Freak Show*, που έκανε την παγκόσμια πρεμιέρα της στο Θέατρο Badminton.

Τον Δεκέμβριο του 2009 και τον Ιανουάριο του 2010 σκηνοθέτησε τις

παραστάσεις του Διονύση Σαββόπουλου *Το περιβόλι του Τρελού* στο Παλλάς, ενώ είχε και τη συνολική καλλιτεχνική επιμέλεια των επετειακών εκδηλώσεων του Διονύση Σαββόπουλου *Αφιέρωμα στα 60's - Το περιβόλι του Τρελού*.

Τέλος, τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2010 εκπροσώπησε την Ελλάδα στις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις της EXPO 2010 στη Σαγκάη, σκηνοθετώντας την πρωτότυπη παράσταση *Η ηχώ του ζωντανού μύθου*.

Έχει διδάξει, μεταξύ άλλων, στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και στην Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης.

Το 2000 βραβεύτηκε για τις χορογραφίες της στο αρχαίο δράμα με το Βραβείο Κοτοπούλη – Πράτσικα. Το 2008 απέσπασε το Α Διεθνές Βραβείο στους Βοσπορικούς Αγώνες της Κριμαίας για την παράσταση *Ηλέκτρα Αυτουργός*, ενώ το ίδιο έργο τιμήθηκε με τα βραβεία καλύτερης παράστασης, σκηνοθεσίας και συλλογικής εργασίας του Διεθνούς Φεστιβάλ Δράματος Stobi της FYROM το 2009.

Δείγμα της πρόσφατης δουλειάς της στο θέατρο είναι οι παραστάσεις: *Ο Ιάσοντας και το Χρυσόμαλλο Δέρας* (2015), *Δον Κικώτης* (2017), *Αναζητώντας τον Ατίκ!* (2018), *Η Παναγία των Παρισίων* (2018), *Ο Τρελαντώνης* (2018), *Οδύσσεια* (2019).

Μαρία Ανδρ. Σπυροπούλου
Φιλολόγος – Θεατρολόγος

Η Μαρία Ανδρ. Σπυροπούλου γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Πάτρα. Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, Θεατρολογία και Φιλολογία. Είναι κάτοχος Mphil του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. και υποψήφια διδάκτωρ στο ΤΕΕΑΠΗ του Πανεπιστημίου Πατρών. Έχει συμμετοχή σε ακαδημαϊκά ερευνητικά προγράμματα και συνέδρια. Συνεργάστηκε με το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (Ι.Τ.Υ.Ε.) – ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ ως επιστημονική Σύμβουλος Θεάτρου για τη σχεδίαση ανοικτών μαθησιακών αντικειμένων (OERs) Θεατρικής Αγωγής.

Στις πρώτες ακόμα τάξεις του Γυμνασίου άρχισε να γράφει ποίηση και θέατρο. Το 1992 διακρίθηκε με το πρώτο βραβείο ποίησης στον πανελλήνιο διαγωνισμό του Πνευματικού Κέντρου Πειραιά Φίλων, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας. Το 1993 εξέδωσε την ποιητική συλλογή *Το Πέρασμα από την Εφηβεία*. Το 1999 συνέστησε τη θεατρική ομάδα Τσέρκι, όπου δραματοποιούσε και παρουσίαζε παραμύθια των εκδόσεων Μίνωας. Το 2006 συμμετείχε στο ντοκιμαντέρ για τη Ν.Ε.Τ., *Παθήματα – Μαθήματα*. Το 2011 διασκεύασε σε ελεύθερη απόδοση και έγραψε στίχους τραγουδιών για το έργο *Εκκλησιάζουσες* του Αριστοφάνη, το οποίο και παίχτηκε το 2012 από τη θεατρική ομάδα Υπόγειο με Ήλιους, σε σκηνοθεσία της Μαίρης Παναγιωτοπούλου, στο θέατρο Κάτω από τη Γέφυρα (Ν. Φάληρο). Το 2012 διασκεύασε και μετέφερε στο θέατρο το διήγημα *Η Σταχομαζώχτρα* του Αλ. Παπαδιαμάντη για ακούοντες, κωφούς και βαρήκοους μαθητές. Το 2016 δημοσιεύτηκε το παραμύθι της για μεγάλους *Ο ήλιος μέσα σου*, στο Μουσών Μέλαθρον: Ένωση Λογοτεχνών Βορείου Ελλάδος. Ποιήματά της έχουν δημοσιευθεί σε λογοτεχνικά περιοδικά. Έχει διδάξει θέατρο σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Έχει συμμετοχές σε θεατρικά φεστιβάλ. Έχει σκηνοθετήσει θεατρικές και μουσικές παραστάσεις. Αφηγείται παραμύθια για μικρούς και μεγάλους. Είναι ενεργό μέλος σε πολιτιστικούς φορείς όπως: Π.Ε.ΣΥ.Θ., Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Ένωση Λογοτεχνών Βορείου Ελλάδος – Ε.Λ.Β.Ε. Σήμερα εργάζεται ως θεατρολόγος – φιλόλογος στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

†Λήδα Τασσπούλου
(1953-2005)
Ηθοποιός

Ιδρυτικό στέλεχος, αναπληρώτρια Καλλιτεχνική Διευθύντρια και πρωταγωνίστρια του Αμφι-Θεάτρου (Α - Θ), στο οποίο εργάστηκε αδιάλειπτα από την ίδρυσή του.

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε μουσική (φλάουτο, με υποτροφία του Ωδείου Αθηνών, και βιολί με την Έρση Αποστολίδη). Από παιδί ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την κίνηση και επί σειρά ετών μελέτησε κινησιολογία διαφόρων Σχολών (ρυθμική γυμναστική, κλασικό χορό, σύστημα Graham και Jazz, εκφραστική θεατρική κίνηση). Φοίτησε στην Αρσάκειο Παιδαγωγική Ακαδημία. Ασχολήθηκε επαγγελματικά με τη διδασκαλία της τέχνης (θέατρο, ζωγραφική, μουσική) σε παιδιά σχολικής ηλικίας και ίδρυσε μαζί με την Αθηνά Ρικάκη το Κόκκινο Μπαλό, κέντρο αισθητικής αγωγής για παιδιά στην Γκαλερί Ώρα.

Απόφοιτος της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου. Στο ίδιο θέατρο έπαιξε πριν αποφοιτήσει στα έργα: *Ηλέκτρα*, *Ιππόλυτος*, *Άλκησις*, *Κύκλωψ*, *Βάκχες* κ.ά. Το 1982, καλεσμένη του Αμερικανικού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, δίδαξε μονολόγους του Αρχαίου Θεάτρου σε δέκα Πανεπιστήμια και Ανώτερες Θεατρικές Σχολές των Η.Π.Α. Το 1984 στο θέατρο Olimpico της Ρώμης παρουσίασε αποσπάσματα έργων (μονολόγους) αρχαίων τραγικών και το 1994 συμμετείχε στο Διεθνές Συνέδριο του Πανεπιστημίου του Bari (Ιταλία), όπου ερμήνευσε μονολόγους της Αγαύης, της Ιούς και της Ηλέκτρας. Υπήρξε βοηθός σκηνοθέτη σε παραστάσεις του Α-Θ, καθώς και της Compañia Ballesteros στον *Ιππόλυτο*, που παρουσιάστηκε στο αρχαίο θέατρο της Merida (Ισπανία). Συνέβαλε επωνύμως στη σύνταξη προγραμμάτων του Α-Θ. Από το 1989 ως το 1992 διηύθυνε το Εργαστήριο Υποκριτικής Τέχνης για το Θέατρο και την Όπερα του Α-Θ.

Με το Α-Θ εμφανίστηκε στον *Ερωτόκριτο* (Γ Αρειούσα), στη *Λυσιστράτη*, στην *Οδύσσεια* (Κίρκη), στη *Γενοβέφα*, στον *Τίτο Ανδρόνικο* (Λαβίνια), στους *Βατράχους*, στον *Πλούτο* (Πενία), στον *Ταρτούφο* (Ντορίνα), στην *Ψυχοστασία*, στην *Ιφιγένεια [εν Ληξουρίω]* (Ιφιγένεια) –η παράσταση δόθηκε στο Διεθνές Φεστιβάλ του *Εδιμβούργου* και στο Λονδίνο (1981)–, στους *Επιτρέποντες* (Γυναίκα με το κάρο), στον *Δαβίδ* (Τραγουδιστής), στον *Γουανάκο* (Καλαθούνα), στον *Ρήσο*

(Μούσα), στον *Φιάκα* (Ευανθία), στην *Ιφιγένεια εν Αυλίδι* (Ιφιγένεια), στον *Κοξίνγκα* (Κομούτσου), στον Προμηθέα (Ιώ), στη *Δεσποινίδα Τζούλια* (Τζούλια), στην *Ειρήνη* (Ειρήνη), στον *Φορτουνάτο* (Αγουσίνα), στο *Όπως σας αρέσει* (Ροζαλίνα), στις *Ευμενίδες* (Α Κορυφαία), στην *Όπερα της πεντάρας* (Πόλυ), στις *Χοηφόρους* (Ηλέκτρα), στα *Εγκλήματα και εγκλήματα* (Ενριέτ), στον *Αγαμέμνονα* (Κασσάνδρα), στο *Ημέρωμα της σπρίγκλας* (Κατερίνα), στην *Ορέστεια* (Κασσάνδρα - Ηλέκτρα), στον *Βούτσεκ* (Μαρία), στην *Ηλέκτρα* (Ηλέκτρα), στον *Άμλετ* (Οφηλία), στον Προμηθέα του 1992 (Ιώ), στις *Βάκχες* (Αγαύη), στο *Ονειρόδραμα* (Αγνή), στις *Τραχίνιες* (Δηλιάνειρα), στο *Πένθος ταιριάζει στην Ηλέκτρα* (Λαβίνια), στη *Θεοφανώ* (Θεοφανώ), στον *Ιωνα* (Κρέουσα), στη *Μαρία Στιούαρτ* (Μαρία Στιούαρτ), στην *Ιφιγένεια εν Ταύροις* (Ιφιγένεια), στο *Απόψε αυτοσχεδιάζουμε* (Σκηνοθέτης), στις *Εκκλησιάζουσες* (Πραξαγόρα), στις *Αστραπές χωρίς βροντή* (Μόλλι - με το έργο αυτό πραγματοποίησε την πρώτη της σκηνοθεσία), στην *Ελένη* (Ελένη), στον *Φάουστ* (Μεφιστοφελής), στον *Αίαντα* (Τέκμησσα), στο *Αντώνιος και Κλεοπάτρα* (Κλεοπάτρα), στη *Μήδεια* (Μήδεια), στο *Τρεις κύβοι ζάχαρη* για τον καφέ της *Κίρκης* (Κυρία Σιρκέ - με το έργο αυτό πραγματοποίησε τη δεύτερη σκηνοθεσία της), στην *Υψιπύλη* (Υψιπύλη), στην *Εκάβη* (Πολυξένη) και στην *Ανδρομάχη* (Ανδρομάχη).

Το 1996 της απενεμήθη το βραβείο α γυναικείου ρόλου της Εταιρείας Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων, για την ερμηνεία της στη *Θεοφανώ*. Έχει λάβει μέρος σε περισσότερα από 30 Διεθνή Φεστιβάλ Θεάτρου του εξωτερικού και την Άνοιξη του 1993 η *Ηλέκτρα*, στην οποία πρωταγωνίστησε, παρουσιάστηκε στο Φεστιβάλ των Εθνών (Σαντιάγκο - Χιλή) και στην Αργεντινή, όπου απέσπασε διθυραμβικές κριτικές. Με την ίδια επιτυχία παρουσιάστηκε στο Φεστιβάλ της Βουδαπέστης και στην Όπερα του Καΐρου, στο Φεστιβάλ της Μόσχας, στο Πεκίνο, στα Τίρανα. Το Νοέμβριο του 1994 της απονέμεται το έπαθλο Μαρίκα Κοτοπούλη για την ερμηνεία της Αγνής στο *Ονειρόδραμα*. Το καλοκαίρι του 1995, στο Φεστιβάλ του Άργους και στον Λυκαβηττό, ερμηνεύει μια σύνθεση έξι γυναικείων μορφών του αρχαίου δράματος με τίτλο ... *προς ύστατον φως...* Τό 1996 παρουσιάζει την ίδια σύνθεση στο Τρίτο Διεθνές Φεστιβάλ της Μόσχας: Παράσταση για έναν Καλλιτέχνη, το 1997 στο Διεθνές Φεστιβάλ El Mediterraneo y el Teatro του Βαλλαντολίδ, στην Ισπανία, το 1999 στο Ευρωπαϊκό Θέατρο της Βόννης, στο Μέγαρο των Τεχνών της άλλοτε γερμανικής πρωτεύουσας, και το 2003 στο Samuel Beckett Theatre του Trinity College στο Δουβλίνο, στο πλαίσιο του Συμποσίου Rebel Women. Το καλοκαίρι του 1998 έπαιξε στην *Ιστορία του Στρατιώτη* του Στραβίνσκυ (Διάβολος), που παρουσίασε το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών στη Μικρή Επίδαυρο. Το Μάιο του 2001 πρωταγωνίστησε στην παράσταση *Ωρα απιέναι - Η ζωή του Σωκράτη*, παραγωγή του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού. Τον Οκτώβριο του 2003, συμμετέχοντας στο πρόγραμμα Θεατρικοί Μονόλογοι της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας, σύνθεσε τα κείμενα και σκηνοθέτησε το θέαμα *Ο δρόμος της Μήδειας είναι μονόλογος*, στο οποίο και πρωταγωνίστησε. Το 2004 παρουσίασε στο Α-Θ, σε δική της σκηνοθεσία και επιμέλεια μουσικής, το *Τέλος του παιχνιδιού* του Σάμουελ Μπέκετ.

Από το 2003-2005 δίδασκε στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ναυπλίου το μάθημα Υποκριτική (Θεωρία και Πράξη), ενώ το 2004-2005 δίδαξε στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών το μάθημα της Υποκριτικής.

Η τελευταία δημόσια εμφάνισή της ήταν η συμμετοχή της στην Ημέρα του Ηθοποιού που οργάνωσε το Σ.Ε.Η. στο Ηρώδειο (μονόλογος της Ανδρομάχης – Οκτώβριος του 2004) και τελευταία της σκηνοθεσία το *Πάσχα* του Στρίντμπεργκ που παρουσιάστηκε το Πάσχα του 2005 στο Α-Θ. Έφυγε στις 12 Σεπτεμβρίου του 2005.

Ανδρέας Φλουράκης
Θεατρικός Συγγραφέας

Γεννήθηκε στην Αθήνα, σπούδασε κινηματογράφο στην Αθήνα και θέατρο στην Αγγλία (*MA Writing for the Theatre and Broadcast Media / Royal Central School of Speech and Drama*). Στο θέατρο εμφανίζεται για πρώτη φορά το 2001 με το συλλογικό έργο *Πίστη* (Θέατρο του Νότου - Αμόρε). Το 2003 διακρίνεται στον διαγωνισμό μονόπρακτων του Θεάτρου Τέχνης, το 2004 του απονέμεται η υποτροφία Fulbright, το 2006 το έργο του *Αντιλόπες* επιλέγεται ως ένα από τα δεκαέξι καλύτερα θεατρικά της Ευρώπης στο πρόγραμμα JANUS, το 2008 βραβεύεται στον διαγωνισμό μονόπρακτων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρόδου, καθώς και στον διεθνή Διαγωνισμό Μονοδράματος 2006-2008 των UNESCO-I.T.I., ενώ το 2014 το έργο του *Ασκήσεις Για Γερά Γόνατα* διακρίνεται στην πλατφόρμα Eurodram.

Θεατρικά του έργα που έχουν παρουσιαστεί: *Οι Μέρες Πριν Έρθεις* (Θέατρο του Νότου), *Φύλλα Της* (Θέατρο της Άνοιξης στα πλαίσια της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας και Θέατρο Επί Κολωνών), *Κάσσο* (XIII Διεθνή Συνάντηση Αρχαίου Δράματος Δελφών), *Κέλυφος* (104 Κέντρο Λόγου Και Τέχνης), *Μπελ Επόκ* (Θέατρο Επί Κολωνών), *Λάσσο* (Θέατρο Επί Κολωνών/Θέατρο Μπιπι), *Ασκήσεις Για Γερά Γόνατα* (Θέατρο Τέχνης), *Μήδειας Πατούσες* (Θέατρο Βαφείο), *Μήδειας Μπούρκα* (Επί Κολωνών / Διεθνές φεστιβάλ Πάφου σε σκηνοθεσία του ίδιου), *Κόκκαλα* (Θέατρο Τέχνης), *Διώρυγα* (Μουσείο Φωταερίου), *Μπλε Μαρέν* (Αγγέλων Βήμα), *Όχι Και Τόσο Άγριο* (Στέγη Γραμμάτων Και Τεχνών), *Θέλω Μια Χώρα* (Φεστιβάλ Αθηνών / Θέατρο Τέχνης / Δημοτικό Θέατρο Πειραιά / Κ.Θ.Β.Ε. κ.α.), *Τυφλή Εμπιστοσύνη* (Θέατρο Επί Κολωνών), *Τα Πράγματα Που Παίρνεις Μαζί* (Royal Court Theatre), *Κόκκαλα* (Θέατρο Τέχνης), *Κίρκη* (Θέατρο Μπιπι), *Το Ασουνόδευτο* (Θέατρο Skrow/Θεσσαλικό Θέατρο), *Ταπ Άουτ* (Θέατρο της Οδού Κεφαλληνίας Β σκηνή, σε σκηνοθεσία τους ίδιου), *Ρομπέν των Δασών* (Θέατρο Τέχνης), *Οδύσσεια* (Θεσσαλικό Θέατρο) κ.ά.

Έργα του έχουν μεταφραστεί στα Αγγλικά, Γαλλικά, Ισπανικά, Πορτογαλικά, Ιταλικά, Ισπανικά, Γερμανικά, Τουρκικά, Ρουμάνικα, Πολωνικά, Αλβανικά, και Φινλανδικά, και έχουν παρουσιαστεί στα: Royal Court Theatre, Gate Theatre, West Yorkshire Playhouse και Tristan Bates, στη Μ. Βρετανία, στο

φεστιβάλ Oyun Yaz στην Κωνσταντινούπολη, στο Φεστιβάλ του Ελσίνκι, στα Comparative Drama Conference, φεστιβάλ HotINK, φεστιβάλ GI60, στο Lincoln Centre Theatre, στο Brown University, στο New York International Fringe Festival, στις Η.Π.Α., στο Εθνικό Θέατρο της Αλβανίας, στο Aagaaz Theatre Trust στην Ινδία, στο Ghostlight Teatro στο Μεξικό, στο Εθνικό Θέατρο της Μαδρίτης, κ.α. Εισηγείται εργαστήρια Θεατρικής Γραφής από το 2002 στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Νίκη Ελευθερία
Χαλκιαδάκη-Μιχαλά
Φιλολόγος, Θεατρολόγος

Σπούδασε Γαλλική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, από το οποίο αποφοίτησε το 1965. Από το 1965 έως το 1967 μετέβη στη Γαλλία όπου, με υποτροφία της Γαλλικής Κυβέρνησης, παρακολούθησε μεταπτυχιακά μαθήματα Ιστορίας Τέχνης και Σεμινάρια Μετάφρασης στο Πανεπιστήμιο της Lyon. Το 1985, μετά από διετείς σπουδές, απέκτησε *Maitrise des Lettres Classiques* από το Πανεπιστήμιο της Dijon, ενώ δύο χρόνια αργότερα, το 1988, *D.E.A (Diplôme d'Études Approfondies)* από το Πανεπιστήμιο της Dijon στη Συγκριτική Φιλολογία και, τέλος, Διδακτορικό του ίδιου Πανεπιστημίου με θέμα *Le Baroque dans le Théâtre de Samuel Beckett* (1993).

Παράλληλα, από το 1968 και μέχρι το 1999 εργάστηκε στη Μέση Εκπαίδευση, στα Σχολεία της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας (Αρσάκεια Εκάλης και Ψυχικού), κατ' αρχάς ως καθηγήτρια Γαλλικής Γλώσσας και, στη συνέχεια, ως Συντονίστρια Καθηγητών Γαλλικής. Κατά το διάστημα αυτό, έδωσε διαλέξεις και εμπύχωσε σεμινάρια θεατρικού παιχνιδιού στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, παρακολούθησε μαθήματα θεατρικού αυτοσχεδιασμού στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών (1994-96), στο Saint-Nazaire της Γαλλίας (Αύγουστος 86) και στο CIEP στις Sèvres της Γαλλίας (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 94). Επίσης, ανέβασε θεατρικές παραστάσεις στα γαλλικά με μαθητές του Αρσακείου και υπήρξε μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου (Διοργάνωση Αρσακείων Σχολείων).

Επιπλέον, συμμετείχε με εισηγήσεις, ως εκπρόσωπος της Ελλάδας, σε σεμινάρια, συνέδρια και Φεστιβάλ μαθητικών παραστάσεων του Δικτύου Ευρωπαϊκού Γαλλόφωνου Θεάτρου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Ελλάδα: Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, Ρουμανία: Anrad και Γαλλία: Limoges, Avignon, Saint-Nazaire, La Roche-sur-Yonne). Τέλος, επί σειρά ετών παρακολούθησε και συμμετείχε σε Σεμινάρια και Συναντήσεις Θεάτρου στο Εδιμβούργο, τα οποία διοργανώνονταν στα πλαίσια του Διεθνούς Φεστιβάλ.

Από το 1998 έως το 2017 εργάστηκε ως Επιστημονικός Συνεργάτης στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Κατά τη διάρκεια της συνεργασίας της με το Τμήμα δίδαξε στους φοιτητές του Τμήματος τα παρακάτω

μαθήματα επιλογής: Samuel Beckett, Eugène Ionesco, Jean Genet, Alfred Jarry και Guillaume Apollinaire - Προφήτες των Νέων Καιρών, Φουτουρισμός - Ντανταϊσμός - Σουρεαλισμός στο Θέατρο, Αμερικάνικο Πρωτοποριακό Θέατρο της Δεκαετίας του '60, Bob Wilson, Νέες Τάσεις στο Σύγχρονο Αμερικάνικο θέατρο: 1980-2010, Κινέζικο Θέατρο (με έμφαση στο σύγχρονο Κινέζικο Θέατρο και τις παρουσιάσεις έργων αρχαίας Ελληνικής Τραγωδίας), Η Μαριονέτα στο Σύγχρονο Θέατρο (που συνοδευόταν από πρακτικό σεμινάριο για κατασκευή και εμπύχωση κούκλας από επαγγελματίες μαριονοπαίχτες). Όλα τα παραπάνω μαθήματα συνοδεύονταν από προσωπικές σημειώσεις και μεταφράσεις έργων ή κειμένων, πολλές από τις οποίες έχουν εκδοθεί.

Λαλούλα Χρυσικοπούλου
Σκηνογράφος

Η Λαλούλα Χρυσικοπούλου είναι διπλωματούχος της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Φλωρεντίας (1977), πτυχιούχος της σκηνογραφίας της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών (Α.Σ.Κ.Τ.) με δάσκαλο τον Βασίλη Βασιλειάδη, και του τμήματος σκηνογραφίας – ενδυματολογίας του Αθηναϊκού Τεχνολογικού Ινστιτούτου Δοξιάδη. Επίσης παρακολούθησε το τμήμα σκηνογραφίας της Academia di Belle Arti της Φλωρεντίας, καθώς και το τμήμα σκηνοθεσίας της Σχολής Σταυράκου.

Η πρώτη της καλλιτεχνική εργασία ήταν στο έργο *Τσάι και συμπάθεια*, που ανέβηκε το 1968-1969 από τον θίασο Χατζίσκου – Νικηφοράκη στο θέατρο Κάβα. Έκτοτε, έχει υπογράψει πάνω από 200 σκηνογραφίες, έχοντας συνεργαστεί με το Εθνικό Θέατρο, το Κ.Θ.Β.Ε., την Εθνική Λυρική Σκηνή, πολλά ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., το Αμφι-Θέατρο του Σπύρου Α. Ευαγγελάτου καθώς και πολλούς ιδιωτικούς θιάσους, σε έργα των Αισχύλου, Σοφοκλή, Ευριπίδη, Αριστοφάνη, Σαίξπηρ, Λόπε ντε Βέγκα, Μολιέρου, Μεριμέ, Στρίντμπεργκ, Γκόγκολ, Κοκτώ, Λόρκα, Μπρεχτ, Ντε Φίλιππο, Ζενέ, Ανούιγ, Τένεσι Ουίλλιαμς, Πίντερ, Χορτάτση, Ξενοπούλου, Καζαντζάκη, Τερζάκη, Καμπανέλλη, Μάτεσι κ.ά. Έργα της έχουν παρουσιαστεί στα Φεστιβάλ Επιδαύρου, Αθηνών, Δημητρίων, Άργους κ.α., σε πολλές χώρες του εξωτερικού καθώς και σε εκθέσεις στην Ελλάδα και την Αμερική.

Χαρακτηριστικοί σταθμοί της πορείας της, ενδεικτικά, είναι: *Κοκτέιλ πάρτι* (θίασος Βεργή, 1970), *Οιδίπους Τύραννος* (θίασος Χατζίσκου – Νικηφοράκη, 1977), *Καλιγούλας* (Εθνικό Θέατρο, 1977), *Δούλες* (Κ.Θ.Β.Ε., 1978), *Γιορτές στην κόλαση / Εσκοριάλ* (Κ.Θ.Β.Ε., 1980), *Ιππόλυτος* (Εθνικό Θέατρο, 1984), *Ήταν όλοι τους παιδιά μου* (θίασος Αλεξανδράκη – Ζαβιτσιάνου, 1985), *Φιλομμένα Μαρτουράνο* (θίασος Αλίκης Βουγιουκλάκη, 1986), *Γέρμα* (θίασος Αργώ, 1986), *Περιποιητής Φυτών* (Εθνικό Θέατρο, 1988), *Χριστός Πάσχων – Κατομνομαχία* (Εθνικό Θέατρο 1989), *Αυτιγόνη* (θίασος Αλίκης Βουγιουκλάκη, 1990), *Ο Κουρούα και οι κόπιες του* (Ε.Λ.Σ., 1990), *Ματωμένος Γάμος* (Κ.Θ.Β.Ε., 1992), *Οι εύθυμες κυράδες του Ουίνδσορ* (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρούμελης, 1992), *Ονειρόδραμα* (Αμφι-Θέατρο, 1994), *Τραχίνιες* (Αμφι-Θέατρο, 1994), *Θεοφανώ* (Αμφι-Θέατρο,

1995), *...προς ύστατου φως...* (Αμφι-Θέατρο, 1995), *Φιλόργυρος* (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας, 1995), *Όνειρο θερινής νύχτας* (Ε.Λ.Σ., 1996), *Ερωφίλη* (Αμφι-Θέατρο / ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρήτης, 1996), *Ιφιγένεια εν Ταύροις* (Αμφι-Θέατρο, 1997), *Φοίνισσες* (Κοσμόπολις, 1997), *Φαίδρα* (Παρέμβαση, 1997), *The touch of Zeus* (Παρέμβαση, 1997, παράσταση που παρουσιάστηκε στο Princeton University, USA), *Οιδίπους επί Κολωνώ* (Θεατρική Διαδρομή, 1998), *Οι γάμοι του Φίγκαρο* (Ε.Λ.Σ., 1998), *Όρνιθες* (θίασος Θύμιου Καρακατσάνη, 2002), *Ζωρζ Ντανιέν* (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας, 2003), *Ευμενίδες* (Ελληνική Σκηνή, 2004), *Η ωραία Ταϊλάνδη* (Κ.Θ.Β.Ε., 2005), *Ιουλιανός ο Παραβάτης* (Κ.Θ.Β.Ε., 2007), *Ιππής* (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρούμελης, 2007), *Προμηθέας Δεσμώτης* (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρούμελης, 2008), *Η διαβολογυναίκα* (Αμφι-θέατρο, 2010), *Αυθρώπινη φωνή* (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρούμελης, 2011), *Σιλβάμ* (θέατρο Τζένη Καρέζη, 2016) κ.ά.

Το 2000 σχεδίασε για την Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή το ύφασμα και τα κοστούμια των ιερειών της Τελετής Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας.

Διατέλεσε μέλος της Καλλιτεχνικής Επιτροπής του Εθνικού Θεάτρου (1985-1989), μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου (1993-1994), Αναπληρώτρια Διευθύντρια και Διευθύντρια του Εθνικού Θεάτρου (1994).

Επί 12 χρόνια δίδαξε στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών τα μαθήματα: Η συμβολή της σκηνογραφίας στη θεατρική πράξη και: Σκηνογραφία και αισθητική του θεάτρου, ως επιστημονική συνεργάτης. Επίσης, έχει διδάξει σκηνογραφία στην Ανωτέρα Σχολή Δραματικής Τέχνης του Δήμου Αγίας Βαρβάρας, στη Σχολή Σταυράκου και στο Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Ενηλίκων του Κολλεγίου Αθηνών.

Μέλη Δ.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. άλλων Τμημάτων

Θανάσης Αγάθος

Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Φωτεινή (Φαίη) Αντωνίου

Επίκουρη Καθηγήτρια,
Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ε.Κ.Π.Α.

Αγγελική Γενά, Καθηγήτρια

Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ε.Κ.Π.Α.

Σοφία Γεωργακοπούλου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Αθανάσιος Γιάνναρης

Ε.ΔΙ.Π., Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Αικατερίνη Γκαρή

Καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Διονύσης Γούτσος

Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Μαρία-Καλομοίρα Δασκολιά

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια,
Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ε.Κ.Π.Α.

Παναγιώτα Δημητροπούλου

Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Νικολέττα Καναβού

Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Πέγκυ Καρπούζου

Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Μαρία Βουτσίνου-Κικίλια

Ομότιμη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Άλκηστις Κοντογιάννη

Ομότιμη Καθηγήτρια του Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Αδαμαντία Κουμιώτου
Λέκτορας, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Ιωάννης Κωνσταντάκος
Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Γιώργος Μαρκόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

†Δρακούλης Μαρτάκος
Καθηγητής, Τμήμα Πληροφορικής και Επικοινωνιών, Ε.Κ.Π.Α.

Θεώνη Μικρογιαννάκη-Χριστοπούλου
Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Αμαλία Μόζερ
Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Βάσω Μπαρμπούση
Καθηγήτρια του Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Διονύσιος Μπενέτος
Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Βασιλική Νικολοπούλου
Ε.Δι.Π., Τμήμα Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Χριστίνα Νόβα-Καλτσούνη
Καθηγήτρια, Φ.Π.Ψ., Ε.Κ.Π.Α.

Γιάννης Ξούριος
Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Αντιγόνη-Άλμπα Παπακωνσταντίνου
Επίκουρη Καθηγήτρια,
Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ε.Κ.Π.Α.

Μαρία Παπαπαύλου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Μουσικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.

Αντωνία Παπαστυλιανού
Καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Χρήστος Παρθένης
Επίκουρος Καθηγητής,
Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ε.Κ.Π.Α.

Γεώργιος Πασιάς
Καθηγητής,
Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ε.Κ.Π.Α.

Κορίνα Πατέλλη
Επίκουρη Καθηγήτρια, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Δημήτριος Παυλόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Ελένη Περτέση
Διδάσκουσα στο Φ.Π.Ψ., Ε.Κ.Π.Α.

Νίκος Πετρόχειλος
Ομότιμος Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Αλέξανδρος Πίνο
Ε.Δι.Π., Τμήμα Πληροφορικής και Επικοινωνιών, Ε.Κ.Π.Α.

Δημήτριος Πλάντζος
Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Φωτεινή Πολυχρόνη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Νικόλαος Πουλάκης
Ε.Δι.Π., Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ε.Κ.Π.Α.

Ασημίνα Ράλλη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Μαρία Ρώτα
Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Ζαχαρούλα Σμυρναίου
Επίκουρη Καθηγήτρια,
Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ε.Κ.Π.Α.

Σπύρος Τάνταρος
Καθηγητής, Τμήμα Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Άννα Τζούμα
Ομότιμη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Ελένη Τσιτσιανοπούλου
Ε.Δι.Π., Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Μαρία Τσουβαλά

Επίκουρη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής
Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίο Θεσσαλίας

Χρήστος Φάκας

Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Μαρία Ζωή Φουντοπούλου

Καθηγήτρια,

Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ε.Κ.Π.Α.

Χριστόφορος Χαραλαμπάκης

Ομότιμος Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Χρυσή Χατζηχρήστου

Καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

† Νίκος Χ. Χουρμουζιάδης

Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.

Άννα Χρυσογέλου-Κατσή

Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

Διοικητικό Προσωπικό

Γραμματεία

Ελένη Μπερνιδάκη
Προϊσταμένη
Θεόφιλος Μπεναρδής
Δημήτρης Νιαβής
Χάρης Σταθούλης
Αναστασία Φιλίππου

Βιβλιοθηκονόμοι

Δήμητρα Μάρκου
Ελένη Τσομπάνη

Διοικητικό Προσωπικό περασμένων ετών

Υπάλληλοι Γραμματείας

Κωνσταντίνος Ζαφειρόπουλος
Μαρία Μητροπούλου
Νεκταρία Κακανή-Λεβεντάκη

Μέλη Γραμματείας

Ελένη Μπερνιδάκη
Προϊσταμένη Γραμματείας

Γεννημένη στον Πειραιά, με καταγωγή από Κρήτη και Μ. Ασία, σπούδασε στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Ε.Κ.Π.Α., φοίτησε για δύο εξάμηνα στο Πανεπιστήμιο του Rostock στην Γερμανία και έλαβε Master από το Π.Μ.Σ.: Ευρωπαϊκή Οργάνωση και Διπλωματία. Κατά την περίοδο που εκπονούσε διδακτορική διατριβή εξέδωσε επιστημονικά άρθρα για το Magreb και Mashrek, και συμμετείχε συγγραφικά στην έκδοση τόμου του Πανεπιστημίου της Bologna για θέματα της Ευρω- Μεσογειακής Συνεργασίας.

Το 1995-1998 εργάστηκε στο Τ.Ε.Ι. Αθήνας για την διαχείριση κονδυλίων Κ.Π.Σ. και στον Ε.Λ.Κ.Ε. Κατά την περίοδο 1996-1998 ανέλαβε και καθήκοντα δημοσίων σχέσεων, και συμμετείχε οργανωτικά σε Συνόδους Προέδρων Τ.Ε.Ι., στην οργάνωση διεθνών επιστημονικών σεμιναρίων και εκδηλώσεων.

Το 1998- 2000 συνεργάστηκε με το Ε.Κ.Π.Α. και συγκεκριμένα με το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, με θέμα τα Κ.Π.Σ (οργάνωση- διαχείριση, γραμματειακά – διοικητικά) του Τμήματος και του Π.Μ.Σ.: Ευρωπαϊκή Οργάνωση και Διπλωματία.

Έχει αναλάβει διάφορες διοικητικές θέσεις, έχει διαχειριστεί επιτυχώς και με διακρίσεις Κ.Π.Σ. (μετέπειτα ΕΣΠΑ), έχει εκπονήσει τις αξιολογήσεις του Τμήματος ΠΕΔΔ με εξαιρετικά αποτελέσματα, επιμελήθηκε οδηγούς σπουδών, διοργάνωσε και επιμελήθηκε ταξίδια φοιτητών, θεματικές εκδρομές φοιτητών-καθηγητών, ημερίδες, εκδηλώσεις και ίδρυσε τον σύλλογο αποφοίτων Π.Μ.Σ.: Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σπουδές.

Έχει λάβει τα ακόλουθα πιστοποιητικά από το ΕΚΔΑΑ :

- Βελτίωση γλωσσικών δεξιοτήτων και ενίσχυση γνώσεων ορολογίας στο γραπτό και προφορικό λόγο στην αγγλική γλώσσα,
- Εκπαίδευση προϊστάμενων τμημάτων,
- Σύνταξη, έκδοση δημοσίων εγγράφων και δημοσίευση διοικητικών πράξεων,
- Δημοσιοϋπαλληλικός κώδικας,
- Βασικές ψηφιακές γνώσεις και δεξιότητες.

Από τον Φεβρουάριο του 2015 υπηρετεί ως Γραμματέας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Θεόφιλος Μπεναρδής

Απόφοιτος της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, με κατεύθυνση: Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, και του Μεταπτυχιακού Προγράμματος του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αθηνών με ειδίκευση: Στρατηγικές διαχείρισης καταστροφών και κρίσεων σε αναπτυξιακούς και διοικητικούς τομείς. Είναι υπάλληλος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών με 20ετή εμπειρία, και εργάζεται ως διοικητικός υπάλληλος στη Γραμματεία του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών από τον Σεπτέμβριο 2015.

Δημήτρης Νιαβής

Απόφοιτος του Τμήματος Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας (με κατεύθυνση την Ψυχολογία) της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σχολικής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Άριστη γνώση Αγγλικών και πολύ καλή Γερμανικών. Εργάστηκε στην Ακαδημία Αθηνών στην αναταξίθεση των συλλογών της (2002-2003), στο Κέντρο Προώθησης Απασχόλησης του Ο.Α.Ε.Δ. (2005-2006) και στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (2006-2009), ως διοικητικός υπάλληλος και στην αναταξίθεση των συλλογών της. Από την 1η Ιανουαρίου 2010 εργάζεται ως διοικητικός υπάλληλος στη Γραμματεία του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, με κύρια αντικείμενα την διοικητική υποστήριξη και τις Προπτυχιακές Σπουδές του Τμήματος.

Νατάσα Φιλίππου

Γεννημένη στην Αθήνα, είναι απόφοιτος του Akto Art & Design. Εργάζεται ως διοικητικός υπάλληλος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών από το 1997. Έχοντας διατελέσει ως υπάλληλος σε αρκετές γραμματείες τμημάτων, έχει γνώση όλων των λειτουργικών αντικειμένων μιας γραμματείας. Άριστη γνώση αγγλικών και μέτρια Κινεζικών. Από τον Σεπτέμβριο του 2017 εργάζεται στη Γραμματεία του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών.

Βιβλιοθηκονόμοι

Δήμητρα Μάρκου

Γεννημένη στην Αθήνα το 1973, είναι κάτοχος πτυχίου Βιβλιοθηκονομίας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Αθήνας (νυν Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής).

Εργάστηκε στη Βιβλιοθήκη της Αγροτικής Τράπεζας στο πλαίσιο της πρακτικής της άσκησης, και από το 1996 έως το 2018 στη Βιβλιοθήκη του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. Από το 2019 έως σήμερα εργάζεται στη Βιβλιοθήκη της Φιλοσοφικής Σχολής.

Κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων έχει συμμετάσχει σε αρκετά εκπαιδευτικά σεμινάρια και επιμορφωτικά προγράμματα, ενώ από το 2019 είναι υπεύθυνη παραγγελιών συγγραμμάτων Ευδόξου για τις βιβλιοθήκες όλων των τμημάτων του Ε.Κ.Π.Α.

Ελένη Τσομπάνη

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Αποφοίτησε από το Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας, και ολοκλήρωσε το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα: Διαχείριση της πληροφορίας σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία και Μουσεία του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Εργάστηκε στη Βιβλιοθήκη της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος και εν συνεχεία στο Ε.Κ.Π.Α., αρχικά στη Βιβλιοθήκη του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (1997-2018) και αργότερα στη Βιβλιοθήκη της Φιλοσοφικής Σχολής (2019 μέχρι και σήμερα).

Έχει λάβει μέρος σε πλήθος ερευνητικών προγραμμάτων, εκπονώντας βιβλιογραφική έρευνα. Επίσης, έχει συντάξει ευρετήριο με την αποδελτίωση θεατρικών έργων, τα οποία περιλαμβάνονται στα θεατρικά περιοδικά της Βιβλιοθήκης.

Γραμματείς Τμήματος
Θεατρικών Σπουδών (1990-2020)

1990-1998
Σταυρούλα Μαντουβάλου – Ζεντέλη

1998-2008
Αγγελική Σκιαδοπούλου

2008-2010
†Γιώργος Αθανασιάδης

2010-2015
Βασιλική Σκούρτη

2015-σήμερα
Ελένη Μπερνιδάκη

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ

Επίτιμοι Διδάκτορες Τ.Θ.Σ.

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, μέσα στους στόχους που έθεσε από τον πρώτο χρόνο της ίδρυσής του, ήταν το άνοιγμά του στην κοινωνία και στη σύγχρονη θεατρική ζωή. Στο πλαίσιο αυτό, το Τ.Θ.Σ. αποφάσισε να τιμήσει με τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα προσωπικότητες του θεάτρου, που διακρίθηκαν τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό για την προσφορά τους στο θεατρικό γίγνεσθαι:

Αλέξης Σολομός

(1918-2012), ημερομηνία αναγόρευσης: 26 Μαΐου 1997

Ζυλ Ντασσέν

(1911-2008), ημερομηνία αναγόρευσης: 29 Νοεμβρίου 1999

Ιάκωβος Καμπανέλλης

(1921-2011), ημερομηνία αναγόρευσης: 26 Μαΐου 1997

Μάριος Πλωρίτης

(1919-2006), ημερομηνία αναγόρευσης: 27 Νοεμβρίου 2000

Κώστας Πασχάλης

(1929-2007), ημερομηνία αναγόρευσης: 27 Ιανουαρίου 2003

Ελένη Χατζηαργύρη

(1923-2004), ημερομηνία αναγόρευσης: 17 Μαΐου 2004

Marvin Carlson

(γένν. 1935), ημερομηνία αναγόρευσης: 28 Σεπτεμβρίου 2005

Κώστας Γεωργουσόπουλος

(γένν. 1937), ημερομηνία αναγόρευσης: 19 Ιουνίου 2006

Λυκούργος Καλλέργης

(1914-2011), ημερομηνία αναγόρευσης: 14 Μαΐου 2007

Peter Stein

(γένν. 1937), ημερομηνία αναγόρευσης: 27 Μαρτίου 2012

Διονύσης Φωτόπουλος

(γένν. 1943), ημερομηνία αναγόρευσης: 27 Μαρτίου 2012

Oliver Taplin

(γένν. 1943), ημερομηνία αναγόρευσης: 11 Μαρτίου 2013

Edith Hall

(γένν. 1959), ημερομηνία αναγόρευσης: 14 Φεβρουαρίου 2017

Δημήτρης Μαυρίκιος

(γένν. 1948), ημερομηνία αναγόρευσης: 28 Μαΐου 2019

Αλέξης Σολομός

Την 26η Μαΐου 1997 έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών του κ. Αλέξη Σολομού, σκηνοθέτη και συγγραφέα. Έγινε παρουσίαση του έργου του τιμωμένου από τους κ.κ. καθηγητή Σπύρο Α. Ευαγγελάτο, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών και καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, Αντιπρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, που μίλησε με θέμα «Ο Αλέξης Σολομός μελετητής του θεάτρου». Τέλος μίλησε ο τιμώμενος, με θέμα: «Σαράντα χρόνια Αριστοφάνης».

ΣΠΥΡΟΥ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ

Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΕΠΑΙΝΟΣ

Ευγνωμονώ τη μοίρα που μου έδωσε την ευκαιρία να βρίσκομαι στη θέση αυτή και να εκφωνήσω το εγκώμιον για μια προσωπικότητα που βαθύτατα εκτιμώ, απεριόριστα θαυμάζω, ειλικρινά σέβομαι και ναι, τ' ομολογώ, ζηλεύω, για τον Αλέξη Σολομό.

Πιστεύω πως ο Σολομός δεν είναι μόνο ένας μεγάλος καλλιτέχνης του θεάτρου, αλλά και μια από τις κορυφαίες φυσιογνωμίες του νεοελληνικού πνευματικού βίου. Σκηνοθέτης, συγγραφέας μοναδικών θεωρητικών περί θεάτρου κειμένων – γι' αυτά θα μιλήσει ο συνάδελφος Βάλτερ Πούχνερ –, μεταφραστής, κάποτε σκηνογράφος - ενδυματολόγος, στα νιάτα του θεατρικός συγγραφέας και ηθοποιός. Παράλληλα, κατά διαστήματα γενικός διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου και καλλιτεχνικός διευθυντής της Ελληνικής Τηλεόρασης και Ραδιοφωνίας. Χωρίς να υποτιμώ τους άλλους τομείς της δραστηριότητάς του, το κυριότερο βάρος της προσφοράς του πέφτει στις 170 περίπου σκηνοθετικές του δημιουργίες, που καλύπτουν ένα διάστημα μεγαλύτερο των πενήντα ετών.

Η σκηνοθεσία, με την έννοια που την αντιλαμβανόμαστε στον αιώνα μας, έχει στην Ευρώπη μια ιστορία περίπου 130 ετών, ενώ στην Ελλάδα θα συμπληρώσει εκατό χρόνια παρουσίας το έτος 2000. Από το 1900 μέχρι και τη γενιά του Αλέξη Σολομού, η Ελλάδα ανέδειξε, κατά την ταπεινή μου γνώμη, περισσότερους από δέκα σημαντικούς σκηνοθέτες θεάτρου. Ανάμεσα σ' αυτούς υπήρξαν σκηνοθέτες - οραματιστές, σκηνοθέτες - δάσκαλοι, σκηνοθέτες - πρωταγωνιστές - ηθοποιοί, σκηνοθέτες με διοικητικές ικανότητες, σκηνοθέτες - δημιουργοί σχολών. Βεβαίως συχνά ένας σκηνοθέτης κάλυπτε περισσότερο της μιας από τις προσδιοριστικές ικανότητες που ανέφερα και τα όρια ευτυχώς ήταν ρευστά. Εάν αποτολμούσα έναν ειδικότερο προσδιορισμό της σκηνοθετικής παρουσίας του Αλέξη Σολομού, θα έλεγα πως είναι ο κατεξοχήν σκηνοθέτης - ποιητής. Αλλά τι σημαίνει επιτέλους ο όρος σκηνοθέτης;

Αποσαφηνίζω εν παρενθέσει ότι, σ' αυτή τη σύντομη ομιλία μου, εννοώ

πάντοτε σκηνοθέτη θεάτρου και μόνον. Ο όρος «σκηνοθέτης» είναι αρκετά θολός και περικλείει επαγγελματίες του θεάτρου πολύ διαφορετικής ποιότητας, φιλοδοξίας, βεβαίως ικανοτήτων και στοχασμού. Ίσως να παρατηρήσατε ότι δεν ανέφερα τη λέξη ταλέντο. Αυτό το θεωρώ αυτονόητη προϋπόθεση, εξάλλου και η έννοια του ταλέντου έχει αναμφισβήτητα ποιοτικές διαβαθμίσεις. Λοιπόν, σκηνοθέτης είναι κάποτε ο δίκην τροχονόμου οργανωτής ανέμπνευστης κινησιολογίας μιας παράστασης: Από δω θα μπεις, εκεί θα βγεις, εκεί θα καθίσεις. Σκηνοθέτης λίγο πιο φιλόδοξος –εντός εισαγωγικών– είναι εκείνος που δήθεν οργανώνει τους ρυθμούς μιας παράστασης και φροντίζει για κάποιους ψευτο-ατμοσφαιρικούς φωτισμούς. Σκηνοθέτης ανώτερης τάξης υποτίθεται είναι και αυτός που νεωτερίζων χρησιμοποιεί κλασικά κείμενα ως πρόσχημα για να επιδείξει την όποια σκηνοθετική δεξιότητα του, ερήμην του εσώτερου νοήματος του έργου. Παρένθεση, το έχω πει και το ξαναλέγω, ένας ευφάνταστος δεξιότεχνος σκηνοθέτης μπορεί να οργανώσει ένα ενδιαφέρον θέαμα με κείμενο από τον τηλεφωνικό κατάλογο. Δεν χρειάζεται να ενοχλήσει ούτε τον Αισχύλο, ούτε τον Σαίξπηρ, κλείνω την παρένθεση. Και τέλος, προσπερνώντας κάποια άλλα παρόμοια στάδια, σκηνοθέτης είναι ο ποιητής - οραματιστής. Αυτός που με παλαιότερα ή νεότερα κείμενα επιδιώκει να κάνει τους θεατές του κοινωνούς κάποιων αιώνιων ανθρωπίνων ερωτημάτων όπως η γέννηση, ο έρωτας, ο θάνατος, οι κοινωνικές αδικίες, οι πολιτικοί προβληματισμοί, το χιούμορ και η εν γένει σαρκαστικά ευτράπελη αντιμετώπιση της ζωής, η μεταφυσική αγωνία, η απόπειρα διαλόγου με το άγνωστο, το άνοιγμα νέων θυρών στη σκέψη, κι όλα αυτά μέσα από ύφος προσωπικό, ερεθιστικό, καινούργιο. Αυτός είναι ο ποιητής - σκηνοθέτης που πορεύεται μέσα από άτυχες, μέτριες, καλές και κάποτε ιδιοφυείς, εμπνευσμένες στιγμές. Δεν υπάρχει όντως άξιος καλλιτέχνης που να μη ρισκάρει τη μεγάλη αποτυχία, για να πετύχει κάποτε τις ανεπανάληπτες μεγάλες δημιουργίες του.

Μ' αυτή την έννοια και με τις ύψιστες απαιτήσεις που θέτει κάποιος στο ρόλο του σκηνοθέτη, ο Αλέξης Σολομός είναι ένας μεγάλος σκηνοθέτης - ποιητής, και όχι μόνο για τα ελληνικά μέτρα. Δεν υπήρξε ποτέ άμεσος μαθητής του, έμμεσος όμως σίγουρα ως μαθητής των παραστάσεών του, από μικρό παιδί. Ο Σολομός υπηρέτησε όλα τα είδη θεάτρου: αρχαίο δράμα, ευρωπαϊούς κλασικούς, νεοκλασικούς, εξπρεσιονιστές, σύγχρονους, νεοελληνικό ρεπερτόριο, όπερα, μιούζικαλ.

Μελετώντας το εύρος της προσφοράς του, στέκεται κανείς σε δύο διαπιστώσεις. Η πρώτη είναι ότι ενώ ο Σολομός έδρασε σε πάρα πολλά αθηναϊκά θέατρα, ακόμη στο Κ.Θ.Β.Ε., στην Εθνική Λυρική Σκηνή, αλλά και στην Αμερική και στην Αγγλία, η ανάπτυξη της προσωπικότητάς του προβλήθηκε κυρίως στο Εθνικό Θέατρο, και στο δικό του «Προσκήνιο». Στο Εθνικό εργάστηκε με λίγες διακοπές 40 χρόνια, από το 1950 ως το 1990, κι είναι από τους κυριότερους σκηνοθέτες που χάραξαν σε κάποια έτη ακμής το ύφος του θεάτρου αυτού, που κάποτε υπήρξε φωτοδότης της νεοελληνικής τέχνης. Το δικό του «Προσκήνιο» είχε μια παλαιότερη προϋστορία, αλλά η κυρίως δράση του τοποθετείται από το 1964 ως το 1980 περίπου. Δράση όχι πάντοτε αδιά-

λειπτή. Με το «Προσκήνιο» ο Σολομός έδωσε ένα νέο ύφος στα θεατρικά μας πράγματα, και το διατήρησε με ηθικό κέρδος και υλικές απώλειες σε καιρούς που δεν υπήρχαν επιδοτήσεις.

Η δεύτερη διαπίστωση είναι ότι ανάμεσα σ' ένα τεράστιο πλούτο κατευθύνσεων δραματολογίου, κατασταλάζει κανείς στο συμπέρασμα ότι ο Σολομός έριξε το βάρος του πρώτιστα στις ακόλουθες κατευθύνσεις: αρχαίο δράμα, κλασικό ρεπερτόριο, εξπρεσιονιστικό και σύγχρονο θέατρο, νεοελληνική δραματουργία. Εδώ μόνο ενδεικτικά θα αναφέρω κάποιες από τις μνημειώδεις παραστάσεις του:

Αρχαίο Δράμα: Είναι ο σκηνοθέτης που κυριολεκτικά ανάστησε τα έργα του Αριστοφάνη. Το 1956 με τις *Εκκλησιάζουσες* του Εθνικού στο Ηρώδειο, και το 1957 με την *Λυσιστράτη* στην Επίδαυρο, πάντα με το Εθνικό, ανέδειξε τα έργα του Αττικού κωμωδιογράφου ως κείμενα που αφορούν το σύγχρονο κοινό και παράλληλα ως έργα που προσφέρονται για μοντέρνες αισθητικές διερευνήσεις. Στη συνέχεια ο Σολομός οργάνωσε, πάντα με οίστρο, τις δέκα από τις ένδεκα σωζόμενες κωμωδίες του Αριστοφάνη. Αλλά και στην τραγωδία μας πρόσφερε κάποιες εκπληκτικές παραστάσεις. Αναφέρω μόνο ενδεικτικά τις μνημειώδεις *Ικέτιδες* του Αισχύλου, που έφεραν μια νέα αφαιρετική αισθητική στην Επίδαυρο το 1964, και την *Αντιγόνη* του Σοφοκλή, μια από τις λιτότερες και ουσιαστικότερες προτάσεις αναβίωσης του αρχαίου δράματος το 1974.

Στο κλασικό Ευρωπαϊκό ρεπερτόριο, η συμβολή του Σολομού είναι και πάλι σημαντικότερη. Πρωτοπαρουσίασε έργα του Σαίξπηρ που έκτοτε δεν ξαναπαίχθηκαν, όπως το *Χειμωνιάτικο παραμύθι* το 1952, ο *Κυμβελίνος* το 1957 και πιο πρόσφατα ο *Περικλής* το 1980. Ή έδωσε μοναδικές εκδοχές σε γνωστά έργα, όπως η έξοχη διδασκαλία του στο *Ημέρωμα της σφίγγλας*. Παρουσίασε επίσης για πρώτη φορά κωμωδίες των Άγγλων συγγραφέων της παλινόρθωσης, και δίδαξε παράλληλα έργα του Λόπε ντε Βέγκα, του Γκαίτε, του Σίλλερ, του Κλάιστ, του Μολιέρου και άλλων.

Στο εξπρεσιονιστικό και σύγχρονο διεθνές θέατρο η συμβολή του είναι αποκαλυπτική. Θυμίζω την ποιητικότερη παράσταση του *Πύργου* του Κάφκα με το «Προσκήνιο», τη *Λούλου* του Βέντεκιντ με το ίδιο θέατρο, τα *Οργισμένα νιάτα* στο Εθνικό, σε πρώτη πανελλήνια παρουσίαση, και βέβαια το *Ονειρόδραμα* του Όσμπορν, και βέβαια τη *Σονάτα των φαντασμάτων* του Στρίντμπεργκ στο Εθνικό, καθώς και την εκπληκτικής έμπνευσης και διδασκαλίας παράσταση του πιραντελλικού *Έξι πρόσωπα ζητούν συγγραφέα* στο Εθνικό Θέατρο. Και εκτός όλων αυτών, επίσης έργα του Χάουπτμαν, του Μπρεχτ, του Κλωντέλ, του Έλιοτ, του Λόρκα, του Ανούιγ, του Ζιρωντού, Τένεσσου Ουίλλιαμς, του Μοντελά, του Μαγιακόφσκυ, του Ζαρρύ και άλλων.

Αλλά και στη διακονία του στο νεοελληνικό θέατρο ο Σολομός προσέδωσε ιδιαίτερη έμφαση. Την εκπληκτική *Ερωφίλη* του Χορτάτση, με το Εθνικό του 1961, ακολουθεί η πανελλήνια πρώτη του *Βασιλέα Ροδολίνου* του Ιωάννη Ανδρέα Τρωίλου και δύο κωμωδίες της κρητικής όψιμης αναγέννησης, ενώ επίσης παρουσιάζει το μόνο σωζόμενο, βυζαντινό, υποτίθεται θεατρικό κείμενο *Ο Χριστός πάσχω*, σε πανελλήνια πρώτη. Εκτός αυτών ο Σολομός δίδαξε έργα

του Ξενόπουλου, του Ρώμα, του Θεοτοκά, του Πρεβελάκη, αλλά κυρίως είναι ο σκηνοθέτης που απέδειξε ότι ο Νίκος Καζαντζάκης μπορεί όντως να σταθεί και ως θεατρικός συγγραφέας. Ο Σολομός σκηνοθέτησε τη *Μέλισσα*, τον *Χριστόφορο Κολόμβο*, τον *Καποδίστρια*, τον *Βούδα*. Εδώ οφείλω μια σημείωση. Καμιά παράσταση δεν γίνεται από ένα και μόνο πρόσωπο, έστω κι αν ο ηγέτης της είναι ιδιοφυής. Συνειδητά δεν ανέφερα σήμερα κανένα άλλο πρόσωπο εκτός του Αλέξη Σολομού, αλλιώς, για να είμαι σχετικά δίκαιος, θα έπρεπε να αναφέρω τουλάχιστον τριάντα ονόματα ηθοποιών και καλλιτεχνικών συντελεστών, και πάλι θα ήμουν άδικος έναντι εκείνων που αμέσως έπονται. Αλλά η σύντομη αυτή ομιλία μου δεν είναι ιστορικό μελέτημα, απλώς ένα εγκώμιον για τον Αλέξη Σολομό, τον μεγάλο Έλληνα καλλιτέχνη που με το χιούμορ του –συνειδητά προτάσσω την αρετή του αυτή–, το βάθος της σκέψης του, την ευφάνταστη ευρηματικότητα του, την αγάπη του για τον άνθρωπο και την πνευματική σύλληψη της ζωής που πέτυχε να προβάλλει μέσα από το έργο του, καθίσταται ένας μεγάλος ποιητής του θεάτρου. Τον ευχαριστούμε για ό,τι μας χάρισε.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

Αναπληρωτή Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΙΜΩΜΕΝΟΥ

Ο Αλέξης Σολομός μελετητής του θεάτρου

Ανάμεσα στους Έλληνες σκηνοθέτες του 20ού αιώνα, από την εποχή του Χριστομάνου και του Οικονόμου, υπάρχουν προσωπικότητες που αφιερώνονται αποκλειστικά στη θεατρική πράξη, χωρίς να δημοσιεύουν σχεδόν τίποτε από τις θεωρητικές και ιστορικές τους αναζητήσεις και υπάρχουν περιπτώσεις, όπως αυτή του Φώτου Πολίτη, που αφήνουν ένα πολυσχιδές συγγραφικό έργο, το οποίο εκτείνεται σε όλους τους κλάδους της λογοτεχνίας, στο δοκίμιο κι ακόμα και στην επιστημονική μελέτη. Χωρίς αμφιβολία, ο Αλέξης Σολομός ανήκει στη δεύτερη ομάδα: εκτός από τα θεατρικά του έργα δημοσίευσε συνολικά ένδεκα τόμους με δοκίμια, εμπειριστατωμένες αναλύσεις, αυτοβιογραφικά, ένα θεατρικό λεξικό και μερικά σύνθετα μελετήματα, που έλαβαν μια ξεχωριστή θέση στη φιλολογική και θεατρολογική επιστήμη.

Τα βιβλία αυτά είναι: 1961: *Ο ζωντανός Αριστοφάνης* (επανεκδοση 1974 και 1990, γαλλική μετάφραση 1974, αγγλική μετάφραση 1976), 1961: *Θεατρικό τετράδιο*, 1964: *Ο άγιος Βάκχος ή τα άγνωστα χρόνια του ελληνικού θεάτρου: 300 π.Χ. – 1600 μ.Χ.* (ανατύπωση 1974 και 1987), 1972: *Τι προς Διόνυσον* (δεύτερη έκδοση 1993), 1973: *Ηλικία του θεάτρου: Ένδεκα σταθμοί στην ιστορία της θεατρικής τέχνης* (δεύτερη έκδοση 1993), 1973: *Το Κρητικό θέατρο: Από τη φιλολογία στη σκηνή*, 1980: ο αυτοβιογραφικός τόμος *Βίος και παίγνιον*, 1984: *Καλή μου Θάλεια ή Περί Κωμωδίας*, 1986: *Εστί θέατρον και άλλα*, το 1989: *Θεατρικό λεξικό: Πρόσωπα και πράγματα στο παγκόσμιο*

θέατρο και το 1995: *Ευριπίδης, ευφυής και μανικός*. Η ενασχόλησή του με τις διάφορες θεματικές ενότητες ξεκινά συνήθως από τη θεατρική πράξη: έτσι Ο *ζωντανός Αριστοφάνης* είναι καρπός προβληματισμού για τις παραστάσεις της αρχαίας κωμωδίας (ως το 1961 είχε ανεβάσει πέντε αριστοφανικές κωμωδίες, αργότερα και τις υπόλοιπες), Ο *άγιος Βάκχος* είχε αφορμή την παράσταση του *Χριστού πάσχοντος* το 1964, το βιβλίο για το *Κρητικό θέατρο* την παράσταση της *Ερωφίλης* το 1961 και του *Βασιλέα Ροδολίνου* το 1962 (σε παγκόσμια πρώτη). Ξεκινώντας από τη θεατρική πράξη ο Σολομός μελετάει σε βάθος ζητήματα της φιλολογίας, της ιστορίας και του πολιτισμού γενικότερα. Κινείται στο χώρο μεταξύ τέχνης και επιστήμης, ενώ η αισθητική ευαισθησία και το καλλιτεχνικό ένστικτο υποστηρίζουν και συμπληρώνουν την οξυδέρκεια της κρίσης και τη συνθετική ικανότητα, κι έτσι οι απόψεις του συχνά αποπνέουν τον αέρα της «νέας ματιάς», ακόμα και σε παλαιά ζητήματα, χωρίς να είναι απλώς εικασίες ή εικολογίες. Αλλά και οι δραματολογικές του επιλογές έχουν και τη διάσταση της προβολής και μελέτης της θεατρικής παράδοσης της Ελλάδας από την αρχαιότητα ως το άμεσο παρόν, δίνοντας μάλιστα έμφαση σε αμφιλεγόμενα κεφάλαια και σε παραμελημένες από το πρακτικό θέατρο προσωπικότητες: σ' αυτό εντάσσεται η ενασχόλησή του με το ζήτημα της ύπαρξης του θεάτρου στα βυζαντινά χρόνια, οι αναζητήσεις του, πρακτικές και θεωρητικές, στο κεφάλαιο του Κρητικού θεάτρου (σε μια εποχή που μόνο φιλόλογοι και γλωσσολόγοι έδιναν προσοχή σ' αυτά τα έργα), σ' αυτό ανήκει και η συστηματική καλλιέργεια του θεατρικού Καζανιζάκη (1961: *Μέλισσα*, 1975: *Χριστόφορος Κολόμβος*, 1976: *Καποδίστριας*, 1978: *Βούδας*) και του επίσης παραμελημένου από το πρακτικό θέατρο Πρεβελάκη (1956: *Τα χέρια του ζωντανού θεού*, 1975: *Λάζαρος*).

Το πιο γνωστό, και διεθνώς, και ίσως πιο συνθετικό του μελέτημα είναι χωρίς άλλο Ο *ζωντανός Αριστοφάνης*, όπου ο Σολομός παρουσιάζει μια εμπνευσμένη σύνθεση ιστορίας και πολιτισμού του πέμπτου αιώνα, της προσωπικότητας του Αριστοφάνη μέσα από τα έργα του και της δραματουργικής δομής των σωζόμενων κωμωδιών, μια σύνθεση που γοητεύει και συναρπάζει, δια φωτίζει και διδάσκει, κι έκαμε εντύπωση και σε κύκλους των κλασικών φιλολόγων. Η διαισθητική και η διεισδυτική μέθοδος, επιστρατεύοντας και ερμηνεύοντας τα λιγοστά γεγονότα της ζωής του συγγραφέα που είναι γνωστά, προχωρεί διαμέσου των κειμένων και της σκηνικής τους πραγματοποίησης σ' ένα ιστορικό, πολιτιστικό και θεατρικό πανόραμα της αρχαίας Ελλάδας της κλασικής εποχής, και συνάμα σε μιαν επισκόπηση των ερμηνευτικών προσπαθειών και προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι σημερινοί ερμηνευτές του Αριστοφάνη. Η συνδυαστικότητα της σκέψης και το καλλιτεχνικό αισθητήριο του σκηνοθέτη συμπληρώνουν προσεκτικά την ελλιπή εικόνα της επιστήμης, με γοητεία και πειθώ, έτσι ώστε κανείς να μη θέλει να μάθει πια πού ακριβώς τελειώνει η τεκμηρίωση και πού αρχίζει η εικασία.

Στο *Θεατρικό τεράδιο* (1961) ενώνει δοκίμια και μελετήματα, άρθρα και συνεντεύξεις από το 1952 ως το 1960, ενώ μερικά κείμενα είναι ακόμα και παλαιότερα (το εγκώμιο της Ελένης Παπαδάκη το 1950, η συνέντευξη με τον

Ζαν Κοπώ το 1940). Ιδιαίτερη σημασία έχουν τα δύο μελετήματα της αρχής για τον Οθέλλο του Σαίξπηρ («Πόσο μαύρος ήταν ο Οθέλλος» σσ. 9-18, «Γιατί ο Ιάγος ήταν κακός» σσ. 19-26), ενώ ακολουθούν δοκίμια για τον *Βασιλιά Ληρ*, «Το παρδαλό ρούχο» (πάλι για τον Σαίξπηρ), «*Κυμβελίνος* και Μπέρνανρντ Σω», «Ο Σαίξπηρ στην πατρίδα του» και «Ο Σαίξπηρ στη γαλλική σκηνή», όπου ο Σολομός παρουσιάζει τις κατά καιρούς ερμηνείες σαιξπηρικών ρόλων από όλο το φάσμα της ιστορίας του ευρωπαϊκού θεάτρου. Και γενικώς τρέφει μιαν αγάπη για την ιστορία του θεάτρου· το μαρτυρούν τα επόμενα άρθρα για το ημερολόγιο του Samuel Pepys (1660-69), για τον Musset, τον Baudelaire, τον Chekhov, την παράσταση του ιψενικού *Rosmersholm* της Eleanora Duse με σκηνικό του Edward Gordon Craig, για το μουσείο του Max Reinhardt στη Βιέννη, για τον Copeau, την Ελένη Παπαδάκη, τον Jouvett, τον Brecht, τον Okhlopkov, τον Lorca, τον Apouilh, τον Camus, τον Vilar κι άλλα άρθρα, όχι πάντα θεατρικά. Ακόμα και μέσα στην ανεκδοτολογική αφήγηση παραμένει ευδιάκριτος ο στόχος της διδασχής, της χαρούμενης και ανάλαφρης μεταφοράς γνώσεων, πραγμάτων και προσώπων της θεατρικής ιστορίας σ' ένα ευρύτερο κοινό.

Ακολουθεί ο *Άγιος Βάκχος*, όπου ο Σολομός, παροτρυνόμενος από το κείμενο του *Χριστού πάσχοντος*, κάνει ένα μεγάλο άνοιγμα στις αναζητήσεις του, βαδίζοντας στα χνάρια του Κωνσταντίνου Σάθα και παρακινούμενος από την ίδια επιθυμία να γεφυρώσει το αρχαίο θέατρο με το Κρητικό της Αναγέννησης· η αναζήτηση αυτή οδηγεί από τη φύση της σε παραθεατρικές μορφές, διαλογικά κείμενα πάσης φύσεως, απαγγελίες και ρητορικά σχήματα, σε δρώμενα και εκκλησιαστικά τελετουργικά, σε αμφισβητούμενες και δυσερμήνευτες πηγές και σε μελετήματα αντικρουόμενα στα συμπεράσματά τους, δύσκολα στο να ελεγχθούν και να αντιμετωπισθούν με κριτικό πνεύμα. Το τολμηρό εγχείρημα φαίνεται αμέσως αν υπολογίσει κανείς ότι, ανάμεσα στους τόσους μελετητές που συμμετέχουν στη διένεξη αυτή από τα τέλη του 19ου αιώνα, φιλολόγους, θεολόγους, βυζαντινολόγους, ιστορικούς, μουσικολόγους κ.λπ., ο Σολομός είναι ο μοναδικός σκηνοθέτης και πρακτικός του θεάτρου, που ενδιαφέρθηκε για την επίλυση του πολύπλοκου αυτού ζητήματος.

Τα πιο ευεργετικά αποτελέσματα είχε η ιδιότητα του σκηνοθέτη και πρακτικού του θεάτρου στη συστηματική μελέτη για το Κρητικό θέατρο. Το βιβλίο του 1973 αποτελεί σταθμό στη διερεύνηση του παραμελημένου από τους ιστορικούς του νεοελληνικού θεάτρου κεφαλαίου, το οποίο δεν είναι μόνο το πρώτο, αλλά ίσως και ένα από τα σπουδαιότερα· είναι ενδιαφέρον, πώς ακριβώς εκείνο το βιβλίο δεν έχει επανεκδοθεί. Ο Σολομός πραγματοποιεί μια ευαίσθητη ανάγνωση και ανάλυση όλων των δραματικών έργων (για πρώτη φορά και των ιντερμεδίων, μάλιστα σε αρκετήν έκταση), προχωρεί σε μια σειρά από θεατρολογικές διαπιστώσεις, δίνει μια σύνθεση της εποχής, επισημαίνει δραματουργικές συμβάσεις και ασχολείται με προβλήματα σκηνικής ερμηνείας· ακόμα, συνοψίζει την επιχειρηματολογία υπέρ των θεατρικών παραστάσεων του κρητικού ρεπερτορίου και προσθέτει και νέα επιχειρήματα. Προσθέτει στο τέλος και χρονολογικό πίνακα, ένα λεξιλόγιο, καθώς και ποσοτικές αναλύσεις σχετικά με την έκταση των έργων κατά πράξη. Το βιβλίο είναι γεμάτο λεπτές

και χρήσιμες παρατηρήσεις· αυτό μπορούμε να το κρίνουμε σήμερα ασφαλέστερα, σχεδόν 25 χρόνια από την εμφάνισή του, γιατί οι σχετικές έρευνες στον τομέα αυτό έχουν προχωρήσει πάρα πολύ, π.χ. η παρατήρησή του, ότι οι στίχοι του *Βασιλιά* στην *Ερωφίλη*, όταν χαιρετάει σαρκαστικά τον αλυσοδεμένο Πανάρετο, ο οποίος θα υποστεί σε λίγο το μαρτύριο, ως γαμπρός του («Καλώς τον άξίό μου γαμπρό, καλώς τονε, να κάμω / καθώς τυχαίνει σήμερα τον όμορφό του γάμο» Δ 647-648), κάνουν εντύπωση στο κοινό, το οποίο στις δύο παραστάσεις που είχε δει, γέλασε ακριβώς στο ίδιο σημείο, επιβεβαιώνεται και από το λαϊκό πολιτισμό, όπου σε παροιμίες από το νησιώτικο χώρο του Αιγαίου, χρησιμοποιείται, με παραμορφώσεις και συντομεύσεις, ακριβώς αυτό το ειρωνικό δίστιχο. Και αυτό το βιβλίο αποτελεί μια προσπάθεια σύνθεσης και αποτίμησης· από την προνομιακή θέση της ιστορικής απόστασης, μπορούμε σήμερα να κρίνουμε ανεπιφύλακτα πως το κρητικό θέατρο αποτελεί και τη σημαντικότερη συμβολή του Σολομού στη μελέτη του νεοελληνικού θεάτρου.

Συγχρόνως όμως εξακολουθεί να τον απασχολεί το αρχαίο θέατρο: το 1972 είχε παρουσιάσει έναν τόμο με σημειώσεις για την αρχαία τραγωδία *Τι προς Διόνυσου*, όπου εξετάζονταν σε δέκα κεφάλαια συστηματικά όλες οι πλευρές της αρχαίας παράστασης της τραγωδίας, από τη φιλοσοφία και θεολογία, την προσωπικότητα των τριών τραγικών ποιητών και τη δομή των έργων τους ως τη θεατρική παράσταση, τις κινήσεις και τη μουσική του χορού, τη σκηνογραφία και την ενδυματολογία. Εννοείται πως ο προβληματισμός ξεκινάει από τα καυτά ζητήματα του ανεβάσματος της αρχαίας τραγωδίας στο πλαίσιο των καλοκαιρινών φεστιβάλ.

Την ίδια χρονιά που παρουσιάζει τον τόμο για το Κρητικό θέατρο (1973), δημοσιεύει και ένα βιβλίο με παρόμοια δομή όπως το *Seven ages of the theatre* του Richard Southern (1962): *Η ηλικία του θεάτρου*. Σε ένδεκα κεφάλαια φωτίζει τους σταθμούς της εξέλιξης του θεάτρου, από τα προθεατρικά τελετουργικά δρώμενα έως το σημερινό θέατρο, όπου το στοιχείο του τελετουργικού αποτελεί και πάλι συστατικό στοιχείο της σκηνικής «γλώσσας»: τελετουργίες προς τιμήν του Όσιρη στην Αίγυπτο των Φαραώ, για τον Μένανδρο και τη Νέα Κωμωδία, για τη θέση της Εκκλησίας απέναντι στο θέατρο κατά τα βυζαντινά χρόνια, για το θέατρο του Μπαρόκ, για τους ρομαντικούς Byron και Musset, για τον Στανισλάβσκι, για τον Strindberg, για τους σκηνογράφους και σκηνοθέτες Adolphe Appia και Edward Gordon Craig, και τέλος για τους μεγάλους σκηνοθέτες του 20ού αιώνα Meyerhold, Tairov, Vakhtangov, Reinhardt, Piscator και Coereau. Μερικά από τα άρθρα αυτά έχουν πρωτοδημοσιευτεί στο *Θέατρο* του Κώστα Νίτσου, άλλα αλλού. Μαρτυρούν συχνά μία τάση για συστηματική παρουσίαση όλων των πλευρών ενός θέματος και την επιθυμία της διδαχής, της υπεύθυνης μεταφοράς γνώσεως για ένα ευρύτερο κοινό.

Ακολουθεί ο αυτοβιογραφικός τόμος με πάμπολλες φωτογραφίες *Βίος και παίγνιον: Σκηνή – Προσκήνιο – Παρασκήνια* (1980) που παρουσιάζει, με αρκετή σεμνότητα και έντονο χιούμορ, τη σταδιοδρομία του στο ελληνικό και ξένο θέατρο και δίνει και ένα κατάλογο σκηνοθεσιών, που ως το 1980 είχε φτάσει τα 159 έργα· ο πίνακας αυτός φανερώνει τις προτιμήσεις και ανησυ-

χίες του Σολομού, που βρίσκονται, με εξαίρεση το αρχαίο και νέο ελληνικό θέατρο, σαφώς στη μοντέρνα εποχή: δίπλα στους κλασικούς Shakespeare, Moliere, Goethe και Schiller υπάρχουν κυρίως οι Shaw, Auden, Eliot, O' Neill, Tennessee Williams, Miller, Jarry, Claudel, Giraudoux, Anouilh, Genet, Wedekind, Brecht, Kafka, Frisch, Strindberg, Ibsen, Dostojevski, Turgenjev, Tolstoj, Chekhov, Majakovski, Pirandello και Lorca.

Εξαιρετική γοητεία έχει ο μικρός τόμος δοκιμίων για το φαινόμενο του κωμικού στο ευρωπαϊκό θέατρο, *Καλή μου Θάλεια*, που αποτελεί συγχρόνως συγγραφικό κομψοτέχνημα, συστηματική μελέτη και εγχειρίδιο διδασκαλίας. Στο μελέτημα αυτό, που πλησιάζει τη θεωρία της κωμωδίας στην ουσία της και είναι προϊόν ωριμότητας και εμπειρίας, φανερώνεται και μια άλλη αρετή του μελετητή: το ταλέντο της ευδιάκριτης ταξινόμησης, η οποία προκύπτει από την ανάγκη της ευπρόσιτης οργάνωσης ενός σύνθετου γνωστικού πεδίου για τη διδασκαλία και τη μορφωτική επικοινωνία με ένα ευρύτερο κοινό. Πρόκειται για την παιδαγωγική φροντίδα και μέριμνα, η διδασκαλία και η μόρφωση να είναι συγχρόνως και τέρψη, διασκέδαση και παιχνίδι. Σε δώδεκα σύντομα κεφάλαια ο Σολομός εξετάζει κάθε πτυχή του κωμικού φαινομένου στο θέατρο από ειδολογική, ιστορική, δραματολογική και θεατρολογική άποψη, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις δραματουργικές τεχνικές του κωμικού, σε «γελαστικά τεχνάσματα», στην ιστορία της κωμωδίας και τη σχέση της με την τραγωδία. Το βιβλίο διαβάζεται ευχάριστα, κι όμως είναι μεστό από συμπυκνωμένη πληροφόρηση. Για παράδειγμα, ο Σολομός συνοψίζει την ιστορία του θεάτρου του 20ού αιώνα σε μία φράση:

«Ο θεατρικός μας αιώνας, γενικότερα, γεννιέται και γερνάει μ' αντιθέσεις. Ο ακραίος νατουραλισμός του Αντουάν συγκρούεται με την ποιητική αφαίρεση του Άππια και του Κρέιγκ, η φαντασμαγορία του Ράινχαρτ με τη λιτότητα του Κοπώ, ο εσωτερικός ρεαλισμός του Στανισλάβσκι με τη συμβολική σχηματοποίηση του Μέγερχολντ, η σχετικότητα του Πιραντέλλο με τη δογματικότητα του Μπρεχτ, το φωτογραφικό ντοκουμέντο με την παράλογη φαντασία, η αισιόδοξη φάρσα με την μαύρη κωμωδία» (σ. 50).

Σε άλλο σημείο καθορίζει με συντομία την πεμπτουσία της αισθητικής της θεατρικής παράστασης, που είναι η εναρμόνιση και η ενορχήστρωση διάφορων ρυθμών, του κάθε ρόλου, του διαλόγου, της δράσης και της σκηνικής συγκεκριμενοποίησης. Γράφει:

«Πιο πολύ στο κωμικό θέατρο παρά στο τραγικό, το στοιχείο που δίνει στη δράση την τελειωμένη της μορφή είναι ο ρυθμός του διαλόγου – ή, πιο πλατιά, ο ρυθμός της ανθρώπινης ζωής. Όπως συμβαίνει με τους κύττους της καρδιάς, έτσι κι ο θεατρικός αυτός ρυθμός επηρεάζεται από τα γεγονότα και τα συναισθήματα. Επιτείνεται ή χαλαρώνει, γίνεται κανονικός ή ανώμαλος – αρκεί να μη σταματήσει ποτέ. Ακόμα και σε μια φαινομενική διακοπή της δράσης, σε μια λιποψυχία του διαλόγου, σ' ένα κοκάλωμα των προσώπων, ακόμα κι όταν ο χρόνος έχει χάσει την υπόστασή του – όπως για τον Βλαντιμίρ και τον Εστραγκόν του Μπέκετ – ακόμα και τότε ο ανθρωπίνος ρυθμός δίνει το παρόν του. Η δράση πρέπει να συνεχίζεται, έστω κι ασάλευτη. Αλλιώς, το θέατρο πεθαίνει» (σ. 71).

Μια συλλογή δοκιμίων, που γράφηκαν με διάφορες αφορμές, αποτελεί ο τόμος *Εστί θέατρον*, που δημοσιεύτηκε το 1986. Τα θέματα ποικίλλουν: το ιστορικό του Φεστιβάλ της Επιδαύρου, ο «αθάνατος» Ξενόπουλος, η «μύνα γη» Κυβέλη, η μορφή της Μήδειας, τα πενήντα χρόνια του Εθνικού Θεάτρου, ο θάνατος του Γιώργου Παπά, δραματικές διασκευές του μύθου των Ατρείδων, ο Τερζάκης δραματογράφος, ένας εικονικός πρόλογος στον *Φάουστ*, ο Κάρολος Κουν και το θέατρό του, ο Ροντήρης δάσκαλος, ιψενικά έργα (*Πέερ Γκυντ*, *Αρχιμάστορας Σόλνες*), θέατρο και κινηματογράφος, Eugene O' Neill, η μάσκα στο θέατρο, ο Μαγιακόβσκι, συνάντηση με το Λόρκα, κι άλλα μικρά κι ευκαιριακά.

Το αποκορύφωμα όμως στην υπηρεσία της υπεύθυνης πληροφόρησης γύρω από τα θεατρικά πράγματα, της επιθυμίας του για παροχή θεατρικής παιδείας κι επικοινωνίας με ένα ευρύτερο κοινό αποτελεί χωρίς άλλο *Το θεατρικό λεξικό*, το οποίο, με τις 400 σελίδες του σε μεγάλο σχήμα και τα περίπου 2000 λήμματά του και τις πάμπολλες φωτογραφίες επιχειρεί, όπως γράφει ο ίδιος, να δώσει ένα πρώτο αλφαβητάρι για τη στοιχειώδη κατατόπιση του αναγνώστη. Αυτό που πραγματοποιείται συνήθως από ένα επιτελείο με συνεργασία ειδικών για το κάθε λήμμα, κατόρθωσε στην περίπτωση αυτή ένας πρακτικός του θεάτρου μόνος του, από μεράκι κι ευαισθησία, νιώθοντας την ανάγκη της ύπαρξης ενός τέτοιου εγχειριδίου. Το λεξικό συμπεριλαμβάνει λήμματα για θεατρικά έργα και συγγραφείς, θεατρικούς ρόλους, μυθολογικές μορφές που παριστάνονται συχνά στη σκηνή, τεχνικούς και θεατρικούς όρους, μετρικά σχήματα, δοκίμια για τη θεατρική τέχνη, ηθοποιούς (όχι ζωντανούς, κυρίως στην περίπτωση της Ελλάδας), ονόματα θεάτρων και σύνθετα άρθρα για τις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Εκτενή λήμματα υπάρχουν π.χ. για την αττική κωμωδία, το θέατρο του Διονύσου, τον Καραγκιόζη, την *Commedia dell'arte*, τον Max Reinhardt, τον Σαίξπηρ, το Κρητικό θέατρο κ.λπ. Με αυτή την έννοια το λεξικό φέρει τη σφραγίδα της προσωπικότητας του συγγραφέα του. Υπάρχουν και λήμματα που δεν θα περίμενε κανείς, όπως «Λάζαρος» ή *Άρτε Νουέβο* του Lope de Vega· συζητούνται επίσης σε έκταση και έννοιες όπως ακουστική, ανάλυση, αντιήρωας, αντιλαβή, αποκέντρωση, αποστασιοποίηση, αρχιτεκτονική κ.λπ. Οι κρίσεις είναι εύστοχες, όπως π.χ. στην περίπτωση της αισθητικής αποτίμησης της *Τρισεύγενης* του Παλαμά ή στο ζυγισμένο άρθρο του για τον Κωνσταντίνο Χρηστομάνο. Όπως παρατηρεί ο ίδιος με νηφαλιότητα στον πρόλογο, πρόκειται για μία πρώτη απόπειρα σύνταξης ενός τέτοιου λεξικού στα ελληνικά, το οποίο ξεκίνησε από τη διαπίστωση πως τα σχετικά ξένα εγχειρίδια είναι τελείως ανεπαρκή όσον αφορά το νεοελληνικό θέατρο. Επειδή η συνολική εικόνα της ιστορίας και θεωρίας του νεοελληνικού θεάτρου είναι ακόμα ρευστή, παρουσιάζει σχεδόν καθημερινά νέες ανακαλύψεις θεατρικών έργων και παραστάσεων και επιδέχεται σε ευρεία κλίμακα αναπροσανατολισμούς και αναθεωρήσεις δεδομένων και αποτιμήσεων, ένα νέο θεατρικό λεξικό, σε επιστημονική βάση, θα αργήσει ακόμα πολύ να εμφανιστεί. Ως τότε, το *Θεατρικό λεξικό* του Σολομού θα παρέχει καλές υπηρεσίες για κάθε ενδιαφερόμενο και ασχολούμενο· εκτός από τη χρηστική αυτή λειτουργικότητα, κοινή σε όλα τα λεξικά, τα οποία είναι περισσότερο εκτεθειμένα στη ροή και

τη φθορά του χρόνου απ' ό,τι άλλα συγγράμματα, παραμένει ο άθλος του ενός, που δεν δίστασε να θυσιάσει χρόνο και μόχθο για τη σύνταξη ενός εγχειριδίου, που θα ήταν έργο μιας ομάδας επιστημόνων - θεατρολόγων, οι οποίοι όμως τότε δεν υπήρχαν στα ελληνικά πανεπιστήμια. Κι εδώ λοιπόν υπάρχει μια από τις πολλές διασυνδέσεις του σκηνοθέτη με την επιστήμη.

Το τελευταίο βιβλίο του για τον Ευριπίδη επαναλαμβάνει εν πολλοίς σε δομή και στόχευση την πρώτη του επιτυχία, το βιβλίο για τον Αριστοφάνη. Κι εδώ ο Σολομός δίνει μια εμπειριστατωμένη ανάλυση της εποχής και της προσωπικότητας του πιο δημοφιλούς των τραγικών, του πιο μοντέρνου και σύγχρονου, και αναλύει σε βάθος όλες τις σωζόμενες τραγωδίες του. Οι χαρακτηρισμοί που αναφέραμε σχετικά με το έργο του για τον Αριστοφάνη θα μπορούσαν να επαναληφθούν απaráλλακτα κι εδώ. Αλλά ας συνοψίσουμε:

Αν το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών και εν συνεχεία η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Αθηνών αποφάσισαν να δώσουν στον Αλέξη Σολομό την ανώτατη τιμή που έχει να δώσει το πνευματικό ίδρυμα του Πανεπιστημίου, τότε το έπραξαν με την επίγνωση του γεγονότος ότι είναι ιδιαίτερα σπάνια, τουλάχιστον για τα ελληνικά δεδομένα, αυτή η συμπόρευση και σύμπραξη τέχνης και επιστήμης, πρακτικής του θεάτρου και ιστορίας και θεωρίας του, στον ίδιο άνθρωπο, ο οποίος είναι καταξιωμένος σκηνοθέτης και δεινός δοκιμιογράφος και μελετητής του θεάτρου με ένα ευρύτατο συγγραφικό έργο, αναλυτικό και συνθετικό, που ανοίγεται και σε θέματα πέραν της τρέχουσας θεατρικής αναζήτησης, και σκύβει με ιδιαίτερη στοργή πάνω στην παράδοση του ελληνικού και του νεοελληνικού θεάτρου. Αυτή η σύζευξη πράξεως και θεωρίας, τόσο χαρακτηριστική για τον μοντέρνο τύπο του σκηνοθέτη, ευαισθησίας και γνώσης, με έντονο το αίσθημα της ευθύνης προς το ευρύ κοινό και τον τόπο, της ευθύνης της μορφωτικής αποστολής για τα θεατρικά πράγματα, την οποία έχουν και όλοι οι θεατράνθρωποι, αυτή η σύζευξη λοιπόν πράξεως και θεωρίας, διδασκαλίας και διαφώτισης, είναι μοναδική στην ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου μετά το Φώτο Πολίτη.

Ο Αλέξης Σολομός είναι ο ίδιος ένα κεφάλαιο της ιστορίας αυτής και το συγγραφικό του έργο, τα δοκίμιά του και τα μελετήματά του, είναι μια σημαντική πτυχή της συνολικής του προσφοράς στο νεοελληνικό θέατρο· το γραπτό μέρος αυτής της προσφοράς θα κερδίσει ακόμα περισσότερο βάρος στο μέλλον, όταν οι ιστορικοί του νεοελληνικού θεάτρου θα ασχοληθούν με το δεύτερο μέρος του 20ού αιώνα. *Scripta manent*. Ο γραπτός λόγος είναι στην περίπτωση αυτή και τεκμήριο και κατάθεση σκέψεως και προβληματισμών, που βρήκαν την υλοποίησή τους επί σκηνής. Με την έννοια αυτή οι δέκα τόμοι του Σολομού είναι, εκτός από αυτόνομα δοκίμια και μελετήματα, και σημαντικές πηγές της ιστορίας του θεάτρου.

Το ελληνικό θέατρο του 20ού αιώνα χαρακτηρίζεται, σχεδόν από την αρχή του, από ένα διχασμό μεταξύ πρακτικού θεάτρου και υψηλής δραματογραφίας (αρχίζοντας με την *Τρισεύγενη* και την περιπετειώδη πρόσληψή της) κι από ένα διχασμό μεταξύ πρακτικού θεάτρου και θεωρητικής σκέψης, φιλολογικής ανάλυσης και επιστημονικής μεθοδολογίας. Δεν είναι τυχαίο

το γεγονός πως μεγάλοι δραματουργοί, όπως ο Καζαντζάκης, ο Σικελιανός, ο Πρεβελάκης και άλλοι, δύσκολα βρίσκουν το δρόμο τους στη σκηνή, και από την άλλη ότι η νεοελληνική φιλολογία σπάνια ασχολείται με το δράμα και το θέατρο. Σε αυτούς τους διχασμούς ο Σολομός, τόσο ως σκηνοθέτης όσο και ως μελετητής τους θεάτρου, λειτούργησε ως ένας που γεφύρωσε κι έδωσε, μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ποτισμένος από το πνεύμα των μεγάλων Ευρωπαίων και Αμερικανών δραματουργών του αιώνα, το έναυσμα, ώστε η ποίηση να γυρίσει στο θέατρο, το χάσμα αυτό να κλείσει προς το συμφέρον και των δύο πλευρών. Η εννοιατικότητα αυτή είναι επίσης μια από τις μεγάλες προσφορές του στον τόπο.

Ο Αλέξης Σολομός έχει ενώσει τη χαρά της ζωής και το παιχνίδι των ρόλων με την απομόνωση των αρχείων και τη μοναχική μελέτη των βιβλιοθηκών· έχει δώσει στη σκηνική πράξη τη στερεότητα της ιστορικής και φιλολογικής υποδομής και στην επιστήμη την ευαισθησία και την ευθυκρισία του καλλιτεχνικού ενστίκτου, το οποίο επιζητεί να επικοινωνήσει με την ουσία των ιστορικών φαινομένων. Το συγγραφικό έργο του αποτελεί, σε διάφορες εκδοχές και παραλλαγές, αποχρώσεις και προσμείξεις, μια ευτυχή σύμπραξη τέχνης και επιστήμης, καλλιτεχνικής ενόρασης και βιβλιογραφικής αναζήτησης, θεατρικού αισθητηρίου και ορθολογικής αποδεικτικής, χωρίς το ένα να εμποδίζει το άλλο, αντιθέτως διαφωτίζονται αμοιβαία. Έτσι το συγγραφικό του έργο, μοναδικό σε έκταση και ποιότητα, χαρακτηρίζεται από μια ποικιλία μεθόδων και μια σπάνια ικανότητα σύνθεσης. Ο Σολομός «σκηνοθετεί» και τα βιβλία του, κι εφαρμόζει την πολυφωνία των εκφραστικών μέσων της σκηνής και στις μεθόδους προσέγγισης ενός θέματος προς μελέτη. Και στις μελέτες του ενδιαφέρεται για το σύνολο και την παρουσίασή του. Και τα μελετήματά του είναι παραστάσεις, έχουν εκείνη την αναπόφευκτη παραστατικότητα, που χαρακτηρίζει τους πραγματικούς θεατρανθρώπους.

ΑΛΕΞΗ ΣΟΛΟΜΟΥ
Σκηνοθέτη και Συγγραφέα

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ

Σαράντα χρόνια Αριστοφάνης

Ευχαριστώ εγκάρδια τους διακεκριμένους ομιλητές για τα καλά τους λόγια –κι ολόκληρο το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών. Ευχαριστώ, φυσικά, και τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου μας, για την τιμή που μου έκανε να με καλέσει στο σεβαστό τούτο χώρο. Είχα ξαναβρεθεί εδώ μέσα προ αμνημονεύτων χρόνων, σαν φοιτητής της Φιλοσοφικής Σχολής και ταυτόχρονα της Νομικής, μα τελικά κατάλαβα πως δεν ήμουν άξιος να παραδοθώ στις φιλοσοφικές Νεφέλες, ούτε να γίνω δικαστική Σφήκα.

Η αναφορά αυτή στους αριστοφανικούς συμβολισμούς με φέρνει ολόγισια στο σημερινό μου θέμα, γιατί φέτος συμπληρώθηκαν σαράντα χρόνια της οριστικής συμφιλίωσης του ελληνικού λαού με τον αρχαίο κωμωδιογράφο. Για πρώτη φορά χάρηκε η πατρίδα μας όλα τα σωζόμενα έργα του, κι ο Αριστοφάνης έγινε αναπόσπαστο μέρος της ζωής μας. Γεγονός πραγματικά κοσμολογικό, αν αναλογιστούμε πως για δυόμισι χιλιάδες χρόνια είχε παραμείνει σχεδόν άγνωστος ή, το χειρότερο, γνωστός κι ανεπιθύμητος.

Τόσο στην αρχαία Ελλάδα, όταν ο Πλούταρχος τον υποβίβασε, εξυψώνοντας τον Μένανδρο, όσο και στη νεαρή καινούρια Ελλάδα, όταν οι σποραδικές παραστάσεις του συνοδεύονταν απ' την προειδοποίηση «αυστηρώς ακατάλληλος διά κυρίας και δεσποινίδας», η μνήμη του γενάρχη της Αττικής Κωμωδίας έμενε εσαεί κηλιδωμένη.

Ο Ελληνισμός του περασμένου αιώνα τον τίμησε, ιδρύοντας θιάσους με το όνομα «Αριστοφάνης» στην Αθήνα, στην Πόλη και στη Σμύρνη. Μα το περίεργο είναι πως οι θίασοι αυτοί ασχολήθηκαν ελάχιστα με τις κωμωδίες του, προτιμώντας έργα άλλων συγγραφέων. Συμφώνα με τα ιστορικά κιτάπια, η πατρίδα μας είδε μιαν από τις πρώτες αριστοφανικές παραστάσεις, όταν ο δημοσιογράφος και θεατρόφιλος Σοφοκλής Καρύδης παρουσίασε τις *Νεφέλες* και τον *Πλούτο*. Αυτό συνέβηκε στα 1868 και δεν προκάλεσε άλλο τίποτα από μερικές μετριότητες απομιμήσεις.

Πάνω από τριάντα χρόνια αργότερα, στις αρχές του αιώνα μας, οι πρόδρομοι σκηνοθέτες Θωμάς Οικονόμου και Κωνσταντίνος Χρηστομάνος έφεραν θαρραλέα τον Αριστοφάνη στην επικαιρότητα, ο ένας ανεβάζοντας τον *Πλούτο* στο Βασιλικό Θέατρο, ο άλλος τις *Νεφέλες* και τις *Εκκλησιάζουσες* στο θίασό του, τη «Νέα Σκηνή». Τις ιστορικές αυτές αναβιώσεις δεν τις είδε όμως παρά ένα σχετικά περιορισμένο κοινό και δεν δημιούργησαν πάνδημο ενδιαφέρον για τον θεμελιωτή της παγκόσμιας κωμικής τέχνης.

Στις επόμενες δεκαετίες, το νεοελληνικό θέατρο ή απέφυγε τον Αριστοφάνη σαν την πανούκλα ή τον θυμότανε σε τυχάρπαστες παραστάσεις, συχνά χωρισμένες σε τρεις πράξεις και δίχως χορό, όπου κυριαρχούσε η σαχλο-

επιτήδευση κι η αισχρολογία, γελοιοποιώντας ολότελα τον κωμωδιογράφο. Κι όταν η Μαρίκα Κοτοπούλη αποφάσισε να παίξει τη *Λυσιστράτη*, κατέφυγε στη διασκευή ενός παριζιάνου συγγραφέα, σαν πιο κατάλληλη «διά κυρίας και δεσποινίδας». Υπήρχανε, βέβαια, και μερικές τίμιες εξαιρέσεις, όπως μια παράσταση της *Ειρήνης* στο μεσοπόλεμο με τον Χρ. Νέζερ. Στη δεκαετία του '30 ωστόσο, το νεοσύστατο Εθνικό Θέατρο παρουσίασε ένα πλήθος δραματουργών –παραλείποντας αδικαιολόγητα τον Αριστοφάνη.

Έτσι χρειάστηκε να περάσουν άλλα 20 χρόνια αριστοφανικής αφάνειας, ώσπου ο Σωκράτης Καραντινός να σκηνοθετήσει τις *Νεφέλες* στο Εθνικό Θέατρο και ο Λίνος Καρζής τη *Λυσιστράτη* στο θυμελικό του θίασο, με πρωταγωνίστρια την Κυβέλη. Στις δύο αυτές αξιοσημείωτες σκηνικές προσφορές χρησιμοποιήθηκαν προσωπεία κι άλλα αρχαιολογικά στοιχεία, με μεγάλη προσήλωση στην υποτιθέμενη εθιμοτυπία του 5ου π.Χ. αιώνα. Αντίθετα, δηλαδή, με τα έργα των τραγικών μας, που είχαν κιόλας αποκατασταθεί σαν ζωντανό θέατρο, χάρη στον Φώτο Πολίτη και τον Δημήτρη Ροντήρη, οι αριστοφανικές κωμωδίες αντιμετώπιζονταν ακόμα σαν κάτι που ήταν κι όχι σαν κάτι που είναι. Σ' όλο αυτό το διάστημα, αν η θερμοκρασία στην Ελλάδα παρέμενε γενικά χλιαρή για τον Αριστοφάνη, στην υπόλοιπη Ευρώπη βρισκόταν υπό το μηδέν. Απ' τις αρχές της Αναγέννησης, όταν ο Άλδος Μανούτιος κι ο Μάρκος Μουσούρος τυπώσανε τα έργα του στη Βενετία, οι δραματοουργοί κι οι τεχνοκρίτες όλων των εποχών δεν έπαψαν να τον μνημονεύουνε σαν κλασική προσωπικότητα, μα κανένας δεν προώθησε την επιβίωση των έργων του στο θέατρο. Και οι μεγάλοι Ευρωπαίοι κωμωδιογράφοι προτιμούσανε για πρότυπο τον Πλάτο και τον Τερέντιο, δηλαδή τους Ρωμαίους απογόνους του Μένανδρου, κι όχι τον Αριστοφάνη.

Ακόμα και στη μεγάλη θεατρική δραστηριότητα του αιώνα μας, ούτε ο Στανισλάφσκι στη Ρωσία, μήτε ο Ράϊνχαρτ στη Γερμανία, με τα πλούσια ρεπερτόριά τους, ενδιαφέρθηκαν γι' αυτόν, παρά μία μονάχα *Λυσιστράτη* του δεύτερου μέσα σε περίοδο τριάντα ετών. Στο Παρίσι είχε ανεβάσει ο Ντυλλέν *Νεφέλες* και *Όριθες* στο θεατράκι του, μα κατόπιν απόλυτη αριστοφανική σιωπή.

Στο Λονδίνο, εξάλλου, ο κωμωδιογράφος ήτανε κάτι περισσότερο από απόβλητος. Τον καιρό που σπούδαζα εκείπέρα, ρώτησα έναν κορυφαίο ηθοποιό αν είχε διαβάσει τις κωμωδίες του. *Το μόνο που ξέρω*, μου απάντησε, *είναι η λέξη βρεκεκεξ-κοαξ-κοαξ*. Κι όταν πρότεινα στο Διευθυντή της Δραματικής Ακαδημίας να σκηνοθετήσω τις *Εκκλησιάζουσες* με τους συμμαθητές μου, έβαλε τις φωνές: *Τέτοια πρόστιχα έργα δεν επιτρέπονται*. Μονάχα αφού του περιέγραψα με λεπτομέρειες την υπόθεση, έδωσε τη συγκατάθεσή του. *Σπουδαία κωμωδία*, είπε με ανακούφιση, *και περίεργο, διόλου πρόστιχη*.

Αυτή ήταν η γενική ατμόσφαιρα στην Εσπερία, αλλά και στο πάτριον έδαφος. Κάτι έπρεπε, λοιπόν, να γίνει για να πάρει ο Αριστοφάνης άφεση αμαρτιών –αμαρτιών ανύπαρκτων– και ν' αποκατασταθεί επίσημα κι αδιαφιλονίκητα στη θεατρική σκηνή και θυμέλη. Για να αποκατασταθεί, ας τονίσουμε, όχι σαν αλλόκοτο αρχαιολογικό κατάλοιπο, μα σαν ζωντανός συγγραφέας όλων των εποχών. Αυτό το κάτι συντελέστηκε επιτέλους στα 1956, όταν ο τότε διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου Αιμίλιος Χουρμούζιος και η κυβέρνηση

Κωνσταντίνου Καραμανλή καθιέρωσαν την εβδομάδα Αττικής Κωμωδίας στο Ηρώδειο, και πρωτάνοιξαν τις πύλες της Επιδαύρου για τον ελληνικό λαό και για όλους τους λαούς που έρχονταν προσκυνητές στον τόπο μας.

Αρχίζοντας με τις *Εκκλησιάζουσες* και τη *Λυσιστράτη*, παίχτηκαν όλες οι κωμωδίες του Αριστοφάνη στο κατάμεστο αργολικό θέατρο. Κι η επιτυχία που γνώρισαν οφείλονταν προπάντων στους τίμιους μεταφραστές και στους άριστους ηθοποιούς, μουσικούς, χορογράφους κι ενδυματολόγους, που είδανε την Αττική Κωμωδία μέσα από το πρίσμα της σημερινής εποχής, αλλά με απόλυτο σεβασμό στη θεατρική της φόρμα και στη διονυσιακή της προέλευση. Στην εξόρμηση αυτή του Εθνικού Θεάτρου προστέθηκε δημιουργικά κι εκείνη του Θεάτρου Τέχνης, κι αργότερα άλλων αξιόλογων ιδιωτικών θιάσων. Και δεν πέρασε καμιά χρονιά από τις σαράντα, δίχως τη θριαμβευτική παρουσία του Αριστοφάνη. Έτσι, ο ίσαμε τότε παρεξηγημένος προπάτορας μπόρεσε επιτέλους να επικοινωνήσει με τους σημερινούς συνανθρώπους του και να χειροκροτηθεί, σαν δημιουργός αγέραςτος και ανεπανάληπτος.

Επόμενο είναι να τον βλέπουμε σήμερα όλοι οι παραγωγοί του σύγχρονου αττικού δράματος σαν μια ασφαλέστατη επένδυση, και να εμπιστεύονται σε αυτόν το κορύφωμα της σταδιοδρομίας τους. Το ερώτημα είναι, ωστόσο, αν εκείνος μπορεί πάντα να μας εμπιστεύεται. Γιατί πότε - πότε προβάλλει στον θεατρικόν ορίζοντα η ανησυχία, μην τυχόν η υπερβολική εκμετάλλευση καταλήξει σε βάρος του. Μήπως, δηλαδή, για να πρωτοτυπήσουμε και να υπερσκελίσουμε ο ένας τον άλλον, διαστρεβλώνουμε τα αριστοφανικά έργα (όπως στο μακρυνό κι επάρατο παρελθόν) με δικές μας προσθήκες και φαντασιώσεις, άσχετες με την πρόθεση του κωμωδιογράφου. Εξαφανίζοντας έτσι τον λυρικό ποιητή, τον σατιρικό αγωνιστή, τον πολιτικό φιλόσοφο και τον υπέροχο θεατρικό οραματιστή, υπάρχει κίνδυνος να ξαναδημιουργήσουμε το πλανερό φάντασμα του βωμολόχου και πορνογράφου, που τον είχε για τόσους αιώνες εξωστρακίσει. Και, συνάμα, να παραβλέψουμε ολότελα το βαθύτερο νόημα της σάτιρας και τον διδακτικό της προορισμό.

Είμαι απόλυτα βέβαιος πάντως πως οι νεώτερες γενιές των θεατρικών δημιουργών μας θα φροντίσουν να μη συμβεί αυτό ποτέ. Κι αν αντιληφτούν πως έχει αρχίσει κιόλας να συμβαίνει κάτι τέτοιο, θα καταπολεμήσουν τον Άδικο Λόγο και θα βοηθήσουν τον Δίκαιο Λόγο να επικρατήσει.

Όχι μόνο στο θέατρο, αλλά και στη ζωή. Και μακάρι να έρθει μια μέρα που κανένας μας δεν θα 'χει το δικαίωμα να γίνει υπουργός ή καν βουλευτής και να κρίνει την τύχη της Ελλάδας, αν δεν έχει άριστα εκπαιδευτεί απ' τις κωμωδίες του Αριστοφάνη.

Σας ευχαριστώ που με ανεχτήκατε!

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Πέτρου Α. Γέμτου, κοσμητεύοντος ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Ἀντωνίου Κ. Δανασσῆ-Ἀφεντάκη, προεδρεύοντος ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Σπυρίδωνος Α. Εὐαγγελάτου, ἔδοξεν ὁμοθύμως τῷ Τμήματι ἐπειδὴ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΣΟΛΟΜΟΣ

πεφιλημένος τῶν Μουσῶν καὶ τῆς Θαλείας θεραπείων, τοῦ πνεύματός τε ἐν γένει εὐπατρίδης μύστης, διανοίξας διόδους ἀγνώστους διὰ τὴν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων τέχνην τοῦ Θεάτρου, δι' ὧν εἰσῆλθον ἀκτῖνες νέου φωτός καὶ οὕτω καταστάς διδάσκαλος γενεῶν μεταγενεστέρων, προσέτι δέ διὰ τῶν σκηρικῶν ἀναβιώσεων κειμένων οἰκουμενικοῦ καὶ αἰωνίου διαφέροντος πρωθιερέως τοῦ πνεύματος ἀνεδείχθη καί, ὡς προσφυῶς ἔχει γραφῆ, εἶναι ἰδίᾳ ὁ ἀνὴρ ὅστις «ἀνέστησεν τὰς τοῦ Ἀριστοφάνους κωμωδίας» καὶ εἰς ὃν ἠτιολογημένως θά ἀπενέμετο ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ ἐννοίᾳ ὁ τίτλος τοῦ διδασκάλου τοῦ Γένους, ἐπαινέσαι τε αὐτόν καὶ τῶν Θεατρικῶν Σπουδῶν διδάκτορα ἐπίτιμον ἀναδείξαι, τό δέ ψήφισμα τόδε ἐν μεμβράνῃ ἀναγράψαι καὶ τὸν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ Μεγάλῃ ἀναγνόντα καὶ τὰς τιμὰς ἀνειπόντα ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ἧ ἂν ἡμέρα ἢ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Ἰανουαρίου τρίτη καὶ εἰκοστή ἔτει ἑβδόμῳ καὶ ἐννεηκοστῷ καὶ ἑνακοσιοστῷ καὶ χιλιοστῷ ἀπὸ Χριστοῦ γεννησεως.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ Ι. ΣΟΛΟΜΟΝ

ἄξιον πέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

καθηγητής Θεατρολογίας καί τῆς Ἱστορίας τοῦ Θεάτρου τῆς Ἀρχαιότητος καί τῆς Ἀναγεννήσεως, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβῶν, τόν

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ Ι. ΣΟΛΟΜΟΝ

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας τὰς προνομίας τὰς τῶ πανεπιστημιακῶ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Μαΐου ἕκτη καί εἰκοστή, ἑτεῖβδόμῳ καί ἐνενηκοστῷ καί ἐνακοσιοστῷ καί χιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΠΕΤΡΟΥ Α. ΓΕΜΤΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. ΔΑΝΑΣΣΗ-ΑΦΕΝΤΑΚΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ Ι. ΣΟΛΟΜΟΝ

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ
ΜΗΝΟΣ ΜΑΪΟΥ ΕΚΤΗΚΑΙΕΙΚΟΣΤΗ ΕΤΕΙ ΕΒΔΟΜΩΚΑΙΕΝΕΝΗΚΟΣΤΩ
ΚΑΙ ΕΝΑΚΟΣΙΟΣΤΩ ΚΑΙ ΧΙΛΙΟΣΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Ο ΚΟΣΜΗΤΩΡ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΕΤΡΟΣ
Α. ΓΕΜΤΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ.
ΔΑΝΑΣΣΗΣ-ΑΦΕΝΤΑΚΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ
Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

Ιάκωβος Καμπανέλλης

Την 15η Μαρτίου 1999 έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών του κ. Ιάκωβου Καμπανέλλη, διακεκριμένου θεατρικού συγγραφέα. Έγινε παρουσίαση του έργου του τιμωμένου από τους κ.κ. καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών με θέμα: «Το θεατρικό σύμπαν του Ιάκωβου Καμπανέλλη» και καθηγητή Σπύρο Α. Ευαγγελάτο, Αντιπρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Τέλος μίλησε ο τιμώμενος, με θέμα: «Πώς και γιατί γράφεται ένα θεατρικό έργο».

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το θεατρικό σύμπαν του Ιάκωβου Καμπανέλλη

Ο Ιάκωβος Καμπανέλλης γεννήθηκε στη Νάξο, στις 2 Δεκεμβρίου του 1921, ως έκτο από τα συνολικά εννέα παιδιά του Στέφανου Καμπανέλλη, εμπειρικού φαρμακοποιού στο νησί, του οποίου η οικογένεια καταγόταν από τη Χίο και είχε εγκατασταθεί με τις σφαγές του 1822 στις Κυκλάδες, και της Αικατερίνης, το γένος Λάσκαρη, που η οικογένειά της ήταν από την Πόλη. Το 1934 η πολυμελής οικογένεια υποχρεώνεται να εγκατασταθεί στην Αθήνα, όπου ο μικρός Ιάκωβος θα φοιτήσει στη νυχτερινή βιοτεχνική σχολή, παράρτημα της Σιβιτανίδειου Σχολής, παρακολουθώντας μαθήματα για τεχνικό σχέδιο. Η μαγεία του διαβάσματος του αποκαλύφθηκε από έναν τόμο της *Διάπλασης του παιδών* του Ξενοπούλου, το μυθιστόρημα *Είκοσι χιλιάδες λεύγες υπό την θάλασσα* του Ιούλιου Βερν και το *Παραμύθι χωρίς όνομα* της Πηνελόπης Δέλτα. Τα τρία αυτά βιβλία θα σημαδέψουν τον εύπλαστο νου του νεαρού βιοπαλαιστή, με το θαυμασμό για την παιδική αθωότητα, τη φυγή από το πραγματικό στο φανταστικό και τη μύηση στο μαγικό κόσμο των παραμυθιών και του μύθου. Εξάλλου τα τρία βιβλία έγιναν γρήγορα χίλια τρία: ο ανήσυχος νέος, που «δεν κωρούσε στον εαυτό του», όπως λέει ο ίδιος, ήταν τακτικός πελάτης στα παλιοβιβλιοπωλεία, όπου αγόραζε και δανειζόταν, ανάλογα με τις οικονομικές του δυνατότητες, στην κυριολεξία τα πάντα: στα 18 του χρόνια είχε ήδη διαβάσει ένα μεγάλο μέρος της παγκόσμιας πεζογραφίας, ποίησης και ιστορίας, είχε μάθει γαλλικά και διάβαζε Alfonse Daudet, Anatole France και André Gide στο πρωτότυπο.

Η όχι συνήθης βιογραφία του Ιάκωβου Καμπανέλλη, η οποία τον έκανε τελικά όχι συνήθη θεατρικό συγγραφέα, αρχίζει στις πιο δύσκολες στιγμές του Έθνους: στο αεροδρόμιο του Τατοΐου ζει το βομβαρδισμό των Γερμανών και στα μέσα του 1942 αποφασίζει μαζί μ' ένα φίλο να φύγουν κρυφά από τη γερμανο-

κρατούμενη Αθήνα στη Μέση Ανατολή. Τα σχέδια όμως ναυαγούν και επιχειρούν κάτι άλλο, τελείως παράτολμο: να φτάσουν μέσω Βιέννης στην ουδέτερη Ελβετία. Πράγματι, φτάσανε ως το Innsbruck, στο Τιρόλο, σε μια απόσταση λίγο μεγαλύτερη από 100 χιλιόμετρα από τα ελβετικά σύνορα· συλλαμβάνονται, ανακρίνονται στη Βιέννη και καταλήγουν στο διαβόητο Mauthausen, στρατόπεδο συγκεντρώσεως και εξοντώσεως, όπως ονομαζόταν επισήμως. Εκεί έμεινε έγκλειστος από το 1943 ως το 1945, ώσπου απελευθερώθηκε το στρατόπεδο, το Μάιο της χρονιάς εκείνης, από τους Αμερικανούς· ως μέλος της Διεθνούς Επιτροπής, που τον είχαν εκλέξει οι 1100 Έλληνες κρατούμενοι, η οποία σκοπό είχε να διοργανώσει την επιστροφή των απελευθερωμένων και να αναλάβει την περιποίηση των εξουθενωμένων και τη θεραπεία των αρρώστων, έμεινε εκεί και γύρισε με τους τελευταίους Έλληνες Εβραίους, τον Αύγουστο του 1945, στην Αθήνα.

Η τρίχρονη παραμονή στην πολυεθνική κοινότητα των τριάντα χιλιάδων μελλοθανάτων άφησε ανεξίτηλα τα σημάδια στην ψυχική και πνευματική συγκρότηση του ευαίσθητου νεαρού: το βίωμα της έσχατης ανθρώπινης αποκτήνωσης και διαστροφής, και από την άλλη το απίστευτο ψυχικό μεγαλείο του ανθρώπου μπροστά στο θάνατο, από μέρους των κρατουμένων, με πράξεις αλληλεγγύης, αυταπαρνήσης, αυτοθυσίας, γενναιότητας και σοφίας, όπως το περιγράφει και ο ίδιος. Για τρία χρόνια ζούσε την κάθε μέρα και την κάθε στιγμή, σαν να ήταν η τελευταία του· οποιαδήποτε ώρα θα μπορούσε να εκτελεστεί. Η παρατηρητικότητα του, η κοινωνικότητά του, η οξυδέρκεια στην κρίση και η ψυχική ευαισθησία του να κατανοεί τους άλλους, οι ακραίες καταστάσεις ταπείνωσης και ηρωισμού, του έδωσαν εφόδια βάθους και εύρους για όλη την υπόλοιπη ζωή του, κυρίως τη συγγραφική. Όποιος για τρία χρόνια ζει συντροφιά με το θάνατο, των άλλων και του δικού του, γνωρίζει σε βάθος τη ζωή. Γίνεται ειλικρινής, αληθινός, διαυγής σαν κρύσταλλο, αποκτά βάθος, συμπόνια, σοφία, και το δώρο της συγχώρεσης.

Όλα αυτά είναι χαρακτηριστικά των θεατρικών έργων του Ιάκωβου Καμπανέλλη, ο οποίος, σαν τον Πιραντέλλο, συζητεί, συμπάσχει και συναναστρέφεται με τους σκηνικούς του χαρακτήρες, στη φαντασία του, πριν τους δώσει σάρκα και οστά στο χαρτί. Κι ένα άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμά του προέρχεται από το Mauthausen: το ενδιαφέρον για τη μοίρα των πολλών –εκεί ήταν όλοι ακριβώς στην ίδια μοίρα–, και η επιθυμία να μιλήσει στους πολλούς ακριβώς γι' αυτό, για την τύχη τους και την ατυχία τους, επιθυμία που είναι, όπως ομολογεί ο ίδιος, ο ενδόμυχος πόθος κάθε θεατρικού συγγραφέα, ίσως από μια άποψη και κάθε καλλιτέχνη. Δεν τον ενδιαφέρει η προσωπική περίπτωση· δεν τον ενδιαφέρει ο εαυτός του, από αυτή την άποψη. Το θεατρικό έργο του Καμπανέλλη είναι ένα σύμπαν όπου κινούνται αντιπρόσωποι διάφορων τμημάτων της κοινωνίας· αλλά σε αντίθεση με άλλους συγγραφείς, τα πρόσωπά του δεν είναι φερέφωνα ιδεών και ανδρείκελα υποθέσεων, αλλά ζωντανές υπάρξεις, που ξεπηδούν από την πυρακτωμένη φαντασία του δραματουργού, όπου αυτοβιογραφικά στοιχεία και βιώματα, η κοινωνική πραγματικότητα, τα όνειρα για ένα καλύτερο αύριο και η μυθολογική και παραμυθολογική κληρονομιά των

ελληνικών παραδόσεων –είναι πολλές, όχι μία–, ενώνονται αξεχώριστα και σμιλεύονται σε πλαστικές ανθρώπινες οντότητες, αναγνωρίσιμες και αναγνώσιμες ως αντιπροσωπευτικές της καθημερινής ζωής, κι όμως καμπανελλικές, μοναδικές και ανεπανάληπτες στην ιδιοπροσωπία τους.

Ο Παλαμάς δήλωνε συχνά πως έχει πολλά εγώ, πως δεν είναι ένας· στο θεατρικό συγγραφέα αυτό είναι επιθυμητό προσόν, για να μη μεροληπτεί υπέρ ή κατά κάποιου από τους ήρωες των έργων του. Ο Καμπανέλλης το έχει αναγάγει σε ηθικό νόμο της δραματογραφίας του: ο συγγραφέας συνυπάρχει ισάξια και ισότιμα με τα σκηνικά δημιουργήματά του· στους θιάσους των *dramatis personae* των πολυπρόσωπων έργων του βρίσκεται πάντα και ο ίδιος κρυφά ανάμεσα στους άλλους, προσεκτικός παρατηρητής. Ο αόρατος παρών στο θίασο των ορατών· ο αόρατος συγγραφέας ανάμεσα στους ορατούς ηθοποιούς επί σκηνής.

Όταν ο Ιάκωβος Καμπανέλλης επιστρέφει το καλοκαίρι του 1945 στην Αθήνα, από τους λίγους τυχερούς που γλίτωσαν από τη φασιστική πανωλεθρία, βρίσκεται στη δίνη του εμφύλιου πολέμου· φίλους και γνωστούς, ολόκληρη τη φτωχογειτονιά του Μεταξουργείου χάριζε πλέον το αίμα. Και από την Πολιτεία των καταδικασμένων του υπερβόρειου *purgatorium* έρχεται στη Μοναξιά των πέτρινων χρόνων, την εσωτερική μοναξιά, στη μεταπολεμική Αθήνα της φτώχειας, της μιζέριας και του μίσους. Πολιτεία και Μοναξιά –για τον Ιάκωβο Καμπανέλλη αποτελούν τους δύο ακραίους πόλους της δημιουργικότητάς του. Και πάλι δραπετεύει, όχι στη μακρινή και χιονισμένη Ελβετία, όπου τελικά δεν έφτασε, αλλά ακόμα μακρύτερα· αφήνει τη στενόκαρδη και κοντόφθαλμη πραγματικότητα της μεταπολεμικής, τώρα, πρωτεύουσας πίσω του, και ρίχνεται στο διάβασμα. *Διαβάζω θα πει, ταξιδεύω*, σημείωσε κάποτε με μοναδικά λακωνικό τρόπο, ο Παλαμάς. Αλλά όπου και να ταξιδεύει, αυτή η πραγματικότητα τον πληγώνει· πάντα θα τον πληγώνει.

Οι τρόποι φυγής από την πραγματικότητα είναι διάφοροι: το όνειρο, η ουτοπία, τα οιοπνευματώδη, τα ναρκωτικά, η θρησκοληψία, η λογοτεχνία, οι τέχνες γενικά, και με μια ιδιαίτερη χροιά το θέατρο, το οποίο στήνει και παίζει διαφορετικές πραγματικότητες. Ο Καμπανέλλης θέλει να γίνει ηθοποιός, για να ζει σε άλλες πραγματικότητες. Απορρίπτεται όμως από τις Δραματικές Σχολές, γιατί δεν έχει απολυτήριο γυμνασίου. Επιμένει και γίνεται θεατρικός συγγραφέας· τώρα στήνει τις δικές του πραγματικότητες, παίζει ο ίδιος τους ρόλους του, και όλους, στα έργα του. Είναι, ως θεατρικός συγγραφέας, πολλαπλός ηθοποιός. Ο Καμπανέλλης είναι ίσως η κλασική περίπτωση αυτού που ονόμασε ο λόρδος Βύρωνας «brain theatre», «θέατρο του εγκεφάλου». Από αυτές τις παραστάσεις του εγκεφάλου, ο Καμπανέλλης καταγράφει τα λεγόμενα· τα άλλα μένουν ανολοκλήρωτα στο χαρτί. Γι' αυτό υπάρχουν τα πολλά αποσιωπητικά, στην αρχή και στο τέλος κάθε φράσης· σε έργα ολόκληρα δεν υπάρχει ούτε μια φράση χωρίς τη στίξη αυτή. Από το άγχος να δηλώσει, πως τα καταγραμμένα είναι μέρος μόνο της παράστασης, όπως υπάρχει στο κεφάλι του συγγραφέα, που δεν καρφώνεται στο χαρτί.

Σε μια τυχαία γνωριμία με τις παραστάσεις του Θεάτρου Τέχνης του Κάρο-

λου Κουν ο νεαρός επιζών του Mauthausen συγκλονίζεται συθέμελα και προβληματίζεται· αυτός που έχει ζήσει καθημερινά εκτελέσεις και βασανισμούς, συνεπαίρνεται και συμπάσχει από μια οφθαλμοφανή απάτη, όπου άνθρωποι που προσποιούνται φανερά πως είναι άλλοι παρουσιάζουν μια ψεύτικη ιστορία ως αληθινή· οργανώνουν ένα ψεύδος, το οποίο εντούτοις γίνεται πιο αληθινό από την πραγματική πραγματικότητα. Αυτή είναι η μαγεία της τέχνης. Και μυείται στη γοητεία της τέχνης του Διονύσου και κάνει τη ζωή του θέατρο· πλάθει στοιχεία πραγματικά και φανταστικά της βιογραφίας του, βιώματα και εμπειρίες, γνωριμίες και αφηγήσεις, σε θεατρικά έργα, παρατηρεί τους γύρω του, γνωρίζει και κατανοεί, συμπάσχει και θυμώνει, συμπαθεί και αντιπαθεί, και τους εμπλέκει στις σκηνοθεσίες του μυαλού του, τους «χρησιμοποιεί», όπως λέει ο ίδιος, τους αφήνει να πάρουν τόση ζωή από τον ίδιο, ώσπου να δράσουν και να σκεφθούν τελείως μόνοι τους. Ποτέ δεν τους υπαγορεύει μια ιστορία ή μια ιδέα. Μόνοι τους του μιλούν, συμπλέκονται και διαπλέκονται, εκείνος μόνο παρατηρεί και καταγράφει. Ο Rainer Maria Rilke δεν παραδέχθηκε ποτέ, πως τα ποιήματά του τα έχει γράψει ο ίδιος· ισχυρίζεται πως κάποιος καθόταν απέναντί του και του τα υπαγόρευε.

Και από τα 1950 και πέρα αρχίζει ένας χείμαρρος από θεατρικά έργα, σενάρια για τον κινηματογράφο, μονόπρακτα, μονολόγους, λαϊκές όπερες, musical, σάτιρες, δραματοποιήσεις για το ραδιόφωνο, ενώ δοκιμάζονται συγχρόνως διάφορες υφολογίες και γραφές: ποιητικός ρεαλισμός, νεορεαλισμός, σατιρικό παραμυθόδραμα, εκσυγχρονισμένη μυθολογία, γκροτέσκο, φανταστικό, υπερρεαλιστικό και πάει λέγοντας. Ο γενάρχης του ελληνικού μεταπολεμικού θεάτρου δοκιμάζει και πειραματίζεται, παίζει με διάφορες μορφές και σε διάφορες σκηνές· σ' αυτό συγκρίνεται ίσως με τον Παντελή Χορν. Πριν από την παράσταση και το έργο, που τον καθιέρωσε στη νεότερη θεατρική ιστορία, την *Αυλή των θαυμάτων* στο Θέατρο Τέχνης του Κάρολου Κουν το 1957, είχε γράψει ήδη τα εξής: τον *Χορό πάνω στα στάχυα* υπό το κράτος της γοητείας της θρυλικής παράστασης του *Ματωμένου γάμου* στο Θέατρο Τέχνης, που θα ανεβάσει ο Αδαμάντιος Λεμός το 1950, μονόπρακτα και ουτοπικές σάτιρες, όπως *Η οδός* (1951, άπαικτο) και *Ο γορίλλας και η ορτανσία* (1952), αλληγορικές παρωδίες με σύγχρονα στοιχεία από το χώρο της αρχαίας ελληνικής ιστορίας και μυθολογίας, όπως *Οδυσσέα γύρισε σπίτι* (1952, που θα ανεβαστεί από το Θέατρο Τέχνης μόλις το 1966, όταν ο Κουν κατάλαβε πως ο Καμπανέλλης διέθετε και άλλες γραφές πέρα από το νεορεαλισμό) και *Ο μπαμπάς ο πόλεμος* (1952, που παίχτηκε μόλις το 1980 από το Θέατρο Τέχνης), τα κινηματογραφικά σενάρια *Στέλλα* (1950, προερχόταν από το δραματικό έργο *Η Στέλλα με τα κόκκινα γάντια* 1953/54 κι ενσαρκώθηκε από τη Μελίνα Μερκούρη), *Ο Δράκος* (1956 με τον Ντίνο Ηλιόπουλο), *Η αρπαγή της Περσεφόνης* (1956), ακόμα ως πρώτη παράσταση της Δεύτερης σκηνής του Εθνικού Θεάτρου δόθηκε το 1956 η *Έβδομη ημέρα της Δημιουργίας*. Ο Άγγελος Τερζάκης είχε ανακαλύψει από την αρχή την αξία των έργων του, αλλά η καταλυτική επιτυχία έρχεται με την τριλογία του ποιητικού ρεαλισμού.

Μετά την αναγνώρισή του με την *Έβδομη ημέρα της Δημιουργίας* έρχεται

η σαρωτική επιτυχία της *Αυλής των θαυμάτων* (1957) και *Η ηλικία της νύχτας* (1959), επίσης στο Θέατρο Τέχνης. Το συγγραφέα προβληματίζει το φαινόμενο της επιτυχίας και η δυναμική που αυτή αναπτύσσει εις βάρος των επιλογών του δημιουργού. Πιστεύει πως ο συγγραφέας κατά βάση γράφει για τον εαυτό του, όχι για να ευχαριστήσει το κοινό του ή να το διδάξει. Κατανοεί πως η επιτυχία μπορεί και να εξελίσσεται σε εχθρό του καλλιτέχνη, που σαν Σειρήνα τον γοητεύει και τον τραβάει στα ρηχά. Η επιτυχία, σαν την εξουσία ή και τον πλούτο, θέλει ωριμότητα, σωφροσύνη και δυνατό χαρακτήρα, αλλιώς οδηγεί στην επανάληψη, στο εύκολο και στην κατάχρηση. Η επιτυχία δεν είναι εξάλλου οπωσδήποτε κριτήριο ποιότητας. Το έχει τονίσει επανειλημμένα ο Παλαμάς.

Κι έτσι προχωρεί το έργο του παράλληλα με άλλες γραφές: στο σπαρακτικό μονόλογο *Αυτός και το παντελόνι του*, που ερμηνεύει ο Βασίλης Διαμαντόπουλος σ' ένα ρεσιτάλ ηθοποιίας την ίδια χρονιά με το θρίαμβο της *Αυλής* (το 1957), και το 1959 με το σατιρικό παραμυθόδραμα *Παραμύθι χωρίς όνομα* από το θίασο του Διαμαντόπουλου, που με την ανεπανάληπτη μουσική του Μάνου Χατζιδάκη αναδεικνύεται σε ένα από τα πιο αγαπητά και πολυπαιγμένα έργα του Καμπανέλλη (Νέα Πορεία 1972/73, Κ.Θ.Β.Ε. 1979, Εθνικό Θέατρο 1995/96). Μ' αυτή την παράσταση φανερώνεται και το ναυάγιο της επαγγελματικής θεατρικής κριτικής, η οποία στάθηκε κυρίως στο ζήτημα αν το έργο ήταν αντιβασιλικό ή φιλοβασιλικό, αλλά και το σωστό αισθητήριο της νεολαίας, όταν οι φοιτητικοί σύλλογοι κινητοποιούνται και αγοράζουν ολόκληρες παραστάσεις, για να κρατηθεί το έργο. Ο Κουν, σ' αυτή τη φάση, είχε ακόμα πιο ρεαλιστικές επιλογές, και δεν γοητεύτηκε από το ιδιότυπο χιούμορ, με το οποίο διασκεύασε ο Καμπανέλλης το βιβλίο της Πηνελόπης Δέλτα, που το είχε λατρέψει ως παιδί.

Ο Καμπανέλλης παραμένει πιστός στην ποικιλία των γραφών: το 1960 συνεχίζει την παράδοση του παραμυθοδράματος με επίκαιρες διαστάσεις με το σενάριο *Η χιονιάτη και τα επτά γεροντοπαλλήκαρα*, ενώ το 1963, μετά από τρίχρονη απουσία στο Λονδίνο, παρουσιάζει με την Τζένη Καρέζη και σε μουσική του Μίκη Θεοδωράκη τη *Γειτονιά των αγγέλων*, ένα musical, είδος λαϊκής όπερας, και τρία χρόνια αργότερα με την ίδια ηθοποιό το *Βίβα Ασιασία*. Το ίδιο θέμα, τις τύχες των απλών ανθρώπων κατά την Κατοχή, έχει και στο τριπλό σενάριο *Το κανόνι και τ' αηδόνι*, που παρουσιάστηκε το 1968 στο Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης και κατέχει ιδιαίτερη θέση ανάμεσα στα σενάρια που εκπόνησε ο συγγραφέας, συνήθως σε συνεργασίες με άλλους, για τον κινηματογράφο. Πρέπει να αναφερθεί επίσης ότι ο Καμπανέλλης έχει διασκεύασει για το ραδιόφωνο δεκάδες θεατρικά έργα, κυρίως ξένα· αυτή η σπουδή σε μεγάλους δασκάλους του παγκόσμιου θεάτρου στάθηκε ιδιαίτερα γόνιμη και ευεργετική για το δικό του έργο.

Η Επταετία και η προληπτική λογοκρισία διακόπτουν την ομαλή πορεία της δραματογραφίας. Το 1972 η Μαριέττα Ριάλδη ανεβάζει μια διασκευή του διηγήματος του Κάφκα *Αποικία των τιμωρημένων*, και το 1973 ο θίασος Καρέζη-Καζάκος παρουσιάζει την επιθεώρηση *Το μεγάλο μας τσίρκο*, με μουσική του Σταύρου Ξαρχάκου, η οποία συνεχίζει την παράδοση της ανοιχτής μορφής

του καμπανελλικού έργου κι εξελίχθηκε σε μείζονα αντιδικτατορική εκδήλωση. Ένα χρόνο πριν είχαν δώσει την *Ασπασία*, το επόμενο έτος *Το κουκί και το ρεβίθι* και το 1975 το *Εχθρός λαός*. Το 1976 ο Κουν ανεβάζει τα τέσσερα μονόπρακτα *Πρόσωπα για βιολί και ορχήστρα*, από τα οποία ξεχωρίζει για την ανθρωπιά και τη διαλεκτική οπτική *Η γυναίκα και ο λάθος*. Η περίοδος της δικτατορίας ακόμα απασχολεί το συγγραφέα. Ωστόσο με την γκροτέσκα κωμωδία *Τα τέσσερα πόδια του τραπεζιού* (Θέατρο Τέχνης 1978) αλλάζει οριστικά θεματική και ανταποκρίνεται στις αλλαγμένες, στο μεταξύ, κοινωνικές συνθήκες.

Η θητεία του στη διεύθυνση της Ελληνικής Ραδιοφωνίας στο διάστημα 1981-88 ανακόπτει τη συνεχή ροή νέων έργων· όπως ομολογεί ο ίδιος, ήταν και περίοδος αμηχανίας και προβληματισμού. Με τη Μεταπολίτευση τα κοινωνικά προβλήματα έχουν γίνει πιο δυσδιάκριτα, περισσότερο ατομικά, εσωτερικά και ψυχολογικά. Και άλλοι δραματουργοί αλλάζουν γραφή και θεματολόγιο, και το μεταπολεμικό ελληνικό έργο, συνήθως ρεαλιστικό και περιγραφικό, στρατευμένο και ολιγοπρόσωπο, αναγνωρίσιμο στην ανάδειξη των καταστάσεων, αποκτά μια νέα εσωστρέφεια. Και ο Καμπανέλλης εμφανίζεται ανανεωμένος· βέβαια στις νέες τεχνικές, του συμπυκνισμού των χρόνων, παρελθόντος, παρόντος και μέλλοντος, στη βιογραφική αναπόληση ενός κεντρικού προσώπου, τον βοηθούν τεχνικές και γραφές της υπερρεαλιστικής, υπαινικτικής και διακειμενικής δραματουργίας, που πάντα είχε καλλιεργήσει, πέρα από το ρεαλισμό. *Ο μπαμπάς ο πόλεμος* πάντως, που ανεβάζει ο Κουν το 1980 (αλλά είναι έργο του 1952), έχει εξαιρετική επιτυχία και θεωρείται τριάντα χρόνια μετά τη δημιουργία του επίκαιρο (επαναλαμβάνεται το 1987 στο Κ.Θ.Β.Ε. σε δική του σκηνοθεσία).

Με τον *Αόρατο θίασο* (Εθνικό Θέατρο 1988) ο Καμπανέλλης παρουσιάζει μια νέα γραφή και θεματολογία: ονειρικές, συχνά εξπρεσιονιστικές σκηνές, σταθμοί μιας βιογραφίας, το station drama ενός κεντρικού ήρωα, αφηγηματικές δομές, όπως στο δράμα του Εξπρεσιονισμού, με ελεύθερο χειρισμό χώρων και χρόνων, την παρουσία νεκρών κ.λπ. Το 1990 παρουσιάζει στο θέατρο της Μαριέττας Ριάδη, σε δική του σκηνοθεσία, ένα έργο χαμηλών τόνων και ρυθμών και με μεγάλη εσωτερική ομορφιά και γοητεία, έργο ωριμότητας και σοφίας, *Ο δρόμος περνά από μέσα*. Με αυτό, και το τελευταίο του, τη *Συνάντηση κάπου αλλού*, κι αυτό έργο χαμηλών τόνων, αυτοβιογραφικό, όπου διαλέγονται στις διάφορες σκηνές οι ηλικίες του πρωταγωνιστή μεταξύ τους ως εσωτερικές φωνές, που το ανέβασε το Θέατρο Τέχνης το 1997, ο Καμπανέλλης έχει περάσει ένα ποιοτικό κατώφλι, που οδηγεί το νεοελληνικό έργο στον επόμενο αιώνα. Αποτελούν, χωρίς άλλο, κορυφώματα της νεοελληνικής δραματουργίας στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, που θα μείνουν πρότυπα για πολύ καιρό.

Η ποσότητα δεν φέρνει πάντα την ποιότητα· φαίνεται όμως κάτι σαν προϋπόθεση της ποιότητας. Αυτή η στροφή προς το ψυχικό βάθος, την εσωτερική πραγματικότητα και τους χαμηλούς ρυθμούς, γεμάτη τρυφερό πόνο και συγχώρεση, παρατηρείται και στα αρχαιότερα έργα του: τα τρία κομμάτια του *Δείπνου* (το 1993 στο Εθνικό Θέατρο, σε σκηνοθεσία του ίδιου), *Γράμμα στον Ορέστη*, *Ο δείπνος* και *Πάροδος Θηβών*, υφαίνουν την ποίηση της αρχαίας τραγωδίας

σε άλλα δίκτυα, χρόνους και δευτερεύοντα πρόσωπα, όπως στο *Στη χώρα Ίψεν* (1995 στην Πειραματική Σκηνή Τέχνης στη Θεσσαλονίκη), που ερμηνεύει, βαθαίνει και ευρύνει ως θεατρική *étude* τους *Βρυκόλακες*. Η *τελευταία πράξη* (1997 στην Πειραματική Σκηνή Τέχνης στη Θεσσαλονίκη) διαβάζεται σαν συνέχεια του *Οδυσσέα γύρισε σπίτι*. Αποτελεί το μεγάλο προνόμιο των Ελλήνων λογοτεχνών, που μπορούν να ανατρέχουν και να αντλούν, να αναβαπτίζονται, θα έλεγα, στην ανεξάντλητη δεξαμενή των αρχαίων μύθων και ποιητικών κειμένων. Σατιρική χρήση αυτού του προνομίου κάνει ο Καμπανέλλης και στην πρόσφατη *Κωμωδία*, όπου ο Άδης των νεκρών μετατρέπεται σε τουριστική επιχείρηση. Την παράδοση του κωμικοτραγικού μονολόγου συνεχίζει ο συγγραφέας με τον *Επικήδειο*, έναν τηλεφωνικό διάλογο, από τον οποίο ακούγεται μόνο το ένα μέρος, αλλά ο θεατής ανά πάσα στιγμή μπορεί να συμπληρώσει μόνος του τα λόγια του άλλου, στην άλλη άκρη της γραμμής. Ο λόγος και ο διάλογος του Καμπανέλλη είναι πάντα αυθεντικοί.

Πολλά έχουν γραφεί για τον Ιάκωβο Καμπανέλλη, και πολλά ακόμα θα γραφούν. Πάνω από 30 θεατρικά έργα, έξι σενάρια, ένα πεζογράφημα, το *Μαουτχάουζεν*, τραγούδια, και μια σοφή κατάθεση προβληματισμών, από διαλέξεις και συνεντεύξεις, στον τόμο *Από σκηνης και από πλατείας* (Αθήνα 1990), αποτελούν τις ψηφίδες ενός προσωπικού δημιουργικού μωσαϊκού, που είναι σαν ένα μικρό σύμπαν, μια σωστή κοινωνία, αν σκεφθούμε όλα τα πρόσωπα του σκηνηκού πληθυσμού των έργων του κάπου μαζεμένα. Ο Ιάκωβος Καμπανέλλης έγινε αποδέκτης πολλών διακρίσεων και θα δεχτεί και άλλες. Πρόσφατα εκλέχτηκε τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Στο πρόσωπο του, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, αλλά και ολόκληρο το Πανεπιστήμιο Αθηνών, τιμά το σύγχρονο νεοελληνικό έργο στην καλύτερη στιγμή του, στην πιο σύνθετή του έκφανση, στην πιο ειλικρινή του απόδοση. Στο πρόσωπό του η Επιστήμη υποκλίνεται μπροστά στην Τέχνη, η γνώση μπροστά στην καλαισθησία, ο Ορθός Λόγος μπροστά στη φαντασία, στο ψυχικό κάλλος, στη διανοητική αυθεντικότητα. Στο πρόσωπο του πατέρα του σύγχρονου ελληνικού δράματος τιμά ολόκληρη την ομάδα, δεκάδων ονομάτων, των Νεοελλήνων θεατρικών συγγραφέων των τελευταίων πενήντα ετών, από τους οποίους μερικοί, λίγοι, ήδη έχουν εκλείψει. Με την απόδοση της υψηλότερης τιμής, που η ακαδημαϊκή κοινότητα έχει να δώσει, στον Ιάκωβο Καμπανέλλη, τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα, το Πανεπιστήμιο τιμά τελικά και τον εαυτό του. Στο πρόσωπο του Νέστορος του σύγχρονου ελληνικού δράματος ενώνονται άλλωστε και άλλες ιδιότητες, που φαίνεται ότι στην εποχή μας σπανίζουν: ήθος, ύφος, σοφία και ιθαγένεια.

Κυρίες και Κύριοι,

Επιστήμη και Τέχνη ενώνει η αναζήτηση της Αλήθειας με διαφορετικές μεθόδους, που όμως μερικές φορές συγκλίνουν αρκετά. Στην Επιστήμη δεν πρέπει να λείπει η φαντασία, όπως και στην Τέχνη δεν πρέπει να λείπει η νηφάλια κρίση. Υπάρχουν επιστήμονες που επιδίδονται με επιτυχία στις τέχνες, και υπάρχουν καλλιτέχνες που αρθρώνουν σημαντικό θεωρητικό λόγο. Σκέφτομαι τον Οδυσσέα Ελύτη ή τον Γιώργο Σεφέρη, τον Κωστή Παλαμά ή τον Διονύσιο

Σολωμό. Ο θεωρητικός λόγος των λογοτεχνών έχει συνήθως κάπως διαφορετικά χαρακτηριστικά από αυτά των κριτικών, των φιλολογούντων, των ιστορικών της λογοτεχνίας και των δοκιμιογράφων: είναι συνήθως απλός, ουσιαστικός, βαθύς, σοφός, όμορφος, χωρίς διανοουμενίστικες γιρλάνδες με εξυπναδίστικα φωτάκια, που αναβοσβήνουν, για να φαντάζουν καλύτερα.

Τέτοιος είναι και ο λόγος του Ιάκωβου Καμπανέλλη. Δεν μπορώ να αντισταθώ και σας δίνω στο τέλος τρία δείγματα, για το τι εννοούσα προηγουμένως μιλώντας για ήθος, ύφος, σοφία και ιθαγένεια.

«[...] Πιστεύω πως η τέχνη έχει μια αποστολή πολύ πιο σημαντική και από την πολιτική. Ότι πρέπει να πηγαίνει σε τέτοιο βάθος, που ακόμα και οι εκπρόσωποι των διαφόρων πολιτικών ιδεολογιών, αυτοί που μέσα σε μια Βουλή δεν καταφέρνουν εύκολα να βρουν ένα πεδίο συνεννόησης, να βρίσκουν στην τέχνη μια αφειρητή συμφωνία. Θέλω με τούτο να πω πως η τέχνη πρέπει βασικά να καταπιάνεται με τη ρίζα των προβλημάτων, εκεί που ο πόνος είναι κοινός, η συνείδηση της κοινής μοίρας αντιληπτή κι απ' όπου αρχίζει ο διάλογος για συνεννόηση και όχι ο μονόλογος για απομόνωση [...].»

»[...] Αυτό είναι ιθαγένεια: Καταπιάνομαι με τα προβλήματα του τόπου μου, γιατί αυτά ξέρω, αυτά μπορώ να δω, μ' αυτά μπορώ να πονέσω, είμαι σαρξ εκ της σαρκός των. Κι επειδή έχω πονέσει άμεσα και τίμια, μιλώ για τον πόνο σε οποιοδήποτε σημείο της γης. / Δεν βλέπω ποτέ την ιθαγένεια σαν πρόθεση να γράψω, δηλαδή, ελληνικά για να είμαι Έλληνας. Τι θα πει αυτό; Δεν λέει τίποτα. Ή επίσης θα 'ναι τεράστιο λάθος να πει κανείς «γράφω με προοπτική να παιχτώ κι έξω». Όχι, θα γράψεις για να παιχτείς στην Ελλάδα. Είναι πολύ προτιμότερο να παιχτείς στην Ξάνθη παρά στο Λονδίνο. Γιατί να παιχτείς στο Λονδίνο, ενώ δεν σε ξέρει η Ξάνθη; Γράφεις κάτι για να εξυπηρετήσεις τον τόπο σου. Από τον τόπο σου και για τον τόπο σου. Νομίζω ότι εκεί εξαντλείται το θέμα της ιθαγένειας. Είναι θέμα αλήθειας. Μιας αλήθειας που τη βρίσκεις, που σε νοιάζει, που την παρουσιάζεις και που έρχεται ο άλλος και βρίσκει την αλήθεια σου, συναντιώνται η αλήθεια του άλλου με την αλήθεια τη δικιά σου [...].»

»[...] πολλές φορές σκέφτομαι πότε να γράψω το τελευταίο μου έργο. Το έργο αυτό θα είναι ένας συγγραφέας και οι ήρωές του. Μαζεύονται στο σπίτι του όλοι τους και του ζητούν το λόγο, του ζητούν τα ποσοστά τους. Τα ποσοστά όμως σε όλα, τα ποσοστά στη φήμη, τα ποσοστά στα κέρδη, τα ποσοστά σε ό,τι άλλο ωφελήθηκε. Γιατί, ωραία, γράφει κανείς ένα έργο που τον κάνει διάσημο, του δίνει και χρήματα. Οι άλλοι όμως που τελικά εκμεταλλεύτηκε, οι ήρωές του, τι απέγιναν; [...] Κάποιες τύψεις συγγραφικές υπάρχουν. Βέβαια, αν το γράψω αυτό το έργο, πρέπει να μην ξαναγράψω. Γι' αυτό λίγο το αναβάλλω [...].»

Αγαπητέ Ιάκωβε,

οι ήρωές σου ήρθαν, απόψε, εδώ, κάθονται ανάμεσά μας, σαν αόρατος θίασος, από την *Αυλή των θαυμάτων* ως τη *Συνάντηση κάπου αλλού*, ένα ολόκληρο πλήθος, που γεμίζει όλη την αίθουσα. Αυτός από το *Αυτός και το παντελόني του* έφερε και το παντελόني, και ο ήρωας του *Επικήδειου* κρατάει ακόμα το ακουστικό· χωρίς αυτό δεν υπάρχει. Όλοι εδώ είναι, μαζί μας, μαζί σου, και δεν

ήρθαν για τα ποσοστά, ήρθαν να σε ευχαριστήσουν που ζουν, που τους έδωσες το αίμα σου, το πνεύμα σου, την ψυχή σου και τα αισθήματά σου, ήρθαν να σε τιμήσουν, να σε χειροκροτήσουν. Και κάτι ακόμα: Αγαπητέ Ιάκωβε, ανάμεσά τους υπάρχουν και μερικά πρόσωπα, που δεν τα γνωρίζεις ακόμα, ή μάλλον δεν τα γνωρίζεις ακόμα καλά, πρόσωπα που ζητούν ακόμα συγγραφέα. Εσένα. Ίσως είναι η ευκαιρία για μια πρώτη γνωριμία.

ΣΠΥΡΟΥ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ

Αναπληρωτή Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΙΜΩΜΕΝΟΥ

Ο φίλος και συνάδελφος κ. Βάλτερ Πούχνερ ανέλυσε διεισδυτικά τις ποικίλες πτυχές του έργου του τιμωμένου. Εγώ θα σταθώ σε ορισμένα στοιχεία της δραματουργίας του, που νομίζω ότι προβάλλουν την ιδιαιτερότητά της.

Είναι καθολικά αποδεκτό ότι ο Καμπανέλλης σημειοδοτεί τη γέννηση του μεταπολεμικού νεοελληνικού θεάτρου. Τούτο σημαίνει ότι εισηγήθηκε και πέτυχε να εγκαθιδρύσει ένα είδος δραματουργίας, καινούριο, ως τότε άγνωστο, ένα είδος δραματουργίας νεοελληνικής, που συγχρόνως λαμβάνει υπ' όψη της τα διεθνή θεατρικά κινήματα. Θα προσπαθήσουμε σύντομα να προσεγγίσουμε έξι βασικά στοιχεία που προσδιορίζουν την προσωπικότητα του Καμπανέλλη ως θεατρικού συγγραφέα. Αυτά είναι: Ύφος, Ιδεολογία, Γλώσσα, Θεματολογία, Χαρακτήρες και Θεατρικότητα. Βεβαίως, τα στοιχεία αυτά δεν είναι δυνατόν να απομονωθούν το ένα απ' το άλλο, γιατί το ένα είναι προϋπόθεση ή και απόρροια του άλλου. Θα επιδιώξουμε λοιπόν να τα αντιμετωπίσουμε σφαιρικά, υπογραμμίζοντας κάπως λεπτομερέστερα κάθε στοιχείο, όπου είναι αναγκαίο.

Το ύφος της δραματουργίας του Καμπανέλλη είναι σύνθετο και εναλλάσσεται συχνά όχι μόνο σε διαφορετικά έργα του, αλλά κάποτε και μέσα σε ένα έργο: το λυρικό, το ονειρικό, το ποιητικό παραχωρούν τη θέση τους στο γκροτέσκ, το εφιαλτικό ή το καθαρά κωμικό. Κάποτε εισβάλλει ένας δήθεν ρεαλισμός, απ' όπου εκτινάζονται εξπρεσιονιστικές σκηνές. Κάποτε τα πάντα τείνουν στο τραγούδι, τον αδόμητο λόγο. Άλλοτε η αλληγορία χορεύει συντροφικά με το χιούμορ. Το ύφος και η ποιητική του ειλικρίνεια θερμαίνουν την ατμόσφαιρα, ακόμη κι όταν η θεματολογία προβάλλει ζητήματα κοινωνικά. Σε μια πρώτη μελέτη του συνόλου των έργων του, ο βιαστικός αναγνώστης μπορεί να διαπιστώσει: ο Καμπανέλλης είναι «πολιτικός» συγγραφέας. Και είναι γεγονός ότι όλοι οι σημαντικοί ήρωές του έχουν εμπλακεί σε προβλήματα που άμεσα ή έμμεσα σχετίζονται με τον κοινωνικό, δηλ. «πολιτικό» βίο. Τα πολιτικά έργα είναι – πλην βεβαίως κάποιων εξαιρέσεων – έργα ψυχρά, διδακτικά. Οι συγγραφείς τους είναι βέβαιοι ότι γνωρίζουν το σωστό. Δεν αμφιβάλλουν. Όμως, χωρίς αμφιβολία δεν υπάρχει αληθινή τέχνη. Ο Καμπανέλλης είναι πρώτιστα ποιητής. Ο πολιτικός του λόγος είναι πάντα έμμεσος. Οι χαρακτήρες του είναι δονούμενα υπαρκτά πλάσματα και όχι φορείς ιδεών.

Η θεματολογία του είναι πολύχρωμοι πίνακες: από αρχαίους ελληνικούς μύθους και αρχαία ιστορικά γεγονότα, μέσα από παραμυθένιους μεσαιωνικούς κόσμους, έως τη μικρασιατική καταστροφή, την εθνική, τη δικτατορία, τη κοινωνία πλούσιων και φτωχών στη μεταπολεμική Ελλάδα κ.λπ. Οι χαρακτήρες που ζωντανεύουν τα έργα του είναι βέβαια ποικίλοι, όλοι τέκνα μιας οργιώδους φαντασίας: αρχαίοι Έλληνες ήρωες μυθικοί και ιστορικοί, μεσαιωνικά βασιλόπουλα, πονεμένες Μικρασιάτισσες μανάδες, δωσίλογοι, αγωνιστές της Αντίστασης, μεγασιάνες του πλούτου, φτωχοί μεροκαματιάρηδες, ξενοδόχοι –που είναι συγχρόνως πρωθυπουργοί, καλλιτέχνες, φαντάσματα, οπτασίες κ.ά. Καθένας από τους χαρακτήρες αυτούς ζητά τη γλώσσα του. Είναι λοιπόν φυσικό, κατά το θέμα και κατά τον ήρωα η γλώσσα να διαφέρει: άλλοτε ρεαλιστική, άλλοτε λαϊκότερη, κάποτε ηθελημένα εξευγενισμένη, άλλη φορά σπαρταριστή και κάποτε απογειωμένη, ύψιστα ποιητική, όμως σε τόνους εσωτερικούς, οικείους. Υπάρχει ωστόσο ένα κοινό γνώρισμα της γλώσσας, που συνδέει τα ποικίλα πρόσωπα των έργων του: η ποιότητά της. Ακόμη και στην πιο βίαιη στιγμή, ακόμη και όταν συγκρούονται αγροίκοι απατεώνες, ο Καμπανέλλης πετυχαίνει να κρατήσει ένα σπάνιο μέτρο. Προσέχει πάντα, κατά την «ενορχήστρωση της παρτιτούρας» του, να διατηρήσει ενιαίο γλωσσικό ύφος υψηλής ποιότητας.

Για τη «θεατρικότητα» της δραματουργίας του Καμπανέλλη θα ήθελα να σημειώσω μian ιδιοτυπία της. Ο θεατής, βεβαίως, ερεθίζεται από τους χαρακτήρες, τις απότομες ή και απρόσμενες μετατροπές της πλοκής – κι αυτό είναι συνηθισμένο. Ωστόσο, υπάρχουν σκηνές στα έργα του, που η θεατρικότητα μας κυριεύει διεισδυτικά, ενώ εξωτερικά δεν συμβαίνει τίποτα ιδιαίτερο. Μέσα από μονολόγους, από σκέψεις, κάποτε και με ακινησία, νιώθουμε να μας αγκαλιάζει ένα κομμάτι μουσικής, μιας μουσικής παράξενης, που συνδέεται με μακρινές παιδικές μνήμες, με το τρυφερό άγγιγμα του νεανικού έρωτα, τον πόνο για αγαπημένους που έφυγαν, και ξάφνου με μια μετατροπία γυρίζει στο μείζονα τρόπο, ενώ ο κόμπος της συγκίνησης παραμένει στο λαιμό μας. Είναι η τελική πίστη στον άνθρωπο που μας δίνει μια γεύση αισιοδοξίας, ακόμη και στις δραματικότερες στιγμές. Κυρίως όμως είναι άνθρωποι, κι αυτό τους επιτρέπει να ξεπερνούν τα σύνορα της ιθαγένειάς τους.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗ
Θεατρικού Συγγραφέα

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ

Πώς και γιατί γράφεται ένα θεατρικό έργο

Ευχαριστώ για τη μεγάλη τιμή αυτής της εκλογής, αγαπητοί φίλοι και φίλες, ευχαριστώ για την παρουσία σας στην αποψινή μου χαρά.

«Πώς και γιατί γράφεται ένα θεατρικό έργο». Μου ζητήθηκε να δώσω έναν τίτλο στην ομιλία μου εδώ και βρήκα αυτόν. Κανονικά θα έπρεπε να πω: «πώς και γιατί γίνεται κανείς θεατρικός συγγραφέας και πώς και γιατί γράφεται ένα θεατρικό έργο». Η απάντηση λοιπόν σε αυτά είναι το θέμα που διάλεξα να καταπιαστώ και να σας μιλήσω, με πολύ κόπο πρέπει να ομολογήσω, γιατί στη θεωρία δεν είμαι καθόλου καλός.

Ο λόγος πάντως που διάλεξα αυτό το θέμα είναι πολύ απλός, είναι ατόφια η ερώτηση που γίνεται συχνά σ' ένα συγγραφέα. Και μάλιστα συνοδεύεται από την αντιδιαστολή «αν επιτρέπεται». Ένδειξη ότι αυτός που ρωτά: «μα πώς σας ήρθε ξαφνικά να γίνεται συγγραφέας;» ή ... «μα πώς εμπνευστήκατε αυτό το έργο;» ανησυχεί μήπως ζητά μυστικά που δεν εξωτερικεύονται, ότι ζητά κάτι που είναι πάρα πολύ. Στην περίπτωση μου το μόνο «πάρα πολύ» είναι η δυσκολία μου να απαντήσω. Επιδεινώνουν δε τη δυσκολία οι προσδοκίες που δηλώνονται μ' αυτές τις ερωτήσεις: αυτό ας πούμε το «πώς σας ήρθε ξαφνικά;» ...ζητά ένα συνταρακτικό συμβάν, μια δραματική σκηνή επιφοίτησης. Κάτι παρόμοιο απαιτεί και το: «μα πώς εμπνευσθήκατε;»

Η δυσκολία τελικά έγκειται στο ότι πρέπει να βρεις μια λογική απάντηση σε παράλογες ερωτήσεις από λογικούς ανθρώπους, ενώ μια σωστή απάντηση μόνο στον παράλογο συγγραφικό σου κόσμο μπορεί να βρεθεί.

Από την ως τώρα εμπειρία μου πάντως έχω το προηγούμενο ότι τις περισσότερες φορές οι απαντήσεις απογοητεύουν. Φαίνεται πως η εξήγηση ότι αυτά γίνονται με έναν δικό τους ρυθμό, με διεργασίες ανύποπτες, συνθέσεις τυχαίες και δεν τα γεννά όλα από την αρχή ως το τέλος η παντοδύναμη πρόθεση και φαντασία του συγγραφέα, απομυθοποιεί γραφικές φαντασιώσεις. Δεν χαίρομαι που κατεδαφίζω προσδοκίες, αλλά νομίζω πως είναι πιο ουσιαστικός και πιο γραφικός ο αληθινός μύθος, οι πραγματικές αιτίες, συγκυρίες και ανεξέλεγκτες καταφυγές που σε ωθούνε να γράψεις.

Μοιραία, θα μεταχειριστώ σαν παράδειγμα την περίπτωση μου, επειδή οι γενικότητες μοιάζουν με αφηρημένες έννοιες. Ούτε άλλωστε θα μπορούσα για μια τόσο ατομικά αυτοκίνητη λειτουργία να μιλήσω και για λογαριασμό άλλων. Κανένας βίος δεν εκπροσωπεί άλλους βίους. Τον δικό μας ξέρουμε, τον δικό μας ζυμώνουμε και μόνο γι' αυτόν μπορούμε να μιλάμε, αν όχι με απόλυτη ακρίβεια, οπωσδήποτε όμως με λιγότερες εικασίες. Γι' αυτό συγχωρείστε μου που πρέπει να περιαυτολογήσω.

Ο καθηγητής κύριος Πούχνερ αναφέρθηκε στην παράσταση του Θεάτρου

Τέχνης του Καρόλου Κουν που είδα το χειμώνα του 1945. Πρέπει να ήταν Δεκέμβριος. Πραγματικά στην παράσταση εκείνη –που σημειωτέον δεν μπήκα στο θέατρο για να τη δω (για άλλο λόγο κατέληξα σ' ένα κάθισμα του εξώστη)–, στην παράσταση εκείνη που τυχαία παρακολούθησα για να περάσει η ώρα, μου αποκαλύφθηκε η μαγική δύναμη του θεάτρου, το θαύμα του! Ανακάλυψα το θέατρο και ...ναι, δρομολογήθηκε η πορεία μου στο θέατρο.

Παρ' όλα αυτά, δεν θα έλεγα πως κάτι έγινε ξαφνικά. Είχαν προηγηθεί άλλα. Που δεν είχαν άμεση σχέση με το θέατρο, αλλά ήταν μια προθεατρική μορφή παράστασης: Έχοντας επιστρέψει μερικούς μήνες πριν από ένα ναζιστικό στρατόπεδο συγκεντρώσεως –να μη τα ξαναλέμε αυτά–, στα οποία τέτοια στρατόπεδα ήταν πια γνωστό τι είχε γίνει, όλοι, δικοί μου, φίλοι μου, γνωστοί μου, ήθελαν να τα ακούσουν από τον αυτόπτη μάρτυρα που γλίτωσε και γύρισε. Χωρίς υπερβολή, εκείνους τους μήνες και επί ώρες κάθε μέρα διηγόμουν, διηγόμουν, διηγόμουν... Και τα πιο δραματικά ή παράδοξα από αυτά που έλεγα, τα ξανάλεγα. Είτε γιατί θέλανε να τα ξανακούσουν είτε γιατί ο ίδιος άρχισα να διαλέγω τα πιο χαρακτηριστικά. Αυτόματα συνειδητοποιούσα την αξία αυτών που έλεγα και συνάμα τη σημασία να είσαι κάποιος που είχε κάτι να πει! Ειδικά μάλιστα εκείνο τον καιρό... Επειδή ήξερα πια ότι θα τα λέω και θα τα ξαναλέω, άρχισα να νοιάζομαι και για τον ειρμό της αφήγησης, το λεκτικό... Γι' αυτό και κάποιος μου λέγανε: «αυτά πρέπει να τα γράψεις, έτσι ζωντανά όπως τα λες...» Οπότε διηγόμουν, διηγόμουν, έγγραφα, έγγραφα, έγγραφα...

Υπάρχει όμως και κάτι άλλο πριν από αυτό. Διάβαζα πολύ και από πολύ νέος. Αλλά στα εφηβικά και στα νεανικά μας χρόνια δεν διαβάζουμε μυθιστορήματα για να μορφωθούμε και να καλλιεργηθούμε. Τα διαβάζουμε για να τα ζήσουμε. Γιατί δεν μας χωρά το σπίτι μας, η γειτονιά μας, ο δεδομένος κόσμος μας, ο εαυτός μας. Τα στέκια μου ήταν μεταξύ Βοτανικού, Μεταξουργείου, Θησείου, όμως εγώ κυκλοφορούσα στους δρόμους τους νιώθοντας πότε σαν Αλιόσα Καραμαζόφ, πότε σαν πρίγκιπας Μίσκιν, πότε σαν ο Γιοχάνες απ' την *Βικτώρια* του Κνουτ Χάμσουν και άλλους... Είναι τα χρόνια που κάθε άνθρωπος, νομίζω, ξεπορτίζει από τα μικρά και τα μέτρια που τον ορίζουν και αναζητά ένα μεγάλο εγώ, ένα μεγάλο ρόλο. Κάποιες φορές, όταν με ρωτούν πως βρέθηκα σ' ένα ναζιστικό στρατόπεδο συγκεντρώσεως, και μάλιστα απ' τα χειρότερα, απαντώ «εθελοντικά», και δεν το λέω για να αστειευτώ. Ίσως να μην είχα βρεθεί εκεί, αν δεν είχα έναν χαρακτήρα τέλεια αλλοπαρμένο και φαντασιόπληκτο απ' τα βιβλία που είχα διαβάσει. Όπως επίσης δεν ξέρω αν θα είχα καταλήξει συγγραφέας, χωρίς την εμπειρία του Μαουτχάουζεν.

Και μετά από την ασάφεια για το: «γιατί και πως γίνεται κανείς συγγραφέας» ας πάμε στη δεύτερη, στο «γιατί και πως γράφεται ένα θεατρικό έργο». Και πάλι αυτά που θα πω δεν μπορούν να εκπροσωπούν παρά μόνο εμένα. Δεν υπάρχουν κανόνες και μέθοδοι κοινής χρήσεως. Και κυρίως, επειδή ο τρόπος εκκίνησης, τα ερεθίσματα είναι αυτά που ορίζουν το πώς θα γραφτεί ένα έργο. Αυτά κάνουν άλλη διαδρομή στο συναίσθημα, στη διάνοια, στις εμπειρίες κάθε συγγραφέα. Κάθε συγγραφέας άλλωστε αποκτά με τον καιρό τις δικές του συνήθειες, όχι τεχνικές, συνήθειες που του έχουν γίνει φύση, η συγγραφική

του φύση. Αλλά ούτε αυτές είναι τόσο σταθερές, κι αυτές αλλάζουν από έργο σε έργο. Έχω γράψει έργο ξεκινώντας από την πρώτη σκηνή, άλλο από τη σκηνή του τέλους ή κάποια ενδιάμεση. Έχω αλλάξει διαλογική σκηνή σε μονολογική ή το αντίστροφο. Έχω ξαναγράψει ένα μεγάλο μέρος έργου, γιατί γράφοντάς το διαπίστωσα πως θα ήταν πιο σωστό να διαδραματιστεί σε άλλο χώρο. Έχω πλάσει εκατοντάδες βιογραφίες θεατρικών χαρακτήρων, γιατί ήταν αδύνατο να τους βάλω να δράσουν στο έργο χωρίς να ξέρω όσο και οι ίδιοι το παρελθόν τους. Για να γράψω μια σκηνή στο έργο *Έβδομη μέρα της δημιουργίας* είχα ζητήσει άδεια από την εταιρία Τιμέντων Ελευσίνος να κυκλοφορώ ελεύθερα για μερικές μέρες στο εργοστάσιο. Έχω γράψει έργα που τα πρότυπα όλων των προσώπων τα συνάντησα στον ίδιο χώρο και χρόνο. Σε άλλα έργα έχει συμβεί το εντελώς αντίθετο. Θα αναφέρω σαν παράδειγμα το έργο *Ο δρόμος περνά από μέσα*. Σημειωτέον ότι γράφτηκε στα χρόνια 1988-89. 34 χρόνια πριν, το 1954, μέναμε στον τέταρτο όροφο ενός σπιτιού της οδού Ιθάκης, χωρίς ασανσέρ. Κάποιο πρωί περιμέναμε να μας έρθει μια γυναίκα για ένα καλό καθαρισμα του σπιτιού. Πλησιάζανε τα Χριστούγεννα. Κατά τις οχτώ ακούστηκε το κουδούνι. Πατήσαμε το κουμπί ν' ανοίξει η πόρτα της εισόδου. Πέρασαν και πέντε και δέκα και δεκαπέντε λεπτά, αλλά η γυναίκα δεν εμφανίστηκε. Είπα να κατεβώ να δω τι απέγινε, και στα μισά της σκάλας είδα μια πολύ ηλικιωμένη κυρία καθισμένη στο σκαλί. Αιφνιδιάστηκε που με είδε, σηκώθηκε και ανασαίνοντας λαχανιασμένα είπε *πολλές σκάλες, πολλές σκάλες*. Αλλά πρέπει να σας την περιγράψω: τα μαλλιά της βαμμένα μωβ προς το μπλε, το γεμάτο ρυτίδες πρόσωπο ραντισμένο με πούδρα, κατακόκκινα μάγουλα και χείλια, γαλάζια σκιά και μαύρες γραμμές γύρω απ' τα μάτια. Φορούσε ένα άσπρο πανωφόρι, γούνινο, αλλά τόσο μαδημένο πια που φαινόταν το δέρμα του ζώου. Στο λαιμό δύο κασκόλ, ένα μάλλινο για να μην κρυώνει κι ένα άλλο που θύμιζε μπουά από φτερά στρουθοκαμήλου. Κι όλα αυτά, όπως καταλάβαμε ύστερα, για να μη φαίνεται πως γέρασε κι ότι μπορεί ακόμα να δουλεύει. Τη βοήθησα να ανεβεί την υπόλοιπη σκάλα και να φθάσουμε στο διαμέρισμά μας... όπου πια η μέρα κύλησε ακούγοντάς την να μας λέει πως δέχτηκε να 'ρθει και στο σπίτι μας, γιατί είχε καλές συστάσεις. Γιατί δεν πήγαινε όπου όπου, διάλεγε πού θα πάει. Αν έκανε αυτή τη δουλειά ήταν γιατί της άρεσε να βοηθάει τις άλλες κυρίες να έχουν το σπίτι τους τακτοποιημένο σωστά, γι' αυτό και πήγαινε μόνο σε σπίτια αριστοκρατικού γούστου. Είπε ακόμη κατηγορηματικά στη γυναίκα μου, ότι όρος απαράβατος, αν θέλαμε να ξανάρθει, είναι να την αφήσει ανενόχλητη να τακτοποιήσει το σπίτι – δεν είπε ποτέ καθαρίσει – όπως ξέρει αυτή. Περιττό να σας πω πως όταν νωρίς το απόγευμα, μετά τον καφέ που ήπιαμε όλοι μαζί, έφυγε, στο σπίτι δεν είχε αλλάξει τίποτα. Αλλά ούτε τη γυναίκα μου την πείραξε αυτό. Είχαμε περάσει πολύ ωραία.

Καμιά δεκαριά χρόνια αργότερα, κάτω από τη σκιά των δέντρων της Φωκίωνος Νέγρη, ένας φίλος μου, γόνος γνωστής ιστορικής οικογένειας, μου αφηγήθηκε ότι τον επισκέφθηκε ένα παλαιοπώλης και του πρότεινε την εξής συνεργασία: να του παραχωρήσει τους χώρους υποδοχής του σπιτιού του, να τους κάμει παλαιοπωλείο! Τον βεβαίωσε δε ότι θα κάνουν χρυσές δουλειές, γιατί

οι πελάτες θα νομίζουν πως αγοράζουν τις αντίκες κατ' ευθείαν από την πηγή. Ήταν ένας σαραντάρης, λαϊκός τύπος, πανέξυπνος, συμπαθητικός, πετυχημένος στη δουλειά του, με δυο μαγαζιά ήδη σε καλούς δρόμους και με παραπέρα φιλοδοξίες. Αλλά έκαμε την πρότασή του στον πιο ακατάλληλο άνθρωπο. Και σίγουρα δεν θα σταμάτησε στο φίλο μου, θα έψαξε αλλού.

Ένα τέτοιο πρωτάκουστο περιστατικό δεν το ξεχνάς. Μου ξαναήρθε αρκετές φορές στο νου η σκηνή του ατσίδα αντικέρ που προσπαθεί να πείσει το φίλο μου, έναν άνθρωπο ιδιαίτερα συνεσταλμένο, ποιητικής και ασκητικής ψυχοσύνθεσης, να τα οικονομήσουν στήνοντας μέσα στο σπίτι του μια κομπίνα.

Το 1972, έχουν πάλι περάσει αρκετά χρόνια, μείναμε λίγες μέρες σ' ένα λουξ ξενοδοχείο σε γνωστό θέρετρο. Είχε, κι ασφαλώς θα την έχει και τώρα, μια απλόχωρη βεράντα δίπλα στη θάλασσα απ' όπου, συν τοις άλλοις, απολαμβάναμε τη θέα της κοσμικής ζωής στην πλαζ, στη θάλασσα και στα γύρω τραπέζια. Γιωτ, θαλαμηγοί, ιστιοπλοΐες, σέρφινγκ, θαλάσσιο σκι... Οργασμός! Θα πρέπει να ήταν η δεύτερη ή τρίτη μέρα, όταν ενεφανίσθη στη βεράντα ένα νεοφερμένο ζευγάρι. Ο σύζυγος θα ήταν σαρανταπεντάρης, μέτριος στο ανάστημα, παχουλός πολύ μαυριδερός, μαλλιαρός και με πρόωμη φαλάκρα. Μιλούσε δυνατά ό,τι και να 'λεγε, χαρακτηριστικό των ανθρώπων που τους περισσεύει αυτοπεποίθηση. Ακόμα κι άμα κουβέντιαζε με τη γυναίκα του ακούγαμε όλοι τι έλεγε. Αυτή ήταν τουλάχιστο είκοσι χρόνια νεώτερη, πολύ όμορφη σε όλα της, ένα πραγματικά ρατσάτο πλάσμα. Αντίθετα μ' αυτόν, κοίταζε με δειλία γύρω της, μιλούσε πολύ σιγά, συμπεριφορά που δεν ταίριαζε με το μπικίνι μαγιώ της και τα πολλά χρυσαφικά που τη στολίζανε. Όλα τους επίσης τα αξεσουάρ, τσάντες, γυαλιά του ήλιου, χοντρές και αφράτες πετσέτες του μπάνιου ήταν ακριβοπληρωμένα.

Εγκαταστάθηκαν στο διπλανό τραπέζι και όταν πλησίασε ο νεαρός σερβιτόρος να τους ρωτήσει αν θέλουν να πάρουν κάτι, ο σύζυγος είπε ότι θέλει τον μπάρμαν να του μιλήσει. Ήρθε ο μπάρμαν, από τον οποίο ζήτησε μια μάρκα ουίσκι. Ο μπάρμαν έφυγε και ξανάρθε μ' ένα σφραγισμένο μπουκάλι, στου οποίου την ετικέτα ο σύζυγος σημείωσε το όνομά του με χρυσό στυλό που έβγαλε από την τσάντα του μπάνιου. Έχωσε ένα πουρμπουάρ στην τσέπη του μπάρμαν και είπε να του στείλει κάποιον άλλον. Κατέφθασε και ο άλλος, οπότε από ένα χρυσό μπρελόκ με πλήθος κλειδιά έβγαλε και του έδωσε ένα με την εντολή να ανοίξει το πορτομπαγκάζ, να πάρει το κάλυμμα του αυτοκινήτου, να το σκεπάσει να μην σκονίζεται γιατί είναι σπορ, και να το ξεσκεπάσει άμα νυχτώσει που θα το χρειαστεί.

Δεν άργησε καθόλου να γνωριστεί με άλλους και να κάνουν παρέα με τους νέους, που έκαναν θαλάσσιο σκι και ξενυχτούσαν στις ντισκοτέκ και τα μπαρ της περιοχής. Φυσικά, στην παρέα που αυτός διάλεξε, η γυναίκα του δεν ήταν παραφωνία, ενώ ο ίδιος, όσες προσπάθειες εξομίωσης κι αν έκανε, έδειχνε σαν αναγκαίο κακό.

Οπότε, κάποιο απομεσήμερο, στη σχεδόν άδεια εκείνη την ώρα βεράντα, συνέβησαν τα εξής:

Λίγο πιο πέρα από μένα, που καθόμουν και διάβαζα, βρισκόταν ο σύζυγος.

Κάπνιζε το 'να τσιγάρο πίσω απ' τ' άλλο και κοίταζε συνέχεια προς τις βραχο-νησίδες που ήταν στο βάθος. Κάποτε φάνηκε να 'ρχεται από κει μια εξωλέμβιος και τέλος φτάσανε και στη βεράντα η σύζυγος και δύο νέοι απ' την παρέα.

Πρόσχαρος τώρα, άκουγε πως η γυναίκα του τα πάει μια χαρά στο σκι κι ότι γρήγορα θα γίνει άσος. Συμφώνησαν και για τη νύχτα, να πάνε στη μπουάτ που έφτιαξε ένας γνωστός ζωγράφος, κι όπου ακούς μόνο προκλασική μουσική.

Όταν όμως οι δύο νέοι έφυγαν όλα άλλαξαν κι ο σύζυγος είπε μουλωχτά «πού ήσουν α μωρή τόσες ώρες» –και η φράση τελείωσε με κάτι για τη Παναγία της! Αυτή κοπάνισε το χέρι στο τραπέζι και απάντησε: «άκου δω, εσύ δε μ' έφαγες να μάθω σκι;» κι έβαλε τα κλάματα. Σε ένα συγγραφέα αυτά τα λίγα μπορούν να αποκαλύψουν πάρα πολλά.

Έχουν περάσει και πάλι αρκετά χρόνια από τότε κι ένα απόγευμα, κοντεύει ηλιοβασίλεμα, ανεβαίνω το δρόμο μου προς την Πατησίων. Υπάρχει εκεί ένα υπέροχο παλιό αρχοντικό, στου οποίου τον υπόλοιπο κήπο σώζονται ακόμη δυο τρία πανύψηλα δέντρα. Τα χιλιάδες πουλιά που κουρνιάζουν σ' αυτά πριν καταλαγιάσουν στα κλαδιά τους, φτεροκοπούν πρώτα γύρω γύρω τιτιβίζοντας όλα μαζί, μια χαρά Θεού ακατάσχετη φλυαρία.

Δεν ήταν η πρώτη φορά (αλλά ήταν η πιο δραστική) που θυμήθηκα τι ζήσαμε ένα βράδυ, όταν μέναμε στην οδό Καμπάνη και στο διπλανό παληό σπίτι, αφού το κατεδάφισαν, έκοψαν κι ένα θεόρατο, αιωνόβιο πεύκο που ήταν στον κήπο του. Το ίδιο βράδυ τα σμήνη τα πουλιά που γυρίσανε να κουρνιάσουν πειτούσαν σαν τρελλά στην άδεια θέση, ακόμα κι όταν πια είχε νυχτώσει. Και ξαναήρθαν γυρεύοντας τον κόσμο που ήξεραν, και την άλλη μέρα και την παράλλη.

Η ανάμνηση της τραγωδίας των πουλιών εκείνο το απόγευμα ήταν η αφορμή για να αρχίσουν να έλκονται προς άλλα, τα άσχετα μεταξύ τους πρόσωπα που ανέφερα. Να έλκονται και συνάμα να ξεφεύγουν από την πρότυπη μορφή τους, να υφίστανται αλλαγές, ν' αποκτούν παρελθόν, χαρακτήρα, ιδεολογίες, συναισθήματα, αιτιολογημένη ψυχοσύνθεση, συμπεριφορά και λοιπά.

Λόγου χάρη, κάτοικος ενός τέτοιου παλιού αρχοντικού θα μπορούσε να είναι ένας ηλικιωμένος συγκληρονόμος που έμεινε άγαμος.

Παρά την κακή οικονομική του κατάσταση και τις πιέσεις των συγκληρονόμων να πουληθεί το σπίτι, αρνείται κατηγορηματικά. Επικαλείται το τι συνέβη με τα πουλιά, όταν έκοψαν τα δέντρα στο διπλανό σπίτι, και προσθέτει πως το ίδιο θα πάθουν οι ψυχές των γονιών τους και των παππούδων τους, αν το πουλήσουν και κατεδαφιστεί.

Μόνη σύμμαχός του είναι η συνομήλική του και ανέκαθεν υπηρέτρια στην οικογένεια κυρία Γλυκερία, και αυτή άγαμη. Όλη της η ζωή, η υπόστασή της, η ιστορία της, η υπόληψή της είναι ότι υπηρετούσε σ' ένα τόσο αριστοκρατικό σπίτι. Η ύπαρξη του σπιτιού είναι και δική της ύπαρξη. Γι' αυτό, για να μην το χαλάσουν, φθάνει, παρά τα γεράματά της, να ξενοδουλεύει, για να βοηθά –στα κρυφά– οικονομικά, το αφεντικό της.

Στον κύριο αυτού του αφεντικού έρχεται ο επιτυχημένος και με νέες ιδέες αντικέρ –γόνος παλαιοπώλη στο Μοναστηράκι– και κάνει την πρόταση

για συνεργασία, με μετατροπή του σπιτιού σε αντικάδικο. Σημειωτέον ότι έχει άλλα δύο καταστήματα σε κεντρικούς δρόμους.

Ο κύριος Ποριώτης πείθεται. Γιατί διαβλέπει πως, με τα έσοδα που θα φέρνει η εμπορική αξιοποίηση του σπιτιού, οι συγκληρονόμοι θα ικανοποιηθούν.

Έτσι, το μισό σπίτι γίνεται κατάσταση με υπεύθυνη τη γυναίκα του αντικέρ. Είναι αρκετά νεότερή του, εντυπωσιακά όμορφη και συνάμα απρόβλεπτη. Παρ' όλο που δεν έχει καμιά παιδεία, ακούει συνέχεια προκλησική μουσική και διαβάζει με πάθος καλά βιβλία.

Ο αντικέρ, που κατά βάθος τον ανησυχεί η φανερή ανωτερότητά της, εξομολογείται κάποια στιγμή στον κύριο Ποριώτη πως ουσιαστικά τη μάζεψε απ' το δρόμο κι ότι το πλάσμα που τώρα βλέπει είναι έργο του.

Όλα δείχνουν ήρεμα, αλλά δείχνουν απλώς. Ο αντικέρ έχει αρχίσει να σχεδιάζει την κατάληψη όλου του σπιτιού, βοηθούμενος κι απ' τη –διακριτική μεν αλλά εμφανή– αδυναμία του ηλικιωμένου Κυρίου για την κοπέλα.

Η κυρία Γλυκερία, η συν τοις άλλοις ισόβια ερωτευμένη με τον Κύριό της, που ένιωσε την εισβολή του ζευγαριού στο σπίτι σαν ανοσιούργημα, ψυχανεμίζεται κινδύνους, ταραίζεται από άσκημα όνειρα και κακά προαισθήματα.

Και δεν έχει άδικο. Από το Λονδίνο όπου ζει, έρχεται ο ανηψιός και βασικός συγκληρονόμος του αφεντικού της, αποφασισμένος να πετάξει έξω τους παλιατζήδες και να λύσει οριστικά το πρόβλημα με την πώληση του σπιτιού. Που γι' αυτόν, δεν είναι το ιερό της οικογένειάς του και των προγόνων του, αλλά η κιβωτός των αμαρτιών τους. Απ' τη μια είναι γεμάτος ευαισθησίες κι απ' την άλλη κυνικός, φλεγματικός, επιτηδευμένος, συμπεριφορά που έναν νέο, ωραίο κομψό άνδρα τον κάνει ακόμα πιο εξωτικά γοητευτικό.

Έχοντας λίγο καιρό μετά από κείνο το απόγευμα σχηματισμένους στο νου μου αυτούς τους πέντε χαρακτήρες, ένιωσα πως ήθελα ν' αρχίσω να γράφω το έργο. Το τι θα συνέβαινε το κουβαλούσαν μέσα τους οι ίδιοι

Σε όσα είπα γι' αυτό το έργο θα προσθέσω μόνο πως τελειώνει με μία –σχεδόν– ανθρωποθυσία, απ' την οποία κανείς απ' τους θύτες δεν βγαίνει ωφελημένος.

Αγαπητοί φίλοι, έτσι απρόοπτα καμιά φορά μπορεί ν' αρχίσει να σπέρνεται ένα έργο, και με τέτοια άσχετα μεταξύ τους απρόοπτα να φθάσει στην τελική του μορφή. Γι' αυτό και οι απαντήσεις στο γιατί και πώς, σχηματικές και μόνο σχηματικές μπορούν να είναι.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Κωνσταντίνου Α. Δημοπούλου, κοσμητεύοντος ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Ἐμμανουήλ Ἰω. Μικρογιαννάκη, προεδρεύοντος ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Βάλτερ Ἰω. Πούχνερ, ἔδοξεν ὁμοθύμως τῷ Τμήματι ἐπειδὴ

ΙΑΚΩΒΟΣ ΣΤ. ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗΣ

πεφιλημένος τῶν Μουσῶν, τῆς Μελπομένης καὶ τῆς Θαλείας θεράπων, τοῦ πνεύματός τε ἐν γένει εὐπατρίδης μύστης, διανοίξας διόδους ἀγνώστους διὰ τὴν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων τέχνην τοῦ δράματος, δι' ὧν εἰσῆλθον ἀκτίνες νέου φωτός καὶ οὕτω καταστάς διδάσκαλος γενεῶν μεταγενεστέρων, προσέτι δέ διὰ τῆς συγγραφῆς δραματικῶν ἔργων οἰκουμενικοῦ διαφέροντος πρωθιερεὺς τοῦ πνεύματος ἀνεδείχθη, γενάρχης τε καὶ θεμελιωτῆς τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς δραματικῆς τέχνης καὶ εἰς ὃν ἠτιολογημένως θά ἀπενέμετο ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ ἐννοίᾳ ὁ τίτλος τοῦ διδασκάλου τοῦ Γένους, ἔδοξεν ὁμοθύμως τῷ Τμήματι, ἐπαινέσαι τε αὐτόν καὶ τῶν Θεατρικῶν Σπουδῶν διδάκτορα ἐπίτιμον ἀναδείξαι, τό δέ ψήφισμα τόδε ἐν μεμβράνῃ ἀναγράψαι καὶ τὸν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ Μεγάλῃ ἀναγνόντα καὶ τὰς τιμὰς ἀνειπόντα ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ἧ ἂν ἡμέρα ἢ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Ἰανουαρίου δωδεκάτη ἔτει ἐνάτωκαίεννηκοστῷ καὶ ἐνακοσιοστῷ καὶ χιλιοστῷ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΒΑΛΤΕΡ ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδὴπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

ΙΑΚΩΒΟΝ ΣΤ. ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗΝ

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΒΑΛΤΕΡ ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ

καθηγητῆς Θεατρολογίας - Θεωρίας τοῦ Θεάτρου, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβῶν, τόν

ΙΑΚΩΒΟΝ ΣΤ. ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗΝ

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας τάς προνομίας τάς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Μαρτίου δεκάτη καί πέμπτη, ἔτει ἐνάτωκαίἐνενηκοστῷ καί ἐνακοσιοστῷ καί χιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΒΑΛΤΕΡ ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΟΥΡΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΒΑΛΤΕΡ ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ – ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΙΑΚΩΒΟΝ ΣΤ. ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗΝ

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΥ ΔΕΚΑΤΗ ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΗ
ΕΤΕΙ ΕΝΑΤΩΚΑΙΕΝΕΝΗΚΟΣΤΩ ΚΑΙ ΕΝΑΚΟΣΙΟΣΤΩ ΚΑΙ ΧΙΛΙΟΣΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Ο ΚΟΣΜΗΤΩΡ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Α. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΙΩ. ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΒΑΛΤΕΡ
ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ

Ζυλ Ντασσέν

Την 29η Νοεμβρίου 1999 έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου, η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών του κ. Ζυλ Ντασσέν, διαπρεπή σκηνοθέτη. Η τελετή άρχισε με την προσφώνηση του Πρύτανη κ. Κωνσταντίνου Α. Δημόπουλου. Ακολούθησε έπαινος του τιμώμενου από τον κ. καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, και παρουσίαση του έργου του από τον κ. καθηγητή Σπύρο Α. Ευαγγελάτο, Αναπληρωτή Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Τέλος μίλησε ο τιμώμενος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ
Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

Η Τέχνη, που αποτελεί το μεγάλο προνόμιο του ανθρώπου να δημιουργεί, να δίνει και να παίρνει χάρη απ' τη ζωή και να προβάλλει την ύπαρξή του στο κάτοπτρο της αιωνιότητας, είναι προϊόν της τάσης και ανάγκης του ανθρώπου να εκδηλώνει άλλοτε το καλό και άλλοτε το κακό, δύο έννοιες, δηλαδή, που υπάρχουν μέσα του και τον χαρακτηρίζουν. Όταν η Τέχνη δεν γίνεται υποτέχνη, που θολώνει και στρεβλώνει το πνεύμα, όταν δεν γίνεται υποκοουλτούρα, που φθείρει και διαφθείρει τις ψυχές και τις συνειδήσεις, τότε, μέσ' από μυστικούς και μαγικούς δρόμους, οδηγεί τις ψυχές σε θέαση και απόλαυση των πιο απρόσιτων μορφών του Ωραίου. Αυτή ακριβώς η αληθινά μεγάλη τέχνη υπήρξε και είναι ο μεγάλος σπορέας ιδεών, που άλλαξαν και αλλάζουν τον ρου της ιστορίας, και επηρέασαν και επηρεάζουν αποφασιστικά την εξέλιξή της. Δεν πρέπει, εξάλλου, να ξεχνάμε ότι, όταν η ψυχή ξεκινάει για την υπεράσπιση των αξιών της ζωής και τις υπέρτατες θυσίες, έχει ανάγκη από Τυρταίους και Σολωμούς και Ρηγάδες! Όταν η ψυχή κινάει για τα μεγάλα της ζωής τολμήματα, έχει ανάγκη από ήρωες και μύθους, από σημαίες, από πίστεις και τραγούδια. Κι αυτούς τους μύθους, αυτές τις πίστεις κι αυτά τα τραγούδια μας τα δίνει η Τέχνη.

Ο άνθρωπος, γράφει ο Καζαντζάκης, είναι το ζώο που έκανε το μουγκρητό τραγούδι, που μετέτρεψε τον μυκηθμό του πόνου, του φόβου, του θαυμασμού ή του έρωτα, σε τραγούδι, σε ύμνο, σε μελωδία, σε κίνηση, σε ανδριάντα, και τα δικαιώματα του ανθρώπου του Πνεύματος και της Τέχνης είναι λιγότερα απ' ό,τι οι υποχρεώσεις του.

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών, κυρίες και κύριοι, νιώθει υπερήφανο, διότι υποδέχεται έναν καταξιωμένο σκηνοθέτη και σημαντικό εκπρόσωπο της έβδομης Τέχνης, τον Ζυλ Ντασσέν, για να του απονεμίσει τον ανώτατο ακαδημαϊκό τίτλο και να τιμήσει έτσι τον άνθρωπο και το έργο του. Να τιμήσει τον ελληνό-

φρονα και ελληνολάτρη Ζυλ Ντασσέν, που η αγάπη του για τη μεγάλη Μελίνα έγινε και αγάπη του για την Ελλάδα, έγινε πάθος και λατρεία του γι' αυτή.

Αγαπητέ μου κ. Ντασσέν,

Έχω την αίσθηση πως, τιμώντας σας απόψε, τιμώμαστε περισσότερο εμείς οι ίδιοι από το κύρος και το ήθος σας, πως το να σας τιμούμε με την εκδήλωσή μας αυτή είναι δική μας κυρίως τιμή. Διότι στο πρόσωπό σας δεν τιμούμε μονάχα τον παγκόσμιο μύθο του κινηματογράφου και τον υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεν τιμούμε μονάχα τον ελληνολάτρη και ελληνοφρονα Ζυλ Ντασσέν, που αγωνίζεται και πρωτοστατεί για την επιστροφή των μαρμάρων, δεν τιμούμε μονάχα τον φιλέλληνα, που έγινε Έλληνας και που σε όλες του τις σκέψεις και σε όλες του τις ενέργειες είναι έκδηλη η αγάπη και το πάθος του για την Ελλάδα, αλλά τιμούμε και τον σώφρονα, τον υπεύθυνο και τον έντιμο άνθρωπο, που στη ζωή του δεν θέλησε να βολευτεί και να συμπορευθεί με κατεστημένες και αντιδημοκρατικές αντιλήψεις και με ό,τι αυτές υπαγόρευαν, αλλά έμεινε πιστός και αταλάντευτος στις ιδέες του και στις αρχές του, δίνοντας έτσι σε πανανθρώπινο επίπεδο ένα μάθημα ήθους, ευπρέπειας και αξιοπρέπειας. Γι' αυτό το ωραίο και μέγιστο μάθημά σας, αγαπητέ μας Ζυλ Ντασσέν, σας ευχαριστούμε πολύ και σας διαβεβαιώνουμε ότι η αποψινή μας εκδήλωση ήταν και μια ευκαιρία να εκφράσουμε όλοι οι Έλληνες τη μεγάλη και ανυπόκριτη αγάπη μας για σας και να σας ευκηθούμε, από τα βάθη της ψυχής μας, να είναι μακρόχρονη κι ευτυχισμένη η ζωή σας και δημιουργική η παρουσία σας στο χώρο του πνεύματος και της Τέχνης.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΕΠΑΙΝΟΣ

Jules Dassin. Σκηνοθέτης θεατρικών παραστάσεων, κινηματογραφικών ταινιών. Ηθοποιός στο θέατρο, σε δικές του ταινίες. Σύντροφος, σύμμαχος και κληρονόμος ενός αγώνα για πολιτισμικά αγαθά, ελληνικά και παγκόσμια, ενός αγώνα που ενσάρκωσε και ενσαρκώνει ακόμα η αλησμόνητη Μελίνα Μερκούρη.

Jules Dassin. Κοσμοπολίτης και Έλληνας. Άνθρωπος που περιβάλλεται από εικόνες, σκηνές, μνήμες, συγκινήσεις. Ένα όνομα, για το οποίο ο καθένας μας κάτι έχει να θυμηθεί, κάτι δικό του, πολύ προσωπικό. Συγχρόνως ένα όνομα που συνδέεται με τους μεγαλύτερους ηθοποιούς της μεταπολεμικής εποχής, τον John Wayne, την Joan Crawford, τον Charles Laughton, την Ava Gardner, τον Burt Lancaster, τον Richard Widmark, τον Gerd Fröbe, την Gina Lollobrigida, τον Marcello Mastroianni, τον Yves Montand, τον Antony Perkins, τον Peter Ustinov, τον Maximilian Schell, τη Romy Schneider, τον Peter Finch, τον Laurence Olivier, τον Richard Burton, και τη Μελίνα Μερκούρη. Πάλι

γυρίζουμε σ' αυτήν, σαν να είναι ο κρυφός άξονας αυτής της *laudatio*. Και πώς να γίνει αλλιώς, αφού ήταν ο φανερός άξονας της ζωής του τιμωμένου; Και να είστε βέβαιοι, πως σήμερα είναι μαζί μας, κάπου εδώ, ανάμεσά μας, η ιερή σκιά της, αόρατη, με το πλατύ της χαμόγελο, κι αναζωπυρώνει τη συγκίνησή μας και συμμετέχει στο χειροκρότημά μας.

Jules Dassin. Κομμάτι ενός παγκόσμιου μύθου, που πλάθεται από το *zeiluloid*, προβολείς και βραβεία, ασύλληπτα οικονομικά μεγέθη και τεράστια συμφέροντα, αλλά κυρίως ποταμούς από δάκρυα και συμφωνίες από γέλια εκατομμυρίων ανθρώπων σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης· ταυτόχρονα είναι και κομμάτι ενός ελληνικού μύθου, που πλάθεται επίσης από τη συγκίνηση εκατομμυρίων ανθρώπων, κάπως λιγότερων ίσως, με την ίδια όμως ένταση αν όχι μεγαλύτερη, κυρίως όμως πλάθεται από αξίες πολιτισμού κι όχι τόσο από τα ευτελή υλικά της έβδομης τέχνης –τα μάρμαρα του Παρθενώνα.

Κοσμοπολίτης και Έλληνας. Σαν αυτές οι δύο έννοιες να ταυτίζονται. Και μπορεί να ταυτίζονται. Στους πολιτικούς αγώνες για τους αδικημένους, τους κατατρεγμένους και τους αδύνατους όλης της γης, ο Dassin ήταν πάντα παρών και πολεμούσε με τα όπλα του καλλιτέχνη. Η σεμνή κι ευγενική του μορφή έκρυβε πάντοτε μια βαθύτερη στράτευση στις ανθρωπιστικές αξίες κι εναντίον της αδικίας, της καταπίεσης, της ανελευθερίας, και εναντίον της ανθρώπινης αλαζονείας, της στενοκεφαλιάς και ανοησίας.

Ο Jules Dassin γεννήθηκε στις 18 Δεκεμβρίου 1911 στο Middletown του Connecticut στις Ηνωμένες Πολιτείες. Γιος του Samuel και της Berthe Dassin. Ο παππούς του εργαζόταν στο θέατρο της Οδησού, στη Μαύρη Θάλασσα· από εκεί κληρονόμησε το πάθος του για το θέατρο. Μαθητής βρίσκεται στο Bronx της Νέας Υόρκης· στη μεριά των φτωχών. Ένα αυτοβιογραφικό σενάριο με τον τίτλο *Ο μπαμπάς φρελαινόταν για Καρούζο* (Καστανιώτης 1990), περιγράφει τα δύσκολα και σκληρά χρόνια της παιδικής του ηλικίας· μερικές από τις πρώτες ταινίες του οδηγούν στον κόσμο αυτό. Μετά την αποφοίτησή του από τη Morris High School στο Bronx περιπλανιέται σε χώρες της Ευρώπης, την Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία, Τσεχοσλοβακία και Ελλάδα, κι έρχεται σε επαφή με το θέατρο. Το θέατρο θα είναι η πρώτη του μεγάλη αγάπη. Όταν γυρίσει το 1936 στη Νέα Υόρκη, θα γίνει ηθοποιός στο Yiddish Theater, που αποτελεί ένα από τα πολύ ενδιαφέροντα κεφάλαια του προπολεμικού αμερικανικού θεάτρου. Το πάθος του για την υποκριτική δε θα τον αφήσει και αργότερα: σε πολλές ταινίες του κρατάει κάποιον μικρό, καμιά φορά και μεγάλο ρόλο για τον εαυτό του. Το ρεπερτόριο του ARTEF ήταν κυρίως κοινωνικά στρατευμένο· συγχρόνως ο νεαρός ηθοποιός και σκηνοθέτης γίνεται θαυμαστής του ρωσικού κινηματογράφου. Το σινεμά θα είναι η δεύτερη μεγάλη του αγάπη. Κατά το πρότυπο το Orson Welles, που εκείνα τα χρόνια διασκευάζει τα μεγάλα έργα της παγκόσμιας λογοτεχνίας για τη ραδιοφωνία, αρχίζει να δημιουργεί λογοτεχνικές εκπομπές για το ραδιόφωνο.

Ύστερα έρχεται το κάλεσμα στο Hollywood: από το 1940 ως βοηθός του Alfred Hitchcock γυρίζει ταινίες μικρού μήκους για διάσημα πρόσωπα, τον Pablo Casal, την Elena Rubinstein κι άλλους. Μια από αυτές τις ταινίες, *The*

Tell-tale heart (Η αποκαλυπτική καρδιά 1940), με βάση το διήγημα του Edgar Allan Poe και με πρωταγωνιστή τον εξπρεσιονιστή ηθοποιό του γερμανικού βωβού κινηματογράφου Joseph Schildkraut, θεωρήθηκε τόσο ενδιαφέρουσα, ώστε του ανέθεσαν και τη σκηνοθεσία ταινιών μεγάλου μήκους. Η πρώτη από αυτές, *Nazi agent* (Πράκτορας των Ναζί, 1941), εντάσσεται στη μεγάλη σειρά αμερικανικών ταινιών για την κατασκοπία στη διάρκεια του Δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, όπως του Fritz Lang και του ίδιου του Hitchcock· χαρακτηριστικό ωστόσο για το ύφος της ταινίας, που γυρίστηκε με μικρά έξοδα, είναι το γεγονός, ότι πρωταγωνιστής ήταν ο Conrad Veidt, εκείνος που είχε παίξει στο θρυλικό *Kabinett του δόκτορα Caligari*, την ταινία φετίχ του γερμανικού εξπρεσιονισμού. Ο Dassin αποκτά την πείρα και τη ρουτίνα ενός *regisseur* του Hollywood, στις υπολογικές του αναζητήσεις όμως ακολουθεί ευρωπαϊκά πρότυπα, αν και οι υποθέσεις ποικίλλουν.

Αυτό φανερώνεται από τις επόμενες ταινίες του, που σήμερα είναι κάπως ξεχασμένες. Η ιδιότυπη κατάσταση συνίσταται στο ότι, λόγω του Τρίτου Ράιχ, στο Hollywood υπήρχε εκείνη την εποχή, δίπλα στα μεγάλα ανερχόμενα ταλέντα της ίδιας της Αμερικής, και μια σειρά από έξοχους Γερμανούς ηθοποιούς με υποκριτική κληρονομιά τελείως διαφορετική. Η διασταύρωση των στοιχείων αυτών απέβαινε ευεργετική για τα μεγάλα χρόνια του Hollywood. Αυτό θα φανεί και στην επόμενη ταινία του, *Reunion in France* (Επανένωση στη Γαλλία, 1942), με μια τυπική υπόθεση από την κατεχομένη από τους Γερμανούς Γαλλία, όπου Γαλλίδα αριστοκράτισσα κρύβει ένα νεαρό Αμερικανό πιλότο στο σπίτι της: εκείνην έπαιξε η Joan Crawford, τον πιλότο ο John Wayne, το Γερμανό στρατηγό όμως ο γηραιός Albert Bassermann, πρωταγωνιστής πολλών θρυλικών παραστάσεων του Max Reinhardt, πριν από τον Πρώτο παγκόσμιο πόλεμο ακόμα, και ο ίδιος εκείνη την εποχή βρισκόταν επίσης στο Hollywood. Επίσης άγνωστη είναι σήμερα η ταινία *The affairs of Martha* (1942), που ζετυλίζεται στην *high society* της Αμερικής, η ταινία *Young ideas* (Νεαρές ιδέες 1943) με *chef opérateur* τον Charles Laughton και στο μικρό ρόλο μιας νέας φίλης την Ava Gardner, που οδηγεί στο *milieu* νέων συγγραφέων. Από τις ταινίες αυτές ξεχωρίζει η *The Canterville ghost* (Το φάντασμα του Canterville 1944), πάνω στην περίφημη νουβέλα του Oscar Wilde με πρωταγωνιστή τον Charles Laughton, ενώ η μελοδραματική *A letter for Evie* (1945) και η *Two smart people* (1946) δεν μνημονεύονται σήμερα πια. Με το τέλος του πολέμου ο Dassin είναι αναγνωρισμένος σκηνοθέτης του Hollywood, γνωρίζει τα μέσα του κινηματογράφου και τα δικά του, ξέρει τις λειτουργίες του συστήματος της παραγωγής, έχει πρόσβαση σε παραγωγούς και εταιρείες. Και από τη στιγμή αυτή αρχίζει να χαράζει τον δικό του δρόμο, να δημιουργεί με γνώμονα τη δική του θεματική και ευαισθησία.

Ο θεματικός άξονας από δω και μπρος συχνά είναι η βία, που την έχει ζήσει ως παιδί στις φτωχογειτονίες της Νέας Υόρκης, αλλά και η ανθρωπιά των λαϊκών αυτών ανθρώπων. Η πρώτη ταινία της λεγόμενης «αμερικανικής τριλογίας» του, *Brute force* (Ο δήμιος των κολασμένων 1947), λειτούργησε σαν απότομη αποσυμπύεση των καταπιεσμένων αυτοβιογραφικών βιωμάτων· μας

οδηγεί στο κελί R 17 των φυλακών του Westgate και δείχνει το νεαρό Burt Lancaster και τους συγκρατούμενούς του, ενώ καταγράφει τις απεγνωσμένες προσπάθειές τους να αποδράσουν από την κόλαση· ήδη σ' αυτή την πρώτη από τις «σκληρές» ταινίες του Dassin φαίνεται η σχεδόν μεταφυσική διάσταση της βίας, που παραμένει ωστόσο κοινωνικά προσδιορισμένη, ως απόρροια ενός σχεδόν φασιστικού καθεστώτος: η κραυγή του ανθρώπου για ελευθερία και αξιοπρέπεια είναι πολιτική - κοινωνική, και συνάμα υπαρξιακή - μεταφυσική. Στην επόμενη ταινία, το ρεαλιστικό ύφος του documentaire είναι ακόμα πιο έντονο: *The naked city* (*Η γυμνή πόλη* 1948) θα μπορούσε να είναι απλώς μια αστυνομική ταινία· αλλά τα απλά γεγονότα της εγκληματικότητας, οι φυσικοί χώροι της Νέας Υόρκης, που τους έχει ζήσει ο ίδιος ο Dassin, η λιτότητα και αμεσότητα της κινηματογραφικής γραφής κάνουν την αστυνομική αυτή ιστορία μιαν αλληγορία: η μεγαλούπολη ως τόπος του purgatorium των ανθρώπων, που βρίσκουν τη μόνη ανακούφιση και προσωρινή λύτρωση στη βία. Με την τρίτη ταινία μας μεταφέρει στο San Francisco: *Thieves highway* (*Οι άνθρωποι του αίματος*, 1949)· μέσα στο ντοκουμέντο πραγματικών κοινωνικών συγκρούσεων για το εμπόριο οπωροκηπευτικών ανάμεσα σε Ιταλούς, Έλληνες και Πολωνούς εμικρέδες, και τον έλεγχο του από τη Μαφία, εκτυλίσσεται μια απλή γκαγκστερική περιπέτεια εκδίκησης. Τα ενδιαφέροντα του Dassin δεν βρίσκονται τόσο στις ανθρώπινες υποθέσεις και ιστορίες, αλλά στις κοινωνικές συγκρούσεις και τις αιτίες τους.

Η αμερικανική τριλογία καθιέρωσε τον Dassin ως σκηνοθέτη του κοινωνικού ντοκουμέντου, του film noir που δεν έχει αποβάλει τις εξπρεσιονιστικές του καταβολές. Η κοινωνική κριτική δεν προδίδει την αντικειμενικότητα της καταγραφής, οι πρωταγωνιστές και οι ιστορίες τους λειτουργούν ως παραδείγματα γενικότερων καταστάσεων, ενώ είναι συγχρόνως και υπαρξιακές παραβολές μιας μεταφυσικής αναζήτησης. Η Αμερική του MacCarthy δεν συχώρησε στον χολυγουντιανό σκηνοθέτη το ότι θέλησε να ξεστρατίσει έτσι από τη βιομηχανία της διασκέδασης. Πώς απόκτησε τη φήμη του Κομμουνιστή, το διαβάζουμε στο αυτοβιογραφικό σενάριο *Ο μπαμπάς φρελαινόταν για Καρούζο*· όπως και το πώς απολύθηκε από τις μεγάλες εταιρείες και τους ονομαστούς παραγωγούς, όταν μπήκε στη «μαύρη λίστα» της Επιτροπής Αντιαμερικανικών Ενεργειών. Ωστόσο κατόρθωσε τα επόμενα χρόνια να γυρίσει μια ταινία στην Αγγλία, η οποία αποτελεί τρόπον τινά τη συνέχεια της αμερικανικής τριλογίας: *The night and the city* (*Η νύχτα και η πόλη* 1950). Πρωταγωνιστεί ο Richard Widmark, περιπλανώμενος χωρίς χρήματα και καταζητούμενος μέσα στο νυχτερινό Λονδίνο, που παίρνει τις εφιαλτικές διαστάσεις της κόλασης, σε μιαν εωσφορική νύχτα χωρίς ξημέρωμα. Και πάλι η πόλη ως τόπος του καθαρτηρίου· εδώ βέβαια κυριαρχεί η μοναξιά του κυνηγημένου, που μέσα στο σκοτάδι και το ημίφως συναντάει το πεπρωμένο του. Η πραγματική πόλη, το Λονδίνο με τον Τάμεση, τους άδειους δρόμους, τους μόλους, την υγρασία, την ομίχλη, τα λαϊκά μπαρ και τις παλαιότερες, γίνεται τόπος υπερβατικός. Υπάρχει εδώ ένα από τα κορυφώματα του film noir. Πάλι στο υπογάστριο των μεγάλων πόλεων. Πάλι στο δίκτυο του χρήμα-

τος, της αγοράς και εξαγοράς των πάντων, ο αντι-ήρωας στην παγίδα ενός αόρατου συστήματος.

Για πολλά χρόνια ο Dassin ζούσε όντως στην παγίδα, την παγίδα των λανθασμένων για την εποχή πολιτικών πεποιθήσεών του. Η μαύρη λίστα του έκλεινε όλες τις πόρτες. Μόλις το 1954 θα κατορθώσει να γυρίσει στη Γαλλία την ταινία: *Du rififi chez les hommes*, μεγάλη καλλιτεχνική και εμπορική επιτυχία, που θα του δώσει πάλι νέες δυνατότητες δημιουργίας. Η θρυλική διάρρηξη με τη μακρότατη σιωπηλή σκηνή, με τον Jean Servais ως Tony le Stéphanois, τον Carl Mœhner ως Jo le Suédois, τον Roberto Manuel ως Mario και τον ίδιο τον Dassin με το ψευδώνυμο Perlo Vita ως César le Milanais, βραβεύτηκε στο φεστιβάλ των Καννών το 1955 και ανέβασε τον Dassin στο βάθρο του μεγάλου maître της αστυνομικής ταινίας, χωρίς αυτός να απεμπολήσει τα παλαιά υφολογικά του μέσα: της ακρίβειας του milieu και του αυθεντικού ντοκουμέντου, της εξπρεσιονιστικής λιτότητας και του λυρισμού του film noir. Ο θαυμασμός του για το βωβό κινηματογράφο φανερώνεται στη μεγάλη σιωπηλή σκηνή που κρατάει σχεδόν μισή ώρα κι έχει περάσει σε όλες τις κινηματογραφικές εγκυκλοπαιδείες. Η νέα αξιοπιστία του στους παραγωγούς, του δίνει τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει ένα φιλόδοξο σχέδιο: *Celui qui doit mourir* (1956) πάνω στο μυθιστόρημα *Ο Χριστός ξανασταυρώνεται* του Καζαντζάκη, τον οποίο επισκέφθηκε στην Antibe, για να συζητήσει το σενάριο μαζί του. Η πρώτη επαφή του με την Ελλάδα ήταν μέσω της υπαρξιακής ηθογραφίας του μεγάλου Κρητικού συγγραφέα, ο οποίος βέβαια υπερβαίνει και ο ίδιος τις παραδόσεις, όταν βάζει τους Έλληνες πρόσφυγες της Μικρασίας να παριστάνουν τα Πάθη του Χριστού. Τα γυρίσματα έγιναν στην Κρήτη, σε αυθεντικό τοπίο, και ανάμεσα στους εξαιρετικούς ξένους ηθοποιούς συμπεριλαμβάνεται, πρώτη φορά, η Μελίνα Μερκούρη. Θα παίξει την Κατερίνα, το αντίστοιχο της Μαρίας Μαγδαληνής. Η λιτή και λυρική γραφή που αποδίδει την κόλαση των πόλεων δεν είχε τα ίδια αποτελέσματα στο αγροτικό περιβάλλον του ελληνικού χωριού. Ωστόσο ο Dassin επιμένει στη μελέτη της μεσογειακής κοινωνίας: η ταινία *La loi* (*Ο νόμος* 1958), με την Gina Lollobrigida, τον Marcello Mastroianni, τον Yves Montand, τον Pierre Brasseur, τη Μελίνα Μερκούρη και τον ίδιο τον Dassin σ' ένα μικρό ρόλο, όπως και στο προηγούμενο έργο, μας οδηγεί στις πατριαρχικές και μαφιόζικες δομές της κοινωνίας στα χωριά της νότιας Ιταλίας.

Στην πραγματική αποθέωση όμως τον οδήγησε η δεύτερη απόπειρα να πλησιάσει την Ελλάδα: το *Never on Sunday* (*Ποτέ την Κυριακή*, 1959) έγινε θρύλος, επηρέασε στο εξωτερικό την εικόνα για την Ελλάδα (στο Broadway παίχθηκε ως δίπρακτη κωμωδία με τον τίτλο *Piya darling*), και έγινε μύθος και στην ίδια τη χώρα, εγκαινιάζοντας στη ζωή του Dassin αυτό που ονομάζουν οι ιστορικοί του κινηματογράφου «περίοδο Μελίνας», και σημαδεύει από δω και μπρος την πιο μαζική συμμετοχή Ελλήνων ηθοποιών και συνθετών στις ταινίες του: υπάρχει εδώ η γνωστή μουσική του Μάνου Χατζηδάκη, το σενάριο του ίδιου του Dassin, την Έλσα παίζει η Μελίνα, τον Αμερικανό ερασιτέχνη φιλόσοφο Όμηρο Thrace, που ανακαλύπτει στην Ελλάδα όχι τόσο το αρχαίο

μεγαλείο, αλλά το κέφι και την αγάπη για τη ζωή, έπαιξε ο ίδιος ο Dassin, ενώ συμμετείχαν και ο Γιώργος Φούντας, ο Μήτσος Λυγίζος, η Δέσπω Διαμαντίδου, ο Δημήτρης Παπαμιχαήλ, ακόμα και ο Αλέξης Σολομός. Φολκλόρ, όπως ο *Ζορμπάς*; Ναι, αλλά γνήσιο, με αυθεντικούς χαρακτήρες, που έχουν επιβληθεί στην ελληνική πραγματικότητα, όπως ο παλαιός ελληνικός κινηματογράφος. Ακριβώς σ' αυτόν ανήκει άλλωστε η ταινία αυτή. Και είναι αυτοβιογραφικό ντοκουμέντο του ίδιου του Dassin, δείχνει πώς πλησιάζει την Ελλάδα όλο και βαθύτερα, από το 1955 περίπου, με οδηγό μίαν υπέροχη Αριάδνη, που τον λυτρώνει σταδιακά από τους λαβύρινθους της βίας και της μοναξιάς των μεγάλων πόλεων, τα εμπορικά κυκλώματα της εξαγοράς της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, από τις φυλακές και τις νύχτες της υπαρξιακής αναζήτησης. Αυτή ήταν η τρίτη του μεγάλη αγάπη: η Μελίνα, αγάπη που μετουσιώνεται και εξαϋλώνεται σταδιακά σε αγάπη προς την Ελλάδα.

Αυτή η ταινία ήταν και είναι ταινία της Μελίνας. Από τότε έγιναν ακώριστοι, και η πορεία του Dassin προς τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική ψυχική ιδιοσυγκρασία οδηγεί σε όλο μεγαλύτερο βάθος. Όσοπου από τον Φιλέλληνα να γίνει Έλληνας. Άλλωστε, κατά την αρχαία ρήση, τα δύο δεν διαχωρίζονται με σαφή όρια. Ο ιστορικός Φιλελληνισμός ήταν μια κρυπτοδημοκρατική ουτοπία των Ρομαντικών με ένα θρησκευτικό αντιοθωμανικό υπόβαθρο, η οποία ωστόσο πήρε μεγάλες διαστάσεις σε όλα τα κοινωνικά στρώματα της Ευρώπης, με πιο μαζικό το κίνημα ανάμεσα στους Ναπολεόντειους πολέμους και τις επαναστάσεις του 1848. Ο σημερινός Φιλελληνισμός είναι κάτι πιο εκλεκτικό, κάτι που βασίζεται περισσότερο στη μελέτη και τη γνώση της ελληνικής παράδοσης: δεν εξαντλείται στην υποστήριξη κάθε φορά των θέσεων των ελληνικών κυβερνήσεων στο εξωτερικό, αλλά στη διερεύνηση και στο θαυμασμό για το σύνολο των ελληνικών παραδόσεων, από τον Όμηρο ως το Σεφέρη και από τον Αισχύλο ως τον Καμπανέλλη, για εκείνο το εκπληκτικό πανύψηλο δέντρο με τον πανάρχαιο κορμό και τα ατελείωτα κλαδιά και παρακλάδια, που περιέχει στην πυκνή φυλλωσιά του ολόκληρη την Ευρώπη, κάποτε πανέμορφη και νέα, σήμερα αδύναμη γριά, που δε θα την απαγάγει κανένας εύρωστος Δίας-ταύρος πια στην Κρήτη, αντίθετα κινδυνεύει από τους ανέμους της παγκοσμιότητας και τις απρόσεκτες πυρκαγιές της αντι-ιστορικότητας της εποχής μας, που απειλούν να τη ρίξουν κάτω και να την κάψουν σαν κακή μάγισσα. Φιλέλληνες είναι οι κηπουροί και δασοφύλακες αυτού του πελώριου δέντρου, του μεγαλύτερου που γνώρισε ως τώρα η ιστορία, και δεν ποτίζουν μόνο το τελευταίο παρακλάδι του στην κορυφή, τη σημερινή Ελλάδα. Προσέχουν να μην κοπεί και γίνει χριστουγεννιάτικο δέντρο των Μεγάλων Δυνάμεων και καταλήξει στην Fifth Avenue με λαμπάκια που αναβοσβήνουν και ιδρωμένους Αηβασίληδες μπροστά του, για φωτογραφίες αγκαλιά με τα παιδιά. Ο κίνδυνος αυτός είναι ορατός, αλλά οι Φιλέλληνες φυλάνε το δέντρο ολόκληρο, μαζί με τις ρίζες, χωρίς τις οποίες δεν μπορεί να ζει και να στέκεται όρθιο. Η Ελλάδα δεν είναι μόνο παρόν· η Ελλάδα είναι ιστορία, μνήμη και μνημεία, από πολλές και διαφορετικές παραδόσεις, μια χώρα απέραντη μέσα στο χρόνο, με δυσδιάκριτα σύνορα και ορίζοντες ορθάνοιχτους σ' όλες

τις κατευθύνσεις του ουρανού. Να γνωρίζεις αυτό το απέραντο βασίλειο, αυτό είναι Φιλελληνισμός· όχι να θολώνει το μάτι σου από το νέφος και να φράζει η μύτη σου από τη δυσοσμία των σκουπιδιών. Να βλέπεις, να σφρααίνεσαι, να περπατάς, να χάνεσαι μέσα στην ιστορία, να δείχνεις μονοπάτια και δρόμους, να ερευνάς, να ξεναγείς, να συνδυάζεις, να υφαίνεις, να συμπεραίνεις, αυτό είναι Φιλελληνισμός. Υπάρχουν πολλές Ελλάδες. Η σημερινή είναι μία μόνο· δε θα υπήρχε χωρίς τις άλλες. Ο σημερινός Φιλελληνισμός είναι γνώση, ιστορικότητα, μνήμη. Αντίσταση στην ισοπεδωτική εποχή μας, που τείνει να ξεχνάει τα πάντα. Στο βωμό του σήμερα θυσιάζονται τα περασμένα και τα μέλλοντα. Στο θεό του Τώρα εξαφανίζεται ο Χρόνος.

Η ελληνική τέχνη ανέκαθεν είχε το προνόμιο να μπορεί να αντλεί από την απέραντη δεξαμενή της αρχαίας τέχνης, ιστορίας και μυθολογίας, να πλάθει και να αναπλάθει, σε αναλογίες και διαφορές, σε σύγκριση και αποστασιοποίηση, πάντα όμως σε σχέση με το μεγάλο παρελθόν. Από ευλογία ή κατάρα –στην αναμέτρηση με τον κόσμο και την πραγματικότητα– ο Έλληνας καλλιτέχνης του σήμερα δεν μπορεί να αποφύγει τις παραδόσεις. Έτσι και ο Dassin, στο δρόμο από τον Φιλέλληνα στον Έλληνα, στρέφεται στην επόμενη ταινία του στην αρχαία Ελλάδα: *Phaedra* (1961), μια μοντέρνα διασκευή της Μαργαρίτας Λυμπεράκη, με τη Μελίνα στον πρωταγωνιστικό ρόλο και τον Antony Perkins ως Αλέξη. Η μουσική είναι του Μίκη Θεοδωράκη, σε μικρότερους ρόλους συμμετέχει και ο ίδιος ο Dassin, ο Στέλιος Βόκοβιτς και ο Νίκος Τζόγιας. Η πρώτη έγχρωμη ταινία του *Top Kapi* (1964) θα είναι επανάληψη της μεγάλης επιτυχίας του *Ριφιφι*, ένα χαριτωμένο θρίλερ - παιχνίδι με μουσική του Χατζιδάκη, με τον Peter Ustinov, τον Maximilian Schell, τον Robert Morley, τη Μελίνα Μερκούρη, σε μικρότερους ρόλους τον ίδιο πάντα τον Dassin και τη Δέσπω Διαμαντίδου.

Το 1966 παντρεύεται, σε δεύτερο γάμο, τη Μελίνα Μερκούρη. Την ίδια χρονιά παρουσιάζει τη δεύτερη έγχρωμη ταινία του, *10.30 p.m. summer* (*Δεκάμιση μετά μεσημβρία, καλοκαίρι*) με βάση το μυθιστόρημα της Marguerite Duras, με τη Μελίνα Μερκούρη, τη Romy Schneider και τον Peter Finch, ένα τριγωνικό ψυχολογικό δράμα που εκτυλίσσεται στην Ισπανία. Ύστερα ξεσπούν τα ιστορικά γεγονότα, που δε θα αφήσουν πια πολύ χρόνο για τέτοιες ανέμελες και ανεξάρτητες δημιουργίες: για τον πόλεμο των επτά ημερών στο Ισραήλ ο Dassin γυρίζει το *Survival* (*Επιβίωση* 1967), για τη δολοφονία του Martin Luther King θα γυρίσει το *Uptight* (*Εκτέλεση εν ψυχρώ* 1968), ενώ ως αποτέλεσμα του αντιδικτατορικού αγώνα στην Ελλάδα, που τον οδηγεί μαζί με τη σύζυγό σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης, θα εμφανίσει το 1974 το ασπρόμαυρο *The rehearsal* (*Η δοκιμή*), με τον Μίκη Θεοδωράκη και τη Μελίνα, που βασίζεται σε ντοκουμέντα για την εξέγερση του Πολυτεχνείου, ταινία που δεν κυκλοφόρησε στο εμπόριο.

Ο αντιδικτατορικός αγώνας είχε και μιαν άλλη συνέπεια: η κινηματογραφική του παραγωγή υποχωρεί σταδιακά εν γένει: το 1970 γυρίζει στη Γαλλία το *La promesse de l'aube* (*Υπόσχεση την αυγή*) με τη Μελίνα ως Nina Kacewa, πρωταγωνίστρια του Leningrad, ενώ τον Ivan Mosjoukine έπαιξε ο ίδιος ο Dassin. Ακολουθεί ακόμα το 1978 η ταινία *A dream of passion* (*Κραυγή γυναικών*

στην ελληνική απόδοση), η ιστορία μιας σύγχρονης Μήδειας, με τη Μελίνα στον κεντρικό ρόλο, τον Ανδρέα Βουτσινά, τη Δέσπω Διαμαντίδου, τον Δημήτρη Παπαμιχαήλ, την Μπέτη Βαλάση, τον Μάνο Κατράκη, τον Φρέντυ Γερμανό και τον Αλέξη Σολομό. Κύκνειο άσμα για τον κινηματογραφικό σκηνοθέτη θα είναι το *Circle for two* (*Κύκλος για δύο*), που γυρίστηκε το 1980 στον Καναδά, με τον Richard Burton και την Tatum O'Neal.

Με τη μεταπολίτευση ωστόσο και τον ολοένα πιο ενεργό ρόλο που έπαιζε η Μελίνα στην κοινοβουλευτική ζωή, ο Dassin ολοκλήρωσε την πορεία του προς την Ελλάδα, που εξελίχθηκε τελικά σε κάτι σαν επιστροφή στην Ελλάδα, γιατί ήταν και μια επιστροφή στο θέατρο, την πρώτη αγάπη της ζωής του: ξεκίνησε από το εβραϊκό θέατρο της Νέας Υόρκης, κι επέστρεψε στο ελληνικό θέατρο της Αθήνας. Ως Έλληνας πλέον, χάρισε στο αθηναϊκό κοινό μια σειρά από εξαιρετικές κι εκλεκτές παραστάσεις, που ανεβάστηκαν με τη σκηνοθεσία του: πρώτα η *Όπερα της πεντάρας* του Μπρεχτ το 1975 με τη Μελίνα στο ρόλο της Jenny, ύστερα *Το γλυκό πουλί της νιότης* του Tennessee Williams στο θίασο Φέρτη με τη σύμπραξη της Μελίνας, μια ιδιαίτερα μεγάλη επιτυχία, το *Heartbreak house* (*Το σπίτι με τις ραγισμένες καρδιές*) του Georg Bernard Shaw στο Εθνικό, το 1983 το *Ποιος φοβάται την Virginia Woolf* του Edward Albee στον θίασο Καρέζη-Καζάκου, το 1984 *Ένας μήνας στην εξοχή* του Turgenjew στο Εθνικό, *Ο δρόμος για τη Μέκα* του Αθ. Φούγκαρντ το 1986, *Anatol* του Arthur Schnitzler το 1987 στο θέατρο Διονυσία, *Ο γλάρος* του Τσέχοφ το 1988 στο Εθνικό, *Ο θάνατος του εμποράκου* του Arthur Miller το 1993 κι άλλα. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Dassin ένωσε μια ιδιαίτερη συγγένεια με τους Αμερικανούς θεατρικούς συγγραφείς αλλά και με τους Ρώσους: στον Turgenjew υπογράμμισε τις μουσικές δομές (Κ. Γεωργουσόπουλος, *Από το Μένανδρο στον Ίψεν*, Αθήνα 1999, σ. 344 εξ.), στον Τσέχοφ το εσωτερικό βάθος της ψυχολογίας των σκηνικών προσώπων (Κ. Κυριακός, *Τα έργα του Τσέχοφ στην ελληνική σκηνή, 1902-1993*, διδ. διατρ. Θεσσαλονίκη, 1995, σσ. 291-301), μια προσέγγιση που δίκασε την κριτική, οδήγησε ωστόσο σε ένα ολόκληρο κύμα τσεχοφικών παραστάσεων στα τέλη της δεκαετίας του 1980. Αλλά η προσφορά του Dassin στο ελληνικό θέατρο και η αποτίμησή της αποτελεί έτσι κι αλλιώς αντικείμενο μελλοντικής ακόμα μελέτης.

Σήμερα ο Jules Dassin είναι πρόεδρος του Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη, που δύο βασικούς στόχους έχει: την ανέγερση του νέου μουσείου της Ακρόπολης και την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα στην πατρίδα τους. Η Μελίνα είχε πολλά οράματα, που περιμένουν την πραγματοποίησή τους· π.χ. την εισαγωγή της θεατρικής παιδείας στη Μέση Εκπαίδευση, που πραγματοποιείται σήμερα, αλλά με έναν περίεργο τρόπο: χωρίς τους θεατρολόγους των Πανεπιστημίων. Το αίτημα της επιστροφής των μαρμάρων έχει διατυπωθεί από το 1981. Το Ίδρυμα έχει μια πολυσχιδή δραστηριότητα κι ένα βαρύ φορτίο υποχρεώσεων: πρέπει να εξασφαλίσει τη χρηματική υποστήριξη για την ανέγερση αλλά και την κατοπινή λειτουργία του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης· διοργανώνει διαλέξεις, συνέδρια, εκδόσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα για την ανάδειξη και προβολή των αξιών και ιδεωδών του Ελληνικού Πολιτισμού,

όπως λέει το καταστατικό, με έμφαση στον επίκαιρο και οικουμενικό χαρακτήρα τους. Στην τμητική επιτροπή του Ιδρύματος συμμετέχουν εξέχουσες και γνωστές προσωπικότητες από όλο τον κόσμο.

Κυρίες και Κύριοι,

Ο Jules Dassin έχει τιμηθεί πολλές φορές, εντός και εκτός Ελλάδος, από πολλούς και για διάφορους λόγους. Τίθεται το ερώτημα: έχει ανάγκη από άλλες διακρίσεις; Ο ίδιος, σίγουρα όχι. Η χειρονομία της αναγνώρισης τού ήδη αναγνωρισμένου τιμά και όποιον προβαίνει στην πράξη αυτή. Ο τίτλος του επίτιμου διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών είναι συμβολικός· είναι χειρονομία θαυμασμού· η πραγματική επιβράβευση βρίσκεται στην παρουσία τόσων ανθρώπων στην αίθουσα αυτή, και στην καρδιά και τη μνήμη τόσων ανθρώπων μέσα στην Ελλάδα και έξω από αυτήν.

Στο πρόσωπο του Jules Dassin το Πανεπιστήμιο Αθηνών τιμά τον απαραίτητο δημιουργό του θεάτρου και του κινηματογράφου, τον μαχητή για τις ανθρωπιστικές αξίες, τον Φιλέλληνα και Έλληνα που πασχίζει από τον αντιδικτατορικό αγώνα έως τον αγώνα για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα για το καλό του τόπου τούτου, στο πλευρό της μεγαλύτερης πρέσβειρας της Ελλάδας στο εξωτερικό, στο δεύτερο μισό του περίεργου αυτού αιώνα, της *femme flamme*, όπως την έχουν πει, της γυναίκας φλόγας, ως ένας *homme généreux*, ως προσθέσω, φύλακας της ιερής φωτιάς και δροσερή σκιά συνάμα, διανοητικό βάθος και πνευματική σκέπη, σταθερή κοίτη του ορμητικού ποταμού του ενθουσιασμού και στέρεο βάθος, στο οποίο υψωνόταν το ψυχικό της ανάστημα. Στο πρόσωπο του Jules Dassin το Πανεπιστήμιο Αθηνών τιμά τον κοσμοπολίτη και τον Έλληνα, που μπορεί να είναι γεννημένος Αμερικανός με ρωσική καταγωγή, μπορεί να έχει όνομα που ακούγεται γαλλικό και ρίζες που οδηγούν στην εβραϊκή διασπορά, αλλά είναι Έλληνας με την αρχαία έννοια, από συνείδηση και στράτευση, από πεποίθηση και δράση, από συναίσθημα και εκλογή, από θαυμασμό και αγάπη, που βρήκε τον δρόμο από τις ομίχλες του Bronx και του Harlem στο φως του αττικού ουρανού –και το νέφος της Αθήνας–, και που μπορεί ο παππούς του να έφτιαχνε περούκες για την όπερα της Οδησού, χωρίς να γνωρίζει ότι βρίσκεται στην πόλη της Φιλικής Εταιρείας, αλλά η πορεία της οικογένειάς του δεν παύει να είναι πορεία συμβολική, από την Οδησό, το κέντρο της προεπαναστατικής ελληνικής διασποράς, στην Αθήνα, το κέντρο του σημερινού Ελληνισμού, με σταθμούς τις μεγαλύτερες μητροπόλεις του δυτικού κόσμου, από το θέατρο της πόλης της Φιλικής Εταιρείας μέσω Νέας Υόρκης, Λονδίνου και Παρισιού, στο θέατρο της πόλης της Μελίνας, της εγγονής του πάλαι ποτέ δημάρχου των Αθηναίων. Και μπορεί, ποιος ξέρει, όλοι το ευχόμαστε, ένας Εγγλέζος να πήρε τα Elgin marbles το 1802 για να καλλωπίσει τη σκωτσέζικη έπαυλή του, αλλά μπορεί, 200 χρόνια αργότερα, ένας Έλληνας, με το μόχθο του, το όνομά του και τη συστηματική του εργασία, να φέρει τα μάρμαρα του Παρθενώνα πίσω στην Αθήνα· ο Έλληνας αυτός, Έλληνας από εκλογή και στράτευση, μπορεί να επιτελέσει την ύψιστη αυτή πατριωτική πράξη, κι ο κοσμοπολίτης, κοσμοπολίτης από καταγωγή και

μόρφωση, να σβήσει το απαίσιο υπόλειμμα της αποικιοκρατικής ληλασίας, που δεν ταιριάζει στον σημερινό πολιτισμένο λεγόμενο κόσμο. Και ο Jules Dassin, σύζυγος της πρωταγωνίστριάς του και κληρονόμος των οραμάτων της, να πραγματοποιήσει το όνειρο της Μελίνας Μερκούρη.

Στο πρόσωπο του Jules Dassin το Πανεπιστήμιο Αθηνών τιμά ένα ίνδαλμα του παγκόσμιου κινηματογράφου, ένα σύμβολο του ευρωπαϊκού πολιτισμού, στο οποίο διαπλέκονται ανατολικές και δυτικές ρίζες και παραδόσεις, διαφορετικές γλώσσες αλλά και κοινές αξίες· στο πρόσωπο του Jules Dassin το Πανεπιστήμιο Αθηνών εν τέλει τιμά τον εαυτό του. Αλλά και κάτι άλλο, ευρύτερο: στο πρόσωπο του τιμώμενου, ένα επιστημονικό ίδρυμα τιμά τους καλλιτέχνες· η Επιστήμη υποκλίνεται μπροστά στην Τέχνη.

Η Επιστήμη παράγει μια σοφία, την οποία η Τέχνη έχει ήδη πριν ξεκινήσει ως δημιουργία. Ασυνείδητα, κρυμμένη στα σπλάχνα των δημιουργών της. Η Επιστήμη συνειδητοποιεί ό,τι η Τέχνη πράττει. Η Επιστήμη αναλύει, η Τέχνη συνθέτει. Είναι δραστηριότητες συμπληρωματικές. Κανένας καλλιτέχνης του 20ού αιώνα, που τώρα κλείνει με τόσους θορύβους και κάπως άδοξα και αμήχανα, δεν δημιουργεί χωρίς την Επιστήμη. Μακάρι να μπορούσαμε να πούμε και το αντίθετο: πως κανένας επιστήμονας δεν μελετάει χωρίς την ευαισθησία, τη διεισδυτικότητα και τη διαίσθηση που προϋποθέτει και καλλιεργεί η Τέχνη, δεν ερευνά χωρίς την καλλιτεχνική φαντασία και δεν διατυπώνει χωρίς την ικανότητα σύνθεσης, όπου τα επιμέρους αποτελέσματα εντάσσονται στο στερέωμα μιας ενιαίας κοσμοαντίληψης και στο αλφαβητάριο μιας καθημερινής πρακτικής, που βοηθάει και οδηγεί τον άνθρωπο στις όποιες επιλογές του.

Το θέατρο και ο κινηματογράφος παράγουν έναν κόσμο ολόκληρο, μια πραγματικότητα ολοζώντανη, απλή και βιώσιμη. Ο σκηνοθέτης, ως οργανωτής αμέτρητων εικόνων και ήχων, είναι ο μέγας μάγος ενός κόσμου, καμιά φορά πιο αληθινού από τον πραγματικό. Πιο αληθινού, γιατί συμπυκνώνει και αποκαλύπτει. Σίγουρα πιο όμορφου· ακόμα και στο ρεαλισμό της ασκήμιας, στο κίβδηλο της ποταπότητας με τους παραμορφωτικούς καθρέφτες, στο αμόνι της σκληρότητας, όπου σφυρηλατούνται οι εικόνες που πονούν. Σίγουρα πιο όμορφου: γιατί πίσω από τη βία και την ασχήμια λειτουργούν αόρατα, ως αισθητική αντίστιξη και αντιθετικά πρότυπα, οι φωτεινοί νόμοι του ωραίου. Το σκοτάδι είναι η έλλειψη φωτός, όχι το φως η απουσία του σκότους. Η Τέχνη φωτίζει· και με τα φώτα της διαφωτίζει και περιορίζει το σκότος. Γι' αυτό λέμε ότι το θέατρο διδάσκει. Η Τέχνη φανερώνει τη Γνώση. Τη γνώση της ζωής. Χωρίς τη γνώση αυτή δεν μπορεί να υπάρχει. Και η Επιστήμη είναι γνώση ζωής· με άλλο ένδυμα. Επιστήμη και Τέχνη είναι δίδυμες αδελφές, που απλώς ντύνονται και συμπεριφέρονται διαφορετικά. Κι όταν χωρίζουν, νοσταλγεί η μια την άλλη. Όταν όμως συναντώνται, η μία είναι πάντα που χαιρετάει πρώτα την άλλη: η Επιστήμη την αδελφή της, την πιο όμορφη, την Τέχνη.

Κυρίες και Κύριοι,

Μπορεί οι ήχοι του ονόματος του τιμωμένου να μας οδηγούν στις όχθες του Σικουάνα, αλλά Jules Dassin είναι ένα όνομα ελληνικότατο. Όπως Μελίνα

Μερκούρη ένα όνομα παγκόσμιο. Όπως ο ελληνικός πολιτισμός είναι κληρονομιά για όλους, και η σημερινή Ελλάδα είναι και θα είναι ο προνομιούχος κληρονόμος με τη βαριά υποχρέωση αυτού του σπάνιου θησαυρού. Πολλοί δρόμοι οδηγούν στην Ελλάδα. Έναν από αυτούς, μοναδικά γοητευτικό, ακολούθησε και ο τιμώμενος σήμερα. Η Μελίνα έλεγε συχνά: «...ελπίζω να δω τα Μάρμαρα πίσω στην Αθήνα προτού πεθάνω. Αν όμως έρθουν αργότερα, εγώ θα ξαναγεννηθώ...» Απ' ό,τι φαίνεται, οι καιροί είναι ώριμοι, κι όταν τελειώσει το νέο μουσείο της Ακρόπολης, θριαμβευτικά θα εισέλθουν στην πατρίδα τους.

Ο κόσμος κινείται με οράματα. Χωρίς οράματα και τους αγώνες για την πραγμάτωσή τους δε θα υπήρχε πρόοδος, αλλά μόνον ο ανελέητος βηματισμός της Ανάγκης. Το όραμα της Μελίνας εξελίχθηκε σε ολόκληρη εκστρατεία, πανελλήνια, και με τη βοήθεια του ακριβού συντρόφου της, πανευρωπαϊκή. Στο πρόσωπο του Jules Dassin η Ελλάδα τιμά και την ιερή μνήμη της. Ας είναι ελαφρό το χώμα που τη σκεπάζει· πιο ελαφρό από την τήβεννο, με την οποία θα περιενδυθεί σε λίγο ο τιμώμενος ως επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στην εκδήλωση αυτή δε θα ακολουθήσει, σύμφωνα με την επιθυμία του τιμωμένου, με το σεμνό και λιτό χαρακτήρα του, καλλιτεχνικό πρόγραμμα. Και έτσι είναι το σωστό. Το αχώριστο ζεύγος είναι εγγεγραμμένο στο μνημονικό μας, στον καθένα μας ξεχωριστά και ίσως κάπως διαφορετικά, με τόσες εικόνες και τόσες μελωδίες, παραστάσεις και εμφανίσεις, με τόσες συγκινήσεις και τόσες σκέψεις, αγώνες πολιτικούς και πολιτισμικούς, σε τόσα επίπεδα και τόσα μέτωπα, είναι άνθρωποι τόσο γνωστοί και κοντινοί μας, μέσα μας, στην ψυχή μας, ώστε κάθε εκδήλωση, δημόσια, σε περιορισμένο χρόνο, σε συγκεκριμένο χώρο, φτωχή θα ήταν και αποσπασματική. Ας ανακαλέσει ο καθένας, μόνος, μέσα του, κάτι από τον πλούτο των αναμνήσεων που χάρισαν οι χαρισματικοί αυτοί άνθρωποι στην Ελλάδα και στον κόσμο, ας ανασύρει ο καθένας από τη συνείδησή του, μόνος του, στοιχεία, ψηφίδες που συγκροτούν την εικόνα τους, ας αναζητήσει στις κρύπτες και τις κατακόμβες της ψυχής του συγκινήσεις και συναισθήματα, κι ας προσπαθήσει να συλλάβει με το νου του, να συνειδητοποιήσει, να οραματιστεί αν χρειάζεται, τι σημαίνει Jules Dassin, κι αχώριστα από αυτόν, Μελίνα Μερκούρη, τι σήμαιναν και τι θα σημαίνουν και στο μέλλον για όλους μας.

Κυρίες και Κύριοι,

Ένας πανηγυρικός λόγος αποτελείται αναγκαστικά από λόγια. Τα λόγια υστερούν και από την εικόνα και από τη μουσική. Καμιά *laudatio* δεν μπορεί να αγγίξει την ουσία του έργου και της προσφοράς ενός σκηνοθέτη. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι όποιες μεγαλοστομίες προσκρούουν και στην απαραίτητη μετριοφροσύνη του τιμωμένου. Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια, λέει ο λαός. Γι' αυτό ο έπαινος ας είναι τελετουργικός, ας μιλήσουν οι θεομοί και τα σύμβολα, ας στεφανώσουν τους κόπους μιας καλλιτεχνικής και στρατευμένης υπέρ του ανθρωπισμού ζωής, η ακαδημαϊκή παράδοση και τα εμβλήματα της.

ΣΠΥΡΟΥ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ
Αναπληρωτή Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΙΜΩΜΕΝΟΥ

*Κύριε Πρύτανη,
Κύριε Αντιπρύτανη,
Κύριε Κοσμήτορα,
Κύριοι Ακαδημαϊκοί, συνάδελφοι - καθηγητές, συνάδελφοι - καλλιτέχνες,
Αγαπητοί φοιτητές,*

Ο Ζυλ Ντασσέν είναι ένας εμπνευσμένος μεγάλος καλλιτέχνης, αλλά και ένας φανατικός υπέρμαχος της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της δημοκρατίας και της ελευθερίας. Θα πρόσθετα ότι ο Ντασσέν είναι και φιλέλληνας, αλλά σίγουρα η έκφραση θα τον προσέβαλε. Ο Ντασσέν είναι κοσμοπολίτης και Έλληνας, όχι πια φιλέλληνας. Συμπίπτουμε με τον κ. Πούχνερ, θα ήταν αδύνατον να μην συμπέσουμε. Η Μελίνα Μερκούρη τον κέρδισε για την χώρα μας, κι αυτός πρόσφερε στη χώρα μας ένα μεγάλο μέρος της ποιητικής ψυχής του.

Αναδείχθηκαν ήδη από τον καθηγητή κ. Βάλτερ Πούχνερ ποικίλες εκφάνσεις των δραστηριοτήτων του τιμωμένου. Εγώ θα σταθώ περιληπτικά σε κάποιες σημαντικές θεατρικές σκηνοθεσίες του Ντασσέν στην Ελλάδα, σκηνοθεσίες που παρουσιάστηκαν στην Αθήνα από το 1975 ως τα 1993. Από τις δώδεκα -αν δεν κάνω λάθος- θεατρικές σκηνοθεσίες του, στα δεκαοχτώ αυτά χρόνια, ευτύχισα να δω τις εφτά, τις οποίες και θα σχολιάσω πολύ σύντομα. Δεν θα επιχειρήσω σχολιασμό για τις άλλες πέντε, που είτε η απουσία μου από την Ελλάδα, είτε αδήριτες επαγγελματικές υποχρεώσεις, δεν μου επέτρεψαν να παρακολουθήσω. Ωστόσο, στη συνέχεια θα αναφέρω βεβαίως και εκείνες τις παραστάσεις που δεν αξιώθηκα να δω.

Η πρώτη του σκηνοθεσία ήταν η *Όπερα της πεντάρας* των Μπρεχτ - Βάλ με τη Μελίνα και τον Νίκο Κούρκουλο, το 1975. Ήταν μια έξοχη, αιρετική εκδοχή του συναρπαστικού αυτού έργου. Αιρετική γιατί ο Ντασσέν διέβρωσε επί καλώ τη σύλληψη του Μπρεχτ, εμβολιάζοντάς τη με σχολιασμένα στοιχεία των μιούζικαλς, με ερεθιστικές σκηνοθετικές παρεμβάσεις, και εντέλει με την επιβολή ενός προσωπικού του οράματος, που χωρίς να προδώσει το νου του κειμένου, άφηνε τη φαντασία μας ελεύθερη να εξαπλωθεί προς νέες αισθητικές μορφές. Έτσι κι αλλιώς, το έργο αυτό του Μπρεχτ είναι μια διασκευή της *Όπερας του ζητιάνου* του Γκλο Γκέυ, πρώτο τέταρτο του 18ου αιώνα, στην οποία ο Μπρεχτ έχει προσθέσει μπαλάντες του Φρανσουά Μπιγιόν, ποιήματα του Κίπλινγκ κ.ά. Ο Ντασσέν παρενέβη υφολογικά και έδωσε μια δική του προσωπική εκδοχή του μπρεχτικού έργου. Η παράσταση σημείωσε όχι μόνο καλλιτεχνική αλλά και θρυλική εμπορική επιτυχία, όπως σημείωσαν εξάλλου και σχεδόν όλες οι θεατρικές σκηνοθεσίες του στην Ελλάδα.

Ένας άλλος σημαντικός σταθμός στην σκηνοθετική του πορεία στην Ελλάδα,

είναι η παράσταση του έργου του Τέννεσου Ουίλλιαμς *Γλυκό πουλί της νιότης*, με τη Μελίνα και τον Γιάννη Φέρτη το 1980. Μια αριστοτεχνικά δομημένη παράσταση, με προβολή των ψυχολογικών φωτοσκιάσεων του έργου. Με συναρπαστικούς ρυθμούς, αίσθηση ποίησης και μελαγχολίας και έξοχες ερμηνείες. Αξέχαστη θα μου μείνει η στιγμή της πληγωμένης, εντός εισαγωγικών, αποχώρησης της μεθυσμένης δήθεν ντίβας, Μελίνας, που έφευγε τρεκλίζοντας αλλά και επιχειρώντας να διασώσει τη γυναικεία και ανθρώπινη αξιοπρέπειά της, σέρνοντας στο πάτωμα τη φθαρμένη της γούνα και παλεύοντας να κρατηθεί στο δήθεν υψηλό επίπεδο της υποτιθέμενης λάμψης της. Μια σπαραχτική βουβή σκηνή, δημιουργία ηθοποιού και σκηνοθέτη, που αξίζει όσο πεντακόσιοι θαυμάσιοι στίχοι ενός σπουδαίου ποιητή του θεάτρου.

Μια άλλη εκπληκτικού πάθους παράστασή του ήταν το *Ποιος φοβάται την Βριτζίνια Γουλφ* του Έντουαρντ Άλμπυ, με την Τζένη Καρέζη και τον Κώστα Καζάκο, το 1983. Μια σύλληψη του Ντασσέν ανάμεσα σε εφιάλτη και γκροτέσκ χιούμορ. Κύματα αβυσσαλέου πόθου, τα διαδέχονταν επιφανειακά γαλήνιες στιγμές, που εγκυμονούσαν νέες εκρήξεις. Θαύμασα τη λεπτομέρεια της δουλειάς του, ακόμα και στις πιο λεπτεπίλεπτες ψυχογραφικές, ψυχολογικές αποχρώσεις. Ένα συμφωνικό ποίημα σπαραγμού, απόγνωσης αλλά και βαθύτατης ειρωνείας.

Το 1984, ο Ντασσέν ανεβάζει στο Εθνικό το *Ένας μήνας στην εξοχή* του Ι. Τουργκένιεφ με την Κάτια Δανδουλάκη και τον Αντώνη Θεοδωρακόπουλο. Ήταν μια «μουσική παράσταση» με τόνους, ημιτόνια, μετατροπές –δεν είναι τυχαίο ότι στις εκφράσεις μου συσσωρεύονται μουσικές ορολογίες. Ήταν μια έκρηξη ονείρου. Οι φιγούρες που αναδύονται και πάλι χάνονται σε μια ατέρμονη πορεία πάθους ανθρώπινου σ' όλες του τις διακυμάνσεις. Ποίηση, κινηματογραφική οπτική, λυρισμός τέθηκαν σε μια ιδιότυπη προσωπική σύνδεση που μοσχοβολούσε ένα άρωμα ευγενικό. Γιατί ναι, ο Ντασσέν διαθέτει αυτή τη μεγάλη αρετή που μας χαρίζει τη δροσιά της εφηβικής ηλικίας, μπολιασμένης όμως από σοφία.

Η επόμενη σκηνοθεσία που παρακολούθησα ήταν ο *Οθέλλος* του Τζ. Βέρντι με την Εθνική Λυρική Σκηνή. Ήμουν τότε διευθυντής της Ε.Λ.Σ., κι είχαμε από κοινού με τον Ντασσέν σχεδιάσει μια ισχυρότατη διανομή. Κάρλο Κοσούτα - Οθέλλος, Βασίλης Γιαννουλάκος - Ιάγος, Ζανέτ Μιλού - Δυσδαιμόνα. Ατυχήσαμε στους δύο πρώτους. Αρρώστησαν, και οι αντικαταστάτες τους στάθηκαν δυστυχώς ανεπαρκείς. Έτσι οι παραστάσεις εκείνες δεν έλαμψαν. Ωστόσο και πάλι πρόβαλλε η άποψη του Ντασσέν. Η προσπάθειά του να δέσει το μουσικό κείμενο του Βέρντι με το σαιξπηρικό πρότυπό του, και να προσδώσει ιδιαίτερη λάμψη σε σκηνές συνόλων. Θυμίζω το περίφημο «Τζόκο ντι φόγια», το παιχνίδι της φωτιάς, όπου στον πανηγυρισμό των Κυπρίων για τη νίκη των Βενετικών δυνάμεων κατά των Τούρκων, ενέταξε έξαλλους ακροβάτες που συνήρπασαν το κοινό.

Το 1988, ο Ντασσέν παρουσιάζει στο Εθνικό τον *Γλάρο* του Α. Τσέχωφ. Μια παράσταση συνόλου, με συμμετοχή του Γιώργου Μικαλακόπουλου και του Χρήστου Καλαβρούζου. Ήταν για μένα μια γοητευτική όσο και εντελώς

προσωπική ως προς τις θέσεις δημιουργία του Ντασσέν, με άνισες καλλιτεχνικές προσφορές, που ωστόσο δένονταν κάτω από την μπαγκέτα του διακριτικού αλλά ακλόνητου στο όραμά του σκηνοθέτη. Αν ένας ηθοποιός επιδίωκε να προβάλλει εμφατικά το δικό του εγώ, τιθασεύονταν για την εξυπηρέτηση της όλης σύλληψης. Ακόμα αν κάποιος ξαφνιάζονταν από την τόλμη της ηθελημένα ανομοιογενούς διανομής, θαύμαζε ωστόσο το όραμα, την ικανότητα πραγμάτωσης και τελικά την ιδιότυπη ποίηση που η παράσταση ανέδιδε.

Η τελευταία παράσταση που ευτύχησα να δω, και είναι νομίζω και χρονολογικά, ως τώρα, η πιο πρόσφατή του, ήταν *Ο θάνατος του εμποράκου* του Άρθουρ Μίλλερ με τον Κώστα Καζάκο, το 1993, στο θέατρο «Τζένη Καρέζη». Μια από τις ωραιότερες συνθέσεις του. Εναλλαγή δραματικού και γκροτέσκ στοιχείου, ονειρικού και ρεαλιστικού. Συναρπαστικοί ρυθμοί, απρόσμενες μεταπτώσεις. Η ταπεινή ποίηση της καθημερινότητας, κάποτε αποκτούσε διάσταση τραγική. Ένας χείμαρρος ψυχολογικών συγκρούσεων, και εμπνευσμένων οραμάτων. Και κάποτε απογείωση του ρεαλισμού προς τον υπερρεαλισμό.

Τελικά οι θεατρικές σκηνοθεσίες του Ντασσέν που δεν μπόρεσα να δω, είναι με χρονολογική σειρά οι ακόλουθες:

Συντροφιά με τον Μπρεχτ, μια σύνθεση κειμένων και ποιημάτων του Μπρεχτ με τη Μελίνα και το Μάνο Κατράκη, στο Μπρόντγουεϊ το 1978.

Το σπίτι με τις ραγισμένες καρδιές του Μπέρναρ Σω, στο Εθνικό το 1983.

Ο δρόμος προς τη Μέκκα του Άντον Χούγκαρτ, στη Νέα Σκηνή του Εθνικού το 1986.

Ο Ανατόλ του Σνίτσλερ στα Διονύσια, το 1987.

Και μια νέα σκηνοθεσία της *Όπερας της πεντάρας* του Μπρεχτ, στο θέατρο «Αθήναιον» το 1993.

Αλλά κι αυτές οι θεατρικές σκηνοθεσίες του –απ’ όσα άκουσα και διάβασα– δεν θα μετέβαλλαν την αίσθηση που έχω αποκομίσει για τη θεατρική θριαμβευτική πορεία του στην Ελλάδα. Πώς χαρακτηρίζεται η πορεία; Κατ’ αρχήν από το δραματολόγιο, το οποίο λόγω του προσωπικού του κύρους είχε δυνατότητα να επιβάλλει ο ίδιος. Αν εξαιρέσουμε τη μοναδική του σκηνοθεσία όπερας, τον *Οθέλλο* του Βέρντι, τα έργα πρόζας που δίδαξε κινούνται χρονολογικά από τα τέλη του 19ου αιώνα –ουσιαστικά από τις αρχές του 20ού– ως τη δεκαετία του 1970 περίπου. Το ρεπερτόριό του δεν περιλαμβάνει Έλληνες τραγικούς, Σαίξπηρ, Γκαίτε, Στρίντμπεργκ, Μολιέρο ή Λόρκα. Είναι σύμπτωση; Ασφαλώς όχι. Ο Ντασσέν ρέπει προς την έμμεση ποίηση κι όχι προς το άμεσα ποιητικό θέατρο. Δεν τον έλκει το ρητό σχήμα των εναγώνιων μεταφυσικών ερωτημάτων, αλλά οι αμφιλεγόμενες παραλλαγές των αιώνιων αυτών ερωτηματικών, που εμφανίζονται με το μανδύα της καθημερινότητας. Είναι ένας κορυφαίος εκπρόσωπος του ποιητικού ρεαλισμού στη σκηνοθεσία θεάτρου. Αυτή είναι η δύναμή του και τον ευχαριστούμε από καρδιάς για τις ανατάσεις που μας δώρισε. Τι είναι αλήθεια, τι μη αλήθεια; υπάρχει θάνατος και δεύτερη ζωή; κι έπειτα νέος θάνατος; κι ύστερα; υπάρχει ελευθερία πλήρης; έχει όρια; ποια είν’ αυτά; η γέννηση, ο έρωτας κι ο θάνατος μένουνε πάντα οι τρεις κορυφαίες στιγμές της ύπαρξης του ανθρώπου. Η ποίηση του Ντασσέν, όπως κάθε μεγάλη

ποίηση, δεν απαντά, αφήνει ερωτηματικά. Το ερωτηματικό, απαράδεκτο για τον πολιτικό, τον ιεροκήρυκα ή τον τεχνοκράτη, είναι το άλας της πνευματικής ζωής του καλλιτέχνη και του φιλόσοφου. Αυτό το αιώνιο ερωτηματικό χρωμάτισε με τη δική του προσωπικότητα ο Ντασσέν, κι αυτό είναι που του χρωστάμε.

Θα ήθελα να κλείσω μ' έναν τόνο πιο προσωπικό. Ο Ντασσέν με τίμησε με τη φιλία του. Είναι ένας σπάνιος άνθρωπος. Υπόδειγμα εμπνευσμένου καλλιτέχνη, συνειδητού πολίτη του κόσμου, και ελεύθερου πνεύματος. Μα είναι πάνω απ' όλα μια ζεστή παρουσία ανθρωπιάς. Ο Ντασσέν, για να επικοινωνήσει μαζί σου, σε αγγίζει μεταφορικά, αλλά και κυριολεκτικά. Πιάνει το μπράτσο σου, χτυπάει αντρίκεια την πλάτη σου, σε κοιτάει στα μάτια και σε βλέπει, όντως σε βλέπει, μ' αυτή την καταγάλαξη ζεστή ματιά του. Σου μιλάει με το βλέμμα πότερο από ότι με τη γλώσσα, αυτό τουλάχιστον τονίζουν με θαυμασμό και οι ηθοποιοί που είχαν τη χαρά να δουλέψουν μαζί του. Ο Ντασσέν υπήρξε και υπάρχει ως ένα δώρο για την πνευματική μας ανάταση, την ελεύθερη πολιτική μας σκέψη και την ανάπτυξη της ανθρώπινης ευαισθησίας μας.

Ο Ντασσέν, ο αγαπημένος της αγαπημένης μας Μελίνας, που ως πνεύμα αγαθό ίπταται τώρα πάνω μας, πάντοτε ευλογημένη και πάντοτε ευλογούσα. Πάντα μ' ένα χαμόγελο ερωτικό, μα και μυστηριώδες, αινιγματικό, πολυσήμαντο. Ευχαριστώ.

ΖΥΛ ΝΤΑΣΣΕΝ

Σκηνοθέτη

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ

Όταν ήμουν 8 χρονών σε μία σχολική παράσταση έπαιξα τον ρόλο ενός δένδρου. Και από τότε ήξερα. Ήξερα ότι το θέατρο θα ήταν το δένδρο της ζωής μου. Και είναι μια καλή ζωή. Μια ευτυχισμένη ζωή.

Όταν οι θεωρητικοί γράφουν για το θέατρο, τις περισσότερες φορές, και είναι σωστό, η έμφασή τους δίδεται στον θεατρικό συγγραφέα. Από τους Έλληνες κλασικούς στον Shakespeare, από τον Ibsen στον O'Neill, από τον Brecht στον Arthur Miller κ.λπ.

Αλλά νομίζω ότι δεν δίδεται αρκετή έμφαση στον ηθοποιό. Και αυτό για μένα είναι λιγότερο σωστό. Αν ο συγγραφέας είναι η εκστρατεία, ο σκηνοθέτης, ας πούμε, ο αξιωματικός, ο ηθοποιός είναι ο στρατιώτης. Είναι ο ηθοποιός που βρίσκεται στα χαρακώματα. Συχνά από αυτόν εξαρτάται να φέρει τη νίκη. Και αυτό θέλει δουλειά πολύ.

Με ρώτησαν ποια είναι η διαφορά της δουλειάς στον κινηματογράφο και στο θέατρο. Απάντησα. Το θέατρο είναι πολυτέλεια, luxe. Και η πολυτέλεια είναι ο χρόνος που έχεις για την πρόβα.

Αυτός ο θαυμάσιος χρόνος, όπου κάθεσαι γύρω από το τραπέζι με όλους

τους ηθοποιούς. Διαβάξεις, συζητάς, αναλύεις, διαβάξεις ξανά, συζητάς κι άλλο. Κάνεις πιο βαθιές αναλύσεις, ψάχνεις και βρίσκεις. Και σιγά-σιγά ο ηθοποιός έρχεται πιο κοντά και πιο κοντά στον χαρακτήρα που θα ενσαρκώσει. Και αυτό είναι πολύτιμο.

Περνώ όσο χρόνο είναι δυνατόν γύρω από το τραπέζι μέχρι ο ηθοποιός να φωνάζει παρακαλώ, φτάνει η ανάλυση, θέλω να παίξω.

Και έτσι περνάς στο επόμενο στάδιο.

Τώρα δουλεύουν σε μια άδεια σκηνή με μονάχα ένα φως εργασίας. Δύο καρέκλες, το μικρό άνοιγμα μεταξύ τους γίνεται πόρτα την οποία ανοίγεις και κλείνεις, στην οποία κτυπάς μαλακά ή με θόρυβο –κοιτάς ψηλά στον άδειο χώρο τον πίνακα που αγαπάς.

Ένα μολύβι στα χέρια σου γίνεται όπλο, και έχει σφαίρες μέσα του, μπορεί να σκοτώσει. Και όλα αυτά είναι αληθινά για τον ηθοποιό –υπάρχει απόλυτη πίστη. Και στο τέλος, όταν βρίσκεσαι στο σκηνικό –αυτό είναι το σύμπαν σου. Είναι εκεί όπου ζεις.

Θα σας πω την ιστορία που για μένα λέει τα πάντα για τον ηθοποιό στο θέατρο. Ο Pierre Brasseur, ένας σημαντικός και αγαπημένος ηθοποιός του Γαλλικού θεάτρου, πέρασε μια δύσκολη περίοδο της ζωής του. Χάθηκε στο αλκοόλ και στα ναρκωτικά. Μέχρι που μερικές φορές έπρεπε να τον σπρώξουν πάνω στη σκηνή. Και ένα βράδυ που συνέβη αυτό, νάτος στη σκηνή ανήμπορος να λειτουργήσει. Σαν να ήταν βαθιά συγκεντρωμένος, ακίνητος. Και ξαφνικά του ήταν δύσκολο να αναπνεύσει. Πνιγόταν. Στον πίσω τοίχο του σκηνικού υπήρχε ένα παράθυρο. Το θυμήθηκε. Γύρισε, έφτασε κάπως στον πίσω τοίχο, άνοιξε διάπλατα το ψεύτικο παράθυρο, πήρε βαθιές αναπνοές, ένοιωσε φρέσκο αέρα πάνω του, συνήλθε και συνέχισε να παίζει το ρόλο του. Αυτή είναι η μαγεία του θεάτρου και η πίστη του ηθοποιού. Είναι πανέμορφο.

Φίλοι μου, είχα το προνόμιο να δουλέψω και στο ελληνικό θέατρο. Επιτρέψτε μου με αυτήν την ευκαιρία να ευχαριστήσω τους Έλληνες ηθοποιούς, που με χαρά και αγάπη δουλέψαμε μαζί.

Ευχαριστώ Κάτια και Όλυα, Τζένη και Κώστα, Γιάννη, Δέσποινα, Γρηγόρη, Δημήτρη, Νίκο, Πέμη και Πέπη, Λάκη, Καριοφυλλιά, Μπέτυ, Τίτο.

Και ευχαριστώ Μελίνα.

Είμαι ευγνώμων για την τιμή που μου κάνατε. Θα ήθελα να την αφιερώσω στον ηθοποιό.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Κωνσταντίνου Α. Δημοπούλου, κοσμητεύοντος ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Ἐμμανουήλ Ἰω. Μικρογιαννάκη, προεδρεύοντος ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Βάλτερ Ἰω. Πούχνερ, ἔδοξεν ὁμοθυμῶς τῷ Τμήματι ἐπειδὴ

ΖΥΛ ΣΑ. ΝΤΑΣΣΕΝ

πεφιλημένος τῶν Μουσῶν, τῆς Μελπομένης καὶ τῆς Θαλείας θεράπων, τοῦ πνεύματός τε ἐν γένει εὐπατρίδης μύστης, διανοίξας διόδους ἀγνώστους διὰ τὴν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων τέχνην τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ κινηματογράφου, δι' ὧν εἰσηλθόν ἀκτῖνες νέου φωτός καὶ οὕτω καταστάς διδάσκαλος γενεῶν μεταγενεστέρων, προσέτι δὲ διὰ τῆς σκηνοθετήσεως δραματικῶν ἔργων οἰκουμηνικοῦ διαφέροντος πρωτιερέως τοῦ πνεύματος ἀνεδείχθη, ἔδοξεν ὁμοθυμῶς τῷ Τμήματι, ἐπαινέσαι τε αὐτόν καὶ τῶν Θεατρικῶν Σπουδῶν διδάκτορα ἐπίτιμον ἀναδεῖξαι, τό δέ ψήφισμα τόδε ἐν μεμβράνῃ ἀναγράψαι καὶ τόν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆ Μεγάλῃ ἀναγνόντα καὶ τὰς τιμὰς ἀνειπόντα ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ἧ ἂν ἡμέρα ἢ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Ἰανουαρίου δωδεκάτῃ ἕτει ἐνάτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ καὶ ἐνακοσιοστῷ καὶ χιλιοστῷ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΒΑΛΤΕΡ ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

ΖΥΛ ΣΑ. ΝΤΑΣΣΕΝ

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΒΑΛΤΕΡ ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ

καθηγητής Θεατρολογίας - Θεωρίας τοῦ Θεάτρου, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβῶν, τόν

ΖΥΛ ΣΑ. ΝΤΑΣΣΕΝ

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσία ἀναγορεύω καί πάσας τάς προνομίας τάς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Νοεμβρίου ἐνάτη καί εἰκοσιῆ, ἔτει ἐνάτωκαίἐνενηκοστῷ καί ἐνακοσιοστῷ καί χιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΒΑΛΤΕΡ ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΟΥΡΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΒΑΛΤΕΡ ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ - ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΖΥΛ ΣΑ. ΝΤΑΣΣΕΝ

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝΑΤΗ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΤΗ
ΕΤΕΙ ΕΝΑΤΩ ΚΑΙ ΕΝΕΝΗΚΟΣΤΩ ΚΑΙ ΕΝΑΚΟΣΙΟΣΤΩ ΚΑΙ ΧΙΛΙΟΣΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Ο ΚΟΣΜΗΤΩΡ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Α. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΙΩ. ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΒΑΛΤΕΡ
ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ

Μάριος Πλωρίτης

Την 27η Νοεμβρίου 2000 έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών του κ. Μάριου Πλωρίτη, διαπρεπή θεατρανθρώπου (κριτικού και μεταφραστή, ερευνητή και δάσκαλου του θεάτρου). Η τελετή άρχισε με την προσφώνηση του Πρύτανη κ. Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη. Ακολούθησε παρουσίαση του έργου του τιμωμένου από τους κ.κ. καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών με θέμα: «Ο Μάριος Πλωρίτης μελετητής της ιστορίας του θεάτρου» και καθηγητή Σπύρο Α. Ευαγγελάτο, Αντιπρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Τέλος μίλησε ο τιμώμενος, με θέμα: «Θεατρικές διδασκαλίες».

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ
Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών τιμά σήμερα με το μέγιστο τίτλο που διαθέτει, τον τίτλο του επιτίμου διδάκτορος, μια εκλεκτή μορφή του πνευματικού μας χώρου, τον κ. Μάριο Πλωρίτη.

Στις μέρες μας και για πολλά χρόνια ο Μ. Πλωρίτης ενσαρκώνει, πρώτα και πάνω απ' όλα, ένα πρότυπο παιδείας, που θυμίζει μερικές πολυσχιδείς πνευματικές μορφές της Αναγέννησης, οι οποίες συνδύαζαν τη σοφία με την τέχνη, την επιστήμη με τα γράμματα, τη θεωρία με την πράξη. Όμοια πολυσχιδής και σύνθετη προσωπικότητα, πνεύμα ανήσυχο, λαμπερό και χαρισματικό είναι ο Μ. Πλωρίτης.

Σπάνια στο ίδιο πρόσωπο μπορεί κανείς να βρει συγκεντρωμένα τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες που διακρίνουν αυτή την προσωπικότητα. Να βρει μαζί τον μαχητή της δημοκρατίας, τον πύρινο αρθρογράφο, που μπορεί ένα κείμενό του να ταραξει τα νερά του εφησυχασμού και να ξυπνήσει συνειδήσεις και, συγχρόνως, τον αληθινό θεατράνθρωπο, το γνώστη της θεωρίας του θεάτρου και της θεατρικής πράξης, άλλοτε από τη σκοπιά του σκηνοθέτη, άλλοτε από του μεταφραστή κι άλλοτε από τη σκοπιά του κριτικού του θεάτρου. Στα λίγα ονόματα που έρχονται στη μνήμη μας, όταν μιλάμε για θεατρική παιδεία στον τόπο μας, από τα πρώτα είναι το όνομα του Μάριου Πλωρίτη. Ιστορικά μάλιστα τον συνδέουμε με μεγάλες στιγμές του θεάτρου: με την ίδρυση του θεάτρου Κουν, η οποία άλλαξε τα θεατρικά πράγματα στην Ελλάδα, με την έκδοση του ετήσιου περιοδικού *Θέατρο*, του οποίου τη σύνταξη διηύθυνε επί 10 χρόνια (1957 – 1967), με τη σκηνοθεσία αξέχαστων παραστάσεων του θεάτρου με τα «ιερά τέρατα» της θεατρικής μας σκηνης (Κυβέλη, Κατράκη, Λαμπέτη, Χόρν, Παππά, Κατερίνα κ.ά.), με τη διεύθυνση, τέλος, του Θεατρικού Τμήματος της Ελληνικής Ραδιοφωνίας στη χρυσή της εποχή.

Και για να μείνουμε στο θέατρο, όποιος ξέρει τι μόχθο, τι γνώσεις, τι ταλέντο και τι κυριαρχία και στις δύο γλώσσες (του πρωτοτύπου και του στόχου) απαιτεί μία μετάφραση, και μάλιστα μια μετάφραση θεατρική που οφείλει να είναι μια δημιουργική ανάπλαση του πρωτοτύπου, μπορεί να εκτιμήσει πραγματικά τι έχει προσφέρει στο ελληνικό θέατρο, στη γλώσσα και στα πνευματικά πράγματα της χώρας μας ο Μάριος Πλωρίτης, με τις 140 περίπου μεταφράσεις του θεατρικών έργων των πιο γνωστών θεατρικών συγγραφέων (Ίψεν, Πιραντέλο, Τσέχωφ, Μπρεχτ, Γκολντόνι, Στρίνμπεργκ, Ο Νήλ, Μπέκετ, Τένεσυ Γουίλιαμς, Άρθουρ Μίλλερ, Ανουίγ, Κλωντέλ, Ζιρωντού, Όσκαρ Γουάιλντ, Μπέρναρντ Σω κ.ά.).

Μετά από αυτή τη θεατρική δραστηριότητα και προσφορά του Μ. Πλωρίτη, το νεότευκτο αλλά πολύ δυναμικό Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου μας τον κάλεσε και διδάσκει συστηματικά στο Τμήμα από το 1991, αξιοποιώντας, χάριν των φοιτητών και της επιστήμης του θεάτρου, την πολύμορφη προσωπικότητα, την οποία τιμούμε σήμερα.

Ωστόσο, κύριο χαρακτηριστικό της προσωπικότητας του Μάριου Πλωρίτη είναι ότι στο πρόσωπό του έχουμε μίαν ευτυχή συνάντηση του πολιτισμού με τον πολιτικό προβληματισμό. Σπάνια ένας κατεξοχήν άνθρωπος του πολιτισμού και της παιδείας, με την πιο ευρεία της έννοια, είναι συγχρόνως και δημόσιο πρόσωπο με τόση έντονη παρουσία στα προβλήματα της πολιτικής και στον πολιτικό εν γένει προβληματισμό. Στο πολιτειακό η θέση και η μαχητικότητα του Πλωρίτη υπήρξε αποφασιστική. Οι θέσεις του δε, η σκληρή αλλά δίκαιη και τεκμηριωμένη πάντοτε κριτική, την οποία ασκεί στα πολιτικά πράγματα της χώρας, η εξοικείωσή του με θέματα της εσωτερικής αλλά και της διεθνούς πολιτικής, με επίκεντρο πάντα τα ελληνικά ενδιαφέροντα, έχουν δημιουργήσει έναν ιδιαίτερο τύπο πολιτικού δοκιμίου υψηλών απαιτήσεων, του οποίου εισηγητής και βαθύς γνώστης είναι ο Μ. Πλωρίτης. Αυτός ο τύπος του πολιτικού δοκιμίου απαιτεί βαθύτερη πολιτική αίσθηση των πραγμάτων, αρχές, κανόνες και αξίες, συνέπεια ιδεολογική και συνοχή, παρρησία και, πάνω απ' όλα, παιδεία με κοινωνικές, δημοκρατικές και ανθρώπινες ευαισθησίες. Δεν είναι απλά άρθρα τα κείμενα αυτά του Πλωρίτη, είναι δοκίμια πολιτικού στοχασμού, που εγγενώς απαιτούν βιβλιογραφική στήριξη και τεκμηρίωση, εξού και η χρήση παραπομπών στα πολιτικά κείμενά του. Θεωρώ τα κείμενα αυτά του Πλωρίτη πρότυπα του σύγχρονου ελληνικού στοχασμού και του νεοελληνικού λόγου, που θα έπρεπε να είχαν εισαχθεί και να διδάσκονται στα Νεοελληνικά Αναγνώσματα του Σχολείου. Γιατί τέτοια δείγματα πολιτικού και πολιτιστικού στοχασμού, με την εγκυρότητα, την οξύνοια, την ευρύτητα της σκέψεως, τα διδάγματα και την απaráμιλλη αξιοποίηση του ελληνικού λόγου, δεν υπάρχουν δυστυχώς και τόσα πολλά στην πνευματική μας παραγωγή.

Μίλησα για αξιοποίηση του ελληνικού λόγου. Θα ήταν, λοιπόν, διπλή παράλειψη –και γιατί ο Πλωρίτης είναι ένας μεγάλος μάστορας της ελληνικής γλώσσας και γιατί ο ομιλών συμβαίνει να είναι γλωσσολόγος– να μην αναφερθώ στη χρήση της ελληνικής γλώσσας από τον Μ. Πλωρίτη. Τρεις κυρίως παράγοντες έχουν οπλίσει τον Πλωρίτη με μια υποδειγματική αξιοποίηση των εκφραστικών δυνατοτήτων της ελληνικής γλώσσας: α) η παιδεία του, β) η εξοικείωσή

του με τα παλιότερα Ελληνικά μας (αρχαία, βυζαντινά και λόγια κείμενα) και γ) το ακόνισμα της γλωσσικής του έκφρασης στις εκατοντάδες των μεταφράσεων που έχει εκπονήσει. Η γλώσσα όλων των κειμένων του Πλωρίτη, με τον εξαιρετικό λεκτικό πλούτο που ενεργοποιεί στα κείμενά του, με την ακριβολογία, με τη δηλωτικότητα των λέξεων, με μια σαφήνεια στη σχέση λέξεων και εννοιών, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι – όπως προϋποθέτει ο Wittgenstein – έχει ξεκάθαρα νοήματα και έντιμες επικοινωνιακές προθέσεις να από-καλύψει πράγματα και όχι να τα συγκαλύψει και, προπάντων, να επικοινωνήσει με τον αναγνώστη, να τον συναντήσει γλωσσικά και να καταλάβει ο ένας τον άλλο, με όλα αυτά τα χαρίσματα η γλώσσα του Πλωρίτη είναι υπόδειγμα νεοελληνικού λόγου. Στα κείμενα του Πλωρίτη, χωρίς μεγαλόστομες και σχολαστικές διακηρύξεις, νιώθει κανείς τη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας και την αξιοποίησή της διαχρονικής παρακαταθήκης της μ' έναν τρόπο που θέλγει, πείθει και διδάσκει. Να γιατί ισχυρίζομαι ότι τα κείμενά του θα 'πρεπε να φτάσουν στα σχολεία μας. Χρειαζόμαστε τέτοιους ιδανικούς συνδυασμούς δημιουργικής σκέψης και δημιουργικής χρήσης της γλώσσας μας.

Ειδικότεροι συνάδελφοι, ο κ. Πούχνερ και ο κ. Ευαγγελάτος, θα μιλήσουν εκτενέστερα για το έργο του κ. Πλωρίτη. Εγώ, εκ μέρους όλης της Πανεπιστημιακής Κοινότητας, θέλω να σας συγχαρώ, κ. Πλωρίτη, για όσα έχετε προσφέρει και προσφέρετε στο θέατρο, στον πολιτισμό, στην πολιτική, στην παιδεία και στη γλώσσα της πατρίδας μας, για τα οποία και σας τιμά σήμερα η alma mater, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, του οποίου είστε απόφοιτος και το οποίο τιμάτε, με τη σειρά σας, ως πρότυπο πνευματικού ανθρώπου και αγωνιστή αυτής της χώρας.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ
 Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Μάριος Πλωρίτης μελετητής της ιστορίας του θεάτρου

Ο Μάριος Πλωρίτης, από μόνος του, αποτελεί ένα ολόκληρο κεφάλαιο του ελληνικού μεταπολεμικού θεάτρου. Ολόκληρο, αλλά όχι ολοκληρωμένο, ας του ευχηθούμε *ad multos annos*. Κεφάλαιο εξάλλου όχι μόνο του θεάτρου. Είναι τέτοιες και τόσες οι δραστηριότητές του, που μόνο με *homines universales* του ελληνικού 19ου αιώνα μπορεί να συγκριθεί. Ως πνευματικός άνθρωπος, ευαισθητοποιημένος πολίτης, ακαταπόνητος σχολιαστής, εκδότης, αρθρογράφος, μεταφραστής και καλλιτέχνης. Με επίκεντρο πάντα το θέατρο. Από την κριτική των παραστάσεων του επίσημου θεάτρου των μεγάλων στη σκηνή της ιστορίας και του κράτους, ως την κριτική των παραστάσεων του καλλιτεχνικού θεάτρου των ταπεινών ηθοποιών. Από την πραγματικότητα στη σκηνή και τανάπαλιν. Από το θέατρο της πολιτικής στην πολιτική της τέχνης. Από τα στέμματα της ιστορίας, στις χάρτινες κορόνες της τέχνης του Διονύσου. Κριτικός στη γοητεία της εξουσίας, κριτικός στην εξουσία της γοητείας. Είναι και Φαίνεσθαι στη Βουλή και στο σανίδι, που τον κόσμο παριστάνει. Πού παίζεται άραγε το καλύτερο θέατρο;

Παρών στις πιο σημαντικές πτυχές του θεατρικού βίου του τόπου, από την ίδρυση του Θεάτρου Τέχνης μέσα στη γερμανοκρατούμενη Αθήνα, έως τη σημερινή ημέρα, όπου το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών του απονέμει την υπέρτατη ακαδημαϊκή διάκριση που έχει να δώσει.

Για την προσφορά του στο θέατρο, στην πνευματική ζωή, στο πολιτικό ήθος. Για την προσφορά του στο ύφος της γλώσσας, που υπηρέτησε υποδειγματικά με αμέτρητες μεταφράσεις. Είναι τόσο και τέτοιο το πλήθος των δραστηριοτήτων, που δεν μπορούν να απαριθμηθούν καν σε μια φτωχή *laudatio*, που και χρονικά όρια έχει στενά και στην περιορισμένη αντιληπτικότητα του ανθρώπινου μυαλού προσκρούει, όταν φορτώνεται με πολλές λεπτομέρειες, και βουλιάζει σαν καράβι υπέρβαρο στο βυθό της λήθης.

Έτσι, αρχικά πρέπει να προσδιορίσω για ποια πράγματα δε θα μιλήσω. Και είναι πολλά. τα περισσότερα. σχεδόν όλα. Θα περιοριστώ σε μια στενή πτυχή, ιδιαίτερα αξιόλογη, που μέσα στα φώτα της ράμπας, παλαιότερα και από τις δύο πλευρές, σήμερα από τη μία κυρίως, και μέσα από τα φώτα της δημοσιότητας, παλαιότερα αριστερά και δεξιά του μικροφώνου, –σήμερα δεν το κρατάει πια–, δεν βρήκαν την προσοχή που τους αξίζει: την επιστημονική του ενασχόληση με την παλαιότερη ελληνική ιστοριογραφία του θεάτρου, σε ιδιαίτερα δύσβατες περιοχές, όπως η ύστερη αρχαιότητα και το Βυζάντιο.

Δε θα μιλήσω για τον πολιτικό σχολιαστή, που μνήμη και ήθος διαθέτει, άποψη έχει και ιστορική προοπτική, στην εφημερίδα *Ελευθερία* ως το 1965, κι έκτοτε, με εξαίρεση την Επταετία έως σήμερα, στο *Βήμα*, τον άγρυπνο

ελεγκτή της εξουσίας και τον καυστικό κριτικό του μοναρχικού πολιτεύματος, συγγραφέα των βιβλίων *Τα λοφία και οι παγίδες* (1966), *Τα προσώπεια* (1967), *Δυναστείες και δυνάστες* (1974), *Μέγιστον μάθημα* (1975), *Πολιτικά Β και Γ* (1981), *Νέα Πολιτικά Α και Β* (1992)· δεν θα μιλήσω για τον αρθρογράφο, που καλλιεργεί την επιφυλλίδα ως λογοτεχνικό είδος κι ως βήμα της συνειδητοποίησης των κακώς κειμένων· δεν θα ασχοληθώ λεπτομερειακά με τον μεταφραστή 200 περίπου λογοτεχνημάτων, μεταξύ των οποίων τα *Γράμματα σ' ένα νέο ποιητή* του Rainer Maria Rilke (που αριθμούν έως σήμερα 12 εκδόσεις) και τα *Ποιήματα* του Μπρεχτ, κυρίως όμως θεατρικών έργων, αρχίζοντας με το πιραντελλικό *Έτσι είναι, αν έτσι νομίζετε* το 1942· δεν θα αναφερθώ στον εκδότη και συνιδρυτή των εκδόσεων Ίκαρος από το 1944, περιοδικών και εφημερίδων, από τα *Καλλιτεχνικά Νέα* της Κατοχής και το περιοδικό *Έβδομη Τέχνη* το 1945 έως την εφημερίδα *Νίκη* (1962-63) και τον αντιδικτατορικό *Courrier de la Résistance Grecque* στο Παρίσι το 1968-69, ενώ επιμελήθηκε από ελληνικής πλευράς το τεύχος του περιοδικού *Temps Modernes*, που διηύθυνε ο Jean-Paul Sartre, με τίτλο: *Aujourd'hui la Grèce* (1969)· δεν θα μιλήσω για τον ιδρυτή και συνιδρυτή και ενεργό μέλος Διοικητικών Συμβουλίων πολιτιστικών οργανισμών, όπως του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου του Μεγάλου Μουσικής, της Ορχήστρας των Χρωμάτων και του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού, του Ιδρύματος Μελετών Λαμπράκη, της Ε.Σ.Η.Ε.Α. και της Εταιρείας Θεατρικών Συγγραφέων, και δε θα αναφερθώ διεξοδικά, όπως θα 'πρεπε, στο δάσκαλο στη Δραματική Σχολή του Θεάτρου Τέχνης (1955-1967), στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης (VIII Vincennes, 1970-72) και στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο των Αθηνών (όπου τον έχουμε κοντά μας από το 1991)· δεν θα ασχοληθώ με τον σκηνοθέτη 30 περίπου παραστάσεων –ανάμεσά τους η *Βαθειά γαλάζια θάλασσα* (το 1952, με τους Λαμπέτη, Παππά και Χορν), *Το τέλος του ταξιδιού* (1955, με τον Κατράκη και τον Κωνσταντάρη), το *Πικνίκ* (1956, με τον Αλεξανδράκη), η *Αναστασία* (1956, με την Κατερίνα και την Κυβέλη), η *Θεαρίνα* (1957, με την Κατερίνα), η *Μικρή μας πόλη* (1962, με τη Λαμπέτη), ενώ το 1978 συνέθεσε σε συνεργασία με τον Jules Dassin το σπονδυλωτό έργο *Συντροφιά με τον Μπρεχτ*, που παίχτηκε από τον θίασο Μερκούρη-Κατράκη-Φέρτη· δεν θα μνημονεύσω τον προσωπικό παράγοντα του θεατρικού βίου, σύζυγο της Έλλης Λαμπέτη, της Μαρίνας Ανεμογιάννη, της Κάτιας Δανδουλάκη, δεν θα πω λέξη –και αυτή είναι μια σχεδόν ασυγχώρητη παράλειψη– για το συντάκτη και συνεκδότη, επί δέκα χρόνια, από το 1957 ως το 1967, του ογκώδους ετήσιου τόμου του *Θεάτρου*, όπου κατέγραφε όλη την καλλιτεχνική κίνηση μιας χρονιάς με τη συγκέντρωση τεράστιου υλικού, μια προσφορά με ιδιαίτερο «βάρος», που χρησιμοποιείται ακόμα ως πηγή πληροφοριών· δεν θα αναφερθώ στον θεατρικό κριτικό και κριτικό του κινηματογράφου, που άσκησε το λειτούργημα από το 1945 ως το 1965, σε μίαν ιδιαίτερα συναρπαστική φάση του ελληνικού θεάτρου, όταν αναδείχτηκαν οι πρώτοι συγγραφείς της μεταπολεμικής ελληνικής δραματουργίας, εισάγοντας μάλιστα από τους πρώτους την κριτική του κινηματογράφου στον ημερήσιο Τύπο· δεν θα αναλύσω τον συγγραφέα του έργου *Μπρεχτ*

και *Χίτλερ*, που ανέβηκε το 1983/84 στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, ένα αντιστικτικό collage κειμένων των παράλληλων βίων των δύο αντιπόδων του πολιτικού βίου στη Γερμανία του Μεσοπολέμου και του Β Παγκόσμιου Πολέμου· δεν θα μιλήσω, όπως υπαινίχθηκα ήδη, για τον σχολιαστή πολιτιστικών θεμάτων, αλλά ούτε για τον δοκιμιογράφο, που έχει εκδώσει τόμους όπως: *Τέχνη, γλώσσα και εξουσία* (1989) και *Της σκηνης και της τέχνης* (1990)· δεν θα προσέξω τον λάτρη της ελληνικής αρχαιότητας και των ιδανικών της, που συνέγραψε το βιβλίο *Έρως ελευθερίας και δημοκρατίας* (1992)· δεν θα ανιχνεύσω τον δραματολόγο, που παρουσίασε σε σύντομα και μεστά δοκίμια τα *Πρόσωπα του νεωτέρου δράματος*, βιβλίο που πρωτοκυκλοφόρησε το 1965 και είχε φτάσει το 1982 στην πέμπτη έκδοση· δεν θα μνημονεύσω τον διευθυντή, στο Θεατρικό Τμήμα του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας (1950-52), και τον κατά καιρούς πρόεδρο του Ελληνικού Κέντρου Θεάτρου, της Ενώσεως Κριτικών Κινηματογράφου, της Εταιρείας Συγγραφέων, του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων· δεν θα παρουσιάσω συστηματικά, όπως θα έπρεπε, τον εν γένει πνευματικό παράγοντα, που η φωνή του ακούγεται σε ώρες κρίσιμες, έχει απήχηση και αντίκρουσμα, όπως στην τηλεοπτική του εμφάνιση στις 28 Νοεμβρίου 1974, πριν από το πολιτειακό δημοψήφισμα, όταν εκφώνησε ως μέλος της Επιτροπής Αντιμοναρχικού Αγώνα πύρινο λόγο· δεν θα σχολιάσω τον ακούραστο σχολιαστή, που η γνώμη του διαβάζεται τακτικά, δεκαετίες τώρα, στο κυριακάτικο *Βήμα*, όπου σχολιάζει τα θέματα της επικαιρότητας ή και προβλήματα μονιμότερα, πάντα με χιούμορ, πικρά καμιά φορά ή με αγανάκτηση, με γλωσσική καλλιέργεια, νηφαλιότητα και τεκμηρίωση· δεν θα αναφερθώ, τέλος, στον άνθρωπο που τον συναντάς σε κάθε πνευματική εκδήλωση, παρόντα, πάντα γοητευτικό συνομιλητή, με άποψη και τεκμηριωμένη κριτική· δεν θα μιλήσω για όλα αυτά, γιατί θα μιλούσα ώρες ολόκληρες, χωρίς να πω και το πιο ουσιαστικό, το οποίο ίσως δεν λέγεται: είναι το αίσθημα της παρουσίας του, της μόνιμης, στη συνείδηση των ανθρώπων ή και στο υποσυνείδητό τους. Ο Μάριος Πλωρίτης είναι κάτι σαν θεσμός, κάτι που υπάρχει και είναι εδώ, χωρίς να ρωτάς το γιατί, ως προς τι και τι ρόλο παίζει.

Είναι ακριβώς αυτή η καθολικότητα της παρουσίας του στον πνευματικό και πολιτικό βίο της χώρας που μου επιτρέπει, ακόμα και σε έναν πανηγυρικό που τον τιμά για τη συνολική προσφορά του, να εστιάσω τον φακό σε μια παραγνωρισμένη πτυχή της πολύπλευρης δραστηριότητάς του, που εμφανίστηκε όψιμα και σχετίζεται προφανώς με τη διδασκαλία του στο Πανεπιστήμιο και την επαφή με τον επιστημονικό κόσμο. Θα περιοριστώ, όπως είπα, στον μελετητή της ιστορίας του θεάτρου, που από την πράξη και πρακτική της σκηνικής τέχνης, μέσω της αισθητικής αποτίμησης και κρίσης, κινείται τελευταία προς επίπεδα καθαρά επιστημονικά, της ιστοριογραφίας του θεάτρου. Αυτό αφορά δύο βιβλία του, που ακόμα δεν έχω αναφέρει: *Μίμος και μίμοι* (1990) και *Το θέατρο στο Βυζάντιο* (1999).

Ωστόσο, πριν προχωρήσω στην παρουσίαση αυτή, που ταιριάζει και περισσότερο στο ακαδημαϊκό πλαίσιο της σημερινής εκδήλωσης, θα έπρεπε να διασκεδάσω κάπως τη μεγαλύτερη από τις παραλείψεις που προανέφερα, και

αφορά κάτι που έχει δεινοπαθήσει οικτρά στον τόπο αυτό: πρέπει να πω μερικά λόγια για τη μετάφραση, και ιδιαίτερα τη θεατρική μετάφραση, γιατί ο Μάριος Πλωρίτης είναι από τους πιο συστηματικούς μεταφραστές, προικισμένος με ξεχωριστό ταλέντο, που έχει τροφοδοτήσει πλήθος θεάτρων και θιάσων με τον δικό του λόγο, τον πλούσιο και γλαφυρό, ευέλικτο και ρέοντα, ζωντανό και παραστατικό, δραστικό, πλαστικό και συνάμα ποιητικό. Γιατί οι μεταφράσεις ανήκουν στον κορμό μιας εθνικής λογοτεχνίας, και είναι αναπόσπαστο μέρος της ελληνικής λογοτεχνικής παραγωγής. Και ειδικά οι θεατρικές μεταφράσεις απαιτούν μίαν ιδιαίτερη ευαισθησία, σκηνοθετικές ικανότητες, αίσθηση για το πραγματικό, ψυχική παρουσία μέσα στον πολιτισμό σου και το ευαίσθητο αυτί για τον προφορικό λόγο. Και πέρα από το γλωσσικό ταλέντο απαιτείται και ήθος. Γιατί το να μεταφράζεις σημαίνει να υπηρετείς. Όλοι στο θέατρο υπηρετούν. Ο ένας τον άλλον. Η σύμπραξη των τεχνών προϋποθέτει αλληλοσεβασμό. Η μετάφραση όμως είναι μια θυσία· στην υπογραφή μπαίνεις πάντα δεύτερος. Αλλά ταυτόχρονα είναι, ιδίως στις μικρές λογοτεχνίες και γλώσσες, όπως την ελληνική, πράξη πατριωτική, εμπλουτισμός του πνευματικού βίου και, στη συγκεκριμένη περίπτωση, του θεατρικού ρεπερτορίου. Κάθε μετάφραση ανοίγει ένα παράθυρο, είναι μια νέα γνωριμία. Αλλά δεν έχει τη μονιμότητα του πρωτοτύπου: κάθε γενιά μεταφράζει εκ νέου τους κλασικούς· για σχεδόν κάθε παράσταση αρχαίας τραγωδίας χρησιμοποιείται σήμερα νέα μετάφραση.

Ο Μάριος Πλωρίτης έχει γνωρίσει στο ελληνικό κοινό έξοχες μεταφράσεις του Bernard Shaw, του Oscar Wilde, του Strindberg, του Chekhov, του Ibsen, Goldoni, Pirandello, Brecht, Feydeau, Anouilh, Claudel, Cocteau, Giraudoux, Coward, De Filippo, Tennessee Williams, Arthur Miller, Thornton Wilder, William Faulkner, Peter Weiss, Arthur Schnitzler, Max Frisch, Samuel Beckett, Harold Pinter κ.λπ. Μια ολόκληρη γενεά θεατών έκανε τις γνωριμίες της με τους έξοχους εκπροσώπους του μοντέρνου αλλά και του μεταπολεμικού δράματος μέσω του γλωσσικού αισθητηρίου και των προσαρμοστικών ικανοτήτων του Μάριου Πλωρίτη. Ίσως άξιζε κάποτε να δημοσιευτούν όλα τα κείμενα μαζί σ' ένα corpus. Γιατί, επαναλαμβάνω, η μετάφραση είναι αυτόνομη λογοτεχνική πράξη. Και η υφολογία του Πλωρίτη έχει σπάνια γνωρίσματα: κομψότητα στη διατύπωση, ακρίβεια στην έκφραση, κάτι το παιγνιώδες, λεκτικό πλούτο· ο σκηνικός του λόγος είναι παραστατικός, ευπρόφερτος, ρέων, δραστικός, οδηγεί τον ηθοποιό στην ερμηνεία, είναι ο ίδιος ήδη δρώμενο. Λόγος καίριος και ακέραιος.

Αυτές τις ιδιότητες, ωστόσο, συναντούμε και στον επιστημονικό του λόγο. Όπως και τη φαντασία και το καλλιτεχνικό του ένστικτο. Αλίμονο, αν οι μελετητές των τεχνών, της λογοτεχνίας και του θεάτρου, και στην ιστορική τους διάσταση, δεν φωτίζονται και από κάποιαν εσωτερική φλόγα καλλιτεχνίας· αν οι χορδές της ευαισθησίας τους είναι μόνο από ατσάλι, παράγουν μόνο τους ήχους του ορθολογισμού και κινούνται μόνο στους ρυθμούς της αποδεικτικής, πολύ γρήγορα μπορούν να αποδειχθούν νεκροθάφτες της τέχνης, και οι πραγματείες τους καταντούν απλώς φλύαρα μνημόσυνα. Από αυτή την πλευρά δεν κινδυνεύει το επιστημονικό ιστοριογραφικό έργο του Μάριου Πλωρίτη. Κι

έξοχες μεταφράσεις μας προσφέρει ήδη στον τόμο για τους αρχαίους μίμους, μεταγλωττίζοντας τον *Πορνοβοσκό* του Ηρώνδα, έναν από τους οκτώ μιμιάμβους του ποιητή των ελληνοιστικών χρόνων από την Κω, το παρακλαυσίθυρον *Θρήνος κόρης* ανώνυμου, που σχολίασε τόσο έξοχα ο Ιωάννης Συκουτρίης, τα διαλογικά επιγράμματα του Φιλοδήμου από την Παλατινή Ανθολογία και το μιμικό σενάριο *Η μοιχαλίσ*, που βρέθηκε μαζί με άλλους παπύρους στην καυτή άμμο της Σαχάρας στην Οξύρρυγχο της βόρειας Αιγύπτου, δώρο της Ιστορίας στους ιστορικούς του ελληνικού θεάτρου, που σκύβουν στοργικά πάνω στη σχεδόν αφανή, λιγότερο διάσημη και πιο λαϊκή πλευρά του αρχαίου θεάτρου, που αποτελούν οι μίμοι, με τους οποίους οι κλασικοί φιλόλογοι λίγο ασχολούνται. Δεν έχουν την αίγλη των μεγάλων τραγικών. Αυτή η αγάπη του για τους ταπεινούς «τεχνίτες» του Διονύσου διέπει και τα δύο έργα του.

Στο πρώτο του βιβλίο ασχολείται πρώτα με τις αρχές και τις μορφές του μίμου στην αρχαιότητα, που βρίσκονταν πάντα στη σκιά των επίσημων παραστάσεων στο θέατρο του Διονύσου, συνεχίζει με τον ελληνοιστικό μίμο, την άνθησή του μέσα στη λεγόμενη «παρακμή» εκείνων των χρόνων, για να περάσει στον ρωμαϊκό μίμο και τον ελληνικό μίμο της Ρωμαιοκρατίας, αναλύει την «όψιν» και τους τύπους του μιμοθεάτρου, για να τελειώσει με τον παντόμιμο. Στο «επιλόγισμα» του μικρού βιβλίου γράφει:

«Η ιστορία του Μίμου δεν τελειώνει, βέβαια, με την αρχαιότητα. Μέσα απ' τους κατατρεγμούς των ανθρώπων και των καιρών, το Μιμοθέατρο θα κατορθώσει να επιβιώσει, ν' αυξηθεί και να σπείρει πλήθος απογόνους... Αλλά η πορεία αυτή ανήκει πια στην ιστορία του (τόσο αμφιλεγόμενου) Βυζαντινού Θεάτρου... Βέβαιο είναι πως οι μίμοι –είτε “φοβεροί”, όπως τους λέει ο Αισχύλος, είτε ιλαροί– συνεχίζουν και συνεχίζουν την ατέρμονα του βίου μίμηση. Όντας γνήσιο λαϊκό γέννημα, είχαν κι έχουν τη “φωνή λαού”, που είναι και φωνή Διονύσου...»

Μ' αυτόν τον τρόπο το δεύτερο βιβλίο, *Το θέατρο στο Βυζάντιο*, εξίσου κομψό και πλουσιοπάροχα εικονογραφημένο, και αυτό από το έμπειρο επιτελείο των εκδόσεων Καστανιώτη, είναι η συνέχεια του πρώτου, το οποίο τελειώνει με ένα γλωσσάριο για τον μη ειδικό αναγνώστη, καθώς και τις μεταφράσεις που ανέφερα προηγουμένως. Το βιβλίο αυτό, το δεύτερο, από τυπογραφική άποψη επίσης ένα κομψοτέχνημα, εκτενέστερο και πιο απαιτητικό, αποδεικνύει την επιστημονική συγκρότηση του πολυτάλαντου συγγραφέα. Με το σωστό ένστικτο και την κριτική παρατηρητικότητα που τον διακρίνει, εφοδιασμένος με μια εξαιρετική γνώση των αρχαίων και βυζαντινών ελληνικών –ώστε με ευκολία ξεπερνά τις σημασιολογικές παγίδες των κειμένων, όπου «θέατρον» και «δράμα» εννοούν άλλα πράγματα όπως σήμερα ή και στην αρχαιότητα–, επιλέγει εκείνες τις ερμηνευτικές γραμμές, που δεσπόζουν στη Βυζαντινολογία από την εποχή του Krumbacher, αλλά με ιδιαίτερη ομοφωνία στη μεταπολεμική εποχή, και στη Θεατρολογία, από τη δεκαετία του 1970 και 1980, και οι οποίες εμφανίζονται διστακτικές κι επιφυλακτικές στην αποδοχή μιας ύπαρξης οργανωμένου θρησκευτικού θεάτρου στο Βυζάντιο ενώ αμφισβητούν ακόμα και την ύπαρξη οργανωμένου ανώτερου κοσμικού θεάτρου στη βυζαντινή χιλιετία, μόλις τελειώσει η πρώτη περίοδος ως τη Σύνοδο εν Τρούλλω

(691/2) οπότε και μπαίνουμε στις εικονοκλαστικές διαμάχες. Την άποψη, πως τα σχετικά τεκμήρια δεν επαρκούν για να μιλήσουμε για συγκρίσιμο με την αρχαιότητα ή και τον λατινικό Μεσαίωνα θεατρικό βίο, είχα εκφράσει ήδη από το 1980, σχολιάζοντας λεπτομερειακά και με κριτικό πνεύμα όλες τις σχετικές πηγές και την ειδική βιβλιογραφία. Και αυτή είναι τεράστια. Από την εποχή του Κωνσταντίνου Σάθα η ύπαρξη του βυζαντινού θεάτρου θεωρήθηκε περίπου υπόθεση εθνική· με τη λογική εξάλλου, πως το Βυζάντιο σε τόσους τομείς του πολιτισμού υπήρξε γέφυρα προς την αρχαιότητα, φαινόταν ορθό το ερώτημα, γιατί να μην συμβαίνει το ίδιο και στην περίπτωση του θεάτρου.

Στη διένεξη είχαν κι έχουν εμπλακεί δεκάδες επιστήμονες από πολύ διαφορετικούς κλάδους, και η σχετική βιβλιογραφία είναι εκτεταμένη και διάσπαρτη. Εφοδιασμένος με το ήθος του επιστήμονα, που υπηρετεί την αλήθεια κι όχι την προσδοκία, το δεδομένο κι όχι την επιθυμία, το επαληθεύσιμο κι όχι το ωφέλιμο, ο Μάριος Πλωρίτης δεν διάλεξε τον «εύκολο» δρόμο, αλλά, ύστερα από τη συγκέντρωση και μελέτη όλων των σχετικών πηγών και μελετημάτων, ακολουθεί τελικά το δρόμο της αμφισβήτησης, συζητάει κεφάλαιο προς κεφάλαιο τη βασιμότητα των επιμέρους θεωριών και υποθέσεων, παραθέτοντας σε άπειρες υποσημειώσεις όλη τη σχετική βιβλιογραφία, για να καταλήξει συμπερασματικά στο εξής:

«από την αναδρομή αυτή», γράφει στο τέλος, «καταδείχθηκαν, ελπίζω, τόσο οι αιτίες που εμπόδισαν το βυζαντινό θέατρο να ξεπεράσει το στάδιο της 'εφηβείας', όσο και τα όριά του... Στο σύνολό του, το βυζαντινό θέατρο αποτελεί δραματική περίπτωση 'διάψευσης': ενώ και πλουσιότατη κληρονομιά είχε απ' την αρχαιότητα και άφθονες δυνατότητες, οι συνθήκες που αναφέραμε, δεν τις άφησαν ν' αξιοποιηθούν και να καρπίσουν».

Αυτές οι διαφορετικές συνθήκες ήταν ασφαλώς ο Χριστιανισμός: μπροστά στην αλήθεια της θεϊκής αποκάλυψης, ο αρχαίος «υποκριτής» γίνεται αυτό που είναι σήμερα, ένας Ταρτούφος, ο «ψεύτης» που προσποιείται. Στην και' εικόνα και καθ' ομοίωσιν του Θεού ύπαρξη του ανθρώπου, η μεταμόρφωση σε άλλον, που είναι η ρίζα του θεάτρου, είναι έργο βέβηλο και ανεπίτρεπτο. Στην εικονολογία του Ιωάννη του Δαμασκηνού καθορίζεται η μυστηριακή σχέση της εικόνας με το πρότυπό της. Η θεολογική δέσμευση του απεικονιζομένου είναι όμως η κυριότερη αιτία, γιατί «ιερές αναπαραστάσεις» με ζωντανούς ανθρώπους, όπως τις γνωρίζουμε από τη λατινική Δύση, δεν μπορούσαν να εξελιχθούν στα μεσαιωνικά χρόνια αλλά και αργότερα, στον βαθμό που η λειτουργική σκηνή, στις αρχικές της φάσεις, ριζώνει στον εικονογραφικό τύπο· κι αν αυτός, μέσα στον συμβολισμό του, δεν είναι ελεύθερος να εξελιχθεί, η συγκεκριμενοποίηση του περιεχομένου της εικόνας, από ανθρώπους, ιερείς στην αρχή, δεν είναι εφικτή. Ο Μάριος Πλωρίτης, βαθύς γνώστης των θεατρικών πραγμάτων, δεν παρασύρθηκε, όπως ένα μέρος της έρευνας, από την αόριστη έννοια της «θεατρικότητας», που βρίσκουμε και στην πασχαλινή λειτουργία και σε άλλα σημεία του εορτολογίου, ή του διαλόγου ως στοιχείου δραματικού, που υπάρχει σε βυζαντινά κηρύγματα, σε διδακτικά και ψυχωφελή αναγνώσματα. Και στην περίπτωση του κυπριακού *Κύκλου των Παθών*,

σωστά υπογραμμίζει τις πρακτικές δυσκολίες να παρασταθεί ένα τόσο απαιτητικό σενάριο με τόσο αόριστες και γενικόλογες διδασκαλίες που θα έπρεπε να καθοδηγήσουν μια πληθώρα ηθοποιών, να ρυθμίσουν ποικίλα σκηνικά δρώμενα και να διευθετήσουν πολλούς σκηνικούς τόπους, στα μεσαιωνικά χρόνια της Κύπρου των Σταυροφόρων.

Η αγάπη του για τους μίμους διέπει και αυτό το έργο: πιστεύει, παρά την έλλειψη πηγών, στην ύπαρξη του Μίμου σε όλη τη διάρκεια του Βυζάντιου. Η έλλειψη των πηγών δικαιολογείται από το γεγονός, ότι το θέατρο αυτό δεν γράφεται, αυτοσχεδιάζεται. Εδώ βέβαια χωράει κάποια διαφοροποίηση: γιατί Μιμοθέατρο λέγεται η οργανωμένη μορφή λαϊκού θεάτρου των πόλεων, με περιοδευόντα θίασο, στερεότυπους κωμικούς ρόλους, σκηνικό πατάρι, συμβάσεις με τον Δήμο και γραμμένα υποτυπώδη σενάρια, που καθοδηγούν τον αυτοσχεδιαζόμενο λόγο –τέτοια μορφή θεάτρου μας παρουσιάζουν οι πάπυροι της Οξυρρύγχου· «μίμοι» λέγονται όμως και οι πάσης φύσεως περιφερόμενοι ακροβάτες, ραψωδοί, ταχυδακτυλουργοί, θαυματοποιοί, jocolatores και histriones, που τους βρίσκουμε και στον δυτικό Μεσαίωνα και σχεδόν σε κάθε μορφή ανώτερου πολιτισμού, και εμφανίζονται προφανώς και στο βυζαντινό ιπποδρόμιο και ως γελωτοποιοί στην αυλή του Αυτοκράτορα, δεν οργανώνονται όμως σε συνεχνίες και θιάσους, και δεν δίνουν κανονικές θεατρικές παραστάσεις. Το επιγραφικό υλικό μιλάει τη δική του γλώσσα, τη γλώσσα των τεκμηρίων: στη συλλογή των επιγραφών που εξέδωσε το 1988 ο Στεφανής για τους καλλιτέχνες της αρχαιότητας, οι οποίοι αναφέρονται σε επιγραφές, οι «Διονυσιακοί τεχνίται» αριθμούν συνολικά πάνω από 3000 μίμους, παντομίμους, κιθαρωδούς, αοιδούς, τραγωδούς, χορευτές, υδρομίμους, οργανοπαίχτες, θαυματοποιούς, ρήτορες κ.λπ.· από τους 3000, μόνο 200 ονόματα εμφανίζονται στον 3ο αι. μ.Χ., και στο χρονικό διάστημα από τον 4ον έως τον 6ο αι. μ.Χ., μόλις 23. Ανάμεσά τους και οι γνωστοί μίμοι - μάρτυρες. Η τάση εξαφάνισης –και ας μην είναι πλήρες το υλικό– είναι εμφανέστατη, ακόμα και πριν από τις καθοριστικές απαγορεύσεις της Συνόδου εν Τρούλλω.

Στη συγγραφή του βιβλίου αυτού, που προσφέρει και για ένα ευρύτερο κοινό μια πιο σωστή προσέγγιση στο περίεργο φαινόμενο της έλλειψης ανώτερα οργανωμένου θεάτρου στο Βυζάντιο, ο συγγραφέας οδηγήθηκε από δύο Θεές, την Τέχνη και την Επιστήμη: η πρώτη τον οδήγησε με αλάνθαστο ένστικτο για το πραγματικά θεατρικό, που σπανίζει στη βυζαντινή χιλιετία, η δεύτερη, η πιο αυστηρή αδελφή της, ιδιαίτερα αυστηρών αρχών όσον αφορά το δικαστικό μέρος της έρευνας, την αποδεικτική, τον οδήγησε στα δυσεύρετα και δύσβατα μονοπάτια της τεκμηρίωσης μέσα σ' ένα δάσος από θεωρίες, υποθέσεις, αυθαίρετες αποφάνσεις, παρεξηγήσεις ή και ιδεολογικές τοποθετήσεις, μονοπάτια κουραστικά και ατέρμονα, που τα έπαιρνε αγγόγυστα ο ερευνητής, έστω κι αν τον οδηγούσαν σε μια κατεύθυνση, που ίσως αρχικά να μην επιθυμούσε. Εθνικό είναι ό,τι είναι αληθινό. Κάπως έτσι δεν λέει ο Ποιητής; Και κάτι άλλο: Το «δεν είμαι σίγουρος», ή ακόμα και το «δεν ξέρω» δεν είναι αδυναμία του ερευνητή· είναι η τιμή του, η επιστημονική.

Τιμώντας τον Μάριο Πλωρίτη το Πανεπιστήμιο Αθηνών τιμά μια μοναδική

σύζευξη Τέχνης και Επιστήμης σ' έναν άνθρωπο, που λόγω της πολύπλευρης και πολύχρονης δράσης του σε πολλούς τομείς του πολιτισμού, της πολιτικής, με την ευρύτερη έννοια της πολιτείας, του πολίτη, έγινε συστατικό στοιχείο μιας ολόκληρης εποχής, της μεταπολεμικής Ελλάδας από τη Γερμανική Κατοχή ως το Ευρώ· τιμά έναν άνθρωπο του θεάτρου, που υπηρέτησε την τέχνη του θεάτρου από όλες τις πλευρές, σχεδόν με όλες τις ιδιότητες και ειδικεύσεις, που χαρακτηρίζουν τους σημερινούς «Διονυσιακούς τεχνίτες»: σκηνοθέτη, συγγραφέα, μεταφραστή, κριτικό, μελετητή και ιστορικό του θεάτρου· τιμώντας τον Μάριο Πλωρίτη το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών τιμά έναν λαμπρό δάσκαλο που επί μία δεκαετία διαφώτιζε και φωτίζει τους φοιτητές του τμήματος, από την αρχή της ίδρυσής του, με το γοητευτικό του μάθημα, όπως έκανε κάποτε στη Δραματική Σχολή του Θεάτρου Τέχνης, σε εποχές και δύσκολες και ζοφερές· τιμά τον συνιδρυτή του Θεάτρου Τέχνης, που άνοιξε ένα από τα λαμπρότερα κεφάλαια του μεταπολεμικού ελληνικού θεάτρου, σε εποχές ακόμα πιο δύσκολες και ζοφερές, τιμά ένα ολόκληρο κεφάλαιο της θεατρικής ιστορίας του τόπου· τιμώντας τον Μάριο Πλωρίτη το Πανεπιστήμιο Αθηνών τιμά εν τέλει τον εαυτό του, δίνοντας τη μεγαλύτερη ακαδημαϊκή διάκριση σε κείνον, που περισσότερο την αξίζει.

Κυρίες και Κύριοι,

Τα βραβεία και οι διακρίσεις είναι λίγο σαν τις μετοχές του χρηματιστηρίου: η αξία τους δεν εξαρτάται μόνο από την αρχή ή το ίδρυμα που τις απονέμει, αλλά και από αυτούς που τις λαμβάνουν. Η αξία της διάκρισης σχετίζεται με την αξία των διακριθέντων. Η αξία του τίτλου του επίτιμου διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών είναι συμβολική, η αξία του διακριθέντος όμως πραγματική. Και η ύψιστη αυτή αξία τιμά το πρώτο Πανεπιστήμιο της χώρας.

ΣΠΥΡΟΥ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ
Αναπληρωτή Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΙΜΩΜΕΝΟΥ

*Κύριε Πρύτανη,
Κύριοι Αντιπρυτάνεις,
Κύριε Ακαδημαϊκέ,
Κυρία και κύριοι πρόεδροι των Τμημάτων,
Αγαπητοί συνάδελφοι,
Φίλοι φοιτητές,*

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών και ιδιαίτερα το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών απονέμει τον ύψιστο τίτλο που έχει το δικαίωμα να απευθύνει σε κάποιον, σε μια μεγάλη πνευματική και ηθική προσωπικότητα, στον Μάριο Πλωρίτη.

Ο αγαπητός συνάδελφος και φίλος κύριος Βάλτερ Πούχνερ, με σεμνότητα είπε, «Δε θα μιλήσω γι' αυτό», «Δε θα μιλήσω γι' αυτό», και μίλησε για όλα και πολύ ωραία. Έτσι εγώ θα περιοριστώ σ' έναν τομέα, τον οποίον βεβαίως και αυτόν έθιξε ο κ. Πούχνερ, όμως θα τον αντιμετωπίσω σε μια άλλη σκοπιά και θα προσθέσω ορισμένα επιλογικά ή αν θέλετε επιλεγόμενα.

Το στοιχείο το οποίο θέλω να θίξω, χωρίς να αναφερθώ σε όλα τ' άλλα που ο κύριος Πρύτανης και ο κύριος Πούχνερ ανέφεραν, είναι το θέμα της σημασίας του Μάριου Πλωρίτη ως μεταφραστή. Είπαν οι προλαλήσαντες ότι έχει μεταφράσει περίπου 140 θεατρικά κείμενα, εντελώς διαφορετικά μεταξύ τους. Δηλαδή άλλα είναι τα προβλήματα του Μπέκετ, άλλα του Φεϋντώ, άλλα του Γκολντόνι, άλλα του Στρίντμπεργκ, άλλα του Ο'Νήλ, άλλα του Λαμπίς ή του Σνίτσερ.

Κάθε μεταφραστής πρέπει να ταυτίζεται με ένα κείμενο, εννοώ γενικότερα μεταφραστής λογοτεχνίας, και να προσπαθεί να προσφέρει και το βαθύτερο νόημα και την αισθητική, σε μία μετάπλαση ή ανάπλαση στη γλώσσα την οποία εκείνος υπηρετεί. Στο θέατρο η δυσχέρεια είναι μεγαλύτερη. Εάν ένας επιτυχημένος θεατρικός μεταφραστής, και κορυφαίο παράδειγμα είναι ο Μάριος Πλωρίτης, πρέπει να ζει ανά πάσα στιγμή τους χαρακτήρες, τις μεταξύ τους σχέσεις. Ξέρετε το θέατρο είναι μόνο διάλογος, οι σημειώσεις είναι ελάχιστες, δεν έχει το δώρο του αφηγηματικού λόγου, που μπορεί να συμπληρώσει κενά, να τα φωτίσει διαφορετικά. Πρέπει τα πάντα να εκπορευτούν εκ του διαλόγου και να ακτινοβολήσουν μέσω αυτού. Λοιπόν, ο Πλωρίτης ως μεταφραστής, σε κάθε έργο του αισθάνομαι ότι ζει την κάθε στιγμή, ζει την κάθε κατάσταση του κάθε χαρακτήρα. Ο τρόπος που μιλάει για το κάθε πρόσωπο είναι απολύτως συνδεδεμένος με τη δεδομένη φάση της πορείας του μέσα στο έργο, κι αυτό κάνει τα κείμενά του σπαρταριστά, ζωντανά.

Είναι γνωστό σε όσους εργάζονται πρακτικά με το θέατρο, ότι κάθε μετάφραση είναι κατά έναν τρόπο μια ανάπλαση, ενέχει ελευθερία. Ο Πλωρίτης εξ όσων γνωρίζω, όλες του τις μεταφράσεις τις έκανε για να παρασταθούν· δεν έκανε μεταφράσεις για να τυπωθούν θεωρητικώς, τις έκανε για να παιχθούν στη

οκηνή. Παραγγελίες που του ζήτησαν, τον παρακάλεσαν ή εκείνος προκάλεσε, επειδή είχε ενδιαφέρον για τα έργα. Ο Πλωρίτης μεταφράζει και υπογράφει τις μεταφράσεις του με τον πολύ σεμνό χαρακτηρισμό «απόδοση». Ο χαρακτηρισμός «απόδοση» και σεμνός είναι, και από την άλλη μεριά θα πρέπει να σχολιαστεί. Μια παρένθεση, υπενθυμίζω ότι ο κορυφαίος μεταφραστής αρχαίου δράματος της γενιάς του, ο Ιωάννης Γρυπάρης, υπέγραφε όλες τις μεταφράσεις του με το σχόλιο από κάτω «ελεύθερη απόδοση». Και αυτό δεν σημαίνει ότι είχε απομακρυνθεί από το νουν των κειμένων, σημαίνει κυρίως, νομίζω, ότι είχε πλατειάσει περισσότερο. Για να πω ένα παράδειγμα, στην *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή, η μετάφραση η κλασική του Γρυπάρη, πριν γίνουν νεότερες, της γενιάς της δικής μου, είναι κατά 700 στίχους εκτενέστερη από το πρωτότυπο του Σοφοκλή. Δηλαδή υπάρχει κάποια μεταβολή της αισθητικής της γενικής σύλληψης, με 700 στίχους παραπάνω, σε ένα κείμενο που κανονικά είχε 1200-1300 στίχους. Ο Πλωρίτης τι εννοεί με την «απόδοση», αυτό θα προσπαθήσω να προσδιορίσω.

Ο Πλωρίτης στοχεύει στο να προβάλλει το νουν του κειμένου, την αισθητική του, αλλά με μια αίσθηση σύγχρονη του, προσπαθώντας να απομακρύνει, να φωτίσει ή να σκιάσει σημεία τα οποία έχουν έλασσον ενδιαφέρον για τη σημερινή ζώσα κοινωνία και για τα σημερινά ενδιαφέροντα. Από την άλλη πλευρά μπορεί να προβάλλει θέματα, τα οποία μπορούν να δώσουν αφορμή για σχολιασμό και του ίδιου του έργου και γενικότερα άλλων καταστάσεων. Η επέμβασή του είναι μια επέμβαση δραματουργού - dramaturg που λένε οι γερμανόφωνες χώρες, δηλαδή δραματολόγου θα λέγαμε εμείς, ο οποίος απαιτείται να έχει και σκηνοθετικές δυνατότητες και την ικανότητα να μπορεί να συνθέσει το υλικό, και να δώσει μια δική του οριστική μορφή. Χρωστάμε πάρα πολλά στον Μάριο Πλωρίτη γι' αυτές τις δημιουργικές ποιητικές αναπλάσεις του, τις οποίες μπορούν να εκτιμήσουν μόνο όσοι θέσουν σε αντιπαράβολή το πρωτότυπο κείμενο και, από την άλλη πλευρά, τη δική του απόδοση.

Το στοιχείο της ανθρωπιάς, που είναι το άλας της ύπαρξής μας, συνήθως το παραγνωρίζουμε. Ο Πλωρίτης δεν ήτανε μόνο μια άτεγκτη ηθική προσωπικότητα, για την οποία πολύ σωστά μίλησαν και ο κ. Πρύτανης και ο κ. Πούχνερ, είναι και ένας ζεστός τρυφερός άνθρωπος. Όσο μπορεί να είναι ή να υπήρξε αυστηρός ως κριτικός, καμιά φορά και ως δάσκαλος, τόσο από την άλλη μεριά ακτινοβολεί μια αίσθηση αγάπης, είναι έτοιμος να βοηθήσει πρεσβύτερους του παλαιότερα, αλλά και τώρα, νεότερους του φοιτητές - συμπορευτές του. Έχει το άμεσο ενδιαφέρον για τον άνθρωπο. Δεν είναι τυχαία η τόσο επιτυχημένη μακροετής συμβίωσή του με τη σύντροφο της ζωής του, την κυρία Κάτια Δανδουλάκη. Τίποτα δεν είναι τυχαίο στη ζωή.

Η όλη ακτινοβολία της προσωπικότητάς του, αυτή η ζεστασιά, αυτός ο χείμαρρος αγάπης και καλοσύνης, είναι ένα στοιχείο που τον προσδιορίζει. Και θα 'θελα να τελειώσω με ένα απόσπασμα από χαμένο κείμενο του Μενάνδρου, που λέει: *Ως χαρίεν έστι' άνθρωπος, αυ άνθρωπος ει.* Αυτό αρμόζει στο Μάριο Πλωρίτη. Ευχαριστώ.

ΜΑΡΙΟΥ Β. ΠΛΩΡΙΤΗ

Κριτικού και Μεταφραστή, Ερευνητή και Δάσκαλου του Θεάτρου

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ

Θεατρικές διδασκαλίες

*Κύριε Πρύτανη,
Κύριοι Συγκλητικοί,
Κύριοι Συνάδελφοι,
Κυρίες και Κύριοι,*

Λίγες χαρές είναι τόσο ακριβές όσο ο έπαινος του δήμου και των εκλεκτών, των ομότεχνων και των ειλικρινών φίλων. Και, αντίστροφα, λίγες εκφράσεις είναι τόσο φτωχές όσο τα ευχαριστήρια για τέτοιες τιμήσεις. Γι' αυτό, σας παρακαλώ να τα δεχθείτε με γνώμονα όχι την πενία των λόγων μου, αλλά το ειδικό βάρος της συγκίνησης, που οι έπαινοι αυτοί προκαλούν.

Από καρδιάς ευχαριστώ τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Αθηνών, που αποφάσισε ομόφωνα να μου κάνει την ύψιστη τιμή με την αναγόρευσή μου σε επίτιμο διδάκτορα του μεγαλύτερου εκπαιδευτικού ιδρύματος της χώρας μας. Ευχαριστώ, επίσης, θερμά το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, που είχε την ευγενική πρωτοβουλία να κάνει τη σχετική εισήγηση.

Εξωριστά ευχαριστώ τον κορυφαίο γλωσσολόγο και μαχητή της γλώσσας μας κ. Γεώργιο Δ. Μπαμπινιώτη, που τύχη αγαθή, πρυτανεύει του Πανεπιστημίου και που μίλησε τόσο κολακευτικά και γλαφυρά για το άτομό μου. Θερμότητα ευχαριστώ επίσης τον Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών και ακάματο ερευνητή του θεάτρου μας κ. Βάλτερ Πούχνερ, που ανέτρεξε με τόση ευγένεια και ευγλωττία στα κατά συρροήν και κατ' εξακολούθησιν αμαρτήματά μου. Και τον εξαιρετο σκηνοθέτη, φιλόλογο και μελετητή του θεάτρου Σπύρο Ευαγγελάτο, που μίλησε εκ περισσεύματος καρδιάς για τα δικά μου ελλείμματα. Και βέβαια, ευχαριστώ όλους εσάς, που συγκεντρωθήκατε, εδώ, όχι για να παραστείτε σε μια τελετή, αλλά (θέλω να πιστεύω), για να παρασταθείτε σ' ένα φίλο και σε μια σημαντική στιγμή της πορείας του.

«Διδασκαλίες θεατρικές» είναι το θέμα αυτής της ομιλίας –που ελπίζω να μην είναι «δασκαλίτικη», με την κακή έννοια της λέξης.

Όπως μαντεύετε, παίρνω τον όρο «θεατρική διδασκαλία» με τις τρεις μορφές του:

- διδασκαλία του έργου στους ηθοποιούς.
- διδασκαλία του θεάτρου προς το κοινό.
- διδασκαλία της θεατρικής τέχνης και επιστήμης σε φοιτητές και σπουδαστές.

Ας τις δούμε συνοπτικά μία μία – για να δούμε τις «χάρες» της καθεμιάς:

Η πρώτη μορφή είναι και η παλαιότερη, αφού ξεκινάει απ' την μακρινή εποχή, όπου οι δραματικοί ποιητές δίδασκαν στους ηθοποιούς πώς να υποκριθούν τους ρόλους τους, πώς να τραγουδήσουν και να χορέψουν.

Στην πολύπλοκη λειτουργία του θεάτρου –όπου τόσο πολλοί (καλλιτέχνες) συνεργάζονται για να πείσουν και να ψυχαγωγήσουν τόσο πολλούς (θεατές)– η πολυαρχία, τα «πολλά κοκόρια», ισοδυναμούν με αναρχία και καταστροφή. Χρειάζεται ο ένας που, απ' το ετερόκλητο πλήθος των τεχνιτών, θα συνθέσει ένα αρμονικό σύνολο. Είναι η μοναδική, ίσως, περίπτωση που επιβάλλεται η «ενός ανδρός (ή γυναικός) αρχή»... Η προετοιμασία μιας παράστασης είναι σαν μικρογραφία της βιβλικής Γένεσης: το «χάος» των ανθρώπων και πραγμάτων πρέπει να γίνει «κόσμος» για να πείσει και να τέρψει τον κόσμο των θεατών. Και ο πλάστης, ακόμα και στις πολυθεϊστικές θρησκείες, ήταν πάντα ένας...

Ο αξέχαστος μεγάλος ηθοποιός Αλέξης Μινωτής υποστήριζε πως ο δάσκαλος, ο σκηνοθέτης είναι περιττός... «Σκηνοθέτης – έλεγε – είναι ο ίδιος ο δραματογράφος. Το έργο του τα λέει όλα, ακόμα και πώς πρέπει να παιχθεί».

Ωστόσο, το πράγμα δεν είναι τόσο απλό. Κάθε έργο, και μάλιστα σημαντικό, θυμίζει αυτό που έχει πει ο Ηράκλειτος για τον Απόλλωνα του Μαντείου των Δελφών: πως *ούτε λέγει (ξεκάθαρα), ούτε κρύπτει, αλλά σημαίνει*, δηλαδή δείχνει με σημάδια (αποσπ. 93). Αυτά τα σημάδια πρέπει να ανιχνεύσει ο υπεύθυνος μιας παράστασης και να προσπαθήσει να τα ερμηνεύσει στους ηθοποιούς, ώστε το γραπτό, βουβό κείμενο να μετατραπεί σε ζωντανό λόγο και πράξη, σε πρόσωπα που το καθένα έχει την ιδιομορφία του, να στήσει πάνω σε λίγα τετραγωνικά μέτρα, πάλλουσα ζωή, να δώσει αίμα στις κρίσεις και στις συγκρούσεις και, στην όλη θεατρική πράξη, το κατάλληλο ύφος, τον πρεπούμενο ρυθμό, τη δέουσα ενότητα. Γι' αυτό, άλλωστε, και η τελειωμένη παράσταση μπρος στο κοινό ονομαζόταν, κι αυτή, «διδασκαλία» («η διδασκαλία των *Περσών* του Αισχύλου λ.χ.)

Τι εφόδια γνώσης, ταλέντου, φαντασίας χρειάζονται για τη σκηνοθετική διδασκαλία, αλλά και τι διδακτική ικανότητα και δεξιότητα χειρισμού του ανυπότακτου, αλλά τόσο γοητευτικού, ανθρώπινου είδους που είναι οι ηθοποιοί – δεν χρειάζεται να το πω. Οι άνθρωποι του θεάτρου το ξέρουν καλά –και πρώτος-πρώτος το ήξερε ο Αλέξης Μινωτής. Γι' αυτό, άλλωστε –αν και αρνιόταν τη σκηνοθεσία– σκηνοθετούσε πάντα, και θαυμάσια, ακριβώς επειδή είχε όλα αυτά τα «διδασκαλικά» χαρίσματα.

Και ο πιο διάσημος ήρωάς του μετά του αρχαίου θεάτρου, ο Άμλετ –μ' όλο που κατατρύχεται από τόσα προβλήματα και διλήμματα– δεν διστάζει να γίνει «σκηνοθέτης» και να διδάξει τους πλανόδιους θεατρίνους που φτάνουν στο Έλσινορ, πώς να υποδυθούν τους ρόλους τους, πώς να εκφέρουν τον λόγο, πώς να αποφύγουν τις δημοκοπικές ρητορείες και τα αγοραία «αστεία» για να ψαρέψουν τα χάχανα των ανίδεων. Και δεν ήταν ο πρώτος, βέβαια: ο ίδιος ο Αριστοτέλης κατακεραυνώνει στην *Ποιητική* του τους κακούς ηθοποιούς, που καταφεύγουν σε αθέμιτες υπερβολές και χυδαίους παλιατισμούς (1461β – 1462α).

Και αφού μνημόνευσα τον πρώτο και μέγιστο κριτικό, θα ήθελα να παρατηρήσω κάτι σχετικό με την κριτική: Πιστεύω πως καλύτεροι κριτικοί μιας παράστασης είναι εκείνοι που όχι μόνο γνωρίζουν σε βάθος το κρινόμενο έργο φιλολογικά, αλλά και ξέρουν τι σημαίνει και πώς πραγματώνεται η πρακτική

διδασκαλία ενός έργου, η προετοιμασία μιας παράστασης. Μόνο αν έχεις ζήσει τον μόχθο, τα προβλήματα, τον βασανισμό, τις αγωνίες σκηνοθέτη και ηθοποιών, τις πολυώρες, και πολύμηνες ακόμα, προσπάθειές τους να κατανοήσουν τον δραματουργό, να βιώσουν και να αναβιώσουν τα πρόσωπά του, να πλάσουν ένας-ένας κι όλοι μαζί την αρμονία που έλεγα πριν, μόνο τότε μπορείς να αποτιμήσεις, όσο γίνεται δίκαια, την επιτυχία ή την αποτυχία του εγχειρήματος, να διαγνώσεις, ακόμα, την ειλικρίνεια των προθέσεων ή την ιδιοτέλειά τους. *Σοφίαν σοφός ιθύνει* (κρίνει δίκαια) –που έλεγε ο Φωκυλίδης– *τέχνας δε ομότεχνος* (Γνώμαι).

Δεν είναι λιγότερο παλαιά η δεύτερη μορφή διδασκαλίας: όπου διδάσκων είναι το θέατρο, η τελειωμένη παράσταση, και διδασκόμενος το κοινό.

Ανέκαθεν –και ιδιαίτερα, στην αρχαία Ελλάδα– το θέατρο θεωρήθηκε σπουδαίο διδακτήριο για τους πολίτες –και τους πολιτικούς. Πασίγνωστη είναι η (φανταστική, αλλά τόσο «ρεαλιστική») στιχομυθία Αισχύλου και Ευριπίδη στους αριστοφανικούς *Βατράχους*, όπου ο δεύτερος λέει πως «πρέπει να θαυμάζουμε τους (δραματικούς) ποιητές για τη δύναμη του νου τους, και γιατί με τις ορμήνιες τους κάνουν καλύτερους τους ανθρώπους στις πόλεις» (*Δεξιότητος και νουθεσίας, ότι βελτίους ποιούμεν τους ανθρώπους εν ταις πόλεσιν*, στ. 1009).

Μεγάλη της πολιτείας σχολή λογάριαζαν οι Έλληνες το θέατρο –σχολή, που συνδύαζε την ποίηση και το πάθος με τον στοχασμό και την ελευθερία του λόγου, που τους εξασφάλιζε το δημοκρατικό τους πολίτευμα. Σχολή, που βοηθούσε τους θεατές να εισδύσουν στο μυστήριο της ύπαρξης... να κατανοήσουν τις ευθύνες τους ως ατόμων και ως πολιτών, και που τόνιζε τι όλεθρο αποτελεί η τυραννία και η «ύβρις», η αλαζονεία, και τι ευλογία είναι η ελεύθερη σκέψη και δράση, αλλά και το «μέτρον». Για εκείνους, το θέατρο δεν ήταν μόνο ψυχαγωγία αλλά και παιδεία, γι' αυτό και είχε αναχθεί σε θεσμό της πολιτείας. Πράγμα που δεν εμπόδιζε διόλου τους ποιητές να κρίνουν και να κατακρίνουν την πολιτεία, τις ενέργειες και τις παρενέργειες της εξουσίας, τις στρεβλώσεις και τις κακουργίες της. Ακόμα και όταν η πατρίδα τους βρισκόταν σε εμπόλεμη κατάσταση, όπως έκανε ο Ευριπίδης τις ώρες του Πελοποννησιακού πολέμου. Γι' αυτό και ο Αριστοτέλης θεωρούσε πως η δραματική ποίηση είναι *φιλοσοφικότερη και σπουδαιότερη από την ιστορία*, αλλά και από το έπος (*Ποιητική*, 1451β.)

Αυτή τη σκυτάλη πήραν και τίμησαν οι κορυφαίοι κατοπινοί δραματουργοί. Ο Σαίξπηρ δεν παύει να στηλιτεύει την πολιτεία βασιλιάδων και «ευγενών», την αυταρχία τους, την αρχολαγνεία τους, την απληστία τους, που αφανίζουν όχι μόνο άτομα αλλά και χώρες ολόκληρες. Και τιμά, αντίθετα, το θέατρο και τους τεχνίτες του, που είναι «το άπιαστο και φευγαλέο χρονικό κάθε εποχής... που δείχνει το γνήσιο πρόσωπο της αρετής» κ.λπ. Και το ίδιο έκαναν αμέτρητοι άλλοι σκαπανείς του παγκόσμιου δράματος.

Και όχι μόνο του δραματικού, αλλά και του κωμικού. Ο Αριστοφάνης έταξε στους θεατές του πως «για το δίκιο θα καλαμπουρίζει και πολλά θα διδάξει, για να είσαστε ευτυχισμένοι» (*Αχαρνής*, στ. 655). Κι αυτός στάθηκε ο στόχος της κωμωδίας, στις πιο άξιες ώρες της: να «διορθώνει τα ήθη γελώντας» (*Castigat*

ridendo mores). Κι αυτό διακήρυττε ο Μολιέρος στον πρόλογο του *Ταρτούφου* του: «Αποστολή της κωμωδίας είναι να διορθώνει τα ελαττώματα των ανθρώπων, διασκεδάζοντάς τους». Ακόμα και για το «ταπεινό» μιμοθέατρο, ο σοφιστής του 5ου μ.Χ. αιώνα Χορίκιος υποστήριξε: «Και τη ζωή μας ως πολιτών καλύτερεύουν (οι μίμοι) όχι λίγο, με το να σωφρονίζουν τους άρχοντες την κατάλληλη στιγμή με σκώμματα» (*Υπέρ των εν Διονύσω του βίου εικονιζόντων*, 113).

Και είναι αυτονόητο πως το άξιο θέατρο προσφέρει αισθητική παιδεία, καθώς συνδυάζει τις τέχνες του λόγου, της δράσης, της όψης (σκηνογραφία, κοστούμια), της μουσικής και του χορού. Αλλά και γλωσσική παιδεία: γιατί ο ζωντανός θεατρικός λόγος –όταν δομείται άρτια και εκφέρεται σωστά– αποτελεί φροντιστήριο σπουδαίο για τη χρήση του πολυτιμότεου οργάνου επικοινωνίας και σκέψης.

Όλα αυτά έχουν μιαν απaráβατη προϋπόθεση: πως το μέσο για τη «διδασχί» θα είναι η ψυχαγωγία του κοινού, πως το θεατρικό «σχολείο» θα διδάσκει τέρποντας. Κι αυτό, το τονίζουν όλοι οι θεωρητικοί και πρακτικοί του θεάτρου – από τον Αριστοτέλη που όριζε πως η θεατρική πράξη πρέπει να γίνεται «μεθ' ηδονής» των θεατών ως τον τόσο «διδασχικό» Μπρεχτ, που θεμέλιο της σκηνής έθετε την ψυχαγωγία. Εμείς οι παλαιότεροι ακούγαμε και ξανακούγαμε στο σχολείο το απόφθεγμα, *Της παιδείας αι μεν ρίζαι πικραί, οι δε καρποί γλυκαίς*, που ήθελε να μας παρηγορήσει για τον μόχθο που χρειάζεται η εκπαίδευση. Ναι, οι ρίζες μπορεί να είναι πικρές, αλλά δεν γίνεται να καρπίσουν αν είναι βαρετές. Αυτό ισχύει για όλων των ειδών τις διδασχές. Και του θεάτρου, ειδικά, ο μέγιστος εχθρός είναι η πλήξη –που αναιρεί όχι μόνο την τέρψη αλλά και τη διδασχή.

Κι έτσι, ερχόμαστε στην τρίτη μορφή θεατρικής διδασκαλίας: τη διδασχή της θεατρικής τέχνης κι επιστήμης στους νέους. Τόσο στις Δραματικές Σχολές, όσο και στην Ανώτατη και Ανώτερη Εκπαίδευση.

Έχει περάσει πια ο καιρός όπου το θέατρο λογαριαζόταν σαν εσχία μόλυνσης και οι ηθοποιοί σαν απολωλότα πρόβατα, που η μοίρα τους ήταν η πείνα και η καταφρόνια. Πείνα, επειδή οι θίασοι ήταν ελάχιστα, το κοινό λιγοστό, οι αμοιβές γλισχρότατες. Και περιφρόνηση από την κοινωνία που, έχοντας κληρονομήσει τις βυζαντινές προκαταλήψεις, θεωρούσε τους ηθοποιούς άτομα «εξώλης και προώλης», τόσο που οι λέξεις θεατρίνος και θεατρίνα ισοδυναμούσαν με ύβρη. Χρειάστηκε να περάσουν πολλές δεκαετίες, να παρουσιαστούν σπουδαίοι ηθοποιοί που έγιναν κοσμαγάπητοι, να γίνουν σημαντικές παραστάσεις, για να ξανακερδίσει το θέατρο κύρος και υπόληψη. Και το επάγγελμα του ηθοποιού να γνωρίσει δόξα και καλές αμοιβές, και να γίνει περιζήτητο –ακόμα και στα τηλεοπτικά παράθυρα, όπου ηθοποιοί καλούνται να συζητήσουν περί παντός του επιστητού, από τη διεθνή πολιτική ως την κλωνοποίηση...

Αποτέλεσμα: να πολλαπλασιασθούν τα θέατρα και οι ηθοποιοί στην νιοστή δύναμη. Και αποτέλεσμα του αποτελέσματος: οι Δραματικές Σχολές, που προετοιμάζουν τους δελφίνους της σκηνής, να πληθυνθούν και να κατακυριεύσουν τις οδούς και τις παρόδους της Αθήνας... Στις καλύτερες περιπτώσεις, οι σχολές αυτές αποτελούν πολύκαρπα φυτώρια άξιων καλλιτεχνών. Είχα την τύχη να

διδάξω 12 χρόνια στη Δραματική Σχολή του Θεάτρου Τέχνης, που ίδρυσε ο αξέχαστος συλλογάτης του θεάτρου μας Κάρολος Κούν. Και τη διπλή χαρά, να καμαρώνω που οι μισοί περίπου τωρινοί πρωταγωνιστές και πρωταγωνίστριες του θεάτρου μας υπήρξαν μαθητές στις Σχολές αυτής. Πρωταγωνιστές, που κατάκτησαν αυτόν τον τίτλο με πολύχρονο μόχθο και κατάθεση ταλέντου σπουδαίου – και όχι επειδή, μόλις ξεμύτισαν από κάποια σχολή, αποφάσισαν να αυτοχρισθούν θιασάρχες, θεατρώνες και σκηνοθέτες...

Τώρα, η θεατρική παιδεία απλώθηκε και στον καθαρά θεωρητικό τομέα, με την δημιουργία Τμημάτων Θεατρικών Σπουδών στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Και ειδικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, με πρωτοβουλία του τότε Πρύτανη και σημερινού υπουργού Δικαιοσύνης κ. Μ. Σταθόπουλου. Υπάρχει, όμως, μια σημαντική διαφορά ανάμεσα στις Δραματικές Σχολές και στα Τμήματα Θεατρικών Σπουδών. Όχι από την πλευρά της διδασκόμενης ύλης –πράγμα αυτονόητο. Αλλά από την πλευρά της μοίρας των σπουδαστών –πράγμα ανεπίτρεπτο. Οι εκατοντάδες νέοι και νέες που συρρέουν στις Δραματικές Σχολές, έχουν τη φιλοδοξία και την ελπίδα πως θα κερδίσουν φήμη και χρήματα. Οι φοιτητές της Θεατρολογίας έχουν πολύ λίγες ελπίδες και πάρα πολλή αυταπάρνηση. Σπουδάζουν 4 και παραπάνω χρόνια, χωρίς να έχουν επαγγελματικές προοπτικές, μια και ελάχιστες πιθανότητες υπάρχουν να βρουν κάποια θέση στην ιδιωτική εκπαίδευση και σχεδόν μηδαμινές στη δημόσια. Γι' αυτό, τους θαυμάζω και τους «πονώ» ακόμα περισσότερο: Οι κόποι τους, οι θυσίες των γονιών τους και των ίδιων, είναι περίπου ένα «δόσιμο χωρίς μιστό». Για την ώρα, τουλάχιστο. Επειδή ελπίζω πως η πολιτεία θα πραγματοποιήσει αυτό που έχει υποσχεθεί: την καθιέρωση μαθήματος θεάτρου στη Μέση Εκπαίδευση. Όπου διδάσκοντες δεν θα είναι καθηγητές άλλων ειδικοτήτων (για τους οποίους αποτελεί πάρεργο και άγνωστη γη), αλλά πτυχιούχοι των Τμημάτων Θεατρικών Σπουδών, που έχουν όλη την αρματοσιά και τον έρωτα για την τέχνη του θεάτρου.

Δεν θα ήθελα να τελειώσω χωρίς να μιλήσω για μια άλλη πτυχή της θεατρικής διδασκαλίας, που περιέχεται στην τρίτη. Εννοώ τη διδασκαλία των δασκάλων από τους μαθητές τους. Δεν κουράζομαι να λέω και να ξαναλέω πόση αγαλλίαση είναι να μιλάς σε νέους και, προπάντων, να διαλέγεσαι μαζί τους. Και πόσο εμείς οι «διδάσκοντες» διδασκόμαστε από τα νέα παιδιά που, μπορεί να έχουν λιγότερες γνώσεις, αλλά έχουν πλησμονή από ορμή, δίψα, λαγαρότητα, φέρνουν τις εικόνες και τους ήχους της γενιάς τους, έχουν ερωτήματα, που εμείς νομίζουμε ότι έχουμε απαντήσει, και απαντήσεις που εμείς πιστεύουμε πως τις έχουμε δώσει. Και αυτή η «διαπλοκή» μάς κάνει να νιώθουμε, έστω και για λίγες ώρες, όχι πως επιστρέφουμε στα δικά μας νιάτα αλλά πως συνοδοιπορούμε με τα δικά τους.

Κυρίες και κύριοι,

Είχα την ευτυχία να βιώσω και να πράξω τη θεατρική διδασκαλία σ' όλες τις εκφάνσεις της, θεωρητικές και πρακτικές. Είχα την ευλογία να συνεργασθώ με κορυφαίους καλλιτέχνες όλων των κλάδων της σκηνής. Είχα την ευδαιμονία να διδάξω νέους και νέες, και να διδαχθώ απ' αυτούς... Μπορώ, λοιπόν,

να πω ότι είναι «πλήρης θεάτρου η όρασίς μου». Και πως γνωρίζω κάπως τη μαγική «εμορφιά» της θεατρικής δημιουργίας. Αλλά και τους «πόνους» της, με την παλιά και τη σύγχρονη έννοια της λέξης... Το κοινό που ψυχαγωγείται στο θέατρο, νομίζει συχνά πως η σκηνή είναι τόπος ψυχαγωγίας και για τους τεχνίτες της. Πολλοί απ' τους νέους που πολιορκούν τις δραματικές σχολές, πιστεύουν πως το θέατρο είναι εύκολη και προσοδοφόρα υπόθεση... Δεν χρειάζεται να πω, σ' εσάς ειδικά, πως το θέατρο (όπως και κάθε μορφή δημιουργίας, επιστημονικής και καλλιτεχνικής) είναι συχνά «κρανίου τόπος», μόχθος απέραντος, ατέλειωτο άγχος, δοκιμή ακατάπαυστη, αδιάκοπες δοκιμασίες. Όχι σπάνια, οδυνηρές, πικρές, αιματηρές. Αλλά χωρίς δοκιμές και δοκιμασίες, υπάρχει ζωή άξια να τη ζει κανείς;

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Αθήνησιν Ἐθνικῷ καί Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Γεωργίου Μπαμπινιώτου, κοσμητεύοντος ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Ἐμμανουήλ Μικρογιαννάκη, προεδρεύοντος ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Βάλτερ Ποῦχνερ, ἔξοδεν ὁμοθύμως τῷ Τμήματι, ἐπειδή

ΜΑΡΙΟΣ Β. ΠΑΩΡΙΤΗΣ

πεφιλημένος ταῖς Μούσαις, Θαλείας καί Μελπομένης θεράπων, καθόλου δ' εἰπεῖν εὐπατριδῆς τοῦ πνεύματος μύστης, ἀτριβεῖς πρὸς τὴν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων τοῦ δράματος καί τοῦ θεάτρου τέχνην διόδους διανοίξας, ἐρμηνεῖα δέ καί κριτικῇ καί μεθερμηνεύσει δραμάτων αἴγλης καί δυνάμεως παγκοσμίῳ, ἐρεῦνη τε τῆς τε ἀρχαίας καί μεσαιωνικῆς καί συγχρόνου ἑλληνικῆς δραματικῆς τέχνης ὄξυνουστάτη, διδάσκαλός τε τοῦ λόγου γενόμενος, ἱεροφάντης τοῦ πνεύματος ἀνεδείχθη, ἔδοξεν ὁμοθύμως τῷ Τμήματι ἐπαινέσαι τε αὐτόν καί τῶν Θεατρικῶν Σπουδῶν διδάκτορα ἐπίτιμον ἀναδεῖξαι, τό δέ ψήφισμα τόδε ἐν μεμβράνῃ ἀναγράψαι καί τόν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ Μεγάλῃ ἀναγνόντα καί τὰς τιμὰς ἀνειπόντα ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ἧ ἄν ἡμέρα ἡ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Αθήνησι, μηνός Ἀπριλίου ἐνάτη καί δεκάτη ἔτει δισχιλιοστῷ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθῆνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

ΜΑΡΙΟΝ Β. ΠΛΩΡΙΤΗΝ

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

καθηγητής Θεατρολογίας - Θεωρίας τοῦ Θεάτρου, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβῶν, τόν

ΜΑΡΙΟΝ Β. ΠΛΩΡΙΤΗΝ

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθῆνησι Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας τάς προνομίας τάς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθῆνησι, μηνός Νοεμβρίου εἰκοστῆ καί ἐβδόμη ἔτει δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ - ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΑΡΙΟΝ Β. ΠΛΩΡΙΤΗΝ

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΕΙΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΕΒΔΟΜΗ ΕΤΕΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Ο ΚΟΣΜΗΤΩΡ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΙΩ. ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΒΑΛΤΕΡ
ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ

Κώστας Πασχάλης

Την 27η Ιανουαρίου 2003 έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών του κ. Κώστα Πασχάλη, βαρύτονου. Η τελετή άρχισε με την προσφώνηση του Αντιπρύτανη κ. Αντωνίου Σ. Κουτσελίνη. Ακολούθησε η παρουσίαση του έργου του τιμωμένου από τους κ.κ. καθηγητή Σπύρο Α. Ευαγγελάτο, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών και καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, Αντιπρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Τέλος μίλησε ο τιμώμενος, με θέμα: «Η Μελοδραματική Τέχνη».

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΚΟΥΤΣΕΛΙΝΗ
Αντιπρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών υποδέχεται σήμερα στους κόλπους του και τιμά με τη μεγαλύτερη ακαδημαϊκή διάκριση, αυτήν του επίτιμου διδάκτορα, τον διακεκριμένο καλλιτέχνη, τον παγκοσμίου φήμης και ακτινοβολίας βαρύτονο κ. Κώστα Πασχάλη.

Ο διακεκριμένος αυτός καλλιτέχνης γεννήθηκε στη Λειβαδιά, από μικρή ηλικία φάνηκε η καλλιτεχνική του φύση και η διάθεσή του να υπηρετήσει την τέχνη, εκδηλώνοντας την επιθυμία να γίνει μαέστρος. Ο διορατικός πατέρας του, βαρύτονος και ο ίδιος, χωρίς όμως δυστυχώς να του δοθεί κάποια ευκαιρία μιας περαιτέρω ανάδειξης, μετανάστευσε στις Η.Π.Α., κι ήταν αυτός που τον παρότρυνε και τον έστειλε τελικά να σπουδάσει θεωρητική μουσική. Παράλληλα μελέτησε και βυζαντινή μουσική, την οποία μάλιστα βρήκε πολύ πλούσια, πλουσιότερη κι από την ευρωπαϊκή. Το ενδιαφέρον του όμως στράφηκε τελικά στην όπερα.

Έτσι, σε ηλικία μόλις 20 ετών μπήκε στην Εθνική Λυρική Σκηνή στην Αθήνα, ως χορωδός, δύο δε μόλις χρόνια αργότερα, το 1951, του δίνεται η πρώτη μεγάλη ευκαιρία, να πρωταγωνιστήσει στον *Ριγκολέτο* του Βέρντι. Η επιτυχία είναι πλέον προδιαγεγραμμένη. Και το 1954 γίνεται ένας από τους πρωταγωνιστές της Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

Δύο χρόνια αργότερα, το 1956-57 προσκαλείται από την Κρατική Όπερα της Βιέννης να τραγουδήσει στο *Μπάλλο w Μάσκερα* με τον ντι Στέφανο, αλλά και με το μεγάλο ευτύχημα να διευθύνει την ορχήστρα ένας άλλος μεγάλος πραγματικά πατριώτης μας, ο Δημ. Μητρόπουλος. Ήταν ιδιαίτερη τύχη, χαρά και τιμή το πρώτο μου βήμα να είναι κάτω από την μπαγκέτα του Δημ. Μητρόπουλου, λέει ο ίδιος σε μια συνέντευξή του. Μεγάλη συγκυρία, που ανέδειξε αμέσως το μεγάλο ταλέντο του και αποτέλεσε την αφετηρία μιας περίλαμπρης καριέρας, με την παρουσία του πλέον στα μεγάλα θέατρα του κόσμου. Του προτάθηκε αμέσως και τριετές συμβόλαιο.

Σταθμός στη σταδιοδρομία του υπήρξε το 1964, το Γκλάιντμπορν στην Αγγλία. Η ερμηνεία του Πασχάλη στο ρόλο του *Μάκβεθ* του Βέρντι ήταν πραγματικά εκπληκτική. Διθυραμβικές οι κριτικές, με τίτλους όπως «Κώστας Πασχάλης. Μια αποκάλυψη», που συνοδευόταν από διθυραμβικά πραγματικά σχόλια. Η μία κριτική προσπαθούσε να ξεπεράσει την άλλη σε εγκώμια, αποτυπώνοντας έτσι οι κριτές τον άκρατο ενθουσιασμό τους για τον καλλιτέχνη αυτόν, που κατάφερε μάλιστα να επισκιάσει ακόμη κι αυτή τη Λαΐδη Μάκβεθ, που φαίνεται να ήταν συνήθως το κυρίαρχο πρόσωπο. Το παράξενο με το ανέβασμα του Μάκβεθ, αναφέρεται σε μια κριτική, ήταν ότι η όπερα πραγματικά φαινόταν ότι ήταν για τον Μάκβεθ κι όχι για τη γυναίκα του, τη Λαΐδη Μάκβεθ, που συνήθως είναι αυτή που αρπάζει το θρίαμβο κάτω από τη μύτη του ανδρός της, καθώς έχει τα καλύτερα κομμάτια σόλο της μουσικής. Είναι το μόνο πρόσωπο, ο Μάκβεθ, που ο Βέρντι αναδημιούργησε με κάτι από το βάθος του Σαίξπηρ και του έδωσε μια άλλη διάσταση.

Σταχυολόγησα μερικές από τις κριτικές εκείνης της παράστασης, που αποτυπώνουν με τον πιο γλαφυρό τρόπο τη σκηνική δημιουργία του Κώστα Πασχάλη, που συνδύαζε πάντοτε στις ερμηνείες του την απόλυτη μουσικότητα με συγκλονιστικές υποκριτικές ερμηνείες.

Οι *New York Times* έγραψαν: «Με τον Κώστα Πασχάλη το Γκλάιντμπορν έδωσε μια εξαιρετική μουσική παράσταση. Ο νέος βαρύτονος έχει μια ασυνήθιστη αυτοπεποίθηση, είναι καλοφτιαγμένος, κινείται με άνεση και υποδύεται με φυσικότητα χωρίς υπερβολικές χειρονομίες».

Η *Daily Telegraph* έγραφε: «Υποστηρίζεται ότι στον *Μάκβεθ* του Βέρντι πιο ζωντανή έμφαση έχει δοθεί στη λαΐδη Μάκβεθ από ό,τι στον κύριο ήρωα του Σαίξπηρ. Το αληθινό ισοζύγιο περισσότερο από ποτέ επανορθώθηκε από την εξαιρετική εκτέλεση του Κώστα Πασχάλη. Μονοπώλησε την προσοχή του κοινού τραγουδώντας με έκφραση κι ερμηνεύοντας το ρόλο του με βαθύτατη κατανόηση, αποδείχνοντας πόσο η μουσική του Βέρντι προσθέτει στη δημιουργία του Σαίξπηρ».

Και η *Daily Express*: «Το Γκλάιντμπορν έφθασε ως το ύψος του αστεριού του Σαίξπηρ και πραγματοποίησε μια από τις ωραιότερες μουσικές προσφορές στα 400 χρόνια του Βάρδου. Το 23ο φεστιβάλ Γκλάιντμπορν άνοιξε μ' ένα εντυπωσιακό ανέβασμα του *Μάκβεθ* και στέφθηκε από μια καταπληκτική εκτέλεση του κύριου ρόλου από τον Κώστα Πασχάλη που απέδωσε την πτώση του Σκότου Βασιλιά με εξαιρετικό ταλέντο».

Οι *Times* του Λονδίνου: «Ο Μάκβεθ που προσωποποιεί ο Κώστας Πασχάλης δεσπόζει της δράσης με την υπερτεταμένη βασανισμένη, νευρώδη, φλογερή ένταση του τραγουδιού του σαν ενός πληγωμένου, ματωμένου ταύρου που έχει καταλάβει τί είναι μοίρα αλλά που αντιστέκεται ακόμα σαν να πιστεύει στη νίκη του».

Ο Κώστας Πασχάλης, που έρχεται από την Ελλάδα μέσω Βιέννης και Ρωσίας, είναι ένα μεγάλο απόκτημα για τη βρετανική λυρική σκηνή. Η επιτυχία του Γκλάιντμπορν άνοιξε πλέον στον Κώστα Πασχάλη τις μεγαλύτερες πόρτες του λυρικού θεάτρου, της Ν. Υόρκης, του Covent Garden του Λονδίνου, της

Σκάλας του Μιλάνου, όλων των λυρικών θεάτρων του κόσμου κ.λπ. Στην Όπερα της Βιέννης έμεινε για 25 ολόκληρα χρόνια, και τιμήθηκε από το Αυστριακό Υπουργείο Πολιτισμού με εξαιρετικές τιμητικές διακρίσεις και τίτλους.

Ο Κώστας Πασχάλης είναι τέλος ένας υπέροχος δάσκαλος νέων τραγουδιστών, Ελλήνων και ξένων. Από ετών διδάσκει στο Ωδείο Αθηνών, τη δημιουργική αυτή κυφέλη, που με την καθοδήγηση του Προέδρου του, του μεγάλου μας μουσικοσυνθέτη και δάσκαλου κ. Μενέλαου Παλλάντιου, έχει αναδείξει μεγάλο αριθμό καλλιτεχνών με διεθνή αναγνώριση, και διδάσκει σε νεαρούς μουσικούς. Ο ίδιος σε μια παλαιότερη συνέντευξή του λέει:

«Αυτόν τον καιρό έχω μια τάξη τραγουδιού, νομίζω ότι κάτι μπορώ να προσφέρω στα νέα παιδιά. Στο Ωδείο Αθηνών (και στο Εθνικό Θέατρο) μελοδραματική... Νομίζω ότι από την πείρα των τόσων ετών –45 χρόνια ε!!...– νομίζω κάτι μικρό, λίγο, μπορώ να προσθέσω στις γνώσεις των νεαρών παιδιών. Ικανοποίηση νιώθω κι ευχαρίστηση όταν βλέπω την ικανοποίηση που νιώθουν αυτά τα παιδιά».

Πάντοτε πρόθυμος, δημιουργικός, σεμνός, έτοιμος να προσφέρει στη νέα γενιά.

Αξιότιμε κ. Πασχάλη,

Αισθάνομαι ιδιαίτερα ευτυχής που έλαχε σε μένα η τιμή να σας υποδεχθώ σήμερα στο Πανεπιστήμιο, και να σας προσφωνήσω εκ μέρους των πανεπιστημιακών αρχών. Το καταξιωμένο στην τέχνη έργο σας άλλοι βέβαια, πολύ ειδικότεροι εμού, θα το παρουσιάσουν σε όλες του πιστεύω τις διαστάσεις.

Από τον ομιλούντα δεχθείτε μόνον, σας παρακαλώ, τα συγχαρητήρια όλης της Πανεπιστημιακής κοινότητας για το μεγαλειώδες πραγματικά έργο σας στον κόσμο της τέχνης, και τις ευχές όλων μας για μια συνέχιση της δημιουργικής σας παρουσίας σ' όλους τους τομείς.

Ο χρόνος για σας κ. Πασχάλη δεν έχει σημασία. Είναι βέβαιο ότι, τα χειροκροτήματα των εκατομμυρίων θαυμαστών σας σ' όλο τον κόσμο μέσ' στον απόηχο του Γκλάιντμπορν, έχουν ήδη σταθερά οριοθετήσει τη διαχρονικότητά σας στον κόσμο της τέχνης.

Το Πανεπιστήμιο σας καλωσορίζει και σας εύχεται κάθε ευτυχία.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

Αναπληρωτή Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΕΠΙΛΟΓΗ

Κώστας Πασχάλης. Ένας διεθνής μύθος του μουσικού θεάτρου. Σαν την αθάνατη, την αξεπέραστη εκείνη, τη Μαρία Κάλλας. Και εάν εκείνη ήταν θεότητα και θεά της όπερας, εκείνος είναι αρχιερέας του μουσικού θεάτρου, θησαυροφύλακας και ήρωας και πρωταγωνιστής. Για δεκαετίες παρών στις μεγαλύτερες λυρικές σκηνές του κόσμου, κρατώντας την ιερή φλόγα της κλασικής μουσικής και ενσαρκώνοντας τους αθάνατους ήρωες του παγκόσμιου ρεπερτορίου της όπερας, ήρωες και ρόλους που με το επιβλητικό τους ανάστημα είναι πιο πραγματικοί από την πραγματικότητα, που ποταπή και χαμερπής μας περιστοιχίζει. Είναι σύμβολα του πολιτισμού, και οι μελωδίες τους αναφαίρετα τμήμα της ακουστικής μας ύπαρξης.

Μουσική, με την αρχαία έννοια, δεν είναι απλώς μια σειρά από τόνους, τονικά συστήματα και κλίμακες, αλλά η αρμονία του κόσμου όλου, της κοινότητας και του σύμπαντος, και της ψυχής του ανθρώπου, είναι κάτι σαν ενιαίος ρυθμός, ο οποίος στον μικρό στίχο φανερώνεται στον ταπεινό του ποιητή, και στο μεγάλο βηματισμό των εποχών, στην πορεία του ήλιου και των πλανητών. «Μουσικήν ποίει και εργάζου». Και η ελληνική μουσική δεν είναι μόνο το σιδερένιο βήμα του ρεμπέτικου, όπως πιστεύει πολύς κόσμος, και στο εξωτερικό, με τις δαντέλες του μπουζουκιού και τις παθιασμένες φωνές των λαϊκών αστέρων του ελαφρού τραγουδιού· δεν είναι μόνο οι παιγνιώδεις και μαιανδρικοί χορευτικοί ρυθμοί του δημοτικού τραγουδιού, το μακρόσυρτο και μελαγχολικό παράπονο των γυναικείων φωνών και ο λεβέντικος κοφτός παλμός των ανδρικών· δεν είναι μόνο το μεγαλείο της συνομιλίας με το θείο στους βυζαντινούς ψαλμούς, στον Ακάθιστο, στο έξοχο άσμα της Κασσιανής ή στο θρήνο της Θεοτόκου, αλλά είναι και η μακρόχρονη θητεία, από την Αναγέννηση έως σήμερα, στη σοβαρή δυτική μουσική, αρχίζοντας από εκείνον τον κρητικό μουσικοσυνθέτη, τον Νικόλαο Λεονταρίτη, που από cantor στον Άγιο Μάρκο της Βενετίας έφτασε με τις συνθέσεις του ως την αναγεννησιακή αυλή του Salzburg και του Μονάχου, έως τον Καλομοίρη και τον Σκαλκώτα, τον Καρρέρ και τον Λαμπελέτ, και τόσους άλλους που προσέφεραν και προσφέρουν ιδίως στο χώρο του μουσικού θεάτρου.

Λέγεται συχνά, ότι το πιο σαγηνευτικό μουσικό όργανο, που σου παίρνει στη στιγμή το νου και την καρδιά, το πιο πλούσιο στις αποχρώσεις και το πιο εκφραστικό στις δυνατότητές του, είναι η ανθρώπινη φωνή. Ίσως επειδή είναι η πιο ουσιαστική απόδοση της ενότητας του ανθρώπου με την αρμονία του σύμπαντος, της κοινωνίας και της ψυχής, που εμπνέει εκείνη την ανάταση που ο άνθρωπος αποζητάει, για να μην μείνει μόνος στη σάρκινη φυλακή του, παιχνίδι της μοίρας και έρμαιο της τύχης και των περιστάσεων. Να γίνει μέρος εκείνης της αρμονίας που όλες οι θρησκείες οραματίζονται, που ο ρυθμός του σφυγμού από τη φύση προδιαγράφει, αλλά ο ανθρώπινος πολιτισμός συχνά

καταστρέφει, ώσπου να τον αποκαταστήσει και πάλι, σε όλο το ηθονικό μεγαλείο του, η τέχνη. Και από την άποψη της αρμονικής σύμπραξης των τεχνών, η όπερα ίσως είναι η ανώτερη και πιο σύνθετη έκφραση του καλλιτεχνικού λειτουργήματος.

Αν λοιπόν το Πανεπιστήμιο Αθηνών τιμά σήμερα, απονέμοντας στον Κώστα Πασχάλη την ανώτερη τιμητική διάκριση που έχει να δώσει ως ακαδημαϊκό ίδρυμα, τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα, και αν το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, το οποίο μιαν ιδιαίτερη ευαισθησία τρέφει για το λυρικό θέατρο στην Ελλάδα, ξεκίνησε και προώθησε τις διαδικασίες για την αναγόρευσή του ως επιτίμου διδάκτορας, τότε το παλαιότερο πνευματικό ίδρυμα της χώρας, ο πρώτος ναός της επιστήμης που δημιουργήθηκε μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας, τιμά, στο πρόσωπο του τιμωμένου, την τέχνη στο σύνολό της, ως προσφιλή αδελφή της επιστήμης, καθώς και ιδιαίτερα το μουσικό θέατρο όλο, τις λυρικές σκηνές όλες, τους συνθέτες και μαέστρους, τραγουδιστές και μουσικούς της ορχήστρας, τους σκηνογράφους και ενδυματολόγους, τεχνικούς και διοικητικούς, κομπάρσους και ταξιθέτριες· γιατί συνεχίζουν μια παράδοση εξίσου ελληνική όπως η βυζαντινή και δημοτική μουσική, που ξεκίνησε από την καμεράτα της Φλωρεντίας στα τέλη του 16ου αιώνα, ως αντίληψη για το πώς παιζόταν η αρχαία τραγωδία, αντίληψη που εν τέλει γέννησε την όπερα, και έχουν φτάσει και φτάνουν σε υψηλά αποτελέσματα καμαρωτά, με ονόματα συνθετών και εκτελεστών, τα οποία έχουν εγγραφεί στο παγκόσμιο καλλιτεχνικό στερέωμα. Τιμώντας τον Κώστα Πασχάλη, το Πανεπιστήμιο Αθηνών τιμά μιαν ασταμάτητη και κορυφαία καλλιτεχνική προσφορά διά βίου, τιμά την προβολή της Ελλάδας προς το διεθνές καλλιτεχνικό κοινό από ένα άξιο τέκνο της και τιμά, τελικά, και την αφειδώλευτη προσφορά σε ελληνικά μουσικά ιδρύματα. Τιμώντας τον Κώστα Πασχάλη, το Πανεπιστήμιο Αθηνών εν τέλει τιμά τον εαυτό του.

Ποιος αριθμεί τις διακρίσεις και τα βραβεία που έχει πάρει ο βαρύτονος με το πολύτιμο μέταλλο της μοναδικής του φωνής, ποιος μπορεί εξαντλητικά να αναφέρει τις θριαμβευτικές κριτικές που έχει αποσπάσει από τους πιο δύσκολους και αυστηρούς μουσικοκριτικούς και έχουν δημοσιευτεί στις μεγαλύτερες και εγκυρότερες εφημερίδες του κόσμου, ποιος είναι σε θέση να αναφέρει όλους τους ρόλους τους πρωταγωνιστικούς του παγκόσμιου ρεπερτορίου της όπερας που έχει ενσαρκώσει τόσες φορές, ποιος μπορεί να θυμηθεί με ποιους αστέρες και με ποιες φωνές έχει συνεργαστεί, σε ποιες σκηνές και σε ποιες παραστάσεις, με ποιους μαέστρους και ποιους σκηνοθέτες, ποιος επιχειρήσε, τέλος, να καταγράψει τι λένε οι συνεργάτες και συνάδελφοι γι' αυτόν, για το ταλέντο του, το ήθος του, την εργατικότητα του, τη συναδελφικότητα και αλληλεγγύη; Δε θα ανατρέξω στη σχετική βιβλιογραφία. Δε θα αναφερθώ σε βιογραφικές λεπτομέρειες, για το ξεκίνημά του, κοντά στον αρχαίο ομφαλό της γης, τους Δελφούς, που τον οδήγησε μέσω Νέας Υόρκης και Μόσχας, Μιλάνου και Λονδίνου, Μονάχου και Βερολίνου, Αμβούργου και Φλωρεντίας, με πολλά χρόνια στη Βιέννη, όπου έγινε και *Kammersänger*, στην επιστροφή, στο κέντρο του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, και του νέου, την Αθήνα, όπου προσφέρει, ξανά, τις υπηρεσίες του και έχει διακριθεί πολλές φορές για τη μοναδική

σταδιοδρομία του. Αλλά για τον εαυτό του θα μιλήσει ο ίδιος.

Κυρίες και Κύριοι,

Αν μια εικόνα λέει περισσότερο από χίλιες λέξεις, τότε ένα τραγούδι συγκινεί περισσότερο από μίαν ολόκληρη συλλογή ποιημάτων. Οι σπουδαίοι ποιητές στην Ελλάδα αναδείχθηκαν ακόμα σπουδαιότεροι από τους συνθέτες, όταν τα ποιήματά τους τα έκαναν τραγούδια, σπουδαιότεροι και από τους τραγουδιστές, όταν ερμήνευαν με τη φωνή τους τα λόγια της ποίησης, και τα έντυναν με χρώματα και ρυθμούς, και τα γέμιζαν με συγκίνηση και διαλογισμό. Η μουσική είναι η πιο αφηρημένη τέχνη, αλλά κατά περίεργο τρόπο και εκείνη που μιλάει πιο άμεσα στις καρδιές μας. Αν τα πολλά λόγια είναι φτώχεια, όπως λέει ο σοφός λαός, ίσως εννοεί και τούτο: πως ο πραγματικός πλούτος είναι χρόνος συμπυκνωμένος, είναι λόγος ρυθμισμένος στην αρμονία του όλου, εκφερόμενος με τη φωνητική ανάταση εκείνη που αντιπροσωπεύει την εορταστική πλευρά του Είναι μας. Εννοεί πως είναι καιρός για τραγούδι. Ο ρυθμός απλώς τέμνει τον χρόνο όπως ο σφυγμός της ζωής, η μουσική τον ανυψώνει σε αισθητικό καλλιτέχνημα και η φωνή τον εξυμνεί ως δημιουργία. Ο κενός χρόνος γίνεται δημιουργικός. Κι ο σκοπός του τραγουδιού, σκοπός μιας ζωής.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτου, κοσμητεύοντος ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Θεοδοσίου Ν. Πελεγράνη, προεδρεύοντος ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Σπυριδῶνος Α. Εὐαγγελάτου, ἔδοξεν ὁμοθύμως τῷ Τμήματι, ἐπειδὴ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΑΣΧΑΛΗΣ

Πεφιλημένος τῶν Μουσῶν, τῆς Θαλείας καὶ τῆς Μελοποιμένης θεράπων, τοῦ πνεύματός τε ἐν γένει εὐπατριίδης μύστης, διανοίξας διόδους ἀγνώστους διὰ τὴν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων μουσικὴν τε θεατρικὴν τε τέχνην, τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος δέ δοξάσας διὰ τῶν ἐρμηνειῶν του ἀνά τὴν ὑφήλιον, καταστάς πρωθιερέυς τῆς τοῦ μελοδράματος τέχνης καὶ συνδυάσας τὴν ἄκραν μουσικότητα μετὰ συναρπαστικῶν ἐρμηνειῶν καὶ εἰς ὃν ἠτιολογημένως θά ἀπενέμετο ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ ἐννοίᾳ ὁ τίτλος τοῦ διδασκάλου τοῦ γένους, ἔδοξεν ὁμοθύμως τῷ Τμήματι ἐπαινέσαι τε αὐτόν καὶ τῶν Θεατρικῶν Σπουδῶν διδάκτορα ἐπίτιμον ἀναδείξαι, τὸ δέ ψήφισμα τόδε ἐν μεμβράνῃ ἀναγράψαι καὶ τὸν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ Μεγάλῃ ἀναγνόντα καὶ τὰς τιμὰς ἀνειπόντα ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ἧ ἂν ἡμέρα ἢ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Σεπτεμβρίου δεκάτη καὶ ἐβδόμη, ἔτει δισχιλιοστῷ καὶ δευτέρῳ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΑΣΧΑΛΗΝ

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

καθηγητής Θεατρολογίας καί τῆς Ἱστορίας τοῦ Θεάτρου τῆς Ἀρχαιότητος καί τῆς Ἀναγεννήσεως, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβών, τόν

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΑΣΧΑΛΗΝ

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας τὰς προνομίας τὰς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Ἰανουαρίου εἰκοστή καί ἐβδόμη, ἔτει δισχιλιοστῷ καί τρίτῳ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΑΣΧΑΛΗΝ

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΕΙΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΕΒΔΟΜΗ
ΕΤΕΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ

Ο ΚΟΣΜΗΤΩΡ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ
ΣΧΟΛΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ
Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

Ελένη Χατζηαργύρη

Την 17η Μαΐου 2004 έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών της κας Ελένης Χατζηαργύρη, πρωταγωνίστριας του Ελληνικού Θεάτρου και καθηγήτριας υποκριτικής της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου. Η τελετή άρχισε με την προσφώνηση του Πρύτανη κ. Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη. Ακολούθησε η παρουσίαση του έργου της τιμώμενης από τους κ.κ. καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών και καθηγητή Σπύρο Α. Ευαγγελάτο, Αντιπρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Τέλος μίλησε η τιμώμενη. Από τα παραπάνω παρατίθεται ο έπαινος του καθηγητή Β. Πούχνερ.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΕΠΑΙΝΟΣ

Συνηγορία Μίμων και Έπαινος Σκηνης. Laudatio για την Ελένη Χατζηαργύρη

Ηθοποιός σημαίνει φως. Ηθοποιός σημαίνει ήθος. Ποιεί ήθος επί σκηνης. Και κατά την παλαιότερη ελληνική ορολογία δεν παίζει ρόλους, αλλά τους διδάσκει. Τα μεγάλα έργα του παγκόσμιου ρεπερτορίου διδάσκονται στο θέατρο. Οι παραστάσεις είναι μαθήματα. Μαθήματα ζωής και ανθρωπιάς. Έτσι το έβλεπε ο Διαφωτισμός και έτσι αποτυπώθηκε στη νεοελληνική γλώσσα. Ο ηθοποιός είναι διδάσκαλος, διδάσκαλος του Έθνους· είναι διδάκτωρ. Και σήμερα θα γίνει και επίτιμος διδάκτωρ.

Ο ηθοποιός ως φως. Στα φώτα της ράμπας φωτίζει με την ερμηνεία του τα μεγάλα νοήματα των αθάνατων έργων, και τις μικρές αδυναμίες του πρόσκαιρου ανθρώπου παραδίδει στο γέλιο το λυτρωτικό. Ο ηθοποιός διαφωτίζει και τις πιο σκοτεινές πτυχές της απέραντης ψυχής των μεγάλων ρόλων και διδάσκει, με την κωμική υπερβολή, το μέτρο και το σωστό. Ο φωτισμένος ηθοποιός είναι ο ίδιος φωτισμός και διαφωτισμός· φάρος της μόρφωσης και φωστήρας της συνείδησης, που μεταλαμπαδεύει στον κόσμο ολόκληρο την ολύμπια φλόγα της γνώσης και του ήθους. Της γνώσης και του ήθους. Γιατί η γνώση δίχως ήθος είναι ύβρις φαουστική, και το ήθος χωρίς γνώση, υπακοή τυφλή και δουλεία.

Σήμερα, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών πραγματοποιεί κάτι, που δεν έκανε ποτέ στα σχεδόν 170 χρόνια της ιστορίας του: στέφει με τη σεμνή δάφνη της αναγνώρισης, περιενδύει με την τήβεννο της Φιλοσοφικής Σχολής, απονέμει τη μεγαλύτερη διάκριση που έχει να δώσει, τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορος, στη συγκεκριμένη περίπτωση του Τμήματος Θεατρικών

Σπουδών, σε τεχνίτη του Διονύσου, σε υποκριτή του θεάτρου, σε μια ιέρεια της Μελπομένης και της Θάλειας, που δίδασκε μια ζωή την επιστήμη της ζωής, στα σανίδια που τον κόσμο σημαίνουν, υποδυόμενη τους μεγάλους ρόλους της παγκόσμιας δραματουργίας, συμπυκνωμένη ουσία ζωής και φωτεινές υπάρξεις, που μας συνοδεύουν και μας καθοδηγούν, σαν φάροι του ευρωπαϊκού πολιτισμού, στο ταξίδι μας από το πρώτο κλάμα στην τελευταία σιωπή. Ο ναός της επιστήμης ανοίγει τις πύλες του και εισέρχεται η τέχνη και, για πρώτη φορά, ο Διόνυσος, ο θεός της υπέρβασης της πραγματικότητας και της μεταμόρφωσης του Εγώ σε Εαυτό.

Και μαζί με την τιμώμενη στέφονται με τη σεμνή δάφνη της αναγνώρισης όλοι οι υποκριτές, ερασιτέχνες και επαγγελματίες, από την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους και πριν ακόμα· εκείνοι που προετοίμασαν την εποποιία του '21, ο Γεώργιος Λασσάνης, ο Κωνσταντίνος Κυριακός Αριστίας, ο Θεόδωρος Αλκαίος, κι εκείνοι που συνέχισαν την πολύτιμη κληρονομιά, ο Θεόδωρος Ορφανίδης, που έγινε και καθηγητής Πανεπιστημίου στη συνέχεια, ο Λεωνίδας Καπέλλος, ο Σωτήρης Κουρτέσης, οι αδελφοί Ταβουλάρη, και τόσοι άλλοι, ερασιτέχνες και αυτοδίδακτοι, θεατρίνοι και μπουλουκτσήδες, ώσπου με τον Νικόλαο Λεκατσά και τον Θωμά Οικονόμου να μπει η επαγγελματική εκπαίδευση στον χώρο· με τον Αιμίλιο Βεάκη, που διήνυσε μια τεράστια σταδιοδρομία από αρχηγός μετακινούμενου θιάσου στην τουρκοκρατούμενη ακόμα βόρεια Ελλάδα ως τον αξέχαστο Βασιλιά Ληρ, με τον οποίο θα ταυτιστεί το όνομά του για πάντα, με την Μαρίκα Κοτοπούλη και την Κυβέλη, την Ελένη Παπαδάκη, και τόσους άλλους, -ονόματα, σώματα, φωνές και ρόλοι, όλοι και όλα εδώ είναι, αόρατοι θίασοι στην αίθουσα τελετών, παρόντες στη συλλογική μνήμη, που δεν αφήνει να ξεθωριάσουν οι σκιές τους, μαζί με τους ζωντανούς, που νοερά ή πραγματικά βρίσκονται μαζί μας, ενωμένοι, για να τιμώνται όλοι από το Πανεπιστήμιο με τη συμβολική αυτή πράξη· όλοι που έδωσαν και δίνουν ψυχή και σώμα και πνεύμα και φωνή κάθε βράδυ, ενσαρκώνουν και ζωντανεύουν τους μεγάλους ρόλους, τους Οθέλλους και Οιδίποδες, τους Φάουστ και τους Δον Ζουάν, τις Ηλέκτρες και Ιφιγένειες, Αντιγόνης και Μήδειες, που πιο ζωντανοί γίνονται από τους ζωντανούς, γιατί είναι από συμπυκνωμένη ζωή, και πιο δυνατοί και σημαντικοί από ηγέτες και πρωθυπουργούς, βασιλιάδες και αυτοκράτορες, μεγιστάνες της βιομηχανίας και βαρόνους του χρηματιστηρίου, γιατί είναι φωτεινά σύμβολα της παράδοσης και μορφές ιερές του πολιτισμού.

Διδάκτορες της ζωής, της παράδοσης και του πολιτισμού, στο μάθημα της σκηνης. Ο υποκριτής στην αρχαιότητα ήταν ιεροφάντης και λειτουργός, ώσπου στα πρωτοχριστιανικά χρόνια ξέπεσε και το όνομά του· υποκριτής, αυτός που αποκρίνεται και θέτει υπό την κρίση των θεατών την τέχνη του και τεχνική, ο τεχνίτης του Διονύσου, που κρίνει το ρόλο και κρίνεται από τους κριτές, σ' αυτό που σημαίνει σήμερα: προσποιητής, προσποιημένος. Υπό το φως της θείας αποκάλυψης της αλήθειας και με την ιδέα της καθ' ομοίωσιν θεού ύπαρξης του ανθρώπου, η μίμηση ταυτιζόταν με το ψεύδος και τη βεβήλωση, τη διαστρέβλωση της δημιουργίας και της φύσης· χρειάστηκε να περάσει μια χιλιετία, ώσπου στους Αναγεννημένους χρόνους της νεότερης Ευρώπης

να γίνει κατανοητή η ιερή αποστολή και το εκλεκτό λειτούργημα του θεάτρου, όπου ο υποκριτής δεν μεταμφιέζεται απλώς και παίζει, αλλά στην τέχνη του γίνεται μετουσίωση, μετάγγιση αίματος, ψυχής μετενσάρκωση και πνεύματος μετακένωση, όπου ο υποδυόμενος είναι και δεν είναι ο ρόλος που ενσαρκώνει.

Είναι και δεν είναι. Είμαστε και δεν είμαστε, αυτοί που είμαστε, αυτοί που θέλουμε να είμαστε, αυτοί που θέλουν οι άλλοι να είμαστε. Έτοιμους ρόλους αρπάζουμε, ρόλοι μας επιβάλλονται, νέους ρόλους δημιουργούμε. Η παραβολή του κοσμοθεάτρου δεν παύει να ισχύει, με τη διαφορά ότι το θέατρο και το έργο δεν είναι πια δοσμένο, αλλά γίνεται αγώνας για το τι θα παιχθεί, για τη διανομή, για το πώς και για το γιατί. Και δεδομένη είναι μόνο η αυλαία, που κρέμεται ψηλά πάνω από τα κεφάλια μας.

Στην απελευθερωμένη Ελλάδα δημιουργήθηκε ένας επιτυχημένος νεολογισμός για τον υποκριτή, είτε από τον Κωνσταντίνο Κυριακό Αριστία είτε από τον Αλέξανδρο Ρίζο Ραγκαβή: ηθοποιός. Το θέατρο ποιεί ήθος, διδάσκει τα μαθήματα του ανθρωπισμού. Στα βυζαντινά χρόνια η ηθοποιία σήμαινε κάτι διαφορετικό. Ο νεολογισμός, μοναδικός ανάμεσα στις παγκόσμιες γλώσσες, αποδίδει την εκτίμηση που έτρεφε ο Διαφωτισμός για τη διδακτική ικανότητα της σκηνής, γιατί ο ζωντανός ηθοποιός πάντα είναι πιο πειστικός από το γραπτό μανιφέστο. Και τόσο πολύ έχουν ενστερνιστεί οι Έλληνες το δίδαγμα αυτό, που μέσα στα χρόνια της Επανάστασης ήθελαν να μετατρέψουν τζαμί σε θέατρο. Κι από τότε έμεινε το σύνθημα, πως το θέατρο διδάσκει. Με πολλές έννοιες βέβαια. Και ταυτόχρονα βγήκε άλλος νεολογισμός: ο θεατρίνος, που αποδίδει την περιθωριακή κοινωνική θέση που είχε ο ηθοποιός για πολλά ακόμα χρόνια, ώσπου με τους αγώνες του και την ανύψωση της τέχνης του βρήκε την κοινωνική αναγνώριση που του αξίζει, και σε μερικές περιπτώσεις λατρεύτηκε και αποθεώθηκε όπως κανείς άλλος στη μεγάλη οικογένεια του λαού.

Και αυτή η δύσκολη πορεία στα δύσβατα τοπία της άστατης ιστορίας και των κοινωνικών μετασχηματισμών, σήμερα ολοκληρώνεται με μια σεμνή τελετή της αναγνώρισης, της εκτίμησης, της βράβευσης, όχι μόνο εκ μέρους της επίσημης πολιτείας, αλλά και εκ μέρους της ακαδημαϊκής κοινότητας. Η επιστήμη υποκλίνεται μπροστά στις διδαχές της τέχνης, που κι αυτή την αλήθεια επιζητεί, την πραγματικότητα, με άλλους τρόπους ίσως και άλλες μεθόδους, και αλλιώς την παρουσιάζει, ή την υπερβαίνει, ή τη μετουσιώνει. Η ερμηνεία κάθε μεγάλου ρόλου του παγκόσμιου δραματολογίου είναι πιο αληθινή και πιο πραγματική από κάθε ανθρώπινη ύπαρξη· η Αντιγόνη είναι ζωντανή από τον καθένα μας. Η ενσάρκωση τέτοιων ρόλων είναι ένα ιερό καθήκον και μια υπέρτατη θυσία. Το να δανείζεις το σώμα σου, τη φωνή σου, ψυχή και πνεύμα στις αέναες μορφές αυτές, που περιμένουν στη συλλογική μνήμη του πολιτισμού για να πάρουν σάρκα και οστά, να ζωντανεύουν και να βγουν στη σκηνή και στον κόσμο, το να δώσεις τον εαυτό σου στα ιερά αυτά φαντάσματα της παράδοσης, που σε σπαράσσουν με το δράμα τους, σε αδειάζουν με την αχόρταγη ζωτικότητά τους και σε εξαφανίζουν με την επιβλητική τους προσωπικότητα, είναι πραγματική αυτοθυσία στο βωμό των ιδανικών του πολιτισμού, τελετουργία παραχώρησης του εαυτού, και δίνεις πρόσφορο ολόκληρο το Είναι σου στον θίασο του Διονύ-

σου που ζει μόνο στη σκηνή. Και πόσον κόσμο έχεις συγκινήσει, έχεις κάνει να κλάψει, να γελάσει, πόσον κόσμο έχεις ξεναγήσει, έχεις απαγάγει σε τοπία ονειρικά, σε οράματα κρυστάλλινα στον αέρα, σε κόσμους φανταστικούς, που όλοι κρύβουμε μέσα μας αλλά κλειδί δεν έχουμε να τους ξεκλειδώσουμε· πόσες βραδιές δεν έζησες το μεθύσι της μέθεξης, με τα μάτια στραμμένα πάνω σου και την κομμένη ανάσα μέσα στη σιωπή, όταν τελείς το μυστήριο της μεταμόρφωσης και όταν φεύγεις για το ταξίδι της μετάβασης σε άλλη πραγματικότητα.

Υπηρετήσεις. Θήτευσες. Λειτουργήσες. Τη θεότητα του θεάτρου, το μεγάλο θίασο των ρόλων που έχεις υποδυθεί, που και αυτοί απόψε εδώ είναι, γιατί ο ηθοποιός φέρνει πάντα μαζί του και τους ρόλους του, και τον ακόμα μεγαλύτερο θίασο των μυστών, που είχαν το προνόμιο να τον απολαύσουν, να είναι το ποιμνίο το πιστό στη λειτουργία της μεταμόρφωσης και της μετάβασης. Τελετουργική είναι η ρίζα του θεάτρου, σαμανική, γητευτική. Το ταξίδι της παράστασης μεταμορφώνει όλους, και ιατρεύει. Κανένας δεν γυρίζει πια ίδιος. Ξεναγοί στα ατέρμονα τοπία του διαφορετικού, γιατροί των τραυμάτων της καθημερινότητας, μάγοι της υπέρβασης, και ταυτόχρονα θύματα της αδιακρισίας. Φωστήρες στη μαύρη μονοτονία των ημερών, φάροι στην ομίχλη της μετριότητας.

Το θέατρο δεν θα πεθάνει όσο υπάρχουν ηθοποιοί. Ηθοποιοί που αναζητούν τη ζωντανή επαφή με τον θεατή, το ρίγος της παρουσίας τους, την ανάταση της προσοχής τους, τη μέθη του χειροκροτήματος, όταν η κούραση σμίγει με την ικανοποίηση, πως τα έδωσες όλα. Άλλη μια φορά. Και το θέατρο δεν θα πεθάνει όσο υπάρχουν θεατές. Θεατές που αναζητούν τη ζωντανή επαφή με τον ηθοποιό, κι όχι με τα άψυχα είδωλα της μηχανικής αναπαραγωγής ή τα ανδρείκελα του cyber space και της virtual reality, που δεν σε ακούν μήτε σε βλέπουν και δεν νιώθουν τίποτε. Σε αφήνουν μόνο. Το θέατρο δεν θα πεθάνει, εφόσον υπάρχουν άνθρωποι που αναζητούν την πραγματική επικοινωνία, το κοινό βίωμα, τη συλλογική περιπέτεια, το πείραμα με άλλες πραγματικότητες, μαζί, στον ίδιο χώρο και στον ίδιο χρόνο. Και οι ηθοποιοί θα είναι πάντα οι φωτεινοί οδηγοί σ' αυτή την πορεία, που απομακρύνεται από το εδώ και τώρα, και οδηγεί μακριά, στο πουθενά ή και στο Όλο.

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το παλαιότερο της χώρας, τιμώντας στο πρόσωπό σας τους ηθοποιούς όλους, αυτούς που είναι εδώ και αυτούς που δεν είναι, κι ακόμα, με μια έννοια διαφορετική, αυτούς που είναι εδώ κι αυτούς που βρίσκονται αλλού, αλλά πάντα μαζί στη μνήμη, σ' αυτήν την τελετή μνημόνευσης, εκτίμησης και βράβευσης, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, απονέμοντας την υψηλότερη διάκριση σε μια εκπρόσωπο των τεχνιτών και της τέχνης του Διονύσου, έχει τη βαθύτερη επίγνωση πως τιμά τον εαυτό του, αναγνωρίζοντας την ανεκτίμητη προσφορά της υποκριτικής κοινότητας στο υπέρτατο λειτούργημα που διακονούν στους ναούς της πιο σύνθετης τέχνης, της σκηνικής, υπηρετώντας τη μορφωτική και ψυχοθεραπευτική τους αποστολή, τη διασκεδαστική και καθαρτική, ενσαρκώνοντας τα μεγάλα μαθήματα της ζωής και της τέχνης, και μετατρέποντας τον ποιητικό λόγο σε όραμα και θέαση. Θεωρία με την αρχαία έννοια. Η πράξη είναι ήδη η θεωρία. Η υποκριτική είναι ήδη η θεατρολογία. Η Τέχνη είναι ήδη η Επιστήμη.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη, κοσμητεύοντος ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Θεοδοσίου Ν. Πελεγγρίνη, προεδρεύοντος ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Βάλτερ Ποϋχνερ ἔδοξεν ὁμοθυμῶς τῷ Τμήματι,

ΕΛΕΝΗ ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ

παρ' Εὐρίπου ροὰς ἀναδύσασαν, πεφιλημένην ἔξοχα Μούσαις καὶ Χάρισιν, τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν παρά τοῖς πρώτοις τραφεῖσαν καὶ τοῖς ἀρίστοις συνδεδρακυίαν, ἐξ Ἄργους εἰς Τροίαν καὶ Κρήτην καὶ Καυκάσου σκοπιᾶς καὶ Ἰταλίαν καὶ Κύπρον δι' αἰθέρος βαίνουσαν καὶ Ἰβηρίαν καὶ Βρετανίαν καὶ τῆς Ρωσίας πεδιά καὶ θαλάσσης τῆς Βορείου μυχοῦς βάθυτάτους, εἰς ἀνάκτων δώματα καὶ πένητας δόμους καὶ οἴκους ἀστῶν, καθάπερ εἰς τὰ ἴδια χωροῦσαν, τὰ ἀλουργή, ὡς βαθυζώνων ἄνασσα Περσίδων ὑπερτάτη, καὶ τῆς Ἐκάβης δούλεια ράκη πρεπόντως φέρουσαν καὶ μελάχιμα φάρη Ἥλέκτρας καὶ Δυσδαιμόνας λευχεύμονα στολήν, Κλυταιμῆστρας δέ ἀνδρόβουλον κέαρ, Δηιανείρας ἐπίσπαστον κακόν, Ἴω οἰστροπλήγα καὶ φοιβόληπτον Κασσάνδραν καὶ Γονερίλης δόλον, πολλῶν τε ἄλλων ἦθη καὶ πάθη ὡς ἐναλήθως μιμησαμένην, τοῖς δέ νεωτέροις τεχνίταις κανόνα καὶ μέτρον καὶ στάθμην ὑποκριτικῆς ὑποδεικνύσασαν, ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος ἀναδειξαι, τό δέ ψήφισμα τότε ἐν μεμβράνῃ ἀναγράψαι καὶ τὸν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ Μεγάλῃ ἀναγνόντα καὶ τὰς τιμὰς ἀνειπόντα ἐπιδοῦναι αὐτῇ, ἧ ἂν ἡμέρα ἢ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Σεπτεμβρίου ἕκτη καὶ δεκάτη, ἕτει τρίτῳ καὶ δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδὴπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τήν

ΕΛΕΝΗΝ ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ

ἄξιαν ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

καθηγητής Θεατρολογίας - Θεωρίας τοῦ Θεάτρου, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβῶν, τήν

ΕΛΕΝΗΝ ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας τάς προνομίας τάς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Μαΐου ἐβδόμη καί δεκάτη, ἕτει τετάρτῳ καὶ δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ - ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΛΕΝΗΝ ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΜΑΪΟΥ ΕΒΔΟΜΗ ΚΑΙ ΔΕΚΑΤΗ ΕΤΕΙ ΤΕΤΑΡΤΩ ΚΑΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Ο ΚΟΣΜΗΤΩΡ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ
ΣΧΟΛΗΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

Marvin Carlson

Την 28η Σεπτεμβρίου 2005 έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών του κ. Marvin Carlson, καθηγητή του City University of New York. Η τελετή άρχισε με την προσφώνηση του Πρύτανη κ. Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη. Ακολούθησε η παρουσίαση του έργου του τιμωμένου από τον καθηγητή κ. Βάλτερ Πούχνερ, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα: «Ο Marvin Carlson ερευνητής του Ευρωπαϊκού Θεάτρου». Τέλος μίλησε ο τιμώμενος, με θέμα: «Challenges to Theatre Studies in The New Century».

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ
Καθηγητή και Αναπληρωτή Προέδρου
του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΕΠΑΙΝΟΣ

Ο Marvin Carlson ερευνητής του Ευρωπαϊκού Θεάτρου

Ο Marvin Carlson είναι σήμερα μια εξέχουσα ερευνητική προσωπικότητα στις Ηνωμένες Πολιτείες, που έχει ασχοληθεί ιδιαίτερα με το ευρωπαϊκό θέατρο του 18ου, 19ου και 20ού αιώνα, έχει λάβει πολλά βραβεία και διακρίσεις, και θεωρείται διεθνώς από τους λίγους ερευνητές που διαπρέπουν τόσο στην ιστορική έρευνα όσο και στη θεωρητική αποτίμηση των σύγχρονων εξελίξεων του θεάτρου. Ιδιαίτερη απήχηση είχε το βιβλίο του για τις *Θεωρίες του Θεάτρου. Μια ιστορική και κριτική αναδρομή από τους Έλληνες έως σήμερα* (1984, διευρυμένο 1993), που έχει μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες, καθώς και η κριτική του εισαγωγή στις σύγχρονες *Performances* (1996), που επίσης έχει μεταφραστεί σε άλλες γλώσσες και του έχει εξασφαλίσει ιδιαίτερη διεθνή αναγνώριση, γιατί μπόρεσε σε ένα ιδιαίτερα δύσβατο, θεωρητικά, πεδίο να γράψει ένα στρωτό σύγγραμμα, που μπορεί να διαβαστεί σχεδόν από τον καθένα και συγχρόνως θα παραμείνει σταθμούς στη σχετική επιστημονική βιβλιογραφία.

Ο Marvin Carlson έχει συγγράψει συνολικά μέχρι σήμερα 16 βιβλία για ιστορικά θέματα του γαλλικού, ιταλικού και γερμανικού θεάτρου από το 18ο έως τον 20ό αιώνα, καθώς και βιβλία για τον σκηνικό χώρο στην ιστορική του εξέλιξη, για τη σημειωτική του θεάτρου, για τη δραματουργία, για παραθεατρικές εκδηλώσεις των performances, για το θέατρο ως «μηχανή αναμνήσεων» κ.λπ. Οι προσεγγίσεις του είναι πάντα πρωτότυπες και καλά τεκμηριωμένες. Ιδιαίτερα πρέπει να αναφερθεί το τελευταίο του βιβλίο για τον Βολταίρο και το γαλλικό (αγγλικό και γερμανικό) θέατρο του 18ου αιώνα, καθώς και μεταφράσεις των γαλλικών θεατρικών έργων από επιγόνους του Μολιέρου κατά το

18ο αιώνα στα αγγλικά, σε στίχο και ομοιοκαταληξία!

Ο Marvin Carlson έχει συγγράψει επίσης γύρω στα 150 επιστημονικά άρθρα, που καλύπτουν ένα πολύ ευρύ θεματολογικό και ερευνητικό φάσμα της Θεατρολογίας, έχει παρουσιάσει πολλά θεατρολογικά βιβλία σε μορφή βιβλιοκρισιών, φιλοτέχνησε μια σειρά από θεατρικές κριτικές για την τρέχουσα ευρωπαϊκή θεατρική παραγωγή, επίσης έχει γράψει μερικά θεατρικά έργα και έχει σκηνοθετήσει μια σειρά από παραστάσεις στο πανεπιστημιακό θέατρο της Νέας Υόρκης. Διαθέτει μίαν ασυνήθιστη γλωσσομάθεια, που περιλαμβάνει δίπλα στις κύριες ευρωπαϊκές γλώσσες και τα ισπανικά, τα δανικά, τα νορβηγικά και τα αραβικά. Εργασίες του έχουν μεταφραστεί στα αραβικά, κινέζικα, φιλιππινικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, ιαπωνικά, κορεάτικα, πολωνικά, πορτογαλικά, ισπανικά καθώς και σε διάφορες σλαβικές γλώσσες. Η προοπτική να μεταφραστούν και στα ελληνικά, ενισχύεται με τη διάκριση αυτή.

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών αποφάσισε να απονεμίσει στον Marvin Carlson την ανώτατη επιστημονική διάκριση που έχει να δώσει το Πανεπιστήμιο Αθηνών, με το σκεπτικό πως, ο διακεκριμένος ερευνητής με διεθνή αναγνώριση και ακαταπόνητος συγγραφέας πολλών επιστημονικών μονογραφιών, είναι σήμερα ένας από τους λίγους Αμερικανούς ερευνητές που ασχολούνται συστηματικά και σε βάθος με το ευρωπαϊκό θέατρο και μάλιστα με την ιστορία του θεάτρου, που τις τελευταίες δεκαετίες δεν ήταν ιδιαίτερα της μόδας. Ο Marvin Carlson είναι ο πρώτος ξένος μελετητής που λαμβάνει τη διάκριση αυτή από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, και με τρόπο άξιο ηγείται της χορείας αλλοδαπών μελετητών που θα ακολουθήσουν. Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών θεώρησε καθήκον του να δώσει προτεραιότητα σε ελληνικές προσωπικότητες του σύγχρονου ελληνικού θεάτρου, που κάλυπταν σχεδόν όλες τις κατηγορίες και ειδικεύσεις των τεχνητών του Διονύσου, και έτσι στα πρώτα 15 χρόνια της ύπαρξης του βράβευσε με τη διάκριση αυτή τον Ιάκωβο Καμπανέλλη, τον Ζιλ Ντασέν, τον Αλέξη Σολομό, τον Μάριο Πλωρίτη, τον Κώστα Πασχάλη και την Ελένη Χατζηαργύρη. Η σημερινή σεμνή τελετή αποτελεί την αρχή ενός άλλου κύκλου συμβολικής αναγνώρισης της προσφοράς προς την επιστήμη του θεάτρου, που δεν οδηγεί στις συγκινήσεις και τα χειροκροτήματα της σύγχρονης θεατρικής σκηνής αλλά στις αίθουσες διδασκαλίας των πανεπιστημίων ανά τον κόσμο, στη βαθιά σιωπή των βιβλιοθηκών και αρχείων, στα πληκτρολόγια των γραφομηχανών και των ηλεκτρικών υπολογιστών, στην μελάνη της τυπογραφίας και στον πονοκέφαλο της σελιδοποίησης. Ο κύκλος αυτός θα φέρει το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών και το Πανεπιστήμιο Αθηνών σε πολλές χώρες, σε διακεκριμένα ιδρύματα και σε εξέχουσες προσωπικότητες της σημερινής επιστήμης του θεάτρου.

Όπως διαφαίνεται ήδη από το όνομά του, ο Marvin Carlson είναι σκανδιναβικής καταγωγής, γεννημένος στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου ολοκλήρωσε τις σπουδές στο Πανεπιστήμιό του Kansas και απέκτησε το διδακτορικό του δίπλωμα στον κλάδο «Drama and Theatre» στο Cornell University το 1961. Σ' αυτό το πανεπιστήμιο ξεκίνησε και την ακαδημαϊκή του σταδιοδρομία, πρώτα ως Instructor-Professor στο Department of Theatre Arts (1961-79), όπου ήταν

για πολλά χρόνια και Chairman του Τμήματος Θεατρικών Τεχνών (1966-68, 1973-79), ύστερα θήτευσε στο Indiana University ως Professor of Theatre και Director of Graduate Studies (1979-86), για να καταλήξει στο 1986 στο Τμήμα και στο Πανεπιστήμιο, στο οποίο υπηρετεί ακόμα και σήμερα: στο Graduate Center του City University of New York, στην έδρα του Professor of Theatre and of Comparative Literature, όπου κατά το χρονικό διάστημα 1986-95 ήταν executive officer του μεταπτυχιακού προγράμματος για διδακτορικό στο θέατρο, και από το 1986 έως σήμερα Distinguished Professor of Theatre and Comparative Literature. Η αναγνώριση της ακραιφνώς ακαδημαϊκής και επιστημονικής του σταδιοδρομίας, που βασίζεται στα πολυάριθμα δημοσιεύματα του, καθρεφτίζεται και στα πολλά βραβεία και τις πολυάριθμες διακρίσεις που έχει λάβει, και που εδώ δεν είναι τόπος και χρόνος για να αναφερθούμε αναλυτικά. Σχετικά με την Ελλάδα, ας αναφερθεί μόνο πως δύο φορές συνεργάστηκε ως κριτής στον Διεθνή Θεατρικό Διαγωνισμό του Ιδρύματος Ωνάση.

Αναλυτικά θα αναφερθούμε όμως στην καταπληκτική συγγραφική σταδιοδρομία του, η οποία ξεκινάει με μια αγγλική μετάφραση των *Απομνημονευμάτων* του André Antoine, του θρυλικού ιδρυτή του Théâtre Libre, ο οποίος σημάδεψε με τη δραστηριότητα του τη θεατρική ζωή του Παρισιού πριν και μετά το 1900 (*André Antoine's "Memories of the Théâtre Libre"*, translated by M. A. Carlson, ed. H. D. Albright, Coral Gables, Florida, Univ. of Miami Press 1964, σελ. 239, 11 εικ.), κι εκδόθηκε ως 5ος τόμος της σειράς «Rare Books of the Theatre» της American Educational Theatre Series. Η ιδιαίτερη κλίση του Carlson για το γαλλικό θέατρο βεβαιώνεται με το επόμενο βιβλίο του, *The Theatre of the French Revolution* (Ithaca, New York, Cornell Univ. Pr 1966, σελ. 328, 19 εικ. 11 σχέδια), με το οποίο κάνει το ντεμπούτο του στη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα, γιατί μεταφράζεται το 1970 στα γαλλικά (*Le Théâtre de la Revolution Française*) και εκδίδεται από τον έγκυρο εκδοτικό οίκο Gallimard στο Παρίσι, ενώ το έκτο κεφάλαιο, «The Theater under Terror», (Σεπτ. 1793 - Ιουλ. 1794), συμπεριλαμβάνεται σε μια γερμανική έκδοση, *Das französische Theater des 18. Jahrhunderts*, 1984, που εκδίδει η γνωστή Wissenschaftliche Buchgesellschaft στο Darmstadt. Στη συνέχεια παραμένει στο γαλλικό χώρο, αλλά διεύρυνε την οπτική του: το έργο του *The French Stage in the Nineteenth Century* (Metuchen N.J., The Scarecrow Press, Inc. 1972, σελ. 326) καλύπτει όλο τον πολύμορφο 19ο αιώνα και κάνει ανοίγματα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Αποτελεί, τρόπον τινά, την ιστορική συνέχεια του βιβλίου του για τη Γαλλική Επανάσταση. Τα βασικά κεφάλαια του βιβλίου είναι: «Νεοκλασικισμός και mélodrame» (1800-1830), «Η εποχή του Ρομαντισμού» (1827-1850), «Κοινωνικό δράμα και οπερέτα» (1850-1870) και «Ρεαλισμός και Συμβολισμός» (1870-1900), οπότε κλείνει ο κύκλος των αναζητήσεων του, που ξεκίνησε με τον κατ' εξοχήν εκπρόσωπο του νατουραλιστικού θεάτρου, τον André Antoine.

Όμως ο Carlson εκπλήσσει με τον ερευνητικό του δυναμισμό: ακριβώς την ίδια χρονιά, το 1972, παρουσιάζει και έναν τόμο για το γερμανικό θέατρο του 19ου αιώνα: *The German Stage in the Nineteenth Century* (Metuchen N.J.,

The Scarecrow Press, Inc. 1972, σελ. 277), αναγνωρίζοντας τη δυναμική των πραγμάτων στη θεατρική ιστορία του 19ου αιώνα: ο γαλλικός Ρομαντισμός δεν μπορεί να κατανοηθεί σωστά χωρίς τον γερμανικό Ρομαντισμό, και ο γερμανικός Ρομαντισμός χωρίς τα θετικά πειράματα του Γκαίτε στη Βαϊμάρη. Λόγω του αποκεντρωτικού σχήματος των εξελίξεων στο γερμανικό θέατρο του 19ου αιώνα, η ιστορία του είναι ιδιαίτερα περίπλοκη και δαιδαλώδης· ο Carlson δείχνει ήδη τις ικανότητές του στη στρωτή και εύληπτη παρουσίαση σύνθετων φαινομένων, καθώς συγκεντρώνει όλες τις εξελίξεις σε τρία μεγάλα κεφάλαια: «Η ρομαντική περίοδος» (1800-1830), «Η virtuoso περίοδος», όπως την ονομάζει, εννοώντας το ρεαλιστικό θέατρο (1830-1870), και «Η ρεαλιστική περίοδος» (1870-1900), χαρακτηρίζοντας έτσι τη μετάβαση στον Νατουραλισμό και τις συμβολιστικές και αισθητιστικές αντιδράσεις σ' αυτόν. Αισθανόταν όμως την ανάγκη να διευρύνει την ιστορία του γερμανικού θεάτρου προς τα πίσω, διαισθανόμενος πως το κεφάλαιο του Γκαίτε και της Βαϊμάρης δεν βρήκε την αντίστοιχη θέση που του άξιζε. Έτσι έξι χρόνια αργότερα δημοσιεύει ολόκληρο βιβλίο για την 27χρονη διεύθυνση του Γκαίτε στο θέατρο της Βαϊμάρης, *Goethe and the Weimar Theater* (Ithaca/London, Cornell Univ. Pr. 1978, σελ. 328, εικ.), μεταφράζοντας και τους περίφημους «Κανόνες για τους ηθοποιούς» στα αγγλικά. Δεδομένης της τεράστιας βιβλιογραφίας που υπάρχει για το θέμα, και αυτό το βιβλίο, ξεκινώντας με τις ερασιτεχνικές παραστάσεις του νεαρού Γκαίτε έως την παραίτησή του από τη διεύθυνση του αυλικού θεάτρου σε προχωρημένη πλέον ηλικία, είναι ένα κατόρθωμα παρουσίασης και ερμηνείας. Και τρία χρόνια αργότερα, ο χάρτης των αναζητήσεων στην ευρωπαϊκή θεατρική ιστορία του 19ου αιώνα ολοκληρώνεται με έναν τόμο που αφιερώνεται στο ιταλικό θέατρο του 19ου αιώνα, συμπεριλαμβάνει όμως και ικανό μέρος του 18ου: *The Italian Stage. From Goldoni to D' Annunzio* (Jefferson, N.C. & London, McFarland & Comp., Inc. 1981, σελ. 228). Τα κύρια κεφάλαια είναι: «Οι βάσεις του 18ου αιώνα», «Η γαλλική κατοχή», «Επανόρθωση και Ρομαντισμός», «Το risorgimento», «Η διεθνής εποχή», που αφορά κυρίως την Όπερα, και ο «Ρεαλισμός». Ήδη, με την αναφορά και μόνο της ιταλικής όπερας και του μουσικού θεάτρου, αντιλαμβάνεται κανείς το εύρος των φαινομένων που πρέπει να πραγματεύεται μια τέτοια θεατρική ιστορία: και πάλι διαφαίνεται το ταλέντο του Carlson να δαμάζει το υλικό, να ιεραρχεί τα πράγματα, να διαχωρίζει με αλάνθαστο ένστικτο και εμπειριστατωμένη γνώση το σημαντικό από το λιγότερο σημαντικό, και να δίνει ένα στρωτό σύγγραμμα που διαβάζεται με ευχαρίστηση και ενδιαφέρον. Αυτό το συγγραφικό ταλέντο δεν θα τον αφήσει ούτε σε συγγράμματα ακόμα πολύ πιο δύσκολα και σύνθετα.

Δεν είναι υπερβολή να πούμε πως, στην αρχή της δεκαετίας του 1980, ο Carlson αναγνωρίζεται διεθνώς ως «leading scholar» στη θεατρική ιστοριογραφία της Ευρώπης του 19ου αιώνα, εκείνου του πολύμορφου και πολύπλοκου αιώνα, όπου εκκολάπτονται ήδη πολλές από τις εξελίξεις του 20ού. Μόνο το αγγλικό θέατρο έχει αφήσει απέξω, που του είναι, καθότι Αμερικανός, πιο οικείο. Αλλά ενέδιδε πάντα στη διεισδυτική περιέργεια για το διαφορετικό, όπου τον βοήθησε η εκπληκτική του γλωσσομάθεια. Αλλά η εντατική

ενασχόληση με την ιστορία του θεάτρου τον οδήγησε αναπόφευκτα και στη θεωρία. Λίγα χρόνια αργότερα παρουσιάζει ένα εγχειρίδιο, handbook και reader ταυτόχρονα, που παρακολουθεί τη θεατρική θεωρία από τους αρχαίους Έλληνες έως το τέλος του 20ού αιώνα, ένα πραγματικό τόλμημα, που δια φωτίζει ανάγλυφα και τη μαεστρία του στην παρουσίαση σύνθετων θεμάτων: *Theories of Theatre. A Historical and Critical Survey, from the Greeks to the Present* (Ithaca, New York, Cornell University Press 1984 expanded edition 1993, σελ. 553). Πρόκειται για ένα πραγματικό break through, γιατί το βιβλίο αυτό μεταφράστηκε στα ιταλικά το 1988, στα σλοβενικά 1992, στα πορτογαλικά 1995, στα κροατικά 1996, στα αραβικά 1996, στα σλοβακικά 2001, στα κορεατικά 2002, και καθιέρωσε τον Carlson διεθνώς και ως θεωρητικό του θεάτρου, μια διάσταση την οποία θα καλλιεργήσει και στο μέλλον με άλλες μονογραφίες του. Ένα τέτοιο compendium δεν κρίνεται βέβαια από την πληρότητα της πραγμάτευσης αλλά από τη χρηστικότητα, την ικανότητα της σύννοησης, την κριτική απόσταση του ιστορικού και, last but not least, τον λογοτεχνικό οίστρο με τον οποίο είναι γραμμένο, για να αποτελέσει και ευχάριστη ανάγνωση. Η άμεση επαφή με τη θεατρική θεωρία και πρακτική των τελευταίων δεκαετιών του 20ού αιώνα θα οδηγήσει τον Carlson σε μια σειρά διαφορετικών και πιο εξειδικευμένων προσεγγίσεων στη δυσδιάκριτη, πλέον, έννοια του θεάτρου.

Δεν ξεχνά όμως και τις καθαρά ιστορικές προσεγγίσεις, αυτή τη φορά παραστάσεων, που είναι καλά τεκμηριωμένες από τις πηγές και επιτρέπουν μιαν ακριβέστερη αναστήλωση, και διαλέγει παραστάσεις έργων του Σαίξπηρ από Ιταλούς ερμηνευτές στην Αγγλία και στην Αμερική στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα: *The Italian Shakespearians. Performances by Ristori, Salvini, and Rossi in England and America* (Washington: The Folger Shakespear Library, London and Toronto: Associated University Press 1985, σελ. 224, 13 εικ.). Ως αντανάκλαση της εφαρμογής της σημειωτικής μεθόδου στη θεατρική έρευνα, ο Carlson εφαρμόζει τη μέθοδο της εξήγησης, πώς τα πράγματα αποκτούν τις σημασίες τους και σημαίνουν κάτι, στο πιο σταθερό μέρος της θεατρικής σύνθεσης, τη διαρρύθμιση του θεατρικού χώρου και την αρχιτεκτονική του θεατρικού κτιρίου: *Places of Performance. The Semiotics of Theatre Architecture* (Ithaca and London, Cornell Univ. Pr. 1989, 2nd ed. 1992, σελ. 212, 105 εικ.), με πλούσια εικονογράφηση, που δείχνει παραδείγματα από την αρχαία Ελλάδα έως τις σύγχρονες σκηνικές λύσεις: το κεφάλαιο «The City as Theater» ασχολείται με τις υπαίθριες παραστάσεις από το Μεσαίωνα ως σήμερα, το «The Jewel in the Casquet» μιλάει για το αυλικό θέατρο, το «The Urban Hub» για την τοποθέτηση των θεάτρων μέσα στο πολεοδομικό πλέγμα της πόλης, το «The Facade Theater» για την εορταστική αρχιτεκτονική της πρόσοψης των παραδοσιακών θεάτρων, το «Interior Space» για την εσωτερική διαρρύθμιση του χώρου των θεάτρων και της σκηνής και το «Interior Decoration» για το διάκοσμο. Η ανάλυση αυτή δηλαδή επικεντρώνεται στο τι σημαίνει ο θεατρικός χώρος ανεξάρτητα από το ποιος παριστάνει ποιο ρεπερτόριο σ' αυτόν. Παράλληλα ο Carlson επεξεργάστηκε και εξέδωσε την ίδια χρονιά μαζί με την Yvonne Shafer,

έναν ογκώδη τόμο με τίτλο: *The Play's the Thing. An Introduction to Theatre* (New York/London, Longman 1990, σελ. 635, πολυάριθμες εικ.), πρωτότυπη σύλληψη μιας ιστορίας του ευρωπαϊκού θεάτρου σε μορφή παραδειγμάτων και σταθμών, που συνδυάζει ωστόσο την ανάλυση του δραματικού έργου με την παρακολούθηση μιας θεατρικής παράστασης. Κάθε κεφάλαιο ξεκινάει με ένα τμήμα όπου συγκεντρώνονται τα ιστορικά δεδομένα, από τον χρονολογικό πίνακα έως τις συνθήκες προσλήψεις, από την ανάλυση δραματικών κειμένων έως τη θεωρία του θεάτρου, και ολοκληρώνεται με μια ιδεατή παρακολούθηση θεατρικής παράστασης της εποχής, που τη βλέπουμε με τα μάτια ενός συγκεκριμένου θεατή. Μ' αυτό τον τρόπο παρουσιάζεται το αρχαίο θέατρο, η παράσταση είναι η *Μήδεια* του Ευριπίδη στην αρχαία Αθήνα, το μεσαιωνικό θέατρο, το αναγεννησιακό με ανεβάσματα του *Μάκβεθ* στο Globe Theatre του Λονδίνου, το θέατρο της Παλινόρθωσης του 17ου αιώνα, το ρομαντικό θέατρο, με παράσταση του *Hernani* του Victor Hugo στην Comédie Française, το θέατρο του Ρεαλισμού και Αντιρεαλισμού με παράσταση του *Κουκλόσπιτου* του Ίψεν, το θέατρο στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα με τον *Emperor Jones* σε ένα Provincetown Playhouse, και το μεταπολεμικό θέατρο με την παράσταση *Entertaining Strangers* στο National Theatre του Λονδίνου το 1988, όπου ο υποτιθέμενος θεατής που αφηγείται, είναι ο ίδιος ο Carlson. Σε πολλά από τα κεφάλαια το πρώτο μέρος, με τα ιστορικά δεδομένα, αποτελεί μια σωστή ιστορία του θεάτρου υψηλών προδιαγραφών. Στο τέλος υπάρχει ένα τμήμα με περιλήψεις των αναφερόμενων έργων, γλωσσάριο και βιβλιογραφία.

Ένα χρόνο αργότερα ο Carlson παρουσιάζει έναν τόμο με διάφορα δοκίμια για τη σημειολογία του θεάτρου, η οποία, στο μεταξύ, έχει χάσει κάπως το ζενίθ της επιρροής της στη θεατρική θεωρία: *Theatre Semiotics. Signs of Life* (Bloomington/Indianapolis, Indiana University Press 1990, σελ. 125). Ο Carlson όμως δεν περιορίζεται στην ανάλυση της θεατρικής επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της παράστασης, ως μιας ροής κωδικοποιημένων σημείων και αποκρυπτογράφησης σημασιών, αλλά θέτει το πρόβλημα εξ αρχής σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο: πληροφόρηση δεν αντλεί ο θεατής μόνο από την ίδια την παράσταση, αλλά και από πηγές εκτός αυτής ή και από δεδομένα που δεν ανήκουν στον αισθητικό κώδικα της παραγωγής· επίσης είναι στη διακριτική του εξουσία να ερμηνεύει τις δέσμες σημείων που δέχεται κατά το δικό του τρόπο. Έτσι, το κοινό ρητό για την ενεργητική και δημιουργική συμμετοχή του θεατή στο καλλιτεχνικό γεγονός της παράστασης δεν είναι λόγος κενός. Επίσης η τοποθέτηση, η εμφάνιση και ο εξοπλισμός του θεατρικού χώρου δίνει ήδη ένα πλαίσιο σημασιών, ανεξάρτητα από το ποιο έργο παίζεται απόψε και με ποιον τρόπο. Κάλ' αυτόν τον τρόπο η πρόσληψη της θεατρικής παράστασης είναι εκείνο το πεδίο, όπου η σημειωτική μέθοδος δείχνει τις μεγαλύτερες αδυναμίες της. Ο Carlson κρατάει, όπως και σε άλλα έργα του, ξεκινώντας πάντα από τη θεατρική πρακτική, μια κριτική στάση προς τις ολιστικές και φορμαλιστικές προσεγγίσεις των θεωρητικών.

Λίγα χρόνια αργότερα, παρουσιάζει ένα βιβλίο που αναλύει ένα ξεχωριστό θεατρικό είδος, το detective drama: *Deathtraps. The Postmodern*

Comedy Thriller (Bloomington/Indianapolis, Indiana Univ. Pr. 1993, σελ. 212), δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στη στρατηγική της απόκρυψης ή αποσιώπησης αποφασιστικών πληροφοριών, που είναι απαραίτητη για την προετοιμασία του αιφνιδιασμού της λύσης στο τέλος· η τακτική είναι γνωστή από το αστυνομικό μυθιστόρημα. Αποκλειστικά με το σύγχρονο θέατρο ασχολείται ο τόμος *Performance: A Critical Introduction* (London/New York, Routledge, 1996, σελ. 247 -μερική μετάφραση στα κινεζικά 1998, ολόκληρο στα αραβικά Κάιρο 1999, σλοβένικα 2002), που συνδέει τις σύγχρονες μορφές τελέσεων και θεαμάτων με την παραδοσιακή *avant-garde* και την εξέλιξη του χορού και των τεχνών του 20ού αιώνα, αποδεικνύοντας πως η διευρυμένη και εκλεπτυσμένη θεατρική πρακτική ξεφεύγει πλέον από τις έννοιες και τις μεθόδους ανάλυσης της θεατρικής θεωρίας. Ειδικά ο τόμος αυτός, πραγματεύεται μια σειρά θεωριών από διάφορες επιστήμες και φιλοσοφικά ρεύματα και δείχνει το συγγραφέα του στο ζενίθ της παραστατικής του ικανότητας· σε αντίθεση με ένα ικανό μέρος της βιβλιογραφίας που ασχολείται θεωρητικά με τις performances και τη θεωρία τους, το βιβλίο είναι εύληπτο χωρίς να καταφεύγει σε απλουστευτικά σχήματα, διαβάζεται ευχάριστα, συνοψίζει σύνθετες εξελίξεις και περιγράφει πολύπλοκα αισθητικά γεγονότα.

Ο Carlson όμως δεν ξεχνά τις παλιές του αγάπες, ειδικά το γαλλικό θέατρο. Το 1998 παρουσιάζει ένα τόμο: *Voltaire and the Theatre of the Eighteenth Century* (Westport/Connecticut, London, Greenwood 1998, σελ. 186, εικ.), στηριζόμενος κυρίως στους 107 τόμους της αλληλογραφίας του Βολταίρου, δίνοντας μια συναρπαστική εικόνα της εποχής του Ροκοκό με τις ερασιτεχνικές παραστάσεις του Βολταίρου στα σαλόνια της αριστοκρατίας, και σκιαγραφώντας τη θεατρική ιστορία της Γαλλίας του 18ου αιώνα, αλλά και της Αγγλίας και της Γερμανίας, με αφορμή τις πολυετείς παραμονές του Βολταίρου στο Λονδίνο και στο Βερολίνο. Το προτελευταίο βιβλίο του, *The Haunted Stage. The Theatre as Memory Machine* (Ann Arbor, The Univ. of Michigan Press 2001, σελ. 200), ασχολείται με το γεγονός ότι το θέατρο είναι ένας κατά βάση στοιχειωμένος τόπος του παρελθόντος, όπου κυριαρχεί η μνήμη και μνημόνευση, τόσο στο επίπεδο των δραματικών έργων, στα οποία εγγράφονται εποχές ολόκληρες, όσο και στο επίπεδο των ηθοποιών, που τους θυμόμαστε σε κορυφαίους ρόλους, αλλά και των εξαρτημάτων της παράστασης και του θεατρικού χώρου εν γένει· ειδικά στην εποχή του μεταμοντέρνου θεάτρου αυτή η ανακύκληση και εκμετάλλευση έτοιμων στοιχείων έχει αναχθεί σε καλλιτεχνική στρατηγική.

Το τελευταίο βιβλίο του Carlson, *The Heirs of Moliere. Four French Comedies of the 17th and 18th centuries, by Jean-François Regnard, Philippe Nèrecault Destouches, Pierre Nivelles de la Chaussée, Jean-Louis Laya* (translated and edited by Marvin Carlson, Martin E. Segal Theater Center Publications, New York 2003, σελ. 364), φανερώνει τις καλλιτεχνικές και λογοτεχνικές ευαισθησίες του συγγραφέα του. Μεταφράζει στα αγγλικά, σε ομοιοκατάληκτο στίχο, τέσσερα θεατρικά έργα από επιγόνους του Μολιέρου, *The Absent-Minded Lover* του Regnard (1697), *The Conceited Count* του Destouches (1732), *The*

Fashionable Prejudice του La Chaussée (1735) και *The Friend of the Laws* του Laya (1793), εμφανίζοντας πάλι ένα διαφορετικό, καλλιτεχνικό αυτή τη φορά, προφίλ, χωρίς να απομακρύνεται από τη θεατρική ιστορία.

Άλλωστε ο Carlson έχει γράψει πολυάριθμες θεατρικές κριτικές, έχει κάνει θεατρικές μεταφράσεις και σκηνοθέτησε 33 έργα σε πανεπιστημιακά θέατρα. Ως ιδρυτής και εκδότης του περιοδικού *Western European Stage*, είναι άγρυπνος παρατηρητής των σύγχρονων θεατρικών εξελίξεων στην Δυτική Ευρώπη και έχει συγγράψει περίπου 150 άρθρα και μελέτες, δοκίμια και αναλύσεις, των οποίων η λεπτομερειακή αναφορά ξεπερνάει τις δυνατότητες μιας συνοπτικής παρουσίασης του έργου του.

Και, τελευταίο αλλά όχι έσχατο, ας αναφερθεί ότι πρόσφατα δοκίμασε την προσωπική του ακτινοβολία, την οποία αναπτύσσει συνήθως στις αίθουσες διδασκαλίας και στο βήμα του ομιλητή στα συνέδρια, και στη σκηνή: εμφανίζεται τον Ιούνιο του 2000, στο Theatre for the New City στη Νέα Υόρκη, στο ρόλο του Andrew Jackson στο έργο *The Trail of Tears* των Willinger και Shaw, αποσιώντας την κριτική παρατήρηση πως «Marvin Carlson is a powerful Andrew Jackson» και υποδεικνύοντας σε μας όλους, πως ποτέ δεν είναι αργά να δοκιμάσουμε και κάτι άλλο και να ενσαρκώνουμε έμπρακτα τη σύζευξη επιστήμης και τέχνης.

Dear Marvin,

It is a great pleasure and an outstanding honor for the Department of Theatre Studies and the whole University of Athens, the oldest in this old and beautiful country, to have you with us in this humble ceremony and to award you the title of Doctor Honoris Causa of the Theatre Studies of the University in that town where theater was created.

Με την απονομή του τίτλου του Επίτιμου Διδάκτορος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, το Πανεπιστήμιο βραβεύει μ' αυτή τη σεμνή τελετή τις γενναιόδωρες προσφορές σου στη σύγχρονη επιστήμη του θεάτρου, την αφοσίωσή σου στην ιστορία και θεωρία του ευρωπαϊκού θεάτρου από την αρχαιότητα έως τις τελευταίες του εξελίξεις, τιμά την εξέχουσα προσωπικότητά σου στην ακαδημαϊκή κοινότητα των θεατρικών σπουδών ανά την υφήλιο και το πολυσχιδές και πρωτοποριακό σου συγγραφικό έργο, που σου εξασφάλισε μια μόνιμη θέση στη σύγχρονη βιβλιογραφία σχετικά με το θέατρο, τιμά τη σταθερή σου προσήλωση σε παραδοσιακές μεθόδους έρευνας, εφαρμοσμένες με νεωτερικούς προσανατολισμούς, αποφεύγοντας τις επίκαιρες και πρόσκαιρες μόδες της εποχής και κρατώντας μια κριτική στάση στα θεωρητικά συμπεράσματα ολιστικών και φορμαλιστικών μεθόδων ανάλυσης, που απογειώνονται από την εμπειρική βάση του καλλιτεχνικού γεγονότος. Το Πανεπιστήμιο Αθηνών, τέλος, με την αναγνώριση και τη διάκριση αυτή, την ανώτερη που έχει να δώσει, τιμά και τον εαυτό του, δεχομένο στην εκλεκτή χορεία των Επίτιμων Διδασκτόρων του ένα νέο διακεκριμένο εταίρο, που συνδυάζει και συμπυλώνει στο πρόσωπο του την Επιστήμη και την Τέχνη.

MARVIN CARLSON

Καθηγητή Θεατρολογίας στο City University της Ν. Υόρκης

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ

Challenges to Theatre Studies in The New Century

Before presenting my brief opening thoughts on the vast subject of the challenges facing the study of theatre as we begin a new century, I must express my deepest thanks to the University of Athens and to the Department of Theatre Studies here, for awarding me the title of Doctor Honoris Causa. For someone who has devoted his life, as I have, to the study and practice of theatre, there can be no higher honor than to be so recognized by the leading academic institution in the city and state that gave birth to and produced the first great examples and continuing models of this art.

I am also deeply honored by the fact that this ceremony is part of the opening of this first international conference on Theatre and Theatre Studies in the 21st century. Again, there could be no more appropriate time and place for such a major conference, since as we entered the new century it is clear that Greek theatre practice and theory still holds pride of place in the theatrical consciousness of the entire globe.

Although it is now almost 25 centuries since the appearance of the first great dramatic works here in Athens, and 24 centuries since Aristotle laid the foundations for their study, the development of the specific academic field of theatre studies represented by most of the participants in this upcoming conference, is comparatively quite young having really developed in this universities only little more than a century ago. Although it has undergone some important changes in this, its first century, it seems clear that it faces major new challenges in the century ahead, that promise to bring about major changes in how theatre studies are conceived and practiced around the world. Three of these seem to be of particular importance.

The first is that the theatre of the new century is clearly going to be more global as all parts of the world become more interconnected. Modern technology, ease of travel, and ease of global communication makes the world even smaller. Already during the past generation we have seen a vast increase in international theatre festivals, international productions, international touring. Equally important, we have seen the field of theatre studies expand to include theatre activity around the world. When I was a graduate student in New York in the early 1960s, theatre studies was essentially the study of European theater and the theatre of the United States, with small token attention given to the classic forms of Japan. Most of the rest of Asia, all of Africa and Latin America, Australia and Southeast Asia, even our neighbors Canada and Mexico were almost totally unknown to us. Today major theatre research is going on in all these areas and theatre scholars are

more and more aware of the global dimensions of their field of study. Nor is this only a matter of learning about unfamiliar and largely alien traditions, since the growing interconnectedness of world culture means that theatre itself is being created in an even more complex web of intercultural associations. To take the classic Greek drama as a single but critically important example, the informed theatre scholar today really should know not only something of the many *Medea*, *Antigone*, and *Oedipus* adoptions and stagings in Europe but Suzuki Tadashi's stagings of the *Trojan Women* and *The Bacchae* in Japan, Grisela Gambaro's *Antigone Furiosa* from Argentina, Wole Soyinka's *The Bacchae* from Nigeria. I have recently edited a collection of four versions of *Oedipus* created by Arabic dramatists from Egypt and Syria. The whole rich field of Arabic drama, almost unknown a decade ago, is now entering general theatre studies. Before going on to my second point I must note that this new development restores Greece, at the crossroads of Europe, Asia and Africa, to something much closer to the position it held in classic times, when it was the geographical as well as the cultural center of world theater. For most of the modern era, when European and American theater scholars considered only theatre produced in Europe and the United States to be worthy of studying Greece was relegated to a rather removed corner of the theatrical map, and its post-classic contributions scarcely recognized.

Each of the challenges to Theatre Studies in the new century I am emphasizing today involves a significant expansion of the domain of such studies. This is perhaps most obvious in a simple geographical sense, as we turn from a preoccupation with the theatre of England, France and Germany to a recognition of the contributions of artists in such neglected areas as Mexico, Australia, Syria, and South Africa. Perhaps even more significant is a quite different expansion, concerning the subject matter of the field. For most of the first century of each existence, Theatre Studies has been oriented toward the Western canonical plays, beginning with the Greeks, and then continuing through the masterworks of the English and Spanish Renaissance, the French Baroque, and so on to Ibsen, Strindberg and Beckett. Theatre Studies, whether concerned with literally texts or with staging, tended to focus on this tradition. The rise of Performance Studies in the late 20th century and post-modern attacks on the canon and the academic privileging of traditional «high art», led theatre scholars to look beyond Renaissance England, Baroque France, early 19th century Germany and so on to hitherto neglected periods. In the United States for example, where a canonical approach regarded anything before O'Neil as unworthy of study, interest began to flourish in the 19th century American theatre, and in such popular manifestations as the melodrama, the vaudeville, and the minstrel show. Indeed, under the growing influence of performance studies and cultural studies, non literally entertainments of all sorts entered the domain of Theatre Studies, popular farse and burlesque, circuses and

carnivals, puppet and folk theatre. Even the closely related fields of ritual, public ceremonies, games and sports offered new ways of thinking about even traditional theatre and the way it operated within a culture. This great expansion of the potential field of study, away from the literally dramatic canon and into more popular forms and theatre-related activity both in Europe and elsewhere, seems to me to offer the second great challenge to Theatre Studies in the new century.

Third is the impact of new technology on the theatre. Despite its foundations in the encounter of the living body of the performer with the living body of the spectator, the theatre, always deeply embedded in its surround culture, has always been profoundly affected by technological changes in the culture. One has only to think of how the idea of the dramatic text was affected by the discovery of printing or the potential of staging by the discovery of gas and then electric lighting. The 20th century's development of film, then television, then digital technology, have each in their turn stimulated some critics to predict that they would absorb and eliminate the living theatre. Although this has not occurred and I think will never occur, still the impact of these technologies upon the culture in general and thus inevitably upon the theatre has been enormous, and the relationships between them and the living body of the actor are certain to be richer and more complex as time passes. Already Theatre Studies has begun to explore the ramifications of the growing use of film, TV, and digital images in live theatre, and most experimental companies today, who can afford such technological innovations, are deeply committed to them. I will speak in a paper tomorrow about some of the impact of these developments on the specific practice of Theatre Studies, as we move from a print culture to a digital one. This is radically changing the way we do research: as internet connections and digital databanks make the storage and retrieval of information from almost everywhere in the globe far easier than it has ever been in the past, it is also radically changing the way that research is presented by the use, for example, of digital reconstruction of historic theatres and even historic performances. There can provide a far more complex and nuanced object for study and discussion than the traditional linear narrative, perhaps with accompanying illustration of the traditional book of theatre history. Thus, both the practice of theatre studies and its subject, the theatrical performance itself, are being revolutionized by these changes, with yet incalculable effects upon each of them and upon their ongoing relationship.

What all these challenges have in common is that they force those scholars of Theatre Studies to think about their chosen field in radically new and in each case more expanded case. To some, the challenges may seem almost overwhelming. A generation or so ago, a theatre scholar in Europe or America could with some effort gain a solid knowledge of almost everything that it was considered essential to know in the field. Today, with Theatre Studies considering cultures around the world, popular entertain-

ments, quasi-theatrical cultural manifestations and theatre related mixed media work, Theatre Studies as a whole has grown far beyond the grasp of any single researcher. The overall challenge the new century presents is thus by no means to master the field, but rather to recognize and indeed be inspired by each growing complexity. The task of good academic research remains unchanged, to see and study both new and traditional subjects with as much honesty and intellectual rigor as possible. The viewpoints of the individual researcher have always been limited, and we are perhaps today more aware of this than ever. But at that same time this awareness demands that we make every effort to open our research and our perspectives to the wider cultural and intellectual horizons that the new century opens before us.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη, κοσμητεύοντος ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Θεοδοσίου Ν. Πελεγρίνη, προεδρεύοντος ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Βάλτερ Ἰω. Πούχνερ ἔδοξεν ὁμοθυμῶς τῷ Τμήματι

MARVIN CARLSON

Ἐσπέρου τοῦ πέραν τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ ἐξανιόντα, πολὺγλωττον ὄντως καὶ πολυμαθῆ, Διονυσιασταῖς τε καὶ φιλοτέχνους πολὺγνωντον, ἱστορικόν ἅμα καὶ κριτικόν, διανοίας ὀξύτητι καὶ πετάγμασι ψυχῆς πλείστων ἀψάμενον μιμήσεων δραματικῶν, ἀπ' Ἀθηνῶν τῶν πάλαι μετάρσιον ἐφορῶντα τοὺς Εὐρώπης πανταχῇ καὶ Νέας Γῆς δραματουργοῦντας, μύθων συστάσεως σπουδῇ καὶ χώρων σκηνῆς καὶ διδασκαλίας σημείων, συγγράφειν καὶ διδάσκειν καὶ διαλέγεσθαι καὶ ἐπὶ σκηνῆς κατορθοῦν δοκιμώτατον καὶ θεωρίαν ἀρτικροτεῖν ἐπὶ τῷ θεάτρῳ μηχανή ἀναμνήσεων συμβάλλειν, τὸν ἄνδρα τόνδε ἐν τῷ Βακχείου ἄνακτος ἄσσει, ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος ἀναδειξαι, τό δέ ψήφισμα τόδε εἰς μεμβράναν ἀναγράψαι καὶ τὸν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ μεγάλῃ ἀναγνόντα καὶ τὰς τιμὰς ἀνειπόντα ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ἧ ἂν ἡμέρα ἢ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Φεβρουαρίου τετάρτη καὶ εἰκοστή, ἔτει πέμπτῳ καὶ δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΒΑΛΤΕΡ ΙΩ. ΠΟΥΧΝΕΡ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

MARVIN CARLSON

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

καθηγητῆς τῆς Θεατρολογίας καί τῆς Ἱστορίας τοῦ Θεάτρου τῆς Ἀρχαιότητος καί τῆς Ἀναγεννήσεως, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβῶν, τόν

MARVIN CARLSON

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας τὰς προνομίας τὰς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Σεπτεμβρίου ὀγδότη καί εἰκοστή, ἔτει πέμπτῳ καί δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

MARVIN CARLSON

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΟΓΔΟΗ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΤΗ
ΕΤΕΙ ΠΕΜΠΤΩ ΚΑΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Ο ΚΟΣΜΗΤΩΡ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ
ΣΧΟΛΗΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ
Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

Κώστας Γεωργουσόπουλος

Τη 19η Ιουνίου 2006 έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών του κ. Κώστα Γεωργουσόπουλου, φιλόλογου, συγγραφέα και κριτικού θεάτρου. Η τελετή άρχισε με την προσφώνηση του Πρύτανη κ. Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη. Ακολούθησε η παρουσίαση του έργου του τιμωμένου από τον καθηγητή κ. Σπύρο Ευαγγελάτο, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τέλος μίλησε ο τιμώμενος, με θέμα: «Κριτική θεάτρου – Ιστορία θεάτρου: βίαι παράλληλοι».

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ
Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών, με πρωτοβουλία του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, δίνει σήμερα σε ένα πνευματικό ανάστημα του Πανεπιστημίου μας μια εξαιρετική διάκριση –τη μεγαλύτερη που διαθέτουμε–, ανακηρύσσοντάς τον επίτιμο διδάκτορα.

Στην περίπτωση του κ. Κ. Γεωργουσόπουλου θα έλεγα ότι το Πανεπιστήμιο του χρωστάει αυτή την τιμή. Ο Κώστας Γεωργουσόπουλος είναι σε όλα του αντισυμβατικός. Και υπήρξε αντισυμβατικός και στο θέμα τού να συντάξει μια συνήθη διδακτορική διατριβή. Με το πνεύμα του, τη δουλειά του, τη γνώση που έχει, θα μπορούσε να έχει σωρεία διδακτορικών διατριβών. Δεν το επιχείρησε όμως ποτέ. Έτσι, χάρη στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, το ίδιο το Πανεπιστήμιο έρχεται να τιμήσει την προσφορά του στα Γράμματα, στο Θέατρο, στον πνευματικό χώρο, στον τόπο μας, δίνοντάς του το διδακτορικό δίπλωμα του επίτιμου διδάκτορος. Γιατί ο Κώστας Γεωργουσόπουλος σεβάστηκε και τίμησε το Πανεπιστήμιο όπου σπούδασε. Διδάσκοντας σε αυτό, και συγκεκριμένα στο τμήμα Θεατρικών Σπουδών, συνεργαζόμενος σε ποικίλες εκδηλώσεις –μαζί, καθώς και με τον παριστάμενο καθηγητή κ. Κ. Σβολόπουλο και τον Πρόεδρο του Τμήματος κ. Σπ. Ευαγγελάτο, έχουμε κάνει μια σειρά εκδηλώσεων–, υπερασπίζεται, οσάκις παρίσταται ανάγκη, το Πανεπιστήμιό του από άδικες επιθέσεις.

Το να πω ότι ο κ. Γεωργουσόπουλος είναι μια πολυσχιδής προσωπικότητα θα ήταν μια απλή διαπίστωση. Θα προχωρήσω ένα βήμα παραπάνω για να πω ότι είναι μια προσωπικότητα αναγεννησιακού τύπου. Αυτός ο τύπος του σοφού, του εμβαθύνοντος και του ανθρώπου που τα αγαπάει όλα και προσπαθεί να μπει σε όλα, δηλαδή σε ό,τι έχει σχέση με το πνεύμα, με χώρους που τον ενδιαφέρουν κ.λπ.

Έτσι, ψάχνοντας να βρω την ταυτότητα τού επί τριακονταετία και πέρα φίλου Κώστα Γεωργουσόπουλου, έχω δυσκολία να τον ταυτίσω με μία και μόνη ιδιότητα. Να τον πω φιλόλογο, που είναι μέγας φιλόλογος; Να τον πω δάσκαλο, που είναι μεγάλος εκπαιδευτικός; Να τον πω θεατρολόγο –το οποίο δεν μπορώ να το αποφύγω, πρέπει να τον πω– στον χώρο της κριτικής, θεατρολόγο στον χώρο της μετάφρασης, θεατρολόγο στον χώρο της μελέτης; Να τον πω μεταφραστή; Μα, είναι μεταφραστής. Να τον πω δοκιμιογράφο; Να παραλείψω ότι είναι ποιητής; Θα ήθελα να σταθώ σε ένα κατηγορημα που θα τα εκάλυπτε όλα σε έναν βαθμό, στο κατηγορημα του διανοούμενου. Μια κατεξοχήν μορφή διανοουμένου Έλληνα στον νεότερο ελληνισμό, και όχι απλώς στην εποχή μας, είναι ο τιμώμενος σήμερα Κώστας Γεωργουσόπουλος.

Κύρια χαρακτηριστικά του –εγώ θα ξεχώριζα– το δημιουργικό μυαλό που τον διακρίνει, και που διαφοροποιεί τους ανθρώπους, ένα μυαλό που γεννάει ιδέες. Με πρωτοτυπία, με σύλληψη –περνάω σε ένα δεύτερο χαρακτηριστικό– της βαθύτερης ουσίας των πραγμάτων κι αυτού που κάθε φορά είναι καίριο και που, δυστυχώς, δεν είναι κάτι που υπάρχει πάντα. Επίσης, τον ξέρουμε όλοι από τα γραπτά του για την κριτική του ικανότητα και τη δράση του ως κριτικού θεάτρου. Και βλέπω σε αυτή την αίθουσα διαπρεπείς ηθοποιούς, ανθρώπους που έχουν τιμήσει το ελληνικό θέατρο και έχουν τιμηθεί στη συνείδησή μας. Και γνωρίζετε καλά ότι για να ασκήσεις κριτική σε μια θεατρική παράσταση, σε ένα θεατρικό έργο, πρέπει πρώτα - πρώτα να έχεις μια βαθύτατη, διευρυμένη και εκτεταμένη γνώση. Εν συνεχεία, να έχεις τη δύναμη της αναλύσεως, για να μπορέσεις να περάσεις στη σύγκριση –γιατί κάθε κρίση είναι σύγκριση–, για να μπορέσεις να περάσεις στην αξιολόγηση, χωρίς απλώς να λες τι μου αρέσει και τι δεν μου αρέσει, αλλά να επιχειρηματολογείς γιατί κάτι είναι έτσι ή θα έπρεπε να είναι αλλιώς. Και, τέλος, να ξεκινάς πάντοτε με μια καλοπροαίρετη διάθεση να βρεις σε μια παράσταση την καλή της πλευρά, αυτό που δίδεται. Όλα αυτά και όσα άλλα δεν είμαι σε θέση να επισημάνω, διακρίνουν την κριτική του Κ. Γεωργουσόπουλου, έτσι που τα κείμενά του να διαβάζονται από όλους και να διδασκόμαστε.

Θα πρέπει, όμως, ως γλωσσολόγος, να σταθώ και στη σχέση του Γεωργουσόπουλου με τη γλώσσα. Θεωρώ ότι είναι ένας από τους μεγάλους μάστορες της ελληνικής γλώσσας. Όχι μόνο γιατί ξέρει διαχρονικά την ελληνική γλώσσα, τον αρχαίο λόγο, τον μεσαιωνικό λόγο, τη γλώσσα των ιερών κειμένων, τη γλώσσα του Θεάτρου κατεξοχήν, αλλά γιατί και ο ίδιος δημιουργεί γλωσσικά. Η ποίησή του είναι δημιουργία και κατεξοχήν δημιουργία είναι η μετάφρασή του. Ξέρετε τί είναι να αναμετρηθείς με το αρχαίο κείμενο, να έχεις απέναντί σου τον Αισχύλο ή τον Ευριπίδη ή τον Σοφοκλή ή τον Αριστοφάνη, να αναμετρηθείς με τη γλώσσα, με τα νοήματα –όπου νοήματα χωρίς γλώσσα δεν υπάρχουν– και να ανεβάζεις και να κρατάς ψηλά το κείμενο; Κι από την άλλη, να έχεις την έγνοια να μπορεί να παιχτεί το κείμενο και να ανεβαστεί στο θέατρο, το οποίο σημαίνει να κάνεις ειδικές ρυθμίσεις.

Όλα αυτά στο κ. Γεωργουσόπουλο γίνονται, όπως στους μεγάλους ανθρώπους, εκ περιουσίας. Δεν είναι ένα διάβασμα συγκεκριμένο, είναι ό,τι έχει

αφομοιώσει μέσα του από μιας ζωής διαβάσματα, από μιας ζωής κείμενα που παράγει, που δημιουργεί. Γιατί και το κείμενο θέλει άσκηση. Δεν μπορείς από τη μια στιγμή στην άλλη να παραγάγεις ένα καλό κείμενο, πρέπει να αναμετρήσεις συνεχώς μέχρι να φτάσεις να σε εκπροσωπεί.

Από όλα αυτά έχει περάσει ο Κ. Γεωργουσόπουλος. Και με δέος θα σταθώ απέναντι στις 30 μεταφράσεις του –μένω στο αρχαίο κείμενο–, που δεν είναι δυνατότητα του καθενός.

Αλλά, όπως είπα και προηγουμένως, είναι και διανοούμενος. Και αν κάτι χαρακτηρίζει τον διανοούμενο, πέρα από τον στοχασμό, τη σκέψη, τη σύλληψη, τη διευρυμένη αντίληψη και την επίλυση προβλημάτων, είναι η παρρησία. Το να λες τα πράγματα με το όνομά τους και να μη φοβάσαι τι θα χάσεις από αυτό που κάνεις. Ο Κ. Γεωργουσόπουλος έχει τη δύναμη της παρρησίας, ώστε να πει τη γνώμη του όχι μόνο στη θεατρική κριτική αλλά και σε θέματα επικαιρότητας, σε θέματα κατεξοχήν πνευματικά. Και κάτι ακόμη καίριο για μένα: δεν ξεκινάει ποτέ να επικρίνει κάτι και να σταθεί στην επίκριση, αλλά πάντοτε έχει θέση και έχει πρόταση. Και αυτό είναι το σημαντικό για έναν πνευματικό άντρα. Αφού δηλαδή κρίνει και αφού αξιολογήσει, να πει τη δική του θέση και τη δική του πρόταση, πάντοτε με αυτή την παρρησία στην οποία αναφέρθηκα.

Το να πω ότι η φυσιογνωμία του Κ. Γεωργουσόπουλου είναι η φυσιογνωμία ενός θεατράνθρωπου, που κάθεται δίπλα σε έναν άλλο μεγάλο θεατράνθρωπο, τον Σπύρο Ευαγγελάτο, θα ήταν μια απλή κοινοτοπία, όχι κοινοτυπία. Γιατί αυτό είναι μια πραγματικότητα που τη βιώνουμε όλοι. Εκείνο που θα ήθελα να πω –και νομίζω ότι θα το συνυπέγραφαν και οι εκλεκτοί άνθρωποι του Θεάτρου, συγγραφείς και άλλοι, κριτικοί και μελετητές που βρίσκονται σε αυτή την αίθουσα– είναι ότι ο Γεωργουσόπουλος έχει συμβάλει καθοριστικά στο να αναδειχθεί το ελληνικό θέατρο. Όχι μόνο με την κριτική του, όχι μόνο με τα κείμενά του, αλλά με όλη τη διδασκαλία του στο Πανεπιστήμιο. Και αυτό δεν είναι καθόλου λίγο, αλλά είναι ακριβώς μια διάσταση του νέου ελληνισμού, που σημαίνει ότι θέλει να μπει και να βοηθήσει σε αυτό τον χώρο πρέπει να έχει και τις ανάλογες δυνάμεις. Γιατί αλλιώς εκθέτων εκτίθεται. Και ο Κ. Γεωργουσόπουλος κράτησε αυτό το λειτούργημα ψηλά –γιατί περί λειτουργήματος πρόκειται–, το ανέδειξε και βοήθησε το νεοελληνικό θέατρο. Και δεν ήταν τυχαίο που δούλεψε με τον Κουν, που δούλεψε με τον Σπύρο Ευαγγελάτο. Δεν είναι τυχαία η θητεία του στο Εθνικό, η θητεία του στη Λυρική. Ό,τι ανοίξεις να δεις έχει ένα χέρι, μια συμβολή, μια ώθηση, μια βοήθεια από τον Γεωργουσόπουλο.

Τελικά, μήπως όλα αυτά που περιγράφω είναι τί συνιστά –σε αυτό τον τόπο όπου γεννήθηκε η δημοκρατία και η έννοια του πολίτη– τη φυσιογνωμία και την ταυτότητα ενός υπεύθυνου πολίτη; Μήπως θα έφτανε να πω αυτό; Δεν ξέρω τί θα έπρεπε να κάνω. Προσπάθησα να δώσω μια εικόνα που βγαίνει και από μέσα μου, γιατί έχω ζήσει τον Κ. Γεωργουσόπουλο και δεν επιτελώ ένα τυπικό καθήκον. Δεν θα ήθελα όμως να κατέβω από αυτό το βήμα εάν δεν αρθρώσω τον δίκαιο έπαινο σε έναν άνθρωπο που στάθηκε δίπλα, στέκεται, τον στηρίζει, τον βοηθάει. Εννοώ τη Ναυσικά μας, μια εξίσου πνευματική παρουσία. Με

παρρησία και η ίδια, με παιδεία, με αγάπη γι' αυτό που κάνει ο Κώστας –που είναι και δική της αγάπη– και που πέρασαν και στην κόρη τους, άξια συνεχίστρια. Και θέλω να πω ότι αυτή η συμπαράσταση της Ναυσικάς νομίζω ότι στήριξε τον Κ. Γεωργουσόπουλο σε δύσκολες ώρες. Γιατί κάθε άνθρωπος που έχει παρρησία και αρθρώνει κριτικό λόγο περνάει από δύσκολες ώρες. Και εκεί δίπλα του ήταν πάντοτε η Ναυσικά.

Εκ μέρους των Πρυτανικών Αρχών, εκ μέρους της πανεπιστημιακής Συγκλήτου, εκ μέρους όλων των συναδέλφων σου, σε υποδέχομαι σήμερα στο Πανεπιστήμιο, από εκεί που ξεκίνησες, εκεί που προσφέρεις τις υπηρεσίες σου, και είναι ιδιαίτερη χαρά και, θα το πω θαρρετά, και τιμή για μένα που σήμερα μιλάω για σένα. Σας ευχαριστώ.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καί Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη, κοσμητεύοντος ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Θεοδοσίου Ν. Πελεγγρίνη, προεδρεύοντος ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Σπυρίδωνος Ἀντ. Εὐαγγελάτου, ἔδοξεν ὁμοθυμῶς τῷ Τμήματι

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΝ

Φθίης τῆς ἐριβόλου γέννημα, πατρόθεν εἰς λόγους καί ποιήματα ἀρχαίων τε καί νεωτέρων ἐντρυφᾶν τραφέντα, ζήλῳ τῶν ἀρχαίων περὶ τὴν ἱστορίαν καί ἀρχαιολογίαν σπουδάσαντα, ἔτεσι τε πολλοῖς τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων τοὺς νέους διδάσκοντα, ἔρωτι δέ μιμήσεων δραματικῶν ἐπιτερωμένον παρά διδασκάλους τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν ἀρίστοις μαθητεύσαντα, ὄμματι τε φιλοκάλῳ μελέτη τε συνεχεῖ καί γραφίδι ἀκαμάτῳ ποιητὴν δεικθέντα ἅμα καί ἱστορικόν τοῦ θεάτρου καί κριτικόν, λόγον τε ἠδυσμένον τραγικῶν τῶν πρώτων καί μεγίστων καί τοῦ ἀρχαίου κωμικοῦ καί Γαλατῶν τοῦ ἐξόχου εἰς τό τήμερον μεθαρμονίζοντα, ἐπαινέσαι τε αὐτόν καί τῶν Θεατρικῶν Σπουδῶν ἐπίτιμον διδάκτορα ἀναδειξαι, τό δέ ψήφισμα τόδε εἰς μεμβράναν ἀναγράψαι καί τόν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ μεγάλῃ ἀναγνόντα καί τὰς τιμὰς ἀνειπόντα ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ἥ ἂν ἡμέρα ἡ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Φεβρουαρίου πρώτη καί εἰκοστή, ἔτει ἕκτῳ καὶ δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΑΝΤ. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ Χ. ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΝ

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΑΝΤ. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

καθηγητής τῆς Θεατρολογίας καί τῆς Ἱστορίας τοῦ Θεάτρου τῆς Ἀρχαιότητος καί τῆς Ἀναγεννήσεως, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβῶν, τόν

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ Χ. ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΝ

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσία ἀναγορεύω καί πάσας τās προνομίας τās τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένης ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Ἰουνίου ἐνάτη καί δεκάτη, ἔτει ἔκτω καί δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΑΝΤ. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ Χ. ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΝ

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΙΟΥΝΙΟΥ ΕΝΑΤΗ ΚΑΙ ΔΕΚΑΤΗ ΕΤΕΙ ΕΚΤΩ ΚΑΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Ο ΚΟΣΜΗΤΩΡ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ
ΣΧΟΛΗΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Δ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ
Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

Λυκούργος Καλλέργης

Τη 14η Μαΐου 2007 έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών του κ. Λυκούργου Καλλέργη, ηθοποιού, σκηνοθέτη και μεταφραστή. Η τελετή άρχισε με την προσφώνηση του Πρύτανη κ. Χρήστου Ν. Κίττα. Ακολούθησε η παρουσίαση του έργου του τιμωμένου από τους κ.κ. Σπύρο Ευαγγελάτο, καθηγητή, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών και Βάλτερ Πούχνερ, καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Τέλος μίλησε ο τιμώμενος, με θέμα: «Γύρω από την ορθή προφορά της ελληνικής γλώσσας».

ΧΡΗΣΤΟΥ Ν. ΚΙΤΤΑ
Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών συμπλήρωσε στις 3 Μαΐου 2007, πριν από λίγες ημέρες δηλαδή, 170 χρόνια λειτουργίας, και σε αυτή την ιστορική αίθουσα είχαμε την ευκαιρία, σε ειδική εκδήλωση, να αναφερθούμε στην ιστορία και την προσφορά του Ιδρύματός μας.

Θα ήθελα εδώ να επισημάνω ιδιαίτερος ότι ήδη από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα το Πανεπιστήμιο Αθηνών, πέρα από το τεράστιο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του, ανέπτυξε επίσης έντονη κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονταν και εντάσσονται πολυάριθμες κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις αλλά και η απονομή της ύψιστης ακαδημαϊκής διακρίσεως, του τίτλου του επίτιμου διδάκτορα, όχι μόνο σε σημαντικούς επιστήμονες και σε προσωπικότητες της παγκόσμιας πολιτικής σκηνής και σε θρησκευτικούς ηγέτες, αλλά και σε κορυφαίους πνευματικούς ταγούς.

Ενδεικτικά μνημονεύω ελάχιστα από τα πολλά και πολύ σημαντικά ονόματα των θεραπόντων της τέχνης που αναγορεύθηκαν επίτιμοι διδάκτορες στον ναό τούτου των Μουσών, όπως ο Ράντγιαρντ Κίπλινγκ, ο Οδυσσέας Ελύτης, ο Γιάννης Ρίτσος, ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Αντώνης Σαμαράκης, ο Αλέξης Σολωμός, ο Μάριος Πλωρίτης, ο Ιάκωβος Καμπανέλης, ο Κώστας Γεωργουσόπουλος, η Ελένη Χατζηαργύρη, ο Μιχάλης Κακογιάννης, και άλλοι.

Απόψε έχουμε την ξεχωριστή χαρά και τιμή να υποδεχόμαστε και να καλωσορίζουμε στη χορεία των επιτίμων διδασκάλων του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου μας έναν ακόμη εκλεκτό θεράποντα της Τέχνης, τον μεγάλο ηθοποιό και όχι μόνο, Λυκούργο Καλλέργη.

Ανέφερα ως πρώτη ιδιότητα του κυρίου Καλλέργη την ηθοποιία, γιατί αυτή είναι εκείνη με την οποία των γνωρίζουμε οι περισσότεροι, οι μη ειδικοί,

όσοι είχαμε και έχουμε την τύχη να εκτιμήσουμε το μεγάλο ταλέντο του εδώ και πολλά χρόνια, από το θεατρικό σανίδι, από τα ερτζιανά και, βεβαίως, από τις κινηματογραφικές και τηλεοπτικές οθόνες.

Όμως ο τιμώμενος πρωταγωνιστής έχει πολλές ακόμη ιδιότητες, μέσω των οποίων υπηρέτησε πολλαπλώς την Τέχνη και την ελληνική κοινωνία γενικότερα, ιδιότητες όπως αυτή του πρώην βουλευτή, του συνδικαλιστή, του δασκάλου της δραματικής τέχνης, του σκηνοθέτη και του μεταφραστή.

Ο Λυκούργος Καλλέργης, γιος του σοσιαλιστή ηγέτη Σταύρου Καλλέργη, γεννήθηκε στο Χουμέρι Μυλοποτάμου Κρήτης και αμέσως μετά το πέρας των γυμνασιακών σπουδών και της στρατιωτικής θητείας του, φοίτησε στη Δραματική Σχολή της Λαϊκής Σκηνης του Κάρολου Κουν. Με την ίδια Σκηνή πρωτοεμφανίστηκε στο θέατρο, με τον ρόλο του Πανάρετου στην *Ερωφίλη του Χορτιάτη*.

Υπήρξε ένα από τα ιδρυτικά μέλη και πρωταγωνιστής του Θεάτρου Τέχνης, από το 1942 έως το 1950. Εργάστηκε ως πρωταγωνιστικό στέλεχος του Εθνικού Θεάτρου επί 28 χρόνια, ενώ πρωταγωνίστησε σε πολλούς θιάσους του ελεύθερου θεάτρου στην Αθήνα, στην επαρχία και στο εξωτερικό, και ερμήνευσε εξέχοντες ρόλους σε έργα του ελληνικού και διεθνούς δραματολογίου.

Στην εξηντάχρονη γόνιμη πορεία του συνεργάστηκε με μεγάλες προσωπικότητες του νεοελληνικού θεάτρου, όπως ο Αιμίλιος Βεάκης, η Μαρίκα Κοτοπούλη, η Κυβέλη, η Κατερίνα Ανδρεάδη, ο Αλέξης Μινωτής, η Κατίνα Παξινού, και άλλοι.

Παράλληλα, όπως προαναφέρθηκε, φιλοτέχνησε σημαντικές μεταφράσεις έργων του Τσέχωφ και άλλων συγγραφέων, οι οποίες έχουν καταξιωθεί και διδάσκονται στις Δραματικές Σχολές, ενώ έχουν χρησιμοποιηθεί σε σπουδαίες παραστάσεις του Εθνικού και άλλων θεάτρων.

Η καλλιτεχνική και πνευματική του δημιουργικότητα εκφράστηκε και μέσα από τη διδασκαλία αλλά και τη δημοσίευση σημαντικών θεωρητικών περί θεάτρου κειμένων, σε εφημερίδες και περιοδικά, ενώ έχει συγγράψει και τρία αυτοτελή βιβλία.

Η συνδικαλιστική του δράση υπήρξε, επίσης, σημαντική. Επί μια δεκαετία διατέλεσε Γενικός Γραμματέας του Συνδέσμου Ελλήνων Ηθοποιών, και επί 5 χρόνια Πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Θεάματος και Ακροάματος και Αντιπρόεδρος του Ταμείου Συντάξεως Ηθοποιών. Επιστέγασμα της πολιτικής του σταδιοδρομίας υπήρξε η εκλογή του το 1977 ως βουλευτή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας στην Α Περιφέρεια Αθηνών για μία τετραετία.

Είναι μέλος σε πολλούς πολιτιστικούς συλλόγους, έχει τιμηθεί με το Βραβείο Πιραντέλλο και με το Βραβείο Βεάκη, καθώς και με ποικίλες τιμητικές διακρίσεις από τον Δήμο Αθηναίων και άλλους Δήμους και πολιτιστικούς φορείς της χώρας.

Την εμπειριστατωμένη παρουσίαση του έργου του Λυκούργου Καλλέργη θα κάνουν στη συνέχεια δύο εκλεκτοί συνάδελφοι, ο Πρόεδρος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, Ακαδημαϊκός-Καθηγητής κ. Σπύρος Ευαγγελάτος και

ο Καθηγητής κ. Βάλτερ Πούχνερ.

Εγώ, θα ήθελα, τελειώνοντας τον σύντομο χαιρετισμό μου, να σας ευχαριστήσω αξιότιμε κύριε Καλλέργη, από τα βάθη της καρδιάς μου, για όσα προσφέρατε όλα αυτά τα χρόνια στο Θέατρο και γενικότερα στις τέχνες και στον τόπο μας. Εκ μέρους των Πρυτανικών Αρχών και της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αθηνών σας καλωσορίζω με χαρά στη μεγάλη πανεπιστημιακή μας οικογένεια. Σας εύχομαι ολόψυχα υγεία, προσωπική και οικογενειακή ευτυχία και την ίδια πάντοτε πνευματική θαλερότητα, που σας καθιστά πρότυπο για τους νεότερους, πρότυπο εργατικότητας, αφοσίωσης αλλά και καλλιτεχνικής και ευρύτερης πνευματικής, πολιτιστικής και κοινωνικής προσφοράς προς τον τόπο μας.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΕΠΑΙΝΟΣ

*Πανηγυρικός. Για του τεχνίτη
του Διονύσου Λυκούργου Καλλέργη*

Σήμερα και άλλος τεχνίτης του θεού της μεταμόρφωσης τιμάται με τον επαινετικό στέφανο που χαρίζει η Επιστήμη σ' αυτή την περικαλλή αίθουσα τελετών του πρώτου και παλαιότερου πανεπιστημίου της χώρας. Μετά την αείμνηστη Ελένη Χατζηαργύρη, που δέχτηκε πριν από μερικά χρόνια με παράμιλλη σεμνότητα τη μεγαλύτερη διάκριση που έχει να δώσει τούτος ο ναός της Επιστήμης, σήμερα υποδεχόμαστε έναν από τους πρεσβύτερους εκπροσώπους της σκηνικής τέχνης στην Ελλάδα, που συμβολίζει μια ολόκληρη εποχή, σχεδόν έναν ολόκληρο αιώνα. Το αισθάνεται και ο ίδιος, κι έγραψε ένα βιβλίο που κυκλοφόρησε αυτές τις ημέρες, *Στο διάβα που πολυτάραχου 20ού αιώνα*, όχι ακριβώς αυτοβιογραφία, αλλά περισσότερο μαρτυρία για μια ολόκληρη εποχή.

Ηθοποιός σημαίνει φως. Ηθοποιός σημαίνει ήθος. Ποιεί ήθος επί σκηνής. Και κατά την παλαιότερη ελληνική ορολογία δεν παίζει ρόλους, αλλά τους διδάσκει. Ο ηθοποιός διδάσκει. Τα μεγάλα έργα του παγκόσμιου ρεπερτορίου διδάσκονται στο θέατρο και οι παραστάσεις είναι μαθήματα. Μαθήματα ζωής και ανθρωπιάς. Έτσι το έβλεπε ο Διαφωτισμός και έτσι αποτυπώθηκε στη νεοελληνική γλώσσα. Ο ηθοποιός είναι διδάσκαλος, διδάσκαλος του Έθνους, είναι διδάκτωρ. Και σήμερα θα γίνει και επίτιμος διδάκτωρ.

Ο ηθοποιός ως φως. Στα φώτα της ράμπας φωτίζει με την ερμηνεία του τα μεγάλα νοήματα των αθάνατων έργων, και τις μικρές αδυναμίες του πρόσκαιρου ανθρώπου παραδίδει στο γέλιο το λυτρωτικό. Ο ηθοποιός διαφωτίζει και τις πιο σκοτεινές πτυχές της απέραντης ψυχής των μεγάλων ρόλων και διδάσκει, με την κωμική υπερβολή, το μέτρο και το σωστό. Ο φωτισμένος ηθοποιός είναι

ο ίδιος φωτισμός και διαφωτισμός. Φάρος της μόρφωσης και φωστήρας της συνείδησης, που μεταλαμπαδεύει στον κόσμο ολόκληρο την ολύμπια φλόγα της γνώσης και του ήθους. Της γνώσης και του ήθους. Γιατί η γνώση δίχως ήθος και ύβρις φαουστική, και το ήθος χωρίς γνώση, υπακοή τυφλή και δουλεία.

Σήμερα, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών στέφει με τη σεμνή δάφνη της αναγνώρισης, περιενδύει με την τήβεννο της Φιλοσοφικής Σχολής, απονέμει τη μεγαλύτερη διάκριση που έχει να δώσει, τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα, στη συγκεκριμένη περίπτωση του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, σε τεχνίτη του Διονύσου, σε υποκριτή του θεάτρου, σ' έναν ιερέα της Μελπομένης και της Θάλειας, που δίδασκε, μια ζωή την επιστήμη της ζωής, στα σανίδια που τον κόσμο σημαίνουν, υποδυόμενος τους μεγάλους ρόλους της παγκόσμιας δραματουργίας, συμπυκνωμένη ουσία ζωής και φωτεινές υπάρξεις, που μας συνοδεύουν και μας καθοδηγούν, σαν φάροι του ευρωπαϊκού πολιτισμού, στο ταξίδι μας από το πρώτο κλάμα στην τελευταία σιωπή. Ο ναός της επιστήμης ανοίγει τις πύλες του και εισέρχεται η τέχνη, και για άλλη μια φορά ο Διόνυσος, ο θεός της υπέρβασης της πραγματικότητας και της μεταμόρφωσης του Εγώ σε Εαυτό.

Και μαζί με τον τιμώμενο στέφονται με τη σεμνή δάφνη της αναγνώρισης όλοι οι υποκριτές, ερασιτέχνες και επαγγελματίες, από την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους και πριν ακόμα, εκείνοι που προετοίμασαν την εποποιία του '21, ο Γεώργιος Λασσάνης, ο Κωνσταντίνος Κυριακός Αριστίας, ο Θεόδωρος Αλκαίος, κι εκείνοι που συνέχισαν την πολύτιμη κληρονομιά, ο Θεόδωρος Ορφανίδης, ο Λεωνίδας Καπέλλος, ο Σωτήρης Κουρτέσης, οι αδελφοί Ταβουλάρη, και τόσοι άλλοι, ερασιτέχνες και αυτοδίδακτοι, θεατρίνοι και μπουλουκισήδες, ώσπου με τον Νικόλαο Λεκατσά και τον Θωμά Οικονόμου να μπει η επαγγελματική εκπαίδευση στο χώρο, με τον Αιμίλιο Βεάκη που διήνυσε μια τεράστια σταδιοδρομία από αρχηγός μετακινούμενου θιάσου στην τουρκοκρατούμενη ακόμα βόρεια Ελλάδα, ως τον αξέχαστο Βασιλιά Ληρ, με τον οποίο θα ταυτιστεί το όνομά του για πάντα, με τη Μαρίκα Κοτοπούλη και την Κυβέλη, την Ελένη Παπαδάκη, και τόσους άλλους, –ονόματα, σώματα, φωνές και ρόλοι, όλοι και όλα εδώ είναι, αόρατοι θίασοι στην αίθουσα τελετών, παρόντες στη συλλογική μνήμη, που δεν αφήνει να ξεθωριάσουν οι σκιές τους, μαζί με τους ζωντανούς, που νοερά ή πραγματικά βρίσκονται μαζί μας, ενωμένοι, για να τιμώνται όλοι από το Πανεπιστήμιο με τη συμβολική αυτή πράξη, όλοι που έδωσαν και δίνουν ψυχή και σώμα και πνεύμα και φωνή κάθε βράδυ, ενσαρκώνουν και ζωντανεύουν τους μεγάλους ρόλους, τους Οθέλλους και Οιδίποδες, τους Φάουστ και τους Δον Ζουάν, τις Ηλέκτρες και Ιφιγένειες, Αντιγόνες και Μήδειες, που πιο ζωντανοί γίνονται από τους ζωντανούς, γιατί είναι από συμπυκνωμένη ζωή, και πιο δυνατοί και σημαντικοί από ηγέτες και πρωθυπουργούς, βασιλιάδες και αυτοκράτορες, μεγιστάνες της βιομηχανίας και βαρόνους του χρηματιστηρίου, γιατί είναι φωτεινά σύμβολα της παράδοσης και μορφές ιερές του πολιτισμού.

Διδάκτορες της ζωής, της παράδοσης και του πολιτισμού, στο μάθημα της σκηνής. Ο υποκριτής στην αρχαιότητα ήταν ιεροφάντης και λειτουργός,

ώσπου στα πρωτοχριστιανικά χρόνια ξέπεσε και το όνομά του, υποκριτής, αυτός που αποκρίνεται και θέτει υπό την κρίση των θεατών την τέχνη του και τεχνική, ο τεχνίτης του Διονύσου, που κρίνει το ρόλο και κρίνεται από τους κριτές, σ' αυτό που σημαίνει σήμερα: προσποιητής, προσποιημένος. Υπό το φως της θείας αποκάλυψης της αλήθειας και με την ιδέα της καθ' ομοίωσιν θεού ύπαρξης του ανθρώπου η μίμηση ταυτιζόταν με το ψεύδος και τη βεβήλωση, τη διαστρέβλωση της δημιουργίας και της φύσης, που χρειαζόταν να περάσει μια χιλιετία, ώσπου στους Αναγεννημένους χρόνους της νεότερης Ευρώπης να γίνει κατανοητή η ιερή αποστολή και το εκλεκτό λειτούργημα του θεάτρου, όπου ο υποκριτής δεν μεταμφιέζεται απλώς και παίζει, αλλά στην τέχνη του γίνεται μετουσίωση, μετάγγιση αίματος, ψυχής, μετενσάρκωση, και πνεύματος μετακένωση, όπου ο υποδουόμενος είναι και δεν είναι πια ο εαυτός του, είναι και δεν είναι ο ρόλος που ενσαρκώνει.

Είναι και δεν είναι. Είμαστε και δεν είμαστε, αυτοί που είμαστε, αυτοί που θέλουμε να είμαστε, αυτοί που θέλουν οι άλλοι να είμαστε. Έτοιμους ρόλους αρπάζουμε, ρόλοι μας επιβάλλονται, νέους ρόλους δημιουργούμε. Η παραβολή του κοσμοθεάτρου δεν παύει να ισχύει, με τη διαφορά, ότι το θέατρο και το έργο δεν είναι πια δοσμένο, αλλά γίνεται αγώνας για το τι θα παιχθεί, για τη διανομή, για το πώς και για το γιατί. Και δεδομένη είναι μόνο η αυλαία, που κρέμεται ψηλά πάνω από τα κεφάλια μας.

Στην απελευθερωμένη Ελλάδα δημιουργήθηκε ένας επιτυχημένος νεολογισμός για τον υποκριτή, είτε από τον Κωνσταντίνο Κυριακό Αριστία είτε από τον Αλέξανδρο Ρίζο Ραγκαβή: ηθοποιός. Το θέατρο ποιεί ήθος, διδάσκει τα μαθήματα του ανθρωπισμού. Στα βυζαντινά χρόνια η ηθοποιία σήμαινε κάτι διαφορετικό. Ο νεολογισμός, μοναδικός ανάμεσα στις παγκόσμιες γλώσσες, αποδίδει την εκτίμηση που έτρεφε ο Διαφωτισμός για τη διδακτική ικανότητα της σκηνής, γιατί ο ζωντανός ηθοποιός πάντα είναι πιο πειστικός από το γραπτό μανιφέστο. Και τόσο πολύ έχουν ενστερνιστεί οι Έλληνες το δίδαγμα αυτό, που μέσα στα χρόνια της Επανάστασης, ήθελα να μετατρέψουν τζαμί σε θέατρο. Κι από τότε έμεινε το σύνθημα, πως το θέατρο διδάσκει. Με πολλές έννοιες, βέβαια. Και ταυτόχρονα βγήκε άλλος νεολογισμός: ο θεατρίνος, που αποδίδει την περιθωριακή κοινωνική θέση που είχε ο ηθοποιός για πολλά ακόμα χρόνια, ώσπου με τους αγώνες του και με την ανύψωση της τέχνης του βρήκε την κοινωνική αναγνώριση που του αξίζει, και σε μερικές περιπτώσεις λατρεύτηκε και αποθεώθηκε όπως κανείς άλλος στη μεγάλη οικογένεια του λαού.

Και αυτή η δύσκολη πορεία στα δύσβατα τοπία της άστατης ιστορίας και των κοινωνικών μετασχηματισμών σήμερα ολοκληρώνεται με μια σεμνή τελετή της αναγνώρισης, της εκτίμησης, της βράβευσης, όχι μόνο εκ μέρους της επίσημης πολιτείας, αλλά εκ μέρους της ακαδημαϊκής κοινότητας. Η επιστήμη υποκλίνεται μπροστά στις διδαχές της τέχνης, που κι αυτή την αλήθεια επιζητεί, την πραγματικότητα, με άλλους τρόπους ίσως και άλλες μεθόδους, και αλλιώς την παρουσιάζει, ή την υπερβαίνει, ή τη μετουσιώνει. Η ερμηνεία κάθε μεγάλου ρόλου του παγκόσμιου δραματολογίου είναι πιο αληθινή και πιο πραγματική από κάθε ανθρώπινη ύπαρξη η Αντιγόνη πιο ζωντανή από τον καθένα μας. Η

ενσάρκωση τέτοιων ρόλων είναι ένα ιερό καθήκον και μια υπέρτατη θυσία. Το να δανείζεις το σώμα σου, τη φωνή σου, ψυχή και πνεύμα στις αέναες μορφές αυτές, που περιμένουν στη συλλογική μνήμη του πολιτισμού για να πάρουν σάρκα και οστά, να ζωντανεύουν και να βγουν στη σκηνή και στον κόσμο, το να δώσεις τον εαυτό σου στα ιερά αυτά φαντάσματα της παράδοσης, που σε σπαράσσουν με το δράμα τους, σε αδειάζουν με την ακόρταγη ζωτικότητα τους και σε εξαφανίζουν με την επιβλητική τους προσωπικότητα, είναι πραγματική αυτοθυσία στο βωμό των ιδανικών του πολιτισμού, τελετουργία παραχώρησης του εαυτού, και δίνεις πρόσφορο ολόκληρο το Είναι σου στον θίασο του Διονύσου που ζει μόνο στη σκηνή. Και πόσον κόσμο έχεις συγκινήσει, έχεις κάνει να κλάψει, πόσον κόσμο έχεις ξεναγήσει, έχει απαγάγει σε τοπία ονειρικά, σε οράματα κρυστάλλινα στον αέρα, σε κόσμους φανταστικούς και φαντασιακούς, που όλοι κρύβουμε μέσα μας, αλλά κλειδί δεν έχουμε να τους ξεκλειδώσουμε· πόσες βραδιές δεν έζησες το μεθύσι της μέθεξης, με τα μάτια στραμμένα πάνω σου και την κομμένη ανάσα μέσα στη σιωπή, όταν τελείς το μυστήριο της μεταμόρφωσης και όταν φεύγεις για το ταξίδι της μετάβασης σε άλλη πραγματικότητα.

Υπηρέτησες. Θήτευσες. Λειτουργήσες. Τη θεότητα του θεάτρου, τον μεγάλο θίασο των ρόλων που έχεις υποδυθεί, που και αυτοί απόψε εδώ είναι, γιατί ο ηθοποιός φέρνει πάντα μαζί του και τους ρόλους του, και τον ακόμα μεγαλύτερο θίασο των μυστών, που είχαν το προνόμιο να τον απολαύσουν, να είναι το ποιμνίο το πιστό στη λειτουργία της μεταμόρφωσης και της μετάβασης. Τελετουργική είναι η ρίζα του θεάτρου, σαμανική, γητευτική. Το ταξίδι της παράστασης μεταμορφώνει όλους, και ιατρεύει. Κανένας, δεν γυρίζει πια ίδιος. Ξεναγοί στα ατέρμονα τοπία του διαφορετικού, γιατροί των τραυμάτων της καθημερινότητας, μάγοι της υπέρβασης, και ταυτόχρονα θύματα της αδιακρισίας. Φωστήρες στη μαύρη μονοτονία των ημερών, φάροι στην ομίχλη της μετριότητας.

Το θέατρο δεν θα πεθάνει όσο υπάρχουν ηθοποιοί. Ηθοποιοί που αναζητούν τη ζωντανή επαφή με το θεατή το ρίγος της παρουσίας τους, την ανάταση της προσοχής τους, τη μέθη του χειροκροτήματος, όταν η κούραση σμίγει με την ικανοποίηση, πως τα έδωσες όλα. Άλλη μια φορά. Και το θέατρο δεν θα πεθάνει όσο υπάρχουν θεατές. Θεατές που αναζητούν τη ζωντανή επαφή με τον ηθοποιό. Κι όχι με τα άψυχα είδωλα της μηχανικής αναπαραγωγής, ή τα ανδρείκελα του cyber space και της virtual reality, που δεν σε ακούν μήτε σε βλέπουν και δεν νιώθουν τίποτε. Σε αφήνουν μόνο. Το θέατρο δεν θα πεθάνει, εφόσον υπάρχουν άνθρωποι που αναζητούν την πραγματική επικοινωνία, το κοινό βίωμα, τη συλλογική περιπέτεια, το πείραμα με άλλες πραγματικότητες, μαζί, στον ίδιο χώρο και τον ίδιο χρόνο. Και οι ηθοποιοί θα είναι πάντα οι φωτεινοί οδηγοί σ' αυτή την πορεία, που απομακρύνεται από το εδώ και τώρα, και οδηγεί μακριά, στο πουθενά, ή και στο Όλο.

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το παλαιότερο της χώρας, τιμώντας στο πρόσωπό σας τους ηθοποιούς όλους, αυτούς που είναι εδώ και αυτούς που δεν είναι, κι ακόμα με μια έννοια διαφορετική: αυτούς που είναι εδώ κι αυτούς που βρίσκο-

νται αλλού, αλλά πάντα μαζί στη μνήμη, σ' αυτή την τελετή μνημόνευσης, εκτίμησης και βράβευσης, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, απονέμοντας την υψηλότερη διάκριση σ' έναν εκπρόσωπο των τεχνιτών και της τέχνης του Διονύσου, έχει τη βαθύτερη επίγνωση, πως τιμά των εαυτό του, αναγνωρίζοντας την ανεκτίμητη προσφορά της υποκριτικής κοινότητας στο υπέρτατο λειτούργημα που διακονούν στους ναούς της πιο σύνθετης τέχνης, της σκηνικής, υπηρετώντας τη μορφωτική και ψυχοθεραπευτική τους αποστολή, τη διασκεδαστική και καθαρτική, ενσαρκώνοντας τα μεγάλα μαθήματα της ζωής και της τέχνης, και μετατρέποντας τον ποιητικό λόγο σε όραμα και θέαση. Θεωρία με την αρχαία έννοια. Η πράξη είναι ήδη η θεωρία. Η υποκριτική είναι ήδη η θεατρολογία. Η Τέχνη είναι ήδη η Επιστήμη.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΚΑΛΛΕΡΓΗ
 Ηθοποιού, σκηνοθέτη και μεταφραστή

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ

Γύρω από την ορθή προφορά της ελληνικής γλώσσας

*Αξιότιμε Κύριε Πρύτανη,
 Αξιότιμες Κυρίες και Αξιότιμοι Κύριοι,
 Αγαπητοί φίλοι και συνάδελφοι στην τέχνη και την πολιτική,*

Θα ήθελα κατ' αρχήν να ευχαριστήσω θερμά τον Πρύτανη κ. Χρήστο Κίττα, τον Αντιπρύτανη κ. Ιωάννη Καράκωστα και τη Σύγκλητο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, για την ομόφωνη απόφασή τους να μου απονεύσουν τον τίτλο του Επίτιμου Διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου.

Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, καθηγητή και σκηνοθέτη κ. Σπύρο Ευαγγελάτο, και τον συγγραφέα και καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών κ. Βάλτερ Πούχνερ, για όλα αυτά τα σημαντικά και πολύτιμα που ανέφεραν για το πρόσωπό μου, και που πολλά απ' αυτά, στο διάβα του χρόνου, από μένα είχαν ξεχαστεί.

Επίσης να ευχαριστήσω τον Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής, καθηγητή κ. Θεοδόσιο Πελεγράνη, καθώς και όλους εσάς που με τιμάτε σήμερα με την παρουσία σας.

Κυρίες και Κύριοι,

Μετά από όλα αυτά που ειπώθηκαν για μένα, πρέπει να ομολογήσω ότι το να με τιμούν, τόσο θερμά, τόσο εκλεκτοί πνευματικοί άνθρωποι και φίλοι και εγώ να είμαι παρών, και όχι «ωσεί παρών» αλλά παρών αυτοπροσώπως, είναι το μέγιστο αγαθό, η πιο καλόδεκτη ανταμοιβή για μένα, τον τιμώμενο και παρόντα.

Επιτρέψτε μου τώρα να καταθέσω συνοπτικά κάποιες σκέψεις μου για το Θέατρο, τον πολιτισμό, τη θεατρική παιδεία και τη γλώσσα, αυτό που υπηρετήσα όσο μπορούσα καλύτερα σ' όλο το διάβα της ζωής μου, σαν ηθοποιός, σαν σκηνοθέτης και διδάσκαλος της υποκριτικής τέχνης.

Πρέπει να σας υπενθυμίσω ότι στη χώρα τούτη, την Ελλάδα, την κοιτίδα του θεάτρου, των Τεχνών, των Γραμμάτων και του πολιτισμού, ώσπου ν' αναγνωριστεί από το Κράτος η αναγκαιότητα της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και ιδιαίτερα της θεατρικής και ώσπου το Κράτος ν' αναλάβει ένα μέρος της ευθύνης για όλα αυτά, πέρασε σχεδόν ένας αιώνας. Είναι τούτο τόσο παράδοξο, όσο παράδοξο είναι και το γεγονός ότι το Υπουργείο Πολιτισμού κι Επιστημών ιδρύθηκε μόλις το 1973, επί δικτατορίας.

Σήμερα τα πράγματα έχουν αλλάξει. Η θεατρική σπουδή, η ενόραση και η πράξη για το θέατρο μπήκανε και στο Ελληνικό Πανεπιστήμιο. Αποτελεί τούτο μια σημαντική εξέλιξη. Η προσφορά του Πανεπιστημίου στη θεατρική παιδεία είναι ανεκτίμητη.

Σε μια χώρα, που θέλει να λέγεται πολιτισμένη, το θέατρο, για ν' αναπτυχθεί ποιοτικά, χρειάζεται καλλιεργημένους καλλιτέχνες αλλά και καλλιεργημένους θεατές. Το θέατρο επηρεάζεται από το κοινό – όπως και το αντίθετο. Το καλό θέατρο χρειάζεται πάντα καλούς θεατές. Οι καλοί θεατές αποζημιώνονται από το καλό θέατρο. Η Τέχνη δίνει χαρά και γνώση σ' εκείνους που την υπηρετούν, όπως και σ' εκείνους που μπορούν να την απολαμβάνουν.

Εμείς οι Έλληνες έχουμε ιδιαίτερους λόγους να ενδιαφερόμαστε για το θέατρο και την ανάπτυξή του. Είμαστε κληρονόμοι μιας ιερής παρακαταθήκης. Η χώρα μας είναι η μάνα που γέννησε το θέατρο. Στη χώρα τούτη αναπτύχθηκε κι έφτασε στην πιο πλήρη, την πιο ολοκληρωμένη μορφή του. Στον τόπο τούτο δημιουργήθηκε το ασύγκριτο, το αξεπέραστο είδος: η αρχαία ελληνική Τραγωδία. Εδώ στην ίδια Γη που πατούμε, γύρω απ' την Ακρόπολη, κάτω απ' τον ίδιο ουρανό, έσυραν τα πόδια τους οι αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς, φιλόσοφοι και ποιητές: ο Αισχύλος, ο Σοφοκλής, ο Ευριπίδης, ο Αριστοφάνης, ο Μένανδρος, ο Πλάτων, ο Σωκράτης, ο Αριστοτέλης και πολλοί άλλοι. Έχουμε απέναντί τους ιερό χρέος. Βέβαια, το βάρος μιας τέτοιας κληρονομιάς είναι ίσως συντριπτική για μας αλλά συνάμα είναι και πηγή δύναμης, διαφωτισμού, έμπνευσης. Έχουμε χρέος να ξαναπάρουμε τη σκυτάλη στον ωραίο αγώνα του θεάτρου και να οδηγήσουμε το Ελληνικό θέατρο στην παγκόσμια πρωτοπορία.

Κυρίες και Κύριοι,

Πιστεύω ότι, για μια σειρά λόγους, που ανάγονται στη χώρα που ζούμε, στην ιστορία μας, στις παραδόσεις και στην τεράστια πολιτιστική μας κληρονομιά, πρέπει να προβάλουμε και προς τα έξω τις αξίες μας στο πλαίσιο του πολιτιστικού γίνεσθαι της Ενωμένης Ευρώπης. Ιδιαίτερα, για την πνευματική μας ανάπτυξη και παρουσία, εμάς τους Έλληνες, και κυρίως τους διανοούμενους και καλλιτέχνες, τους επιστήμονες και δημόσιους λειτουργούς, τους εκπαιδευτικούς, τους ηθοποιούς, τους δικηγόρους, τους πολιτευτές, όλους τους διδάσκοντες και μαθητεύοντες και ιδιαίτερα όσους εμφανίζονται και εκφρά-

ζονται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, μια κυρίαρχη φροντίδα πρέπει να μας συνέχει όλους: η καλαισθητη χρήση, η ορθή γραφή αλλά και η ορθή προφορά της νεοελληνικής γλώσσας. Η εφαρμογή των γραμματικών κανόνων για τη σωστή εκφορά του προφορικού λόγου πρέπει να ισχύουν όχι μόνο για το θέατρο, τις δραματικές σχολές και για όλους τους παραπάνω, αλλά για όλη την κλίμακα της σχολικής εκπαίδευσης, από τη στοιχειώδη, την ανώτερη ως και την ανώτατη βαθμίδα.

Γνωρίζουμε επίσης ότι η ταυτότητα της χώρας μας, σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, είναι βασικά ο πολιτισμός και η ελληνική γλώσσα. Έλληνες και ξένοι επιστήμονες, καθηγητές και δάσκαλοι και γλωσσολόγοι, έχουν γράψει τόμους ολόκληρους και εγχειρίδια και σχολικά βιβλία για τους γραμματοσυντακτικούς κανόνες και μηχανισμούς της γλώσσας. Τα πάγια και σε εξέλιξη προβλήματα του ελληνικού γραπτού λόγου αντιμετωπίζονται.

Για τον προφορικό λόγο όμως, από θεωρητική άποψη ελάχιστο ενδιαφέρον έχει επιδεικνύεται.

Στον προφορικό λόγο ενυπάρχει το περιεχόμενο και η μορφή έκφρασής του, το νόημα και η εκφορά του. Η μουσικότητα, η τονικότητα και ο χρωματισμός του λόγου αναδεικνύουν το νόημα. Αξία δεν έχει μόνο το τι λέμε, αλλά και ο τρόπος που το λέμε. Ο ωραίος νεοελληνικός λόγος, μόνο ορθά προφερόμενος προβάλλει την αξία και την ομορφιά του.

Σ' όλες τις περιπτώσεις –στην καθημερινή κουβέντα, στην τέχνη, στη συνομιλία, στη διδασκαλία, στο θέατρο, στη ρητορική, στην απαγγελία, στην παρουσίαση από τα Μ.Μ.Ε.–, η ορθή φθογοχημική μορφή του λόγου αναδεικνύει και καταξιώνει οποιοδήποτε περιεχόμενο, το υποβάλλει ή και το επιβάλλει ακόμα στον ακροατή. Γι' αυτό, είναι απαραίτητη όχι μόνο η ορθή γραφή αλλά και η ορθή προφορά του νεοελληνικού λόγου.

Η ταυτότητα ενός λαού, σε Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, είναι η γλώσσα του. «Και όταν η γλώσσα αρχίζει να φθείρεται, σημαίνει ότι άρχισε να φθείρεται και το ίδιο το Έθνος», όπως γράφει ο Νικηφόρος Βρεττάκος.

Δυστυχώς, ο ανερχόμενος δυτικός Πολιτισμός, που «εισέβαλε» και στη χώρα μας, με τα μονοπώλιά του, τις επιχειρήσεις, τους ανταγωνισμούς, την πνευματική στειρότητα, την κακογουστιά και τα πνευματικά υποπροϊόντα του, που ωραιοποιούν τη σήψη του καπιταλιστικού συστήματος, επηρέασε βαθιά και την πνευματική και πολιτιστική ζωή του τόπου. Οι πολιτιστικές αξίες του ελληνικού βίου νοθεύτηκαν. Η ελληνική παράδοση, σ' όποια μορφή τέχνης είχε αναπτυχθεί στο παρελθόν και στη σύγχρονη εποχή, άρχισε να παραμορφώνεται με τις ξένες προσμίξεις και σιγά-σιγά να εξαφανίζονται τα ιδιαίτερα γνωρίσματά της. Η τέχνη μας και η αισθητική μας έχασαν τη γνησιότητά τους κάτω από τις αναφομοίωτες επιδράσεις των ξένων προτύπων.

Η Τηλεόραση και το Ραδιόφωνο διαθέτουν άπειρες δυνατότητες και μέσα, που θα μπορούσαν πραγματικά να συντελέσουν στην ολόπλευρη πνευματική και αισθητική ανάπτυξη και διαπαιδαγώγηση του λαού. Δυστυχώς, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και πολιτισμού, τα οποία έχουν αποστολή να διαφωτίζουν και να ψυχαγωγούν τον λαό στο σύνολό του, χωρίς διακρίσεις, συνήθως εξυπηρετούν

την πολιτική μιας Κυβέρνησης ή μιας τάξης. Ο σημαντικότερος εθνικός φορέας διαφώτισης και αισθητικής διαπαιδαγώγησης του ελληνικού λαού βρίσκεται πάντα στα πιο ακατάλληλα, αντιλαϊκά, επικίνδυνα και μισαλλόδοξα χέρια.

Αγαπητοί φίλοι,

Κυρίες και Κύριοι,

θα ήθελα να προσθέσω ακόμα δυο λόγια.

Ο κόσμος μας έγινε μικρός και ολοένα μικραίνει περισσότερο χάρη στη τεχνολογία. Τα έθνη και τα κράτη σιγά-σιγά σε μια παγκόσμια κοινότητα. Ο κόσμος αλλάζει παγκοσμίως. Κατ' ανάγκη, κάποτε, θα συνεργασθούν τα κράτη και οι λαοί. Η τέχνη, η διανόηση, η πολιτική, ο πολιτισμός, καθώς θα ασκούνται στα εθνικά πλαίσια, κατ' ανάγκη θα προεκτείνονται και στα διεθνή. Ένας νέος διεθνισμός θ' αποτελέσει προοδευτικά τη νέα πραγματικότητα. Η διεθνής αυτή συνεργασία θα είναι αναγκαία και θα επιβάλλεται ακόμα και από τη νομοτέλεια των κοινωνικών εξελίξεων. Αυτή και μόνο η συνεργασία κρατών και λαών θα δώσει λύση στα διεθνή κι εθνικά προβλήματα, και θ' αποτελέσει το αντίπαλο δέος στη λεγόμενη «νέα τάξη πραγμάτων».

Φυσικά, θα χρειαστεί χρόνος. Πολλοί από μας δεν θα έχουμε την τύχη να ζήσουμε στα πλαίσια αυτής της νέας κοινωνικής εξέλιξης, αυτής της ελπίδας ενός προσερχόμενου λαμπρού μέλλοντος για τον άνθρωπο και τον κόσμο. Θα έχουμε όμως τη βαθιά ικανοποίηση ότι οραματιστήκαμε, ότι παλέψαμε γι' αυτή την ελπίδα και συμβάλαμε στην έλευση και στην πραγμάτωσή της.

Τελειώνοντας, πρέπει να προσθέσω ακόμα κάτι: Σ' αυτή τη μακρά και περιπετειώδη πορεία του βίου μου, το έτερον ήμισυ και σύμμαχος στις δραστηριότητές μου, ήταν πάντα η γυναίκα μου, η Τζένη. Υπήρξε, και υπάρχει βέβαια, ο ακώριστος σύντροφος και συνεργάτης μου αλλά... και η μούσα μου.

Σας ευχαριστώ όλους από καρδιάς.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Χρήστου Ν. Κίττα, κοσμητεύοντος ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Θεοδοσίου Ν. Πελεγγρίνη, προεδρεύοντος ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Σπυρίδωνος Α. Εὐαγγελάτου, ἔδοξεν ὁμοφώνως τῷ Τμήματι

ΛΥΚΟΥΡΓΟΝ ΣΤ. ΚΑΛΛΕΡΓΗΝ

Οἴκοθεν ἐκ παίδων πατρώοις, ὡς εἶπεῖν, θεοῖς Διονύσῳ τε καὶ Ἑρμῇ τῷ Λογίῳ καὶ Δίῳ Ἀγοραίῳ καλλιερηθέντα, καλλιέργεια δέ τῶν τῆς φύσεως δῶρων παρά τεχνίταις ἔξοχ' ἀρίστοις πεπαιδευμένον φάσματα ἡρώων καὶ ἀρχόντων καὶ βαναύσων ἐκ βίβλων τῶν τραγικῶν ἐκείνων καὶ κωμικῶν ἀναδυόμενα καὶ τῶν διὰ χρόνου ποίησιν μεταβαλλόντων καὶ προαγόντων, τόνοις φωνῆς καὶ σχήμασι ὄψεως καὶ χειρῶν καὶ σώματος σαρκοῦντα ἀπὸ Παναρέτου δυσδαίμονος ἀλκῆς ἕως καὶ Θησέως σοφοῦ γήρατος, μᾶθητάς τε καὶ γνωρίμους διδάσκοντα, παιδεία δέ καὶ γλωσσῶν ἐμπειρία εἰς τὴν Ἑλλήνων φωνὴν τὰ κάλλιστα τῶν Ρώσων δράματα μεταρρυθμίζοντα, φρονήματι δέ ἐλευθέρῳ καὶ συγγραφῇ ἐν τε συλλόγοις καὶ ἐν Βουλευτηρίῳ τὰ δίκαια καὶ τὰ ἀτυράννευτα προβάλλοντα, τὸν ἄνδρα τόνδε τὸν ἐπὶ σκηνῆς ὑποκριτὴν καὶ ἐν δήμῳ ἀνυπόκριτον μαχητὴν εἰς τοὺς ἐπιτίμους διδάκτορας τοῦ Τμήματος ἀναγράψαι, ἐπαινέσαι τε αὐτόν καὶ τῶν Θεατρικῶν Σπουδῶν ἐπίτιμον διδάκτορα ἀναδειῖσαι, τὸ δέ ψήφισμα τόδε εἰς μεμβράνην ἀναγράψαι καὶ τὸν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ μεγάλῃ ἀναγνόντα καὶ τὰς τιμὰς ἀνειπόντα ἐπιδουῖναι αὐτῷ, ἧ ἂν ἡμέρα ἢ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Ἰανουαρίου ἐβδόμη, ἔτει ἐβδόμῳ καὶ δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

ΛΥΚΟΥΡΓΟΝ ΣΤ. ΚΑΛΛΕΡΓΗΝ

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΑΝΤ. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

καθηγητῆς τῆς Θεατρολογίας καί τῆς Ἱστορίας τοῦ Θεάτρου τῆς Ἀρχαιότητος καί τῆς Ἀναγεννήσεως, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβῶν, τόν

ΛΥΚΟΥΡΓΟΝ ΣΤ. ΚΑΛΛΕΡΓΗΝ

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας τὰς προνομίας τὰς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Μαΐου τετάρτη καί δεκάτη, ἔτει ἐβδόμῳ καί δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΧΡΗΣΤΟΥ Ν. ΚΙΤΤΑ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΝ ΣΤ. ΚΑΛΛΕΡΓΗΝ

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΜΑΪΟΥ ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΑΙ ΔΕΚΑΤΗ ΕΤΕΙ ΕΒΔΟΜΩ ΚΑΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Ο ΚΟΣΜΗΤΩΡ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ
ΣΧΟΛΗΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΧΡΗΣΤΟΣ
Ν. ΚΙΤΤΑΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ
Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

Peter Stein

Διονύσης Φωτόπουλος

Την 27η Μαρτίου 2012, ημέρα Τρίτη και ώρα 18.00, στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, αναγορεύθηκαν επίτιμοι διδάκτορες του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ο κ. Peter Stein, Σκηνοθέτης, και ο κ. Διονύσιος Φωτόπουλος, Σκηνογράφος. Η τελετή άρχισε με την προσφώνηση του Αντιπρύτανη κ. Θεόδωρου Δ. Λιακάκου. Ακολούθησε η παρουσίαση του έργου του κ. Peter Stein από τους κ.κ. Σπύρο Ευαγγελάτο, Ομότιμο Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών και Ακαδημαϊκό, και Πλάτωνα Μαυρομούστακο, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Στη συνέχεια έγινε παρουσίαση του έργου του κ. Διονυσίου Φωτόπουλου από τους κ.κ. Άγγελο Δεληβορριά, Ομότιμο Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών και Διευθυντή του Μουσείου Μπενάκη και Πλάτωνα Μαυρομούστακο, Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Τέλος μίλησαν οι τιμώμενοι.

ΣΠΥΡΟΥ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ

Ακαδημαϊκού και Ομότιμου Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΕΠΑΙΝΟΣ

Με ιδιαίτερη χαρά δέχτηκα την τιμητική πρόταση του Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών κ. Πλάτωνα Μαυρομούστακου, να απευθύνω χαιρετισμό στην τελετή κατά την οποία επάξια ανακηρύσσεται ο μεγάλος σκηνοθέτης Peter Stein επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών. Δεν μπορώ όμως να μην εκφράσω τη χαρά μου και για την επίσης επάξια αναγόρευση του Διονύση Φωτόπουλου, κορυφαίου σκηνογράφου, παλαιού συνεργάτη και φίλου, δημιουργού εκπληκτικών εικαστικών συλλήψεων.

Η σύντομη κατάθεσή μου δεν επιδιώκει βέβαια να αναλύσει τη συναρπαστική παρουσία του μεγάλου Γερμανού σκηνοθέτη στα θεατρικά δρώμενα της Ευρώπης. Είναι μόνο ένα εγκώμιον – laudation – για τον σπουδαίο καλλιτέχνη, που επέβαλε νέους όρους στο θεατρικό γίνεσθαι.

Υπάρχουν κακοί σκηνοθέτες, άλλοι μέτριοι, κάποιοι καλοί, κάποιοι πολύ καλοί. Αλλά υπάρχουν και λίγοι που είναι σκηνοθέτες - ποιητές. Σ' αυτούς ανήκει ο Peter Stein. Κι όταν λέμε «ποιητής» δεν εννοούμε τον δημιουργό της λυρικής ποίησης, αλλά κάθε καλλιτέχνη που, ξεπερνώντας τα όρια της συμβατικά αξιολογής δημιουργίας, ανοίγει παράθυρο στο Άγνωστο, επιδιώκει διάλογο με τις Άρρητες Δυνάμεις, εξυψώνει τον άνθρωπο σε αναμέτρηση με το «θείον», ενώ παράλληλα προβάλλει έμμεσα κοινωνικοπολιτικά σχόλια.

Είχα την τύχη να παρακολουθήσω κάποιες απ' τις κορυφαίες σκηνοθεσίες του Stein: τον *Τορκουάτο Τάσσο* του Γκαίτε, τον *Πέερ Γκύντ* του Ίψεν, την *Ορέστεια* του Αισχύλου κ.ά., παραστάσεις που με επηρέασαν βαθύτατα και μου έδωσαν έναυσμα για βαθύτερες σκέψεις γύρω από τη θεατρική τέχνη γενικότερα.

Ο Stein ήταν και είναι πάντα «μοντέρνος». Η διαφορά του από κάποιους νεότερους συναδέλφους του είναι ότι εκείνος στηρίζει τις σκηνοθεσίες του στο νόημα των κειμένων και δεν επιδιώκει την αποδόμησή του εν ονόματι δεξιολογικών σκηνοθετικών επιδείξεων. Μπορεί κανείς να μη συμφωνεί πάντοτε με τον τρόπο που ερμηνεύει το νόημα των κειμένων, θα αναγνωρίσει όμως τη συνέπεια, το πάθος και την υψηλή αισθητική που συνοδεύουν τις δημιουργίες του.

Και για να κλείσω τα λίγα αυτά λόγια από εκεί που ξεκίνησα: ο Peter Stein, τον οποίο σήμερα τιμά το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, είναι ένας μεγάλος Ποιητής του Θεάτρου.

Το λέω και στη γλώσσα του: Peter Stein ist ein grosser Dichter der Theaterkunst!

ΠΛΑΤΩΝΑ ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΥ

Καθηγητή και Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

*Παρουσίαση του έργου και της προσωπικότητας
του τιμώμενου Peter Stein*

*Κύριε Αντιπρύτανη,
Κυρίες και κύριοι Κοσμήτορες,
Αγαπητές και Αγαπητοί συνάδελφοι,
Αγαπητές φοιτήτριες και Αγαπητοί φοιτητές,
Αγαπητές φίλες,
Αγαπητοί φίλοι,*

Ό,τι διαφοροποιεί τη ζωή των θεατρολόγων από άλλους επιστημονικούς κλάδους είναι πως, για να είναι αποτελεσματικοί στη επιστημονική τους δραστηριότητα, πρέπει να μοιράζουν το χρόνο τους ανάμεσα στη μελέτη, δηλαδή την έρευνα και τη συστηματική σπουδή, και σε αυτό που για τους άλλους είναι ανέμελη διασκέδαση, δηλαδή την παρακολούθηση παραστάσεων. Με λίγα λόγια, για να συλλάβουν τη θεατρική εικόνα, να την αναλύσουν και να τη μεταδώσουν, οφείλουν κατ' αρχήν να την απολαύσουν. Θα ανατρέξω σε μια σκέψη που ανήκει στον Κάρλο Γκολντόνι και θα πω ότι, όπως κι εκείνος, για να κάνουν καλά τη δουλειά τους θα πρέπει να κινούνται στα όρια που έχουν από τη μια τον κόσμο και από την άλλη το θέατρο, σε μια μεθοριακή ζώνη.

Το να ζει κανείς σ' αυτό το ανάμεσα είναι ένας τρόπος ζωής που δύσκολα θα εγκαταλείψει, για τον πολύ απλό λόγο ότι εκεί θα συναντήσει και, ίσως, αν

είναι τυχερός, θα βρεθεί πιο κοντά με εκείνους τους δημιουργούς που κάνουν τη ζωή όλων μας πιο ωραία, τα μυαλά μας να δουλεύουν καλύτερα και τον ψυχικό μας κόσμο πιο πλούσιο, να μας κάνουν δηλαδή πιο δεκτικούς στον διάλογο, πιο έτοιμους να απολαύσουμε την ομορφιά, πιο προετοιμασμένους να αναζητήσουμε μέσα από την καθημερινή ζωή, όλα εκείνα που θα μας κρατήσουν σε μια εγρήγορη, η οποία θα μας κάνει καλύτερους πολίτες.

Οι δύο δημιουργοί που θα τιμήσουμε σήμερα, ο καθένας από μια διαφορετική σκοπιά, προσέφεραν στους θεατές του παγκόσμιου θεάτρου όλα εκείνα που χρειάζονται για να μας δείξουν πως το θέατρο, πιο πολύ από οποιαδήποτε άλλη τέχνη, είναι ο πιο ταχύς παλμογράφος της εξέλιξης της ανθρώπινης ευαισθησίας και ένας από τους πιο άμεσους αποδέκτες της εξέλιξης της ανθρώπινης σκέψης. Θα θυμηθώ τον Μπερνάρ Ντορτ που έλεγε: «Το Θέατρο είναι γνώση, υπάρχει μια γνώση που ανήκει στο θέατρο, μια γνώση που μπορούμε να γνωρίσουμε και μπορούμε να μεταδώσουμε. Το Θέατρο όμως διαπερνά, διαφοροποιεί και αλλάζει αυτή τη γνώση».

Οι δύο δημιουργοί που το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών αποφάσισε να εντάξει στο σώμα των Επίτιμων Διδακτόρων του Πανεπιστημίου μας, με το καλλιτεχνικό τους έργο άλλαξαν την όποια γνώση του θεάτρου είχαμε: μας έδειξαν τα όρια του θεάτρου που γνωρίζαμε, μας έδειξαν πως πρέπει να τα ξεπεράσουμε και να αφεθούμε σε μια περιπέτεια που ανήκει στο κοινό, πέρα από χρονικές συγκυρίες. Τα επιτεύγματά τους θα είναι εκεί για να στηρίζουν νέες ιδέες και νέους προβληματισμούς. Οι ερευνητές του θεάτρου πρέπει να τα μελετήσουν και να τα μεταδώσουν, ενώ οι νεότεροι δημιουργοί του θεάτρου θα πρέπει να τα γνωρίζουν, αν θελήσουν ποτέ να διεκδικήσουν μια θέση στην ιστορία του θεάτρου.

Από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι τις μέρες μας, η ιστορία του ευρωπαϊκού θεάτρου ταυτίστηκε με την ιστορία της σκηνοθεσίας. Η θεατρολογία, δηλαδή ο επιστημονικός κλάδος εκείνος που ορίζουμε ως επιστήμη της παράστασης, αναγνωρίζει στη σκηνοθεσία μια κεντρική θέση στον προβληματισμό της. Οι μεταμορφώσεις που επιφέρει στην εικόνα της σκηνικής πράξης είναι ένα κυρίαρχο ζητούμενο για τις θεατρικές σπουδές. Αναζητώντας πάντα αυτές τις μεταμορφώσεις, θα προσπαθήσουμε να σκεφτούμε πώς κινήθηκε μέσα σ' αυτές ο Peter Stein και πώς ο ίδιος άλλαξε την εικόνα του θεάτρου με τη δουλειά του.

Η πορεία του Peter Stein είναι ιδιαίτερη. Δεν ξεκίνησε όπως η πλειοψηφία των δημιουργών του θεάτρου ακολουθώντας τυπική θεατρική εκπαίδευση. Κατέληξε στη σκηνοθεσία μέσα από μία πορεία προβληματισμών, σχεδόν σαν φυσική κατάληξη μιας περιπέτειας νεανικής απειθαρχίας. Η νεότητά του χαρακτηρίζεται από τη διάθεση εξέγερσης εναντίον μιας Γερμανίας που «προσπαθούσε να ξαναχτίσει όλα εκείνα που με δική της ευθύνη είχαν καταστραφεί». Μετά το σχολείο, αποφάσισε να σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο της Φραγκφούρτης Λογοτεχνία, Μεσαιωνική Ιστορία και Σανσκριτικά. Στο Μόναχο συνεχίζει τις σπουδές του και αρχίζει την εκπόνηση μίας διατριβής με θέμα τα μυθιστορήματα του Ernst Theodor Amadeus Hoffmann. Σύντομα εγκαταλείπει το εγχείρημα, όλα όσα κάνει του φαίνονται λάθος, είναι ανίκανος να αντιμετωπίσει

την αυτοκριτική του. Στρέφεται στο μεγάλο ενδιαφέρον που από μικρός έδειχνε για το θέατρο, αλλά πάντα ήταν πολύ ντροπαλός για να ανέβει στη σκηνή. Του προτείνεται μια άτυπη και άμισθη θέση δραματουργού σε μια παράσταση στο Κάμερσπίλε του Μονάχου. Ξεχωρίζει τόσο, που αμέσως του προτείνουν μια σκηνοθεσία για την πειραματική σκηνή του θιάσου. Ανεβάζει τον *Σωσμένο* του Μποντ, άγνωστος στο ευρύ κοινό ο ίδιος, με άγνωστους νέους ηθοποιούς και συνεργάτες. Το έγκυρο *Theater Heute* γράφει ότι η παράσταση του *Σωσμένου* σηματοδοτεί την εμφάνιση μιας νέας γενιάς στο Γερμανικό Θέατρο. Ακολουθεί η παράσταση του *Ραδιουργία και Έρως* (τη *Λουίζα Μύλλερ*) του Σίλλερ, με πολύ μεγάλη επιτυχία, που διαμορφώνει έναν πυρήνα συνεργατών οι οποίοι θα αποτελέσουν τον βασικό πυρήνα της Schaubühne am Halleschen Ufer του Βερολίνου, της οποίας θα κληθεί να αναλάβει τη διεύθυνση το 1970 (ανάμεσά τους οι: Jutta Lampe, Edith Clever, Bruno Ganz). Έχει προηγηθεί, ανάμεσα σε άλλες παραστάσεις, η καταγγελτική παράσταση *Der Vietnam Diskurs* του Πέτερ Βάϊς, που προκάλεσε μεγάλες πολιτικές αντιδράσεις στο Μόναχο και ακόμη μεγαλύτερες όταν επαναλήφθηκε στη Schaubühne: μία εντονη πολιτική θεατρική δραστηριότητα, η οποία θα συνεχιστεί στα πρώτα χρόνια της διεύθυνσης της Schaubühne, με παραστάσεις όπως *Η Μάνα* του Μπρεχτ ή *Η αισιόδοξη τραγωδία* του Vishnevski.

Όσο όμως η πολιτική εκφράζεται στο ρεπερτόριο, άλλο τόσο εκφράζεται στις συνθήκες λειτουργίας του θιάσου. Το θέατρο λειτουργεί σαν μία δημοκρατική κολλεκτίβα, όπου οι αποφάσεις για κάθε θέμα, από το ρεπερτόριο ως τη διανομή και από τα οικονομικά ως τα τεχνικά θέματα, λαμβάνονται σε συνελεύσεις όπου συμμετέχουν με ίσα δικαιώματα όλοι οι εργαζόμενοι, καλλιτέχνες και τεχνικοί. Αυτή η ουτοπία της δημοκρατικής λειτουργίας του θεάτρου γρήγορα δείχνει τα αδιέξόδά της, και η κριτική των αδιεξόδων θα οδηγήσει τους προβληματισμούς του σε άλλες κατευθύνσεις. Ζητούμενο για κείνον θα γίνει η προσέγγιση του κλασικού ρεπερτορίου, με αρχή την ιστορική εξάωρη παράσταση του *Πεερ Γκυντ* του Ίψεν και λίγο αργότερα του *Πρίγκιπα του Χόμπουργκ* του Κλάιστ. Σταδιακά θα οδηγηθεί σε έναν τρόπο εργασίας που βασίζεται σε μια νέα αντίληψη για τη λειτουργία της πρόβας, μια λειτουργία η οποία αποτελεί και το σημαντικότερο χαρακτηριστικό της δουλειάς του. Από την αρχή της σκηνοθετικής του παρουσίας, οι ηθοποιοί παρατηρούσαν ότι χάρη στην καθοδήγησή του αντιλαμβάνονταν με απόλυτη καθαρότητα και σαφήνεια τον ρόλο, και έτσι μπορούσαν να λειτουργήσουν καλύτερα. Ο τρόπος εργασίας με τον ηθοποιό είναι ίσως μια από τις μεγαλύτερες καινοτομίες που φέρνει ο Peter Stein, και συνίσταται στη δημιουργία ενός σαφούς πλαισίου, μέσα στο οποίο ο ηθοποιός θα κινηθεί για να ανακαλύψει τη δική του δημιουργικότητα. Για να κατακτήσει αυτό το πλαίσιο, απαιτείται μια ενδελεχής και συστηματική έρευνα από τα μέλη του θιάσου, που θα κατευθύνει τον προβληματισμό όσων συμμετέχουν σε μια εξαιρετικά αναλυτική αντιμετώπιση όλων των συνιστωσών του κειμένου. Μια προσπάθεια προσέγγισης της βαθύτερης πνευματικής πρόθεσης του συγγραφέα, και επομένως μια αναζήτηση του στοιχείου εκείνου που ενδιαφέρει τον σύγχρονο θεατή. Η ανάδειξή του αποτελεί το κίνητρο

για τη σκηνοθεσία και καθορίζει το πλαίσιο στο οποίο θα κινηθεί η ερμηνεία του ηθοποιού, καθώς και όλα τα στοιχεία που καθορίζουν τη σκηνική εικόνα: από την εικόνα της σκηνογραφίας ως τη σκηνική διάταξη. Για να διαπεράσει αυτή η γενική σύλληψη όλους τους συντελεστές, προηγούνται σεμινάρια και προγράμματα μελέτης, συζητήσεις και αναγνώσεις, προκειμένου να συντονιστούν οι συμμετέχοντες στο επίπεδο ενός πνευματικού διαλόγου, για γίνει κατανοητό το κείμενο σε κάθε λεπτομέρεια, μετατρέποντας την διαδικασία των προβών, από χώρο όπου επαναλαμβάνονται δοκιμαστικά σκηνές, σε χώρο όπου αναπτύσσεται ο διάλογος και ο προβληματισμός που ανήκει σε μία ακαδημαϊκή τάξη. Παράλληλα είναι τα πρακτικά εργαστήρια με ασκήσεις, σωματικές δράσεις, κατά τρόπο τέτοιο ώστε να προσεγγίζεται σταδιακά η τελική εικόνα του παραστασιακού γεγονότος. Η διαδικασία αυτή προϋποθέτει μία πολύ συστηματική δουλειά με τους ηθοποιούς, την μετατροπή τους όχι σε εκτελεστές ζητούμενων από την σκηνοθετική γραμμή, αλλά σε σκεπτόμενους ερμηνευτές. Ανάλογη είναι η διαδικασία που ακολουθεί ο Peter Stein προκειμένου να καταλήξει σε μία εικόνα του χώρου, που προϋποθέτει όχι μόνο μια αντίληψη σκηνογραφίας αλλά μία πλήρη αντίληψη αρχιτεκτονικής της σκηνής. Η μελέτη του χώρου αποτελεί ένα ακόμη από τα χαρακτηριστικά της σκηνοθεσίας του Στάϊν, στον βαθμό που επιθυμία του είναι η δημιουργία του κατάλληλου χώρου – νοηματικού πλαισίου, μέσα στον οποίο θα κινηθεί η δράση. Οι προβληματισμοί του για τον χώρο τον οδήγησαν, και κατά την περίοδο μεταστέγασης της Schaubühne στην κεντρική λεωφόρο του Βερολίνου, να κατευθύνει την αρχιτεκτονική του κτιρίου στη δημιουργία ενός θεάτρου που επί πολλά χρόνια, ακόμη και μέχρι σήμερα, αποτελεί ένα ιδανικό θεατρικό οικοδόμημα, που μπορεί να εξυπηρετήσει και να ικανοποιήσει οποιοδήποτε ζητούμενο οποιασδήποτε παράστασης. Θα μπορούσαμε συμπερασματικά να πούμε πως η σκηνοθεσία του Peter Stein και η συμμετοχή του στο θέατρο διαμορφώνονται με όρους, συνθήκες και προδιαγραφές επιστημονικής έρευνας υψηλού ακαδημαϊκού επιπέδου.

Η αναλυτική μέθοδος μετέτρεψε τη Schaubühne σε ένα δυναμικό εργαστήριο, που προσήλκυσε τους πιο σημαντικούς και ενδιαφέροντες σκηνοθέτες της Ευρώπης κατά τις δεκαετίες 1970 και 1980· ανάμεσά τους θα αναφέρουμε τους Klaus Michael Grüber, Luc Bondy, George Tabori, τους σημαντικότερους δραματουργούς όπως οι Peter Handke, Μπότο Στράους, Nigel Williams, ενώ δημιούργησε ένα πρότυπο για τις σύγχρονες σκηνές. Στο διάστημα από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 ως το 1985, που αποφάσισε να εγκαταλείψει τη Schaubühne, ο Peter Stein παρουσίασε μερικές από τις πιο σημαντικές του εργασίες. Ανάμεσά τους θα πρέπει να αναφέρουμε το *Όπως σας αρέσει* του Σαίξπηρ, παράσταση της οποίας προηγήθηκε ένα θέαμα που παρουσίασε στους θεατές το προϊόν της εργασίας των ηθοποιών στα εργαστήρια προετοιμασίας και μελέτης του έργου, αλλά και τα έργα *Το μεγάλο και το μικρό* και *Το Πάρκο* του Μπότο Στράους, *Ο εχθρός της τάξης* του Nigel Williams, η *Φιλονοικία* του Marinaux, οι *Τρεις Αδελφές* του Τσέχωφ, οι *Νέγροι* του Ζαν Ζενέ, ο *Μαλιάρος πίθηκος* του Ευγένιου Ο'Νηλ.

Από το 1976, μετά από ένα ταξίδι στην Ελλάδα όλων των μελών του θιάσου, αποφασίστηκε στη Schaubühne να ετοιμαστούν οι παραστάσεις που αποτέλεσαν το Antiken Projekt. Το σχέδιο αυτό περιελάμβανε μία σειρά από δράσεις και κοινές εργασίες του θιάσου σχετικά με το αρχαίο ελληνικό θέατρο και την αρχαία ελληνική σκέψη, ένα πλήρες πρόγραμμα μελέτης που ανακαλεί την γερμανική παράδοση των κλασικών σπουδών, βάζοντας σε μια νέα βάση τη σχέση του σύγχρονου κόσμου με την αρχαία ελληνική σκέψη, προσπαθώντας να αφαιρέσουν όλη τη σκόνη των αιώνων και των παραδοσιακών προσεγγίσεων, όχι μόνο από τη ακαδημαϊκή σκέψη αλλά και από τις παραστάσεις αρχαίου δράματος, που χαρακτήριζαν την ευρωπαϊκή σκηνή του 20ού αιώνα.

Η Schaubühne παρουσίασε τους έλληνες κλασικούς σε τελείως διαφορετικές παραστάσεις, δίνοντας μία νέα δυναμική και εγκαινιάζοντας μία νέα εποχή για την αντιμετώπιση του αρχαίου δράματος, εντάσσοντάς το στο ρεπερτόριο των μεγάλων ευρωπαϊκών θεάτρων.

Το αρχαίο δράμα δεν αντιμετωπίζεται πια με δέος, σαν ένα απλησίαστο και σεβαστό επίτευγμα της ανθρώπινης σκέψης, αλλά σαν ένα φορέας ιδεών που θα αντιμετωπιστούν μέσα από την ανάγκη του σύγχρονου σκεπτόμενου πολίτη, προκειμένου να αντιμετωπίσει τη θέση του στον κόσμο.

Η έννοια της κάθαρσης, που μεταδίδεται στις παραστάσεις του Σταϊν, επιγραμματικά περιγράφεται από τον ίδιο: «Η τραγωδία αποκλείει κάθε διαφυγή. Είναι κατανοητό πως το να συνεχίσει ο άνθρωπος τη ζωή του έχοντας κατανοήσει την ανθρώπινη κατάσταση, την ανθρώπινη υπόσταση, το να συνεχίζει να ζει, είναι ηρωική πράξη. Το γεγονός ότι γνωρίζουμε πως γεννιόμαστε για να πεθάνουμε, και εξακολουθούμε να ζούμε παρά αυτή την επερχόμενη καταστροφή, σημαίνει: Είμαι δυνατός, κατέχω τη γνώση. Μπορώ να ζήσω τη ζωή μου με συνειδητό τρόπο». Η αντίληψη αυτή τον οδήγησε στην ιστορική σκηνοθεσία της *Ορέστειας*, που είχαμε την τύχη να δούμε στην Αθήνα το 1985, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων Αθήνα Πολιτιστική Πρωτεύουσα, που οργανώθηκαν με πρωτοβουλία της Μελίνας Μερκούρη. Σίγουρα αυτή η *Ορέστεια* αποτέλεσε έναν από τους καταλύτες του σύγχρονου παγκόσμιου θεάτρου, και ασφαλώς η τροπή που ακολούθησε η προσέγγιση του αρχαίου δράματος διεθνώς καθορίστηκε από την εικόνα της.

Μετά την εγκατάλειψη της Schaubühne, ο Πέτερ Σταϊν συνέχισε την πορεία του στις μεγάλες σκηνές και τα μεγάλα φεστιβάλ θεάτρου σε όλο τον κόσμο. Χάρη σ' αυτή τη σημερινή δραστηριότητά του, είχαμε τη δυνατότητα να δούμε πρόσφατα τη διασκευή των *Δαιμονισμένων* του Ντοστογιέφσκι στο Φεστιβάλ Αθηνών, σε μια δωδεκάωρη παράσταση που αποτέλεσε για τους θεατές της μία σπάνια θεατρική εμπειρία. Εγκατεστημένος σήμερα στη Ιταλία εφορμά στις σκηνές του κόσμου, άλλοτε σκηνοθετώντας έργα του κλασικού ρεπερτορίου από τον Σαίξπηρ και τον Γκαίτε ως τον Τσέχωφ, άλλοτε παραστάσεις όπερας κι άλλοτε επανέρχεται στην αρχαία ελληνική τραγωδία και στους μύθους της, προσφέροντας συχνά το έργο του και στο ευρύτερο ελληνικό κοινό.

Κάθε συνάντηση του Stein με το αρχαίο δράμα προσφέρει στους θεατές μία άλλη πτυχή και μία νέα διάσταση στην αντιμετώπιση αυτών των τόσο

αινιγματικών, για τον σύγχρονο άνθρωπο, κειμένων. Μετά την *Ορέστεια* της Schaubühne, παρουσίασε στη Επίδαυρο μια δεύτερη εκδοχή της τριλογίας του Αισχύλου με ρωσικό θίασο το 1993. Η Επίδαυρος έγινε για τον Στάϊν ένας οικείος τόπος, στον οποίο επανέρχεται. Η παράσταση της *Πενθεσίλειας* του Χάϊνριχ φον Κλάϊστ, με ένα μεικτό θίασο που περιελάμβανε ελληνικές συμμετοχές το 2002, πρόσφερε στους έλληνες θεατές μία από τις πιο ενδιαφέρουσες εκδοχές της διαχείρισης των αρχαίων ελληνικών μύθων από τη γερμανική σκέψη. Το 2004 πρόσφερε στους θεατές της Επιδαύρου την πιο εντυπωσιακή εικόνα ανάληψης της *Μήδειας* με τη μορφή της Magdalena Crippa, ίσως την πιο ωραία και πιο σαφή εικόνα σύνδεσης του αρχαίου κόσμου με τον σημερινό, που έχουνε δει οι συστηματικοί θεατές του αργολικού θεάτρου. Το 2007, με τον θίασο του Εθνικού Θεάτρου αυτή τη φορά, με την σκηνοθεσία της *Ηλέκτρας* του *Σοφοκλή* μας επέτρεψε να αντιληφθούμε όλες τις ιδιότητες ενός προσώπου που διασχίζει τους αιώνες της ανθρώπινης σκέψης. Ακολουθώντας πάντα και επίμονα την ίδια αναλυτική μέθοδο εργασίας, δημιούργησε ένα σκηνικό περιβάλλον με τη συνεργασία του άλλου σημερινού τιμώμενου, του Διονύση Φωτόπουλου, και με την τεκμηριωμένη ερμηνευτική του έργου αποκάλυψε και μας επέβαλε διαστάσεις της ηρωίδας που δεν είχαμε συνηθίσει να βλέπουμε, μας απέδειξε πως οι ήρωες του αρχαίου δράματος είναι ακόμη πιο ενδιαφέροντες, αν ενσωματώσουν όλες εκείνες τις ιδιότητες που η αναλυτική σκέψη του σύγχρονου ανθρώπου τους έχει προσδώσει.

Για όλους αυτούς τους λόγους, και με την ευχή οι συναντήσεις των Ελλήνων θεατών με τις παραστάσεις του Peter Stein να συνεχιστούν στο μέλλον, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών είναι υπερήφανο γιατί σήμερα αναγορεύει Επίτιμο Διδάκτορα τον Peter Stein.

ΠΛΑΤΩΝΑ ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΥ

Καθηγητή και Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

*Παρουσίαση του έργου και της προσωπικότητας
του τιμώμενου Διονύση Φωτόπουλου*

*Κύριε Αντιπρύτανη,
Κυρίες και κύριοι Κοσμήτορες,
Αγαπητές και Αγαπητοί συνάδελφοι,
Αγαπητές φοιτήτριες και Αγαπητοί φοιτητές,
Αγαπητές φίλες,
Αγαπητοί φίλοι,*

«Οφείλουμε χάρη στον Διονύση Φωτόπουλο ότι, από τον Αριστοφάνη έως τον Μπρεχτ, άλλαξε χίλια πρόσωπα κι όμως στο βάθος έμεινε ο ίδιος», έγραφε ο Οδυσσεάς Ελύτης. Όσο όμως κι αν ο Φωτόπουλος έμεινε ο ίδιος, το ελληνικό θέατρο άλλαξε πάρα πολύ χάρη στον Διονύση Φωτόπουλο.

Οι αλλαγές της σκηνικής πράξης είναι άμεσα ορατές στην εικόνα της σκηνής που θα διατηρήσει ο θεατής στη μνήμη, φεύγοντας από το χώρο της μαγείας που συνηθίσαμε να ονομάζουμε θέατρο.

Ο Διονύσης Φωτόπουλος άρχισε να ασχολείται με τη σκηνογραφία και με την ενδυματολογία σε μια εποχή που για το ελληνικό θέατρο η δουλειά του σκηνογράφου αποτελούσε ένα αναγκαίο βοήθημα για την δημιουργία μιας ευπρεπούς σκηνικής εικόνας. Η σκηνογραφία όφειλε να δώσει μορφή, σχήμα και τελικά όγκο στις σκηνικές οδηγίες, με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια. Έδινε σκηνική μορφή στον δραματικό χώρο, τον χώρο εκείνο που προκαθορίζεται από το κείμενο. Η σκηνογραφία όφειλε να εικονογραφεί το περιβάλλον στο οποίο θα πραγματωθεί η εκφορά του κειμένου. Ως εκ τούτου υποτάσσονταν σε ένα αυστηρό πλαίσιο, που άφηνε λίγα περιθώρια δημιουργικής έκφρασης ή παρέμβασης στη διαμόρφωση των σημασιών που εξέπεμπε η σκηνική εικόνα. Από αυτή τη μορφή σκηνικής εικόνας που κυριαρχούσε στην Ελλάδα μέχρι σχεδόν τα τέλη της δεκαετίας του '70, θα πρέπει να αναρωτηθούμε πόσο μεγάλη απόσταση κάλυψε συνολικά το ελληνικό θέατρο μέχρι σήμερα, και βέβαια να συνειδητοποιήσουμε πόσο άμεσα επέδρασε στην πορεία αυτή το σκηνογραφικό έργο του τιμωμένου.

Η πορεία του και ο προβληματισμός του χτίζεται σταδιακά, διατηρώντας για πολλά χρόνια μια σχέση μαθητείας: δεν ξεχνά τις οφειλές στους δασκάλους, δεν ξεχνά τις οφειλές στους ανθρώπους που γνωρίζει, εκπαιδεύει το βλέμμα του για να μπορεί να ξεχωρίσει μέσα σ' ένα σωρό ό,τι μπορεί να χάσει τα στοιχεία που το κάνουν ευτελές και να αναδείξει το σύνολο της λάμψης του. Το έργο του Διονύση Φωτόπουλου αποτελεί ένα από τα πιο δυναμικά παραδείγματα που θα μας δώσει τη δυνατότητα να διαπιστώσουμε πώς η τεχνική της κατασκευής μετατρέπεται σε τέχνη. Χρειάζεται μια πολύ συστηματική μελέτη σε όλες τις πτυχές του έργου του για να κατανοήσουμε ποια είναι ακριβώς η πορεία των

προβληματισμών του. Δυστυχώς ακόμα δεν έχουμε μια τέτοια μελέτη. Ίσως επομένως είναι σκόπιμο να διατυπώσουμε μερικές ιδέες, που μακάρι να είναι χρήσιμες για μια μελλοντική αντιμετώπισή του έργου του.

Από την Καλαμάτα όπου γεννήθηκε, ήρθε στη Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Σπούδασε ζωγραφική, ψηφιδωτό, γλυπτική και σκηνογραφία. Δάσκαλοί του, ο Γιώργος Μαυροΐδης, η Ελένη Βοΐλα, ο Γιάννης Τσαρούχης, ο Θανάσης Απάρτης αλλά και ο μεγαλύτερος αδελφός του, ο σκηνογράφος και ζωγράφος Βασίλης Φωτόπουλος. Ο Διονύσης Φωτόπουλος από την αρχή χαράσσει μια πορεία σε δύο κατευθύνσεις. Μια πορεία που περιλαμβάνει την αποστομωτική επαγγελματική αρτιότητα του έργου του και μια πορεία προσωπική, σχεδόν κρυφή, αδιόρατη αλλά και παρούσα σε κάθε στιγμή. Η επίμονη χειρωνακτική εμπλοκή του στην υλοποίηση κάθε σκηνογραφίας και κάθε κοστουμιού που φιλοτέχνησε, κρύβει επιμελώς κάθε φορά ένα μικρό μυστικό που είναι η προσωπική του στάση.

Εντάσσεται επαγγελματικά στο θέατρο από το 1966, εκτελώντας διάφορες εργασίες για να βγάλει τα προς το ζην, σκηνογραφεί πρώτη φορά για τον κινηματογράφο το 1967, για να κάνει ένα ταξίδι, αν δεν κάνω λάθος στο Άμστερνταμ, κυνηγώντας μια έκφραση της προσωπικής του αναζήτησης του κάλλους. Άλλωστε ο Διονύσης Φωτόπουλος, σε όλη του τη ζωή υποκύπτει στην παγίδα του κάλλους, δίνει την εντύπωση ότι εκεί παραδίνεται αλλά τελικά εκεί ξαναγεννιέται, για να οδηγηθεί κάθε φορά σε ένα δυναμικό όσο και ενδιαφέρον μεταίχμιο ανάμεσα στην εικόνα, που παραμένει εξαρτημένη από τον σχεδιασμό της παράστασης, και στο αυτόνομο έργο τέχνης. Η συνεργασία του με το Εθνικό Θέατρο, από το 1972, μέσα στο κλίμα το οποίο καθορίζουν η αυστηρή προσωπικότητα του Κλεόβουλου Κλώνη και η επινοητική χάρη του Αντώνη Φωκά, διαμορφώνει τα πρώτα του βήματα, δημιουργεί σταθερές στη σχεδιαστική του αντίληψη και παγιώνει λύσεις τις οποίες πάντα επεξεργάζεται, σχεδόν ξαναεφευρίσκοντας κάθε φορά όλες εκείνες τις μορφές που είχε αρχικά χρησιμοποιήσει. Οι συνεργασίες με τον Τάκη Μουζενίδη αρχικά και τον Αλέξη Μινωτή, αλλά και με τον Δημήτρη Μυράτ, αναδεικνύουν έναν δυναμισμό που γρήγορα τον καθιερώνει ως μία σημαντική σκηνογραφική παρουσία. Συνεργάζεται διαδοχικά με τον Σπύρο Ευαγγελάτο (σε εκείνο το αλησμόνητο *Τάγκο* του Μρόζεκ το 1972), την Έλλη Λαμπέτη, την Ξένια Καλογεροπούλου, το 1974 δουλεύει για πρώτη φορά με τον Μίνω Βολανάκη (*Βυσσινόκηπος* 1974), και από το 1975 συνεργάζεται με τους Jules Dassin, Μιχάλη Κακογιάννη, Νίκο Κούνδουρο, συνεργασίες με τις οποίες θα διανύσει όλα τα επόμενα χρόνια.

Καθοριστική είναι η συνεργασία του με τον Κάρολο Κουν, που εγκαινιάζεται με τη έξοχη παράσταση των *Αχαρνέων* το 1975, μια παράσταση επιτομή των προβληματισμών του Κουν για την αρχαία ελληνική κωμωδία. Η συμβολή του Φωτόπουλου είναι καταλυτική για την ανάπτυξη του προβληματισμού του Κουν στην προσέγγιση της κωμωδίας και της τραγωδίας. Πράγματι, ο Κουν έχει διαμορφώσει την άποψή του για το αρχαίο θέατρο αρκετά νωρίς. Η εκλεκτική σχέση του με τα λαϊκά στοιχεία, που χρονολογείται από τις πρώτες παραστάσεις του Κολλεγίου και της Λαϊκής Σκηνης στη δεκαετία του 1930, αναπτύσσεται

με τη δημιουργία του Θεάτρου Τέχνης, εμπλουτίζεται με τη συνεργασία των πιο σημαντικών καλλιτεχνών της μεταπολεμικής Ελλάδας και διαμορφώνει τους όρους μιας υποκριτικής με χαρακτηριστικά και αναγνωρίσιμα στοιχεία, προσδίδοντας στην εικόνα της σκηνής μία ευεξία, η οποία μετατρέπει την παράσταση του αρχαίου δράματος σε ένα γεγονός μείζονος ενδιαφέροντος για το ευρύ κοινό, ίσως ιδιαίτερα για το κοινό εκείνο που αντιμετώπιζε το θέατρο της Επιδαύρου ως την επικράτεια ενός παλιού θεατρικού τρόπου, που ανήκει σε μια στρεβλωμένη ακαδημαϊκίζουσα εικόνα.

Στον Κουν και το Θέατρό του ο Διονύσης Φωτόπουλος εξασκεί όλα εκείνα τα στοιχεία που πήρε από τους δασκάλους του στη Σχολή Καλών Τεχνών και βρίσκει πρόσφορο έδαφος για να υλοποιήσει και δικά του οράματα. Εκεί διευρύνει και την προσωπική του σχέση με όλους εκείνους που διαμόρφωσαν την εικόνα του μεταπολεμικού ελληνικού πολιτισμού: με τον Χατζηδάκι και τον Γκάτσο, τον Ελύτη και τον Πλωρίτη, τον Καμπανέλλη, τον Χειμωνά, για να θυμηθώ μόνο λίγους από εκείνους που έχουν φύγει, και όλους τους δημιουργούς που μέχρι σήμερα μας προσφέρουν αυτή την έξοχη ποικιλία της σύγχρονης δημιουργίας. Εκεί δοξάζει την μεγάλη χειρωνακτική του άνεση, αυτό τον πληθωρικό τρόπο να κατασκευάζει χειροποίητη λάμψη. Με το χάρισμα που του μετέδωσε ο Γιάννης Τσαρούχης να μετατρέπει το ευτελές σε πολύτιμο, με την ακρίβεια στο σχεδιασμό του χώρου που αναγνωρίζουμε στις σκηνογραφίες του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα, την αίσθηση του τρισδιάστατου που παίρνει από τον Γιάννη Παππά, τις χρωματικές κατευθύνσεις του Γιάννη Μόραλη αλλά και με την τελετουργική μεγαλοπρέπεια που παίρνει από τον Βασίλη Φωτόπουλο, τον λυρισμό της σκηνοθεσίας του Κουν, και την πνευματικότητα των προσωπικών αναζητήσεων του, μετατρέπει τη σκηνογραφία σε μία σύνθεση εκλεκτικής λαϊκότητας, σφραγισμένη από την αυστηρά επιλεκτική διεισδυτικότητα του βλέμματός του. Οι σκηνικές πραγματώσεις των παραστάσεων του Καρόλου Κουν στην Επίδαυρο, του δίνουν την ευκαιρία να εξετάσει τα δεδομένα του μαγικού θεατρικού αυτού χώρου στα όρια των σκηνικών δυνατοτήτων του. Άλλωστε και ο Κουν ανακαλύπτει και κατακτά την Επίδαυρο χάρη στον Διονύση Φωτόπουλο. Θα μπορούσα να μιλήσω για ένα ακόμη μεταίχμιο: στην Επίδαυρο ο Φωτόπουλος απλώνεται παντού, μπορεί να περιοριστεί στην ορχήστρα αλλά και να επεκταθεί σε όλο το χώρο μέχρι το πλάτωμα πίσω από τη σκηνή, να γεμίσει την ορχήστρα με σκηνικά αντικείμενα ή να την αφήσει άδεια, πετυχαίνοντας κάθε φορά κάτι καινούργιο, και αποδεικνύοντας πως το ενδιαφέρον του δεν συνίσταται στην αποδοχή των δεδομένων του χώρου αλλά πάντα στην αναμέτρηση με τα όρια του. Και πάλι κινείται σε μεθοριακή ζώνη.

Δεν είναι όμως μόνο τα όρια αυτά με τα οποία αναμετρήθηκε ο Διονύσης Φωτόπουλος. Με τα μάτια ανοιχτά σε ό,τι συμβαίνει στην παγκόσμια θεατρική σκηνή, γρήγορα πέρασε τα ελληνικά όρια. Συνεργάτης πολλών σκηνοθετών από το διεθνές στερέωμα, αποτέλεσε αφορμή για τη δημιουργία εντυπωσιακών και σημαντικών παραστάσεων σε ένα ευρύ δραματουργικό πλαίσιο, με επίκεντρο όμως πάντα το αρχαίο ελληνικό δράμα. Τη συνεργασία του με τον Λούκα Ρονκόνι στον *Πλούτο*, που παρουσιάστηκε στη Επίδαυρο το 1985, θα

ακολουθήσουν οι συχνές συνεργασίες με τον Πέτερ Στάϊν (*Ιούλιος Κάισαρ*, 1992 – *Αντώνιος και Κλεοπάτρα*, 1994 – *Άμλετ*, 1998 – *Πενθεσίλεια*, 2002 – *Ηλέκτρα*, 2007), τον Μωρίς Μπεζάρ, τον Πήτερ Χώλλ (μια συνεργασία που άρχισε με την *Λυσιστράτη* το 1993, συνεχίστηκε με τους δύο *Οιδίποδες* το 1996 και τον *Τάνταλο* το 2000) αλλά και με τον Γιούρι Λιουμπίμοφ και τον Αντρέι Σερμπάν, δημιουργώντας γέφυρες επικοινωνίας του ελληνικού θεάτρου με το παγκόσμιο.

Στη συνεργασία αυτή θα προστεθούν με τα χρόνια και η δουλειά με όλες τις γενιές των ελλήνων σκηνοθετών, από τον Ανδρέα Βουτσινά, τον Γιώργο Μιχαηλίδη, τον Βασίλη Παπαβασιλείου και τον Γιάννη Χουβαρδά, τον Δημήτρη Μαυρίκιο, τον Νίκο Χαραλάμπους, τον Διαγόρα Χρονόπουλο, τον Σταμάτη Φασουλή, τον Γιάννη Ιορδανίδη και τον Λάκη Λαζόπουλο, έως τους νεότερους σκηνοθέτες, ηθοποιούς και χορογράφους, τη Λυδία Κονιόρδου, τον Σωτήρη Χατζάκη, τον Θωμά Μοσχόπουλο, τον Μιχαήλ Μαρμαρινό, τον Δημήτρη Λιγνάδη, τον Κωνσταντίνο Ρήγο τόσους, που δεν είναι δυνατό να τους απαριθμήσει κανείς χωρίς να κινδυνεύει να μην αναφέρει κάποιον, από βιασύνη ή απροσεξία (γι αυτό εδώ θα ζητήσω την επιείκεια σας). Ανάμεσα στις εκατοντάδες παραστάσεις, εκτός από έργα από όλες τις περιοχές του παγκόσμιου ρεπερτορίου, θα πρέπει να σκεφτούμε ότι περιλαμβάνονται πάνω από εξήντα παραστάσεις αρχαίας ελληνικής κωμωδίας και τραγωδίας (σχεδόν πενήντα στην Επίδαυρο), τριάντα παραστάσεις όπερας και μπαλέτα. Στη διαδρομή αυτή υπήρχε χώρος για μια σημαντική συμμετοχή σε 18 ταινίες, όχι μόνο των σκηνοθετών με τους οποίους δούλεψε στο θέατρο, δηλαδή τον Ντασσέν, τον Κακογιάννη και τον Κούνδουρο. Η δραστηριότητα αυτή, η οποία στις αρχές της γίνεται σε συνεργασία με τον Βασίλη Φωτόπουλο, συνεχίστηκε με συμμετοχή σε ελληνικές και διεθνείς παραγωγές με τον Νίκο Παναγιωτόπουλο και τον Παντελή Βούλγαρη, και πιο πρόσφατα με τον Θόδωρο Αγγελόπουλο στη *Σκόνη του Χρόνου*.

Ο Διονύσης Φωτόπουλος δεν υπέκυψε στον πειρασμό της σκηνοθεσίας, παρά μία μόνο φορά. Σκηνοθέτησε την όπερα *Πυλάδης*, με κείμενο του Γιώργου Χειμωνά και μουσική του Γιώργου Κουρουπού, το 1992. Αυτή η σκηνοθεσία απογείωσε τα υπόγεια του Μεγάρου Μουσικής και αποκάλυψε την εσωτερική πορεία που έκανε κρυφά από κοστούμι σε σκηνικό, από υλικό σε σχήμα. Οριοθέτησε τη σκηνογραφική του παρουσία. Τα επόμενα χρόνια κινήθηκε αποκλειστικά στη δημιουργία εκείνων των εικόνων, που κάλυπταν την πνευματικότητα που διαμόρφωσε με συνεργασίες και συναντήσεις με τόσους σημαντικούς δημιουργούς.

Σ' αυτή την πολύ έντονη δημιουργική δραστηριότητα πρέπει να αναφερθούν και οι εκδόσεις που φιλοτέχνησε. Υπάρχουν τα βιβλία που αποτυπώνουν το έργο του, τρεις τόμοι με κοστούμια από το θέατρο, ένας τόμος για τις κινηματογραφικές ταινίες, ένας τόμος για τις μάσκες και ένας τόμος αφιερωμένος στο έργο του από τη Ένωση Θεάτρων της Ευρώπης, αλλά και η συνοδευτική έκδοση της μεγάλης έκθεσης που του αφιέρωσε το Μουσείο Μπενάκη, *Ο κόσμος του Διονύση Φωτόπουλου*. Στον τόμο αυτό παρουσιάζεται μια ακόμη πτυχή της διεισδυτικότητας του βλέμματός του: εδώ παρουσιάζονται όλα τα έργα που έχει συγκεντρώσει, όχι με τη ματαιοδοξία του συλλέκτη αλλά για να

περιοιχίζεται από ό,τι αγάπησε στην προσωπική του σχέση με την τέχνη.

Εξέδωσε, σε συνεργασία με τον Άγγελο Δεληβορριά, τόμο όπου παρουσιάζονται με θαυμαστό τρόπο οι συλλογές του Μουσείου Μπενάκη, ενός μουσείου με το οποίο ο ίδιος αισθάνεται πάντα στενά συνδεδεμένος, αλλά και βιβλίο για τον Βασίλη Φωτόπουλο, ένα θαυμάσιο τομίδιο για τον Καρόλου Κουν, βιβλία για τον Νίκο Χατζηκυριάκο-Γκίκα, τον Γιάννη Μόραλη και τον Γιάννη Τσαρούχη (μια αλληλογραφία του με τον Μόραλη). Η συγγραφική του δουλειά περιλαμβάνει και μία έκδοση με κείμενα και συνομιλίες με τους σημαντικούς ζωγράφους που γνώρισε και συναντήθηκε στην τέχνη. Εξέδωσε ένα πολύ ενδιαφέροντα τόμο με τεκμήρια για την εικόνα του ενδύματος στην Αθήνα του 19ου αιώνα στο Ε.Λ.Ι.Α., που αποτελεί ταυτόχρονα και μια εξαιρετική περιήγηση στην εικόνα της πόλης. Πληθωρικός στην εκδοτική δραστηριότητα του, παρέδωσε για τους θεατρολόγους και τις θεατρικές σπουδές δύο λευκώματα που είναι οι σημαντικότερες ιστορίες της σκηνογραφίας και της ενδυματολογίας του ελληνικού θεάτρου, αποκαλύπτοντας έναν πλούτο υλικού που ήταν έως τότε άγνωστος, και δείχνοντας έναν δρόμο που είναι αναγκαίο να ακολουθήσουν οι νεότεροι ερευνητές, προκειμένου να διευρύνουν τη γνώση μας του ελληνικού θεάτρου. Για όλο αυτό το έργο τιμήθηκε με διεθνή βραβεία, από την ελληνική πολιτεία και την Ακαδημία Αθηνών.

Θα μπορούσα να συνεχίσω για ώρες να ξετυλίγω τις πτυχές μιας αξιοθαύμαστης και αξιοζήλευτα δημιουργικής και χορτασμένης ζωής. Πρέπει όμως να συμπληρώσω κάτι που δεν πρέπει να ξεχαστεί. Στον Διονύση Φωτόπουλο οι θεατρικές σπουδές δεν οφείλουν μόνο ένα εξαιρετικό έργο που παρήγαγε και εξακολουθεί να παράγει, υποχρεώνοντας τους μελετητές να εξερευνηθούν εκείνοι πια τα δικά τους όρια. Η σκηνογραφική του δημιουργία εξελίχθηκε σε ένα χώρο εκπαίδευσης για μια ολόκληρη γενιά νέων σκηνογράφων, που κατακτούν το χώρο του σύγχρονου ελληνικού θεάτρου με τα βέβαια βήματα που προσέφερε η ασφάλεια του βλέμματός του σε κάθε μια από αυτές τις σχέσεις μαθητείας: αυτή τη διεισδυτική ματιά, που πάντα ξέρει να ξεχωρίζει ό,τι θα πάει πιο μακριά και θα αποτελέσει ένα φωτεινό σημάδι υψηλής αισθητικής.

Ο Διονύσης Φωτόπουλος ξεκίνησε τη δημιουργική του πορεία βρίσκοντας τον πήχυ σε ένα σημείο που θα μπορούσε εύκολα να τον φτάσει. Το ελληνικό θέατρο δεν είναι πια το ίδιο με εκείνο που ο ίδιος γνώρισε, κι αυτό οφείλεται στο ταλέντο, την εργατικότητα, την επιμονή, τη μεθοδικότητα και την αφοσίωσή του. Το ελληνικό θέατρο χάρη στη δουλειά του σήμερα πια έχει αλλάξει πολύ, μας παραδίδει τον πήχυ πολύ πιο ψηλά. Για όλους αυτούς τους λόγους, και για πολλούς ακόμη που δεν μπορώ να χωρέσω στο χαρτί, τον ευχαριστούμε.

Βιντεοσκοπήσεις:

Βίντεο από την αναγόρευση των Διονύση Φωτόπουλου και Peter Stein σε επίτιμους διδάκτορες του Πανεπιστημίου Αθηνών 27/3/2012: <https://www.blod.gr/lectures/anagoreysi-ton-dionysi-fotopoulou-kai-peter-stein-se-epitimos-didaktres-tou-panepistimiou-athinon/>

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Δημοσθένους Ν. Ασημακοπούλου, κοσμητευσούσης ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Μαρίας Μ. Θωμαδάκη καὶ προεδρεύοντος ἐν τῷ Θεατρικῶν Σπουδῶν Τμήματι Ἀθανασίου Ἀχ. Βαγενά, ἔδοξεν ὁμοφώνως τῷ Τμήματι

PETER STEIN

Τοῦ Βερολίνου τέκνον ἀγλαόν, Γερμανικά Γράμματα καὶ Ἱστορίαν τῆς Τέχνης σπουδάσαντα, πᾶν τό ἐπίχαρι ἐκ Διονύσου εἰρηκότα, καινουργῶ ὄμματι πάμπολλα τῶν ἐπιφανεστάτων ποιητῶν ἤθη καὶ πλάσματα καὶ τρόπων διαφορᾶς ζωογόνῳ ἐνθουσιασμῷ ἐπὶ σκηνῆς ἐρμηνεύσαντα, ἐν οἷς καὶ τῶν ἡμετέρων τραγικῶν Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου, πολυφῶνοις δ' ἔτι ὑποκριταῖς χρησάμενον καὶ διδάξαντα ἐν περιωνύμοις θεάτροις τοῦ τε Μονάχου καὶ τοῦ Βερολίνου, τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Σαλτσβούργου, τῆς Βιέννης καὶ τῆς Μόσχας, ὧν τό τῆς Ἐπιδαύρου κοῖλον μέγιστον, τόν ἄνδρα τόνδε, τόν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης κάτοχον, τόν τῶν ἑλληνικῶν μύθων ἐραστήν καὶ τῆς θαυμαστῆς ἀττικῆς τραγωδίας ἐρευνητήν, τόν ἀξίως πολλάκις καὶ πολλαχοῦ τιμηθέντα, ἐπαινέσαι τε αὐτόν καὶ τῶν Θεατρικῶν Σπουδῶν διδάκτορα ἐπίτιμον ἀναδειξαι, τὸ δὲ ψήφισμα τόδε ἐν μεμβράνῃ ἀναγράψαι καὶ τὸν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον δημοσίᾳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ Μεγάλῃ ἀναγνόντα καὶ τὰς τιμὰς ἀνειπόντα, ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ἧ ἂν ἡμέρα ἢ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Μαρτίου τρίτη καὶ εἰκοστή, ἔτει ἐνάτῳ καὶ δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΧ. ΒΑΓΕΝΑΣ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

PETER STEIN

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΠΛΑΤΩΝ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ

καθηγητής τῆς Θεατρολογίας καί τῆς Ἱστορίας τοῦ Θεάτρου τοῦ 20οῦ αἰῶνα, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβῶν, τόν

PETER STEIN

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας τάς προνομίας τάς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Μαρτίου ἐβδόμη καί εἰκοστή, ἕτει δωδεκάτῳ καί δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΠΛΑΤΩΝ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΥΣΗΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΑΜΑΛΙΑΣ Λ. ΜΟΖΕΡ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΛΑΤΩΝ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

PETER STEIN

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΥ ΕΒΔΟΜΗ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΤΕΙ ΔΩΔΕΚΑΤΩ ΚΑΙ
ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Η ΚΟΣΜΗΤΩΡ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ
ΣΧΟΛΗΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ

ΑΜΑΛΙΑ
Λ. ΜΟΖΕΡ

ΠΛΑΤΩΝ
ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Δημοσθένους Ν. Ασημακοπούλου, κοσμητευσούσης ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Μαρίας Μ. Θωμαδάκη, προεδρεύοντος ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Ἀθανασίου Ἄχ. Βαγενά, ἔδοξεν ὁμοφώνως τῷ Τμήματι

ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΝ

Τῶν ἐλαιοκόμων Καλαμῶν τέκνον ἐπιφανές, ἀρίστων διδασκάλων μαθητὴν κράτιστον, τοῦ Διονύσου ὀτρηρὸν θεράποντα, τὴν τοῦ θεάτρου σκηνὴν κοσμήσαντα καὶ τὴν ὄψιν τῶν θεατῶν καταπλήξαντα τῷ τοῦ ποιητικοῦ λόγου ἦθει ταῖς προσηκούσαις σκευαῖς, στολαῖς δὲ ταῖς πρεπούσαις καὶ εἵμασι καλοῖς τοὺς ὑποκριτὰς ἐνδύσαντα, γραφὰς δ' ἔτι μηχανὰς τε καὶ σχήματα σκηνικὰ καθ' ἀρμονίαν συναρμοσάμενον κατὰ πᾶν, πᾶν δ' ἄμεμπτον τὸ τῆς αὐτοῦ σοφίας καὶ τέχνης ἀποτέλεσμα ἐπιδειξάμενον, τὸν ἄνδρα τόνδε, τὸν τῆς σεμνῆς καὶ θαυμαστῆς ἀττικῆς τραγωδίας ἐρευνητὴν, τὸν εὐμεθόδων μελετῶν συγγραφέα, τὸν τιμῶν ὅσαι ὕψισται, ἐν τε τῇ πατρίδι καὶ τῇ ξένη, ἀξίως τυχόντα καὶ γέρασι τιμηθέντα, τὸν τῆς Ἑλλάδος εὐκλεῖσαντα ὄνομα, ἐπαινέσαι τε αὐτὸν καὶ τῶν Θεατρικῶν Σπουδῶν διδάκτορα ἐπίτιμον ἀναδεῖξαι, τὸ δὲ ψήφισμα τότε ἐν μεμβράνῃ ἀναγράψαι καὶ τὸν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον δημοσίᾳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ Μεγάλῃ ἀναγνόντα καὶ τὰς τιμὰς ἀνειπόντα, ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ἧ ἂν ἡμέρα ἢ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Μαρτίου τρίτη καὶ εἰκοστή, ἔτει ἐνάτῳ καὶ δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΧ. ΒΑΓΕΝΑΣ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΝ

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΠΛΑΤΩΝ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ

καθηγητῆς τῆς Θεατρολογίας καί τῆς Ἱστορίας τοῦ Θεάτρου τοῦ 20οῦ αἰῶνα, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβῶν, τόν

ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΝ

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας τὰς προνομίας τὰς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Μαρτίου ἐβδόμη καί εἰκοστή, ἕτει δωδεκάτω καί δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΠΛΑΤΩΝ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΥΣΗΣ
ΕΝ Τῃ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛῃ

ΑΜΑΛΙΑΣ Λ. ΜΟΖΕΡ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΛΑΤΩΝ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΝ

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΥ ΕΒΔΟΜῃ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΤῃ ΕΤΕΙ ΔΩΔΕΚΑΤῷ ΚΑΙ
ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤῷ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ	Η ΚΟΣΜΗΤΩΡ ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ	Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ	ΑΜΑΛΙΑ Λ. ΜΟΖΕΡ	ΠΛΑΤΩΝ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ

Oliver Taplin

Την 11η Μαρτίου 2013, ημέρα Δευτέρα και ώρα 19.00, στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, αναγορεύθηκε επίτιμος διδάκτωρ του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ο κ. Oliver Taplin, Καθηγητής Κλασικής Φιλολογίας στο Magdalen College του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Η τελετή άρχισε με την Προσφώνηση από τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητή κ. Θεοδόσιο Ν. Πελεγρίνη, και ακολούθησε χαιρετισμός από τον Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, κ. Βάλτερ Πούχνερ. Στη συνέχεια έγινε παρουσίαση του έργου του τιμωμένου από τον Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητή κ. Πλάτωνα Μαυρομούστακο. Τέλος μίλησε ο τιμώμενος, με θέμα: «Bringing Philology and Theatre: An idea sown at Epidavros in 1962».

ΠΛΑΤΩΝΑ ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΥ

Καθηγητή και Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

*Παρουσίαση του έργου και
της προσωπικότητας του τιμώμενου*

*Κύριοι Ακαδημαϊκοί,
Κύριε Πρύτανη,
Κυρίες και κύριοι Κοσμήτορες,
Αγαπητές και Αγαπητοί συνάδελφοι,
Αγαπητές φοιτήτριες και Αγαπητοί φοιτητές,
Αγαπητές φίλες,
Αγαπητοί φίλοι,*

«From early on in my graduate studies [...] I knew that I wanted to develop interpretation through performance, and to work out methods for inferring performance from the implicit evidence of the texts themselves».

Η εξομολογητική αυτή διαπίστωση του Όλιβερ Τάπλιν¹ νομίζω ότι με τον καλύτερο δυνατό τρόπο μας επιτρέπει να προσεγγίσουμε το έργο του, και να αναδείξουμε με τον πιο σαφή τρόπο τους λόγους, που οδήγησαν στην απόφαση της σημερινής αναγόρευσής του σε διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α.

Ας μου επιτραπεί να ξεκινήσω τη σημερινή *laudatio* με την ακόλουθη

1. Το παράθεμα από το ανέκδοτο κείμενο του Oliver Taplin «Brief journal of my academic life-journey (so far)» που μου παραδόθηκε για να περιληφθεί σε συλλογικό τόμο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Έρευνας και Τεκμηρίωσης των Παραστάσεων του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος.

διαπίστωση: Όσο η παγκόσμια σκηνή της κλασικής φιλολογίας οφείλει στο ερευνητικό έργο του τιμωμένου, άλλο τόσο η γραφή για το θέατρο, η θεατρολογία, οφείλει στη διδασκαλία του. Με αυτή τη βασική σκέψη στο μυαλό θα προσπαθήσω να παρουσιάσω το έργο του Όλιβερ Τάπλιν, στον περιορισμένο χρόνο ενός εγκωμίου, όσο κάτι τέτοιο είναι δυνατό, θεωρώντας ότι το βασικό νήμα για να παρακολουθήσουμε την πνευματική του πορεία είναι η απαρασάλευτη διατήρηση της ισόνομης παρουσίας των τεκμηρίων της σκηνής και των τεκμηρίων του γραπτού λόγου στη συλλογιστική του.

Ο Όλιβερ Τάπλιν από το 1973 δίδαξε αρχαία ελληνικά, λατινικά και αρχαία ελληνική λογοτεχνία στο Magdalen College της Οξφόρδης, έως το 2008 που συνταξιοδοτήθηκε. Στο διάστημα της διδακτικής του παρουσίας στην Οξφόρδη υπήρξε επίσης καθηγητής για σημαντικά διαστήματα στο Dartmouth College, New Hampshire (1981), στο University of California at Los Angeles (UCLA 1987, 1990), στην École des Hautes Études en Sciences Sociales στο Παρίσι, αντεπιπέλλον μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας, Πρόεδρος της Ένωσης Κλασικών Σπουδών της Βρετανίας. Τιμημένος με σημαντικά ακαδημαϊκά βραβεία (Cromer Greek Prize – British Academy, 1971, Conington Prize – 1974), ξεκίνησε πολύ νωρίς την ακαδημαϊκή του παρουσία, αφού ολοκλήρωσε σπουδές στο Corpus Christi College της Οξφόρδης. Κατά το διάστημα των σπουδών του στάθηκε καθοριστική η επίδραση δύο φωτισμένων προσωπικοτήτων, του John Gould και του Eduard Fraenkel στην Οξφόρδη, καθώς και του Bernard Knox κατά την παραμονή του για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ουάσιγκτον. Παράλληλα όμως με τις σπουδές του στην κλασική φιλολογία, ο φοιτητής Όλιβερ Τάπλιν καθορίζεται από την ανάγνωση των κειμένων του ηθοποιού, θιασάρχη και σκηνοθέτη Harley Granville-Barker (1877-1946): οι πρόλογοί του στα έργα του Σαίξπηρ άσκησαν βαθιά επίδραση στον προβληματισμό του και προκάλεσαν τις πρώτες σκέψεις για τη σύνδεση του θεάτρου με τις κλασικές σπουδές. Αποφασιστικό ρόλο σ' αυτή την κατεύθυνση έπαιξε και η γνωριμία του με το έργο του συγγραφέα, σκηνοθέτη και ιστορικού του θεάτρου John Louis Styan (1923-2001).

Όσο καίρια για τη διαμόρφωση της σκέψης του υπήρξε η κατά τα φοιτητικά του χρόνια επαφή με το έργο σημαντικών ακαδημαϊκών και διανοητών, άλλο τόσο υπήρξε σημαντική η επαφή του με την Ελλάδα και το ελληνικό τοπίο. Δεκαοκτάχρονος φοιτητής το 1962 έρχεται για πρώτη φορά με το τραίνο στην Αθήνα (τότε το ταξίδι κρατούσε τρεις μέρες), κι από τον Πειραιά πήρε το μικρό πλοίο που πήγαινε στην Παλιά Επίδαυρο, κι από εκεί στο αρχαίο θέατρο. Η παρακολούθηση των παραστάσεων στο θέατρο της Επίδαυρου άσκησαν βαθιά επίδραση στον νεαρό τότε φοιτητή. Είναι η στιγμή στη ζωή του που διαμόρφωσε το σύνολο της επιστημονικής του παρουσίας: καθόρισε όχι μόνο τον κύκλο των επιστημονικών του ενδιαφερόντων αλλά και τους τρόπους προσέγγισης και ανάλυσης της αρχαίας ελληνικής γραμματολογίας. Ίσως η απόλυτη επιβεβαίωση αυτής της επίδρασης να είναι η σημερινή μας τελετή και η επιθυμία του να μας απευθύνει σήμερα μια ομιλία για τη σχέση του με το αυτό το μαγευ-

τικό αργολικό θέατρο.²

Το ταξίδι στην Ελλάδα του Όλιβερ Τάπλιν συνεχίστηκε όλα τα επόμενα χρόνια. Κάθε χρόνο, από τότε μέχρι σήμερα, προσέθετε μια ψηφίδα στη σχέση του με τα αρχαία κείμενα, κάθε χρόνο το ταξίδι στην Ελλάδα προσέθετε μια παρατήρηση, απαντούσε σε ένα ερώτημα. Η διαμόρφωση της σκέψης του και η σύνδεση της φιλολογικής του προσέγγισης με την ελληνική γεωγραφία και το ελληνικό τοπίο, χρόνο με τον χρόνο εμπλουτιζόταν: η σχέση με την Ελλάδα αποτέλεσε το όχημα για μια προσέγγιση της κλασσικής φιλολογίας βασισμένη στη σύνδεσή της με το ελληνικό τοπίο και των ανθρώπων του, με μια ευφυή και σταθερή αντιμετώπιση των αρχαίων κειμένων όχι ως θαυμαστά και ιερά μνημεία της ανθρώπινης σκέψης αλλά ως έμπρακτες αποτυπώσεις μιας εικόνας της πραγματικότητας. Δεινός οδοιπόρος, ακολουθώντας την παράδοση παλαιών περιηγητών των περασμένων αιώνων, περπάτησε σε όλους τους δρόμους και σε όλα τα μονοπάτια της Ελλάδας: από τους Δελφούς στη Θήβα, από τις Μυκήνες στη Σπάρτη, αναβίωσε τις διαδρομές των τραγικών ηρώων, αντιμετώπισε όλες τις ενδοκειμενικές πληροφορίες ως οδηγούς για τη χάραξη διαδρομών στους χώρους όπου έδρασαν οι τραγικοί ήρωες, αναζητώντας την πραγματική εικόνα των αρχαίων τοπίων. Αυτή η πρακτική σχέση με τα κείμενα και τον χώρο προσέφερε σε όσους είχαμε την τύχη να παρακολουθήσουμε μαθήματα ή διαλέξεις του, τη χαρά να ανακαλύπτουμε έκπληκτοι πού βρίσκεται για παράδειγμα το αμαξιτό τρίστρατο όπου έγινε ο φόνος του Λαΐου, να καταλαβαίνουμε γιατί ο Όμηρος αναφέρεται σε τοπωνύμια και τοπία που για μας είναι σήμερα άγνωστα: για τους αρχαίους ακροατές δημιουργούσαν μία εικόνα του κόσμου τόσο σαφή και ευανάγνωστη, όσο εύκολο είναι για μας να ανασυνθέσουμε την εικόνα σύγχρονων μεγαλοπουπόλεων που δεν έχουμε επισκεφθεί μόνο και μόνο από την αναφορά σε κάποιο από τα πασίγνωστα μνημεία τους. Η αιτιολογία των Ομηρικών επών, η αναζήτηση των τοπολογικών τους αναφορών, οδήγησε και σε μία ακόμη μορφή αναζήτησης της θεατρικότητας των κειμένων. Οι τρόποι αφήγησης της *Ιλιάδας* και της *Οδύσσειας* στην αρχαιότητα, αποτέλεσαν το στοιχείο που συνέδεσε τις ομηρικές του αναγνώσεις με τη μελέτη των κειμένων που αποτελούν το σώμα του αρχαίου δράματος. Κι αυτή η μελέτη με τη σειρά της οδήγησε στην προσπάθεια κατανόησης των εικόνων της σκηνής και των αποτυπώσεών τους. Από τα κείμενα άρχισε να διαμορφώνει εικόνες που έβρισκαν την αντιστοιχία τους στην αγγειογραφία. Έτσι διαμορφώνονται οι τρεις χώροι στους οποίους επικεντρώνεται η ερευνητική περιέργεια και η επιστημονική παρουσία του Όλιβερ Τάπλιν: Αρχαίο Δράμα – Όμηρος – Αγγειογραφία. Και οι τρεις συνδέονται υπόγεια με το ίδιο πάντα νήμα: την αναζήτηση του θεατρικού, την κατανόηση της εικόνας του θεάτρου και την ανάδειξη της

2. «I was a pilgrim, enthralled and fascinated by the theatricality of what I saw at Epidaurus, by the unfolding power and pulse of the tragedies, the exuberant unpredictability of the comedies. They turned the texts that I was so laboriously studying into living actuality, into tears and laughter, into music and poise, suspense, physical expressiveness, audible and visible experiences. This was one of the fortunate turning-points which I can now see, in retrospect, have shaped the course of my academic life, and which, in their small way, may have affected the wider appreciation of ancient Greek theatre over the past 30 years», ό.π.

σκηνής. Την απάντηση των ερωτημάτων που συσκοτίζουν τη σχέση μας με το αρχαίο κόσμο από το φως της σκηνής.

Με συστηματική αντιμετώπιση αινιγμάτων που μόνο με πρακτικό τρόπο μπορούν να απαντηθούν, ο Όλιβερ Τάπλιν δημιούργησε ένα επιστημονικό έργο που άλλαξε εδραιωμένες αντιλήψεις της κλασικής φιλολογίας και συνέβαλε στην ανάδειξη της σημασίας των θεατρικών σπουδών. Η πεποίθησή του ότι οποιοδήποτε κείμενο, οποιαδήποτε γραπτή εκδοχή προφορικού λόγου είναι ημιτελής αν δεν γνωρίζουμε τον ρυθμό, τον τόνο της εκφοράς, την απόχρωση ή την ένταση της φωνής, την έκφραση του προσώπου, τη στάση ή την εικόνα του προσώπου που τον εκφέρει,³ ανακαλεί στη μνήμη μου απόψεις που έχουν διατυπωθεί από σημαντικούς ανθρώπους του θεάτρου.

«Αν τα έργα γράφτηκαν για να τα δούμε στη σκηνή, θα έπρεπε να θεωρούμε ότι είναι ημιτελή όταν τα διαβάζουμε. Τώρα βέβαια, δεν περιμένουμε κανείς να πει ότι βρίσκει τον Άμλετ βαρετό ή ημιτελή όταν τον διαβάσει, και βέβαια, υπάρχουν πολλοί που αισθάνονται απογοητευμένοι αφού έχουν παρακολουθήσει μια παράσταση του έργου και λένε: ‘Όχι, αυτός δεν είναι ο Άμλετ του Σαίξπηρ’. Αν δεν μπορούμε να κάνουμε καμιά προσθήκη για να βελτιώσουμε ένα έργο τέχνης, θα μπορούσαμε να το ονομάσουμε ‘τελειωμένο’ – πλήρες. Ο Άμλετ τελείωσε –ήταν πλήρης– όταν ο Σαίξπηρ έγραψε τον τελευταίο του στίχο, και απέμεινε για μας να το συμπληρώσουμε με την κίνηση, τη σκηνή, τα κοστούμια ή τον χορό, δηλαδή να υπονοήσουμε ότι είναι ατελής και ότι χρειάζεται αυτές τις προσθήκες».⁴

Η ρήση ανήκει στον Έντουαρντ Γκόρντον Κραιγκ και αντιστοιχεί απόλυτα στον προβληματισμό του Όλιβερ Τάπλιν.

Οι τρεις χώροι της κλασικής φιλολογίας στους οποίους αποτυπώνονται οι προβληματισμοί του Όλιβερ Τάπλιν είναι σαφώς ορατοί και διαχωρισμένοι στα επτά βιβλία που εξέδωσε αυτοτελώς από το 1977 μέχρι το 2008.

Η συσχέτιση με τη σκηνή και τις παραμέτρους της παράστασης είναι το στοιχείο που κατέστησε το πρώτο βιβλίο του Όλιβερ Τάπλιν, το *The Stagecraft of Aeschylus* που εκδόθηκε το 1977, ως ένα από τα πιο σημαντικά έργα της σύγχρονης αγγλόφωνης κλασικής φιλολογίας.⁵ Η σκηνική τέχνη του Αισχύλου εξετάζεται μέσα από τη δραματική λειτουργία των εισόδων και των εξόδων. Η βασική θέση συνίσταται στην παραδοχή ότι οι έσοδοι στην σκηνή και οι έξοδοι από τη σκηνή δεν αποτελούν απλώς ένα στοιχείο της δράσης που καθορίζει το ρυθμό της εξέλιξης του δράματος, αλλά είναι τα κομβικά στοιχεία για την κατανόηση και ερμηνεία των σημασιών, των εννοιών που φέρει το κείμενο. Ένα έργο ειδικευμένης φιλολογικής ανάλυσης, το οποίο ο συγγραφέας του

3. «All students of the theatre -indeed anyone who has thought about human communication- must be aware that the written quotation of any spoken sentence is a very incomplete transcript of what was conveyed by the utterance itself. On one level we miss the tone of voice, nuance, pace, stress: and we miss facial expression, gesture and the physical posture and positioning of the speaker and addressee. Even more profoundly, the transcript does not convey the roles and social or personal relationships of the real people involved, their past, their shared assumptions, the full circumstances of the speech - act.» στο: *Greek Tragedy in Action*, σ. 2.

4. Edward Gordon Craig: «The Art of the Theatre. The First Dialogue», in: *On the Art of Theatre*, Seven Arts Book Club, London 1958, σ. 143. (1η έκδοση 1905) Απόδ. Πλ. Μ.

5. *The Stagecraft of Aeschylus: The Dramatic Use of Exits and Entrances in Greek Tragedy*, Oxford, Clarendon Press, 1977, pp. ix+508.

αντιμετωπίζει ταυτόχρονα ως μία «συμβολή στην κατεύθυνση κατανόησης της 'γραμματικής' της δραματικής τεχνικής των Ελλήνων τραγικών, ερμηνευτικό υπόμνημα πάνω σε ορισμένες πτυχές της αισχύλειας σύνθεσης και ένα εγχειρίδιο κειμενικής κριτικής».⁶ Η συνέχεια του προβληματισμού του σχετικά με τα θέματα παράστασης του αρχαίου δράματος βρίσκεται στο δεύτερο βιβλίο του *Greek Tragedy in Action*, που κυκλοφόρησε το 1978⁷ (και στα ελληνικά το 1988).⁸ Εδώ η προσπάθεια να απελευθερωθεί η αρχαία ελληνική τραγωδία από τις δεσμεύσεις της ακαδημαϊκής μελέτης και να επιστρέψει στη σκηνή, στηρίχθηκε στις ίδιες βασικές παραδοχές με παρατηρήσεις και παραδείγματα από το υπόλοιπο σώμα του αρχαίου δράματος. Η βασική θέση, πως τα κείμενα της αρχαίας τραγωδίας και κωμωδίας που έχουμε στη διάθεσή μας σήμερα αποτελούν γραπτά / κείμενα (scripts) σχεδιασμένα να παρουσιαστούν από σκηνής, αποτέλεσε μια παραδοχή όχι μόνο για την ακαδημαϊκή κοινότητα αλλά και για ένα διευρυμένο κοινό, που περιέλαμβανε και τους δημιουργούς του θεάτρου, με άμεσο αποτέλεσμα και τη δημιουργία ενός χώρου επαφής του καθηγητή της Οξφόρδης με τους δημιουργούς του θεάτρου.

Η σχέση αυτή, που περιλαμβάνει τη στενή φιλία με τον ποιητή Toni Harisson, μια φιλία που συνεχίστηκε στη συνεργασία με το Εθνικό Θέατρο της Αγγλίας για την παράσταση της *Ορέστειας*, και τη συνεργασία με άλλους σημαντικούς σκηνοθέτες και δημιουργούς του αγγλικού θεάτρου αλλά και Έλληνες δημιουργούς, ανάμεσα στους οποίους θα αναφέρω, ενδεικτικά, τον Διονύση Φωτόπουλο, τη Ρένη Πιττακή, τη Λυδία Κονιόρδου, που γνώρισε από τη συχνή συμμετοχή του στο συνέδριο των Δελφών σχεδόν κάθε χρόνο μετά το 1985. Οι επικοινωνίες αυτές οδήγησαν σταδιακά στο πιο έντονο ενδιαφέρον για έναν άλλο χώρο: τον χώρο της πρόσληψης του αρχαίου δράματος και της αρχαίας ελληνικής σκέψης, που αποτέλεσε το θέμα στα δύο επόμενα δύο βιβλία του, *An Odyssey round Odysseus* και *Greek Fire* (1989 και 1990).⁹ Και τα δύο αποτυπώνουν το καθένα με διαφορετικό τρόπο την περιπέτεια του Όλιβερ Τάπλιν με την ελληνική σκέψη και τον ελληνικό χώρο, λειτουργώντας κάπως συμπληρωματικά αλλά και προοικονομώντας τα θέματα με τα οποία θα ασχοληθεί στην συγγραφική παραγωγή που θα ακολουθήσει. Στο πρώτο, με αφορμή τη διαδρομή του Οδυσσέα, που αποτέλεσε το θέμα μιας σειράς ραδιοφωνικών εκπομπών του BBC, σε συνεργασία με τη σύντροφό του Beaty Rubens, συνδυάζεται η αρχαιογνωσία του Όλιβερ Τάπλιν με την αγάπη για τον Όμηρο και το ελληνικό τοπίο, με ένα πλούτο γνώσεων και αναφορών σε επιβιώσεις των στοιχείων του ομηρικού έπους στην παγκόσμια λογοτεχνία και τέχνη. Αυτή η σύνδεση, πολύ γρήγορα οδηγεί τον Τάπλιν στη συγγραφή του επόμενου βιβλίου, που με τον τίτλο *Ελληνικό Πυρ* (όπως το μετέφρασε η Έλενα Πατρικίου το 1992), εξετάζει τους τρόπους

6. Ο.π., σ. 1 «It is at one and the same time a reference book [a contribution towards the "grammar" of the dramatic technique of the Greek tragedians], a commentary on certain aspects of Aeschylus' composition, and an attempt at literary criticism» cf. Christopher Gill in *Theatre Research International* Vol. 15/3 Sept 1990, p. 263.

7. *Greek Tragedy in Action*, London and Berkeley 1978 (revised edition 1985): Translations: Greek (Athens 1988); Japanese (Tokyo 1991); Polish (Warsaw 2005).

8. *Η αρχαία ελληνική τραγωδία σε σκηνική παρουσίαση*, μετάφραση Β. Ασημομύτη, Εκδόσεις Δημ. Χ. Παπαδήμα, Αθήνα 1988.

9. (with B. Rubens) *An Odyssey round Odysseus* (BBC, London 1989). – *Greek Fire* (London 1990; New York 1990); Dutch (Utrecht 1990); Portuguese (1990); French (Paris 1990); German (Stuttgart 1991); Greek (Athens 1993).

κατανόησης της αρχαίας Ελλάδας από τον σύγχρονο κόσμο, πώς «ο σύγχρονος κόσμος άντλησε έμπνευση από, αντέδρασε κατά, μιμήθηκε, μετέπλασε, παρώδησε, ανακύκλωσε, υπονόμεισε ή δέχθηκε την ‘κλασική’ Ελλάδα».¹⁰ Το ενδιαφέρον για την πρόσληψη των αρχαίων που επιβεβαιώνουν τα δύο βιβλία αυτά, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οδήγησε σε μεγάλο ποσοστό τα βήματα του Όλιβερ Τάπλιν στον αγγλόφωνο αλλά και στον διεθνή ακαδημαϊκό χώρο κατά τα χρόνια που θα ακολουθήσουν.

Η ενασχόληση με τον Όμηρο παρουσιάζεται στο επόμενο βιβλίο του. Το αγόρι από την Αγγλία, που περπάτησε σε ολόκληρη την Ελλάδα αναζητώντας τα ίχνη των αρχαίων τόπων, είχε πάντα μαζί του, σε ένα δερμάτινο σακίδιο, αγορασμένο από το Μοναστηράκι, τα ομηρικά έπη. Ο ώριμος καθηγητής απ’ την Οξφόρδη, τα χρόνια που ακολουθούν επισκέπτεται την Ελλάδα κάθε φορά με το ίδιο σακίδιο και πάντα με το ίδιο βιβλίο. Το *Homeric Soundings* που εκδίδεται το 1994¹¹, συνδυάζει τους προβληματισμούς για την παραστατικότητα των ομηρικών επών με την αποτύπωση της τοπογραφίας στις αφηγηματικές τεχνικές, την προφορικότητα του έπους με την παραστατικότητα. Η συσχέτιση του κειμένου με τους τρόπους απόδοσής του, η ισχυρή σημασιοδότηση της προφορικής διάδοσής του, η παρουσίαση των μεγάλων ενοτήτων που το καθορίζουν και η σύνδεσή τους με τον αφηγηματικό χρόνο, προσδίδει στα ομηρικά έπη τα χαρακτηριστικά μιας ωδής μεγάλης διάρκειας, που οφείλει τη μορφή της στην επιτελεστική της διάσταση και τη σχέση με το κοινό των ακροατών της.

Η πρακτική διάσταση στην αντιμετώπιση του ομηρικού έπους, που κρύβεται πίσω από την προσέγγιση του Τάπλιν, νομίζω ότι πηγάζει από το ενδιαφέρον του για τις σκηνικές τέχνες. Κατά τον ίδιο τρόπο που μελετά τις διαδρομές των ηρώων στον αρχαίο κόσμο του Οδυσσέα ή του Οιδίποδα, αντιμετωπίζοντας την πραγματική διάσταση αυτών των διαδρομών, δηλαδή την κίνηση των ηρώων μέσα στον γεωγραφικό χώρο, ενδιαφέρεται και για μια ακόμη διάσταση της θεατρικής παράστασης: τη διασπορά της στον χώρο έξω από την Αθήνα και τη μετατροπή της σε όχημα διάδοσης των κοινωνικών και πολιτικών αξιών της Αθήνας σε όλες τις πόλεις του εξελληνισμένου κόσμου. Το ενδιαφέρον για την πορεία του αρχαίου δράματος έξω από την Αθήνα αποτέλεσε τη γέφυρα σύνδεσης με το ενδιαφέρον του για την αγγειογραφία. Η μελέτη των απεικονίσεων της κωμωδίας στα αγγεία της Κάτω Ιταλίας, που αποτέλεσε το θέμα του βιβλίου *Comic Angels* (1993)¹², επιβεβαίωσε τις απόψεις για τη διάδοση του αρχαίου δράματος μακριά από την Αθήνα, και για το ότι τα κείμενα αυτά αποτελούσαν μία αναγνωρίσιμη πολιτιστική δεξαμενή ιδεών κοινών για όλο τον αρχαίο κόσμο. Η τροφοδοσία της εικονογραφίας των αγγείων με θέματα από το αρχαίο δράμα αποτέλεσε το θέμα του τελευταίου βιβλίου του Όλιβερ Τάπλιν. Το *Pots and Plays* (2007)¹³ παρουσιάζει αναλυτικά τις σκηνές του αρχαίου δράματος οι οποίες διασώζονται στην αγγειογραφία, αναδεικνύει τις αλληλεπιδράσεις

10. *Ελληνικόν Πυρ*, μετάφραση Έλενα Πατρικίου, Καστανιώτης 1992, σ. 7.

11. *Homeric Soundings. The Shaping of the Iliad* (Oxford 1992, reprinted in paperback, 1994).

12. *Comic Angels - and other approaches to Greek drama through vase-painting* (Oxford 1993, reprinted in paperback, 1994).

13. *Pots and Plays, Interactions between Tragedy and Greek Vase-painting of the Fourth Century BC* (Getty Museum Publications, Los Angeles, 2007).

ανάμεσα στις εικαστικές τέχνες και το θέατρο, αποσαφηνίζει το περιεχόμενο των εικόνων αλλά και αποκαλύπτει το βλέμμα του συστηματικού θεατή που κρύβεται πίσω από τη ματιά του κλασικού φιλόλογου. Η εξήγηση των σκηνών που αποτυπώνονται στα σωζόμενα αγγεία, σε διάφορες συλλογές ανά τον κόσμο, δεν είναι μόνο μια παρουσίαση γοητευτικών απαντήσεων σε αιτιγματικές εικόνες, αλλά και η αποκάλυψη της δημοφιλίας έργων που γνώρισαν τη δόξα της σκηνής στην εποχή τους, για να περάσουν στη λήθη τους επόμενους αιώνες.

Η συστηματική μελέτη της αγγειογραφίας αποτέλεσε ταυτόχρονα και την επιβεβαίωση μιας εξαιρετικά σημαντικής τροπής στην επιστημονική του πορεία: τη στροφή στα ζητήματα πρόσληψης του αρχαίου δράματος ως παραστασιακού γεγονότος. Το ενδιαφέρον αυτό τροφοδότησε την ανάληψη πρωτοβουλιών, που όχι μόνο επέβαλε νέα αιτήματα στις κλασικές σπουδές αλλά συνέβαλε και στην ανάπτυξη ενός συστηματικού διαλόγου μεταξύ των κλασικών φιλόλογων και των θεατρολόγων. Η σχεδόν ταυτόχρονη ίδρυση στην Οξφόρδη του Archive of Performances of Greek and Roman Drama με τη συνεργασία της Edith Hall και της Fiona Macintosh, το 1996, και του Ευρωπαϊκού Δικτύου Έρευνας και Τεκμηρίωσης των Παραστάσεων του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος με τη συνεργασία του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1995, είναι η έμπρακτη απόδειξη αυτού του ενδιαφέροντος. Η συμμετοχή του στις δύο αυτές μονάδες ακαδημαϊκής έρευνας οδήγησε στην έκδοση ενός σημαντικού αριθμού βιβλίων σχετικά με την πρόσληψη του αρχαίου δράματος και την κριτική αντιμετώπιση των παραστάσεών του, στα οποία με τον ένα ή τον άλλο τρόπο συμμετείχε: τη σημαντική συμβολή του στην τρίγλωσση έκδοση *Παραστάσεις Αρχαίου Ελληνικού Δράματος στους Νεότερους Χρόνους*, που εκδόθηκε στην Αθήνα από τον Καστανιώτη το 1999 –το πρώτο βιβλίο από το συνέδριο που διοργάνωσε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο το 1999 στην Κέρκυρα–, με το άρθρο «'Greek with Consequence': The Rebirth of Ancient Drama in Modern Theatre»· ακολούθησαν οι συλλογικές εκδόσεις *Medea in performance 1500-2000* (2000)· *Oxford Studies in Ancient Culture and Representation* (2004), *Agamemnon in Performance, 458BC to AD2004* (2005), που επιμελήθηκε με τους συνεργάτες του Αρχείου της Οξφόρδης, καθώς και η ογκώδης έκδοση *Literature in the Greek and Roman Worlds. A new perspective* (2001), που ο ίδιος διηύθυνε και επιμελήθηκε.¹⁴ Στην εκδοτική του δραστηριότητα περιλαμβάνονται¹⁵ και η ίδρυση του πολύ επιτυχημένου περιοδικού *OMNIBUS*, όπου δημοσιεύονται άρθρα νέων ερευνητών των κλασικών σπουδών, καθώς και έναν τόμο με δοκίμια του πρόωρα χαμένου Colin Macleod.

Αυτή η σύντομη αναδρομή στο συνολικό έργο δεν αναφέρθηκε στο πολύ σημαντικό διδακτικό του έργο: γι' αυτό ίσως πιο κατάλληλοι είναι οι δεκά-

14. *Medea in performance 1500-2000*, ed. with Edith Hall and Fiona Macintosh (Legenda, Oxford 2000); *Literature in the Greek and Roman Worlds. A new perspective* (Oxford 2000). Overall editor and contributor of «Introduction» (pp. 1-17) and «The spring of the Muses: Homer and related poetry» (pp. 22-57). Reissued as two paperbacks, 2001: *Oxford Studies in Ancient Culture and Representation* (ed. with RRR Smith and Simon Price), Oxford 2004; *Agamemnon in Performance, 458BC to AD2004* (ed. with F. Macintosh, P. Michelakis and E. Hall) Oxford 2005.

15. *OMNIBUS*, issues 1-3 (Founder Editor), 10-11, 18-19, 28-29, 37-38; *The Collected Essays of Colin Macleod* (Oxford 1983).

δες απόφοιτοι, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που εμπνεύστηκαν από τη διδασκαλία του, αγάπησαν τα ελληνικά γράμματα και αφιερώθηκαν στις κλασικές σπουδές, πολλοί από τους οποίους είναι μαζί μας σήμερα. Σε αυτή τη διάσταση της παρουσίας του οφείλεται και η αφιερωματική έκδοση *Performance, Iconography, Reception*, που εκδόθηκε το 2008¹⁶: στον τίτλο συνυπάρχουν τα τρία πεδία που ο Όλιβερ Τάπλιν καλλιέργησε όλα αυτά τα χρόνια. Η πρόταση της παράστασης (αυτή είναι η έννοια της *Performance* εδώ) στον τίτλο αυτού του αφιερωματικού τόμου είναι ίσως και η δικαίωση της μεγάλης προσπάθειάς του για την προσέγγιση των κλασικών και των θεατρικών σπουδών.

Έχουν περάσει γύρω στα είκοσι χρόνια από τότε που πρωτοσυναντηθήκαμε με τον Όλιβερ Τάπλιν, και δεκαέξι χρόνια από τότε που με ένα αγγλέζικο τζιπ, σαράβαλο, μέσα σε μια καταρακτώδη βροχή στην Κέρκυρα, ιδρύσαμε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης των Παραστάσεων του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος με την αποφασιστική συνδρομή του Βάλτερ Πούχνερ. Από τότε μέχρι σήμερα ο Όλιβερ Τάπλιν ήταν ο πιο σταθερός συνεργάτης και ο πιο δυναμικός εμπνευστής των δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν με τη συμβολή πολλών πανεπιστημιακών, μελών του Δικτύου από πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Ο δάσκαλος στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και ο χαρισματικός ομιλητής των καλοκαιρινών μαθημάτων στην Επίδαυρο, ο μόνιμος φίλος της ελληνικής ακαδημαϊκής κοινότητας και ο πάντα περίεργος ερευνητής του ελληνικού τοπίου, ο αφιερωμένος στις κλασικές σπουδές λάτρης του θεατρικού λόγου, ο κλασικός φιλόλογος με τη στάση του συνειδητού θεατή. Από την Αθήνα στη Μονεμβασία, και από την Επίδαυρο στους Δελφούς, από το βροχερό Λονδίνο στην ηλιόλουστη Καλιφόρνια, ο Άγγλος καθηγητής ταξιδεύει με τον Όμηρο στο σακίδιό του και με την ίδια νεανικότητα μοιράζεται μαζί μας κάθε του ανακάλυψη. Για όλους αυτούς τους λόγους, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών αποφάσισε να απονείμει τον τίτλο του Επίτιμου Διδάκτορα, τον ύψιστο τίτλο που μπορεί να προσφέρει σε ένα λαμπρό μέλος της παγκόσμιας ακαδημαϊκής κοινότητας, με την ευχή οι συναντήσεις και οι ανταλλαγές ανάμεσα στη κλασική φιλολογία και τις θεατρικές σπουδές να συνεχίσουν τα επόμενα χρόνια, αυτό τον τόσο γοητευτικό διάλογο που εδραίωσε στη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα με το έργο του Όλιβερ Τάπλιν.

16. Reverman Martin & Wilson Peter (eds.), *Performance, Iconography, Reception. Studies in Honour of Oliver Taplin*, Oxford 2008.

OLIVER TAPLIN
Καθηγητή Κλασσικής Φιλολογίας
στο Magdalen College του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ

*Bringing together philology and theatre:
An idea sown at Epidaurus in 1962*

*Madame Kosmetor,
Ladies and Gentlemen,
Colleagues and Friends,*

When I first set foot in Athens on a spring day in 1962, after three and a half days on the train, I could not have dreamt that 51 years later (after three and a half hours on the plane) I would come back to this splendid ceremony. Yet that first visit, when I stayed in Greece for four months, changed my whole life, and planted the seeds of my future work in the study and performance of ancient Greek drama. Firstly the warmth and vitality of the people I met, along with the beauty of the landscape and the refreshment of the sea, have led to Greece becoming my much-loved second homeland. And please believe that in these hard times Greece still has many friends throughout Europe – I mean real people whose lives have been made fuller by their experience and knowledge of Greece.

And secondly I discovered back then that ancient Greek drama did not mean only the great texts, but inextricably included their performance, alive in the theatre 2500 years ago, and still alive today. The key location for this revelation to me was Epidaurus. I would like to take this opportunity to tell you how that came about and something of what it has led me to since then. But, before I continue in English, let me first thank you, in your mellifluous language, for this great honour bestowed by the National and Capodistrian University, an honour which, I feel crowns my academic career.

So in 1962, by the age of 18, I was already captivated by the theatre, and had acted in school-plays. So when the summer festival began at Epidaurus that year, I caught the little passenger-boat, the Galene, over to Palaia Epidavro, and began to hang around the theatre. Soon I managed to persuade the formidable Katina Paxinou to allow me to sit in on rehearsals; I made friends with some of the actors; I slept on a roof in Ligourio, and sometimes with the Red Cross in their tents in the sanctuary itself. I remember seeing Bacchai, Helen, Herakles and Oedipus at Colonus. Those performances made a huge impression on me. And they meant that, before I started studying the texts at University, I was already keenly aware of their performative dimension. Their theatricality was never secondary for me.

I can tell you the moment that I remember most vividly; it was towards

the end of Oedipus at Colonus, when the thunder has sounded, and Oedipus realises that it is time for him to depart to his death. Throughout the play the blind man has, of course, been totally dependent on his daughters to guide his every step; but now he leads the way, and those with sight follow behind him. How well I recall Alexis Minotis setting off, with his hands stretched out in front of him:

“My children, follow me this way –
 I’m strangely turned into your leader, as you have been to me.
 Move, step, but do not touch me;
 let me find out for myself the sacred grave
 where it is fated that I shall be hidden in the land.
 This way... here... come... this way.”
τῆδ’, ὧδε, τῆδε βᾶτε

When I was fortunate enough 4 years later to have the opportunity to embark upon research, I already knew that I wanted to study Greek tragedies as performance. My early work was very much text-based –I was a student of Eduard Fraenkel after all– and I worked with the basic axiom that, if you study the text carefully enough, all the evidence is implicit there for how the plays were originally performed, performed under the direction of the playwright, himself the didaskalos. And at that time I tended to maintain that modern performances should also faithfully follow the stage-directions built into the text. I still think that this approach can open up potential significances within the plays, and I hope to illustrate for you later, but I would no longer be so prescriptive or so rigid. And, indeed, I now believe that ancient Greek actors were already in the fourth century BC beginning to stage the plays in ways that were significantly different from the original first performance.

The fourth-century BC was, indeed, the first chapter in the long and multifarious story of what we now know as the «Reception» of ancient drama. Reception-studies ask what has been made out of the creative works of the past; how have they been reworked and recycled, and made anew over time? What do they mean to each changing era? This has been a growing interest of mine since that initial period when I was occupied with the more philological and historicist approach.

And, again, it was a visit to Greece that was crucial for me: this time to Delphi. In 1985 the European Cultural Centre of Delphi organized a hugely ambitious international festival of performances of Greek plays and their modern renewals. I think I owed this eye-opening invitation to the enterprise of Theodoros Terzopoulos; and I came in the inspiring company of Tony Harrison, who I had got to know through the London National Theatre Oresteia in 1981. Other participants included, I remember, Heiner Mueller, Tadashi Suzuki, Eugenio Barba and Robert Wilson. I saw memorable performances from Japan, the old East Germany, the United States; and, not least, I saw

the Theatro Technis of Karolos Koun. It was also there in 1985 that I first met two wonderfully creative people with whom I have remained in touch with as friends and collaborators: Dionysis Fotopoulos and Lydia Koniordou.

In many ways it was that meeting at Delphi that led to my television series *Greek Fire*, to the foundation of the Archive of Performances of Greek and Roman Drama at Oxford, and to the European Network of Research and Documentation of Performances of Ancient Greek Drama (ARCNET). This Network was more directly the fruit of my meeting in 1992 (at Komotini in fact) with the youthful Platon Mavromoustakos, then a junior member of the Dept of Theatrolgia here in Athens. Our first European gathering was held in 1997; and we have also run regular and highly successful Summer Courses at Epidaurus between 2002 and 2011 – I very much hope we shall be able to revive them before long, and so be able to continue to train the next generation of scholars both in Classics and in Theatre Studies together.

There have, of course, been other strands to my work over the years. I have, for example, written a book on the *Iliad*; and I have worked on the reception of Homer in modern poetry in English. I have also been much occupied with the interactions between ancient Greek vase-painting and the theatre, both tragic and comic. This means especially the vase-paintings produced in the Greek cities in the West, Megale Hellas and Sicily. And, most recently, I have been trying to become a translator of Greek poetry into English verse, especially of tragedy. I have tried to translate, not into pedestrian or everyday prose, but into a verse and diction that bring out something of the musicality and the colour of the original plays. And, naturally, I very much hope that my translations will, in due course, be performed.

But for the remainder of this talk, I should like to return to the subject of the inbuilt theatricality of tragedy, especially of Sophocles, whose plays I am currently translating. And let me come at this through another subject I have been recently working on: that stage of theatre-history which traces the spread of drama from Athens to the whole of the ancient Greek-speaking world, from Pontus to Libya, from Asia Minor to South Italy. This has led me to research about the troupes of professional actors, small companies who travelled from festival to festival. They are an indispensable strand in the story, even though we have so little direct evidence about them, at least from before about 300 BC. I have posed this question: who would have been the personnel in any such companies? And my provisional answer is that they would be led by a celebrity protagonistes, and there will have been two other actors, and, I think, a *koryphaios* to take on the speaking parts of the chorus. Also there will have been, in all probability, a musician and a stage-manager – a *skeupoios*. The importance of this function in the ancient theatre tends to be underestimated, I think (possibly in the modern theatre as well!). We know that the *skeupoios* made the masks; and he presumably also manufactured or procured the portable props – the *skeue* – and, for the travelling companies, at least, any stage-objects of any kind that were

not part of the permanent equipment of the host theatres.

So I have been looking at the relevant vases, almost all, as I said, from Megale Hellas and Sicily, and dated between 410 and 310 BC: what do they suggest were the most frequently employed stage-properties? And their evidence is quite revealing. The two most conspicuous are swords and altars. This is, of course, in keeping with tragedy as concerned with conflict and violence; and with the inscrutable gods. Other frequently occurring portable props include the skeptron (the staff of authority), wreaths and travelling hats. Less common, but striking when they do occur, are caskets, letters, bows and babies. Among the larger objects that are found occasionally are thrones, couches, tripods and tombs. And tombs are a reminder that, in a real sense, the corpse, the dead body (*nekros*), is a quintessential physical object in tragedy. Indeed I would maintain that the distressing emotion of seeing the corpse on stage, followed eventually by seeing the actor of that role alive again, and receiving applause, is a central element in the audience's experience in the tragic theatre. (But that is another lecture!)

I shall now go on to suggest how theatrical practicalities of this kind may feed back into literary interpretation. While translating Sophocles, it has struck me that it would be instructive to ask what props, in each play, he, the poetes and director, might have asked his *skeupoios* to make. In some cases it almost seems as though Sophocles has constructed the play around a highly emblematic stage-object. Most obviously, for example, there is the sword in *Aias*; also the body of *Aias* himself with the sword buried in it –that body is there at the centre of the stage all the way from his death until the end of the play. In *Electra* there is, of course, the famous urn, symbol of both grief and deceit. And, again, the corpse of *Clytemnestra* in the final scene, simultaneously embodying revenge and deceit. In *Philoctetes* there is the bow, a potent object which still carries the power and values of an older generation of heroes. But as well as the bow, there are the horrible, stained bandages around *Philoctetes*' infected foot, the trauma that is somehow inextricably associated with his special power.

Those are all plays in which significant props leap out at you, so to speak. But I have also found it revealing to ask this same question of *Oedipus Tyrannos*, a play where there are no such obvious answers. Indeed there are surprisingly few props called for; and I suggest that this is directly related to the way that the play is so much taken up with reconstructing and envisaging the past. The only two obvious orders to place with the *skeupoios* are the symbols of the suppliants in the opening scene, and *Oedipus*' bloody face with its gouged out eyes in the closing scenes. Not surprisingly, modern designers have found both of those offer challenging material for them to work with.

There is, however, one small thing from the past that is so vividly evoked in the play, that it becomes a kind of «ghost prop»: I mean the creature that goes on four legs in the morning. The baby *Oedipus* is first brought to life,

so to speak, when Iokaste illustrates why prophets and oracles do not have to be taken seriously. Her husband Laios received a prophecy that he would be killed by the son he had with her. But, she says:

“As for the child, it was not three days old from birth
when he attached its ankle-bones together,
and put it into someone else’s hands to cast out
on a trackless mountainside”.

That helpless little baby is not brought to mind again until the old shepherd from Corinth tells Oedipus how he had taken the infant from the mountain of Kithairon back to his home-town of Corinth; and how he had himself been given him by a shepherd from Thebes, a slave of Laius. This is enough to make Iokaste realize the truth; but it only serves to make Oedipus even more obsessive in the search for his origins.

Once the old shepherd of Laios has arrived, the «memory-baby», the «ghost-baby», is revived with a poignant and ironic vividness in this dialogue:

“Old slave of Laius:

Yes, that’s all true –although it was long, long ago.

Old Corinthian:

Tell me, then, do you remember giving me
a baby boy to foster and bring up as mine?

Old slave of Laius:

What’s that? What makes you ask me that?

Old Corinthian (indicating Oedipus):

This is him, my old friend–
he is the man who was that little babe”.

ὄδ’ ἐστίν, ὃ τᾶν, κείνος ὃς τότ’ ἦν νέος.

That line, delivered with a kind of burst of delight, is actually a disaster –it is the key missing-link that joins up the story of the past of Oedipus. It reconstructs the way that all those years ago the fate of the baby was passed from one pair of hands to the other. It might even be effective to reenact that moment on stage by the positioning of Oedipus between the two men who, years ago, passed on his life. *ὄδ’ ἐστίν, ὃ τᾶν, κείνος ὃς τότ’ ἦν νέος*

The survival of that child will provoke further bitter memories and recriminations. As he realizes the truth, Oedipus asks the old shepherd, was it Iokaste herself – his mother – who gave the little baby over to him to dispose of it? «Yes, it was». Then:

“Oedipus:

Why did you pass it over, then, to this old man?”

To this, the shepherd replies: [OT 1178]

κατοικτίας, ᾧ δέσποθ'

"I did it out of pity, master;
I supposed that he would take the babe
to where he came from, to another land".

There is something terrible, something deeply «tragic», about the way that it was an act of kindness, an act of pity for a helpless baby, that has led to these disastrous consequences.

And Oedipus, after he is blinded, even curses the old man for saving him:

"I curse whoever he may be
took the harsh fetters from my baby
ankles, saved me from fateful
extinction—I'm not grateful".
ὄλοιθ' ὅσους ἦν...

This is tragedy at its most dark. Pity is generally regarded as a beneficial emotion: after all, tragedy depends on pity being felt by its audience in order to have its effect –an audience-member who refuses to pity will not be able to appreciate tragedy. Oedipus' curse is not a declaration from Sophocles that pity is, in the last analysis, a mistake: far from it, what it says is that occasionally, we hope rarely, human life can go horribly wrong, and in such terrible circumstances; even pity may not rescue, at least not in the short term. But we – most of us most of the time – are fortunate enough to be able to experience pity as a positive impulse in human life. And not least in the microcosm of the theatre. We do not curse the old shepherd for feeling pity. It was only human to feel pity, even though in this case it was a link in a tragic story.

I hope that I have managed to convey with this illustration some idea of how theatricality is indivisible from meaning in ancient Greek Tragedy; and how to think in terms of performance, both ancient and modern, helps to release its inherent power. I shall conclude with a less dark quotation from Sophocles. Do you remember what Oedipus says to his daughters in OC when they are parting company for the last time? This is after he had led everyone offstage (the Minotus moment!), and it is reported by the messenger, who retells Oedipus' words:

"My children, from this day your father is no more;
my whole existence has come to its end,
and you no longer need to bear the weary task
of looking after me. It has been harsh, I know,
but there is one small word that erases all these sufferings:
and that is 'love'. For you could never have had
deeper love than from this heart".

ἀλλ' ἐν γὰρ μόνου

*τὰ πάντα λύει ταῦτ' ἔπος μοχθήματα,
τὸ γὰρ φιλεῖν οὐκ ἔστιν ἐξ ὅτου πλέον
ἢ τοῦδε τάνδρὸς ἔσχεθ'*

Even in hard times we have a great resource: the human ability to love:
one small word: τὸ φιλεῖν. I thank you for your philia.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Δημοσθένους Ν. Ασημακοπούλου, κοσμητευσούσης ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Μαρίας Μ. Θωμαδάκη καὶ προεδρεύοντος ἐν τῷ Θεατρικῶν Σπουδῶν Τμήματι Ἀθανασίου Ἀχ. Βαγενά, ἔδοξεν ὁμοφώνως τῷ Τμήματι

OLIVER TAPLIN

Νήσου τῆς βρετανικῆς ἔξανιόντα, ἄνδρα παιδεία μέγ' ἄριστον, ἐπὶ τῇ τῶν Ἑλληνικῶν διδασκαλίᾳ ἐν τε τῇ Εὐρώπῃ καὶ τῇ πέραν τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ γῆ διαπρέψαντα, πλείσταις δὲ συγγραφαῖς τὴν ἐπιστήμην μάλ' αἰεὶ προάγοντα ἐκπρεπῶς καὶ ἔξοχ' ἑταίρων, ἐπὶ δὲ τούτοις πόλλ' αἰνέσιμα περὶ τὸ ἐπὶ τῆς σκηνῆς μέρος διδάξαντα καὶ τοὺς ἀπὸ σκηνῆς καθοδηγήσαντα, διατριβὰς δὲ περιωνύμους περὶ τὸ θέατρον πεπονημένον, ὥστ' ἐν τοῖς ὁμοτέχνουσι περιώσιον ἄλλων νομίζεσθαι, ἐπαινέσαι τε αὐτὸν καὶ τοῦ Τμήματος ἐπίτιμον διδάκτορα ἀναδειξαι, τὸ δὲ ψήφισμα τόδε εἰς μεμβράναν ἀναγράψαι καὶ τὸν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον δημοσίᾳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ μεγάλῃ ἀναγνόντα καὶ τὰς τιμὰς ἀνειπόντα, ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ἧ ἂν ἡμέρα ἢ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Μαρτίου τρίτη καὶ εἰκοστή, ἔτει ἐνάτῳ καὶ δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΧ. ΒΑΓΕΝΑΣ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

OLIVER TAPLIN

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὁ δέ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΠΛΑΤΩΝ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ

καθηγητῆς τῆς Θεατρολογίας καί τῆς Ἱστορίας τοῦ Θεάτρου τοῦ 20οῦ αἰῶνος, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν Πρόεδρος, χρώμενος τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν Πανεπιστημιακῶν Νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβόν, τόν

OLIVER TAPLIN

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας τὰς προνομίας τὰς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνός Μαρτίου ἑνδεκάτη, ἕτει τρεῖςκαιδεκάτῳ καί δισχιλιοστῷ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΠΛΑΤΩΝ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΥΣΗΣ
ΕΝ Τῃ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛῃ

ΑΜΑΛΙΑΣ Λ. ΜΟΖΕΡ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΛΑΤΩΝ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΟΥ 20^{ου} ΑΙΩΝΟΣ
ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

OLIVER TARLIN

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΥ ΕΝΔΕΚΑΤῃ ΕΤΕΙ ΤΡΕΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤῃ ΚΑΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤῃ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Η ΚΟΣΜΗΤΩΡ ΤΗΣ ΤΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ

ΑΜΑΛΙΑ
Λ. ΜΟΖΕΡ

ΠΛΑΤΩΝ
ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ

Edith Hall

Την 14η Φεβρουαρίου 2017 έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών η αναγόρευση σε επίτιμη διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών της κας Edith Hall, Καθηγήτριας κλασικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο King's College του Λονδίνου (Ηνωμένο Βασίλειο). Η τελετή άρχισε με την προσφώνηση του Αναπληρωτή Πρύτανη κ. Ναπολέοντα Ν. Μαραβέγια. Ακολούθησε η παρουσίαση του έργου της τιμωμένης από τον Ομότιμο Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Βάλτερ Πούχνερ. Τέλος μίλησε η τιμώμενη, με θέμα: «Aristotle and the Idea of an Athenian University».

ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΑ Ν. ΜΑΡΑΒΕΓΙΑ
Αναπληρωτή Πρύτανη

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

*Κυρία Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής,
Κυρία Πρόεδρε του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών,
Αξιότιμοι Ομότιμοι Καθηγητές,
Κυρίες και Κύριοι Συνάδελφοι,
Κυρίες και Κύριοι,*

Ως εκπρόσωπος της Συγκλήτου και των Πρυτανικών Αρχών του Πανεπιστημίου Αθηνών, έχω σήμερα την ιδιαίτερη χαρά και τιμή να υποδεχθώ στην περικαλή «νεοκλασικού ρυθμού» Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών τη διακεκριμένη Καθηγήτρια κλασικών σπουδών στο King's College του Λονδίνου, Edith Hall.

Δεν θα αναφερθώ εκτενώς στο εξαιρετικό και πολυβραβευμένο επιστημονικό, συγγραφικό και ερευνητικό έργο της τιμωμένης, καθώς σ' αυτό θα αναφερθεί διεξοδικά στην παρουσίασή του ο Ομότιμος Καθηγητής Θεατρολογίας κύριος Βάλτερ Πούχνερ.

Στη σύντομη προσφώνησή μου θα ήθελα να τονίσω την τόσο σημαντική και πολύπλευρη συμβολή της Καθηγήτριας Edith Hall στην ανάπτυξη των κλασικών σπουδών και στην ανανέωση της μεθοδολογικής προσέγγισης και των εργαλείων έρευνας.

«Εν αρχή ήν ο λόγος», το Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο που βρισκόταν στο σπίτι του εφημέριου πατέρα της. Μελέτησε αρχαία ελληνικά εξαιτίας της Καινής Διαθήκης, για να αναπτύξει αργότερα ένα βαθύ ενδιαφέρον για την ηθική φιλοσοφία και τον Αριστοτέλη, που παραμένει από τους αγαπημένους της συγγραφείς.

Φιλοκαλία, σπάνια αρχαιογνωσία, εμβριθής φιλολογική έρευνα και ταυτόχρονα τολμηρό άνοιγμα σε νέα πεδία, όπως η πρόσληψη του αρχαίου δράμα-

τος, οι πολιτισμικές σπουδές ή η εφαρμογή των «θεωριών περί φύλου» (gender studies) στην Αρχαιότητα διέπουν το έργο της τιμωμένης.

Τα πολύπλευρα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην αρχαία ελληνική γραμματεία, κυρίως στον Όμηρο, στην τραγωδία, στο σατυρικό δράμα, στη φιλολογική κριτική και ρητορική, στον Ηρόδοτο και στον Ξενοφώντα, ενώ μέσα από το έργο της πραγματεύεται ένιους άλλους συγγραφείς, όπως τους Λουκιανό, Πλούταρχο, Αρτεμίδωρο, Μένανδρο, Θουκυδίδη, Πλάτωνα και Αριστοτέλη. Ειδικεύεται όμως και σε άλλες πτυχές της αρχαίας ελληνικής και ρωμαϊκής ιστορίας, της κοινωνίας και του στοχασμού.

Οξύνοια, ευαισθησία, τόλμη και ένα ερμηνευτικό εύρος σπάνιο, πένα ποιητική, απελευθερωμένη από συμβάσεις, χαρακτηρίζουν το ογκώδες σε μονογραφίες και συλλογικούς τόμους έργο της Edith Hall. Από το βιβλίο της *Inventing the Barbarian: Greek Self-Definition through Tragedy* (1989) ως το πλέον πρόσφατο με τίτλο *Women Classical Scholars: Unsealing the Fountain from the Renaissance to Jacqueline de Romilly* (2016), στο οποίο ανασύρονται μέσα από τη λήθη οι γυναίκες ελληνίστριες από την Αναγέννηση ως την εκπληκτική Jacqueline de Romilly, όλα έχουν σπάνια θέση στη διεθνή βιβλιογραφία.

Συνδυάζει τον μεθοδικό και αυστηρό ακαδημαϊκό λόγο με την υψηλή εκλαϊκευση. Εξαιρετικά δραστήρια στο κοινωνικό επίπεδο, έχει διατελέσει Ακαδημαϊκή Σύμβουλος στην τηλεόραση του BBC, συμμετείχε ως σύμβουλος σε επαγγελματικές θεατρικές παραγωγές (ενδεικτικά στις τραγωδίες *Μήδεια*, *Ελένη*, *Εκάβη*, *Βάκχες*), έχει συνεισφέρει τις ακαδημαϊκές της γνώσεις σε τουλάχιστον τριάντα τηλεοπτικά ντοκιμαντέρ και ταινίες μικρού μήκους (π.χ. σε αφιέρωμα του National Geographic για την αρχαία Ελλάδα, σε Ντοκιμαντέρ του BBC για την Σαπφώ και τη Μήδεια), κ.λπ. Στο ραδιόφωνο συμμετείχε (από το 1991 κ.εξ.) σε πάνω από εκατόν πενήντα προγράμματα του BBC radio για θέματα της ειδικότητάς της.

Στο πρόσωπό της, το Πανεπιστήμιο Αθηνών τιμά επίσης μια φιλελληνίδα, μια επιστήμονα που προασπίζεται με πάθος τις κλασικές σπουδές και τις ανθρωπιστικές αξίες. Πρόκειται για μια μαχόμενη διανοούμενη με τον λόγο, τη γραφίδα της και τις πράξεις της!

Για όλους αυτούς τους λόγους, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τιμώντας σήμερα την Καθηγήτρια Edith Hall, της απονέμει την ύψιστη ακαδημαϊκή διάκριση της Επίτιμης Διδάκτορος.

Κυρίες και κύριοι,

Με ιδιαίτερη τιμή και χαρά, καλωσορίζω την Καθηγήτρια κ. Edith Hall στο Πανεπιστήμιό μας, την συγχαίρω εκ μέρους της ακαδημαϊκής μας κοινότητας και της εύχομαι από βάθους καρδιάς να συνεχίσει με την ίδια επιτυχία το σημαντικό επιστημονικό της έργο.

Dear Colleague,

Dear Professor Hall,

On behalf of the Rector and the Senate of the National and Kapodistrian

University of Athens, I would like to express to you my sincere congratulations for the title of Doctor Honoris Causa awarded by our University today, and to welcome you in our academic community. We wish all the best, good health and every success in your academic pursuits.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ
Ομότιμου Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

*Edith Hall, ερευνήτρια του αρχαίου
ελληνικού θεάτρου. Μια laudatio*

Η κορωνίδα των επιστημονικών κλάδων μιας Φιλοσοφικής Σχολής, εκείνων που ασχολούνται με τα γράμματα, ήταν παραδοσιακά η Κλασική Φιλολογία, μια από τις παλαιότερες επιστήμες εν γένει, που έχει τις ρίζες της στην ίδια την αρχαιότητα. Ήταν οι κλασικές σπουδές που επωμίστηκαν, από την εποχή της ίδρυσης των πανεπιστημίων στον ευρωπαϊκό χώρο κατά την Αναγέννηση, τη μελέτη και καλλιέργεια της αρχαίας κληρονομιάς στο πνεύμα του Ουμανισμού· και είναι το αρχαίο θέατρο που αποτελεί τον πιο ζωντανό κλάδο της κληρονομιάς αυτής, γιατί το αρχαίο ελληνικό δράμα αποτελεί σήμερα αναφαίρετο στοιχείο του παγκόσμιου ρεπερτορίου, που ανέρχεται περίπου στο 1% της συνολικής θεατρικής παραγωγής στην υφήλιο. Το 2005, κατά το Α Διεθνές Θεατρολογικό Συνέδριο, που έγινε στην Αθήνα με οργάνωση του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., αναρωτηθήκαμε με τους ξένους συναδέλφους, τι να ήταν άραγε οι αιτίες για το γεγονός πως ο 20ός αιώνας να είναι η φάση της πιο ενταντικής θεατρικής καλλιέργειας του μοναδικού αυτού ρεπερτορίου, και μάλιστα οι δύο τελευταίες δεκαετίες, η δεκαετία πριν και η δεκαετία μετά το millennium, η απόλυτη ιστορική κορύφωση της καλλιέργειας αυτής σε αριθμούς. Και ήταν η επιστημονική Θεατρολογία, που ιδρύθηκε μέσα στο Μεσοπόλεμο στις γερμανόφωνες χώρες, αυτή που πρώτη ενέσχυσε πάνω στη μελέτη της ιστορίας της πρόσληψης του αρχαίου θεάτρου, σε μελέτη, αποκατάσταση κειμένων, μετάφραση, παράσταση και διασκευή, από την ίδια την ύστερη αρχαιότητα και την Αναγέννηση ως τις μέρες μας, μια προβληματική που ασπάστηκε γρήγορα και η ίδια η Κλασική Φιλολογία, όπου η σημερινή ερμηνεία και σκηνική καλλιέργεια των μεγάλων δραματικών έργων της αρχαιότητας αποτελεί έναν ξεχωριστό και πολύ δυναμικό κλάδο των ερευνητικών της ενασχολήσεων, πέρα από τις καθαρά φιλολογικές, κειμενικές και ερμηνευτικές της εργασίες.

Η εντατική παρουσία του αρχαίου δραματικού ρεπερτορίου και η σύμπτυξη της Κλασικής Φιλολογίας με τη Θεατρολογία δημιούργησε μια νέα κατάσταση, στην οποία ανταποκρίνονταν δύο θεσμικές πρωτοβουλίες, ο οποίες έφεραν τις δύο επιστήμες ακόμα πιο κοντά: 1) το 1995 ιδρύθηκε, με πρωτοβουλία του

Πλάτωνα Μαυρομούστακου και συνιδρυτή τον Oliver Taplin από την Οξφόρδη στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. στην Αθήνα, το European Network of Research and Documentation of Performances of Ancient Greek Drama (Arc-net), το οποίο ενώνει γύρω στα 20 πανεπιστήμια από όλες τις χώρες της Ευρώπης στην προσπάθεια καταγραφής και μελέτης των παραστάσεων αρχαίου ελληνικού δράματος στις εκάστοτε χώρες τους, και οργανώνει τα summer courses στην Επίδαυρο, όπου περίπου 50 φοιτητές από διάφορες χώρες της Ευρώπης παρακολουθούν παραστάσεις αρχαίου δράματος, συζητούν με σκηνοθέτες και ηθοποιούς και διδάσκονται μαθήματα αρχαίου θεάτρου από καλεσμένους ομιλητές και πανεπιστημιακούς επίσης από διάφορες χώρες της Ευρώπης, και 2) το 1996 ιδρύθηκε σχεδόν ταυτόχρονα στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης το Archive of Performances of Greek & Roman Drama (APGRD) με παρόμοια στοχοθεσία, από τους Edith Hall και Oliver Taplin, που οργάνωσε στη συνέχεια μια σειρά από θεματικά συνέδρια, των οποίων τα πρακτικά αποτελούν έναν βασικό πυρήνα στη βιβλιογραφία της ιστορίας της πρόσληψης του αρχαίου δράματος. Η σύμπραξη των δυο διεθνών θεσμών ήταν και είναι στενή, και το νεοϊδρυθέν Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. (1990), του οποίου σχεδόν όλα τα μέλη συμμετείχαν στην προσπάθεια αυτή, έγινε γρήγορα γνωστό σε διεθνή κλίμακα. Η μακροχρόνια σύμπραξη αυτή τιμήθηκε από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο της Αθήνας με το να απονεμηθεί ο τίτλος του επίτιμου διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών στον Oliver Taplin, που ήταν ιδρυτικό μέλος και στα δύο αρχεία, της Αθήνας και της Οξφόρδης, και η σημερινή σεμνή τελετή είναι κάτι σαν ολοκλήρωση αυτής της πανηγυρικής αναγνώρισης, και αφορά την Edith Hall, συνιδρύτρια του οξφορδιανού αρχείου, το οποίο παρακολουθεί την πρόσληψη του αρχαίου ελληνικού και ρωμαϊκού δράματος από την ίδια την ύστερη αρχαιότητα έως σήμερα, όχι μόνο στο θέατρο του λόγου, αλλά και στην όπερα και το χορό, στον κινηματογράφο και το ραδιόφωνο.

Αλλά με την Edith Hall περνούμε σε μια άλλη εκδοχή του κλασικού φιλόλογου, που δεν ανταποκρίνεται πια στο στερεότυπο του λογίου σχολιαστή στη σιωπή των βιβλιοθηκών και τη σκόνη των αρχείων, αλλά πρόκειται για πιο νεαρή γοητευτική επιστήμονα με κοινωνική και γυναικεία σφράγιση, ακτιβίστρια υπέρ των απροστάτευτων παιδιών, η οποία εμφανίζεται τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα στο twitter, σχολιάζοντας κλασικά και σύγχρονα θέματα, αρθρογραφεί σε εφημερίδες όπως *Guardian*, *Times*, *Independent* κ.λπ., έκανε πολυάριθμες ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές για την προώθηση των κλασικών σπουδών και ήταν δραματουργικός σύμβουλος σε διάφορες θεατρικές παραγωγές αρχαίου δράματος σε αγγλικά, γερμανικά και ελληνικά θέατρα (Εθνικό Θέατρο της Αγγλίας, Shakespeare's Globe, LaMama, Royal Shakespeare Company, English National Opera, English Touring Opera, Theatercombinat, Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος). Ενώ διακρίνεται ως φιλόλογος για υψηλό επαγγελματισμό, η γραφή της είναι μερικές φορές σχεδόν ποιητική, στοχαστική, φιλοσοφημένη, ακόμα και χιουμοριστική, με ένα ανοικτό μάτι για τις σύγχρονες παραλληλίες με την αρχαιότητα, μια ικανότητα να διεισδύσει και σε άλλες επιστήμες και μια ευχέρεια στη συνθετική

θεώρηση περίπλοκων φαινομένων και ολόκληρων εποχών. Το τελευταίο της βιβλίο, *Introducing the Ancient Greeks*, δίνει μια συνολική και λεπτομερειακή εικόνα της χιλιετίας της ελληνικής αρχαιότητας, αλλά δεν χρησιμοποιεί πια υποσημειώσεις και διαθέτει ελάχιστες βιβλιογραφικές αναφορές. Ωστόσο, στο θέμα της απόλυτης ανάγκης της διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής και της σημασίας των κλασικών σπουδών στον σημερινό κόσμο, της επικαιρότητας της αρχαιότητας σε πολλά επίπεδα, που η γνώση της δεν είναι απλώς ένα ξεπερασμένο μορφωτικό καθήκον της ουμανιστικής παράδοσης αλλά εργαλείο κατανόησης της ζώσας πραγματικότητας, είναι απόλυτα μαχητική και ανυποχώρητη, η ίδια δραστήρια με αξιοθαύμαστο δυναμισμό και θάρρος σε διάφορα μέτωπα του δημόσιου και ακαδημαϊκού βίου.

Μολοντούτο, ο δρόμος της δεν ήταν εύκολος. Κι ό,τι κέρδισε, το κέρδισε με την εξυπνάδα της, την αφοσίωσή της, το ταλέντο της, τη σκληρή δουλειά, τον ενθουσιασμό και την πίστη της στην αξία της και τη σημασία της αριστείας, που δεν είναι ένα ελιτιστικό προνόμιο και μόρφωμα, αλλά ένα διαταξικό ιδανικό, που δεν κοιτάζει καταγωγή και πορτοφόλι. Η μικρή Edith γεννήθηκε στο Birmingham, όπου ο πατέρας της έκανε την εκπαίδευσή του ως πάστορας της Αγγλικανικής εκκλησίας, και μεγάλωσε σε επαρχιωτικό περιβάλλον στο Nottingham, έχοντας όμως καλή βασική εκπαίδευση. Στο σπίτι της υπήρχε πάντα η Καινή Διαθήκη στην αρχική ελληνική έκδοση, και η πρώτη ελληνική φράση που έμαθε ήταν το “Εν αρχή ην ο λόγος”, από το Κατά Ιωάννη ευαγγέλιο. Μεγαλώνοντας άρχισε να διαβάζει Αριστοτέλη (έως σήμερα η μεγάλη της αγάπη), όπου βρήκε απαντήσεις για τα βασικά ερωτήματα της ύπαρξης, την οντολογία, την ηθική και την αισθητική. Ωστόσο ο δρόμος της προς τα κλασικά γράμματα δεν ήταν ευθύς και προδιαγεγραμμένος, αλλά εκείνη άκουγε τη φωνή της ψυχής της κι έκανε αυτό που αγαπούσε, επάγγελμα και αποστολή ζωής. Πρώτα, στα 18 της, η όμορφη Edith πήγε στη γερμανόφωνη Ελβετία ως σερβιτόρα, όπου δεν έμαθε σκι αλλά κάποια γερμανικά και να συμπαθεί τον εργαζόμενο κόσμο. Ένα χρόνο αργότερα ήρθε για πρώτη φορά στην Ελλάδα· έμεινε στην Αθήνα, πήγε στην Πάρο, στους Δελφούς, στην Ολυμπία, και στο ταξίδι αυτό ανακάλυψε το εσωτερικό της τοπίο, την ελληνική φύση· ξαφνικά, όσα περιγράφει ο Πίνδαρος στις Ωδές του, έγιναν χειροπιαστή πραγματικότητα. Αυτό το τοπίο πράγματι υπάρχει, το *genius loci* φυλάκιζε την ψυχή της και το ανήσυχο πνεύμα της για την υπόλοιπη ζωή της, και τότε αποφάσισε να σπουδάσει κλασικά γράμματα.

Σπούδασε από το 1978-82 στο Wadham College της Οξφόρδης και αποφοίτησε με επαίνους. Στα χρόνια εκείνα συμμετείχε σε κινητοποιήσεις εναντίον του apartheid, σε φεμινιστικές δραστηριότητες και έβλεπε όλες τις θεατρικές παραστάσεις που μπορούσε να δει. Τα επόμενα δύο χρόνια, όταν παντρεύτηκε τον πρώτο σύζυγό της, έναν Ελληνοαμερικανό, τον οποίο θα χωρίσει επτά χρόνια αργότερα, προσπάθησε να κάνει την *business woman* σε μια ναυτιλιακή εταιρεία, το 1984 όμως άφησε τη δουλειά αυτή για να υποστηρίξει έμπρακτα την ένωση των ανθρακωρύχων κατά τη μεγάλη απεργία τους εκείνη τη χρονιά. Αποφασίζει να συνεχίσει μεταπτυχιακές σπουδές και από το 1984 ως το 1987 εκπονεί διδα-

κτορική διατριβή στο St Hugh's College της Οξφόρδης, έργο με τον καβαφικό τίτλο *Inventing the Barbarians*, που βραβεύτηκε και τυπώθηκε το 1989, και πραγματεύεται το αρχαίο στερεότυπο του εχθρού που ήταν στην αρχαία Ελλάδα ο κίνδυνος εξ Ανατολών (όπως και στα χρόνια του ψυχρού πολέμου). Το 1987 και για το επόμενο χρόνια παίρνει μια ερευνητική υποτροφία για το Cambridge, όπου όμως αναγκάζεται να αναλάβει όλα τα μαθήματα του Eric Handley λόγω αρρώστιας, οπότε το γοητευτικό μάθημα τής γίνεται καθημερινή ρουτίνα. Είναι τα χρόνια όπου με τον πρώτο άντρα της είχε πραγματοποιήσει πολλά ταξίδια στην Ελλάδα, είδε ελληνικό θέατρο και κατανόησε, όπως γράφει, τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής πολιτικής. Δεν ξέρω αν αυτό ισχύει ακόμα.

Το 1990 καταλαμβάνει την πρώτη μόνιμη θέση της σε αγγλικό πανεπιστήμιο, στο Reading, όπου εισήγαγε ως νέα μαθήματα αρχαίο θέατρο, σπουδές της πρόσληψης, ρητορική και gender studies στην αρχαιότητα. Μολοντούτοι οι διδακτικοί νεωτερισμοί και η δυναμική της προσωπικότητα δεν εκτιμήθηκαν σωστά, και το 1995 το πανεπιστήμιο αρνήθηκε την προαγωγή της, με την αιτιολόγηση πως το έργο της δε θα είχε ποτέ του διεθνή απήχηση. Η Edith απάντησε σ' αυτή την άδικη απαξίωση με έναν τριπλό τρόπο: έγινε lecturer στο Somerville College της Οξφόρδης, εντατικοποίησε σημαντικά τη συγγραφική και εκδοτική της δραστηριότητα και ίδρυσε, μαζί με τον Oliver Taplin, το Archive of Performances of Greek & Roman Drama (APGRD), αμέσως μετά από την αντίστοιχη ίδρυση τέτοιου αρχείου στην Αθήνα από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. Εκεί στην Οξφόρδη θα μείνει για έξι γόνιμα χρόνια, ως το 2001, και εκεί γεννιούνται, μετά το γάμο της με τον δεύτερο Άγγλο σύζυγό της, οι κόρες της Sarah και Georgia. Σχεδόν σε όλες τις εκδόσεις του APGRD έχει πάρει μέρος, είτε ως συνεκδότρια είτε προσφέροντας ειδικευμένες επιμέρους μελέτες.

Μετά τα έξι χρόνια της Οξφόρδης ακολούθησαν άλλα έξι χρόνια στο Royal Holloway του Λονδίνου (2006-2012), σε καθηγητική πλέον έδρα, Research Chair for Classics, English Literature and Drama, πράγμα που σημαίνει ένα θεματικό άνοιγμα, από το οποίο ευεργετήθηκαν κυρίως οι μελέτες της πρόσληψης του αρχαίου θεάτρου. Στα χρόνια αυτά δημοσιεύονται και βιβλία για την αρχαία αποικιοκρατία, το θεσμό της σκλαβιάς, την πολιτισμική ιστορία της *Οδύσσειας* κ.λπ. Ως επισκέπτρια καθηγήτρια διδάσκει και στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Ολλάνδια. Μετά από μια εκστρατεία διάσωσης των κλασικών σπουδών στο Royal Holloway, η οποία εν τέλει ήταν επιτυχής, μετακινείται στην έδρα των Classics στο Kings College του Λονδίνου, όπου διδάσκει έως σήμερα. Το 2013 λαμβάνει το βραβείο Humboldt και είναι επισκέπτρια καθηγήτρια στο Erfurt της Γερμανίας, διευθύνει το ερευνητικό project Classics and Class in Britain (2012-15) και εκλέγεται μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας, το 2015 της απονέμεται το παράσημο Erasmus και την ίδια χρονιά λαμβάνει το βραβείο Goodwin της American Society for Classical Studies. Και τώρα είναι και επίτιμος διδάκτωρ του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου των Αθηνών, εδώ, στο πνευματικό και πολιτισμικό κέντρο του αρχαίου κόσμου, που τόσο αγάπησε και αγαπάει.

Η Edith Hall είναι θερμή φίλη της Ελλάδας και άγγελος φύλαξ των κλασι-

κών σπουδών και της διδασκαλίας των αρχαίων στην εκπαίδευση. Το ότι απονέμεται ο τίτλος του επίτιμου διδάκτορα στην Edith Hall από το αρχαιότερο πανεπιστήμιο της Ελλάδας, έχει σαφώς και τη διάσταση αυτή. Είναι ένα λαμπρό και γοητευτικό παράδειγμα, τι είναι και τι μπορεί να είναι ο φιλελληνισμός σήμερα. Έχει ετοιμάσει με το BBC ντοκιμαντέρ για τα γλυπτά του Παρθενώνα, που προβάλλεται αυτές τις μέρες και ξεκινά από τα λατομεία της Πεντέλης, και είναι φυσικά μέλος της Βρετανικής Επιτροπής για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα από το British Museum στον τόπο που ανήκουν. Πεποίθησή της είναι πως οι κλασικές σπουδές δεν είναι ένα προνόμιο των ανώτερων τάξεων της Αγγλίας μέσα στα πλαίσια μιας ελιτίστικης μόρφωσης των Λόρδων, αλλά κοινό μορφωτικό κτήμα ολόκληρης της ανθρωπότητας.

Η ερευνητική και συγγραφική δραστηριότητα της τιμωμένης είναι αξιοσημείωτη και δεν εστιάζει σ' ένα θεματικό πεδίο αποκλειστικά. Το κυρίαρχο χαρακτηριστικό αυτής της δραστηριότητας είναι οι εκδοτικές πρωτοβουλίες της και οι συνεργασίες με άλλους εκδότες, και στα μελετήματά της η μερικές φορές σαγηνευτική υφολογία, με την οποία αναπτύσσει και αφηγείται το εκάστοτε θέμα, η φιλοσοφική και στοχαστική της συγκρότηση, το χιούμορ, η ακρίβεια των πληροφοριών, οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις και η εποπτεία σε ευρύτερους γνωσιολογικούς χώρους των humanistics, όπως είναι η ιστορία, η ιστορία του πολιτισμού, η θεατρική ιστορία, η λογοτεχνία, η μουσική και ζωγραφική, οι κοινωνικές επιστήμες, ψυχολογία και σημειολογία κ.λπ. Δεν αποφεύγει τους παραλληλισμούς με σημερινές καταστάσεις.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό των εργασιών της είναι η ευκολία, με την οποία προβαίνει σε εκδοτικές συνεργασίες, και μια ευρύτερη κοινωνικότητα και συναδελφική αλληλεγγύη: π. χ. η συνδιεύθυνσή της στο οξφορδιανό αρχείο για τις παραστάσεις του αρχαίου ελληνικού και ρωμαϊκού δράματος οδήγησαν σε μια σειρά από βιβλία, που είναι ουσιαστικά τόμοι πρακτικών των αντίστοιχων συνεδρίων, στους οποίους συνέβαλε και με δικές της ερευνητικές συνεισφορές, ανέλαβε όμως, σε συνεργασία ή μόνη της, την άχαρη και κοπιαστική δουλειά της εκδοτικής· αυτό αφορά τόμους όπως το 2000: *Medea in Performance 1500-2000*, που εξέδωσε μαζί με την Fiona Macintosh και τον Oliver Taplin (στον οποίο τόμο συνέβαλε με το μελέτημα “Medea on the Eighteenth-Century London Stage”, σσ. 49-74), το 2004: *Dionysus since '69: Greek Tragedy at the Dawn of the Third Millennium* μαζί με την Fiona Macintosh και την Amanda Wrigley (όπου έγραψε την «Introduction: Why Greek tragedy since the late 1960?» σσ. 1-46 και το μελέτημα “Aeschylus, race, class and war” σσ. 169-197), το 2005: *Agamemnon in Performance* μαζί με την Fiona Macintosh, τον Παντελή Μιχελάκη και τον Oliver Taplin (όπου δημοσίευσε τη μελέτη “Aeschylus’ Clytemnestra versus her Senecan tradition”, σσ. 53-76), το 2007: *Aristophanes in Performance* μαζί με την Amanda Wrigley (στον τόμο αυτόν συνέγραψε την “Introduction: Aristophanic laughter down the centuries” σσ. 1-29 και “The English-speaking Aristophanes” σσ. 66-92).

Μολοντούτο η συγγραφική και εκδοτική της δραστηριότητα στο οξφορδιανό αρχείο δεν περιορίστηκε μόνο στο ιστορικό της πρόσληψης αρχαίων δραμα-

τουργών, αλλά οι προβληματισμοί γρήγορα απέκτησαν μεγαλύτερες διαστάσεις, γιατί η ιστορία της πρόσληψης των αρχαίων δραμάτων οδηγεί αναγκαστικά σε μια σειρά από άλλα ζητήματα. Ένα από αυτά είναι η μεθοδολογία της θεατρικής ιστοριογραφίας, την οποία αντιμετώπισε στην πράξη σ' έναν τόμο που συνέγραψε με την Fiona Macintosh το 2005: *Greek Tragedy and the British Theatre 1660-1914*, ένα εγχείρημα που δεν δίνει πια την περιγραφή και ανάλυση μιας μοναδικής παράστασης αλλά πρόκειται για τη συνεχή αφήγηση μιας θεατρικής ιστορίας, και μάλιστα με πολύ πλούσιο υλικό και καλύπτοντας μεγάλο χρονικό διάστημα, όπου η σύνθεση, η περιοδολόγηση και η ένταξη των θεατρικών φαινομένων σε ευρύτερο πολιτισμικό γίνεσθαι κινούνται πλέον σ' ένα επίπεδο διαφορετικό από την απλή περιπτώσιολογική πραγμάτευση μιας μεμονωμένης θεατρικής παραγωγής. Και αυτό πάλι οδηγεί σχεδόν αναγκαστικά σε θεωρητικά προβλήματα της πρόσληψης της θεατρικής παράστασης από το κοινό: το 2010 η Edith Hall εκδίδει στο Λονδίνο μαζί με τον Stephen Harrop έναν τόμο με τίτλο *Theorizing performance. Greek Drama, Cultural History and Critical Practice*, στον οποίο συμμετέχουν και θεατρολόγοι σαν την Erika Fischer-Lichte, τον David Wiles, τον Freddy Decreus, την Lorna Hardwick κι άλλους, και στον οποίο συνέβαλε η ίδια με ένα άρθρο "Towards a Theory of Performance Reception" (σσ. 1-28, σε εκτενέστερη μορφή στο *Arion* 12, 2004, σσ. 51-89), όπου προσπαθεί να δώσει μια σύνοψη των θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων του σύνθετου προβλήματος της πρόσληψης στη θεατρική παράσταση, άρθρο που αναφέρεται και στη διεθνή θεατρολογική βιβλιογραφία σχετικά με τη θεωρία του θεάτρου.

Κοινωνιολογική είναι η προσέγγιση του αρχαίου ελληνικού θεάτρου στην κλασική περίοδο στο βιβλίο της *The Theatrical Cast of Athens: Interactions between Ancient Greek Drama and Society*, Oxford 2006, γιατί η αρχαία παράσταση όχι απλώς καθρεφτίζει την κοινωνική πραγματικότητα, αλλά είναι μέρος της, σε μια πόλη που ο καθένας γνωρίζει τον άλλον και κάθε πολίτης δεν είναι μόνο θεατής αλλά έχει συμμετάσχει ενεργά και σε δραματικό χορό· και το θέατρο, η υποκριτική και ρητορική της παράστασης βρίσκονται σε ευρεία διασπορά παντού στην κοινωνική ζωή της Αθήνας του 5ου αιώνα, ακόμα και στη δικολαβίστικη ρητορική στα δικαστήρια ή στην πολιτική συζήτηση στην αγορά. Και τελείως άλλη πάλι είναι η υφή του εγχειριδίου *Greek Tragedy: Suffering under the Sun*, Oxford 2010. Πρόκειται για μια έξοχη εισαγωγή στην αρχαία τραγωδία, γραμμένη με εμβρίθεια, επιστημονική ακρίβεια της πληροφόρησης, αλλά ταυτόχρονα και στοχαστική, φιλοσοφημένη, γραμμένη με έμπνευση και *brío*, με μιαν ιδιαίτερη ευαισθησία και διεισδυτικότητα, σε ορισμένα σημεία με σχεδόν ποιητικό λόγο. Να δώσω ένα παράδειγμα: ξεκινά μ' έναν περίεργο και πρωτότυπο παραλληλισμό του γνωστού χωρίου του χορού στον *Οιδίποδα επί Κολωνώ* 1224-1235, πως το καλύτερο στον κόσμο είναι να μην έχει γεννηθεί κανείς, και το δεύτερο καλό να φύγει όσο πιο γρήγορα μπορεί, γιατί αυτά που κυριαρχούν είναι «φθόνος, στάσεις, έρις, μάχαι και φόννοι», με ένα χωρίο από τον *Εκκλησιαστή* 4· 1-2 της Παλαιάς Διαθήκης, γραμμένο περίπου την ίδια εποχή:

«Και επέστρεψα εγώ και είδον συν πάσας τας συκοφαντίας τας γενομένας υπό τον

ήλιον· και ιδού δάκρυσον των συκοφαντουμένων, και ουκ έστιν αυτοίς παρακαλών, και από χειρός συκοφαντούντων αυτοίς ισχύς, και ου έστιν αυτοίς παρακαλών / και επήνεσα εγώ συν πάντας τους τεθνηκότας τους ήδη αποθανόντας υπέρ τους ζώντας, ότι αυτοί ζώσιν έως το νυν».

Η ταύτιση της ζωής με τον ήλιο, το *φάος*, που λάμπει αδιαφόρως επί δικαίων και αδικών, εκφράζεται έξοχα στην τραγωδία, όταν οι μελλοθάνατοι ήρωες αποχαιρετούν τον ήλιο πριν πεθάνουν: Η Αντιγόνη έτσι τελειώνει το δικό της μοιρολόγι (879-880) και ο Αίαντας, στο μονόλογο της αυτοκτονίας του, στρέφεται προς τον ήλιο.

«All these tragic heroes or heroines uttered their laments under the sun which bear down upon them and whose light were about to leave forever; the audiences who watched and listened shared that sunlight with them. The same sun that watched their miseries still shines down on our troubled planet» (σ. 2 εξ.).

Εδώ υπάρχει η εμπειρία του τόπου, του κλίματος, των μυρουδιών, των αισθήσεων και της αισθητικής του ελληνικού τοπίου, το οποίο εκτείνεται πίσω από την αρχαία σκηνή και είναι ορατό καθ' όλη τη διάρκεια της παράστασης. Η φύση είναι μέρος της παράστασης. Ομολογώ ότι αυτή είναι η πιο θελκτική και ουσιαστική εισαγωγή στην αρχαία ελληνική τραγωδία που έχω διαβάσει, θα έλεγα μάλιστα: η πιο ελληνική, γιατί αποδίδει η ίδια, πέρα από τις αναλύσεις και συνθέσεις, κάτι από την απaráμιλλη ποιητικότητα της ίδιας της τραγωδίας.

Ένα σωστό *break through* αποτέλεσε ο πρωτοποριακός τόμος *New Directions in Ancient Pantomime*, που εξέδωσε με την Rosie Wyles το 2008 στην Οξφόρδη, και αυτός αποτέλεσμα ενός συνεδρίου, αφιερωμένο στο παραμελημένο από τους φιλολόγους φαινόμενο της ύστερης αρχαιότητας, γιατί η ορχηστική παντομίμα με τον μιμητικό της χορό δεν παρουσιάζει κάποιο σωζόμενο κειμενικό υπόβαθρο, είναι ωστόσο τόσο χαρακτηριστική για την περιρρέουσα πολιτισμική ατμόσφαιρα και το *stage business* των ελληνιστικών χρόνων, ως εκ τούτου ο τόμος έδωσε στη σχετική έρευνα μια ισχυρή ώθηση. Το βασικό κίνητρο της ενασχόλησης με τον Παντόμιμο είναι η επίγνωση πως το ιστορικό της πρόσληψης του αρχαίου δράματος και θεάτρου αρχίζει ήδη στην ίδια την αρχαιότητα, στους ελληνιστικούς χρόνους, κυρίως με τον μίμο και τον παντόμιμο. Αυτός ο τόμος μάλιστα έχει από πολλές απόψεις τη δική της προσωπική σφραγίδα: δεν γράφει μόνο την εμπειριστατωμένη εισαγωγή “Pantomime: a lost chord of ancient culture” (σ. 1-40), που αναδεικνύει το ερευνητικό κενό που εξακολουθεί να υπάρχει, παρουσιάζει στη συνέχεια ένα λατινικό ποίημα, το οποίο ενδεχομένως αποτελεί το μόνο κείμενο που έχει σωθεί από τα συνοδευτικά χορωδιακά άσματα του παντομίμου (“Is the ‘Barcelona Alcestis’ a Latin pantomime libretto?”, σ. 258-282), προσφέρει και ένα κεφάλαιο από την ιστορία της πρόσληψης του είδους, συνδέοντας τον αρχαίο παντόμιμο με τις αναγεννησιακές αρχές του έντεχνου μπαλέτου (“Ancient pantomime and the rise of ballet” σ. 363-377), ιδέα τελείως

πρωτότυπη, και ως παραλειπόμενα προσφέρει μια πλούσια επιλογή από πηγές και περιγραφές του ελληνικού και λατινικού παντομίμου, μαζί με τα σχετικά χωρία στο πρωτότυπο και στη μετάφραση, και αποσπάσματα από τις σχετικές ομιλίες του συριακού ρήτορα Ιακώβου του Sarugh γύρω στα 500 μ.Χ. με μετάφραση από τα συριακά (“Appendix: selected source texts including Jacob of Sarugh’s Syriac Homilies on the theatre”, σσ. 378-419). Σχεδόν 120 σελίδες σ’ αυτόν τον πρωτότυπο τόμο, τόσο σημαντικό για τις απαρχές του μη-λεκτικού θεάτρου στην ευρωπαϊκή παράδοση, που ενδιαφέρει ιδιαίτερα τη σημερινή Θεατρολογία, είναι δικά της.

Μια απaráμιλλη μεθοδολογική και γνωσιολογική *virtuosité* διακρίνει κανείς και στο βιβλίο της *Adventures with Iphigenia in Tauris: A Cultural History of Euripides Black Sea Tragedy*, New York 2013, δημοσιευμένο στις Onassis Series in Hellenic Culture και αφιερωμένο σ’ ένα έργο το οποίο αγαπούσε διαχρονικά, όχι μόνο ως μια από τις *escape tragedies* του Ευριπίδη (έχει ασχοληθεί ακόμα και με το σατιρικό μιμόδραμα *Χαρίτων* από την αιγυπτιακή Οξύρυγχο στα πρωτοχριστιανικά χρόνια, παρωδία της ταυριακής *Ιφιγένειας*), αλλά επειδή πραγματεύεται ένα αποικιοκρατικό θέμα των αρχαίων Ελλήνων (με παραλληλισμούς με την αγγλική αποικιοκρατία στον τόμο *India, Greece & Rome 1757-2007* που εξέδωσε το 2010 μαζί με την Phiroze Vasunia), καθώς και τη σύγκρουση με έναν βαρβαρικό πολιτισμό, όπου τα βαρβαρικά ήθη και έθιμα ετεροπροσδιορίζουν την πολιτισμική ανωτερότητα των Ελλήνων, το αυτοσερεότυπό τους (βλ. τη διδακτορική της διατριβή *Inventing the Barbarian: Greek Self-Definition through Tragedy*, Oxford 1989, τη νέα κριτική έκδοση των *Περσών* το 1996 με εισαγωγή, μετάφραση και σχόλια, τον τόμο *Cultural Responses to the Persian Wars*, που εξέδωσε το 2007 μαζί με την Armanda Wrigley στην Οξφόρδη), που εντάσσονται στο γενικότερο ενδιαφέρον της για τις ελληνικές αποικίες στον Ευξείνιο Πόντο και το θέατρό τους (βλ. τον τόμο *Theatre and Performance in the Ancient Black Sea*, που θα εκδώσει το 2018 μαζί με τον David Braund και τον Richard Wyles)· και τέλος επειδή η απόδραση της Ιφιγένειας από τη χώρα των Ταύρων, την Κριμαία, είναι ένα από τα θέματα που της άρεσαν προσωπικά και υπό τη φεμινιστική σκοπιά της ερμηνείας: πώς μια έξυπνη γυναίκα, αιχμάλωτη στα χέρια βαρβάρων, ευάλωτη και σε δύσκολη θέση, κατορθώνει με τεχνάσματα να ξεφύγει από τη βαρβαρική Κριμαία (στις διασκευές ο Θόας εμφανίζεται συχνά ως Τούρκος Σουλτάνος) και να γυρίσει στην πατρίδα της μαζί με το αγαλματίδιο της Αρτέμιδος, θέμα που ενθουσίασε τα φεμινιστικά κινήματα σ’ όλο τον 20ό αιώνα. Η σύνθεση των αρχαιολογικών, απεικονιστικών, κειμενικών και φιλολογικών τεκμηρίων της αρχαιότητας (μετά από τη σημαντική επίδραση που είχε στην αρχαιότητα, το κείμενο χάθηκε και επανακαλύφθηκε στη Θεσσαλονίκη στον πρώιμο 14ο αιώνα) μαζί με τις διασκευές στην εποχή του Διαφωτισμού, την προσάρτηση της Κριμαίας στη Ρωσική Αυτοκρατορία το 1783, τη μεταρρυθμιστική όπερα του Christoph Willibald Gluck την ίδια χρονιά στο Παρίσι (έξοχος οι μουσικολογικές ερμηνείες της για τη μετάδοση του συναισθήματος μέσω της μουσικής του) και το ουμανιστικό δράμα του Γκαίτε το 1786, που θαυμάστηκε πολύ στην

εποχή του για την ανωτερότητα της ανθρωπιστικής αντίληψης και απομυθοποιήθηκε από την πρόσφατη γενιά Γερμανών λογοτεχνών ως αποικιοκρατικό μόρφωμα, καθώς και η αναβίωση του θέματος μέσα στα φεμινιστικά κινήματα του 20ού αιώνα, είναι ένα συναρπαστικό και πλούσιο σε βιώματα και γνώσεις ανάγνωσμα, εξαντλητικό και συστηματικό ως προς την τεκμηρίωση, το οποίο δηλώνει την ωριμότητα της γραφής, την οικουμενικότητα της σκέψης και τη συνθετική ικανότητα, η οποία κινείται εξίσου άνετα σε ιστορία και φιλολογία, φιλοσοφία και τέχνες ταυτόχρονα, με την ίδια μαεστρία.

Ειδική μνεία πρέπει γίνει και σε ένα άλλο βιβλίο, που αφορά άμεσα τη Θεατρολογία και χρησιμοποιείται ευρέως και στην πανεπιστημιακή διδασκαλία, το οποίο εξέδωσε η Edith Hall το 2002 στο Cambridge μαζί με την Pat Easterling (για την οποία έχει συνεκδώσει και τιμητικό τόμο: *Sophocles & the Greek Tragic Tradition*, Cambridge 2009): *Greek & Roman Actors: Aspects of an Ancient Profession*, στο οποίο έχει συμβάλει και ο υποφαινόμενος (“Acting in the Byzantine theatre: evidence and problems”, σσ. 304-324). Στον τόμο αυτό, που εστιάζει στην ιδιότυπη αρχαία υποκριτική, χρησιμοποιώντας το προσωπείο το οποίο κωδικοποιεί τυπολογικά, κοινωνιολογικά και αισθηματολογικά τη μιμική έκφραση, δίνοντας στο υπόλοιπο σώμα πρόσθετες εκφραστικές δυνατότητες, και στον οποίο συμμετείχαν μια σειρά από τους πιο γνωστούς κλασικούς φιλόλογους της εποχής μας, συνεισέφερε η ίδια δύο βασικά κεφάλαια, χαρακτηριστικά το πρώτο και το τελευταίο: “The singing actors of Antiquity” (σσ. 3-38) και “The ancient actor’s presence since the Renaissance” (σσ. 419-434).

Και τελειώνοντας, ανάμεσα στα βιβλία που δεν έχουν άμεσα θεατρολογικό αλλά ευρύτερα γνωσιολογικό ενδιαφέρον για την αρχαιότητα, πρέπει να αναφερθεί οπωσδήποτε το *Introducing the Ancient Greeks. From Bronze Age Seafarers to Navigators of the Western Mind*, New York/London 2014 (σε ελληνική μετάφραση *Αρχαίοι Έλληνες*, Αθήνα 2016), μια επιβλητική σύνθεση γνώσεων για τον αρχαίο κόσμο, που απευθύνεται σε ένα ευρύτερο κοινό· εδώ η τιμώμενη αφήνει πλέον τη σχολαστική παρουσίαση ενός θέματος με τον γνωστό ακαδημαϊκό τρόπο (δεν έχει ούτε μια υποσημείωση και παραπομπή, αλλά μόνο μια επιλεγμένη βιβλιογραφία του τύπου *further readings* στο τέλος), και προχωρεί στην εξακρίβωση δέκα χαρακτηριστικών γνωρισμάτων των αρχαίων Ελλήνων, στα οποία αφιερώνονται ισάριθμα αντίστοιχα κεφάλαια, γνωρισμάτων που μπορούν να τεκμηριωθούν από την εποχή του χαλκού ως την ύστερη αρχαιότητα, μη φοβούμενη να κατηγορηθεί από τους συναδέλφους της κλασικής φιλολογίας και της κοινωνικής ανθρωπολογίας για τη δημιουργία κατασκευασμένων εθνοστερεότυπων, γιατί μερικά από τα συλλογικά χαρακτηριστικά αυτά θεωρούνται και τώρα τυπικά για τη συμπεριφορά και φιλοσοφία ζωής των σημερινών Ελλήνων. Αυτό το βιβλίο είναι μέρος της ευρύτερης εκστρατείας της τιμώμενης, να κάνει τις κλασικές σπουδές προσιτές και τον αρχαίο κόσμο γνωστό σ’ ένα ευρύτερο σημερινό αναγνωστικό κοινό, και κατ’ αυτόν τον τρόπο να αναخαιτίσει την παγκόσμια συρρίκνωση των *humanistics*. Ασφαλώς, θα θέλατε να μάθετε ποιες είναι οι χαρακτηριστικές ιδιότητες αυτές·

ιδού: ποντοπορία (σχέση με τη θάλασσα, κατοικούν κυρίως σε λιμάνια, ξέρουν κολύμπι), καχυποψία απέναντι σε κάθε μορφή εξουσίας, σεβασμός στην ατομικότητα και την ατομική πρωτοβουλία, ένα φιλέρευνο και φιλοπερίεργο πνεύμα· ακόμη: είναι ανοικτοί προς νέες ιδέες, είναι ευφυείς και πνευματώδεις, είναι ανταγωνιστικοί, είναι δεινοί ρήτορες και διαθέτουν ευφράδεια, θαυμάζουν την αριστεία σε ταλαντούχους ανθρώπους και είναι επιρρεπείς σε πάσης φύσεως απολαύσεις. Τα σχόλια είναι δικά σας.

Η Edith Hall είναι και έξοχη και ευαίσθητη μεταφράστρια του ποιητικού λόγου. Τις εκδόσεις αρχαίων κειμένων έχει διανθίσει με δικές της αποδόσεις στα αγγλικά, που μαρτυρούν την ύπαρξη μιας φλέβας ποιητικής, και έχει προσφέρει εισαγωγές σε μια σειρά από εκδόσεις αρχαίων δραματουργών. Μεγάλος είναι ο κατάλογος των ανταγωνιστικών projects στα οποία εξασφάλισε χρηματοδότηση, και από τα οποία προέκυψαν και μονογραφίες και συλλογικοί τόμοι, όπως τα βιβλία για τους αρχαίους σκλάβους (*Reading Ancient Slavery*, μαζί με τους Richard Alston και Laura Proffitt, Duckworth: Bristol 2010, *Ancient Slavery & Abolition*, μαζί με τους Richard Alston και Justin McConnell, Oxford 2011), την πολιτισμική ιστορία της επιστροφής του Οδυσσέα (*The Return of Ulysses: A Cultural History of Homer's Odyssey*, London/Baltimore 2008), για την ιστορία των κλασικών σπουδών στην Αγγλία (*Greek and Roman Classics in the British Struggle for Reform*, μαζί με τον Henry Stead, London 2015), για τις γυναίκες κλασικούς φιλόλογους (*Women Classical Scholars: Unsealing the Fountain from the Renaissance to Jacqueline de Romilly*, μαζί με την Rosie Wyles, Oxford 2016), ενώ ετοιμάζει και ένα εκλαϊκευτικό βιβλίο για την ιστορία των κλασικών σπουδών (*A People's History of Classics*, μαζί με τον Henry Stead, Routledge 2019). Πέρυσι εξέδωσε ένα συλλογικό βιβλίο με τίτλο: *Ancient Greek Myth in World Fiction since 1989*, μαζί με την Justin McConnell, London 2016. Για τη συγγραφή ενός νέου βιβλίου για τον Αριστοτέλη ταξίδευε επίσης πέρυσι στα χνάρια του αρχαίου φιλοσόφου στην Ελλάδα και τη Μικρασία, αρχίζοντας από τα παραθαλάσσια αρχαία Στάγειρα στο θρακικό πέλαγος· το βιβλίο θα έχει τον τίτλο *Happiness: Ten Ways Aristotle Can Change Your Life* (2018).

Κυρίες και Κύριοι,

Όπως έχετε καταλάβει, δεν είναι εύκολη υπόθεση να περιγράψει κανείς τις δραστηριότητες της τιμωμένης, και μόνο στον τομέα των αυτοτελών δημοσιευμάτων και συλλογικών εκδόσεων. Σ' αυτό πρέπει να προστεθούν περί τα εκατό άρθρα σε peer reviewed επιστημονικά περιοδικά της κλασικής φιλολογίας και συναφών ειδικεύσεων, μια πολύ πλούσια δημοσιογραφική δραστηριότητα και αρθρογραφία στον Τύπο της Αγγλίας, για θέματα της αρχαιότητας αλλά και για την επικαιρότητα, μια ολόκληρη σειρά από ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές· δίνει συνεντεύξεις, προβαίνει σε πιο πρακτικές εργασίες ως δραματουργικός σύμβουλος σε διάφορα θέατρα, έχει μια έντονη δραστηριότητα ως καλεσμένη και περιζήτητη ομιλήτρια σε πανεπιστήμια και συνέδρια και μια εξίσου έντονη παρουσία στα social media, όπου καταθέτει εμπειρίες, σκέψεις, ανακαλύψεις, αισθήματα, σχόλια, φωτογραφίες, εντυπώσεις από διαβάσματα

και ταξίδια κ.λπ. Ο κατάλογος των βραβείων και διακρίσεων που έχει πάρει είναι μεγάλος και εντυπωσιακός, όπως επίσης η λίστα των επιχορηγήσεων για επιστημονικά και ανταγωνιστικά projects που έχει υποβάλει και διευθύνει η ίδια. Όλ' αυτά θα έπρεπε να δημοσιευτούν σε μια ξεχωριστή βιβλιογραφία και καταγραφή δραστηριοτήτων, γιατί με την Edith Hall έχει εμφανιστεί ένας νέος τύπος του κλασικού φιλόλογου, πιο εξωστρεφής, κοινωνικός, μαχητικός, πιο δημόσιος και ανυποχώρητος αν πρόκειται για την προβολή και υπεράσπιση των κλασικών σπουδών και τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών. Έτσι ένα μέρος της ακαδημαϊκής δραστηριότητας απευθύνεται πλέον σ' ένα ευρύτερο κοινό, καθώς και σε υπεύθυνους πολιτικούς και κέντρα λήψης αποφάσεων σχετικά με την παιδεία. Και είναι και αυτή η πλευρά της που συνέβαλε στην απόφαση, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. να προτείνει στη σύγκλητο του ιδρύματος να απονεμηθεί στην διακεκριμένη Αγγλίδα ερευνήτρια η ανώτερη διάκριση που έχει να δώσει ένα πανεπιστήμιο, τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα.

Κυρίες και Κύριοι,

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, που έχει διανύσει αισίως το ένα τέταρτο του αιώνα της ύπαρξής του, έχει τιμήσει ως τώρα με την ανώτατη αυτή ακαδημαϊκή διάκριση 13 προσωπικότητες του καλλιτεχνικού και επιστημονικού χώρου, της Ελλάδας και του εξωτερικού: σκηνοθέτες, ηθοποιούς, δραματουργούς, μεταφραστές, κριτικούς και δοκιμογράφους, συγκεκριμένα τους Ζυλ Ντασέν, Αλέξη Σολομό, Ελένη Χατζηαργύρη, Ιάκωβο Καμπανέλλη, Μάριο Πλωρίτη, Ελένη Χατζηαργύρη, Κώστα Γεωργουσόπουλο, Λυκούργο Καλλέργη, Κώστα Πασχάλη, Διονύση Φωτόπουλο, Peter Stein, και από το χώρο της επιστήμης του θεάτρου τον παγκοσμίως κορυφαίο Αμερικανό θεατρολόγο Marvin Carlson και επίσης από την Αγγλία τον κλασικό φιλόλογο Oliver Taplin, που τόσο έχει συμβάλει με τις ανακαλύψεις του για την αρχαία παράσταση και την θεατρική πρόσληψη των αρχαίων δραματικών έργων σε μια θεατρολογικότερη ματιά πάνω σ' αυτά τα αθάνατα σκηνικά κείμενα, που σήμερα ακόμα συγκινούν τον κόσμο. Με τη σημερινή απονομή της ίδιας τιμής στην Edith Hall, συνιδρύτρια του οξφορδιανού Αρχείου των Παραστάσεων του Αρχαίου Ελληνικού και Ρωμαϊκού Δράματος (στη συνέχεια της ίδρυσης, από το Τμήμα μας στην Αθήνα, του Ευρωπαϊκού Δικτύου Έρευνας και Τεκμηρίωσης Παραστάσεων του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος), συνεχίζεται και ολοκληρώνεται η αναγνώριση αυτή, δίνοντας στις κλασικές σπουδές διεθνώς μια ώθηση προς νέα κατεύθυνση, που οδηγεί πλέον στην ένταξη των σπουδών της ιστορίας της πρόσληψης του αρχαίου θεάτρου στον παραδοσιακό κορμό των επιστημονικών αναζητήσεων της κλασικής φιλολογίας, τιμώντας μια δυναμική προσωπικότητα του χώρου, που πέρα από το καταπληκτικό επιστημονικό της έργο διεξάγει και αγώνα για τη διατήρηση των κλασικών σπουδών στα πανεπιστήμια και για την καλλιέργεια της γνώσης της γλώσσας στην εκπαίδευση, στην κοινή γνώμη και στα κέντρα αποφάσεων της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Dear Edith, it is a great pleasure and an outstanding honour for the Department of Theatre Studies, for me personally, and for the whole National

and Capodistrian University of Athens, the oldest in this old and beautiful country, to have you with us in this humble ceremony and to award you the title of doctor honoris causa of the Theatre Studies of the University, in that city where theatre was created and which continues to be an outstanding symbol of European culture.

Με την απονομή του τίτλου του επίτιμου διδάκτορος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου των Αθηνών, το παλαιότερο Πανεπιστήμιο της χώρας βραβεύει μ' αυτή τη σεμνή τελετή τις γενναιόδωρες προσφορές σου στην έρευνα του αρχαίου δραματικού θεάτρου και την ανάδειξη της αρχαίας κληρονομιάς στον σύγχρονο κόσμο, την αφοσίωσή σου στον αγώνα της αναγνώρισης της σημασίας των κλασικών σπουδών και της διατήρησης της γνώσης των αρχαίων ελληνικών στη σημερινή εκπαίδευση και στη μορφωτική συνείδηση του κόσμου, τιμά την εξέχουσα προσωπικότητά σου στην ακαδημαϊκή κοινότητα των θεατρικών σπουδών και της κλασικής φιλολογίας ανά την υφήλιο, δίνοντας έμφαση στη διερεύνηση της τύχης της αρχαίας θεατρικής κληρονομιάς στην ιστορία του ευρωπαϊκού πολιτισμού, και το πολυσχιδές και πρωτοποριακό σου συγγραφικό έργο, που σου εξασφάλισε μια μόνιμη θέση στη σύγχρονη βιβλιογραφία σχετικά με το αρχαίο θέατρο κι όχι μόνο· τιμά τη σταθερή σου προσήλωση σε παραδοσιακές μεθόδους της έρευνας και γνώσης των κειμένων σε συνδυασμό με νεώτερες μεθοδολογικές προσεγγίσεις, που εκλαμβάνουν τα δραματικά κείμενα της αρχαιότητας όχι μόνο ως υπέροχη ποίηση αλλά και ως λεκτικές παρτιτούρες για σκηνικές παραστάσεις, εφαρμόζοντας νεωτερικούς προσανατολισμούς με κριτικό πνεύμα και κρατώντας απόσταση από τα θεωρητικά συμπεράσματα ολιστικών και φορμαλιστικών μεθόδων ανάλυσης, μένοντας στο συγκεκριμένο και αποδείξιμο· αναγνωρίζει και επιβραβεύει τις συνθετικές σου ικανότητες και διεπιστημονικές και διαχρονικές προσεγγίσεις, αγγίζοντας συχνά μια πολύπλευρη πολιτισμική ιστορία με επίκεντρο το θεατρικό φαινόμενο, την ευαίσθητη και διεισδυτική πραγμάτευση και ανάλυση έργων και παραστάσεων, την ισορροπημένη σύζευξη επιστημονικότητας και ποιητικότητας σε πολλά από τα γραπτά σου, τη στράτευσή σου υπέρ των αδύναμων και αδικημένων, που ήταν για μεγάλα χρονικά διαστήματα του ευρωπαϊκού πολιτισμού οι γυναίκες, τα παιδιά, οι κοινωνικά αδύναμοι και μη προνομιούχοι, οι lower class people – μιας που έρχεσαι από την Αγγλία–, που σωστά θεωρείς πως και αυτοί έχουν δικαίωμα στη γνώση και στο βίωμα του μεγαλείου του αρχαίου πολιτισμού, που κορύφωμά του ήταν από πολλές απόψεις το θέατρο.

Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο των Αθηνών, τέλος, με την αναγνώριση και τη διάκριση αυτή, την ανώτερη που έχει να δώσει, τιμά και τον εαυτό του, δεχόμενο στην εκλεκτική χορεία των επίτιμων διδασκάλων του έναν νέο διακεκριμένο εταίρο, που συνδυάζει και συμφιλιώνει στο πρόσωπό του την Επιστήμη και την Τέχνη.

EDITH HALL

Καθηγήτριας Κλασικών Σπουδών
στο Πανεπιστήμιο King's College του Λονδίνου

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ

Aristotle and the idea of an athenian university

Being awarded an Honorary Doctorate by the National and Kapodistrian University of Athens is the greatest honour of my life. There is no institution in the world by which I would rather have my work recognised. Founded 180 years ago, it is the oldest institute of Higher Learning in the modern Greek state, and in the eastern Mediterranean world. It is blessed by the beauty of this building, designed by Danish architect and philhellene Hans Christian Hansen. Hansen was also involved in archaeological excavations. It was Hansen who, with a German colleague, Eduard Schaubert, reconstructed the Temple of Athena Nike on the Acropolis. He was also instrumental in the revolutionary discovery that the horizontal parts of the Acropolis temples, such as the stylobate and entablature, were slightly curved, a revelation published by another colleague, Joseph Hoffer, in the Viennese journal *Allgemeine Bauzeitung* in 1838.¹ The Ionian portico is made of marble from Mount Pentelikó, like the buildings of the Acropolis, and is thus what the ancient Greeks called *autochthonous*, sprung from the earth of Attica: since I visited the marble quarries on Pentelikó to make a television documentary last year, I have felt even more convinced that the beautiful sculptures of the Acropolis made of that marble, and brought with extraordinary labour 17 kilometres across the Attic landscape, need to be allowed to return home. So I have joined the British Committee for the Reunification of the Parthenon Marbles.

Through the doors of this university have passed generations of politicians and scientists. So have writers whose work I admire, including Odysseus Elytis, George Seferis and Nikos Kazantzakis. Kazantzakis is the author of an important three-act tragedy *Capodistria*, about Ioannis Kapodistrias, the statesman after whom this university was named. The university is also the spiritual heir of the first institutions resembling universities to be opened in world history, right here in Athens, beginning with Plato's Academy. But it was Aristotle's Lyceum, just 18 minutes' walk away, which first deserved the name of university, *panepistimio*. Unlike Socrates and Plato, Aristotle practised material and biological sciences as well as arts, humanities and philosophy. He saw that the chain linking them all was the chain of method of reasoning, or philosophical logic, which was what Rembrandt signified by the golden chain in his famous 1653 picture of Aristotle contemplating

1. See József Sisa, «Joseph Hoffer and the Study of Ancient Architecture», *Journal of the Society of Architectural Historians*, Vol. 49, No. 4 (Dec., 1990), pp. 430-439 at p. 431.

the bust of Homer, in the Metropolitan Museum of Art. The conjunction of *Homer* with a golden chain would remind 17th-century viewers of the golden chain with which Zeus in the *Iliad* boasts he could drag earth, sea and all the other gods to Olympus, and bind them there to dangle (8.18-27). Zeus's golden chain was adopted by the Neo-platonists as an image of the divine order in the universe. It was a familiar image in the 16th-17th centuries, for example in Bacon, of philosophy, dialectic, and reason as well as cosmology. But in 1650, fellow Dutchman Gerhardus Johannes Vossius suggested a new interpretation: the chain represented the inter-relationship of *all* arts and sciences; the chain which connects the separate fields consists of philosophical discussion and reasoning.²

I have an interest in the visual depictions of ancient philosophers. On my first ever visit to Greece, when I was nineteen, I fell in love with the famous murals in the porch of this building. The man who painted them was Austrian artist Eduard Lebiezki. He had been the student of Carl Rahl, who drew up designs for the frescoes in the form of small paintings. When Rahl died in 1865, these designs came into the possession of the philanthropist Ypsilantis. The man determined to see the project realised was the Prime Minister, Charilaos Trikoupis, who had studied himself here. Financed by Nikolaus Dumba, they were completed in 1889. They show Greek statesmen and Greek cultural leaders, especially philosophers.

I particularly like the picture of Aristotle's Lyceum activity. He is about to dissect a goose. None of the other ancient figures is doing anything with a similar mystery object. In no other picture of the Lyceum, for example the mural of similar date by Gustav Adolph Spangenberg, painted in the Treppehaus des Hauptgebäudes der Universität Halle, is the goose part of the narrative. Now geese were certainly important in ancient Greece, especially Boeotia. They were domesticated as pets, farmed as livestock and strongly associated with females in Greek myth and religion – with Penelope, Aphrodite, Athena, Kore/Persephone, Artemis/ Hecate, Nemesis and later Isis. They are involved in another mystery tale from antiquity, the question of the Goose Plot in Greek comedy. Two vases show a play or plays in which a goose figured prominently in the plot –one alive (in Boston), one dead (in New York).³ They may show two different scenes from the same comedy. So I have set myself a mission, which I have not yet completed, to discover the specific reason why this dead goose entered Rahl's vision of the creation of Greek civilisation. We have a proverb in English, to describe a hopeless quest with little chance of success –it is a «wild goose chase». At the end of this speech I will resume chasing Aristotle's goose.

Aristotle's Lyceum was the first real university for six reasons. It collected books and had a research library. Aristotle taught young men at what we

2. G. J. Vossius, *De Artium et Scientiarum natura ac constitutiones*, Amsterdam 1696, p. 38, 229.

3. The «Boston Goose Play» vase is a bell-krater from Apulia dated to about 370 BCE: Boston, Museum of Fine Arts, Otis Norcross fund 69.951). The «New York Goose Play» vase is a kalyx-krater from Lucania dated to about 400BCE: Metropolitan Museum of Art, Fletcher Fund, 1924, (24.97.104).

would call undergraduate level and supervised others at advanced doctoral level. The advanced researchers produced text- books, for example individual histories of a large number of city-states including Athens. Colleagues with specialist intellectual interests like Theophrastus –a botanist, ethicist and rhetorician– were on his staff. In the afternoon Aristotle gave lectures to the general public –the so-called exoteric lectures, in which he made his difficult and dense ideas more accessible: some of these lost exoteric lectures were in dialogue form. But most importantly, the Lyceum encompassed all the different branches of knowledge, as did his own researches. He really was the founding father of zoology as well as the founding father of philosophical logic and systematic theorisation of poetry and drama. Aristotle undertook a systematic and study of animals. It was not until the European Renaissance that any comparable contribution to zoology was ever produced. I have heard biologists make similar statements to the Victorian anatomist Richard Owen, who said that zoological science sprang from Aristotle’s labours «we may almost say, like Minerva from the Head of Jove, in a state of noble and splendid maturity».⁴ That zoological interest included dissection of animals.

In putting together, in the same institution, study of sciences and arts, Aristotle was able to create opportunities for lateral thinking of an interdisciplinary or multidisciplinary kind, which can revolutionise what each separate discipline does. I have never been very good at respecting the boundaries between subject areas: I have been a Lecturer or Professor in Classics, in Latin and Greek Languages and Literature, in Greek Cultural History, in English Literature, and in Drama and Theatre Studies. I have spoken to departments of Political Science, German Studies, History and Comparative Literature. But Aristotle went far, far further. I cite just one of the many moments in his work where we can see an insight from a quite different field transforming his –and our– understanding.

He transformed the prevailing theory of the arts by using, in his *Poetics*, observations he has made during *scientific* enquiries. The *Poetics* is what remains of Aristotle’s lectures on poetry, but is most concerned with tragic and epic poetry. Aristotle achieves a defence of such poetry against the sustained attacks of Socrates, at least Socrates as reported by Plato in the *Republic*, whom I refer to call «Platocrates». «Platocrates’» objections to epic and theatrical genres comedy are several. He regards them as feeding the irrational part of the soul, and as providing bad moral examples in the conduct of both gods and humans. In the discussion of poetry in books II-III, «Platocrates» rules that no poets should be allowed to perform in his ideal polity unless they are singing hymns to the gods or encomiums of virtuous men. But later, in book X, he does throw down a gauntlet, inviting anyone who is a lover of poetry to present an argument why poetry can be benefi-

4. R. Owen, *The Hunterian Lectures in Comparative Anatomy (May and June 1837)*, Phillip Reid Sloan (ed.), Chicago 1992, p. 91.

cial to the community as well as pleasurable:

«...we should allow her advocates who are not poets but lovers of poetry to plead her cause in prose without metre, and show that she is not only delightful but beneficial to orderly government and all the life of man.... It will be clear gain for us if it can be shown that she bestows not only pleasure but benefit.»

I take the *Poetics* as Aristotle's response to this challenge: his theory of catharsis –that tragedy actually helps humans deal with difficult emotions rather than exacerbate their deleterious effects– is an important plank in his case.

Yet the catharsis argument will not answer the most intractable of all «Platocrates'» arguments against the arts. This is that they are *false*. They are mimetic media, which use charming arts merely to *imitate* or *represent* people in action. They therefore give people *false* impressions. But there is worse. According to Plato's idealist model of the universe, what we apprehend by the senses in the physical world is itself but a pale and *inferior* imitation of the real world, which consists of eternal, unchangeable, immaterial ideas or forms. Mimetic art thus offers us a poor, third-class view of reality, being but an imitation of an imitation. Aristotle, of course, does not agree with «Platocrates» that the empirically discernible world is a mendacious representation of a transcendent and prior world of ideas. He thinks that the empirically discernible world is fascinating and that systematic study of it is valuable. One of my favourite passages in Aristotle describes the moment in 357 BCE, at about 20.00 in the evening Athens time, when Aristotle was in his mid-thirties and studying with Plato, and he watched the moon move in front of the planet Ares/Mars. He was the first known person in history to observe, I like to think from the gardens of the Academy, the distinctive planet re-emerging from behind the dark side of the moon on its other, «brilliant and shining side», as he writes in *de Caelo* (book 2 chapter 12, 292a). This spine-tingling passage conveys his sense of wonder at the movement of the planets in the cosmos, and at the possibility of human intelligence discovering where they were positioned in relationship to each other by empirical observation.

Aristotle also seems to have come to the question of the arts with a willingness to be persuaded that they have much to offer to humans. He tackles the allegation that as a representation, an artistic imitation of any kind –visual or verbal– is false at best and dangerous at worst. His teleological instincts make him look for the origins and causes of poetry (*Poetics* 1448b5-15):

«Speaking generally, poetry seems to owe its origin to two particular causes, both natural. From childhood humans have an instinct for representation, and in this respect, differs from the other animals that he is far more imitative and learns his first lessons by representing things. And then there is the enjoyment

[τὸ χαίρειν] people always get from representations. What happens in actual experience [ἐπὶ τῶν ἔργων] proves this, for we enjoy looking at accurate likenesses of things which are themselves painful to see [ἀ γὰρ αὐτὰ λυπηρῶς ὁρῶμεν], the forms of beasts of the least regarded kind, for instance, and corpses [οἷον θηρίων τε μορφὰς τῶν ἀτιμοτάτων καὶ νεκρῶν]. The reason is this: Learning things gives great pleasure not only to philosophers but also in the same way to all other people, though they share this pleasure only to a small degree».

I want to focus on the choice of illustrative example Aristotle makes when he wants to describe how people can learn about things *too unpleasant to look at in reality* by looking at likenesses of them. The two types of unpleasant objects he chooses are low beasts and human corpses. We can learn about low beasts and about corpses from looking at pictures of them.

Learning about corpses is not surprising in a treatise about to focus on the poetic medium of tragic theatre. Although dissection of human bodies does not seem to have begun until after Aristotle, he almost certainly used scientific sketches of human bodies and their internal workings. We can also imagine here that Aristotle has in mind pictures of dead warriors on the battlefield, or other dead people in heroic myth; there were numerous paintings and sculptures of heroic corpses to be seen in classical Athens as well as other cities. But the «low beasts» are more of a surprise. I do not think he means the exciting mythical beasts who were defeated by heroes –the many-headed Hydra or the snaky-haired Gorgons or the monster Geryon, images of which could be seen on vases and in public art all over Greece. I do not think he means the beautiful seafood painted by ancient Greeks on plates wherever they went. The adjective he uses means the type of fauna which gets no respect, only disgust, and here it is much easier to imagine him talking about insects or primitive sea creatures. I am convinced that he is talking about the type of diagrams of animals which he used in his zoology, and indeed discusses in his «Invitation to Biology» in *Parts of Animals*, 645a 6-19. He uses similar vocabulary: he intends to describe all kinds of animals, both those that are of the meaner sort (ἀτιμότεροι) and those that are not. Even if animals are «unattractive to the senses» (ἐν τοῖς μὴ κεχαρισμένοις... πρὸς τὴν αἴσθησιν), it delights to the person of philosophic bent who looks for the causes of things. You can learn about such animals from pictures, and will get pleasure from the process, but it is better to examine the natural animal itself. Aristotle also certainly used anatomical diagrams, of which Armand Leroi in his excellent book on Aristotle's zoology, *The Lagoon*, has commissioned careful attempts at reconstruction. He wrote an eight-book work entitled *Anatomies*, which included diagrams showing the way that parts of animals fitted together. At *History of Animals* 525a8 he refers to his diagram of a dissected cuttlefish, and often elsewhere appeals to diagrams or tables in his works.⁵ So Aristotle's use of visual aids to anatomy in zoological

5. Armand Marie Leroi, *The Lagoon: How Aristotle Invented Science*, London 2014, p. 60, 419.

science helped him arrive at his revolutionary defence of art's utility. There is a Lesbian cuttlefish lying behind Aristotle's *Poetics*.

For all that I started academic life as an Oxford-trained philologist, I am delighted that I have been nominated for this prestigious award by the University's Faculty of *Theatre* Studies within the school of Philosophy. This was set up Spyros Evangelatos, the great director of whom we have so recently been bereaved, and my friend Walter Puchner. I am of the fervent belief that theatre can and should open doors on every other discipline. I think that Aristotle, the founder of that first great Athenian university, believed this too. Aristotle may have used his discoveries in science as well as in ethics, to help him understand theatre. But I am convinced that the influence was dialectical. It flowed both ways. Aristotle was what he himself called a *philothēōros* (*NE* 1.8.1099a9-10), an enthusiast for dramatic spectacles, equivalent to individuals with a passion for horses, justice or virtue. *Philothēōros* is itself a theatrical word, used by the comic poet Alexis. Aristotle cites as an example of extreme behaviour (although not of true intemperance as he understands it), people who «delight excessively in songs or acting» (3.10.1187a7-8). The ubiquity of references to dramatic texts and performance in all his works suggests to me that Aristotle was himself a *philothēōros*. I am sure he saw performances in Macedonia in his childhood and while he was tutor to Alexander, whether at Philippi or in the royal centres. He enjoys anecdotes about what Euripides did in the Macedonian court. He may have had access to theatre performances during his brief years in Assos and Lesbos. But he was in the epicentre of theatre culture during his two decades in Athens between the ages of 17 and 37, and twelve years as Head of the Lyceum between 49 and 61. Indeed, he returned to Athens at the age of 49 with remarkable speed, and I am absolutely sure that a main attraction was the theatre performance culture. In the *Poetics* he shows such intense knowledge of contemporary plays as well as the 5th-century canonical repertoire that we know he must have watched plays constantly, as well as collecting papyrus texts of them to study. We can imagine the man who loved to walk strolling with Theophrastus and other Lyceans the twenty-five minutes' distance from the Lyceum to the theatre of Dionysus – half the distance he had to walk from the Academy to the theatre. I would give a great deal to be able to listen to their conversations afterwards.

Immersion in theatre was crucial to the development of Aristotle's ethical and political philosophy. One scholar has in fact compared the *Nicomachean Ethics*, the *Politics* and the *Rhetoric* to a tragic trilogy whereby his students came to understand the full complexity of his moral and social system.⁶ There is evidence for this everywhere.⁷ His theory of the virtues occupying a middle position on a spectrum between excess and deficiency,

6. Christopher Lyle Johnstone, «An Aristotelian trilogy: Ethics, Rhetoric, Politics, and the Search for Moral Truth», *Philosophy and Rhetoric* 13 (1980), p. 1-24.

7. See Victor Castellani, «Drama and Aristotle», in *Themes in Drama* 12, Drama and Philosophy, James Redmond (ed.), Cambridge 1990, pp. 21-36. Castellani *NE* 4.2.1122a24-5 and b22-6; *Pol.* 5.7.1309a17-20; *Pol.* 4.12.

where the virtue becomes a vice often reads like an account of stock types in theatre: the Spartan woman and the bombastic tyrant of tragedy, pimps and usurers who embody shameful profiteering, buffons and boor (*agroikoi*), the flatterer (*kolax*) and the grouch (*dyskolos*). He contrasts the *alazōn* and the *eirōn*. He shares specific vocabulary with the comic poets, like the sticky man or *glischros*, who is mean with money. He refers to the running slave. He even seems to have abbreviated one of Aristophanes' best compounds. Philocleon in *Wasps* 1357 uses the word *κυμνοπριστοκαρδαμογλύφος* for a financially mean person, who splits his cumin seeds and scrapes his cress leaves, which must be relevant to Aristotle's term for a mean man, *kymimokimbix*. But the deep level at which tragedy seems to have informed his thinking about ethics and action is far more important. The relationship between intellectual activity, thinking things through, choice and action which he observes in the *Poetics* actually underpin much of what he has to say in the *Ethics* about practical wisdom. So does his recognition that through some forms of mental disturbance or vice we may do indeed choose the worse action, a position articulate by several characters in Euripides and repudiated by «Platocrates». The role of theatre in the happy state is also one to which he has given a great deal of thought, in *NE* IV discussing the amount which should be spent on funding choruses. In his *Politics*, too, the analogy of the theatrical chorus occurs at important places when he is talking about relationships between citizens, and argues that *chorēgoi* should be public officials, as important as priests, ambassadors and heralds.⁸ The *Rhetoric* also reveals a powerful connection in his mind between civic speech in reality and in the fictional scenarios portrayed in drama.

Aristotle knew that all people, not only philosophers, could learn about the world, including difficult topics, from their representation in the theatre. He had also evolved his *own* ethics, politics and rhetoric, I believe, as much from watching them represented in the theatre as in real life. I would very much like to be able to raise his ghost today to join the debate about the place of the ancient Greeks and their theatre in secondary education. I read in *The Times* and *Neos Kosmos* that Syriza has plans to abandon the study of Greek tragedies including *Antigone* in schools to free up time for the study of gender and sex education. The Panhellenic Association of Philologists (PEF) has claimed that it is part of the Education Ministry's continuous attempts to eliminate ancient Greek entirely from the curriculum. What Aristotle would say, I imagine, is that there is no better place to learn about gender and sex than by thinking about the way gender was constructed by male actors in classical Athenian theatre and studying, in addition to *Antigone*, *Agamemnon*, *Medea*, *Hippolytus* and *Andromache*.

My own life has been inestimably enriched both by adopting as companions the creators of ancient Greek literature and later by becoming a practising Aristotelian in the moral sphere. These two things became inevitable

8. *NE* 4.2.1122a24-5 and b22-6; *Pol.* 5.7.1309a17-20; *Pol.* 4.12

when I was about twelve. My father is a priest in the Church of England and as a small girl I was trained in a strict Protestant faith. I was fascinated by a copy of the New Testament in Greek, the Kaini Diathiki, which was lying around in the sitting room. In other families it might have been a copy of *Horse Racing Times* or Agatha Christie. But children are interested in whatever they encounter, and I tried to work out what the text, in that strange alphabet, said. Eventually I did ask my father, who took me through the first sentence of the gospel of John: Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. Why he chose this particular bit I do not know. I eventually learned that it is one of the most metaphysically difficult set of words in the entire Christian tradition. Whole doctorates have been spent explaining just why the word *archē* does not have the definite article. But I had already come under the spell of the different language and alphabet and for me the spine-tingling idea that something written down two thousand years ago could be spoken, uttered, and brought into life.

Alas, however, my Christianity did not last long. And yet, in becoming an agnostic in my early teens, my fate as a Hellenist was sealed. The rational, philosophical, human-centred thought world of Greek writers like Thucydides and Aristotle was the place I was destined to feel most at home. For at eleven years old, I lost my religion. In 1970, our whole household was shaken when our local Bishop, the Right Revd. Gordon Savage, resigned from the Diocese of Southwell. The *News of the World* had exposed his affair with a topless dancer called Amanda Lovejoy. My trust in Christianity vanished overnight. I altogether lost my childhood belief in a bearded moral super-being, beyond sensory perception, perhaps living on a throne of snowy clouds. I no longer believed there was anyone or anything «out there» in the cosmos who policed my life, or rewarded and punished me for virtuous and vicious acts respectively. But I did not know what to put in His place. In my mid-teens I experimented briefly with Astrology, Buddhism and Transcendental Meditation, and then, even more fleetingly, with more arcane phenomena including Spiritualism. It was not until half-way through my university degree that I came across the sentences by Aristotle, which changed my life. I had just started reading the *Nicomachean Ethics* (1099b). Aristotle is discussing the cause of happiness. If it is not godsent, he says (and Aristotle does not believe that gods involve themselves in human affairs), «*then it comes as the result of a goodness, along with a learning process, and effort*». The constituents of happiness can be described and analysed, like the subject-matter in any other branch of knowledge, such as astronomy or natural science or indeed tragic theatre. But this process of studying happiness is different from those sciences because it has a precise goal. This makes it more like medicine, which people study because they have a goal, which is to make people healthy, or like political theory, the goal of which is to foster political stability. Likewise, studying and putting into practice the behaviours analysed and described in the *Nicomachean Ethics* –deciding to take that walk

with Aristotle— has a goal: the achievement of happiness. And in practising Eudaimonia, education through performance arts has a central role to play.

In conclusion, let us return to the question of Aristotle's goose and the puzzle of why Rahl chose that animal for him to be seen dissecting, if it was not simply that painters of his time were all trained in the Dutch «Still Life» tradition in which the feathered wings of dead game birds featured centrally: see this example by Jan Weenix in the Rijksmuseum (1700). One possibility is that Rahl knew how important medicine was to Aristotle's philosophy. Aristotle's father Nicomachus had been a doctor, indeed the doctor employed by Philip II of Macedon, and doctors and medical analogies are abundant in all his works. Goose fat and other goose products were extremely important in ancient Greek medical preparations and mentioned repeatedly in the texts of Hippocrates.⁹ Rahl will have been aware that Medicine was one of the original four faculties of this university.

Geese, however, do have some connections with ancient philosophy. Aristotle's disciple Clearchos of Soli in Cyprus, who happens to feature on the mural, wrote a book about sexual pathology called *Erotica*. One fragment mentions a goose who was infatuated with a boy (fr. 27). Theophrastus' *On Eros* also mentions a goose at Aegion infatuated with a beautiful boy called Amphilocheus (fr. 567 Fortenbaugh). Pliny, too, tells us that there are love-stories about geese. A beautiful youth from a town in north-western Peloponnese attracted the passionate love of a particular goose, as did a young woman named Glauke who was kitharist to King Ptolemy (*NH* 10.26). Pliny goes on to suggest «one might almost be tempted to think that these creatures have an appreciation of wisdom (*sapientia*): for it is said, that one of them was the constant companion of the philosopher, Lacydes, and would never leave him, either in public or when at the bath, by night or by day».¹⁰ In a fascinating alternative version of the story of Lacydes' goose, Aelian adds the important information that Lacydes was a philosopher of the Peripatetic school—that is, an Aristotelian (*NA* 5.41): Lacydes the Peripatetic possessed a remarkable goose. The goose was deeply devoted to its keeper: when Lacydes went for a walk, it went too; when he sat down, it would remain still and would not leave him for a moment. And when it died, Lacydes gave it an expensive funeral as if it were a family member. Unfortunately the other evidence for Lacydes implies he was a 3rd-century *Platonist* rather than an Aristotelian, but his relationship with his goose and the passage in Pliny may nonetheless have informed the mural.

None of this is completely satisfying as an explanation. The answer may lie in Aristotle's own treatises. In the *History of Animals*, a goose appears in Aristotle's discussion of male reproductive anatomy in animals which have

9. For references, see Alexandra Villing, «A wild goose chase? Geese and goddesses in classical Greece» in *Essays in Classical Archaeology for Eleni Hatzivassiliou 1977-2007*, ed. Donna Kurtz with Caspar Meyer, David Saunders, Athena Tsingarida and Nicole Harris, pp. 171-177 at 173 with n. 29 (Oxford Beazley Archive with Archaeopress)

10. *Potest et sapientiae videri intellectus iis esse: ita comes perpetuo adhaesisse lacydi philosopho dicitur, nusquam ab eo, non in publico, non in balineis, non noctu, non interdiu, digressus.*

blood (3.1). The goose is just one in a list which includes fish, snakes, ring-doves, partridges, lizards, turtles, tortoises, dolphins, elephants, hedgehogs, humans and pigs.¹¹ Theoretically, at least, we could have had a hedgehog or a pig on the mural! Because he says here that the goose's reproductive organ is difficult to see except straight after copulation, most scholars infer that it was one of the numerous different organisms he dissected. This seems even more likely since in *Generation of Animals* he claims that no bird has a penis. He has discovered it in the goose by careful observation.

Lastly, I would like to thank certain people without whom I would never be standing here today. My mentor, a theatre historian called Margot Heine-mann, told me when I did not know what to do with my life to use my only asset –an analytical brain– to try to leave the world a better place than I found it. My mother, who died last summer, had exceptional moral courage and taught me never to give up even when things get tough. My husband and children, including Sarah, who is here today, have given me a very happy home in which I can be creative. My students, including Dr. Leonidas Papadopoulos, who is also present, constantly amaze me with their devotion to the ancient Greeks and their new perspectives. My colleagues, especially those with whom I have produced collaborative volumes, like Dr. Rosie Wyles, also present today, have been a constant support and joy. And my friends old and new here at the University of Athens have made one old woman very happy indeed today.

Βιντεοσκόπηση:

<https://delos.uoa.gr/opendelos/player?rid=faeacf78>

11. See Christopher E. Cosan, «Aristotle's Anatomical Philosophy of Nature», in *Biology and Philosophy* 13 (1998), pp. 311-339.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Μελετίου-Ἀθανασίου Κ. Δημοπούλου, κοσμητευσούσης ἐν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Ἑλένης Μιχ. Καραμαλέγκου καὶ προεδρευούσης ἐν τῷ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Ἄννας Γ. Ταμπάκη, ἔδοξεν ὁμοθύμως τῇ Σχολῇ

EDITH HALL

νήσου τῆς Βρετανικῆς ἐξανιοῦσαν, εὖ πεφυκυῖαν καὶ τὴν ψυχὴν εὖπορον, παιδεία τε ἀρετῇ τε μέγ' ἀρίστην, τὰς περὶ τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν καὶ Φιλολογίαν διατριβὰς θαυμαστῶς πεπονημένην, τὴν δὲ ἐπιστήμην ἐκπρεπῶς καὶ ἔξοχ' ἐταίρων προαγαγοῦσαν, πόλλ' αἰνέσιμα συγγράψασαν, περὶ δὲ τοῦ ἐπὶ σκηνῆς δράματος πλεῖστα διδάξασαν, ἄλλαις τε καινοτόμοις συγγραφαῖς ἐν τοῖς ὁμοτέχνοις διαλάμψασαν, ὧν ἕνεκα τῆς μεγίστης εὐκλείας ἡξιωμένην γέραςί τε πολλοῖς ἐπαίνοις τε τετιμημένην, τῇ δὲ πατρίδι τῇ ἡμετέρα φίλτατα φρονουῦσαν, αὐτὴν τε αἰνέσαι, τὴν ἑαυτῆς δαημοσύνην ἀγλαΐσαι καὶ τοῦ Τμήματος ἐπίτιμον διδάκτορα ἀναδεῖξαι, τὸ δὲ ψήφισμα τότε εἰς μεμβράναν ἀναγράψαι τὴν δὲ τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ μεγάλῃ ἀναγοῦσαν καὶ τὰς τιμὰς ἀνειποῦσαν, ἐπιδοῦναι αὐτῇ, ἧ ἂν ἡμέρα ἡ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Ἰουνίου ἐνάτη, ἔτει ἑξκαιδεκάτῳ καὶ δισχιλιοστῷ.

Ἡ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ANNA Γ. ΤΑΜΠΑΚΗ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τὸ Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθῆνησιν Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου

EDITH HALL

ἀξίαν ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ὃ δὲ Πρύτανις τῆ τοῦ Τμήματος γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ANNA Γ. ΤΑΜΠΑΚΗ

καθηγήτρια τῆς Θεατρολογίας – Ἱστορίας του Θεάτρου, νῦν δὲ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς Πρόεδρος, χρωμένη τῆ δυνάμει, ἦν παρὰ τῶν Πανεπιστημιακῶν Νόμων καὶ τοῦ Τμήματος ἔχω λαβοῦσα,

EDITH HALL

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθῆνησιν Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καὶ πάσας τὰς προνομίας τὰς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένας ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθῆνησι, μηνὸς Φεβρουαρίου τετάρτη καὶ δεκάτη, ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ καὶ δισχιλιοστῷ.

Ἡ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ANNA Γ . Τ ΑΜΠΑΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΜΕΛΕΤΙΟΥ-ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Κ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ-ΟΓΚΟΛΟΓΙΑΣ-ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΥΣΗΣ
ΕΝ ΤΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗ

ΕΛΕΝΗΣ ΜΙΧ. ΚΑΡΑΜΑΛΕΓΚΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΗΣ ΔΕ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΝΝΑΣ Γ. ΤΑΜΠΑΚΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

EDITH HALL

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΜΗΝΟΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΑΙ ΔΕΚΑΤΗ
ΕΤΕΙ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΩ ΚΑΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Η ΚΟΣΜΗΤΩΡ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ
ΣΧΟΛΗΣ

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΛΕΤΙΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Κ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΕΝΗ ΜΙΧ.
ΚΑΡΑΜΑΛΕΓΚΟΥ

ΑΝΝΑ
Γ. ΤΑΜΠΑΚΗ

Δημήτρης Μαυρίκιος

Την 28η Μαΐου 2019 έγινε στην Μεγάλη Αίθουσα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, του κ. Δημήτρη Μαυρίκιου, Σκηνοθέτη και Μεταφραστή. Η τελετή άρχισε με την προσφώνηση του Αντιπρύτανη κ. Ναπολέοντα Μαραβέγια. Ακολούθησε η παρουσίαση του έργου του τιμώμενου από την Καθηγήτρια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών κα. Άννα Ταμπάκη. Τέλος μίλησε ο τιμώμενος, με θέμα: «Εν αρχή ο λόγος, εν τέλει ο κινηματογράφος. Η σύνοδος των τεχνών στη θεατρική δημιουργία».

ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΑ ΜΑΡΑΒΕΓΙΑ
Αντιπρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

*Κυρία Κοσμήτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής,
Κυρία Πρόεδρε του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών,
Κυρίες και Κύριοι Συνάδελφοι,
Κυρίες και Κύριοι,*

Ως εκπρόσωπος της Συγκλήτου και των Πρυτανικών Αρχών, έχω σήμερα την ιδιαίτερη χαρά και τιμή να υποδεχθώ στην ιστορική Μεγάλη Αίθουσα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών τον κύριο Δημήτρη Μαυρίκιο, διακεκριμένο σκηνοθέτη και μεταφραστή.

Στη σύντομη προσφώνησή μου θα ήθελα να τονίσω τη σημαντική συμβολή του τιμωμένου στον χώρο των γραμμάτων και τεχνών. Διακρίνεται για τη βαθιά παιδεία του, την ευρεία του γλωσσομάθεια και το πολυσήμαντο καλλιτεχνικό του έργο στον κινηματογράφο και στο θέατρο, με το οποίο έχει ασχοληθεί σε όλο του το διάνυσμα: αρχαία τραγωδία, νεοελληνικό, παγκόσμιο θέατρο, καθώς και λυρικό.

Γεννήθηκε στο Κάιρο. Μετά τον πόλεμο του Σουέζ, η οικογένειά του εγκατέλειψε την Αίγυπτο και εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα κι αργότερα, με τη δικτατορία του 1967, στο Παρίσι. Σπούδασε φιλολογία και θεατρολογία στη Σορβόνη. Εν συνεχεία, σπούδασε σκηνοθεσία κινηματογράφου στην Κρατική Σχολή Κινηματογραφίας της Ρώμης, με δάσκαλο τον Ρομπέρτο Ροσελίνι (Roberto Rossellini).

Με τη μεταπολίτευση ο Δημήτρης Μαυρίκιος επιστρέφει στην Ελλάδα και λίγους μήνες αργότερα γυρίζει στη Νότιο Ιταλία την ταινία *Polemónia*, όπου καταγράφει τις μειονότητες των ελληνόφωνων.

Με τη μεγάλου μήκους ταινία του *Στο δρόμο του Λαμόρε*, σε δικό του σενάριο, βασισμένο στη νουβέλα του Τζιοβάνι Βέργκα (Giovanni Verga) *La*

Luira, συμμετέχει το 1980 στο επίσημο διαγωνιστικό τμήμα του Φεστιβάλ της Ιέρ (Hyères) και σε άλλα ευρωπαϊκά φεστιβάλ, αποσπώντας εγκωμιαστικές κριτικές.

Από το 1976 ως το 1981, ο Δημήτρης Μαυρίκιος γυρίζει –κυρίως για την ελληνική κρατική τηλεόραση– γύρω στα είκοσι (20) φιλμ documentaires. Μεταξύ των ετών 1982 με 1986 αφιερώνεται στα περίφημα *Γεφύρια του Ιονίου*, δώδεκα ημίωρα κινηματογραφικά ‘λευκώματα’, ένα «προσωπικό οδοιπορικό αναζήτησης», σύμφωνα με τον δημιουργό, «του κοινού πολιτισμού Ελλάδας και Ιταλίας, από την *Οδύσσεια* μέχρι σήμερα». Το έργο του αυτό απέσπασε Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών.

Το 1986 παρουσιάζει το *Μεσογειακό Τρίπτυχο για τα Πάθη*, δραματοποιημένο documentaire με θέμα το βίωμα του Θείου Πάθους στις τρεις μεγαλύτερες χριστιανικές χώρες της Μεσογείου: Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία. Το 1989 γράφει ένα σενάριο για τον ζωγράφο Τζόρτζο ντε Κίρικο (Giorgio de Chirico), που ολοκληρώνεται το 1990 με τον τίτλο *Ænigma est*. Αποσπά πολλά βραβεία: καλύτερης ταινίας documentaire και μουσικής στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης (1990), Κρατικό Βραβείο καλύτερης ταινίας documentaire (1991), κ.ά.

Έχει σκηνοθετήσει για το θέατρο, με μοναδικό και πρωτοποριακό τρόπο, πάντα σε δικές του μεταφράσεις (ή/ και διασκευές), με τη συχνή χρήση μεικτών θεατρικών και κινηματογραφικών μέσων, έργα των Λουίτζι Πιραντέλλο (Luigi Pirandello), Ουίλλιαμ Σαίξπηρ (William Shakespeare), Όσκαρ Ουάιλντ (Oscar Wilde), Τενεσί Ουίλιαμς (Tennessee Williams), Σοφοκλή, Σαμ Σέπαρντ (Sam Shepard), Ρακίνα, Κορνέιγ, καθώς και τις όπερες *Βέρθερος* του Ζυλ Μασνέ (Jules Massenet) και *Χορός μεταμφιεσμένων* του Τζουζέπε Βέρντι (Giuseppe Verdi).

Πολυβραβευμένος, πάντα ανήσυχος, ο Δημήτρης Μαυρίκιος ερευνά με πάθος το υλικό του, αναζητώντας νέους δρόμους στην τέχνη του θεάτρου και του κινηματογράφου. Υπηρετεί επίσης την τέχνη του λόγου, και έχει πραγματοποιήσει θαυμάσιες μεταφράσεις από τα γαλλικά και ιταλικά, τα αγγλικά, τα αρχαία ελληνικά και τα λατινικά. Το τελευταίο του αξιομνημόνευτο μεταφραστικό εγχείρημα είναι η απόδοση στα ελληνικά της *Κόλασης* του Δάντη (Dante).

Για όλους τους παραπάνω λόγους, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τιμώντας σήμερα τον καλλιτέχνη και λόγιο, τον σκηνοθέτη και μεταφραστή Δημήτρη Μαυρίκιο, του απονέμει την ύψιστη ακαδημαϊκή διάκριση του Επίτιμου Διδάκτορα.

Κυρίες και Κύριοι,

Με ιδιαίτερη τιμή και χαρά καλωσορίζω τον κ. Δημήτρη Μαυρίκιο στο Πανεπιστήμιό μας, τον συγχαίρω εκ μέρους της ακαδημαϊκής μας κοινότητας και του εύχομαι από βάθους καρδιάς να είναι υγιής και να συνεχίσει το σπουδαίο καλλιτεχνικό του έργο.

ΑΝΝΑΣ ΤΑΜΠΑΚΗ

Καθηγήτριας Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του
Πανεπιστημίου Αθηνών

*Αγαπητέ Κύριε Αναπληρωτή Πρύτανη,
Αγαπητή Κυρία Κοσμήτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής,
Αγαπητή Κυρία Πρόεδρε του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών,
Αγαπητές, Αγαπητοί Πρόεδροι και Αναπληρωτές Πρόεδροι,
Αγαπητοί Ομότιμοι Καθηγητές,
Αγαπητές, Αγαπητοί Συνάδελφοι,
Αγαπητέ Φίλε Δημήτρη Μαυρίκιε,
Αγαπητοί Καλλιτέχνες και συνεργάτες του τιμωμένου,
Αγαπητές μας Φοιτήτριες, Αγαπητοί μας Φοιητές,
Κυρίες και Κύριοι,*

Ο Δημήτρης Μαυρίκιος γεννήθηκε στο Κάιρο της Αιγύπτου, στη χώρα που διασχίζει και γονιμοποιεί ο Νείλος, το «αρχέγονο ποτάμι» –δανείζομαι την ωραία αυτή έκφραση από τη συλλογή διηγημάτων της αγαπημένης του μητέρας Μαρίας Γαρζώνη-Μαυρικίου, *Ποτάμια*.¹

Τα γεγονότα του Σουέζ έφεραν τον αδυσώπητο άνεμο του πολέμου στη ζωή της οικογένειας: στους γονείς του, τον Γιάννη Μαυρίκιο, πολιτικό μηχανικό, τη γλωσσομαθή και καλλιεργημένη μητέρα του Μαρία, στον αδελφό του και στον ίδιο, μικρά παιδιά τότε. Φόβος, μετακινήσεις σε πόλεις - σταθμούς στην Ανατολή και στη Δύση, τα διαδοχικά *ποτάμια* των διηγημάτων της μητέρας του, το υγρό στοιχείο που ενώνει και χωρίζει, διαχρονικό διαπολιτισμικό στοιχείο επικοινωνίας, καθώς και οι αρχαίοι θαλάσσιοι δρόμοι της Μεσογείου, που τροφοδότησαν αργότερα την έμπνευση του νεαρού δημιουργού.

Ο Δημήτρης Μαυρίκιος ευτύχησε να γνωρίσει πολλές γλώσσες και πολιτισμούς. Αυτή η όσμωση, ο βιωμένος συγκρητισμός, που αυξάνει την ευαισθησία και την περιέργεια του ατόμου, επέδρασε ευεργετικά, διεγερτικά στην ψυχοσύνθεση του παιδιού, του νεαρού Δημήτρη αργότερα, που διέθετε καλλιτεχνική ιδιοσυγκρασία.

Ερχομός στην Αθήνα, όπου φοιτά στη Λεόντειο Σχολή· με το ξέσπασμα της δικτατορίας του 1967 ακολουθεί τους γονείς του στο Παρίσι.

Στέρρες και πλούσιες στάθηκαν οι σπουδές του στη Σορβόνη: φιλολογία και θεατρολογία στο Paris III. Σπουδαία υπήρξαν τα ακούσματά του, αφού ανάμεσα στους δασκάλους του συγκαταλέγονταν ο Bernard Dort, ο Γιώργος Σεβαστίκογλου, ο Jacques Scherer.

Από την «πόλη του Φωτός» στην «Αιώνια πόλη», από τον Σηκουάνα στον Τίβερη, όπου ακολουθούν οι σπουδές του στον κινηματογράφο, στην Κρατική Σχολή Κινηματογράφου, στο Centro Sperimentale di Cinematografia της Ρώμης, με δάσκαλο τον Roberto Rossellini. Στη διάρκεια των σπουδών του

1. Μαρία Γαρζώνη-Μαυρικίου, *Ποτάμια*, Κέδρος, Αθήνα, 2015.

παρακολούθησε γυρίσματα ταινιών του Federico Fellini, του Mauro Bolognini και του Pietro Germi.

Πτυχιακή εργασία του ήταν η πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του, *Τρωάδες*, σε δικό του σενάριο, βασισμένο στον Ευριπίδη και τον Σενέκα. Το 1967 γύρισε την πρώτη του ταινία μικρού μήκους *Πρίαπος*· δικό του το σενάριο, βασισμένο στη *Σάτυρα I/VIII* του Οράτιου.

Η μεταπολίτευση τον φέρνει στην Ελλάδα και ξεκινά ο κύκλος του κινηματογράφου, με έμφαση στο documentaire. Μερικούς μήνες μετά αρχίζει μια γόνιμη περίοδος έρευνας και αναζήτησης στη Νότιο Ιταλία για τις εκεί ελληνόφωνες μειονότητες. Εξοπλισμένοι με τον Λευτέρη Παυλόπουλο με μια ελαφριά κάμερα, με πολλά μέτρα ταινίας και άμετρο νεανικό ενθουσιασμό, κάνουν τα πάντα μόνοι τους, γυρίζουν το συγκλονιστικό *Polemónτα* που, όπως ήταν επόμενο, βραβεύεται αλλά και γίνεται ευρύτερα αποδεκτό.

Με ενδιάμεση τη μεγάλου μήκους ταινία του *Στο δρόμο του Λαμόρε* (1980), βασισμένη στη νουβέλα του Giovanni Verga, *La Lupa*, που αποσπά εγκωμιαστικές κριτικές και στο εξωτερικό, γυρίζει την περίοδο 1976 με 1981 είκοσι (20) documentaires. Αναμφίβολα, μια από τις κορυφαίες στιγμές υπήρξε η σειρά *Γεφύρια του Ιονίου* (1982-1986), δώδεκα ημίωρα κινηματογραφικά «λευκώματα» για την κρατική τηλεόραση, ένα «προσωπικό οδοιπορικό αναζήτησης του κοινού πολιτισμού Ελλάδας και Ιταλίας, από την *Οδύσσεια* ως σήμερα», σύμφωνα με τον σκηνοθέτη. Έτυχε ευρείας απήχησης και τιμήθηκε με Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών.

Συγκλονιστικό είναι και το *Μεσογειακό τρίπτυχο για τα Πάθη* (1986), δραματοποιημένο documentaire με θέμα τη συγκριτική προσέγγιση του βιώματος του Θεού Πάθους στην ορθοδοξία και τον καθολικισμό σε τρεις χαρακτηριστικές χώρες της Μεσογείου: Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία.

Επιστέγασμα της ενασχόλησής του με το documentaire, και μια διεισδυτική αισθητική υπέρβασή του, αποτελεί το δραματοποιημένο ποιητικό δοκίμιο για τον γεννημένο στον Βόλο ιταλό πρωτοπόρο (μεταφυσικό) ζωγράφο Giorgio de Chirico, *AEnigma est* (1989). Πολυβραβευμένο κι αυτό.

Ο κύκλος των ταινιών κλείνει περίπου το 1990, όμως ο κινηματογράφος μένει σταθερά παρών στην καλλιτεχνική του δημιουργία, αρχής γενομένης από τη συνεργασία του με τους Μίνωα Βολανάκη, Μάνο Χατζιδάκι και Διονύση Φωτόπουλο στο ανέβασμα της όπερας *Mahagonny* (Εθνική Λυρική Σκηνή, 1977), όπου ενέταξε σ' ένα μεγάλο μέρος της παράστασης κινηματογραφικά δρώμενα σε τρεις μεγάλες οθόνες.

Να δώσω το λόγο εδώ σε έναν άκρως διαισθητικό και διεισδυτικό φιλόλογο - ποιητή, τον Δημήτρη Μαρωνίτη. Τους έδεσε μεγάλη φιλία, φιλία που δημιουργήθηκε μέσα από τις εκλεκτικές συγγένειες που τους ένωσαν. Είχε μιλήσει, σε συνέντευξή του στην εκπομπή «Παρασκήνιο» της Κρατικής τηλεόρασης με θέμα: «Έρευνα για ένα πορτραίτο του Δ. Μαυρίκιου», για το πρώτο έναυσμα, τους διαδοχικούς σταθμούς αυτής της πνευματικής γνωριμίας: εν αρχή τα *Γεφύρια του Ιονίου* –εντυπωσιάζεται και του τηλεφωνεί για πρώτη φορά–, ακολουθεί η πρώτη παράσταση του Pirandello, στο Κ.Θ.Β.Ε., *Έξι πρόσωπα*

ζητούν συγγραφέα και έρχεται, τέλος, το *AEnigma est*.

Επισημαίνει ο Μαρωνίτης ότι «και η τέχνη ορίζεται με τρόπο συγκριτικό όπως και η επιστήμη [...] Ανακαλύπτουμε [με τον Μαυρίκιο] σαν τα μικρά παιδιά το θέατρο σαν να μην είχαμε ξανασυναντηθεί μαζί του, όπως συνέβαινε κάποτε με τον Κουν και τον Βολανάκη».

Τύχη αγαθή: η πρώτη του αναμέτρηση με το θέατρο ήταν με έναν συγγραφέα που τον στοιχειώνει, καθώς συμβαίνει, το ομολογεί ο ίδιος, και με τον Tennessee Williams. Και με τους δυο έχει την ίδια «εμμονή», όπως την αποκαλεί.

Για τον Δημήτρη Μαυρίκιο, οι παραστάσεις του, τα έργα που ανεβάζει δεν έχουν τη ροή της κανονικότητας, της ρουτίνας ενός «επαγγελματία» σκηνοθέτη. Ενώ μελετά, μεταφράζει, συλλέγει εικόνες και εμπειρίες, το νέο έργο εισβάλλει δυναμικά, καθηλωτικά στον κόσμο του, παθιάζεται μαζί του, ακαταπόνητος ασχολείται για το στήσιμο της παράστασης με το σύνολο των στοιχείων της: τον λόγο, την υπόκριση, τον ήχο, την εικόνα, ασκώντας στον μέγιστο βαθμό τις δυο μεγάλες αρετές του: την κατακτημένη γνώση που διαθέτει –καταβυθίζεται σε μια έρευνα επιστημονική, θεατρολογική, γλωσσική και την ευαισθησία του.

Για τον Μαυρίκιο, τα *Έξι πρόσωπα* του Pirandello αποτελούν ένα δύσκολο και μεγαλοφυές έργο. Οριοθετούν τη δύναμη του θεάτρου, τοποθετώντας τον θεατή μέσα στη επίκεντρο της δράσης. Καθοριστικό στοιχείο της «πιραντελλικότητας», που το ανιχνεύει και στον *Γυάλινο Κόσμο*· όλοι θυμόμαστε την εμβληματική παράσταση που έστησε στον επάνω όροφο του θεάτρου «Εμπρός». Κι εδώ ανασύρω από τη μνήμη μου τις εύστοχες παρατηρήσεις του στο μεταπτυχιακό μου σεμινάριο, για τη μέγιστη σημασία της απόδοσης του τίτλου ενός έργου: ο οικείος μας, τόσο εύθραυστος *Γυάλινος Κόσμος*, είναι στην πραγματικότητα ένα *Γυάλινο Θηριοτροφείο*. Αλλά και την έρευνά του με βάση τη reading edition του έργου, που του έδωσε μια άλλη αντίληψη για την παράσταση.

Στο θέατρο, τα θέματα, τα πανανθρώπινα μοτίβα ενώνονται με έναν μυστηριακό, διαχρονικό τρόπο. Όταν καταπιόσθηκε, αμέσως μετά, με την *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή για το Φεστιβάλ Επιδαύρου, ομολογεί ότι ανακάλυψε τις ίδιες μυστικές διόδους, τον ίδιο εξοντωτικό οικογενειακό πυρήνα: μια κυριαρχική μητέρα, έναν πατέρα απόντα, την ιδιαίτερη σχέση της αδελφής με τον αδελφό, την ύπαρξη του φίλου.

Ο ίδιος αλλά και οι στενοί του συνεργάτες, για παράδειγμα ο ταλαντούχος συνθέτης Νίκος Κυπουργός, αναφερόμενοι στις παραστάσεις του, μιλούν για την κατασκευή μιας λεπτομερούς «σκηνοθετικής παρτιτούρας». Ας προσέξουμε τούτο: επειδή ο σκηνοθέτης έχει το χάρισμα να ελέγχει το σύνολο των επί μέρους, το κείμενο, το οποίο το μεταφράζει ή το διασκευάζει και το δουλεύει ο ίδιος με τους ηθοποιούς του, τον ήχο, τη μουσική, γνώση που κατέχει καλά, την εικόνα, που είναι σε θέση να ελέγξει απόλυτα, έχουμε την απόλυτη σύζευξη των τεχνών.

Δεν θα ήθελα να μιλήσω για έναν «λόγιο», όχι όμως «σχολαστικό» σκηνοθέτη, που στοχάζεται και αναμετριέται αισθητικά με την παραμικρή λεπτομέρεια στο ύφος μιας επιστημονικής ανάλυσης. Πώς θα μπορούσα άλλωστε να το πράξω αυτό αφού με έχει σαγηνεύσει, κι εμένα και τους φοιτητές μου τόσα χρόνια,

όταν τον έχουμε ακούσει να μιλά για τις προηγούμενες σκηνοθεσίες του και τις μεταφράσεις του, να τις αναλύει και να τις σχολιάζει με υπέροχο τρόπο, όταν περνά από την περιγραφή του σκηνικού χώρου (*Γυάλινος Κόσμος*), στο μαγικό *Εβδομο ρούχο* και στην αγαπημένη του Αλέκα Παΐζη, στη «δασκάλα» του, όπως την ονομάζει, ή στον *Ερρίκο τον Δ*, ένα ‘work in progress’ (2008). Όταν περνά από την ανακάλυψη της εσωτερικής μετρικής του κειμένου (*Σαλώμη* του Oscar Wilde) στην αναδίφηση της reading edition (*Γυάλινος Κόσμος*) και στην πλήρη αποκατάσταση των τόσο πρωτοποριακών για την εποχή του Williams οδηγιών για τη χρήση κινηματογραφικών πλάνων, τέλος, στην ένταξη του ποιήματος για τον Άγιο Σεβαστιανό (συμβολικά Σεμπάστιαν άλλωστε ο κεντρικός ήρωας) στο *Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι*.

Κι από μια στιγμή και πέρα, να παρακολουθούμε τις νέες «εν τω γίνεσθαι» δουλειές του, με αποκορύφωμα τις πιο πρόσφατες, την *Πάπισσα Ιωάννα*, την περιπετειώδη εξιστόρηση της πραγματικής ζωής της Κορνηλίας Ροδοκανάκη, μετέπειτα Ροΐδη, και τον ψυχογραφικό συσχετισμό του προσώπου της μητέρας με την ταραγμένη ζωή της Ιωάννας, μια δουλειά που εξελίχθηκε σε δυο φάσεις, σε δυο συνεχόμενες χρονιές στο Φεστιβάλ Αθηνών, και στο *Απόψε αυτοσχεδιάζουμε*, όπου στα δυο εξάμηνα του μαθήματος ακούσαμε την υπόκριση (Γιούλικα Σκαφιδά, Γιάννης Βογιατζής) και τη μοναδική μουσική επένδυση του έργου να διαμορφώνονται, ένα έργο «εν τη γενέσει»!

Ο δάσκαλός του, ο Βολανάκης, τού επέβαλε εξαρχής να δουλεύει ο ίδιος τις μεταφράσεις του. Σοφή επιλογή. Η γλωσσομάθειά του επέτρεψε να το πραγματοποιήσει με άνεση.

«Μια μετάφραση, λέει ο ίδιος, είναι σαν 300 ή 500 αναγνώσεις αν γίνει όπως πρέπει να γίνει. Αποτελεί μια εμπειρία προκαταβολική της διδασκαλίας». Ο Δημήτρης Μαυρίκιος ως μεταφραστής είναι έξοχος. Δουλεύει το μέτρο με γνώση και μαεστρία. Είναι από τους πρώτους, μάλλον ο πρώτος με την έμμετρη μετάφραση του *Ρωμαίου και της Ιουλιέτας*, που εισήγαγε αυτόν τον νεωτερισμό στις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα, τόλμημα το οποίο ακολούθησαν στη συνέχεια σημαντικοί μεταφραστές και σκηνοθέτες. Έδωσε έξοχα αποτελέσματα με την Ανδρομάχη του Ρακίνα, τον «Άμλετ των Γάλλων», όπως την αποκάλεσε, που ανέβασε για το Εθνικό Θέατρο (Φεστιβάλ Επιδαύρου και σε περιοδεία), μια τραγωδία που περικλείει στους στίχους της ατόφια τη μνήμη του πολέμου της Τροίας, της κλαγγής των όπλων και του ολέθρου, μια από τις ωραιότερες και πιο κλασικές του γάλλου συγγραφέα.

Με τη *Φρεναπάτη (L'illusion comique)* του Corneille, πάλι για το Εθνικό Θέατρο (Κεντρική Σκηνή) έδωσε το απόσταγμα ενός έργου του μπαρόκ που αποθεώνει τη μαγεία, την ψευδαίσθηση του θεάτρου.

Το μεταφραστικό εγχείρημα τον κερδίζει ολοένα και περισσότερο, και αυτό αποδεικνύεται με το μεγάλο του τόλμημα να φιλοτεχνήσει τη μετάφραση της *Κόλασης (L'Inferno)* του Dante, την οποία ολοκλήρωσε πριν από λίγο καιρό.

Θα κλείσω την ομιλία μου με τη φετινή μεγάλη επιτυχία του *Απόψε αυτοσχεδιάζουμε*, στην οποία ο Δημήτρης Μαυρίκιος εμφανίστηκε και ως ηθοποιός: ο Σκηνοθέτης-ενορχηστρωτής.

Γράφει στο σκηνοθετικό του σημείωμα: «Πρόκειται για ένα απόλυτο έργο θεάτρου εν θεάτρω (ή μάλλον θεάτρου εν θεάτρω εν θεάτρω), το οποίο τολμώ να το χαρακτηρίσω ως το κρυφό αριστούργημα του Πιραντέλλο. Κρυφό και υπό την έννοια ότι μια πρώτη ανάγνωσή του δεν αποκαλύπτει εύκολα τη δύναμή του, κάτι που οφείλεται κυρίως στο ότι οι χαρακτήρες του –εν μέρει και η δράση του– δεν έχουν ολοκληρωθεί από τον Πιραντέλλο, καθώς θα προκύψουν στην ουσία από τους ερμηνευτές της εκάστοτε παρουσίας του. Οι ηθοποιοί θα υποδυθούν πρώτα τον εαυτό τους και μόνο αργότερα τους ήρωες της μυθοπλασίας που βασίζεται στο διήγημα του Πιραντέλλο ‘Λεονόρ αντίο’, πάνω στο οποίο θα αυτοσχεδιάσουν μέσα από μια οδυνηρή διαδικασία, ικανή να οδηγήσει ακόμα και στον θάνατο».

Μια άκρως λεπταίσθητη ερμηνεία, πλαισιωμένη από την υπέροχη μουσική του Μάνου Χατζιδάκι, αυτή που ακούστηκε στην πρώτη αθηναϊκή παράσταση του 1961 (θέατρο Αθηνών, σκηνοθεσία Δημήτρη Μυράτ), σε διασκευή, προσαρμογή και εννοχρήστρωση του Νίκου Κυπουργού. Όλοι οι ηθοποιοί θαυμάσιοι, με προεξάρχουσα τη συγκλονιστική ερμηνεία του Γιάννη Βογιατζή.

Ο αποψινός μας τιμώμενος αποτελεί έναν ιδιοφυή, εκρηκτικό συνδυσμό διασταύρωσης «αρχέγονων» πολιτισμών, έναν «ουμανιστή» πολίτη του κόσμου, ταυτοχρόνως δε εραστή της τεχνολογίας και δεινό γνώστη της, έναν υπερευαίσθητο αναγνώστη και ερμηνευτή, έναν διεισδυτικό ερευνητή, έναν τελειομανή σκηνοθέτη και μεταφραστή και μια αληθινή, βαθιά καλλιεργημένη, αισθαντική προσωπικότητα!

Αγαπητέ μας Δημήτρη Μαυρίκιε, σας εύχομαι από καρδιάς να μας οδηγήσετε σε πολλές ακόμη διανοητικές και καλλιτεχνικές απολαύσεις!

ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ
Σκηνοθέτη και Μεταφραστή

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ

*Εν αρχή ο λόγος, εν τέλει ο κινηματογράφος
Η σύνοδος των τεχνών στη θεατρική δημιουργία*

*Κύριε Αναπληρωτή Πρύτανη,
Κυρία Κοσμήτωρ,
Κυρία Πρόεδρε του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών,
Αγαπητή και πολύτιμη φίλη κυρία Άννα Ταμπάκη,
Κυρίες και Κύριοι Καθηγητές,
Αγαπητοί μου φοιτητές,
Καλοί μου φίλοι,
Αγαπημένοι μου συνεργάτες στο θέατρο...*

...συγχωρέστε με, αλλά νιώθω ότι είμαι λίγο άγαρμπος με το τυπικό μέρος των προσφωνήσεων –δεν είμαι μαθημένος–, γι' αυτό και θα απευθύνω τις ουσιαστικές ευχαριστίες μου στο Πανεπιστήμιο για μια τέτοια τιμή και σε όλους τους παρόντες. Και όχι μόνον στους παρόντες.

Ετοιμάζοντας τα όσα ήθελα να πω για τη σύνοδο των τεχνών στο θέατρο, όλο και σκόνταφτα. Ανακάλυπτα ότι πιο πολύ με απασχολούσε το πλαίσιο αυτής της ομιλίας, παρά το ίδιο το θέμα της. Το θέμα μού ήταν σχετικά γνωστό· το πλαίσιο, άγνωστο.

Δεν είμαι σε θέατρο, παρόλο που ο χώρος κάτι έχει από θέατρο, ίσως είναι και πιο υποβλητικός από ένα ωραίο θέατρο. Και είμαι εδώ, εγώ (νομίζω τουλάχιστον ότι είμαι εγώ), αλλά φοράω κάτι που, αν και δεν είναι, μοιάζει με θεατρικό κοστούμι. Κάπως νιώθω ότι έχω γίνει... ρόλος. Ναι· έτσι με βλέπω: λίγο σαν ρόλο... σαν χαρακτήρα θεατρικό, την ανάλυση του οποίου θα αποτολμήσω να κάνω συνοπτικά, πριν μπω στο κυρίως θέμα μου.

Μεγάλωσα μέχρι τα 9 μου χρόνια στην Αίγυπτο. Μάλιστα, γεννήθηκα στην Γκίζα, κυριολεκτικά κάτω απ' τις Πυραμίδες, και δη μια πρωτοχρονιά των αρχαίων Αιγυπτίων: 19 Ιουλίου –με ό,τι μπορεί να σημαίνει αυτό.

Ο πατέρας μου, Συμιακός· η μητέρα μου, Κερκυραία με βενετσιάνικη καταγωγή. Έχουν κάνει τα πάντα για τον αδελφό μου κι εμένα. Χρωστώ πάρα πολλά και στους δύο, ειδικά στη μητέρα μου. Χρωστώ πολλά και στον δικό της πατέρα, τον παππού μου τον Πέτρο, που γέμιζε το σπίτι με όπερες απ' το παλιό γραμμόφωνο και μας απήγγελλε Δάντη στο πρωτότυπο.

Πολλά χρωστώ και στις δύο μικρές αδελφές της μητέρας μου: στο πιάνο της Καίτης, νήπιο, αυτοσχεδίαζα μουσική με τις ώρες· και η Νίτσα, εμπνευσμένη παραμυθού, ήταν η πρώτη που με μύησε στη μυθοπλασία. Σ' εκείνην χρωστώ το παιχνίδι που πιο πολύ αγάπησα: πώς θα παραστήσω κάτι, είτε με το λόγο είτε με κάτι που έμοιαζε με παιχνίδι αλλά δεν ήταν παιχνίδι... ήταν

παίξιμο. Οι δυο έννοιες του «παίζω» γίνονταν μία.

Και ξαφνικά, ο Πόλεμος του Σουέζ... το σπίτι μας στο Πορτ Σαΐντ, ακριβώς στο μέτωπο των μαχών... η φυγή στο εσωτερικό του Δέλτα... προσφυγιά... κρύο... κάποια στιγμή και πείνα... στην επιστροφή, μήνες μετά, το σπίτι μας βομβαρδισμένο...

Στη δουλειά μου (ενίοτε ασυναίσθητα) ταυτίζομαι συχνά με κάποιους ήρωες των έργων. Στην πρώτη μου ταινία, τις *Τρωάδες* (αλλά και τέσσερις δεκαετίες μετά, στην *Ανδρομάχη* του Ρακίνα), όχι μόνον ήμουν το παιδί που είχε ζήσει έναν πόλεμο, ο Αστυάναξ, αλλά και ταύτιζα τη μητέρα μου με την Ανδρομάχη. Όχι τυχαία, στην πρωτόλεια εκείνη ταινία μου όπου έπαιζαν συγγενείς και φίλοι, το ρόλο της Ανδρομάχης τον είχα δώσει στην ίδια τη μητέρα μου, η οποία *και τότε και* στις επόμενες δύο ταινίες μου υπήρξε η πιο στενή και αφοσιωμένη συνεργάτις μου. Την ήθελα πεισματικά κοντά μου σε ό,τι κι αν έκανα στα πρώτα μου βήματα.

Όταν πια απογαλακτίστηκα από έναν τέτοιο «θηλασμό», μετά τα τριάντα μου, μπόρεσε κι εκείνη να στραφεί στη δική της δημιουργία, τα ωραία διηγήματά της που εκδόθηκαν σχετικά πρόσφατα στον Κέδρο.

Η Μαρία, η μητέρα μου, ήταν πάντα πηγή έμπνευσης για μένα· ακόμα και τώρα, που, παρά το ενενηκοστό ένατο έτος της ηλικίας της, επέμενε να είναι απόψε εδώ, μα οι γιατροί της δεν την άφησαν.

Όταν γύριζα τις *Τρωάδες*, στα 22 μου χρόνια (στα στούντιο της Τσινεσιτά ως φοιτητής της Κρατικής Σχολής Κινηματογράφου), ευτύχησα να έχω δάσκαλο τον Ρομπέρτο Ροσελίνι. Είχαν προηγηθεί τα χρόνια των θεατρικών σπουδών στο Παρίσι, όπου επίσης ήμουν τυχερός με δασκάλους όπως ο Ντορτ, ο Σερέρ, ο Σεβαστίκογλου, ο Αντονέτι... Είμαι σε όλους ευγνώμων.

Το Παρίσι και η Ρώμη στα χρόνια της δικτατορίας ήταν κι αυτά τύχη για έναν νεαρό Έλληνα που οι αριστεροί γονείς του αναγκάζονταν ν' αλλάξουν για άλλη μία φορά πατρίδα, αφού θα ζούσαν πια οριστικά στο Παρίσι. Όμως ακόμα και το Παρίσι μάς υποδέχθηκε φλεγόμενο! Μάης του '68. Τον έζησα κι αυτόν –ως φοιτητής κλασικής φιλολογίας και θεατρικών σπουδών σε μια Σορβόνη εν μέσω οδοφραγμάτων.

Μίλησα πριν για τύχη, επειδή στα μαύρα εκείνα χρόνια της δικτατορίας, η συσπείρωση των εκεί Ελλήνων ήταν κάτι το συναρπαστικό. Στενές, ουσιαστικές φιλίες, έξω από το πλαίσιο κάποιας κοσμικότητας.

Τύχη, γιατί ο νεαρός που ήμουν ζούσε πλάι στα ινδάλματά του: Κούνδουρο, Κακογιάννη, Βασιλικό, Τσαρούχη, Θεοδωράκη, Μανθούλη, Άγγελο Δεληβοριά, Μελίνα, Ειρήνη Παπά, Φαραντούρη, Καραϊνδρου και, κάποια στιγμή, διερχόμενο απ' το Παρίσι, τον Μάνο Χατζιδάκι, στον οποίο οφείλω πολλά: τη συνεργασία μου με το Τρίτο Πρόγραμμα, την πρώτη παράστασή μου που εκείνος με έσπρωξε να κάνω, το 1980, αλλά και την πιο πρόσφατη, κύριο έναυσμα της οποίας υπήρξε η μουσική του Χατζιδάκι για το *Απόψε αυτοσχεδιάζουμε*.

Με γέφυρα τη μουσική του Χατζιδάκι, περνώ στο κυρίως θέμα μου: «Εν αρχή ο λόγος, εν τέλει ο κινηματογράφος» και κάπου ανάμεσά τους η μουσική. Άυλη, αιθέρια, δεσπάζει μαγικά στη σύνοδο των τεχνών· γιατί αυτό είναι το

θέατρο: μια σύνοδος τεχνών.

Η μουσική δεν είναι «επένδυση», δεν είναι το ρούχο που ντύνει μια παράσταση ή μια ταινία· είναι οργανικός ιστός του σκηνηκού ή του κινηματογραφικού έργου.

Η μουσική προϋπάρχει των σκηνηκών δοκιμών, έστω ως προσχέδιο, έστω και μόνον στο μυαλό του σκηνοθέτη, ο οποίος οφείλει απ' την αρχή να μυήσει τους ηθοποιούς στην αρμονική σχέση που θα έχουν ο λόγος, η δράση και το συναίσθημά τους με τη μουσική. Θα είναι κρίμα αν τους «φορέσει» τη μουσική εκ των υστέρων σαν ηχητικό ρούχο, ή αν την αγνοήσει τελείως σε έργα που υποβάλλουν την παρουσία της, ή αν διδάξει τους ρόλους χωρίς να σταθεί στη μουσική φυσιογνωμία του λόγου.

Βλέπετε, ο λόγος, συχνά, είναι και μουσική· ειδικά στην περίπτωση του έμμετρου θεατρικού λόγου –η αδυναμία μου, μια σχεδόν εμμονή, που από τον Σαίξπηρ ως τους γάλλους κλασικούς κι από τον Σοφοκλή ως τον Δάντη μ' έχει ωθήσει να μεταφράσω ως τώρα καμιά δωδεκαριά χιλιάδες στίχους· συνήθως σε ίαμβο, αλλά ενίοτε και σε ανάπαιστο ή μεσοτονικό.

Όμως και η πρόζα συχνά κρύβει μέσα της μουσική. Ο Λόρκα, ο Τενεσί Ουίλιαμς, ο Όσκαρ Ουάιλντ, τα πεζά του Ρίτσου, κρύβουν στην πρόζα τους μουσική και όχι μόνο στο μέτρο, αλλά και στους συνδυασμούς των φθόγγων, στις παρηχήσεις. Όταν μετέφραζα τη *Σαλώμη* του Όσκαρ Ουάιλντ από τα γαλλικά, στα οποία την έγραψε, και παρόλο που η διάταξη του κειμένου ήταν σε πρόζα, κάτι μ' έκανε να κοντοσταθώ, να υποψιαστώ για πρώτη φορά ότι μέσα σ' έναν φαινομενικά πεζό λόγο, μπορεί να κρύβεται ακόμα και μια σειρά από 27 αναπαιστούς! Τόσοι ανάπαιστοι σε ένα κείμενο που, από τη διάταξή του, δεν εμφανίζεται ως έμμετρο.

Εδώ, ο μεταφραστής και ο σκηνοθέτης οφείλουν πάση θυσία να αποκωδικοποιήσουν τη μουσική του λόγου ως μύστες και, μαζί, ως εργάτες της ύστατης αυτής μορφής προφορικής λογοτεχνίας που είναι το θέατρο.

Η εξάλειψη του αναλφαβητισμού αλλά και η τυπογραφία έχουν συντελέσει, εδώ και αρκετούς αιώνες, στο να μην υπάρχει πια άλλη προφορική μορφή μιας τέχνης, η οποία στα γεννοφάσκια της, στον Όμηρο και μετά, στο αρχαίο δράμα, ήταν προφορική.

Αρκετοί μεταφραστές, μα και συγγραφείς, δεν δίνουν ιδιαίτερο βάρος σ' αυτή την ιδιαιτερότητα του θεατρικού λόγου. Ως κωφάλαλοι δημιουργοί, συχνά εξαίρετοι, δε λέω, απευθύνονται σε κωφάλαλους αναγνώστες. Όμως κάτι που ως ανάγνωσμα είναι όμορφο και αντιληπτό, δεν σημαίνει ότι αυτομάτως είναι και εύχο ή άμεσα κατανοητό ως ακρόαμα.

Το 1986, έλαβα μian αδιαπραγμάτευτη εντολή από έναν άλλο μεγάλο δάσκαλο τέχνης και ζωής, που τόσα του χρωστώ. Ο Μίνως Βολανάκης δεν το συζητούσε καν: τη μετάφραση για το *Έξι πρόσωπα ζητούν συγγραφέα* όφειλα να την κάνω εγώ ο ίδιος. Σχεδόν έντρομος, τον ρώτησα: «Γιατί μου το κάνεις αυτό;». Η απάντηση ήταν: «Θα το καταλάβεις μόνος σου». Κι εξαφανίστηκε. Κι εγώ κατάλαβα...

Για τον σκηνοθέτη, αν γνωρίζει τη γλώσσα του πρωτοτύπου, αν έχει τη

δυνατότητα να εκφράζεται λογοτεχνικά, δεν υπάρχει καλύτερη εμβάθυνση στο έργο, καλύτερη θητεία δίπλα στον συγγραφέα, απ' το να μεταφράσει ο ίδιος το έργο που θα διδάξει στους ηθοποιούς. Από τη μια, θα ξέρει να τους εξηγήσει καλά το γιατί κάθε λέξης· από την άλλη, κάτι θα έχει εισπράξει απ' τη μουσικότητα του πρωτότυπου λόγου, για να το μεταφέρει στο μετάφρασμα και στη διδασκαλία –ακόμα και στον Πιραντέλο, ο λόγος του οποίου δεν είναι ιδιαίτερα μουσικός.

Ευχή και κατάρα του Βολανάκη. Ήταν τόσο πολύτιμο αυτό το μάθημα, ώστε σε όλες τις παραστάσεις που σκηνοθέτησα έκανα ο ίδιος τη μετάφραση, αλλά, βέβαια, με έναν περιορισμό: να ασχολούμαι μόνο με έργα των τεσσάρων γλωσσών που γνώριζα.

Δύο χρόνια αργότερα, το 1989, καταπιάστηκα με αυτό που θεωρώ ότι είναι από τα πιο τολμηρά που έχω επιδιώξει. Σε μια εποχή κατά την οποία η έμμετρη μετάφραση ήταν ουσιαστικά είδος αποκηρυγμένο, εκπονήθηκε εκείνη που μου προκύπτει ως η πρώτη έμμετρη μετάφραση μετά από τουλάχιστον μισό αιώνα εξοστρακισμού του έμμετρου λόγου από τις θεατρικές μεταφράσεις: αναφέρομαι στο *Ρωμαίος και Ιουλιέτα* για το Εθνικό Θέατρο. Είχα και μια μεγάλη πρόκληση γι' αυτό: τη μελωδική, εφηβική, ερωτική φωνή της Λυδίας Φωτοπούλου.

Να κι ένα ακόμα στοιχείο που συνηγορεί υπέρ της μετάφρασης από τον σκηνοθέτη. Όταν η μετάφραση προκύπτει από μian ανάθεση σκηνοθεσίας, ο σκηνοθέτης, καθώς μεταφράζει, «ακούει» τη φωνή του ηθοποιού που έχει διαλέξει.

Η *Ηλέκτρα* έγινε για την Καρυοφυλλιά Καραμπέτη. Τόσο η δική της υποβλητική φωνή όσο και του Νίκου Καραθάνου, της Μαρίας Κεχαγιόγλου, της Μαρίας Κατσιαδάκη και, βέβαια, του Δημήτρη Μαρωνίτη, στοίχειωναν τ' αυτιά μου όσο μετέφραζα το έργο του Σοφοκλή. Με τον Νίκο Καραθάνο, μάλιστα, δοκίμαζα καθημερινά τα λόγια του Ορέστη...

Έτσι και για τα έργα του Τενεσί Ουίλιαμς: η Αμάντα μεταφράστηκε για τη Ράνια Οικονομίδου, ο Τομ για τον Νίκο Κουρή, η Βάιολετ για την Μπέτυ Αρβανίτη· και για εκείνα του Πιραντέλο, η Μομίνα για τη Γιούλικα Σκαφιδά, ο Παλμίρο για τον Γιάννη Βογιατζή, στο *Αποψε Αυτοσχεδιαζουμε*, και πάει λέγοντας... Όταν, μάλιστα, προέκυψε να ανεβάσω για δεύτερη φορά τα *Έξι πρόσωπα*, προσάρμοσα την παλιά μετάφραση βάσει και της νέας διανομής: από τον Δημήτρη Καρέλη στον Λάζαρο Γεωργακόπουλο, από τη Λίνα Λαμπράκη στη Βαγγελιώ Ανδρεαδάκη... Και ούτω καθεξής...

Κάτι τέτοιο συμβαίνει σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό όταν πρόκειται για διασκευή ή για πρωτότυπη γραφή, όπως οι ένθετοι μονόλογοι της Αντονιέτα Πιραντέλο στο *Ερρίκος Δ* που γράφτηκαν για τη μεγάλη μας Αλέκα Παΐζη, για την οποία είχα γράψει αρχικά και το ρόλο της Κορνηλίας Ροΐδη στην *Πάπισσα Ιωάννα*. Το ίδιο περίπου έγινε και στη διασκευή του *Έβδομου ρούχου* της Ευγενίας Φακίνου, όπου είχε «μετρήσει» η φωνή της Παΐζη για τους διαλόγους. Σ' εκείνη την παράσταση, μάλιστα, είχα βασίσει τους διαλόγους της Ρίτσας πάνω σε μια φωνητική μίμηση που έκανε χρόνια πριν η Ευγενία Αποστόλου.

Η σχέση με κάθε ηθοποιό ξεχωριστά ξεκινάει από τη συγγραφή ή τη μετάφραση και συνεχίζεται, πάλι για καθένα ξεχωριστά, στις πρόβες. «Γκρουπάρισμα» όσο γίνεται τις πρώτες δοκιμές, και συχνά επιδιώκω ακόμα και *ατομικές* πρόβες με κάθε ηθοποιό μεμονωμένα. Αν δεν υπάρχει στο ξεκίνημα της διδασκαλίας η πολύτιμη για μένα δυαδική σχέση ηθοποιού - σκηνοθέτη, είναι δύσκολο το πέρασμα στη φάση των ομαδικών δοκιμών.

Κορυφαία δημιουργία σ' αυτή τη «σύνοδο τεχνών» είναι η υποκριτική για τον ηθοποιό και η διδασκαλία για τον σκηνοθέτη. Κι αν αυτή δεν βασίζεται σε κάτι που μοιάζει με έρωτα ανάμεσά τους, η ζεύξη μπορεί να βγάλει τα αποτελέσματα ενός απλού συνοικεισίου. Κανένα Κάμα Σούτρα σκηνοθεσίας ή υποκριτικής δεν τιθασειύει αυτόν τον «έρωτα».

Κάθε ηθοποιός λειτουργεί μέσα από τη δική του προσωπικότητα, και μόνο αυτό οφείλει να μας δεσμεύει. Άλλος φτιάχνει ένα πρώτο σχήμα του ρόλου και το γεμίζει σιγά σιγά. Άλλος, αντιθέτως, ξεκινάει από τον πυρήνα του ρόλου και τον γνέθει σαν κουκούλι γύρω του. Δεν θα επιβάλεις σε κανέναν απ' τους δύο το αντίθετο. Θα χάσεις. Θα χάσει κι εκείνος. Κι ο θεατής...

Η ψυχή του ηθοποιού είναι το Α και το Ω στο θέατρο. Κι αν ο σκηνοθέτης δεν σταθεί με λατρεία απέναντί της, το δημιούργημά του κινδυνεύει να είναι ένα απλό κατασκεύασμα.

Έτσι και ο ενδυματολόγος, ο κινησιολόγος, οφείλουν, όπως και ο σκηνοθέτης, να λάβουν υπ' όψιν τους τον ψυχισμό κάθε ηθοποιού μεμονωμένα. Το έχουμε επιδιώξει με τους συνεργάτες και τις συνεργάτιδες μου στους δύο αυτούς τομείς.

Τα κοστούμια και τα σκηνικά φέρνουν την εικαστική δυναμική της παράστασης σ' αυτή τη σύνοδο των τεχνών, αλλά, όπως συμβαίνει και με τις άλλες τέχνες, σε απολύτως στενή σχέση με την ιδέα της παράστασης. Αν ο σκηνογράφος, όσο εξαιρετος εικαστικός κι αν είναι, δεν ζυμώσει μαζί με τον σκηνοθέτη το σκεπτικό πολύ καιρό πριν ξεκινήσουν οι πρόβες, η εικαστική υπόσταση του έργου κινδυνεύει να αποβεί αυτοσκοπός, ξένος προς τη δραματουργία της παράστασης.

Σε επτά από τις τελευταίες μου παραστάσεις, τη διασκευή, τη σύνθεση του πώς θα παρασταθεί το έργο, την κάνω πάντα –και ενίοτε τη συνυπογράφω– με τον σκηνογράφο (τον Δημήτρη Πολυχρονιάδη, εν προκειμένω).

Με την αναφορά μου αυτήν στον νεότερο από τους συνεργάτες μου, θα κάνω ένα σάλτο μισού αιώνα πίσω για να τιμήσω τον αρχαιότερο, μιας και δεν μπορώ εδώ να ονοματίσω και να ευχαριστήσω έναν έναν όλους ανεξαιρέτως τους καλλιτεχνικούς και τεχνικούς συνεργάτες μου 50 ετών σε όλους τους τομείς: από τα εικαστικά στη μουσική, από τη χορογραφία στους φωτισμούς.

Έτσι, θα σταθώ στον Νέστορά τους, με τον οποίο ξεκινήσαμε μαζί, εικοσάχρονα παιδιά, και συνεργαστήκαμε τόσο στο θέατρο όσο και στον κινηματογράφο, τόσο στενά όσο και μαγικά: τον Λευτέρη Παυλόπουλο, που μεγαλουργεί σε μιαν άλλη τέχνη, την τέχνη των φωτισμών.

Η τέχνη αυτή είναι η επιστέγαση των εικαστικών τεχνών στο θέατρο, ο καλός αγωγός ανάμεσα στον σκηνικό χώρο και τη δραματουργία μιας παρά-

στασης, κάτι που, όταν το έλεγες εκείνα χρόνια, τα παλιά, αρκετοί σε κοίταζαν περίεργα. Στις πρώτες παραστάσεις μου στα κρατικά θέατρα, με τον *Βέρθερο* στη Λυρική, τα *Έξι πρόσωπα* στο Κ.Θ.Β.Ε., το *Ρωμαίος και Ιουλιέτα* στο Εθνικό, τους φωτισμούς δεν τους υπέγραφε κανείς. Θεωρούσαν ότι ήταν αρμοδιότητα του ηλεκτρολόγου τού θεάτρου. Και ο σκηνοθέτης όφειλε να συνεργαστεί μαζί του, ανεξαρτήτως του αν είχαν και οι δύο γνώσεις και ταλέντο στη φωτογραφία. Τολμώ να πω ότι και η δική μου επιμονή συνέβαλε στο να γλιτώσει το ελληνικό θέατρο από μια τέτοια αντίληψη.

Θα έλεγα κι ότι το προχώρησα ακόμα περισσότερο –με κάποιο φόβο, ίσως, γιατί δεν είχε ξανά αποτολμηθεί αυτό που θα πω, αλλά και με μπόλικο πείσμα ενάντια στη συντήρηση της εποχής εκείνης.

Από τα φοιτητικά μου χρόνια ήλπιζα να προεκτείνω κάποτε τη δυναμική της τέχνης των φωτισμών με την εισαγωγή του κινηματογράφου στο θέατρο. Και λέω του κινηματογράφου και όχι του video, όπως λέμε σήμερα, γιατί απ' τη δεκαετία του '70 μέχρι το 2000 δουλεύαμε με φιλμ που μοντάραμε και προβάλλαμε κινηματογραφικά.

Το εναρκτήριο λάκτισμα δόθηκε το 1977, όταν ο Βολανάκης μού ζήτησε να εντάξω τον κινηματογράφο στο *Μαχαγκόνι* της Λυρικής Σκηνής, με την αιθέρια Βάσω Παπαντωνίου να τραγουδάει στην ερωτική σκηνή κάτω από τρεις οθόνες που έδειχναν το αέναο πέταγμα δύο πουλιών –κι αυτό, μες στο υπέροχο σκηνικό του Διονύση Φωτόπουλου, σημαντικού κατοπινού συνεργάτη μου. Από εκεί και πέρα, σχεδόν σε όλες τις παραστάσεις μου, υπήρχε κινηματογράφος.

Το τι άκουσα και το τι γράφτηκε όταν πρώτος εισήγαγα τον κινηματογράφο στο θέατρο, ίσως καλύτερα να μην το θυμάμαι, ακόμα και τώρα, που μετά από δεκαετίες δικαιώνομαι, καθώς είναι αμέτρητες πια οι παραστάσεις που έχουν προβολές.

Είχα καταντήσει όχι μόνο ο πονοκέφαλος πολλών παραγωγών, αλλά και το λαβράκι αρκετών δημοσιογράφων. Το 1998, για την *Ηλέκτρα* στην Επίδαυρο με το Εθνικό Θέατρο, ο Κούρκουλος ήταν σκεπτικός τόσο για το επιπλέον κονδύλι στον προϋπολογισμό, όσο και για το αν ήταν πρόπον να εισαχθούν προβολές στην Επίδαυρο. Δυσκολευόμουν να του εξηγήσω ότι οι προβολές θα ήταν απλώς ενισχυτικές των φωτισμών, καθώς θα πολλαπλασίαζαν τις φυσικές σκιές των ηθοποιών και του Χορού με κινηματογραφημένες σκιές στο βάθος, στα δέντρα. Το ίδιο εξηγούσα και σε συνεντεύξεις. Εις μάτην. Μέχρι που, σε ένα άρθρο εφημερίδας, είδα έναν τεράστιο τίτλο πάνω από μια φωτογραφία μου που έλεγε κάτι το οποίο, φυσικά, δεν είχα πει ποτέ: «Θα κάνω την Επίδαυρο θερινό σινεμά»!

Ο κινηματογράφος, όπως και οι άλλες τέχνες, δεν είναι αυτοσκοπός στο θέατρο. Θα τον χαρακτήριζα άλλοτε ως την «οπτική μουσική» μιας παράστασης και άλλοτε ως τη δραματουργική συμπλήρωση των σκηνικών δρωμένων. Το θέατρο –ως τέχνη που υπάρχει μέσα από όλες τις τέχνες– αγκάλιασε τελικά τον κινηματογράφο, όπως θ' αγκαλιάσει στο μέλλον κάθε νέα καλλιτεχνική ή τεχνολογική κατάκτηση του ανθρώπου, κάτι που έκανε και στο παρελθόν.

Ποιος φανταζόταν, στις αρχές του 20ού αιώνα, την είσοδο του ηλεκτρικού

φωτός στο θέατρο; Πόσοι άραγε δεν ειρωνεύτηκαν τον Πιραντέλο, όταν, το 1921, μιλούσε ήδη για διαφορετικούς φωτισμούς σε μια παράσταση, ή όταν ο ίδιος, το 1930, όπως και ο Μπρεχτ, αλλά και ο Τενεσί Ουίλιαμς το 1944, ήθελαν μια οθόνη με προβολές στο κέντρο του σκηνικού τους; Πόσοι τόλμησαν να σεβαστούν τότε, και για αρκετές δεκαετίες μετά, αυτές τις επαναστατικές για την εποχή τους ιδέες;

Ποιος θα μάντευε προπολεμικά ότι σύντομα η ηχογραφημένη μουσική θα έπαιζε έναν τεράστιο ρόλο στο θέατρο παντού στον κόσμο, όπως και στην Ελλάδα, όπου η χρήση ενός νέου εργαλείου, του μαγνητοφώνου, χάρισε στο θέατρο παραστάσεις ιστορικές, όπως του Κουν, με μουσικές αζεπέραστες;

Το θέατρο είναι μητέρα όλων των τεχνών, όχι μόνο γιατί τις αγκαλιάζει όλες, αλλά και γιατί γεννοβολάει καινούργιες καλλιτεχνικές εκφράσεις και υιοθετεί καινούργιες τεχνικές. Ας οραματιστούμε μέσα από μια τολμηρή φαντασία τι ακόμα μπορεί σε πολλά χρόνια να κάνει το θέατρο πλουσιότερο σε έκφραση. Κι ας επιδιώξουν οι νέοι να συμβεί κάτι τέτοιο, ξεκινώντας από μια πιο εξελιγμένη χρήση των ολογραμμάτων στο θέατρο, έτσι όπως τους εύχομαι να δουν κάποτε τα *Έξι πρόσωπα* του Πιραντέλο. Εγώ, λόγω ηλικίας, περιορίζομαι στο να τα δω ή, μάλλον, στο να τα ξαναδώ και να τα ξανακάνω για πολλοστή φορά, αλλά μέσα από ένα όνειρο που είχε εκφράσει ο Πιραντέλο στον Λιδωρίκη και στον Ουράνη: να παιχτούν στην Επίδαυρο υπό μορφή αρχαίας τραγωδίας... Και είμαι έτοιμος γι' αυτό, αν εισακουστώ.

Μιας και στην αρχή αναφέρθηκα στους δασκάλους μου, νομίζω ότι δικαιούμαι πλέον να καμαρώνω κι εγώ ως δάσκαλος, και να κλείσω αυτή την ομιλία μου απευθυνόμενος σε παλιούς και μελλοντικούς μαθητές μου.

Στους παλιούς, για να τους πω ευχαριστώ, καθώς πολλοί απ' αυτούς με έβγαλαν ασπροπρόσωπο, αφού πρώτος τους έσπρωξα στο θέατρο για την παρθενική τους δουλειά: Νίκος Καραθάνος, Θωμάς Μοσχόπουλος, Νίκος Κουρής, Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης, Αγγελική Παπαθεμελή, Άγης Εμμανουήλ, Γιάννης Κότσιφας, Δημήτρης Ντάσκας, Ευγενία Δημητροπούλου και κάμποσοι ακόμα, και νεότερους, απ' τους οποίους περιμένω κι άλλα: Μανώλης Δούνιας, Μαρία Βαρδάκα, Αλέξανδρος Βάρθης και τόσοι άλλοι...

Μελλοντικούς θεωρώ τους μαθητές που ελπίζω να προκύψουν και από μια ελεύθερη σχέση μου με το Πανεπιστήμιο. Στο μέτρο των δυνατοτήτων μου θα είμαι ενίοτε διαθέσιμος να προσφέρω ό,τι μπορώ, ως ελάχιστη ανταπόδοση μιας τόσο τιμητικής για μένα διάκρισης.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών κι άλλο ένα σε εσάς όλους. Βιντεοσκοπήσεις:

<https://delos.uoa.gr/opedelos/player?rid=285994ff>

<https://delos.uoa.gr/opedelos/player?rid=de30442f>

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

Πρυτανεύοντος ἔν τῳ Ἀθήνησιν Ἐθνικῳ καὶ Καποδιστριακῳ Πανεπιστημίῳ Μελετίου-Ἀθανασίου Κ. Δημοπούλου, κοσμητευσούσης ἔν τῇ τῶν Φιλοσόφων Σχολῇ Ἑλένης Μικ. Καραμαλέγκου καὶ προεδρευούσης ἔν τῳ Τμήματι Θεατρικῶν Σπουδῶν Χρυσοθέμιδος Ἀχ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, ἔδοξεν ὁμοθυμῶς τῳ Τμήματι

ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ Ι. ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ

ἄνδρα εὖ τέ πεφυκότα καὶ παιδείας ἔμπλεων, περὶ τοῦ δράματος πλεῖστα διδάξαντα, ἔργα πολλὰ εἰς τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν μεθερμηνεύσαντα, θεατρικῶς διασκευάσαντα καὶ ἐπὶ σκηνῆς παραστήσαντα, καινοτόμοις συγγραφαῖς καὶ πειστικοῖς διδάγμασι ἔν τοῖς ὁμοτέχνοις διαλάμπαντα, ὧς ἔνεκα μεγίστης εὐκλείας ἠξιώθη καὶ γέρασι πολλοῖς ἐτιμήθη ἔν τε τῇ κοινῇ πατρίδι καὶ ἔν τῇ ξένη, πρὸς δὲ τούτοις τὴν ἔν τῳ ἡμετέρῳ Τμήματι διδασκαλίαν ἀόκνως καὶ προθύμως ὑπηρετήσαντα καὶ φίλτατα τοῖς τέ διδάσκουσι καὶ τοῖς διδασκομένοις φρονούντα, αὐτόν τε αἰνέσαι καὶ τοῦ Τμήματος ἐπίτιμον διδάκτορα ἀναδεῖξαι, τὸ δὲ ψήφισμα τόδε μεμβράνη ἀναγράψαι καὶ τὴν τοῦ Τμήματος Πρόεδρον ἔν τῇ αἰθούσῃ τῇ μεγάλῃ ἀναγνοῦσαν καὶ τὰς τιμὰς ἀνειποῦσαν ἐπιδοῦναι αὐτῳ, ἧ ἂν ἡμέρα ἡ ἀναγόρευσις γένηται, καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Νοεμβρίου πρώτη ἐπὶ εἰκάδι, ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου καὶ δισχιλιοστοῦ ἀπὸ Χριστοῦ Γεννήσεως.

Ἡ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ ΑΧ. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Ἐπειδήπερ τό Τμήμα Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τόν

ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ Ι. ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ

ἄξιον ἀπέφηνε τοῦ ἐπιτίμου διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ἡ δέ τῶν Φιλοσόφων Σχολή τοῦτ' ἀπεδέξατο καί ὁ Πρύτανης τῆ τῆς Σχολῆς γνώμη ἐπινεύει, διὰ ταῦτα ἐγώ

ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ ΑΧ. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ

καθηγήτρια τῆς Θεατρολογίας - Ἱστορίας καί Βιβλιογραφίας τοῦ Νεοελληνικοῦ Θεάτρου, νῦν δέ τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς Πρόεδρος, χρωμένη τῆ δυνάμει, ἦν παρά τῶν πανεπιστημιακῶν νόμων καί τοῦ Τμήματος ἔχω λαβοῦσα, τόν

ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ Ι. ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ

ἐπίτιμον διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν τῆς τῶν Φιλοσόφων Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου δημοσίᾳ ἀναγορεύω καί πάσας αὐτῷ τὰς προνομίας τὰς τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ ἀξιώματι παρεπομένης ἀπονέμω.

Ἐγένετο Ἀθήνησι, μηνὸς Μαΐου ὀγδότη ἐπὶ εἰκάδι, ἔτους ἑννέα καί δεκάτου καί δισχιλιοστοῦ ἀπὸ Χριστοῦ Γεννήσεως.

Ἡ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεατρικῶν Σπουδῶν
ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ ΑΧ. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΘΝΙΚΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΜΕΛΕΤΙΟΥ-ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Κ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ-ΟΓΚΟΛΟΓΙΑΣ-ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΥΣΗΣ
ΕΝ Τῃ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛῃ

ΕΛΕΝΗΣ ΜΙΧ. ΚΑΡΑΜΑΛΕΓΚΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΗΣ
ΕΝ ΤΩ ΤΜΗΜΑΤΙ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΔΟΣ ΑΧ. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ Ι. ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ

ΑΠΟ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΟΜΟΘΥΜΟΥ ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΓΚΡΙΝΟΜΕΝ

ΜΗΝΟΣ ΜΑΪΟΥ ΟΓΔΟῦ ΕΠΙ ΕΙΚΑΔΙ ΕΤΟΥΣ ΕΝΝΕΑΚΑΙΔΕΚΑΤΟΥ ΚΑΙ
ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΟΥ ΑΠΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Η ΚΟΣΜΗΤΩΡ

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΛΕΤΙΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Κ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΕΝΗΣ ΜΙΧ.
ΚΑΡΑΜΑΛΕΓΚΟΥ

ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ
ΑΧ. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ

Επίτιμος Καθηγητής Ε.Κ.Π.Α.

Βάλτερ Πούχνερ

Την 22^α Νοεμβρίου, ημέρα Πέμπτη και ώρα 19.00, στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, πραγματοποιήθηκε η τελετή απονομής του τίτλου του Επίτιμου Καθηγητή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών στον κύριο Βάλτερ Πούχνερ, Ομότιμο Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η τελετή άρχισε με την Προσφώνηση από τον Αναπληρωτή Πρύτανη Υγείας, Κοινωνικής Πολιτικής, Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων, κύριο Γεώργιο Κ. Ζωγράφο. Ακολούθησε η παρουσίαση του έργου του τιμώμενου από την Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών κα Χρυσοθέμιδα Σταματοπούλου-Βασιλάκου και επίδοση του τόμου των πρακτικών του Συνεδρίου «Θέατρο και Δημοκρατία», αφιερωμένου στον τιμώμενο. Η τελετή ολοκληρώθηκε με την Αντιφώνηση του τιμώμενου.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ
Καθηγητή και Αναπληρωτή Πρύτανη
Υγείας και Κοινωνικής Πολιτικής του Ε.Κ.Π.Α.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

*Κύριε Πρόξενε, εκπρόσωπε της Αυτής Εξοχότητας της Πρέσβειρας της
Αυστρίας,
Κύριοι Βουλευτές,
Κύριε πρώην Πρύτανη και Υπουργέ,
Κυρία Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής,
Κυρία Πρόεδρε του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου μας,
Κύριοι Πρόεδροι του Τμήματος Θεάτρου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσα-
λονίκης και του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών,
Αξιότιμοι προσκεκλημένοι,
Αγαπητοί συνάδελφοι,
Κυρίες και κύριοι,*

Ως εκπρόσωπος του Πρύτανη και των Πρυτανικών Αρχών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, έχω σήμερα την ιδιαίτερη χαρά και τιμή να υποδεχθώ στην ιστορική Μεγάλη Αίθουσα του Πανεπιστημίου μας τον αξιότιμο Ομότιμο Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών κ. Βάλτερ Πούχνερ, στον οποίο απονέμεται μια ύψιστη ακαδημαϊκή διάκριση, που είναι ο τίτλος του Επίτιμου Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο κ. Πούχνερ έχει διατελέσει καθηγητής σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού, μεταξύ των οποίων αυτό της Βιέννης και του Graz, και επισκέπτης καθηγητής σε πολλά Πανεπιστήμια της Ευρώπης και της Αμερικής. Στη διδακτική του δραστηριότητα στα Πανεπιστήμια του εξωτερικού, ο Βάλτερ Πούχνερ προήγαγε τη γνώση του ελληνικού πολιτισμού στις περισσότερες εκφάνσεις του και κέντριζε την προσοχή της ακαδημαϊκής κοινότητας σε θέματα ελληνικού ενδιαφέροντος σε διάφορα επίπεδα. Διακεκριμένη προσωπικότητα της παγκόσμιας θεατρολογίας, της συγκριτικής λαογραφίας, των βυζαντινών και νεοελληνικών σπουδών γενικότερα, είναι επιστήμονας διεθνούς κύρους με τεράστιο συγγραφικό έργο αναγνωρισμένο τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό.

Γεννηθείς στη Βιέννη, αποφάσισε να γίνει Έλληνας από πολύ νωρίς. Αφού σπούδασε Θεατρολογία στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης, νεότατος, το 1972 απέκτησε τον τίτλο του διδάκτορα της Φιλοσοφικής Σχολής με μια εργασία για το νεοελληνικό θέατρο σκιών. Από τότε, επίκεντρο των ερευνών του υπήρξαν πάντοτε η Ελλάδα και ο λαϊκός πολιτισμός στις ποικίλες μορφές του και εκφάνσεις. Ο Ομότιμος Καθηγητής κ. Βάλτερ Πούχνερ είναι μέτοχος της ελληνικής σκέψης στη βαθύτερη εκδοχή της. Άλλωστε και η απόφαση της Πανεπιστημιακής Συγκλήτου να του απονέμει τον ύψιστο τίτλο του Επίτιμου Καθηγητή, έρχεται ως αναγνώριση της μεγάλης συμβολής του στην ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά για το πολυσύνθετο έργο του.

Μια σειρά από σημαντικές διακρίσεις επιβεβαιώνουν το κύρος του στο εξωτερικό. Αναφέρω ενδεικτικά πως το 1994 εξελέγη αντεπιπέλλον μέλος της Αυστριακής Ακαδημίας Επιστημών, ενώ το 2001 παρασημοφορήθηκε για τις επιστημονικές του επιδόσεις με τον «αυστριακό Σταυρό Τιμής για την επιστήμη και την τέχνη». Έχει γράψει τα περισσότερα κείμενα για το νεοελληνικό θέατρο από τότε που υπάρχει η θεατρολογία. Ο αριθμός των βιβλιοκρισιών του σε διάφορες γλώσσες είναι μυθικός. Η πλούσια θεματική του προσεγγίζει το αρχαίο θέατρο, το Βυζάντιο, το κρητικό και επτανησιακό δράμα. Βασική μεθοδολογία του είναι η συγκριτολογία, με την οποία συστηματοποιεί, ερμηνεύει και προσφέρει σημαντικά ερευνητικά υποδείγματα, ενώ τα βιβλία του είναι βασικά εργαλεία της λαογραφίας.

Στο πολυσύνθετο έργο του τιμωμένου η ποίηση έρχεται να συμπληρώσει τη σημαντική συμβολή του, όχι μόνο στη Θεατρολογία ως επιστημονική μελέτη αλλά και στην Τέχνη, όπου διαμέσου της ποιητικής αποτύπωσής του μπορούμε να δούμε την αλήθεια που κρύβεται πίσω από τη σχολαστική ακρίβεια των επιστημονικών του εργασιών.

Κυρίες και κύριοι,

Εκ μέρους του Πρύτανη και των Πρυτανικών Αρχών, συγχαίρω τον Ομότιμο Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών κ. Βάλτερ Πούχνερ, που του απονέμεται η ύψιστη ακαδημαϊκή διάκριση του Επίτιμου Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, και του εύχομαι από βάθος καρδιάς να συνεχίσει με την ίδια επιτυχία το πολύτιμο για όλους μας επιστημονικό, εκπαιδευτικό και ποιητικό του έργο.

ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΔΟΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ
Καθηγήτριας και Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του
Ε.Κ.Π.Α.

ΕΠΙΑΙΝΟΣ

*Αξιότιμε κ. Αναπληρωτά Πρύτανη,
Αξιότιμη κυρία Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής,
Αξιότιμε κ. Ακαδημαϊκέ, τέως Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών,
Αξιότιμε κ. Πούχνερ,
Αξιότιμοι κ. Ομότιμοι Καθηγητές,
Αγαπητοί Πρόεδροι του Τμήματος Θεάτρου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης και του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου
Πατρών,
Αγαπητοί συνάδελφοι,
Αγαπημένοι μας φοιτητές και φοιτήτριες,
Κυρίες και κύριοι,*

Όταν τον Ιούνιο του 1995 αναλάμβανα τα καθήκοντά μου ως νεαρή τότε Λέκτορας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, δεν θα μπορούσα ποτέ να φανταστώ ότι 23 χρόνια αργότερα θα επιφορτιζόμουν ως Πρόεδρος του Τμήματος να εκφωνήσω τον δημόσιο έπαινο (laudatio) για τον αγαπημένο μας Καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ.

Δεν σας κρύβω ότι κρύος ιδρώτας με κατέλαβε. Πώς η ταπεινότητά μου να αναμετρηθεί και να δαμάσει το τεράστιο βιογραφικό του, με πλήθος στοιχείων για την επιστημονική δράση του και όχι μόνο; Πώς μπορεί να αποτιμήσει κανείς το έργο του τιμωμένου στο πλαίσιο μιας επίσημης παρουσίασης, χρονικά περιορισμένης, χωρίς αναπόφευκτα να παραλείψει πτυχές της ογκώδους εργογραφίας του;

Με τις σκέψεις αυτές αποφάσισα να σας παρουσιάσω τον τιμώμενο μέσα από την προσωπική μου ματιά, ζητώντας εκ προοιμίου συγγνώμη, τόσο από τον ίδιο όσο και από όλους σας, για τις όποιες αθέλητες παραλείψεις μου.

Τον Ιούνιο του 1990, έχοντας ολοκληρώσει τη διδακτορική μου διατριβή, ο επόπιτος Καθηγητής μου, ο αείμνηστος Κάρολος Μητσάκης, με ενημέρωσε ότι στη διευρυμένη επιτροπή για τον τελικό έλεγχο της πριν την υποστήριξη είχε συμπεριληφθεί ένας νέος Καθηγητής από το Πανεπιστήμιο Κρήτης, που είχε πρόσφατα εκλεγεί μέλος Δ.Ε.Π. στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, ο κ. Βάλτερ Πούχνερ, τον οποίο μέχρι τότε γνώριζα μόνο μέσα από την εκδοθείσα εργογραφία του. Αυτή ήταν η αρχή της γνωριμίας μου με τον τιμώμενο που, όπως αποδείχτηκε εκ των υστέρων, υπήρξε αποφασιστική για τη μετέπειτα ακαδημαϊκή σταδιοδρομία μου.

Ο Βάλτερ Πούχνερ, γεννημένος στη Βιέννη το 1947, σπούδασε την Επιστήμη του Θεάτρου (Θεατρολογία) στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης, όπου το 1972 απέκτησε τον τίτλο του διδάκτορα της Φιλοσοφικής Σχολής με διατριβή

για το νεοελληνικό Θέατρο Σκιών. Το 1977 ανακηρύχθηκε υφηγητής στο ίδιο Πανεπιστήμιο, με διατριβή για τη γέννηση του θεάτρου στον ελληνικό λαϊκό πολιτισμό.

Η αγάπη του για τα ελληνικά γράμματα και τον πολιτισμό της χώρας μας και ο έρωτάς του για την παιδιάτρο Αριάδνη Μαλαμίτση, μετέπειτα Καθηγήτρια της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με την οποία παντρεύεται το 1975, θα τον οδηγήσουν να εγκατασταθεί στην Ελλάδα. Από το 1977 που εκλέγεται μέλος Δ.Ε.Π. στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης, διδάσκει επί δώδεκα χρόνια Ιστορία Θεάτρου. Το 1987 εκλέγεται Πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογίας στο Ρέθυμνο και δύο χρόνια μετά, το 1989, εκλέγεται Καθηγητής στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου διδάσκει επί δύο χρόνια, μέχρι την εκλογή του το 1991 στο νεοσύστατο τότε Τμήμα Θεατρικών Σπουδών. Ας σημειωθεί ότι μέχρι τότε είχε εκδώσει οκτώ τόμους θεατρολογικών μελετών.

Το 1990 ιδρύεται επιτέλους το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών στην Αθήνα, στην πόλη που γέννησε το θέατρο, και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, το αρχαιότερο της χώρας, ικανοποιώντας χρόνιο αίτημα των ανθρώπων του πνεύματος και της τέχνης, χάρη στις άοκνες προσπάθειες των ιδρυτών του, του τιμώμενου και του αείμνηστου Σπύρου Α. Ευαγγελάτου, δύο φωτεινών προσωπικοτήτων με διαφορετικό ταπεραμέντο, που αλληλοσυμπληρώνονταν στην επιστήμη και την καλλιτεχνία, με αρωγό τον τότε Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών και νυν ακαδημαϊκό κ. Μιχάλη Σταθόπουλο, που μας τιμά με την παρουσία του.

Ο Βάλτερ Πούχνερ θα δώσει όλες του τις δυνάμεις στην οργάνωση του Τμήματος, ανταποκρινόμενος με πάθος και στα τρία σκέλη των δραστηριοτήτων του: στη διοίκηση, εναλλασσόμενος ανά διετία με τον Σπύρο Ευαγγελάτο, στη διδασκαλία (θυμάμαι, τα πρώτα χρόνια που τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος ήταν ευάριθμα, ο τιμώμενος δίδασκε κάθε μέρα εξάωρα, καλύπτοντας σειρά μαθημάτων) και στο τρίτο σκέλος, στην έρευνα, την άλλη μεγάλη του αγάπη, δίνοντας έμφαση στην Ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου από την Κρητική Αναγέννηση έως σήμερα.

Αρχικά η βιβλιογραφία της ελληνικής Θεατρολογίας ήταν περιορισμένη, τα πανεπιστημιακά συγγράμματα ελάχιστα και η Ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου στηριζόταν ακόμη στον Νικόλαο Λάσκαρη και στον Γιάννη Σιδέρη.

Αποφασιστική ώθηση στην έρευνα, που θα αλλάξει εντελώς την εικόνα της ελληνικής Θεατρολογίας συγκρίνοντας το τότε με το σήμερα, θα δώσουν α) η ίδρυση το 1995 του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, β) η ανάθεση διδακτορικών διατριβών με θέματα μεγάλης χρονικής έκτασης και γ) η έκδοση την ίδια χρονιά της *Παραβάσεως*, της Επιστημονικής Επετηρίδας του Τμήματος.

Υπό την εμπνευσμένη καθοδήγηση του τιμώμενου και μαζί με όλους τους συναδέλφους που τον ακολουθούσαμε, οι μεταπτυχιακοί μας φοιτητές επί σειρά ετών κατευθύνθηκαν μέσα από αρχεία, δημόσιες και ιδιωτικές βιβλιοθήκες και συλλογές στην εξόρυξη ενός τεράστιου, άγνωστου μέχρι τότε, πλούτου πληροφοριών, που συνθέτουν μια εικόνα της Ιστορίας του Νεοελληνικού Θεάτρου εντελώς διαφορετική από αυτήν που γνωρίζαμε μέχρι τότε.

Κάθε μεταπτυχιακή εργασία μαθήματος ήταν έκτασης 100 σελίδων, κάθε διπλωματική εργασία ήταν μια μικρή διατριβή 200-300 σελίδων. Σκέφτομαι ότι κάποτε πρέπει να εκδοθεί ένας τόμος με τους τίτλους των εργασιών αυτών, γκρίζα βιβλιογραφία ανεκτίμητης αξίας για την έρευνα (παραστασιογραφίες, βιβλιογραφίες, ανακαλύψεις νέων θεατρικών έργων κ.λπ.). Δημιούργημα του τιμώμενου και η *Παράβασις*, την οποία διευθύνει επί 23 συναπτά έτη, το πρώτο επιστημονικό θεατρολογικό περιοδικό της χώρας και το μόνο που εκδίδεται επί σειρά ετών, χωρίς διακοπή, χάρη στη δική του πίστη και αφοσίωση.

Κάθε τεύχος της είναι ένας τόμος που προσφέρει βήμα σε μέλη Δ.Ε.Π., σε νέους επιστήμονες, διδάκτορες και υποψήφιους διδάκτορες για δημοσίευση των μελετημάτων τους. Από τον 12^ο τόμο (2014) το περιοδικό εκδίδεται με δική του πρωτοβουλία σε δύο τόμους, ελληνόγλωσσο και ξενόγλωσσο, καλλιεργώντας την εξωστρέφεια της ελληνικής επιστημονικής κοινότητας των θεατρολόγων και ιδιαίτερα προβάλλοντας στο εξωτερικό το επιστημονικό έργο των μελών του Τμήματος.

Ο ίδιος, κοσμοπολίτης και πολύγλωσσος, διδάσκει παράλληλα για τριάντα χρόνια στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης σε μορφή εντατικών μαθημάτων, επίσης στο Πανεπιστήμιο του Graz (1985-1986, 1988) και έχει μετακληθεί πολλές φορές ως Επισκέπτης Καθηγητής σε ευρωπαϊκά και αμερικάνικα πανεπιστήμια. Ενδεικτικά μνημονεύω το 1996 στο Princeton και στο Harvard των Η.Π.Α., επίσης σε πανεπιστήμια της Αγγλίας, της Γερμανίας και της Ολλανδίας, το 1998 στο Πανεπιστήμιο Sapienza της Ρώμης, το 2000 στη Σορβόνη, το 2001 στο Freie Universität του Βερολίνου, το 2002 στο Harvard, στο City University της Νέας Υόρκης, στο Ohio State University, στο Columbus κ.α., προβάλλοντας τον ελληνικό πολιτισμό και γνωστοποιώντας στο ξένο επιστημονικό κοινό ειδικά θέματα ελληνικού ενδιαφέροντος.

Και παράλληλα συγγράφει. Κάθε χρονιά προσθέτει έναν με δύο τόμους στον μακρύ κατάλογο των εκδόσεών του, που αυξάνεται με απίστευτη ταχύτητα, τόση που ούτε τους τίτλους μπορεί να συγκρατήσει κανείς.

Αν και κοινωνικός, είναι άριστος διαχειριστής του γοργοπόδαρου χρόνου, όπως ο ίδιος τον αποκαλεί, έτσι ώστε να εξοικονομεί χρόνο και δυνάμεις για τη συγγραφή, απομονωμένος κάποιες περιόδους του χρόνου στον Άγιο Γεώργιο στο Πήλιο (στη ράχη των Κενταύρων, όπως γράφει) ή στη Βουρβουρού στη Χαλκιδική. Και όταν επιστρέφει στην πόλη, κομίζει κάθε φορά μαζί του τουλάχιστον έναν καινούργιο τόμο πνευματικής παραγωγής.

Κυρίες και κύριοι,

Θα ήθελα να αναφερθώ συνοπτικά σε κάποιες από τις αρετές του τιμώμενου:

Πούχνερ, ο εμπνευσμένος δάσκαλος

Μέχρι την αφυπηρέτησή του, αλλά και μετά από αυτή, σε κάθε ευκαιρία διαλέξεων ή ομιλιών του σε συνέδρια, το πυκνό πάντα ακροατήριό του γεύεται την αφειδώς προσφερόμενη γνώση του μέσα από τη μελίρρυτη ομιλία του, που ρέει αβίαστα και μαγεύει τους ακροατές του. Δεν είναι τυχαίο ότι τα τελευταία χρόνια

έχει συστηματικά ασχοληθεί και με την ποίηση, εκδίδοντας 7 ποιητικές συλλογές.

Η έγνοια του δασκάλου αποτυπώνεται επίσης σε δύο βασικά στοιχεία της επιστημονικής του συγγραφής: α) στις εκτενείς υποσημειώσεις των μελετημάτων του και β) στις βιβλιοκρισίες του.

Στις πρώτες δεν σημειώνει απλώς τη βιβλιογραφική παραπομπή που τεκμηριώνει τα γραφόμενά του, αλλά αντίθετα παραθέτει μια ευρύτατη, σχετική κάθε φορά με το θέμα του, βιβλιογραφική ενημέρωση, προσφέροντας στους σύγχρονους και μεταγενέστερους αναγνώστες του έτοιμο το υπόβαθρο για μελλοντικές μελέτες. Είναι σαν να τους παρακινεί να ακολουθήσουν τα βήματά του και να προχωρήσουν στη σύνταξη νέων μελετών. Και αν υπολογίσει κανείς τα 500 μελετήματά του με τις πολυάριθμες υποσημειώσεις τους, αντιλαμβάνεται κανείς ότι ο αριθμός των «εν υπνώσει» μελλοντικών πιθανών μελετών αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο.

Σε ό,τι αφορά τις βιβλιοκρισίες του, ως χαρακτηριστικός βιβλιοφάγος, παρακολουθεί μετά μανίας όλη τη βιβλιογραφία, ελληνική και ξένη. Κάθε καλοκαίρι, όταν έκλεινε η Βιβλιοθήκη του Τμήματος, ο τιμώμενος έφευγε κουβαλώντας τσάντες με τα πρόσφατα επιστημονικά αποκτήματά της. Και έτσι όλο το καλοκαίρι διάβαζε και έγραφε και συνεχίζει να διαβάζει και να γράφει πληθώρα βιβλιοκρισιών, που συμπληρώνουν κάθε χρόνο την ετήσια έκδοση της *Παραβάσεως*, με τις οποίες ενημερώνει τους αναγνώστες της για το περιεχόμενο των νεοεκδοθέντων βιβλίων και όχι μόνο, συνδέει το περιεχόμενό τους με τις ήδη υπάρχουσες μελέτες και τοποθετείται κριτικά.

Αν ήταν ένας εγωκεντρικός μελετητής, θα μπορούσε κάλλιστα να διαβάζει και να κρατά σημειώσεις για τον εαυτόν του και μόνο. Αντίθετα, ο Πούχνερ με τις βιβλιοκρισίες του λειτουργεί ως διάμεσος ανάμεσα στη βιβλιογραφία και τους αναγνώστες του, τους οποίους διευκολύνει στα δικά τους διαβάσματα, δίνοντάς τους επίσης πρόσβαση σε ξένα μελετήματα, σε γλώσσες που πιθανόν οι αναγνώστες να μην κατέχουν, και έμμεσα τους καθοδηγεί σε άριστες επιλογές.

Πούχνερ, ο χαλκέντερος ερευνητής, ο ασίγαστος μελετητής

Όταν αναλαμβάνει τη διερεύνηση ενός θέματος, είναι τέτοιος ο ενθουσιασμός του που αναζητεί κάθε πιθανή πηγή, γραπτή, προφορική, ανέκδοτη, και με την ευρηματικότητα και τη διεισδυτικότητα που τον διακρίνει προχωρά στην εφαρμογή ποικίλων μεθοδολογιών, συνδυάζοντας τα προσφερόμενα τεκμήρια και ανακαλύπτοντας νέα, μέχρις εξαντλήσεως. Αρωγός του η εμβριθεία του, η εκτεταμένη βιβλιογραφική ενημέρωσή του και η εν γένει ευρύτατη μόρφωσή του, που απλώνεται σε πολλά πεδία των ανθρωπιστικών επιστημών.

Προσωπικά, προστρέχοντας στα μελετήματά του, απέκτησα τη συνήθεια, «βίτσιο» θα το έλεγα, να διαβάζω πρώτα τις υποσημειώσεις και μετά το κείμενο του μελετητή, συνήθεια χρόνων που την εφαρμόζω έκτοτε και στη μελέτη έργων άλλων συναδέλφων, νέων διδασκόντων ή μεταπτυχιακών φοιτητών.

Πούχνερ, ο γενναιοδωρος επιστήμονας

Η γενναιοδωρία του τιμώμενου προς την επιστημονική κοινότητα –και όχι

μόνο- αποδεικνύεται έμπρακτα, τόσο με τον πλούτο των υποσημειώσεών του, τις οποίες προσφέρει αφειδώς στους αναγνώστες του, όπως ήδη ανέφερα, παρουσιάζοντας με σαφήνεια τις πηγές του καθώς και άλλο βιβλιογραφικό υλικό για περαιτέρω μελέτη, όσο και με τις συνεχείς παραπομπές του σε μελετήματα συναδέλφων, τους οποίους μνημονεύει με αγάπη, καθιστώντας τους γνωστούς και σε ένα ευρύτερο επιστημονικό κοινό και εκτός του ελληνικού χώρου.

Στο βάθος των αιώνων, όταν η αχλύ του χρόνου θα έχει καλύψει πολλές από τις σημερινές μελέτες, η εργογραφία του Πούχνερ πιστεύω ότι θα λειτουργεί όπως η *Μυριόβιβλος* του Φωτίου ή το *Λεξικό του Σουίδα*, που διασώζουν ονόματα λογίων του Βυζαντίου και αποσπάσματα απωλεσθέντων έργων τους.

Του είμαστε πάντα ευγνώμονες για τη γενναιοδωρία του αυτή.

Η εργογραφία του σε αριθμούς

Έχει εκδώσει 125 αυτοτελείς τόμους (στα ελληνικά, γερμανικά και αγγλικά), περισσότερες από 500 μελέτες, δημοσιευμένες σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά της αλλοδαπής και της ημεδαπής, και πάνω από 1.000 βιβλιοκρισίες και βιβλιοπαρουσιάσεις σε ξένα και ελληνικά περιοδικά, αθροιζόμενα συνολικά σε 2.000 δημοσιεύσεις. Απολαμβάνει δε πλήθος ετεροαναφορών και σύμφωνα με τον δείκτη Hirsch (h-index) είναι από τους πιο υψηλούς για τον κλάδο των Ανθρωπιστικών Επιστημών.

Υπήρξε τρεις φορές κεντρικός οργανωτής του Διεθνούς Δραματικού Διαγωνισμού του Ιδρύματος Ωνάση, το 1996/1997, το 1999/2000 και το 2003/2006.

Ως editor in chief του επιστημονικού περιοδικού *Παράβασις*, που έχει κυκλοφορήσει από το 1995 μέχρι τώρα 16 ετήσιους τόμους, από δε το 2014 και με ένα ξεχωριστό τεύχος σε ξένες γλώσσες, όπως ήδη ανέφερα, έχει επίσης εκδώσει περισσότερα από 10 παραρτήματα (Παραβασάκια).

Ήταν επίσης Διευθνή της εκδοτικής σειράς της Ακαδημίας Αθηνών «Κείμενα και μνημεία του ελληνικού προεπαναστατικού θεάτρου», καθώς και του ερευνητικού προγράμματος «Το ελληνικό θέατρο στην εποχή του Μεσαίωνα, της Αναγέννησης και της Τουρκοκρατίας», στο πλαίσιο του οποίου έχει εκδώσει πέντε ακόμη τόμους.

Ως Διευθνή της εκδοτικής σειράς «Θεατρική Βιβλιοθήκη» του Ιδρύματος Ουράνη, έχει επίσης εκδώσει 10 αυτοτελείς τόμους με άγνωστα ή λιγότερο γνωστά θεατρικά και θεατρόμορφα έργα, τα οποία έχει αναστηλώσει και συμπληρώσει με εκτενείς εισαγωγές και κριτικά υπομνήματα.

Έχει επίσης οργανώσει ερευνητικές αποστολές στο εξωτερικό με εξωπανεπιστημιακή χρηματοδότηση, στη Ρουμανία, στην Ουγγαρία, στην Ιταλία και τρεις φορές στην Οδησό, τα αποτελέσματα των οποίων έχουν δημοσιευτεί στην *Παράβαση*, ενώ για το ελληνικό θέατρο στην Οδησό έχει εκδώσει και αυτοτελή τόμο με την Ιρένα Μπογκνιάνοβιτς.

Πεδία των ερευνητικών ενδιαφερόντων του είναι η Ιστορία του Θεάτρου και του Δράματος, ιδίως του μεσογειακού χώρου και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, η Συγκριτική Λαογραφία, οι Βυζαντινές και Νεοελληνικές Σπουδές, γενικά φιλολογικά και ιστορικά θέματα, η έκδοση κειμένων καθώς και η

Θεωρία του Θεάτρου και του Δράματος. Επίκεντρο της ερευνητικής και συγγραφικής τους δραστηριότητας είναι πάντα η Ελλάδα και ο ελληνικός πολιτισμός σε όλες τις εκφάνσεις του.

Κατά γενική ομολογία, ο τιμώμενος θεωρείται ο κατεξοχήν θεμελιωτής της Ιστορίας του Νεοελληνικού Θεάτρου στη διαχρονία του, από το Βυζαντινό και Κρητικό Θέατρο μέχρι τις μέρες μας. Τα μελετήματά του, ιστορικά θέματα των επιμέρους περιόδων, μελετήματα για τους δραματουργούς και τα έργα τους, συγκρίσεις και επιρροές από τη Δύση, τα Βαλκάνια και την Ανατολή, επίσης μελετήματα για τη σκηνική πρόσληψη, καθώς και τα θεωρητικά μελετήματά του, όλα τα ανωτέρω «κουμπώνουν» το ένα με το άλλο και αλληλοσυμπληρώνονται σκιαγραφώντας με επιτυχία μια ενιαία και χρονικά εξελισσόμενη εικόνα της θεατρικής ζωής στην κυρίως Ελλάδα αλλά και στον ευρύτερο ελληνικό χώρο, συνθέτοντας έτσι την Ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου στα νεότερα χρόνια.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμβολή του Βάλτερ Πούχνερ στην ανάδειξη του αιγαιοπελαγίτικου θεάτρου ως αυτόνομου ερευνητικού πεδίου, στο πλαίσιο της δράσης των καθολικών θρησκευτικών ταγμάτων στην Ανατολή. Αξιοποιώντας πληροφορίες από τις ήδη δημοσιευμένες ιστορικές πηγές, οριοθέτησε το πλαίσιο του καινούργιου ερευνητικού πεδίου και έθεσε τους θεωρητικούς άξονες και τα νέα ερευνητικά desiderata. Σύντομα, ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80, ταύτισε το όνομά του με τον συγκεκριμένο επιστημονικό χώρο, δίνοντας έμφαση στην ανακάλυψη, την έκδοση και την ανάδειξη των νέων πηγών και των δραματουργικών κειμένων που εντοπίζονταν στα ιστορικά και τα εκκλησιαστικά αρχεία. Χωρίς να αφήσει ανεκμετάλλευτο τίποτα, ψηφίδα την ψηφίδα δημιούργησε μια αξιόλογη βιβλιογραφία, στην οποία παρουσιάζονται και εξετάζονται οι σχέσεις του φαινομένου με τη Δύση, τα κείμενα και οι παραστάσεις τους, στο πλαίσιο της διπλωματικής αλλά και προσηλυτιστικής δράσης των μοναχών, ακόμα και οι παραθεατρικές εκδηλώσεις που οργανώνονταν, όπου το θέατρο έπαιζε μείζονα ρόλο στην εκπαίδευση και τη θρησκευτική διάπλαση. Ενδεικτικά αναφέρω τις μελέτες του «Θρησκευτικό θέατρο στο Αιγαίο του 17ου και του 18ου αιώνα», «Φιλολογικές και θεατρολογικές παρατηρήσεις στα δραματικά κείμενα του αιγαιοπελαγίτικου θεάτρου (1600-1750)», «Θεατρολογικά, εκκλησιαστικά και λαογραφικά της παλαιάς Νάξου», επίσης τις κριτικές εκδόσεις σχεδόν του συνόλου των γνωστών θεατρικών κειμένων της περιόδου αυτής.

Εξίσου σημαντική είναι η συμβολή του τιμώμενου στην επιστήμη της Λαογραφίας. Αν και δεν είμαι η καταλληλότερη να μιλήσω για την ελκυστική αυτή επιστήμη, οι λαογραφικές του εργασίες ξεχωρίζουν για τον πλούτο του υλικού τους, εκδιδομένου και ανέκδοτου, για την κριτική αντιμετώπιση της βασιμότητας των πληροφοριών τους, τη συσχέτιση των φαινομένων τόσο ως προς το ιστορικό τους βάθος όσο και στη συγκριτική διάστασή τους με τον ευρύτερο χώρο της Χερσονήσου του Αίμου και της Μεσογείου, επίσης για τη συσχέτιση των λαογραφικών φαινομένων και μεθόδων με επιστήμες όπως η Ιστορία και η Φιλολογία, αλλά και η Εικονογραφία, η Θεολογία, η Κοινωνιολογία και οι επιστήμες της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Αποδεικνύεται ότι είναι

σε θέση να συνδυάζει παραδοσιακές προσεγγίσεις με σύγχρονες μεθόδους και να αναδεικνύει νέες θεματικές της λαογραφικής έρευνας.

Οι βραβεύσεις του

Μια τέτοια πολυσχιδής προσωπικότητα πολυτάλαντου επιστήμονα και ερευνητή ήταν φυσικό να ξεχωρίσει από πολύ νωρίς, προσελκύνοντας το ενδιαφέρον του ακαδημαϊκού χώρου, και όχι μόνον, και να τιμηθεί από ποικίλους φορείς.

- Το 1994 εκλέγεται αντεπιστέλλον μέλος της Αυστριακής Ακαδημίας Επιστημών.
- Το 1995 η Ακαδημία Αθηνών του απονέμει το Βραβείο του Ιδρύματος Κώστα και Ελένης Ουράνη για το βιβλίο του *Ανιχνεύοντας τη Θεατρική Παράδοση*.
- «Το 2000 λαμβάνει το Βραβείο Παναγιώτη Φωτέα για το έργο του *Ο μίτος της Αριάδνης*.
- Το 2001 παρασημοφορείται με τον Αυστριακό Σταυρό Τιμής για την Επιστήμη και την Τέχνη.
- Το 2002 εκλέγεται πρώτος Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας, θέση που συνεχίζει να κατέχει μέχρι σήμερα.
- Το 2008 του απονέμεται το έπαθλο «Μένανδρος» του Θεατρικού Μουσείου, για την επιστημονική του προσφορά στον θεατρικό πολιτισμό της Ελλάδας.
- Το 2008 του απονέμεται επίσης το Μεγάλο Βραβείο Θεάτρου από την Ένωση Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής, σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Αθηναίων, για το πολυετές και πολύπλευρο έργο του.

Είναι επίσης μέλος σε πολλές επιστημονικές εταιρείες, καθώς και σε συντακτικές επιτροπές πολλών επιστημονικών περιοδικών.

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών τον έχει τιμήσει:

- Εκλέγοντάς τον Πρόεδρο του Τμήματος για τέσσερις θητείες, 1993-1995, 1997-1999, 2001-2003 και 2005-2007.
- Το 2007, με την ευκαιρία του εορτασμού των 60 χρόνων από τη γέννησή του, το Τμήμα εξέδωσε τον ογκώδη τόμο *Πούχνερ: Βίος και έργο* (827 σελίδων) με όλη τη μέχρι τότε εργογραφία του, καθώς και τον εξίσου ογκώδη τόμο *Στέφανος: Τιμητική προσφορά στον Βάλτερ Πούχνερ* (1.440 σελίδων), όπου περιελήφθησαν μελετήματα που του αφιέρωσαν 122 συνάδελφοι και μαθητές του, απόφοιτοι του Τμήματος.
- Το 2014, έτος της αφυπηρέτησής του, το Τμήμα διοργάνωσε το Ε Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο με θέμα «Θέατρο και Δημοκρατία», το οποίο αφιέρωσε στον Βάλτερ Πούχνερ, με συμμετοχή άνω των 148 εισηγητών και πέραν των 300 συνέδρων. Τα πρακτικά του Συνεδρίου αυτού σε δύο τόμους 1.688 σελίδων θα παραδοθούν σήμερα, τιμής ένεκεν, στον τιμώμενο.

Σήμερα ήρθε η σειρά του Πανεπιστημίου Αθηνών να τον τιμήσει με τον ανώτατο τίτλο που μπορεί να απονεμίει, αυτόν του Επίτιμου Καθηγητή, αποδί-

δοντάς του την προσήκουσα τιμή για την προσφορά του στην Παγκόσμια Θεατρολογία, τη Συγκριτική Λαογραφία, τις Βυζαντινές και Νεοελληνικές Σπουδές, για το τεράστιο συγγραφικό του έργο, αναγνωρισμένο στην Ελλάδα και το εξωτερικό, και για τη μακρά θητεία του σε διακεκριμένα πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Παράλληλα με τη λαμπρή ακαδημαϊκή πορεία του, ο τιμώμενος ευτύχησε και στην προσωπική του ζωή. Με την αγαπημένη του σύζυγο, τη γιατρό Αριάδνη Μαλαμίτση, Καθηγήτρια Παιδιατρικής-Νεογνολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, δημιούργησαν μια ευτυχισμένη οικογένεια, απέκτησαν δύο γιους, που σταδιοδρομούν στην ιατρική επιστήμη στο εξωτερικό, και πρόσφατα και δύο εγγόνια.

Κυρίες και κύριοι,

Αγαπημένε μας κ. Πούχνερ,

Σήμερα συγκεντρωθήκαμε όλοι εδώ για να σας τιμήσουμε και να σας καμαρώσουμε. Με την ελπίδα ότι μπόρεσα να ανταποκριθώ στο να παρουσιάσω με επάρκεια το πολύπλευρο και πολυσχιδές έργο σας στον χρόνο που είχα στη διάθεσή μου, και πιστεύοντας ότι εκφράζω ως Πρόεδρος όλα τα μέλη του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, δεν έχω παρά να σας ευχηθώ υγεία, μακροήμερευση και συνέχιση του δημιουργικού σας έργου.

Σας ευχαριστούμε που αγαπήσατε τη χώρα μας και τον πολιτισμό της.

Έχετε την αγάπη όλων μας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ
Ομότιμου Καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ

Ευθουσιασμός

Εν αρχή ην ο ενθουσιασμός. Η χαρά της ανακάλυψης κάποιου ερευνητικού προβλήματος, που σου εμπιστεύτηκε μια ευνοϊκή συγκυρία και τρόπον τινά σε περίμενε, εσένα αποκλειστικά, να ασχοληθείς μαζί του, να λύσεις το αίνιγμα του μυστηρίου και να ρίξεις φως στον σκοτεινό πυθμένα του. Για να το πετύχεις, πρέπει να επιστρατεύσεις όχι μόνο μια μεθοδολογική συμπάθεια για το αντικείμενο που επέλεξες, καλύτερα που αυτό σε επέλεξε, αλλά να το ερωτευθείς παράφορα με όλο το είναι σου, να του δοθείς και τότε θα σου δοθεί και αυτό, και κρύπτες και κατακόμβες θα ανοίξουν κάτω από την επιφάνεια, και θα σε πάρει από το χέρι και θα σε ξεναγήσει στα ενδότερα και στα άδυτα των αδύτων. Χωρίς να ερωτευθείς δεν κάνεις επιστήμη. Και αν το έχεις πετύχει μία φορά, θα έρθουν ταπεινά και άλλα προβλήματα που συναντάς καθ' οδόν και θα σε παρακαλούν ικετικά να ασχοληθείς μαζί τους, φτάνει να έχεις αυτή να τα ακούσεις. Και επειδή στις επιστήμες του ανθρώπου τα ερευνητικά προβλήματα είναι ανθρώπινα, αυτά που σε καλούν να ασχοληθείς μαζί τους ανθρώπινα είναι, και δύσκολα μπορείς να αρνηθείς, να αντισταθείς. Και έτσι θα σου φύγει κομμάτι κομμάτι ο χρόνος, στα ράφια στοιβάζονται τα βιβλία σου και στην κορυφή το χιόνι· αυτό που δεν λιώνει πια, μόνο βάφεται.

Αλλά στην πορεία αυτή θα ανακαλύψεις κάτι άλλο που δεν ήξερες. Ότι ο άνθρωπος έχει απίστευτες δυνάμεις, σχεδόν απεριόριστες, φτάνει να δώσει σ' αυτές την ευκαιρία να εκλύονται, να εκτυλίσσονται, φτάνει να τις ανακαλύψει με τον ενθουσιασμό, φτάνει να τις καλλιεργήσει με την αφοσίωση, την ολόψυχη αφιέρωση σ' ένα θέμα έως την εμμονή και το φανατισμό, φτάνει να ερωτευθεί ψυχή τε και σώματι, και τότε θα ανακαλύψεις πως είσαι αστείρευτα δυνατός, ο άνθρωπος έχει σχεδόν άπειρη ενέργεια, φτάνει να βρει τον τρόπο να την ξυπνήσει και να τη θέσει σε κίνηση. Αυτό δεν γίνεται χωρίς έρωτα. Όταν επενδύσεις την ψυχή σου, αφιερώσεις τη νόησή σου, εστιάζεις την προσοχή σου, τότε αρχίζουν τα πράγματα να σου μιλούν, σαν τα λουλούδια ανοίγονται στην προσοχή και τη συμπάθεια, σου εμπιστεύονται τον καημό τους. Αυτή η μυσταγωγία της επικοινωνίας με τα πράγματα και τα θέματα κάνει την έρευνα τόσο υπέροχα ικανοποιητική, που σε γεμίζει χαρά και γνώση, φως και ευγνωμοσύνη· και είναι διαδικασία μυητική στην ουσία της ζωής. Και όποιος έχει πει μια φορά από αυτό το κρασί το δυνατό, το μεθυστικό, θα ξαναπιεί, και αλκοολικός θα γίνει και θα μείνει. Αυτή η μέθη είναι διά βίου. Όπως η τέχνη είναι μια αρρώστια, έτσι και η επιστήμη· τέχνη είναι κι αυτή. Και άλλη θεραπεία δεν έχει ο άρρωστος παρά να αρρωστήσει πάλι. Και τα ράφια γεμίζουν και τρέχουν οι αριθμοί.

Στη ζωή μου ήμουν τυχερός, και πάντα αισθανόμουν την ανάγκη να το ανταποδώσω στη μοίρα μου, από ευχαριστία και ευχαρίστηση. Παιδί έζησα

σ' ένα από τα πιο κοσμοπολίτικα κέντρα της Ευρώπης, με σημαντική και εκθαμβωτική παράδοση στις τέχνες, και ιδίως στη μουσική. Αυτά τα βιώματα, οι συναυλίες, οι όπερες, τα θέατρα, τα μουσεία, οι εκθέσεις, τα λογοτεχνικά διαβάσματα, με συνόδευαν σε όλη τη ζωή μου και μου παρείχαν ένα ανθεκτικό στρώμα αισθητικών αποθεμάτων, τα οποία και σε δύσκολες στιγμές δεν με εγκατέλειπαν και με σήκωναν μια σπιθαμή πάνω από τους κακοτράχαλους δρόμους μιας καθαρά ακαδημαϊκής σταδιοδρομίας. Εκπαιδεύτηκα σ' ένα από τα καλύτερα πανεπιστημιακά ινστιτούτα Θεατρολογίας στην ηπειρωτική Ευρώπη, στη Βιέννη· εκεί απέκτησα το διδακτορικό μου δίπλωμα και τον τίτλο του υφηγητή, και δίδασκα, παράλληλα με τη σταδιοδρομία μου στην Ελλάδα, για σχεδόν 30 χρόνια θέματα της ιστορίας του ελληνικού και ευρωπαϊκού θεάτρου, καθώς και θεωρία του θεάτρου και του δράματος, σε μορφή ενιατικών μαθημάτων. Στην Ελλάδα είχα την τύχη να ζήσω από κοντά την ίδρυση του Πανεπιστημίου Κρήτης και να είμαι από τους πρώτους που δίδαξαν εκεί το νέο μάθημα της ιστορίας του θεάτρου, που για πρώτη φορά διδασκόταν επίσημα και ανεξάρτητα από τη φιλολογία σε ελληνικό Α.Ε.Ι. Και μετά από 12 χρόνια θητείας στη μεγαλόνησο, είχα την τύχη να μου αναθέσει ο τότε πρύτανης του Ε.Κ.Π.Α., Μιχάλης Σταθόπουλος, τον επιστημονικό σχεδιασμό ενός ολόκληρου νέου τμήματος, των Θεατρικών Σπουδών, ο οποίος είχε την ευαισθησία και το όραμα πως χρειαζόταν η πρωτεύουσα μιας χώρας, όπου γεννήθηκε το θέατρο, μια επιστημονική εστία που να ασχολείται συστηματικά με την κληρονομιά αυτή, την ιστορία του ελληνικού θεάτρου, το οποίο ανθεί στην πόλη αυτή από την αρχαιότητα έως σήμερα, και να διαφωτίζει τις διασυνδέσεις του με το ευρωπαϊκό και παγκόσμιο θέατρο. Και είχα την τύχη να συνεργάζομαι για πάνω από 20 χρόνια με τον αείμνηστο Σπύρο Ευαγγελάτο στην προεδρία του Τμήματος, το οποίο είναι το παλαιότερο της χώρας που διακονεί την επιστήμη του θεάτρου. Ίδρυσα και διευθύνω και το ειδικό περιοδικό του, την *Παράβασι*, που αριθμεί σήμερα 15 ογκώδεις τόμους και μια σειρά παραρτημάτων που κοντεύουν να φτάσουν τους 20 τόμους.

Από νωρίς όμως με γοήτευσε και η Λαογραφία, και συνάντησα στη σταδιοδρομία μου δύο μεγάλες προκλήσεις. Η πρώτη ήταν το 1977, όταν ο τότε διευθυντής του Αυστριακού Λαογραφικού Μουσείου της Βιέννης μου πρότεινε θέση επιστημονικού ερευνητή στο μουσείο, και θα είχα αφυπηρητήσει σήμερα ως διευθυντής του φημισμένου αυτού μουσείου, το οποίο καλύπτει όλες τις χώρες της τέως αυστρουγγρικής μοναρχίας, δηλαδή τα μισά Βαλκάνια· αλλά εγώ ήθελα να έρθω στην Ελλάδα και δεν δέχτηκα. Και η δεύτερη ήταν το 1986, όταν για τρία εξάμηνα κατείχα τη θέση του Ordinarius, του τακτικού καθηγητή και προέδρου του Ινστιτούτου της Λαογραφίας (Ethnologia Europaea) στο Πανεπιστήμιο του Graz της Στυρίας, της δεύτερης σε μέγεθος πόλης της Αυστρίας, λόγω της αφυπηρέτησης του παλαιού καθηγητή· το σώμα των τακτικών καθηγητών με προέτρεπε να υποβάλω υποψηφιότητα για τη θέση αυτή, γιατί τους άρεσε ο τρόπος των συγκριτικών μου εργασιών για το βαλκανικό λαϊκό πολιτισμό· τότε θα είχα αφυπηρητήσει ως ομότιμος καθηγητής Λαογραφίας της φοιτητούπολης του Graz. Αλλά και πάλι με κέρδισε η Ελλάδα.

Η επιλογή της Ελλάδας ήταν συνειδητή, και σε κάποια φάση έγινε και συναισθηματική. Έντονα συναισθηματική. Και παρέμεινε. Η Ελλάδα είναι από τη μια το κέντρο και η βάση του ευρωπαϊκού πολιτισμού, από την άλλη όμως κατέχει περιφερειακή θέση ανάμεσα σε τρεις ηπείρους. Ιδίως ο λαϊκός της πολιτισμός ανήκει σ' έναν ευρύτερο γεωγραφικό χώρο, αυτόν της χερσονήσου του Αίμου, που διαφέρει αισθητά από τον λαϊκό πολιτισμό της υπόλοιπης Ευρώπης και διατηρούσε έως πρόσφατα, πολιτισμικά στοιχεία παλαιότερων εποχών. Αυτή η πολυεδρικότητα της θεωρητικής και πολιτισμικής πρόκλησης με γοήτευε και δόθηκα ολοκληρωτικά. Πρώτον στον αγώνα της εδραίωσης του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (η νέα επιστήμη δεν διέθετε καθόλου συγγράμματα, η ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου είχε μεγάλα κενά και ακόμα έχει)· αντιμετώπισα τη δυσκολία της στελέχωσής του (δεν υπήρχαν εκπαιδευμένοι θεατρολόγοι τότε) και χρησιμοποίησα το επιστημονικό όργανό του, την *Παράβασι*, ως ένα forum πρόσληψης και κριτικής συζήτησης της ξένης βιβλιογραφίας. Δεύτερο μέλημά μου ήταν η στήριξη της ελληνικής λαογραφίας από μεθοδολογική και θεωρητική άποψη, εμμένοντας ιδιαίτερα στη συγκριτική διάσταση (σχεδόν 20 χρόνια τώρα είμαι πρώτος αντιπρόεδρος της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας). Τρίτον, άνοιξα διαύλους επικοινωνίας με τη διεθνή Βαλκανιολογία, δημοσιεύοντας μελέτες ελληνικού και συγκριτικού ενδιαφέροντος και παρουσιάζοντας εκατοντάδες ελληνικά βιβλία στο σπουδαίο διεθνές περιοδικό *Νοτιοανατολικές Μελέτες (Südost-Forschungen)* του Μονάχου κι αλλού. Αυτή την τελευταία αποστολή την πήρα ιδιαίτερα στα σοβαρά: το φράγμα της γλώσσας δυστυχώς εμποδίζει σήμερα ακόμα την ελεύθερη κυκλοφορία και διάδοση της γνώσης (οι βιβλιοθήκες των Ηνωμένων Πολιτειών δεν αγοράζουν πια βιβλία που δεν είναι γραμμένα στα αγγλικά), και τα ελληνικά δημοσιεύματα έχουν πρόβλημα να γίνουν γνωστά στο εξωτερικό· όπως επίσης υπάρχει πρόβλημα στην πρόσληψη ειδικευμένης ξένης βιβλιογραφίας, γιατί οι ελληνικοί εκδοτικοί οίκοι εφαρμόζουν άλλα κριτήρια στις επιλογές τους. Και πέρα από τα πάμπολλα συνέδρια του εξωτερικού όπου έχω παρουσιάσει ανακοινώσεις, τις παραμονές μου ως guest professor σε χώρες της Ευρώπης και Αμερικής ή ως καλεσμένος ομιλητής, πέρα από την τρέχουσα επιστημονική αλληλογραφία, που δεν σταματάει ποτέ και έχει πάρει διαστάσεις δυσβάστακτες, έχω συγγράψει και δημοσιεύσει και γύρω στα 20 βιβλία στα αγγλικά και γερμανικά, που είχαν και ευρύτερη απήχηση. Τα ελληνικά μου αυτοτελή δημοσιεύματα είναι βέβαια πολλαπλώς περισσότερα.

Αλλά δε θέλω να μιλήσω για τον εαυτό μου. Το έκαναν ήδη άλλοι. Ούτε να προτρέψω τους νέους επιστήμονες να ακολουθήσουν το παράδειγμά μου. Δεν είναι όλοι οι άνθρωποι ίδιοι. Απλώς να έχετε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις σας· υπάρχουν, απλώς δεν το ξέρετε. Και μπορείτε να τις κινητοποιήσετε με τον ενθουσιασμό σας, με την αγάπη σ' αυτό που κάνετε. Είστε προνομιούχοι. Ασχολείστε με κάτι στο οποίο μπορείτε να επενδύσετε ολόκληρα κομμάτια ψυχής. Ποιος, στο σημερινό κόσμο, έχει το προνόμιο αυτό, όπου η αποξένωση και η απομάγευση έχουν κλονίσει το ίδιο το νόημα της ζωής; Για το νόημα της ζωής δεν φροντίζει η φύση, οι άνθρωποι πρέπει να το βρουν μόνοι τους. Καλύτερα:

να το δημιουργήσουν. Δοθείτε λοιπόν σ' αυτόν τον έρωτα της επιστήμης και της τέχνης, τότε θα επιτύχετε τουλάχιστον τη δική σας ικανοποίηση. Ποιος μπορεί να πει σήμερα ότι είναι ικανοποιημένος με αυτό που κάνει; Εσείς μπορείτε. Έχετε τη δυνατότητα. Και αυτό είναι ευλογία και νόημα ζωής. Ακούστε την εσωτερική σας φωνή. Και μη φοβάστε τη δουλειά. Είναι μεγάλος γιατρός και αλάνθαστη θεραπεία.

Αυτό είναι όσοι διδάσκετε έχετε ένα άλλο μεγάλο δώρο: τη συναναστροφή με νέους ανθρώπους, στη φάση που χτίζουν τον εαυτό τους σπίτι, καλύβα ή παλάτι, και είναι εύπλαστος πηλός στον οποίο κάθε δάσκαλος αφήνει το αποτύπωμά του. Και μπορεί να σας διακατέχει διαχρονικά το άγχος του μαθήματος, αλλά μην ξεχνάτε, ό,τι πείτε και πώς το λέτε εγγράφεται στη δεκτική ψυχή και την αισθηματική μνήμη. Και θα τους συναντήσετε κάποτε στο δρόμο, όπως μου συνέβη πάμπολλες φορές, θα σας σταματήσουν, άγνωστοι πλέον, και θα σας πουν πόσο τους άρεσε το μάθημά σας, πόσο το θυμούνται και πόσο ωφελήθηκαν από τις συμβουλές σας. Και δεν μετράει τόσο το περιεχόμενο παρά η συμπεριφορά. Αυτό είναι η υπέρτατη ικανοποίηση του δασκάλου. Ο συγγραφέας δεν είναι τόσο τυχερός· σπάνια γνωρίζει τους αναγνώστες του.

Ευχαριστώ το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και όλα τα όργανά του, που αναγνωρίζουν με τη σεμνή αυτή τελετή της απονομής του τίτλου του επίτιμου καθηγητή την προσφορά μου στο Ίδρυμα, τη συμβολή μου στην έρευνα και την επιστήμη, την άοκνη προβολή των ελληνικών γραμμάτων στο εξωτερικό, και την αφιέρωσή μου στη διακονία στην επιστήμη και την τέχνη αυτού του τόπου. Ευχαριστώ όλους τους συναδέλφους, που με στήριξαν όλα αυτά τα χρόνια σε αυτή την προσπάθεια. Ευχαριστώ και τις γενεές φοιτητών που με έκαναν να νιώθω και να είμαι δάσκαλος, με την ευρύτερη έννοια του όρου. Και για τους νέους: δείτε πού οδηγεί ο ενθουσιασμός, όταν συνδεθεί με τη μεθοδικότητα!

Σας ευχαριστώ για την αγάπη σας!

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εκδόσεις

Παράβασις

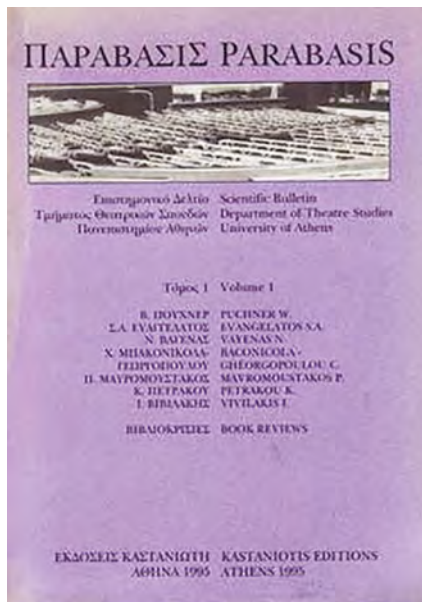
**ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ**

Η *Παράβασις* είναι το *Επιστημονικό Περιοδικό του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*. Ιδρύθηκε το 1995 από τον καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, Επίτιμο Καθηγητή του Ε.Κ.Π.Α., ο οποίος και το διευθύνει. Το περιοδικό εκδίδεται από τους διδάσκοντες του Τμήματος, μέλη Δ.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π., οι οποίοι αποτελούν και τη Συντακτική Συμβουλευτική Επιτροπή του, και περιλαμβάνει πρωτότυπες επιστημονικές μελέτες και βιβλιοκριτικές που προάγουν με τρόπο σαφή συγκεκριμένα θέματα της θεατρολογικής έρευνας, τα οποία αφορούν καταρχήν στην ιστορία και θεωρία του δράματος και του θεάτρου, και επίσης στην ιστορία και τη θεωρία άλλων συναφών τεχνών και πεδίων πολιτισμικής παραγωγής (π.χ. κινηματογράφος, εικαστικά, κόμικς, ψηφιακές μορφές τέχνης). Περιλαμβάνει επίσης πορίσματα ερευνών σε μεταπτυχιακό επίπεδο και συνεργασίες με λοιπό πανεπιστημιακό και εξωπανεπιστημιακό δυναμικό, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

Εκτός από την έκδοσή τους, το περιεχόμενο των Τόμων 1(1995)-10(2010) έχει περιληφθεί ψηφιοποιημένο στο Ευρετήριο Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών (ΑΚΕ) (www.grissh.gr), που δημιουργήθηκε το 2015 από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και περιλαμβάνει 87 επιστημονικά περιοδικά. Για διευκόλυνση των χρηστών, τα περιεχόμενα των ανωτέρω Τόμων έχουν συνδεθεί απευθείας με αυτό.

Από τον Τόμο 11 (2013) το περιοδικό εκδίδεται και σε ηλεκτρονική μορφή, με ελεύθερη πρόσβαση από το διαδίκτυο. Από τον Τόμο 12 (2014) κάθε τόμος του περιοδικού χωρίζεται σε δύο επιμέρους Τόμους, έναν ξενόγλωσσο (Τόμος 1) με άρθρα σε αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, και έναν αποκλειστικά ελληνόγλωσσο (Τόμος 2). Από τον (διπλό) Τόμο 17-18 (2020) εγκαινιάζεται η εκδοτική συνεργασία του περιοδικού με τις εκδόσεις Ηρόδοτος.

Πέραν του εκάστοτε θεματικού αφιερώματος, γίνονται επίσης δεκτά, εφόσον πληρούν τις επιστημονικές και τυποεκδοτικές προδιαγραφές, άρθρα με ελεύθερη θεματική, στα εξής τμήματα: Μελέτες (Studies), Διάφορα (Miscellanea), ανέκδοτα θεατρικά κείμενα για την ενότητα Κείμενα (Texts) καθώς και Βιβλιοκρισίες (Book Reviews), για εκδόσεις και μονογραφίες που αφορούν τον χώρο της Θεατρολογίας.

ΤΟΜΟΣ 1(1995)

εκδ. Καστανιώτης

Επιμέλεια: Πλάτων Μαυρομούστακος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/1_periechomena.pdf

ΤΟΜΟΣ 2 (1998)

εκδ. Καστανιώτης

Επιμέλεια: Πλάτων Μαυρομούστακος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/2_periechomena.pdf

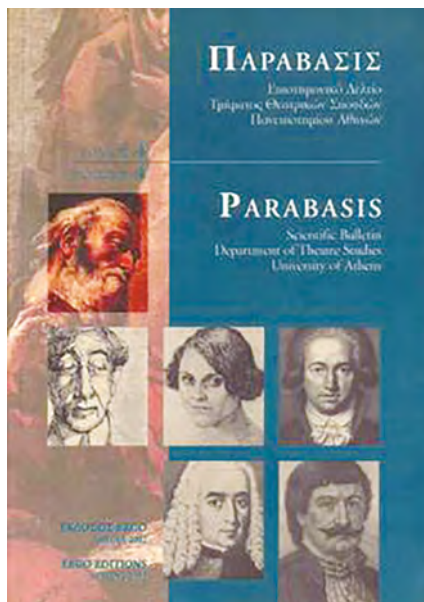
ΤΟΜΟΣ 3 (2000)

εκδ. Ergo

Επιμέλεια: Ιωσήφ Βιβιλάκης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/3_periechomena.pdf

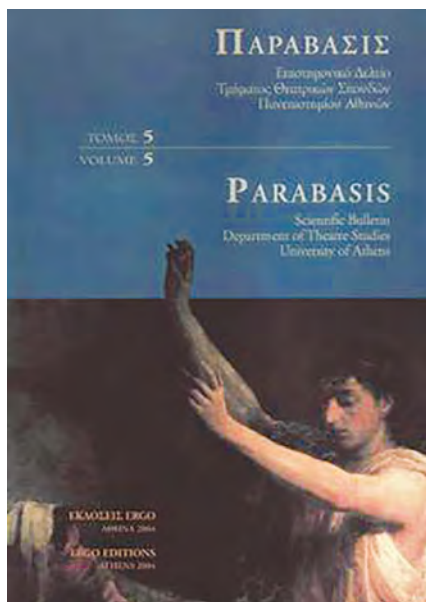
ΤΟΜΟΣ 4 (2002)

εκδ. Ergo

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Γεωργακάκη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/4_periechomena.pdf

ΤΟΜΟΣ 5 (2004)

εκδ. Ergo

Επιμέλεια: Γιώργος Π. Πεφάνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/5_periechomena.pdf

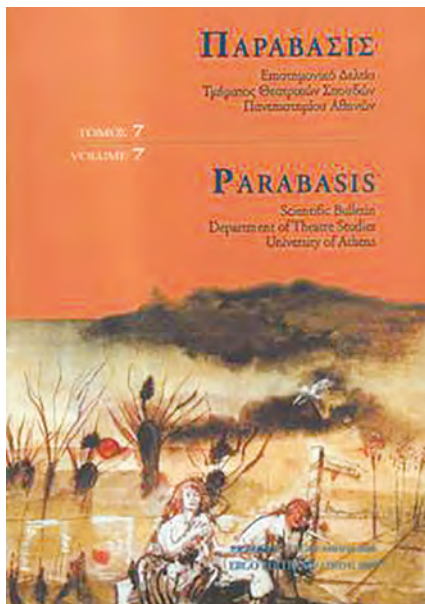
ΤΟΜΟΣ 6 (2005)

εκδ. Ergo

Επιμέλεια: Γιώργος Π. Πεφάνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/6_periechomena.pdf

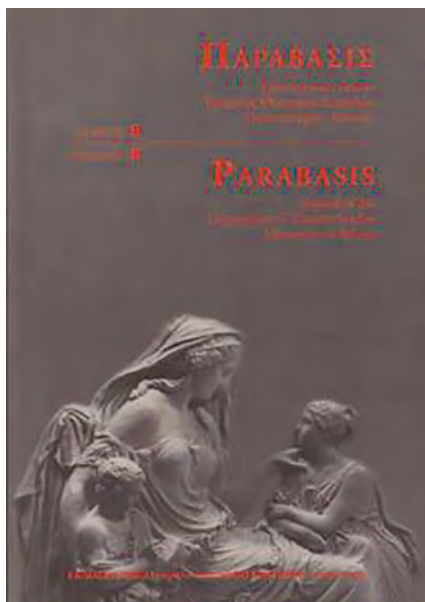
ΤΟΜΟΣ 7 (2006)

εκδ. Ergo

Επιμέλεια: Γιώργος Π. Πεφάνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/7_periechomena.pdf

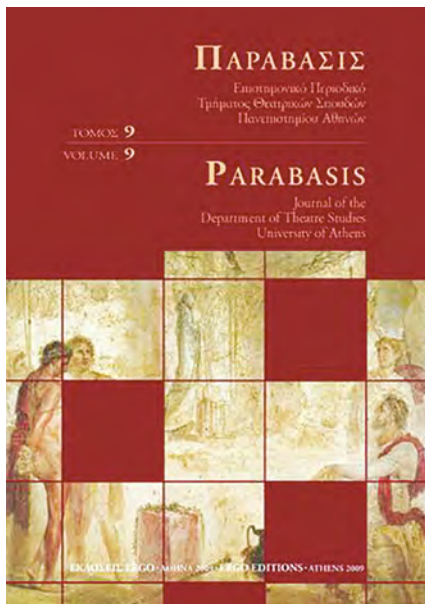
ΤΟΜΟΣ 8 (2008)

εκδ. Ergo

Επιμέλεια: Γιώργος Π. Πεφάνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/8_periechomena.pdf

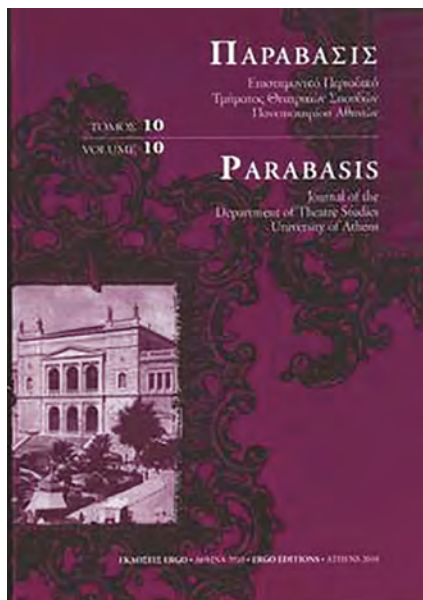
ΤΟΜΟΣ 9 (2009)

εκδ. Ergo

Επιμέλεια: Γιώργος Π. Πεφάνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/9_periechomena.pdf

ΤΟΜΟΣ 10 (2010)

εκδ. Ergo

Επιμέλεια: Γιώργος Π. Πεφάνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/10_periechomena.pdf

ΤΟΜΟΣ 11 (2013)

εκδ. Ergo

Επιμέλεια: Γιώργος Π. Πεφάνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/11_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/11_tomos.pdf

VOLUME 12/1 (2014)

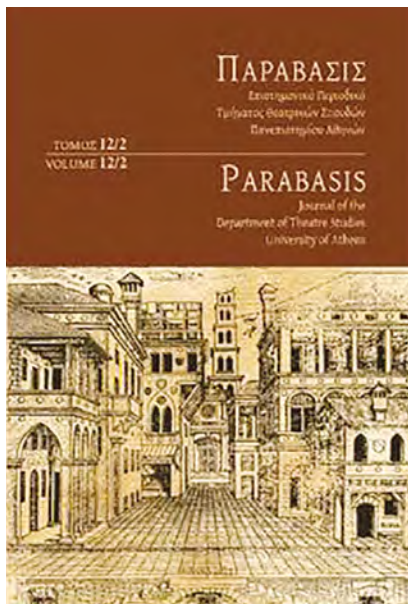
National and Kapodistrian University of Athens, Department of Theatre Studies
Editor: Gogo K. Varzelioti

CONTENTS

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/12_1_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/12_1_tomos.pdf

ΤΟΜΟΣ 12/2 (2014)

Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών
Επιμέλεια: Γωγό Κ. Βαρζελιώτη
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/12_2_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/12_2_tomos.pdf

VOLUME 13/1 (2015)

National and Kapodistrian
University of Athens
Department of Theatre Studies
Editor: Gogo K. Varzelioti
CONTENTS

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/13_1_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/13%201%20tomos.pdf>

ΤΟΜΟΣ 13/2 (2015)

Εθνικό και Καποδιστριακό

Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

Επιμέλεια: Γωγώ Κ. Βαρζελιώτη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/13_2_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/13%2020%20tomos.pdf>

VOLUME 14/1 (2016)

National and Kapodistrian

University of Athens

Department of Theatre Studies

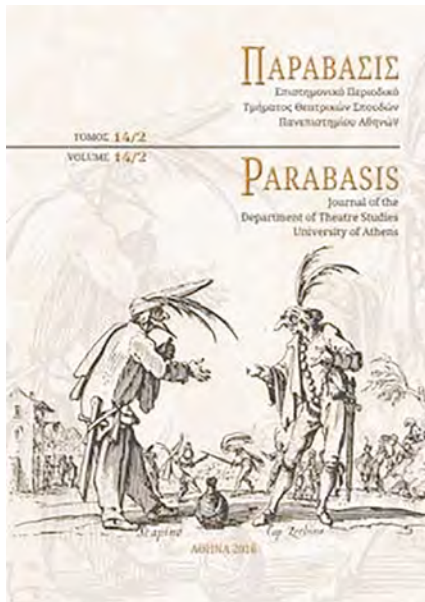
Editor: Gogo K. Varzelioti

CONTENTS

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/14_1_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/14%201%20tomos.pdf>

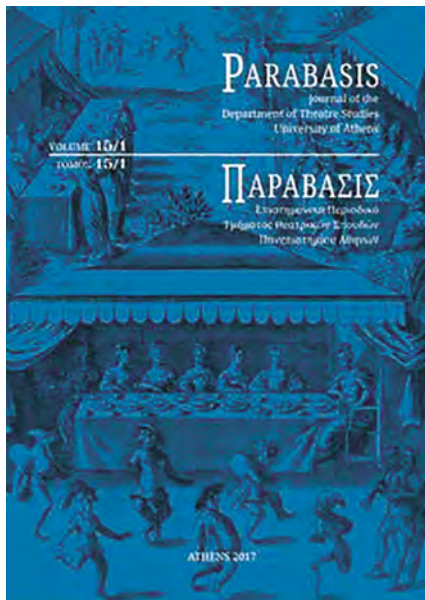

ΤΟΜΟΣ 14/2 (2016)
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών
Επιμέλεια: Γωγώ Κ. Βαρζελιώτη
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/14_2_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/14%20%20tomos.pdf>

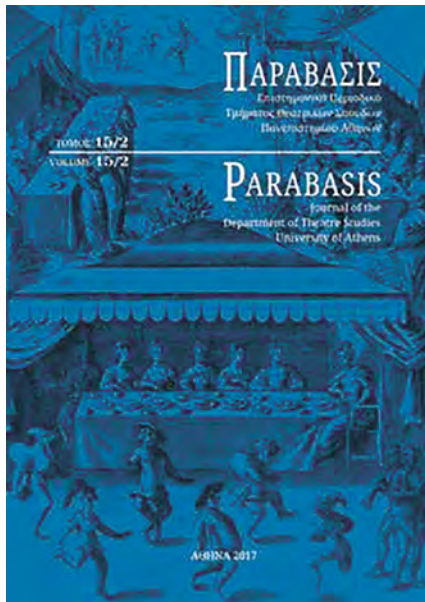

VOLUME 15/1 (2017)
National and Kapodistrian
University of Athens
Department of Theatre Studies
Editor: Gogo K. Varzelioti
CONTENTS

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/15_1_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/15_1_tomos.pdf

ΤΟΜΟΣ 15/2 (2017)
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών
Επιμέλεια: Γωγώ Κ. Βαρζελιώτη
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/15_2_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/15_2_tomos.pdf

VOLUME 16/1 (2018)
National and Kapodistrian
University of Athens
Department of Theatre Studies
Editor: Gogo K. Varzelioti
CONTENTS

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/16_1_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/16_1_tomos.pdf

ΤΟΜΟΣ 16/2 (2018)

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

Επιμέλεια: Γωγώ Κ. Βαρζελιώτη

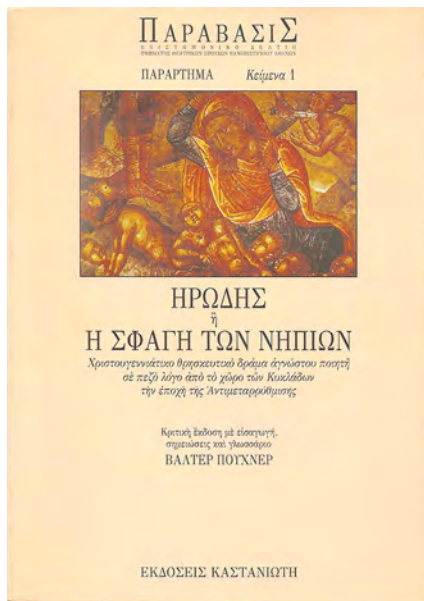
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/16_2_Periechomena.pdf

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/16_2_tomos.pdf

ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ – ΚΕΙΜΕΝΑ

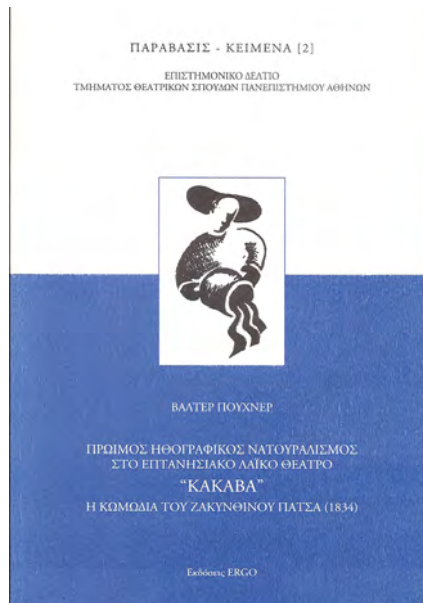

**Ηρώδης, ή, Η σφαγή των νηπίων
Χριστουγεννιάτικο θρησκευτικό
δράμα άγνωστου ποιητή σε πεζό
λόγο από το χώρο των Κυκλάδων
την εποχή της Αντιμεταρρύθμισης**
Κριτική έκδοση με εισαγωγή,
σημειώσεις και γλωσσάριο:
Βάλτερ Πούχνερ
Επιμέλεια: Ιωσήφ Βιβιλάκης
Καστανιώτης, Αθήνα 1998. 221 σελ.

«Κριτική έκδοση θεατρικού έργου σε πεζό λόγο με τον συμβατικό τίτλο *Ηρώδης ή Η σφαγή των νηπίων* από τον χώρο των Κυκλάδων την εποχή της Αντιμεταρρύθμισης, αποτελεί μέρος μιας προσπάθειας αναστήλωσης του θρησκευτικού θεάτρου στο Αιγαίο κατά τον 17ο και 18ο αι. Το δράμα συνενώνει διάφορους θεματικούς πυρήνες που εμφανίζονται στη Δύση από τον Μεσαίωνα και ως ξεχωριστές παραστάσεις: τη γέννηση του Χριστού και την προσκύνηση των βοσκών, την πορεία των τριών μάγων με το άστρο και την προσκύνηση του νεογέννητου Χριστού, τη Σφαγή των νηπίων και τον θρήνο της Ραχήλ, καθώς και το προσωπικό δράμα του Ηρώδη και της Μαριάμνης. Δίπλα στον άγνωστο συγγραφέα της μοναδικής χριστουγεννιάτικης παράστασης στην ελληνική δραματουργία (και μάλιστα σε πεζό λόγο) διακρίνεται ο πρώτος «σκηνοθέτης» της νεότερης Ελλάδας, που τον ενδιαφέρει η παραστατικότητα, η θεαματικότητα και «θεατρικότητα του δραματικού κειμένου, καθώς και τα τελείως πρακτικά ζητήματα του ανεβάσματος» [από το οπισθόφυλλο του τόμου].

Ψηφιοποιημένος τόμος:

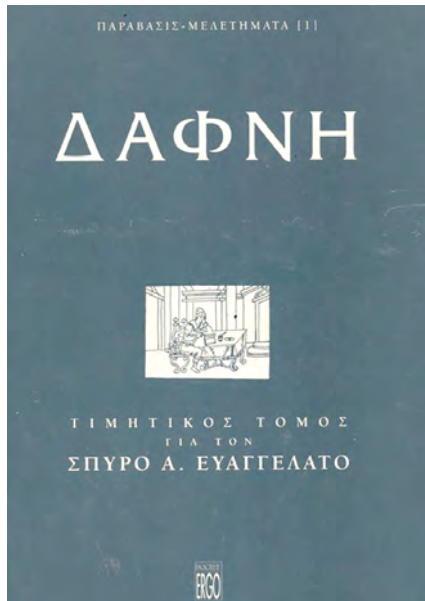
https://drive.google.com/file/d/1M_rTFkezoAk3-kwQdlfO8fzdn2y5s9G0/view

Πρώιμος ηθογραφικός νατουραλισμός στο επτανησιακό λαϊκό θέατρο. «ΚΑΚΑΒΑ», η κωμωδία του ζακυνθινού πατσά (1834)
Φιλολογική έκδοση με εισαγωγή, σημειώσεις και γλωσσάριο:
Βάλτερ Πούχνερ
Εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2008. 112 σελ.

Ιδιότυπη διαλογική επτανησιακή σάτιρα με γραμμική δομή αλληπάλλων επεισοδίων, που σχετίζονται με την αγορά του πατσά, τις προτιμήσεις του πελάτη και τη δυνατότητα πληρωμής. Η τρίπρακτη κωμωδία είναι γραμμένη σε ζακυνθινό ιδίωμα.

ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ – ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ

ΔΑΦΝΗ

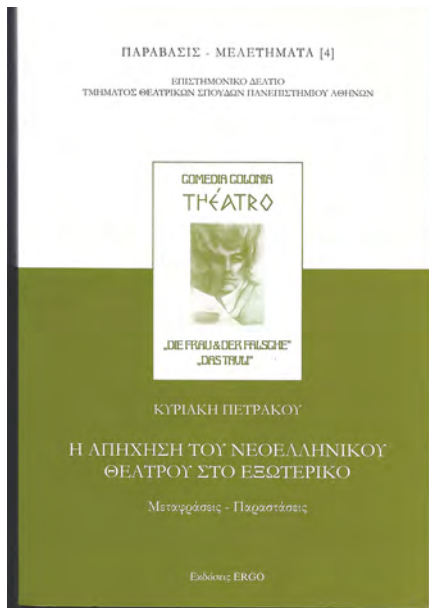
**Τιμητικός τόμος για τον
Σπύρο Α. Ευαγγελάτο**

Επιμέλεια: Ιωσήφ Βιβιλάκης
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών,
Ergo, Αθήνα 2001. 406 σελ.

«Από “δάφνη” είναι το στεφάνι, που ο κόσμος δεν πλέκει για τους θεατρανθρώπους όταν έχουν ξεχαστεί –δεν αφήνουν έργα που μένουν, όπως οι άλλοι καλλιτέχνες– και το οποίο πλέκουμε εγκωμιαστικά εμείς, τώρα, στον τόμο αυτόν, μια μικρή κοινότητα φίλων και συναδέλφων, για τον καλλιτέχνη και επιστήμονα, τον δάσκαλο και τον άνθρωπο, τον φίλο και συνάδελφο. Του αφιερώνουμε μια μικρή αλυσίδα από πολύτιμους λίθους, πνευματικές αποκρυσταλλώσεις, ένα εγκόλπιο τιμητικό, για την ακούραστη προσφορά του στη θεατρική τέχνη και επιστήμη, ένα ενθύμιο φιλικό, που αντιστέκεται στον χρόνο, κάπως περισσότερο και κάπως μονιμότερα από την ίδια την πρόσκαιρη τέχνη του θεάτρου». Β. Πούχνηρ [από το οπισθόφυλλο του τόμου]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/Dafni.pdf>

Κυριακή Πετράκου
**Η απήχηση του Νεοελληνικού
Θεάτρου στο Εξωτερικό.
Μεταφράσεις - Παραστάσεις**
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών,
Ergo, Αθήνα 2005. 174 σελ.

«Η μελέτη αυτή παρουσιάζει έναν κατάλογο μεταφράσεων νεοελληνικών θεατρικών έργων (774 λήμματα) κι έναν κατάλογο παραστάσεων των έργων αυτών, σε μετάφραση, στο εξωτερικό (278 λήμματα). Τα δεδομένα αντλήθηκαν από έρευνες του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών. Περιλαμβάνονται δημοσιευμένες και αδημοσίευτες μεταφράσεις. Ο σκοπός της έκδοσης είναι να γνωστοποιηθεί η ύπαρξη των μεταφράσεων αυτών (αλλά και η παραστασιογραφία) σε κάθε ενδιαφερόμενο, επιστήμονα ή καλλιτέχνη, ώστε να τις αναζητήσει είτε για περαιτέρω έρευνα και μελέτη είτε για θεατρική χρήση». [από το οπισθόφυλλο του βιβλίου]

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/apixisi%20neoellinikou%208eatrou.pdf>

ΣΤΕΦΑΝΟΣ

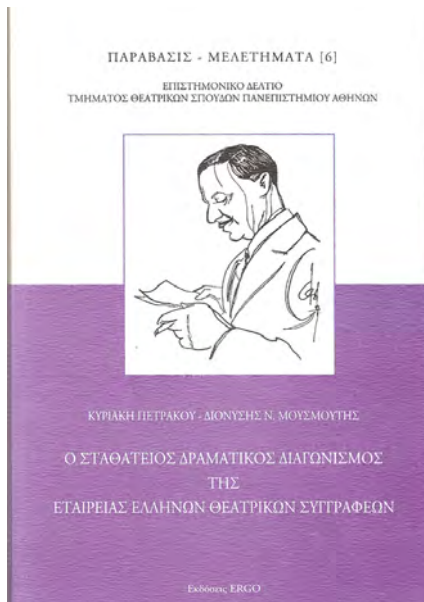
**Τιμητική Προσφορά στον
Βάλτερ Πούχνερ**

Επιμέλεια: Ιωσήφ Βιβιλάκης
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Ergo,
Αθήνα 2007. 1432 σελ.

«Ποια είναι η συμβολή του Βάλτερ Πούχνερ στην επιστήμη του θεάτρου; [...] Η προσφορά του είναι πολυσύνθετη. Κατ' αρχήν είναι ο συγγραφέας των περισσότερων μελετημάτων από όλους τους υπάρχοντες ή υπάρξαντες θεατρολόγους που ασχολήθηκαν με το νεοελληνικό χώρο. Δεύτερη αρετή του Πούχνερ είναι η επιτυχής ενασχόλησή του με μια τεράστια ποικιλία θεμάτων: κρητικό θέατρο, επτανησιακό, θρησκευτικό αιγαιοπελαγίτικο θέατρο, παραδουνάβιες ηγεμονίες, διαφωτισμός, 19ος αιώνας, 20ός αιώνας και εντελώς σύγχρονη δραματουργία. Τρίτη αρετή του είναι η ποιότητα της γραφής του, που σε συνδυασμό με την εκπληκτική βιβλιογραφική γνώση του, μας προσφέρει, σε κάθε μελέτημά του, έναν πλήρη οδηγό για περαιτέρω έρευνα. [...] Τέλος, μια ακόμη αρετή του είναι το ότι δεν επικεντρώνει το ενδιαφέρον του μόνο σε θέματα θεατρολογικά, αλλά και σε ζητήματα λαογραφικά, συγκριτικής φιλολογίας, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού όλης της βαλκανικής χερσονήσου και σε κοινωνικοπολιτικά συμβάντα που επέδρασαν, όπως είναι φυσικό, στις πολιτισμικές δραστηριότητες κάθε περιοχής». [από την παρουσίαση της έκδοσης]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/Stefanos.pdf>

Κυριακή Πετράκου –
Διονύσης Ν. Μουσμώτης
**Ο Σταθάτειος Δραματικός
Διαγωνισμός της Εταιρείας
Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων**
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών,
Ergo, Αθήνα 2008. 226 σελ.

«Στα ερευνητικά desiderata της θεατρικής ιστορίας μας, η δημοσίευση των πρακτικών των θεατρικών διαγωνισμών συνιστά αναπόσπαστο τμήμα. Προσφέρει πολλές και ποικίλες πληροφορίες, όχι μόνο για τα κρινόμενα έργα – ασχέτως αν τα περισσότερα εξ αυτών αποδείχθηκαν ήσσονος σημασίας για το θέατρο – αλλά και για τους συγγραφείς, τους κριτές και όσους εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στη διαδικασία. Οι κρίσεις επίσης, όταν ξεπερνούν τα όρια της τυπικής διεκπεραίωσης, συνιστούν ορισμένως μικρά δοκίμια, που αναδεικνύουν το πνεύμα, τα ήθη και γενικότερα τις αντιλήψεις της εποχής. [από το οπισθόφυλλο του βιβλίου]

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/Sta8ateios.pdf>

***Της Αγνής υστερόγραφο
Τόμος στη μνήμη της επίκουρης
καθηγήτριας Αγνής Τ. Μουζενίδου***

Επιμέλεια:

Κωνσταντίνα Γεωργακάκη –

Εύα Στεφανή

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών,

Ergo, Αθήνα 2008. 208 σελ.

«Η Αγνή Μουζενίδου υπήρξε μια πολύπτυχη και πολυδύναμη προσωπικότητα. Ηθοποιός, θεατρολόγος, καθηγήτρια Πανεπιστημίου, ερευνήτρια και διοργανώτρια ημερίδων και συνεδρίων, πάσχισε με κάθε τρόπο να υπηρετήσει το Θέατρο, μέσα στο οποίο γεννήθηκε, ανατράφηκε και μεγάλωσε. Κάθε της ενέργεια σφραγιζόταν από την ιδιαίτερη ευαισθησία της, το κριτικό της πνεύμα και την εμπειρία ζωής που κουβαλούσε μέσα της, εμπειρία μπολιασμένη από τις πατρικές «εντολές» που προσπαθούσε πάντα να υλοποιήσει όσο καλύτερα μπορούσε. Όλοι αυτοί οι παράγοντες συντελούσαν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, ο καθένας στο δικό του μέτρο, στο να την κάνουν μια Δασκάλα που αγωνιζόταν να μεταδώσει τις γνώσεις, τα πιστεύω και τις εμπειρίες της στις νεότερες γενιές. Ήθελε ν' ανοίξει την ψυχή της, να βγάλει ό,τι καλύτερο είχε μέσα της και να το φυτέψει σε άλλες ψυχές για να βλαστήσουν και να καρποφορήσουν άνθη ευωδίας πνευματικής. [από την παρουσίαση της έκδοσης].

Στο Α μέρος συμμαθητές, συνεργάτες, φοιτητές και συνάδελφοι της Αγνής Μουζενίδου αναφέρονται στα παιδικά της χρόνια, στη φοίτησή της στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου και στην ακαδημαϊκή καριέρα της. Στο Β μέρος περιλαμβάνονται τα: «Ελληνική βιβλιογραφία για την υποκριτική τέχνη και τους Ηθοποιούς στον 20ό αιώνα», «Δημοσιεύματα σε ημερήσια και περιοδικά έντυπα».

Ιρένα Μπογκντάνοβιτς – Βάλτερ Πούχνερ
**Ελληνικό Θέατρο στην Οδησσού,
1814-1914**

Άγνωστα στοιχεία για ελληνικές παραστάσεις στην πόλη της Φιλικής Εταιρείας και στις Παρευξείνιες Χώρες από ρωσικές και ελληνικές εφημερίδες της Οδησσού

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών,
Αθήνα 2013. 274 σελ.

«Η μονογραφία αυτή αποτελεί το πόρισμα τριών ερευνητικών αποστολών της ελληνικής Θεατρολογίας σε θεατρικά αρχεία και βιβλιοθήκες της Οδησσού, στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος “Το Ελληνικό Θέατρο στην εποχή του Μεσαίωνα, της Αναγέννησης και της Τουρκοκρατίας” (History of Greek theatre and drama from the Middle Ages to the Greek Revolution of 1821) της Ακαδημίας Αθηνών, που συνοδεύεται από σειρά εκδόσεων “Κείμενα και μνημεία του προεπαναστατικού ελληνικού θεάτρου” (Text and Documents of the Early Modern Greek Theatre) της Ακαδημίας Αθηνών, που σκοπό έχει τη συστηματική τεκμηρίωση του ελληνικού προεπαναστατικού θεάτρου, με τη διερεύνηση των βιβλιοθηκών και αρχείων των ελληνικών παροικιών του εξωτερικού για τον εντοπισμό ανέκδοτων χειρόγραφων δραματικών έργων, τη συλλογή ανέκδοτων πηγών και άγνωστων στοιχείων της ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου, πληροφοριών, εγγράφων και άλλων τεκμηρίων για τις θεατρικές παραστάσεις του παρελθόντος». [από την «Εισαγωγή» στον τόμο]

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/elliniko_8eatro_odissos.pdf

ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ – ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Οδηγός Νεοελληνικής Δραματολογίας
Κωνσταντίνος Γεωργακάκης –
Βάλτερ Πούχνερ
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών,
εκδόσεις Ergo,
Αθήνα 2009. 188 σελ.

Χρηστικός οδηγός, που περιλαμβάνει 158 θεατρικά κείμενα από το Κρητικό θέατρο μέχρι τις μέρες μας. Το αναγνωστικό κοινό έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τις ιδεολογικές παραμέτρους τους, τον τόπο και τον χρόνο της δράσης, καθώς και τον αριθμό των σκηνικών προσώπων.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/paravasis%20voi8imata.pdf>

Βίος και Έργο Βάλτερ Πούχνερ
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών,
εκδόσεις Ergo,
Αθήνα 2007. 826 σελ.

Βιβλιογραφικό δοκίμιο που περιλαμβάνει βιογραφικά, δημοσιεύματα, αναφορές, ευρετήρια, αναλύσεις και πρόσληψη του έργου του καθηγητή Β. Πούχνερ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/parabasis/Pouhner_vios_kai_ergo.pdf

Μεμονωμένες Εκδόσεις

ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟ

Χαρά Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου

Η τέχνη του θεάτρου

Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Τμήμα
Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου
Αθηνών, Αθήνα 1998.

163 σελ., εικ. εκτός κειμένου.

Η έκδοση αυτή με επίτιτλο «Θέατρο και σχολείο» πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του ομώνυμου τριετούς (1998–2000) εκπαιδευτικού προγράμματος της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, με τη συνεργασία του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Το πιλοτικό αυτό πρόγραμμα εφαρμογής σε γυμνάσια και λύκεια της Αττικής, του οποίου συντονίστρια ήταν η ομότιμη καθηγήτρια Χαρά Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, είχε σκοπό τη μύηση των νέων ανθρώπων στην ουσία του θεάτρου και στις βασικές συνιστώσες και εκφάνσεις του θεατρικού φαινομένου. Στον τόμο αυτό με τρόπο συνοπτικό περιλαμβάνονται τα βασικά στοιχεία της θεατρικής τέχνης (δραματουργία και σκηνική πραγμάτωση του έργου), ξεκινώντας από τις θεατρικές και δραματικές κατηγορίες και φτάνοντας στα θεατρικά επαγγέλματα και τα μέσα των κύριων δραματικών ειδών. Την επιμέλεια του κειμένου είχε η θεατρολόγος Αγγελική Τσαμπάζη, απόφοιτος του Τ.Θ.Σ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/memonwmenes_ekdoseis/h_techni_toy_theatroy.pdf

Χαρά Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου
Η θεατρική σχολική δημιουργία
Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς,
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Αθήνα 2002. 127 σελ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/memonwmenes_ekdoseis/I_theatriki_scholiki_dimiourgia.pdf

ΠΟΙΗΣΗ - ΒΙΒΛΙΟ

Γιώργος Φιλιππίδης
Γαλάζια μηχανή: Ποιήματα.
Με ένα κείμενο του Γιώργου Χειμωνά
 Πρόλογος: Νάσος Βαγενάς
 Καστανιώτης, Αθήνα 1999. 62 σελ.

Το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών θεώρησε καθήκον του να ενισχύει οικονομικά την έκδοση των ποιημάτων του φοιτητή Γιώργου Φιλιππίδη, ως ένα φόρο τιμής σε ένα νέο ευαίσθητο άνθρωπο που ηθελημένα άφησε τη ζωή τον Ιούλιο του 1997.

Ο ομότιμος καθηγητής Νάσος Βαγενάς, που προλογίζει την έκδοση, διακρίνει συγγραφικό ταλέντο στα κείμενα του Γ. Φιλιππίδη, με αξιοθαύμαστες διανοητικές ικανότητες και έμφυτη αίσθηση της γλώσσας.

***Το ελληνικό βιβλίο στην κρίση.
Σκέψεις για το παρελθόν,
παρατηρήσεις για το παρόν,
ιδέες για το μέλλον***

Εκδόσεις των Συναδέλφων,
Αθήνα 2014. 52 σελ.

Η παρούσα ηλεκτρονική έκδοση παρουσιάζει οκτώ από τις εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν στη διημερίδα με τίτλο «Το ελληνικό βιβλίο στην κρίση: Σκέψεις για το παρελθόν, παρατηρήσεις για το παρόν, ιδέες για το μέλλον», η οποία διοργανώθηκε από τις Εκδόσεις των Συναδέλφων στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου Αθηνών στις 10 και 11 Μαΐου 2013. Η έκδοση έγινε σε συνεργασία με το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α..

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2970181>

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΤΟΜΟΙ

Έλληνες σκηνογράφοι – ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα

Έρευνα – Συντονισμός – Επιμέλεια:
 Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ
 Τμήμα Θεατρικών Σπουδών
 Ε.Κ.Π.Α., Υπουργείο Πολιτισμού,
 Αθήνα 1999. 301 σελ., εικ.

Η έκδοση αυτή, που πραγματοποιήθηκε με την οικονομική ενίσχυση του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, του Υπουργείου Πολιτισμού και με τη χορηγία ιδιωτικών τραπεζών, αποτελεί τον κατάλογο της ομώνυμης θεματικής έκθεσης που διοργανώθηκε στο Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Αθηνών (Κτήριο Κωστή Παλαμά) από 31 Μαρτίου έως 30 Απριλίου του 1999, από την τότε επίκουρη και νυν ομότιμη καθηγήτρια Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ, η οποία είχε την ευθύνη της έρευνας, τον συντονισμό της ερευνητικής ομάδας και την επιμέλεια για τη σύνταξη του καταλόγου, με συνεργάτη τη θεατρολόγο Αφροδίτη Μαρτζούκου.

Πρόκειται για μια έκδοση τέχνης που συνδυάζει το καλλιτεχνικό πνεύμα με την επιστημονική τεκμηρίωση. Τη συντακτική ομάδα του τόμου αποτέλεσαν οι: Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ ως επικεφαλής και οι θεατρολόγοι Έλσα Ανδριανού, Αφροδίτη Μαρτζούκου και Πετρούλα Ξιφαρά. Την αρχική αναζήτηση στοιχείων για την εργογραφία των καλλιτεχνών ανέλαβαν φοιτητές του Τ.Θ.Σ. στο πλαίσιο των μαθημάτων της Ε. Φεσσά-Εμμανουήλ. Την καλλιτεχνική επιμέλεια του καταλόγου είχε η Computer Graphics και η γραφίστα Μαρία Καββαδία, ενώ το εξώφυλλο του καταλόγου επιμελήθηκαν η Μαρία Καββαδία και ο θεατρολόγος Κωνσταντίνος Ζαμάνης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/memonwmenes_ekdoseis/Ellines_skinografoi_-_endymatologoi_kai_archaio_drama.pdf

***Χορός και Θέατρο. Από τη Ντάνκαν
στις νέες χορευτικές ομάδες***

Έρευνα – Συντονισμός – Επιμέλεια:
Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Εκδόσεις Έφεσος, Αθήνα 2004. 504 σελ.

Η έκδοση είναι αποτέλεσμα πενταετούς έρευνας φοιτητών και αποφοίτων του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, με την καθοδήγηση της τότε αναπληρώτριας και νυν ομότιμης καθηγήτριας Ελένης Φεσσά-Εμμανουήλ. Στην έκδοση συνεργάστηκαν οι θεατρολόγοι Μαρία Ζαχαροπούλου, Σοφία Καραγιάννη, Μυρσίνη Πήχου, Αφροδίτη Μαρτζούκου, η τελειόφοιτη του Τ.Θ.Σ. Καλλιόπη Ταράση και ο σκηνογράφος Κωνσταντίνος Ζαμάνης.

Η έκδοση πραγματοποιήθηκε με τη συνδρομή των Πρυτανικών Αρχών του Ε.Κ.Π.Α. και με την οικονομική ενίσχυση του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Την αρχική αναζήτηση στοιχείων για την εργογραφία των χορευτών και των χορογράφων ανέλαβαν προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες του Τ.Θ.Σ.

Ο τόμος έγινε για την περιοδεύουσα έκθεση με τίτλο: «Χορός και Θέατρο. Από τη Ντάνκαν στις νέες χορευτικές ομάδες», η οποία παρουσιάστηκε από 19.1.2004 έως 15.2.2004 στο Κέντρο Τεχνών του Δήμου Αθηναίων, με επιστημονική και καλλιτεχνική επιμέλεια της Ε. Φεσσά-Εμμανουήλ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/memonwmenes_ekdoseis/CHoros_kai_Theatro.pdf

Αρχείο Ραλλούς Μάνου

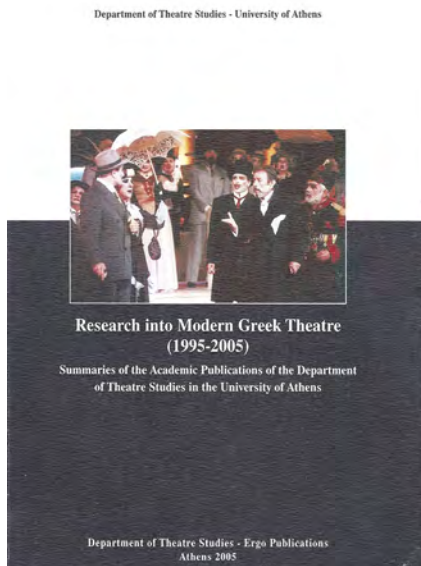
Επιμέλεια:

Χρυσόθεμις Σταματοπούλου -
Βασιλάκου και Ομάδα Θεατρολόγων
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Εκδόσεις Έφεσος, Αθήνα 2005. 569 σελ.

Η τότε αναπληρώτρια και νυν ομότιμη καθηγήτρια Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου, με τη συνδρομή των φοιτητριών του Τ.Θ.Σ και νυν αποφοίτων Αγγελικής Αποστολοπούλου, Μαρίας Καραλή, Μαρίας Καρανάνου, Στέλλας Κεραμίδα, Αποστολίας Μανδάλου, Μαριαλένας Παπαδοπούλου και Παναγιώτας Πραμαντιώτη κατέγραψαν, επεξεργάστηκαν και ταξινόμησαν τους 192 φακέλους του αρχείου της Ραλλούς Μάνου. Το υλικό εμπλουτίστηκε με πληροφορίες από άλλες πηγές (βιβλιογραφία, συλλογές προγραμμάτων Θεατρικού Μουσείου, Ε.Λ.Ι.Α. και άλλα αρχεία). Η έκδοση πραγματοποιήθηκε με την οικονομική ενίσχυση του Ιδρύματος Κώστα και Ελένης Ουράνη, καθώς και του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/memonwmenes_ekdoseis/Archeio_Ralloys_Manoy.pdf

Research into Modern Greek Theatre (1995-2005). Summaries of the Academic Publications of the Department of Theatre Studies in the University of Athens

Επιμέλεια: Κυριακή Πετράκου

Περιλήψεις – Μεταφράσεις:

Κυριακή Πετράκου - Άννα Καρακατσούλη

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, εκδ. Ergo,

Αθήνα 2005. 164 σελ.

Περιλήψεις, στην αγγλική γλώσσα, των άρθρων που έχουν δημοσιευθεί στο επιστημονικό δελτίο *Παράβασις* (τεύχη 1-5), των εισηγήσεων στα Πρακτικά των Α και Β Πανελλήνιων Θεατρολογικών Συνεδρίων καθώς και των ημερίδων «Ελληνική Σκηνογραφία - Ενδυματολογία» και «Ο Σικελιανός και το Θέατρο», και τέλος των κειμένων που υπάρχουν στον τιμητικό τόμο για τον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο *Δάφνη*.

This volume was conceived as a compendium of summaries in English of all the articles of scholarship published by the Department of Theatre Studies in the University of Athens. It is an attempt to inform the international academic community about the achievements and the on-going projects of research into Modern Greek Theatre, which may be of interest not only to theatre historians and philologists of Byzantine and Modern Greek Literature, but also to scholars whose subject is cultural comparativism in the Mediterranean and Balkan area. We hope that this volume will function as a contribution to the spreading of Theatrology research on an international level. We believe that the 'small' languages should not be neglected, but on the contrary, they must be cultivated consciously, because they are part of the richness of the European heritage, especially in the case of the oldest and most outstanding of them, the Greek language. [από το οπισθόφυλλο του βιβλίου]

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://drive.google.com/file/d/1TGtJY80QLwayuo1g6YBgajdr1uToGLsS/view>

**Γαληνοτάτη
Τιμή στη Χρύσα Μαλτέζου**

Επιμέλεια:

Γιώργος Κ. Βαρζελιώτης –

Κώστας Γ. Τσικνάκης,

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,

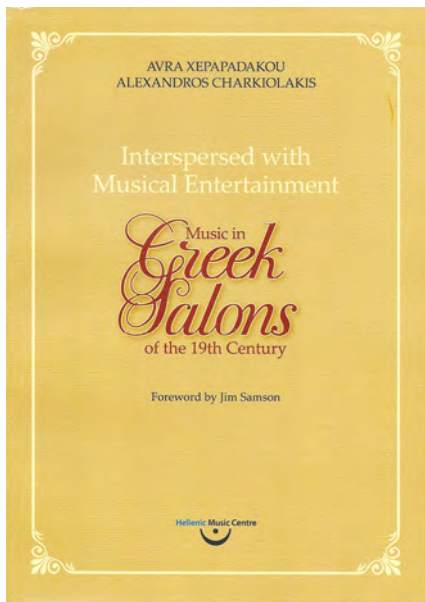
Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2013, 836 σελ.

Η έκδοση καταλαμβάνει έκταση 836 σελίδων και είναι χωρισμένη σε δύο μέρη. Το πρώτο (72 σελίδες) είναι αφιερωμένο αποκλειστικά στο πρόσωπο και στο έργο της Χρύσας Μαλτέζου, με κείμενα της Οργανωτικής Επιτροπής, των εκπροσώπων των δύο συνεκδοτών και της Ελένης Αρβελέρ, στα οποία σκιαγραφείται η ζωή αλλά και η πολυσχιδής ακαδημαϊκή, ερευνητική και συγγραφική δραστηριότητα της τιμωμένης. Το μέρος αυτό ολοκληρώνεται με τη λεπτομερή αναγραφή των δημοσιευμάτων της Χρύσας Μαλτέζου. Το κύριο σώμα του τόμου (748 σελίδες) συγκροτούν οι μελέτες. Δημοσιεύονται, με αλφαβητική σειρά, σαράντα έξι πρωτότυπες μελέτες, ελληνικές και ξενόγλωσσες (στα αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά και γερμανικά).

Ο τόμος περιλαμβάνει εργασίες συναδέλφων, φίλων και μαθητών της, ειδικευμένων σε αντίστοιχα με το έργο της τιμωμένης επιστημονικά πεδία, σχετικά με ποικίλα ζητήματα που αφορούν την Ιστορία, από τους υστεροβυζαντινούς αιώνες μέχρι το τέλος της Βενετοκρατίας, όπως λ.χ., η ιστορία των θεσμών, η κοινωνική ιστορία, η μελέτη της καθημερινής ζωής, οι σχέσεις Ανατολής και Δύσης, οι Έλληνες στη Βενετία και πολλά άλλα, αλλά και θέματα σχετικά με την Ιστορία της Τέχνης, τη Λογοτεχνία και την Έκδοση πηγών. Οι εργασίες του τόμου καλύπτουν το φάσμα των ερευνητικών αναζητήσεων της τιμωμένης και φωτίζουν όψεις της κοινωνίας και του πολιτισμού τόσο στις λατινοκρατούμενες ελληνικές περιοχές όσο και στη Βενετία, από τις αρχές του 13ου ως τα τέλη του 18ου αιώνα.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/memonwmenes_ekdoseis/Galinotati_Timi_sti_CHrysa_Maltezoy.pdf

Avra Xepapadaku –
Alexandros Charkioliakis
***Music in Greek Salons of the 19th
century. Interspersed with Musical
Entertainment***
Foreword by Jim Samson
Hellenic Music Center, Athens 2017. 229 p.

The subject matter of the present book is the music of the salon, a frequently misunderstood institution that came into its own in the early nineteenth century as a key component of formalized sociability. The salon embraced a diversity of activities [...] and a diversity of social groups, from bourgeois soirées to dazzling aristocratic gatherings where the most famous personalities of the day would assemble. But common to most was music [...]. This book illuminates one corner of a larger story of musical patronage that extends from the early nineteenth to the early twentieth centuries, a story in which women really do occupy centre stage. [...] The anthology provided here helps to restore something of the immediacy of musical practices that are ‘of their time’ and ‘of their place’. It constitutes an act of recovery, and it makes concrete the ‘little stories’ of multiple Hellenic cultures relayed by our authors. [...] The great virtue of this volume by Avra Xepapadaku and Alexandros Charkioliakis is that it allows us to see around the edges of familiar, canonised portraits of music, musicians, and music-making. It takes us backstage. (Excerpt from the Forweord by Professor Jim Samson) [Η έρευνα εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Ερευνητικού Προγράμματος «Θαλής / Χρυσάλλις»]

ΕΠΕΤΕΙΑΚΟΙ ΤΟΜΟΙ

**Δέκα Χρόνια Τμήμα Θεατρικών
Σπουδών (1990-2000)**

Επιμέλεια:

Χρυσόθεμις Σταματοπούλου - Βασιλάκου
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2001. 436 σελ.

Η τότε επίκουρη και νυν ομότιμη καθηγήτρια Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου, με τη συνεργασία των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ. Αλεξίας Αλτουβά, Ίλιας Λακίδου, Μαρίας Παπαλέξη και Μαρίας Χουλιάρá, των αποφοίτων του Τμήματος Λίλιαν Καραμητσοπούλου και Μαρίας Καρανάου, και των βιβλιοθηκονόμων Δήμητρας Μάρκου και Ελένης Τσομπάνη, επιμελήθηκε έναν τόμο που προβάλλει το ιστορικό της ίδρυσης και τις δραστηριότητες του Τμήματος την πρώτη δεκαετία λειτουργίας του.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/memonwmenes_ekdoseis/Deka_CHronia_Tmima_Theatron_Spoydon.pdf

Είκοσι χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών. 1990-2010

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Γεωργακάκη
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2010. 389 σελ.

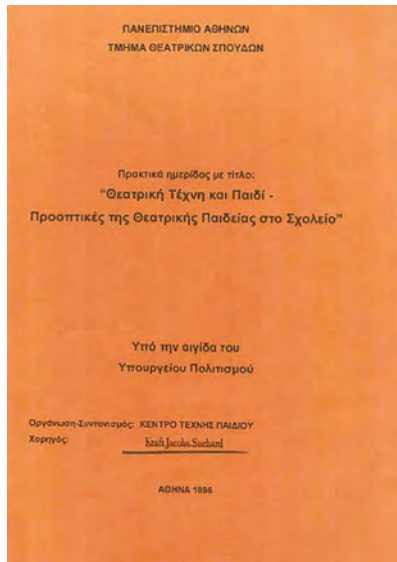
Απολογισμός του συνολικού έργου που επιτελέστηκε στα 20 χρόνια λειτουργίας του Τμήματος. Την επιμέλεια και διάρθρωση ύλης του τόμου έκανε η καθηγήτρια Κ. Γεωργακάκη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/ekdoseis/memonwmenes_ekdoseis/Eikosi_chronia_Tmima_Theatron_Spoydon._1990-2010.pdf

Τόμοι Πρακτικών

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΩΝ

Πρακτικά Ημερίδας με τίτλο:
«Θεατρική τέχνη και παιδί: Προοπτικές της θεατρικής παιδείας στο σχολείο»
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Κέντρο Τέχνης Παιδιού, Αθήνα 1996.

Ψηφιοποιημένος τόμος (μέρος):

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/theatriki_Techni_kai_Paidi_praktika.pdf

Ελληνική Σκηνογραφία - Ενδυματολογία
Επιμέλεια: Αγνή Τ. Μουζενίδου
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Αθήνα 2002. 196 σελ.

Ψηφιοποιημένος τόμος (μέρος):

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Elliniki_Skinografia-Endymatologia_praktika.pdf

Ο Σικελιανός και το θέατρο

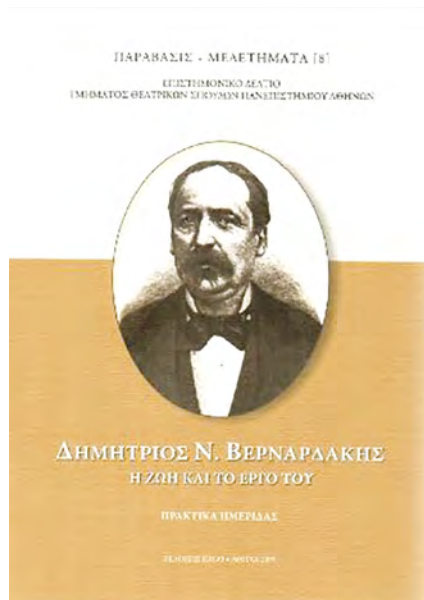
Επιμέλεια:

Κυριακή Πετράκου – Αγνή Τ. Μουζενίδου
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003.

175 σελ., 21 εκ.

Ψηφιοποιημένος τόμος (μέρος):

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Sikelianos_praktika.pdf

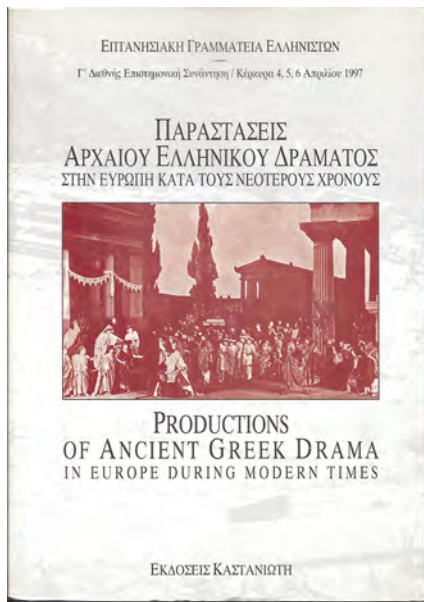

Δημήτριος Ν. Βερναρδάκης: Η ζωή και το έργο του. Πρακτικά Ημερίδας

Επιμέλεια: Γρηγόρης Ιωαννίδης
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2009. 198 σελ.

Ψηφιοποιημένος τόμος (μέρος):

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Vernardakis_praktika_10.10.2007_.pdf

Ο ελλην. τίτλος να γίνει: Παραστάσεις Αρχαίου Ελληνικού Δράματος στην Ευρώπη κατά τους Νεότερους Χρόνους / Productions of Ancient Greek Drama in Europe during modern times

Επιμέλεια: Πλάτων Μαυρομούστακος
Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1999.

Ψηφιοποιημένος τόμος (μέρος):

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Parastaseis_Archaioy_Ellinikoy_Dramatos_stin_Eyropi_praktika.pdf

Ο ηθοποιός και η τέχνη της υποκριτικής: Θεωρία και Πράξη, Ιστορία και Παρόν

Επιμέλεια: Γρηγόρης Ιωαννίδης
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2011.

Ψηφιοποιημένος τόμος (μέρος):

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/o%20h8oipoios%20kai%20h%20texnh%20praktika.pdf>

**Συνάντηση Εργασίας Νέων Ερευνητών.
Ο ελληνικός περιοδικός τύπος του 19ου
αιώνα: Ερευνητικά ζητήματα – πορίσμα-
τα της έρευνας. Πρακτικά**

Επιμέλεια:

Άννα Ταμπάκη – Μαρία Σεχοπούλου

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα
2015. 198 σελ.

Στο πλαίσιο του Ερευνητικού Προγράμματος
«Θαλής / Χρυσάλλης»

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/SYNANTISI.NEON.EREVNITON_praktika.pdf

**Επιστημονική Συνάντηση
αφιερωμένη στα 300 χρόνια από
τη γέννηση του Denis Diderot
«Παγκόσμιο Θέατρο: Πράξη -
Δραματουργία - Θεωρία. Πρακτικά**

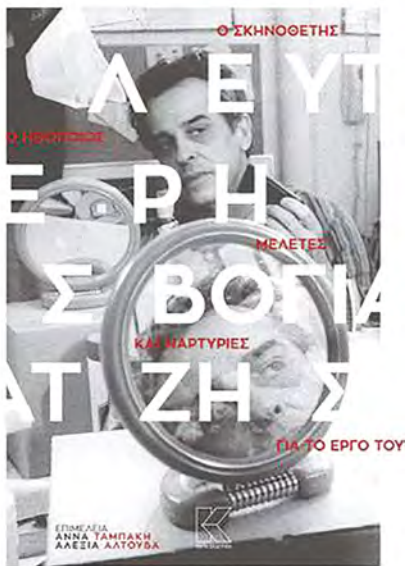
Επιμέλεια:

Αλεξία Αλτουβά – Μαρία Σεχοπούλου

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., Πρό-
γραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Αθήνα
2017. 718 σελ.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/PAGKOSMIO_THEATRO_praktika_.pdf

Ο σκηνοθέτης, ο ηθοποιός Λευτέρης Βογιατζής. Μελέτες και μαρτυρίες για το έργο του

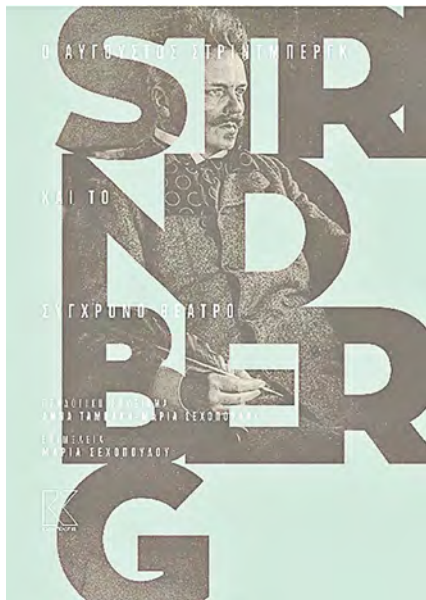
Επιμέλεια:

Άννα Ταμπάκη – Αλεξία Αλτουβά

Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2020. 384 σελ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/vogiatzis_praktika_book_Export_pp_3-11.pdf

Ο Αύγουστος Στρίντμπεργκ και το σύγχρονο θέατρο

Επιμέλεια: Μαρία Σεχοπούλου

Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2020. 144 σελ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΩΝ / ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου:
Πλούσιοι και φτωχοί στην κοινωνία της Ελληνολατινικής Ανατολής
Επιμέλεια: Χρύσα Α. Μαλτέζου
Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών, Βενετία 1998.

Ψηφιοποιημένος τόμος (μέρος):

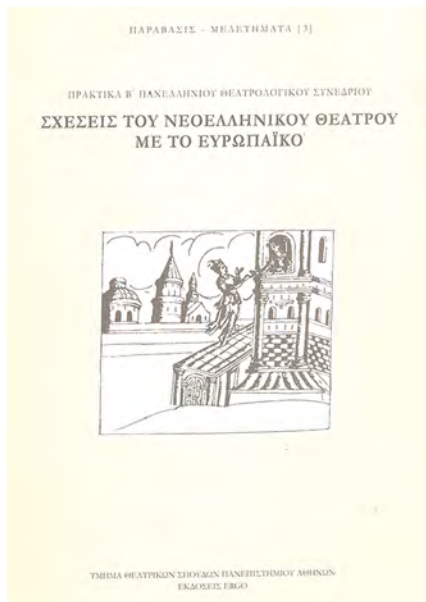
https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Ploysioi_kai_ftochoi_praktika.pdf

Πρακτικά Α Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου:
Το ελληνικό θέατρο από τον 17ο στον 20ό αιώνα
Επιμέλεια: Ιωσήφ Βιβιλάκης
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2002. 395 σελ.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/0504%20A%20panellinio%20theatrologiko%20synedrio.pdf>

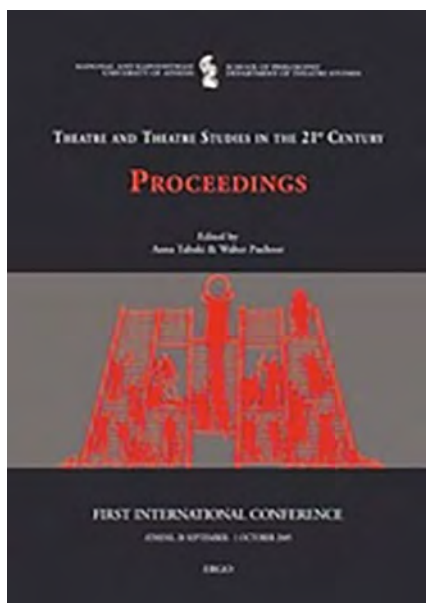

**Πρακτικά Β Πανελληνίου
Θεατρολογικού Συνεδρίου:
Σχέσεις του Νεοελληνικού
Θεάτρου με το Ευρωπαϊκό**

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Γεωργακάκη
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
εκδόσεις Ergo, Αθήνα 2003. 532 σελ.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/praktika%20sxeseis%20tou%20neoeel%20theatrou%20me%20to%20eyrwpaiko.pdf>

**Proceedings First International
Conference: "Theatre and Theatre
Studies in the 21st century"**

Edited by Anna Tabaki, Walter Puchner
Department of Theatre Studies N.K.U.A.,
Ergo Publications, Athens 2010. 542 p.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/0504%20diethnes%20theatrologiko%20synedrio.pdf>

**Πρακτικά Συνεδρίου:
Επτανησιακή Όπερα
και Μουσικό Θέατρο έως το 1953**
Επιμέλεια: Ιωσήφ Βιβιλάκης
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Αθήνα 2011. 266 σελ.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/EPTANISIAKI%20OPERA.PRAKTIKA%20SYNEDRIOU%202011.pdf>

**Πρακτικά Επιστημονικού
Συνεδρίου: Από τη χώρα των
κειμένων στο βασίλειο της σκηνής
(Αθήνα, 26-30 Ιανουαρίου 2011).
Στο πλαίσιο του εορτασμού των
20 ετών του Τμήματος Θεατρικών
Σπουδών του Εθνικού και
Καποδιστριακού Πανεπιστημίου
Αθηνών**
Επιμέλεια: Γωγώ Κ. Βαρζελιώτη
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Αθήνα 2014. 854 σελ.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Apo_tin_xwra_twn_keimenwn_PRAKTIKA_SYNEDRIOUfinal.pdf

Πρακτικά Συμποσίου: Ελληνικότητα και ετερότητα: Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και 'εθνικός χαρακτήρας' στον 19ο αιώνα

Επιμέλεια:

Άννα Ταμπάκη – Ουρανία Πολυκανδριώτη
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., Ινστι-
τούτο Ιστορικών Ερευνών ΕΙΕ, Αθήνα 2016.

Α τόμος: 482 σελ. Β τόμος: 562 σελ.

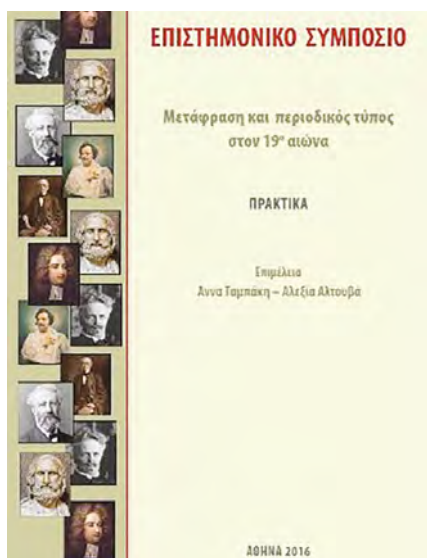
Στο πλαίσιο του Ερευνητικού
Προγράμματος «Θαλής / Χρυσσαλλίς»

Ψηφιοποιημένος Α τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/ellinikotita_kai_eterotita_A_TOMOS_e-book.pdf

Ψηφιοποιημένος Β τόμος

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Ellinikotita_kai_eterotita_B_TOMOS_e-book.pdf

Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου: Μετάφραση και περιοδικός τύπος στον 19ο αιώνα

Επιμέλεια: Άννα Ταμπάκη – Αλεξία Αλτουβά
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., Αθή-
να 2016. 226 σελ.

Στο πλαίσιο του Ερευνητικού
Προγράμματος «Θαλής / Χρυσσαλλίς»

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/METAFRASI_KAI_PERIODIKOS_TYPOS_STON_19o_AI ONA_praktika.pdf

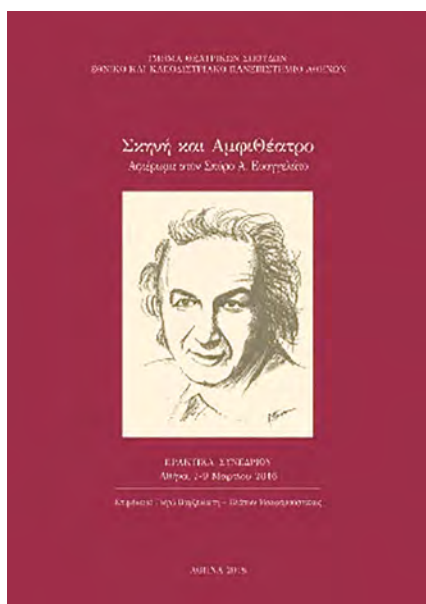
Actes du Colloque: Relations France-Grèce: Le théâtre des années 1960 à nos jours (Athènes, 8-10 Mai 2014) / Πρακτικά Συνεδρίου: Σχέσεις Ελλάδας-Γαλλίας: Το θέατρο από το 1960 μέχρι σήμερα (Αθήνα, 8-10 Μαΐου 2014)

Επιμέλεια: Πλάτων Μαυρομούστακος - Σοφία Φελοπούλου

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος,
Αθήνα 2017. 274 σελ.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Sxeseis_elladas_gallias_PRAKTIKA.pdf

Πρακτικά Συνεδρίου: Σκηνή και Αμφιθέατρο. Αφιέρωμα στον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο (Αθήνα, 7-9 Μαρτίου 2016)

Επιμέλεια: Γωγώ Βαρζελιώτη - Πλάτων Μαυρομούστακος
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Αθήνα 2018. 367 σελ.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/12_PRAKTIKA_EVAGGELATOSOFT-1.pdf

**Πρακτικά Ε Πανελληνίου
Θεατρολογικού Συνεδρίου: Θέατρο
και Δημοκρατία, Με αφορμή τη
συμπλήρωση 40 χρόνων από την
αποκατάσταση της Δημοκρατίας,
Αφιερωμένο στον Βάλτερ Πούχνερ
(Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου
Αθηνών, 5-8 Νοεμβρίου 2014)**

Επιμέλεια: Αλεξία Αλτουβά -
Καίτη Διαμαντάκου
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Αθήνα 2018. Α τόμος: 860 σελ.
Β τόμος: 832 σελ.

Ψηφιοποιημένος Α τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/16_PRAKTIKA_PUCHNER_A_TOMOS_OPT.pdf

Ψηφιοποιημένος Β τόμος:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/16_PRAKTIKA_PUCHNER_B_TOMOS_OPT.pdf

**Πρακτικά επετειακού συνεδρίου
για τα 20 χρόνια του Προγράμματος
Μεταπτυχιακών Σπουδών: Πηγές
της έρευνας στη σύγχρονη ελληνική
θεατρολογία (Κεντρικό Κτήριο
Πανεπιστημίου Αθηνών, 27-29
Απριλίου 2017).**

Επιμέλεια: Αλεξία Αλτουβά
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.,
Αθήνα 2021. 736 σελ.

Ψηφιοποιημένος τόμος:

<https://synergasia.uoa.gr/modules/document/file.php/THEATRE101/1612%20piges%20tis%20ereynas.pdf>

Συνέδρια
Συμπόσια
Ημερίδες

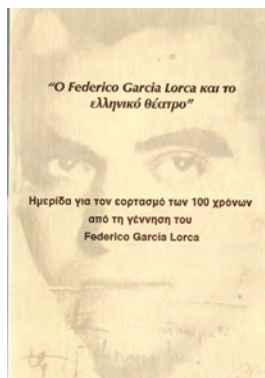
Διοργάνωση του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

25 Νοεμβρίου 1993: Ημερίδα για τα 70 χρόνια του Ιάκωβου Καμπανέλλη (Αula Φιλοσοφικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α.).¹

11-12 Φεβρουαρίου 1995: Διήμερο εκδηλώσεων για το Θέατρο του Παραλόγου, που οργανώθηκε από την τότε αναπληρώτρια και νυν ομότιμη καθηγήτρια κ. Χαρά Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου και φοιτητές του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.¹

20 Οκτωβρίου 1998: Ημερίδα για τον εορτασμό των 100 χρόνων από τη γέννηση του Bertolt Brecht με θέμα: *Ο Bertolt Brecht και το ελληνικό θέατρο*, (Παλαιό Αμφιθέατρο της Ιατρικής, κεντρικό κτήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών).¹

24 Νοεμβρίου 1998: Ημερίδα για τον εορτασμό των 100 χρόνων από τη γέννηση του Federico Garcia Lorca με θέμα: *Ο Federico Garcia Lorca και το ελληνικό θέατρο*, (Παλαιό Αμφιθέατρο της Ιατρικής, κεντρικό κτήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών).

Πρόγραμμα Ημερίδας:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/garcia_lorca.pdf

¹ Βλ. αναλυτικά το πρόγραμμα στον τόμο Κ. Γεωργακάκη (επιμ.), *Είκοσι χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, 1990-2010*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Αθήνα 2010.

17-20 Δεκεμβρίου 1998: Πρώτο Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο με θέμα: *Το ελληνικό θέατρο από το 17ο στον 20ό αιώνα*, αφιερωμένο στη μνήμη του Γιάννη Σιδέρη (Παλιό Αμφιθέατρο της Ιατρικής, κεντρικό κτήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών).

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/elliniko_theatro_17-20_aiona.pdf

30 Απριλίου 1999: Ημερίδα με θέμα: *Η ελληνική σκηνογραφία και ενδυματολογία*, που οργανώθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης «Έλληνες σκηνογράφοι – ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα», στην Αίθουσα Δοκιμών της Πανεπιστημιακής Λέσχης και εντάχθηκε στις δραστηριότητες του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.).

Πρόγραμμα Ημερίδας:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/elliniki_skinografia_1999.pdf

17 Ιανουαρίου 2000: Ημερίδα για τα 50 χρόνια από τον θάνατο του Maeterlinck, με θέμα: *Ο Maurice Maeterlinck και η Ελλάδα*, που οργανώθηκε στα πλαίσια δραστηριοτήτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.) του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»).

Πρόγραμμα Ημερίδας:

<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/maeterlinck.pdf>

14 Μαΐου 2001: Ημερίδα με θέμα: *Ο Πέλος Κατσέλης και το θέατρο* (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»).

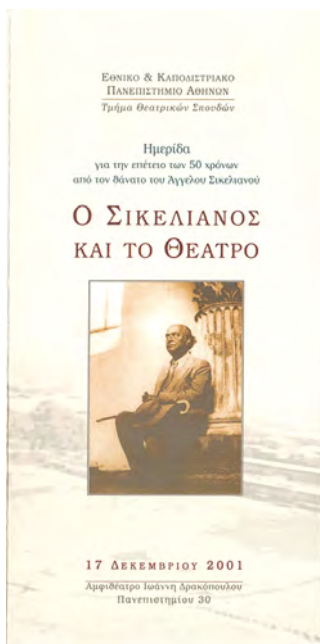
Πρόγραμμα Ημερίδας:

<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/katselis.pdf>

3 Δεκεμβρίου 2001: Ημερίδα με θέμα: *Η συμβολή του Τάκη Μουζενίδη στο νεοελληνικό θέατρο* (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»).

Πρόγραμμα Ημερίδας:

<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/moyzenidis.pdf>

17 Δεκεμβρίου 2001: Ημερίδα για την επέτειο των 50 χρόνων από τον θάνατο του Άγγελου Σικελιανού, με θέμα: *Ο Σικελιανός και το θέατρο* (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»).

Πρόγραμμα Ημερίδας:

<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/sikelianos.pdf>

18 Φεβρουαρίου 2002: Ημερίδα με θέμα: *Η συμβολή του Σωκράτη Καραντινού στο νεοελληνικό θέατρο* (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»).

Πρόγραμμα Ημερίδας:

<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/karantinos.pdf>

18-21 Απριλίου 2002: Δεύτερο Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο με θέμα: *Σχέσεις του νεοελληνικού θεάτρου με το ευρωπαϊκό. Διαδικασίες πρόσληψης στην ιστορία της ελληνικής δραματουργίας από την Αναγέννηση ως σήμερα* (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»). Το συνέδριο αφιερώθηκε στη μνήμη του Φώτου Πολίτη (1890-1934), πρώτου σκηνοθέτη του Εθνικού Θεάτρου, θεατρικού κριτικού, συγγραφέα και μεταφραστή.

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/sxes_eis_neoellinikou_theatrou_me_to_eyrwpaiiko.pdf

18-19 Φεβρουαρίου 2004: Διημερίδα με θέμα: *Χορός και Θέατρο. Κλασικός χορός – Χορός στο Θέατρο – Χοροθέατρο* (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»).

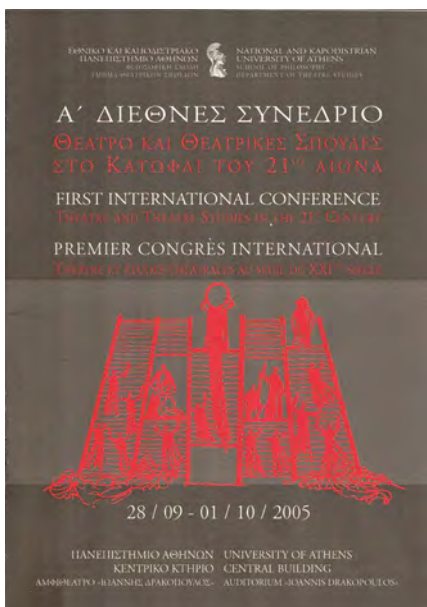
Πρόγραμμα Διημερίδας:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/xoros_kai_theatro.pdf

11 Μαρτίου 2004: Ημερίδα με θέμα: *Σύγχρονες προσεγγίσεις στο έργο του Μπέκετ* (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»).

Πρόγραμμα Ημερίδας

<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/mpeket.pdf>

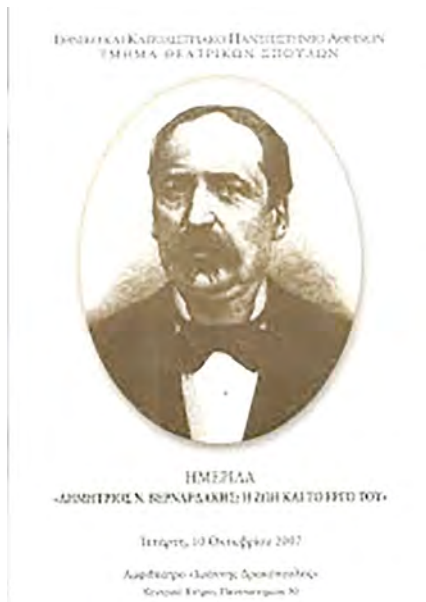

28 Σεπτεμβρίου - 1 Οκτωβρίου 2005:

Α Διεθνές Συνέδριο με θέμα: *Θέατρο και Θεατρικές Σπουδές στο κατώφλι του 21ου αιώνα / Theatre and Theatre studies in the 21th century / Théâtre et Etudes Théâtrales au seuil du XXIème siècle* (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»).

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/theatro_kai_theatrikes_spoudes_sto_katofli_tou_21ou_aiwna.pdf

10 Οκτωβρίου 2007: Ημερίδα με θέμα: *Δημήτριος Βερναρδάκης: Η ζωή και το έργο του* (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»).
Πρόγραμμα Ημερίδας:
<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Vernardakis.pdf>

6-7 Οκτωβρίου 2008: Δημερίδα με θέμα: *Ο ηθοποιός και η τέχνη της υποκριτικής: Θεωρία και Πράξη, Ιστορία και Παρόν*, στη μνήμη της Αγνής Μουζενίδου (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»).
Πρόγραμμα Δημερίδας:
https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/O_ithopoios_kai_texni_tis_ypokritikis.pdf

26-30 Ιανουαρίου 2011: Επιστημονικό συνέδριο με θέμα: *Από τη χώρα των κειμένων στο βασίλειο της σκηνής*, στο πλαίσιο του εορτασμού των 20 ετών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. (Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών).

Ιστολόγιο Συνεδρίου:

<https://20theatre.wordpress.com/>

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

<https://20theatre.files.wordpress.com/2011/01/programmateliko.pdf>

21-23 Νοεμβρίου 2013: Επιστημονική συνάντηση Μεταπτυχιακών φοιτητών, Υποψήφιων Διδασκτόρων και Διδασκτόρων, με θέμα: *Παγκόσμιο Θέατρο: Πράξη – Δραματολογία – Θεωρία. Με αφορμή την επέτειο των 300 χρόνων από τη γέννηση του εγκυκλοπαιδιστή, φιλοσόφου και θεωρητικού του δράματος Denis Diderot* (Πολιτιστικό Κέντρο Ε.Κ.Π.Α. «Κωστής Παλαμάς»).

Πρόγραμμα Επιστημονικής Συνάντησης:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/pagkosmio_theatro.pdf

5-8 Νοεμβρίου 2014: Ε Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο με θέμα: *Θέατρο και Δημοκρατία*, με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας. Αφιερωμένο στον καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ (Κεντρικό Κτήριο Ε.Κ.Π.Α.).

Ιστολόγιο Συνεδρίου:

<https://theatredemocracy.wordpress.com/>

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

https://theatredemocracy.files.wordpress.com/2014/11/11/programma_theatro-dimokratia_final_new.pdf

9 Φεβρουαρίου 2015: Συνάντηση εργασίας νέων ερευνητών με θέμα: *Ο ελληνικός περιοδικός τύπος του 19ου αιώνα: Ερευνητικά ζητήματα – πορίσματα της έρευνας*, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος: «Θαλής: Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και διαμόρφωση του εθνικού χαρακτήρα στον 19ο αιώνα (Χρυσσαλλίς)» (Πολιτιστικό Κέντρο Ε.Κ.Π.Α. «Κωστής Παλαμάς»).

Πρόγραμμα Συνάντησης:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/synantisi_neon_ereyniton.pdf

13-14 Νοεμβρίου 2015: Επιστημονικό Συμπόσιο με θέμα: *Μετάφραση και περιοδικός τύπος στον 19ο αιώνα*, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος: «Θαλής: Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και διαμόρφωση του εθνικού χαρακτήρα στον 19ο αιώνα (Χρυσσαλλίς)», στο Πολιτιστικό Κέντρο Ε.Κ.Π.Α. «Κωστής Παλαμάς».

Πρόγραμμα Συμποσίου:

https://www.theatre.uoa.gr/uploads/media/PROGRAMMA_2015.pdf

7-9 Μαρτίου 2016: Επιστημονικό συνέδριο με θέμα: *Σκηνή και Αμφιθέατρο. Αφιέρωμα στον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο* (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος», Κεντρικό Κτήριο Ε.Κ.Π.Α.). Ανάδειξη της πολύμορφης συμβολής του έργου του Ακαδημαϊκού, πανεπιστημιακού δασκάλου και συνιδρυτή του Τμήματος στον τομέα της επιστημονικής έρευνας και της θεατρικής ζωής του 20ού αιώνα.

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/skini_kai_amfitheatro.pdf

Βιντεοσκοπήσεις:

<https://www.youtube.com/watch?v=YuurEhkeSSY>

<https://www.youtube.com/watch?v=FmB-k92g30Q>

<https://www.youtube.com/watch?v=wBIvc2vu3dk>

<https://www.youtube.com/watch?v=9mwWZHYOOAw>

<https://www.youtube.com/watch?v=T2d1xRM33Cg>

27-29 Απριλίου 2017: Συνέδριο με θέμα: *Πηγές της έρευνας στη σύγχρονη ελληνική θεατρολογία. Επετειακό Συνέδριο για τα 20 χρόνια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών*, στο πλαίσιο του εορτασμού των 180 χρόνων του Ε.Κ.Π.Α. (Κεντρικό Κτήριο Ε.Κ.Π.Α.). Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Κοσμητείας της Φιλοσοφικής Σχολής

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

https://www.uoa.gr/fileadmin/user_upload/PDF-files/ekdilwseis/Synedria/2017/SynedrioPigesEreynasSigEllTheatrologia.pdf

17-19 Ιανουαρίου 2019: Επιστημονικό συνέδριο με θέμα: *Το ελληνικό θεατρικό έντυπο από τον 19ο στον 21ο αιώνα*, στο πλαίσιο της διοργάνωσης «Αθήνα 2018 – Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου» του Δήμου Αθηναίων (Αμφιθέατρο «Άλκης Αργυριάδης» Κεντρικό Κτήριο Ε.Κ.Π.Α.).

Το συνέδριο εντάχθηκε στις δραστηριότητες του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ελληνικό και Παγκόσμιο Θέατρο: Δραματουργία, Παράσταση, Εκπαίδευση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, Ε.Κ.Π.Α.

Ιστολόγιο Συνεδρίου:

<https://theatrikoentypo.wordpress.com/>

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

<https://theatrikoentypo.files.wordpress.com/2019/01/teliko-programma.pdf>

Βιντεοσκοπήσεις:

https://www.youtube.com/watch?v=LFllovbyN6_Q

<https://www.youtube.com/watch?v=eatKR9f62-8>

<https://www.youtube.com/watch?v=WTZ1EqZMgbY>

Διοργάνωση του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών σε συνεργασία με άλλους φορείς

18-20 Μαρτίου 1993: Συμπόσιο με θέμα: *Ο Πιραντέλλο και το θέατρο*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών και το Εθνικό Κέντρο Πιραντελλικών Σπουδών του Αγκριτζέντο (Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών).¹

11 Οκτωβρίου 1993: Διοργάνωση Συμποσίου για τα 200 χρόνια από το θάνατο του Carlo Goldoni με θέμα: *Ο Γκολντόνι και η Ελλάδα*, σε συνεργασία με το Εθνικό Θέατρο και το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών (Εθνικό Θέατρο).¹

Ιανουάριος 1996: Ημερίδα με τίτλο: *Θεατρική τέχνη και παιδί: Προοπτικές της θεατρικής παιδείας στο σχολείο*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Κέντρο Τέχνης Παιδιού, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού (Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων «Μελίνα Μερκούρη»).¹

4-5 Μαρτίου 1996: Ελληνο – Ιταλικό Συμπόσιο με θέμα: *Ιταλο – ελληνικές πορείες του μεσογειακού θεάτρου / Percorsi Italo – Greci del teatro mediterraneo*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών και το Τμήμα Ξένων Πολιτισμών (Αίθουσα της Ε.Σ.Η.Ε.Α.).¹

26-30 Οκτωβρίου 1996: Συμπόσιο με θέμα: *Ο μύθος της Ελένης στην ευρωπαϊκή σκέψη και δημιουργία*, που διοργανώθηκε στις Βρυξέλλες σε συνεργασία με το Centre de Recherches sur la Cité Grecque του Université Libre de Bruxelles, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης και την Καλλιτεχνική Εταιρεία Αργώ.¹

4-6 Απριλίου 1997: Επιστημονική συνάντηση με τίτλο: *Παραστάσεις του αρχαίου δράματος στην Ευρώπη κατά τη νεότερη εποχή*, που διοργανώθηκε στην Κέρκυρα με τη συνεργασία του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου και της Ευρωπαϊκής Γραμματείας Ελληνιστών.¹

¹ Βλ. αναλυτικά το πρόγραμμα στον τόμο Κ. Γεωργακάκη (επιμ.), *Είκοσι χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, 1990-2010*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Αθήνα 2010.

14-15 Απριλίου 1997: Α Ευρωπαϊκό Συνέδριο για το Θέατρο στο Σχολείο, με θέμα: *Το μαθητικό θέατρο ως μέσο διαμόρφωσης ενός κοινού πολιτισμικού περιβάλλοντος για τη νέα γενιά των Ευρωπαίων πολιτών*, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της Α Ευρωπαϊκής Συνάντησης Μαθητικού Θεάτρου (Forum European School Theatre-FEST) (11-18 Απριλίου 1997) και διοργανώθηκε από τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία και το Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν, σε συνεργασία με το Πρόγραμμα «Μελίνα-Εκπαίδευση και Πολιτισμός», υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

και του Υπουργείου Πολιτισμού, με την υποστήριξη του Δήμου Αθηναίων και του Υπουργείου Ανάπτυξης, (Αίθουσα Λόγου και Τέχνης της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας «Στοά του Βιβλίου»).¹

8-11 Μαΐου 1997: Διεθνές Συμπόσιο με τίτλο: *Πλούσιοι και φτωχοί στην κοινωνία της Ελληνολατινικής Ανατολής*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο και τη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη στο Παλιό Πανεπιστήμιο στην Πλάκα και στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη.

Πρόγραμμα Συμποσίου:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/ploysioi_ftochoi.pdf

20-21 Μαΐου 1997: Ημερίδα με θέμα: *Το σχολείο του 2000*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με τα Τμήματα Μουσικών Σπουδών, Μεθοδολογίας και Ιστορίας της Επιστήμης Ε.Κ.Π.Α. και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με σκοπό την παρουσίαση των νέων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών (Παλιό Αμφιθέατρο της Ιατρικής, Κεντρικό κτήριο Ε.Κ.Π.Α.).¹

25 Οκτωβρίου 1999: Ημερίδα για τα 250 χρόνια από τη γέννηση του Johann Wolfgang von Goethe με θέμα: *Ο Goethe και η Ελλάδα*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Γκαίτε, στο πλαίσιο δραστηριοτήτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.) (Ινστιτούτο Γκαίτε Αθηνών).

Πρόγραμμα Ημερίδας:

<https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/goethe.pdf>

31 Οκτωβρίου - 1 Νοεμβρίου 2003: Διεθνές Συμπόσιο με θέμα: *Πολιτισμικές μεταφορές / ωσμώσεις, συγκλίσεις και αποκλίσεις στους κανόνες και στις λογοτεχνικές και δραματουργικές παραδόσεις της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης (18ος-20ός αι.) / Cultural transfer and osmosis, divergence and convergence in literary canons and in literary and theatrical traditions in Southeast*

Europe (18th-20th centuries) / Transferts culturels / osmose, divergences et convergences dans les traditions et les canons littéraires et dramatiques du Sud-Est européen (XVIIIe - XXe siècles), που διοργανώθηκε σε συνεργασία με την Ερευνητική Επιτροπή για την Ανατολική και Νοτιο-ανατολική Ευρώπη (Research Committee on Eastern and South-Eastern Europe) της Διεθνούς Εταιρείας Συγκριτικής Φιλολογίας (AILC/ICLA).

Πρόγραμμα Συμποσίου:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/politismikes_metafores.pdf

30-31 Μαΐου 2008: Συμπόσιο με θέμα: *Από τη Σημείωση της Γραφής στην Εικόνα της Σκηνης*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Κέντρο Σημειολογίας του Θεάτρου στη Στοά του Βιβλίου.

Πρόγραμμα Συμποσίου:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/apo_ti_simeiosi_tis_grafis.pdf

23-24 Απριλίου 2010: Συνέδριο, στο πλαίσιο του 6ου Κύκλου των Ελληνικών Μουσικών Γιορτών, με θέμα: *Επτανησιακή Όπερα και Μουσικό Θέατρο έως το 1953*, που συνδιοργανώθηκε με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (Μέγαρο Μουσικής, Αίθουσα Συνεδριακού).

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Eptanisiaki_Opera.pdf

28-29 Ιουνίου 2012: Δημερίδα με θέμα: *Βάτραχοι και κωμωδία*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Studio Baumstrasse, στο πλαίσιο της επίσκεψης στην Ελλάδα ομάδας φοιτητών και των καθηγητών τους από το Πρόγραμμα Θεάτρου του πανεπιστημιακού ιδρύματος Richard Stockton College του New Jersey.

22 Μαΐου 2013: Ημερίδα με θέμα: *Το θέατρο του Βασίλη Ζιώγα*, που συνδιοργανώθηκε με το Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης (Ίδρυμα Μ. Κακογιάννης).

Πρόγραμμα Ημερίδας:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/To_theatro_tou_Vasili_Zioga.pdf

8-10 Μαΐου 2014: Συνέδριο με θέμα: *Σχέσεις Ελλάδας-Γαλλίας: Το θέατρο από το 1960 μέχρι σήμερα / Relations France-Grèce: le théâtre des années 60 à nos jours*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Γαλλικό Ινστιτούτο (Institut Français d'Athènes).

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/Sxeseis_elladas_gallias.pdf

14-17 Μαΐου 2015: Επιστημονικό Συμπόσιο με θέμα: *Ελληνικότητα και ετερότητα: Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και 'εθνικός χαρακτήρας' στον 19ο αιώνα*, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος Θαλής: Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και διαμόρφωση του 'εθνικού χαρακτήρα' στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα (Χρυσαιλίσ), σε συνεργασία με το ερευνητικό πρόγραμμα Νεοελληνική Γραμματολογία και Ιστορία των Ιδεών (18ος-20ός αι.), του Τομέα Νεοελληνικών Ερευνών του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών / Ε.Ι.Ε. (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών)

Πρόγραμμα Συμποσίου:

https://chrisalis.theatre.uoa.gr/images/simpleig/diaxisi_apotel/ellinikotita/3_2_PrograErgas.pdf

1 Μαρτίου 2017: Επιστημονική ημερίδα με θέμα: *Ο Αντόν Πάβλοβιτς Τσέχοφ και εμείς*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Τμήμα Ρωσικής Γλώσσας και Φιλολογίας και Σλαβικών Σπουδών, στο πλαίσιο εορτασμού των 180 χρόνων του Ε.Κ.Π.Α., συμμετέχοντας στο αφιερωματικό έτος 2016: Ρωσία στην Ελλάδα και Ελλάδα στη Ρωσία (Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

Πρόγραμμα Ημερίδας:

http://www.slavstud.uoa.gr/fileadmin/slavstud.uoa.gr/uploads/EKDILOSEIS/2017/Imerida_Tsechov/PROGRAMMA.pdf

23 Μαρτίου 2017: Εσπερίδα με θέμα: *Θουκυδίδης Δραματικός: Το Θέατρο του πολέμου* (ομιλίες, παράσταση, συζήτηση), που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Hellenic Education Research Center «HERC», στο πλαίσιο του εορτασμού των 180 χρόνων του Ε.Κ.Π.Α., υπό την αιγίδα της Κοσμητείας της Φιλοσοφικής Σχολής (Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

Πρόγραμμα Εσπερίδας:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/THoukydidis_programma.pdf

29-30 Μαΐου 2017: *Επιστημονική Διημερίδα για τον Λευτέρη Βογιατζή*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με την εταιρεία Η νέα ΣΚΗΝΗ, υπό την αιγίδα της Κοσμητείας της Φιλοσοφικής Σχολής, στο πλαίσιο της επετείου των 180 χρόνων λειτουργίας της και του εορτασμού των 180 χρόνων από την ίδρυση του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Θέατρο Λευτέρης Βογιατζής).

Πρόγραμμα Διημερίδας:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/voyatzis_programma.pdf

Βιντεοσκοπήσεις:

<https://www.youtube.com/watch?v=ba494WqcB1c&t=76s>

<https://www.youtube.com/watch?v=dRLUoeDyERw&t=192s>

<https://www.youtube.com/watch?v=4TExpJoMANI&t=111s>

https://www.youtube.com/watch?v=93OqehT0_BQ&t=47s

<https://www.youtube.com/watch?v=d-28PP60AAk&t=79s>

<https://www.youtube.com/watch?v=emv1KEbYezc>

<https://www.youtube.com/watch?v=0BG1zoktgRo&t=66s>

https://www.youtube.com/watch?v=_BTr0mBNz8I&t=79s

<https://www.youtube.com/watch?v=esHeSVRNm1s&t=25s>

<https://www.youtube.com/watch?v=Nc9q1FNcZ70&t=139s>

<https://www.youtube.com/watch?v=jO1oWbtx96o&t=102s>

<https://www.youtube.com/watch?v=utEgcNHxxX8&t=44s>

20 Οκτωβρίου 2017: Διεθνής Ημερίδα με θέμα: *Ο Αύγουστος Στρίντμπεργκ και το σύγχρονο θέατρο*, που οργανώθηκε σε συνεργασία με το Σουηδικό Ινστιτούτο και την Πρεσβεία της Σουηδίας (Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος», Κεντρικό Κτήριο Ε.Κ.Π.Α.). Πρόγραμμα Ημερίδας:

https://www.theatre.uoa.gr/fileadmin/depts/theatre.uoa.gr/www/uploads/ereyna/synedria/O_Avgoustos_Stridberg_kai_to_sygxrono_theatro_PROGRAMMA_9-10-2017.pdf

Βιντεοσκοπήσεις:

<https://www.youtube.com/watch?v=abtkN1cNARM>

<https://www.youtube.com/watch?v=hkrxMrInPQ4>

<https://www.youtube.com/watch?v=mqkM6zmLmVU>

1-2 Δεκεμβρίου 2017: Συνέδριο με θέμα: *Το Ελληνικό σχολείο σήμερα: η Φιλοσοφική Σχολή συζητά και προτείνει*, που διοργανώθηκε από την κοσμητεία της Φιλοσοφικής Σχολής σε συνεργασία με όλα τα τμήματα (Κεντρικό κτήριο Ε.Κ.Π.Α., Αμφιθέατρα Φιλοσοφικής Σχολής).

Ιστολόγιο Συνεδρίου:

<http://www.synedriophilosofikis.uoa.gr/arxiki-selida.html>

11-13 Οκτωβρίου 2018: Επιστημονικό συνέδριο με θέμα: *Οι τέχνες στο ελληνικό σχολείο: παρόν και μέλλον*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Τμήμα Μουσικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., την Α.Σ.Κ.Τ., το Τμήμα Θεάτρου Α.Π.Θ., το Ι.Ε.Π., υπό την Αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Προκοπίου Παυλόπουλου (Φιλοσοφική Σχολή Ε.Κ.Π.Α.).

Ιστολόγιο Συνεδρίου:

<https://texnes-ellinikosxoleio.uoa.gr/>

Βιντεοσκοπήση:

<https://www.blod.gr/lectures/i-sholiki-parastasi-mesa-apo-ton-theatrologo/>

17 Δεκεμβρίου 2018: Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα: *Αλέξης Σολομός: Ο ευπαίριδης μύστης του πνεύματος*, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Εθνικό Θέατρο (Αίθουσα Εκδηλώσεων Εθνικού Θεάτρου).

Πρόγραμμα Συνεδρίου:

http://www.ppp.uoa.gr/fileadmin/theatre.uoa.gr/uploads/secr/2018-19/Anakoynoseis/57_ALEXIS_32_SOLOMOS_32_PROGRAMMA.pdf

13 Μαΐου 2019: Ημερίδα με θέμα: *Άγγελος Τερζάκης 'Αγωνιών και άγρυπνος'*, με αφορμή τα σαράντα χρόνια από τον θάνατό του, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Εθνικό Θέατρο, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού (αίθουσα εκδηλώσεων Εθνικού Θεάτρου).

Πρόγραμμα Ημερίδας:

<https://app.box.com/s/6dllmypgc1i052yikrnq78y8g1v6eze4>

Ερευνητικά Προγράμματα

Πρόγραμμα «Αριστεία»

Πρόγραμμα «ΘΑΛΗΣ»: «Χρυσαλλίς / Chrysallis» - «Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και διαμόρφωση του «εθνικού χαρακτήρα στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα» (Ακρώνυμο: Χρυσαλλίς)

«Cultural transfer and 'national character' in nineteenth-century Greek periodicals» (Acronym: Chrysallis)

Διάρκεια έργου: 01.02.2012 – 30.11.2015 (46 Μήνες)

Επιστημονική Υπεύθυνη: Άννα Ταμπάκη,
Καθηγήτρια Ε.Κ.Π.Α. / Φιλοξενούμενη Ερευνήτρια Ι.Ι.Ε. / Ε.Ι.Ε.

Ιστοσελίδα του έργου: <https://chrisalis.theatre.uoa.gr/index.php/el/>

Περιγραφή του έργου

Ο 19ος αιώνας αποτελεί μια περίοδο έντονων ιδεολογικών, πνευματικών και πολιτισμικών αναζητήσεων, καθώς και ποικίλων κοινωνικοπολιτικών ζυμώσεων, που είναι άμεσα συνυφασμένες με τη διαμόρφωση και τη στερέωση της εθνικής ταυτότητας και τον αυτοπροσδιορισμό του νεοσύστατου ελληνικού κράτους: μεταξύ άλλων: σύσφιξη των σχέσεων με το αρχαιοελληνικό παρελθόν, προσπάθεια αποκατάστασης του Βυζαντίου περί τα μέσα του 19ου αι., προβολή του ελληνοχριστιανικού ιδεώδους και της άρρηκτης συνέχειας του ελληνικού έθνους, αμφίθυμη στάση απέναντι στη Δύση (διαφωτιστικό αίτημα συγχρονισμού με την Ευρώπη αλλά και αίτημα εθνικής καθαρότητας από τις δυτικές προσμείξεις).

Σημαντικό μέρος αυτών των αναζητήσεων διατυπώνεται μέσα από τον περιοδικό τύπο της εποχής, ο οποίος γνωρίζει σημαντική άνθηση. Η ποικιλία των εντύπων (εγκυκλοπαιδικά περιοδικά, φιλολογικά ή/και οικογενειακά περιοδικά, ημερολόγια) και το εύρος των θεματικών πεδίων που καλύπτουν, επιτρέπουν την ανασυγκρότηση της συλλογικής μνήμης, καθώς οι εκδόσεις αυτές απευθύνονται σε ένα ευρύ και ενδεχομένως λιγότερο λόγιο αναγνωστικό κοινό από αυτό των βιβλίων. Οι αναζητήσεις και οι ζυμώσεις που καταγράφονται στην ύλη των περιοδικών παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της νεοελληνικής γραμματείας, και σηματοδοτούν τη σχέση της με την ετερότητα. Μέσα από την αρθρογραφία και τις μελέτες που φιλοξενούνται στα περιοδικά ενισχύεται το αίτημα για συγκρότηση μιας «εθνικής λογοτεχνίας», ενώ τροφοδοτούνται συστηματικά οι συζητήσεις για την επίδραση επείσαστων λογοτεχνικών προϊόντων, για τον ελληνοκεντρισμό, για το γλωσσικό ζήτημα, την αναβίωση αρχαίων μέτρων, την εισροή ξένων λογοτεχνικών ρευμάτων κ.λπ.

Μολονότι ο περιοδικός τύπος έχει αποτελέσει αντικείμενο σημαντικών

μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων (ενδεικτικά για τον 19ο αι., 1995-1997: ΠΕΝΕΔ 484 ΙΝΕ/ΕΙΕ, «Η αναζήτηση της *εθνικής φυσιογνωμίας* μέσα από ξενόγλωσσα κείμενα. Ερμηνείες και πολιτισμικές δεκτικότητες του Νεότερου Ελληνισμού (Μεταφράσεις, Περιηγητικά κείμενα, 19ος αι.)», με επιστ. υπεύθυνο τη Λουκία Δρούλια· 1995-1997: ΠΕΝΕΔ. «Αρχείο Νεοελληνικής Πεζογραφίας 1830-1880» του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών (Ρέθυμνο), με επιστ. υπεύθυνο τον Νάσο Βαγενά· Κέντρο Ελληνικής γλώσσας, ενώ για τη μεταγενέστερη περίοδο στο πλαίσιο του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ - «Φύλο Πυθαγόρας ΙΙ - 2005-2008»: «Η γυναικεία εικαστική και λογοτεχνική παρουσία στα περιοδικά λόγου και τέχνης (1900-1940)» με επιστ. υπεύθυνο τη Σοφία Ντενίση, κ.ά.), λιγοστά είναι τα έντυπα που έχουν αποδελτιωθεί εξαντλητικά στο σύνολό τους και έχουν γίνει οι απαραίτητες ποιοτικές (και όχι μόνον ποσοτικές) σταθμίσεις.

Η έρευνα αρθρώνεται σε τρεις θεματικές υποενότητες, οι οποίες λειτουργούν αυτόνομα αλλά και συμπληρωματικά η μια προς την άλλη.

I. Πολιτισμικές ζυμώσεις: γραμματειακά γένη, λογοτεχνικά και ιδεολογικά ρεύματα

Επιστημονικός Υπεύθυνος 1ης Ερευνητικής Ομάδας: Νάσος Βαγενάς, Καθηγητής Θεωρίας και Κριτικής της λογοτεχνίας, Τ.Θ.Σ., Φιλοσοφική Σχολή, Ε.Κ.Π.Α.

- Ευριπίδης Γαραντούδης, Καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Τομέας Μεσαιωνικής και Νεοελληνικής Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Ε.Κ.Π.Α.
- Σοφία Ντενίση, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ιστορίας και Κριτικής της Λογοτεχνίας, Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης, Α.Σ.Κ.Τ.
- Δέσποινα Προβατά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ιστορίας του Γαλλικού Πολιτισμού, Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Ε.Κ.Π.Α.
- Αναστασία Αθήνη, Επίκουρη Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Στόχος της 1^{ης} ερευνητικής ομάδας ήταν καταρχήν να συμβάλει στη συγκρότηση μιας κοινής και για τις τρεις ομάδες βάσης δεδομένων, προκειμένου να καταγραφεί το σύνολο της δημοσιευόμενης ύλης των περιοδικών (πρωτότυπης και μεταφρασμένης) αλλά και των ποικίλων αναφορών σε συγγραφείς, κείμενα, λογοτεχνικά γένη κ.λπ.

Στη συνέχεια, μέσα από την επεξεργασία αυτού του υλικού, η συγκεκριμένη ομάδα εστίασε στον τρόπο με τον οποίον προσλαμβάνονται, επιβιώνουν ή και αναβιώνουν ιδεολογικά και λογοτεχνικά ρεύματα, και στην ανάδειξη των όρων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση των γραμματειακών γενών (λυρική ποίηση, μυθιστόρημα και διήγημα, χρονογράφημα, λογοτεχνική κριτική, ιστορική αφήγηση, ιστοριογραφία, βιογραφία – ιστορική και πλασματική –, κ.λπ.).

II. Η πρόσληψη των δραματουργικών ειδών (συγγραφείς, ιδεολογικά και αισθητικά ρεύματα, θεωρία του δράματος): ποιητικό θέατρο, θέατρο πρόζας και

Λυρικό θέατρο.

Επιστημονική Υπεύθυνη 2ης ερευνητικής ομάδας: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου – Βασιλάκου, Καθηγήτρια Θεατρολογίας – ιστορίας και βιβλιογραφίας του νεοελληνικού θεάτρου, Τ.Θ.Σ., Φιλοσοφική Σχολή, Ε.Κ.Π.Α.

- Γωγώ Βαρζελιώτη, Λέκτωρ Θεατρολογίας – Ιστορίας του Θεάτρου της Αναγέννησης και του Μπαρόκ, Τ.Θ.Σ., Φιλοσοφική Σχολή, Ε.Κ.Π.Α.
- Αύρα Ξεπαπαδάκου, Λέκτωρ Θεατρολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Τομέας Θεάτρου και Κινηματογράφου, Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- Αλεξία Αλτουβά, Λέκτωρ Θεατρολογίας – Ιστορίας του Νεοελληνικού Θεάτρου με έμφαση στην Υποκριτική, Τ.Θ.Σ., Φιλοσοφική Σχολή, Ε.Κ.Π.Α.

Αντικείμενο της 2ης ερευνητικής ομάδας αποτέλεσε ο εντοπισμός, η καταγραφή, η συγκέντρωση και η αξιολόγηση όλων των σχετικών με το ποιητικό θέατρο, το θέατρο πρόζας και το λυρικό θέατρο κειμένων, που δημοσιεύονται στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα, με τελικό στόχο:

- Την κατάταξη και μελέτη των δραματουργικών ειδών (ποιητικό θέατρο & θέατρο πρόζας: εθνικό δράμα, τραγωδία, κωμωδία πολύπρακτη, κωμωδία μονόπρακτη, μυθιστορηματικό δράμα, ρεαλιστικό δράμα, σατιρικοί διάλογοι· λυρικό θέατρο: όπερα, οπερέτα, κωμειδύλλιο, επιθεώρηση) στην ελληνική και ξένη δραματουργία.
- Την αξιοποίηση του κάθε είδους πληροφοριακού υλικού που μπορεί να προκύψει από κείμενα ειδήσεων, βιογράφηση συγγραφέων και ερμηνευτών, σχολιασμού και κριτικής έργων και παραστάσεων.
- Τη μελέτη και κωδικοποίηση της σύνθετης διαδικασίας πρόσληψης τόσο της ξένης δραματουργίας (εκλεκτική αφομοίωση γλωσσικών, τεχνοτροπικών και άλλων πολιτισμικών δεδομένων) όσο και της αρχαιότητας, που κατέχει σημαντική θέση στην αποκρυστάλλωση της θεωρίας του «εθνικού δράματος».

III. Θεωρήσεις διαπολιτισμικών σχέσεων και μεταφορών: Η εθνική γραμματεία ανάμεσα στο ξένο και στο οικείο

Επιστημονική Υπεύθυνη 3ης ερευνητικής ομάδας: Αλεξάνδρα Λιανέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Α.Π.Θ.

- Γιώργος Βάρσος, Επίκουρος Καθηγητής Μετάφρασης – Μεταφρασεολογίας, Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Τ.Θ.Σ., Φιλοσοφική Σχολή, Ε.Κ.Π.Α.
- Κατερίνα Καρακάση, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Ε.Κ.Π.Α.
- Αγγελική Σπυροπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας, Τ.Θ.Σ., Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.
- Άννα Ταμπάκη, Καθηγήτρια Θεατρολογίας – Ιστορίας του Θεάτρου και Ιστορίας των Ιδεών, Τ.Θ.Σ., Φιλοσοφική Σχολή, Ε.Κ.Π.Α. / Φιλοξενούμενη Ερευνήτρια ΙΙΕ/Ε.Ι.Ε.

Στόχος της 3^{ης} ερευνητικής ομάδας ήταν η μελέτη και κωδικοποίηση θεωρητικών αντιλήψεων για τις διαπολιτισμικές σχέσεις και μεταφορές, οι οποίες διατυπώνονται σε κείμενα κριτικής, πρωτότυπα ή μεταφρασμένα, δημοσιευμένα

στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα. Η έρευνα αυτή επιχείρησε να μελετήσει με ποιο τρόπο έννοιες και προσεγγίσεις που πραγματεύονται το ξένο συνιστούν έναν βασικό άξονα διαμόρφωσης της έννοιας της «εθνικής» γραμματείας και των πολλαπλών μορφών ταυτότητας – όπως για παράδειγμα, εθνικής, ευρωπαϊκής, βαλκανικής –, που εγγράφονται σ' αυτήν.

Αυτό σημαίνει ότι η εθνική γραμματεία δεν προσεγγίζεται ως ένα κλειστό πεδίο πολιτισμικής κληρονομιάς, αλλά ως μια διαρκής αντιπαράθεση του οικείου με το ξένο, στο πλαίσιο της οποίας τα όρια αυτού που ορίζεται ως «έθνος» ή «εθνικό» διατυπώνονται ως ρευστά και διαρκώς μεταβαλλόμενα. Στόχος της ομάδας ήταν να μελετήσει τον τρόπο με τον οποίο τόσο το περιεχόμενο όσο και οι μορφές της εθνικής γραμματείας και παράδοσης αντιμετωπίζονται από την κριτική ως προνομιακά πεδία συζήτησης αυτών των ορίων.

Επιστημονικοί Συνεργάτες:

- Αικατερίνη Διακουμοπούλου-Ζαραμπούκα, Δρ. Θεατρολογίας, Διδάσκουσα Π.Δ. 407, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Συνεργάτης 2ης Ερευνητικής Ομάδας).
- Έλενα Παπαλεξίου, Δρ. Θεατρολογίας Paris IV (Σορβόνη), εκλεγείσα Λέκτωρ στο Τ.Θ.Σ., Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (Συνεργάτης 2ης Ερευνητικής Ομάδας).
- Μαρία Σπυριδοπούλου, Δρ. Συγκριτικής Φιλολογίας Α.Π.Θ., ΕΕ.ΔΙ.Π., με αντικείμενο τη θεατρική μετάφραση και την ιταλική θεατρική ορολογία, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (Συνεργάτης 3ης Ερευνητικής Ομάδας).

Μετακαλούμενη Ερευνήτρια

- Άλκησις Σοφού, Maître de Conférences, Institut Néohellénique à la Sorbonne, Université de Paris IV-Sorbonne.

Συμμετείχαν επίσης περίπου 20 υποψήφιοι διδάκτορες και μεταπτυχιακοί φοιτητές από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Α.Π.Θ., το Πανεπιστήμιο Πατρών, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και το Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Ακολουθεί απόσπασμα από τα συμπεράσματα της Αξιολόγησης του προγράμματος, που έγινε από τους έγκριτους νεοελληνιστές, συγκριτολόγους, ιστορικούς των ιδεών και μελετητές του τύπου του 19ου αιώνα Μαριλίζας Μητσού, Βίκυς Πάτσιου, Κατερίνας Carpinato και Λάμπρου Βαρελά (Αθήνα / Βενετία / Θεσσαλονίκη / Παρίσι, 28 Δεκεμβρίου 2015):

«[...] Τα αποτελέσματα του ερευνητικού προγράμματος κρίνονται στο σύνολό τους αξιόλογα και απολύτως αξιοποιήσιμα στην έρευνα. Η βάση δεδομένων και οι δημοσιευμένες εργασίες σε τρεις αυτοτελείς τόμους, μαζί με τις συνεργασίες σε έναν τέταρτο τόμο και τον υπό έκδοση τόμο για τη μουσική σαλονιού, συνιστούν σημαντική συμβολή στο πεδίο των νεοελληνικών και συγκριτολογικών σπουδών, που καμιά μελλοντική ερευνητική δραστηριότητα για τις πολιτισμικές μεταφορές, τη μετάφραση και τον περιοδικό Τύπο του 19ου αι. δεν θα μπορεί να αγνοήσει. Το ερευνητικό πρόγραμμα λειτούργησε

υποδειγματικά ως προς την ανάπτυξη διεπιστημονικών, διαπανεπιστημιακών και διατμηματικών συνεργασιών, ως προς την ενίσχυση νέων επιστημόνων, τον συντονισμό ποικίλων δραστηριοτήτων και την καλλιέργεια της συλλογικής εργασίας. Λειτουργήσε υποβοηθητικά στην εκπόνηση διδακτορικών και μεταπτυχιακών εργασιών, στη διοργάνωση επιστημονικών συναντήσεων και στη δημιουργία ακαδημαϊκών δικτύων. Οι συντελεστές του είναι αξιόπαινοι για τον όγκο της δουλειάς που διεκπεραίωσαν, τη συνέπεια και τη μεθοδικότητά τους, και αξίζει να αποτελέσουν πρότυπο για μελλοντικά ερευνητικά προγράμματα στο χώρο των πολιτισμικών σπουδών».

Στο πλαίσιο του προγράμματος έχει συγκροτηθεί και λειτουργεί βάση δεδομένων, που φιλοξενείται στο Εργαστήριο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Νεοελληνικού Θεάτρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α.

Πρόγραμμα ARCH - Αρχειακή έρευνα και πολιτιστική κληρονομιά: Το θεατρικό αρχείο της Societas Raffaello Sanzio / Archival Research and Cultural Heritage: The Theatre Archive of Societas Raffaello Sanzio

Επιστημονική Υπεύθυνη:

Άννα Ταμπάκη, καθηγήτρια Θεατρολογίας-Ιστορίας του Θεάτρου στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και Φιλοξενούμενη Ερευνήτρια στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Κύριες ερευνήτριες:

Έλενα Παπαλεξίου, Αύρα Ξεπαπαδάκου, Δηώ Καγγελάρη, Ιώ Μανωλέσσου

Μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/φοιτήτριες:

Γιώργος Δερμιτζόγλου, Δήμητρα Δημητρακοπούλου, Σταυρούλα Καψαλάκη, Δημήτρης Λειβαδιάς, Παναγιώτα Ξύδη, Βίλλυ Χαραλαμποπούλου

Φοιτητές/φοιτήτριες:

Μαριλένα Καρατάσου, Αφροδίτη Καρμίρη, Ελπίδα Κομιανού, Λουίζα Νικολάου, Μαριλού Νικολάου, Ανάστος Στασινόπουλος, Σταυρίνα Στεκόγλου

Ειδικοί συνεργάτες/συνεργάτιδες:

Βάλια Βράκα, Θανάσης Χατζής, Ναταλία Κατηφόρη, Γιούλι Μανωλάκου, Στάθης Αθανασίου, Γιώργος Θεοδώρου

Εθελοντές: Παρασκευή Δαμάλα, Ασημίνα Ξυλά, Michael Cancelmi, Εύα Μπάρκα

Περιγραφή του έργου

Το ερευνητικό έργο με τίτλο: «Αρχειακή Έρευνα και Πολιτιστική Κληρονομιά:

Το θεατρικό αρχείο της Societas Raffaello Sanzio» και ακρωνύμιο ARCH, εντάχθηκε στη χρηματοδοτούμενη από το ΕΣΠΑ δράση «Αριστεία II» και υλοποιήθηκε από εικοσαμελή ερευνητική ομάδα, στην οποία συμμετείχαν μέλη Δ.Ε.Π., ερευνητές και ερευνήτριες, μεταπτυχιακοί/ές και προπτυχιακοί/ές φοιτητές και φοιτήτριες από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Κρήτης, το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, την Ακαδημία Αθηνών και το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Στην ερευνητική ομάδα επίσης συνέπραξαν εξειδικευμένοι επιστη-

μονικοί συνεργάτες από τον χώρο της αρχειονομίας, της πληροφορικής, της επικοινωνίας, του εικαστικού σχεδιασμού και των οπτικοακουστικών τεχνών. Επιστημονική Υπεύθυνη ήταν η καθηγήτρια Θεατρολογίας - Ιστορίας του θεάτρου στο Ε.Κ.Π.Α. και Φιλοξενούμενη Ερευνήτρια στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών Άννα Ταμπάκη.

Το έργο ARCH πραγματοποιήθηκε κι εξακολουθεί να διεξάγεται στην Ιταλία, την Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αποσκοπώντας στην

παραγωγή πρωτογενούς έρευνας στο πεδίο των θεατρικών σπουδών. Έχει ως ειδικότερο αντικείμενο έναν κορυφαίο διεθνώς θεατρικό οργανισμό, τη Societas Raffaello Sanzio. Η έρευνα εστιάζει σε δύο άξονες: α) εις βάθος μελέτη του καλλιτεχνικού έργου, με βάση την ανάλυση πολύτιμου πρωτογενούς υλικού και β) εργασία υποδομής που αφορά στη διάσωση, συντήρηση, καταγραφή, ταξινόμηση, οργάνωση, ψηφιοποίηση και διάχυση ενός από τα σημαντικότερα σύγχρονα πολιτιστικά αρχεία της Ευρώπης.

Το αρχείο της Societas Raffaello Sanzio φυλάσσεται στην Τσεζένα της Ιταλίας και περιλαμβάνει σπανιότατο υλικό τεκμηρίωσης. Παρουσιάζει ιδιαίτερο διεθνές ενδιαφέρον, καθώς ερευνητές, εκπαιδευτικοί και καλλιτέχνες από όλον τον κόσμο ζητούν σε καθημερινή σχεδόν βάση να το συμβουλευθούν. Στη συλλογή περιλαμβάνονται θεωρητικά κείμενα και μανιφέστα εξαιρετικής σημασίας, πρωτογενές δημιουργικό υλικό από τις παραστάσεις, φωτογραφίες, υλικό προβολής και δημοσιότητας, συνεντεύξεις, δημοσιεύματα, θεατρικές κριτικές, ηχητικό υλικό, και βίντεο σε αναλογική και σε ψηφιακή μορφή. Το 2015 το Υπουργείο Πολιτισμού της Ιταλίας ανακήρυξε το Αρχείο της Societas Raffaello Sanzio μέγιστης ιστορικής σημασίας και ενδιαφέροντος. Στο πλαίσιο του προγράμματος έχει συγκροτηθεί βάση δεδομένων που φιλοξενεί το αρχείο και ενημερώνεται συνεχώς.

Περισσότερες πληροφορίες: <https://www.arch-srs.com/>

Πρόγραμμα «Πυθαγόρας»

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ Ι - Ερευνητικό Πρόγραμμα Ελληνικής Θεατρολογικής Βιβλιογραφίας

Επιστημονικός υπεύθυνος: Βάλτερ Πούχνερ, καθηγητής

Επιστημονική επιτροπή: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου, αναπληρώτρια καθηγήτρια, Γιώργος Πεφάνης, επίκουρος καθηγητής.

Ερευνητική ομάδα: Ελένη Γουλή, Ίλια Λακίδου, διδάκτορες θεατρολογίας και Ειρήνη Μουνιράκη, Ντίνα Σταματογιαννάκη, θεατρολόγοι, απόφοιτοι του Π.Μ.Σ., υποψήφιοι διδάκτορες.

Το ερευνητικό πρόγραμμα με τίτλο: «Έρευνα και σύνταξη βιβλιογραφίας της Ελληνικής Θεατρολογίας 1900-2005: Πηγές και επιστημονικές μελέτες», είχε στόχο τον εντοπισμό, την καταγραφή, συγκέντρωση και αξιολόγηση όλων των επιστημονικών πηγών, βιβλίων, μελετών, άρθρων και μελετημάτων στην ελληνική γλώσσα με αντικείμενο το νεοελληνικό και το παγκόσμιο θέατρο. Είχε επίσης στόχο την καταγραφή αδημοσίευτων διδακτορικών διατριβών που έχουν κατατεθεί σε τμήματα Θεατρικών Σπουδών, Καλών Τεχνών και Φιλολογίας σε ελληνικά και ξένα πανεπιστήμια, υπό την προϋπόθεση ότι μελετούν αντικείμενα της ελληνικής θεατρολογίας. Περιλαμβάνει επίσης βιβλιογραφίες και αφιερώματα περιοδικών. Η έρευνα επεκτάθηκε πέραν της ελληνικής και σε ξένη βιβλιογραφία, όταν αυτή εξετάζει θέματα ελληνικού θεατρολογικού ενδιαφέροντος, ενώ έχουν αποκλειστεί δημοσιεύματα στον ημερήσιο τύπο, σε θεατρικά προγράμματα, καθώς και άρθρα εκλαϊκευτικού χαρακτήρα σε μη επιστημονικά περιοδικά.

Λόγω της μεγάλης έκτασης του προς βιβλιογράφηση υλικού, η βιβλιογραφία χωρίστηκε σε πέντε ενότητες, που περιλαμβάνουν:

α) Γενική νεοελληνική θεατρική ιστορία και βιβλιογραφία, β) Χρονολογική κατάταξη του νεοελληνικού θεάτρου, γ) Θεματολογική κατάταξη, δ) Γενική ιστορία του ξένου θεάτρου και βιβλιογραφία (σε ελληνική γλώσσα) και ε) Μελέτες για το ξένο θέατρο.

Όσον αφορά στη μορφή των λημμάτων, επιλέχθηκε το διεθνές βιβλιογραφικό πρότυπο ISO 690 (International Organization for Standardization, International Standards 690: documentation, bibliographic references, form and structure, 2nd ed. 1987), ως η πιο σύγχρονη μορφή βιβλιογραφικής περιγραφής.

Όσον αφορά στη βάση δεδομένων, αυτή δημιουργήθηκε σε ηλεκτρονικό περιβάλλον Microsoft Access. Το κάθε λήμμα περιλαμβάνει τα ακόλουθα πεδία περιγραφής: Θεματική κατηγορία – Θεματικές κατηγορίες, Ημερομηνία έκδοσης – δημοσίευσης, Είδος δημοσίευσης (αυτοτελής έκδοση, άρθρο σε περιοδικό, άρθρο σε συλλογικό τόμο), Συγγραφέας, Επιμελητής, Μεταφραστής, Τίτλος – υπότιτλος, Στοιχεία έκδοσης – δημοσίευσης, Κρίσεις, Παρατηρήσεις, Ονοματεπώνυμο ερευνητή, Κατηγορία κειμένου (μελέτη – δοκίμιο – μαρτυρία).

Από την έρευνα προέκυψε καταγραφή 753 αυτοτελών εκδόσεων, αποδελτιώθηκαν 531 σύμμεικτοι τόμοι που απέφεραν 3.622 νέες εγγραφές. Ακολούθησε η αποδελτιώση 255 τίτλων περιοδικών, που απέφερε 7.267 νέες εγγραφές. Τελικό αποτέλεσμα: Το σύνολο της βάσης δεδομένων συγκροτείται σήμερα από 11.642 εγγραφές. Μέρος του συγκεντρωθέντος βιβλιογραφικού υλικού έχει ήδη δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά.

Τα προβλήματα που αντιμετώπισε η ερευνητική ομάδα προέκυψαν αφενός από τις συνθήκες που διέπουν τη λειτουργία των ελληνικών βιβλιοθηκών και αφ' ετέρου από μεθοδολογικά προβλήματα που προέκυψαν από την ίδια τη φύση του βιβλιογραφούμενου αντικειμένου και την ανάγκη επιστημονικής κατηγοριοποίησής του.

Έχοντας ολοκληρωθεί, η ανωτέρω βιβλιογραφία αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο γνώσης και έρευνας τόσο για τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, όσο και για τους επιστήμονες θεατρολόγους, νέους και παλαιότερους, υποψήφιους διδάκτορες και νεοελληνιστές αλλά και για κάθε ενδιαφερόμενο, λόγω έλλειψης γενικών και ειδικών βιβλιογραφιών στη χώρα μας. Η ιδιαίτερη αξία της έγκειται στο γεγονός ότι συγκεντρώνονται για πρώτη φορά άρθρα και μελετήματα που αριθμούν συνολικά τα 10.889 λήμματα από ένα πολύ μεγάλο αριθμό περιοδικών και σύμμεικτων τόμων (786 τον αριθμό), τα οποία δεν είναι δυνατόν να εντοπιστούν ούτε στις υπάρχουσες βιβλιογραφίες, ούτε στους αυτοματοποιημένους καταλόγους των βιβλιοθηκών στο διαδίκτυο (βλ. Ζέφυρος, κ.λπ.), όπου περιλαμβάνονται μόνο αυτοτελείς εκδόσεις.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ Ι – Παραστασιογραφία και τεκμηρίωση των παραστάσεων του αρχαίου ελληνικού δράματος στην Ελλάδα - Ψηφιοποίηση σχετικού οπτικοακουστικού υλικού

Επιστημονικός υπεύθυνος: Πλάτων Μαυρομούστακος, καθηγητής

Ερευνητική Ομάδα: Αγνή Μουζενίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια (†), Ευανθία Στεφανή, Επίκουρη Καθηγήτρια, Γρηγόρης Ιωαννίδης, Λέκτωρ Τ.Θ.Σ., Ιωάννα Ρεμεδιάκη, Διδάκτωρ Τ.Θ.Σ., Αγγελική Ζάχου, Υποψ. διδάκτωρ Τ.Θ.Σ., Γιώργος Καρακίτσος, Διδάκτωρ Πληροφορικής.

Το έργο περιλαμβάνει τη συγκρότηση Βάσης Δεδομένων όλων των ελληνικών παραστάσεων Αρχαίου Δράματος, η οποία ακολουθεί εγκεκριμένα επιστημονικά πρότυπα τεκμηρίωσης και μηχανογράφησης για την πλήρη ηλεκτρονική καταγραφή τους, και για τη συλλογή και διάσωση μέσω ψηφιοποίησης των σχετικών οπτικοακουστικών τεκμηρίων τους. Συγκεκριμένα ως φυσικά αντικείμενα του έργου ορίστηκαν:

- Ο σχεδιασμός Βάσης Δεδομένων και η ανάπτυξη εφαρμογών για την επικοινωνία με άλλες βάσεις.
- Η ψηφιοποίηση υλικού σχετικού με τις παραστάσεις, και ιδιαίτερα του οπτικοακουστικού υλικού.
- Η έρευνα για τη συμπλήρωση του υπάρχοντος αρχείου, που έχει συγκροτη-

- θεί από την ερευνητική ομάδα, με παραστάσεις της περιόδου 1992-2002 .
- Ο έλεγχος των στοιχείων του υπάρχοντος αρχείου για τις παραστάσεις μέχρι το 1992 και η τεκμηρίωσή τους.
 - Η έκδοση σχετικής παραστασιογραφίας.

Φορέας υλοποίησης και λειτουργίας του έργου είναι το *Εργαστήριο Αρχαίου Δράματος και Θεατρολογικής Έρευνας* (ΕΑΔ). Το ΕΑΔ έχει ιδρυθεί από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Μετά την ολοκλήρωσή του το έργο κατέληξε:

-στη συμπλήρωση του Αρχείου Παραστάσεων Αρχαίου Ελληνικού Δράματος του ΕΑΔ με παραστάσεις της περιόδου 1992-2002.

-στον έλεγχο των δεδομένων για τις παραστάσεις των προηγούμενων χρόνων που υπάρχουν στο αρχείο του ΕΑΔ.

-στην τεκμηρίωσή τους σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων με βάση αυστηρά καθορισμένη μεθοδολογία, που έχει ήδη αναπτυχθεί στο πλαίσιο της συνεργασίας της ομάδας ΕΑΔ με ένα φάσμα συνεργατών από όλη τη Ευρώπη, με τους οποίους έχει επιτευχθεί μία σημαντική συμφωνία ως προς τους όρους τυποποίησης των ενεργειών που απαιτούνται για τη δημιουργία ηλεκτρονικού αρχείου.

-στη μηχανογράφηση – ψηφιοποίηση υπάρχοντων αρχείων που σχετίζονται με παραστάσεις.

-στην κοινοποίηση αυτών των πληροφοριών για μελλοντικές δημοσιεύσεις (ειδικά ηλεκτρονικές εκδόσεις).

Μέσω αυτών των δραστηριοτήτων, το έργο στοχεύει:

-να δημιουργήσει ευνοϊκότερες συνθήκες για μια εις βάθος κατανόηση του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος, τόσο για το ελληνικό όσο και για το διεθνές κοινό.

-να προβάλλει την πρωταρχική σημασία του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος στη σύγχρονη Ευρώπη.

-να προωθήσει προϊόντα σε ηλεκτρονική μορφή που απευθύνονται στο ελληνικό κοινό, προκειμένου να υπάρξει μία βαθύτερη γνώση ενός σημαντικού κύκλου ενδιαφερομένων για τα ζητήματα παράστασης του αρχαίου ελληνικού δράματος.

-να προβάλλει την ελληνική εμπειρία για την προσέγγιση του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος, με τη δημιουργία αντίστοιχων προϊόντων σε ηλεκτρονική μορφή που απευθύνονται στο διεθνές κοινό.

-να ανανεώσει τα προγράμματα συγγενών επιστημονικών κλάδων (Κλασική Φιλολογία, Θεατρικές Σπουδές, Πολιτιστικές Επιστήμες, Παραστατικές Τέχνες, Σπουδές Τηλεόρασης και Κινηματογράφου) μέσω της ανάπτυξης κοινών προγραμμάτων.

-να δημιουργήσει ένα διεπιστημονικό πεδίο συνεργασίας, με την προοπτική ενίσχυσης των ήδη υπάρχοντων προγραμμάτων σπουδών.

-να επιχειρηθεί η προσέγγιση της θεωρίας με την πρακτική του θεάτρου και να ενισχυθεί η δυνατότητα χρήσης αλληλεπιδραστικής οπτικοακουστικής τεχνολογίας στη διδασκαλία.

-να προσφερθούν δυνατότητες για επικοινωνία μεταξύ φοιτητών και διδασκόντων από διαφορετικές χώρες, με σκοπό να προωθηθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και να ενισχυθεί η έννοια της συμμετοχής σε ένα κοινό πολιτισμικό πλαίσιο.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΙΙ - Βάση Δεδομένων Αρχαίου Θεάτρου «ΣΕΜΕΛΗ»

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Σάββας Γώγος, καθηγητής

Ερευνητική Ομάδα: Άννα Ταμπάκη, καθηγήτρια, Αικατερίνη Διαμαντάκου, επίκουρη καθηγήτρια, Βαρβάρα Γεωργοπούλου, διδάκτορας Τ.Θ.Σ., Παναγιώτα Πραμαντιώτη, Μαρία-Δήμητρα Καραλή, Σοφία Αλεξιάδου, Όλγα Μαυροειδή, Ευαγγελία Μιμίδου, απόφοιτες Π.Μ.Σ. του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

Στο πλαίσιο των ερευνητικών δραστηριοτήτων του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών εντάχθηκε, από το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005, το Πρόγραμμα Δημιουργίας Βάσης Δεδομένων Αρχαίου θεάτρου, το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και Εθνικούς Πόρους (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ) ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ. Εμπνευστής και επιστημονικός συντονιστής του προγράμματος υπήρξε ο καθηγητής του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Σάββας Γώγος.

Η «Σεμέλη», όπως «βαφτίστηκε» το Πρόγραμμα από τα συμμετέχοντα ερευνητικά μέλη, αποσκοπεί στη συστηματική καταγραφή και διαχείριση πληροφοριών σχετικά με το αρχαίο θέατρο, σε αρχαιολογικό, γραμματολογικό και βιβλιογραφικό επίπεδο, με γνώμονα τη σφαιρική προσέγγιση του αρχαίου θεάτρου, ως αρχιτεκτονικής έκφρασης, θεατρικής πρακτικής, γραμματειακής παραγωγής και πολιτιστικής δραστηριότητας, στα όρια του ελληνικού χώρου, αλλά και στην ευρύτερη γεωγραφική επικράτεια του ελληνόφωνου κόσμου στην αρχαιότητα.

Σύμφωνα με τους προδιαγεγραμμένους στόχους της «Σεμέλης», η οργάνωση και αρχειοθέτηση των εισαγόμενων στοιχείων και πληροφοριών έγινε σύμφωνα με ένα ειδικά σχεδιασμένο πρότυπο, με βάση τρεις γενικούς θεματικούς άξονες: α) Μνημεία Αρχιτεκτονικής β) Μνημεία Ζωγραφικής και γ) Μνημεία Γλυπτικής.

Η υλοποίηση του συστήματος βασίστηκε σε μια κεντρική βάση δεδομένων όπου αποθηκεύονται όλα τα στοιχεία, και στην εφαρμογή διαχείρισης η οποία παρέχει πρόσβαση σε όλους τους χρήστες της εφαρμογής σε δικτυακό περιβάλλον. Το σύστημα εισαγωγής της πληροφορίας έχει τη μορφή ειδικού δελτίου («Καρτέλα Αρχιτεκτονικής», «Καρτέλα Γλυπτικής», «Καρτέλα Ζωγραφικής»). Η κάθε Καρτέλα, που αντιστοιχεί σε ένα συγκεκριμένο μνημείο μιας συγκεκριμένης Θεματικής Ενότητας και ενός συγκεκριμένου επιμέρους Τύπου ή Είδους (π.χ. μνημείο ζωγραφικής, που ανήκει στον τύπο της αγγειογραφίας και στο είδος της τραγωδίας), περιλαμβάνει: α) μία γενική περιγραφή του εν λόγω μνημείου· β) έναν –κυμαινόμενο κατά περίπτωση— αριθμό διαφανει-

ών-φωτογραφιών που συνδέονται με το εν λόγω μνημείο και είτε αποτελούν διαφορετικές οπτικές αναπαραστάσεις του (π.χ. στην περίπτωση των θεάτρων) είτε αναπαριστούν διαφορετικά θεατρικά μνημεία, τα οποία όμως συνδέονται θεματικά με το μνημείο στο οποίο αντιστοιχεί η γενική περιγραφή (π.χ. διαφορετικά ειδώλια υποκριτών της Νέας Κωμωδίας ή διαφορετικές αγγειογραφικές αναπαραστάσεις μιας συγκεκριμένης τραγωδίας, π.χ. *Χοηφόροι*). γ) η Καρτέλα επιτρέπει περαιτέρω τη σύνδεση του εκάστοτε θεατρικού μνημείου με ένα ευρετήριο γραμματειακών Πηγών, που σχετίζονται μαζί του και, τέλος, δ) με αντίστοιχη βιβλιογραφία, μονογραφίες ή άρθρα, που εισάγονται στο σύστημα πάλι με τη μορφή ειδικού δελτίου-Καρτέλας. Εκτός από την αδόμητη πληροφορία, δηλαδή την αναπαράσταση της ίδιας της πηγής (κείμενο, διαφάνειες, πηγές, βιβλιογραφία), το σύστημα εισαγωγής και διαχείρισης υποστηρίζει επίσης τη δομημένη πληροφορία, δηλαδή την περιγραφή του υλικού με χρήση «ευρετηρίων όρων» (Τύπος, Είδος, Χρονολογία, Εντοπισμός, Δημιουργός, Υλικό, Περιοχή, Θέση, Διαστάσεις κτλ). Το υποσύστημα συνδυαστικής διερεύνησης του καταχωρημένου και ταξινομημένου υλικού προσφέρει τη δυνατότητα πολυκριτηριακών αναζητήσεων, οι οποίες εξάγουν αποτελέσματα σε μορφή καταλόγων, αλλά και επιτρέπουν τη σύνδεση διαφορετικών «Τύπων», «Ειδών» και «Θεματικών Κατηγοριών», με βάση συγκεκριμένες «λέξεις-κλειδιά, που επισυνάπτονται σε κάθε «Καρτέλα».

Πρόγραμμα «Καποδίστριας»

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΘΗΚΑΝ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΩΝ ΤΟΥ Ε.Κ.Π.Α. (1990–2010)

1993–1995

- Τίτλος Προγράμματος: Το θέατρο του Σαν Τζιάκομο και η θεατρική δραστηριότητα στην Κέρκυρα.
Επιστημονικός υπεύθυνος: Πλάτων Μαυρομούστακος

1995–1997

- Τίτλος προγράμματος: Το βελγικό θέατρο: 1880–1960.
Επιστημονική υπεύθυνη: Χαρά Μπακονικόλα–Γεωργοπούλου
- Τίτλος προγράμματος: Σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας μονόπρακτων έργων του 19ου αιώνα.
Επιστημονική υπεύθυνη: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου–Βασιλάκου

1997

- Τίτλος προγράμματος: Έκδοση μεταβυζαντινής αρχαιακής συλλογής της Βιβλιοθήκης της Μονής Πάτμου.
Επιστημονική υπεύθυνη: Χρύσα Μαλιτζού

1997–1998

- Τίτλος προγράμματος: Ανεύρεση λανθανόντων κειμένων του Ανδρέα Κάλβου.
Επιστημονικός υπεύθυνος: Νάσος Βαγενάς
- Τίτλος προγράμματος: Σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας μονόπρακτων έργων του 20ού αιώνα.
Επιστημονική υπεύθυνη: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου–Βασιλάκου

1997–1999

- Τίτλος προγράμματος: Σύνταξη βιβλιογραφίας του κεντρικού ιστορικού κτηρίου του Πανεπιστημίου Αθηνών: 1839–1864.
Επιστημονική υπεύθυνη: Ελένη Φεσσά–Εμμανουήλ.
- Τίτλος προγράμματος: Σύνταξη βιβλιογραφίας δύο ιστορικών κτηρίων του Πανεπιστημίου Αθηνών: της Πανεπιστημιακής Λέσχης (αρχιτέκτων: Αλέξανδρος Νικολούδης, 1926) και του συγκροτήματος της Ιατρικής Σχολής στο Γουδί (αρχιτέκτων–μηχανικός: Εμμανουήλ Κριεζής 1929–1934).
Επιστημονική υπεύθυνη: Ελένη Φεσσά–Εμμανουήλ

1999–2000

- Τίτλος προγράμματος: Σύνταξη βιβλιογραφίας των κτηρίων του Πανεπιστημίου Αθηνών στην Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου.
Επιστημονική υπεύθυνη: Ελένη Φεσσά–Εμμανουήλ
- Τίτλος προγράμματος: Το ελληνικό θέατρο στα παράλια της Μ. Ασίας μέχρι το 1922 με ιδιαίτερη έμφαση στη Σμύρνη.
Επιστημονική υπεύθυνη: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου–Βασιλάκου

2000–2001

- Τίτλος προγράμματος: Η ελληνική μπαλλάντα πριν από τον Βιζυηνό.

- Επιστημονικός υπεύθυνος: Νάσος Βαγενάς
- 2002-2004
- Τίτλος προγράμματος: Χειρόγραφες μεταφράσεις του Διαφωτισμού και πολιτισμική ανανέωση.
Επιστημονική υπεύθυνη: Άννα Ταμπάκη
- 2003-2007
- Τίτλος προγράμματος: Σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας για την υποκριτική τέχνη και τους ηθοποιούς.
Επιστημονική υπεύθυνη: Αγνή Μουζενίδου
- 2004-2005
- Τίτλος προγράμματος: Η χειρόγραφη θεατρική σάτιρα στα χρόνια του Διαφωτισμού: ανιχνεύοντας τις πηγές.
Επιστημονική υπεύθυνη: Άννα Ταμπάκη
- 2005-2006
- Τίτλος προγράμματος: Η επιθεώρηση κατά τη διάρκεια της επταετίας (1967-1974).
Επιστημονική υπεύθυνη: Κωνσταντίνα Γεωργακάκη
 - Τίτλος προγράμματος: Σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας θεατρικών έργων 1900-1940.
Επιστημονική υπεύθυνη: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου
- 2006-2007
- Τίτλος προγράμματος: Ο Δον Κικώτης στη νεοελληνική πνευματική ζωή: η πρώτη πρόσληψη. Μελέτη και έκδοση της πρώτης απόδοσης στα νέα ελληνικά (Α μισό 18ου αιώνα).
Επιστημονική υπεύθυνη: Άννα Ταμπάκη
- 2006-2008
- Τίτλος προγράμματος: Τα ελληνικά θεατρικά έργα (Θέατρο πρόζας) κατά τη διάρκεια της επταετίας (1967-1974).
Επιστημονική υπεύθυνη: Κωνσταντίνα Γεωργακάκη
- 2007-2009
- Τίτλος προγράμματος: Οι Έλληνες ηθοποιοί και το συγγραφικό τους έργο.
Επιστημονική υπεύθυνη: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου
- 2009-2010
- Τίτλος προγράμματος: Θεωρητικά έργα ευρωπαϊών δραματουργών.
Επιστημονική υπεύθυνη: Σοφία Φελοπούλου
 - Τίτλος προγράμματος: Οι μεταμορφώσεις της αρχαίας ελληνικής δραματουργίας στη νεοελληνική δραματουργία της περιόδου 1974-2010.
Επιστημονική υπεύθυνη: Καίτη Διαμαντάκου
 - Τίτλος προγράμματος: Ξένοι θίασοι στην Ελλάδα (1950-2000).
Επιστημονική υπεύθυνη: Κωνσταντίνα Γεωργακάκη
 - Τίτλος προγράμματος: Θέματα μνήμης και φύλων στη σύγχρονη ελληνική δραματουργία.
Επιστημονικός υπεύθυνος: Γιώργος Π. Πεφάνης

- Τίτλος προγράμματος: Παράδοση και νεωτερικότητα. Δραματικές θεωρίες στον ελληνικό 19ο αιώνα.
Επιστημονική υπεύθυνη: Άννα Ταμπάκη

Ερευνητικά Εργαστήρια

Εργαστήριο Αρχαίου Δράματος και Θεατρολογικής Έρευνας

Το Εργαστήριο Αρχαίου Δράματος και Θεατρολογικής Έρευνας ιδρύθηκε με την υπ' αριθμ. 107702/Β1/2-10-2003 κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ Β 1493) και τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 66/18-11-2019 πρυτανική απόφαση (ΦΕΚ Β 4467), έχοντας ως αντικείμενο την εξυπηρέτηση ερευνητικών, καλλιτεχνικών, εκπαιδευτικών και εκδοτικών αναγκών στα αντικείμενα του Θεάτρου, της Έρευνας και της Παιδείας. Η έναρξη της λειτουργίας του πραγματοποιήθηκε το 2020.

Σκοπός του Εργαστηρίου είναι η καταγραφή, ανάλυση και θεωρητική πλαισίωση του πολιτισμικού γίνεσθαι που συνδέεται με το Αρχαίο Δράμα και την αναβίωσή του στους νεότερους χρόνους (θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικές ταινίες, performances, εικαστικές εκθέσεις κ.ά.), η συλλογή και η ψηφιοποίηση πληροφοριών, τεκμηρίων και οπτικοακουστικού υλικού για τις ελληνικές και διεθνείς παραστάσεις του Αρχαίου δράματος, η οργάνωση συνεδρίων και συναντήσεων μεταξύ εκπαιδευτικών, πολιτιστικών κ.ά. φορέων, σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο, για την οργάνωση κοινών δράσεων με αναφορά στην αναβίωση του Αρχαίου Δράματος, και η οργάνωση και υλοποίηση ανάλογων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Παράλληλα, το Εργαστήριο στοχεύει στο να κινήσει το ενδιαφέρον της ακαδημαϊκής κοινότητας για μια επαναπροσέγγιση του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος και να ανανεώσει τους τρόπους διδασκαλίας του, εισάγοντας μια σειρά νέων μεθόδων με τη μελέτη της αναβίωσής του στις σύγχρονες σκηνές.

Η αποστολή του αφορά στην κάλυψη διδακτικών και ερευνητικών αναγκών, στη συνεργασία με ιδρύματα ημεδαπής και αλλοδαπής, και στη διοργάνωση και παραγωγή επιστημονικών / καλλιτεχνικών εκδηλώσεων.

Σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του Εργαστηρίου, το προσωπικό του αποτελείται από μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.), Μέλη (Δ.Ε.Π.) ή ερευνητικό προσωπικό, τακτικό ή έκτακτο, άλλων Τμημάτων Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, τα οποία ορίζονται *honoris causa* ως μέλη του Εργαστηρίου με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, έπειτα από τεκμηριωμένη εισήγηση του Διευθυντή του, Μέλη του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) και λοιπού επιστημονικού προσωπικού και διοικητικό προσωπικό που τοποθετούνται στο Εργαστήριο, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης Παραστάσεων Αρχαίου Ελληνικού Δράματος - European Network of Research and Documentation of Performances of Ancient Greek Drama (Arc-Net)

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Εργαστηρίου εντάσσεται το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης Παραστάσεων Αρχαίου Ελληνικού Δράματος. Ιδρύθηκε το 1997 με πρωτοβουλία του καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Αθηνών Πλάτωνα Μαυρομούστακου και του καθηγητή Όλιβερ Τάπλιν από το Archive of Performances of Greek and Roman Drama του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, καθώς και με τη συμμετοχή και συνεργασία του τότε Προέδρου του Τμήματος καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, με πρωταρχικό στόχο τη συντονισμένη διεξαγωγή της έρευνας σύμφωνα με τις νέες κατευθύνσεις των θεατρικών και των κλασικών σπουδών, καθώς και τη δημιουργία ενός χώρου συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών πανεπιστημίων. Η σύνδεση της θεωρητικής προσέγγισης του αρχαίου ελληνικού δράματος (φιλολογική, θεατρολογική και αρχαιολογική) με την σκηνική πράξη και τα πρόσφατα επιτεύγματά της αποτελεί ζητούμενο για την διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα. Απώτερος στόχος του Δικτύου είναι, επομένως, η δημιουργία νέων γνωστικών αντικειμένων, πεδίων ειδίκευσης και πρωτότυπων διδακτικών μέσων, καθώς και η αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογιών στην αρχειοθέτηση και τη διδασκαλία των παραστάσεων του αρχαίου δράματος. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν Τμήματα Θεατρικών και Κλασικών Σπουδών 22 πανεπιστημίων της Ευρώπης, της Μεσογείου και των Η.Π.Α.

Από το 2002 το Δίκτυο εντάχθηκε στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος με δύο κύκλους θερινών μαθημάτων: Intensive Course on the Study and Performance of Ancient Greek Drama (2002-2006) και Exploring Identities/Ideologies by Means of (Re)presentations of Ancient Greek Drama (2007-2010), που πραγματοποιήθηκαν στην Αρχαία Επίδαυρο και στο Λυγουριό, με στόχο να έρθουν σε επαφή πανεπιστημιακοί καθηγητές, Έλληνες και ξένοι μεταπτυχιακοί φοιτητές θεατρικών και κλασικών σπουδών και δημιουργοί με διαφορετικές προσεγγίσεις του αρχαίου δράματος. Έχουν επίσης πραγματοποιηθεί οι παρακάτω κύκλοι θερινών μαθημάτων στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ακαδημία Πλάτωνος – Ανάπτυξη της Γνώσης και Καινοτόμων Ιδεών»:

- Intensive Course Dynamics and Metamorphoses of Classics as Performative Events: Between Celebration and Communication - Performing Gender, Changing Politics (26 Ιουνίου - 10 Ιουλίου 2011).
- Challenging Limits: Performance of Ancient Drama, Controversies and Debates εντατικό πρόγραμμα θερινών μαθημάτων (Αθήνα - Λαύριο - Επίδαυρος 3-13 Ιουλίου 2013, 23 Ιουνίου - 6 Ιουλίου 2014, 22 Ιουνίου - 5 Ιουλίου 2015).

Στο πρόγραμμα έχουν συμμετάσχει περισσότεροι από 300 φοιτητές από όλο τον κόσμο.

Διοργανώθηκαν επίσης μαθήματα στην Επίδαυρο, σε συνεργασία με το

Princeton University, στο πλαίσιο του Global Seminar 2012 «Staging the Greeks» (9 Ιουνίου 2012).

Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης Παραστάσεων Αρχαίου Ελληνικού Δράματος έχει αναπτύξει πλούσια επιστημονική δραστηριότητα, τον συντονισμό της οποίας έχει η ελληνική ομάδα του Arc-Net:

- Διοργάνωση συνεδρίων, σεμιναρίων, ετήσιων συναντήσεων, εργαστηρίων, τηλεδιασκέψεων.
- Συγκρότηση βάσης δεδομένων 2.300 ευρωπαϊκών παραστάσεων αρχαίου ελληνικού δράματος.
- Εκδόσεις πρακτικών συνεδρίων και συναντήσεων, εκπαιδευτικού υλικού σημειώσεων των θερινών μαθημάτων.
- Έκδοση του newsletter Parodos δύο φορές το χρόνο.
- Ανταλλαγές προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών (1997-2020).
- Ανταλλαγές – μετακλήσεις διδασκόντων (1997-2020).

Στον κατάλογο των συνεργατών και διδασκόντων αυτού του διεθνούς προγράμματος μαθημάτων κατά τα χρόνια λειτουργίας του περιλαμβάνονται σημαντικοί ακαδημαϊκοί και δημιουργοί από την Ελλάδα και το εξωτερικό, ανάμεσα στους οποίους οι ακόλουθοι: Peter Stein (σκηνοθέτης), Tony Harrison (συγγραφέας, μεταφραστής, κριτικός), Lee Breuer (σκηνοθέτης), Erika Fischer-Lichte (Freie Universität, Βερολίνο), Oliver Taplin (Oxford University), M. Hart (J. Paul Getty Museum, Los Angeles), Bernd Seidensticker (Freie Universität, Βερολίνο), Evelyne Ertel (Universite de la Sorbonne Nouvelle, Παρίσι), Henri Schoenmakers (Universiteit Utrecht), Herman Altena (Instituut Prae, Άμστερνταμ), Freddy Decreus (Faculty of Arts and Letters, Department of Latin and Greek, Γάνδη), Maria de Fatima Silva (Instituto des Estudos Clásicos Faculdade de Letras, Coimbra), Eva Stehlikova (Institute for Classical Studies, Prague), Stephen Wilmer (Samuel Beckett Centre Trinity College, Δουβλίνο), Pirrko Koski (University of Helsinki), Nurit Yaari (University of Tel Aviv), Monica Centanni (Istituto Universitario di Architettura di Venezia), Romain Piana (Paris III, Universite de la Sorbonne Nouvelle), Peter Sellars (σκηνοθέτης), Jiri Kylian (χορογράφος), Γιάννης Κόκκος (σκηνογράφος και σκηνοθέτης), Θόδωρος Τερζόπουλος (σκηνοθέτης), Μ. Ι. Αλεξιάδης (συνθέτης, Πανεπιστήμιο Αθηνών), Θ. Αντωνίου (συνθέτης), Βασ. Λαμπρινουδάκης (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Χρίστος Λεοντής (συνθέτης), Πλ. Μαυρομούστακος (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Βίκτωρ Αρδίτης (σκηνοθέτης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), Ιωάννα Παπαντωνίου (σκηνογράφος), Φίλ. Τσαλαχούρης (συνθέτης), Βασίλης Παπαβασιλείου (σκηνοθέτης, ηθοποιός), Φάνης Κακριδής (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων), Σπύρος Α. Ευαγγελάτος (σκηνοθέτης, Ακαδημαϊκός, Πανεπιστήμιο Αθηνών), Ελένη Παπαζογλου (Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), Κώστας Βαλάκας (Πανεπιστήμιο Πατρών), Λυδία Κονιόρδου (ηθοποιός), Νάσος Βαγενάς (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Μιχαήλ Μαρμαρινός (σκηνοθέτης), Γιάννης Χουβαρδός (σκηνοθέτης), Στάθης Λιβαθηνός (σκηνοθέτης), Θέμις Μουμουλίδης (σκηνοθέτης), Δημήτρης Παπαδημητρίου (συνθέτης), Νίκος Διαμαντής

(σκηνοθέτης), Κάτια Αρφαρά (Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών), Γιώργος Λούκος (φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου), κ.ά.

Δραστηριοποιούμενο αδιάλειπτα για δύο δεκαετίες, είναι το μοναδικό επιστημονικό δίκτυο στον χώρο των θεατρικών και ευρύτερα των ανθρωπιστικών σπουδών στην Ευρώπη, που κατάφερε να λειτουργεί σ' αυτό το βάθος χρόνου. Επιπλέον, η συμμετοχή των σημαντικών Ανώτατων Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων του δικτύου και των καθηγητών τους έχει αξιολογηθεί ως τόσο σημαντική, ώστε έχει καταστήσει το Arc-Net πρότυπο στον ακαδημαϊκό χώρο των ανθρωπιστικών σπουδών.

Εργαστήριο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Νεοελληνικού Θεάτρου

Το Εργαστήριο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Νεοελληνικού Θεάτρου (Ε.Ε.Τ.Ν.Θ.) του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. ιδρύθηκε με έκδοση ΦΕΚ το 2019, με βασικό σκοπό να ικανοποιήσει την ανάγκη συγκέντρωσης, καταγραφής, αποδελτίωσης, ψηφιοποίησης και διάχυσης τεκμηρίων της ελληνικής και ξένης θεατρικής παραγωγής επί ελληνικού, κυρίως, εδάφους, προκειμένου να συμπληρωθούν τα κενά της έρευνας στην καταγραφή της ιστορίας του θεατρικού γίνεσθαι στον ελλαδικό χώρο και στον ευρύτερο Ελληνισμό. Χρησιμοποιεί έγκυρες και πιστοποιημένες τεχνικές έρευνας και τεκμηρίωσης, προκειμένου να παράγει ερευνητικά αποτελέσματα για επιστημονικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς, συνδράμοντας ερευνητικές εργασίες προπτυχιακών, μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδακτόρων, καθώς και ανεξάρτητων μελετητών της ελληνικής θεατρολογίας.

Πεδία Έρευνας του Εργαστηρίου: Ιστορία και Θεωρία του Θεάτρου, Ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου, Ελληνική Δραματολογία, Συγκριτική Θεατρολογία (ζητήματα πρόσληψης της ξένης δραματολογίας και σκηνικής πράξης), Θέατρο της Ελληνικής Διασποράς, Εκδοτική Κειμένων της Ελληνικής Δραματουργίας και Τεκμηρίωση της Ελληνικής Θεατρικής Δραστηριότητας.

Αναλυτικά, σκοπός του Εργαστηρίου είναι:

1. Η κάλυψη σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο των διδακτικών, ερευνητικών και επιμορφωτικών αναγκών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, στα γνωστικά αντικείμενα που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος.
2. Η συλλογή και καταγραφή, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, θεατρολογικού αρχειακού υλικού, και η διεξαγωγή ερευνών στα σχετικά με το άρθρο 1 αντικείμενα.
3. Η διεπιστημονική συνεργασία σε θέματα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τα γνωστικά αντικείμενα που περιγράφει ο τίτλος του Εργαστηρίου, καθώς και η παροχή βοήθειας σε νέους ερευνητές.
4. Η συνεργασία με άλλα Πανεπιστήμια, Κέντρα Ερευνών, εκπολιτιστικούς φορείς και επιστημονικά σωματεία του εσωτερικού και του εξωτερικού, των οποίων οι επιστημονικοί στόχοι και οι επιδιώξεις συμπίπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται με αυτούς που θέτει το Εργαστήριο.
5. Η παροχή υπηρεσιών σε φυσικά και νομικά πρόσωπα κατά τα προβλεπόμενα στο Π.Δ. 159/1984 «Προϋποθέσεις παροχής υπηρεσιών από τα Πανεπιστημιακά εργαστήρια σε ιδιώτες και κάθε νομικής μορφής οργανισμούς» (Α'53).
6. Η προαγωγή της έρευνας γύρω από θέματα της Ελληνικής Θεατρολογίας και ειδικότερα του Νεοελληνικού Θεάτρου, και η ανάληψη και εκπόνηση ανάλογων προγραμμάτων.
7. Η βιβλιογραφική καταγραφή σχετικών επιστημονικών εργασιών σε διεθνές επίπεδο, με σκοπό τη συγκρότηση θεματικών βάσεων δεδομένων, με μα-

κροπρόθεσμο στόχο τη διάχυση των πληροφοριών και τη στήριξη των νέων ερευνητών.

8. Ο συντονισμός της εκδοτικής στρατηγικής με τη μεταγραφή και φιλολογική αποκατάσταση χειρογράφων κειμένων, την αναστύλωση σημαντικών θεατρικών έργων των περασμένων αιώνων, την προετοιμασία κριτικών εκδόσεων και την έκδοση μονογραφιών, καθώς και επιστημονικού περιοδικού, ελληνόγλωσσου και ξενόγλωσσου.
9. Η συγκέντρωση παντός είδους αρχειακού υλικού (έντυπου και ηλεκτρονικού), που σχετίζεται με τα αντικείμενα έρευνας και μελέτης του Εργαστηρίου.
10. Η δημιουργία αρχείου διπλωματικών εργασιών και διδακτορικών διατριβών που εκπονούνται στο Τμήμα, και η καταλογογράφηση συναφούς υλικού από άλλους πανεπιστημιακούς φορείς.
11. Η διοργάνωση ειδικών Συναντήσεων, Σεμιναρίων, Ημερίδων, Συμποσίων και Συνεδρίων καθώς και ανοικτών κύκλων μαθημάτων και διαλέξεων, με επίκεντρο το θέατρο λόγο ως ιστορία, θεωρία και διδακτική πράξη.
12. Η συγκρότηση αρχείων γύρω από τα αντικείμενα που περιγράφονται στο άρθρο 1 και η ψηφιοποίησή τους, με στόχο τη δημιουργία ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων.
13. Η δημιουργία ψηφιακών αρχείων με σκοπό την προώθηση της χρήσης των νέων τεχνολογιών στη θεατρολογική έρευνα, και η διάχυση της τεχνογνωσίας στη διδασκαλία της θεατρολογίας σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα.
14. Η κατασκευή δικτυακού τόπου με σκοπό την παρουσίαση και διάδοση ερευνητικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εκπονούνται στο Εργαστήριο, και η ενίσχυση της συνεργασίας του Εργαστηρίου με συναφή Εργαστήρια και Κέντρα Έρευνας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
15. Η οργάνωση επιστημονικών δραστηριοτήτων και η σύνδεση με εθνικούς και τοπικούς επιστημονικούς φορείς, καθώς και με φορείς του εξωτερικού (βιβλιοθήκες, αρχεία, μουσεία, εργαστήρια άλλων πανεπιστημίων με συναφείς στόχους), για την ανάπτυξη συνεργασιών με απώτερο στόχο την ανάδειξη αφενός της ιστορικής πορείας του Νεοελληνικού Θεάτρου ως έκφραση της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και αφετέρου του σύγχρονου Ελληνικού Θεάτρου ως πνευματικού και καλλιτεχνικού δημιουργήματος, ενταγμένου στο διεθνές γίγνεσθαι της σύγχρονης παιδείας και του πολιτισμού.

Ιδρυτικά μέλη του Εργαστηρίου είναι ο Επίτιμος Καθηγητής Βάλτερ Πούχνερ και η Ομότιμη Καθηγήτρια Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου. Διευθύντρια του Εργαστηρίου είναι η επίκουρη καθηγήτρια Αλεξία Αλτουβά και μέλη του οι Ομότιμες Καθηγήτριες Άννα Ταμπάκη και Κυριακή Πετράκου, οι Καθηγήτριες Κωνσταντίνα Γεωργακάκη και Ευανθία Στιβανάκη, η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Σοφία Φελοπούλου, ο Επίκουρος Καθηγητής Παναγιώτης Μιχαλόπουλος, η Λέκτορας Ιωάννα Ρεμεδιάκη, το μέλος Ε.Ε.Π. Κατερίνα Καρρά, το μέλος Ε.ΔΙ.Π. Ίλια Λακίδου, καθώς και Υ.Δ. και Διδάκτορες του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, των οποίων η έρευνα εστιάζεται σε αντικείμενα συναφή με του Εργαστηρίου.

Το Ε.Ε.Τ.Ν.Θ. φιλοξενεί βάσεις δεδομένων, αρχειακό υλικό και συλλογές που συγκεντρώθηκαν στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, και ιδιαίτερα στη Βιβλιοθήκη του, υπό την εποπτεία της Ομότιμης σήμερα Καθηγήτριας Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, στη διάρκεια της θητείας της ως Διευθύντριας της Βιβλιοθήκης (1995-2018), καθώς και στη συνέχεια, μετά την ενσωμάτωση της Βιβλιοθήκης του Τμήματος στην Κεντρική Βιβλιοθήκη της Φιλοσοφικής Σχολής, το 2018, με συλλογές που δωρήθηκαν και συνεχίζουν να δωρίζονται.

Το Ε.Ε.Τ.Ν.Θ. έχει αναλάβει την επίβλεψη του αρχειακού υλικού (αρχείων και συλλογών) του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Φιλοξενούνται τα παρακάτω αρχεία και συλλογές:

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Η συλλογή περιλαμβάνει 107 τίτλους ελληνικών περιοδικών και 39 τίτλους ξενόγλωσσων περιοδικών που αφορούν τρέχουσες συνδρομές, εκ των οποίων οι 14 βρίσκονται και σε ηλεκτρονική μορφή. Για την εξυπηρέτηση των χρηστών έχει συνταχθεί έντυπος κατάλογος όλων των διαθέσιμων τίτλων.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η συλλογή έχει συγκροτηθεί από τις δωρεές προγραμμάτων εκ μέρους των μελών Δ.Ε.Π. και διδασκόντων του Τμήματος, καθώς επίσης από προσφορές θεάτρων (Εθνικό Θέατρο, Εθνική Λυρική Σκηνή, Αμφι-Θέατρο, ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. κ.λπ.) και ιδιωτών. Το Τμήμα αυτό έχει επίσης εμπλουτιστεί με τακτές δωρεές προγραμμάτων από τον διδάσκοντα Κώστα Γεωργουσόπουλο, τον δημοσιογράφο και θεατρικό κριτικό Γιώργο Σαρηγιάννη και τη θεατρολόγο, δημοσιογράφο και θεατρική κριτικό Ματίνα Καλτάκη.

Ψηφιοποίηση συλλογής

Η ψηφιοποίηση της Συλλογής των Θεατρικών Προγραμμάτων της Βιβλιοθήκης του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών εντάχθηκε το 2000 στο συνολικό πρόγραμμα ψηφιοποίησης των συλλογών του Πανεπιστημίου Αθηνών, έργο που συντόνισε το Τμήμα Πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Πανεπιστημίου Αθηνών (επιστημονικός υπεύθυνος του έργου καθηγήτης Μ. Δ. Δερμιτζάκης) και χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας».

Μέχρι σήμερα έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί υπό μορφή βάσης δεδομένων περί τα 700 θεατρικά προγράμματα, τα οποία περιλαμβάνονται στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη «Πέργαμος» του Πανεπιστημίου Αθηνών και είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο στην ηλεκτρονική σελίδα pergamos.lib.uoa.gr. Η βάση αναβαθμίστηκε πρόσφατα και η ψηφιοποίηση αναμένεται να συνεχιστεί.

ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

Η συλλογή αποκομμάτων τύπου για θέματα θεατρικού και θεατρολογικού ενδιαφέροντος προέρχεται από αγορά μέρους του αρχείου του Νίκου Κικιλία (2002), και καλύπτει την περίοδο 1974–2000. Το υλικό αυτό, του οποίου η

ταξινόμηση άρχισε το 2003 υπό την εποπτεία της καθηγήτριας Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, έχει ήδη ολοκληρωθεί με τη συνδρομή προπτυχιακών φοιτητών. Πρόσφατα δημιουργήθηκε ψηφιακή βάση δεδομένων της συλλογής, στην οποία έχουν ήδη καταχωρηθεί πάνω από 8000 εγγραφές, και η οποία πρόκειται να αποτεθεί στον διακομιστή δικτύου (web server) του Εργαστηρίου.

ΑΡΧΕΙΟ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΚΑΚΟΥΡΗ

Το 1993 το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών προέβη στην αγορά του αρχείου και της βιβλιοθήκης της ανθρωπολόγου και εθνολόγου Αικατερίνης Κακούρη. Το αρχείο της, αποτελούμενο από πλούσιο αρχειακό υλικό (έγγραφα, σημειώσεις, αλληλογραφία, φωτογραφικό υλικό, αποκόμματα τύπου κ.λπ.), έχει καταγραφεί και ταξινομηθεί από τη βιβλιοθηκονόμο Ευαγγελία Χριστινάκη. Η συλλογή των βιβλίων της αποτελείται από 1.500 τόμους, που καλύπτουν θέματα σχετικά με το θέατρο, την κοινωνική ανθρωπολογία, την εθνολογία και την λαογραφία. Από το ανωτέρω σύνολο, οι 500 τόμοι που αφορούν στη θεατρολογία έχουν ενταχθεί στην κεντρική συλλογή της Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΑΤΩΝΑ ΜΟΥΣΑΙΟΥ

Ο Βασίλης Μουσαίος δώρισε το 2003 συλλογή βιβλίων του πατέρα του, του λόγιου και θεατράνθρωπου Πλάτωνα Μουσαίου (1912 – 1986), αποτελούμενη από 453 βιβλία, 1.133 τεύχη περιοδικών (στην πλειονότητά τους ξενόγλωσσων), και 63 θεατρικά προγράμματα. Περιέχει επίσης ντοσιέ με περιλήψεις θεατρικών έργων, που συνέταξε στο διάστημα που εργάστηκε ως εισηγητής δραματολογίου στο Εθνικό Θέατρο.

ΔΩΡΕΑ ΛΙΤΣΑΣ ΛΕΜΠΕΣΗ

Η Λίτσα Λεμπέση, Σχολική Σύμβουλος Μουσικής και Μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Μουσικής – UNESCO, δώρισε τον Μάρτιο του 2004 179 θεατρικά προγράμματα και 10 ντοσιέ με αποκόμματα τύπου που περιλαμβάνουν κριτικές, παρουσιάσεις, μελέτες, πορτρέτα ανθρώπων του θεάτρου και λοιπά δημοσιεύματα, που καλύπτουν την περίοδο 1955-2000, παραχωρώντας έτσι στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ένα μέρος του προσωπικού της αρχείου.

ΔΩΡΕΑ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΜΑΤΖΙΡΗ

Η Σωτηρία Ματζίρη, δημοσιογράφος, θεατρική κριτικός και μεταφράστρια, δώρισε το 2007 από την προσωπική της συλλογή 276 βιβλία θεατρικού περιεχομένου, 20 τεύχη περιοδικών και 5 θεατρικά προγράμματα.

ΔΩΡΕΑ ΑΣΗΜΙΝΑΣ ΒΟΚΟΒΙΤΣ

Η κυρία Ασημίνα Βόκοβιτς δώρισε το Φεβρουάριο του 2011 7 βιβλία του συζύγου της, αείμνηστου ηθοποιού Νίκου Βόκοβιτς, σε πολλαπλά αντίτυπα, 15 φωτογραφίες και δημοσιεύματα – αφιερώματα για τον αδελφό του, ηθοποιό Στέλιο Βόκοβιτς.

ΔΩΡΕΑ ΜΑΡΙΝΑΣ ΚΟΥΡΣΟΥΜΠΑ

Η συλλογή 300 θεατρικών προγραμμάτων αθηναϊκών θιάσων της μεταπολεμικής περιόδου δωρήθηκε στο Ε.Ε.Τ.Ν.Θ. από την κ. Μαρίνα Κουρσουμπά το 2020. Τα προγράμματα αυτά θα ενταχθούν στην υπάρχουσα Συλλογή Θεατρικών Προγραμμάτων.

ΑΡΧΕΙΟ ΧΡΗΣΤΟΥ ΣΑΜΟΥΗΛΙΔΗ

Το αρχείο του γνωστού φιλόλογου, λαογράφου και συγγραφέα Χρήστου Σαμουηλίδη προσέφερε στο Ε.Ε.Τ.Ν.Θ. ο ίδιος, μέσω της κόρης του Λήδας Σαμουηλίδου, το 2020. Το υλικό του περιλαμβάνει λογοτεχνικά έργα και εκδόσεις, θεατρολογικές μελέτες και θεατρικά έργα, μεταφράσεις, κινηματογραφικά σενάρια, λοιπό αρχειακό υλικό.

ΑΡΧΕΙΟ ΘΑΝΑΣΗ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Η δωρεά αρχειακού υλικού για το θέατρο για παιδιά, που προσέφερε το 2021 ο γνωστός μελετητής, συγγραφέας και κριτικός του παιδικού θεάτρου Θανάσης Καραγιάννης, Διδάκτορας Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αποτελείται από 74 κουτιά αρχειοθέτησης με υλικό από παραστάσεις της δεκαετίας 2000-2010, και περιλαμβάνει θεατρικά έργα, προγράμματα παραστάσεων, φωτογραφίες από παραστάσεις, αφίσες, βίντεο και λοιπό οπτικοακουστικό υλικό.

ΑΡΧΕΙΟ ΠΟΠΗΣ (ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ) ΚΟΝΤΟΥ

Το αρχείο της ηθοποιού και μεταφράστριας Πόπης (Πηνελόπης) Κόντου δώρισε στο Ε.Ε.Τ.Ν.Θ. το 2021 η ανιψιά της εκλιπούσης, Αικ. Μινώτου-Αλεξανδροπούλου. Το αρχείο περιλαμβάνει σώμα 115 δακτυλόγραφων και χειρόγραφων μεταφράσεων θεατρικών έργων. Την φύλαξη, καταγραφή και επεξεργασία του αρχείου έχει αναλάβει η Ιωάννα Ρεμεδιάκη, Λέκτορας στο Τ.Θ.Σ.

ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Το Εργαστήριο διαθέτει επίσης διακομιστή δικτύου (web server), στον οποίο φιλοξενείται η βάση δεδομένων του διαπανεπιστημιακού ερευνητικού προγράμματος Αριστείας με τίτλο: «Θαλής – Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και διαμόρφωση του “Εθνικού χαρακτήρα” στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα (Χρυσσαλλίς)» (Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007-2015), που εκπονήθηκε την περίοδο 2012-2015 με συντονίστρια την Καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη, καθώς και οι άλλες βάσεις δεδομένων του Εργαστηρίου.

Το Ε.Ε.Τ.Ν.Θ. είναι μέλος του Κέντρου Αριστείας για την Ψηφιακή Κληρονομιά και του Κέντρου Αριστείας Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Σπουδές του Ε.Κ.Π.Α.

Ιστοσελίδα Εργαστηρίου: <https://labmodgr.theatre.uoa.gr/>

Εργαστήριο «Θέατρο, Φιλοσοφία και Εκπαίδευση»

Σκοπός του εργαστηρίου είναι η ανάδειξη των παιδαγωγικών και φιλοσοφικών διαστάσεων της θεατρικής πράξης, με ειδικότερη αλλά όχι περιοριστική αναφορά στη μελέτη του θεατρικού φαινομένου, στις μορφές και τα είδη του σύγχρονου θεάτρου και της performance, στις τέχνες που συνθέτουν την παράσταση και στις εφαρμογές τους στην κοινωνία, την εκπαίδευση (μορφές εφαρμοσμένου θεάτρου σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, στη διά βίου μάθηση, στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.α.) και την έρευνα (ποσοτική, ποιοτική, practice as research κ.ά.).

Ειδικοί στόχοι του Εργαστηρίου αφορούν στη διεπιστημονική σύνδεση των τριών επιστημονικών κλάδων Θέατρο, Φιλοσοφία και Εκπαίδευση, με οριζόντιες και κάθετες διασυνδέσεις.

Το εργαστήριο έχει ως αποστολή:

1. Την κάλυψη σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και άλλων τμημάτων του Ε.Κ.Π.Α., σε θέματα που εμπίπτουν στα αντικείμενα δραστηριότητας του εργαστηρίου, όπως αυτά προσδιορίζονται στο άρθρο 1 του παρόντος, καθώς και σε θέματα που εμπίπτουν στον χώρο των επαγγελματικών και επιστημονικών προσανατολισμών του τμήματος, και τέλος στην ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και διεξαγωγής βασικής ή εφαρμοσμένης έρευνας σε συναφή με το γνωστικό του αντικείμενο θέματα.
2. Τη συνεργασία κάθε μορφής με κέντρα ερευνών και ακαδημαϊκά ιδρύματα ημεδαπής και αλλοδαπής, εφόσον οι επιστημονικοί στόχοι συμπίπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται με εκείνους του εργαστηρίου.
3. Τη διοργάνωση και παραγωγή επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, παραστάσεων, ψηφιακών ταινιών, εκδόσεων, θεατροπαιδαγωγικών προγραμμάτων, ψηφιακής πλατφόρμας και λοιπών ψηφιακών τεχνολογιών, καθώς και άλλων επιστημονικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων και την πρόσκληση Ελλήνων και ξένων αναγνωρισμένων επιστημόνων και καλλιτεχνών.
4. Την παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες κατά τα προβλεπόμενα στο π.δ. 159/1984 «Προϋποθέσεις παροχής υπηρεσιών από τα πανεπιστημιακά εργαστήρια σε ιδιώτες και κάθε μορφής οργανισμούς» (Α' 53).

Σε συνεργασία με τις Εκδόσεις Παπαζήσης, το Εργαστήριο θα προβεί στην έκδοση συλλογικού τόμου με θέμα «Εφαρμοσμένο θέατρο: ποιοτικές μέθοδοι έρευνας μέσω παραστατικών τεχνών» και σχεδιάζει, για τα ακαδημαϊκά έτη 2020-2022, την παραγωγή ψηφιακής επιφυλλίδας στην υπό σχεδιασμό ιστοσελίδα του Εργαστηρίου, καθώς και την διεξαγωγή επιστημονικού συνεδρίου για θεματικές που σχετίζονται με τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα.

Διευθυντής του Εργαστηρίου είναι ο καθηγητής Γιώργος Π. Πεφάνης και μέλη του Εργαστηρίου είναι η καθηγήτρια Καίτη Διαμαντάκου, η επίκουρη καθηγήτρια Κλειώ Φανουράκη, η επίκουρη καθηγήτρια Κατερίνα Διακου-

μοπούλου και τα μέλη Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, Δρ. Λίλυ Αλεξιάδου και Δρ. Μικαέλα Αντωνίου.

Στο πλαίσιο του σχεδιασμού δράσεων του Εργαστηρίου, προβλέπεται η γόνιμη ένταξη των φοιτητών του Π.Π.Σ. και του Π.Μ.Σ. του Τμήματος στις ερευνητικές του δραστηριότητες.

Εργαστήριο Ιστορίας του Βιβλίου

Το Εργαστήριο εξυπηρετεί εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος και της Σχολής στο αντικείμενο της Ευρωπαϊκής και Ελληνικής Ιστορίας, της Ιστορίας του Πολιτισμού, της Ιστορίας των Ιδεών, της Φιλολογίας, της Ιστορίας της Τέχνης και της Ιστορίας της Εκπαίδευσης.

Κύριος σκοπός του Εργαστηρίου «Ιστορία του Βιβλίου» είναι να αποτελέσει έναν επιστημονικό και έγκυρο φορέα παραγωγής πρωτογενούς έρευνας, μελέτης και ανάπτυξης της επιστημονικής γνώσης. Το διεπιστημονικό ερευνητικό και ακαδημαϊκό έργο του Κέντρου υποστηρίζεται από επιμέρους δράσεις και ερευνητικά προγράμματα. Το αντικείμενο του Εργαστηρίου θα είναι η έρευνα, μελέτη και εκπαίδευση στο γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας του Βιβλίου και ειδικότερα η πρωτογενής ιστορική έρευνα, η αξιοποίηση αρχείων, η διεπιστημονική αλληλεπίδραση της Ιστορίας με άλλα επιστημονικά πεδία και τέχνες (π.χ. Θεατρολογία, Καλές Τέχνες, Φιλολογία, Ιστορία της Τεχνολογίας, Ιστορία της Τέχνης, Ιστορία της Εκπαίδευσης, Οικονομία, Κοινωνιολογία, Βιβλιοθηκονομία), η μελέτη του βιβλίου ως πολιτισμικού και εμπορευματικού αγαθού σε διαφορετικές εποχές και σε επίπεδο εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές. Η Ιστορία του Βιβλίου αποτελεί ένα και' εξοχήν διεπιστημονικό πεδίο ανάπτυξης δραστηριοτήτων και συνεργασιών, το οποίο συνδυάζεται με τις ερευνητικές και διδακτικές δράσεις του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών και των λοιπών Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Οι δραστηριότητες του Εργαστηρίου συνοψίζονται στην εκπαίδευση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών στη βασική έρευνα, την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών και την εφαρμοσμένη έρευνα, καθώς και στην εκπόνηση χρηματοδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων στο γνωστικό αντικείμενο του Εργαστηρίου. Πιο συγκεκριμένα, η ερευνητική δραστηριότητα του Εργαστηρίου επικεντρώνεται στους εξής τομείς:

- Προαγωγή της επιστήμης στο γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας του Βιβλίου
- Ανάπτυξη και διεξαγωγή θεωρητικής και εφαρμοσμένης έρευνας, αυτοδύναμα ή στο πλαίσιο χρηματοδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων, σε θέματα συναφή με τα διδακτικά και ερευνητικά αντικείμενα του Εργαστηρίου
- Κάλυψη των διδακτικών και ερευνητικών αναγκών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών καθώς και άλλων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, σε θέματα που εμπίπτουν στα αντικείμενα της δραστηριότητάς του Εργαστηρίου
- Ανάπτυξη συνεργασιών με Ινστιτούτα, Κέντρα Ερευνών, ακαδημαϊκά ιδρύματα και επιστημονικούς και λοιπούς φορείς της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, των οποίων οι στόχοι συμπίπτουν, είναι συναφείς ή αλληλοσυμπληρώνονται με εκείνους του Εργαστηρίου
- Ανάπτυξη συνεργασιών με ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς από τον χώρο του βιβλίου (εκδότες, συγγραφείς, δημόσιες και δημοτικές βιβλιοθήκες,

- κ.ά.), με στόχο κοινά ερευνητικά προγράμματα και διατύπωση προτάσεων πολιτικής για το βιβλίο
- Παροχή υπηρεσιών προς ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς, υπό τη μορφή της παροχής εξειδικευμένου και υψηλής ποιότητας έργου σε επίπεδο μελετών, συμβουλευτικών υπηρεσιών και συνεργασιών σε ερευνητικά προγράμματα
 - Δημοσίευση επιστημονικών άρθρων, μελετών, βιβλίων, μονογραφιών κ.λπ. γύρω από το γνωστικό αντικείμενο του Εργαστηρίου
 - Οργάνωση ή συνδιοργάνωση σεμιναρίων, ημερίδων, συμποσίων, συνεδρίων και διαλέξεων, για την προαγωγή της γνώσης και την προώθηση των στόχων του Εργαστηρίου
 - Οργάνωση δράσεων δια βίου μάθησης, σχολείων και άλλων συναφών πρωτοβουλιών, γύρω από το γνωστικό αντικείμενο του Εργαστηρίου
 - Ενίσχυση της βιβλιογραφικής και τεχνολογικής υποδομής στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, για την υποστήριξη της διεξαγωγής έρευνας.

Το ΕΙΒ είναι μέλος του Κέντρου Αριστείας του Ε.Κ.Π.Α. για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό στις Ανθρωπιστικές και τις Κοινωνικές Επιστήμες και συμμετέχει στο Δίκτυο για την Έρευνα της Τυπογραφίας και των Εκδόσεων (ΔΕΤΕ). Διευθύντρια του Εργαστηρίου είναι η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Άννα Καρακατσούλη, η Επίκουρη Καθηγήτρια Ξένια Γεωργοπούλου και Υ.Δ. του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών.

Άνω Κάτω Τελεία (ΑΚΤ): Σημεία για το βιβλίο και την ανάγνωση
 Το *Άνω Κάτω Τελεία (ΑΚΤ): Σημεία για το βιβλίο και την ανάγνωση*, είναι το ηλεκτρονικό περιοδικό του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., που προέκυψε μέσα από το μάθημα της Ιστορίας του Βιβλίου μαζί με την Ομάδα για το Βιβλίο *Σελιδοδείκτες*. Περιέχει ερευνητικά άρθρα, εργασίες που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του μαθήματος, συνεντεύξεις με δημιουργούς και συντελεστές από το κύκλωμα του βιβλίου, πρωτότυπες λογοτεχνικές συμβολές, βιβλιοπαρουσιάσεις, κείμενα για το βιβλίο στη σκηνή, τη μουσική και τον κινηματογράφο, ειδήσεις και ένα ακουστικό βιβλίο (audiobook) πάντα με θέμα το βιβλίο (με αποσπάσματα από τα *Το βασίλειό μου για ένα βιβλίο!* του Άλαν Μπένετ, *Βιβλιομανία* του Φλωμπέρ, *Στο Καλό Μυθιστόρημα* της Λωράνς Κοσσέ και *Ο Ραφτάκος των λέξεων* του Αντώνη Παπαθεοδούλου).

Στόχος του περιοδικού είναι να ενθαρρύνει το ενδιαφέρον για το βιβλίο και τη μελέτη του εκδοτικού φαινομένου και της ανάγνωσης. Θελήσαμε να ανταποκριθούμε στην αγάπη και την περιέργεια για το βιβλίο, που διαπιστώσαμε σε αυτή τη νεότερη γενιά που γεννήθηκε και μεγάλωσε σε ψηφιακό περιβάλλον μα ξέρει να ξεφυλλίζει με σεβασμό ένα καλό μυθιστόρημα και μια αγαπημένη ποιητική συλλογή.

Ηλεκτρονικές εκδόσεις του περιοδικού:

Τεύχος 1:

<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2969432/file.pdf>

Τεύχος 2:

<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2969437/file.pdf>

Τεύχος 3:

<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2970047/file.pdf>

Τεύχος 4:

<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2970050/file.pdf>

Ερευνητικά Έργα και Συνεργασίες

Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» (2006-2008)

Ψηφιοποίηση της Συλλογής των Θεατρικών προγραμμάτων της Βιβλιοθήκης

Υπό την εποπτεία της Ομότιμης Καθηγήτριας Χρυσοθέμιδος Βασιλάκου, έγινε ψηφιοποίηση της Συλλογής των θεατρικών προγραμμάτων της Βιβλιοθήκης του Τ.Θ.Σ., έργο που έχει ενταχθεί από το 2000 στο συνολικό πρόγραμμα ψηφιοποίησης των συλλογών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Συντονιστής του προγράμματος ήταν το Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Ε.Κ.Π.Α. (Ε.Υ: Καθηγητής Μ. Δ. Δερμιτζάκης).

Έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί υπό μορφή βάσης δεδομένων περί τα 700 θεατρικά προγράμματα, τα οποία είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο στην ηλεκτρονική σελίδα <http://pergamos.lib.uoa.gr> Η συλλογή περιλαμβάνει θεατρικά προγράμματα που καλύπτουν ένα ευρύ χρονικό αλλά και θεματικό πεδίο: εμπορικοί θίασοι και κρατικές σκηνές, έργα πρόζας, μουσικό θέατρο καθώς και παιδικές παραστάσεις. Δημιουργήθηκε κυρίως από δωρεές και προσφορές των καθηγητών του Τ.Θ.Σ., αλλά και θεατρόφιλων που παραχώρησαν το αρχείο τους στο Τμήμα. Στην ψηφιοποίηση της συλλογής, που ξεκίνησε τον Ιανουάριο 2006, δόθηκε άμεση προτεραιότητα σε σπάνια ή παλαιά προγράμματα. Η ψηφιακή συλλογή δημοσιεύθηκε τον Μάρτιο του 2008. Η ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση της ψηφιακής συλλογής πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία ομάδας μεταπτυχιακών φοιτητών.

Αρχειοθέτηση, ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση του αρχειακού υλικού του Εθνικού Θεάτρου

(Επ. συντονιστές του έργου: Βάλτερ Πούχνερ, Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Γ. Π. Πεφάνης).

Το Ψηφιοποιημένο Αρχείο του Εθνικού Θεάτρου περιλαμβάνει τις συλλογές του Εθνικού Θεάτρου από το 1932 έως το 2005, με σπάνιο και μερικές φορές μοναδικό υλικό. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται προγράμματα των παραστάσεων, αποκόμματα εφημερίδων, φωτογραφικό υλικό, ηχητικά ντοκουμέντα (από το 1955), βιντεοσκοπήσεις (από το 1994) και μουσικές παρτιτούρες. Το έργο υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή μεταπτυχιακών φοιτητών και Υποψήφιων Διδασκτόρων του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών.

Ερευνητικές συμπληρωματικές δράσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, οι οποίες ήταν / και είναι σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα εν εξελίξει ερευνητικά προγράμματα του Τμήματος, καθώς και με το «Πρόγραμμα Αναμόρφωσης των Προπτυχιακών Σπουδών», που λειτούργησε κατά την περίοδο 2003-2008 (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II)

1. «Δημιουργία Ηλεκτρονικής Τράπεζας Ελληνικής και Θεατρικής Βιβλιογρα-

φίας» (Επιστημονικός Υπεύθυνος: Πλάτων Μαυρομούστακος).

2. «Δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.) και των επιχορηγούμενων θιάσων του ελεύθερου θεάτρου» (Επιστημονικός Υπεύθυνος: Πλάτων Μαυρομούστακος).

3. «Κατάρτιση αρχείου διαφανειών και ανάπτυξη ηλεκτρονικού υλικού στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Σκηνογραφία, Θεατρική Αρχιτεκτονική και Ενδυματολογία» (Επιστημονική Υπεύθυνη: Ελένη Φεσσά- Εμμανουήλ).

Επιστημονικές αποστολές

Στο πλαίσιο ερευνητικού προγράμματος με θέμα: «Το ελληνικό θέατρο και δράμα στην εποχή του Μεσαίωνα, της Αναγέννησης και της Τουρκοκρατίας», επιχορηγούμενο από την Ακαδημία Αθηνών και το Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη (πριν από το 2003-2010), με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω επιστημονικές αποστολές:

Α. στο Βατικανό, στη Ρουμανία και την Ουγγαρία, από τα νυν μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος Γ. Βαρζελιώτη και Γρ. Ιωαννίδη.

Β. τρεις διαδοχικές αποστολές στην Οδησό από την ερευνήτρια και νυν διδάκτορα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Irena Bogdanović, στο πλαίσιο ειδικού ερευνητικού προγράμματος με θέμα: «Το ελληνικό θέατρο στην Οδησό στο 19ο αιώνα».

ACTitude

Improvisation techniques training program for mental health professionals to empower patients with psychiatric diagnose to act against emotional and verbal violence

Το πρόγραμμα διενεργείται στο πλαίσιο του Erasmus+, με τους παρακάτω συνεργαζόμενους φορείς: Fundaci3n Intras, Impro Valladolid, Cjd, Clamotta, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., Τμήμα Ψυχολογίας του Maribor, Smashing Times. Από το Τ.Θ.Σ. συμμετέχουν η Κλειώ Φανουράκη και η Μιχαέλα Αντωνίου. Το πρόγραμμα χρησιμοποιεί τεχνικές αυτοσχεδιασμού για την εκπαίδευση επαγγελματιών ψυχικής υγείας, με σκοπό την ενίσχυση ασθενών με ψυχιατρική διάγνωση, ώστε να αντιμετωπίζουν τη συναισθηματική και τη λεκτική βία.

Δημόσιες εκδηλώσεις

Πανηγυρικοί λόγοι

Μάρτιος 1994: Πανηγυρικός λόγος του **Β. Πούχνερ**, στα πλαίσια του επίσημου εορτασμού του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για την εθνική επέτειο της 25ης Μαρτίου στην αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα: «Η ελληνική επανάσταση του 1821 στο ευρωπαϊκό θέατρο» (Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου).

Μάρτιος 2000: Πανηγυρικός λόγος του **Β. Πούχνερ**, στα πλαίσια του επίσημου εορτασμού του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για την εθνική γιορτή της 25ης Μαρτίου στην αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα: «Η Επανάσταση του 1821 στην ελληνική δραματουργία».

Μάρτιος 2006: Πανηγυρικός λόγος του **Β. Πούχνερ**, στα πλαίσια του επίσημου εορτασμού του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για την εθνική γιορτή της 25ης Μαρτίου στην αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα: «Ηθωποιοί και αγωνιστές του 1821. Μια ηρωική τυπολογία».

22 Μαρτίου 2019: Πανηγυρικός λόγος της **Α. Ταμπάκη**, στα πλαίσια του επίσημου εορτασμού του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για την εθνική επέτειο της 25ης Μαρτίου στην αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα: «Από το Γένος των Ρωμαίων» στο «Έθνος των Ελλήνων». Η διαμόρφωση της έννοιας του 'έθνους' και του 'πολίτη' στον νεοελληνικό Διαφωτισμό (Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου).

Ανοιχτές συζητήσεις

19 Ιουνίου 2011: Συνάντηση-συζήτηση με την **Ariane Mnouchkine**, με θέμα: «Συνάντηση με το κοινό», σε συντονισμό- παρουσίαση της Α. Ταμπάκη, εισαγωγή του Γιώργου Λούκου και επιστημονική επιμέλεια της Έλενας Παπαλεξίου. Διοργάνωση: Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. – Φεστιβάλ Αθηνών (Χώρος Η, Πειραιώς 260, <http://www.youtube.com/watch?v=uFGbLuQUih8>)

Ariane Mnouchkine

Συνάντηση με το κοινό

Συντονισμός, παρουσίαση:
Άννα Ταμπάκη, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών

Προλογίζει ο Γιώργος Λούκος

**Χώρος Η',
Πειραιώς 260, Αθήνα
Κυριακή 19 Ιουνίου 2011 / 12.00**

Διοργάνωση:
Πανεπιστήμιο Αθηνών -
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών /
Φεστιβάλ Αθηνών

Επιστημονική επιμέλεια: Έλενα Παπαλεξίου

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ

AriNova adn 6/11

12 Μαρτίου 2013: Συνάντηση – συζήτηση με τον ομότιμο καθηγητή ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης **Oliver Taplin**, και τον καθηγητή Πλ. Μαυρομούστακο, με θέμα: «From Page to Stage: an Exchange between Classics and Theatre Studies / Από τη σελίδα στη σκηνή: Μια ανταλλαγή ανάμεσα στην Κλασική Φιλολογία και τη Θεατρολογία». Η εκδήλωση, που διοργανώθηκε από το Τ.Θ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. σε συνεργασία με το Βρετανικό Συμβούλιο, έγινε με την ευκαιρία της αναγόρευσης του διακεκριμένου Βρετανού καθηγητή σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τ.Θ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. (Κεντρικό κτήριο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αμφιθέατρο Ι. Δρακόπουλος) <https://www.blod.gr/lectures/apo-ti-selida-sti-skini-mia-antallagi-ana-mesa-stin-klasiki-filologia-kai-ti-theatrologia/>

Η συζήτηση κινήθηκε γύρω από τις ακόλουθες τρεις ενότητες:

1. Η πρόσληψη των κλασικών τραγωδιών και κωμωδιών από τους σύγχρονους θεατές, η σύγχρονη αντιμετώπιση της έννοιας της τραγωδίας, και ο ρόλος των παραστάσεων αρχαίου δράματος στη σύγχρονη εποχή,
2. Η λειτουργία της μετάφρασης, τα ζητούμενα από τη μεταφραστική διαδικασία, η πιστότητα και η ακρίβεια, η διαμεσολαβητική λειτουργία του μεταφραστή ή του σκηνοθέτη και η έννοια της διασκευής,
3. Η διάλογος ανάμεσα στις κλασικές σπουδές και τις θεατρικές σπουδές με αντικείμενο τις σύγχρονες παραστάσεις του αρχαίου δράματος, ο εμπλουτισμός των μεθόδων προσέγγισης της αρχαίας ελληνικής γραμματείας από τις θεατρικές σπουδές και η ενίσχυση αναλυτικών εργαλείων των θεατρικών σπουδών από τις φιλολογικές μελέτες.

Η συζήτηση προσέγγισε το θεατρικό φαινόμενο και τον εμπλουτισμό των μεθόδων της ανάλυσης των κειμένων της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, με αφορμή τις παραστάσεις του Αρχαίου Δράματος στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Το φαινόμενο του εντυπωσιακού πολλαπλασιασμού των παραστάσεων αρχαίου δράματος διεθνώς κατά τις τελευταίες δεκαετίες, αποτέλεσε ένα θέμα που συνέβαλε στο αναπροσανατολισμό των κλασικών σπουδών και στη δημιουργία ενός χώρου συνεργασίας και ανταλλαγής ιδεών ανάμεσα την κλασική φιλολογία και την θεατρολογία. Οι δύο ομιλητές είναι ιδρυτικά μέλη ακαδημαϊκών μονάδων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη ενός διαλόγου ανάμεσα στους δύο αυτούς επιστημονικούς κλάδους (*Archive of Performances of Greek and Roman Drama* στην Οξφόρδη - *Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης των Παραστάσεων του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος* στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α.).

28, 29 και 30 Νοεμβρίου 2014: «Ρυθμικές Ασκήσεις των Αθηνών» από την **Claudia Castellucci** στο «Κέντρο Μελέτης Χορού Ισιδώρας και Ραϋμόνδου Ντάνκαν» (Βύρωνας). Χαιρετισμός από την καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη.

Η Claudia Castellucci προσκλήθηκε στην Αθήνα από το Ερευνητικό Πρόγραμμα ARCH - Archival Research and Cultural Heritage: The Theatre Archive of Romeo Castellucci and Societas Raffaello Sanzio, το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Δράσης «Αριστεία II» από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. και άλλα συνεργαζόμενα ιδρύματα (Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ακαδημία Αθηνών).

29 Ιουνίου 2015: Συνάντηση με τον σκηνοθέτη **Romeo Castellucci**. Εκδήλωση του ελληνο-ιταλικού ερευνητικού προγράμματος «ARCH», «Αρχαιακή έρευνα και πολιτιστική κληρονομιά. Το θεατρικό αρχείο της Societas Raffaello Sanzio / Archival Research and Cultural Heritage. The Theatre Archive of Societas Raffaello Sanzio», στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών, υπό την αιγίδα του Ιταλικού Μορφωτικού Ινστιτούτου. Χαιρετισμός από την Άννα Ταμπάκη, Καθηγήτρια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., Επιστημονική υπεύθυνη του προγράμματος.

20 Οκτωβρίου 2015: Διάλεξη – ανοιχτή συζήτηση της **Chiara Guidi**, ιδρυτικού μέλους της Societas Raffaello Sanzio, με την συμμετοχή των: **Ξένια Καλογεροπούλου** και **Θωμά Μοσχόπουλου**, συντονισμό από την Δηώ Καγγελάρη και χαιρετισμό της Α. Ταμπάκη, στο πλαίσιο του διήμερου εργαστηρίου «Μεταξύ παιδικής ηλικίας και ανθρώπινης φωνής. Αχ, καημένε μου ηθοποιέ». Εκδήλωση του ελληνο-ιταλικού ερευνητικού προγράμματος «ARCH», «Αρχαιακή έρευνα και πολιτιστική κληρονομιά. Το θεατρικό αρχείο της Societas Raffaello Sanzio / Archival Research and Cultural Heritage. The Theatre Archive of Societas Raffaello Sanzio» (θέατρο Πόρτα).

26 Νοεμβρίου 2015: Συνάντηση – συζήτηση με τον σκηνοθέτη **Oskaras Koršunovas**, την οποία συντόνισε ο Πλ. Μαυρομούστακος (Μουσείο Μπενάκη).

Δεκέμβριος 2015 – Μάιος 2016: Σειρά εκδηλώσεων με γενικό τίτλο: «Η ζωή μου στο θέατρο», που πραγματοποιήθηκαν με στόχο τη γνωριμία του κοινού με επιφανείς και αφανείς ήρωες της θεατρικής σκηνης, και οργανώθηκαν από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ. σε συνεργασία με την Πειραματική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου, στο πλαίσιο του θεσμού Open Stage (<https://www.facebook.com/izoioustotheatro/>).

Πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω συναντήσεις – συζητήσεις, στον χώρο της

Πειραματικής Σκηνης -1 του Εθνικού Θεάτρου:

- «Πες μας Όλια...»: Δημόσια εξομολόγηση της **Όλιας Λαζαρίδου** (16 Δεκεμβρίου 2015).
- «Τί να σας διηγηθώ;»: Συνομιλία του **Γιώργου Μικαλακόπουλου** με τον **Θανάση Λάλα** (17 Φεβρουαρίου 2016).
- «Όλα κομπλέ!»: Συνομιλία του **Σταμάτη Κραουνάκη** με τον **Μιχάλη Σαράντη** (23 Μαρτίου 2016).
- «Ο Άγγελος Παπαδημητρίου και η Μάρθα Φριντζήλα ξεχνούν»: Συνομιλία του **Άγγελου Παπαδημητρίου** με τη **Μάρθα Φριντζήλα** (11 Μαΐου 2016).

12 Δεκεμβρίου 2019: Εκδήλωση – συζήτηση με τίτλο: «Δημήτρης Δημητριάδης: “Για την υπερβολή του θεάτρου”».

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ. του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών στο Αμφιθέατρο της Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α., και είχε ως θέμα τον προσκεκλημένο συγγραφέα **Δημήτρη Δημητριάδη** και το θεατρικό, πρωτότυπο και μεταφραστικό, δραματικό και δοκιμιακό, έργο του. Βασικοί συνομιλητές του συγγραφέα ήταν ο επίτιμος καθηγητής του Ε.Κ.Π.Α., Β. Πούχνερ, και η αναπληρώτρια καθηγήτρια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., Κ. Διαμαντάκου, η οποία είχε την οργάνωση της εκδήλωσης.

Την εκδήλωση χαιρέτισαν ο Κοσμήτορας της Φιλοσοφικής Σχολής, Αχιλλέας Χαλδαιάκης, και η πρόεδρος του Τμήματος, Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου. Ακολούθησε μακρά συζήτηση, στην οποία συμμετείχε ενεργά και το κοινό και η οποία δομήθηκε σε τέσσερις ενότητες: Α. Θέατρο: Γραφή και Παράσταση, Β. Θέατρο: Αρχαία Πατρίδα και Σύγχρονη Οικουμένη, Γ. Θέατρο: Μετάφραση και Μεταφορές και Δ. Θέατρο, Τέχνη και Κοινωνία: Συνέχειες και Ρήξεις.

Η εκδήλωση υποστηρίχθηκε με την προβολή οπτικοακουστικού υλικού και πλαισιώθηκε από την παρουσίαση αποσπασμάτων από θεατρικά έργα του Δημήτρη Δημητριάδη (*Η τιμή της αυταρσίας στη μαύρη αγορά, Ο κυκλισμός του τετραγώνου, Πολιτισμός*), από μεταφράσεις του θεατρικών έργων (*Στη μοναξιά των κάμπων με βαμβάκι - Μπερνάρ-Μαρί Κολτές, Λυσιστράτη - Αριστοφάνη*) και από δοκιμιακά κείμενά του (*Εμπράγματα φαντασία*). Την παρουσίαση των αποσπασμάτων ανέλαβαν οι ηθοποιοί - σκηνοθέτες (και φοιτητές του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών) Ιουλία Σιάμου και Θανάσης Χαλκιάς, με τη συμμετοχή της Νίκης Τσέτικα.

Διαλέξεις και Ομιλίες

14 Ιουνίου 1993: Διάλεξη του καθηγητή του Πανεπιστημίου του Kansas **Andrew Tubati**, με θέμα: «Το παραδοσιακό θέατρο της Ιαπωνίας» (No, Kabuki, Kyogen), που συνοδεύτηκε από προβολή διαφανειών και παρουσίαση θεατρικού αποσπάσματος. Συνδιοργανώθηκε από το Τ.Θ.Σ., την Κοσμητεία της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και την Ιαπωνική Πρεσβεία (Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

Μάρτιος 1994: Διάλεξη του καθηγητή του Πανεπιστημίου του Νέου Δελχί **Bharat Gupt**, με θέμα: «Το παραδοσιακό ινδικό θέατρο» (Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

Απρίλιος 1994: Κύκλος διαλέξεων με θέμα «*Φιλοκτήτης*: Αρχαίο δράμα και σύγχρονες εκδοχές του μύθου» (Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα). Συμμετείχαν:

1. Κώστας Γεωργουσόπουλος: «Ο *Φιλοκτήτης* του Σοφοκλή».
2. Δημήτρης Σπάθης: «Η διασκευή του Νικόλαου Πίτκολου».
3. Χαρά Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου: «Το θέμα του *Φιλοκτήτη* στο θέατρο του Δημήτρη Χριστοδούλου».
4. Πλάτων Μαυρομούστακος: «Ο *Φιλοκτήτης* του Βασίλη Ζιώγα».
5. Βάλτερ Πούχνερ: «Το θέμα του *Φιλοκτήτη* στον 20ό αιώνα» (A. Gide, R. Pannwitz, H. Müller).

Δεκέμβριος 1994: Ομιλία του θεατρικού συγγραφέα **Πάρι Τακόπουλου**, μετά από πρόσκληση της Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου. Ο συγγραφέας μίλησε στους φοιτητές για το έργο του και διάβασε το μονόπρακτό του με τίτλο *Λαχματζούν*.

27 Μαρτίου - 5 Απριλίου 1995: Κύκλος διαλέξεων με θέμα: «Το θέατρο των ιδεών: 1895-1921» (Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα). Συμμετείχαν:

1. Κώστας Γεωργουσόπουλος: «Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος και το θέατρο των ιδεών».
2. Χαρά Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου: «Δύο πνευματικοί Πυγμαλίωνες στο θέατρο του Γ. Τσοκόπουλου και του Μ. Βάλσα».
3. Βάλτερ Πούχνερ: «Η *Τρισεύγενη* και η πρόσληψή της».
4. Σπύρος Α. Ευαγγελάτος: «Ο *Γουανάκος* του Ψυχάρη».

Φεβρουάριος – Μάρτιος 1996: Κύκλος διαλέξεων με θέμα «Νεοελληνικό θέατρο (17ος-20ός αι.)». Η νεοελληνική δραματουργία: Συνέχειες και τομές», που διοργανώθηκε από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών σε συνεργασία με το Τ.Θ.Σ. Υπεύθυνη οργάνωσης ήταν η Α. Ταμπάκη, εντεταλμένη ερευνήτρια του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών του Ε.Ι.Ε. Οι ομιλίες εντάχθηκαν στο πρόγραμμα του Ε.Ι.Ε. «Γλωσσομάθεια και πολιτισμικές επαφές: ο Ελληνισμός μεταξύ Ανα-

τολής και Δύσης» και δόθηκαν στο αμφιθέατρο «Λεωνίδα Ζέρβας» του Ε.Ι.Ε. Έχουν εκδοθεί με τίτλο: *Νεοελληνικό Θέατρο (17ος-20ός αι.). Επιστημονικές επιμορφωτικές διαλέξεις*. Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 1996. 124 σ.

1. Σπύρος Α. Ευαγγελάτος: «Το κρητικό και επανησιακό θέατρο» (6 Φεβρουαρίου 1996).
2. Βάλτερ Πούχνερ: «Το ελληνικό θρησκευτικό θέατρο του Αιγαίου πελάγους» (13 Φεβρουαρίου 1996).
3. Άννα Ταμπάκη: «Ο Διαφωτισμός και ο Ρομαντισμός στο νεοελληνικό θέατρο» (20 Φεβρουαρίου 1996).
4. Κώστας Γεωργουσόπουλος: «Οψεις του νεοελληνικού θεάτρου: 1880–1980» (27 Φεβρουαρίου 1996).
5. Πλάτων Μαυρομούστακος: «Το θέαμα στον αστικό χώρο: Η περίπτωση της Κέρκυρας» (5 Μαρτίου 1996).
6. Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ: «Παράδοση και νεωτερικότητα στην ελληνική θεατρική αρχιτεκτονική» (12 Μαρτίου 1996).

Απρίλιος 1996: Ομιλία του συγγραφέα **Παύλου Μάτεσι**, μετά από πρόσκληση της Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου. Ο συγγραφέας μίλησε στους φοιτητές για το έργο του, το σύγχρονο θέατρο και την περιπέτεια της συγγραφής.

Απρίλιος 1997: Ομιλία της συγγραφέως **Κωστούλας Μητροπούλου**, μετά από πρόσκληση της Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου. Η συγγραφέας επικέντρωσε την ομιλία της στους τρόπους με τους οποίους προσεγγίζει την αλήθεια του θεάτρου και την υποκρισία του κοινωνικού συστήματος.

Μάιος 1997: Διάλεξη του καθηγητή του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης **Peter Mackridge**, με θέμα: «Έρως, τέχνη και αγορά στην ποίηση του Καβάφη», μετά από πρόσκληση του Ν. Βαγενά (Παλαιό Αμφιθέατρο Ιατρικής-Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών).

Δεκέμβριος 1998: Διάλεξη του καθηγητή του Πανεπιστημίου του Σύδνεϋ **Alfred Vincent**, μετά από πρόσκληση του Τ.Θ.Σ., με θέμα: «Ο Φορτουνάτος του Μάρκου Αντωνίου Φώσκολου» (Φιλοσοφική Σχολή).

16 Δεκεμβρίου 1998: Ομιλία του θεατρικού συγγραφέα **Ιάκωβου Καμπανέλλη**, με θέμα: «Το σύγχρονο ελληνικό θέατρο και η γέννηση ενός θεατρικού συγγραφέα». Ακολούθησε συζήτηση με τους φοιτητές και μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος (Παλαιό Αμφιθέατρο Ιατρικής-Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών).

4 Δεκεμβρίου 1999: Ομιλία της χορογράφου **Λένας Ζαμπούρα**, με θέμα: «Η Κούλα Πράτσικα και η Σχολή της», μετά από πρόσκληση της Ελ. Φεσσά-Εμμανουήλ, στο πλαίσιο έρευνας για τη διοργάνωση έκθεσης και ημερίδας με θέμα: Ο χορός στο θέατρο (Φιλοσοφική Σχολή Ε.Κ.Π.Α.).

25 Φεβρουαρίου 2000: Διάλεξη του βραβευμένου σκηνοθέτη του κινηματογράφου **Νικήτα Μιχάλκωφ**, με θέμα: «Δημιουργικές και τεχνικές σχέσεις σκηνοθέτη και ηθοποιού στον κινηματογράφο και το θέατρο». Η διάλεξη διοργανώθηκε από το Τ.Θ.Σ., σε συνεργασία με την Ταινιοθήκη της Ελλάδας και την Πρεσβεία της Ρωσίας στην Ελλάδα (Αίθουσα Προπτυλαίων του Πανεπιστημίου Αθηνών).

Απρίλιος 2004: Σειρά διαλέξεων της καθηγήτριας του Πανεπιστημίου της Χάιφας **Claudine Elnécané**, με θέμα «Σύγχρονα θεατρικά ρεύματα στο Ισραήλ», μετά από πρόσκληση της καθηγήτριας Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου.

28 Μαρτίου 2013: Ομιλία του καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών **Β. Πούχνερ**, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου Σκιών και θέμα: «Το ελληνικό θέατρο σκιών». Ακολούθησε παράσταση Θεάτρου Σκιών *Ο καπετάν Γκρης* από τον **Νικόλα Τζιβελέκη**, φοιτητή του Τ.Θ.Σ. (Φιλοσοφική Σχολή).

Εκπομπές στο ραδιόφωνο

16 Ιουνίου 2019 – 29 Δεκεμβρίου 2019:

Σειρά ραδιοφωνικών εκπομπών στο σταθμό ΣΚΑΪ 100,3 με θέμα: «Θέατρο και θέαμα από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, την επιστημονική επιμέλεια των οποίων είχε ο επίτιμος καθηγητής **Β. Πούχνερ**.

Στις εκπομπές αναπτύχθηκε μια πλούσια θεματολογία για το θέμα, από πάνω από είκοσι προσκεκλημένους, καταξιωμένους καθηγητές και ειδικούς ερευνητές από τον εξωπανεπιστημιακό χώρο. Οι τομείς που συζητήθηκαν ήταν η γέννηση και άνθηση του θεάτρου στην αρχαιότητα, τα νέα είδη στην ελληνιστική εποχή, η βυζαντινή χιλιετία, η επανίδρυση του ελληνικού θεάτρου στη βενετοκρατούμενη Κρήτη, το Θέατρο των Ιδεών, η σκηνοθεσία και οι performances. Συμμετείχαν ομότιμοι καθηγητές, μέλη Δ.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Διδάκτορες του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. (Κ. Πετράκου, Α. Ταμπάκη, Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Ε. Φεσσά-Εμμανουήλ, Μ. Ι. Αλεξιάδης, Κ. Γεωργακάκη, Π. Μαυρομούστακος, Γ. Π. Πεφάνης, Μ. Στεφανίδης, Ευ. Στιβανάκη, Κ. Διαμαντάκου, Γρ. Ιωαννίδης, Σ. Φελοπούλου, Α. Αλτουβά, Ι. Ρεμεδιάκη, Ι. Λακίδου, κ.ά.).

Εκθέσεις

Έλληνες Σκηνογράφοι – Ενδυματολόγοι και Αρχαίο Δράμα

Το Τμήμα, υπό την προεδρία του Β. Πούχνερ, σε συνεργασία με το Τμήμα Εκθέσεων της Διεύθυνσης Πολιτιστικών Εκδηλώσεων του Υπουργείου Πολιτισμού και με τη συνδρομή των Πρυτανικών Αρχών, οργάνωσε την έκθεση *Έλληνες σκηνογράφοι – ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα* στο Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Αθηνών (κτήριο Κωστή Παλαμά 31 Μαρτίου – 30 Απριλίου 1999). Η έκθεση, που εγκαινιάστηκε από την υπουργό Πολιτισμού Ελισάβετ Παπαζώη, χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.), στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος.

Στη θεματική αυτή έκθεση, που επιμελήθηκε η **Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ** και σχεδίασαν οι αρχιτέκτονες της Α Εφορείας Νεότερων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού, Βάσω Ρούσση και Κική Οικονόμου, με τη συνεργασία του Κωνσταντίνου Ζαμάνη, σκηνογράφου και απόφοιτου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, παρουσιάστηκαν χαρακτηριστικά δείγματα της σκηνογραφικής και ενδυματολογικής εργασίας σαράντα εννέα Ελλήνων καλλιτεχνών πάνω στο αρχαίο δράμα.

Παραστάσεις – σταθμοί του Θεάτρου Τέχνης του Καρόλου Κουν κ.ά., που τεκμηριώνουν τις πρωτοποριακές προτάσεις των ζωγράφων-σκηνογράφων της γενιάς του '30: Φωτογραφία από τις *Τρωάδες* του Ευριπίδη (Πάρκινγκ οδού Καπλανών, 1977, σκηνοθεσία, σκηνικά-κοστούμια Γιάννη Τσαρούχη)· φωτογραφίες ζωγραφικών μακετών του σκηνικού και κοστούμιών για την *Ιφιγένεια εν Αυλίδι* του Ευριπίδη (Ελληνική Σκηνή της Άννας Συνοδινού, 1967, σκηνοθεσία Αλέξη Σολομού, σκηνικά-κοστούμια Γ. Τσαρούχη)· φωτογραφία από τους *Όριθες* του Αριστοφάνη (Ηρώδειο, 1960, σκηνοθεσία Κουν, σκηνικά-κοστούμια Γ. Τσαρούχη)· μάσκες και φωτογραφία ζωγραφικής μακέτας σκηνικών για την *Αλκηση* του Ευριπίδη (1934, σκηνοθεσία Κ. Κουν, σκηνικά-κοστούμια Διαμαντή Διαμαντίδου).

Ξεκινώντας από τις δημιουργίες της Εύας Πάλμερ-Σικελιανού (στις Δελφικές Εορτές του 1927 και 1930) και των δύο στυλοβατών της παράδοσης του Εθνικού Θεάτρου, του Αντώνη Φωκά και του Κλεόβουλου Κλώνη, η έκθεση προχώρησε στους ανανεωτές της παράδοσης αυτής, Γιώργο Βακαλό, Γιάννη Μόραλη, Γιάννη Παππά, για να φθάσει στις αναζητήσεις των ζωγράφων της γενιάς του '30, Διαμαντή Διαμαντόπουλου, Νίκου Εγγονόπουλου, Γιάννη Τσαρούχη, Σπύρου Βασιλείου, Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα, και από εκεί στις προτάσεις των νεότερων σκηνογράφων – ενδυματολόγων Άγγελου Αγγελή, Νίκου Αλεξίου, Αναστασίας Αρσένη, Γιώργου Ασημακόπουλου, Βασίλη Βασιλειάδη, Απόστολου Βέττα, Χλόης Γεωργιάκη-Ομπολένσκυ, Ρένας Γεωργιάδου, Κώστα Δημητριάδη, Έρης Δρίνη, Δαμιανού Ζαρίφη, Γιώργου Ζιάκα, Γιάννη Καρύδη, Κυριάκου Κατζουράκη, Γιάννη Κόκκου, Γιάννη Κύρου, Αλέκου Λεβίδη, Παύλου Μαντούδη, Ιωάννας Μανωλεδάκη, Γιάννη Μετζικώφ, Δημήτρη Μυταρά, Αγνής Ντούτση, Ιωάννας Παπαντωνίου, Φαίδωνα Πατρικαλάκη, Γιώργου Πάτσα, Άννας Περνιτρώ-Παροίκου, Νίκου Πετρόπουλου, Ανδρέα Σαραντόπουλου, Νίκου Σαχίνη, Αλέκου Φασιανού, Βασίλη Φωτόπουλου, Διονύση Φωτόπουλου, Σάββα Χαρατσιδίη και Λαλούλας Χρυσικοπούλου.

Τρεις φωτογραφίες από τις *Φοίνισσες* του Ευριπίδη (Επίδαυρος, 1960, σκηνοθεσία Αλέξη Μινωτή, κοστούμια Αντώνη Φωκά, σκηνικά Κλεόβουλου Κλώνη). Φωτογραφία της Άννας Συνοδινού στον ρόλο της Αντιγόνης, από την παράσταση της *Αντιγόνης* του Σοφοκλή (Επίδαυρος, 1960, σκηνοθεσία Α. Μινωτή, κοστούμια Α. Φωκά) Υφαντό κοστούμι του Α. Φωκά για την Κλυταιμνήστρα (Κατίνα Παξινού) στην παράσταση του *Αγαμέμνονα* του Αισχύλου (Εθνικό Θέατρο, 1965, σκηνοθεσία Α. Μινωτή).

Μέρος του υλικού της έκθεσης και του καταλόγου - βιβλίου που την συνοδεύει προήλθε από πρωτότυπη έρευνα τριάντα φοιτητών του Τ.Θ.Σ. πάνω

στην ελληνική σκηνογραφία – ενδυματολογία, διάρκειας τριών εξαμήνων, στο πλαίσιο κατ' επιλογήν μαθημάτων της Ε. Φεσσά-Εμμανουήλ. Παρουσιάστηκαν χαρακτηριστικά δείγματα της σκηνογραφικής και ενδυματολογικής εργασίας σαράντα εννιά καλλιτεχνών πάνω στο αρχαίο δράμα, επί συνόλου εβδομήντα τριών που γνωρίζουμε ότι ασχολήθηκαν τουλάχιστον άπαξ με το θέμα αυτό. Η προσπάθεια της παρουσίασης υπήρξε επίπονη, λόγω πρακτικών αλλά και ουσιαστικών δυσκολιών, που οφείλονται κυρίως στην έλλειψη οργανωμένων αρχείων και στη μεγάλη διασπορά του οπτικού υλικού. Το συγκεκριμένο υλικό, όταν υπήρχε, έπρεπε να αναζητηθεί σε πηγές που δεν ήταν πάντα γνωστές, ούτε εύκολα προσπελάσιμες. Σε άλλες περιπτώσεις, σκηνογράφοι και ενδυματολόγοι, θεωρώντας την τέχνη τους εφήμερη, δεν έβρισκαν σκόπιμη την παρουσίαση ή την καταγραφή των εργασιών τους.

Η έκθεση αυτή άνοιξε ουσιαστικά ένα σημαντικό, αλλά παραμελημένο κεφάλαιο της ιστορίας του νέου ελληνικού θεάτρου: αυτό της σκηνογραφίας και της ενδυματολογίας του αρχαίου δράματος στη σκηνή του 20ού αιώνα. Σκοπός της ήταν να σκιαγραφήσει τις παραδόσεις, τους προβληματισμούς

Παρουσίαση σημαντικών εργασιών του σκηνογράφου-ενδυματολόγου Διονύση Φωτόπουλου στην Έκθεση «Έλληνες Σκηνογράφοι – Ενδυματολόγοι και Αρχαίο Δράμα» (Αθήνα, 31.3. – 30.4. 1999)

και τη συμβολή των Ελλήνων σκηνογράφων – ενδυματολόγων στη σκηνική παρουσίαση του αρχαίου δράματος, το οποίο επιδιώχθηκε με την αντιπροσωπευτικότητα και την ποικιλία στο είδος των εκθεμάτων (από τη φωτογραφία μέχρι ένα ολόκληρο σκηνικό, από τη ζωγραφική και πλαστική μακέτα μέχρι το πραγματικό κοστούμι και προσωπίο).

Στην έκθεση συμμετείχαν με υλικό τους οι εξής:

- Τα Μουσεία – Ιδρύματα: Κέντρο Μελέτης και Έρευνας του Ελληνικού Θεάτρου – Θεατρικό Μουσείο, Μουσείο Μπενάκη (Φωτογραφικό Αρχείο – Λαογραφική Συλλογή – Πινακοθήκη Χατζηκυριάκου-Γκίκα), Ίδρυμα Γιάννη Τσαρούχη, Κέντρο Έρευνας και Πρακτικών Εφαρμογών του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος «Δεσμοί», Σχολή Βακαλό, Τομέας Εκδόσεων της Εμπορικής Τράπεζας, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο,
- Τα Θέατρα: Εθνικό Θέατρο, Θέατρο Τέχνης, Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου, Αμφι-Θέατρο, Ανοιχτό Θέατρο, Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα Λάρισας και Βόλου, Θεατρική Λέσχη Βόλου,
- Οι Ιδιωτικές Συλλογές – Αρχεία: Συλλογή Διονύση Φωτόπουλου, Αρχείο Άννας Συνοδινού-Γιώργου Μαρινάκη, Συλλογή Ελένης Βακαλό, Αρχείο Κικής Βασιλείου, Συλλογή Ειρήνης Κυριαζή-Κύρου, Αρχείο Βιολέτας-Μαρίας Καρύδη, Συλλογή Μαίρης Ηλιάδη, Συλλογή Ελένης Σοφρά, Συλλογή Κληρονόμων Βαίου Παγκουρέλη, Αρχείο Εταιρείας Εικαστικών Τεχνών Α. Τάσσο.

Τμήμα του υλικού που εκτέθηκε στην Αθήνα, συγκροτήθηκε υπό μορφή μικρότερης έκθεσης η οποία, με την οικονομική και τεχνική στήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού αλλά και των τοπικών αρχών, περιόδευσε στα Ιωάννινα, την Σπάρτη, την Πάτρα, τη Νέα Καρβάλη, το Άργος, τη Λιβαδειά, τη Λαμία και το Βόλο (1999-2000). Από το Νοέμβριο-Δεκέμβριο του 2000 η έκθεση περιελήφθη στο Τρένο του Πολιτισμού των Καλλιτεχνών χωρίς Σύνορα.

Παρουσίαση σημαντικών εργασιών του σκηνογράφου-ενδυματολόγου Γιώργου Πάτσα στην Έκθεση «Ελληνες Σκηνογράφοι – Ενδυματολόγοι και Αρχαίο Δράμα» (Αθήνα, 31.3. – 30.4.1999).

Χορός και Θέατρο

Η έκθεση «Χορός και Θέατρο». Από τη Ντάνκαν στις νέες χορευτικές ομάδες, πραγματοποιήθηκε από 19 Ιανουαρίου 2004 έως 15 Φεβρουαρίου 2004 στο Κέντρο Τεχνών του Δήμου Αθηναίων (πρώην Κτίριο Ε.Α.Τ.-Ε.Σ.Α.), με τη συνεργασία του Τ.Θ.Σ. και του Πολιτισμικού Οργανισμού του Δήμου Αθηναίων, σε επιστημονική και καλλιτεχνική επιμέλεια της **Ελένης Φεσσά-Εμμανουήλ**. Η έκθεση αποτέλεσε ένα σημαντικό εκπαιδευτικό, καλλιτεχνικό και πνευματικό γεγονός, και συνοδεύτηκε από έκδοση βιβλίου - καταλόγου 400 σελίδων από τις Εκδόσεις Έφεσος. Πρόβαλε στο ευρύ κοινό τον καρπό μιας πρωτότυπης και πολύμοχθης έρευνας του Τμήματος πάνω σε έναν σημαντικό τομέα καλλιτεχνικής αλληλεπίδρασης, και συνέβαλε στην καταγραφή ενός υλικού –των ελληνικών χορευτικών και χοροθεατρικών παραστάσεων του 20ού αι.–, του οποίου η φύση είναι πρόσκαιρη, όση και η ζωή μιας παράστασης. Παράλληλα φώτισε τη δημιουργική δύναμη της ελληνικής καλλιτεχνικής κληρονομιάς και την καίρια συμβολή των Ελλήνων χορογράφων στην παγκόσμια υπόθεση της αναβίωσης του αρχαίου δράματος. Ανέδειξε επίσης το ενδιαφέρον του αρχαιότερου ελληνικού Πανεπιστημίου για τα πολιτιστικά δρώμενα της χώρας και ενθάρρυνε ανάλογες πρωτοβουλίες, οι οποίες διευρύνουν τον στενά εκπαιδευτικό του ρόλο. Απέδειξε, τέλος, τη δυνατότητα δημιουργικής συνεργασίας των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας με κρατικούς αλλά και δημοτικούς φορείς τέχνης και πολιτισμού.

Στην έρευνα έλαβαν μέρος 80 προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές, υπό την καθοδήγηση της καθηγήτριας Ελ. Φεσσά-Εμμανουήλ, οι οποίοι κατέγραψαν τις δραστηριότητες των χορογράφων.

Η έκθεση, μετά το Κέντρο Τεχνών του Δήμου Αθηναίων, παρουσιάστηκε στο Αποστολοπούλειο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Τριπόλεως (2005), στους Στρατώνες Καποδίστρια (2005), στο Κέντρο Λόγου και Τέχνης «Διέξοδος» του Μεσολογγίου (2005) και στον Πολυχώρο Πολιτισμού Νέας Καρβάλης - Καβάλας (2007).

Άποψη της περιοδεύουσας έκθεσης με θέμα «Χορός και Θέατρο». Από τη Νιάνκαν στις νέες χορευτικές ομάδες, Κέντρο Τεχνών – Πάρκου Ελευθερίας του Δήμου Αθηναίων, 19.1. – 15.2.2004. Έρευνα και διοργάνωση του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Επιστημονική επιμέλεια Ε. Φεσσά-Εμμανουήλ, Καλλιτεχνική επιμέλεια Κωνσταντίνος Ζαμάνης.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

1990-1999

1992

Ο μικρός Έγιολφ του Χ. Τυεν

Από φοιτητές του Τμήματος και άλλων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Διεπιστημονικού Συμποσίου Ψυχολογίας (Σκηνοθετική επιμέλεια: Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, Δημοτικό Θέατρο Ρόδου).

1993

Αποσπάσματα ελληνικού θεάτρου: από τον Αισχύλο έως τον Ι. Καμπανέλλη,

Από φοιτητές του Τμήματος και άλλων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής, στο πλαίσιο του Α Φεστιβάλ Σκύρου (Σκηνοθετική κι οργανωτική επιμέλεια: Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου).

1994

Βραδιά Χ. Τυεν

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Ευρωπαϊκή Δραματολογία (Σκηνοθετική επιμέλεια: Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, Αμφιθέατρο Φιλοσοφικής Σχολής).

Βραδιά Federico Garcia Lorca

Σκηνές από το θέατρο και το κουκλοθέατρο του Λόρκα, καθώς και τραγούδια, ποιήματα και άλλα αποσπάσματα από το έργο του συγγραφέα (Σκηνοθετική επιμέλεια: Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, Παληό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

Βραδιά Eugenio Barba

Παράσταση με οπτικοακουστικό υλικό και θεατρικά στιγμιότυπα (Σκηνοθετική επιμέλεια: Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, Αίθριο Φιλοσοφικής Σχολής).

Τέσσερα ελληνικά μονόπρακτα χωρίς ηθικό δίδαγμα, με έργα του Πάρι Τακόπουλου και της Φώφης Τρέζου (Σκηνοθετική επιμέλεια: Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, θέατρο Σίβυλλα, Πυθαγόρειο Σάμου - θέατρο Φούρνος, Αθήνα).

1995

Το θέατρο του παραλόγου

Παρουσίαση θεατρικών αποσπασμάτων στην διημερίδα με θέμα: Το θέατρο του παραλόγου (Σκηνοθετική επιμέλεια: Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, Φιλοσοφική Σχολή).

Τα χρώματα της ερημιάς

Παράσταση βασισμένη σε ελληνικά μονόπρακτα (Σκηνοθετική επιμέλεια: Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, Θεατρική Σκηνή, Αθήνα).

Λαχματζούν, Η ψαρόσουπα, Πάρτυ Μαγιού, Ο γύρος του κόσμου σε έξι λεπτά, του Πάρι Τακόπουλου (Σκηνοθετική επιμέλεια: Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, Πανεπιστημιακό Φεστιβάλ Θεάτρου της Γλασκώβης).

Ιούνιος 1995

Το αλφαβητάρι του ελληνικού θεάτρου

Σπονδυλωτή παράσταση, σύλληψη-οργάνωση: Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ. (Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

Εξωφύλλο προγράμματος

Σκηνή από τους Φοιτητές

Ιούνιος 1996

Μετά το μύθο...

Παράσταση με άξονα την αναβίωση των αρχαίων μύθων στα έργα Νεοελλήνων συγγραφέων, σύλληψη-οργάνωση: Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ.

Από το εξώφυλλο του προγράμματος

Σκηνή από την *Κλυταιμνήστρα*

3-4 Μαΐου 1998

Οι αγάπες

Παράσταση τεσσάρων μονόπρακτων της Κωστούλας Μητροπούλου: *Το πορτραίτο*

του *Ιάσονα*, *Η αναχώρηση*, *Η ιταλικά*, *Ένας ρόλος για κλόουν* (Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ. με την καθοδήγηση της Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, Θέατρο Ημέρας).

Μάιος 1998

Υπηρέτες πολλών αφεντάδων

Σύλληψη-οργάνωση: Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ.

Σκηνές από τον *Κατά φαντασίαν ασθενή*

Μάιος 1999

Η παράσταση αναβάλλεται

Σύλληψη-οργάνωση: Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ.

Εξώφυλλο προγράμματος

Σκηνή από την παράσταση

2000-2009

17 Ιανουαρίου 2000

Η πριγκήπισσα Μαλένα του Maurice Maeterlinck

Η παράσταση παρουσιάστηκε από τον Σύλλογο Φοιτητών Τ.Θ.Σ. στα πλαίσια ημερίδας για τα πενήντα χρόνια του Maurice Maeterlinck, σε σκηνοθεσία της Αναστασίας Μπασσά, με την προτροπή και συμπαράσταση της καθηγήτριας Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, κι επαναλήφθηκε για άλλες τέσσερις παραστάσεις (Θέατρο κάτω από τη Γέφυρα).

Ιούνιος 2000

Κοίτα τους του Μάριου Ποντίκα

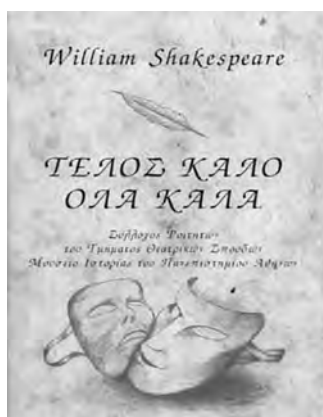
Οργάνωση: Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ., Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα.

6-13 Ιουνίου 2001

Τέλος καλό, όλα καλά του William Shakespeare

Οργάνωση: Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ., σκηνοθεσία: Πολύκαρπος Πολυκάρπου.

Το εξώφυλλο
του προγράμματος

6-12 Ιουνίου 2002

*Όταν ο Ρινόκερος χορεύει Τανγκό
με τη Φαλακρή Τραγουδίστρια...*

Σύλληψη-Οργάνωση: Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ., Παλιό
Πανεπιστήμιο, Πλάκα.

30 Μαΐου-7 Ιουνίου και 9-11 Ιουνίου 2003

Θεωρία μου... Αμαρτία μου...

Σύλληψη-οργάνωση: Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ.

Το εξώφυλλο
του προγράμματος

Ο θίασος επί σκηνής

3-10 Ιουνίου 2004

Μήδεια του Μποιστ

Οργάνωση: Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ., Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα

Δεκέμβριος 2005

Η Τελετή του Παύλου Μάτεσι

Η παράσταση παρουσιάστηκε στο πλαίσιο του επετειακού συνεδρίου του Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Θεατρολόγων (Π.Ε.ΣΥ.Θ.), με θέμα: «Το Θέατρο στην Ελλάδα τον 20ό αιώνα». Οργάνωση: Σύλλογος Φοιτητών Τ.Θ.Σ., σκηνοθεσία: Κωνσταντίνος Συράκης, Θέατρο ΜΕΛΙ.

2004-2005

Ο Βασιλικός του Αντώνιου Μάτεσι

Στο πλαίσιο των μαθημάτων: Θεατρική Αγωγή Α και Β (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη).

27 - 30 Ιουνίου 2006

Νυφικό Κρεβάτι του Γιαν ντε Χάρτογκ

Η παράσταση παρουσιάστηκε από την ομάδα Chorus, που συγκροτήθηκε από φοιτητές/τριες και αποφοίτους του Τμήματος (Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα). [σημ.: περισσότερες πληροφορίες για τις παραστάσεις έως το 2006 υπάρχουν στον τόμο: Κ. Γεωργακάκη (επιμ.): *20 Χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών 1990-2010*, εκδ. ergo, Αθήνα 2010, σσ. 333-366]

2006-2008: Στο πλαίσιο του Προγράμματος Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ., σύμφωνα με το Π.Ε. υπό τον τίτλο: «Όταν οι τέχνες συνεργάζονται», οι φοιτητές πραγματοποίησαν το ανέβασμα τριών θεατρικών έργων. Με την επίβλεψη των διδασκόντων στα μαθήματα Θεατρική Αγωγή Α και Β, και με τη συνεργασία διακεκριμένων καλλιτεχνών, Ελλήνων και ξένων, παρουσιάστηκαν ως ολοκληρωμένες παραγωγές ενώπιον κοινού τα έργα:

- *Ερωφίλη* του Γ. Χορτάτσι, Αμφιθέατρο Θεολογικής Σχολής, 8-10 Ιουλίου 2006 (Διδάσκοντες: Ευ. Στιβανάκη - Ι. Βιβιλάκης).
- *Τρωάδες* του Ευριπίδη, Αula Φιλοσοφικής Σχολής, Ιούλιος 2007 (Διδάσκοντες: Ευ. Στιβανάκη - Ι. Βιβιλάκης).
- *Φορτουνάτος* του Μ. Α. Φώσκολου, Αula Φιλοσοφικής Σχολής, Ιούλιος 2008 (Διδάσκοντες: Ευ. Στιβανάκη - Ι. Βιβιλάκης - Μ. Ι. Αλεξιάδης).

19 Μαρτίου 2009

Παράσταση Παθών. Ludus Passionis, από τη Σχολή Θεάτρου Βεγκάιτ (καθολικός ναός Αγίου Ιωάννου Παλαιού Ψυχικού, υπεύθυνος Ι. Βιβιλάκης).

Στο πλαίσιο της παράστασης, στις 20 Μαρτίου 2009 πραγματοποιήθηκε Εργαστήριο για το Λειτουργικό Δράμα (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

Ιούλιος 2009

Ψυχολογία Συριανού Συζύγου του Εμμανουήλ Ροΐδη

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Θεατρική Αγωγή Β (Διδάσκοντες: Ευ. Στιβανάκη - Μ. Ι. Αλεξιάδης, Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

2010-2020

8 - 9 Ιουλίου 2010

Γράμμα στον Ορέστη του Ιάκωβου Καμπανέλλη

Η παράσταση επιχείρησε μια συνανάντηση με την *Ορέστεια* του Αισχύλου -στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Διδακτική της θεατρικής πράξης Β (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Φεβρουάριος 2010

Λυσιστράτη του Αριστοφάνη

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Διδακτική της Θεατρικής πράξης Α (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ιούνιος 2010

Ιστορίες από τον Παπαδιαμάντη

Με αφορμή τα εκατό χρόνια από τον θάνατο του συγγραφέα, ομάδες φοιτητών παρουσίασαν δώδεκα δραματοποιημένα διηγήματα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη σε ενιαία παράσταση (Διδάσκοντες: Ευ. Στιβανάκη - Ι. Βιβιλάκης - Μ. Ι. Αλεξιάδης, Aula Φιλοσοφικής Σχολής -και επανάληψη τον Ιούλιο 2011, Αίθριο Παληού Πανεπιστημίου, Πλάκα).

Φεβρουάριος 2012

Αντιγόνη Σοφοκλή – Ανούιγ – Μπρέχτ.

(Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής σχολής).

Ιούνιος 2012

Το μεγάλο μας τσίρκο του Ιάκωβου Καμπανέλλη

Καταληκτική εκδήλωση - παράσταση στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην θεατρική Αγωγή Β (Διδάσκοντες: Ευ. Στιβανάκη - Μ. Ι. Αλεξιάδης, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ιούλιος 2012

Το πένθος ταιριάζει στην Ηλέκτρα του Ευγένιου Ο'Νηλ

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Β (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Φεβρουάριος 2013

Φάυστα του Μποστ

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Β (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

5 Ιουλίου 2013

Από την όχθη, απέναντι: Δραματοποιημένες ιστορίες προσφύγων από τη Μικρά Ασία, την Αρμενία, την Κύπρο και την Κωνσταντινούπολη

Παράσταση από φοιτητές/τριες του Τμήματος, στο πλαίσιο του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής Β (Διδάσκοντες: Μ. Ι. Αλεξιάδης - Ι. Βιβιλάκης-Ευ. Στιβανάκη).

Φεβρουάριος 2014

12 Λαϊκά παραμύθια στη σκηνή

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην διδακτική της Θεατρικής Πράξης Α (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ιούνιος 2014

Ερωτόκριτος του Βιτσέντζου Κορνάρου

Παράσταση σε δραματική διασκευή του Σπύρου Ευαγγελάτου, αφιερωμένη στον αφυπηρετούντα καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ –στο πλαίσιο του μαθήματος: Διδακτική της Θεατρικής Πράξης Β (Διδάσκοντες: Ευ. Στιβανάκη - Μ. Ι. Αλεξιάδης, Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ιούλιος 2014

El Greco: Βίος, μεταξύ πραγματικότητας και μύθου - Δραματικές αλληλουχίες. 400 χρόνια από τον θάνατο του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου

Δεκαπέντε δραματοποιημένες σκηνές μιας ενιαίας παράστασης από αντίστοιχες ομάδες φοιτητών, στο πλαίσιο του μαθήματος: Διδακτική της Θεατρικής Πράξης Β (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη –σε συνεργασία με τον Μ. Στεφανίδη, Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

10 Ιουλίου 2014

Παραστάση Θεάτρου Σκιών σε σενάρια των φοιτητών

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Το ελληνικό θέατρο Σκιών (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης –σε συνεργασία με τον Άθω Δανέλλη, Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

19 Φεβρουαρίου 2015

Ο Μεγαλέξανδρος και το καταραμένο φίδι

Παράσταση θεάτρου σκιών, στο πλαίσιο του μαθήματος: Η τέχνη του Καραγκιόζη (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Παληό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

29 Ιουνίου 2015

Ανοίγω το στόμα μου και διηγήσομαι πάμπολλα. Ιστορίες γυναικών του Καισάριου Δαπόντε

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Άγνωστα δραματικά κείμενα (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης –σε συνεργασία με την Μάρθα Φριντζήλα-Baumstrasse).

Ιούνιος 2015

Οδύσσεια του Ομήρου

Διασκευή - απόδοση του έπους από 200 φοιτητές, στο πλαίσιο του μαθήματος: Θεατρική αγωγή Β (Διδάσκοντες: Ευ. Στιβανάκη - Μ. Ι. Αλεξιάδης, Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ιούλιος 2015

Νικήρατος της Ευανθίας Καΐρη

Παράσταση σε πανελλήνια πρώτη, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ένας θίασος. Δημιουργούμε έναν θίασο (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ελληνικοί Μύθοι: σκηνικές αποδόσεις και νοηματικές αποκρυπτογραφήσεις.

Σκηνική απόδοση δεκαεπτά αρχαιοελληνικών μύθων από αντίστοιχες ομάδες, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Β (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Μάρτιος 2016

Αίτηση σε γάμο του Άντον Τσέχωφ

Η παράσταση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ημερίδας για τον συγγραφέα, από τους φοιτητές του μαθήματος: Ένας θίασος - δημιουργούμε έναν θίασο, σε σκηνοθετική επιμέλεια της διδάσκουσας Ευ. Στιβανάκη (Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

24 Μαρτίου 2016

Καισαντώνης

Παράσταση από το Θέατρο Σκιών του Νικόλα Τζιβελέκη, με τη συνοδεία ζωντανής λαϊκής ορχήστρας και τη συμμετοχή φοιτητών του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού τομέα του Τμήματος (Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

27 Ιουνίου 2016

Η Άσχημη Αδερφή του Δημητρίου Βικέλα

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Ένας θίασος. Δημιουργούμε έναν θίασο (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ιούνιος-Σεπτέμβριος 2016

Ο πολύκροτος γάμος του κωμικού Καραγκιόζη

Παράσταση βασισμένη σε ένα παλαιό τετράδιο Καραγκιοζοπαίκτη, στο πλαίσιο του μαθήματος: Καραγκιόζης και λαϊκός πολιτισμός (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, παραστάσεις: 150ό Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, 3 Ιουνίου 2016 - Πεζόδρομος Ερμού και 121 Πλατεία Αγίων Ασωμάτων, 30 Ιουνίου 2016 - Νοσοκομείο Κρατουμένων Κορυδαλλού Άγιος Παύλος, 6 Σεπτεμβρίου 2016).

1 Ιουλίου 2016

Άξιον Εστί του Οδυσσέα Ελύτη

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Θεατρική αγωγή Β (Διδάσκοντες: Ευ. Στιβανάκη - Μ. Ι. Αλεξιάδης, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ιούλιος 2016:

Τα λόγια της πλώρης του Ανδρέα Καρκαβίτσα

Παράσταση βασισμένη σε διασκευές των ομώνυμων διηγημάτων του συγγραφέα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Θεατρική Πράξη Β (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ανδρομάχη του Ευριπίδη

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Διδακτική της Θεατρικής Πράξης Β (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Φοιτηταί του Γρηγόριου Ξενόπουλου

Παράσταση in progress, από τους φοιτητές του Τμήματος σε σκηνοθετική επιμέλεια της διδάσκουσας Ευ. Στιβανάκη –στο πλαίσιο του μαθήματος: Ένας θίασος – δημιουργούμε έναν θίασο (Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ιούνιος 2017

Ελεύθεροι πολιορκημένοι του Διονυσίου Σολωμού

Παράσταση με τη συμμετοχή 100 φοιτητών του Τμήματος. Τη δραματοποίηση και τη σκηνοθετική επιμέλεια ανέλαβε η διδάσκουσα Ευ. Στιβανάκη, και τη μουσική επιμέλεια ο διδάσκων Μ. Ι. Αλεξιάδης, στο πλαίσιο του μαθήματος: Θεατρική Αγωγή Β (Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

Ιούνιος-Σεπτέμβριος 2017

Ο γάμος του Καραχμέτη του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, και:

Ο Καραγκιόζης νεκροθάπτης, ταχύδραμα του Ιωσήφ Βιβιλάκη
Παράσταση σε σκηνοθεσία Όλιας Λαζαρίδου, σε συνεργασία με τους καραγκιόζοπαίκτηδες Άθω Δανέλλη και Νικόλα Τζιβελέκη, και τη συμμετοχή νέων ηθοποιών και φοιτητών –στο πλαίσιο του εορτασμού των 180 χρόνων λειτουργίας του Ε.Κ.Π.Α. Συντονισμός-Επιμέλεια: Ι. Βιβιλάκης Παραγωγή:

Εταιρεία Αξιοποίησης και Διαχείρισης της Περιουσίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

Ιούλιος 2017

Λυσιστράτη του Αριστοφάνη

Παράσταση σε διασκευή και σκηνοθετική επιμέλεια της διδάσκουσας Ευ. Στιβανάκη, με την συμμετοχή 70 φοιτητών του Τμήματος –στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Διδακτική Πράξη Β (Αυλα Φιλοσοφικής Σχολής).

6 Φεβρουαρίου 2018

Όταν ο Κολοκοτρώνης κάλπαζε προς Μέρλυν του Χρήστου Μπουλώτη

Παράσταση σε σκηνοθεσία του διδάσκοντος Κωστή Καπελώνη, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ένας Θίασος, δημιουργούμε έναν θίασο (Αυλα Φιλοσοφικής Σχολής).

14 Φεβρουαρίου 2018

Το παιχνίδι της σφαγής του Ευγένιου Ιονέσκο

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Διδακτική της Θεατρικής Πράξης Α (Διδάσκουσα Ι. Ρεμεδιάκη, Αυλα Φιλοσοφικής Σχολής).

23 Φεβρουαρίου 2018

Τελική ανοιχτή παρουσίαση του μαθήματος: Θεατρική Αγωγή Α. Παρουσιάστηκαν δραματοποιημένα αποσπάσματα των έργων:

- *Οι επισκέπτες* της Διδώς Σωτηρίου,
- *Τα Χριστούγεννα του Τα-Κι-Κο* της Ειρήνης Μάρρα,
- *Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου* της Άλκης Ζέη,
- *Η ζωή συνεχίζεται* των Αλ. Σακελλάριου - Χρ. Γιαννακόπουλου,
- *Όταν ο ήλιος...* της Ζωρζ Σαρή,
- *Τρόμος και αθλιότητα στο Γ' Ράιχ* του Μπέρτολτ Μπρεχτ,
- *Χριστουγεννιάτικη ιστορία* του Κάρολου Ντίκενς,
- *Το πουτικάκι που ήθελε να αγγίξει ένα αστεράκι* του Ευγένιου Τριβιζά,
- *Οδυσσεβάχ* της Ξένιας Καλογεροπούλου,
- *Το μεγάλο ταξίδι του Τουρτούρι* του Ευγένιου Τριβιζά,
- *Τα γενέθλια* της Ζωρζ Σαρή,

- *Το χρονικό των τριών ημερών* της Κωστούλας Μητροπούλου (Διδάσκοντες: Μ. Ι. Αλεξιάδης, Ι. Βιβιλάκης, Ίλ. Λακίδου, Αιυα Φιλοσοφικής Σχολής).

28 Ιουνίου 2018

Ο Καραγκιόζης μάγειρας

Παράσταση σε συνεργασία με τον καραγκιοζοπαίκτη Άθω Δανέλλη, με την συμμετοχή φοιτητών/τριών και μουσικών, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το ελληνικό θέατρο σκιών (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Αιυλή του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων).

3 Ιουλίου 2018

Ο βασιλικός του Αντωνίου Μάτεσι

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Θεατρική Αγωγή Β (Διδάσκοντες: Ευ. Στιβανάκη - Μ. Ι. Αλεξιάδης, Αιυα Φιλοσοφικής Σχολής).

Γκόλφω του Σπυρίδωνα Περεσιάδη

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Θίασος- δημιουργούμε έναν θίασο Β (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Αιυα Φιλοσοφικής Σχολής).

24 Σεπτεμβρίου 2018

Η Εξίσωση της Βίκυς Θαλασσινού

Παράσταση / πτυχιακή εργασία της φοιτήτριας Β. Θαλασσινού πάνω στο μύθο της Αντιγόνης, σε σκηνοθεσία της ίδιας. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Κ. Διαμαντάκου, εξωτ. επιστημονικός σύμβουλος: Ηλίας Γραμματικός (Θέατρο Βαφείο).

19 Ιανουαρίου 2019

Δουκίτιος της Ροσβίτας του Γκάντεροσαϊμ

Παράσταση του έργου της πρώτης ευρωπαϊάς δραματουργού, Ροσβίτας του Γκάντερσχαϊμ (10ος αι.), στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

28 Μαρτίου 2019

Η κυκλαμιά του Αναπλιού του Ζαχαρία Παπαντωνίου
Στο πλαίσιο του μαθήματος: Ένας θίασος (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη).

29 Μαρτίου 2019

Ο γενικός γραμματεύς του Ηλία Καπετανάκη
Στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη διδακτική της θεατρικής πράξης Α (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη).

5 Ιουνίου 2019

Η Αθήνα μετά τη βροχή του Γιώργου Μιχαηλίδη
Αναλόγιο του θεατρικού έργου από φοιτητές του Τμήματος σε σκηνοθεσία της διδάσκουσας Μ. Αντωνίου, στο πλαίσιο της εναρκτήριας εκδήλωσης του φεστιβάλ: Στη σκιά των βράχων 2019 (Θέατρο Βράχων Άννα Συνοδινού).

27 Ιουνίου 2019

Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας
του William Shakespeare
Στο πλαίσιο του μαθήματος: Θεατρική Αγωγή Β(2)
(Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη, Αυλα Φιλοσοφικής Σχολής).

4 Ιουλίου 2019

Ερωτόκριτος και Αρετούσα του Καραγκιοζοπαίκτη Βασίλαρου
Παράσταση βασισμένη σε τετράδιο του Καραγκιοζοπαίκτη, στο πλαίσιο του μαθήματος: Θέατρο σκιών (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Αυλή του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων).

- *Τραχίνιες* του Σοφοκλή

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Θεατρική Αγωγή Β(1) (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη, Αυλα Φιλοσοφικής Σχολής).

- *Τα παιδιά παίζουν και πενθούν - Εννέα τόποι επιθυμίας*

Στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνοθεσία – Πρακτικές Σκηνικές Εφαρμογές. Δραματική μονολογικότητα και θεατρικοί μονόλογοι (Διδάσκων: Λ. Παπαδόπουλος, Αίθριο πίσω από το Μουσείο της Φιλοσοφικής Σχολής).

19 και 21 Ιουλίου 2019

Φωνές από χώμα και μάρμαρο

Δρώμενο σε σκηνοθετική επιμέλεια Κλ. Φανουράκη – Μ. Αντωνίου, από προπτυχιακές και μεταπτυχιακές φοιτήτριες του τμήματος, στα πλαίσια του ΚΟΙΝΩΝΩ Tinos Art Gathering.

21 Σεπτεμβρίου 2019

Πόριες της Χρύσας Σπηλιώτη

Η παράσταση, σε σκηνοθεσία της Μ. Αντωνίου, ήταν συμμετοχή φοιτητών του Τμήματος στο Διεθνές Φεστιβάλ Αναλόγιο 2019, που περιλάμβανε ολονύκτιο αφιέρωμα στη Χρύσα Σπηλιώτη, σε επιμέλεια της υποψήφιας διδάκτορας του Τμήματος, Ναταλίας Κατσού (θέατρο Σταθμός -η παράσταση επαναλήφθηκε εκεί τον Οκτώβριο).

25 Φεβρουαρίου 2020

Το Λάθος ανάμεσα στο θέατρο και τον κινηματογράφο

Θεατρικό δρώμενο σε διασκευή και καλλιτεχνική επιμέλεια της διδάσκουσας Κλ. Φανουράκη, με την δημιουργική συμμετοχή των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών του του μαθήματος: Το θέατρο στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – στο πλαίσιο της εκδήλωσης για την έναρξη του εορτασμού του Έτους Αντώνη Σαμαράκη στην Ιστορική Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη.

2000-2019

Στο πλαίσιο του μαθήματος Ιστορία Ευρωπαϊκού Θεάτρου Α (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης), έχουν παρουσιαστεί στο τέλος του εξαμήνου περί τις 100 παραστάσεις

φοιτητών με δράματα ή δραματοποιήσεις λογοτεχνικών κειμένων από τη βυζαντινή Ανατολή και τη Δύση, από το μεσαίωνα έως την Αναγέννηση. Ενδεικτικά, παρουσιάστηκαν οι παραστάσεις: σε ποίηση Ρωμανού του μελωδού, αγνώστου Χριστός πάσων, Πάθη από την Κύπρο, Τιμαρίων, Πουλολόγος, Διγενής Ακρίτας, Θεοδώρα, Θεία Κωμωδία του Δάντη, Ρουά ματ (Εβδομη σφραγίδα), Πτώση των αγγέλων, Αδάμ και Εύα, Η πτώση του ανθρώπου και η έξωση από τον παράδεισο, Χριστουγεννιάτικο δράμα, Ηρώδης - Η σφαγή των αθώων, Η ανάσταση του Λαζάρου, Η κάθοδος στον Άδη, Η Δίκη του Χριστού, Η σπαύρωση, Ο θάνατος του Ιησού, Η Ανάσταση, Ιούδας (από τον κύκλο του York), Ο καθένas, The Castle of Perseverance, Johan Johan, Representatio Figurata, Sapientia και Δουλκίπιος της μοναχής Ροσβίτας, Άμλετ, Μανδραγόρας, Ρωμαίος και Ιουλιέτα, Χορός του θανάτου, Το θρησκευτικό δράμα, Όνομα του ρόδου (κουκλοθέατρο), Πτωχοπρόδρομος, ο πεινασμένος καλόγερος, Η ιστορία του βασιλιά Αρθούρου, Αβελάρδος και Ελοΐζα, Η έβδομη σφραγίδα, Mistero Buffo, Ροσβίτα, Χίλυτεγκαρντ, Η δίκη των μαγισσών, Ιερά εξέταση, Πάπισσα Ιωάννα, Κέλτικο παραμύθι, Μεσαίωνας ή εικονικός Ψευδο-Μεσαίωνας, (ιπ)ΠΟΤΕΣ: Ταξίδι στον Ψευδομεσαίωνα, Αλήθεια ή Ψέμα, Μια περιήγηση στο κόσμο των παιχνιδιών, Οι Monty Python και η ταινία τους: The holy Grail (Το Ιερό Δισκοπότηρο).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ:

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ – ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ – ΟΜΙΛΙΕΣ
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ
ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΚΘΕΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

1990-1999

1992-1998: Συμμετοχή στους Πανελλήνιους Αγώνες Μαθητικού Θεάτρου, που οργάνωσαν για πρώτη φορά το 1992 τα Αρσάκεια – Τοσίτσεια Σχολεία, σε συνεργασία με το Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν και με την συμπαράσταση του Υπουργείου Πολιτισμού. Έως το 1994 το Τμήμα εκπροσωπήθηκε από Πλ. Μαυρομούστακο που συμμετείχε στην Κεντρική Οργανωτική Επιτροπή, ενώ από 1995 στις περιφερειακές κριτικές επιτροπές περιελήφθησαν και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος. Τα έτη 1997 και 1998 πραγματοποιήθηκε η Α και Β Ευρωπαϊκή Συνάντηση Μαθητικού Θεάτρου, στις οποίες το Τ.Θ.Σ. συμμετείχε πλέον ως συνδιοργανωτής. [σημ.: περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στον τόμο: Κ. Γεωργακάκη (επιμ.): *20 Χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών 1990-2010*, εκδ. ergo, Αθήνα 2010, σσ. 313-315]

Δεκέμβριος 1993: Ομιλία της χορογράφου **Μαρίας Χορς**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου (Διδάσκουσα: Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου). Η Μαρία Χορς εισήγαγε επίσης τους φοιτητές στην τεχνική της εκφραστικής κίνησης με ομαδική άσκηση, η οποία επικεντρωνόταν στην ιδέα του ιερού, της τελετουργίας και της πνευματικής μέθεξης.

1996 κ.εξ.: Συμμετοχή στους Πανελλήνιους Μαθητικούς Αγώνες Αρχαίου και Σύγχρονου Δράματος, που διοργανώθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς. Το Τμήμα εκπροσώπησε η Χ. Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου και απόφοιτοι ως μέλη κριτικών επιτροπών.

Μάιος 1997: Διάλεξη του ηθοποιού **Μίμη Κουγιουμτζή** με θέμα: «Το Θέατρο Τέχνης», στο πλαίσιο του μαθήματος επιλογής: Το μεταπολεμικό ελληνικό θέατρο (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

9 Δεκεμβρίου 1998: Διάλεξη της καθηγήτριας του Πανεπιστημίου Νότιας Καρολίνας **Mary Sturgeon**, με θέμα: «Corinth theatre sculptures», στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ. (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.) (Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών).

1 Οκτωβρίου 1999: Διάλεξη του μουσικολόγου **Γιώργου Λεωτσάκου**, με θέμα: «Η ελληνική όπερα ως μέσο ανασύνδεσης της Ελλάδας με την έντεχνη μουσική», στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ. (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.). (Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών).

3 Δεκεμβρίου 1999: Διάλεξη του καθηγητή του Πανεπιστημίου του Άμστερνταμ **Arnold van Gemert**, με θέμα: «Κοινωνία και λογοτεχνία στην Κρήτη γύρω στα 1400: Οι απαρχές του νεοελληνικού θεάτρου», στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ. (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.). (Παλαιό Αμφιθέατρο Ιατρικής – Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών).

2000-2010

7 Ιουνίου 2000: Διάλεξη της ηθοποιού **Άννας Συνοδινού**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Η αναβίωση του αρχαίου ελληνικού δράματος στον 20ό αιώνα (Διδάσκουσα: Α. Μουζενίδου).

13 Ιουνίου 2000: Διάλεξη της χορογράφου **Μαρίας Χορς**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Η αναβίωση του αρχαίου ελληνικού δράματος στον 20ό αιώνα (Διδάσκουσα: Α. Μουζενίδου).

11 Δεκεμβρίου 2000: Στο πλαίσιο εκδήλωσης για τον συγγραφέα **Δημήτρη Ψαθά** και το έργο του, πραγματοποιήθηκαν ομιλίες του καθηγητή Β. Πούχνερ με θέμα «Παρουσίαση του έργου του Δημήτρη Ψαθά», και της φιλόλογου και ποιήτριας Καλλίτσας Τσιάκα-Γιαννοπούλου με θέμα «Ψυχογραφική ανάλυση της προσωπικότητας του χρονογράφου Δημήτρη Ψαθά». Ακολούθησε ανάγνωση αποσπασμάτων έργων του τιμώμενου συγγραφέα από ηθοποιούς (Αμφιθέατρο Ιωάννη Δρακόπουλου-Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών).

28 Φεβρουαρίου 2002: Διάλεξη του ερευνητή και βιβλιογράφου **Θωμά Παπαδόπουλου**, διευθυντή της Μπενακείου Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων, με θέμα: «Η βιβλιογραφική έρευνα στην Ελλάδα», στο πλαίσιο του μαθήματος: Μεθοδολογία Θεατρολογικής Έρευνας (Διδάσκουσα: Χρ. Σταματοπούλου – Βασιλάκου).

2003-2004: Σειρά διαλέξεων των θεατρικών συγγραφέων **Μιχάλη Βιρβιδάκη**, **Πέτρου Μάρκαρη**, **Μάριου Ποντίκα** και **Ανδρέα Στάικου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Δημιουργική θεατρική γραφή (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

- Σειρά διαλέξεων του σκηνοθέτη **Βασίλη Παπαβασιλείου**, της μεταφράστριας **Χρύσας Προκοπάκη** και του συγγραφέα και μεταφραστή **Ανδρέα Στάικου**, στο πλαίσιο των μαθημάτων Ευρωπαϊκή Δραματολογία Β και Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

- Ομιλία της ηθοποιού **Άννας Συνοδινού**, στο πλαίσιο του μαθήματος επιλογής: Λειτουργικά Δρώμενα και Ανατολή (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

2004-2005:

- Επισκέψεις σε θεατρικούς φορείς και παρακολούθηση παραστάσεων, την οποία ακολούθησε διεξοδική συζήτηση με τους συντελεστές:
- Παρακολούθηση της παράστασης *Ολεάννα* του Ντ. Μάμειτ σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Τάρλου (30 Μαρτίου 2005, θέατρο Πορεία, συνοδός καθηγήτρια Α. Ταμπάκη).
- Παρακολούθηση της παράστασης *Ο Αρχιμάστορας Σόλνες* του Ε. Ίψεν (Εθνικό θέατρο, συνοδός καθηγήτρια Ευ. Στιβανάκη).

- Παρακολούθηση της παράστασης *Ο κύκλος με την κιμωλία* του Μπ. Μπρεχτ (Εθνικό θέατρο, συνοδός καθηγήτρια Ευ. Στιβανάκη).
 - Εκπαιδευτικά ταξίδια για την παρακολούθηση παραστάσεων ρεπερτορίου, όπως στο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας για την παράσταση του έργου *Η ψευδοϋπηρέτρια* του Μαριβώ, σε σκηνοθεσία Βασίλη Παπαβασιλείου (3 και 4 Δεκεμβρίου 2004, συνοδός καθηγητής Πλ. Μαυρομούστακος).
 - Ομιλίες του σκηνοθέτη **Νίκου Κούνδουρου**, του ποιητή και μεταφραστή **Στρατή Πασχάλη**, της μεταφράστριας **Χρύσας Προκοπάκη** και του συγγραφέα και μεταφραστή **Ανδρέα Στάικου**, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού σεμιναρίου: Θεατρική μετάφραση: Θεωρία και Πράξη (Διδάσκουσα: Α. Ταμπάκη).
 - Ομιλίες της ηθοποιού **Ξένιας Καλογεροπούλου**, της ηθοποιού **Εύας Κοταμανίδου**, του καραγκιοζοπαίχτη **Άθω Δανέλλη** και του συνθέτη **Σταμάτη Κραουνάκη**, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Θεατρική Αγωγή Α και Θεατρική Αγωγή Β (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).
 - Ομιλίες του ιστορικού, μεταφραστή και Ομότιμου Διευθυντή Ερευνών Ε.Ι.Ε. **Νίκου Μοσχονά**, του ποιητή και μεταφραστή **Στρατή Πασχάλη**, της μεταφράστριας **Χρύσας Προκοπάκη** και του συγγραφέα και μεταφραστή **Ανδρέα Στάικου**, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού σεμιναρίου: Θεατρική μετάφραση: Θεωρία και Πράξη (Διδάσκουσα: Α. Ταμπάκη).
- 12 – 14 Απριλίου 2006: Εκπαιδευτική παρέμβαση σε ειδικό σχολείο στη Σάμο, στο πλαίσιο των μαθημάτων Θεατρική Αγωγή Α και Θεατρική Αγωγή Β.
- 2 – 6 Μαΐου 2006: Εκπαιδευτική παρέμβαση στο νησί της Αστυπάλαιας, η οποία ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση ανοιχτών παραστάσεων στην τοπική κοινωνία. Συνεργάστηκαν προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τ.Θ.Σ. και ομάδες μαθητών με διάφορες μεθόδους προσέγγισης, στο πλαίσιο των μαθημάτων Θεατρική Αγωγή Α και Θεατρική Αγωγή Β.
- 2006-2007: Διάλεξη της αναπληρώτριας καθηγήτριας Αρχαίας και Νέας Ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο της Αριζόνα **Gonda van Steen**, με θέμα: «Οι Δελφικές Εορτές και οι κριτικοί», στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Α. Αισχύλος (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).
- Ομιλίες της Δόκτορος του Πανεπιστημίου του Warwick στις μεταφραστικές και πολιτισμικές σπουδές **Αλεξάνδρας Λιανέρη**, του ιστορικού, μεταφραστή, Ομότιμου Διευθυντή Ερευνών Ε.Ι.Ε. **Νίκου Μοσχονά**, του ποιητή και μεταφραστή **Στρατή Πασχάλη**, της μεταφράστριας **Χρύσας Προκοπάκη**, της κλασικής φιλολόγου-θεατρολόγου Δρ. **Ιωάννας Ρεμεδιάκη**, του συγγραφέα και μεταφραστή **Ανδρέα Στάικου** και της Ομότιμης Καθηγήτριας του Α.Π.Θ.

Ζωής Σαμαρά, στο πλαίσιο του υποχρεωτικού Σεμιναρίου: Θεατρική Μετάφραση (Διδάσκουσα: Α. Ταμπάκη).

2007-2008:

- Ομιλίες του ιστορικού, ειδικού στη λατινική παλαιογραφία και Ομότιμου Διευθυντή Ερευνών Ε.Ι.Ε. **Νίκου Μοσχονά**, της παλαιογράφου Δρ. **Μαρίας Πολίτη** και του παλαιογράφου **Μέμου Τσελίκ**, στο πλαίσιο του υποχρεωτικού Σεμιναρίου: Εκδοτική κειμένων (Διδάσκουσα: Α. Ταμπάκη).

- Διαλέξεις των θεατρικών συγγραφέων **Έλενας Πέγκα** και **Ανδρέα Φλουράκη**, οι οποίοι παρουσίασαν αρχαιόθεμα δείγματα θεατρικής γραφής τους (*Φαίδρα ή Άλκηστη*, *Love Stories* και *Πρίαμος*), στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ. και του μαθήματος: Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

- Εκπαιδευτική συνεργασία του Τ.Θ.Σ. με τα εξής πανεπιστήμια των Η.Π.Α.:

- Princeton University: Σεμινάριο και Εργαστήριο αρχαίου δράματος σε συνεργασία με φοιτητές του Princeton University, που πραγματοποίησαν εκπαιδευτικό ταξίδι στην Αθήνα, με την ονομασία «Theatrology: Princeton Actors in the Birthplace of Drama» (Συντ.: Ι. Βιβιλάκης, Μάρτιος 2008, Αθήνα).

- Richard Stockton College of New Jersey: Εκπροσώπηση φοιτητών του Τ.Θ.Σ. στο Συμπόσιο *Americans and the Experience of Delphi* του Richard Stockton College of New Jersey. Παρουσίαση του έργου της Susan Glaspell, *Suppressed Desires* (Ευρωπαϊκό Κέντρο Δελφών, 24 Ιουν. 2008), και παράσταση του έργου *Πόθοι κάτω από τις λεύκες* του Ευγένιου Ο' Νηλ (27-28 Ιουνίου 2008, Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

Απρίλιος 2008: Διάλεξη του συγγραφέα **Ανδρέα Φλουράκη** και του ηθοποιού **Μενέλαου Μαζαράκη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το θέατρο της Αρχαιότητας Α (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

2008-2009: Ομιλίες του ιστορικού, μεταφραστή και Ομότιμου Διευθυντή Ερευνών Ε.Ι.Ε. **Νίκου Μοσχονά**, του ποιητή και μεταφραστή **Στρατή Πασάλη**, και του συγγραφέα και μεταφραστή **Ανδρέα Στάικου**, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού σεμιναρίου: Θεατρική μετάφραση: Θεωρία και Πράξη (Διδάσκουσα: Α. Ταμπάκη).

- Διαλέξεις της συγγραφέως **Έλενας Πέγκα** και της ιστορικού του θεάτρου και διευθύντριας του Θεατρικού Αναλογίου **Σίσσους Παπαθανασίου**, οι οποίες

συζήτησαν με τους φοιτητές για τις δραματουργικές, υποκριτικές και προσληπτικές ιδιαιτερότητες του (αρχαιόμυθου) μονολόγου και τις κειμενικές/παραστασιακές εκδοχές του αρχαίου δράματος στη σύγχρονη ελληνική δραματουργία, στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τ.Θ.Σ. και του μαθήματος: Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

20 Μαρτίου 2009: Εργαστήριο Λειτουργικού Δράματος και συνάντηση για το Λειτουργικό Δράμα, στο πλαίσιο της παράστασης: *Παράσταση Παθών, Ludus Passionis* (Υπεύθυνος: Ι. Βιβιλάκης, Παληό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

2009-2010: Ομιλίες του ποιητή και μεταφραστή **Στρατή Πασάλη**, της μεταφράστριας **Χρύσας Προκοπάκη**, του συγγραφέα και μεταφραστή **Ανδρέα Στάικου** και του σκηνοθέτη **Δημήτρη Μαυρίκιου**, στο πλαίσιο του υποχρεωτικού Σεμιναρίου: Θεατρική Μετάφραση: Θεωρία και πράξη (Διδάσκουσα: Α. Ταμπάκη).

6 Μαΐου 2010: Συνάντηση-συζήτηση με τον Γάλλο συγγραφέα και δημιουργό **Valère Novarina**. Παρουσίαση και μετάφραση της συζήτησης από τον Κωνσταντίνο Μπόμπα, maître de conférence στο πανεπιστήμιο Charles de Gaulle, Lille 3 (Συντονισμός: Κ. Διαμαντάκου, Γ. Π. Πεφάνης, Μ. Στεφανίδης, Σ. Φελοπούλου).

2010-2011

Οκτώβριος 2010: Ομιλία της παραμυθούς **Σάσας Βούλγαρη** για την τέχνη της αφήγησης παραμυθιών, την οποία ακολούθησε εργαστήριο, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Θεατρική Αγωγή Α και Θεατρική Αγωγή Β (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

Νοέμβριος 2010: Ομιλία του καραγκιοζοπαίχτη **Άθω Δανέλλη** για την τέχνη του θεάτρου σκιών, την οποία ακολούθησε εργαστήριο, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Θεατρική Αγωγή Α και Θεατρική Αγωγή Β (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

Δεκέμβριος 2010: Ομιλία του συνθέτη **Σταμάτη Κραουνάκη** για τη μελοποίηση των χορικών της αρχαίας τραγωδίας, την οποία ακολούθησε εργαστήριο, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Θεατρική Αγωγή Α και Θεατρική Αγωγή Β (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

Μάιος 2011: Ομιλία του καθηγητή του Πανεπιστημίου Richard Stockton College του New Jersey **Mark Mallett**, με θέμα: «Φως και δραματικός χώρος», την οποία ακολούθησε εργαστήριο, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Θεατρική Αγωγή Α και Θεατρική Αγωγή Β (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

2011-2012

Συνεργασία του Τμήματος με το Princeton University για τη διοργάνωση θερινών μαθημάτων αρχαίου δράματος στην Επίδαυρο, στο πλαίσιο του Global Seminar 2012 «Staging the Greeks» .

1 Μαρτίου 2012: Διάλεξη του υποψήφιου διδάκτορα του Τ.Θ.Σ. **Παναγιώτη Μικαλόπουλου**, με θέμα: «Το ελληνικό θέατρο 1940-1950: πηγές της έρευνας», στο πλαίσιο του μαθήματος: Μεθοδολογία Θεατρολογικής Έρευνας (Διδάσκουσα: Χρ. Σταματοπούλου – Βασιλάκου).

2012-2013

30 Νοεμβρίου 2012: Ομιλία του ιδρυτή και προέδρου του σωματείου Διάζωμα **Σταύρου Μπένου**, με θέμα: «Η συμβολή των πολιτών στην ανάδειξη των αρχαίων μνημείων», στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Α (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

10 Δεκεμβρίου 2012: Ομιλία του διακεκριμένου σκηνοθέτη **Θεόδωρου Τερζόπουλου**, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Γ: Το θέατρο του Ευριπίδη (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου) και Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ (Διδάσκουσα: Σ. Φελοπούλου).

12 Δεκεμβρίου 2012: Ομιλία της ηθοποιού και θεατρικής συγγραφέως **Χρύσας Σπηλιώτη**, με θέμα: «Ελληνες ηθοποιοί και το συγγραφικό τους έργο», την οποία ακολούθησε συζήτηση, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Νεοελληνικό Θέατρο (Διδάσκουσες: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Α. Αλτουβά).

14 Ιανουαρίου 2013: Ομιλία του ηθοποιού **Νίκου Αρβανίτη**, με θέμα: «Τραγωδία και αφήγηση: οι αγγελικές ρήσεις», στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Γ (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

16 Ιανουαρίου 2013: Ομιλία του ηθοποιού και θεατρικού συγγραφέα **Παναγιώτη Μέντη**, με θέμα: «Ελληνες ηθοποιοί και το συγγραφικό τους έργο», την οποία ακολούθησε συζήτηση, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Νεοελληνικό Θέατρο (Διδάσκουσες: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Α. Αλτουβά).

18 Ιανουαρίου 2013: Ομιλία του ηθοποιού, σκηνοθέτη και δασκάλου του αρχαίου δράματος Δημήτρη Λιγνάδη, με θέμα: «Το απόγειο της δραματουργίας στο υπόγειο του Εθνικού Θεάτρου: Η δραματουργική σύνθεση *Ορέστεια* στην Πειραματική Σκηνή της κρατικής σκηνής, 2005», την οποία ακολούθησε συζήτηση, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Α (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

8 - 9 Απριλίου 2013: Θεατρικό εργαστήριο από την καθηγήτρια και σκηνοθέτρια στο Τμήμα Θεάτρου του Stockton College του New Jersey **Pam Hendrick**, με θέμα το φυσικό θέατρο, στο πλαίσιο του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής (Διδάσκοντες: Μ. Ι. Αλεξιάδης - Ι. Βιβιλάκης - Ευ. Στιβανάκη) και της συνεργασίας του Τ.Θ.Σ. με το Πανεπιστήμιο Richard Stockton.

16 Απριλίου 2013: Συνάντηση – συζήτηση με τον σκηνοθέτη **Λάκη Παπαστάθη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

19 Απριλίου 2013: Ομιλία του ιδρυτή και καλλιτεχνικού διευθυντή του θεάτρου Σημείο **Νίκου Διαμαντή**, με θέμα: «*Ηλέκτρα, Τραχίνιες, Φιλοκτήτης*: Τραγωδίες σε κλειστό χώρο», την οποία ακολούθησε συζήτηση, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Β: Το θεατρικό έργο του Σοφοκλή (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

23 Απριλίου 2013: Συνάντηση – συζήτηση με την ηθοποιό **Ρένη Πιττακή**, με θέμα το Θέατρο Τέχνης και την συμβολή του στην ιστορία του ελληνικού θεάτρου, με ιδιαίτερη έμφαση στις παραστάσεις αρχαίου δράματος, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

30 Απριλίου 2013: Συνάντηση – συζήτηση με την επίκουρη καθηγήτρια του Ιονίου Πανεπιστημίου **Χριστίνα Μπάνου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου (Διδάσκουσα: Α. Καρακατσούλη).

21 Μαΐου 2013: Συνάντηση – συζήτηση με την ηθοποιό **Λυδία Κονιόρδου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

24 Μαΐου 2013: Παρουσίαση της ομάδας της Anne Bogart, Siti Company και της μεθόδου της «Viewpoints» από τη θεατρολόγο **Αντιγόνη Νέτα**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνοθετικές τάσεις στο σύγχρονο αμερικανικό θέατρο (Διδάσκουσα: Ν. Μιχαλά)

28 Μαΐου 2013: Παρουσίαση του εργαστηρίου του **Θεάτρου Σημείο**, σε συνεργασία με την ομάδα Projektor και τους σκηνοθέτες **Ανέστη Αζά** και **Πρόδρομο Τσινικόρη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το θέατρο της αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

29 Μαΐου 2013: Συνάντηση – συζήτηση με τον ποιητή και μεταφραστή **Στρατή Πασχάλη**, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Θεατρική Μετάφραση: Θεωρία και Πράξη (Διδάσκουσα: Α. Ταμπάκη).

30 Μαΐου 2013: Συνάντηση – συζήτηση με τον σκηνοθέτη **Γιάννη Χουβαρδά**,

με θέμα τις παραστάσεις του αρχαίου δράματος στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).
4 Ιουνίου 2013: Συνάντηση – συζήτηση με τον σκηνοθέτη **Θόδωρο Τερζόπουλο**, με θέμα τις παραστάσεις του αρχαίου δράματος στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

5 Ιουνίου 2013: Συνάντηση – συζήτηση με τον θεατρικό συγγραφέα **Μάριο Ποντίκα**, με θέμα τη μεταπολεμική ελληνική δραματική παραγωγή, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία του Ελληνικού Θεάτρου των Νεότερων Χρόνων Δ (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

12 Ιουνίου 2013: Συνάντηση – συζήτηση με τον σκηνοθέτη **Δημήτρη Μαυρίκιο**, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Θεατρική Μετάφραση: Θεωρία και Πράξη (Διδάσκουσα: Α. Ταμπάκη).

2013-2014

16 Νοεμβρίου 2013: Ξενάγηση στην έκθεση Γιάννης Τσαρούχης: Εικονογράφηση μιας αυτοβιογραφίας. Πρώτο Μέρος: 1910-1940 από τον Μ. Στεφανίδη (Μουσείο Μπενάκη, Κτήριο Οδού Πειραιώς).

20 Νοεμβρίου 2013: Ξενάγηση στην έκθεση 65 Σύγχρονοι Έλληνες Δημιουργοί στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο από τον Μ. Στεφανίδη (Αρχαιολογικό Μουσείο Αθήνας).

1 Δεκεμβρίου 2013: Ξενάγηση στην 4^η Μπιενάλε της Αθήνας, από τη μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Τμήματος Ελένη Κουτσιλαίου.

5 Δεκεμβρίου 2013: Παρακολούθηση της παράστασης *Ο Έμπορος της Βενετίας* του Ουίλιαμ Σαίξπηρ, σε σκηνοθεσία **Σπύρου Α. Ευαγγελάτου**, στο Θέατρο Ακροπόλ. Ακολούθησε συζήτηση με τον σκηνοθέτη και συντελεστές της παράστασης, την οποία συντόνισε ο Πλ. Μαυρομούστακος.

16 Δεκεμβρίου 2013: Παρακολούθηση της παράστασης *Το δέντρο* της Μαρίας Λαϊνά, σε σκηνοθεσία **Χρύσας Καπούλη**, στο Θέατρο Σημείο. Ακολούθησε συζήτηση με συντελεστές της παράστασης, την οποία συντόνισε ο Γρ. Ιωαννίδης.

17 Δεκεμβρίου 2013: Ειδική προβολή της ταινίας *Miss Violence* του Αλέξανδρου Αβρανά στην Ταινιοθήκη της Ελλάδας-Κινηματογράφος Λαΐς. Ακολούθησε συζήτηση με τον σκηνοθέτη και τον διδάσκοντα στο Τ.Θ.Σ., **Θέμη Πάνου**, που απέσπασαν τον Αργυρό Λέοντα και το Βραβείο Καλύτερης Ανδρικής Ερμηνείας στο Φεστιβάλ Βενετίας, και άλλους συντελεστές της ταινίας. Τη συζήτηση συντόνισε η Ευ. Στεφανή.

8 και 9 Απριλίου 2013: Εργαστήριο από την καθηγήτρια και σκηνοθέτρια στο Τμήμα Θεάτρου του Stockton College του New Jersey **Pam Hendrick**, με θέμα: «Φυσικό θέατρο», στο πλαίσιο του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής (Διδάσκοντες: Μ. Ι. Αλεξιάδης - Ι. Βιβιλάκης - Ευ. Στιβανάκη) και της συνεργασίας του Τ.Θ.Σ. με το Πανεπιστήμιο Richard Stockton.

Απρίλιος – Μάιος: Ανοιξιάτικες εκδηλώσεις στο Τ.Θ.Σ. (οργάνωση: Μ. Στεφανίδη, Ι. Ρεμεδιάκη):

- 27 Απριλίου 2014: Παρακολούθηση της παράστασης του Θεατρικού Εργαστηρίου Πανεπιστημίου Κύπρου *Νερά της Κύπρου, της Συρίας και της Αιγύπτου. Σπουδή στον «Θεατρικό» Καβάφη*, σε σκηνοθεσία, επιλογή και επιμέλεια κειμένων του **Μιχάλη Πιερή**, στο Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν-Φρυνίχου. Ακολούθησε συζήτηση με τον σκηνοθέτη, την μελετήτρια του Καβάφη **Diana Haas**, και συντελεστές της παράστασης, την οποία συντόνισε ο Μ. Στεφανίδης.
- 4 Μαΐου 2014: Ξεναγήση στην έκθεση *Γιάννης Σπυρόπουλος. Ένας νέος αιώνας για τον κλασικό της Αφαίρεσης*, στο Μουσείο Βορρέ στην Παιανία, από την επιμελήτριά της έκθεσης **Όλγα Δανιηλοπούλου** και τον Μ. Στεφανίδη.
- 11 Μαΐου 2014: Ειδική προβολή της πρώτης ελληνικής κινηματογραφικής ταινίας κινουμένων σχεδίων μεγάλου μήκους *Από τη γη στη σελήνη* του **Άγγελου Σπάρταλη** στην Ταινιοθήκη της Ελλάδας. Ακολούθησε συζήτηση με τον σκηνοθέτη και τον Μ. Στεφανίδη.
- 13 Μαΐου 2014: Επίσκεψη στο Θέατρο του Διονύσου και την Πνύκα με την Ι. Ρεμεδιάκη, και θέμα την σχέση αλληλεπίδρασης του αρχαίου θεάτρου-δράματος και της δημοκρατικής πόλης.

2014-2015

20 Σεπτεμβρίου 2014: Συνάντηση – συζήτηση με θέμα «Ψηφίδες από τη ζωή των βιβλίων: Το ελληνικό βιβλίο από τον 20ό στον 21ο αιώνα», στο πλαίσιο του 43ου Φεστιβάλ Βιβλίου στο Ζάππειο (οργάνωση: Τ.Θ.Σ. και Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ).

29 Οκτωβρίου 2014: Επίσκεψη στο Σπαθάρειο Μουσείο Θεάτρου Σκιών στο Μαρούσι και ξεναγήση από τον караγκιοζοπαίκτη **Άθω Δανέλλη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Η τέχνη του Καραγκιοζι (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, σε συνεργασία με τον Ά. Δανέλλη).

10 Νοεμβρίου 2014: Εργαστήριο για την τέχνη της λαϊκής αφήγησης με την αφηγήτρια παραμυθιών **Αγνή Στρουμπούλη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, ΑULA Φιλοσοφικής Σχολής).

12 Νοεμβρίου 2014: Συνάντηση - συζήτηση με την ηθοποιό και σκηνοθέτρια

Λυδία Κονιόρδου, με θέμα τη θεατρική εμπειρία πάνω στη δραματουργία του Ευριπίδη και, ειδικότερα, πάνω στην παράσταση του *Ιππόλυτου*, που σκηνοθέτησε στο Εθνικό Θέατρο για το Φεστιβάλ Επιδαύρου, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Γ (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

21 Νοεμβρίου 2014: Επίσκεψη στο Αρχαίο Θέατρο Διονύσου και ξενάγηση από τον αρχιτέκτονα-αναστηλωτή Δρ. **Κωνσταντίνο Μπολέτη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το θέατρο της αρχαιότητας Α (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

12 Δεκεμβρίου 2014: Ομιλία του σκηνοθέτη **Σταύρου Τσακίρη**, με θέμα: «Σύγχρονο αρχαίο δράμα: Αισχύλος», την οποία ακολούθησε συζήτηση, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Α: Το θεατρικό έργο του Αισχύλου (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

15 Δεκεμβρίου 2014: Επίσκεψη στο Μουσείο Λαϊκών Οργάνων στην Πλάκα και ξενάγηση από την επιμελήτρια **Χρυσούλα Κουλουράκη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

17 Δεκεμβρίου 2014: Ομιλία της σκηνοθέτριας και ηθοποιού **Αντζελας Μπρούσκου**, με θέμα: «Από το κείμενο στη σκηνή: *Βάκχες* του Ευριπίδη», την οποία ακολούθησε συζήτηση, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Γ: Το θεατρικό έργο του Ευριπίδη (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

Δεκέμβριος 2014 – Ιανουάριος 2015: Διοργάνωση σειράς πρακτικών εργαστηρίων με αφορμή κείμενα που έχουν γραφτεί για την Τέχνη του Θεάτρου και τον Ηθοποιό, στους χώρους του Θεάτρου Σημείο, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος):

- 1^ο Εργαστήριο: **Έκτορας Λυγίζος**, «Πλάτωνος *Πολιτεία. Μίμηση και αφήγηση*» (17-18 Δεκεμβρίου 2014)
- 2^ο Εργαστήριο: **Γιάννης Μόσχος**, «Denis Diderot: *Το παράδοξο με τον ηθοποιό*» (18- 19 Δεκεμβρίου 2014)
- 3^ο Εργαστήριο: **Αλέξανδρος Ευκλείδης**, «Edward Gordon Craig: *Ο πρώτος διάλογος για την Τέχνη του Θεάτρου. After the practice the theory*» (20 και 22 Δεκεμβρίου 2014)
- 4^ο Εργαστήριο: **Γιάννης Λεοντάρης**, «Bertolt Brecht: *Οι διάλογοι από την αγορά του χαλκού*» (7-8 Ιανουαρίου 2015)
- 5^ο Εργαστήριο: **Βασίλης Νούλας**, «Valère Novarina: *Γράμμα στους ηθοποιούς. Υπέρ Λουί ντε Φυνές*» (9-10 Ιανουαρίου 2015).

22 Ιανουαρίου 2015: Συνάντηση - συζήτηση με τον εικαστικό καλλιτέχνη **Δημήτρη Αληθεινό**, με θέμα την έννοια της performance και των happenings στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, στο πλαίσιο του μαθήματος: Δράμα του Σώματος (Διδάσκων: Μ. Στεφανίδης).

3 και 10 Μαρτίου 2015: Συνάντηση - συζήτηση με την ψυχολόγο **Χριστίνα Μιχαλοπούλου**, με θέμα το σχολικό περιβάλλον, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

11 Μαΐου – 9 Ιουνίου 2015: Συναντήσεις - συζητήσεις με τη διδάσκουσα στο Α.Π.Θ. **Αλεξάνδρα Λιανέρη** (11 Μαΐου), τη διδάσκουσα στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου **Αντωνία Βασιλάκου** (22 Μαΐου), τους μεταφραστές **Μαργαρίτα Μέλμπεργκ** (26 Μαΐου) και **Στρατή Πασχάλη** (2 Ιουνίου), καθώς και με τον σκηνοθέτη και μεταφραστή **Δημήτρη Μαυρίκιο** (9 Ιουνίου), στο πλαίσιο του μαθήματος: Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη (Διδάσκουσα: Α. Ταμπάκη).

6 Μαΐου – 3 Ιουνίου 2015: Διοργάνωση σειράς πρακτικών εργαστηρίων στους χώρους του Θεάτρου Σημείο, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Ελληνικό Θέατρο των Νεωτέρων Χρόνων Δ (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος):

- 1^ο Εργαστήριο: **Μαριάννα Κάλμπαρη**, με τη συνεργασία του συγγραφέα **Ανδρέα Φλουράκη**, «Θέλω μια χώρα» (6 και 13 Μαΐου)
- 2^ο Εργαστήριο: **Άκης Δήμου**, «Η αθηναϊκή άνοιξη της Λούλας Αναγνωστάκη» (15 και 18 Μαΐου)
- 3^ο Εργαστήριο: **Κατερίνα Καμπανέλλη**, «Στην αυλή του Ιάκωβου Καμπανέλλη» (20 και 25 Μαΐου)
- 4^ο Εργαστήριο: **Έφη Θεοδώρου**, «Το ΖξαναΖεί στη σκηνή» (21 και 27 Μαΐου)
- 5^ο Εργαστήριο: **Ελένη Ζιώγα**, «Ο χρωματιστός κόσμος του Βασίλη Ζιώγα» (28 Μαΐου και 3 Ιουνίου).

12 και 26 Μαΐου 2015: Εργαστήρια προφορικής αφήγησης με την αφηγήτρια **Μάνια Μαράτου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Στέγη προφορικότητας και παράδοσης).

18 Μαΐου 2015: Σεμινάριο με θέμα: «Εισαγωγή στη χρήση και την εξέλιξη των αρχαίων αυλών και η θέση τους στην αρχαιοελληνική θεατρική μουσική και το νεότερο μουσικό θέατρο», από τον καλλιτεχνικό διευθυντή της Δημοτικής Φιλαρμονικής Μεσσήνης, σολίστ πνευστών οργάνων και ερμηνευτή αρχαίας ελληνικής μουσικής **Γεώργιο Μουνδρουλέα**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Θεατρική Αγωγή Β (Διδάσκοντες: Μ. Ι. Αλεξιάδης - Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

22 Μαΐου 2015: Διοργάνωση πρακτικού-βιωματικού εργαστηρίου με τη θεατροπαιδαγωγό, σκηνοθέτη και θεατρολόγο **Τζωρτζίνα Κακουδάκη**, με τίτλο: «*Ορυιθες*: αναζητώντας την ουτοπία μέσα από το χιούμορ», στο πλαίσιο του μαθήματος: Το θέατρο της αρχαιότητας Δ (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

2 Ιουνίου 2015: Εργαστήριο με τη θεατρολόγο και συγγραφέα **Αγγελική Δαρ-**

Λάση, με θέμα «Η δημιουργική ανάγνωση ως οδηγός επινόησης μιας συλλογικής συγγραφικής δημιουργίας», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

5 Ιουνίου 2015: Διάλεξη της αρχιτέκτονος της Α.Σ.Τ.Κ. Δρ. **Όλγας Βενετσιάνου**, με θέμα: «Η προβαλλόμενη ψηφιακή εικόνα ως dramatis personae», στο πλαίσιο του μαθήματος: Η Μαριονέτα στο σύγχρονο θέατρο (Διδάσκουσα: Ν. Μιχαλά).

2015-2016

Οκτώβριος 2015 – Μάιος 2016: Σειρά μαθημάτων-ξεναγήσεων in situ από τον διδάσκοντα Μ. Στεφανίδη στα Μουσεία Μπενάκη, Ακροπόλεως, Βυζαντινό, Γκίκα, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, στις εκθέσεις του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά, καθώς και συμμετοχή στο project «As One» της Μαρίας Αμπράμοβιτς στο Μουσείο Μπενάκη- Πειραιώς, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία της Τέχνης.

9 Νοεμβρίου 2015: Εργαστήριο λαϊκού παραμυθιού με την **Αγνή Στρομπούλη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

23 Νοεμβρίου 2015:

-Συμμετοχή στο πρόγραμμα «Μια μέρα στο θέατρο» και παρακολούθηση παράστασης με την **Όλια Λαζαρίδου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Δημοτικό Θέατρο Πειραιά).

-Επίσκεψη στην έκθεση Τ(ρ)όποι Λατρείας του φωτογράφου **Τάσου Βρεττού** στο Μουσείο Μπενάκη, και ξενάγηση από τον διδάσκοντα Μ. Στεφανίδη, παρουσία του καλλιτέχνη και της επιμελήτριας της έκθεσης Νάντιας Αργυροπούλου, στο πλαίσιο των μαθημάτων Ιστορία της Τέχνης και Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας Β.

-Επίσκεψη στο εργαστήριο βιβλιοδεσιών **Μπάμπη Λέγγα**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου (Διδάσκουσα: Α. Καρακατσούλη).

7 Δεκεμβρίου 2015: Επίσκεψη στο Λουτρό των Αέρηδων στην Πλάκα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

14 και 21 Δεκεμβρίου 2015: Επίσκεψη στο Μουσείο Λαϊκών Οργάνων στην Πλάκα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση

(Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

18 Δεκεμβρίου 2015: Επίσκεψη στο Αρχαίο Θέατρο Διονύσου και ξενάγηση από τον αρχιτέκτονα- αναστηλωτή **Δρ. Κωνσταντίνο Μπολέτη**, σε συνεργασία με την Κίνηση Πολιτών Διάζωμα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Α (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

8 και 9 Ιανουαρίου 2016: Εργαστήριο από τον ηθοποιό **Γιώργο Βαλαή** με θέμα: «Άμλετ του Ουίλιαμ Σαίξπηρ», στο Θέατρο Σημείο, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

11 και 15 Ιανουαρίου 2016: Εργαστήριο από τον ηθοποιό και σκηνοθέτη **Γιάννη Μαργαρίτη**, με θέμα: «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας του Ουίλιαμ Σαίξπηρ», στο Θέατρο Σημείο, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

13 και 16 Ιανουαρίου 2016: Εργαστήριο από την σκηνοθέτρια και θεατρολόγο **Έφη Θεοδώρου**, με θέμα: «Ο αυτοσχεδιασμός των Βερσαλλιών του Μολιέρου», στο Θέατρο Σημείο, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

13 Ιανουαρίου 2016: Συνάντηση - συζήτηση με τη σκηνοθέτρια **Κατερίνα Ευαγγελάτου**, για την παράσταση *Φάουστ* του Γιόχαν Βόλφγκανγκ φον Γκαίτε στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, μετά από πρόσκληση του καλλιτεχνικού διευθυντή Νίκου Διαμαντή. Τη συζήτηση συντόνισε ο διδάσκων Πλ. Μαυρομούστακος, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας Α.

25 Ιανουαρίου 2016: Σεμινάριο με θέμα: «Εισαγωγή στη χρήση και την εξέλιξη των αρχαίων αυλών και η θέση τους στην αρχαιοελληνική θεατρική μουσική και το νεότερο μουσικό θέατρο», από τον καλλιτεχνικό διευθυντή της Δημοτικής Φιλαρμονικής Μεσσήνης, σολίστ πνευστών οργάνων και ερμηνευτή αρχαίας ελληνικής μουσικής **Γεώργιο Μουνδρουλέα**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Θεατρική Αγωγή Α (Διδάσκοντες: Μ. Ι. Αλεξιάδης, Ευ. Στιβανάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

24 Φεβρουαρίου 2016: Επίσκεψη στο Σπαθάρειο Μουσείο Θεάτρου Σκιών στο Μαρούσι και ξενάγηση από τον παραγκιοζοπαίκτη **Άθω Δανέλλη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Παραγκιόζης και Λαϊκός Πολιτισμός (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

2 Μαρτίου 2016: Επίσκεψη στο Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Ε.Λ.Ι.Α.), στο πλαίσιο του μαθήματος: Παραγκιόζης και Λαϊκός Πολιτισμός (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

10 Μαρτίου 2016: Διοργάνωση Αποκριάτικης Γιορτής από την Κοσμητεία της Φιλοσοφικής Σχολής, με την καλλιτεχνική στήριξη του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών. Στη γιορτή παρουσιάστηκαν από τους φοιτητές του Τμήματος αποσπάσματα από τα έργα *Του Κουτρούλη ο γάμος* του Α. Ρ. Ραγκαβή, *Ιφιγένεια εν Ληξουρίω* του Π. Κατσαΐτη, παράσταση Καραγκιόζη με τίτλο *Το φονικό εργαλείο* με το θέατρο σκιών Ν. Τζιβελέκη, τραγούδια, χοροί κι εκπλήξεις. Τον συντονισμό της εκδήλωσης είχε η Ευ. Στιβανάκη (Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

15 Μαρτίου 2016: Επίσκεψη στον Δήμο Αθηναίων και παρουσίαση της πλατφόρμας Συν Αθηνά, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο Θεατρολόγος ως Εμπυχωτής: Διδακτική άσκηση στο σχολείο (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

24 Μαρτίου 2016: Ομιλία του πρωταγωνιστή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, τενόρου **Γιάννη Χριστόπουλου**, με θέμα: «Η επί σκηνής λειτουργία του λυρικού μονωδού και η ερμηνεία στις όπερες ρεπερτορίου», την οποία ακολούθησε συζήτηση, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στα είδη του Μουσικού Θεάτρου (Διδάσκων: Μ. Ι. Αλεξιάδης).

1 Απριλίου 2016: Σεμινάριο με συντονίστρια την Δρ. Θεατρολογίας **Μικαέλα Αντωνίου**, με θέμα την προσέγγιση του αρχαίου ελληνικού θεάτρου μέσα από τη σκηνοθετική ματιά των Δ. Ροντήρη και Κ. Κουν, στο πλαίσιο του μαθήματος Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

5 Απριλίου 2016: Βιωματικό εργαστήριο της ψυχολόγου και ψυχαναλυτικής ψυχοθεραπεύτριας **Χριστίνας Μιχαλοπούλου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Παληό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

6 Απριλίου 2017: Ομιλία του Δρ. **Δημήτρη Σταμάτη**, με θέμα: «*Φλύακες*: Ελάσσονες μορφές κωμωδίας από τις απαρχές έως τη Ρώμη. Το στοιχείο της παρέκκλισης από τη δραματική μορφή», στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Δ (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

11 Απριλίου 2016: Συνάντηση – συζήτηση με τον ηθοποιό και σκηνοθέτη Δημήτρη Λιγνάδη, με αφορμή την *Αντιγόνη* του Σοφοκλή από το Εθνικό Θέατρο το καλοκαίρι του 2016, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Β: Το θεατρικό έργο του Σοφοκλή (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

18 Μαΐου 2016: Επίσκεψη στα Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ.), στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Θεατρολογικής Έρευνας (Διδάσκουσα: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου).

20 Μαΐου 2016: Βιωματικό εργαστήριο με τον **Σίμο Παπαδόπουλο**, στο

πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Παληό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

25 Μαΐου 2016: Επίσκεψη στο Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Ε.Λ.Ι.Α.), στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Θεατρολογικής Έρευνας (Διδάσκουσα: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου).

2 Ιουλίου 2016: Εγκατάσταση με τίτλο *Αδιέξοδος έρωτας, Οφηλία*, ως συμμετοχή στον εορτασμό του Έτους Shakespeare, σε συνεργασία με το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνοθεσία (Διδάσκων: Νίκος Διαμαντής, Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών / European Cultural Centre of Delphi).

2016-2017

17 Οκτωβρίου 2016: Εργαστήριο με τον κουκλοπαίκτη **Στάθη Μαρκόπουλο**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Θεατρική Αγωγή Α (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, σε συνεργασία με τις Μ. Αντωνίου - Μ. Σπυροπούλου).

19 Οκτωβρίου 2016: Επίσκεψη της ψυχολόγου και ψυχαναλυτικής ψυχοθεραπεύτριας **Χριστίνας Μιχαλοπούλου**, και βιωματικό εργαστήριο, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Παληό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

21 Οκτωβρίου 2016: Επίσκεψη στο Θέατρο Ηρώδου του Αττικού και ξενάγηση από την αρχαιολόγο, υπεύθυνη της Εφορείας Αρχαιοτήτων της Πόλης των Αθηνών για τους αρχαιολογικούς χώρους του Ηρώδου και του Θεάτρου του Διονύσου **Χρ. Παπασταμάτη - φον Μόοκ**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Ε (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη)

25 Οκτωβρίου 2016: Υποδοχή πρωτοετών προπτυχιακών φοιτητών. Το πρόγραμμα περιλάμβανε Χαιρετισμό από την Κοσμήτορα Ελ. Καραμαλέγκου, ομιλία από την Πρόεδρο του Τ.Θ.Σ. Α. Ταμπάκη και παράσταση της διασκευής του διηγήματος του Δημητρίου Βικέλα, *Η Άσχημη αδελφή*, από φοιτητές του Τμήματος, με τη διδασκαλία και τη σκηνοθετική καθοδήγηση της Ευ. Στιβανάκη (Αula Φιλοσοφικής Σχολής).

26 Οκτωβρίου 2016: Βιωματικό εργαστήριο από την θεατρολόγο, ηθοποιό και σκηνοθέτρια **Ηωάννα Σπανού** με θέμα την ανθρώπινη φωνή, στο πλαίσιο

του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Παλιό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

1 Νοεμβρίου 2016: Εργαστήριο από τον σκηνοθέτη, μεταφραστή και υποψήφιο Διδάκτορα του Τμήματος **Μενέλαο Καραντζά**, με θέμα τον αρχαίο τραγικό Χορό και άξονα τους *Πέρσες* του Αισχύλου, στο πλαίσιο του μαθήματος Το Θέατρο της Αρχαιότητας Α (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

7 Νοεμβρίου 2016: Σεμινάριο από την θεατρολόγο και διδάκτορα του Τ.Θ.Σ. **Ελένη Τιμπλαλέξη**, με θέμα: «Παιχνίδια Ρόλων: συμβατικά και διαδικτυακά», στο πλαίσιο του μαθήματος: Θεατρική Αγωγή Α (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη).

11 Νοεμβρίου 2016: Σεμινάριο με τον σκηνοθέτη **Αλέξανδρο Κοέν** και θέμα: «Σκηνοθετώντας τον ... Ρόλο - Βασικές Αρχές Προσέγγισης ενός Ρόλου επί Σκηνής», στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

14 Νοεμβρίου 2016: Εργαστήριο λαϊκού παραμυθιού με την **Αγνή Στρομπούλη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

15 και 17 Νοεμβρίου 2016: Επίσκεψη στο Βυζαντινό Μουσείο (Εκθεση Hermitage), στο Μουσείο Μπενάκη (Εκθεση Λάππα) και στο Ίδρυμα Θεοχαράκη, με ξενάγηση από τον διδάσκοντα Μ. Στεφανίδη, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία της Τέχνης Α.

21 Νοεμβρίου 2016:

- Σεμινάριο με την ηθοποιό και διδάσκουσα Σωματικού Θεάτρου και Μιμικής του Τ.Θ.Σ. του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου **Αντωνία Βασιλάκου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Θεατρική Αγωγή Α (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη)

- Παρακολούθηση της παράστασης *Εκτός Ορίων*, σε σκηνική σύνθεση των **Δημήτρη Κουρούμπαλη – Φρόσως Κορρού** στο θέατρο Ιλίσια-Βολανάκης, και συζήτηση με τους συντελεστές, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά)

23 Νοεμβρίου 2016: Επίσκεψη στο Αρχαίο Θέατρο Διονύσου και ξενάγηση από τον αρχιτέκτονα-αναστηλωτή Δρ. **Κωνσταντίνο Μπολέτη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία Ευρωπαϊκού Θεάτρου Α (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

24 Νοεμβρίου 2016: Συνάντηση-συζήτηση με την ηθοποιό και εκπαιδευτρια φωνής **Ρηνιώ Κυριαζή** (συνεργάτρια των D. Gotscheff, Λ. Βογιατζή κ.ά.), στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

28 Νοεμβρίου 2016:

- Επίσκεψη στην Αρχαία Αγορά και ξενάγηση από την αρχαιολόγο **Μαρία Λιάσκα**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

- Σεμινάριο με τη σκηνοθέτρια **Κατερίνα Ευαγγελάτου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Θεατρική Αγωγή Α (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη).

29 Νοεμβρίου 2016: Βιωματικό εργαστήριο από τη θεατρολόγο και σκηνοθέτρια **Τζωρτζίνα Κακουδάκη**, με θέμα: «Επινοώντας τα αρχαία κείμενα για την σκηνή: η περίπτωση του θεάτρου για εφήβους», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο Θεατρολόγος Εμπυκωτής: Διδακτική άσκηση στο σχολείο (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Φιλοσοφική Σχολή).

31 Νοεμβρίου 2016: Εργαστήριο για τους μετανάστες, με τη συμμετοχή της θεατρολόγου-ηθοποιού και σκηνοθέτριας **Ηωάννας Σπανού**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Αίθρα, Φιλοσοφική Σχολή).

1 Δεκεμβρίου 2016:

- Σεμινάριο με τον **Δημήτρη Τάρλου** για τον Τσέχωφ και το θέατρο, με αφορμή την παράσταση των *Τριών αδελφών* στο θέατρο Πορεία, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ (Διδάσκουσα: Σ. Φελοπούλου).

- Επίσκεψη στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνογραφία και Ενδυματολογία Α και Β (Διδάσκουσα: Ε. Δουνδουλάκη).

- Συνάντηση – συζήτηση με τον σκηνοθέτη και βοηθό του Θ. Τερζόπουλου **Σάββα Στρούμπο**, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

2 Δεκεμβρίου 2016: Σεμινάριο με αντικείμενο την εφαρμογή των μεγάλων θεωριών του 20ού αιώνα στη σύγχρονη υποκριτική, με συντονιστή τον ηθοποιό **Νίκο Αρβανίτη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

4 Δεκεμβρίου 2016: Σεμινάριο με αφορμή την παράσταση *Καλιφόρνια Ντρίμιν* του Βασίλη Κατσικονούρη, σε σκηνοθεσία **Θανάση Χαλκιά** στο θέατρο Tempus Verum, και συζήτηση με τους συντελεστές, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

5 Δεκεμβρίου 2016:

- Επίσκεψη στο Λουτρό των Αέρηδων, στην Πλάκα, στο πλαίσιο του μαθήματος:

Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

- Σεμινάριο με τον ηθοποιό και σκηνοθέτη **Αντώνη Αντωνίου**, στο πλαίσιο του μαθήματος Εισαγωγή στη Θεατρική Αγωγή Α (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη).

9 Δεκεμβρίου 2016: Βιωματικό εργαστήριο με τον καθηγητή **Σίμο Παπαδόπουλο**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Παληό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

12 και 19 Δεκεμβρίου 2016: Επίσκεψη στο Μουσείο Λαϊκών Οργάνων, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

14 Δεκεμβρίου 2016: Βιωματικό εργαστήριο της ηθοποιού και σκηνοθέτριας **Μάρθας Φριντζήλα** για τον ρόλο του θεατρολόγου στην εκπαίδευση, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Παληό Πανεπιστήμιο, Πλάκα).

15 Δεκεμβρίου 2016: Παρακολούθηση της παράστασης *Ταρτούφος ή Οι απατεώνες* του Μολιέρου στο Θέατρο Τζένη Καρέζη, και συζήτηση με τον σκηνοθέτη της παράστασης και ηθοποιό **Αιμίλιο Χειλάκη**, την ηθοποιό **Αθηνά Μαξίμου** και τον σκηνογράφο-ενδυματολόγο **Κωνσταντίνο Ζαμάνη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνογραφία και Ενδυματολογία Α και Β (Διδάσκουσα: Ε. Δουνδουλάκη).

16 Δεκεμβρίου 2016: Εργαστήριο με την σκηνοθέτρια, δραματουργό και καθηγήτρια του Α.Π.ΚΥ. **Αύρα Σιδηροπούλου**, με θέμα: «Σκηνοθετώντας τον Ευριπίδη» και άξονα τις *Βάκχες*, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Γ (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

21 Δεκεμβρίου 2016: Σεμινάριο με τον σκηνοθέτη - ηθοποιό και συνεργάτη της ομάδας Complicite **Κώστα Φιλίππου**, με θέμα: «Γνωριμία με το σωματικό-δημιουργικό θέατρο με αφορμή τον θίασο της Complicite», στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

3 Ιανουαρίου 2017: Συνάντηση - συζήτηση με τη διευθύντρια θεατρικών παραγωγών **Κατερίνα Μπερδέκα**, με θέμα τις αρμοδιότητες του διευθυντή παραγωγής, στο πλαίσιο του μαθήματος: Κοινωνιολογία του Θεάτρου-Εφαρμοσμένο Θέατρο (Διδάσκουσα: Κ. Διακουμοπούλου).

5 Φεβρουαρίου 2017: Επίσκεψη στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης, παρακολούθηση του στησίματος του σκηνοικού, του τεχνικού ελέγχου και της παράστασης *...και Ιουλιέττα* του Άκη Δήμου, και συζήτηση με την ηθοποιό **Πέμη**

Ζούνη και τους τεχνικούς υπεύθυνους του χώρου, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνογραφία και Ενδυματολογία Α και Β (Διδάσκουσα: Ε. Δουνδουλάκη). Φεβρουάριος 2017: Σεμινάριο από τη Δρ. Θεατρολογίας **Μιχαέλα Αντωνίου**, με θέμα την προσέγγιση του τσεχοφικού έργου μέσα από το σύστημα Στανισλάφσκι και παράδειγμα τον *Θείο Βάνια*, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

8 Μαρτίου 2017:

- Συνάντηση - συζήτηση με τον σκηνοθέτη και καλλιτεχνικό διευθυντή της Δραματικής Σχολής του Ωδείου Αθηνών **Κωνσταντίνο Αρβανιτάκη** και παρακολούθηση ανοικτού μαθήματος της Σχολής πάνω σε μονολόγους του Σαίξπηρ, οι οποίοι, με τη σύμπραξη του Καθηγητή Τεχνικής Κλόουν **Ηλία Κουνέλα**, κατέληξαν σε μια παράσταση με τίτλο: *Αποτυχία*. Ακολούθησε συζήτηση με τους δύο καλλιτέχνες για τις τεχνικές του Θεάτρου της επινοήσης (devised theatre, στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (Διοργάνωση: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου).

- Επίσκεψη στο Μουσείο της Ακρόπολης, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

19 Μαρτίου 2017: Συνάντηση-συζήτηση με τη διευθύντρια Σκηνής **Βάσια Χριστοδούλου** σχετικά με τις αρμοδιότητες του Stage Manager, στο πλαίσιο του μαθήματος: Κοινωνιολογία του Θεάτρου - Εφαρμοσμένο Θέατρο (Διδάσκουσα: Κ. Διακουμοπούλου).

24 Μαρτίου 2017: Επίσκεψη στην Πνύκα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Β (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

25-26 Μαρτίου 2017: Επίσκεψη ομάδας φοιτητών και καθηγητών από το **Kent State University**, στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιήθηκε ξενάγηση στο Θέατρο του Διονύσου από τη Ι. Ρεμεδιάκη, διάλεξη για τη νεοελληνική δραματουργία από την Κ. Πετράκου και εργαστήριο σκηνοθεσίας για το αρχαίο δράμα από τον σκηνοθέτη και μεταφραστή Μ. Καραντζά.

28 Μαρτίου 2017: Σεμινάριο-εργαστήριο με συντονίστρια την **Ειρήνη Αμπουμόγλι** και θέμα: «Η μάσκα και η πορεία της στο σύγχρονο θέατρο: Ιστορία, θεωρία και πράξη», στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Β (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

Μάρτιος - Ιούνιος 2017:

- Διάλεξη του οικονομικού διευθυντή του Ιδρύματος Μιχάλης Κακογιάννης **Σταύρου Σταυρόπουλου**, με θέμα: «Θέατρο και Κοινωνία. Αλληλεπιδράσεις στην νέα οικονομική συγκυρία», στο πλαίσιο του μαθήματος: Κοινωνιολογία του Θεάτρου - Εφαρμοσμένο Θέατρο (Διδάσκουσα: Κ. Διακουμοπούλου).

- Διάλεξη του γενικού διευθυντή του Θεάτρου του Νέου Κόσμου **Μίλτου Σωτηριάδη**, με θέμα: «Το Θέατρο του Νέου Κόσμου και οι κοινωνικές δράσεις του», στο πλαίσιο του μαθήματος: Κοινωνιολογία του Θεάτρου - Εφαρμοσμένο Θέατρο (Διδάσκουσα: Κ. Διακουμοπούλου).

- Διάλεξη του παραγωγού θεαμάτων **Γιώργου Λυκιαρδόπουλου** και της διευθύντριας παραγωγής **Κατερίνας Μπερδέκα**, με θέμα: «Δίκτυο Περιοδείας. Η κοινωνία της παράστασης πέρα από την Αθήνα», στο πλαίσιο του μαθήματος: Κοινωνιολογία του Θεάτρου - Εφαρμοσμένο Θέατρο (Διδάσκουσα: Κ. Διακουμοπούλου).

1 Απριλίου 2017 κ.εξ: Επίσκεψη στις γκαλερί Ζούνη, Τρανού, Παντελιά, Χρηστίδη, Γραμμένου, Γλύπτη Θόδωρου και άλλες, και ξενάγηση από τον διδάσκοντα Μ. Στεφανίδη, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Ιστορία της Τέχνης Β και Εισαγωγή στη Σκηνογραφία, Θεατρική Αρχιτεκτονική και Ενδυματολογία Β.

4 Απριλίου 2017: Σεμινάριο με συντονίστρια τη σκηνοθέτρια - θεατρολόγο **Νάντια Φώσκολου** και θέμα: «Σκηνοθεσία και Σύστημα «Viewpoints» / Θητεύοντας δίπλα στην Αμερικανίδα σκηνοθέτρια Anne Bogart», στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Β (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

5 Απριλίου 2017:

- Παρακολούθηση της παράστασης του έργου *Μαύρο Χιόνι - το ημερολόγιο ενός μακαρίτη*, βασισμένο στο αυτοβιογραφικό θεατρικό μυθιστόρημα του Μιχαήλ Μπουλγκάκωφ, σε σκηνοθεσία **Κώστα Φιλίππου** στο θέατρο Πόρτα. Ακολούθησε συζήτηση με τους συντελεστές, με συντονίστρια τη διδάσκουσα Α. Αλτουβά, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Β.

- Συνάντηση – συζήτηση με τον συνθέτη, σκηνοθέτη και αναπληρωτή καλλιτεχνικό διευθυντή του Εθνικού Θεάτρου **Θοδωρή Αμπαζή** και θέμα το σχέδιο της δραματικής σύνθεσης, τη σταδιακή ανάπτυξη της σκηνοθεσίας και την ολοκλήρωση της παράστασης του έργου *Δαιμονισμένοι* του Ντοστογιέφσκι, την οποία οι φοιτητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών είχαν παρακολουθήσει στις 29 Μαρτίου 2017 (Διοργάνωση: Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Αίθουσα Προβών του Εθνικού Θεάτρου).

6 Απριλίου 2017: Επίσκεψη στο Μουσείο Μπενάκη και ξενάγηση από τον διδάσκοντα Μ. Στεφανίδη, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Ιστορία της Τέχνης Β και Ιστορία της Σκηνογραφίας Β.

8 Απριλίου 2017: Παρακολούθηση της παράστασης *Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες* του Ιουλίου Βερν στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, και συζήτηση με

την σκηνοθέτρια **Τατιάνα Λύγαρη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνογραφία και Ενδυματολογία Α και Β (Διδάσκουσα: Ε. Δουνδουλάκη).

9 Μαΐου 2017: Σεμινάριο – εργαστήριο με θέμα «Δημιουργικό Σωματικό Θέατρο» και συντονιστές τη χορογράφο - κινησιολόγο **Φρόσω Κορρού** και τον ηθοποιό και σκηνοθέτη **Δημήτρη Κουρούμπαλη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Β (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

16 Μαΐου 2017: Σεμινάριο με συντονιστή τον σκηνοθέτη **Κώστα Γάκη** και με τη συμβολή της ομάδας «Νήσος Ικαρία, μια θεατρική καταγραφή», με θέμα: «Σχόλια πάνω στο Θέατρο - Ντοκουμέντο. Η αξία της συλλογικής μνήμης στη θεατρική πράξη», στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Β (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

30 Μαΐου 2017: Επίσκεψη – ξενάγηση στο Βεσιτάριο του Εθνικού Θεάτρου και συζήτηση με τους υπεύθυνους του ιστορικού και του σύγχρονου τμήματός του, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνογραφία και Ενδυματολογία Α και Β (Διδάσκουσα: Ε. Δουνδουλάκη).

2 Ιουνίου 2017: Επίσκεψη στο Θέατρο του Διονύσου και ξενάγηση από την αρχαιολόγο, υπεύθυνη της Εφορείας Αρχαιοτήτων της Πόλης των Αθηνών για τους αρχαιολογικούς χώρους του Ηρώδειου και του Θεάτρου του Διονύσου **Χριστίνα Παπασταμάτη-φον Μόοκ**, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Β και Το θέατρο της Αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

12 - 23 Ιουνίου 2017: Πρόγραμμα Bridging Diversities / Γεφυρώνοντας τις Διαφορετικότητες (σε συνεργασία με το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά και τον Νίκο Διαμαντή, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου 2017). Στο επίκεντρο των δράσεων των φοιτητών/τριών του Τ.Θ.Σ. ήταν θέματα όπως τα άτομα με αναπηρία, διαφορετικές εκδοχές του τόπου, το φύλο κ.ά. Οι δράσεις που

πραγματοποιήθηκαν ήταν:

- «Με άλλα μάτια»: Μια άσκηση εμπιστοσύνης και γνωριμίας με τα παιδιά του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Πειραιά για παιδιά με αυτισμό. Υπεύθυνη Δράσης: Ασημίνα Θανοπούλου.
- «Rethink Recycling», σε συνεργασία με τους ρακοσυλλέκτες από το Σωματείο Ρακοσυλλεκτών Αθηνών - Πειραιά «Ο ΕΡΜΗΣ». Υπεύθυνος δράσης: Κωνσταντίνος Μαρούγκας
- «TRUBArtism». Υπεύθυνη Δράσης: Αγγελίνα Κλαυδιανού.

2017-2018

25 Οκτωβρίου 2017: Επίσκεψη στο Θέατρο του Διονύσου και σε ιερά σπήλαια απρόσιτα στο ευρύ κοινό, με ξεναγό τον υπεύθυνο των αναστηλωτικών εργασιών, αρχιτέκτονα **Κωνσταντίνο Μπολέτη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία Ευρωπαϊκού Θεάτρου Α (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

1 Νοεμβρίου και 6 Δεκεμβρίου 2017: Επίσκεψη στη Βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Αθηνών, στο πλαίσιο του μαθήματος: Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου (Διδάσκουσα: Α. Καρακατσούλη).

2 Νοεμβρίου 2017: Υποδοχή των πρωτοετών φοιτητών, με καλωσόρισμα της Κοσμήτορος καθ. Ε. Καραμαλέγκου και της Προέδρου του Τμήματος καθ. Α. Ταμπάκη. Ακολούθησε εισαγωγική ομιλία από την Ι. Ρεμεδιάκη, με θέμα την πρώτη παράσταση της *Αντιγόνης* στην Ελλάδα και τέλος παρουσιάστηκε το πρώτο στάσιμο της τραγωδίας του Σοφοκλή από φοιτητές και φοιτήτριες του Τμήματος, σε επιμέλεια της Ι. Ρεμεδιάκη (Αίθριο της Φιλοσοφικής Σχολής).

3 Νοεμβρίου 2017: Ομιλία του θεατρολόγου Δρ. **Παναγιώτη Μιχαλόπουλου**, με θέμα: «Σκηνοθεσία και υποκριτική στο Εθνικό Θέατρο κατά τις πρώτες δεκαετίες της λειτουργίας του», στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή

στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

6 Νοεμβρίου 2017: Βιωματικό εργαστήριο της θεατρολόγου, ηθοποιού και σκηνοθέτριας **Ηωάννας Σπανού**, με θέμα την ανθρώπινη φωνή, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

9 Νοεμβρίου 2017: Συνάντηση - συζήτηση με τον ερευνητή της λογοτεχνίας **Γιώργο Ζεβελάκη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου (Διδάσκουσα: Α. Καρακατσούλη).

10 Νοεμβρίου 2017: Επίσκεψη στο Θέατρο Ηρώδου του Αττικού και ξενάγηση από την αρχαιολόγο, υπεύθυνη της Εφορείας Αρχαιοτήτων της Πόλης των Αθηνών για τους αρχαιολογικούς χώρους του Ηρωδείου και του Θεάτρου του Διονύσου **Χριστίνα Παπασταμάτη-φον Μόοκ**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Ε (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

13 Νοεμβρίου 2017: Εργαστήριο λαϊκού παραμυθιού με την **Αγνή Στρομπούλη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

27 Νοεμβρίου και 3 Δεκεμβρίου 2017: Επίσκεψη - μάθημα στην Αρχαία Αγορά, με ξενάγηση από την αρχαιολόγο **Μαρία Λιάσκα**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

1 και 4 Δεκεμβρίου 2017: Επίσκεψη στο Λουτρό των Αέρηδων, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

7 Δεκεμβρίου 2017: Εργαστήριο από τον σκηνοθέτη, μεταφραστή και υποψήφιο διδάκτορα του Τμήματος **Μενέλαο Καραντζά**, με θέμα τον αρχαίο τραγικό Χορό, και άξονα τους *Πέρσες* του Αισχύλου, στο πλαίσιο του μαθήματος Το Θέατρο της Αρχαιότητας Α (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

8 Δεκεμβρίου 2017: Σεμινάριο-εργαστήριο που συντόνισε η χορεύτρια - χορογράφος **Σάντρα Βούλγαρη**, με θέμα τη ζωή και την τέχνη της Isadora Duncan: «Ιζαντόρα Ντάνκαν, Ο Χορός της Ψυχής. Συνδέσεις της πρωτοπόρου του χορού με τη μέθοδο Στανισλάφσκι και το Ρομαντικό Κίνημα», στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Β (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

9 Δεκεμβρίου 2017: Παρακολούθηση της παράστασης *Τρωάς* του Δημήτρη Δημητριάδη από την ομάδα Σημείο Μηδέν, σε σκηνοθεσία του **Σάββα Στρούμπου** (Θέατρο Άτις-Νέος Χώρος), και συζήτηση των φοιτητών με τους συντελεστές, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ανάλυση Παράστασης (Διδάσκων: Λ. Παπαδόπουλος).

11 και 18 Δεκεμβρίου 2017: Επίσκεψη στο Μουσείο του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο αρχονταρίκι του ναού του Αγίου Νικολάου Ραγκαβά στην Πλάκα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

13 Δεκεμβρίου 2017:

- Συνάντηση - συζήτηση με τον συγγραφέα και ποιητή **Κώστα Μαυρουδή**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου (Διδάσκουσα: Α. Καρακατσούλη).

- Επίσκεψη στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά και γνωριμία με το πεδίο εργασίας ενός σκηνογράφου, με ξενάγηση από τον καλλιτεχνικό διευθυντή του Δ.Θ.Π. **Νίκο Διαμαντή** και την υπεύθυνη του θεάτρου **Πασχαλιά Συγκίκου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνογραφία-Ενδυματολογία Α (Διδάσκουσα: Ε. Δουνδουλάκη).

20 Δεκεμβρίου 2017:

- Σεμινάριο - εργαστήριο με συντονιστή τον ηθοποιό **Δημήτρη Λάλο**, με θέμα: «Ο σύγχρονος Σαίξπηρ. Σκηνοθετώντας ένα αριστούργημα», στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Β (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

- Συνάντηση - συζήτηση με τον ιδρυτή και υπεύθυνο περιεχομένου και ψηφιακού marketing thinking του eAnagnostis.gr **Μιχάλη Καλαμαρά**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία του Βιβλίου (Διδάσκουσα: Α. Καρακατσούλη).

10 Ιανουαρίου 2018:

- Παραστάσεις – παρουσιάσεις εργασιών με θέμα: «Δράματα Ανατολής και Δύσης, ιστορίες και φωνές γυναικών», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α (Διδάσκων Ι. Βιβιλάκης).

- Παράσταση – παρουσίαση εργασίας για την οραματίστρια και συνθέτρια αγία

Χίλντεγκαρντ του Μπίνγκεν: «Χίλντεγκαρντ, η νέα Σίβυλλα», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α (Διδάσκων Ι. Βιβιλάκης, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

- Παρουσιάσεις των φοιτητών στα πλαίσια του μαθήματος: «Διαπολιτισμικές Θεατρικές Πρακτικές. Η επίδραση των ασιατικών μορφών τέχνης στη σύγχρονη σκηνοθεσία» (Διδάσκουσα Μ. Μέργου):

- «Perseus and the eye», με τεχνικές από το παραδοσιακό ιαπωνικό χοροθέατρο Νο.
- «Ηλέκτρα», με παραδοσιακές γαντόκουκλες της Ταϊβάν.
- «Ο μύθος της Ευρώπης συναντάει τον ύμνο της», με τεχνικές από το παραδοσιακό ιαπωνικό χοροθέατρο Νο.
- «Ιώ», με τεχνικές από το παραδοσιακό χοροθέατρο της Μαλαισίας Μαγιόνγκ.
- «Σφίγγα», με τεχνικές από τα παραδοσιακά θέατρα Νο και Καμπούκι της Ιαπωνίας και Κατακάλι της Ινδίας.

14 Ιανουαρίου 2018: Παρακολούθηση της παράστασης *Ο Γλάρος* του Α. Τσέκωφ, σε σκηνοθεσία Γιάννη Χουβαρδά στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, έπειτα από πρόσκληση του καλλιτεχνικού διευθυντή Νίκου Διαμαντή. Ακολούθησε συζήτηση των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών με τον θίασο, με συντονιστή τον διδάσκοντα Γρ. Ιωαννίδη, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνοθεσία Α.

16 Ιανουαρίου 2018: Παρακολούθηση της παράστασης *Ένας άνθρωπος επιστρέφει στην πατρίδα του πιστεύοντας ότι θα τον σκοτώσουν και τον σκοτώνουν*, βασισμένη στο ομώνυμο διήγημα του T.S. Eliot (Θέατρο Τέχνης), και συζήτηση με τους συντελεστές (μεταγραφή: Ιόλη Ανδρεάδη, Άρης Ασπροούλης, σκηνοθεσία: Ιόλη Ανδρεάδη, ερμηνευτές: Ρούλα Πατεράκη, Γιώργος Νανούρης), στο πλαίσιο του μαθήματος: Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ (Διδάσκουσα: Σ. Φελοπούλου).

26 Ιανουαρίου 2018: Υποδοχή του 4ου ΓΕΛ Ν. Ηρακλείου, με συνοδό τη διδάσκουσα θεατρολόγο Νάγια Μποέμη. Οι μαθητές συμμετείχαν σε δράσεις που σχεδιάστηκαν από την Ί. Λακίδου σε συνεργασία με φοιτητές του Τμήματος, και ξεναγήθηκαν στους χώρους της σχολής και στη Βιβλιοθήκη του Τμήματος από τη Λ. Αλεξιάδου.

3 Φεβρουαρίου 2018: Παρακολούθηση της πρεμιέρας της παράστασης *Το τραμ με το όνομα 'Πόθος'* του Τ. Ουίλλιαμς, σε σκηνοθεσία Μ. Μαρμαρινού στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, έπειτα από πρόσκληση του καλλιτεχνικού διευθυντή Νίκου Διαμαντή, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνοθεσία Β (Διδάσκοντες: Γρ. Ιωαννίδης - Ν. Διαμαντής).

6 Μαρτίου 2018: Βιωματικό εργαστήριο της ψυχολόγου - ψυχαναλυτικής ψυ-

κοινοπραξίας **Χριστίνας Μιχαλοπούλου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

9 Μαρτίου 2018: Παρακολούθηση μουσικοθεατρικής παράστασης από το σύνολο μιούζικαλ και κινηματογράφου του Μουσικού Σχολείου Λάρισας και την υπεύθυνη καθηγήτρια **Φρόσω Κτιστάκη**. Στη συνέχεια, ο Μ. Ι. Αλεξιάδης παρουσίασε τις δύο μουσικοθεατρικές διασκευές του *Don Kichōte* του Μ. Θερβάντες (*Don Quichotte*: όπερα του Ζυλ Μασνέ, *The Manofla Mancha*: μιούζικαλ του Μις Λέη). Ακολούθησε συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων με τους καθηγητές και τους μαθητές του συνόλου, πάνω σε ζητήματα της εκπαίδευσης και της μουσικοθεατρικής καλλιτεχνικής πράξης στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, στο πλαίσιο

του μαθήματος: Όπερα και Μουσικό Θέατρο στον 20ό αιώνα (Διδάσκων: Μ. Ι. Αλεξιάδης, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

15 Μαρτίου 2018: Επίσκεψη στο Σπαθάρειο Μουσείο Θεάτρου Σκιών στο Μαρούσι και ξενάγηση από τον παραγκιοζοπαίκτη **Άθω Δανέλλη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το ελληνικό θέατρο Σκιών (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

20 Μαρτίου και 15 Απριλίου 2018: Εργαστήριο για το θέατρο των εικόνων και το θέατρο φόρουμ του Boal με τη συμμετοχή της θεατρολόγου **Νάγιας Μποέμη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Γ. Λακίδου).

23 Μαρτίου 2018: Διάλεξη της ερευνήτριας του ΥΠ.ΠΟ. και υπεύθυνης για την καταγραφή και ανάδειξη του βεστιαρίου του Εθνικού Θεάτρου **Μάρας Καλοζούμη**, με θέμα: «Η έρευνα και η καταγραφή του Ιστορικού Βεστιαρίου του Εθνικού Θεάτρου», στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Θεατρολογικής Έρευνας (Διδάσκουσα: Α. Μαυρολέων).

27 Μαρτίου 2018: Υποδοχή δύο τάξεων της Α Λυκείου του 2ου ΓΕΛ Βριλλησίων, με συνοδούς τις διδάσκουσες θεατρολόγους Μορφούλα Τυλιγάδα και Νάγια Μποέμη. Οι μαθητές συμμετείχαν σε δράσεις που σχεδιάστηκαν από την Γ. Λακίδου σε συνεργασία με φοιτητές του Τμήματος, και ξεναγήθηκαν στους χώρους της σχολής και στη Βιβλιοθήκη του Τμήματος από τη Λ. Αλεξιάδου, ενώ είχαν επίσης την ευκαιρία να παρακολουθήσουν το μάθημα της Υποκριτικής με διδάσκουσα την Στεφάνια Γουλιώτη.

31 Μαρτίου 2018: Επίσκεψη-μάθημα στο Μουσείο της Ακρόπολης, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

- Επίσκεψη στο Αρχείο Παραστατικών Τεχνών του Ε.Λ.Ι.Α, όπου οι φοιτητές δημιούργησαν φιγούρες για την παράσταση *Ο Καραγκιόζης μάγειρας*, στο πλαίσιο του μαθήματος: Καραγκιόζης και Λαϊκός Πολιτισμός (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

17 Απριλίου 2018: Σεμινάριο των ηθοποιών **Ηλία Κουνέλα** και **Ιφιγένειας Γρίβα** πάνω στην τέχνη του θεάτρου για ασθενείς σε νοσοκομείο, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Τ. Λακίδου).

24 Απριλίου 2018:

- Παρακολούθηση της ανοιχτής δοκιμής του έργου *Η Πείνα* του Χαράλαμπου Γιάννου, σε σκηνοθεσία **Βαγγέλη Λάσκαρη** στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, και ξενάγηση στα παρασκήνια και σε όλο το χώρο του ιστορικού θεάτρου, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σκηνοθεσία Β (Διδάσκοντες: Γ. Ιωαννίδης - Ν. Διαμαντής).

- Επίσκεψη στο Θέατρο Τέχνης και συζήτηση για την αρχειοθέτηση των προγραμμάτων και του συνόλου του αρχειακού υλικού με τον ηθοποιό, σκηνοθέτη και Διευθυντή της Δραματικής Σχολής Κάρολος Κουν **Κωστή Καπελώνη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Θεατρολογικής Έρευνας (Διδάσκουσα: Α. Μαυρολέων).

- Συνάντηση – συζήτηση με τον ψυχοθεραπευτή **Κυριάκο Βλασόπουλο**, με θέμα: «Κρίσεις σε μια σύγχρονη σχολική τάξη», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιάκης - Ι. Λακίδου).

25 Απριλίου 2018: Ξενάγηση στην έκθεση Στέφανος Λαζαρίδης: ένας κυνικός ρομαντικός από τον επιμελητή της, σκηνογράφο **Αντώνη Βολανάκη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Σκηνογραφία, Θεατρική Αρχιτεκτονική και Ενδυματολογία Β (Διδάσκων: Μ. Στεφανίδης).

27 Απριλίου 2018: Σεμινάριο από τον σκηνοθέτη, ηθοποιό και δραματουργό **Κώστα Γάκη**, με θέμα τη δραματουργική και σκηνική ιδιοτυπία του Αριστοφάνη, με αφορμή την παράσταση *Αριστοφανιάδα* (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρήτης, καλοκαίρι 2016), στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Δ (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

2 Μαΐου 2018: Επίσκεψη - μάθημα στην Πνύκα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Β (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

3 Μαΐου 2018: Επίσκεψη στο θέατρο Baumstrasse/Δρόμος με τα Δέντρα και συζήτηση με τη σκηνοθέτρια **Μάρθα Φριντζήλα** για την εμπειρία της διοργάνωσης του Αττικού Σχολείου Αρχαίου δράματος, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

10 Μαΐου 2018:

- Συνάντηση – συζήτηση με τον σκηνοθέτη και βοηθό του Θ. Τερζόπουλου, **Σάββα Στρούμπο**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

- Συμμετοχή των φοιτητών/τριών του Τμήματος στις σχολικές μονάδες: Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά, 56ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών και 4ο Γενικό Λύκειο Ν. Ηρακλείου, για την παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών από τις θεατρολόγους Έλενα Μαμασούκα, Νάντια Γρηγοριάδου και Νάγια Μποέμη, και για την πραγματοποίηση συνεργατικών και αυτοδύναμων

διδασκαλών, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος – εμπυκωτής: διδακτική άσκηση στο σχολείο (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Γ. Λακίδου).

- Πραγματοποίηση θεατρικών εργαστηρίων στο πλαίσιο της Θεματικής Εβδομάδας στο 2ο Γυμνάσιο Κερατσινίου, από ομάδα φοιτητών/τριών του Τμήματος, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος – εμπυκωτής: διδακτική άσκηση στο σχολείο (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Γ. Λακίδου).

22 Μαΐου 2018: Συνάντηση με την ερμηνεύτρια, μουσικό, ηθοποιό και σκηνοθέτρια **Μάρθα Φριντζήλα** και βιωματικό εργαστήριο για τον ρόλο του θεατρολόγου στην εκπαίδευση, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Γ. Λακίδου).

22 και 24 Μαΐου 2018: Επίσκεψη στη Βιβλιοθήκη της Βουλής (αρχεία Μπενακείου Βιβλιοθήκης), συζήτηση με τους ερευνητές που αρχειοθετούν το αρχείο Αντώνη Σαμαράκη και περιήγηση στην έκθεση Γλωσσόπολις, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Θεατρολογικής Έρευνας (Διδάσκουσα: Α. Μαυρολέων).

1 Ιουνίου 2018: Ανοιχτό εργαστήριο με την καθηγήτρια στην Έδρα Κοραή του Κέντρου Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου King's College **Gonda Van Steen**, με θέμα: «*Η Αντιγόνη* του Άρη Αλεξάνδρου». Οι φοιτητές του Τμήματος παρουσίασαν δύο σκηνές από το έργο σε μορφή Θεατρικού Αναλογίου, ενώ στο πλαίσιο της διάλεξης προβλήθηκαν δραματοποιημένες σκηνές από ελληνοαμερικανούς φοιτητές, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Θεατρολογικής Έρευνας (Διδάσκουσα: Α. Μαυρολέων, ΑULA Φιλοσοφικής Σχολής)

6 Ιουνίου 2018: Επίσκεψη-μάθημα στο Θέατρο του Διονύσου, στο πλαίσιο του μαθήματος: Θέατρο της Αρχαιότητας Β (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

8 Ιουνίου 2018: Επίσκεψη στη νέα Εθνική Βιβλιοθήκη και το νέο κτήριο της Εθνικής Λυρικής Σκηνής στο Κέντρο Πολιτισμού - Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και ξενάγηση από την διδάσκουσα Άννα Μαυρολέων, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Θεατρολογικής Έρευνας.

Ιούνιος 2018: Ομιλία της μεταφράστριας και φιλόλογου Δρ. **Μαργαρίτας Μέλμπεργκ**, στο πλαίσιο του μαθήματος επιλογής: Δραματολογία σκανδιναβικού θεάτρου (Διδάσκουσα: Μ. Σεχοπούλου).

Εαρινό εξάμηνο 2018:

- Εργαστήρια στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκων: Πλ. Μαρομούστακος):
- 1° εργαστήριο: **Βίκτωρ Αρδίττης**, «Bertolt Brecht, Η σκηνή του δρόμου» (25 και 30 Μαΐου)
 - 2° εργαστήριο: **Νίκος Χατζόπουλος**, «Heinrich von Kleist, *Οι Μαριονέτες*» (28 Μαΐου και 1 Ιουνίου)
 - 3° εργαστήριο: **Γιάννης Κακλέας**, «Antonin Artaud» (4 και 8 Ιουνίου)
 - 4° εργαστήριο: **Αλέξανδρος Ευκλείδης**, «Edward Gordon Craig, *Οι Καλλιτέχνες του Θεάτρου του Μέλλοντος*» (11 και 13 Ιουνίου).
- Εργαστήρια στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκων: Πλ. Μαρομούστακος):
- 1° εργαστήριο: **Γιάννης Χουβαρδός**, «Σοφοκλή *Ηλέκτρα*» (2, 6 και 9 Μαΐου)
 - 2° εργαστήριο: **Νικαίτη Κοντούρη**, «Ευριπίδη *Τρωάδες*» (24 και 31 Μαΐου)
 - 3° εργαστήριο: **Φίλιππος Τσαλαχούρης**, «Από την Πάροδο στην Έξοδο» (29 Μαΐου και 5 Ιουνίου)
 - 4° εργαστήριο: **Γιάννης Μαργαρίτης**, «Αισχύλου *Αγαμέμνων*» (3 και 7 Ιουνίου).

2018-2019

23 Οκτωβρίου 2018: Επίσκεψη στο Αρχαίο Θέατρο του Διονύσου και σε ιερά σπήλαια απρόσιτα στο ευρύ κοινό, με ξεναγό τον υπεύθυνο των αναστηλωτικών εργασιών, αρχιτέκτονα **Κωνσταντίνο Μπολέτη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία Ευρωπαϊκού Θεάτρου Α (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

1 Νοεμβρίου 2019: Συμμετοχή του Τμήματος στην Ημέρα «Ανοικτών Πυλών» του Ε.Κ.Π.Α., που στόχο έχουν την ενημέρωση των μαθητών/τριών για το αντικείμενο σπουδών που τους ενδιαφέρει και την ξενάγησή τους στους πανεπιστημιακούς χώρους.

3 Νοεμβρίου 2018: Παρακολούθηση της μουσικοθεατρικής παράστασης για παιδιά *Μουσικοί και Φίλοι* των Burger Project στο Θέατρο Πόρτα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Παιδαγωγική και Διδακτική του Θεάτρου Α και Β, και των μαθημάτων του Π.Μ.Σ.: Το θέατρο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

4 Νοεμβρίου 2018: Παρακολούθηση της παράστασης για παιδιά *Νάρκισσος και Ηχώ... και άλλες μεταμορφώσεις* από την ομάδα ΘΕΑΜΑ (Θέατρο Ατόμων Με Αναπηρία). Ακολούθησε συζήτηση με τους ηθοποιούς, τη σκηνοθέτρια - δραματουργό **Ελιάνα Περηφάνου** και τον ιδρυτή της ομάδας και συν-δραματουργό **Βασίλη Οικονόμου**, για την πρόσληψη της παράστασης από το παιδικό και ενήλικο κοινό, στο πλαίσιο του μαθήματος: Παιδαγωγική και Διδακτική του Θεάτρου Α και Β και των μαθημάτων του Π.Μ.Σ.: Το θέατρο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

5 Νοεμβρίου 2018:

- Υποδοχή πρωτοετών φοιτητών, με καλωσόρισμα από την Κοσμήτορα Ελ. Καραμαλέγκου, την Πρόεδρο του Τμήματος Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, τον Αναπληρωτή Πρόεδρο Ι. Βιβιλάκη και μέλη του Τμήματος. Στην υποδοχή παρουσιάστηκαν σκηνές από τον *Βασιλικό* του Αντ. Μάτεσι, από φοιτητές του μαθήματος: Θεατρική Αγωγή (Διδάσκουσα: Ευ. Στιβανάκη, Αίθρα Φιλοσοφικής Σχολής).

- Παρακολούθηση της παράστασης *Μενεξέδες και Ζουμπούλια* του Νότη Παρασκευόπουλου, πάνω σε αληθινές μαρτυρίες ανθρώπων που φιλοξενούνται σε γηροκομεία, στο πλαίσιο του μαθήματος: Παιδαγωγική και Διδακτική του Θεάτρου Α και Β και των μαθημάτων του Π.Μ.Σ.: Το θέατρο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

7 Νοεμβρίου 2018: Επίσκεψη – ξενάγηση στο Θέατρο Ηρώδου του Αττικού από την αρχαιολόγο, υπεύθυνη της Εφορείας Αρχαιοτήτων της Πόλης των Αθηνών για τους αρχαιολογικούς χώρους του Ηρωδείου και του Θεάτρου του Διονύσου, **Χρ. Παπασταμάτη-φον Μόοκ**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Ε (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

11 Νοεμβρίου 2018: Παρακολούθηση της παράστασης για εφήβους *Ελένη. Η αλήθεια μέσα στις πλάνες*, σε διασκευή (του ομώνυμου έργου του Ευριπίδη) και σκηνοθεσία της Τζωρτζίνας Κακουδάκη, και συζήτηση με τους ηθοποιούς για τις δημιουργικές διαδικασίες της πρόβας και για την πρόσληψη της παράστασης από το εφηβικό κοινό, στο πλαίσιο του μαθήματος: Παιδαγωγική και Διδακτική του Θεάτρου Α και Β και των μαθημάτων του Π.Μ.Σ.: Το θέατρο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και

πράξη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

15 Νοεμβρίου 2018: Επίσκεψη – ξενάγηση στο Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα και στην έκθεση Tseklenis. Τα χρόνια της μόδας στο Ναύπλιο, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ενδυμασία και Θέατρο (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

19 Νοεμβρίου 2018: Ομιλία της αφηγήτριας **Αγνής Στρουμπούλη**, με θέμα: «Μια μήση στα λαϊκά παραμύθια και την επιτέλεσή τους», στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

26 Νοεμβρίου 2018: Επίσκεψη – μάθημα στο Λουτρό των Αέρηδων, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

29 Νοεμβρίου 2018: Παρακολούθηση της παράστασης *Βυσσινόκηπος* του Άντον Τσέχωφ στο Θέατρο Δημήτρης Χορν, και συζήτηση με τον σκηνοθέτη **Κ. Μαρκουλάκη** και τους ηθοποιούς (Θ. Μπαζάκα, Δ. Λιγνάδη, Κ. Καρβούνη, Αθ. Μαξίμου, Γ. Κότσιφα, Σ. Τουμάση, Γ. Στόλλα, Αλ. Μαυρόπουλου, Τ. Δημητρόπουλο, Γ. Νταλάρα). Τη συζήτηση συντόνισε η διδάσκουσα Μ. Αντωνίου, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Σύγχρονες Σκηνοθετικές Προσεγγίσεις Α και Υποκριτική Α.

2 και 7 Δεκεμβρίου 2018: Επίσκεψη στο Μουσείο Μπενάκη, στη συλλογή Νεότερου Ελληνισμού και στο τμήμα με τις παραδοσιακές φορεσιές, και ξενάγηση από την επιμελήτρια **Ξένια Πολίτου**. Επίσης ξενάγηση στο Ατελιέ του **Βασίλη Ζούλια**, από τον ίδιο τον σχεδιαστή, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ενδυμασία και Θέατρο (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

2 Δεκεμβρίου 2018: Παρακολούθηση της παράστασης για παιδιά *Η Τραμπάλα* του Στιούαρτ Μέλτον, σε σκηνοθεσία **Σοφίας Πάσχου** στο Μικρό Εθνικό, στο πλαίσιο του μαθήματος: Παιδαγωγική και Διδακτική του Θεάτρου: θεωρία και πράξη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

3 Δεκεμβρίου 2018: Επίσκεψη – ξενάγηση – μάθημα στην Αρχαία Αγορά από την αρχαιολόγο **Μαρία Λιάσκα**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

9 Δεκεμβρίου 2018: Παρακολούθηση της παράστασης *Ελένη* του Ευριπίδη στο Θέατρο του Νέου Κόσμου και συζήτηση με τη σκηνοθέτρια της παράστασης, **Τζωρτζίνα Κακουδάκη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Γ (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

10 Δεκεμβρίου 2018: Επίσκεψη – μάθημα στο Παλιό Πανεπιστήμιο της Πλάκας, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

14 Δεκεμβρίου 2018:

- Εργαστήριο από τον σκηνοθέτη, μεταφραστή και υποψήφιο διδάκτορα του Τμήματος **Μενέλαο Καραντζά**, για τον αρχαίο τραγικό Χορό με βάση τους *Πέρσες* του Αισχύλου, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Α (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

- Παρακολούθηση της παράστασης *Το Ταξίδι*, σε δραματουργική συνεργασία Β. Κυριακού και Αρτ. Μάνου, αποτέλεσμα θεατρικού εργαστηρίου εφήβων προσφύγων, Ελλήνων εφήβων και ηθοποιών του Εθνικού. Ακολούθησε συζήτηση με την σκηνοθέτρια της παράστασης και υπεύθυνη του Μικρού Εθνικού, **Σοφία Βγενοπούλου**, για τις διεργασίες δημιουργίας και για την πρόσληψη της παράστασης, στο πλαίσιο του μαθήματος: Παιδαγωγική και Διδακτική του Θεάτρου Α και Β, και των μαθημάτων του Π.Μ.Σ.: Το θέατρο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

16 Δεκεμβρίου 2018: Παρακολούθηση της παράστασης *Εγώ ο Μάρκος* σε σκηνοθεσία **Θ. Παπαγεωργίου**, και συζήτηση με τον ηθοποιό και σκηνοθέτη, την οποία συντόνισε η διδάσκουσα Μ. Αντωνίου, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Σύγχρονες Σκηνοθετικές Προσεγγίσεις Α και Υποκριτική Α.

17 Δεκεμβρίου 2018: Επίσκεψη – μάθημα μέσα στον οντά, στο παλαιότερο σπίτι της Αθήνας, το Αρχοντικό των Μπενιζέλων, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

18 Δεκεμβρίου 2018: Επίσκεψη στο Μουσείο Παιδείας του Ε.Κ.Π.Α και παρακολούθηση του εκπαιδευτικού προγράμματος για παιδιά Δ-ΣΤ Δημοτικού: «Μία μέρα στο σχολείο εκατό χρόνια πριν», στο πλαίσιο του μαθήματος: Παιδαγωγική και Διδακτική του Θεάτρου Α (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

19 Δεκεμβρίου 2018: Σεμινάριο του ηθοποιού του Εθνικού Θεάτρου **Στρατή Πανούριου** για την παράσταση *Σκόρδα κεφάλια δώδεκα, κρομμύδια δεκαπέντε*, που ανέβασε στο Μουσείο Μπενάκη. Ακολούθησε συζήτηση για τη βυζαντινή σάτιρα και τον Πτωχοπρόδρομο, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία ευρωπαϊκού θεάτρου Α (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

21 Δεκεμβρίου 2018: Συνάντηση – συζήτηση με την ομάδα Ίρις, την ηθοποιό **Ελισάβετ Κωνσταντοπούλου** και τον σκηνοθέτη και ηθοποιό **Ερρίκο Μηλιάρη**, για την παράσταση *Βυσσιώκηπος* του Άντον Τσέχωφ, που ανέβηκε στο θέατρο Εμπρός τον Μάιο του 2016, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σύγχρονες Σκηνοθετικές Προσεγγίσεις Α (Διδάσκουσα: Μ. Αντωνίου).

7 Ιανουαρίου 2019: Επίσκεψη – μάθημα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψη

ψή του (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

11 Ιανουαρίου 2019:

- Συνάντηση – συζήτηση με την σκηνοθέτρια **Νικαίτη Κοντούρη**, με θέμα: «Αρχαία τραγωδία: Από τη δραματουργία στη σκηνική πράξη». Η συζήτηση αφορούσε στις παραστάσεις του *Αγαμέμνονα* (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κοζάνης 2013) και των *Περσών* (Κ.Θ.Β.Ε. 2014), που σκηνοθέτησε η Ν. Κοντούρη, με συνεργάτη στη δραματουργική επεξεργασία τον Λεωνίδα Παπαδόπουλο, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Α: Το θεατρικό έργο του Αισχύλου και Σκηνοθεσία - Πρακτικές Σκηνικές εφαρμογές - Από το αρχαίο δράμα στη σύγχρονη σκηνή (Διδάσκοντες: Κ. Διαμαντάκου - Λ. Παπαδόπουλος).

- Παρακολούθηση της παράστασης *Ο θεός Βάνιας* του Άντον Τσέχωφ στο Κέντρο Ελέγχου Τηλεοράσεων, και συζήτηση με την σκηνοθέτρια **Μαρία Μαγκανάρη**, τον συνθέτη **Παναγιώτη Καλατζόπουλο** και τους ηθοποιούς (Σύρμω Κεκέ, Ανθή Ευστρατιάδου, Δημήτρη Ντάσκα και Γιωργή Τσαμπουράκη), στο πλαίσιο του μαθήματος: Σύγχρονες σκηνοθετικές προσεγγίσεις Α (Διδάσκουσα: Μ. Αντωνίου).
14 Ιανουαρίου 2019: Συνάντηση – συζήτηση με τον σκηνοθέτη και βοηθό του Θ. Τερζόπουλου **Σάββα Στρούμπο**, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του: Η πολιτική διάσταση της αρχαιοελληνικής τραγωδίας: *Αντιγόνη-Αίας* (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

24 Ιανουαρίου 2019: Παρακολούθηση της παράστασης *Τρεις αδελφές* του Άντον Τσέχωφ, σε σκηνοθεσία Δημήτρη Ξανθόπουλου στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σύγχρονες Σκηνοθετικές Προσεγγίσεις Α (Διδάσκουσα: Μ. Αντωνίου).

6 Φεβρουαρίου 2019: Παρακολούθηση της παράστασης *Ερωτευμένος Σαίξπηρ* του Lee Hall, σε σκηνοθεσία Γιάννη Κακλέα στον Ελληνικό Κόσμο. Ακολούθησε ξενάγηση στα παρασκήνια, μελέτη των μηχανισμών και συνομιλία με τους τεχνικούς και τη διευθύντρια σκηνής, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ευρωπαϊκή Δραματολογία Α (Διδάσκουσα: Ξ. Γεωργοπούλου).

27 Φεβρουαρίου 2019: Συνάντηση – συζήτηση με τον σκηνοθέτη και μεταφραστή **Δημήτρη Μαυρίκιο**, με θέμα τον λογοτεχνικό και θεατρικό λόγο, τη διασκευή, την επανεγγραφή και μετάφραση των λογοτεχνικών κειμένων και τη δημιουργική διαδικασία που προηγείται της παράστασης, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Σκηνοθετικές προσεγγίσεις Β, Υποκριτική Β και Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α (Διδάσκουσες: Μ. Αντωνίου - Λ. Αλεξιάδου).

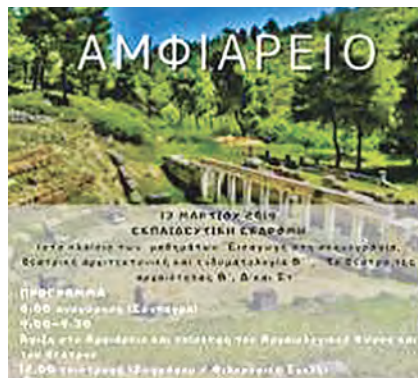
Χειμερινό εξάμηνο 2018-2019: Εργαστήρια με την συμμετοχή των σκηνοθετών **Γιάννη Κακλέα**, **Σίμου Κακάλα**, **Έκτορα Λυγίζου**, **Ακύλα Καραζήση** και **Γιάννη Μόσχου**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος).

6 Μαρτίου 2019: Συμμετοχή του Τμήματος στην Ημέρα «Ανοικτών Πυλών» του Ε.Κ.Π.Α., που στόχο έχουν την ενημέρωση των μαθητών/τριών για το αντικείμενο σπουδών που τους ενδιαφέρει και την ξενάγησή τους στους πανεπιστημιακούς χώρους.

12 και 14 Μαρτίου 2019: Σεμινάριο με τις θεατροπαιδαγωγούς **Άβρα Αυδή** και **Μελίνα Χατζηγεωργίου**, με θέμα: «Η τεχνική Δάσκαλος σε Ρόλο. Θεωρία και εφαρμογή», στο πλαίσιο του μαθήματος: Παιδαγωγική και Διδακτική του Θεάτρου Α και Β και των μαθημάτων του Π.Μ.Σ.: Το θέατρο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

13 Μαρτίου 2019: Επίσκεψη στο αρχαίο θέατρο Αμφιαρείου Αττικής, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη θεατρική αρχιτεκτονική, τη σκηνογραφία και την ενδυματολογία Β (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

18 Μαρτίου 2019 και 21 Μαΐου 2019: Στο πλαίσιο της θεματικής εβδομάδας για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, 35 φοιτητές και φοιτήτριες του Τμήματος ανέλαβαν για τέσσερις διδακτικές ώρες τα 18 τμήματα των τριών τάξεων του 2ου Πειραματικού Γυμνασίου Αθήνας και του 4ου Γυμνασίου Π. Φαλήρου. Οι φοιτητές δούλεψαν με τους μαθητές θέματα όπως: προσφυγικό, εξάρτηση από το internet, διαφορετικότητα, σχολικός εκφοβισμός, δικαίωμα στη γονεϊκότητα, οδική ασφάλεια, τρίτη ηλικία, ελευθερία έκφρασης. Η δράση πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), από το οποίο συμμετείχε η Φανή Μυρωνάκη, συντονίστρια

της επιστημονικής μονάδας «Τέχνες», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Γ. Λακίδου).

19 Μαρτίου 2019: Παρακολούθηση της παράστασης – εκπαιδευτικού προγράμματος *Ο παραγκιόζης μαέστρος* του Ηλία Καρελλά και ξενάγηση στο σπίτι του Καραγκιόζη στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, με τη συνοδεία του **Άθω Δανέλλη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το παραδοσιακό θέατρο σκιών (Διδάσκων: Ι. Βιβιλάκης).

23 Μαρτίου 2019: Παρακολούθηση της παράστασης *Folie à deux* (βασισμένης σε μια ιδέα των Gardenal Collective), σε σκηνοθεσία **Πηνελόπης Μωρούτ** στο Θέατρο Σφενδόνη, και συζήτηση με τη σκηνοθέτρια και τις ηθοποιούς της παράστασης, Σαμπρίνα Μπροντέσκου και Δήμητρα Σπανούλη, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Υποκριτική Β και Σύγχρονες σκηνοθετικές προσεγγίσεις Β (Διδάσκουσα: Μ. Αντωνίου).

25 Μαρτίου 2019: Συζήτηση και βιωματικό εργαστήριο με την ψυχολόγο - ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεύτρια **Χριστίνα Μιχαλοπούλου**, με θέμα το σχολικό περιβάλλον, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Γ. Λακίδου).

2 Απριλίου 2019: Εργαστήριο από τη **Μαρίνα Μέργου** για το θέατρο Νο, στο πλαίσιο του μαθήματος: Σύγχρονες σκηνοθετικές προσεγγίσεις (και της μελέτης για το Θέατρο του Ήλιου) (Διδάσκουσα: Μ. Αντωνίου).

5 Απριλίου 2019: Συνάντηση - συζήτηση με τον ψυχοθεραπευτή και ομαδικό αναλυτή **Κυριάκο Βλασόπουλο**, με θέμα: «Κρίσεις στη σχολική τάξη», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Γ. Λακίδου).

8 Απριλίου 2019:

- Διάλεξη του **Νότη Παρασκευόπουλου** και της **Κωνσταντίνας Μαλιτζού**, με αφορμή την παράστασή τους *Μενεξέδες και Ζουμπούλια* (που στηρίζεται σε αληθινές ιστορίες ανθρώπων που βρίσκονται σε ανοϊκές καταστάσεις, όπως η νόσος Αλτσχάιμερ) και τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα Θάλλω σε γηροκομεία και σχολεία, στο πλαίσιο του μαθήματος: Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη (στο Π.Μ.Σ.: Ελληνικό και Παγκόσμιο Θέατρο: Δραματουργία, Παράσταση, Εκπαίδευση - Κατεύθυνση: Διδακτική του θεάτρου. Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

- Συνάντηση - συζήτηση με τον νομικό σύμβουλο του Συμβουλίου προσφύγων **Σπύρο Κουλοχέρη**, με θέμα τη διαφορετικότητα, τα στερεότυπα και τα εγκλήματα μίσους, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Γ. Λακίδου).

9 Απριλίου 2019: Συνάντηση – συζήτηση με τον ηθοποιό **Πέρη Μιχαηλίδη**, για τους σκηνοθετικούς και υποκριτικούς τρόπους προσέγγισης ρόλων της σύγχρονης δραματουργίας, μέσω αναφορών σε έργα των Koltès, Hamsun, Bernhard, τη γνωριμία του με τον Georges Banu και τον Jerzy Grotowski και τον ρόλο της μουσικής στις σκηνοθεσίες του, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας Β και Σκηνοθεσία-Πρακτικές Σκηνικές Εφαρμογές - Δραματική Μονολογικότητα και Θεατρικοί Μονόλογοι (Διδάσκοντες: Α. Αλτουβά - Λ. Παπαδόπουλος).

12 Απριλίου 2019: Ομιλία της υποψήφιας Διδάκτορος του Κρατικού Πανεπιστημίου της Τιφλίδας Ιβάνε Τζαβαχισβίλι και ερευνητικής υποτρόφου στην Ελλάδα **Maya Kiladze**, με θέμα: “War, Gender and Sexuality in Modern Greek Play writing”, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Δ (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

14 Απριλίου 2019: Παρακολούθηση της διαδραστικής ψηφιακής παράστασης για εφήβους *Bubble Jam* στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, και συζήτηση με τον σκηνοθέτη **Daniel Wetzel**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Παιδαγωγική και Διδακτική του Θεάτρου Α και Β (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

15 Απριλίου 2019: Συζήτηση με τον ψυχοθεραπευτή - ομαδικό αναλυτή **Κυριάκο Βλασόπουλο**, με θέμα: «Κρίσεις στη σχολική τάξη», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυχωτής (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης – Γ. Λακίδου).

16 Απριλίου 2019:

- Επίσκεψη στην Πνύκα και ξενάγηση από τον αρχιτέκτονα, ακαδημαϊκό και επί σειρά ετών υπεύθυνο για τα αναστηλωτικά έργα της Ακρόπολης **Μανόλη Κορρέ**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Θέατρο της Αρχαιότητας Β (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

- Ομιλία της καλλιτέχνιδας παραστατικών τεχνών **Ελίζας Σόρογκα**, με θέμα: «Performance: μεθοδολογία, εργαλεία και σύγχρονες τάσεις». Παρουσιάστηκε επίσης η προσωπική συνεργασία της με την Geraldine Pilgrim και το είδος της “site specific performance” και αποσπάσματα από βραβευμένα έργα της (όπως η performance *Women in Agony* -Α Βραβείο σύγχρονης τέχνης στον 11ο Παγκ. Διαγωνισμό Arte Laguna Prize στη Βενετία, Μάρτιος 2017 και η παράσταση *Ρίζες* στο Φεστιβάλ Αθηνών 2018), στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Β (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

17 Απριλίου 2019: Συνάντηση - συζήτηση με την ηθοποιό **Αναστασία-Ραφαέλα Κονίδη**, με θέμα την παράσταση του Εθνικού Θεάτρου *Αντιγόνη* το 2016, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

10 Μαΐου 2019: Εργαστήριο με την σκηνοθέτρια, ηθοποιό, δραματουργό και

θεατροπαιδαγωγό **Τζωρτζίνα Κακουδάκη**, με θέμα τους *Αχαρνείς* του Αριστοφάνη, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Δ (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

10 Μαΐου 2019: Ομιλία της ερευνήτριας και συγγραφέως **Πολυξένης Κ. Μπίστα**, με θέμα: «Η πεζογραφία της Γενιάς του '30» (με έμφαση στους συγγραφείς και διανοούμενους Άγγελο Τερζάκη και Γιώργο Θεοδοκιά) και συζήτηση πάνω στο μυθιστόρημα, τις πνευματικές αναζητήσεις της εποχής και τις σχέσεις παράδοσης και νεωτερικότητας, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας II (Διδάσκουσα: Λ. Αλεξιάδου).

13 Μαΐου 2019: Ανοικτή συζήτηση με την ψυχοθεραπεύτρια και ομαδική ψυχαναλύτρια **Χριστίνα Μιχαλοπούλου**, με θέμα: «Τί είναι η εφηβεία;», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής. Διδακτική άσκηση στο σχολείο (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Ί. Λακίδου).

14 Μαΐου 2019: Ομιλία της βραβευμένης Ελληνοσύριας καλλιτέχνιδας **Rafika Chawishe**, με θέμα: «Community Theatre και είδη Performance στη σύγχρονη διεθνή σκηνή». Ακολούθησε συζήτηση για θέματα ορολογίας και έρευνας σχετικά με τις παραστάσεις και τα projects, που διοργανώνει, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και Σκηνοθεσίας Β (Διδάσκουσα: Α. Αλτουβά).

17 Μαΐου 2019: Ομιλία του ποιητή, δοκιμιογράφου, ισπανιστή, μεταφραστή, εκδότη του ελληνο-ισπανικού λογοτεχνικού περιοδικού *Erato* και Αντεπιστέλλοντος Μέλους της Ακαδημίας Γραμμάτων της Γρανάδας **Στέλιου Καραγιάννη**, με θέμα: «Ο μοντερνισμός και η ποιητική γενιά του '27 στην Ισπανία», με έμφαση στο ποιητικό και θεατρικό έργο του Λόρκα, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας II (Διδάσκουσα: Λ. Αλεξιάδου).

18 Μαΐου 2019: Επίσκεψη στις δύο νέες σκηνές της Εθνικής Λυρικής Σκηνής στο Κέντρο Πολιτισμού – Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, και ξενάγηση από τον καλλιτεχνικό διευθυντή της Εναλλακτικής Σκηνής **Αλέξανδρο Ευκλείδη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Β (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

20 Μαΐου 2019: Εργαστήριο της θεατρολόγου **Νάγιας Μποέμη** για το Θέατρο του Καταπιεσμένου και το Θέατρο Φόρουμ, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής» (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Ί. Λακίδου).

22 Μαΐου 2019: Προβολή του αρχαιολογικού ντοκιμαντέρ *Αγέλαστος Πέτρα* του **Φίλιππου Κουτσαφτή** και συζήτηση με τον σκηνοθέτη, στο πλαίσιο του μαθήματος: Θέατρο της Αρχαιότητας ΣΤ (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη, Aula Φιλοσοφικής Σχολής).

24 Μαΐου 2019: Διάλεξη του καθηγητή Ιστορίας και Θεωρίας του Θεάτρου στην Ακαδημία Θεάτρου της Σαγκάης **Ding Sheng**, με θέμα “The Ancient Greek Drama in China”, για την πρόσληψη του αρχαίου δράματος από τη νεότερη και σύγχρονη κινεζική θεατρική σκηνή, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Δ (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

27 Μαΐου 2019: Συνάντηση - συζήτηση με την ψυχολόγο - ψυχαναλύτρια - ψυχοθεραπεύτρια **Χριστίνα Μιχαλοπούλου** και τον ψυχοθεραπευτή - ομαδικό αναλυτή **Κυριάκο Βλασόπουλο**, με θέμα τον απολογισμό του εξαμήνου και το ζήτημα του αναστοχασμού, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο θεατρολόγος εμπυκωτής (Διδάσκοντες: Ι. Βιβιλάκης - Ί. Λακίδου).

31 Μαΐου 2019: Συνάντηση - συζήτηση με τον ποιητή, θεατρικό συγγραφέα και κριτικό λογοτεχνίας **Θωμά Τσαλαπάτη**, ο οποίος το 2018 κέρδισε το πρώτο βραβείο ποίησης του Premio Inedito-Colline di Torino. Τον ποιητή παρουσίασε ο φοιτητής Τριαντάφυλλος Σιδερίδης, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας II (Διδάσκουσα: Λ. Αλεξιάδου).

3 Ιουνίου 2019: Διάλεξη και βιωματικό σεμινάριο του επίκουρου καθηγητή Π.Τ.Δ.Ε. του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης **Σίμου Παπαδόπουλου**, με θέμα: «Παιδαγωγική του Θεάτρου», στο πλαίσιο του μαθήματος: Παιδαγωγική και Διδακτική του Θεάτρου Α και Β, και των μαθημάτων του Π.Μ.Σ.: Το θέατρο στη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και: Διδακτική του Θεάτρου: θεωρία και πράξη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

5 Ιουνίου 2019: Ομιλία του σκηνογράφου - ενδυματολόγου **Κωνσταντίνου Ζαμάνη**, με θέμα: «Παρόν και μέλλον της ελληνικής σκηνογραφίας», την οποία ακολούθησε συζήτηση, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Β (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

7 Ιουνίου 2019: Συνάντηση - συζήτηση με τον συγγραφέα, σεναριογράφο και Ακαδημαϊκό **Θανάση Βαλτινό** και τον ηθοποιό και σκηνοθέτη **Αντώνη Αντωνίου** (με την παρουσία της ηθοποιού **Νατάσας Ασίκη**), για θέματα που αφορούν στο λογοτεχνικό έργο του Θ. Βαλτινού και στην παράσταση του Αντ.

Αντωνίου *Το συναξάρι του Ανδρέα Κορδοπάτη*, σε διασκευή του ομώνυμου βιβλίου του συγγραφέα, στο πλαίσιο των μαθημάτων: Υποκριτική Β, Σύγχρονες σκηνοθετικές προσεγγίσεις Β και: Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας ΙΙ (Διδάσκουσες: Λ. Αλεξιάδου - Μ. Αντωνίου).

10 Ιουνίου 2019: Διάλεξη του επίκουρου καθηγητή του Τμήματος Θεολογίας Ε.Κ.Π.Α. **Μάριου Λιάγκη-Κουκουνάρα**, με θέμα: «Ζητήματα Ταυτότητας και Διαχείρισης Συγκρούσεων στο σχολείο», την οποία ακολούθησε βιωματικό σεμινάριο, στο πλαίσιο των μαθημάτων του Π.Μ.Σ.: Το θέατρο στη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και: Διδακτική του Θεάτρου: θεωρία και πράξη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

2019-2020

16 Οκτωβρίου 2019: Παρακολούθηση της παράστασης *Απόψε αυτοσχεδιάζουμε* του Λ. Πιραντέλλο, σε σκηνοθεσία **Δημήτρη Μαυρίκιου** στο Εθνικό Θέατρο, και συζήτηση με τους συντελεστές, το πλαίσιο του μαθήματος Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ (Διδάσκουσα: Σ. Φελοπούλου).

17 Οκτωβρίου 2019: Εκπαιδευτική επίσκεψη στο θέατρο του Διονύσου, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη θεατρική αρχιτεκτονική, σκηνογραφία και ενδυματολογία Α (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

1 Νοεμβρίου 2019: Παρουσίαση αποσπασμάτων από τον *Ερωτόκριτο* του Βιτσέντζου Κορνάρου από φοιτητές του μαθήματος Υποκριτική Α, σε σκηνοθεσία της διδάσκουσας Μ. Αντωνίου, στο πλαίσιο της Ημερίδας «Italoellenika. Συναντήσεις για τη Γλώσσα και τη Μετάφραση» (Κεντρικό Κτήριο Ε.Κ.Π.Α. - Αμφιθέατρο «Άλκης Αργυριάδης»).

11 Νοεμβρίου 2019: Υποδοχή πρωτοετών του Τμήματος από τον Κοσμήτορα Αχ. Χαλδαιάκη, την Πρόεδρο του Τμήματος Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου και τα μέλη του Τμήματος. Φοιτητές/τριες του μαθήματος Θεατρική Αγωγή

γή Β παρουσίασαν σκηνές από το *Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας* του Ουίλιαμ Σαίξπηρ, σε σκηνοθετική επιμέλεια της διδάσκουσας Κλ. Φανουράκη (Αυλα Φιλοσοφικής Σχολής).

11 Νοεμβρίου 2019 και 5 Δεκεμβρίου 2019: Συμμετοχή του Τ.Θ.Σ. στην Ημέρα «Ανοιχτών Πυλών» του Ε.Κ.Π.Α., που στόχο έχουν την ενημέρωση των μαθητών/τριών για το αντικείμενο σπουδών που τους ενδιαφέρει και την ξενάγησή τους στους πανεπιστημιακούς χώρους. Στη διάρκεια της Ημέρας παρουσιάστηκαν σκηνές από το *Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας* του Ουίλιαμ Σαίξπηρ από φοιτήτριες/τές του μαθήματος Θεατρική Αγωγή Β, σε σκηνοθετική επιμέλεια της διδάσκουσας Κλ. Φανουράκη.

- Συνάντηση με την **Αγνή Στρουμπούλη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

- Εισήγηση της διδάκτορος Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και συγγραφέως **Πολυξένης Κ. Μπίστα**, με θέμα «Ζητήματα ετερότητας στο θεατρικό έργο *Θωμάς ο Δίψυχος* του Άγγελου Τερζάκη», την οποία ακολούθησε συζήτηση, στο πλαίσιο του μαθήματος επιλογής: Ζητήματα Ετερότητας στη Νεοελληνική Λογοτεχνίας (Διδάσκουσα: Λ. Αλεξιάδου).

20 Νοεμβρίου 2019: Επίσκεψη στο Θέατρο Ηρώδου του Αττικού και ξενάγηση από την αρχαιολόγο, υπεύθυνη της Εφορείας Αρχαιοτήτων της Πόλης των Αθηνών για τους αρχαιολογικούς χώρους του Ηρωδείου και του Θεάτρου του Διονύσου **Χρ. Παπασταμάτη - φον Μόοκ**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Ε (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

21 Νοεμβρίου 2019: Συνάντηση με τον σκηνοθέτη και μεταφραστή **Δημήτρη Μαυρίκιο**, με θέμα τον Πιραντέλλο, τη διασκευή και τις παραστάσεις του, στο πλαίσιο του μαθήματος: Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ (Διδάσκουσα: Σ. Φελοπούλου).

23 Νοεμβρίου 2019: Παρακολούθηση της παράστασης *Αντιγόνη* του Σοφοκλή και συζήτηση με τον σκηνοθέτη **Σάββα Στρούμπο**, στο θέατρο Άτις-Νέος Χώ-

ρος, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Ζητήματα αρχαίου θεάτρου. Ο Έρωτας στην Τραγωδία: *Αντιγόνη-Τραχίνιες* (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

26 Νοεμβρίου 2019: Επίσκεψη στην Πλάκα, στην Αρχαία Αγορά και στην Πνύκα για αφηγήσεις παραμυθιών, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εργαλεία του θεάτρου στην εκπαίδευση (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

9 Δεκεμβρίου 2019: Συνάντηση με τον σκηνοθέτη **Θωμά Μοσχόπουλο**, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Ζητήματα αρχαίου θεάτρου. Ο Έρωτας στην Τραγωδία: *Αντιγόνη-Τραχίνιες* (Διδάσκουσα: Ι. Ρεμεδιάκη).

15 Δεκεμβρίου 2019: Εκπαιδευτική επίσκεψη στο Μουσείο Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας Κώστα Κοτσανά, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη θεατρική αρχιτεκτονική, σκηνογραφία και ενδυματολογία Α (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

16 Δεκεμβρίου 2019: Ομιλία της αφηγήτριας παραμυθιών και συγγραφέως **Αγνής Στρουμπούλη**, με θέμα: «Το λαϊκό παραμύθι ως αθάνατο νερό», στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Το θέατρο στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, με πρωτοβουλία και εισαγωγή της ομότιμης καθηγήτριας Ά. Ταμπάκη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

17 Δεκεμβρίου 2019:

- Ομιλία της αφηγήτριας παραμυθιών και συγγραφέως **Λίλης Λαμπρέλλη**, με θέμα: «Προσέγγιση στο λαϊκό παραμύθι και στην άτεχνη τέχνη της αφήγησης», στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Το θέατρο στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, με πρωτοβουλία και εισαγωγή της ομότιμης καθηγήτριας Ά. Ταμπάκη (Διδάσκουσα: Κλ. Φανουράκη).

- Συζήτηση με τον ηθοποιό - σκηνοθέτη - μουσικό και δραματουργό **Κώστα Γάκη**, με θέμα: «Από την Αντιγόνη στη Μήδεια»: Η διαδρομή της [τραγικής] γυναίκας», με βάση την παράσταση *Από την Αντιγόνη στη Μήδεια* (θέατρο Άλφα-Ιδέα, 2019), στο πλαίσιο του μαθήματος: Το Θέατρο της Αρχαιότητας Γ: Το θεατρικό έργο του Ευριπίδη (Διδάσκουσα: Κ. Διαμαντάκου).

19 Δεκεμβρίου 2019: Συζήτηση με την συγγραφέα - ψυχίατρο **Βασιλεία Γεωργίου**, για το βιβλίο της *Η έκτη μέρα* (Κρατικό Βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου συγγραφέα 2016), στο πλαίσιο του μαθήματος: Ζητήματα Ετερότητας στη Νεοελληνική Λογοτεχνία (Διδάσκουσα: Λ. Αλεξιάδου).

13 Ιανουαρίου 2020: Ομιλία του **Στάθη Λιβαθινού** για τη σκηνοθετική του προσέγγιση στη τραγωδία *Αντιγόνη*, στη νέα Αίθουσα Διδασκαλίας του Π.Μ.Σ. που εγκαινιάστηκε με την παρούσα εκδήλωση. Τον σκηνοθέτη υποδέχτηκε η Διευθύντρια του Π.Μ.Σ., Χρ. Σταματοπούλου - Βασιλάκου, και τον παρουσίασε η διδάσκουσα του μαθήματος Ι. Ρεμεδιάκη, που είχε και την πρωτοβουλία

της πρόσκλησής του, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Το αρχαίο θέατρο και η πρόσληψή του.

13 - 24 Ιανουαρίου 2020: Διοργάνωση τεσσάρων βιωματικών πρακτικών εργαστηρίων, στο πλαίσιο του υποχρεωτικού μαθήματος: Εισαγωγή στην Ιστορία της Υποκριτικής και της Σκηνοθεσίας Α (Διδάσκων: Πλ. Μαυρομούστακος, Θέατρο Σημείο).

- 1^ο Εργαστήριο - **Γιώργος Βαλαής** / Milo Rau: 13 και 20 Ιανουαρίου 2020
- 2^ο Εργαστήριο - **Ανέστης Αζάς** / Bertolt Brecht: 14 και 23 Ιανουαρίου 2020
- 3^ο Εργαστήριο - **Άντζελα Μπρούσκου** / Bernard Marie Koltès: 17 και 22 Ιανουαρίου 2020
- 4^ο Εργαστήριο - **Θέμελης Γλυνάτσης** / Antonin Artaud: 21 και 24 Ιανουαρίου 2020.

16 Ιανουαρίου 2020:

- Συνάντηση με τον βραβευμένο σκηνογράφο **Κωνσταντίνο Ζαμάνη**, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη σκηνογραφία, θεατρική αρχιτεκτονική και ενδυματολογία Α (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

- Παρακολούθηση της site-specific παράστασης *Αγάπη (ή Φαντάσματα ενός μη τόπου)* της Ελένης Καλαρά στο θέατρο Μπάγκειον, στο πλαίσιο του μαθήματος: Εισαγωγή στη θεατρική αρχιτεκτονική, σκηνογραφία και ενδυματολογία Α (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

21 Ιανουαρίου 2020: Συνάντηση με τον βραβευμένο ποιητή και μεταφραστή **Στρατή Πασχάλη**, για τη νέα του μετάφραση της *Φαίδρας* του Ρακίνα που παραστάθηκε στο Φεστιβάλ Αθηνών-Επιδαύρου 2019, και για άλλα μεταφραστικά του εγχειρήματα και διασκευές γνωστών λογοτεχνικών έργων, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Θεατρική μετάφραση: θεωρία και πράξη (Διδάσκουσες: Α. Ταμπάκη - Δ. Κονδυλάκη).

25 Ιανουαρίου 2020:

- Συμμετοχή του Τμήματος στην Ημέρα «Ανοικτών Πυλών» του Ε.Κ.Π.Α., που στόχο έχει την ενημέρωση των μαθητών/τριών για το αντικείμενο σπουδών που τους ενδιαφέρει και την ξενάγησή τους στους πανεπιστημιακούς χώρους. Παρουσιάστηκαν σκηνές από το *Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας* του Ουίλιαμ Σαίξπηρ από φοιτήτριες/τες του μαθήματος Θεατρική Αγωγή Β, σε σκηνοθετική επιμέλεια της διδάσκουσας Κλ. Φανουράκη.

- Συνάντηση της ομάδας του πιλοτικού ερευνητικού προγράμματος «Πειραματική εφαρμογή της θεατρικής αγωγής στο Γυμνάσιο» (που διοργανώνεται από το Προπτυχιακό και το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Τμήματος, μαζί με την επιστημονική μονάδα «Τέχνες» του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, και το οποίο για το έτος 2019-2020 έχει θεματικό άξονα την Ποίηση και το Ποιητικό θέατρο). Στη συνάντηση συμμετείχε η **Φανή Μυρωνάκη**, υπεύθυνη του Τμήματος «Τέχνες» του ΙΕΠ και καθηγητές από τα Γυμνάσια που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, ενώ φιλοξενούμενος ήταν ο βραβευμένος ποιητής, θεατρικός συγγραφέας, κριτικός λογοτεχνίας και απόφοιτος του Τμήματος **Θωμάς Τσαλαπάτης**, ο οποίος μίλησε με θέμα: «Γιατί μας αφορά η ποίηση σήμερα;».

28 Ιανουαρίου 2020: Βιωματική παρουσίαση της σκηνοθέτριας και ιδρύτριας της CINEMATHESES **Γιάννας Δεληγιάννη**, με θέμα την ένταξη του κινηματογράφου στην εκπαίδευση και τα εκπαιδευτικά προγράμματα κινηματογραφικής και θεατρικής παιδείας που υλοποιεί. Συμμετείχαν ο φωτογράφος και σκηνοθέτης Χρήστος Πετρόπουλος και η Δρ. Αγγελική Πούλου, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος: Θέατρο και Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση (Διδάσκοντες: Κλ. Φανουράκη - Β. Ζακόπουλος).

6 Μαρτίου 2020: Συμμετοχή του Τμήματος στην Ημέρα «Ανοικτών Πυλών» του Ε.Κ.Π.Α., που στόχο έχει την ενημέρωση των μαθητών/τριών για το αντικείμενο σπουδών που τους ενδιαφέρει και την ξενάγησή τους στους πανεπιστημιακούς χώρους. Παρουσιάστηκαν σκηνές από το *Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας* του Ουίλιαμ Σαίξπηρ, από φοιτήτριες/τριες του μαθήματος Θεατρική Αγωγή Β, σε σκηνοθετική επιμέλεια της διδάσκουσας Κλ. Φανουράκη.

7 Μαρτίου 2020: Παρακολούθηση της παράστασης *Δόξα κοινή* σε σύνθεση του Στρατή Πασχάλη και σκηνοθεσία του **Δημήτρη Τάρλου**, από την ομάδα του προγράμματος «Πειραματική Εφαρμογή της Θεατρικής Αγωγής στο Γυμνάσιο», και συνάντηση με τους συντελεστές της παράστασης (Θέατρο Πορεία).

10 Μαρτίου 2020: Συνάντηση με τη θεατρολόγο **Νάγια Μποέμη**, με θέμα: «Το Θέατρο του Καταπιεσμένου», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο Θεατρολόγος Εμπυκωτής: Διδακτική Άσκηση στο σχολείο (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

12 Μαρτίου 2020:

- Συνάντηση μέσω τηλεδιάσκεψης με τη θεατρολόγο **Σπυριδούλα Μπιρμπίλη**, με θέμα: «Μάθημα Θεατρικής Αγωγής στην Εκπαιδευτική Τηλεόραση», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο Θεατρολόγος Εμπυκωτής: Διδακτική Άσκηση στο σχολείο (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

- Συνάντηση μέσω τηλεδιάσκεψης με την ψυχολόγο και ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεύτρια **Χριστίνα Μιχαλοπούλου**, με θέμα: «Η ψυχολογία του παιδιού, το σχολείο και η πανδημία», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο Θεατρολόγος Εμπυκωτής: Διδακτική Άσκηση στο σχολείο (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

12 Μαΐου 2020: Διαδικτυακό σεμινάριο με τη Δρ. **Μαρίνα Μέργου**, με θέμα: «Το θέατρο της Ανατολής και οι επιρροές του στο Θέατρο του Ήλιου», στο πλαίσιο του μαθήματος: Σύγχρονες Σκηνοθετικές Προσεγγίσεις Β (Διδάσκουσα: Μ. Αντωνίου).

19 Μαΐου 2020: Συνάντηση μέσω τηλεδιάσκεψης με τη θεατρολόγο **Ηλέκτρα Μήτσουρα**, με θέμα: «Το κουκλοθέατρο και οι μαριονέττες στη Θεατρική Αγωγή», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο Θεατρολόγος Εμπυκωτής: Διδακτική Άσκηση στο σχολείο (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

26 Μαΐου 2020: Συνάντηση μέσω τηλεδιάσκεψης με τη θεατρολόγο **Μάγια Δεληβοριά**, με θέμα «Η σχολική θεατρική παράσταση και ο ρόλος του θεατρολόγου», στο πλαίσιο του μαθήματος: Ο Θεατρολόγος Εμπυκωτής: Διδακτική Άσκηση στο σχολείο (Διδάσκουσα: Ί. Λακίδου).

2010-2020: Στο πλαίσιο του υποχρεωτικού Σεμιναρίου: Θεατρική Μετάφραση: Θεωρία και πράξη συμμετείχαν οι: **Ζωή Σαμαρά** - ομότιμη καθηγήτρια θεωρίας της λογοτεχνίας στο Α.Π.Θ., **Αντωνία Βασιλάκου** - Ε.Ε.Π. στο Τ.Θ.Σ. του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και σκηνοθέτρια, **Έφη Γιαννοπούλου** - μεταφράστρια, **Έφη Θεοδώρου** - σκηνοθέτρια, **Δήμητρα Κονδυλάκη** - δρ. Συγκριτικής λογοτεχνίας, σκηνοθέτρια και μεταφράστρια, **Μαργαρίτα Μέλμπεργκ** - δρ. Φιλολογίας και μεταφράστρια, **Μαίρη Μπαϊρακτάρη** - δρ. Γαλλικής Φιλολογίας και μεταφρασεολόγος, **Βασίλης Παπαβασιλείου** - σκηνοθέτης, **Μαρία Σεχοπούλου** - δρ. Θεατρολογίας, διδάσκουσα στο Τ.Θ.Σ. Στο μάθημα συμμετείχαν επίσης σε σταθερή, ετήσια βάση οι: **Αλεξάνδρα Λιανέρη** - Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Φιλολογίας του Α.Π.Θ., **Δημήτρης Μαυρίκιος** - σκηνοθέτης, μεταφραστής και επίτιμος διδάκτορας, **Στρατής Πασχάλης** - ποιητής και μεταφραστής, **Ιωάννα Ρεμεδιάκη**, Λέκτορας Τ.Θ.Σ.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΩΝ
Π.Ε.ΣΥ.Θ.

Γράφουν:
 Ανθή (Αγαθή) Κουτορούση
 Πρόεδρος του Π.Ε.ΣΥ.Θ.
 Χρίστος Παγκαλιάς
 Έφορος Δημοσίων Σχέσεων Π.Ε.ΣΥ.Θ.
 Βιβή Κοψιά
 Αντιπρόεδρος του Π.Ε.ΣΥ.Θ.
 Ηλέκτρα Μήτσουρα
 Πρώην Πρόεδρος Π.Ε.ΣΥ.Θ.

Ο Σύλλογος ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1995 με την επωνυμία «Επιστημονικός Σύλλογος Πτυχιούχων Θεατρικών Σπουδών» (Ε.Σ.Π.Θ.Σ.), από την ομάδα των πρώτων αποφοίτων του Τμήματος της Αθήνας. Την εποχή εκείνη δεν υπήρχε καμία ένωση και καμία δημόσια αρχή, όπου θα μπορούσε να αποταθεί ένας Θεατρολόγος.

Δειλά στην αρχή, αριθμώντας μόνο 25 μέλη, χωρίς χρήματα, εμπειρία, χωρίς στέγη, κάνοντας συγκεντρώσεις σε σπίτια, έκανε τα πρώτα του βήματα, έθεσε τους στόχους του κι άρχισε χρόνο με το χρόνο να μεγαλώνει φτάνοντας σήμερα τα 1400 μέλη, πτυχιούχους όλων των τμημάτων Θεατρικών Σπουδών (Αθήνας, Πάτρας, Ναυπλίου) και Θεάτρου (Θεσσαλονίκης) των ελληνικών Α.Ε.Ι., καθώς και αποφοίτους αντίστοιχων τμημάτων του εξωτερικού. Έκτακτα μέλη του είναι οι κάτοχοι μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων, με αντικείμενο την τέχνη και την επιστήμη του Θεάτρου.

Ο Π.Ε.ΣΥ.Θ. λειτουργεί σήμερα ως φορέας καλλιτεχνικής, επιστημονικής και επαγγελματικής ενημέρωσης των μελών του. Έχει ως σταθερή επιδίωξη τη μελέτη της τέχνης του θεάτρου, τη διάδοση και καθιέρωση της Θεατρολογίας ως επιστήμης, την ενεργοποίηση στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία ενός νέου επιστημονικού δυναμικού και την απορρόφησή του σε αντίστοιχους τομείς εργασίας.

Ενεργοποιείται ιδιαίτερα όσον αφορά τη θέση του Θεάτρου στην εκπαίδευση και διεκδικεί σταθερά την εδραίωση της θέσης του Θεατρολόγου, ως απαραίτητου και αναγκαίου εκπαιδευτικού, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο και πρώτη έδρα

Το πρώτο Δ.Σ. του Συλλόγου (1995-1997), ήταν πενταμελές και το αποτελούσαν οι συνάδελφοι:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Κομνηνός Παπαδημητρίου
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Αύρα Ξεπαπαδάκου
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:	Τζωρτζίνα Κακουδάκη
ΤΑΜΙΑΣ:	Βίκυ Βαλαώρα
ΕΦΟΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ:	Βασίλης Μαρτσάκης

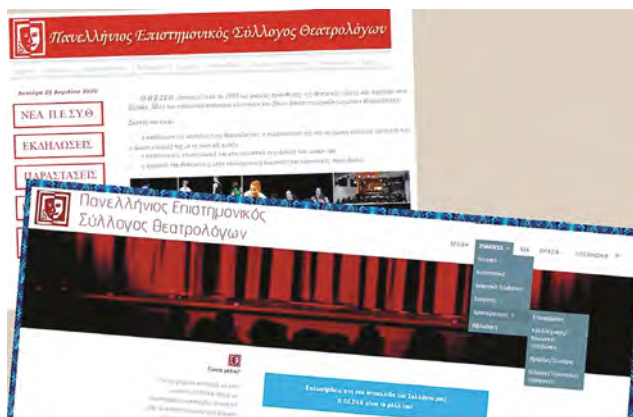
Ο Σύλλογος απέκτησε την πρώτη του στέγη στο κέντρο της Αθήνας και συγκεκριμένα στην οδό Κουμουνδούρου, παραπλεύρως του Εθνικού Θεάτρου. Ο

χώρος αυτός αποτέλεσε έναν τόπο συνάντησης και στέγασης των ονειρών και οραμάτων των πρώτων Θεατρολόγων. Παράλληλα λειτούργησε ως κέντρο σεμιναριακών κύκλων επιμόρφωσης και ερευνητικών εργαστηρίων, που διοργανώνονταν σε συνεργασία με σημαντικούς επαγγελματίες του θεάτρου αλλά και άλλους παρεμφερείς τομείς του πολιτισμού.

Τα δεύτερα γραφεία του Π.Ε.ΣΥ.Θ. στεγάστηκαν στην περιοχή του Κεραμεικού. Ο Σύλλογος, για κάποιο χρονικό διάστημα έμεινε χωρίς στέγη, εξαιτίας ενός άδικου και βαρύτατου προστίμου. Κατάφερε όμως και έμεινε όρθιος χάρη στη στήριξη των πανεπιστημιακών μας δασκάλων μας και των μελών μας. Τα νέα μας γραφεία βρίσκονται πλέον στο κέντρο της θεατρικής ζωής και συγκεκριμένα στην οδό Ιπποκράτους 13, στον 5ο όροφο.

Από τα «γενέθλια» του Π.Ε.ΣΥ.Θ. στην Ιπποκράτους.

Το παλιό και το νέο site.

Πρώτα όνειρα: Εκδόσεις, βιβλιοθήκη και ιστοσελίδα

Η Μάγια Δεληβοριά, στην παρουσίαση του Συλλόγου για τον εορτασμό των 10 χρόνων του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Αθήνας και την παρουσίαση του επετειακού του τόμου, μίλησε για σχέδια και όνειρα:

Τα σχέδια για το μέλλον πολλά. Ήδη υπάρχουν σκέψεις και προτάσεις όσον αφορά στην παρουσία του Συλλόγου στον τομέα των θεατρικών και θεατρολογικών εκδόσεων. Ονειρευόμαστε τη δημιουργία μιας βιβλιοθήκης στο Σύλλογο... Έχει ξεκινήσει ήδη η κατασκευή της ιστοσελίδας του Συλλόγου και υπάρχουν ιδέες για τη δημιουργία δικού μας ηλεκτρονικού πολιτιστικού περιοδικού.

Τα σχέδια αυτά πραγματοποιήθηκαν. Η βιβλιοθήκη λειτουργεί από το Σεπτέμβριο 2006 και σήμερα στεγάζεται στα γραφεία μας ενώ το site, όνειρο που

πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2000, ανανεώθηκε επί Προεδρίας Μαρίας Κατριβέ και, τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, επικαιροποιείται και θα το βρίσκετε πλέον στο link: <https://pesyth.com>

Εκδόσεις και παραγωγή ταινίας

Ο Σύλλογος έκανε τα πρώτα του βήματα στον τομέα των θεατρολογικών εκδόσεων το 1999, αναλαμβάνοντας τη συγγραφή και επιμέλεια τριών έργων:

- Την έκδοση του πιλοτικού προγράμματος: «Οι Θεατρολόγοι στα Σχολεία», με τη συμβολή της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς.
- Το Ημερολόγιο-βιβλίο με θέμα το Θέατρο Σκιών, που κυκλοφόρησε το Νοέμβριο του 2000.
- Το βιβλίο-αφιέρωμα στο Μάνο Κατράκη, το οποίο κυκλοφόρησε το 2014 από τις εκδόσεις «Σύγχρονη Εποχή».
- Το 2007 κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Ντουτούμη το *Ευρετήριο θεατρικών έργων για παιδιά*. Πρόκειται για έναν πρώτο συγκεντρωτικό κατάλογο θεατρικών έργων για παιδιά.
- Έκδοση εντύπου για το πρόγραμμα: *Θέατρο στο Σχολείο-Συνομιλώντας στην γλώσσα του θεάτρου* και παραγωγή αντίστοιχου ντοκιμαντέρ με την συμβολή της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, που πραγματοποιήθηκε σε σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το 2010-2011 με κύριο θέμα: «Η θεατρική Αγωγή ως μέσο ένταξης των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό Σχολείο».
- Ο Π.Ε.ΣΥ.Θ. από την πρώτη στιγμή εξέδιδε ενημερωτικό σημείωμα για τα μέλη του εν είδη εφημερίδας, με συντακτική ομάδα αποτελούμενη από εθελοντές μέλη του. Η θεματολογία περιλάμβανε νέα του Συλλόγου, αλλά και άρθρα-ανταποκρίσεις από και για τα θεατρικά δρώμενα.
- Τον Ιούνιο του 2011 το ενημερωτικό σημείωμα έδωσε την θέση του εφημερίδα *Θέατρο/λόγος*. Κάθε τεύχος αναρτώνταν και στην ιστοσελίδα μας.
- Αξίζει ακόμη να αναφέρουμε ότι η Εκπαιδευτική Τηλεόραση ανέθεσε στον Σύλλογο την παραγωγή τηλεταινίας με τίτλο *Ο κόσμος του Θεάτρου*. Πρόκειται για μία εισαγωγή στο Θέατρο που απευθύνεται σε παιδιά δημοτικού σχολείου. Η ταινία προβλήθηκε στην παιδική ζώνη της NET, τον Ιανουάριο του 1999.

Συνέδρια – Ημερίδες – Εκδηλώσεις

Σημαντικοί σταθμοί του Συλλόγου υπήρξαν τα δύο θεατρολογικά συνέδρια που διοργάνωσε:

Το Θέατρο στην Ελλάδα τον 20ό αιώνα: Από το Θέατρο των ιδεών στο μεταμοντέρνο (Δεκέμβριος 2005), με αφορμή τον εορτασμό των δέκα χρόνων από την ίδρυση του συλλόγου. Οι εργασίες του Συνεδρίου διεξήχθησαν στο αμφιθέατρο του κεντρικού κτιρίου του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ι. Δρακόπουλος, ενώ ακολούθησαν θεατρικές παραστάσεις από τους φοιτητές των τεσσάρων τμημάτων Θεατρολογίας της Ελλάδας, στο Θέατρο ΜΕΛΙ. Το Συνέδριο ετέθη υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, των τεσσάρων Τμημάτων Θεατρολογίας, καθώς και από τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Αθηνών, ενώ είχε και τη στήριξη του Οργανισμού Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού (Ο.Π.Ε.Π.).

Μετανάστες και πρόσφυγες στη σύγχρονη δραματουργία και τη σκηνική πράξη. Το δεύτερο Θεατρολογικό Συνέδριο πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2012, στο Goethe-Institut. Το συνέδριο διεξήχθη υπό την αιγίδα του Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, των τεσσάρων Πανεπιστημιακών Τμημάτων Θεατρικών Σπουδών, (Αθήνας-Πάτρας-Θεσσαλονίκης-Πελοποννήσου) και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς. Πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία του Ινστιτούτου Γκαίτε, την υποστήριξη του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας και είχε ως συνεργαζόμενους φορείς το Ελληνικό Κέντρο του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου και το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση. Στο συνέδριο συμμετείχαν Θεατρολόγοι - μέλη του Συλλόγου αλλά και ακαδημαϊκοί των ελληνικών τμημάτων Θεατρολογίας και του εξωτερικού, εκπαιδευτικοί και κοινωνιολόγοι. Η προσέγγιση του θέματος έγινε τόσο από ερευνητική/ακαδημαϊκή σκοπιά όσο και από κοινωνική και πρακτική πλευρά, η οποία εστίασε περισσότερο στην υπαρκτή κατάσταση στην Ελλάδα και διερεύνησε θέματα όπως ο ρόλος της θεατρικής αγωγής / εκπαίδευσης στην ένταξη των μεταναστών / προσφύγων, ο ρόλος των διαφόρων κοινωνικών / καλλιτεχνικών / κρατικών φορέων κ.ά. Παράλληλα, το συνέδριο πλαισιώθηκε από παραστάσεις, προβολές ντοκιμαντέρ και αφηγήσεις ιστοριών με βιωματικά εργαστήρια. Σημαντικό κομμάτι του συνεδρίου αποτέλεσε η στρογγυλή τράπεζα που πραγματοποιήθηκε με θέμα «Μετανάστες επί (ελληνικής) σκηνής: Η καλλιτεχνική συνάντηση ως ανοικτή πολιτισμική εμπειρία».

Τα πρακτικά του πρώτου συνεδρίου έχουν εκδοθεί και το υλικό του δεύτερου θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα μας.

Ο Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Θεατρολόγων έχει συμμετάσχει ποικιλοτρόπως σε εκδηλώσεις άλλων φορέων, που αναφέρονται σε πολιτιστικά και εκπαιδευτικά θέματα, έπειτα από προσκλήση των διοργανωτών.

Ενδεικτικά:

- Ημερίδα: «Η τέχνη δεν είναι πολυτέλεια, είναι αναγκαιότητα σε ένα σχολείο πολιτισμού και ανθρωπιάς», Ζωή Χατζή, πρόεδρος της Ένωσης Εκπαιδευτικών Εικαστικών Μαθημάτων, Εύα Μελά, πρόεδρος Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών, Τζένη Αρσένη, έφορος Δημοσίων Σχέσεων Π.Ε.ΣΥ.Θ.
- Παρουσία και εισήγηση σε ημερίδα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ναυπλίου για τις επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων του Τμήματος Ναυπλίου.
- Εισήγηση στα Αισχύλεια από μέλος του Δ.Σ. για το Αρχαίο Θέατρο.

Παράλληλα διοργάνωσε ο ίδιος σημαντικές ημερίδες:

- α. *Η Θέση του Θεατρολόγου στην Ελληνική Πραγματικότητα* (Νοέμβριος 2006, Γερμανική Σχολή Αθηνών), με εισηγήσεις, εργαστήρια και στρογγυλή τράπεζα.
- β. *Θέατρο & Εκπαίδευση – Εκπαίδευση & Θέατρο* (Δεκέμβριος 2007, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων)
- γ. *Μάριος Πλωρίτης: της Γραφής και της Τέχνης* στη μνήμη του Μάριου Πλωρίτη, ενός από τους σημαντικότερους ανθρώπους του θεάτρου και των γραμμάτων στην Ελλάδα τον 20ό αιώνα (Ιανουάριος 2009, Θέατρο Κάτια Δανδουλάκη).

Επιτροπές

Ένας από τους βασικούς στόχους που τέθηκε την τελευταία δεκαετία ήταν η εξωστρέφειά του Συλλόγου κι η ενεργοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων μελών, με πίστη στην αρχή ότι, όπως κάθε Σύλλογος, έτσι κι ο Π.Ε.ΣΥ.Θ. είναι τα μέλη του. Πεποίθησή μας εξάλλου είναι πως για να έχει μέλλον ένας Σύλλογος, είναι αναγκαίο να εμπεδωθεί μια κουλτούρα αλληλεγγύης, συνεργασίας και προσφοράς. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώξαμε και δημιουργήσαμε μικρές ομάδες εργασίας στις οποίες συμμετείχαν μέλη μας, λειτουργώντας συμβουλευτικά και συμπληρωματικά στο έργο του Δ.Σ. -μια κίνηση κατά τη γνώμη μας απολύτως απαραίτητη, καθώς η ακτίνα δράσης κι οι ανάγκες του Συλλόγου διογκώνονται χρόνο με το χρόνο και το 7μελές Δ.Σ. είναι αδύνατον να μπορεί να παρακολουθεί καθημερινά κι αποτελεσματικά όλο αυτό το εύρος.

Έτσι λοιπόν, εκτός από τις Επιτροπές Παιδείας και Πολιτισμού και τη θεατρική ομάδα, που είχαν λειτουργήσει με μεγάλη επιτυχία στο παρελθόν και επανασυστήνονται σε κάθε Γενική μας Συνέλευση με νέα μέλη, δημιουργήθηκε επιπλέον ομάδα για την αναμόρφωση του site, ομάδα βιβλιοθήκης, επιτροπή επεξεργασίας κι εκσυγχρονισμού του καταστατικού και ομάδα δρώντων για τις κάθε είδους κινητοποιήσεις. Όλες οι ομάδες και τα μέλη που ενεπλάκησαν σε αυτές επέδειξαν μεγάλο ενθουσιασμό και φυσικά ως Δ.Σ τους είμαστε ευγνώμονες για το χρόνο που διαθέτουν και την πολύ ουσιαστική δουλειά που προσφέρουν.

Ιδιαίτερη μνεία αξίζει να γίνει στην Επιτροπή Πολιτισμού, που με την πλούσια δράση της έχει αποκτήσει μια παρουσία και δυναμική, που χρόνο με το χρόνο δυναμώνει. Κύριος στόχος της είναι η ενδυνάμωση της επιστημονικής και καλλιτεχνικής οντότητας του Συλλόγου μας, με σειρά δράσεων που απευθύνονται στα μέλη του κι επιδιώκουν την εξωστρέφεια του Π.Ε.ΣΥ.Θ και την εξακτίνωσή του στις εκφάνσεις της θεατρικής και καλλιτεχνικής ζωής, σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

Στις ενότητες των δράσεων της Επιτροπής Πολιτισμού:

Πήγαμε θέατρο σε παραστάσεις εντός κι εκτός Αθηνών, συνομιλήσαμε με σκηνοθέτες και συντελεστές μετά το πέρας τους, οργανώθηκαν επιστημονικές διαλέξεις, ξεναγηθήκαμε σε θεατρικά κτίσματα, αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικά σημεία των Αθηνών, παρακολουθήσαμε εκθέσεις και ανοιχτές πρόβες, δώσαμε την αιγίδα μας στην πρώτη συνάντηση του Διεθνούς Δικτύου Θεάτρου Ντοκουμέντο που θα πραγματοποιηθεί στο άμεσο μέλλον στην Αθήνα, ενημερωνόμαστε μέσω σημαντικών άρθρων για τις παγκόσμιες καλλιτεχνικές συμμαχίες και τάσεις που κυοφορούνται.

Στην πετυχημένη δράση της επιτροπής πολιτισμού του Συλλόγου εντάσσεται και η παρακολούθηση του θεατρικού μονολόγου της Νάνσης Τουμπάκάρη *Εγώ ο Μάρκος* στο Θέατρο μικρό Άνεσις. Η συνομιλία με τον σκηνοθέ-

τη και πρωταγωνιστή τον Θανάση Παπαγεωργίου στο τέλος της παράστασης, μετέτρεψε την παρακολούθηση σε μια μοναδική θεατρική εμπειρία.

Από την ξενάγηση στην αναδρομική έκθεση - αφιέρωμα στον Γιάννη Μόραλη, που διοργάνωσε το Μουσείο Μπενάκη της οδού Πειραιώς. Θεατρολόγοι και οι φίλοι του Π.Ε.ΣΥ.Θ., άκουσαν τον ζωγράφο Γιώργο Χατζημικάλη να «φωτίζει» σημαντικές πτυχές από τη ζωή και το έργο του Γ. Μόραλη.

Μια μοναδική εμπειρία στο Εθνικό Θέατρο της οδού Αγίου Κωνσταντίνου με πολύτιμη ξεναγό τη θεατρολόγο Έρι Κύργια. Μέλη, φίλοι του Π.Ε.ΣΥ.Θ. και φοιτητές περιηγηθήκαμε σε πολλές από τις αίθουσες του ιστορικού αυτού κτιρίου. Η κα Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ, μας μύησε στον κόσμο του Ερνέστου Τσίλλερ, αρχιτέκτονα του θεάτρου, και στην ιστορία του κτιρίου.

Η πανδημία, που χτύπησε και τη δική μας χώρα τον Μάρτιο του 2020, ανέκοψε προς στιγμήν τα σχέδια για την πραγματοποίηση παρόμοιων δράσεων, αλλά και μιας ακόμη ημερίδας και την προετοιμασία ενός νέου Συνεδρίου, με θεματικές εξαιρετικά ενδιαφέρουσες. Πιστεύουμε πως η Επιτροπή θα συνεχίσει με μεγαλύτερη ακόμη όρεξη το σχεδιασμό και υλοποίηση όλων των δράσεων που έχει οραματιστεί, προτάσσοντας το ισχυρότερο όπλο μας, την καλλιτεχνική κι επιστημονική μας ιδιότητα.

Ξενάγηση στον Κεραμεικό, με την σημαντική συνδρομή της Αθηνάς Βασιλειάδου.

Επιμορφώσεις και σεμινάρια

Ο Σύλλογος διοργανώνει, από τα πρώτα του βήματα, σεμινάρια και εργαστήρια για την επιμόρφωση των μελών του, τα οποία είναι ανοικτά σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Σεμινάρια επιμορφωτικού χαρακτήρα, συχνά πολύμηνα, για τα μέλη και τους φίλους του Συλλόγου με ποικίλη θεματολογία όπως θεατρικό παιχνίδι, υποκριτική, σκηνοθεσία, κουκλοθέατρο, θεατρική κίνηση, μουσική, δραματοθεραπεία, ψυχόδραμα κ.ά.

Από το 2005 καθιερώνεται ο θεσμός «Μέλη για τα μέλη», όπου επιμορφωτές κι επιμορφούμενοι είναι μέλη του Συλλόγου μας. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα σεμινάρια παρέχονται με μηδενικό χρηματικό κόστος.

Ενδεικτικά:

- Σεμινάριο «Μέλη για τα Μέλη», Βιωματικό σεμινάριο και πρόταση αναπαράστασης βασισμένη στο παραμύθι «Η Βασίλισσα του Χιονιού» (Ιανουάριος του 2018).
- Σεμινάριο «Ο Τενεσί Ουίλιαμς και τα θρησκευτικά σύμβολα – Η ερμηνεία του θρησκευτικού δράματος».
- Σεμινάριο κουκλοθεάτρου με τον Στάθη Μαρκόπουλο στα γραφεία της Νευροκοπίας.

- Σεμινάριο στον Π.Ε.ΣΥ.Θ. σημειώσεις / ο ήρωας μας: ο καλός δράκος / το πρόβλημά του / προσέγγιση στο διαφορετικό.
- Σεμινάριο με εφήβους ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ Status στο Παλαιό Ελαιουργείο στην Ελευσίνα, στο πλαίσιο της διοργάνωσης «Αισχύλεια 2013».
- Σεμινάριο μάσκας από Γυψόγαζα στην Νευροκοπίου.
- Τον Δεκέμβριο του 2019 ξεκίνησε μια νέα θεματική σεμιναρίων «Μέλη για τα Μέλη» με τίτλο «Αλληλοεκπαιδευόμαστε», με στόχο τα μέλη μας να μοιραστούν γνώσεις, διδακτική εμπειρία, ιδέες και λύσεις σε προβλήματα που έχουν αντιμετωπίσει στο πλαίσιο της διδασκαλίας του διδακτικού μας αντικειμένου, σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης. Το πρώτο σεμινάριο με τίτλο «Καλές πρακτικές» ασχολήθηκε με σχέδια μαθημάτων που ολοκληρώνονται στη μια διδακτική ώρα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Άλλες σημαντικές μας στιγμές...

- Πάρτυ για τα 20 χρόνια του Π.Ε.ΣΥ.Θ. στον Κεραμεικό.
- Κινηματογραφική βραδιά στα γραφεία μας στον Κεραμεικό.
- Χριστουγεννιάτικες Παιδικές Γιορτές και λαχειοφόρος αγορά στον Κεραμεικό.

Καλλιτεχνικές και κοινωνικές δραστηριότητες

Προκειμένου να ενισχυθεί η εξωστρέφεια αλλά και η επικοινωνία μεταξύ των μελών του Συλλόγου μας, διοργανώνονται κατά καιρούς ποικίλες εκδηλώσεις καλλιτεχνικού και κοινωνικού περιεχομένου.

Ανάμεσα σε αυτές, αναφέρουμε τις πιο πρόσφατες κοινωνικές δράσεις αγάπης και προσφοράς:

1. Συμμετοχή στην εκδήλωση «Παιδικός καρκίνος» που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Δήμου Αμαρουσίου, με τη στήριξη του Συλλόγου ΟΡΑ-

ΜΑ ΕΛΠΙΔΑΣ και του Ομίλου UNESCO Βορείων Προαστείων, στον ιερό ναό του Αγίου Ελευθερίου Αμαρουσίου. Η συνάδελφος Σπυριδούλα Μπιρμπίλη έγραψε ένα παραμύθι εμπνευσμένο από τους θαρραλέους δότες μυελού των οστών και το παρουσίασε σε συνεργασία με την Ανθή Κοντορούση.

2. Το παραμύθι αυτό, με τον τίτλο *Το πράσινο παλάτι*, παρουσιάστηκε επίσης στο Ογκολογικό Νοσοκομείο Παιδών και ζωντάνεψε μέσα από ζωντανή αφήγηση, δραματοποίηση και θέατρο σκιών που έπαιξαν μέλη του Συλλόγου μας με αγάπη, και με την ευχή οι μικροί μας φίλοι να νικήσουν τον καρκίνο.

Η Σπυριδούλα
έτοιμη να αφηγηθεί
στον χώρο
του Ογκολογικού
Νοσοκομείου Παιδών.

Θεατρική ομάδα

Επίσης, στο πλαίσιο ενεργοποίησης και αλληλοεπίδρασης, τα μέλη συγκροτούν θεατρικές ομάδες που αποτελούνται από άτομα και εκτός συλλόγου με ενδιαφέρον για την υποκριτική, σκηνοθεσία, σκηνογραφία, μουσική, οργάνωση και έχει στόχο το ανέβασμα θεατρικών παραστάσεων.

Η πιο πρόσφατη θεατρική μας ομάδας βρέθηκε στο Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού με το *Τυχερό Αστéρι*, μια βιωματική παράσταση-εργαστήριο, φέρνοντας μήνυμα αγάπης και ζεστασιάς για όλα τα παιδιά του κόσμου.

Από αριστερά: Ιφιγένεια Βαρδουλάκη,
Κατερίνα Μαγαράκη και Μαρίνα Δημητρίου.

Μαίρη Στασινοπούλου.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΩΝ

Υ Π Ο Κ Α Τ Α Σ Κ Ε Υ Η

Μια δραματουργική σύνθεση με θέμα τις εκφάνσεις της διαφορετικότητας στη σημερινή ζωή, βασισμένη σε έργα του σύγχρονου ρεπερτορίου.

ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΚΑΛΟΥΤΑ
ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ **19 Μαρτίου 20:30**
 Τιμοκρέοντος 6Α, Νέος Κόσμος

@ΡΟΥΦ - ΧΩΡΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
 Κωνσταντινουπόλεως 10,
 Κεραμεικός **23,24,30 Μαρτίου 21:00**

Με την στήριξη της:

Διαφορές υπό κατασκευή παράσταση του 2011.

«Το τυφλό σημείο» του Γιάννη Μαυριτσάκη υπό την σκηνοθεσία του μέλους μας Αντώνη Τολάκη και την Θεατρική ομάδα του Π.Ε.ΣΥ.Θ. 2014

Αγώνας για Θέατρο στην Εκπαίδευση

Η εισαγωγή του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής ως διακριτού στην Εκπαίδευση κι η διδασκαλία του από τους εξειδικευμένους επιστήμονες Θεατρολόγους, αποτέλεσε έναν από τους κεντρικούς άξονες δράσης μας.

Ήταν το 1997 όταν άνοιξαν οι πύλες της Εκπαίδευσης για τον κλάδο μας κι οι πρώτοι Θεατρολόγοι έκαναν την εμφάνισή τους σε γυμνάσια της χώρας, χάρη στο πιλοτικό πρόγραμμα «Θεατρολόγοι στα Σχολεία», που οργάνωσε και πραγματοποίησε ο Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Θεατρολόγων, με τη σύμπραξη της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς.

Το 2008 πραγματοποιήθηκε Α.Σ.Ε.Π. και για την ειδικότητά μας ώστε να διοριστούν συνάδελφοί μας στην Εκπαίδευση. Οι θέσεις ήταν ελάχιστες, μόλις 20, και ακόμα και σήμερα που γράφεται το κείμενό μας (Μάης του 2020) υπάρχουν ακάλυπτες από αυτόν τον Α.Σ.Ε.Π. 2 θέσεις (!).

Επόμενο βήμα ήταν το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής να συμπεριληφθεί από το 2002 ως αυτόνομο διδακτικό αντικείμενο στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, αρχικά στη μεσημεριανή ζώνη των ολοήμερων δημοτικών, από το 2010 να ενταχθεί ως υποχρεωτικό μάθημα στο πρωινό πρόγραμμα των σχολείων ΕΑΕΠ κι από το 2015 να γίνει η διάχυσή του σε όλα τα δημοτικά σχολεία της χώρας. Οι θέσεις αυτές καλύπτονται από προσλήψεις αναπληρωτών Θεατρολόγων.

Κάτι ακόμα που διεκδίκησε με όλες του τις δυνάμεις ο Σύλλογος, ήταν η υπογραφή των Επαγγελματικών Δικαιωμάτων των Θεατρολόγων, η ανάθεση του μαθήματος «Στοιχεία Θεατρολογίας» της Α Λυκείου στους Θεατρολόγους καθώς κι η δημιουργία του κλάδου των Θεατρολόγων ως Π.Ε.32 αρχικά, Π.Ε.91.01 σήμερα. Ο Π.Ε.ΣΥ.Θ., εμμένοντας στην άποψη πως στο Δημόσιο Δημοτικό Σχολείο μπαίνουν οι βάσεις για την ολόπλευρη ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών κι αυριανών πολιτών, καθώς και οι βάσεις για τη

θεατρική παιδεία των μαθητών κι αυριανών θεατών, αγωνίζεται δυναμικά για τη σύσταση οργανικών θέσεων εκπαιδευτικών Θεατρολόγων σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης. Αρωγός σε αυτό μας το όραμα είναι τα τέσσερα πανεπιστημιακά μας τμήματα.

Χάρη σε αυτούς τους συνεχείς αγώνες, πετύχαμε να αυξηθεί αισθητά, από το 2016 και μετά, ο αριθμός των Θεατρολόγων που εργάζονται στην Εκπαίδευση ως αναπληρωτές πλήρους ή μειωμένου ωραρίου στα σχολεία της χώρας.

Τέλος ο Π.Ε.ΣΥ.Θ., μετά από αλληπάλληλες επιστολές και συναντήσεις στο Υπουργείο Παιδείας, πέτυχε τη σχολική χρονιά 2019-2020 την πρόσληψη μικρού αριθμού Θεατρολόγων αναπληρωτών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πρόκειται για μια αξιοσημείωτη επιτυχία, δεδομένου ότι οι προσλήψεις στη Δευτεροβάθμια είχαν παγώσει πάνω από 10 χρόνια, από τότε δηλαδή που έγιναν οι πρώτοι διορισμοί. Ευελπιστούμε πως αυτή θα είναι η απαρχή του ανοίγματος περισσότερων θέσεων και στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Σημαντική στιγμή του κλάδου μας ήταν ο ορισμός δύο συντονιστριών εκπαίδευσης στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, την χρονιά 2019-2020, ώστε να στηρίζονται οι συνάδελφοι που εργάζονται στην Εκπαίδευση.

Τέλος κάθε χρόνο, με την έναρξη της σχολικής χρονιάς, διοργανώνεται Ημέρα Παιδείας, στα γραφεία του Συλλόγου.

Αγώνας για τα εργασιακά δικαιώματα – Δρώμενα

Ο Π.Ε.ΣΥ.Θ. όλα αυτά τα χρόνια στηρίζει κάθε εργαζόμενο. Όχι μόνο πρωτοστάτησε στον αγώνα όλων των αναπληρωτών για μόνιμους μαζικούς διορισμούς το χειμώνα του 2019, αλλά «πρωταγωνίστησε» διοργανώνοντας δρώμενα στους χώρους των κινητοποιήσεων, δρώμενα που πλημμύρησαν τα ενημερωτικά sites της χώρας, κάνοντας ευρύτερα γνωστό τον κλάδο μας στη κοινωνία κι έκαναν το πάγιο αίτημά μας για μόνιμη και σταθερή εργασία, ακόμη πιο δυνατό.

«Νήματα υποσχέσεων»: Δρώμενο Θεατρολόγων στην απεργιακή κινητοποίηση εκπαιδευτικών (17.01.2019).

Θεατρολόγοι στην Έρευνα, το Θέατρο και τον Τύπο

Δεν πρέπει να παραλείψουμε να αναφερθούμε στην πληθώρα συναδέλφων μας, που εργάζονται ως ερευνητές ή στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, στην οργάνωση παραγωγής ή ως δραματολόγοι και υπεύθυνοι παραστάσεων στο Θέατρο. Ή και συνάδελφοί μας απόφοιτοι του Τμήματος Θεσσαλονίκης, με κατεύθυνση της Υποκριτικής, Σκηνοθεσίας ή Σκηνογραφίας που αποτελούν ζωντανό κομμάτι του Θεάτρου και της Τέχνης!

Είναι οι συνάδελφοι για τους οποίους αγωνιούμε επιπλέον, καθώς η σχέση εργασίας τους είναι επισφαλής και πολλές φορές εποχιακή. Η καλλιτεχνική παρουσία τους και η ακαδημαϊκή τους σταδιοδρομία, μας κάνει υπερήφανους και μας δίνει δύναμη για να αγωνιζόμαστε και για αυτούς!

Πάγια θέση μας, η διεκδίκηση θέσεων Θεατρολόγων στα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και η χρηματοδότηση παραγωγών και θιάσων με προαπαιτούμενο την συμπερίληψη θεατρολόγου, στην ομάδα παραγωγής τους.

Ο Π.Ε.ΣΥ.Θ. είναι η φωνή όλων των Θεατρολόγων

Μάχεται ακούραστα για τα επαγγελματικά και τα εργασιακά δικαιώματα όλων των Θεατρολόγων. Επιδιώκει να ακουστεί η φωνή του σε κάθε δυνατή έκφραση της θεατρικής, πανεπιστημιακής, ακαδημαϊκής, πνευματικής, πολιτιστικής και καλλιτεχνικής ζωής.

Ευχόμαστε κάθε Θεατρολόγος να είναι δίπλα μας, για να μπορούμε να είμαστε κι εμείς ως Σύλλογος δίπλα του.

Έχουμε ανάγκη ο ένας τον άλλον.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Αθήνας, για την ενεργή στήριξή του προς εμάς όλα αυτά τα χρόνια. Ευχαριστούμε όλα τα Πανεπιστημιακά μας Τμήματα για την αρωγή τους στους αγώνες μας. Χωρίς τους πολύτιμους δασκάλους μας, χωρίς τους αγαπημένους συναδέλφους, χωρίς τους φερέλπιδες φοιτητές, η φωνή του Π.Ε.ΣΥ.Θ. δεν θα δυνάμωνε τόσο πολύ μέσα σε 25 μόλις χρόνια.

Είναι πλέον μεγάλη η ευθύνη μας!

Είναι όμως και μεγάλη μας τιμή!

Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Θεατρολόγων